et nouerit ecclia hec qz non in gladio nec in hasta saluat dominus 1 Regum c 17

BIBLIOTECA HO[SPITAL] REAL GRANA[DA]
Sala: A
Estante: 4
Número: 372

1792

Cum preuilegio

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA ... GRANADA

R-3787

Textus decretaliū

domini pape gregorij noni, accurata diligentia emendatus singulorumq; capitū tabulā complectens.

Venundantur parisius in vico Iudaico sub signo duorum Sagittariorum aut in palatio regio ad tertio pilari. **Cum priuilegio**

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

Frater claudiꝰ de niceyo
cenobita benedictinus ſuo
dño: dño anthonio de prato
iuſticie fautori obſeruantiſ
ſimo Necnõ i ſuprema regis
parlamenti curia primitio
preſidenti Salutem.

[N]Ater adagia notatu di
gna auctore valerio id
vnũ extitiſſe memoratur: ꝙ
maiores natu i cõuiuijs e-
gregia inſigniũ virorum o-
pera carmie mellifluo com
prehenſa canebant: quo ad
ea imitanda ſtudioſos ado-
leſcentum aĩos alacriores
redderent. Necabre quidẽ
Nam maximũ habent ad vi-
tam recte inſtituendam mo
mentum ⁊ pondus priſcoruʒ
virorum exempla nobis pro
poſita quibꝰ vt ſtimulis qui
buſdam ⁊ archetypis prouo
cemur ad vite ꝑpetue hone
ſtatem amplectendã. Proin
de in precio habẽdus eſt de
cretalium domini gregorij
noni romani põtificis textꝰ
qui admiranda maiorũ ſtatu
ta poſteris imitanda canoni
ce recenſet rectamq; viuen
di rationem ſeruandam mor
taliũ oculis depĩgit. Et quia
vt verũ fatear: hic decretaliũ
textus. In quo de ſumma
chriſtiane religionis ſalute:
vaframetiſq; malarum po
teſtatum euitandis: ac de iu
ſticia ſũmopere adminiſtrã
da paſſim aſſeritur. Idcirco
anthoni vir ſuꝑ oĩs hono
rande hoc opus vt pluribus
quid celeſtis gaze liberius
afferre poſſet: abbreuiatũ in
dignus ſub tui nõis refugio
in lucẽ ꝓpalare minime veri
tus ſum. Quod ſi id minus
bene egerim vllus tñ a me
omniũ tuorũ minimo: te viro
iuris ⁊ prudentie prudentiſ
ſimo aptior neutiq; valuit
reperiri. Veluti eni ſydus in
firmamẽto ſuꝑ oĩs floribꝰ
ĩnumeris refulges: cuius fa
matiſſima tua conuerſatio
ſtudioſa mirabiliſue cenſe
tur. Vñ et de te merito dici
poteſt illud eccl. l. c. Quaſi
vas auri ſolidũ ornatum oĩ
lapide ꝑcioſo. i. oĩ virtutẽ
Ita etiã vt loqui valeã Que
fuerit ciuitas que hũc ho-
minẽ gloſuʒ ⁊ diuinũ genuit
ac nutriuit añq; exercitatꝰ
fuerit i adminiſtranda iuſti
cia nõ repperi ſcriptuʒ. Ve
rũ in qua nũc hĩtet tuus ſpi
ritus prorſus nõ dubito: qm̃
in celeſti ihr̃m: ⁊ ſi fas ẽ dice
re alimẽto ĩmortali nutritur
Queãdmodũ igit vice virga
iuſtiloqua lingua tua fũctꝰ
in mari ſpacioſo manibꝰ illic
reptilia quorũ nõ eſt nũerus
mirabilia operatus fuiſti:
ita ⁊ nũc ne deuites rogatus
Accipe quapropter gratan
ter hec parua noſtra muna
ſcula: qđ ſi facies vt ſpero ad
maiora ⁊ altiora me anima-
bis Et tandẽ valeas gallorũ
iuſticie decus Et omniũ bo
narũ artiuʒ vir refertiſſime.
Parrhiſijs nonas aprilis an
no dñi m. quĩgẽteſimo nono.

Laus deo

Fata regunt finem ſpero dij cepta ſecundent.

Gregoriuſ noni romani pō
tificis vita ſi platyne credis.
Qui Raymundi barchino=
nenſis cāpellani ⁊ penitētia
rij ſui auxilio decretales cō
pilauit.

Gregoriuſ
nonus na
tione her
nicus pa
tria Ana
gninus e
familia co
mitū. In
nocentij tertij nepos apud
Septizodiū pontifex crea=
tus. Federicū ſtatim monu
it ſub anathematis pena: vt
primo quoqꝫ tēpore In aſi=
am cū exercitu proficiſcere
tur recuperande hieroſoly
me cauſa. Promiſit quidem
Federicus ſe id facturum
atqꝫ omnibus cruce ſignatꝭ
mandauit: vt Brunduſij ad
certam diē cum armis adeſ
ſent. Venerat eo magna mꝉ
titudo: precipue pō e Ger=
mania Lancrauius Aſie: q̄
Brunduſij vna cum magna
parte militum moritur duꝫ
Federicus egritudinem ſi
mulans in Sicilia ſe ꝯtinet.
Hec autem fraus ita aper=
te deprehenſa eſt vt conſtet
ipſum Federicū cognita Lā
crantij morte eo celerrie ad=
nauigaſſe: oēmqꝫ eiꝰ ſuppel
lectilē diripuiſſe. Nō deſtitit
tū fingere ſibi in animo eē ī
Aſiā traijcere. eo. n. poſt ra
pinā nauigationem direxit:
omnibꝰ qui tū aderāt ſubſe
q̄ iuſſis: lꝫ nō ita multo poſt
vt ipſe dicebat ꝓcellis agi=
tatus Brunduſiuꝫ redierit.
Hac autem fama ꝑcitꝰ Jo=
hānes rex hieroſolimitanꝰ
cum Berengaria vxore pon
tifici rem gratam facturus
bononiam venit. Venetoruꝫ
nauigio in Aſiam traiectu=
rus. Verum pontifex cogni
ta Federici fraude ne Jo=
hanni re infecta abire lice=
ret eum et hexarchatus ra
uēnatis gubernatorem iſti
tuit: ⁊ Honorij tertij ſenten
tiam in federicum latā cō=
firmauit. Grauiora qꝫ in euꝫ
molitus fuiſſet: ni maurorū
impetum reformidaſſet claſ
ſe tum potentium: quos tā=
dem ferdinandus Aragonū
rex tanta clade ſuperauit:
vt breui maiorica inſula vna
ex balearibus et Valentia
vrbe potitus pulſis Sara=
cenis incolas locorum ſuſci
pere chriſtianos ritus ipu=
lerit. Nauigauit tandem fe
dericus amicorum precibꝰ
et minis pontificis feſſus ī
Cyprum vſqꝫ: vt chriſtianis
in Aſia bellātibus quos ſe
pe deceperat: aliquam ſpem
daret. At vero dum ide Sol
dani vires explorat Raynal
dus eius prefectus quem ī
Sicilia dimiſerat in pontifi
cem mouens multa picenti
ni agri oppidida occupat.
Erat tum Peruſij pontifex
Aſſiſium petiturus: vt q̄ de
frāciſco viro ſanctiſſimo mi
racula audierat preſens co=
gnoſceret: quā ob rem eū re
queādmodum audierat cō=
perta in ſanctorum numerū
ſtatim rettulit: magno chri
ſtianorum conuentu ob eaꝫ
rem habito. Dum hec a pō
tifice agerentur alter fede
rici ſatelles fulgineum ꝑ fa
ctionem occupat: vnde pau
lo poſt armis bene cum ec=
cleſia dei ſentientium depel
litur. Inſtabat litteris ⁊ nū
cijs federicus aconem iaꝫ
profectus: vt a pontifice ab
ſolueretur: ꝙ diceret ſe dein
ceps in eius poteſtate futu
rum. Verum pontifex cogni
ta hominis fraude ⁊ chriſti
anos milites in Aſia dimicā
tes admonet: vt ſibi a fede
rici inſidijs caueāt aliquid
noui ſemper machinantꝭ in
hominum perniciem: ⁊ Jo=
hannem hieroſolymitanum
regē comparato exercitu in
Rainaldum mittit Picenuꝫ
agrum rapinis ⁊ incēdijs ve
xantē. Alijs vero copijs qui
bus cardinalem colūnam p̄
fecerat e ſancto germano p̄
fectum federici deijcienꝫ:
cum ſaracenis mercede con
ductis: omnia ab eo ſaltu ca
puā vſqꝫ pertinētia in dedi=
tionē breui recepit. Hac aūt
calamitate moti qui in vm=
bria et picentibus federici
nomine militabant: relictis
que occupauerant in regnū
trepide redeunt. Interī ve=
ro federicus Brūduſiū re
diens pacis admoduꝫ cupi
dus vltro pontificē rogat vt
in gratiam recipiatur: impe
ratoriqꝫ appelletur: ac ꝓ re=
gno Sicilie verꝰ eccl'ie feu=
datarius. Quod quidē non
prius impetrauit q̄ꝫ vncias
auri centum ⁊ viginti milia
eccleſie romane ob illata dā
na perſoluiſſet: ipſeqꝫ ꝓ ea
re ſupplicatum ad pontificē
Anagniam veniſſet. Cū au=
tem Gregorius ad omnia in
tentus: vt bonum paſtorem
decebat Peruſinorū res ab
exulibus perturbatas eo ꝓ
fectꝰ componere ſtudioſus
eſſet: ſtatim Rome tanta ſe
ditio orta eſt ⁊ hereſis: quā
ta nūquā antea: Hannibale
ex gēte Annibala cum q̄buſ
dam ſacerdotibus male ſen
tiente quo quidē auctore po
pulus romanus vſus ī eccle
ſiam dei coniurauerat. Sed
hunc diuina vltio cito com=
peſcuit: nam et Tyberis ſu
pra modum inundans mul=
ta dāna mortalibus intulit:

⁊ tanta peſte laboratũ eſt:vt
decimus quiſqꝫ vix ſuperfue
rit. Pontifex tamẽ mira cle
mẽtia vſus Romam veniẽs
populo romano ignouit:pul
ſo e ſenatorio ordine hãniba
le:cõuictis de hereſi ſacer=
dotibus errorem falſis ac ſa
niorem opinionem ſubire
iuſſis Ad ornandam vero
vrbem deinde conuerſus et
veteres cloacas eliminatas
reſtituit:⁊ nouas extruxit.vr
bis dignitati et valitudini
vno tempore conſulẽs. Ab
vrbe deinde abiens valitu=
dinis gratia et Reate vt q̃
dam volunt beatum domi=
nicum principeꝫ ordinis pre
dicatorum:et Spoleti An=
toninm Ulyxipona oriundũ
Pauij mortuum: ſecundũ
a franciſco ordinis minorũ
auctore in ſanctis rettulit
Anagniam deinde rediens
oĩa circũquaqꝫ poſita mu=
niuit:Romanoꝝ cõtumaciã
veritus:quorũ Senator mo
re veterum legẽ rogauerat
populuſqꝫ ſciuerat vt oĩa
oppida circa vrbem poſita
romanis vectigal penderãt
Non eſt tamen veritus pon
tifex diſſuadentibus cardi=
nalibus Romam proficiſci:
quo romanos ad ſanitatem
reduceret tũ monendo tũ ca
ſtigando. Uerum cum nihil
proficeret Reate ſe contu=
lit:quo et Federicus impe=
rator collocuti ſimul de re=
bus agendis in hanc ſtatim
ſententiam venere:vt primo
quoqꝫ tempore romanos cõ
iunctis copijs adorirentur.
Decepit tũ quidem pontifi=
cem:vt antea ſemper Fede=
ricus:namqꝫ in germaniam
abiens militibus ſuis man=
dauit:vt romanis rebus in
omnibus obtẽperarẽt. Hac
itaqꝫ perfidia pontifex mo=
tus Germanis militib⁹ ad
caſtra ſua confugientibus
magnum propoſuit premiũ:
quare tanta multitudo con=
fluxit vt poſtea romani aper
to marte cuꝫ eccleſie copijs
congredi nuſq̃ꝫ ſint auſi. Re
cuperato igitur ⁊ patrimo=
nio ſancti petri ⁊ agro Sabi
no:ſpretiſqꝫ Soldani lega=
tis qui ſuppliciter paceꝫ pe
tebant:multos ex Franciſci
et dominici fratribus per
Europã miſit qui p̃dicatio=
ne chriſtianos ad arma con
tra Saracenos concitarent
quorum opera tanta multi=
tudo militum breui compa=
rata eſt:quanta nunq̃ꝫ antea
Interim vero dum tanto ex
ercitui dux idoneus quere=
retur:Heliſabeth regis Un
garie filiam mulierem opti=
mam ac miraculis claram
pontifex in ſanctas rettulit.
Theobaldus autem Nauar

re rex.⁊ Almericus Montiſ
fortis Henricuſqꝫ Bari ac
Campanie comes iter per
germaniam ⁊ Ungariam cũ
magnis copijs faciẽtes Cõ
ſtãtinopolim primo:mox tra
iecto Boſphoro Ptolomai
dam peruenere:longe ac la=
te omnia populantes: veruꝫ
non ita multo poſt ſuperue
niente magna hoſtium mul=
titudine cum ſe cedẽdo bi=
duo defendiſſent:cum opti=
mo quoqꝫ milite cadunt. At
qꝫ hoc modo expeditio ma=
gno conatu ĩchoata breui re
ſedit:imperitia ducum. Pon
tifex autem tantam calami=
tatem egre ferens Romam
pſuadentibus romanis ⁊ ob
ſecrantibus redire inſtitue
rat:faciendarũ ſupplicatio=
num cauſa ad placandaꝫ dei
iram ſi quaꝫ ex peccatis ho
minum conceperat. Quomi
nus autem id faceret vetit⁹
a Petro Fregepane:qui par
tes ĩperatoris ſequebatur:
Peruſia Uiterbiũ ſe contu=
lit Iturus contra imperato
rem armato milite quẽ intel
lexerat tranſpadanam Ita
liam iam tum attigiſſe ac cõ
tra ius faſqꝫ ſocias ciuita=
tes oppugnare: iam feſſas
calamitate:alia ſuper aliam
ab Ecelino Pauino tyrãno
accepta. Ecelinus.n.cogno=
mento romano cuius auus
theutonicus ſub Othone
tertio in Italia ordines du=
xerat copias a. Federico.ij.
accipiens magnam tyranni=
dem in traſpadana Italia ſi
bi comparauit redactis in
poteſtatem ſuam Taruiſio
Pauio. Uicentia Uerona
Brixia Federicus itaqꝫ aut
federa nequaq̃ꝫ obſeruans
Mediolanenſes ⁊ ſocias ci
uitates apud nouam curteꝫ
Ita enim locus vbi pugna=
tum eſt appellabatur ingen
ti clade ſuperatos trucidat.
Hanc ob rem pontifex omiſ
ſa deinceps ſpe rei bene ge
rende ob illatum ſocijs incõ
modum redire ad vrbem in
ſtituit:Iohanne Cincio vr=
bis ſenatore contradicente:
cuius audaciam Iacobus
Cappocius romanus ciuis
infringens:pontificem ma=
gnifice ac ſplẽdide ſuſcepit
Hic eſt ille Iacobus cuius
nomen adhuc legitur in ta=
bernaculo opere muſiuo ſua
impenſa extructo in ſancta
Maria ad preſepe:qua ĩ ba
ſilica Petrus quoqꝫ Cap=
pocius ſepultus eſt ſancte
romane eccleſie Cardinalis
qui Federicum imperato=
rem ſciſmaticum perſecu=
tus ẽ:quiqꝫ et hoſpitale ſan
cti Anthonij non longe ab
eadẽ baſilica ⁊ peruſij Gym
naſiũ qđ ſapientiam vocant

ſua impenſa extruxit. Gre-
gorius autem pacata vrbe et
federicum iterū anathema
te notat ac imperio priuat.
et legatos Genuenſium ac
venerorum iam ad arma ſpe
rantium cōponēde rei cau
ſa ad ſe vocat. Hiſqz ratio-
nibus inter vtrumqz popu
lum federa componit: ne al
ter ſine altero cum impera-
tore Conſtantiopolitano fe
dus ineat: vtqz bella geren-
da vtriqz communia eſſent:
et ſigna vtriuſqz viciſſim fer
rent. Illis autem qui hec fe
dera in nouum inita annum
rupiſſent: interdictuz ſibi a
ſacris anathematis vincu-
lo ſcirent. Balduinus autez
qui mortuo Johanne bien
nio conſtantinopolitanū te
nuerat imperium: cum egre
ſe ab hoſtibus iopia erarij
tutaretur: et filium pignori
mercatoribꝰ Venetis ob es
mutuo acceptum dedit: et ex
edibus ſacris ablatum plū
bum ac item lanceam illam
ſpongiamqz qua chriſtꝰ ſal-
uator noſter hinc potꝰē: hic
vulnus accepit: Venetis pe
cuniosis vendidit. Fedéricꝰ
autem Venetis admodū in
fenſus ꝙ gregorij ꝑtes tue
rentur eos tum paludibꝰ cō
cluſos vehementer oppreſ-
ſit: ac maximis calamitati-
bus afflixit. Interim ꝓ cō-

ſpirantibus omnibus tranſ
padanis ciuitatibꝰ duce gre
gorio montelongo Bononi
enſis ciuitatis legato: Fer-
raria que ab eccleſia roma-
na ad imperatorem defece-
rat capitur. Salinguerra vi
ro fortiſſimo eā acerrime a
liquādiu defendente. Capta
autem Azoni Eſtenſi ꝙ bel-
lo interfuerat: eccleſie noīe
gubernanda committitur.
Salutis noſtre anno mille-
ſimo. cc. ac. xl. At vero impe
rator qui tum Piſis erat cū
nō ſatis ſibi conſtaret: qui
partes ſuas quiue pontifi-
cis ſequeretur: ciuitates ita
lie in duas factiones tū pri-
mum diuiſit: nam qui ponti
fici fauebant Guelphi: que
imperatori Gibellini appel
lati ſunt. Hec quidem teter
rimarum factionum nomia
ad perniciem humani gene
ris inuēta: Primum apd pi-
ſtorienſes audita ſunt cū cā
cellarij Panzaticos gibelli
nos ab vrbe eieciſſent: cūqz
alteri factioni guelphi: alte
ri gibel theutonici fratres
fauerent: vnde tante pniciei
nomina indita ſunt. Floren-
tini preterea nobiles ſuos
Piſanis gibellinarum par-
tium fauentes in exiliū ei-
ciunt: pellunt et guelphos vi
ciſſim ab vrbe ſua. Aretini
et ſenenſes: quorum exēpla

multe ciuitates Italie ſecu
te bella pluſqz ciuilia inter
ſe commiſere. Hinc multe ci
uitates a pontifice deſciue
re tum in Umbria: tum ī he
truria: precipue autem Vi-
terbienſes. Defeciſſent etiā
romani ciues ni pōtifex de
latis per vrbem ſupplicādo
apoſtolorum capitibus po-
pulum ad commiſerationez
mouiſſet: habita etiā in ba-
ſilica ſancti Petri oratione
digniſſima qua tumultuan-
tes ita in ſententiā ſuā tra-
xerit eos impulerit pro ec-
cleſia dei crucem et arma ſu
ſcipere. Ii poſtea venientē
hoſtili agmine ad vrbis me
nia Federicū armis ſubmo
uere. Qui indignabundꝰ ca
ptiuum quenqz varijs cru-
ciatibus necans in Samni-
um conceſſit. Beneuentū vi
captū diripuit: ac menia cir
cūquaqz euertit. Iteruz au
tem ad vrbem rediens via
latina hoſtili animo: Caſſi-
nēſe monaſtèrū ſpoliat eie
ctis inde monachis. Sorā-
qz quondam Sānitium ci-
uitatē ad liris fluuij caput
ſitam ferro: flāmaqz vaſtat.
Templariorum bona vbiqz
diripit. Saracēos ꝓo adeo
dilexit: vt eorum opera pre
ceteris ī bello vteretur: ma
giſtratuſqz eis ac propriam
vrbem conceſſerit: q̃ noſtris

quoqz temporibus Nuceria
Saracenorum vocatur. Fra
trem preterea regis Tuni
ſij panhormi baptiſmū pe-
tentem ne id faceret verbis
deterruit. Rauennam autez
repentino incurſu petitā in
poteſtatē ſuā redegit. Hāc
ob rem Gregorius conciliū
apud lateranum indixit: ī q̃
de abrogando Federico ra-
tio haberetur. Verum Fe-
dericꝰ terra mariqz vias p̄-
cluſit: et quoſdā Cardiales
ac prelatos de viaz nauiga-
tione captos adiuuantibus
Piſanis in carcerem conie-
cit. Qua ex re tantū dolorē
Gregorius cepit: vt nō diu
ſuperuixerit. Moritur enīz
pontificatus ſui anno. xiiij.
menſe tertio cum paulo an-
te ſolis eclypſis tanta appa
ruiſſet quanta nunq̃z antea.
Raymūdum autem barchi
nonenſem quo adiutore ī cō
pilando libro Decretalium.
gregorius vſus eſt: ita qui-
dam tum laudant vt maiore
commendatione laudari ne
mo poſſit.

¶ Finis vite et geſtorū Gre
gorij noni ſcd̃m platyne de
ſcriptionē in vita pontificū.

¶ Decretaliũ Gregorij pa
pe.ix. cõ[illegible]tio multis vtili
bus ʒ [illegible] neceſſarijs addi
tio[illegible]llum caſtigata.

GRegorius
epũs ſeru⁹
ſeruorum
dei Dile
ctis filijs
doctorib⁹
et ſchola
ribus vni
uerſis Bononie commoran
tibus Salutẽ ʒ apoſtolicaʒ
benedictionem.

REx pacifi
cus pia mi
ſeratione
diſpoſuit
ſibi ſubdi
tos fore
pudicos
pacificos
et mode
ſtos.

¶ Sed effrenata cupiditas
ſui ꝓdiga pacis emula: mat
litium: materia iurgiorũ: tot
quotidie noua litigia gene
rat: vt niſi iuſticia conatus
eius ſua virtute repmeret
ʒ queſtiones ipſius ĩplicitas
explicaret: ius humani fede
ris litigatorũ abuſus extin
gueret: et dato libello repu
dij: cõcordia extra mũdi ter
minos exularet.

¶ Ideoqʒ lex prodit: vt ap
petitus noxius ſub iuris re
gula limitet: ꝑ quã genꝰ hu
manũ vt honeſte viuat. alte
rũ non ledat: ius ſuũ vnicui
qʒ tribuat informatur.

¶ Sane diuerſas conſtitu
tiones et decretales epiſto
las ꝑdeceſſorũ noſtrorũ in di
uerſa ſparſas volumina qua
rũ alique ꝓpter nimiã ſimi
litudinẽ ʒ quedã ꝓpter con
trarietatem nõnulle etiam
ꝓpter ſui ꝓlixitatẽ ꝯfuſiõeʒ
iducere videbãtur aliq̃ vero
vagabant extra volumina ſu
pradicta. q̃ tanqʒ ĩcerte fre
quẽter ĩ iudicijs vacillabãt.

¶ Ad cõmunẽ ʒ maxime ſtu
dentium vtilitatem.

¶ Per dilectũ filiũ fratrem
Raymũdum capellanũ ʒ pe
nitentiariũ noſtrum. illas in
vnũ volumen.

¶ Reſecatis ſupfluis ꝓuidi
mꝰ redigẽdas. adijciẽtes cõ
ſtitutiões nr̃as ʒ decretales
epiſtolas. per q̃s nõnulla q̃ ĩ
priorib⁹ erãt dubia declarãt.

¶ Volentes igit vt hac tm̃
cõpilatiõe vniuerſi vtant ĩ iu
dicijs ʒ ĩ ſcholis diſtrictius
ꝓhibemꝰ ne q̃s p̃ſumat aliã
facere abſqʒ auctoritate ſe
dis apoſtolice ſpecial.

¶ De ſumma trinitate et fide
catholica.

Innocētius in concilio gñali.

¶ Tractat de trinitate ʒ ip
ſiꝰ opib⁹ de fide ʒ articulis
fidei. Capitulum .i.

Firmiter credim⁹ ⁊ ſimpliciter confitemur ꝙ vnus ſolus eſt verus deus eternus immenſus et incommutabilis incomprehenſibilis: omnipotens: ⁊ ineffabilis: pater ⁊ filius et ſpiritus ſanct⁹: tres quidem perſone: ſed vna eſſentia: ſubſtātia ſeu natura ſimplex omnino. pater a nullo: filius a patre ſolo: ac ſpiritus ſanct⁹ pariter ab vtroq;: abſq; initio ſemper ac ſine fine: pater generans: filius naſcens: et ſpiritus ſanctus procedens: conſubſtātiales ⁊ coequales: ⁊ coomnipotētes ⁊ coeterni: vnum vniuerſorum principiū: creator omniū viſibiliū ⁊ inuiſibilium ſpiritualium ⁊ corporalium: qui ſua omnipotenti virtute ſimul ab initio temporis vtramq; de nihilo condidit creaturam ſpiritualem ⁊ corporalem angelicam videlicet et mundanā: ac deinde humanā quaſi communē ex ſpiritu ⁊ corpore cōſtitutā. Dyabolus eñi et alij demones a deo quidē natura creati ſunt boni: ſed ipſi ꝑ ſe facti ſunt mali. Homo ꝟo dyaboli ſuggeſtione pecc.

¶ Hec ſancta trinitas ſm cōmunem eſſentiam indiuidua: et ſm perſonales proprietates diſcreta. primo ꝑ Moyſen ⁊ ſanctos prophetas: aliosq; famulos ſuos: iuxta ordinatiſſimam diſpoſitionem temporum doctrinam humano generi tribuit ſalutarem.

¶ Et tandem vnigenit⁹ dei filius ieſus xp̄s a tota trinitate communiter incarnat⁹ ex maria ſemper virgine ſpiritus ſancti cooperatiōe cōceptus: verus homo factus ex anima rationali et humana carne compoſitus: vna in duabus naturis perſona: viam vite manifeſtius demonſtrauit. Qui cum ſm diuinitatem ſit immortalis et impaſſibilis: idem ipſe ſm humanitatē factus eſt mortalis ⁊ paſſibilis. Qui etiā pro ſalute humani generis in ligno crucis paſſus ⁊ mortuus deſcendit ad inferos: reſurrexit a mortuis: et aſcendit in celum: ſed deſcendit in aīa: ⁊ reſurrexit in carne: aſcendit q; pariter in vtroq;: venturus in fine ſeculi: iudicaturus viuos et mortuos ⁊ redditurus ſingulis ſm opera ſua: tam reprobis q̄; electis: qui oēs cum ſuis proprijs reſurgent corporib⁹ que nunc geſtāt vt recipiant ſm opera ſua ſiue bona fuerit ſiue mala: illi cū dyabolo penam perpetuā: et iſti cū chriſto gloriam ſempiternam.

¶ Tractatur hic de ſacramentis eccleſiaſticis. Ab.

¶ Una vero eſt fidelium vniuerſalis eccl'ia: extra quam null⁹ omnino ſaluatur. In q̄ idem ipſe ſacerdos eſt ſacrificium ieſus xp̄s: cuius corpus ⁊ ſanguis in ſacramēto altaris ſub ſpeciebus panis et vini veraciter cōtinētur: tranſſubſtantiatis pane in corpus: et vino in ſanguinem poteſtate diuina: vt ad perficiendum myſterium vnitatis: accipiamus ipſi de ſuo: quod accepit ipſe de noſtro.

¶ Et hoc vtiq; ſacramentū nemo poteſt cōficere niſi ſacerdos: qui rite fuerit ordinatus ſm claues eccl'ie q̄s ipſe conceſſit apoſtolis eorūq; ſucceſſorib⁹ ieſus xp̄s.

¶ Sacramentū vero baptiſmi: qđ ad dei inuocatiōem ⁊ indiuidue trinitatis videlicet patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti conſecratur in aqua: tam paruulis q̄; adultis in forma eccl'ie a quocunq; rite collatū ꝓficit ad ſalutem.

¶ Et ſi poſt ſuſceptionē baptiſmi quiſq̄; prolapſus fuerit in peccatum: per veram poteſt ſemper penitentiam reparari.

¶ Non ſolum autem virgines et continentes verumetiam coniugati per rectam fidem et operationem bonam placentes deo ad eternam merentur beatitudinē peruenire.

Idem in eodem.

¶ Pater et filius et ſpiritus ſanctus vera vnione nō collectiua ſeu ſimilitudinaria ſūt vna eſſētia ſubſtātia ſeu natura: que ſubſtantia non eſt generans nec genita nec procedens: quia illi actus non attribuuntur ſubſtantie ſꝫ perſonis nec per hoc in trinitate cōcluditur quaternitas. Cōtrarium ſentientes vt heretici ſunt cenſendi: niſi ab errore reſipiſcāt ⁊ correctioni apoſtolice ſedis ſe ſupponant.

Capitulum. ij.

Damnamus ergo ⁊ reprobamus libellū ſeu tractatū quem abbas Ioachim edidit cōtra magiſtrū petrū lōbardum de vnitate ſeu eſſentia trinitatis appellans ipſum hereticum ⁊ inſanum pro eo ꝙ in ſuis dixit ſententijs: quoniam q̄dā ſūma res eſt pater ⁊ filius et ſpiritus ſanctus: ⁊ illa nō ē generans: neq; genita: neq; procedens. vnde aſſerit ꝙ ille non tam trinitatē q̄; quaternitatem aſtruebat in deo:

videlicet tres perſonas: ⁊ illam communē eſſentiā quaſi quartā manifeſte preſtās ꝙ nulla res eſt que ſit pater et filiꝰ ⁊ ſpiritus ſanctus: nec ē eſſentia nec ſubſtantia: nec natura q̄zuis concedat ꝙ pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpirituſſanctꝰ ſūt vna eſſentia: vna ſubſtantia: vnaq̨ natura: verūtn̄ vnitatē huiuſmodi non veram et ꝓpriā ſed quaſi collectiuā et ſimilitudinariā eſſe fatet̄. quēadmodū dicuntur multi homines vnus populus: ⁊ multi fideles vna eccleſia: iuxta illud. multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna: et qui adheret deo: vnꝰ ſpūs eſt cum illo. Item. ille qui plātat ⁊ qui rigat vnum ſunt. ⁊ omnes vnum corpus ſumus in chriſto. Rurſus in libro regū. Populus meus ⁊ populus tuꝰ vnum ſunt. Ad hanc autem ſuam ſententiā aſtruendam: illud potiſſimū verbuȝ inducit: quod chriſtꝰ de fidelibus inquit in euāgelio. Volo pater vt ſint vnum in nobis: ſicut et nos vnum ſumus: vt ſint cōſummati in vnum. Non enim vt ait fideles chriſti ſunt vnū id eſt quedā vna res q̄ cōmunis ſit omnibus: ſ; hoc modo ſunt vnū id eſt vna eccleſia ꝓpter catholice fidei vnitatem: ⁊ tandem vnum regnum propter vnionē indiſſolubilis charitatis quemadmodum in canonica Johānis apoſtoli epiſtola legit̄. Quia tres ſunt qui teſtimonium dant in celo: pater ⁊ filius ⁊ ſpūſſanctꝰ ⁊ hi tres vnū ſunt. Statimq̨ ſubiungitur. Et tres ſunt qui teſtimoniū dant in terra ſpiritus aqua ⁊ ſanguis: et hi tres vnū ſunt: ſicut in quibuſdaȝ codicibus inuenitur

Nos aūt ſacro approbāte cōcilio: credimꝰ ⁊ cōfitemur cū petro: ꝙ vna quedaȝ ſumma res eſt: incomprehenſibilis quidē ⁊ ineffabilis que veraciter eſt pater ⁊ filius ⁊ ſpirituſſanctꝰ: tres ſimul ꝑſone ac ſigillatim quelibȝ earūdē et ideo in deo ſolūmodo trinitas eſt non quaternitas: q: quelibet trium perſonaꝝ eſt illa res videlicet ſubſtantia eſſentia: ſeu natura diuina: que ſola eſt vniuerſoruȝ principiuȝ: preter quod aliud inueniri non poteſt. et illa res non eſt generans: neq̨ genita nec procedens: ſed eſt pater qui generat: et filius qui gignitur: et ſpirituſſanctus qui procedit. vt diſtinctiōes ſint in perſonis: et vnitas in natura. Licet igitur alius ſit pater: alius filius alius ſpūſſanctus. non tamē aliud ſed id qđ eſt pater. eſt filius et ſpūſſanctus idem omnino vt ſcđm orthodoxā et catholicā fidē cōſubſtantiales eſſe credātur. Pater enī ab eterno filiū generādo ſuā ſubſtātiā ei dedit iuxta qđ ipſe teſtatur. Pater qđ dedit mihi maius oībus eſt. Ac dici nō pōt ꝙ partē ſubſtātie ſue illi dederit ⁊ partē ipſe ſibi retinuerit cū ſubſtātia patris indiuiſibil̄ ſit: vtpote ſimplex omnino. Sȝ nec dici poteſt ꝙ pater in filium tranſtulerit ſuam ſubſtantiaȝ generādo: quaſi ſic dederit eaȝ filio ꝙ non retinuerit ipſam ſibi: alioquin deſijſſet eſſe ſubſtātia. Patet ergo ꝙ ſine vlla diminutione: filius naſcendo ſubſtantiaȝ patris accepit ⁊ ita pater ⁊ filius habent eādem ſubſtantiā et ſic eadem res ē pater et filius: necnō et ſpūſſanctus ab vtroq̨ ꝓcedens.

Cum ergo veritas pro fidelibus ſuis orat ad patreȝ Volo inquiens vt ipſi ſint vnum in nobis: ſicut et nos vnum ſumus: hoc nomē vnū pro fidelibus quidem accipitur: vt intelligatur vnio charitatis in gratia pro perſonis vero diuinis vt attendatur identitatis vnitas in natura quēadmodum alibi veritas ait. Eſtote perfecti ſicut et pater veſter celeſtis perfectꝰ eſt: ac ſi diceret manifeſtius eſtote perfecti perfectiōe gratie: ſicut pater veſter celeſtis perfectus eſt ꝑfectione nature: vtraq̨ videlicet ſuo modo: quia īter creatorem et creaturaȝ non poteſt tanta ſimilitudo notari quin inter eos maior ſit diſſimilitudo notanda.

Si qs igitur ſententiā vel doctrinā prefati Joachim ī hac parte defendere vel approbare preſumpſerit tanq̄ȝ hereticꝰ ab omnibꝰ euitet̄.

In nullo tamē ꝓpter hoc floretino monaſterio cuius ipſe ioachim exiſtit inſtitutor volumus derogari: quoniaȝ ibi et regularis eſt inſtitutio: et obſeruantia ſalutaris: maxime cum ipſe Joachim oīa ſcripta ſua nobis aſſignari mādauerit apoſtolice ſedis iudicio approbanda ſeu etiam corrigenda dictans epiſtolam quam propria manu ſubſcripſit ī qua firmiter confitet̄ ſe illam fidē tenere quam romana tenet eccleſia: que diſponente domino cunctoruȝ fidelium mater eſt ⁊ magiſtra.

Reprobamus etiam ⁊ cōdēnamus peruerſiſſimuȝ dogma impij Almarici cuius mentem ſic pater mendacij excecauit: vt eius doctrina non tam heretica q̄ȝ inſana ſit cenſenda.

¶ De conſtitutionibus.

Ex conſilio Meldenſi.
¶ Iura canonica ſtatuta om
nes ligant et eorum ritu tam
in pronunciando qʒ in decidē
do iudicia ſunt regulanda.
Capitulum primum.

Canonū ſta
tuta cuſto
diātur ab
omnibus.
¶ Et nemo
ī actioni=
bus vel iu
dicijs eccleſiaſticis ſuo ſēſu
ſʒ eorꝫ auctoritate ducatur.
Gregorius in regiſtro.
¶ Conſtitutio reſpicit futu
ra et non preterita.
Capitulum. ij.

Cognoſcentes: et infra
Rem q̄ culpa caret in
dānum vocari nō conuenit.
¶ Quotiēs vo nouum quid
ſtatuitur: ita ſolet futurꝫ for
mā īponere: vt diſpēdijs p̄=
terita non commendet.
¶ Ne detrimentum ante p=
hibitionem poſſint ignoran
tes īcurrere: quod eos poſt
modum dignum eſt vetitos
ſuſtinere.
Auguſtinus ſuper illō epi
ſtole ad hebreos.
¶ Poteſtas legē cōdendi et
mutandi eſt penes vicariuꝫ
xpi. Et qđ de vno cōnexorūꝫ
ſtatuitur ad aliud cōnexum
extenditur. Alibi [illegible]
Capitulum. iij.

Tranſlato ſacerdotio
neceſſe eſt vt legꝫ trāſ
latio fiat.
¶ Que enim ſimul et ab eodē
et ſub eadē ſpōſione vtraqꝫ
data ſūt quod de vno dicitur
neceſſe eſt vt de altero intel
ligatur.
Idem ſuper epiſtola ad ro
manos.
¶ Omne prohibitum a lege
peccatū eſt et omne [illegible]
ſequitur ex eo. h. [illegible]
Capitulum [illegible]

Nam concupiſcentiam
neſciebam etc.
¶ Hoc eni elegit apoſtolus
generale vnde omnia mala
oriuntur. Bona eſt ergo lex
que dum hoc prohibet om=
nia mala prohibet.
Hieronymꝰ in parabolis.
¶ Conſtitutiones decreto=
rum ſingularibus ſunt opi
nionibus preferēde.
Capitulum. v.

Ne inſtaris prudentie
tue. ¶ Prudentie ſue
innititur q̄ ea q̄ ſibi agenda
vel dicenda videntur: patrū
decretis preponit.
Innocē. iij. ſenoñ. archiepi
ſcopo: et epiſcopo treceñ.
¶ Nō valet cōſtitutio colle
gij in dānū aliquorꝫ et cōmo
dum aliorum ceſſante ratio
nabili cauſa. Vel ſic. Abſqꝫ

rationabili cauſa nō poteſt
maior pars capituli tollere
cōſuetudinē: vtilitatem pri=
uatā nutriēdo. Capitulū. vj.

Cum oēs et infra Ad au
dientiā noſtrā puenit
q̄ treceñ. canonici nouum fe
cerūt in treceñ. eccleſia. con
ſtitutū: vt eis tam in p̄ſentia
qʒ ī abſentia redditꝰ ſuos ex
integro pcepturis: q̄ in eadē
eccleſia poſt illā cōſtitutionē
fuerūt vel de cetero fuerit in
ſtituti redditꝰ in abſentia nō
pcipiāt. ſʒ tūc ſolū cū fuerint
reſidētes cū ſm treceñ. eccle
ſie cōſuetudinē oēs ī hoc con
ſueuerunt eſſe pares.
¶ Statuerūt etiā vt cū ſin=
gulis p̄bendis ānexe ſint vi
nee: ipis ſuas dū vixerit poſ
ſidentibꝰ: vinee decedētium
ad ſucceſſores nō trāſeāt: ſʒ
puentꝰ earū inter ſingulas
diuidantur.
¶ Cū igit̄ qđ quiſqꝫ iuris in
alterū ſtatuit ipſe debeat vti
eo Et ſapiētis dicat auctori
tas. Patere legē quā tu ipſe
tuleris. Mādamus quatenꝰ
antiquos canonicos iunio=
ribus: et iuniores in pceptione
fructuū tā p̄bēdarꝫ qʒ vinea=
rū coeq̄tis antiq̄s ſm priorē
cōſuetudinē vſqꝫ ad tp̄s p̄di
cte cōſtitutiōis ſeruatam vel
ſm rōnabilē inſtitutionē in
poſterū obſeruandam.
Idem tridentino epiſcopo.
¶ Cōſtitutio laicorꝫ eccleſiā
ſeu eiꝰ bona nō aſtringit. c. vi.

Quē ī eccleſiarꝫ et ifra
Sane puenit ad audi
entiā noſtrā q̄ ciues teruiſi
ni conſtituerūt vt ſi q̄s ſe ad
inopiā vergere pbabiliter
allegauerit: alienandi feudū
qđ ab eccl'a vel alijs tenet li
berā habeat facultatē et ifra
¶ Volētes igit̄ eccl'iarꝫ idē
nitati cōſulere: cōſtitutionē
huiuſmodi et vēditiones feu
dorum eccleſiaſticorum fa=
ctas ſine legitimo eccl'aſtica
rum perſonarum aſſenſu vi
res decernimus nō habere.

Idem.

¶ Dignitas ſublata de eccle
ſia per ſtatutū capituli cōfir
matū per papam vlteriꝰ nō
cenſetur vacare niſi p cōtrariū
actū ſtatutū fuerit reuoca=
tum. Capitulum. viij.

Cum acceſſiſſet ad ap.
ſedem archi. tulleñ. et
G. tulleñ. capituli pcurator
archi. ppoſuit memoratꝰ. q̄
cum olim quidā tulleñ. cano
nici nr̄is auribus ītimaſſent
q̄ primiceriatus in tulleñ. ec
cleſia tāto tēpore vacauiſſet
q̄ ad manus noſtras illiꝰ p=
ſonatus eſſet donatio deuo=
luta. et infra.
¶ Fuit inſuper ex parte ca
pituli allegatum q̄ de com=

GRANAD

muni aſſenſu canonicoꝝ tul
lenſiū fuerit conſtitutum ne
p̄imiceriatus dignitas eſſet
vlterius in eccleſia memora
ta: inter canonicos ipſos p̄i
micerìatus prouentibus et
poſſeſſionibus diſtributis ⁊
infra. Propter quod euiden
ter apparet ꝙ p̄imiceriat⁹
ipſe tanto tempore non va=
cauerit; ſicut nobis fuerat
falſa inſinuatione ſuggeſtū:
et infra.

¶ Quocirca mādamus qua
tenus ſi vobis cōſtiterit tul
leñ. canonicos ne vlterius in
Tullenſi eccleſia p̄imicerìa
tus eſſet officium communi
ter ſtatuiſſe ac ſtatutum ipꝫ
auctoritate ſedis apoſtolice
fuiſſe poſtmodum (ſicut di=
citur) confirmatum: vos il=
lud faciatis in ſuo robore ꝑ
manere: niſi poſtea dicti ca=
noci ꝯtrauenerit aliquē vide
licet in p̄imiceriū eligendo.

Idem clugien. epiſcopo.

¶ Non obſtante certo cano
nicorū numero etiā ꝑ papaꝫ
cōfirmato prouidendū eſt re
ceptis vltra numerū de ſuꝑ
excreſcentibus fructib⁹ ma
xime ſi voluntarie ꝑ canoni=
cos fuerint recepti. Cap. ix.

C Um. M. ferrarienſis: ⁊
infra. Dictus. M. pro=
ſe ac quattuor ſocijs ſuis ꝑ
poſuit ꝙ ferrarieñ. canonici
vt eo amplius ſuos reddit⁹
augmētarēt quo prouentus
eccleſie qui diuidi conſueue
rant inter plures: in vſus ce
derent pauciorū. xiiij. p̄ebē
das tm̄ (preter id quod men
ſe cōmuniter deputarunt) i
eadem eccleſia contra anti=
quā conſuetudinē ſtatuerūt.
Poſtmodum vero contra cō
ſtitutionē ipam voluntarie ve
nientes dictos. v. in canoni=
cos receperunt nullis p̄ebē
dis aſſignatis eiſdē. Et licet
eorū redditus nō modicum
fuerint augmentati: nōdum
tamen eis voluerunt ex ſuꝑ
excreſcētibus redditib⁹ pro
uidere.

¶ Verū ex aduerſo fuit pro
poſitū: ꝙ. xiiij. p̄ebendaruꝫ
numero in ferrarieñ. eccleſia
inſtituto: ⁊ apoſtolice prote
ctionis preſidio roborato:
cū vna in eadē eccleſia p̄ebē
da vacaſſet: ad quorūdam in
ſtantiam duos ad eā et poſt
modū ad preces epi dictum.
M. et quēdā aliū ſine pre=
iudicio dicte cōſtitutionis i
canonicos receperunt ita ꝙ
canonici de canonia nihil ꝑ=
ciperent: donec p̄imi duo eſ
ſent p̄ebēdas itegre aſſecu
ti. Cūqꝫ per canonicoꝝ indu
ſtriā fuerit ꝓcuratū vt ex poſ
ſeſſionib⁹ quas eccl'ia tēpo
re lōgo poſſedit plures eis

reddit⁹ ſoluerētur: ſuꝑexcre
ſcētes cōmuni mēſe (q̄ min⁹
ſufficiēs fuerat) deputauerīt
quos dicti. v. ſibi poſtmoduꝫ
petierūt cōtra capituli con=
ſtitutionem ī beneficium aſ
ſignari et infra.

¶ Mandamus quatenus cū
in cōſtitutione predicta ⁊ cō
firmatione ſe. ap. vel fuerit
vel eſſe debuerit (ſicut con=
ſueuit) expreſſū: niſi in tantū
excreſcerent eccl'ie faculta=
tes ꝙ pluribus poſſent ſuffi
cere cōpetēter: ⁊ ijdem cano
nici in derogationē ſue con=
ſtitutionis: ad vacaturas p̄=
bēdas quattuor receperunt
vltra numerū conſtitutū an=
tiquis canonicis p̄ebēdas
cū integritate ꝑcipientibus
conſuetas: ſuꝑexcreſcentes
reddit⁹ predictis canonicis
facias aſſignari: ita ꝙ ſi ex
eis pares potuerint cū alijs
ſortiri p̄ebendas: qđ ſuper
fuerit in cōmunes canonico
rū vſ⁹ (ſicut pri⁹ ſtatuerāt)
ſiue aliter prout melius vide
bitur ꝯuertat. Reuocatis in
irritū: quecūqꝫ ab alterutra
partiū in preiudiciuꝫ alteri⁹
poſtmotā queſtionē coram
epō ferra. circa p̄bendas vel
poſſeſſiones fuerit inouata.

Idem abbati ⁊ cōuentui ſā
cti Silueſtri.

¶ Statutū gn̄ale laicoꝝ ad
eccl'ias vel eccl'iaſticas pſo
nas vel eaꝝ bona i eaꝝ p̄iu=
diciū nō extēdit: nec ſpecia=
le etiā ſi eaꝝ cōmodū ⁊ fauo
rē concernat. Hoc dicit quo
ad itellectū. Ab. Capitulū. x.

E Ccleſia ſancte marie:
et infra

¶ Nos attēdentes ꝙ laicis
etiā religioſis ſuper eccle=
ſijs ⁊ perſonis eccleſiaſticis
nulla ſit attributa facultas:
quos obſeqeundi manet ne
ceſſitas: non auctoritas in=
perandi: a quib⁹ ſi qđ motu
proprio ſtatutū fuerit quod
eccl'iaꝝ etiā reſpiciat cōmo
dū ⁊ fauorē: nullius firmita
tis exiſtit: niſi ab eccl'ia fue=
rit approbatū. Unde ſtatutū
Baſilij de nō alienādis pre=
dijs ruſticis: vel vrbanis mi
niſterijs ⁊ ornamētis eccle=
ſiaꝝ illa reprobatuꝫ fuit po
tiſſima rōne: ꝙ auctoritate
non fuit ro. pon. roboratum.

¶ Quod a ſenatore factū fu
erat i preiudiciū monaſterij
nō cōuētui: nec cōfeſſi vel cō
uicti in irritū reuocātes: caſ
dē poſſeſſiones reſtituēdas
ſibi ſententialiter diffinim⁹

Idē vniuerſis doctoribus
pariſij cōmorantibus.

¶ Pena ſimpliciť appoſita
propter contumaciam in du
bio intelligitur temporalis
⁊ non perpetua.

Capitulum. xj.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DI ...

EX litteris veſtre deuotionis accepim⁹ ꝛ infra. Licet a vobis fide pſtita fuerit ꝯſtitutū vt ſi q̄s magiſtrorū ordinationi vniuerſitatis ipſorū duceret reſiſtendū. et pmo ſcdo. tertioue cōmonitus infra triduū vniuerſitati parere contēneret magiſtroꝝ extunc bñficio ſocietatis eoꝝ in magiſtralib⁹ puaret. ꝛ ob hoc magiſter G. fuit eoꝝ cōmunione puat⁹ ¶ Quia tñ cūſtitutū nō fuit vt imppetuū huiuſmodi puatio pduraret cū tam iuris canonici q̄ȝ noſtri moris exiſtat. vt is q̄ ppt cōtumaciā cōione puat. cū ſatiſfactionē ꝯgruam exhibuerit reſtitutionē obtineat. mādamus quatenus ſupradictū magiſtrū ſtatutis veſtris nunc humiliter parere curātē ad cōmunionis veſtre cōſortiū in magiſtralibus admittatis.

Hono. iij. epo ꝛ cantori cabilloñ.

¶ Nō poſſunt canonici ſine cauſa reſtrigere numerū canonicoꝝ ſeu prebendarum. Capitulum. xij

EX parte epi Eduenſis fuit propoſitū ꝙ canonici Edueñ. pprijs cōmodis inhiantes: prebēdaꝝ numerū ab atiquo in eccleſia eduē ſi ſtatutū licet non ſint ei⁹ diminuti redditus. reſtrixerūt et infra. ¶ Nolētes igit. diuini numinis minui cultū ſȝ poti⁹ augmentari. māda. quaten⁹ antiquū numerū facientes auctoritate noſtra ſeruari prebendas quas a tpe vltimi ſtatuti inueneritis vacaſſe i eccleſia memorata nō obſtāte aliqua cōſtitutione ſuper hoc a canōicis ipis facta. vel cōfirmatione a nobis ab eiſdē obtenta pſonis idoneis cuȝ conſilio epi conferatis.

Grego. ix. archipbr̄o ſancte Marie maioris de vrbe.

¶ Conſtitutio futura reſpicit ꝛ non pterita niſi in ea de pteritis caueatur. Cap. xiij.

QUoniā ꝯſtitutio ap. ſ. oms aſtringit. ꝛ nihil debet obſcurū vel ambiguū cōtinere. ¶ Declaramus conſtitutionē quā nuper ſuper preferēdis in perceptione portiōis maioribus. ſ. ꝛ ꝯſuetis ſeruitijs a mīorib⁹ exhibēdis edidimus nō ad preterita ſȝ ad futura tm̄ extēdi. ¶ Cū leges ꝛ ꝯſtōnes futuris certū ſit dare formā negocijs. n. ad preterita fctā trahi niſi nōiati in eis de pteritis caueatur.

De reſcriptis

Alex. iij. Senoñ. archiepo.

¶ Priuilegio gnali ſm ius coe obiecto obſtat reſcriptū ſpāle etiā de eo mētionē non faciēs. h. d. ſm itellectū magis communem. Cap. i.

SIcut romana: ꝛ infra. ¶ Queſitum eſt a nobis ex parte tua: ſi alicuius cauſa delegatis iudicibus: ſublato remedio appellationis cōmittitur ꝛ lr̄is ap. altera pars munita: quib⁹ ei generaliter eſt indultū: vt libere ſibi liceat appellare: in vocem appellationis prorupe rit. an eius in eadem cauſa debeat appellationi deferri ¶ Inquiſitioni t. t. r. ꝙ eius in hac pte appellatio nō debet admitti: poſtq̄ȝ eſt cauſa iudicibus ap. re. cōmiſſa. ¶ Quia ſpeciale mandatuȝ derogat generali.

Idez cantuarieñ. archiepo.

¶ In reſcripto apl̄ico ſubiteli igit clauſula ſi pces veritate nitantur. Et ſi reſcriptū prohibet cauſe cognitioneȝ eſt de falſitate ſuſpectum. Capitulum. ij.

EX pte conuentreñ. epiſcopi noſtris eſt auribus intimatū: ꝙ cū de cauſa que iter G. ꝛ F. clericos vertitur ſuper pbenda de noualis: cognoſcens legitime eidem F. ſm tenorem litteraꝝ noſtrarū cōtinentiū: ꝙ ſi conſtaret ipȝ F. de periurio eſſe cōuictū: ꝛ ppetuo illi renunciaſſe prebende amoueretur ab ea: eo cognito ꝛ pbato p̄bēdā abiudicaſſet eandem: ipe in vocem appellationis prupit: ꝛ ad te ꝙ ei pbendaȝ pciſe ꝛ abſq̄ȝ cauſe cognitiōe reſtitueres lr̄as nr̄as reportauit ꝛ infra. ¶ Uerū qm̄ nō credimus ita pciſe ſcripſiſſe et in hm̄ōi litteris itelligenda eſt hec cōditio: etiā ſi non apponat. ſi preces veritate nitant. Mā da. quatenus inſpectis litteris quas epo predicto direximus: ſi inueneris ꝙ ſm p̄dictum modū ei ſcripſerim⁹ ꝛ in litteris quas pfatus. F. reportauit nō fuerit habita mentio priorum lr̄arum: ſententiam pfati epi cōfirmes ꝛ ſepedictū. F. cū litteris noſtris q̄s tibi detulit ad pñtiam noſtrā venire compellas

Idem vintonieñ. epiſcopo.

¶ Si in ſcdo reſcripto p adūerſariū impetrato non fiat mentio de pmo: valet pmū et non ſcdm: alš valet ſcdm. Et ſi pmū fuit impetratuȝ cōi cōſenſu pmum non valet ſcdm impetratū hoc tacito Capitulum. iij.

CEterū ſi aliq̄s ſuper aliqua cā ab apo. ſe. impetrauerit lr̄as: ꝛ aduerſarius eius eandem cām poſtmodū obtinuerit ꝯmitti alijs

de commiſſione prioꝛi nō ha
bita mentione. prioꝛes iudi
ces ad deciſionē cauſe poſ=
ſunt procedere: nec ſecunde
littere obtinent alicuius ro
boꝛis firmitatem. Si vero ī
ſecundis litteris habeatur
mentio de commiſſione prio
ri ꝑdicta cauſa a prioꝛū eſt
exempta iudicio: cū eadē lit
tere non ſunt veritate taci=
ta impetrate.

¶ Verū ſi de aſſenſu partiū
cauſa cōmittitur: et proceſ=
ſu tempoꝛis vel etiam conti
nuo alterutra ꝑs altera ne=
ſciente cauſā ipſā (tacito de
cōmiſſione prioꝛi) alij iudi=
ci obtinuerit delegari: non ī
merito is q̄ tali dolo vł frau
de aduerſariū ſuum laboꝛa=
re coegit: in expēſis condē
nari debet eidē

I dē eboꝛaceñ. archiepō.

¶ Si papa mādat in reſcri=
pto de duobus inquiri alter
natiue ad certū effectum cō
ſequendū ſufficit alterū pro
bari. Capitulum. iiij.

Inter ceteras conſulta
tiōes tuas fuit ꝓpoſi=
tū coꝛā nobis q̄d tenere de=
beas cū aliq̄ ſub diſiūctione
mādant quoꝝ vnū verū ē: al
terū falſū vtputa ſi ꝓponat
ꝙ ſi talis ſit ſacerdotis filiꝰ
ꝛ ī ſacerdotio genitꝰ q̄ prio
ī tli ecclia miſtrauit vł ꝙ illi
cite ecclíaȝ occupauit eādeȝ

¶ Huic ergo q̄ſtioni talit̄. r
(iudici q̄ dcūq̄ȝ iſtoꝝ ꝯſtite=
rit illi) ꝑlibatā ecclíaȝ adiu
dicari debere. Et idē ī ſimili
bus obſeruādū eſt.

I dem rauennati archiepō.

¶ Is ad quē reſcriptū pa=
pe dirigit̄ dȝ illi ꝑere vel cāȝ
rōabilē aſſignare q̄re pare=
re nō poteſt. Capitulū. v.

Si qñ aliq̄ tue fraterni
tati dirigimꝰ q̄ aīm tuū
exaſꝑare videat̄ turbari nō d̄
bes ꝛ īfra. ¶ Qualitatē ne
gocij ꝑ q̄ tibi ſcribit̄ diligēt̄
cōſiderās aut mādatū nr̄m
reuerēter adimpleas aut per
lr̄as tuas q̄re adimplere non
poſſis rōabilē cāȝ ꝑtendas.
¶ Nꝛ patiēt̄ ſuſtiebimꝰ ſi ñ
fecer (q̄d praua nobis fuerit
īſinuatiōe ſuggeſtū I dē ci=
ſtercieñ. fribꝰ. ¶ Ciſtercieñ.
ſūt priuilegiati ꝙ nō pñt cō
ueniri ꝑ reſcriptū pape: niſi
in eo fiat mentio de eoꝛum
oꝛdine. Capitulum. vj.

Cum oꝛdinē ciſtercieñ.
ꝓfeſſi ꝛ īfra. Si cōtra
vos ſuꝑ d̄cimis vel alijſq̄ē
oꝛdie vr̄o ſpālit̄ ſe. ap. īdulſit
nō facta mētiōe ciſtercieñ.
oꝛdinis littere fuerunt a ſe.
apo. īpetrate: per eas mīme
teneamini rñdere. I dē toꝛ
naceñ. epiſcopo.

¶ Si ſede vacāte ſcribit̄ ca
pitulo gerēti vices epī vt ꝑ=
bendā alicui conferat: ſi ete

tur eſſa nō dū executo man
dato ꝛ ad eū ſpectet collatō
ꝑbendaꝝ illō adimplere tene
tur. h. d. ſm lecturā coīter ap
probatam. Ab. ſi.

Capitulum vij.

Eam te: ꝛ infra ¶ Du=
dū ſiq̄dē añ tuā ꝓmoti
onē lr̄e a nobis (ſi bñ memi
nimꝰ) emanarūt q̄bꝰ decano
ꝛ eccleſie tibi cōmiſſe (te ad
huc in eodē capitulo exiſten
te) mandatū dedimꝰ ꝛ ꝑcep=
tū: vt. N. qui de gēte iudeo
rū oꝛiginē duxit: ꝛ diuia gra
tia fidem xp̄i ſuſcepit: ī cano
nicuȝ reciperent: ꝛ ꝑbendam
ſibi cōferre deberēt: ꝛ infra
¶ Ipſi vero (q꞉ donatio ꝑ=
bēdarū ad te ſpectabat) pre
ceptū nr̄m executioni nō po
tuerūt mandare ¶ Cū itaq̄ȝ
preſcriptꝰ. N. te ſuper hoc
ex parte noſtra req̄reret re
ſpōdiſti ꝙ nullū inde manda
tū receperas: ꝛ ſic eū a te in=
fecto negocio remiſiſti.

¶ Qd̄ nullatenꝰ feciſſe debē
res ſi datā lr̄arū diligētiꝰ at
tendiſſes: cū tēpoꝛe q̄ lr̄e ip
ſe date fuerūt de capitulo ip
ſo eſſes: ſicut q̄ eras archidi
aconꝰ ꝛ canonicꝰ eiuſdē eccle
ſie: nec eſſes adhuc ī epm̄ cō
ſecratus et infra. ¶ Pro eo
vero ꝙ iudeus extiterit ipȝ
dedignari nō debes. L ucíꝰ
. iij. lincoñ. epiſcopo.

¶ Non valet reſcriptū impe

tratū ad beneficia ſi in eo ta
cetur dignitas impetrantis
Capitulum. viij

Ad aures nr̄as perue
nit ꝙ plerūq̄ȝ decani
archidiaconi: ꝑcentoꝛes: vel
alij eccleſiaſticis prediti di=
gnitatibus ſuper minoꝛibus
bñficijs lr̄as īpetrātes no=
men ſupprimunt dignitatis
ſue ꝛ ſimplici noīe ſe appel=
lant tanq̄ȝ nō habeāt aliquē
perſonatū ꝛ infra. ¶ Con. t.
. t. r. ꝙ cū nō ſit intentiōis no
ſtre vt perſone pluribus red
ditibus abundantes per lit
teras noſtras pauperes cle
ricos ſuper minoꝛibꝰ benefi
cijs inquietent: litteras (in
q̄bus actoꝛ ſue nomē digni=
tatis ſupprimit) vires nolu
mus obtīere. I dē noꝛuiceñ
epiſcopo. ¶ Valet ſecūdū
reſcriptuȝ impetratū ab ad
uerſario: licet nō faciat men
tōnē de primo: ſi primꝰ impe
trans dolo vel negligētia nō
fuit vſus illo.

¶ Capitulum. ix

Si autem aliquis auc
toꝛitate poſterioꝛum
litterarum per aduerſariuȝ
in iudicium tractus obiecē
rit litteras ſe prioꝛes habē
re de quibus in poſterioꝛi=
bus mentio non habetur

¶ Si eis dolo vel negligen
tia vti poſtpoſuerit: excuſa-
ri non debet.
¶ Si autē q̄ delegati iudi-
cis copiā nequiuerit habe-
re: p̄ poſteriores litteras nō
poterit cōueniri. Idem.
¶ Non valent reſcripta p̄ q̄
incerti iudices dant: vel fu-
tura negocia cōmittūtur.

Capitulum. x.

AD hec ſumus: ⁊ infra
Significatū ē nobis
quoſdā in p̄uincie tue p̄tib⁹
tales vt aſſerit de cācellaria
nr̄a lr̄as recepiſſe: p̄ quas eo
rum omnia negocia vnius iu
dicis vel plurium quos ſibi
elegerint arbitrio commit-
tuntur: ſicq̄ȝ fit vt ſi aliqueȝ
pulſare voluerint examē or
dinarij iudicis non requirāt
ſed ad vnum iudicē / vel plu
res delegatos ſibi p̄picios
⁊ parti aduerſe ſuſpectos ſu
per examināda queſtione de
currant ⁊ infra.
¶ Nos igit̄ huic morbo cele
ri volētes obuiare remedio
mādam⁹ q̄tenus ſi lr̄as ta-
les i p̄uīcia tua iueneris:
eas carere viribus nr̄a au-
ctoritate decernas. Idem.
¶ Falſa latinitas viciat re-
ſcriptum pape. h. d. Johan
andre. concor. Ab.

Capitulum. xi

AD audientiam noſtrā
te ſignificante perue
nit q̄ .H. de ſancto ſtephano
ſup̄ abſolutione ſua litteraſ
tibi (vt prima facie videbat̄)
ap̄licas p̄ſentauit.
¶ Quib⁹ (quoniā manife-
ſtū continent in cōſtructiōe
peccatum) fidem te nolum⁹
adhibere.

Clemens. iii.

¶ Contra ſecundum reſcri-
ptum non poteſt opponi de
taciturnitate primi impetra
ti per appellanteȝ de ſua ap
pellatione non habita men-
tione. h. d. Jo. an. concor. Ab
ſicu. Capitulum. xii.

EX parte. S. perſone ec
cleſie de tarento nobis
innotuit: q̄ cum capella de
emptoñ. ad predictam eccle
ſiam de iure pertineat: G.
diaconus qui iam dictam ca
pellā detinet capellanū ipſi⁹
eccleſie nomine ipſius. S. in
ea miniſtrantem poſt appel
lationem a ſe factaȝ amouit
¶ Quam cum eſſet. S. pro-
ſecutus: ⁊ ad iudices litte-
ras impetraſſet: ipſe. G. ap.
ſuam proſequi non curauit
Cūq̄ȝ auctoritate iudicum
in ius eſſȝ vocatus: dixit ſe
litteras priores habere: de
quibus nulla mentio i poſte
rioribus habebatur: quas
vſq̄ȝ ad tertiam citationem
ſuppreſſit: eiſq̄ȝ dolo vel ne-
gligentia vti poſtpoſuit q̄d

ex diuturnitate tēporis vide
bat: in quib⁹ nulla mētio de
ap. ab ipſo facta fiebat: cum
biennīū a t̄p̄e ap. iam fuiſſet
elapſum.
¶ Ideoq̄ȝ mādam⁹ quaten⁹
ſi ita eſſe cōſtiterit (reuoca
tis in ſtatū priſtinuȝ oībus
q̄ poſt ap. ipſius. G. iuueni
tis attētata) preſcriptā ca-
pellā matrici eccleſie reſtitu
ere procuretis. predictū G.
(ſi eū appellationē ſuā non
fuiſſe proſecutū conſtiterit)
memorato. S. in expēſis ne
ceſſariis condemnantes.

Celeſtinus. iii.

¶ Reſcriptū quo ſcribitur
pluribus cū clauſula q̄ ſi nō
omnes ⁊c. intelligitur tā de
impotentia facti q̄ȝ iuris.

Capitulum tertium

SIciſcitatus es a nobis
petitorio deſtinato de
qua impotentia illud itelli-
gatur quod i lr̄is noſtris ſe-
pe cōſueuit appoī: vt ſi duo
vel tres q̄b⁹ lr̄ē dirigūtur: ip
ſis exequendis ſimul itereſ
ſe nequerit: vn⁹ aut plures
q̄b⁹ ſcribitur nichilominus
exequant̄. ¶ Nos vero ita ſē
ſim⁹ q̄ tam de iure q̄ȝ de fa
cto illa impotentia cēſeatur
de iure ſi aliquē illorū ſeruū
vl̄ iſamē āt alio legitio īpe-
dimēto detētū eē ꝯſtiterit d̄
fctō ſi ꝯſtiterit eū caſu mor
tis occūbere: āt ieuitabilis
neceſſitatis articulo īpediri
quominus valeat intereſſe.
¶ Dū modo is q̄ p̄ neceſſita
te p̄ñs eē ñ pōt collegis ſuiſ
canoīce excuſationē ſuā cu-
ret (ſi poterit deſtinare) vt
alij cōiudices vl̄ executores
nichilomin⁹ ad cōſūmatiōeȝ
iniuncti mandati procedant
¶ Nec enim ille qui tantum
modo non vult intereſſe: hac
impoſſibilitatis interpreta
tione valeat aliquatenus ex
cuſari. niſi forte ſic in reſcri-
pto habeat expreſſum ſi nō
omnes interfuerīt vel ſimul
nequerit: āt noluerītitereſſe

Inno. iii. Elieñ. epiſcopo

¶ In queſtione reuocatio-
nis reſcriptoruȝ recurritur
ad arbitros ſi iudices in co
gnitione ſibi nō deferāt: nec
inuicem concordant. h. d. vſ-
q̄ȝ ad. §. qm̄. Caplm. xiiii.

PAſtoralis officij. ⁊ in-
fra. ¶ Preterea queſi
uiſti quando de reuocatone
litterarū ambigitur vtrū iu
dices priores an poſterio-
res cognoſcere debeant: et
vtrum per ſecundas ſint pri
me littere reuocate: ¶ Ad
q̄d. t. r. q̄ niſi poſteriores pri
oribus vel econuerſo duxe-
rint deferendū ſimul vtriq̄ȝ
cognoſcant: ⁊ ſi forte nequi-
uerint ſimul in vnam ſenten
tiā cōcordare (q̄ȝuis plures
ſint ex vna parte q̄ȝ ex alte-

ra per arbitros communiter
electos a partibus huiuſmo
di concertatio ſopiatur.
¶ Per gñales clauſulã poſi-
ta in reſcripto delegatus an
te expreſſionẽ perſonarũ vel
rerũ iuriſditõẽ hz in habitu
ꝛ nõ in actu: ſpãles lr̃e dro
gãt lr̃is gñalib⁹ ſuper nõ ſpe
cificatis in eis q̃zq̃z de illis
nullã faciãt mẽtionẽ hoc dicit
¶ Cũ autẽ ſub huiuſmodi
forma videlicet: cauſam quã
talis aduerſus talẽ ꝛ quoſ-
dã alios: ſuper hoc et qui-
buſdã aliis ſe habere pro-
ponit: tibi duximus cõmittẽ
dam: ꝯ nobis multotiens lit
tere impetrantur: ꝛ ſollicite
q̃ſiuiſti: an iudex ex delega
tione huiuſmodi an̄ perſo-
narũ vel reruz expreſſionẽ:
ſuper pſonis vel rebus ex-
primẽdis habeat poteſtatẽ
adiiciens vtrũ ſi anteq̃z pſo
ne vel res exp̄ſſe fuerint no-
minatim ſuper non expreſſis
i commiſſione priori: ſed ge
neraliter comprehenſis ſpe
ciales littere: q̃ de priori cõ-
miſſione nullam faciant mẽ-
tionez ad alios iudices a ſe-
de apoſtolica emanauerint:
eundem vigorem debeãt ob
tinere.
¶ Nos igitur ad hec duo. r.
r. ꝙ cum generali per ſpecia
le proculdubio derogetur:
iuriſditio per generales lit-
teras attributa: per ſpecia-
les quantuz ad ea que ſpãlir
exprimunt. penitus eneruã-
tur: licet de prioribus nõ fa
ciant mentionem. vnde ſup-
flua reliquit prima queſtio.
ꝛ ſi merito dici poſſit ꝙ do-
nec iuriſditio reuocetur: eã
ſuper rerum vel perſonaruz
articulis exprimendis obti-
net delegatus: ſed anteq̃z ex
primant perſone vel res: de
legatus neq̄t iuriſditionem
huiuſmodi exercere.
I dẽ Senonẽſi archiep̄o

¶ Per generalem clauſulaz
quidam alij ꝛ res alie. mul-
titudo effrenata non inclu-
ditur nec pſone nec res ma
iores expreſſis ſed pares vel
minores Capitulum. xv.

Sedes apoſtolica cõſ-
ſueuit exhibere ſe pe-
tentibus liberalem. ſed quĩ
dam ei⁹ gratia nequiter abu
tuntur. ꝛ infra.
¶ Nos igitur volentes eoꝝ
malicijs obuiare decernim⁹
vt cum in commiſſionib⁹ no
ſtris minores et viliores per
ſone ſolummodo deſignan-
tur. maiores ꝛ digniores ſub
generali clauſula non intel-
ligantur includi.
¶ Sed nec liceat occaſione
generalitatis huiuſmodi
multitudinẽ effrenatam i iu

dicium euocare.
¶ Nec ſuper maiorib⁹ ꝛ gra
uioribus negocijs audian-
tur: qui de minorib⁹ et leuio
ribus tãtũ faciunt mentio-
nem.
¶ Si quis vero aliquas p-
ſonas expreſſerit: non vt ve
lit cum eis in iudicio experi
ri: ſed vt ad pares trãſire va
leat vl̃ minores (quia fraus
ꝛ dolus ei patrocinari non
debent) tanq̃z mendax pre-
cator careat penitus impe-
tratis.
I dem R. cantori ꝛ R. priori
de monte leproſorum.
¶ Qui contra vnum ſup eo
dem ad diuerſos iudices di
uerſa reſcripta ĩpetrat ꝛ eis
vtitur pdit cõmodũ vtriuſq̃z
Capitulum. xvi.

Ex tenore lr̃arum quas
nobis deſtinaſtis. intel
leximus. R. ſacerdotem de
Collouil. ad alios iudices ſu
per q̃ſtione que inter ip̄m et
abbatem de becco vertit. lit
teras apoſtolicas impetraſ
ſe. qui cũ partẽ citaſſent ad-
uerſam dictus p̄ſbyter corã
eis noluit litigare. ꝛ infra
¶ Cũq̃z vos in cauſe cogni
tione procedere velletis ab
bas coram vobis propoſuit
ꝙ non tenebatur per dire-
ctas ad vos litteras presby
tero reſpondere cum per a
lias ab alijs iudicib⁹ fuiſſ
eitat⁹ que auctoritate illaꝝ
non fuerant reuocate.
¶ Nos igitur attendentes
fraudem p̄ſbyteri memora-
ti duas commiſſiones ſuper
eodem negocio impetrãtis
quarum altera non faciebat
mentionez de reliqua (quia
fraus ꝛ dolus alicui patroci
nari non debent) decernim⁹
vt ipſe commodo careat v-
triuſq̃z.
I dẽ mediolanẽſ. archiep̄o.
¶ Non valet reſcriptum ad
beneficium ĩpetratũ de bñ-
ficio impetrãtis non faciens
mentionem. Capitulũ. xvij.

Cum adeo ſcripta ſe-
dis ap. moderemur ꝛ
infra. Scripſiſti nobis: ꝙ cũ
P. clericus in eccleſia Mo
decenſi ſufficientem ſibi ſit
prebendam adeptus mira
baris ꝙ pro receptione ipſi
us in eccleſia de grõzola pre
poſito ꝛ fratribus eiuſdẽ ec
cleſie litteras miſerimus cũ
ſi litterarũ noſtrarũ ſerlẽ at
tendiſſes: nihil inueniſſes in
eis qđ debuiſſet tuũ animuz
offendiſſe.
¶ Cũ enĩ in litteris nec de p̄
benda ip̄ius mẽtio haberet
nec modecenſis canonic⁹ im
mo nec clericus diceretur in
eis: et in litteris ipſis hec eſ
ſet adiecta conditio: ſi di-
gnus exiſteret ad eccleſiaſti
cũ bñficiũ obtinendũ intelli

gere potuiſſes: qualr littere ipſe fuerant impetrate.

I dē electo decano. ꝛ. N. canonico cameraceñ.

¶ Ordo reſcripti interpretationem recipit a iure cōi.

Capitulum .xviij.

CAuſam que inter pmō ſtrateñ. ꝛ premoñ. eccleſias ſup poſſeſſionibꝰ de anapia vertitur. ꝛ infra.

¶ Qr ī litteris aiaduertimꝰ fuiſſe īſertū: ꝙ ſi alterultra ptiū citata legitie pñtiaꝫ veſtrā adire vel iudicio vr̄o parere cōtēneret vos pñtis ptis pbatiōes recipe ꝛ q̄ʒtuʒ de iure poteritiʒ in cāe cognitiōe ac deciſiōe pcedere minime tardaretis.

¶ Nos volentes vt clauſula illa q̄ʒtū de iure poteritis: q̄ añq̄ʒ de pbationū receptiōe mētio fieret: fuerat īſerēda clauſulā illā de receptiōe pbationū p̄cedat mādamꝰ q̄tenus ipſā itelligētes ibidē: in cā iuxta tenorē lr̄arū pcedere nō tardetis puiſuri vt ſi lr̄arū auctoritate prioꝝ ī eodē negocio legitie ē pceſſū firmū ꝛ ſtabile pſeueret. alioquin ſi occaſiōe clauſule memorate aliq̄d ꝯſtiterit ī alterius ptis preiudiciū attētatū: id viribꝰ decernimꝰ caritu rū mādātes vt ī deciſiōe ipiꝰ negocij ſicut p̄miſſum eſt: tā ſup principali q̄ʒ ſup incidētibus queſtionibꝰ ap. re. canonice procedatis.

I dem archiep̄o Senoñ.

¶ Nō valet ipetratio ī eccleſia numerata nō facta de numero mētione ſi p eā frāgit numerꝰ canonicoꝝ lʒ nō frāgat numerus prebendaꝝ: et pceſſus inde factꝰ eſt nullꝰ h. d. quo ad intellectum pa.

Capitulum .xix.

COnſtitutus apud ſe. ap. P. clericus pꝓpoſuit ꝙ cū. L. pde. nr̄ decāo ꝛ capt. bituricenſi dederit in mādatis vt ipm reciperēt in canonicū ꝛ in fratrē: prebenda ei cōferrent ſi qua tūc in eorū vacaret eccleſia: vel proximo vacaturā: ꝛ ipſi cū mandatū eius admittere non curaſſent: eis precipiēdo mandauit: vt quod mandauerat adimplerēt ſibi ſup hoc executoribus deputatis: ꝛ īfra

¶ Verū pars aduerſa r̄ndit ꝙ cū in bituriceñ. eccl'ia certus eſſet numerus canonicorū inſtitutus firmatꝰ iureiurādo ꝛ p ro. pō. ꝯfirmatꝰ ꝛ de hoc memoratꝰ. P. non feciſſet in ſuis lr̄is mentionē: intelligendū erat circūueniſſe .p̄. n. ꝛ dictas litteras veritate tacita ipetraſſe. ꝛ īfra

¶ Diſ. vr̄e mādamꝰ quatenꝰ ſi legitime vobis cōſtiterit numerū canicoꝝ q̄ nūc eſt in eadē eccl'ia: p decanū ꝛ capitulū eiuſdem eccl'ie iuramēto firmatū añq̄ʒ predictꝰ clericus lr̄as executorias ipetraſſet quicquid factū eſt occaſiōe litteraꝝ ipſaꝝ irritū decernatis alioquin ei faciatis in eadem eccleſia prebenda: ſi qua vacat: ſublato cuiuſlibet appellationis obſtaculo aſſignari.

I dem A. canonico pictaui.

¶ Difficile et famoſum. c. et eſt clauis totius tituli. Et. h. d. in ſumma Exprimens falſum vel tacens verum in reſcripto ſi malicioſe: caret prius impetratis Sed ſi p ſimplicitatem vel ignorantiam: aut obtinuiſſet vero ſuppreſſo: ꝛ expreſſo falſo: ſaltem litteras in forma communi: et delegatus procedit ſeruato iuris ordine ꝛ nō ſpeciali forma reſcripti ſecꝰ ſi nullo modo litteras habuiſſet.

Capitulum .xx.

SUper litteris que ab aliquibus ex malicia et a nonnullis ex ignorantia tacita veritate: vel ſuggeſta falſitate impetrantur a nobis: diuerſos intelleximus diuerſa ſentire: alijs aſſerentibus eos debere prorſus carere omni commodo litterarum: cum mendax precator carere debeat penitus impetratis alijs vero dicentibus ꝙ et ſi forma carere debeant in litteris noſtris expreſſa: nichilominus iuxta rigorem iuris ſit a delegato iudice in negocio procedendum.

¶ Nos igitur inter eos q̄ p fraudē vel maliciā: ꝛ illos q̄ per ſimplicitatem vel ignorantiam litteras a nobis impetrant: huiuſmodi credimꝰ diſcretionem adhibendam: vt hi qui priori modo falſitatem exprimunt vel ſupprimunt veritatem: in ſue perverſitatis penam nullum ex illis litteris commodum cōſequantur: ita videlicet ꝙ delegatus poſtq̄ʒ ſibi ſup hoc facta fuerit fides nullatenus de cauſa cognoſcat. Inter alios autem qui poſteriori modo litteras impetrāt duximus diſtinguēduʒ: que falſitas ſuggeſta fuerit: vel que veritas ſit ſupp̄ſſa. Naʒ ſi talis ex p̄ſſa ſit falſitas vel veritas occultata que q̄ʒuis fuiſſet tacita vl' exp̄ſſa: nos nichilominus (ſaltē in forma communi) litteras dediſſemus: delegatus nō ſequēs formam in litteris ipſis appoſitam: ſecundum ordineʒ iuris in cauſa procedat. Si vero per huiuſmodi falſitatis expreſſionem vel ſuppreſ

cōfir. ſe. 13. de. c. 5.

ſionē etiā veritatis littere fuerit impetrate qua tacita vel expreſſa nos nullas prio‑ſus litteras dediſſem⁹: a de‑legato non eſt aliquatenus procedendū: niſi forſan eate‑nus vt partibus ad ſuā pre‑ſentiam conuocatis: de pre‑cū qualitate cognoſcat. Ut ſic in vtroq; caſu eadem ra‑tio que delegantē moueret: moueat etiam delegatum: ⁊ vbi delegās ſuas litteras de‑negaret: delegatus etiā ſue cognitionis officium nullate‑nus interponat.

Iudex literas nō ad‑mittat hodie expe‑cedat ut incon‑ ubi ...

Idem abbati ⁊ conuentui p̄monſtraten̄.

¶ In cauſa monaſterij con‑uenitur abbas ꝑ reſcriptū in quo nulla fit mentio de cō‑uentu: nec propter hoc ap‑pellari poteſt: niſi abbatis ⁊ conuentus bona eſſent diſſi‑cta omnino.

Capitulum. xxi.

Edoceri poſtulaſti a no‑bis: vtrum per lr̄as ad‑uerſus abbates nulla men‑tione habita de ſuis cōuēti‑bus impetratas: teneantur abbates ipi ſup cauſis que ad cōuent⁹ pertinēt ⁊ eoſdē de ipis querelantib⁹ reſpon‑dere. Ac licet inhibita ſit ap‑pellatio per appellationis obiectum: poſſint ne reſpon‑deant ſe tueri.

¶ Super quo duximus reſ‑pondendū: ꝙ (niſi alia cauſa rōnabilis ſuffraget) ꝑ appel‑la. ſe tueri nō pñt quominus debeāt auctoritate litteraꝝ hmōi legitime reſpondere.

¶ Cū ex officio ſuo teneant cōgregationū ſuaꝝ negocia procurare.

¶ Niſi forte abbatis ⁊ cōuē‑t⁹ negocia eſſēt oīno diſcreta.

Idem archi epō ⁊ magiſtro U. canonico mag.

¶ Proceſſus fact⁹ per lr̄as ſurrepticias initiat[illegible] facta cōtra formā reſcripti irritus nunciatur. Capitulum. xxij.

Cum dilecta in xp̄o filia R. cuſtos Heſſen̄. eccle‑ſie ac procurator G. monial. ſup electionib⁹ in eadē eccl̄a ce‑lebratis litigauerint aliquā‑diu corā nobis ⁊ infra.

¶ Deprehendim⁹ litteras ad abbatē de remech ⁊ ſuos cō‑iudices ipetratas ꝑ ſurre‑ptionē obtētas: cū in eis il‑lius articli videlicet de ſub‑tractorū reſignatione fuerit p̄ter conſciētiā noſtrā cogni‑tio demandata qui in priori‑bus litteris ad ſcholaſticū hildeſen̄. ⁊ coniudices ſuos obtentis inſertus fuerat: de quibus in ſecundis litteris mētio non fiebat: ⁊ ideo qḋ ipſaꝝ litteraꝝ occaſione di‑noſcit attentatū/ duximus ir‑ritandum.

¶ Dictum inſuper ſcholaſti‑cū ⁊ cōiudices ſuos inueni‑mus minus puide ꝓceſſiſſe. Cū eni in litteris nr̄is eiſdē principaliter mādaret vt ad predictā eccleſiā pſonaliter accendentes/ pſone idonee adminiſtratione cōmitterēt abbatie: cui ad opus ei⁹ fie‑ret hincinde reſignatio ſub‑tractoꝝ: ipſi formā mandati aplici trāſponētes illo capi‑tulo p̄termiſſo/ de alijs arti‑culis inordinate plurimū co‑gnouerant: ꝓpter qḋ ꝓceſſū ipoꝝ contra nr̄i formā reſcri‑pti ac iuris ordinē attētatū irritū decernimus ⁊ inane.

¶ Ideoq; mandamus: qua‑tenus. G. ⁊ quibuſdā alijs ſo‑roribus eccleſie (ſicut iuſtū fuerit) reſtitutis: ⁊ forma mā‑dati noſtri exacta diligentia obſeruata/ i negocio ipo ra‑tione preuia procedatis.

Idem.

¶ Ualet ſecūdū reſcriptū li‑cet de primo non faciat men‑tionem quo vti noluit impe‑trans infra annum.

Capitulum. xxiij.

Plerūq; cōtingit ꝙ ali‑qui noſtris litteris im‑pētratis illis vti multo tem‑pore poſtponentes: tunc de‑mum eas exhibent: cū aliaꝝ auctoritate ab eis cōtra q̄s primitus litteras impetra‑rant/ ceperint cōueniri: dicē‑tes poſteriores litteras non valere: vt pote non faciētes de prioribus mentionem.

¶ Cum igitur non ſit mali‑cijs hominū indulgendum: ſtatuimus vt ſi quis noſtras litteras impetrans: infra an‑nū poſtq̄ copiam iudicum habuerit: ex malicia vel ne‑gligētia poſtpoſuerit vti eis auctoritate poſterioꝝ litte‑rarum valeat conueniri: licꝫ in ipſis nulla de priorib⁹ mē‑tio habeatur.

Idem Rotho, Archiepō.

¶ Si a delegato aliquid mā‑dat ordinario debet hūiliter exequi. Sed ſi ali⁹ delegat⁹ ꝑ alias litteras poſt execu‑tionē mandat cōtrariū/ vel ſi ante executionem innotue‑rit ordinario inter delegatū qui mandauit ⁊ aliū conten‑tionem eſſe de iuriſdictiōe fa‑ciet ſibi vtrarūq; litteraꝝ co‑piā exhiberi: nō vt iuriſdictio‑naliter cognoſcat: ſed vt ſe i‑formet an per ſecūdas reuo‑cent prime. ⁊ ſi prime reuocē‑tur exequat ſecundū manda‑tum. Si autem nō reuocent vel de hoc dubitet/ non exe‑quatur ſecūdū mādatū do‑nec cōtentio de iuriſdictione terminetur. Ab.

Capitulum. xxiiij.

Cum cōtingat ⁊ infra. Preterea cū quidam

·c·5·se·17·de refs·

ſuper aliquo litigãtes ad di
uerſos iudices litteras im=
petrant quorum quidaꝫ ob=
tenti a parte altera tibi mã
dant vt partẽ aduerſam de=
nuncies excõmunicationis
ſententie ſubiacere alijs iu=
dicibus poſtmodum tibi in
iungentibus vt eandem de=
nuncies abſolutã: queris an
vtriſqꝫ: an neutris vel alter
utris ſalteꝫ obedire debeas
in hac parte.

¶ Super quo tue pru. reſpõ
dentes credimus diſtinguẽ
dum an cum primum manda
tũ recepiſſe dinoſceris: tibi
forſan inotuerit iter illos ⁊
alios ſup iuriſditiõe diſcor
diã ſuſcitatã: an ſuper hoc ni
chil omnino ſciuiſti. Et qui=
dẽ ſi ſuper cõtentione huiuſ
modi nil tibi penitus inno=
teſcat cum primum mãdatũ
recipere te contingit: illud
debes humiliter executioni
mandare. Sed ſi poſtea con
trarium tibi ab alijs deman
datur. tunc litteraꝝ ad vtroſ
qꝫ a ſede apo. obtentarũ co=
pia poſtulata: quas tibi au=
ctoritate preſentium diſtri=
cte precipimus exhiberi ſi
ex ipſarum tenore deprehen
deris euidenter: ita ꝙ non
ſit aliquatenus heſitanduꝫ
ꝙ littere que ad illos a qui=
bus ſcdm mandatum rece=
peris impetrate noſcuntur
expreſſe reuocẽt litteras a=
liorum. tu illud intrepidus
exequaris qd tibi ſcdo loco
mandat. Si vero ex vtrarũ in
ſpectiõe manifeſte tibi con=
ſtet: ꝙ littere obtente ad il=
los qui primum dedere mã=
datum per alias mime reuo
cant: ſcdm mandatum nulla
tenꝰ exeqris. ꝙ ſi ſuper hoc
tibi merito fuerit dubitan=
dum: ad exequẽdum ſecun=
dum mandatum te procede
re non oportet: donec iuxta
cuiuſdam noſtre cõſtitutio=
nis tenoreꝫ inter eos hmõi
cõcertatio ſopiatur. Et id=
ipſum facere debeꝫ ſi primo
mendato recepto: et nondũ
executioni mãdato tibi for=
ſan inotuerit ꝙ inter ſe ſup i
riſditione demandata cepe=
rint diſceptare.

¶ Ceterum in his omnibus
purã ⁊ prouidã te cõuenit in
tentionẽ hr̃e: ne vel ad decli
nandũ mandatuꝫ dubitare
te dicas vbi dubitandũ non
eſt vel etiam ad exequẽdum
te aſſeras eſſe certũ: vbi cer
tus eſſe nõ debes. Lꝫ auteꝫ
ex his certa tibi detur do=
ctrina: qualiter in his te de=
beas habere: nulla tñ tibi at
tribuitur ptãs: vt inter dele
gatos aut partes de iuriſdi
tione debeas iudicare.

Idem magiſtro. g. ⁊. p. de
firmiſca.

¶ Si i reſcripto plura nar
rantur diuerſos effectꝰ opã
tia nõ ſufficit ipetrãti alterũ
ſolũ ꝓbare ad vtrũqꝫ effectũ
conſequẽdũ. Capitulũ. xxv.

OLim ex lr̃is ſcti nicha=
ſij remeñ. ſargineñ. et
vallis regie abbatũ fuit nr̃is
auribꝰ intimatũ ꝙ cũ ad eos
ſemel ⁊ iteꝝ a nobis lr̃e ꝓceſ
ſiſſent ſup eo ꝙ. P. clericꝰ ſci
remigij parrochiã de ſalice
quã. R. de cliuo ꝑ intpoſitaꝫ
ꝑſonã ſibi collatã fuiſſe ꝓpo
ſuit detinebat ipis ꝑtes ſe=
mel ſcdo ⁊ tertio citauerũt: et
dictũ. P. (qꝛ citatus pluries
cõparere noluit ꝑ ſe vel ꝑ re
ſpõſalẽ aliquẽ corã eis) ex=
cõicationis vinculo inodãtes
fecerũt fructꝰ ipiꝰ ꝑrochie
ſeqſtrari. Cũqꝫ poſtmodum
idẽ. P. accedẽs ad eos ſe iu
ri ꝓmiſerit pariturũ: ac obti
nuerit ſe abſolui: ipi abſolu=
tiõis lr̃as concedẽtes: diẽ ei
aſſignauerũt ⁊ locũ: qbꝰ corã
eis qd ꝓmiſerat adipleret q
diẽ ⁊ locũ ex lr̃is illis radẽs
i locũ raſure reſcripſit ꝙ ipi
ei ſeqſtratos fructus aſſi=
gnari mandabant. qd coram
duobus eoꝝ tãdẽ (tertio ſui
abſẽtiã excuſãte ꝑ litteras)
eſt confeſſus.

¶ Nos igitur cũ tãte temeri
tatis exceſſus falſitatis ſcru
pulo non careret: vobis de=
dimus in mãdatis: vt ſi eẽt
ita ipi ꝑſumptori ſuꝑ dicta
parrochia ꝑpetuũ ſilentium
imponẽtes. ꝑfato. R. d cliuo
aſſignaretis eãdẽ cũ fructi=
bus ſequeſtratis.

¶ Verũ ſicut vos per vr̃as
nobis lr̃as itimaſtis: cũ di=
ctus. R. raſurã ꝑfatã corã vo
bis ꝑ teſtes idoneos ꝓbauiſ
ſet: et ob hoc poſtulaſſꝫ ſibi
dictã eccl'iam aſſignari: vos
vtrũ clauſula illa ſi eſſet ita
de oibꝰ ſuꝑioribꝰ an de arti
culo tm̃ raſure deberet itelli
gi dubitaſtis. Noꝫ igitur re
ſpondemꝰ ꝙ clauſula illa ad
oïa debet ſuꝑiora referri ad
hoc vt ipſi. R. ꝑfata eccleſia
cõferatur. Quia licet viciuꝫ
falſitatis ad imponenduꝫ ei
ꝑpetuũ ſilentiũ ſuꝑ eccleſia
ipſa ſufficiat q falſitatẽ hu=
iuſmodi perpetrauit: non ta
men propter hoc eadem ec=
cleſia eſt aduerſario aſſignã
da: niſi ſuper alijs facta fue
rit plena fides.

Idem epiſcopo Imoleñ.

¶ Non valet reſcriptum ſu=
per reſtitutione beneficij i=
petratum quod de cauſa ex
communicationis ⁊ amorio
nis impetrantis nõ facit mẽ
tionem. Capitulum. xxvi.

DIlectus filius abbas
ſcti ſtephani bonoñ.
per ſuas nobis litteras inti
mauit ꝙ cum ipſe cum viſita=
tionis officiuꝫ in ciuitate ac

diuas ſelictas vide ſpecula. inst. de iudice delegato, inno. ſequitur vide quid ſit eſt ... n.3.

dio. bonon. cõmiſimus. B. ⁊ A. preſbyteros ab eccleſijs ſuis propter eorum graues ⁊ manifeſtos exceſſus duxe rit amouendos: ijdem ſuper reſtitutiõe ſua noſtras ad te in cõmuni forma litteras im petrarunt: de amotionis ſue cauſa et excommunicatiõis qua tenentur aſtricti nullaz facientes penitus mentionẽ.

¶ Nos igitur. f. t. mandamꝰ quatenus ſi eſt ita: lr̃as ipas tanq̃ȝ per veri ſuppreſſionez obtentas viribus carere de cernas.

Idem epo veratiſien.

¶ Per lr̃as iuſticie nõ tene- tur epõ ꝓuidere habenti ꝑ- petuã vicariam vel ſufficiẽs patrimonium. Nec valent lr̃e gr̃e ad beneficiũ obtinen dũ in quibus impetrans ta- cuit perpetuã vicariã. h. d. cõ prehendendo vtrũq; itelle- ctum. Capitulum. xxvij.

Poſtulaſti ꝑ ſedẽ apo- ſtolicã edoceri: vtrum alicuiꝰ eccleſie perpetuo vi cario de prouẽtibus vicarie boniſq; paternis habẽti vn- de valeat cõmode ſuſtẽtari: tenearis ꝑ illã formã cõmu- nẽ: cũ ſcd̃m apoſtolũ: in eccle ſiaſtico beneficio ꝓuidere.

¶ Ad qđ ſic duximꝰ reſpõdẽ dũ ꝙ cum ꝑ formã predictã neceſſitatibus pauperũ cle- ricorum qui nullum ſunt ec- cleſiaſticũ beneficiũ aſſecuti ſedes apo. duxerit ſuccurrẽ dum: ꝑpetuus vicarius (niſi de vicaria fecerit mentionẽ) cõmodũ reportare nõ debet de hmõi lr̃is: vt pote veritate tacita impetratis.

¶ Non eñ carere beneficio debet dici: cui competenter de ꝑpetue vicarie ꝓuentibꝰ ẽ ꝓuiſum Et pro habente be neficij ſufficientis ſubſidiũ ex certa ſcientia ſuper obti- nendo alio beneficio de leui nõ ſcribimꝰ: quin faciamꝰ de primo i nr̃is lr̃is mentionez.

Idem in concilio generali.

¶ Per litteras apoſtolicas de hac conſtitutione mentio nem non facientes non po- teſt q̃s trahi vltra duas die tas extra ſuaz dioceſim: niſi de conſenſu partiũ littere fu erint impetrate. h. d. vſq; ad . §. ſunt ⁊ alij.

Capitulum. xxviij.

Nonnulli gratia ſe. ap. abutẽtes litteras eiꝰ ad remotos iudices impe- trare nitũtur vt reus fatiga tus laboribꝰ ⁊ expenſis liti cedere vel importunitatem actoris redimere compellat.

¶ Cum autem per iudiciuz iniurijs aditus patere non debeat: quas iuris obſer- uantia interdicit: ſtatuimus ne quis vltra duas dietas ex tra ſuam dioceſim per litte- ras apoſtolicas ad iudiciuz trahi poſſit.

¶ Niſi de aſſenſu partiũ fue rint impetrate: vel expreſſaz de hac cõſtitutione fecerint mentionem.

¶ Non valent littere ad li- tes ipetrate ſine ſpeciali mã dato domini: niſi impetrent per coniunctam perſonam.

¶ Sũt ⁊ alij q̃ ſe ad nouum genus mercimonij conuertẽ tes: vt vel ſopitas poſſint ſu ſcitare querelas: vel nouas immittere queſtiones: fin- gunt cauſas ſuper quibus a ſede apo. litteras impetrant abſq; dñorũ mandato: quas vel reo: ne ꝓpter eas laborũ vel expenſarũ diſpendio mo leſtetur: aut actori: vt ꝑ ipas aduerſariũ indebita mole- ſtatione fatiget: venales ex- ponunt.

¶ Cum autem lites reſtrin gende ſint potius q̃ȝ laxãde hac generali cõſtitutione ſã cimus vt ſi aliq̃s ſuꝑ aliqua queſtione decetero ſine ſpe ciali mãdato dñi litteras ap. impetrare p̃ſumpſerit: ⁊ lr̃e ille non valeãt et ipſe tanq̃ȝ falſarius puniatur.

¶ Niſi forte de illis perſonis extiterit a quibus nõ debet exigi de iure mandatum.

Honorius. iij. cãtuarien. ar- chiepo ⁊ cõiudicibus ſuis.

¶ Si occaſione duoꝝ reſcri ptoꝝ vnius. ſ. in cauſa princi pali alterius in cauſa appel lationis contendit: nõ iudex ſuper principali: ſed deputa tus ſuꝑ appellatiõe cogno- ſcere debet de validitate ap pellationis. Capitulũ. xxix.

Dilectus filius J. ſa/ racenus clericus ex- poſuit corã nobis: ꝙ cũ Jor danus clericus Dumelien. ipm ſuꝑ eccl̃ia ſancti nicolai dumelien. corã vobis aucto- ritate lr̃aꝝ noſtraꝝ traxiſſet in cauſaz. ex ꝑte ipſiꝰ J. fuit excipiẽdo ꝓpoſitũ ꝙ aucto- ritate ipaꝝ litteraꝝ nõ pote rat cõueniri eo ꝙ vltra duas dietas a dioce. vbi predicta eccleſia erat contra ſtatuta cõcilij generalis: de quo in eiſdem litteris nõ fiebat mẽ tio: diſtabatz. Et quia huiuſ modi exceptionem admitte re denegantes procedebatꝫ in cauſa pro eo ꝙ idem J. in- rophen. ⁊ elien. dioceſi bene ficia obtinet: q̃ſi ex hoc do miciliũ intelligeretur habe re: ipſe ad noſtraz audientiã appellauit. et infra.

¶ Cũq; idem J. appellatio- nem iterpoſitaz proſecutus ad eboracen. archiepm ⁊ eiꝰ collegas ſuper premiſſis lit

teras impetraſſet: vos ĩ cau
ſa ipſa nichilominus ꝓcedẽ
tes eiſdẽ iudicibus ne in cõ
miſſo ſibi procedant nego=
cio inhibetis.
¶ Quocirca mãdamus qua
tenus ſi eſt ita/ cauſe ſuper
ſedeatis eidem: cum nõ vos
ſed dicti iudices cognoſcere
habeant ad quos iuriſditio
debeat pertinere.
Idem epiſcopo ⁊ archi. Re
gionen̄.
¶ Si plures impetrãt in ea
dem eccl'ia ſtatur date vt pri
mus impetrans preferat et
ſolus admittatur. Ita com=
muniter ſummant doct. Et
ꝓcedit iſtud ſummarium ſm
opinionem cõmunẽ que ho=
die īualuit ꝓpter iura noua.

Capitulum. xxx.

Capitulum ſancte cru
cis cameracen̄. exhibi
ta nobis petitione mõſtra=
uit ꝙ Calimaco clerico ſuꝑ
prebendali beneficio in eo/
rum eccleſia obtinendo lit/
teras noſtras ad eos prius
monitorias; et demũ prece/
ptorias īpetrãte. B. clericꝰ
contra eos ſuper conſimili
beneficio in eadẽ ſibi eccle/
ſia conferendo ad I. archi.
torn̄. et eiꝰ collegas de pre/
dictis litteris nõ habita mẽ
tiõe executorias a nobis lit
teras īpetrauit qui poſt ap
pellationem ad nos interpo

ſitam in eos ſuſpenſionis et
excommunicationis ſenten/
tias protulerunt. ac dictus
C. ſuper executione manda
ti pro eo facti: ad alios obti/
nuit ſcripta noſtra: qui tule/
runt ſuſpẽſionis ⁊ excõmu/
nicationis ſententias in eoſ
dem.
¶ Quocirca mãdamꝰ: quate
nus eo recepto in canonicũ
et in fratrẽ: aſſignatoqꝫ ſibi
beneficio prebendali qui ad
eos prius mandatum ap.
reportauit ꝑfatas ſñias iux
ta formã eccleſie relaxetis
alteri ſuper prebẽdali bene
ficio in eadẽ eccleſia ſilentiũ
imponentes.
Idem Bituri. cen̄. archie.
ap. ſe. lega.
¶ Si hñs lr̄as pape ad be/
neficium eis ꝓpter annuam
penſionẽ renũciat: non valẽt
littere bñficiales per eũ hoc
tacito impetrate. Ca. xxxi.

Ad audiẽtiã noſtrã ꝑ=
uenit ꝙ quidã clerici
obtẽtis a ſe. ap. lr̄is ſuꝑ ꝓui
ſione ſua ī aliquibꝰ eccleſijs
tibi ſubiectis recipiẽtes ab
eis ãnuas pẽſiones ſeu alia
bñficia ab eorũ impetitione
deſiſtunt renũciãtes bñficio
lr̄arũ. ⁊ infra.
¶ F. t. mandamus quatenꝰ
eos q̃ poſt litteras taliter vẽ
ditas. alias (de illis mẽtione
nõ habita) impetrabũt de/

cetero vel hactenꝰ īpetraue
rit: carere decernes cõmodo
earũdẽ ⁊ eccl'ias nõ ꝑmitas
eaꝝ: ⁊ occaſiõe vexari reuocã
do in irritũ ſi q̃d eaꝝ ꝓtextu
inueneris eſſe factũ.
Grego. ix. mediolan̄. archi=
epiſcopo.
¶ Receptus ꝑ lr̄as aplicas
licet ꝓbẽdã expectet per ali
as litteras cho ſupprimẽtes
in alia eccl'ia recipi nõ debet
hoc dicit inherẽdo ꝟbis lr̄e
Capitulum. xxxii.

In noſtra propoſuiſti ꝓ
ſentia ꝙ nõnulli cleri
ci a ſe. apo. plures litteras
nõ tamẽ alias de alijs mẽtio
nem faciẽtes impetrãt frau
dulẽter ꝙ ī pluribꝰ eccleſijs
admittantur ſicqꝫ aliquan=
do ī alijs recepti: licet nõdũ
in eis eccleſiaſticũ bñficium
ſint aſſecuti: alias eccleſias
ſuꝑ receptiõe ſua nichilomi
nꝰ īpetũt ⁊ moleſtãt. ⁊ infra.
¶ Mandamꝰ quatenus eos
clericos eccleſijs in quibꝰ re
cepti ſũt faciens eſſe conten
tos: non permittas alias ab
eis occaſione litterarum hu
iuſmodi moleſtari.
¶ Niſi de receptione forte
ſua expreſſã fecerit mẽtionẽ
Idem epiſcopo ſiluaneten̄.
et abba.

¶ Non valet reſcriptum qđ
procurator reuocatus et de

hoc certificatus extra iudi
ciũ impetrauit: ſecus tamen
ſi in iudicio: dũmodo reuo=
catio ad noticiam aduerſa=
rij vel iudicis non perueniat.
hoc dicit ſm lecturã magis
cõmunẽ ⁊ littere ꝯuenientẽ.

Capitulũ. xxxiij.

Ex parte decani ⁊ capi=
tuli laudun̄. fuit pro=
poſitum ꝙ cum ipſi auctori=
tate ſe. apo. īdulgẽtie in no=
bilem virum Iohan. excom
municationis ſententiã pro
tuliſſent: procuratoribꝰ par
tiũ propter hoc ad ſe. ap. ac
cedẽtibus: ⁊ lite ſuper diuer
ſis articulis conteſtata: nos
cauſam vobis commiſimus
terminandam. hoc adiecto
vt non obſtarent littere pre
ter aſſenſum partium impe
trate. Dictus autẽ nobilis
citatus ꝓpoſuit ꝙ per illas
lr̄as procedendum nõ erat:
ex eo ꝙ G. qui eaſdem litte=
ras impetrauerat falſus ex
titerat procurator: cum ipſe
ante impetrationem littera
rum ipſarum propter ſuſpi
tionem quam contra eundẽ
conceperat: mandatum ſibi
traditum reuocaſſet. Eis igi
tur proponentibus ex aduer
ſo: ꝙ ad nos vel ad ipſos hu
iuſmodi reuocatio non per=
uenit: vos ꝙ deberetꝭ per lit
teras ipſas procedere ꝑ quã

dam interlocutoriã protuliſtis. Petente itaqꝫ procuratore ipſorum vt inſpiceretis predictã indulgentiam: procurator ipſius nobilis ex aduerſo reſpõdit ꝙ non erat ꝑ iam dictas litteras procedẽdum exhibens alias quaſdã poſterius impetratas inter alia continẽtes: vt (ſi de ꝑtium volũtate procederet) cauſã terminaretis eandem alioquin ipſam ſufficienter iſtructã remitteretis ad ſe. a. examẽ. cũ indulgẽtia memorata: quas litteras ipſi ex eo non valere dicebãt: quia per eundẽ. U. et poſt reuocationẽ mandati fuerãt ĩpetrate.

¶ Quia vero iuxta generalꝫ ſtatuta concilij. apo. littere quas ſiᵉ ſpeciali mãdato domini quis ĩpetrat valere nõ debẽt: niſi ſit de illis ꝑſonis a quibus non eſt exigenduꝫ de iure mandatum. mãdamꝰ quatenus ſi reuocatõ mandati ad procuratorem ꝑueit cum nimus valere debeant littere que ĩpetrantur ab illo a quo mandatũ dominus reuocauit: in negocio iuxta priorum continentiam litterarum non obſtantibus poſterioribus procedatis

Idem decano ⁊ magiſtro. G. canonico Leodieñ.

¶ Reſcriptum impetratuꝫ contra hominem alicuius diocelis non extẽditur ad hominem eiuſdem nominis alterius diocelis

Capitulum. xxxiiij

Significãte. U. nos noueritis accepiſſe. ꝙ cũ R. contra. U. rem eñ. dio. ſuper quibuſdam pãnis ad iudices litteras impetraſſet: idem. U. excipiendo propoſuit: ꝙ cũ idem nõ de remeñ. ſed de leodieñ. dio. exiſteret per huiuſmodi litteras (cuꝫ de dioce. leodieñ. nõ faceret aliquam mentionem) conueniri de iure non poterat. nec debebat. Et quia exceptõnẽ huiuſmodi admittere denegarunt: noſtram audientiaꝫ appellauit.

¶ Ideoqꝫ mandamus quatenus ſi eſt ita. reuocato ĩ irritum ⁊c.

Idem priori ſancti Laudi. ⁊ ſuccentori roth.

¶ Per reſcriptum impetratum contra homines dioceſis non poſſunt cõueniri homines ciuitatis.

Capitulum. xxxv.

Rodolphus clericꝰ rector eccleſie ſãcti chriſtopho. de ciuitate ſagienſi ſua nobis inſinuatione monſtrauit ꝙ cum magiſter. R. eum per quaſdaꝫ litteras cõtra epiſcopuꝫ ſagieñ. ⁊ quoſdam alios ſagieñ. dioce. ſuper redditibus et rebus a=

lijs impetratas a nobis coram iudicibus ſuper eadeꝫ eccleſia per generalem clauſulaꝫ: quidam alij/ conueniſſet: ideꝫ rector propoſuit excipiendo: ꝙ cu in eſſet de ciuitate ſagienſi. ⁊ ſub eadem clauſula nullus de ciuitate ipſa intelligitur ĩcluſus cõueniri non poterat per eandem. Et quia dicti iudices exceptionem huiuſmodi recuſarunt admittere: noſtraꝫ audientiam appellauit.

¶ Ideoqꝫ mandamus quatenus ſi eſt ita. reuocetis in irritum ⁊c.

Idem abbati ſancti iacobi

¶ Si conueniẽdus per clauſulam moriatur re integra: ſucceſſor conueniri non poteſt.

Capitulum. xxxvi.

Significauit nobis comitiſſa namuteñ. ꝙ cũ mortuo comite fratre ſuo. ipſa in eius ſucceſſerit comitatu. G. et. B. per quaſdam litteras apoſtolicas contra tuleñ. epiſcopum et quoſdã alios clericos ⁊ laicos impetratas: eam coram iudicibꝰ ad quos obtente fuerant: ſuper quadam ſumma pecunie quam eideꝫ fratri ſuo ſe mutuaſſe dicebant: per illaꝫ generalem clauſulaꝫ: quidã alij (quia in predicto comitatu ſucceſſerat) conueneſt excipiente itaqꝫ procuratore ſuo: ꝙ cum adhuc frater eiuſdẽ mulieris viueret qñ eedem littere impetrate fuerunt: nec per ipſas dum viueret fuerat ad iudicium euocatus earum auctoritate non poterat cõueniri. Et qꝛ iudices exceptioneꝫ non admittebant ipſius: noſtrã audientiam appellauit: ⁊ infra

¶ Ideoqꝫ mandamus: quatenus: ſi eſt ita reuocato in irritum ⁊c.

dẽ abbati ſancti Uictoris

¶ Non valent littere executorie in quibus impetrans falſo dixit monitorias ꝓceſſiſſe.

Capitulum. xxxvij

Ex inſinuatione epiſcopi ambiañ. accepimus ꝙ. J. clericus ſuper eius ꝓuiſione ad ipſum preceptorias. et poſtmodum ad vos executorias contra eum litteras impetrauit et infra.

¶ Quo circa mandamus quatinus (ſi nulle monitorie ſuper hoc preceſſerint) executorijs ſuperſedeatis eiſdeꝫ: dummodo eedem executorie de monitorijs fecerint mentionem. alioquin in executionis negocio iuxta

c. iiij.

directum ad vos pro ipſo mā
datum: ratione preuia pro=
cedatis.

Idem, Nouiom. epiſcopo.

Ceſſantibus clauſulis in
dubio papa nō intendit gra
uare eundem collatorem ſu
per prouiſione duorum: ideo
ſecundus impetrans repelli
tur: ſiue primus expectet ſi=
ue ſit iam gratiam conſecu=
tus. h. d. ſm intellectum glo.

Capitulum. xxxviij.

Mandatum apoſtolicū
ad te directum vt ma=
giſtrum. S. faceres in cano
nicum recipi: et in fratrem
nouiom. eccleſie. ſi pro alio
ibidem non ſcripſimus qui
huiuſmodi gratiā proſequa
tur. alio iam beneficium per
noſtras litteras obtinente:
proſequi non teneris.

Cū ſuper receptiōe duorum
grauandi eccleſiam antedi=
ctam non fuit intentio man=
datoris.

Idem.

Eccleſia in qua papa pri=
mus dedit monitorias. et ſe/
cundus executorias: per pri
mum non per ſecundum in=
telligitur grauata.

Capitulum. xxxix.

Litterꝫ apoſtolicis ad
vos directis. vt. B. cle
ricum reciperetis in canoni
cum et in fratrem: niſi pro a
lio fuiſſet per nos eccleſia
veſtra grauata: mandatum
noſtrum vos exequi volum9
et mandamus.

Non obſtante quod T. ſub=
diaco. per noſtras litteras
executorias recepiſtis: qui a
bone memorie. H. prede. no=
ſtro monitorias impetrauit

Cum factum predeceſ. no
ſtri potius quam noſtrum fueri
mus proſecuti.

Idem.

Dioceſanus cui ſcribitur
vt in dioceſi ſua vbi pro alio
ſcriptum non eſt/ prouideat
vel faciat prouideri: non po
teſt id exequi circa benefici
um ſpectans ad collationem
alterius iam pro alio grauatis.

Capitulum. xl.

Abbatem qui manda
tū apoſtolicū iā rece=
pit. vt. S. clerico in aliqua ec
cleſiarum ſui monaſterij pro
uideret. et per litteras gene
rales ad dioceſanum epiſco
pum obtentas vt in dioc. ſua
vbi pro alio ſcriptum non eſ
ſet. faceret prouideri/ cogi iu
ris ratio non permittit. nec
ſuper conferendis eccleſijs
aut bñficijs aggrauari. eti
am ſi facultatem habeat dio
ceſanus per eaſdem litteras
prouidendi.

Idem

Per reſcriptum directum
excommunicatori vt abſol=
uat excommunicatum ſi con

tra concilium eum excommu
nicauit dans executoribus
qui eo non parente exequan
tur. non excōmunicatori ſed
executoribus cognitio de=
mandatur.

Capitulum. xlj.

Ab excōmunicato qui
contra ſtatuta conci=
lij generalis aſſerit ſe liga=
tum litteris ad excommuni
catorem obtētis. vt ſi eſt ita
ſine difficultate abſoluat eū
dē. et alijs deputatꝫ iudicib9
qui eo nō parēte mādatū apli
cū exequantur.

Nō excōicatori (qui de factō
ſuo in hoc certus eſſe dꝫ) li=
cet in hoc deferatur eidem
ſꝫ illis cognitio de mādatur

Idem.

Si ipetrās reſcriptū ad
beneficiū dixit ſe nō bñficia
tū cum tñ haberet bñficium
licꝫ exiguū. non valet reſcri
ptum. Capitulum. xlij.

Si pponēte aliq nōdū
ſe bñficiū eccleſiaſticum
aſſecutū ſup puiſione ipſius
licet min9 ȝpetēs obtinētis
reſcriptū aplicū de hoc men
tionē nō faciēs impetretur

Illud veluti fraudulēter
obtentū dicimus non valere

Idem epiſcopo Pariſienſi.

Abutentes reſcripto apli
co in caſibus hic enumeratꝫ
puuantur cōmodo reſcripti
et ȝdēnant in ſumptib9 et dā=
nis aduerſario. Capi. xliij.

Quia nonnulli diuerſis
modis lr̄is aplicꝫ abu
tunt ſtatuim9 vt qcūqꝫ obtē
tas ſub nomie ſuo lr̄as alijs
eiuſdē nois tradūt. q quos
volūt fatigāt indebite p eaſ
dē. et q eas tali modo recipi
unt. quiqꝫ illos ȝtra quos ni
chil habēt qſtionis faciūt in
iudiciū euocari aut lr̄as ipaſ
ad futuras trahūt ȝtrouer=
ſias. q nōdū fuerāt tpe impe
trationis exorte: ſeu quenqꝫ
ſup vno negocio vel etiā ma
licioſe ſup plibus pſonalib9
actionibus: q ſub vno iudice
poſſent tractari cōmodi9 p
varias lr̄as corā diuerſis iu
dicib9 trahūt: vt laborib9 fa
tigat9 et ſumptib9 vel cōpel
lat cōponere vel cedere iuri
ſuo: aut re9 actorē eodē tpe
diuerſa loca vel indeterīate
ad villā q cōe cū plib9 eiuſ=
dē puicie villis hꝫ vocabulū
citari pcurat vt dū nō ȝparu
erit: excoicet qſi ȝtumax: et
ſic eū a ſua itentiōe repellat
earūdē lr̄arꝫ cōmodo careāt
et aduerſarijs i moderatꝫ ex
pēſis ac dānis q ppter hoc
eos pertuliſſe conſtiterit cō
dēnentur.

De conſuetudine

Grego. ex regiſtro.

¶ Conſuetudo īferens grauamē eccleſijs ꝺr iudicis officio tolli. h.ꝺ. ſcꝺm intellectum magis ſingularē. Ca. j.

Conſuetudines q̄ eccleſijs grauamen īducere dinoſcūtur. nr̄a nos decet ꝯſideratiōe remittere.

Inno.iij. archie. ꝛ cap. lugd.

¶ Ex ꝯſuetudie pōt ītroduci actu ꝛ ſine ſolēnitas ꝑ quā ſine apphēſiōe reali trāſfertur poſſeſſio rei abſētis. h.ꝺ. ꝛ eſt caſ⁹ ſingularis ſm ab. ſi

Capitulum.ij.

EX lr̄is ꝛ īfra. Si ꝗ̄ aliqs poſſeſſiones aliqs clauſtris vl̄ alijs religioſis locis ī bōa valitudie vl̄ vltia volūtate ꝓ ſuoꝝ vult remedio pctōꝝ cōferre: hāc cōferendi formā eſſe ꝓpōis ꝙ in hmōi donatiōib⁹ modicū terre cōſueuit i manu accipe: vel in extremitate pallij qꝺ manu ꝑlati eccl̄ie ſuſtinetur aut ſuꝑ altare ponendū ſub teſtimonio vidētiū ꝛ audientiū ſub dicta forma q̄ ſcotatio vulgarit̄ appellat̄ ꝛ ifra

¶ Di. v. mandamus q̄tenus donatiōes coꝝ q̄ ſub obtentu cōſuetudis clauſtris eccleſijs vel q̄buſlꝫ locis religioſis pie cōferunt̄: vel etiā ſunt collata: faciatis irreuocabiliter obſeruari: cū hmōi ſignū qꝺ ſcotatio dicitur nō tam facte donatiōis q̄ꝫ tradite poſſeſſionis ſit euidēs argumentum.

Idem epiſcopo. Picta.

¶ Nō valet cōſuetudo vt in cauſis eccleſiaſticis dictum ꝓpli ꝑ ſnīa teneat̄. Capi. iij.

AD audiētiā nr̄am nouerꝭ ꝑueniſſe: ꝙ ī tua dio. etiā ī cāis eccl̄iaſticis cōſuetudo min⁹ rōabilis hēat̄ ꝙ cū aliq̄ cā tractat̄ ibidē/ et allegatiōib⁹ ꝛ q̄relis vtriuſq̄ꝫ ꝑtis auditis: a pn̄tib⁹ lr̄atis ꝛ illr̄atis/ ſapiētib⁹ ꝛ īſipiētib⁹ q̄d iuris ſit q̄ritur: ꝛ qꝺ illi dictauerit vel aliquis eoꝝ (preſentiū cōſilio requiſito) pro ſnīa teneatur.

¶ Nos igitur attēdentes ꝙ cōſuetudo q̄ canonicis obuiat īſtitutis/ nulli⁹ ꝺꝫ eē momēti: cū ſnīa a nō ſuo iudice lata nullā obtineat firmitatē vt ī cauſis eccl̄iaſticis ſubiectoꝝ tuoꝝ poſtq̄ꝫ tibi de meritis eoꝝ cōſtiterit ſnīam ꝓferre valeas: ſicut ordo poſtulat rōnis: auctoritate tibi preſentium (ꝑmiſſa cōſuetudine nō obſtante) cōcedim⁹ facultatem.

Idē. L. vicario noſtro apud conſtantinopolim ꝯſtituto.

¶ Cōſuetudo nō pōt opari vt clericus non eps̄ poſſit exercere ea q̄ ſunt reſeruata ordini eꝑali ꝛ eſt caſus no. Ab. Capitulum.iiij.

QUāto de benignitate ꝛ īfra. Peruēit ad audiētiam noſtrā: ꝙ quidā ſimplices ſacerdotes apꝺ ꝯſtāti no. ea ſacra ꝑſumūt fidelib⁹ exhibere: q̄ ab apl̄oꝝ tꝑe fuerūt ſolis pōtificib⁹ reſeruata vt eſt ſacr̄m cōfirmatiōis qꝺ criſmādo renatos ſoli debēt epi ꝑ man⁹ īpoſitionē cōferre ad excuſādas excuſationes in pctis ſolā cōſuetudinem pretēdētes ꝛ infra

¶ Di. t. mādam⁹ q̄ten⁹ oīb⁹ pbr̄is diſtricte ꝓhibeas ne talia de cetero ſua temeritate preſumāt: q̄ lꝫ nō ſint a fidelib⁹ cōtenēda tutius tn̄ ē ea ſine periculo ex neceſſitate (q̄ legē non hꝫ) omittere: q̄ꝫ vt ab his quib⁹ ea cōferre nō lꝫ: ex temeritate (q̄ lege dānat̄) nō ſine graui periculo īaniter ꝯferantur: cum vmbra quedā oſtēdat̄ ī opere veritas aūt ſubeat ī effectu.

Idē decāo ꝛ cap. cenomañ.

¶ Non valet conſuetudo ꝑ quam interdicti ſentētia violatur. Capitulū.v.

CUm inter vos ex vna ꝑte: ꝛ canōicos ſancti Petri de curia ex altera/ ſuꝑ eo ꝙ dicti canonici gn̄ale interdictū ab epo vr̄o vel a vobis in ciuitate cenomañ. poſitū nō ſeruabāt: q̄ſtio vertebatur. ꝛ infra.

¶ Procurator ꝗ̄ ipſoꝝ ꝓpoſuit ꝙ ipſa eccl̄ia ſcti petri a prima fundatione libera extitit ꝛ exempta: ꝛ de cōſuetudine in gn̄ali etiā interdicto licitū erat eis pulſatis cāpanis alta voce (iterdictꝭ ꝛ excōicatis excluſis) diuina officia celebrare.

¶ Nos igit̄ cognito ꝙ ex tali conſuetudine: ſi qua foret diſrūperet̄ neruus eccl̄iaſtice diſcipline: ipſā de cōſenſu fratrū noſtroꝝ duxim⁹ irritandam.

Idē epiſcopo helieñ.

¶ In attribuendis officijs noue dignitati/ ſeruat̄ cōſuetudo vicinaꝝ ciuitatū. q̄ ſi diuerſa fuerit: ſeruabit̄ magis rōabilis ꝛ alijs non ꝑiudicās

Capitulum.vj.

CUm olim londoñ. eps̄ nr̄is aurib⁹ ītimaſſet ꝙ ī ſua eccl̄ia ꝓpoſuerat ſtatuere ꝑcentorē. nos ei⁹ ꝑcib⁹ īclinati ei licentiā ꝯceſſimus ꝑcentorē hmōi ordinādi dūmō īꝯferēdis ſibi redditib⁹ nulli inferret̄ preiudiciū ſtatuētes vt ꝑcentor taliter īſtitut⁹ in ſeſſionib⁹/ ꝓceſſionibus/ ꝛ alijs: illā haberet ī londoñ. eccl̄ia dignitatē quā ha

bent alij p̃centores ĩ alijs ec
cleſijs anglicanis ⁊ infra.

¶ Quocirca mandam⁹ qua
ten⁹ ſi ſm diuerſas conſue=
tudines locoꝝ diuerſas hr̃e
noueris p̃centores in ãglica
nis eccleſijs dignitates: iam
dictũ p̃centorẽ illã hr̃e faci=
as in lõdo. eccl'ia dignitatez
eaq; manere cõtẽtũ quã (ra
tionabilib⁹ ⁊ approbatis cõ
ſuetudinib⁹ eccleſie ſaluis)
ſine p̃iudicio alieno poterit
obtinere.

Idem conuentui corbieñ. monaſterij.

¶ Non põt induci ex cõſue
tudine vt q̃s poſſit dimitte=
re dignitatẽ ſine ſupioris li/
cẽtia: vel vt poſſit elect⁹ ad
miniſtrare non habita con/
firmatione a ſupiore. Ca. vij

Cum venerabilis frater
noſter ep̃us hoſtieñ. ⁊
L. ſancte crucis p̄ſbyter car
di. ĩ ptib⁹ alemanie legatio=
nis officio fungerẽtur: inue
nerunt abbatẽ de monaſte=
rio hermioñ. qd ad ro. ec. no
ſcit pertinere/nullo median
te/ad monaſterium corbieñ.
qd eſt etiã ro. eccle. ſpeciale
temeritate ꝓpria migraſſe.
licẽtia illud deſerendi vel cõ
firmatiõe a nobis vl' ab ip̃is
q̃ vices noſtras in illis parti
bus tunc gerebant: nec habi
ta nec petita ⁊ infra.

¶ Poſt modũ aũt nuncij ei⁹
ad defenſionẽ ipſius gñalẽ il
lius terre cõſuetudinẽ alle
garunt.

¶ Cũ igit' hec non tam ↄſue
tudo q̃z corruptela merito
ſit cenſenda q̃ pfecto ſacris
eſt canonibus inimica: ipſaz
mãdam⁹ de cetero non ſuari.

Idẽ decano ſales herbieñ. archid. ⁊ mgr̃o P. penetel. cano. piſano.

¶ De conſuetudine põt in=
duci q vna eccl'a de gremio
alterius teneat' ſibi p̃latum
eligere. Et cõſuetudo ẽ opti
ma legũ iterpres. Ca. viij.

Cum dilect⁹ filius Gu.
andreñ eccleſie mona=
chus: q̃ pro clerico eiuſdem
eccl'ie ſe gerebat: ⁊ G. ꝓcura
tor monaſterij karofeñ. ſup
iure eligendi abbatez in an
dreñ. monaſterio. et eiuſdem
electiõe in noſtra p̃ſentia ad
inuicẽ litigarẽt: idẽ Gu. ele=
ctionẽ ſuã a fratrib⁹ andreñ
eccl'ie concorditer celebratã
auctoritate ap̄l'ica petijt cõ
firmari: aſſerẽs tam de iure
cõi q̃z priuilegio ſpeciali eis
ab Alex. papa. ↄceſſo: ⁊ a no
bis poſtmodũ confirmato li
berã eligẽdi auctoritatẽ ad
eoſdẽ fratres tantũmodo ꝑ
tinere. ⁊ ĩfra.

¶ Dictus vero procurator
propoſuit ex aduerſo: q cuz
oliz ad petitionẽ patronorũ

eccl'e a morieñ. ep̃o fuerit cõ
ſtitutũ q ſi p̃fatus locus di=
uino munere adeo pullula=
ret vt prior aut abbas cõſti
tueret' ibidẽ: electio eius pe
nes fratres eiuſdẽ loci: ⁊ ca
pitulũ karofeñ. penderet: et
obtentu hmõi ſtatuti ſic fue
rit longe retroactis tp̃ibus
obſeruatũ: vt monaſterio an
dreñ. vacãte: andreñ. fratres
in karofeñ. capitulo aliquez
de gremio monaſterij karo=
feñ. ſibi eligerent in abbatẽ
electio p̄dicti Gu. tã contra
ſtatuti tenorẽ: q̃z etiaz cõtra
conſuetudinẽ approbatã (q̃
optima eſt leguz interpres)
min⁹ canonice att ẽtata: me
rito caſſari debebat ⁊ infra.

¶ Qr nobis ↄſtitit electio=
nẽ ip̃az a ſuſpẽſis ⁊ de ſuſpẽ
ſo ẽẽ celebratã eã iuſticia caſ
ſauim⁹ exigente. Ceterũ cuz
ſupradictũ ſtatutuz ita ſane
poſſet ĩtelligi: q ꝑ illd nec iu
ri cõi nec priuilegio deroget'
vt videlz ad ſepedictos fra
tres electio ſpectet abbatis
⁊ ad karofeñ. capl'm confir=
matio. Mãdam⁹ quaten⁹ ſi
ex ꝑte karofeñ. cenobij talis
fuerit cõſuetudo ꝓbata que
iuri cõi p̃iudicet: in hac par=
te vos ſcd̃m illam decernatꝭ
electionem ãndreñ. abbatis
de cetero faciendam. alioqui
andreñ. monachis ius eligẽ
di abbatem adiudicare cu=
retis: vt ſic de cetero liberã
habeãt facultatẽ vel de gre
mio eccl'ie ſue: vel etiam aliũ
de per electionem canonicã
eligẽdi perſonam idoneã in
abbatem/p̃ſentandam karo
feñ. capit'lo: vt ab eo (ſi fue=
rit canonica) cõfirmetur.

Hono. iij. pariſienſi capit'lo

¶ Capitulũ ſine ep̃o ſtatuta
ſeu ↄſuetudines nouas face
re vel antiquas ĩmutare non
poteſt. Capitulum. ix.

Cum ↄſuetudis vſuſ=
q; lõgeui nõ ſit leuis
auctoritas. Et plerũq; diſ=
cordiam pariant nouitates.

¶ Auctoritate vobis p̄ſtitũ
ihibem⁹ ne abſq; ep̃i vr̃i con
ſenſu immutetis eccleſie ve
ſtre cõſtitutiones ⁊ cõſuetu
dines approbatas: vel no=
uas etiam inducatis.

¶ Si quas forte feciſtis: ir
ritas decernentes

Idem maiori ⁊ burgeñ. de ruſpella.

¶ Non valet cõſuetudo per
quã quis inducitur ad pec=
candũ vel bona ꝓpria diſſipã
dum Capitulum. x.

Ex parte veſtra fuit pro
poſitũ q cũ in patria ve
ſtra ſeruate ſint hactenus
due conſuetudines abuſiue
q ſi indigena vel extraneus
ꝓdigalitatis vicio vel incu=
ria ſeu quocũq; caſu alio diſ
ſipauerit vel amiſerit bona

ſua: bona vxoris ſue tam mo
bilia q̄z imobilia ꝓ ſue volun
tatis libito alienat et infra
¶ Et ꝙ ſi vir ducat vxorez q̄
fide coiugij violata ꝯmittat
adulteriū: nihilominus ipſā
medietatē oīm bonorūz que
fuerit vir adeptus impuden
ter exigit ⁊ improbe apphen
dit: q̄ potius priuanda eſſet
oib⁹ viri bonis ⁊ īfra.
¶ Tenore p̄ſētiū declaram⁹
vos non teneri ad hmōi con
ſuetudines obſeruādas.

Grego. ix.

¶ Conſuetudo nō derogat
iuri naturali ſeu diuino cui⁹
trāſgreſſio peccatuz inducit
nec poſitiuo niſi ſit rationa-
bilis et preſcripta.

Capitulum. xi.

Cum tanto ſint graui-
ora pctā quāto diuti-
us infelicē aīam detinent al
ligatā: nemo ſane mētis itel
ligit naturali iuri cui⁹ tranſ
greſſio periculū ſalutis idu-
cit quacūqz conſuetudine (q̄
dicenda eſt veri⁹ in hac par
te corruptela) poſſe aliqua-
tenus derogari.
¶ Licet etiaz lōgeue ꝯſuetu
dinis nō ſit vilis auctoritas
nō tñ eſt vſqz adeo valitura
vt vel iuri poſitiuo debeat p̄
iudiciū generare: niſi fuerit
rationabilis et legitie ſit p̄-
ſcripta.

¶ De poſtulatiōe prelatoꝝ
Innocen. iij. decano, ⁊ capi-
tulo ſenoñ.

¶ Impoſtulabilis eſt q̄ vio
lat interdictū. h. d. quo ad ti
tulū habet eñ multa alia di
cta que nō faciūt ad titulum

¶ Capitulum primum.

Ad hec in beato petro
et infra. Cumqz de fa
cili non poſſetis in vnum lo
cum ⁊ propoſitum cōuenire:
ſed ad nos fuiſſet ab aliqui-
bus appellatū: tandem con-
uenientes in vnum altiſſio-
doreñ. epm̄ in archiepm̄ po-
ſtulaſtis. Poſtulationem ve
ſtram per magiſtrum. R. pre
centorē veſtrum et per abba
tem ſancti petri exponentes
et petentes vt faciēde trāſla
tioni pium preberemus aſſē
ſum.
¶ Uerum quoniam anteq̄z
idem magiſter ad ſedē apo-
ſto. acceſſiſſet: nobis quaſi ꝓ
certo conſtabat, ꝙ idem epi
ſcopus interdicti ſententiaz
non ſeruaſſet: quod etiā idez
magiſter non negauit in fra
trum noſtrorum preſētia re-
quiſitus a nobis: in ipſi⁹ epi
ſcopi excuſationē allegans
ꝙ ſententiam latam ſeruare
nullatenus tenebat̄: que ad
eius noticiam nec per litte-
ras noſtras nec ꝑ cardi. tunc

apoſto. ſe. le. qui eandem ſen
tentiam ꝓmulgarat: nec per
deputati ad hoc executoris
mandatum vel litteras per
uaniſſet: ⁊ infra. Qd̄ nec ſuffi
cit: immo nec proficit ad ex-
cuſationez predicti epi: cum
cardinalis idem ſententiam
interdicti preſentibus mul-
tis ſolēniter ac publice pro
mulgauit: ⁊ eadem interdi-
cti ſententia in regno franco
rum iam a multis publice ce
perit obſeruari: nec ſit neceſ
ſariū cū conſtitutio ſolēniter
editur aut publice ꝓmulgat̄
ipſius noticiā ſinguloꝝ auri
bus ꝑ ſpeciale mandatū vel
litteras inculcare: ſed id ſolū
ſufficit vt ad eius obſeruan
tiā teneat̄ qui nouerit eaz ſo
lēniter editā aut publice pro
mulgatā. Cum ⁊ cōtra quoſ
dam qui ſardiceñ. concilium
non ſeruabant: tanq̄z illd̄ nō
habuerint aut perceperint:
canonica tradat auctoritas
ꝙ eis non facile facultas cre
dendi tribuitur: cum idez pe
nes illos in ſuis regionibus
actum fuerit et receptum.
Nec valet ꝙ ī altiſſiodoreñ.
dio. dictus rex terram pro-
priaz dicitur non habere: cū
nos terram totā regis ipſius
ſubiici mandauerim⁹ inter-
dicto: ⁊ cardi. noſtrum inter-
pretatus mandatum in ter-
ram illam ſententiam pro-
mulgauerit que regi tunc tē
poris adherebat: ⁊ infra. Ex
inde liquido conſtat ſepedi
ctum epm̄ ſufficienter excu-
ſari non poſſe ꝙ ſuam metro
po. eccl̄iam generalis inter-
dicti ſñiam ⁊ recepiſſe noue
rat: ⁊ ſeruare: et infra.
¶ Nos igit̄ qui ſcd̄m apoſto
lū propti ſumus inobedien-
tiam omnem vlciſci eiuſdem
epi altiſſio. inobedientiam at
tendentes: ne nil obedientia
prodeſſe videretur humili-
bus: ſi contemptus cōtuma
cibus non obeſſet: cum iuxta
canonicas ſanctiones que-
dam ſint culpe in quibus cul
pa eſt relaxare vindictaz po
ſtulationem hmōi nō propt̄
poſtulantē eccleſiam: ſed ꝓ-
pter poſtulatam perſonam
repulimus vt indignam.
¶ Licet autem ex eo ꝙ ho-
minem qui veſtro non conue
niebat propoſito poſtulaſtis
cum vos interdicti ſentētiā
ſeruaretis. et ipe eam cōten
neret obſeruare: permiſſa vo
bis facile abuſi fueritis po-
teſtate: ac ideo vos ea non
immerito priuare poſſemus
de ſolita tamen benignita-
te concedimus: vt vobis per
poſtulationem ſeu electio-
nem canonicam de perſona
congrua conſulatis.

Idē Hoſtieñ. epō apo. ſe. le.
¶ Qui poſtulationē caſſatā
vicio perſone innouat eſt eli
gendi ⁊ poſtulandi poteſta=
te priuatus. Capitulū. ij.

Ratū gerim⁹ ⁊ īfra. Ac
cepimus ex lr̄is tuis ꝙ
canonicis ſenoñ. quoꝝ poſtu
latio noſtra fuit auctoritate
caſſata licet caſſationis litte
ras ſuppreſſiſſent in fraudē
vt canonice ad electionē pro
cederent mādauiſti. ⁊ infra.
Cūqꝫ plures eorum poſtula
tionem caſſatam a nobis in
nouare denuo niterent: qui
dam vero epiſcopū camera
ceñ. i archiepiſcopū poſtula
uerunt: tu intelligens eos ꝙ̄
caſſationem noſtrā quodam
modo reuocare volebāt: eli=
gendi priuilegium amiſiſſe.
qꝛ conceſſa ſibi et apoſtolice
ſedis benignitate abuteren
tur temere ptāte: ac ideo ad
alios lꝫ pauciores numero
q̄ꝫtum tamē ad hoc pertinet
cōſilio ſaniores eligendi vel
poſtulādi deuolutā eſſe licē
tiā: predictuꝫ cameraceñ. ad
eorum inſtantiā in paſtorem
auctoritate fretus apo. pro=
uidiſti. Nos igitur a ſollici=
tudine cameraceñ. ecclie ipꝫ
reddidim⁹ abſolutū: quod a
te de mādato nr̄o factum eſt
auctoritate apo. ꝯfirmantes
Idē clericis raueñ. eccleſie
¶ Poſtulatio per quam pri
uata vel minor vtilitas com
muni vel maiori ꝑfertur: vel
ꝙ̄ fit a minori q̄ꝫ a tertia par
te collegii admitti nō debet
Capitulum. iii.

Bone memorie Gu. ar=
chiepō vr̄o viā vniuer
ſe carnis ingreſſo: quidā ve=
ſtrum ſācte praxedis pbr̄m
cardina. quidam vero imo=
leñ. epm̄ poſtulauerūt. ⁊ īfra
¶ Nos igit̄ auditis que de
facto ⁊ de iure fuerant alle
gata: plenius etiam pro vtra
libet partium curauimus al
legare: conſiderauimus ve=
ro ꝙ eiuſdē cardina. preſen=
tia vtilior ſit nō ſolum roma
ne ſed etiam eccleſie genera
li tam apud apo. ſe. q̄ꝫ apud
eccl̄iam raueñ. vnde nō ime=
rito preferentes ſpeciali vti
litati cōmunē: et minori ma=
iorem: predictū cardinalem
poſtulationi veſtre nō duxi=
mus cōcedendū. Attenden=
tes aūt ex altera parte: ꝙ p̄=
dictus epiſcopus a minori q̄ꝫ
tertia pte fuerit poſtulatus
⁊ ꝙ apoſtolica ſe. poſtulatio
nes huiuſmodi nō conſueue
rit in tanta diuiſione ac con=
traditione recipere: cū etiaꝫ
quādo aliquis ab aliis vna=
nimiter poſtulat̄: ad admit=
tendam poſtulationem eorū
non tam ex iuſticia q̄ꝫ gra=
tia moueatur: poſtulationeꝫ
ipſius nō duxim⁹ admittēdā

¶ Mādantes quatenus cū
his qui vocē in electione ha
bere noſcuntur: per electio=
nem: poſtulationē ſeu nomi=
nationem canonicā in ꝑſonā
idoneā conuenire curetis.
Idē prepoſito ⁊ ca. ſtrigoñ.
¶ Archieps̄ i archiepm̄ po=
ſtulatur. Et ex quo poſtula=
tio preſentata eſt pape: non
poſſunt poſtulātes ab ea re
cedere: ſed debet ſuperioris
iudicium expectari: h. d. quo
ad titulum. Capitulum. iiij.

Bone memorie Gu. ar=
chiepō veſtro viā vni=
uerſe carnis ingreſſo: cum in
coloceñ. archiepm̄ poſtulan
dū a nobis cōtuliſſetis vna
nimiter vota veſtra: ſuffraga
nei ſtrigoñ. eccl̄ie quinqꝫ ec
cleſieñ. epō videlicet ⁊ quidā
alii poſtulationi veſtre ſe op
ponere curauerunt: aſſeren=
tes ꝙ eis contemptis q̄ ius
habebant eligendi vobiſcuꝫ
poſtulatio eadem fuerat at=
tentata: licet veſtri nūcii pro
ponerēt ex aduerſo: ꝙ ſuper
preficiendo vobis pontifice
de gratia multotiens ſuffra
ganeoꝝ fuerat requiſitus aſ
ſenſus: ſed ipſi vobis conſi=
lium denegauerūt.
¶ Nūciis igitur in noſtra p̄=
ſentia conſtitutis: ⁊ proponē
tibus aduerſariis quedam
alia contra poſtulationis ve
ſtre proceſſum. quia nobis
de propoſitis nō conſtabat
ita duximus prouidēdū: vt ſi
ſuffraganeis perſiſtētibus i
contradictione ſua: vos po=
ſtulationi veſtre velletis in=
ſtare/per ꝓcuratores idone
os ad ſe. ap. veniretis. Si au
tem illi a cōtradictione ſua
ceſſarent: ⁊ vos inſtaretis ꝓ
poſito veſtro: ad p̄ſentiā no=
ſtrā mitteretꝫ perſonas ido
neas que ſuꝑ his que oppor=
tuna forent nos redderent
certiores. Qd̄ ſi contradicen
tibus epīs memoratis vos
cōtingeret de iure veſtro dif
fidere: aliam perſonā idoneā
ꝓuideretis vobis canonice
in paſtorem.
¶ Ceterū quidaꝫ veſtrum a
poſtulatione veſtra quaꝫ no
bis preſentauerat ꝯ cōiter te
mere recedentes: aliis perſi
ſtentibus in eadē: predictuꝫ
quīqꝫ eccleſieñ. epꝫ. in archi
epm̄ poſtulauerunt: ⁊ infra.
Nos igit̄ poſtulationē ipam
quam inuenim⁹ in multa di
ſcordia: non ſolū ſuffragane=
orum: verū etiam canonicorū
ſtrigoñ. eccleſie: ac cōtra for
mā mādati noſtri temere ce
lebratā non duximus admit
tendā: ſed vobis dedimus in
mandatis: vt ad prouidendū
vobis paſtorem idoneū per
electionē canonicā vel poſtu
lationē ꝯcordē. (requiſito ſuf=
fraganeoꝝ aſſenſu: ſi eſſet de

antiq̄ ꝛ approbata ꝯſuetudi
ne req̄rendus) procedere cu
raretis alioquin nos ipi ꝓui
deremus eccleſie viduate.
Uerū anq̄ȝ ad vos nr̄e lr̄e ꝑ
ueniſſent inītētes mandato
prioꝛ / ſuffraganeos preter
q̄nqȝ eccleſieñ. ad ꝯcoꝛdiā re
uocaſtis ꝛ ītra. Poſt hec mā
dato nr̄o recepto hi q̄ in co/
loceñ. cōuenerāt ab eiꝰ poſtu
latione recedere noluerunt:
ſȝ innouauerūt eādem. reuer
ſis ad eos q̄buſdaȝ cāonicis
qui ī partē alterā declinarāt
ꝛ infra. Ceteri vo q̄ quīqȝ ec
cleſieñ. ep̄m poſtularāt cōue
nētes ī vnū ceteros canoīcoſ
ad caplȝ ꝯuocarūt ad poſtu
lationem ꝯcoꝛdē vel electio
nē canonicā iuxta mādatum
apoſtolicū ꝓcedere cupiētes
ſȝ illis nolētibꝰ cōuenire ītel
ligentes penes ſe tm̄ remāſiſ
ſe facultatē liberā eligēdi q:
reliqui ius ſuū ꝓſequi negli
gebant predictū q̄nqȝ eccle
ſieñ. denuo poſtularūt ꝛ infra
Nec obſtabat eoꝛū diſcoꝛ
dia q̄ aliū poſtularūt/ cū priꝰ
in poſtulatione archiep̄i ſu=
pradicti ꝯueniſſetis pariter
vniuerſi: ꝛ conſenſum vr̄ȝ an
notatū lr̄is et ſubſcriptiōibꝰ
ꝓpriis roboꝛatū petiſſetis
a nobis ꝑ cōes nūcioȝ confir
mari: noſqȝ veſtrā recepiſſe=
mus poſtulationem diiudi=
candam ſi ſuffraganei foꝛſi=
tan in contradictiōe perſiſte
rent vel (ſi cōſentirēt aut eti
am cederēt) approbandam.
Si enī poſtq̄ȝ poſtulatio ſub
ſcriptiōibꝰ poſtulātiū robo
rat ꝛ p̄ntat ro. pon. approbā
da poſſēt ab ea recedere po
ſtulātes nobis freq̄nt illude
rēt ꝛ iudiciū nr̄m ex eoꝝ pen
dere arbitrio videret. ꝛ ītra.
Intelleximus itaqȝ ꝙ ꝛ ſi
eſſet neutra poſtulatio ap=
ꝓbāda iuxta tenoꝛē tn̄ poſte
rioꝛis reſcripti ad nos de ce
tero ſtrigoñ. eccl'e ꝓuiſio ꝑti
neret. Qꝛ vo nō plenā de ꝑ
ſonis illiꝰ regni noticiā hē/
bamꝰ lōqȝ nō poteramꝰ ſal/
ua ꝯſciā eidē eccl'ie ī alia ꝑſo
na q̄ de regno vngarie oꝛigi
nē duceret cōgrue ꝓuidere
nec vellemꝰ ei p̄ficere alienū
q̄ȝuis honeſtius videretur ſi
ſuffraganeus ad metro. ſuaȝ
accederet / q̄ȝ archiepiſco=
pꝰ ad metropolī transferret
partē tn̄ elegimus potioꝛeȝ
Et eūdem archiep̄m ī quem
oēs quoꝝ cōſenſꝰ ī electiōe
vel poſtulatione paſtoꝛis re
quiritur lȝ diuerſis tpibus
ꝯuenerāt a vinculo quo tene
batur coloceñ. eccl'ie abſol=
uētes ad metropolī ſtrigoñ.
trāſferimus ꝛ ei licentiā tri
buimꝰ trāſeūdi / palliū ei ad
nomen ꝛ vſum eiuſdē eccl'ie
tranſmiſſuri
Idē caplo ſtrigoñ.

Poſtulatio ꝯtra quā agit
de cōtēpto pōt ſine ꝑiudicio
alicuiꝰ reiici. pōt tn̄ de ſpāli
grā admitti. h. d. Caplm̄. v.
Poſtulationē quā cele=
bratis. ꝛ infra
Licet ergo per poſtula=
tionem huiuſmodi nullū ius
ſit alicui acquiſitum. ideoqȝ
ſine preiudicio alicuius po=
ſtulationem potuiſſemus re
pellere memoꝛatam vt tamē
vobis de ſpeciali gratia con
ſulamꝰ: ita duximus ꝓuidē
duȝ: ꝙ per procuratoꝛes ido
neos ad omnia ſufficienter ī
ſtructos: noſtro vos conſpe
ctui preſentetis: quatenus
(vtraqȝ parte p̄ſente) quod
iuſtum fuerit decernamus.
Honorio. iij. ca. carolitano.
Ep̄s nō eſt eligendus ad
aliam dignitatem: ſed poſtu
landus. Capitulum. vj.
ET ſi vnanimiter vota
veſtra cōcurrerint ad
ſutrieñ. ep̄m ī eccleſie veſtre
archiepiſcopum eligendum
cum ſue alligatus eccleſie li
berum non habeat ſine no=
ſtra permiſſione volatuȝ: ele
ctionem de ipſo factā tanq̄ȝ
contra canones minus licite
attentatam: de fratrum no=
ſtroꝛū cōſilio duximus irritā
dam: cum eligi nullo iure po
tuerit: ſȝ potius poſtulari.
De electione ꝛ electi po=
teſtate.

Lucius papa.
Eccleſie collegiate nō de
bet prouideri de prelato per
collationem ſeu prouiſioneȝ
ſed per electionem canoni=
cam fiendam per ipſum col=
legium. h. d. Abbas ſiculus.
Capitulum. j.
NUllus in eccleſia vbi
duo vel tres fuerint ī
congregatione niſi eoꝛuȝ ele
ctiōe canonica preſbyter eli
gatur: ꝛ infra.
Si vero aliter quis ec=
cleſiam adeptus fuerit: (eo
ꝙ per cupiditatem illam ac=
quiſierit atqȝ contra canoni
ce regule diſciplinā egerit)
expellatur.
Ex concilio Sardiceñ.
Electus ad clamoꝛeȝ ppli
non debet per ſuperioꝛeȝ cō
firmari. Capitulum. ij.
OSius epiſcopus dixit
Si quis ita temerariꝰ
extiterit: vt talē excuſationē
afferēs aſſeueret ꝙ litteras
populi accepit cū ſit manife
ſtum potuiſſe plures eoꝛum
qui ſincerā fidem non habēt
pretio ꝛ mercede coꝛrumpi
vt clamarent in eccl'ia ꝛ ipm
petere viderētur. omis frau
des has dānandas eſſe arbi
troꝛ: ita vt nec laicā ī fine cō
munionē (niſi ꝺ hoc penitue
rit) talis accipiat. Si vo oī
d. ij.

bus placet ſtatuite. Syno-
dus reſpondit placet.
Gregorius.iij.
¶ Electio canonica cõfirmã
da eſt.vꝫ tñ ſuperior ante cõ
firmationem īqrere de con-
uerſatiõe et vita electi vbi
fuit conuerſatus.

Capitulum.iij.

Poſtqꝫ.⁊ infra. Confir
mationẽ petẽtiũ deſi-
deria(ſi nihil ẽ qđ electũ ipe
diat) impleantur.
¶ Cuius vita vel actus(qꝛ
melius poſſunt vbi ẽ conuer
ſatꝰ agnoſci) īquirant ibidẽ
Paſchalis panormitano ar
chiepiſcopo.
¶ Electo ī archiepm̄ ſedes
aplica pallium non tradet.
niſi prius preſtet fidelitatis
⁊ obediẽtie iuramẽtũ.ca.iiij

Significaſti reges ⁊ rẽ
gni maiores admira-
tione ꝑmotos. ꝙ palliũ tibi
ab apochriſarijs nr̄is tali cõ
ditiõe oblatũ fuerit. ſi ſacra
mentum qđ a nobis ſcriptuꝫ
detulerant exhiberes.⁊ īfra
Mirent in hac cauſa dñm no
ſtrum ieſũ xp̄m.qui cũ ouiũ
ſuarum curã petro cõmitte
ret cõditionem poſuit dicẽs
Si diligis me paſce oues
meas.Si conſcientiarum fa
ctor ⁊ cognitor ſecretorum:
conditione hac vſus eſt:nec
ſemel tantum ſed et ſecundo
et vſqꝫ ad contriſtationem/
qua nos ſollicitudīe oportet
tantam eccleſie prelationẽ ī
ponere fratribus /quorũ cõ
ſcientias nõ videmus.
¶ Aiunt omne iuſiurandũ a
domino in euangelio eſſe ꝓ-
hibitũ/nec ab apoſtolis poſt
dominũ /nec in cõcilijs iue-
niri poſſe ſtatutũ. Quid eſt
ergo quod dominꝰ ſubſequẽ
ter ait: Quod amplius ẽ a
malo eſt .hoc enī amplius vt
exigamus /malũ nos illo ꝑ
mittente compellit. Nonne
malum eſt ab eccleſie vnita-
te /⁊ a ſedis apoſtolice obe
dientia reſilire :et contra ca
nonũ ſtatuta prorũpere / qđ
multi etiã poſt ſacramẽtum
preſtitũ preſũpſerũt: ⁊ ĩra.
¶ Hoc nimirũ malo ac neceſ
ſitate cõpellimur iuramẽtũ
pro fide pro obedientia pro
vnitate reqrere. Aiunt in cõ
cilijs ſtatutum non inueniri
quaſi romane eccleſie legem
concilia vlla prefixerint:cum
oĩa cõcilia ꝑ ro.eccleſie au
ctoritatem ⁊ facta ſint ⁊ ro-
bur acceperint ⁊ in eorũ ſta
tutis romani pontificis pa-
tẽter excipiatur auctoritas.
et infra.
¶ Cum igitur a ſede apo.ve
ſtre inſignia dignitatis exi-
gitis:que a beati petri tan-
tum corpore aſſumuntur iu-
ſtum eſt vt vos quoqꝫ ſedi
apo.ſubiectõis debite ſigna

ſoluatis q̃ vos cuꝫ beato pe
tro tanqꝫ membra de mẽbro
habere ⁊ catholici capitꝫ vni
tatem ſeruare declarent.
Alexan.iij.p.pbr̄o cardina-
li apo.ſe.legato.
¶ Si ſciſmaticus ad vnionẽ
eccl'ie reuerſus eligit in epĩs
electio nõ tenet:ſed ex diſpẽ
ſatiõe põt cõfirmari. Ca.v.

Qua diligẽtia tua req̃
ſiuit an electioneꝫ ele
cti qui abiurato ſciſmate ad
vnitatẽ eccl'ie redijt:debeas
confirmare.
¶ Duximꝰ reſpondẽdũ ꝙ ſi
a ſciſmatico nullũ ordineꝫ ſu
ſceperit:⁊ eiꝰ electio ſcđꝫ nor
mã canonũ fuerit celebrata
eã(dũmõ alia nõ īpediant)
diſpenſatiue permittimꝰ cõ
firmari.
¶ Mandãtes vt eũ facias a
catholicꝫ ep̄is ſuffraganeis
aqlegieñ.eccl'ie ī epꝫ ordiari
¶ Salua debita iuſticia et
reuerentia eiuſdem eccl'ie:
cum ad catholicam redierit
vnitatem.

Idem.

¶ Electꝰ in romanũ pontifi-
cẽ:a duabꝰ ptibꝰ cardinaliuꝫ
nulla exceptione obſtãte eſt
papa.Electꝰ auteꝫ a minori
numero gerẽs ſe ꝓ papa in-
cidit vna cũ ſibi adherẽtibꝰ
ī penas hic contẽtas. Ca.vj.

Licet de vitãda diſcor-
dia in electione ro.pon
tificis manifeſta ſatis a pre-
no.ꝯſtituta manauerit:qꝛ tñ
ſepe poſt illa ꝑ īprobe ambi
tiõis audaciã grauẽ paſſa ẽ
eccl'ia ſciſſurã:nos ẽt ad ma
lũ euitãdũ hoc de cõcilio fra
trũ nr̄oꝝ:⁊ ſacri approbatio
ne ꝯcilij aliqđ decreuimꝰ ad
iungendum.
¶ Statuimꝰ ergo vt ſi forte
(inimico homīe ſuꝑſeminã-
te zizaniã) inter cardinales
de ſubſtituẽdo ſummo pon-
tifice:nõ poterit eſſe plena
ꝯcordia:⁊ duabꝰ ꝑtibꝰ cõcor
dãtibꝰ:ꝑs tcia ꝯcordare no-
luerit aut ſibi aliũ p̄ſũpſerit
noīare:ille abſqꝫ vlla excepti
one ab vniuerſali eccl'ia ro.
pontifex hẽat.q̇ a duabꝰ ꝑti
bꝰ electꝰ fuerit ⁊ receptꝰ. Si
q̇s aũt de tertie ꝑtis noīatio
ne ꝯfiſus(qꝛ de rõne eẽ non
põt)ſibi nomẽ ep̄i vſurpaue
rit tã īpẽ q̃ꝫ hi q̇ eũ recepe-
rit excõicatiõi ſubiaceãt/et
totiꝰ ſacri ordis priuatione
mulctentur/ita vt viatici ẽt
eis(niſi tm̄ ī vltis)cõio dene
get.⁊ ſi nõ reſipuerint cũ da
thã et abiron (q̇s t'ra viuos
abſorbuit)accipiãt portionẽ
Preterea ſi a paucioribꝰ q̃ꝫ
a duabus ꝑtibꝰ aliqs electꝰ
fuerit/ad aplatus offm̄(niſi
maior dõcordia itercelſerit)
nullatenus aſſumatur/⁊ pre
dicte pene ſubiaceat/ſi hũili
ter noluerit abſtinere.

¶ Ex hoc tñ nullū canonicis ꝯſtitutõib⁹ ꝛ alijs eccl'ijs p̃iu dicitū gñet i q̃b⁹ maioꝛis ꝛ ſanioꝛis ꝑtis dꝫ ſn̄ia p̄ualere: qꝛ qđ i eis i dubiū venerit: ſupioꝛis poterit iudicio diffiniri. In ro. vero eccl'ia ſp̄ale aliq̄d cõſtituitur: qꝛ non poterit ad ſuperioꝛem recurſus haberi.

Idem in concilio lateraſ̄.

¶ Electio ad ep̄atū fieri dꝫ de digno ſciētia moꝛib⁹ ꝛ etate: ꝛ ꝙ habeat triceſimū annū cõpletū: ꝛ ſit de legitimo matrimonio natus. h. d. vſqꝫ ad. §. cū vero. Capitulū. vij.

Cum in cunctis ſacris oꝛdinib⁹ ꝛ eccl'iaſticis miſterijs ſint etatis maturitas/grauitas moꝝ ꝛ l'rarū ſciētia inquirēda: multo foꝛtius in ep̄o hec opꝫ inq̄ri: q̄ ad curā alioꝝ poſit⁹: in ſeipo dꝫ oſtēdere q̄liter alios i domo dei opoꝛteat conuerſari. ¶ Ea ppter: ne qđ de q̄buſdā p̱ neceſſitate t̄pis factū ē trahat̄ a poſteris i exēplum ¶ Preſēti decreto ſtatuim⁹ vt null⁹ i ep̄ꝫ eligat̄: niſi q̄ iaꝫ xxx. annū etatis exegerit et de legitimo matrimonio ſit nat⁹: qui etiā vita ꝛ ſciētia cõmendabilis demonſtretur. ¶ Bñficia electi in ep̄m vacant p̱ cõfirmationem/adeptionem poſſeſſionis/et conſecrationem ſecutā: vel poſt q̄ꝫ pfixum tēpus ad petendam cõſecrationem lapſum fuerit. h. d. vſqꝫ ad. §. iferioꝛa ¶ Cū vero electus fuerit: ꝛ cõfirmationē electiõis acceperit: ꝛ eccl'iaſticoꝝ bonoꝝ adminiſtrationem habuerit decurſo t̄pe de conſecrādis ep̄is a canonib⁹ diffinito: is ad quē ſpectant bñficia que habebat de illis diſponendi liberam habeat facultatem ¶ In dignitatib⁹ ꝛ officijs citra ep̄atum ac curatis bñficijs dꝫ aſſumēdus. xxv. annū attigiſſe: ꝛ al's eſſe idone⁹ ſciētia ꝛ moꝛibus. ꝛ ſi nõ eſt i oꝛdine reqſito: dꝫ ſe facere pmoueri i p̱mis tēpoꝛib⁹ al's monitus nõ parens p̱uat̄ beneficio: non obſtante appellatione: niſi ex cauſa legitima excuſet̄. h. d. vſqꝫ ad §. Clerici. Ab. ¶ Inferioꝛa etiā miniſteria vtputa decanatū: archidiaconatū: ꝛ alia q̄ curam aīarū habent annexā: nullus oīno ſuſcipiat ſꝫ nec parrochialis eccleſie regimen niſi qui iaꝫ xxv. annum etatis attigerit: et ſciētia ꝛ moꝛibus cõmendandus exiſtat. Cum autem aſſumptus fuerit: ſi archidiaconum: ꝛ decanus ꝛ reliqui admoniti non fuerint p̄fixo a canonibus tempoꝛe i pbr̄os oꝛdinati: et ab iſto remoueantur officio: et alijs conferant̄: qui ꝛ velit ꝛ poſſit illud conuenienter implere. Nec p̱ſit eis appellatiõis refugiū: ſi foꝛte in cõſtitutiõis iſtius tranſgreſſionē per appellationē voluerit ſe tueri. Hoc ſane nõ ſolū de promouēdis: ſꝫ etiā de his q̄ iam p̱moti ſunt/ſi canones nõ obſiſtant/p̄cipimus obſeruari. ¶ Eligētes idignū ɔtra foꝛmā q̄uis ca. p̱uati ſūt p̱ p̄ la vice ptāte eligendi. ꝛ idē in collatoꝛe/et defectū capituli ſupplet ep̄s/ꝛ ecõuerſo/ꝛ ſi capitulū negligit fit deuolutio ad metropolitanū. h. d. vſqꝫ ad finem. ¶ Clerici ſane ſi ɔtra foꝛmā iſtam quēquē elegerit: ꝛ eligēdi tūc ptāte p̱uatos ꝛ ab eccleſiaſticis beneficijs triennio nouerint ſe ſuſpenſos dignum eſt enim/vt quos dei timoꝛ a malo nõ reuocat/eccleſiaſtice ſaltē coerceat ſeueritas diſcipline. Ep̄s autē ſi ɔtra hec fecerit: aut cõſenſerit fieri/in conferendis predictis officijs ꝛ bñficijs poteſtatē amittat ꝛ per capitulū aut p̱ metropolitanū (ſi capitulū cõcoꝛdare nequiuerit) oꝛdinetur.

Idem rauennati archiep̄o.

¶ Compꝛomittentes ſuper electione tenentur recipere electū a cõpꝛomiſſario ſi eſt idoneus. Capitulū. viij.

Cauſam que inter moniales ſancte margarete. ꝛ infra. ¶ Si ſoꝛoꝛes in cp̄m electionē cõtulerint p̱mittentes ꝙ illam quam eis p̱uideret reciperent/ipſam quam prouiderit facias ab eis (ſi tñ exiſtat idonea) in ſuam recipi ab batiſſam.

Idem vig. ep̄o.

¶ Electus ante confirmationē beneficia conferre vel aliter adminiſtrare non pōt Capitulum. ix.

Noſti quõ ligoneñ. electus cõcedendi honores vel p̄bendas aut al's diſponēdi de reb⁹ eccleſie (cuꝫ ſua non ſit electio confirmata) non habeat facultatē. et infra. ¶ Mandamus igitur quatenus ei auctoꝛitate noſtra p̄cipias. vt cõceſſionem ſi quā fecit de p̄dictis ſtudeat renocare. Idē. ¶ Electio facta poſt appellationem ꝛ p̱ma non caſſata et contra p̱uilegia eccleſie caſſanda eſt. Capitulum. x.

Conſiderantim⁹ ꝙ electio iohis frõtini poſt appel. ꝛ ɔtra tenoꝛē p̱uilegioꝝ eccl'ie vr̄e fuerit celebrata. ppēdim⁹ etiā ꝙ electõ B. p⁹ illā qualēcūqꝫ electionē nõ caſſatā necnon et poſt ap. (p̱ quā ad ſuū ſtatuꝫ oīa debēt reduci) fctā fuit ꝛ ifra d. iiij.

o. c. i. ſelio 7 ie ɔfirmatio. in co. ti.

¶ Quapropter vtriuſq; ele
ctionē oīno caſſam⁹: ꝛ vobis
in aliā pſonā idoneā ꝛ hone
ſtā ↄueniēdi liberā tribuim⁹
facultatē: ita ꝙ vtriq; pdic=
toꝝ fama ſua nō min⁹ itegre
cōſeruet: ꝛ ꝙ in alijs eccl'ijs
poſſit (ſi de⁹ grām dederit)
pmoueri. Vobis autē liceat
preter iſtā eccl'ie vr̄e ordina
tionē in eoꝝ alteꝝ ↄuenire.
I dē. ¶ Metropolitan⁹ con=
firmat⁹ l; nōdū recepit palli
um pōt ſuū ſuffraganeū con
ſecrari facere. Capitulū. xj.

S Uffraganeis alicuius
metropolitani ad man
datum ipius poſt ↄfirmatō
nem electionis ſue: ēt ſi pal
liū nō recepit: licitū eſt elec
tū q̄ ad eius iuriſditionē p=
tinet conſecrare.
C lemens. iij. ¶ Is cuius
electio fuit caſſata nō vicio
pſone: ſ; electiōis modo ite
rū eligi pōt: ſec⁹ ſi vicio per
ſone. Capitulū. xij.

S Up eo vo qd̄ qreſiuo
luiſti: ſi alicuius elec=
tōne caſſata. idē ad alterius
eccl'ie regimen elect⁹ fuerit:
an eius electio debeat con=
firmari. ¶ Hoc tuā volum⁹
diſcretionē tenere: ꝙ ſi prior
electio nō vicio pſone: ſ; mo
do electiōis caſſat: pmotio
nē ei⁹ fieri ī eadē etiā eccle
ſia. ¶ Niſi forte ſimoniace
prauitatis aliq̄d interceſſiſ=
ſe conſtiterit: nō debeat ipe
dire. C eleſtin⁹. iij.
¶ Nō pfeſſus pōt poſtulari
ī abbatē ſi ex aliqua bōa cā
fiat talis poſtulatio. h. d. ſm
lecturā q̄ ē magr ſingularis

Capitulū. xiij.

C Um monaſteriū de pel
icia in tuo ſitū epatu
ad eā diſſolutōnē deuenerit
(ſicut tuaꝝ lr̄aꝝ inſinuatio
patefecit) ꝙ fr̄es eiuſdē do
m⁹ obſeruātiā religionis et
ordinē abiecerūt: ꝛ īfra In
quēdā q̄ cū fr̄ib⁹ ſuis ī here
mo eſt laudabiliter conuer/
ſatus: boni teſtimonij viruꝫ
vnanimiter conſenſerunt: eū
in abbatē totis deſiderijs
poſtulātes. Tu vero poſtu=
lationi eoꝝ pbuiſti aſſenſuꝫ
ꝛ poſtulaſti candē ordinatō
nē a ſe. apo. confirmari.
¶ Nos aūt ipſam ſicut fac=
ta eſt canonice confirmam⁹
I dem. ¶ Electio debet eē
in libertate eligētiū: nec va=
let contraria conſuetudo.

Capitulum. xiiij.

C Um tra q̄ funicul⁹ he
reditatis dn̄i cēſebat:
ꝛ infra.
¶ Sicut ex quarūdā littera
rū tenore accepim⁹ quidā in
electionibus praue conſue=
tudinis morb⁹ irrepſit vt cū
alicuius prelati electō dꝫ ce
lebrari: cōuētus ad quē per
tinere dinoſcit: duas pſōas

nol et: latēter aurib⁹ pr̄iar=
che vel principis exprimen
das. vt ſic alterius eligēde:
vel toti⁹ electionis penit⁹ ir
ritāde idē pr̄iarcha vel prin
ceps plenariā hēat facl'tatē
¶ Qr igit̄ hoc redundat in
grauē pniciē eccleſiaſtice li
bertatis: pſcriptā ↄſuetudi
nis prauitatem ſancimus pe
nitus abolendam.
¶ Statuentes vt forma ele
ctionis canonice / in omnib⁹
conuentualib⁹ eccl'ijs obſer
uetur: videlicet vt cū debet
eccl'ie ↄſuli paſtoris regimi
ne deſtitute: electores ī vnū
locū (in quo fuerit electō ce
lebrāda) cōueniāt: ꝛ iuocata
ſpirit⁹ ſancti grā. pſonā no=
minēt. ꝙ ſi in perſona fuerit
vel in electionis modo pec=
catū: tādiu in electione dili=
gentiā īquiſitiōis apponāt:
donec vacāti eccl'ie de pſōa
idonea valeant prouidere.
¶ Quo facto nō phibemuſ
quin regis ſeu patriarche
(qui p tpe fuerit) reqrat aſ
ſenſus: ſed ppter hoc ipſam
electionē nolumus īpediri.

I dem

¶ Per confirmationē ele=
ctōnis nō trāſfert ptās exer
cendi ea que ſunt ordinis. il
la eniꝫ trāſferūtur p ↄſecra
tionē. Abbas ſic. Capl'z. xv.

T Ranſmiſſam: ꝛ infra.
¶ Queſiuiſti quid fa
ciendū ſit tibi ſup eo ꝙ clici
tue dioce. cuꝫ p ſuis exceſſi
bus ſuſpenſionis: vl' interdi
cti: vel excōicationis ſnīa p
cellūtur paruipendentes eā
dimittūt eccl'ias ꝛ trāſferūt
ſe ad mercimonia laicoꝝ. nō
nulli quoq; ipſorū (habitu cle
ricali poſtpoſito) veſtes in
duunt laicales: et ſicut laici
mercatores ſe turpib⁹ qſti
bus īplicantes: conſimiliuꝫ
ſibi laicoꝝ manus aſſociāt:
ꝛ correctionē eccl'iaſticā per
cōtēptū eludūt dicentes / ꝙ
ptātē nō habeas eos (niſi ti
bi ſpāliter apo. ſe. iduſſerit)
corrigendi et infra.
¶ Reſpondem⁹ igit̄ ꝙ ex q̄
electionis tue confirmatio=
nē accepiſti: de talib⁹ et cōſi
milib⁹ (pter ea que maioris
inquiſitionis diſcuſſionē exi
gunt: ꝛ miniſterium ↄſecrati
onis deſiderāt) qd̄ iuſtū eſt:
et eccl'iaſtice cōuenit vtilita
ti: ſtatuendi habeas liberaꝫ
facultatē. Innocē. iij. de cel
la ſancti petri ꝛ mitineñ. ab
batibus.
¶ Qui electioni de ſe facte
renunciat appellare nequit
ad impediendam electioneꝫ
alterius. Et electiō que eſt
a ſuſpenſis celebrata non te
net.

Capitulum. xvj.

C Um inter. R. ſeniorē
ꝛ. R. iuniorē ſup abba

tia ſcaphuſeñ. queſtio ꝯtere
tur: ⁊ infra. Bo. me. Ce. pꝛe.
n. predictū. R. ſenioꝛē: ſniaȝ
cū iſtãtia poſtulãtē: ad cõpo
nẽdū coegit inuitū: ⁊ ſic ab=
batie renūciãs: de manu eiꝰ
cuſtodiã ⁊ pꝛioꝛatuȝ recepit
ab eo dū viueret poſſidẽdos
Cui oꝛdĩatõi licet ꝯſentiret
inuitus domuȝ tñ reuerſus
(aduerſarijs compoſitioneȝ
ipaȝ nolẽtibꝰ obſeruare) nõ
potuit q̃ ꝯceſſa ſūt obtinere
et infra. ¶ Nos attẽdẽtes ꝙ
ex conſenſu cõpoſitionis re
cepte ius (ſi quod ſibi cõpe
tierat.) R. ſenioꝛ amiſiſſet:
ac per hoc ne mõachi ad ele
ctionem pꝛocederẽt: de iure
minime appellare potuiſſet
cū niſi quoꝛū intereſt audiri
non ſoleant appellantes ap.
illam dicimus legitimã non
fuiſſe: vnde per eã electio nõ
potuit impediri. ¶ Sane q̃ȝ
uis ꝑpoſitus et capitulū cõ
ſtantieñ. de interdicto quod
cardi. poſuerat: i ſuis lr̃is in
ſeruerint. quia tamen per id
quod. R. iunioꝛi dioceſanus
epiſcopus munꝰ benedictio
nis impendit: ei videtur qđ
pꝛemiſimꝰ obuiare: vnde vł
ſcriptura facto vel factū ſcri
pture pꝛeiudicat: nec pꝛoba
tum fuit (licet obiectum) ꝙ
ab interdictis electio fuerit
celebꝛata ipſam non potui=
mus irritare: ⁊ infra. Ideo=

qȝ cauſam ipſam vobis duxi
mus committẽdam: vt ſi cõ
ſtiterit ꝙ electõ fuerit facta
a ſuſpenſis ea omnino caſſa
ta ipſi monaſterio (poſt ſa=
tiſfactionem condignam: ſu
ſpenſionis et interdicti ſen=
tentia relaxata) de perſona
idonea conſulatur.

Idem capi. penneñ.

¶ Si electus non habet ſuf
ficientem ſcientiam vel ante
confirmationeȝ adminiſtrat
eius electio caſſari debet.

Capitulum. xvij.

Qualiter poſt obitum
et infra. ¶ Verū quo
niam electus a vobis ante
confirmationem adminiſtra
tioni epiſcopatus ſe irreue=
renter immiſcuit recipiẽdo
tam a clericis q̃ȝ a laicis iu=
ramenta: non attendens ꝙ
ſecundum apoſtolum Nemo
debet ſibi honoꝛem aſſume=
re: ſed q vocatur a deo tanq̃ȝ
Aaron: pꝛecipue quia nec do
nū ſciẽtie pontifici cõueni=
ens fuerat aſſecutus.
¶ Poſtq̃ȝ nobis pꝛeſẽtaſtis
eundẽ: ſufficienti examina=
tione pꝛemiſſa: electionẽ de
ipſo factã duximus irritãdã
quicquid ex ea et ob eam fa
ctum eſt denũciantes penitꝰ
non tenere.

Idem capi. Capuano.

¶ Si vocantur ad electionẽ
non vocandi valet electio fa

cta eis nõ expectatis. h. vi.
ſecundum lecturã communẽ

Capitulum. xviij.

Cum interuniuerſas me
tropoli. ⁊ infra.
¶ Intelleximus autem per
Io. et F. canonicos veſtros
per litteras quas ad ſedeȝ a
poſtolicam detulerũt / ꝙ ad
decanum et alios concanoni
cos veſtros panoꝛmi manen
tes: (cū ex eoꝛum parte fuiſ
ſet vobis per litteras intia=
tum: vt ſic tractaretis ſuper
electione ſubſtituendi paſto
rem / ꝙ nullum deberetis in
eoꝛū abſẽtia nominare) quẽ
dã ſocium veſtrum cum lit=
teris deſtinaſtis. xij. dieruȝ
terminum aſſignantes infra
quẽ poſt receptionẽ litteraꝝ
veſtrarum iter arriperẽt re
deundi / q̃ȝuis eccleſiaſtica
conſuetudo non exigat vt ad
electionem paſtoꝛis canoni=
ci tam remoti vocentur ⁊ illi
pꝛecipue qui longe antequã
vos metropolitani veſtri o=
bitum pꝛeſentialiter cogno=
uerunt / quoꝛum aliqui poſt
eius deceſſum ad capuanam
eccleſiam ſunt reuerſi.
¶ Quia vero moꝛa longioꝛ ẽ
in electionibus valde ſuſpe
cta / imo ſepe damnoſa man
damus quatenus inuocata
ſpiritusſancti gratia perſo=
nam idoneam per electionẽ
canonicam concoꝛditer aſſu

matis ad regimen capuane
eccłie / conſequenter ad au=
dientiam noſtram nuncios
idoneos trãſmiſſuri ꝑ q̊s a
nobis vice regia poſtuletis
aſſenſum. ⁊ apo. confirmati=
onis gratiam requiratis

Idem archie. et capitulo
capuano.

¶ Non debet inſpici an poſt
appellationẽ ſed an contra
fuerit electio celebꝛata. Et
penes vocantes quibus cõ=
petit vocandi poteſtas: re
manet ius eligendi. ſi vocati
venire contemnunt. Et ad of
ficiū confirmatoꝛis ſpectat
examinare electum etiaȝ ne
mine opponente. Et niſi ele
ctus doceatur legitime eta
tis ⁊ litterature habetur ꝓ
non legitime electo.

Capitulum. xix.

Cum nobis olĩ de obi
tu. ⁊ infra. Cum auteȝ
conſtaret interpoſitam fuiſ
ſe ap. ne fieret electio niſi ca
noĩca: videri poterat ꝙ poſt
eaȝ medio tempoꝛe nihil de
buit innouari vnde talis ele
ctio iudicanda erat irrita ⁊
inanis: vtpote poſt ap. cano
nice interpoſitam atten=
tata.
¶ Sed contra: cum appel
latum fuiſſet non vt nulla e=
lectio. fieret ſed vt fieret ca
nonica ſi factum electionis
canonice fuerit ſubſcriptuȝ

nõ vtiqꝫ ꝯtra formã ap. hmõi ſed magis ſcḋm eam videbatur eſſe ꝓceſſum. ⁊ ideo licet poſt ap. non tñ cõtra eãdem fuit electio celebrata: propť quod nõ erat aliquatenus irritãda ⁊ infra. Item cũ poſt ap. emiſſam archidiac. cum ſuis fautoribꝯ chorũ exiſſet et vos illos vt intereſſent electioni faciẽde vobiſcũ curaſſetis ſollicite reuocare (qm̃ ad electionẽ faciẽdã accedere noluerĩt) alienos ſe feciſſe videnť. ꝓpť qḋ electiõi a vobis iuxta formã mãdati apo. cõcorditer celebrate: de iure nõ poſſe cõtradicere videbãtur. ⁊ infra.

¶ His igiť et alijs allegatiõibꝫ cum ex illis ꝓbatum ſit qꝫ qꝫ cõtra ꝑſonã illius quã elegiſtis nichil dictũ fuerit vel obiectuꝫ. qꝛ tñ (iuxta verbũ apľi dicẽtis nemi cito manũ imponas) debemꝯ attendere diligenter ad ea q̃ circa ꝑſonã inquirẽda fuerãt duximus ex officio noſtro (ſicut decuit) ꝓcedendũ. ⁊ ĩfra. Illius quoqꝫ lĩrature: licet non eminentis tamen cõuenientis. electus exiſtit. vt pro defectu ſcientie (ſicut plenius intelleximus ab his qui eum melius cognouerunt) ab ꝯlectione non deberet excludi. De legitĩa tamen etate ſcire plene non potuimꝯ veritateꝫ quia cum a multis cuiꝯ etatis exiſteret curauerimus inuedagare. a nemine vnq̃ꝫ audiuimus ꝙ annum etatis. xxx. attigiſſet ⁊ infra.

¶ Nos eccleſie pariter et ꝑſone prouidere volentes et tã rationes q̃ꝫ canones obſeruare. quia propoſitum veſtrum prouidum intelleximꝯ ⁊ ideo ꝓpter vrgentem neceſſitatem et euidentẽ vtilitatẽ eccleſie capuane (quã in hac parte potius approbamus) volumꝯ ipm̃ firmiter perdurare prefatum ſubditũ nr̃m vobis in procuratorem cõcedimus liberam adminiſtrationem ei (tam in temporalibꝯ q̃ꝫ in ſpiritualibus) committentes.

Idem cantuariẽſi archiepo.

¶ Illegitimꝯ poteſť poſtulari non autẽ eligi. ⁊ electores niſi probauerit illũ ignoranter elegiſſe incidunt ĩ penas lateranĩ. concilij.

Capitulum. xx

Innotuit nobis ꝙ vigoriẽſi eccleſia deſtituta paſtore / prior et conuentus eiuſdem magiſtrum. M. archiadia. eborac. in epiſcopũ elegerunt cuius cõfirmatione vſqꝫ in aduẽtum ipſius (q̃ abſens eligebať et inſciꝯ) diſtuliſti. qui tandeꝫ ſpõtanea tibi ⁊ ſecreta cõfeſſione mõſtrauit: ꝙ conſcientia eiꝯ aliquãtiſper ex natalibus eſſet leſa. ⁊ infra. Cuius electionẽ capitulum petijt per ſedẽ apoſtolicã cõfirmari: pñtato nobis electiõis decreto ſubſcriptionibus eligẽtium roborato. Quidã aũt ſuffraganeorũ tuorũ aſſeruerunt euꝫ fuiſſe filiũ cuiuſdam militis ⁊ ab eo ex quadã ingenua et non coniugata ſuſceptum. Idem quoqꝫ magiſter adiecit: ꝙ nunq̃ꝫ pater eiꝯ habuerat vxorem: ſed matris eius virginitatis floreꝫ preripuit quaſi furtim: ⁊ infra.

¶ Quãuis autẽ canon lateranenſis cõcilij ab alexã. pre de. no. editus nõ legitie genitos adeo ꝑſequať: ꝙ electionem taliũ innuit nullam eſſe nobis tñ ꝑ eũ adempta non fuit diſpẽſãdi facultas: cũ ea nõ fuerit ꝓhibentis intentio q̃ ſucceſſoribus ſuis nullum potuit ĩ hac ꝑte preiudiciuꝫ generare: pari poſt euꝫ (imo eadem) poteſtate fructuris cũ non habeat ĩperiũ par in parem. ⁊ infra.

¶ Multa em̃ in hoc caſu diſpenſationem inducere videbantur: litterarum ſcientia: morum honeſtas: vite virtꝯ: et fama perſone multipliciť a quibuſdam etiam ex fratribus noſtris (qui eum ĩ. ſcholis cognouerant) approbate faciebat etiam hec ad id nõ modicũ: concors capituli vigor. electio: petitio ꝓpľi: aſſẽſus pricipis: votũ tuũ: ſuffraganeoꝝ ſuffragia ⁊ humilis deuotio ꝯfitẽtis: qui ſponte ac humiliter ſuuꝫ maluit cõfiteri reatum. q̃ꝫ leſa cõſcientia thronum cõſcenderet paſtoralem.

¶ Habito ergo ſuꝑ hoc diligenti tractatu intelligentes vigori. capľm eundem magiſtrum non humiliter poſtulaſſe / ſꝫ ĩprouide potius elegiſſe (cũ ad obtinendum diſpenſationis bñficiũ ꝓcedendum fuiſſet non per electionem inhibitã. ſed per poſtulationẽ permiſſam) electionem ipam / predicti canõis auctoritate caſſatam: denunciamus irritam ⁊ inanẽ / parcẽtes nõ modicum vigori. capitulo ꝙ eis nec penam infligimus expreſſam in canone ſupradicto. nec ꝓbare cogimus ignorantiam quã allegant. Et q̃ꝫuis poſt caſſationem huiuſmodi nobis fuerit ſupplicatum. vt dignaremur cũ eo miſericorditer diſpenſare / ſupplicationem huiuſmodi que nomie capituli nõ fiebat (cũ non ad poſtulandam diſpenſationem ſed ad petendam confirmationem ipſius fuerint nuncij deſtinati) ad preſens non duximus

mus admittendã: decernen=
tes irritũ et inane quicq̃d ſup
ordinatiõe ipſi⁹ epiſcopat⁹:
ante ſuſceptionem litterarꝫ
noſtrarꝫ fuerit attẽtatũ Nõ
ſi vigori. capitulum eundem
magiſtrũ (ꝓpter ṗrogatiuaꝫ
meritorũ ipſi⁹) duxerit po=
ſtulandũ: poſtulationẽ apud
ſe. apo. preſentare procuret.
Idem genuẽ. archiepõ ⁊ pla
cẽtino et bobieñ. epiſcopis.
¶ Non poſſunt electores in
preiudiciũ electi cõpromitte
re: ſed ſi cõſenſerit electioni
ſue vel cõſentire velit nõ ob
ſtante laudo in contrariũ la=
to eſt confirmandus ſi aliud
canonicũ ſibi non obſiſtat li
cet non ſit de gremio illi⁹ ec
cleſie: quãtũcunqꝫ ob cauſaꝫ
a maiori parte fuerit appel
latũ: ⁊ i hoc vltimo eſt iſte te
xtus multũ nota. Ca. xxi.

CUm iter canonicos ſao
neñ. ſuper electione põ
tificis queſtio verteretur: ad
ſedem apoſtolicam. S. ſub=
di. ſaoñ. et. I. procurator ca=
pituli acceſſerũt. ⁊ ĩfra. Pro
poſuit aũt procurator predi
ctus ꝙ ſinguli reqſiti cõi aſ=
ſenſu in haſteñ. prepoſitum
(excepto ṗdicto ſubdia.) cõ
uenerunt: quo in ſua duricia
permanente: aliorum conſen
ſus redactus fuit in ſcriptũ
publicum conſequenter Ce

terum pro parte altera fuit
propoſitũ ex aduerſo: ꝙ cum
ſeptem eſſent canonici ſaoñ.
in caplo ſe receperũt de futu
ra electiõe põtificis tracta=
turi: ſꝫ archidia. archipreſby
tero ⁊ ṗepoſito dictũ haſteñ.
prepoſitũ nominantib⁹: fuit
a prefato. S. obuiatuꝫ aſſe=
rente ipꝫ morbo epilẽtico la
borare: pro quo alia vice tam
q̃ꝫ inhabil' fuerat recuſatus:
nec ad aliam eccleſiã debere
fieri tranſitum donec reperi
retur idone⁹ ĩ eccleſia ſaoñ.
⁊ ĩfra. Poſt hec archipreſby
ter pro parte altera de rato.
(vt dicebã) lr̃is premunit⁹.
ipe vero. S. pro parte ſua in
mediolañ. archiepiſcopum
cõpromittere curauerunt q̃
magiſtrũ. G. modicẽ. canoni
cũ: eis dedit in epm: ⁊ confir=
mauit. et infra.
¶ Di. v. mãdam⁹ q̃ten⁹ cũ cõ
ſtet electionẽ de propoſito
memorato a maiori ⁊ ſaniori
parte capli celebratã fuiſſe:
publicatã etiam et ſubſcri=
ptam ſi dictus prepoſitus
eidem electioni conſenſerit
vt per mutuum conſenſum
eligentium et electi quaſi cõ
iugale vinculum ſpirituali=
ter ſit contractum: niſi ſuffi=
cienter ſit oſtenſum eundem
morbo epilentico laborare
(ſuper quo contra ipſum di
citur appellatũ) vos non ob

ſtante appellatiõis obiectu
ſi qua ex aliis cauſis ſuperi
us memoratis ꝓponitur int
poſita: (cum eas friuolas re
putemus) electionem cõfir
metis ipſius: non obſtãte ꝙ
poſt talem electionem a pre
fato archiepiſcopo proponi
tur eſſe factuꝫ: etiã ſi a parti
bus in eum fuerit cõpromiſ=
ſum: cum electores a tali ele
ctione ſic reſilire nequiue=
rint. Quod ſi electores illi uſ
non compromiſerint in archi
epiſcopum memoratum etiã
ſi dictus prepoſitus nonduꝫ
electioni de ſe facte conſen=
ſerit: eo tamen conſentire vo
lente (dummodo a morbo ſit
immunis obiecto) vos ele=
ctionem ipſius nichilomin⁹
confirmetis.
Idem preneſtino epiſcopo
apo. ſe. le.
¶ Elect⁹ a maiori et ſaniori
parte capli: ſi eſt et erat ido
neus tpe electionis cõfirma
bitur: ſi autẽ erat indignus
in ordinibus: ſciẽcia: vel eta=
te: ⁊ fuit ſcienter electus: ele
ctus a minori parte ſi eſt di=
gn⁹ cõfirmabit. h. d. Ca. xxii.

DUdum ad audientiaꝫ
noſtrã queſtione per=
lata: ꝙ cũ vacante ṗpoſitura
colonieñ. eccleſie: i duo ſe vo
ta eligentium diuiſiſſent cau
ſam iudicibus duximus cõ=

mittendam. et infra.
¶ Ipſi vero partes ad ſuaꝫ
preſentiam conuocarunt: re
ceperunt teſtes: examinaue
runt eligentium conſciẽtias
audiuerũt allegationes vtri
qꝫ. Et quoniam prepoſitus
ſancti georgii eorum ſenten
tie ſe aſſeruit nolle ſtare pro
ceſſum ad ſe. apoſto. deſtina
runt. ⁊ infra.
¶ Cumqꝫ nũcii prepoſiti ſan
ctorum apoſtoloruꝫ ſtatuto
termino ad preſentiã noſtrã
acceſſiſſẽt: prepoſit⁹ ſãcti geor
gii nec venit: nec pro ſe miſit
idoneum reſponſalem: ⁊ ĩfra
¶ Geſtis igitur iudicum di
ligenter inſpectis: inuenim⁹
ꝙ pro ṗpoſito ſctõꝝ apoſto
lorũ auctoritas: ꝓ ṗpoſito ve
ro ſancti georgii nũerus eli
gentium faciebat: cuꝫ prim⁹
a. xiiii. tũ pſonis tum canoni
cis: q̃ alios dignitate etate:
et tpe ṗcedebant: ſecundus
vero a. xxiiii. fuiſſet elect⁹.
⁊ infra.
¶ Cũ aũt allegatiões p eo=
dẽ ṗpoſito ſcti georgii coraꝫ
iudicib⁹ ipſis ꝓpoſite nobis
non fuerint preſẽtate pro=
pter quod non potuimus ſci
re per nos quid obiecerint:
vel quid reſponderint ad ob
iecta: ſicqꝫ cauſa remiſſa non
fuit ſufficenter inſtructa: ad
diffinitiuam ſententiam non
duximus procedẽdum: ſꝫ de

ciſionē cauſe ipſius iudicibꝰ
cōmiſimꝰ ſub hac forma; vt
vel ſi notoriū eēt: vel ꝑ ea q̄
iam dicta erāt: ꝯſtaret ꝙ pre
poſitꝰ ſancti georgii electio
nis tp̄e pateret vel in ordini
bus: vel in ſciētia vel in eta-
te defectū: q̄ eū iuxta canonū
ſanctiones ipediret ad hmōi
officiū promoueri: et (nō ob
ſtante ipſius abſentia corpo
rali) ſilentiū iponētes/ ꝓpoſi
to ſāctoꝝ apoſtoloꝝ ꝓpoſitu
ram adiudicarēt eā dē alio-
quin (cū in eū nō ſolū plures
ſꝫ due pene partes cōuene-
rint: ⁊ impedimentis ceſſan-
tibus appareat ꝙ euꝫ bono
zelo elegerint) ꝓpoſiti ſācto
rū apoſtolorū electione caſ-
ſata/ electionē confirmarent
ipſius: ⁊ ei facerēt tanq̄ꝫ ꝓpo
ſito reſponderi.

Idem canonicis maguntī.

¶ Recipiētes poſtulatū ad
eccleſiam tanq̄ꝫ inſtitutū vel
adminiſtratorē ante admiſſio
nem poſtulationis a ſuperiore
factā priuati ſunt ptāte eli-
gēdi. ⁊ ad alios ſꝫ pauciores
deuoluit poteſtas eligendi.
⁊ ſi omnes priuati ſūt deuol
uitur ad papā in eccleſiis ca
thedralibus. h. d. ſcd̄m prin-
cipaliorem intellectum qui
magis congruit lr̄e.

Capitulum. xxiii.

BOne memorie magū-
tiñ. archiep̄o viam vni
uerſe carnis ingreſſo: ⁊ qui-
buſdam petentibus vuarma
tieñ. ep̄ꝫ quibuſdam vero ar
chiep̄m veſtrum tūc prepoſi
tū ſcti petri magūtiñ. ſibi eli
gentibus in paſtorem. preneſ
ſtino ep̄o a ſede apo. legato
dedimus in mandatis: vt ſi
eundē ep̄m quo ad tp̄aliꝰ vl̄
ſpūalia recepiſſe cōſtaret ec
cleſiā magūtiñ. vel miniſtraſſe
in temporalibus aut ſpūali-
bus in eadē/ poſtulationē fa
ctā de ipſo nūciaret irritā et
infra. Deinde inquireret de
ipſius electione archiep̄i ve
ritatem: ⁊ ſi ei de vi quā ipſe
⁊ ſui mutuabant conſtaret:
(eo non obſtāte ꝙ poſt ap.
ad nos interpoſitam fuerat
in ipſius electione proceſſuꝫ
cum alii qui appellationi ad
nos iterpoſite ne ſine ipō ac
ſociis eius haberent in ele-
ctione proceſſum nō duxerit
deferendū vti cōtra ip̄m hac
exceptione non poſſent: quia
fruſtra legis auxilium inuo
cat q̄ cōmittit i legem. vnde
nec ab eis poſſe obiici vide-
batur ꝙ idem eſſet a paucio
ribus ſcd̄m eorū aſſertioneꝫ
electus: cum ipſi ap. ad nos
legitime iterpoſitā cōtēnen
tes/ et preter licentiam no-
ſtram recipientes ep̄m me-
moratum: reddiderint ſe in-
dignos) electioneꝫ archiep̄i
confirmaret. ⁊ infra.

¶ Licet autē eſſent notoria
q̄ contra dictū vuarmati. ep̄ꝫ
⁊ eiꝰ fautores fuerant obie-
cta: ꝓdictꝰ tñ legatꝰ ad maio
rē cautelā mltos teſtes rece
pit ex ipiꝰ archiep̄i parte ꝓ
ductos. vñ ip̄e iuxta mādati
noſtri tenorē ꝓcedent poſtu
lationē factam de vuarmati.
caſſauit: et electionē archi-
ep̄i memorati q̄ꝫuis a pauciſ
ſimis celebratam curauit au
ctoritate apo. ꝯfirmare: ip̄m
qꝫ ordinauit in pbr̄m: ⁊ tan-
dē in archiep̄m cōſecrauit ⁊
infra. ¶ Contra vero legati
ꝓceſſum hoc facere videbat
ꝙ nō citatis vuarmati. ep̄o ⁊
eius fautoribus proceſſiſſet.
Porro exceſſꝰ notorius exa-
minatione nō idiget: ⁊ ꝓ his
que a iudice ſūt acta: ꝓſumit
ꝙ oīa rite fuerint celebrata
q̄ꝫuis ⁊ ꝙ citati nō fuerit nō
poſſet de facili cōprobari qr
negātis factū ꝑ rerū naturā
nulla eſt directa ꝓbatio. cuꝫ
⁊ ſi quilibet de ſe poſſꝫ aſſe-
rere/ ꝙ ad eū citatio minime
perueniſſet/ ſinguli tñ veſtrū
eſſent in ſuo teſtimonio ſin-
gulares. Ad ip̄m quoqꝫ le-
gatū (ſi voluiſſent) ſecure po
tuiſſent procuratorem ido-
neum deſtinare/ ſicut nunciū
deſtinarant. ⁊ infra.
¶ Nos igit̄ ⁊ ſi ꝓpter aucto
ritatē iudiciariā ꝓſumamus
pro his que acta ſunt a lega
to illi tamen plus innitimur
ratōi/ ꝙ aduerſarii archiepi
ſcopi ex tribꝰ cauſis ꝓdictis
ſe vſqꝫ adeo reddiderūt indi
gnos/ ꝙ ꝯtra eū nō debebāt
audiri. vnde qd̄ de ipō factū
fuerat nō poterat ipediri ꝑ
eos q̄n etiā ſi electores eiuſ
dē pariter deliquiſſent/ vt ſe
reddidiſſēt idignos/ ad nos
deuoluta fuiſſet hac vice or
dinatio eccl̄ie magūtiñ. q̄re
dictū archiep̄ꝫ ſine iuris iniu
ria potuiſſemꝰ eidē eccl̄ie ꝓfi
cere in paſtorē. Sup his ꝓ
hito diligenti tractatu caſſa
tionē poſtulationis facte de
vuarmatieñ. ep̄o ratā habui
mus electionē memorati ar
chiep̄i confirmantes.

Idē clericis ſancte agathe

¶ Sufficit electo ad obtinē
dū docere eligētem fuiſſe in
quaſi poſſeſſione tēpore ele
ctionis licꝫ nō ꝓbet ꝙ ꝓprie
tas iuris eligendi ad illū ꝑti
neret. Capitulum. xxiiii.

QUerelā quaꝫ. G. tituli
ſancti vitalis ꝑſbyter
cardi. ꝑ economuꝫ eccl̄ie vre
cuius idē cardi. eſt guberna
tor/ contra. P. pbr̄m eccleſie
ſancti ſaluatoris/ ſuꝑ eccl̄ia
ip̄a ꝓpoſuit. C. papa. p. n. no
bis in minori officio cōſtitu
tis audiendam cōmiſit.
¶ Petebat igitur economꝰ
prefatum. P. ab eccleſia ſan-
cti ſaluatoris (quam in pre iu

uicium vře eccľie ac iniuriā cardi. pdicti occupare preſū pſerat (remoueri: cū ipſa eccleſia ptineat ad ſancte agathe eccľiā pleno iure, petēs penſionē .xvj. deñ. papieñ. debitā eccleſie ſctē agathe: p eadē eccľia de thermis ſibi reſtitui: de nouo ſubtractam

¶ Predict⁹ vo P. reſpondebat: ꝙ ipſe nullā iniuriā irrogauerat cardinali: nec in piudiciū eccľie veſtre receperat dictā eccleſiā: cū hec ad illā nullo iure ptineat nec aliquā ſibi reddere pēſionem debebat ſꝫ ipē p electionē populi ad quē de antiqua cōſuetudine ptinet electio: a cardinali ſcē ſuſanne (cui eadē eccleſia tanqꝫ capella ſuo titulo i ſpūalibus eſt ſubiecta) canonice fuerat iſtitut⁹ ⁊ ifra

¶ Nos igit rōnib⁹ vtriuſqꝫ ptis auditis dictū. P. ab ipetione economi veſtri/ ſup electione ac inſtitutione de ſe facta in eccleſia ſancti ſaluatoris abſoluim⁹ ⁊ ſuper his prefato economo ſilentium duximus iponendū: cū nobis conſtiterit/ ꝙ ppľs in quaſi poſſeſſione pñtandi clericū exiſtebat qñ ipſum pbřm ad illam elegit/ ⁊ eccleſia eadē ſpectat ad ti. ſancte ſuſanne in ſpūalibus pleño iure. ſalua queſtione ſuper iure patronatus inter eccleſiam veſtram ⁊ ppľm ſepedicte eccleſie ſcti ſaluatoris.

¶ Quia vero fuit liqde cōprobatū/ ꝙ pēſio .xvi. deñ. papieñ. monete fuerit clericis eccľie veſtre p eccľia ſcti ſaluatoris de thermis annuati p multa tpa pſoluta ſed de nouo ſubtracta: vos in eundem ſtatum pcipiendi hmōi de eccleſia ſancti ſaluatoris de thermis eccleſiā veſtram decernimus reducendā ⁊ ad ſolutionē penſionis ſubtracte condemnamus preſbyterum antedictum: ſalua queſtione ppietatis inter eccleſias memoratas.

Idem.

¶ Eligentes ſcienter indignum priuati ſunt poteſtate eligēdi i electiōe q̄ primo occurrit faciēda.

Capitulum .xxv.

Cum vintoñ. eccľia paſtore vacaret archi. cū ſuis fautorib⁹ ſalubrieñ: decanū: prior vo ⁊ cōplices ei⁹ pcētorē lincoñ. i epꝫ elegerūt ⁊ ifra. Lꝫ igit oēs i cōi de faciēda electōe tractauerit qꝛ tñ nequerūt eē ꝯcordes infecto negocio ad nos habuere recurſū: ⁊ hi qdē q̄ pcētorē elegerāt aſſerebāt ꝙ illi q̄ decanū elegerāt eligēdi erant ptāte priuati p illa marie cā ꝙ hoies nō legitie natū ſciēter eligere pſūpſert vñ ſcdm lateraň. ꝯciliū ⁊ eligēdi hac vice pdiderāt ptārē ⁊ p triēniū eccľiaſticis bñficijs carere debebāt

¶ Illi vo talit rñdebāt ꝙ lꝫ is quē elegerāt fuiſſet mīn⁹ legitie nat⁹: p grām tñ apo. ſe. legitiari pmeruit ⁊ hoc aſſerebāt ſe legitie probaturos.

¶ Nos igit attēdētes ꝙ iſti poſt primā electionē admiſerāt illos ad celebrādā ſcdam: ⁊ ꝙ decretū ꝯcilij memorati decreuit hmōi pſūptores vna vice dūtarat eligēdi ptāte priuatos qm̄ electio quā corā nobꝫ celebrare volebāt nō iā ſcda ſꝫ tertia ꝯcurrebat ad eligendū illos cenſuim⁹ admittēdos

Idē abbati ciſtercieñ. R. et P. monachis mōtis frigidi.

¶ Eligēs ſciēter indignū in epm eſt ob hoc ſuſpēſus a bñficijs eccľie p triēniū: nec pt interim ad dignitatē illi⁹ eligi vel aſſumi.

Capitulum .xxvj.

Per inqſitionem quā de mandato nr̄o feciſtis ſup ſtatu epatus et epi tholoſañ. pſpicaciter itelleximꝰ: ꝙ Maſcaron cācellari⁹ iuratus aſſeruit ſe ſciuiſſe p certo. R. oli tholoſañ. epꝫ: ⁊ amicos ipſius ante ſuā electionē habuiſſe colloquiū cū quibuſdā canonicis noiatim ex pſſis: eoſqꝫ ſollicitaſſe pcib⁹ vt ipm eligerent in epm: ſeqꝫ vidiſſe pariter ⁊ audiuiſſe qm̄ pdict⁹ eps recognouit in q̄rundā canonicoꝝ pſentia ſe canonicis illis qui aduerſati fuerāt ſue prime electioni iuraſſe: credēs p certo ꝙ iuramentū illud illicitū fuit: ⁊ preſtitū. vt id ē. R. eligeret ex pacto: ⁊ ꝙ ipemet poſt electionē ipſius caſſatā: domū epalē eius noie detinebat recipiens quoſdā redditus ⁊ prouentus quos de ipſius conſcientia ⁊ cōſenſu in eiuſdem negocijs expendebat.

¶ Cū igit talē ſcient in epm eligēdo (ſicut ipſe ſuo iuramento firmauit) eccleſiaſticis beneficijs reddiderit ſe indignū graue gerim⁹ ⁊ moleſtū: ꝙ tholoſañ. pposito in epm cōuennarū electo. idem Maſcaron in prepoſitū dicitur ſubſtitutus.

¶ Quocirca mādamus quaten⁹ eundeꝫ ab officio ppoſiture penit⁹ amouētes: faciatis virum idoneū ad officiuꝫ illud aſſumi.

Idem priori ſancti frigidiani. G. ⁊. G. canoni. lucañ.

¶ Si non profeſſ⁹ eligit ad regimē eccľie regularis: caſſat electio, cōſuetudine in cōtrariū nō obſtāte.

Capitulum .xxvij.

Cum cauſam que inter Bonū pbřm ⁊ Brunuꝫ

canonicū ſancti Petri luca=
neñ. vertit: ſuper eo ꝙ dictꝰ
p̄ſbyter Bonꝰ/a maiori par
te canonicoꝝ eiuſdē eccleſie
p̄dicto. B. ꝛ quodā alio ꝯtra
dicētibꝰ in priorē (ſicut dici=
tur) eſt electꝰ olim vobis du
ximus cōmittendam. ꝛ infra
Quāuis autē multi priores
ꝯtinue vnus poſt aliū in ipſa
eccleſia per multa ꝛ lōga tē
pora fuerint non profeſſi/q̄a
tamē p̄fatꝰ p̄ſbyter. B. non
eſt ꝓfeſſus obſeruātiā regu
larē dubitatis ꝛ merito no=
bis procedere inconſultis.

¶ Qr igit̄ nō debemꝰ atten=
dere ſolūmodo q̄d factuꝫ ſit
ſed potius quid ſit faciendū
Con. v. t. re. ꝙ cū ſm̄ legē di=
uinā/nō ſit in boue arādū et
aſino/nec q̄ſq̄ꝫ debeat veſtē
īduere de lana linoq̄ꝫ ꝯtextā
irritet̄ electōeꝫ p̄dictā/ꝛ cō
pellatis p̄fatū pbr̄m alioſq̄ꝫ
clericos nō ꝓfeſſos / vt vel
bti augu. regulā ī eadē eccl̄ia
ꝯſtitutā ꝓfiteant̄ ꝛ ſuēt/aut
ipām eccl̄iā oīno dimittant
Idē. J. ti. ſcti ſtephani in ce
lio mōte pbr̄o cardi. apo. ſe.
lega.

¶ Nominatio vel appellatio
eius cuius non intereſt ele
ctionem non impedit ſi vocā
dus cōtēmtur eo proſequē=
te cōtemptū / caſſatur ele=
ctio ēt ꝯfirmata/ꝛ p̄t ꝓſequi
niſi ꝯſenſerit electiōi q̄d pōt
etiā ex poſtfacto h. d. vſq̄ꝫ ad
. §. ſuper eo Capitulū. xxviij.

Quod ſicut ex lr̄is tuis
ꝛ ifra. Verū cū ex pri=
ma electiōe q̄ fctā ē d̄ tribꝰ
dicēda vr̄ potiꝰ noīatio nihil
iuris acq̄ſitū fuerit noīatis
licite ꝓcedi potuit ad electio
nē regularit̄ celebrādā: p̄ſer
tim ī eccl̄ia armachana/cuꝫ
iuxta ꝯſtitōes canonicas/ſi
fieri p̄t in cathedrali eccl̄ia
electio debeat celebrari Nec
appellatio īterpoſita electio
nē illā potuit īpedire cū ī ea
nihil attētatū fuerit: ī p̄iudi
ciū regie dignitatis: q̄r nō ſi
plex noīatio: ſꝫ ſolēnis electō
dꝫ p̄cipi p̄ñtari: vt poſtula=
tioni preſtet aſſenſum: ꝛ ſi ſe
cus aliq̄ñ ꝑ vſurpationē ali=
qui faciāt abuſiue. Si āt mi
ridiñ. ep̄s ꝛ abbas mellifōtꝫ
q̄ intereſſe debuerāt: nō cō=
tempti fuerūt. ſed ad electio
nem vocati (ſi tñ ſine peri=
culo potuerunt cōuocari) ſi
ue nequiuerint ſiue noluerit
ad electionem celebrandam
accedere: ipſorum abſentia
nō potuit electionē impedi=
re ꝛ infra. Quod ſi eos voca
tos nō fuiſſe: ꝯſtiterit ſed cō
temptos: infirmāda erit ele=
ctio penitus taliter celebra
ta. niſi poſtea ꝓpter bonū pa
cis curauerint ꝯſentire.

¶ Ep̄s dū celebrat̄ miſſa cō=
ſecrationis ſue: vl̄ archiep̄s

ante receptū palliū ordines
conferre non debet. h. d. vſq̄ꝫ
ad ver. Quod autem.

¶ Sup̄ eo autē ꝙ in die cō=
ſecrationis ſue anteq̄ꝫ miſſa
rum ſolēnia finirentur acco=
litum ordinauit. ꝓ tali exceſ
ſu eū corripias ꝛ caſtiges: cū
ſolus ro. pon. (q̄ añ hymnuꝫ
angelicū cōſecrat̄: ꝛ poſtmo=
dū ipſe miſſarū ſolēnia īcipit
ꝛ perficit cōſecratus) in die
cōſecrationis ſue valeat or=
dines celebrare. Ceteri vero
qui inter epiſtolā ꝛ euange=
lium cōſecrātur: q̄r conſecra
ti cōcelebrāt p̄ncipaliter ce=
lebranti: ne diuidatur miſte
riū vnitatis nō debent tunc
ordines celebrare Preterea
cū non liceat archiep̄o ſine
pallio cōuocare ꝯciliū: cōfi=
cere criſma: dedicare baſili=
cas ordinare clericos: ꝛ ep̄oſ
ꝯſecrare multum ꝓfecto pre
ſumit q̄ anteq̄ꝫ īpetret pal=
liū: clericos ordīare feſtinat
cum id nō tanq̄ꝫ ſimplex ep̄s
ſꝫ tanq̄ꝫ archiep̄s facere vi=
deatur. ¶ Iſte ver. non ſum
mat̄ tum ꝓpter diuerſitateꝫ
lecturaꝝ: tū q̄r nō facit ad ti
tulū Abbas ſiculus.

¶ Qd̄ autē tabulā argēteā
dicit̄ vendidiſſe (dūmodo ec
cleſiam armachanā reddat ī
dēnē) equanimiter poteris
preterire cum id de cleri et
populi proceſſerit volūtate:

Idem. Tole. ep̄o ꝛ ſagoñ. et
de ardeñ. abba.

¶ Electio per minorē partē
capl̄i facta nō tenet: nec per
ſubſequenter conſēſum rati
ficari poteſt. h. d. ſm̄ cōem in
tellectum. Capitulū. xxix.

Auditis et intellectis
meritis cauſe de dua
bus electiōibꝰ celebratis in
eccl̄ia baioceñ. vnaꝫ de Gu.
archi. ꝛ alterā de. R. ſubdia.
īuenimꝰ vtrāq̄ꝫ cōtra formā
canonicā attētatā. Cū ei inq̄
ſitis voluntatibꝰ ſingulorūꝫ
decanus cū paucioribꝰ: ī ip̄m
R. ꝛ cātor cū pluribꝰ in dictū
Gu. archidia. cōueniſſent: ſo
lo cātore poſtmodū quēdaꝫ
aliū videlꝫ mgr̄m. R. de alge
dijs noīante ad. n. fuit audi.
appellatū ne decanꝰ q̄ p̄mā
in electōe vocē habebat ad
electionē procederet ſine cō
ſenſu totiꝰ capituli vel maio
ris ꝛ ſanioris partis ipſius.
Ip̄e vero decanꝰ nō habito cū
ſenſu maioris ꝑtis capl̄i ſꝫ
lōge mioris ſubito ī electio
nē ꝓrupit: appellās ne q̄s cō
tra ip̄am aliquid attentaret:
q̄ꝫuis aſſeueret ꝙ electiōi fa
cte plures alij cōſēſerūt. cū
tñ ex poſtfacto nequerit cō
ualeſcere: q̄d ab īitio nō vale
bat q̄m electio q̄ fuerat irri
ta ip̄o iure: ꝑ ſubſequēteꝫ cō
ſenſū (maxīe appellatiōe pē
dente) nō poterat eſſe rata.

Eis ergo ad propria recedē
tibus: cātor ꝛ alij q̄ remanſe
rāt i caplo: poſt illā electōez
nōdū caſſatā ꝛ ap. ad nos in
terpoſitā: a nominatione dic
ti archi. recedentes de nouo
prelatum ſubdiaco. eligere
preſumpſerunt. ¶ Nos igit
electionem vtramqꝫ duxi=
mus irritandam. I. dē gran
di ſilue: ꝛ belle partice abba
tibus.

¶ Poteſtas data cōpromiſ
ſarijs ad eligendū prelatum
re nō integra reuocari non
pōt: ꝛ deſinit res eſſe itegra
poſtq̄ꝫ cōpromiſſarij cepe=
rūt hr̄e tractatū. Cplꝫ. xxx.

IN cauſis. ꝛ ifra. Cū ca
pitulū tholoſañ. eccl'ie
ad tractādū de electione epi
cōueniſſent duos elegerunt
vt. v. de eodē capitulo elige
rēt electores: qui preſtito iu
ramēto de ſubſtituēdi ponti
ficis electione tractarent: et
a ſingulis de capitulo ſtatu
tum eſt ꝛ cōceſſum: vt ille quē
illi cōcordit' vel tres ex illis
eligerent ab eis (ſi perſona
eſſet idonea) p epo ſine con
tradictione aliqua haberet.
ꝛ ifra. Poſtmodū vero cuꝫ a
predictꝫ duo bꝰ. v. electores
electi fuiſſent: ꝛ ad tractādū
de electione seceſſiſſent in p
tem: ꝛ nō poſſent oēs i vnaꝫ
parit' cōcordare pſonā: tres
ex eis cōuenerūt i epm ꝯuē=
narū et deinde electōnē quā
de poſtulādo epo fecerāt: ca
pitulo publicarūt: ac reliqui
duo ſubſequēter tertia die
cū paucis de capitulo reliqſ
abſētibꝰ elegerūt archidia.
ageñ. ꝛ infra. ¶ Nūcij vero p
dicti archidiaconi econtra=
rio reſponderūt: q' cū predic
ti. v. electores ſeorſuꝫ de ele
ctione tractātes inter ſe diſ
ſiderēt: ita q' ꝯtētioſe voces
eoꝝ a frib' q̄ remāſerāt i ca
pitulo audite fuiſſēt caplm
ipſos ppt' hmōi ꝯtētōes ſu
ſpectos habētes. ad eos du
os de canonicis deſtiarūt: p
quos īhibuerūt eis ex par=
te nr̄a ne vlteriꝰ i facto pce=
derēt: ꝛ ita ptātem eligendi
quā eis ꝯmiſerāt / reuocarūt
mādantes eis. vt redirēt ad
caplm ꝛ pꝛiter cū alijs fribꝰ
de electōe tractarēt: ꝛ hmōi
reuocationi duo ex ipſis ele
ctoribꝰ adhibentes ꝯſenſuꝫ:
reliqs tribꝰ nō ꝯtradicētibꝰ
ad ipſum caplm ſūt reuerſi
ſꝫ alij tres vſqꝫ ad fores ca
pituli ſubſecuti ab eis poſt
modū diſceſſerūt. Capituluꝫ
vero cum tota die illa ipſoꝝ
pn̄tiā expectaſſet: ſubſequē
ti die cāpanā pulſari fecerūt
ſicut moris ē ad caplm con=
gregādū: ꝛ pdictꝫ tribꝰ cum
paucis cōplicibꝰ ſuis ſeſe cō
tumaciter abſentātibus pri
or cum maiori ꝛ ſaniori par=

te capituli elegit in epm ar
chidi. ſupradictū ꝛ infra.
¶ Qui vero poſtulatō de epi
ſcopo cōuēnaꝝ. q̄ pceſſerat.
facta erat per eos: in q̄s to=
tū capitulū eligēdi trāſtule
ra ptātē: ppt' qd vnanimiter
de ꝯſenſu totiꝰ capituli intel
ligit' eē facta. quā (cū res nō
eſſet itegra: qꝛ i tractatu iaꝫ
proceſſerant electores) capi
tulum minime potuit reuo=
care electioneꝫ ip ſiue archi
di. decernimus irritanda.
Quocirca mandamus qua=
tenus ſi perſonā ipſius epi=
ſcopi vtilē et neceſſariam in
ueneritis ad regimen eccle=
ſie tholoſane: ꝛ idoneaꝫ tam
ſcientia litteraruꝫ q̄ꝫ ſue cō
uerſationis exemplo: ad he
reticorum perfidiam de tho
loſañ. dioceſi extirpandaꝫ q̄
ibi per negligentiam preſu=
lum miſerabiliter ꝛ dānabili
ter, hactenus pullulauit: trā
ſeundi ad eccleſiam tholoſa
nā propter vrgentem neceſſi
tatem ꝛ eorundem vtilitatē
ei licentiam tribuatis. I. deꝫ
epo florentino.

¶ De conſuetudine poteſt
canonicorum electio ad ſolū
capitulum pertinere. h. d. ꝛ
ſolet quotidie allegari.

Capitulum. xxxi.

CUm eccleſia vulterana
debito canonicorū ob=
ſequio longo fuiſſet tempo=
re deſtituta: vulteranus epi
ſcopus volens miniſtrorum
defectum in eadem eccleſia
reſtaurare: canonicos q̄ſdaꝫ
elegit: ꝛ inſtituit in eadēꝫ q̄s
canonici recipere noluerūt:
aſſerētes q' talis electio fu
erat in eorum preiudicium
attentata: et infra. ¶ Man=
damus quatenus ſuper pri=
mo articulo petitionis epi i
quo poſtulauit a te: vt cano
nicos ab iniuria quā ei ſuper
electione canonicorum vul=
teraneñ. eccleſie inferunt p=
hiberes: ab impetitione ip=
ſius dictos canonicos abſol
uere non poſtpōas quia nō
videtur iniuriam facere qui
vtitur iure ſuo: cum per te=
ſtes longe melius ſit proba
tum: q' canonici ſupradicti
hoc iure vſi fuerint: anteq̄ꝫ
eps memoratus. In ſecūdo
quoqꝫ articulo quo idem pe
tebat epus: vt dicti canonici
epm ipm iure electionis vti
libere paterētur: abſoluere
ſtudeas canonicos ſepedic=
tos maxime ſi ſit notorium
q' in thuſcia generalis con=
ſuetudo ſeruetur: vt in ca=
thedralibus eccleſijs ſolum
capitulum irrequiſito epo
eligendi canonicos habeat
facultatē. I. idem abbati ſan
cti victoris ꝛ decano pariſiē
ſi. ꝛ magiſtro. R. de corton.
canonico morineñ.

¶ Cōpromittentes tenētur
recipere electū a cōpromiſ=
ſarijs ſi ſit dignus. niſi ↄtra
formā cōpromiſſi eum appa
reat electum. Caplm. xxxij.

Cum dilectus filius ar=
chidiaconus morinen̄.
nobis intimaſſet: ꝛ infra. Ec
cleſia morinen̄. epi ſolatio de
ſtituta canonici/eiuſdem de
paſtoris ſubſtitutione trac=
tantes in tres canoīcos mo
rin̄. ptātē eligendi epm vna=
nimiter cōtulerūt: promittē
tes vt illū reciperēt in paſto
rez quē de gremio ipſius ec
cleſie ducerent eligendū: qui
examinatis voluntatib⁹ ſin=
gulorum archi. eiuſdē eccl'ie
ī epm elegerūt. metropolita
nus quoqꝫ tā electionē: ꝛ ele
cti pſonā examinās: q̄ꝫ etiaꝫ
ſuper ipſius etate (de cuius
defectu fuerat ab aliquib⁹
dubitatū) inquirens ſollici=
te veritatē: per ſn̄iam decla=
rādo electū ipſum mime ſu=
ſtinere in etate defectū: ele=
ctionē factā de ipſo ſolēnit
ↄfirmauit. ꝛ ifra. ¶ Uer. B
q̄ ↄtra electū venerat memo
ratū. ꝑpoſuit ex aduerſo: ꝙ
cū ſupradictis trib⁹ ſub hac
forma fuerat eligēdi ↄceſſa
ptās: vt caplm euꝫ recipere
teneret: quē illi tres ab om
nibus vel maiori ꝛ ſaniori ꝑ
te de gremio ipius eccl'ie no
minatū eligerēt ī paſtorem:
electores ipſi termios ptā=
tis ſibi tradite nō ſeruātes:
ꝑdictum archi. eligere preſū
pſerunt: quē pauci de capl'o
noiarāt: vn̄ canonici morin̄.
poſtmodū admirātes qualit̄
archi. elect⁹ fuerat mēorat⁹
cū plures eſſēt i eadē eccl'ia
digniores ceperūt fere oēs
publice profiteri: ꝙ nullate
n⁹ archi. noiarāt ꝛ reputātes
ſe ī hac ꝑte deluſos. qđ ſuꝑ
hoc factuꝫ fuerat nr̄o cura=
uerūt apoſtolatui reſerare
et ifra. ¶ Nos vero attēden
tes: q: res ꝑniciosa eſſꝫ exē=
plo/ſi ꝑ ſurreptiōis aſtutiā
q̄s aſcēderet ad apicē digni
tatis/ita duxim⁹ ꝓuidendū
vt ꝑſtito a cōtradictorib⁹ iu
ramēto ꝙ ipſi malicioſe cō
tra prefatū electū nō moue=
ant queſtionez hmōi predi=
cti tres electores iuramēti
vinculo aſtrigātur dicere ve
ritatez quot ex canoīcis exa
minationis tp̄e ī ꝑfatum ar=
chidi. ↄuenerūt. Et ſi tres ſi
mul: aut duo ſaltem ex ipſis
iurati dixerint maiorē canoī
coruꝫ partē in ip̄m archi. cō
ueniſſe: vos ↄtradictoribus
ſilentium iponatis: cū cōtra
hoc eoꝝ eſſet ꝓbatio inſuffi
ciēs: eo ꝙ ſinguli eſſent ī ſu
is teſtimonijs ſingulares.
Si vero per eoꝝ depoſitio=
nes ↄſtiterit ſepedictum ar
chi. extitiſſe a paucioꝛib⁹ no

minatum: tūc ſi fuerit ſuffici
enter oſtēſum ꝙ illuꝫ de gre
mio eccl'ie ſm formā ſibi tra
ditā debebāt eligere in quē
oēs: vel maior ꝛ ſanior pars
capituli ↄueniret: vos electi
onem ipſius archidia. oīno
caſſetꝫ: alioquī qđ de ipo fa
ctuꝫ eſt ratuꝫ habētes: ↄtra
dictores ab ei⁹ īpetitione ꝑ
cen̄. eccle. ↄpeſcatis: ꝑfatuꝫ.
B. ꝑbenda morin̄. eccl'ie ſpo
liātes: qui ſe ad hanc penam
(ſi forſan in probatione de=
ficeret) obligauit. Nō obſtā
te ꝙ ſuꝑ etatis defectu ob=
iectum eſt contra illum: cum
idem canonicus huic obie=
ctioni nō multū inſtiterit: et
ſuper hoc a metropolita. fu
erit iudicatū. cui⁹ ſn̄ia ī rem
tranſijt iudicataꝫ. cum infra
decendium non fuerit pro=
uocatione legitima ſuſpēſa
Idem epiſcopo baiocen̄.

¶ Si ex ſeptem compromiſ
ſarijs tres eligunt quartum
et ille conſentit. et eſt idone⁹
confirmabitur electio.
Capitulum. xxxiij.

Cum in iure perit⁹ exi
ſtas: ꝛ infra ¶ Pri=
mus tue conſul. articulus cō
tinebat ꝙ cuiuſdam decano
eccleſie defuncto: eiuſdeꝫ lo
ci capitulū ſub hac forma in
vij. ex ipſis canonicis cōpro
miſit. vt illum quem ex ſe vl'
alijs de gremio ipſius eccle
ſie omnes pariter: vel maior
eorū pars nomiāret: ideꝫ ca
pitulū reciperet in decanum
Unde cū vnus ex illis. vij. a.
tribus ipoꝝ ꝛ alius qui non
erat de numero eorūdem a
tribus alijs in decanum fue
rint nominati: requiſiſti vter
eorum aſſumi debeat in de=
canum.
¶ Super quo taliter reſpō
demus: ꝙ is qui de numero
vij. a tribus eorum dinoſcit
nominatus: iuxta compro=
miſſi tenorem debet in deca
nuꝫ aſſumi dummodo electi
oni de ſe facte conſentiat et
aliquod canonicum non ob=
ſtat. Idem duci caringie.

¶ Electio imperatoris ꝑtie=
crat ad pricipes germanos
tres prelatos/ꝛ quattuor la
icos: ꝛ electio facta per coꝝ
maiorem partem ceteris nō
condemptis tenet. Et ad pa
pam pertinet electum exa=
minare/approbare/ꝛ inun=
gere/conſecrare/ꝛ coronare
ſi eſt dignus: vel reijcere ſi ē
īdignus: vt quia ſacrilegus
excommunicatus/tyrann⁹/
fatuus ꝛ hereticus/pagan⁹
periurus/vl' eccleſie perſe=
cutor. Et electoribus nolen
tibus eligere/papa ſupplet
Et data paritate vocum eli=
gentium nec accendente ma
iori concordiam papa poteſt
gratificare cui vult. h. d. no=

tabi. iſte textus.

Capitulum.xxxiiii.

Venerabilem:⁊ infra
¶ Inter cetera vero
quidam pꝛincipes hac pꝛeci
pue obiectione ſunt vſi: dicē
tes ꝙ apoſtolice ſedis lega=
tus aut electoꝛis geſſit: aut
cognitoꝛis perſonam. Si ele
ctoꝛis: i meſſem alienam mi=
ſerat falcē ſuā:⁊ electioni ſe
ingerens pꝛincipū deroga=
uerat dignitati. Si cognito=
ris abſente altera partiū vi=
detur ꝑperā pꝛoceſſiſſe: cum
citata non fuerit ⁊ ideo non
debuit contumax iudicari ⁊
infra. ¶ Verum illis pꝛinci=
pibus ius ⁊ ptātē eligendi re
gē in impatoꝛē poſtmoduꝫ
pꝛomouendū recognoſcim⁹
vt debemus ad q̄s de iure
ac antiq̄ conſuetudine noſci=
tur pertinere: pꝛeſertim cuꝫ
ad eos ius ⁊ ptās hmōi ab a
pſica ſede peruenerit que ro
manum imperium in perſo
nam magnifici karoli a gre
cis tranſtulit in germanos.
Sed ⁊ pꝛincipes recognoſce
re debent: ⁊ vtiqꝫ recogno=
ſcunt: ſicut iſdeꝫ in noſtra re
cognouere pꝛeſentia: ꝙ ius
⁊ auctoꝛitas examinādi per
ſonam electam in regem: et
pꝛomouendam ad imperiuꝫ
ad nos ſpectat: qui eum inun
gimus/conſecramus: ⁊ coꝛo
namus. Eſt enim regulariter
⁊ generaliter obſeruatum vt
ad eum examinatio perſone
pertineat/ad quē impoſitio
manus ſpectat. Nunqd enim
ſi pꝛincipes non ſolū i diſcoꝛ
dia ſ; ēt ꝯcoꝛdia ſacrilegum
q̄ncūqꝫ vł excōicatū i regē ty
rānū: vł fatuū/hereticū elige
rēt āt paganū nos inungere
cōſecrare/ac coꝛonare homi
nem hmōi deberem⁹? abſit
oīno. ¶ Obiectioni ergo pꝛi
cipū rn̄dentes aſſerimus ꝙ
legatus noſter appꝛobando
regē/⁊ repꝛobando ducē nec
electoꝛis geſſit perſonam vt
pote qui nec elegit. nec co=
gnitoꝛis: cū neutrius electio
nem quo ad factū eligentiuꝫ
cōfirmandā duxerit: aut etiā
īfirmandam. Exercuit aūt de
nunciatoꝛis officiū: qꝛ perſo
nam ducis eiuſdē indignā et
perſonam regis denunciauit
idoneā quo ad īperium obti
nendum: non tam ꝓpter ſtu
dia eligentiū q̄ꝫ pꝛopter me
rita electoꝛum q̄ꝫuis plures
ex illis: qui eligendi regem i
imperatoꝛem pꝛomouenduꝫ
de iure ac de conſuetudine
obtinent poteſtatem: conſen
ſiſſe perhibeantur in ipſum
regem: et ex eo ꝙ fautoꝛes
ducis abſentibus alijs et cō
temptis ipſum eligere pꝛe/
ſumpſerunt/pateat eos per
peram pꝛoceſſiſſe, cum electi
oni plus contemptus vnius

q̄ꝫ contradictio multoꝛuꝫ ob
ſiſtat. ⁊ infra. Noſ vtiqꝫ non
ducem ſed reliquum reputa
mus ⁊ noīamus regem iuſti
cia exigente. ⁊ infra. Quod
aūt cum in electiōe vota pꝛici
pum diuiduntur poſt admōi
tionē ⁊ expectationeꝫ alteri
partium fauere poſſum⁹ ma
xime poſtq̄ꝫ a nobis vnctio:
conſecratio: et coꝛonatio po
ſtulantur: iure patet pariter
⁊ exemplo. Nunquid enim ſi
pꝛincipes admoniti et expe
ctati, vel non potuerunt vel
noluerunt in vnum ꝓpoſitū
conuenire, ſedes apſica ad
uocato ⁊ defenſoꝛe carebit:
eoꝛumqꝫ culpa ipſi redunda
bit in penam? Sciunt autem
pꝛincipes ꝙ cū Lothonius ⁊
Coꝛradus i diſcoꝛdia fuiſſēt
electi Ro. ponti. Lotharium
coꝛonauit ⁊ imperium obti/
nuit coꝛonatus/ eodem Coꝛ
rado tunc demū ad eius gra
tiam redeunte.
¶ Eos igitur duxim⁹ cōmo
nendos vt a pꝛefato duce iu
ſto q̄deꝫ a nobis iudicio re
pꝛobato recedant/⁊ p̄fato re
gi non abnuāt adherere: niſi
tunc demū cōtra ꝑſonaꝫ vel
factum legitimum qd ab eis
obiectū fuerit ⁊ oſtē ſū. ⁊ ifra
Sūt enim notoꝛia īpedimen
ta ducis ſcꝫ excōicatio publi
ca periurium manifeſtū et ꝑ
ſecutio diuulgata quā pꝛoge
nitoꝛes ei⁹ ⁊ ipſe p̄ſūpſerunt
in apſicā ſedē ⁊ alias eccłias
exercere. Fuit q̄ꝫ a pꝛe.n. ex
cōicatōis vinculo innodat⁹
qd poſtmodum recognouit
du ꝑ nunciū ſuū abſolutiōis
bn̄ficiū poſtulauit vn̄ patet
ꝙ ipſe fuit excōicatus elect⁹
⁊ infra. Idem etiam ꝯtra ꝑ
pꝛiū iuramētū ſuꝑ q̄ nec cōſi
liū a ſe. apo. reqſiuit ambitio
nis vicio regnū ſibi vſurpare
pꝛeſūpſit cum ſuper illo iura
mēto pꝛius romana eccleſia
ꝯſuli debuiſſet. Nec valet ad
plenam excuſationē ipſi⁹. ſi
iuramentuꝫ illd dicatur illi
citū cum nichilomin⁹ ſuꝑ eo
nos pꝛi⁹ cōſulere debuiſſet
q̄ꝫ ꝯtra ipm ꝓpꝛia temeritate
venire p̄ſerti illo exēplo ꝙ
cū gabaonite a filijs iſrael ꝑ
fraudē ſurripuerint iuramē
ta/ipſi tn̄ cognita fraude cō
tra illud venire temere no/
luerunt. Utruꝫ ꝟo dictum iu
ramētuꝫ ſit licituꝫ vel illicitū
⁊ iō ꝯuādū an nō ſeruādū ex
titerit nēo ſane mētꝫ ignoꝛat
ad nr̄ꝫ iudiciū ꝑtinere. ⁊ ifra
Inſuꝑ ſi p̄dict⁹ dux īperiuꝫ
obtineret libertas pꝛincipū
i electōe periret/et īperium
obtinendi de cet̄o ceteris fi
ducia tolleretur. nā ſi,put oli
frat̄ dicti ducis p̄ri eoꝝ/ ſic
dux ipſe fratri ſuo ſuccedret
videret̄ impiū nō ex electiōe
ſed ex ſucceſſiōe deberi/⁊ in

preiudiciū principū redūda-
ret:ſi nō niſi de domo ducis
p̄dicti videret̄ ali qs ad impe
rium aſſumendus:⁊ infra.
¶ Nobilitatem ergo tuā mo
nentes p̄ ap̄lica ſcripta man.
q̄ten⁹ a p̄fato duce recedas
oi̇no:nō obſtāte iuramēto. ſi
qd̄ ei rōne regni feciſti: cum
(eo quantū ad obtinēdū im-
periū reprobato) iuramētū
hmōi nō debeat obſeruari.
Idē. ¶ Abſentes ad electio
nem de prouincia ſunt vocā-
di. ⁊ cōfirmat̄ electio maio-
ris ⁊ ſanioris partis. Ca. xxxv.
Coriā dile. fi. ti. ſctē pu
dētiane pb̄ro cardi. et
infra. ¶ Si vero vtriuſq; p̄-
tis fuerit caſſata electio vos
(fratribus omnibus qui fue
rint in prouincia conuocatis
q̄ maiori ⁊ ſaniori parti eoꝝ
ſuper predictis videritis cō
placere:per cē. eccle. faciat;
firmiter obſeruari.
Idem parmeñ. ep̄o et eius
coniudicibus.
¶ Caſſat̄ electio partis ma
ioris facta cōtempta minori
parte etiā ſi eſt vn⁹ ſolus. nō
tm̄ ius eligendi deuoluit̄ ad
minorē. h. d. ſm̄ intellectum
cōmunē. Capitulum. xxxvi.
Bone memorie. S. cre-
moneñ. ep̄o in extremis
agente:cum de conualeſcen-
tia deſperaretur. ipſius: cre
moneñ. capitulum: H. canoni
cum ſuum regij diſci plinis
ſcholaſticis inſiſtentem: ad
certum terminum in vigilia
penthecoſtes pro futuri ele
ctione pontificis citari fece
runt:et infra.
¶ Cōſtituto aūt dicto. H. p̄
ſua electione ⁊ dilecto f. n. J.
pro electiōe archipb̄ri coraꝫ
nobis:electionē ab ipſo. H.
poſt electionē archipreſbite
ri non caſſatā licꝫ de viro mḡ
te litterature:honeſte vite ⁊
clare fame:non tm̄ ſine multa
temeritate preſumptā:cū de
priori noſtrum deberet expe
ctare iudicium:anteq̄ꝫ pro-
cederet ad ſecundam: duxi-
mus irritandam in penā in-
terdicentes eidem contradi
ctionis vocem in primo cōſē
ſu capitulo p̄manente.
¶ Electionē aūt archipb̄ri
(q̄uis laudabile teſtimoniū
perhibeatur de ip̄o) iuſticia
exigente caſſauim⁹: tū quia
corpore dicti ep̄i nondū tra
dito ſepulture habuerūt de
ipſa electiōe tractatū cōtra
canonicas ſanctiones: tū q̄
inuentus eſt. H. fuiſſe contē
ptus lꝫ vnus ſolus extiterit
cū plus in talibus conſueue
rit cōtēptus vnius obeſſe q̄ꝫ
multorum cōtradictio in pre
ſenti. Nec p̄dicta dꝫ dici cita
tio valuiſſe:q̄ cū ep̄i mortē
preuenerunt: temeraria ni-
mis extitit:⁊ idō nō potuit ar

cere citatū. Idem
¶ Nō monachus in prelatū
regularem eligi non poteſt.
Capitulum. xxxvij.
Cum ad noſtram noti-
ciā perueniſſet q̄ H.
qui ſe pro abbate lexouieñ.
gerebat:non fuit ante mona
chus q̄ꝫ electus.
¶ Nos attendentes q̄ con-
tra regulares traditiones il
lud fuerat attentatū:cū nul-
lam ſpem vel promiſſionem
habēs:vt abbas fiat debeat
monachari:electionē de ip̄o
factā curauimus irritare.
Idem magiſtro ca. pb̄ro car
dinali ſedis apoſto. legato.
¶ Jn abbatem eligi nō pōt
niſi inſtructus ī regula mona
chali. Capitulum. xxxviij
Officij tui:⁊ infra. Sane
nobis tuis lr̄is ītimaſti
q̄ cū monaſteriū quoddā po
ſitū in medio nationis per-
uerſe / paſtore careret: mo-
nachi de electione abbatis
tractantes:cū non poſſēt ſui
ordis idoneā īuenire perſo-
nā:in quēdā virū nobilē ocu-
los direxerūt:p̄ quē poterāt
meli⁹ defenſari. ⁊ patrē adie
rūt ipſius humiliter poſtulā
tes q̄ filiū ſuū induceret: vt
habitū ſuſciperet monacha
lem:nullam patri de ipſius
p̄motione fiduciā tribuētes
⁊ pater ad hoc induxit filiū
prouidū et diſcretū. q̄ effect⁹
monachus fuit in abbatem
electus:cuius electio extitit
per rectorē meſſañ. ap̄lice ſe
dis legatū q̄ omnib⁹ p̄dictis ī
terfuit cōfirmata. Cū autem
idē ſit paratus purgare ſe:
q̄ nulla fuit ad hoc ambitio
ne induct⁹:poſtulas edoceri
vtrū dictus legatus electio-
nē cōfirmare vel diſpenſare
potuit:vel qd̄ factū eſt ſtare
poſſit:⁊ vtrū electione caſſa
ta iterum valeat eligi in ab
batem.
¶ Nos autem cōſul. t. t. rñde
mus q̄ cū ex his que inconti
nenti ſubſecuta ſunt oſtenda
tur:q̄ talis taliter nō poſſit
eligi ī abbatē:maxime p̄ eo
q̄ āteq̄ꝫ eēt diſcipul⁹ voluit
eſſe magiſter:electiōē illā
irritam eſſe decreuim⁹ ⁊ ina
nem. Verū poſtq̄ꝫ fuerit ī re
gula cōpetenter inſtruct⁹ (ſi
vrgens neceſſitas ⁊ euidens
vtilitas ipſi⁹ monaſterij po-
ſtulauerit) purgatione rece
pta poterit in abbatem aſſu
mi:ne monaſteriū opprima
tur incurſibus malignorum
Idem.
¶ Electio alias canonica cō
firmatur:lꝫ quidā eligentium
eſſent minori excōicatione li
gati. Capitulū. xxxix.
Illa quotidiana inſtan
tia:et infra.
¶ Quia pro certo didicim⁹
electionem canonicam exti-

diſſe: ipſam auctoritate apl'ica duximus cõfirmãdã: supplẽtes de plenitudine ptãtis ſi ꝗs in ea ex eo fuiſſ3 defectꝰ ꝙ quidã interfuerũt electioni eiuſdẽ q̃ ex ſola participatione in ſimplicis excõicationis laqueũ inciderunt.

Idẽ mgr̃o maximo notario noſtro. ❧ Si poſtulatio cum electiõe ↄcurrit ⁊ nũerꝰ poſtulantiũ eſt duplo maior et poſtulatꝰ eſt idoneꝰ: poſtulatio admittit' reiecta electiõe Si ħo indignꝰ et hoc maior pars poſtulãtiũ ignorauerit poſtulatio ⁊ electio reprobãtur. Si ħo ſciebãt ⁊ electꝰ eſt idoneus: cõfirmat' electio: et idẽ ſi nũerus poſtulantiũ nõ eſt duplo maior. h.d. intelligendo ſm ꝙ ptinet ius cõmune. Capitulum. xl.

Scriptũ eſt in apocalipſi iohannis: ꝙ in medio et in circuitu ſedis erãt quattuor aĩalia: ⁊ infra.

❧ Sane ad hanc eccleſiam ſc3 conſtantinopolitanã duo animalia ſunt vocata: vtinaȝ plena ocul' ⁊ alas habentia ſenas: videl3 eradien̄. archiep̃s: ⁊ plebanus ſcti pauli de venetijs: ſicut per procuratores tam poſtulantium archiepiſcopum q̃3 eligentiuȝ plebanum fuit propoſitum coram nobis. ⁊ infra.

❧ Uer3 q2 de his que ꝑ aſſertionẽ ptiũ ĩ iudiciũ deducta fuerãt. nobis nõ potuit fieri plena fides: q̃3uis ſup his q̃ de nũero dicta ſunt poſtulantiũ: ꝑ q̃ddã inſtrumẽtũ publicũ: necnõ cõfeſſionẽ ꝓcuratoris aduerſe ꝑtis in iudicio factam: ſ3 poſtea reuocatam pars altera aſſereet ſuã itentionẽ eſſe fundatam cãm diſcretiõi. t. duximꝰ cõmittẽdã.

❧ Per ap. ſcrip. mãdãtes q̃tenꝰ ſuꝑ his ⁊ alijs inquiras diligẽtiſſime ꝟitatẽ: de meritis electi et poſtulati apud venetias vbi nati fuerunt et diutius conuerſati. De ſtudijs aũt eligentiũ ⁊ poſtulãtiũ ⁊ omĩbꝰ generalit' q̃ cãm pñt iſtruere: apud conſtãtinopolim vbi huiuſmodi poſtulatio ⁊ electio celebrate fuerũt

❧ Et ſi partes conſenſerint procedas hoc modo: vt ſi cõſtiterit de mutuo conueniſſe conſenſu ꝙ ad electionẽ3 patriarche. vij. admitterentur prepoſiti: ſiue per ſeipſos ſiue ꝑ alios ⁊ duo alij ex parte vniuerſitatis pro ceteris cõuẽtualiũ eccliaꝝ ꝑlat3: totũ3 tũc tp̃is cõuẽtuales ecclias habuiſſe ꝑlatos: ꝙ cũ. vij. prepoſitis: ⁊ ix. canonicis quos quidem canõicos cõſtat ĩ poſtulatiõe prefati archiepĩ cõueniſſe: duplo maiorem facerent numeruȝ q̃3. xvj. electores plebani: tu vice noſtra

poſtulationem admittas: niſi ꝓbatum fuerit poſtulato aliquid obuiare de canonicis iſtitutis qđ ꝓmotionẽ ipſiꝰ debeat impedire: ac (plebani electione caſſata) ipm̃ archiep̃m abſoluas a vinculo quo eradien̄. eccl'ie tenetur: cõcedẽdo ipm̃ cõſtãtinopolitane eccl'ie ĩ paſtorẽ.

❧ Quod ſi ad faciendum duplo maiorẽ numerũ ſiml' oẽs predicti minime ſufficerẽt. ſiue dignus / ſiue indignꝰ fuerit poſtulatus: tu (poſtulatione repulſa) electionẽ plebani auctoritate noſtra confirmes dummodo nihil obſiſtat cidẽ qđ ipſũ tanto preſulatu reddat idignum.

❧ Si vero numerus poſtulantiũ inuentus fuerit duplo maior quemadmodum predictum eſt: et perſona poſtulata repta fuerit indigna. tu tã poſtulationem q̃3 electionez non differas reprobare.

❧ Niſi forſan omẽs aut maior pars poſtulantium ꝑſumptione dãnabili poſtulauerit ſcienter indignum: vt hac vice merito debeant eligendi ſeu poſtulandi ptãte priuari Et hoc quoq3 caſu electionẽ confirmes ſi eam de perſona idonea conſtiterit celebratã.

Idem in concil'. gñali.

❧ Si illi ad q̃s ſpectat electio neglig͛ũt eligere ꝑlatum cathedralis vel regl'ar3 eccl'ie ĩfra tres mẽſes: primꝰ ſuperior eccl'iam ordiabit. qđ ſi ĩfra tres alios mẽſes nõ fecerit canonice puniet. Ca. xlj.

Ne pro defectu paſtoris gregẽ dñicũ lupus rapax iuadat: aut in facultatibus ſuis eccl'ia viduata graue diſpẽdũ patiat' : volẽtes ĩ hoc etiam occurrere ꝑiculis aiaꝝ ⁊ eccliaꝝ indẽnitatibꝰ ꝓuidere. ❧ Statuimꝰ vt vltra tres mẽſes cathedralis eccl'ia vel regl'aris ꝑlato non vacet. Infra q̃s (iuſto ĩpedimẽto ceſſante) ſi electio celebrata nõ fuerit: q̃ eligere debuerant / eligendi ptãte careant ea vice.

❧ Ac ipſa eligendi ptãs ad eũ q̃ proximo preeſſe dinoſcitur deuoluatur.

❧ Is vero ad quẽ fuerit deuoluta ptãs deu3 pre oculis habẽs nõ differat vltra tres menſes cum cõſilio capl'i ſui ⁊ aliorum virorum prudentiũ viduatam eccleſiam de perſona idonea ipſius quidem eccl'ie vel alterius ſi digna nõ repiat' in illa canonice ordiare. ſi canonicã voluerit effugere vltionẽ. Idẽ in eodem.

❧ Per aliquã d̃ tribꝰ formis hic ↄtẽtis. ſ. ſcrutinij: cõpromiſſi ⁊ inſpiratiõis ꝓcedi d3 ad electiões ĩ eccl'. cathedralibꝰ: alit' electio celebrata nõ

valit. Et cōtra facientes pri=
uandi ſūt ea vice ptāte eligē
di. h. d. vſqz ad. ¶. illud.
Capitulum. xlij.

Uia propt̄ diuerſas
electionuz formas q̄s
quidam inuenire conantur: ꝛ
multa impedimenta proue=
niunt ꝛ magna pericula im=
minēt eccl'ijs viduatis
¶ Statuimus vt cū electio
fuerit celebranda preſentibꝰ
omnibus qui debent et vo=
lunt ꝛ pñt commode itereſſe
aſſumant̄ tres de collegio fi
de digni q̄ ſecrete ꝛ ſigillatī
vota cunctorū diligēter exq̄
rant: et in ſcriptis redacta
mox publicent ī cōi nullo p̄r
ſus appellationis obſtaculo
interiecto: vt is collatiōe ha
bita eligatur. in quē omnes
vel maior ꝛ ſanior pars capi
tuli conſentit.
¶ Uel ſaltem eligendi ptās
aliquibus viris idoneis cō=
mittatur: qui voce oīm eccle
ſie viduate prouideant de pa
ſtore. ¶ Aliter electio facta
non valeat.
¶ Niſi forte cōiter eſſet ab
omnibus quaſi per inſpira=
tionē abſqz vicio celebrata.
¶ Qui vero contra preſcri=
ptas formas eligere attēta=
uerint. eligendi ea vice pote
ſtate priuent̄. ¶ Interdicit p
curatorē ī electōis negocio
conſtitui niſi ↄcurrāt hic ↄtēta

vſqz ad. ¶. electiōes. h. d. Ab
¶ Illud autē penitus inter
dicimus: ne quis ī electionis
negocio procuratorē conſti=
tuat: niſi ſit abſens in eo lo=
co de quo debeat aduocari
iuſtoqz impedimento detētꝰ
venire non poſſit: ſuper quo
ſi opus fuerit fidē faciat iu
ramento ꝛ tūc ſi voluerit vni
cōmittat de ipſo collegio vi=
cem ſuam.
¶ Precipit electōes ſolēni=
ter publicari: ꝛ clandeſtinas
reprobari. h. d. vſqz ad finē.
Ab. ſic.
¶ Electiones quoqz clande
ſtinas reprobamꝰ: ſtatuētes
vt q̄zcito electio fuerit cele=
brata. ſolenniter publicetur.
Idem in eodem.
¶ Conſentiens electioni de
ſe facte per abuſum poteſtā
tis ſclaris efficitur ineligibi
lis ad dignitatem: ꝛ electio ē
nulla. Eligentes autem a be
neficijs per triennium ſuſpē
duntur: et tunc ſunt priuati
ptāte eligendi. Caplm. xliij.
Uiſquis electiōi de ſe
facte p ſecularis ptā=
tis abuſum conſentire p̄ſum
pſerit contra canonicam li=
bertatem et electionis com
modo careat et ineligibilis
fiat: nec abſqz diſpenſatione
ad aliquā valeat eligi digni=
tatem.
¶ Qui vero lectionē hmōi

add. c. Sicut iſto tit. in 6.

quā ipo iure irritā eſſe cēſe=
mus: preſumpſerint celebra
re: ꝛ ab officijs ꝛ bñficijs pe
nitus ſuſpēdant̄ p trienium
eligendi tunc poteſtate pri=
uati. Idem in eodem.
¶ Si prelatꝰ p negligentiaz
cōfirmauit idignū electū ad
regimē aiaꝝ pdit ptātē ↄfir
mādi primū ſucceſſorē: ꝛ a p
ceptione pprij bñficij ſuſpē
dit̄ ꝛ pmotꝰ deijcit̄. Si vo p
maliciā hoc fecit grauiꝰ pu
nit̄. Electi vero imediate ſub
iecti pape p ſe aut p pſonas
inſtructas debent adire pa=
pā: ꝛ petere cōfirmationē. Et
ſi ſūt electi in ↄcordia ꝛ val=
de remoti: videlz vltra italiā
ↄſtituti: interim adminiſtrāt
ita tñ q nil alienent: bñdicū=
tur autē et cōſecrant̄ prout
cōſueuerūt. Capitulū. xliiij.
Ichil eſt qd eccl'ie dei
magis officiat q̄z q in
digni aſſumantur prelati ad
regimen aiarum.
¶ Uolentes igitur huic mor
bo adhibere neceſſariam me
delam irrefragabili ↄſtitu=
tione ſancimꝰ: q̄tenus cū q̄ſ=
q̄z ad regimen aiaꝝ fuerit e
lectus: is ad quē ptinet ipſiꝰ
cōfirmatio diligēter exami=
net ꝛ electiōis pceſſum/ꝛ p
ſonā electi: vt cū oīa rite con
currerint: munus ei ↄfirma=
tionis ipēdat: qꝛ ſi ſecus fue
rit incaute preſumptum: non

ſolum deijciendus eſt indi=
gne promotus verūetiam idi
gne promouens puniendus.
Ipm̄ quoqz decernimus hac
aiaduerſione puniri: vt cum
de ipſius cōſtiterit negligen
tia maxime ſi hoīem iſufficiē
tis ſciētie vel inhoneſte vite
vel etatis illegitie approba=
uerit nō ſolū cōfirmandi pri
mū ſucceſſorez illius careat
ptāte verūetiam (ne aliquo
caſu penaz effugiat) a perce
ptione proprij bñficij ſuſpen
datur: quouſqz (ſi equū fue=
rit) idulgētiā valeat pmere
ri. Si vo ↄuictꝰ fuerit ī hoc
p maliciam exceſſiſſe: grauio
ri ſubiaceat vltimo.
¶ Epi q̄z tales ad ſacros or
dines ꝛ eccleſiaſticas digni=
tates pmouere pcurent: qui
ↄmiſſū ſibi officium digne va
leant adiplere: ſi ꝛ ipi canoni
cā cupiūt effugere vltionem.
¶ Ceteruz q̄ ad romanū per
tinēt imediate pōtificē ad p
cipiēdā ſui ↄfirmatōez offi=
cij: eiꝰ ſe ↄſpectui (ſi ↄmode
fieri pt) pſonalr repñtēt aut
pſonas trāſmittāt idoneas:
p q̄s diligēs inqſitio ſup ele
ctiōibꝰ ꝛ electis poſſit hri vt
ſic demū p ipiꝰ circūſpectio=
nē ↄſilij ſui plenitudinē offi
cij aſſequātur: cū eis nihil ob
ſtiterit de canonicis iſtitutis
Ita q iter valde remoti vi
delz vltra italiā ↄſtituti ſi ele

cti fuerint in ꝯcordia diſpen
ſatiue ꝑꝑ neceſſitates eccľaꝝ
⁊ vtilitates:i ſpūalibꝰ ⁊ tꝑali
bus admiſtrēt:ſic tñ vt de re
bꝰ eccľiaſticis nihil penitꝰ a
lienent. Munꝰ ꝓo bñdictōis
ſeu ꝯſecratōis recipiāt:ſicut
hactenꝰ recipe cōſueuerunt
Honoriꝰ.iij.capľo conſtanti
nopolita. ¶ Expēſe neceſſa=
rie q̄s facit capľꝫ ꝓ electōe ꝑ
lati de bōis ꝑlature debent
fieri vel reddi. Ca.xlv.

Vt pterite:⁊ īfra. Pre=
ſentiū auctoritate ſta
tuimꝰ vt expēſe neceſſarie q̄s
capľm ꝯſtātinopolitanū; vel
eiꝰ nūcij vacāte ſede ꝓ electio
nis negocio fecerit de bonis
patriarchatꝰ fiāt totalit̃ vel
reddant. ¶ Dūmō ipſi bona
decedētis pr̄iarche nō occu
pēt vľ vſurpēt. Idem electo
lugdun̄. ¶ Electio poſt colla
tionem ex interuallo celebra=
ta nō valet.h.d.ſcd̄m opinio
nē magis communem.

Capitulum.xlvj.

Cum poſt petitā īſtāter
et demū obtētam quon
dam lugdun̄. archiepi ceſſio
nem vota canonicorum lug=
dun̄.in te tūc ipſoꝝ prepoſitū
concorditer conueniſſent
¶ Quia tandem examinato
(ſicut decuit) proceſſu ele=
ctionis tue inuenimus eam
poſt publicationē ꝯſenſuū et
collatiōis tractatū:aliq̄zdiu
fuiſſe ꝓtractā:aſſenſūq; tuū
priuſq̄z electus fueris requi
tū electionē eādē (ex ipiꝰ dū
taxat inordinato ꝓceſſu) iu=
ſticia caſſauimus exigente.
Idē eboracen̄. priori ⁊ magi
ſtro Guido.de canopo.
¶ Monachus viꝰ monaſte
rij alterius factus abbas:in
electiōe abbatis prioris mo
naſterij vocē nō hꝫ:etiā ſi ta
le ius ab abbate ⁊ monachis
prioris mōaſterij ſibi fuit re
ſeruatum. Capitulū.xlvij.

Conſtitutis in ꝑſentia
noſtra ꝓcuratoribus ſā
cti taurini eboracen̄.⁊ ſcti leo
fredi de cruce abbatū:et in=
fra. ¶ Cū aūt ꝓcuratores ipo
rū abbatū iuſſi eſſent expri=
mere:quo iure ipſi abbates
deberēt electioni abbatis fi
ſcan̄.monaſterij intereſſe.rñ
derunt:ꝙ olim cū aſſumeren
tur in ſuoꝝ monaſteriorū ab
bates fuit ſpecialiter indul=
tum eis ab abbate ⁊ ꝯuentu
monaſterij fiſcan̄. vt habe=
rent vocem in capitulo eo=
rumdem.
¶ Nos aūt rationē hmōi fri
uolā reputātes:ſuꝑ hoc ꝑpe
tuū ſilentiū imponimꝰ abba
tibus ſupradictis. Idem ro
thomagen̄.capitulo.
¶ Electio debet fieri verbo
et de illo in quem conſenſerit
maior pars capituli: et non
reſpectu aliarum partium.

Capitulum.xlviij.

Eccleſia veſtra deſtitu=
ta paſtore ⁊ votis vr̄is
cū de futura prelati haberē=
tis ſucceſſōe tractatū i diuer
ſa diuiſis:quidā in Thomaꝫ
quidā in cācellariū:⁊ quidaꝫ
ſingulares i. ſingulares per
ſonas eiuſdē eccleſie cōſen=
ſiſtis. ¶ Uerum cum ſuper
his in noſtra et noſtrorū fra
trum preſentia multa fuiſſēt
hincinde propoſita: īuenimꝰ
ꝙ illis qui ſua in Thomā de
ſideria dirigebant licet ma=
iorem partē facerent partiū
comparatione minorum:non
tamen ad maiorem partem
capituli peruenerunt. Conſi
derauimus nichilominus ꝙ
poſt publicationē conſēſuuꝫ
⁊ collationis tractatum ad
electionem nullus habitus
eſt proceſſus:q̄zuis deporta
tionis ſolēnitas etiam poſt
appellationē legitimam fue
rit ſubſecuta quā pro electio
ne nec deceret:nec etiam ex=
pediret haberi.
¶ Unde quod factum eſt de
T.predicto caſſauimus:pe=
titione conſentientium in cā
cellarium non admiſſa.
Gregorius.ix.
¶ Non profeſſus in abbateꝫ
eligi non poteſt.

Capitulum.xlix.

Cum in magiſtrum aſſu
mi nō debeat qui formā
diſcipuli non aſſumpſit: nec
ſit preficiendus qui ſub eſſe
non nouit:nos intellecto per
te ꝙ in quibuſdam regulari
bus domibus iure tibi dio=
ceſano ſubiectis:ſunt quidā
in abbates non profeſſi ordi
nem regularem aſſumpti.
¶ Mandamus quatenus cū
abbates tales eſſe non de=
beant:qui per profeſſionem
monachi et regulares cano
nici non fuerint ad amotionē
eorum quos tales inueneris
(ſublato appellationis impe
dimento) procedas.
Idem cuman̄.capi.
¶ Electio facta a non maio=
ri parte capituli et omiſſa
collatione non valet

Capitulum.l.

Humana eccľa paſtoris
ſolatio deſtituta: ⁊ cō
gregat̃ die ad celebrādā ele
ctionē ꝑfixa:q̄ ꝑſentes erāt
de cumanis canonicis:ac tri
bus abbatibꝰ q̄ vocē in ele=
ctiōe hr̄e noſcunt̃: capellani
et clerici ciuitatis electiōi ſe
debere intereſſe dicētes ſub
hmōi ꝓteſtatiōe admiſſi fu
erunt:ꝙ vox eoꝝ q̄ nō debe=
rēt intereſſe de iure vľ de cō
ſuetudine nō valeret. Tādē
ꝑmiſſo iuxta formā ꝯcilij ge
neralis ſcrutinio.vij.d̄ cano
nicis vnꝰ abbatū.xj.capella=
ni.⁊.ix.clerici in eiuſdeꝫ eccle
ſie archipbr̄m cōuenerūt.ix.

f.ij.

canonicis vno de abbatibus
vno capellano. et.xj. clericis
in ipſius eccleſie archidiaco
nũ dirigentibus vota ſua.ꝛ i
fra. ¶ Cũ.xviij. fuerunt cano
nici: tres abbates.xx. clerici
et.xiiij. capellani : neutram
electionẽ cõperimus ad ma
iorem partẽ totius capituli
ꝑueniſſe nec ꝓbatũ fuerat ꝙ
clerici admitti debuerit : nec
ꝙ capellani admiſſi fuerint
de conſuetudine vel de iure.
Nã et ſi capellani electiõib⁹
epõrum interfuerint: ꝛ ſcru-
tatores dederint voluntatũ
non tñ inquiſita vota ſua fuiſ
ſe vel eos aliquos elegiſſe ꝓ
batur: ſed ꝛ ſi inquiſita fuiſ-
ſent vota vel ipĩ aliquos ele
giſſent: per hoc tamen nõ cõ
ſtitit id eis de iure cõpetere
vel ex cõſuetudie iam. ꝑſcri
pta. Vñ nos electiones ipas
ꝑſũptas etiã contra formam
ↄci. ge. cũ collatio in cõi omiſ
ſa fuerit que poſt publicatio
nem ſcrutinij fieri debuiſſet
de. f. n. cõ. ſnĩaliter duximus
irritandas: electores hac vi
ce eligendi ptãte priuantes.
I dem abbati cluniaceñ.
¶ Ex per cõpoſitionẽ factã cũ
plato ꝛ caplo nõ pt ius eligẽ
di cõpetere laico etiã ꝑſone
in ecclĩa collegiata. Ca. ij.

S Acroſctã ro. ecc. ꝛ ĩfra
¶ Sane propoſuiſti ĩ
nrã pñtia ꝙ ſuꝑ ordinatione
prioris mõaſterij ſcti pãcra-
tij ad cluniaceñ. eccl. ꝑtinen
tis cũ comite de valernia pa
trono ipſius qdã ꝑde. tuus
cõſenſu capl̃i ſui ↄpoſitionẽ
quandã iniit iuri cõtrariã: et
eccl̃ie ipĩ dãnoſã videlꝫ vt in
optiõe ſit ipſius comitis aſ
ſumere ad prioratũ dicti mo
naſterij (cluniacẽ ꝛ de chari
tate prioribus dũtaxat exce
ptis) vnum de duob⁹ melio-
ribus totius cluniacẽ. ordis
qs abbas duxerit noĩandos
ꝛ ĩfra. ¶ Attẽdẽtes itaqꝫ ꝙ
ius eligẽdi in collegiata ec.
nõ cadit in laicum ꝛ iõ id eẽt
ꝑnicioſũ exẽplo: ꝛ redũdaret
in diſpẽdium eccl̃aſtice liber
tatis: volum⁹ vt dictũ priora
tũ libere poſſis (non obſtãte
cõpoſitione ipa) ſicut alios
prioratꝰ tibi ſubditos ordia
re: de nunciãdo ordinationeꝫ
factaꝫ patrono vt ſuũ ſi vo-
luerit honeſtũ ipartiat̃ aſſẽſũ
I dẽ decano et caplo ſcti io
hãnis ꝛ ſcti ſtephani biſũtiñ.
¶ Si ꝑ papã mãdat̃ hñtib⁹
eligere ꝙ eligãt cũ ↄſilio ali
quorũ: alioqn ↄſiliarij ꝓuide
ant: eligẽtes debẽt ↄſiliũ re-
qrere in tractatu electõis ſet
cõgruo tp̃e expectare reſpõ
ſum: al̃s electio non tenet.
Capitulum. iij.

C Um in veteri lege. ꝛ ĩ-
fra. ¶ Porro iã duduꝫ
vobis dedim⁹ in mandatꝭ vt
infra. xl. dies p⁹ ſuſceptioneꝫ
lr̃aꝝ nr̃aꝝ cũ cõſilio ſãcti be
nigni ꝛ moriſmundi abbatũ.
et fratris. S. de ordine predi
catorũ eligeretis perſonam
idoneam canonice in paſtorẽ
alioqn dicti conſiliarij vobis
de archiepõ ꝓuiderent. Ve-
rũ die ad eligendũ ꝑfixa. vj.
ex vobis poteſtatẽ eligendi
dediſtis vſqꝫ ad cõſũptionẽ
cuiuſdã candele: que ibidem
accẽſa extitit duraturã. Tã
dem cũ electores hmõi con
ueniſſent in predictũ abbatẽ
ſancti benigni: et ſuper hoc
ſociorũ eius conſiliũ requi-
ſiſſent: ꝓponẽte vno ex illis
ꝙ deliberato cõſilio reſpon
derent: et differentibus eis
feſtinanter dare reſponſum
prefati electores (cũ cãdela
ipſa deficeret) nõ expectato
ipſorũ conſilio dictũ abbateꝫ
in biſuntineñ. archiepiſcopũ
elegerunt: ꝛ infra.
¶ Relato ergo ad apoſtoli.
ſe. negocio archiepõ vieneñ.
ꝛ abbati de firmitate iniun-
ximus: vt ſi cõſtaret ab eiſ-
dem electoribus de electio-
ne tractatũ fuiſſe habitũ: et ĩ
tractatu electionis predicto
rum conſilium requiſitũ ele
ctionem ipſius abbatis (ſi
perſona eſſet idonea) confir
marẽt. Quod ſi in tractatu
electionis non fuiſſet illoruꝫ
conſilium requiſitum : licet
poſtea requiſitum fuerit nõ
competẽti tempore: nec etiã
expectatum reſponſum ipõ
rum: aut non eſſet idoneus
idem abbas: quod de ipõ fa
ctum erat. tanqꝫ inualidum
irritarent. ꝛ infra.
¶ Cum autem compertum
non fuerit competenti tp̃e
requiſitum cõſiliũ de ꝑſona
predicti abbatis: ꝛ qñ extitit
requiſitum non fuit expecta
tum reſponſum: niſi modico
tp̃e: nec debeat alijs ĩputari
ꝙ intñ illi ſibi tp̃s artarant
electionem abbatis ipſius
non perſone: ſed electiõis vi
cio duxim⁹ irritandam.
I dem epõ ſiluanecteñ.
¶ Si maior pars capl̃i ſcien
ter eligit indignum valꝫ ele
ctio de digno a minori parte
etiam ex eodem ſcrutinio
facta. h. d. ſcd̃m veriorem in
tellectum ꝛ ĩtrinſecũ. Ca. iiij.

C Ongregato niuerñ ca
pitulo ad electionem
futuri paſtorꝫ. xiij. in decanũ
ꝛ xviij. ↄputato procuratore
cuiuſdam abſentis: in cãtorẽ
ipſius eccleſie ↄuenerũt. qui
cũ plures in eũ ꝛ pauciores ĩ
aliũ ſua deſideria direxiſſent
a ꝑte ſua electus extitit ĩ pa
ſtorẽ eccleſie niuerneñ. Poſt
modũ credente ꝑte decani ꝙ
alij plurimũ deliqſſent eligẽ
do ꝑſonã ſciẽtie lr̃ali ꝛ exptẽ
ꝓpter ꝙ illis ſcd̃m ſtatuta

lateraneñ. ↄcilij ip̃o iure eli-
gēdi ptāte priuatis: ptās eli
gēdi ad eos extitit deuoluta
decanū ip̃m q̄ in eū ſua vota
direxerant/in ſuū ep̃m elege
rūt ad ſe. apo. appellātes ⁊ in
fra. Reliq̃s petentibꝰ: vt irri
tare decani electionem atten
tatā a paucioribꝰ: ⁊ poſt aliā
non caſſatā: ac ↄfirmare reli
quā veluti canonice celebra-
tā a pluribꝰ de ꝑſona idonea
dignaremur. ¶ Nos igit̃ mā
damus quatenus ſi dictꝰ can
tor defectū in lr̃atura nō pa-
tit̃: ⁊ al's eſt idoneus ad regi
men paſtorale: ipſius electio
nem ꝓcures auctoritate nr̃a
(ↄfirmata reliqua) ↄfirmare
Alioq̄n (ipiꝰ cātoris electio
ne irrita nunciata) ꝑnoīatū
decanū (ſi nihil ei de canoni-
cis obſtiterit ſtatutis) eadē
auctoritate ꝑficias eccleſie
memorate. J. dē ſiluanecteñ.
ep̃o ⁊ Jo. de monte mirabili
archidi. ⁊ ſuccētori pariſieñ.

¶ Habēs plures dignitates
vel plura beneficia curata ſi
ne diſpenſatione pape ineli-
gibilis eſt. h. d. quo ad titulū

Capitulum. liiij.

Uadum eccleſia rotho
magē. paſtoris ſolatio
deſtituta/contra electionem
que in eadem eccleſia fuerat
celebrata A. archid. ⁊ quidā
alij eiuſdem eccleſie canoni-
ci ad ſe. apo. acceſſerunt. Di
cto No archi. pro ſe ac parte
ſua: ⁊ G. archi. ꝑ ꝓcuratore
illoꝝ q̄ electionē celebraue-
rāt i nr̃a p̄ñtia cōſtitutis: int̃
alia q̄ contra electū obiecta
fuerāt: archi. propoſuit mēo
ratus ꝙ idem electꝰ poſt gñā
le cōciliū archidiaconatum
ambianeñ. adeptꝰ ip̃m cū plu
ribus parrochialibus eccle
ſijs quas ante idem conciliū
obtinuerat: retinere preſum
pſit: eoq̄ȝ dimiſſo retinuit ec
cleſias memoratas. Unde cū
in eodē cōcilio ſit ſtatutū vt
quicunq̄ȝ receperit aliq̄d bñ
ficiū curā aiaꝝ hñs annexā:
ſi prius tale bñficiū obtinebat
eo ſit ip̃o iure priuatus et ſi
forte illud retinere ↄtēderit
ēt alio ſpoliet̃ p̄dictꝰ electus
cōtra hmōi veniens ſtatuta
trāſgreſſiōis notā: necnō cu-
piditatis viciū q̄d i alijs re-
probare debuerat: ex plura
litate bñficioꝝ icurrit. Et re
tinendo bñficia que non ſpe-
ctabant ad ipſum: cum poſt
receptionem alterius priora
bñficia vacauerint ipſo iure
rē contractauit per cōſeq̄ns
alienam: ⁊ ſic furtum cōmiſit
quodāmodo vel rapinā. In
ſue quoq̄ȝ ſalutis ⁊ multarū
animarum diſpendiū predi-
ctas ꝑrochiales eccl'as reti
nebat cum earum cura q̄ iā
priuatus fuerat ipſo iure: ad
eū nullatenus ꝑtineret: ⁊ ſic
ꝑ ip̃m eedē aie dānabilit̃ ſūt
decepte. ¶ Uerū ꝓcurator
eoꝝ q̄ elegerāt ip̃ȝ: ⁊ ſi plura
litatē bñficioruȝ huiuſmodi
corā nobis ꝓfiteretur i iure
ꝑ cōceſſionē tamē rothoma
geñ. archiep̃i nobis exhibitā
eundē electū niſus eſt multi
pliciter excuſare. ¶ Nos igi
tur dictam excuſationē vt po
te friuolam nullatenꝰ admit
tētes: vobis dedimꝰ in man-
datis: vt ſi conſtaret ꝙ idem
poſt receptū archidiacona-
tū predictū curā aiaꝝ haben
tē: prefatas parrochiales ec
cleſias electionis t̃pe retine
ret: nec oſtenderet ſecū ꝑ ſe.
apo. ſuꝑ hoc diſpēſatū electi
onē illiꝰ auctoritate apoſto.
caſſaretis. ⁊ infra. Partibus
ergo ꝓpter hoc in vr̃a p̄ſen-
tia cōſtitutis: p̄ſtito q̄ȝ iura
mento de veritate dicenda:
⁊ factis poſitionibꝰ ⁊ r̃ñſio-
nibꝰ hincinde: tandem eodē
decano preterītu quorūdam
grauaminū ad nr̃am audien
tiam appellante: vos electio
nē hmōi irritantes: eidē ec-
cleſie de cenomaneñ. ep̃o ꝓ-
uidiſtis: ⁊ infra ¶ Licet aūt
poſitiōes ⁊ reſpōſiōes ſuper
pluribus articulis facte fue
rint coram vobis: quia tamē
cōteſtationē litis nō īueni-
mus eſſe factā (cum non per
poſitiones ⁊ reſpōſiones ad
eas factas ſed per petitionē
in iure propoſitam ⁊ reſpon
ſionem factam conte. li. fiat)
eundem proceſſum de fratrū
n. conſilio: irritum duximus
nunciandum. Tandē archi-
diaconus electionem ex pre
miſſa cauſa petijt irritari:
electo reſpondēte p̄dicto ꝙ
non erat eius electio irritan
da. Lite vero coraȝ nobis le
gitime conteſtata preſtitoq̄ȝ
de veritate dicēda a ꝑtibus
iuramēto: idē electus ⁊ ſi cō
fiteretur ſe dicta bñficia ele
ctionis t̃pe tenuiſſe: tñ excu
ſare ſe ſuper hoc nichilomi-
nus nitebatur: q̄ videlicet
dictum archidiaconatum nō
credebat curam animarum
habere. Sed cum in iure cō
feſſus fuerit ꝙ archidi. am-
bianeñ. de conſuetudine ſu-
ſpendit: excommunicat: ⁊ ab
ſoluit pbr̃os ⁊ priores: ⁊ par
rochiales eccleſie interdicit
necnon archidiaconatum vi
ſitat et inquirit/que viderit
inquirenda, et procuratio-
nes ratione viſitationis re-
cipit: euidenter apparet: ꝙ
curam habet animarum an
nexam: quam ſi etiam non ha
beret/negare non poteſt: q̄n
perſonatus exiſtat cum ideȝ
de perſonatibus quod et de
beneficijs curam animarum
hñtibꝰ iudicium ſit hñdum.
Inſuꝑ idulgentiaȝ quā ſuꝑ

hoc aſſerit ſe habere: inualidam reputauimus cum in ea falſitatem ſuggeſſerit: ⁊ ſuppreſſerit veritatẽ qua tacita vel expreſſa ipſam nullatenꝰ habuiſſet. Suggeſſit eniꝫ ꝙ p̃dictas parrochiales eccle. ãteq̃ꝫ fuiſſet i archidiaconũ aſſumptꝰ canonice fuerat aſſecutus: cũ nullus potuerit plures parrochiales ec. obtinere: niſi vna penderet ex altera: vel vnã intitulataꝫ et alterã cõmendataꝫ haberet vnde cum idem vtranq̃ꝫ illaꝝ intitulatã hẽret: ipſas nequit canonice habuiſſe. Itẽ ſuggerens ꝙ redditus perſonatus ſui erant tenues et exiles: ſuppreſſit ꝙ alios redditus in pluribus ec. noſcitur obtinere: Suppreſſit etiã ꝙ plures parrochiales eccleſias cũ pluribus alijs beneficijs in diuerſis eccle. obtineret: cum intẽtionis noſtre nõ fuerit ſecum in tot beneficijs (preſertim habẽtibꝰ curam animarum) diſpenſare: nec intentionis noſtre fuerit aliquid ei de nouo cõcedere ſed vt per indulgẽtiam poſſet habita licite retinere: et infra: Tandẽ cum nõ reſtaret niſi pro ferẽda ſẽtẽtia: idẽ tam iuri ſi quid ei competere videbat̃ q̃ꝫ liti ceſſit ſpõtanea volũtate: cuius ceſſionem duximus admittẽdam.

Idem.

¶ Irrita eſt electio quã collatio nõ preceſſit vel que facta nõ eſt a maiori parte capituli vel que nõ fuit cõmunis. Capitu. lv.

In geneſi legit̃. ⁊ infra: Cum in cõcilio caueatur vt is collatione habita eligatur: in quem omnes vel maior ⁊ ſanior pars capituli cõſẽtit: et i. Gu. maior pars totius capituli nõ cõſẽſerit q̃ꝫq̃ꝫ maiorem partem habuit partium comparatiõe minorum:

¶ Nec plene numeri ad nũerum: quia vtrum .G. et .H. de quibus aduerſarij retulerunt queſtiõem in electõe vocem habuerit tractatum nõ extitit nec diſcuſſum: nec zeli ad zelum: nec meriti ad meritum collatio facta fuerit:

¶ Nec etiam electio communiter celebrata: quoniam licet in eundem. Gu. ſingulariter ſiguli cõſẽſiſſẽt: nõ tameꝫ debuit ſubſequi ſigularis electio ſed communis ne vel idem repeti videretur vel ex hoc ſequeretur abſurditas: vt tot eſſent electiones quot eſſẽt numero eligẽtes. Nec ex ſig̃laribꝰ vel ꝑtic̃laribꝰ cõſẽſibꝰ apperet vniuerſalis electõ vel cõis: licꝫ q̃libꝫ ſigularis ꝟitatem exprimat ſue ꝑtis queãdmodũ ex

ſigularibꝰ ꝓpõibus licet veris vniuerſalis ꝓpõ nõ appareret: niſi per ſignũ vniuerſale forſitã exprimat̃ nec ꝑmiſſi duo canonici poterãt ſic excludi: cũ primus exiſteret in canoĩcatꝰ poſſeſſiõe vel quaſi hñdo ſtallũ i choro locum in capitulo legẽdo ⁊ cantãdo vt canonicus: ⁊ ad tractatus ac electiões dignitatũ ⁊ ꝑſonatuũ q̃ occurrerũt ꝓ tp̃e faciẽde tanq̃ꝫ canonicus ſit vocatꝰ. q̃ꝫq̃ꝫ hac vice fuerit cuꝫ ꝓteſtatiõe admiſſus ſcđs vero eẽt in tali loco de q̊ fuerat ad electionẽ vocandꝰ: cũ de toto regno francie vocentur abſcentes de cõſuetudine eccleſie gallicane.

¶ Nos his plenꝰ itellectis de con. f. n. p̃miſſã electionem vtpote cõtra formã ꝯcilij attẽtatã decernimꝰ irritã ⁊ inaneꝫ. Idem cap. maſſano.

¶ Nõ valet electio põtificis ꝑ laicos ⁊ canõicos fc̃ã etiã ſi hoc habeat ꝯſuetudo. h. d. ⁊ quotidie lois allegãt.

Maſſana eccl̃ia. C. l. vi. paſtore vacãte. ⁊ infra Edicto ꝑpetuo ꝓhibemꝰ. ne ꝑ laicos cũ canonicis põtificꝫ electio p̃ſumatur. ¶ Que ſi forte p̃ſumpta fuerit. nullã obtineat firmitatẽ. ¶ Non obſtãte ꝯtraria ꝯſuetudine q̃ dici dꝫ potiꝰ corruptela. Idem capitulo cathalañ.

¶ Non ſufficit ad ꝯfirmationẽ electiõis ꝙ ſit facta a maiori parte capli: niſi etiã illa pars ſit ſanior. Capitulũ. lvij.

Ecleſia veſtra deſtituta paſtore cõuenientes in vnũ (abſente Gu. qui tũc noluit itereſſe) ad celebrãdã electionẽ terminũ ſtatuiſtis: Veniẽte ꝓ termĩo ⁊ Gu. dicto (cũ abſẽs exiſteret) nõ vocato p̃miſſo iuxta formã ꝯcilij gene. ſcrutinio xiiij. magrm̃ G. pbr̃m cardinalẽ canonicũ veſtrũ. ⁊ xvij. R. remeñ. canonicũ elegert̃: p̃fato Gu. poſtmodũ electioni eiuſdem R. ſuũ p̃bente ꝯſẽſuꝫ. Tãdẽ ꝓcuratoribꝰ vtriuſq̃ꝫ ꝑtis i n. pre. ꝯſtitutis allegabatur ꝓ electõne dicti. R. ꝙ cum i. iiij. excederet aliã: ꝯputato Gu. p̃dicto: maiorẽ capituli partem habebat: ⁊ ꝑ hoc debebat ꝑs ſua ſanior reputari: cũ vbi maior numerus eſt zelꝰ melior p̃ſumat̃. ¶ Pars vero altera electionẽ eãdem multipl̃r impugnabat: ꝓponens prenoĩatũ R. in etate pati defectũ: nec eſſe ſufficiẽtis ſciẽtie ad eccleſiã ſupradictã: cũ etatꝫ mature: ⁊ eminentꝫ ſcie p̃fatꝰ cardialis exiſtat: ⁊ cũ electores cardialis alios meritis ⁊ auct. p̃cellerẽt: habito p̃ſertim reſpectu ad ꝑſonã electã: meliorẽ zelũ eos habuiſſe cõſtabat Di-

cebat̄ ꝑterea ꝙ cōſenſus di=
cti Gu.(quē pars eiuſdē. R.
ꝯfitebat̄ fuiſſe ꝯtēptū: aſſe=
rēte ꝑte relicta capl'z potiꝰ
cōtēptū ab ipo fuiſſe) cū nō
fuerit ꝯſenſus pſtitꝰ i ſcruti
nio: ſed poſt electionē acceſ
ſerit adiſcere nil valebat et
infra. Deniqꝫ ſtatutū gene.
cōci. qꝺ electionē decernit i
ualidā cū ꝯtra eiuſdez ꝯcilij
formā i electōe peccat̄: nō dꝫ
ad ꝯtemptū z i alia q̄ nō ſunt
de forma referri vñ qꝺ ibi di
cit̄ ꝙ aliter electō celebrata
nō valeat: ea reſpicit tm̄ q̄ at
tentātur ꝯtra formā concilij
memorati. nō aūt alia q̄ po/
nūtur ibidē: ſicut eſt iſtud ꝙ
pñtibus omibus q̄ debēt vo
lunt et poſſunt cōmode iter
eſſe: haberi debeat in electō
ne pceſſus: nec cetera q̄ ſup
hoc alibi ſtatuta noſcūt̄ vno
verbo videantur euerti. Ne
qꝫ em̄ credēdū eſt. ro. pō. (q̄
tura tuet̄) qꝺ al's excogita=
tū eſt multis vigilijs z inuē
tum: vno ꝟbo ſubuertere vo
luiſſe. ¶ Nos ergo que hic
inde fuere ꝑpoſita plenius i
tellectꝰ (cū ex lateraneñ. cō
cilio in ordinatiōibus eccle
ſiarū maior z ſanior pars ca
pituli exigatur: et ſtatutum
generalis concilij contineat
inter cetera vt is eligatur i
quē omēs vel maior z ſanior
pars ꝯſentit) electionē dicit
R. non perſone: ſed potiꝰ ele
ctionis vicio (cuꝫ maior z ſa
nior pars non conſenſerit in
eundem) de fratrū noſtrorū
conſilio duximus ſentētiali
ter irritandam. Idem.

¶ Publicato ſcrutinio non
poſſunt electores variare: ſꝫ
cōpelli debent ad collatiōeꝫ
z electionem. Caplm. lviii.

Publicato ſcrutinio va
riare nequeunt electo
res ¶ Cum ſit facienda col=
latio: et electio celebranda.
¶ Ad quod per ſuperiorem
ſi oportuerit compellantur.
Idem ¶ Caſſata electiōe ꝑ
pter ſimoniam etiaꝫ ſine cul
pa electi non diſpenſat epſ.
ea vice cum caſſato: ſecus ſi
electus libere reſignauit. h.
d. ſm intellectum gloſe ſe cū
d e infine. Capitulum. lix.

Si alicuius electioneꝫ
propter ſimoniam eo
ignorāte ac ratum non ha=
bente commiſſam: cōtigerit
reprobari cum eo ſuper pre
latione ad quam taliter fue
rat electus illa vice non po=
teſt epiſcopus diſpenſare.
¶ Quāuis circa euꝫ q̄ igno
ranter recipit ſimplex bene
ficium per ſimoniacam pra
uitatem poſt liberā reſigna
tionem epiſcopi diſpenſatio
toleretur. Idem.
¶ Electoribus īpeditis cur
rit tempus ſi poſſunt impe

dimentum tollere. C. lx.

His quibus interdici=
tur: vt abſqꝫ ſuperio=
ris licentia eligere non pre
ſumant: tempus ſtatutum a
canone currit ex quo i mora
fuerint licentiaꝫ huiuſmodi
poſtulandi. ¶ De tranſlatio
ne epiſcopi. Inno. iij. antio
cheno patriarche.

¶ Patriarcha qui confirma
tum in archiepiſcopum trāſ
fert ad ſedem epiſcopalem
ab epoꝝ confirmatiōe ſuſpē
ditur. Io. an. Capitulum. j.

Cum ex illo generali
priuilegio quod beato
petro et per euꝫ eccleſie ro.
dominus noſter indulſit ca
nonica poſtmodum manaue
runt inſtituta continētia ma
iores eccl'ie cauſas ad apo.
ſe. perferendas: ac per hoc
tranſlationes epiſcoporum
ac ſedium mutationes ad ſū
muꝫ apoſtolice ſedis antiſti
tem de iure pertineant: nec
ſuper his quicq̄ꝫ preter eiꝰ
aſſenſum debeat imutari.
¶ Miramur ꝙ. L. apaniē.
electum in tripolitanam ec=
cleſiam tranſtuliſti: et nouo
quodam mutatōnis genere
paruificaſti maiorem et ma
gnuꝫ quodāmodo minoraſti
epiſcopare archiepiſcopuꝫ
immo potius dearchiepiſco
pare preſumens.
¶ Licet enim dictus. L. nō
duꝫ fuiſſet in archiepiſcopū
conſecratus confirmatōnis
tamen munus receperat et
archiepiſcopalia (q̄ꝫtum ei
licuit) miniſtrarat. ſicut no
bis ipſius relatione innotu
it: qui ſe valinē. epm aſſeruit
confirmaſſe. ¶ Ne igitur ꝑ
petrandi ſimilia ceteris au
dacia tribuat̄: te ab epiſco=
porum confirmatione duxi
mus ſuſpendendum. Idem
decano z capitulo andeg.

¶ Electos in epos z ꝯfirma
tos tranſferre pōt ſolus pa
pa. Capitulum. ij.

Inter corpalia z ſpūa=
lia eā cognouimꝰ diffe
rētiā ꝙ corpalia facilius de
ſtruunt̄ q̄ꝫ ꝯſtruātur ſpūalia
ꝟo facilius ꝯſtruūtur q̄ꝫ de
ſtruātur. vñ iuxta canonicas
ſanctiones epſ ſolus hono=
rem dare pōt: ſolꝰ auferre nō
pōt. Epi q̄ qꝫ a metropolita=
nis ſuis munꝰ ꝯſecrationis
accipiūt q̄ tm̄ nō pñt niſi ꝑ ro.
pōti. cōdēnari. Cū ergo for=
tiꝰ ſit ſpūale viculū q̄ꝫ carna
le dubitari nō dꝫ. qui omīpſ
deus ſpūale coniugiū qꝺ eſt
it' epꝫ z eccliā ſuo tm̄ iudicio
reſeruauerit diſſoluēdum q̄
diſſolutionem etiam carna=
lis ꝯiugij (qꝺ eſt inter virū z
feminā) ſuo tm̄ iudicio reſer
uauit. ꝑcipiens: vt quos deꝰ
ꝯiūxit hō nō ſepet. Nō eniꝫ
hūana: ſed potiꝰ diuia ꝑtāte

cõiugiũ ſpũale diſſoluit̃. cũ ꝑ
trãſlationẽ diſpoſitionẽ aut
ceſſionẽ auct. ro. põ. (quẽ cõ
ſtat eẽ vicariuʒ ieſu xp̃i) ep̃s
ab eccl̃ia remouet̃. et iõ tria
hec q̃ p̃miſim⁹ nõ tã ꝯſtõe ca
nonica q̃ʒ iſtitutõe diuĩa ſoli
ſunt ro. põt. reſeruata.
¶ Sicut autẽ ep̃s ꝯſecratuſ
ſine licentia ro. põ. ſuã nõ dʒ
eccleſiaʒ derelinquere: ſic ⁊
electus cõfirmat⁹: cũ non de
beat in dubiũ reuocari: q̇n
poſt electionẽ ⁊ ꝯfirmationẽ
canonicã inter ꝑſonas eligẽ
tiũ ⁊ electi coniugiũ ſit ſpũa-
le ꝯtractũ. cui ꝑfecto ep̃alis
dignitas nihil addit: cum q̇s
ep̃ali p̃ditus dignitate nulli⁹
tñ eccleſie poſſit eſſe ep̃s quẽ
admodũ de illo cõtingit q̇ o
neri põtificali renũciat non
honori. Vñ cũ non ſit maius
vinculũ ep̃i ad eccleſiã q̃ʒ ele
cti maxime cũ fuerit ꝯfirma
tus imo idẽ penit⁹ ⁊ nõ aliud
ideʒ iuris obtinet in vtroqʒ.
Sicut ergo ep̃oꝝ tranſlatio
depoſitio ⁊ ceſſio: ſic ⁊ electo
rũ poſt cõfirmationẽ (ſpũa-
lis ꝯiugii rõne) ſoli eſt ro. põ
ti. reſeruata: licʒ vſqʒ ad tp̃a
iſta q̃d cautũ fuerat de ep̃is:
expꝛeſſũ non fuerat de electꝭ
ꝓpter expꝛ̃ſſam tñ ſimilitudi
nem vel idẽtitatem poti⁹ ne
mini poterat videri dubium
ſubtiliter intuẽti cũ de ſimili
bus idem iudiciũ ſit hñdum

¶ Sed neqʒ iſtud q̃d in ca-
none legit̃ de electo vt ſi vl-
tra ſex menſes per ſuã negli
gentiam retinuerit eccleſiaʒ
viduatã: nec ibi: nec alibi do
num conſecrationis accipiat
immo metropolitani ſui ce-
dat iudicio: aliter intelligen
tibus poterat ſuffragari. cũ
non intelligat̃ eccleſia vidua
ta q̃ſi ſponſum non habeat: ſʒ
quia ſponſus eius nondum
ſit conſecratus adhuc quo
ad quedaʒ quaſi viri maneat
ſolatio deſtituta. Sicut (iux
ta communem nondum lo-
quendi) illa dicitur eccleſia
viduata: que licʒ epiſcopum
habeat inutilem tamen per
hibetur habere. Nec quod
de ceſſione ſubſequitur ⁊ ſta
tutum fuit ad penam: trahi
debet ad gratiaʒ vt ſicut me
tropolitani iudicio electus
deiicitur ita etiam ad aliam
eccleſiam poſſit transferri: p̃
ſertim cum nec ſine auct. ro.
pon. fiat ceſſio vel deiectio
memoꝛata: qui vt hec poſſet
ex illo canone metropolita-
nis indulſit. Unde ſi circa
trãſlationẽ idẽ fieri voluiſſet
q̃d de ceſſiõe dixerat de trãſ
latiõe poterat expꝛ̃ſſiſſe: ⁊ q̃d
non eſt ſctõꝝ patrũ decreto
ſancitũ: ſuꝑſtitioſis non eſt
adiuentionib⁹ p̃ſumendum:
p̃ſertim cũ nõnunq̃ʒ itelligat̃
ꝓhibitũ: q̃d non inuenit̃ con

ceſſuʒ. ¶ Sane qm̃ turoñ. ar
chiep̃s electũ abꝛiceñ. ꝑ me-
tropo. ſuũ ꝯfirmatũ in eccle
ſiã veſtrã p̃ter auct. ſe. apo.
transferre p̃ſumpſit ⁊ in ep̃m
cõſecrare: quẽ rothomageñ.
archie. citra mãdatũ noſtruʒ
abſoluit: ⁊ ei licentiã tribuit
trãſeũdi: p̃dictos archiep̃os
a conſecratione ⁊ confirma-
tione pontificum. ep̃m vero
ab executõe pontificalis offi
cii bituriceñ. archiep̃s iuxta
mãdati nr̃i tenoꝛeʒ ſuſpẽdit.
Et q̃uis iidẽ archiep̃i tãq̃ʒ
maioꝛes plus exceſſerint in
pꝛemiſſis: p̃fat⁹ vo ep̃s min⁹
vtpote illoꝝ tãq̃ʒ maioꝛũ er
roꝛẽ ſecut⁹: nos tñ intellecta
eoꝝ ꝯfeſſiõe ſpõtanea ⁊ ſup
plicatione deuota: veniã er-
roꝛi dedimus: q꞉ nõ ex mali-
gnitate ſed ex ſimplicitate
peccauerunt. Et qm̃ pꝛefat⁹
ep̃s q̇ min⁹ peccauerat ſeue
rius fuerat caſtigatus: rea-
tũ ſuũ recognoſcẽs hũilit̃ ⁊
deuote ac miſericoꝛdiã po-
ſtulãs ⁊ iudiciũ nõ requirẽs
nos ituẽtes ꝙ licʒ ſibi mun⁹
cõſecrationis ipẽſũ nec pꝛio-
ris eccl̃ie ipm̃ põtificẽ fece-
rit nec ſecunde / cum ad pꝛi-
mã non fuerit conſecratus ⁊
ad ſecundã (pꝛioꝛi vinculo ꝑ
durante) non potuerit cano
nice ꝯſecrari. adhuc ꝯiugali
ter alteri alligatus: ei tam
a vinculo pꝛioꝛis eccleſie

q̃ʒ a pena ſuſpenſionis peni-
tus abſoluto de benignita-
te ſe. apo. duximus concedẽ
dum vt pꝛioꝛi conſenſu hac-
tenus perdurante ãdegauẽ
ſem eccleſiaʒ ſtudeat guber
nare.

¶ dẽ epiſcopo ⁊ Petro ſcho.
magũti.

¶ Ep̃s qui pꝛopꝛia auctoꝛi-
tate de ſua eccl̃ia ſe trãſfere
ad aliã carebit vtraqʒ. C. iii.

Quãto perſonã hilde-
ſeñ. ep̃i. ⁊ ifra. Ipſe ve
ro relicta Hildeſeñ. eccleſia
ad herbipoleñ. eccleſiam au
ctoꝛitate ꝓpꝛia ſe tranſtulit.
¶ Non attendẽs q̃d veritas
in euãgelio ꝓteſtat̃. Quos
deus coniunxit hõ non ſepa
ret: ⁊ ꝑtãtẽ transferendi pon
tifices ita ſibi retinuit dñs ⁊
magiſter: ꝙ ſoli beato petro
vicario ſuo: ⁊ ꝑ ipſum ſucceſ
ſoꝛibus ſuis ſpeciali pꝛiuile
gio tribuit et conceſſit: ſicut
teſtatur antiquitas cui de-
creta patrum ſanxerunt re-
uerentiam exhibendaʒ: ⁊ eui
denter aſſerunt ſacroꝛum ca
nonum ſanctiones. non enim
homo ſʒ deus ſeparat quos
roma. pon. (qui non puri ho
minis ſʒ veri dei vicem gerit
in terris) eccleſiarum neceſ
ſitate vel vtilitate penſata
non humana ſʒ diuina poti⁹
auctoꝛitate diſſoluit: ⁊ infra.

¶ Ne autē facti peruerſitas trāſeat p̄ſumptoribꝰ in exē-plū (qđ qdē ſi verꝫ ē nō pt nō eē notoriū) ſibi p̄cipimꝰ vt ad miſtrationē herbipo. ecc̄le penitꝰ dereliqt. ꝛ īfra. Cetereꝝ qm̄ herbipo. ecc̄le canonici vota ſua ī ip̄m piſus illicite cōtulerūt volentes (ſicut digniū ē) vt ī eo puniant in q̄ peccauerūt eligēdi eos hac vice ſuſpendimus ptāte. ꝛ infra. Qr vero hildeſeñ. eccleſiā cui fuerat alligatus: vñ (ſcđꝫ aplm̄) ſolutionem querere non debebat nimis improbe dereliquit: ne ad ipſā redeat vlterius diſtrictius prohibemus. cum ſcđm traditiones canonicas qui ad maiorē ſe plebem trāſtulerit: a cathedra repelli debeat aliena: et carere propria: vt nec illis p̄ſideat quos per ſuperbiam ſpreuit: nec illis quos per auariciam concupiuit.

Idem bāber. ep̄o ꝛ ſcolaſtico magun.

¶ Solus papa transfert epiſcopos ꝛ indulgentia per eū ſuper tali trāſlatione ꝯceſſa ad litteram ſeruanda eſt.

Capitulum. iiij.

Licet intantum. ꝛ infra. ¶ Sicut legitimi matrimonij vinculū qđ eſt inter virū ꝛ vxorē hō diſſoluere nequit: dñō dicēte in euangelio Quos deꝰ coniūxit hō nō ſeparet: ſic ꝛ ſpūale fedꝰ ꝯiugij qđ eſt iter ep̄m ꝛ eccl'iam: qđ in electiōe initiatū: ratū ī cōfirmatiōe/ ꝛ ī ꝯſecratiōe ītelligit ꝯſūmatū ſine illiꝰ auctoritate ſolui nō pt: q̄ ſucceſſor eſt petri ꝛ vicariꝰ ieſu chriſti. ¶ Hoc aūt. C. quōdā hildeſeñ. ep̄s non attēdēs ad herbipoleñ. eccl'iā ꝓpria temeritate trāſiuit: ꝛ infra.

¶ Nec illa p̄. n. indulgentia p̄ſumptionem excuſat ipſiꝰ: ſꝫ ambitionem accuſat. cū in ea ſit expreſſum ꝙ ſi ad maiorē vocaret forſitan dignitatem eam ſibi liceret aſſumere: dū tñ nihil ei de ſtatutis canonicis obuiaret. vñ lꝫ forſitā aliquibus videat vt īdulgentie occaſione ipſius ad dignitatē poſſit trāſire maiorem: ad parē tñ ipſi trāſire nō licuit cū in maiori dignitate ꝓpter maiorē vtilitatē faciliꝰ ſoleat diſpēſari. Preterea cū poſtulatio ſicut ꝛ electio examinari ſoleat diligēter: et tenor illius īdulgentie nō ſolū videatur poſtulationis examinationem ſed ꝑſone etiā reſeruare ſubiungens dūmō nihil de canonicis obuiet īſtitutis añq̄ꝫ per eum poſtulatio examiata fuiſſet cui fuerat faciēda. nulla ratione debuerat tranſiſſe.

¶ De auctoritate ꝛ vſu pallij.

Clemens. iij.

¶ Intra quālibꝫ eccl'iā ꝓuincie ſue archiep̄s pallio vti p̄t ſꝫ extra non pōt. Capitulū. j.

Cum ſup aliq̄ re: ꝛ infra. queſiuiſti quō ītelligatur qđ ī forma traditionis pallij ꝯtinet videlꝫ tradimꝰ tibi palliū vt eo īfra eccleſiā tuā vtaris. ¶ Qđ ita ītelligitur videlꝫ infra quālibet eccleſiā ꝓuincie tibi ꝯmiſſe. Si vero te ſacris indutū veſtibꝰ eccleſiā ꝓceſſionalit' vel aliomodo exire ꝯtigerit tūc tuo pallio minime vti debes. Celeſtinus. iij.

¶ Archiep̄s alteri archiepiſcopo palliuꝫ ſuū accōmodare non pōt. Capitulum. ij.

Ad hoc. qr q̄ſitum ſte a nobis ex ꝑte tua vtrū liceat tibi palliū tuū metropolitano alij cōmodare. ꝛ infra. ¶ Inquiſi. t. t. rñdemꝰ ꝙ nō videt eē cōueniēs vt palliū tuū alicui ꝯmodes: cum palliū ꝑſonā non trāſeat: ſed q̄ſqꝫ cū eo debeat (ſicut tua nouit diſcretio) ſepeliri.

Inno. iij. C. p̄ſbytero cardinali. ſe. lega.

¶ Per pallium cōfertur plenitudo pontificalis officij ꝛ nomen archiep̄ale.

Capitulum. iij.

Niſi ſpecialis dilectio Nulla. ꝛ infra. ¶ Sane ſi poſtulatio troianeñ. ep̄i ad panormitanā eccl'iam fuiſſet ꝑ nos etiā approbata: nō tñ deberet ſe archiep̄m appellare priuſq̄ꝫ a nobis pallium ſuſcepiſſet: ī q̄ pōtificalis officij plenitudo cū archiep̄alis noīs appellatiōe confert. ¶ Tu ergo qđ fcm̄ ē ſic ſtudeas palliare vt id ī ꝯfuſiōeꝫ tuā ꝛ ſe. apo. opprobriuꝫ non redundet. ¶ Qm̄ ſi oporteat vt nos vl' tu ex hoc negocio cōfundamur: eligimꝰ potius te confundi q̄ꝫ ledamus ſedē apoſtolice dignitatē. Idem

¶ Romanꝰ pōtifex ſemper ꝛ vbiq̄ꝫ vtitur pallio: alij in eccleſijs ſuis ꝛ certis diebus tantum.

Capitulum. iiij.

Ad honorē dei. ꝛ infra. ¶ Sane ſolus roma. ponti. in miſſarum ſolēnijs pallio ſemper vtitur: et vbiq̄ꝫ: quoniam aſſumptus eſt in plenitudinem eccleſiaſtice poteſtatis: que per palliū ſignificatur. Alij autē eo nec ſemper nec vbiq̄ꝫ: ſed in eccleſia ſua in qua iuriſditionē eccleſiaſticā accepert certis debēt vti diebꝰ. Qm̄ vocati ſunt in ꝑtē ſollicitudinis

non in plenitudinem ꝑtãtis.
Idem compoſtellano archi
epiſcopo.
Archiepũs extra ſuã pro=
uinciam pallio vti nõ poteſt
etiam ſi hoc habeat conſue=
tudo. Capitulũ.v.

Ex tuarum tenoꝛe lrarũ
accepimus ꝙ cũ fuerit
in conceſſione pallij tibi di=
ctum vt ipo infra eccleſiã tu
am votereris ⁊ tibi pro ecclie
tue negocijs frequenter ex=
tra tuam prouinciam cõmo=
ranti verecundum ſit abſqꝫ
pallio miniſtrare(cũ cõſue=
tudo ſit in hyſpania genera
lis ꝙ archiepi extra ſuas ꝓ
uincias pallio indifferenter
vtãtur)vt extra tuã ꝓuinciã
vti pallio valeas idulgeri ti=
bi a ſe.apo.poſtulaſti.
Lꝫ autem talis conſuetu=
do dicẽda ſit potius coꝛru=
ptela:nos tñ de ſpeciali gra=
tia indulgemus tibi vt ſi ne
ceſſitate aliqua ꝑpeditus ad
eccleſiam tibi ſubiectam ac=
cedere foꝛte nequeris ꝓ con
ſecrandis ſuffraganeis tuis
vel clericis oꝛdinandis:⁊ ad
eccleſiã alienã ꝑpter hoc te
cõtigerit declinare(duꝫ mõ
is ad quẽ ecclia ꝑtinet id ꝑ
mittat)vtendi pallio in iam
dictis caſibus liberam ha=
beas facultatem.

Idem.
In qualꝫ eccleſia ſue pro
uincie permiſſis diebus ar=
chiepũs miſſam celebrans vti
põt pallio. Capitulum.vi.

Cum ſis.et ifra. Vbi
cunqꝫ fueris in miſſa
rum celebrationibꝰ cõſtitu=
tus:diebus ſolemnibus vſũ
pallij(ꝑ qꝺ plenitudo ponti
ficij deſignatur)poteris li=
berius exercere.
Honoꝛius.iij.archiepo Tri.
Sine pallio ⁊ ſãdalijs po
teſt archiepũs celebrare.
Capitulum.vij.

Quia nos ⁊ infra. In
quiſi.t.t.r.ꝙ tam in tu
a qꝫ in aliena dioceſi potes
ſine pallio ⁊ ſãdalijs celebra
re:qui vtiqꝫ in tua dioce.non
debes ſemper celebrare cuꝫ
pallio.ſed diebus illis dũta
xat qui in eccleſie tue priui=
legijs ſunt expreſſi. Sicqꝫ ſo
luta eſt quarta queſtio qua
queſiuiſti an tibi ſit licitum
pro defunctis cum pallio ce
lebrare.

De renunciatione
Alexan.iij.Londoñ.epo.
Non datur licentia ceden
di epo qui propter ſenectu=
tem vult cedere ſi neceſſarius
vel vtilis ſit eccleſie ſue.
Capitulum.j.

Litteras tuas. ⁊ infra.
Si tuam aut ſenectutẽ
aut inſufficientiam foꝛte con
ſiderans te tanqꝫ imeritum
poſtulas relaxari ſcito nos
credere:ꝙ tutius ſit hoc tpe
ſi commiſſa tibi eccleſia ſub
vmbra tui nois gubernetur
qꝫ ſi alteri noue incõgniteqꝫ
ꝑſone gubernanda in tãto di
ſcrimie ꝯmittat̃: maxime qꝛ
in te vigoꝛ deuotiõis ⁊ fidei
(etiã coꝛꝑe ſeneſcẽte)nõ de
ficit:ꝫ vigẽte deoꝛſũ cõditio
ne coꝛpoꝛea/ feruoꝛ ſpũs in
ſublimioꝛa cõſcendit:⁊ ifra.
Monemꝰ te igitur vt ſuꝑ
hoc diebꝰ iſtꝭ nulla te facias
impoꝛtunitate moleſtũ:qꝛ in
decẽs oĩno ꝓbat̃ prius ſoluẽ
militie cingulũ qꝫ cedat vi=
ctoꝛi aduerſitas ꝑlioꝛum.
Idem abbati dolen.⁊ prioꝛi
de art. Qui abiurat bene
ficiũ licite põt illũ(ſi denuo
elicatur)obtinere. Capi.ij.

Cum inter.P.gaufridi ⁊
quoſdã alios canonicoſ
ſancti J.ſuper ſpũali benefi
cio.I.nallo in choꝛo ⁊ loco in
capitulo queſtio fuiſſet diu=
tius agitata.⁊ infra.
Ideoqꝫ manda.qtenus ſi
prefatuꝫ.P.inueneritis de cõ
ſenſu maioꝛis ꝑtis capli fuiſ
ſe de predicto bñficio aucto.
apo.inueſtitũ:eũ faciatis bñ
ficiũ ipm pacifice poſſidere.
nõ eñ videtur nobis ipedi=
mẽtũ afferre iuramẽtũ qꝺ de
eodem non petendo vlterius
ꝓponit̃ ꝑſtitiſſe:ſi conſenſus
maioꝛis ⁊ ſanioꝛis ꝑtis cano
nicoꝛũ ecclie interceſſit.
Idem epo verulano.
Qui renunciauit benefi=
cio ſuo illud repetere nõ po
teſt. Capitulum.iij.

Ex tranſmiſſa relatione
abbatis ſancti N de ce
perano nr̃is eſt auribus inti
matũ ꝙ P.rubeꝰ clericꝰ duꝫ
infirmitate laboꝛaret: apud
monaſteriũ ſcti ſaluatoꝛis ſi
bi petijt habitũ monaſticuꝫ
idulgeri:ꝗ recuꝑata poſtmo
dũ ſanitate ad monaſterium
illud gr̃a ꝯplẽdi votũ acceſ=
ſit ⁊ ibidem moꝛã aliquãtulã
faciẽs ea q̃ ꝑdicte ecclie ſcti
N.ꝯtulerat:ſibi fecit reſtitui
nũc aũt mutato aĩo laboꝛat
vt reſtituat̃ in ecclia ſupradi
cta. Verũ qm̃ iam dicta ec
cleſia ab eo ſoluta dinoſcitur
ex ꝗ ea q̃ ſibi ꝯtulerat ad pe
titionẽ ſuã reſignauit eidem
madamꝰ quatenꝰ(ſi res ita
ſe habet)ꝑdictũ abbatẽ ⁊ ſo
cios eiꝰ ad receptiõeꝫ.P.nul
la rõne cõpellas inuitos nec
a populo ceperano compelli
ꝑmittas hoꝛtari tñ eos po=
teris vt illũ non tanqꝫ vnũ de
ecclia:ſed quaſi de nouo re=
cipiãt in ſociũ et in fratrem.
Idem epo toꝛnacẽ. Bñfi=
ciatꝰ ſine licentia ꝑlati ſui be
neficio renũciare nõ poteſt.
Capitulum.iiij.

Admonet:⁊ infra. Vni=
uerſis ꝑſonis tui epa
tus ſub diſtrictiõe ꝓhibeas

ne eccl̃ias tue dioce. ad ordinationẽ tuã ptinẽtes abſq; aſſenſu tuo intrare audeant aut detinere ãt te dimittere inconſulto. ¶ Quod ſi quis contra prohibitionem tuam venire preſumpſerit: in eum canonicam exerceas vltionẽ

Clemens. tertius.

¶ Contra petentẽ beneficium admittitur ſpontanee abiurationis exceptio etiã cũ renunciationis non adiecta: contra quã actor replicare poterit ꝙ non ſponte renunciauit: ⁊ qui melius probauerit obtinebit. Capitulum. v.

Super hoc ꝙ ſciſcitaris vtrum eccleſiaſtica beneficia repoſcentibus obiecta ſpontanee abiurationis exceptio ſine cauſe cognitione ſit admittenda: et an actoris ꝙ ſpõte nõ renũciauit an rei de ſpõtanea renũciatiõe debeãt probatiões admitti ¶ Sic tue experiẽtie reſpõdemus ꝙ nulla ratio hoc veriſile reddit vt quiſq; beneficium multis forte expenſis ⁊ laboribus acquiſitum quo ſuſtentari debet: facile ſine magna cauſa ſua ſponte reſignet ideoq; ſuperuacuum eſſe non credimꝰ: cãm reſignationis diligẽter inqri: quã ſi forte pbabilẽ. i. nõ vi nec metu nec oppſſiõe: nec iteruẽtu pecunie nec pmiſſiõe extortã iudex iuenerit: maxime ſi nõ iteruenerit iuramẽtũ qđ vix fieri de voluntate ꝓpria credit: qđ fere ſẽp a malo eſt (niſi replicatio canõica fuerit oppoſita) admittere non poſtponat. Porro lʒ negãtis factum per rerum naturam nulla ſit pbatio: eius tamen qui ſpontaneam renunciationem negat (cum implicite et quodãmodo replicando inficietur ſuper aſſertione ſua habito ad dignitatem ⁊ opinionem reſpectu) probationes credimus admittendas

Idem.

¶ Qui ſponte renunciauit electioni de ſe facte ſuꝑ ipſa vlterius audiri non debet

Capitulum. vj.

In preſẽtia nr̃a: et infra ¶ Licet igitur iudex non ſemper ad vnam ſpecies probationis applicet mentem ſuam: ſed ex confeſſionibus / depoſitionibus / allegationibus: et alijs que in eius preſentia proponuntur: formet animi ſui motum: ⁊ tãta ſit iudicialis auctoritas vt ſemper pro ipſo preſumi debeat: donec contra ipſum aliquid legitime comprobetur quare ſi tu coram dulmeñ. epiſcopo et eius cõiudicibꝰ nichil penitus probauiſſes: ſtanduʒ tamen ſententie fuerat niſi aduerſarius eam oſtenderet irritandam

¶ Quia tamẽ preter iſta cõſtitit de ipſius renunciatione ſpontanea per quaſdam epiſcoporum litteras et confeſſionez ipſius nos ei ſuper eadem abbatia ſilentium duximus imponendum.

Celeſtinus. iij.

¶ Qui renunciauit litteris beneficialibus non ideo inſtitutioni iam facte renunciare videtur.

Capitulum vij.

Sane dilecto filio nr̃o. J. preſbytero cardin. tunc apoſtolice ſedis legato nos meminimus iniunxiſſe: vt H. ſubdiaconum canonicum in pictauenſi eccleſia inſtituere procuraret: qui mandatis noſtris obtemperans ibidem inſtituit in canonicuʒ ſubdiaconum memoratum: ⁊ infra. Poſtmodum idem H. quorumdam veſtrum ductꝰ conſilio litteras ſuas vobis reddens veſtre mĩe ſe ſubiecit: ⁊ infra.

¶ Quia vero vnde miaʒ debuit impetrare inde cogitur diſpendium ſuſtinere mandamus quatenus (hoc non obſtante) ipſum in fratrem ⁊ canonicum admittatis.

Inno. iij. Hidrontẽ. archiepiſcopo.

¶ Renunciatio bñficij fc̃tã i manibꝰ laici nõ tenet: renunciãs tamen eſt bñficio ſpoliandus. Capitulum. viij.

Quod in dubijs: ⁊ ĩfra ¶ Ibi preterea q̃ bñficium eccl̃iaſticũ ſibi collatum ſpõte ĩ manũ laicã reſignantes illđ denuo a laico ſuſcepit: eodẽ ſũt bñficio ſpoliãdi: licet reſignatio taliũ fc̃tã laico nullã obtineat firmitatem. Idẽ Ebor. archiepõ.

¶ Papa concedit inuitam cedendi epõ q̃ ſine mortꝭ periculo in eccl̃a ſua morari nõ pt. ca. ix.

Ad ſupplicationẽ Raguſieñ. archiepi. eũ a cura qua tenebat eccl̃ie raguſieñ. duximꝰ abſoluẽdum eo ꝙ ibi nõ potat ſecure morari: ⁊ ſi acceſſũ haberet ad illã: mortis ſibi piculũ imminebat. ⁊ infra. ¶ Ne vero idẽ in vituperium miniſterij / nr̃i defectũ in rebus tpalibꝰ patiatur: mãdamꝰ quatenꝰ bñficium (qđ de liberalitate regia ac conceſſione tua: in epiſcopatu carleoli: ⁊ eccl̃ia de malebrõ eſt illi collatum) ad ſuſtẽtationẽ ꝯſerues ipſius. ¶ Cui conceſſimus vt ĩ ipõ epatu abſq; vſu pallij officiũ epãle valeat exercere: tibi tã q̃ʒ metropolitano reuerẽtiã ⁊ obediẽtiam impenſurus.

Idem epõ arelateñ.

¶ Ponit ſex cauſas ex quibus epi pñt petere: et papa cõſueuit cõcedere cedẽdi li-

cẽtiam: q̃ ſex cauſe his verſi
bus comprehendi poſſunt.
Debilis/ignarus/male con
ſcius/irregularis:
Quẽ mala plebs odit: dans
ſcandala cedere poſſit. Ca.x.

N Iſi cũ prudem. ⁊ infra:
¶ Si in hmõi ceſſiõe
frugẽ tibi melioris vite pmit
tis: ſcire te debes nõ eẽ ſcti=
ficato in vtero ſanctiorem: ⁊
ideo non oportet te pdicatio
nis iaʒ ſuſcepte deſerere mi
niſteriũ: cũ ille cuiꝰ fieri ba=
iulus recuſabat tãdẽ predi=
candũ receperit vbũ dei: ꝙ ſi
forſan humilitatis cã de cul
mine q̃ris põtificali deſcẽde
re: eo ipo humilitatis videriſ
erigere male verticeʒ ꝙ te ni
mis in reſinãdi ꝓpoſito exhi
bes ptinacẽ qꝛ tũc in te verã
hũilitatẽ cuſtodies: cũ ⁊ per
eã locũ ſublimẽ fugies: ⁊ per
obedientiam nõ dimittes.
¶ Intueri te itaqʒ volumꝰ:
ꝙ hec ſunt illa p que cedẽdi
eps licẽtiã põt poſtulare: cõ
ſcia cris debilitas corpis de
fectꝰ ſcie malicia plebis: gra
ue ſcandalũ: irregularitaſqʒ
pſone. ſʒ ĩ his omnibꝰ eſt ob
ſeruãda cautela. Propt con
ſciam enim cris: cedẽdi põt
licẽtia poſtulari: ⁊ forſitã nõ
cuiuſlʒ/ſed dũtaxat illiꝰ pro
pter qđ ipſiꝰ officij executio
poſt pactã pniaʒ impeditur:
cũ ſi oẽs q̃s arguit ꝯſcia cu=
luſlibʒ culpe cederẽt: pauci
vl nulli ĩ illo miſterio remãe
rẽt: ⁊ infra. ¶ Alia vo cã ẽ de
bilitas corpis: q̃ vl ex ĩfirmi
tãte vel ex ſenectute pcedit
nec tñ ois/ſʒ illa ſolũmõ per
quã ĩpotens reddit ad exe=
quẽdũ officiũ paſtorale. nam
ſi p q̃libʒ corpali debilitate/
ſuſcepte ſeruitutis officium
poſſʒ deſeri: fruſtra fateret
ſe apoſtolꝰ in ſuis ĩfirmitati
bꝰ glari. cũ intdũ nõ plꝰ hor
tet ſenilis debilitas aliqueʒ
cedẽ: qʒ moralis maturitas
(q̃ ĩ ſenibꝰ eẽ ſolet) ipʒ ĩ ſuo
ſuadet officio pmanere: p ta
libꝰ eñ de ſe dicit aplus. Cũ
infirmor tũc fortior ſuʒ: quia
nonnunq̃ʒ corporis infirmi=
tas fortitudinẽ cordis aug=
menta ¶ Pro defectu quoqʒ
ſcie plerumqʒ poteſt quis
petere ceſſionem: qꝛ cuʒ ipſa
circa ſpiritualium admini=
ſtrationeʒ ſit potiſſimum ne
ceſſaria: ⁊ circa curam tpaliũ
oportuna. preſul qui commiſ
ſam ſibi dʒ eccleſiam regere
in vtriſqʒ ſalubriter ei renun
ciat ſi ſciam (in q̃ ipſam re=
gat) ignorat. Tu eñ (inquit
dñs) ſciam repuliſti. et ego
te repellam ne ſacerdotio fũ
garis michi q̃ʒq̃ʒ ⁊ ſi deſide
randa ſit eminens ſcia in pa
ſtore: in eo tamen ſit compe=
tens toleranda: quia ſecun=
dum apoſtolum. Scia in=

flat: charitas aũt edificat/⁊
ideo ipfectũ ſcie põt ſupplẽ
pfectio charitatis. ¶ Propt
maliciã aũt plebis cogitur ĩ
tdũ p̃latꝰ ab ipſiꝰ regimĩe de
clinare: qñ plebs adeo dure
ceruicis exiſtit: vt proficere
neq̃at apud ipſam: ſed ꝓpter
eius duriciã quo magis ſata
git: eo magis iuſto iudicio
deficere pmittatur: dicente
dño p ꝓphetã. Linguã tuam
adherere faciã palato tuo:
quia domꝰ exaſperãs ẽ et a/
poſtoli legũtur dixiſſe iudeiſ
Ecce cõuertimur ad gẽtes:
qꝛ verbi dei vos ĩdignos feci
ſtis. Nõ tñ p qualibet culpa
paſtor dʒ gregẽ deſerere ne
mercẽnario cõparetur. qui
videt lupũ venientẽ/⁊ dimit
tit oues ⁊ fugit ſʒ de ſupiorʒ
licentia: tũc demũ põt nõ tã
timide fugere: q̃ʒ prouide de
clinare. cum oues cõuertun
tur in lupos: ⁊ q̃ debuerant
humiliter obedire tã irreuo
cabiliter contradicunt. cum
⁊ ſi tales ſint grauiter p cri=
mine puniendi ſunt tñ pro tẽ
pore vtiliter tolerandi: quia
ſanguinẽ elicit qui nimis e=
mungit.
¶ Pro graui q̃qʒ ſcandalo e
uitando (cũ aliter ſedari nõ
põt) lʒ epo petere ceſſionem
ne plus temporalẽ honorem
q̃ʒ eternam videatur affecta
re ſalutem memor illius qđ
dicit apls. Si eſca ſcandali=
ʒauerit fratrem meum: non
manducabo carnem ineter=
num. Sʒ inter ſcandalũ ⁊ ſcã
dalũ eſt ſubtiliter diſtinguẽ
dum ſicut dñs ipſe diſtinxit
cui cum dixiſſent apli Scis
quia phariſei audito hoc ver
bo ſcandalizantur: rñdit. ſini
te illos ceci ſunt ⁊ duces ce=
corum Alibi vero dixit. Qui
ſcandalizauerit vnum de pu
ſillis iſtis qui in me credunt
expedit ei vt ſuſpendatur
mola aſinaria in collo eius:
⁊ demergatur in profundum
maris. Perſone vo irregula
ritas (vt ſi forte ſit bigamus
vel vidue maritꝰ) ẽ cã propt
quã petẽ pt licentiã aliquis
reſignandi: atteſtante aplo
qui dicit Opʒ epʒ eſſe vnius
vxoris virũ. Non tñ propter
quãlibet irregularitatẽ per
ſone: dʒ ei q̃ regularit miſtra
uit cedendi licẽtia ĩdulgeri:
vtpote ſi de legitio mrĩonio
nõ ſit natꝰ q̃a lʒ irregularita
tem hmõi nõ potuerit ſubti
cere: ſi tñ ⁊ culpa latʒ: ⁊ cã: cũ
eo q̃ laudabiliter ſuũ ĩpleuit
offĩm (iniũcta ſibi pñia cõpe
tenti) põt non minꝰ vtilit q̃ʒ
miſericordit diſpẽſari. Ego
ſũ (inq̃t deꝰ) zelotes vĩdicãs
pctã pr̃m in filios: et vſqʒ in
tertiam ⁊ q̃rtã gñationem: in
his q̃ oderĩt me. i. ĩ illꝭ q̃ ꝯtra
me pr̃nũ odiũ imitãtur. vnde

pȝ ꝙ illis q̄ pſna vicia nō ſe=
quuntur: ꝓpe pn̄t in talibꝰ
ſuffragari ꝟtutes: illo diſcre
tionis adhibito moderamīe
vt inter nothos ⁊ mãzeres:
naturales ⁊ ſpurios diſtin=
guat: ⁊ infra. ¶ Verū ſi ꝑpt
alias cās ceſſionē affectes
nō eſt in hoc tibi poſtulanti
fauēdū cuȝ hmōi poſtulatio
videat nō eſſe diſcreta quo=
niā (vt id tāq; notiſſimuȝ o=
mittamꝰ ꝙ ocioſitas ⁊ volu=
ptas arma ſunt hoſtis anti=
qui ad miſeras animas cap
tiuādas) ꝑꝑ laboris anguſti
as aut ꝑſecutionis incurſus
nō debes deſerere ſpōſā tuā
cui defigēdo manū apud ex
traneū te fide media copu=
laſti: ſciēs ꝙ beati ſunt iſti q̄
ꝑſecutionē patiuntur ꝑpter
iuſticiā: qm̄ cū ꝓbati fuerint
accipiēt coronā vite: quaȝ re
promiſit deus diligētibus ſe
Sȝ dices Spūs vbi vult ſpi
rat ⁊ neſcis vn̄ veniat: aut q̄
vadat: et ideo nō eſt qui poſ
ſit vias illius ſpiritus per=
ſcrutari. qui vero ſpiritu dei
aguntur non ſunt ſub lege
quoniam vbi ſpūs dei ibi li=
bertas: q̄re ſi cedendi tibi
licētia data ab homine nō fue
rit: nichilominꝰ tamē cedes:
quia data eſt tibi libertas ce
dendi a deo. Certe deſipis ſi
ſic ſapis: nā quō ſpiritu dei
agit̄ q̄ cōtra ſpm̄ dei agit: ſi
eſſi ꝟa ſūt q̄ pmiſimꝰ (imo q̄ꝛ
indubitāter ſūt ꝟa) ꝓcul du
bio ↄtra ſpm̄ dei agit q̄ aliqd
ↄtra ꝟitatē attētat: qm̄ ipſe ē
ſpūs ꝟitatis. Porro ſi dicas
ꝙ forſan alia ē cā latens ꝑpt
quā cedendi voluntas tibi
celitꝰ inſpiratur. ⁊ nos ſiqdē
rn̄demꝰ: tu quō ſcis ꝙ talis i
ſpiratio ſit celeſtis? nōne re
colꝫ qd ille gloſꝰ pōtifex di=
xit: cū cepiſſet viribꝰ corꝑis
repente deſtitui? Dn̄e ſi ad
huc populo tuo ſum neceſſa
rius non recuſo laborē: fiat
volūtas tua: illius exemplū
ſecutus: q̄ dixit. Cupio diſſol
ui et eē cū xp̄o: manere aūt i
carne neceſſariū eſt ꝑꝑ vos
⁊ ifra. Quippe ſi quātocūqȝ
ꝟtutum flore refulgeas: et i
te nō hēas charitatē: nichil
te ↄprobaris habere. nulla
ſiqdē maior poterit eſſe chari
tas q̄ȝ vt aīam ſuā ponat qs
ꝓ amicis ſuis. cū aūt ꝑpter
hanc te deceat aīaȝ tuā pro
ſubditis tuis ponere: nulla
occaſiōe (dūmodo proficere
illis poſſis: ⁊ ſi non omnibus
tn̄ multꝭ) ab eoꝝ regimīe te
ↄueīt excuſare: qm̄ ſi laboris
cām ꝑtēdis: exēplum te apl'i
ſubleuabit q̄ ſuadet tibi la=
borē hmōi n̄ refugere: dū ſe
aſſerit ꝓ cōi ſalute plꝰ cete
ris laboraſſe: q̄ꝛ lȝ n̄ ſp ſeq̄t
laborē effectꝰ nihilominꝰ tn̄
ipſe labor ē meritoriꝰ apud

deū. iuxta qꝺ legit̄. Reddet
deꝰ mercedē laborū ſctōꝝ ſu
oꝝ: et infra. Nec putes ꝙ iō
martha malā ꝑtē elegerit: q̄
circa pluria ſatagebat: quia
maria optimā ꝑtē elegit: q̄
nō auferet̄ ab ea: qm̄ lȝ illa
ſit magis ſecura iſta tn̄ eſt
magis fructifera. ⁊ lȝ illa ſit
magis ſuauis: hec tn̄ magis
vtilis: cū in fecūditate ſobol'
lippitudo lie rachel' pulchri
tudini ſit ꝑlata. q̄ꝛuis ſit in
vnū ⁊ ↄtēplatiuꝰ eē valeas ⁊
actiuꝰ legiſlatoris exemplo
q̄ nūc aſcendebat in mōtē vt
ibi gl'iam dn̄i cū maiori cer=
neret libertate nūc ꝟo deſcē
debat in caſtra: vt cū vtilita
te maiori ncitatibus populi
ꝓuideret, q̄ ꝑpter facilius i
dulgetur vt aſcendat mona
chus ad ꝑſulatū q̄ȝ ꝑſul. ad
mōachatum deſcēdat ⁊ ifra
¶ Monemꝰ itaqȝ vt laborē
paſtoralis regīs nō recuſes
ne fortaſſis ad pedes ſuos
cū maria ſperneret te accipe
q̄ ſibi apud te diuertēti ſpre
uiſſes cū martha ſollicita mi
niſtrare: et infra. Quia vero
in poſtulādo cedendi licētiā
inſtituti: tibi te duximus re
linquendum vt diſtictis cau
ſis ꝑpter quas cedere opor
teat: ſi ꝑpter aliquā cauſam
vtilem et honeſtā i huiuſmo
di propoſito perſeuerēs: de
licentia noſtra cedas. alio=
quin cedēdi licentiam auct.
apo. tibi ſcias eſſe penitus
interdictā quoniā ſi pennas
habeas quibꝰ ſatagas in ſo
litudineȝ aduolare ita tamē
ſtricte ſunt nexibus ꝑcepto
rum vt liberum non habeas
(abſqȝ noſtra permiſſione)
volatum.

Idem epiſco. fauētino in ar
chiepiſco. rauēnaten. electo.

¶ Epūs qui propter crimē re
nunciauit epiſcopatui et ad
religionē trāſiuit ad ep̄atuȝ
reaſſumi nō pōt: ſecus ſi re=
nūciauit ꝑpter perſecutio=
nē: infirmitatē. defectum ſci
entie ſymoniā ipſo ignorāte
cōmiſſam vel aliuȝ ſilēȝ cām.
Caplm. xi.

Post tranſlationeȝ tuā
ad eccl'iam rauēnateñ.
cum ꝑpoſitus ⁊ canonici fa=
uentin̄. in. J. eorū canonicuȝ
liberā eligendi auctoritatē
vnanimiter contuliſſent / ip
ſe. J. ſancti fridiani lucan̄. ca
nonicum olim epiſcopū ſar=
nateñ. i. fauētineñ. ep̄ȝ poſtu
lādū elegit. Porro a ſcti fri=
diani priore ſup hoc reqſito
⁊ obtēto ↄſēſu ꝑpoſitꝰ ⁊ alij
poſtulatōeȝ eādē approbari
a nobȝ hūilit' petierit. ¶ Ve
rū poſtulatiōi hmōi videbat̄
ↄcilij ↄſtātinopol' capl'ȝ obui
are i q̄ ſtatutū ē vt qcūqȝ de
pōtificali dignitate ad mōa
chorū vitā ⁊ ꝑnie locū deſcen

derit:neq̄q̄ꝫ vlterius ad pon
tificatū reſurgat. vñ ꝯtra di
ctū cōciliū (cū ſit vnū ex q̄ttu
oꝛ pꝛicipalibꝰ:q̄ ſicut quat
tuoꝛ euāgelia eccl̃ia catholi
ca venerat̃) nullatenꝰ vide=
batur eoꝛum poſtulatio ad=
mittēda. Ceteꝝ ſpāles q̄dā
caſus inueniunt̃: in quibus
(pꝛedicto ꝯſilio nō obſtāte)
is q̄ vitam mōacalem elegit
rurſum licite pōt ad ep̄atuꝫ
aſſumi ſi enim q̄ſq̄ꝫ ꝑſecuti=
onis rabie ſeuiēte/ vel ꝑpe=
diente inualitudine coꝛpis:
cuꝫ pꝛoficere neq̄at in regie
paſtoꝛali: de ſupioꝛis aucto
ritate ad mōaſticam vitam
deſcendat perſecutionis vel
egritudinis impedimēto ceſ
ſante:ad ep̄alem poterit re=
ſurgere dignitatem. Iteꝫ ſi
quis ꝑꝑ l̃rature defectū (ne
tāq̄ꝫ cecus ceco ducatum p̄=
beat) locum regis auctoꝛi=
tate apo. deſerēdo ad ociuꝫ
ſe ꝯtulerit monachale:ac ꝑ
exercitium lectionis ſciētie
repperit margaritaꝫ:pꝛocul
dubio poſſit denuo vocatꝰ a
dñō cathedrā reaſcēdere pa
ſtoꝛalē. Rurſꝰ ſi q̄s cupidita
te ꝑentū (eo tñ penitꝰ igno=
rante) fuerit ep̄atū adeptꝰ:ꝛ
hoc ꝯꝑto ep̄atū d̾ lr̃ia ſupio
ris dimittēſ obſ̃uātiā elege
rit rgl̃arē:ꝛ ſi ad ep̄atū eūdē
redire pꝰmodū neq̄at iuxta
canōicas ſāctiōes.ad aliū tñ
poſſit licite reaſſūi.q̄ꝫq̄ꝫ aūt
ī his ꝛ ꝯſilibꝰ caſibꝰ is q̄ ep̄a
tu dimiſſo mōaſticā vitā ele
git:reſurgere valeat ad offi
cium paſtoꝛale:nihil tñ ī his
ꝯtra p̄ſcriptū ītelligit̃ ꝯciliū
attentari: qd̾ in eo loq̄t̃ caſu
cū ꝑꝑ aliqd̾ crimen ep̄atum
q̄s deſerēſ:ad vitam mōaſti
cam pñie cā deſcendit. Vñ q̄
daꝫ in eo caſu loq̄ dixerīt ca=
plꝫ ſupꝛadictū:cum q̄s ꝑ cri
mie de q̄ ꝯuictꝰ fuerat:vl̃ cō
feſſus ab ep̄ali dignitate de
poſitꝰ ī mōaſterio extitit ad
pniaꝫ agēdā īcluſꝰ:vl̃ cū ali=
quis ꝓpter graue crimen ꝓ
q̄ ep̄atū retinēs pniam digne
agere non valebat cedendi
obtenta lr̃ia vitā monachalē
elegit. Alijs aſſerētibꝰ ſic ī
telligēdū eē capl̃m añdictū:
vt ꝑ ſe reſurgere nequeat.i.
repetere quaſi debitum qd̾
tali modo dimiſit q̄ꝫq̄ꝫ eligi
poſſit:p̄ſertim ſi locum tñ ꝛ
nō oꝛdine reſignauit. ¶ Cuꝫ
ergo nobis ꝯſtare nequerit
ob quam cauſam pꝛedictus
I. ep̄atui olim ceſſerit: man
damꝰ quatenꝰ ſi tibi cōſtite
rit:ꝙ ꝑꝑ aliquaꝫ ex p̄miſſis
cāis ſeu ꝯſilibꝰ idē I. ep̄atui
ceſſerit mēoꝛato: tu aucto=
ritate nr̃a (dūmō neceſſitas
vl̃ vtilitas id expoſcat) lr̃iaꝫ
ei tbuas aſcēdēdi ad regimē
eccl̃e fauētiñ. maxīe ſi ꝑ vitate
ſubnitit̃:ꝙ dictꝰ I. loco tātū

mō ceſſerit mēoꝛato:ꝛ nō oꝛ
dini vel etiā dignitati: tūc ei
eēt vehemētiſſime p̄ſumēdū
ꝙ nō ꝑꝑ crimē aliqd̾ ab ipſo
ꝯmiſſū:ſꝫ cā pñie ad vitā mi=
grauerit regl̃arē. p̄ſertim cū
apl̃ica ſedes:poſt ceſſionem
multo minus q̄ꝫ ātea ꝑmiſiſ
ſet eidē tali crimine irretito
ī pōtificali oꝛdine miniſtra=
re alioqui (cū durū nimis ex
titerit ꝯtra tā ſolēne ꝯciliuꝫ
hmōi poſtulationē admitte
re) p̄poſito ꝛ canoicꝭ memo
ratis iniūgas:vt aliā perſo=
nā ſibi idoneā eligāt ī paſto
rē. Idē in ꝯcilio gñali.

¶ Qui petijt cedēdi licētiā
et q̄ illā obtinuit cedere cō
pellitur. Capitulum. xij.

Quidā cedēdi licētiaꝫ
cū iſtātia poſtulātes/
ea obtēta cedere p̄termittūt
Sꝫ cū in poſtulatione hmōi
āt eccl̃iaꝝ ꝯmoda qbꝰ p̄ſunt
aut ſalutē videantur ꝓpꝛiā
attendiſſe (quoꝝ neutrū ſua
ſiōibꝰ aliq̄ꝝ q̄rentium q̄ ſua
ſunt:ſeu ēt leuitate q̄libꝫ no
lumꝰ impedire) eos ad cedē
dum decernimus compellen
dos. Honoꝛius. iij. maioꝛis
eccleſie decano et magiſtro
R. cāt. ſci dioñ. leodieñ.

¶ Non renunciat iuri ſuo q̄
gratie aduerſarij ſe ſubmit
tit. capitulum. xiij.

Veniens ad apoſt. ſe. I
ſubd̾. pꝛopoſuit:ꝙ cū
bone me. I. papa. p. n. abba
ti de emenco:ꝛ maioꝛis eccle
ſie ac ſci pauli cātoꝛibꝰ treu.
ſuis dederit lr̃is in manda=
tis: vt ſi nichil canonicū ob
uiaret:p̄bēdam in eccl̃ia ſcti
floꝛentiñ. in confluentia:quā
Iacobꝰ d̾canus ipius eccl̃ie
reſignauit ſublato ap. obſta
culo aſſignarent et:infra. Cū
qꝫ iudices apl̃icū vellent ad
implere mādatum quidā ſe
oppoſuerūt canonici eccl̃ie
mēoꝛate dicentes ſubdiaco
num añdictum renunciaſſe
iuri qd̾ ſibi ex ipis lr̃is ꝯpe
tebat. Dicto igitur ſubdia.
hoc negante iā dicti canoni=
ci ad hoc pꝛobandum teſtes
aliq̄s ꝓduxerīt ꝑ q̄s cū vide
retur ꝓbatum ipſum ſe gra
tie capituli commiſiſſe. duo
iudices pꝛedictoꝛum ſenten
tialiter decreuerunt eundeꝫ
non poſſe vti litteris ſupꝛa=
dictis pꝛo eo ꝙ idem aduer
ſarij ſi gratie ꝯmiſiſſet per
quod viſus eſt renunciaſſe
iuri ſibi ex ipſis litteris cō
petenti. A qua ſñia idem ap
pellans in vigiliam epipha=
nie terminum ſue appellati
onis pꝛefixit. ¶ Ad quā cuꝫ
vēiſſet. P. de colle medio ca=
pellanū nr̃m ſup hoc ſibi cō
ceſſimꝰ auditoꝛē. Sꝫ cū eius
aduerſariꝰ nō acceſſerit/per
duos mēſes et amplꝰ expe=
ctatꝰ, nec vllus ꝯpareret ꝓ eo

ſufficiēs reſpōſalis:tādē qui
dā lr̄as hn̄s ad ꝯtradicēdū ⁊
impetrādū:corā eodē cōpa=
ruit:q̄ cū ad tractādum cām
min⁹ ſufficiēs crederet:ideꝫ
auditor ſn̄iam p̄dictoꝝ iu=
dicum ſn̄ialit(iuſticia exigē
te)caſſauit. ¶ Nos igit̄ ratā
⁊ firmā habem⁹ capellani ſē
tētiā memorati. Idem archi
epō treuerē. ¶ Si p̄latus
ab obediētia ſubditos abſol
uit:non ꝓpter hoc p̄lature
renunciat.

Capitulum.xiiij.

Ecte corā nobis.f.t.
lr̄e cōtinebāt ꝙ abbas
ſcti petri tulleñ. tibi hūiliter
eſt cōfeſſus:ꝙ cū adeo graui
egritudine laboraret:ꝙ de vi
ta deſperaret ipſi⁹:ad cuiuſ=
dā emuli ſui cōſiliū:de q̄ ipſe
(cum nō crederet eū emulū)
confidebat monachos ſuos
ab obediētia in q̄ ſibi tenebā
tur abſoluit:vocato dioceſa
no epō:vt abbatiam in eius
manibus reſignaret: qđ ta=
men vſus conſilio ſaniori nō
fecit ⁊ eidem abbati poſtmo
dum reſtituto ſanitati: vni=
uerſi ⁊ ſinguli de conuentu o
bedientiam et reuerentiam
requiſiti ab eo in capitulo ꝓ
miſerunt et infra.
¶ Nos autem ex tali facto
eundem abbatem ſuo reſi=
gnaſſe regimini non videm⁹
Grego.ix.agathen̄.⁊ vticen̄.
epis. ¶ Abbas exēpt⁹ ſine
licentia pape renunciare nō
poteſt. Capitulum.xv.

Ilecti filij conuentus
monaſterij ſancti A.i
mediate ad ro.pertinētis ec
cleſiam itimauerūt ꝙ abbas
eoꝝ ſentiens ſe inſufficientē
oneri regiminis abbatie:ceſ
ſit in manibus eorūdem:ipſi
quoqꝫ.G.monachum ſancti
victoris elegerunt canonice
in abbatem.⁊ infra.
¶ Cum igitur dictus abbas
cedere ſine licentia noſtra ne
quiuerit:nos tam electioneꝫ
q̄ꝫ ceſſionem p̄dictas de=
cernentes irritas et inanes.
Mandamus quatenus ab=
batem ipſum loco ſuo reſti=
tui faciatis:quo integre re=
ſtituto:vice noſtra recipia=
tis ceſſionem ipſius.
¶ De ſupplenda negligen=
tia p̄latorum.

Alexan.iij. ciſtercienſibus.
¶ Si dioceſanus requiſitus
benedicere nolit ciſtercien=
ſem abbates:ipſe monachos
ſuos benedicere poterit.

Capitulum.j.

Tatuimus p̄terea
vt ſi epiſcopus tertio
cum humilitate ac deuotio=
ne(ſicut conuenit) requiſi=
tus:ſubſtitutos abbates ve
ſtros benedicere forte renue

rit:eiſdem abbatibus liceat
proprios monachos benedi
cere:et alia que ad officium
huiuſmodi pertinent exercē
donec ipſi epiſcopi ſuam du
riciam recogitent:⁊ abbates
benedicere non recuſent.
Clem̄.tercius.
¶ Regulares i ſuos vſus cō
uertere non poſſūt eccleſias
in quibus ius obtinent pa=
tronatus:et ſi infra tempus
lateran̄.concilij quando va=
cant non p̄ſentēt rectores
ad eas ſuperior ordiabit eaſ
dem. Capitulum.ij.

Icut nobis tua frater
nitas itimauit: mona=
chi quidam et canonici regu
lares:eccleſias que ad p̄ſen/
tationem eoꝝ pertinēt:i tuo
epiſcopatu habentes ꝓprijs
vſibus deputare nitūtur:nec
volunt ad eas cum vacaue=
rint vocare perſonas: quin
potius occaſione conceſſio=
nis quorūdaꝫ epoꝝ:vicarios
in eis pro ſua inſtituunt ⁊ de
ſtituūt voluntate admiſſos
ita pēſionibus onerātes/ꝙ
eccleſijs cōpetenter pn̄t in
paupertate nimia deſeruire
nec epō in epālibus rn̄dere/
neqꝫ hoſpitalitateꝫ(ſicut cō
uenit)tranſeuntibus impar
tiri. ¶ Nolentes auteꝫ vt ſta
tus eccleſie debitus ⁊ anti=
quus/per inſolertiam alicu=
ius ſubuertatur.mandamus
quatenus(niſi a iuriſditione
tua exempte ſint eccleſie ſu
p̄dicte)p̄dictos exceſſus
ſtudeas rationabiliter emen
dare. Et niſi p̄dicte perſo=
ne infra tempus lateran̄. ꝯci
lij. conſtitutum ad vacantes
eccl'ias tibi perſonas idone
as p̄ſentauerint/extūc tibi
liceat(appellatiōe remota)
in eiſdem ordinare rectores
qui eis p̄eeſſe nouerint ⁊ ꝓ
deſſe/ita tn̄ ꝙ ex hoc nullum
patronis p̄iudicium impo
ſterum generet.
Inno.iij. ¶ Supplet ſupior
iferioris negligentiā in bn̄fi.
ꝯferendis ſi tp̄e lateran̄.con
cilij lapſum ſit ⁊ collatio per
iferiorē poſtea facta non va
let. Capitulum.iij.

Icet mgr̄.H.et.R.pro
curator R.de ſctō cadi
modo ſuper archidiaconatu
richemundie diutius litiga
uerint coram nobis.⁊ infra.
¶ Ne igitur ius noſtrum ne
gligere videamur.qui alios
in ſua iuſticia confouemus/
mandamus quatenus ſi vo
bis conſtiterit archidiacona
tum richemundie vacaſſe ꝑ
annum(tp̄e ſemeſtri quo vel
ad archiepm̄ vel ad capitulū
donatio ꝑtinebat non a vaca
tione ſed a noticia ꝯputato)
cū ꝑ eo ꝙ eborac. archiepūs
aliū ſuꝑiorem non hꝫ/extunc
fuerat ad nos donatio deuo

luta: vtrilqꝫ ſup eo ſilētiū im
ponatis. Idem mgr̄o. P. de
caſtro nouo. et. B. monacho
fontiſfrigidi apoſto. ſe. legā.
¶ Si is ad quē ſpectat dōnā
cij collatio lapſo tp̄e latera.
cōcilij ꝯferat: nō valet colla
tio niſi de miſericordia tole=
retur. Capitulum quartum.

Litteras veſtre diſcre=
tionis accepimus ꝙ cū
in quibuſdā eccleſijs legatio
ni veſtre ſubiectis: quedam
beneficia ⁊ dignitates tanto
tēpoꝛe vacauiſſent ꝙ tā pre=
lati qꝫ capitula ſecunduꝫ te
noꝛem lateraneñ. concilij eſ=
ſent iure inſtituendi priuati
poſtqꝫ aduentus veſter inno
tuit: in beneficijs illis perſo
nas minus idoneas inſtitue
re preſumpſerunt. ⁊ infra.
¶ Diſcretioni veſtre mādā=
mus quatenus ſi beneficia ⁊
dignitates noueritis perſo=
nis idoneis aſſignatas eas
de patientia permittatis ab
ip̄is pacifice poſſideri: alio=
quin perſonas amouentes
pꝛoꝛſus ab ipſis: eas de per
ſonis idoneis: auctoꝛitate no
ſtra ſuffulti nō differatis q̄n
totius oꝛdinare.
Idem epiſcopo ſamoꝛ.
¶ Is ad quē primo loco ſpe
ctabat collatio beneficij la=
pſo tēpoꝛe lateraneñ. cōcilij
conferre non poterit.
Capitulum. v.

Dilecto filio. P. ti. ſan=
cti marcellini preſby=
tero cardi. S. et. B. pꝛocura
toꝛibus. P. et. G. apud ſedeꝫ
apoſtolicam conſtitutis: au
ditoꝛe conceſſo. ⁊ infra.
¶ Quia nobis conſtitit a ſa
lamantino decano et eius ſe
quacibus poſt elapſum ſex
menſium ſpacium: infra q̄d
epiſcopus ⁊ capitulum (pꝛo
ut commūiter ſpectabat ad
eos) ꝓcedere ad electionem
cantoꝛis neglexerant electio
nem ſupꝛadicti. P. minus ca
nonice celebꝛatam eandem
decernimus irritam ⁊ inanē
et appellationem a decano ⁊
ſuis fautoꝛibus interpoſi=
tam: factum archiepiſcopi
(ad quem iam erat eligendi
auctoꝛitas deuoluta) nequiſ
ſe aliquatenus impedire: et
infra. ¶ Mandamus q̄tenꝰ
niſi dicto. G. aliquod cano=
nicum obuiet. electionem de
ipſo factam ſublato app̄o. ob
ſtaculo confirmetis.

¶ De tempoꝛibꝰ oꝛdinatio
num ⁊ qualitate oꝛdinandoꝝ
Alexāder. iij. batoñ. ep̄o.

¶ Diebus dominicis vel ſab
bato penthecoſtes / ſacri oꝛ
dines ab alio qꝫ a papa con
ferri non poſſunt.
Capitulum. j.

Subdia
conos
auteꝫ
nlli ni
ſi ro.
pō. li=
ceat
diebꝰ
dn̄icis
oꝛdinare. ¶ Quāuis ꝯſecrā
di deo dicatas ꝟgines ⁊ mi=
noꝛes oꝛdies his diebꝰ habe
ant licētiam celebꝛādi.
¶ Sabbō q̄dē pēthecoſtes
non liceat alicui ſacros oꝛdi
nes celebꝛare: cū in ſequenti
ſeptimana (recepta ſpūſſcti
gr̄a) celebꝛent̄. Idē ep̄o her
foꝛd. ¶ Non valet ꝯſuetudo
ꝙ extra ſtatuta tp̄a ſacri oꝛ=
dines ꝯferantur. Capitu. ij.

Sane ſuper eo q̄d moꝛiſ
eſſe dixiſti ī eccl̄ijs qui
buſdā ſcotie ⁊ vallie ī dedica
tiōibꝰ eccl̄iaꝝ vel altariū ex
tra ieiunia q̄ttuoꝛ tp̄ꝫ cl̄icos
ad ſacros oꝛdines ꝓmouere
¶ Significamꝰ ꝙ cōſuetu=
do illa (vtpote īſtitutiōi ec=
cl̄iaſtice inimica) ē penitus ī
ꝓbāda: ⁊ niſi multitudo ⁊ an
tiq̄ ꝯſuetudo terre eēt talit̄
oꝛdinati nō deberēt ꝑmitti ī
ſuſceptis oꝛdinibꝰ miſtrare.
nā apd̄ nos ſic oꝛdiati depo
nerent̄: ⁊ oꝛdinantes priuarē
tur auctoꝛitate oꝛdinandi.
Idem eidē. ¶ Minoꝛes oꝛ
dines cōferri p̄nt diebus fe
ſtis. Sacri vero cōferri de=
bēt in iiij tp̄ibꝰ vel ſabbō ſā
cto / vl̄ ſabbō de paſſiōe. c. iij.

De eo autē q̄d queſiuiſ=
ti an liceat extra ieiu
nia. iiij. tp̄m: aliq̄s ī oſtiarios
lectoꝛes / exoꝛciſtas / vl̄ acoli
tos aut ēt ſubdiaconos pꝛo
mouē. ¶ T. r. ꝙ licitū ē ep̄is
dn̄icis ⁊ alijs feſtiuis diebꝰ
vnū aut duos ad mioꝛes oꝛ=
dies ꝓmouē. Sꝫ ad ſubdia=
conatū niſi in q̄ttuoꝛ tp̄ibus
aut ſabbō ſctō vel ſabbō an
te dn̄icā de paſſiōe: nulli ep̄o
rū pꝛeterqꝫ ro. pō. lꝫ aliquos
oꝛdinare. Idem.
¶ Criminoſus occultꝰ mo=
neri pōt ne ꝓmoueat̄ ad oꝛ=
dies: ſꝫ ꝓhiberi nō dꝫ. C. iiij.

Ex tenoꝛe tuaꝝ litteraꝝ
accepimꝰ ꝙ. A. clericus
adeo deliquit: ꝙ ſi pctm̄ eiꝰ
eſſet publicū degradaretur
ab oꝛdine quē ſuſcepit: ⁊ am
plius non poſſet ad ſuperio
res oꝛdines pꝛomoueri.
¶ Veꝝ qm̄ pctm̄ ipſum foꝛe
occultum dixiſti: mādamus
quatenus penitentiam ei cō
dignaꝫ imponas: ⁊ ſuadeas
vt parte penitentie peracta
oꝛdine ſuſcepto vtat̄ q̄ ꝯtētꝰ
exiſtēs ad ſupioꝛes amplius
non aſcēdat: verūtn̄ q̄ꝛ pctm̄
occultum eſt ſi pꝛomouerivo
luerit: eum non debes ali=
qua ratione pꝛohibere.
Lucius tercius archie. tu=

roꝝ. ¶ Religioſus contra ꝓhibitionem prelati ſui ordinari non debet. Capitulū. v.

AD aures nr̄as peruenit: ꝙ religioſi quidam ad ſuperiores deſiderant ordines promoueri: ſꝫ prelati eorum deſiderijs contradicunt. Tue igitur q̄ſtioni. ta. rn̄. ꝙ honeſtius ⁊ tutius eſt ſubiectis debitam prepoſitꝭ obedientiam īpendendo in īferiori miniſterio deſeruire: q̄ꝫ cum prepoſitoꝝ ſcandalo graduum appetere dignitatem: nec eſt in hac parte ſubiectorū deſideriū confouendum: qm̄ eſſe poteſt ꝙ prelati eoꝝ commiſſa ſecreta nouerint ex quibus conſtat eis ꝙ ſalua ꝯſcientia nequeunt ſublimari. Quia non in ſublimitate graduum: ſꝫ in amplitudine charitatis acquiritur regnum dei. Idem.

¶ Metropolitanus ab oībꝰ ſuffraganeis conſecret. Suffraganeus vero a tribꝰ: metropolitano iubente.

Capitulum. vj.

SI archiepūs obierit: et alter fuerit ordinandꝰ oēs epi eiuſdem ꝓuincie ad ſedem metropolitanā cōueniant: vt ab omnibus ordinetur. ¶ Reliqui vero comprouinciales epi (ſi neceſſe fuerit) ceteris conſentientibus a tribus iuſſu archiepiſcopi poterūt ordinari. ſed melius eſt ſi ipe cū oībus eū q̄ dignꝰ eſt elegerit ⁊ cuncti pariter pontificē cōſecrauerint. Ex cōcilio arel. ¶ Dicit idē q̄d ī precedenti. Capitulum. vij.

NEc epi ſine metropolitani ꝑmiſſu nec metropolitanus ſine tribꝰ vel duobus epis cōprouincialibꝰ p̄ſumat epꝫ ordinare: ita vt alij epi comprouinciales admoneant eplis: vt ſe ſuo reſponſo ſignificent cōſenſiſſe. ¶ Nō ſi iter partes aliqua dubitatio fuerit: maiori nūero metropolitanus cōſētiat. Urbanus. iij. archiepi. piſano. ¶ Ordinatus extra tempora ſuſpenditur donec diſpenſetur cuꝫ eo. et ordinādo punitur.

Capitulum. viij.

CUm quidam: ⁊ infra. ¶ Epiſcopum qui die quo non debuit ordines celebrauit: canonica diſciplina corrige: ⁊ ordinatos a ſuſceptis ordinibus tandiu reddere debes expertes: donec apud nos reſtitutionis gratiam conſequantur. Celeſtinus iij. hidroñ. archiepiſcopo. ¶ Greci a latinis ordinari non debent: nec econtra: ſi in ritu ordinandi ſunt diuerſi.

Capitulum. ix.

CUm ſcd̄m regulas eccleſiaſticas. ⁊ infra. ¶ Qui vero (ſicut dicitur) in partibꝰ calabrie/latini a grecis: ⁊ greci a latinis ſcd̄ꝫ alterutriꝰ īſtitutiōis obſeruātiā ordinātur: nolumꝰ de cetero ꝯmixtiones ⁊ ꝯſuetudines rituū in ordinibꝰ obſeruari. Inno. iij. abba. ⁊ conuentui [illegible] ¶ Si monachꝰ vnius ordinis in ſecundo ordine ad quem tranſiuit incipit ſacerdotium ad primū ordinem rediens in eo libere miniſtrabit.

Capitulum. x.

EX parte veſtra: noſtro fuit apo. reſeratum: ꝙ quidam monachus veſter ſe ad nigros monachos transferens: ⁊ habitum eorum aſſumens ad ſacerdotij ordinem in ipſo habitu eſt ꝓmotus: vnde quia dubitaſtis vtrum in aſſumpto taliter ordine miniſtrare debeat. ¶ Mandamus quatenus: (niſi canonicū aliud obuiet) ipſum monachum officium ſacerdotis libere exequi ꝑmittatis.

Idē L. pbr̄o cardi. ap. ſe. le. ¶ Si grecus epo latino ſubiectus ordinatur ſine latini licētia a greco interdicitur ſibi executio. Si vero de licētia/tunc tolleratur.

Capitulum. xj.

QUod trāſlationē pontificis ⁊ īfra. ¶ Cō. t. t. r. ꝙ cū clericus grecꝰ epo latino ſubiectꝰ: a greco pōtifice ordinatur (niſi de mandato vel licētia ſui epi fiat) interdicenda eſt ei ordinis executio ſic ſuſcepti: tanq̄ꝫ ab alieno pontifice ſine mandato vel licentia ſui epi ordinato. ¶ Si vero de mandato vel licentia ſui preſulis a greco pontifice ſcd̄m morem grecorum fuerit ordinatꝰ: lꝫ culpandus ſit epūs latinꝰ: qui clericos ſuos a greco facit antiſtite ordinari: q̄ꝫdiu tn̄ talis mos ab eccleſia toleratur īpediri non dꝫ ab executione ordinum taliter ſuſceptoꝝ. Idem mutiñ. epo. ¶ Ordinatus a papa ſine licentia pape ad ſuperiores ordines non promouetur.

Capitulum. xij.

CUm in diſtribuendis ⁊ infra. Meminimus a nobis fuiſſe ſuppliciter poſtulatū ⁊ clemēter īdultū vt qr̄ p̄fatꝰ B. eccl'e romane ſubdiaconꝰ erat: mādaremꝰ ipm ꝑ bonoñ. epꝫ ꝓmoueri. Idē eidē ⁊ mgr̄o H. ſubdia. nr̄o. ¶ Duo ſacri ordines nō poſſunt conferri eidem vno die vel duobus continuato ieiunio.

Capitulum. xiij.

LItteras vr̄as recepimus ſup iordinata or=

dinatiõe imoleñ. electi⁹ quẽʒ
bonoñ. eps precedẽti ſabba
to in diaconũ: ſequenti die
dñico (cõtinuato ieiunio) in
pbr̃m ordinauit. ❡ In quo
q̃ʒtũ vterqʒ deliquerit: euidẽ
ter intelligit qui prudenter
attendit. Si enim vtrũqʒ or
dinem eodem die cõferre illi
non licuit: pari non licuit ra
tione vnum ordinem vno die
et aliũ altero (ieiunio conti=
nuato) conferri: cuʒ propter
continuationeʒ ieiunij fictio
ne canonica: ſiue mane diei
dñice trahatur ad ſabbatuʒ:
ſiue veſpera ſabbati ad dieʒ
dñicã referatur: profecto ma
ne cum veſpera ſeu veſpera
cum mane ad eundem diem
pertinẽ dicetur: nam ſi q̃ʒtuʒ
ad hunc neceſſitatis articu=
lum pertinet: mane ad vnum
diem ⁊ veſpera referatur ad
alium cur eſſet continuatio
ieiunij neceſſaria: cum ⁊ ſab
bato ante cenam: ⁊ dñica an=
te prandiuʒ intelligãtur eſſe
ieiuni.

❡ Prefatum itaqʒ bonõieñ.
epm̃ (vt puniatur in quo de=
liquit) a collatione ordinum
diaconij. ſ. ⁊ preſbyterij: alte
rum vero ab executione offi
cij ſacerdotalis tandiu volu
mus manere ſuſpenſos: do=
nec de illis aliť diſponamus
Honori⁹. iij. epo. ⁊ archi. legi

❡ Ordinans pueruʒ. xiij. an
norum in diaconum ſuſpendi
tur a collatione ordinum: et
ordinatus ab ipſius execu=
tione vſqʒ ad etatem legiti=
mam. Capitulum. xiiij.

Vel non eſt compos ſui
eps ꝯuentreñ. vel ni=
mis videtur a ſe ſcientiaʒ re
puliſſe qui. N. puerum lato
rem preſentium adhuc. xiij.
annorum contra ſacrorum ca
nonum inſtituta inordinate i
diaconum dicitur ordinaſſe i
ludibrium ordinis clericalis
⁊ infra.

❡ Si. v. mandamus quate=
nus ſi rem inueneritis ita eſ
ſe predictum epm̃ a collatio
ne ordinum ſuſpendẽtes: epi
ſcopum vt eidem. N. quẽ ab
executione officij diaco. vſqʒ
ad etatem legitimam in iniu=
riam ſuſpendimus ordinatis
prouideat in eccleſiaſtico be
neficio competenti per cen=
ſu. eccle. cõpellatis. Idem
leoñ. ⁊ ſal. ab.

❡ Eps conferẽs eidem vna
die plures ſacros ordines
etiam ſi de mandato metro
politani hoc fecerit ab ordi
nandi ptãte ſuſpenditur.

Capitulum. xv.

Dilectus fi. G. humi
lieñ. canonicus nr̃o du
dũ apľatui referauit: ꝙ hui
lieñ. eccleſia ſuo viduata pa
ſtore: canonici ipſum vnani=
miter elegerunt: qui cum eſ=

ſtitutus: archieps caſſalen.
metropoli. eorum epo trecẽ.
mandauit: vt eum vno ⁊ eo=
dem die ad tres ſacros ordi
nes promoueret. qđ ille (nõ
auſu ꝓprio ſed ipſius archi
epi mandato) perfecit.

❡ Cũ ergo nobis cõſtiterit
ſupradictũ epm̃ in pluribus
deliqſſe: tum quia ſine man=
dato archiepi (vt ipẽ ꝯfeſſus
extitit) ad huiuſmodi ordia
tionem inordinate proceſſit
tũ qr ſi de mandato archiepi
cõſtaret: cum illi hmõi diſpẽ
ſatio a canone minime ſit ꝑ=
miſſa ipi obtẽperare nõ de=
buit in hac ꝑte. tũ etiã qr rea
tũ periurij ſepi⁹ variauit iu=
rãdo prius ꝙ archieps id ꝑ̃=
cepat / ⁊ poſtea ꝙ illđ nõ mã
dauerat in iudicio ꝯfitendo
ipm̃ tãdiu ab ordinãdi ſuſpẽ
dim⁹ ptãte: donec nr̃am me=
ruerit gr̃am obtinere. Gre=
go. ix. archiepo baraň.

❡ Ordinatus ad ſacros ex=
tra tpa ſtatuta ordinem reci
pit et poſt pniam cum eo di=
ſpenſat epo. Capitu. xvj.

Conſultatiõi. t. t. r. ꝙ eos
qui extra tempora ſta=
tuta ſacros ordines recepe=
runt: caractarem non eſt du=
biuʒ recepiſſe: quos pro trãſ
greſſione hmõi (primo eis
pnia impoſita competenti)
ſuſtinere poteris in ſuſceptẽ
ordinibus miniſtrare. Idem

❡ Occultus criminoſus pre
ter homicidam poſt pniam i
ſuſceptis miniſtrat ⁊ ad ſu=
periores aſcendit. aľ penitẽ
tiam monetur vt etiam in ſu
ſceptis non miniſtret.

Capitulum. xvij.

Queſitũ eſt de ſacerdo=
tib⁹ vel alijs clericis
q̃ per reatum edulterij / plu=
rij / homicidij / vel falſi teſti=
monij bonũ cõſcie recte ꝑdi
derunt. ⁊ infra. ❡ R. ꝙ ſi pro
poſita crimia ordine iudicia
rio cõprobata vel aľs noto=
ria non fuerit: non debent hi
(p̃ter reos homicidij) poſt
pniam in iam ſuſceptis vel
ſuſcipiẽdis ordinibus ipedi
ri: qui (ſi non penituerint)
monendi ſunt / ⁊ ſub interni
natione diuini iudicij obte=
ſtandi: vt in teſtimonium ſue
dãnationis / in ſuſceptis etiã
ordinibus non miniſtrent.

❡ De ſcrutinio in ordine fa
ciendo Inno. iij.

❡ Eps interrogatus in ſcru
tinio epi ordinandi poteſt re
ſpondere illũ dignũ / ſi nõ no
uit illũ indignũ. Capitulũ. j.

Ex parte tua fuit ꝓpoſi
tũ ⁊ infra. ❡ Sit. t. t. r. ꝙ
cũ aliquẽ in diaconũ vel pbr̃ʒ
ꝓmouemus prior diacono=
rum qui nobis aſſiſtit dicit.
Poſtulat ſancta mater eccle
ſia hũc diaconũ vel ſubdiaco
nũ ad on⁹ preſbyteratus vel

q vide de hoc Nauarrum in c. accepta oppositione n. 34 de resti. spolia.

diaconatus aſſumi:et nobis interrogãtibus ſi euz cognouerit eſſe dignum:idẽ reſpõdet ꝙ (q̃ʒtũ humana fragilitas noſſe ſinit) et ſcit:et teſtificatur illum ad huiuſmodi onus officij eſſe dignum. Unde in tali reſponſione aliquẽ peccare nõ credimus dũmodo cõtra cõſcientiam nõ loquat:quia nõ ſimpliciter illum aſſerit eſſe dignum:ſed ĩ q̃ʒtũ humana fragilitas noſſe ſinit:cum illum quem indignum eſſe non nouit dignum debeat eſtimare. Huiuſmõi ergo reſpõſiõe ſecure vti poteris niſi forte de indignitate tibi conſtiterit cõſecrãdi. Si autẽ illum indignum eſſe cognoſcis metropolitão (priuſq̃ʒ ad huiuſmodi ſcrutiniũ veniatur) ſecrete ſtudeas nũciare vel itimare:q̃ʒuis nos interrogationẽ huiuſmõi nõ in cõſecratione põtificis:ſed in ordinatione diaconi vel p̃ſbiteri faciamus.

¶ De ordinatis ab epiſcopo qui renũciauit epiſcopatui. Alexander tertius.

¶ Epõs qui renunciauit locotarum ciuitatis/cõferre poteſt ordĩes ſicut prius. Si vero et dignitati:cũ ordinato p eum ad mĩores vel ignoranter ad ſacros/diſpenſat epiſcopus ſuus:cũ ordinato vero ſcienter ad ſacros non diſpenſat. Capitulum primũ.

Requiſiuiſti a nobis tua.f. vtrum clerici q̃ poſt renũciatõez factã a predeceſſore tuo ordines receperũt:ĩ ipſis debeant remanere. et infra.

¶ R. igitur diſtinguendo vtrum renunciauit loco tantũ an loco ſimul et dignitati. nã in primo caſu ordines (ſicut antea) rogatus ab epõ aliquo:poterit de ratione conferre. In ſecundo vero caſu diſtinguendum putamus vtrum ſacros contulerit:aut minores. Si enim a tali ordines vſq̃ʒ ad ſubdiac. aliquis accepit q̃ꝛ ⁊ huiuſmõi ordines a nõ epĩs quãdoq̃ʒ conferuntur. ⁊ in illis deſeruire poterit:⁊ ad maiores (ſi idoneus fuerit) promoueri. Sane ſi ab eodẽ ſacros ordines (ſciẽter q̃s recepit q̃ꝛ ĩdignũ ſe fecit:executionẽ officij nõ habebit vbi autẽ non ſciẽter poterit (niſi craſſa et ſupina fuerit ignorãtia) diſcret⁹ põtifex diſpẽſare. Gregori⁹.ix.

¶ Breue eſt. Capitulum.ij.

Cum clericis qui ab excõicato epõ ignoranter ordines receperũt per ſuos poterit epõs diſpenſari.

¶ De etate ⁊ qualitate ⁊ ordine p̃ficiendoꝝ. Ex cõcilio. Picta. ¶ Non inmat. Cap.j.

Ut abbates decani et prepoſiti q̃ preſbiteri non ſunt pbr̃i fiant. Qui archidiaconatus tenent/diaconi. Qui vero archipbr̃atus pbr̃i:aut amittant honorem. Qđ ſi aliqua iuſta cã phibẽte:pbr̃i aut diaconi eſſe non potuerint:prelationes amittant Alex.iij. cantua. archiepõ. ¶ Eccliã diſpẽſatiue minori conceſſa nõ p laicos ſed p clericos regi dʒ:donec ille puenat ad etatem. Capi.ij.

Ex ratiõe ⁊ ĩfra. ¶ Accepimus ꝙ conuentreñ. epõs pueris qui ſunt infra decẽniũ ꝯſtituti:in archidiaconatu R. archidiaco. ciſtreñ. ecclĩas plures cõceſſit:que nõ p clericos ſʒ p laicos diſponuntur. ¶ Cũ qm̃ non debet hoc aliq̃ten⁹ tolerari mãdamus q̃ten⁹ p̃dictũ epm̃ ſuper his corripias:⁊ clericis idoneis adminiſtrationes ⁊ cuſtodias preſcriptarũ eccleſiarum (donec predicti pueri ad congruã veniant etatem) laicis amotis committas.

¶ Eidem epiſcopo prohibens ne de cetero eccleſias (niſi perſonis que etatem et ſcientiam habeant) regendas concedat. Quod ſi ſecus egerit:ei debitam penam infligens:iſtitutionem ⁊ cõceſſionem ipſius oĩno viribus carere decernas.

Idem cant. archiepiſcopo ⁊ eius ſuffra.

¶ Regimen eccleſie minori xiiij. annorum committi non debet. Capitulum.iij.

Indecorum eſt:vt hi debeant eccleſias regere qui non nouerunt gubernare ſeipſos:cum ad eccleſiarũ regimen tales perſone ſint admittende:que diſcretione preemineant:et morum fulgeant honeſtate.

¶ Nolentes itaq̃ʒ ſuſtinere:vt paruulis eccleſie regimẽ committatur:mandamus q̃tenus nemini infra ãnũ.xiiij. conſtituto perſonatum cuiuſlibet eccleſie concedere preſumatis. ¶ Scituri pro certo ꝙ ſi cõtrarie preſumpſeritis:qđ inde feceritis irritabimus:⁊ inobedientiam veſtram grauiter puniemus.

Idem

¶ Ad regimen eccleſiarum non debet inſtitui indignus ſcientia moribus vel etate:⁊ qui habet duas eccleſias alteram dimittere cogitur:niſi cauſa ſubſit.

Capitulum.iiij.

Cum te decet:et infra.

Arctius inhibemus:ne perſonas que in eccleſijs tui epãtus ad curã aĩaꝝ fuerint

h.ij.

...CA UNIV...

oꝛdinande in ipſis inſtituas
nec aliqua occaſione vel eti=
am litterarū noſtrarū obten
tu inſtitui patiaris: q̄ ſciētia
moꝛibus/et etate/cōcilij nō
congruant inſtitutis.
¶ Sed etiaꝫ habentes plu=
res eccleſias q̄ ex vna nō pē
deant tibi liceat ap.poſtpo=
ſita cogere ad vnam ipſaruꝫ
quā maluerint dimittendam
niſi ita fuerint tenues in ſub
ſtantia: ꝙ ꝓpꝛios ſacerdotes
non poſſint cōuenienter ha=
bere. Idem.

¶ Is qui nōdum eſt in ſacrꝭ
ſ. als eſt idoneꝰ ad regimen
parrochialis eccl'ie. diſpen
ſatiue poteſt aſſumi. Capꝫ.v

a Preterea lꝫ ad regimē parrochialis eccl'ie nō debeat aliqs (niſi ſubdiaco=
nꝰ ſit adminꝰ) admitti ¶ Di=
ſpēſatiue tñ ī mi oꝛibꝰ oꝛdini
bus ꝯſtituti ꝯſueuerīt aſſumi
¶ Dū tñ tales ſint ꝙ īfra bꝛe
uē tp̄s poſſint ī pb̄ros oꝛdi=
nari. Idē. ¶ Propter neceſ=
ſitatē ⁊ vtilitatē eccl'e ꝯpel=
lūtur clerici ip̄ius recipe oꝛ=
dines ſuis bñficijs nō anne
xos. Capitulum.vj.

Q Ueris a nobis qd̄ agē
dū ſit de clericis tue iu
riſditioni cōmiſſis: qui cum
beneficijs eccl'iaſticis mul=
tū abundent a te commoniti
nolunt ad maioꝛes oꝛdines
pꝛomoueri: ſe tale quid ſecre
to commiſiſſe dicentes quod
eos ſalua conſcientia oꝛdina
re non ſinit. ¶ Cum igitur ſu
per hoc caſu videātur ſacri
canones diſcoꝛdare (cuꝫ qui
dam dicant eos minime ꝯpel
lendos: alij ꝓ contrarium aſ
ſeuerent) omnis contrarie=
tatis vinculum pꝛeſenti pa=
gina enodamus.
¶ Statuentes vt ſi pꝛedicti
clerici: perceptione maioꝛuꝫ
oꝛdinū (pꝛopter occulta ſua
pctā) ſe indignos eſſe faten
tur inferioꝛes in eccl'a: quoꝝ
ſit vita pꝛobabilis: ꝓferātur
eiſdem. Et niſi foꝛte illi qui
oꝛdinari pꝛo iam dicta cauſa
recuſant: in alijs eccleſie ſer
uitijs valde vtiles fuerint:
auferantur eis beneficia: et
alijs canonice ꝯferantur.
¶ Qđ ſi pꝛo ſola voluntate
renuerint oꝛdinari: ⁊ ſuaſerit
vtilitas eccl'e: aut neceſſitas
ip̄os (dūmō idonei ſint) ad
maioꝛes oꝛdines recipiēdos
ꝑ amiſſionem locoꝛum ⁊ bñfi
cioꝝ ſubtractionē ap. ceſſan
te ꝯpellas. Clemens.iij. A.
coloñ. cañ. ¶ Euentus moꝛta
litatis infirmi nō īpedit ꝓmo
ueri eiꝰ medicū peritū/ ſolli=
citū ⁊ traditiones artis ob=
ſeruantē. Capitulum.vij.

A D aures nr̄as te ſigni
ficante peruenit: ꝙ cū
in arte phiſica eruditus: plu
ribus (iuxta ipſius artis tra

ditionem) exhibuiſti cum di
ligentia medicinaꝫ licet plu=
ries in contrarium ſucceſſe=
rit et quibus putabas adhi
bere medelā: medicinis per
ceptis moꝛtis periculū incur
rerunt. veruꝫ quia ad ſacros
oꝛdines deſideras pꝛomoue
ri: ſuper eo nos ꝯſulere volu
iſti. ¶ Tibi bꝛeuiter reſpō.
ꝙ ſi ſuper p̄miſſis cōſcientia
tua te remoꝛdeat ad maioꝛeſ
oꝛdines de noſtro cōſilio nō
aſcendas. Celeſti.iij.

¶ Qui ſtetit per annū in ſu=
ſpēſione pꝛiuatur beneficio
quod pꝛius habebat et quod
ī terim acqſiuit. Ca.viij.

C Um bōe memoꝛie. Cle
mens papa. pꝛe.n. I.
buccarum ⁊ q̄ſdam alios ba
rañ. clericos vocauiſſet: vt ad
p̄ñtiam ipſius accederēt. Ib.
archi. ſuo quē grauit' leſerāt
iniuri(quā venire iuxta man
datū ap'licū ꝯtēpſerūt) ī eos
fecit ſentētiā ſuſpēſionis pꝛo
mulgari: ī q̄ triennio ꝑmanen
tes: qdā ex ip̄is ſuſpēſi aliud
bñficium eccleſiaſticuꝫ ſunt
adepti. Et quia vtrū bñficia
ſic recepta poſſint rationabi
liter retinere: nos conſulere
voluiſti. ¶ Rñdemus ꝙ non
lꝫ eis illa q̄ habuerunt bñfi=
cia: vel que poſtmodum ſunt
adepti: aliquatenus retine=
re. Unde baranceñ. archiepi=
ſcopo dedimus in mandatis
vt eos pꝛo tanta pertinaciª
⁊ ꝯtēptu ap'lico: bñficijs queᵉ
hñt non differat ſpoliare.
Inno.iij. ¶ Subdiaconꝰ in
epiſcopū legi poteſt. Cā.ix.

A Multis multotiēs an
ſubdiaconꝰ ī ep̄ꝫ eligi
valeat heſitatur. ¶ Si qui=
dem vꝛbanꝰ papa pꝛimus de
creuit vt nullus in ep̄m niſi ī
ſacris oꝛdinibus religioſe
viuens inuentus fuerit / eli=
gatur ſacros (inqt) oꝛdines
diaconatum dicimus ⁊ pb̄ra
tū. hos ſiqdē ſolos pꝛimitius
eccleſia legit' habuiſſe. ſub=
diaconos vero (qꝛ etiam ipſi
miniſtrant altaribus) opoꝛ=
tunitate exigēte concedimꝰ
ī ep̄os eligi. ſi tamē pꝛeclare
ſcientie ac religionis exiſtāt
qđ ip̄m non ſine ro. ponti. vel
metropolita. licentia fieri ꝑ
mittimꝰ. In quibꝰ verbis in
nuitur qđ vꝛbanꝰ ad ſtatū pꝛi
mitiue eccl'ie ſe referēs in q̄
ſubdiaconatꝰ oꝛdo ſacer mi=
nime dicebat': inſtituit vt de
ſubdiacono (niſi vtilitatꝭ cā:
⁊ tunc etiam de ꝑmiſſiōe me
tropo. vel ro. pō.) nō poſſet
electio celebꝛari. Uerum cuꝫ
hodie ſubdiaconatus inter
ſacros oꝛdines computetur
ſicut Urbanus papa ſecun=
dus ſub his verbis expꝛeſ=
ſit. Erubeſcant impij et intel
ligant iudicio ſpirituſſancti
eos qui in ſacris oꝛdinibꝰ p̄=

ſbyteratu: diaconatu: ſubdiaconatu ſūt poſiti (ſi caſte non vixerit) excludēdos ab oī eorūdē graduum dignitate. Et iteꝝ. Nemo ad ſacrū ordineꝫ permittatur accedere niſi āt virgo/aut probate caſtitatꝫ extitat: ⁊ q̄ vſqꝫ ad ſubdiaconatū vnicam ⁊ virginem habuit vxorem. Et ad ſimilitudineꝫ diaconi ⁊ pbr̄i ſubdiaconus debet ꝯtinentiā obſeruare: ſicut ⁊ in ſexta ſynodo ꝯſtitutū ē: vt ſi quis eorum qui ad clerum accedunt: nuptiali iure mulieri voluerit copulari: hoc ante ſubdiaconatꝰ ordinē faciat. Et beatus Gregorius ſtatuiſſe legitur: vt nullū facere ſubdia. preſumant epi: niſi qui ſe caſte victurum promiſerit.

¶ Nos volentes ſuper hoc articulo diſceptationis materiam amputare: ſtatuimus vt ſubdiaconus in epm valeat libere eligi: ſicut diaconus vel ſacerdos.

Idem: T. ſancte crucis preſbytero cardinali.

¶ Irregularis ⁊ in minoribus pōt diſpenſatiue in abbatem inſtitui.

Capitulum .x.

Quam in domino diligentiam cōmēdantes quam ſuper monaſterio ſancti quirici reformando dinoſceris adhibere.

¶ Mandamꝰ q̄tenꝰ ſi nō pōt eidē mōaſterio de ꝑſona idonea meliꝰ ꝓuidere: tu monachū illū quē lr̄is tuis de honeſtate ac induſtria cōmēdaſti: per quē ſtatꝰ eiuſdeꝫ loci credit̄ reformandꝰ nullū priꝰ habēs reſpectū ad petitionem illicitam: quā q̄dam laici faciebāt: ſꝫ ex tue dūtaxat ꝓuiſiōis officio īſtituas ī abbatē. Ita videlicet ꝙ ad ſacros ordīes nō aſcēdat: cū īſtante neceſſitatis articulo poſſit ī abbatē aſſumi etiam in minoribus ordinibus conſtitutus. Et laici memorati non ſint conſanguinitate vel affinitate cōiuncti monacho memorato. vt ex ipſorum petitione debeat contra eum aliqua ſiniſtra ſuſpicio ſuboriri. Idem Rothomageñ. archiepiſcopo.

¶ Abbas ſi eſt pbr̄ ⁊ eſt bñdictꝰ cōferre pōt ordinē clericalem. Capitulum .xi.

Cum ꝯtingat interdū ꝙ laici ad monaſteria ꝯuolantes a ſuis abbatibus tōſurent̄ req̄ſiſti an clericatꝰ ordo ī tōſura hmōi cōferat.

¶ Sup q̄ tibi. t. rñ. ꝙ cū ī. vij ſynodo ſit ſtatutū: vt electores per manus impoſitionē licentia ſit vnicuiqꝫ abbati in proprio monaſterio ſolummodo faciendi: dummodo ipſis ab epiſcopo (ſcd̄m moreꝫ perficiendorum abbatum) manus impoſitio facta noſcatur: et cōſtet eum exiſtere ſacerdotem: per primam tōſuram iuxta formaꝫ eccleſie datam a talibus abbatibus clericalis ordo ꝯfertur.

Ideꝫ. ¶ Si canonicus regularis factus monachus iuſta de cauſa ad canoniam reuerſus/ibi poſtea ꝓficiat̄: licite gerere poterit ꝯlaturā. C. xij.

Intelleximꝰ ꝙ cum ī monaſterio tuo fueris laudabiliter ꝯuerſatꝰ: ad monaſterium ſcti vincētij talis ordinis acceſſiſti: vbi cū aliquā diu in ipſo ordine permanſiſſes: demum ad cor reuerſus de metropolitani ⁊ aliorum conſilio ad primam domū redire curaſti: in qua tandē ſub regularis obſeruantie diſciplina taliter deo ⁊ hoībꝰ placuiſti ꝙ ꝑ tuoꝝ exigentiam meritoꝝ fratres tui ꝓfecer̄t te vnanimit̄ in abbatē. ¶ Ne igit̄ occaſiōe more quā ī preſcripto mōaſterio cōtraxiſti. (q̄ſi ꝯſcia tua te remordeat) ī ſuſcepte admīſtratōis cura tepeſcas: attēdēs ꝙ cautū ē in canōe ne q̄s canonicꝰ regularis (niſi forte publice lapſꝰ ſit: qđ abſit) efficiatur monachus. ⁊ ſi factꝰ fuerit: ad canonicatus ordinē reuertat̄: vltimus ī choro manēdo cucullā ad memoriā delaturus.

¶ Di. t. mā. q̄te. circa curā tibi ꝯmiſſā ſollicitudinē exercere ſtudeas īdefeſſā. ⁊ talit̄ ſequētia bona ꝯtinuare prioribus. ꝙ dignū adeo poſſis meritum expectare. Idem.

¶ Ordinatꝰ ad ſacros ſine titulo ab ordinatore iuſte petit bñficium. Capitulū. xiij.

Accepimꝰ te nr̄is auribus ītimāte ꝙ quidā clerici q̄ ad ſacros ordines ſine titulo ſūt promoti te ad eccleſiā bracareñ. ſuper bñficijs obtinēdis infeſtāt ⁊ īfra.

¶ Lꝫ igitur in ordinationibus clericorum illā tu ac predeceſſores tui diligentiā debueritis adhibere vt minus idonei nō ordinarent̄ a vobꝫ ac ideo poſt promotionē eorum exceptionē nō poteris ꝓtendere ꝯtra illos niſi forte poſtq̄ꝫ ꝓmoti fuerint reddiderint ſe indignos ex ſup abūdanti tñ (qñ ſcribere pro talibus nos oportet) facimꝰ in lr̄is nr̄is apponi: vt ſi ordinatus pro quo ſcribimꝰ idoneus habeat̄: ⁊ eccl̄iaſtico bñficio nō īdignꝰ: et ab ordinatore vel ſucceſſore ipiꝰ cōpetēs bñficiū tribuat̄: cū ⁊ ſi tecū de iure agere vellemꝰ: te poſſemus merito ad ꝓuiſionē eorū cōpellere quos a te vel ꝓdeceſſoribꝰ tuis ordinatos fuiſſe conſtaret eo preſertim ꝙ ad obtinendum ec

h. iiij.

cleſiaſticū beneficiū eos de
bes idoneos reputare: quos
ad ordies ſuſcepiſti. Vñ gra
uiter ſuſtinere nõ debes ſed
nobis potius deuote iclina
re teneris: ſi illos examinari
ꝑ alios facimus: q̊s ſine exa
miatiõe nõ credimꝰ ordina-
tos: anteq̄ȝ ad prouiſionem
eorū te compellere velimus.
Mandamꝰ igitur quatenus
eis pro quibus te ꝯtigerit re
cipe nr̃a mādata in fora cõi
in maiori eccl̃ia vel alijs di-
oce. brachareñ. prouidere nõ
tardes. Exceptiões aũt ſi q̄s
contra tales propoſueris: ꝑ
cipimꝰ audiendas. Idem in
cõcilio gñali. ¶ Minus ido
neus in ſacerdotē ꝓmoueri:
vel ad regimen aīarū aſſumi
non debet. Capitulum. xiiij.

Cum ſit ars artiū regimē
aīarū: diſtricte ꝑcipimꝰ
vt epi ꝓmouendos ī ſacerdo
tes diligenter inſtruāt ⁊ in-
forment: vel ꝑ ſeipſos vel per
alios idoneos viros: ſuper
diuinis officijs eccleſiaſticiſq̄ȝ
ſacr̃is: qualiter ea rite valeāt
celebrare. Quõ ſi de cete-
ro rudes et ignaros ordina-
re pſumpſerit qđ quidem fa
cile poterit depꝫendi ⁊ ordi
natores ⁊ ordinatos vltiõi
graui decernimus ſubiacere
Sanctius enim eſt (maxime
in ordiatiõe ſacerdotū) pau
cos bonos q̄ȝ mł̃tos malos
hr̃e miſtros. qꝛ ſi ſecus cecū
ducit: ābo in foueā dilabunt
Honorij. iij. capitu. bremeñ.
¶ Defectus ſcientie deijcit
iam ꝓmotum. Capitulū. xv.

Quāuis multa ꝓpoſita
fuerit cõtra epm cali
neñ. qꝛ tñ cõfeſſus ē corā no-
bis ſe nūq̄ȝ de grāmatica di-
diciſſe. nec etiā legiſſe dona-
tum. ⁊ ꝑ euidentiā facti vſq̄ȝ
adeo de illiteratura ⁊ īſuffi-
ciētia ſua cõſtat: ꝙ cõtra de
um eēt ⁊ canõicas ſanctiões
tm̃ in epm tolerare defectū
ipꝫ a põtificalꝫ officij execu
tione: ⁊ ab adminiſtratione ca
lineñ. eccl̃ie penitꝰ duximus
amouēdū ¶ De ſacra vncti-
õne Innocentiꝰ. iij. ¶ Eccle
ſia grecorū in ordinationibꝰ
et cõſecrationibus ſeruare
debet vnctiões quas ſeruat
eccl̃ia ro. Epo aũt cum cõſe
cratur inūgitur chriſmate ī
capite et manibꝰ qđ ſi fuerit
pretermiſſum per tres epos
eſt ſupplendum. Capl̃m. j.

Cum veniſſet ad apo-
ſtolicā ſe. brachareñ.
epo q̄ in conſecratione ſua
ſanctam nõ acceperat vnctio
nem quoniam apud vos nõ
conſueuerunt pontifices cū
conſecrantur inungi: nosq̄ꝫ
illi defuerat: mandauimus ī
ipſo suppleri facientes ca-
put eius ⁊ manus per albañ.
epm (aſſiſtentibus ei duobꝰ

epis ſm morē eccleſiaſticū)
ſacro chriſmate deliniri. ⁊ in
tra. ¶ Scire te volumus du
as eſſe ſpecies vnctionis:
exteriorem que mala eſt ⁊
viſibilis: et interiorem q̄ ſpū
alis eſt et inuiſibilis. Exteri
ore viſibilit̃ inūgitur corpꝰ:
interiori inuiſibiliter inungi
tur cor. De prima. Jacobus
apoſtolus ait. Infirmatur
quis in vobis inducat preſ-
byteros eccleſie: et orēt ſuꝑ
eum: vngentes eum oleo in
nomine domini: et oratio fi
dei ſaluabit infirmū. De ſe-
cunda. Jo. apl̃us ait. Vos
vnctionem quaȝ accepiſtꝫ ab
eo maneat in vobis et nõ ne
ceſſe hētis vt aliq̄s doceat
vos: ſꝫ ſicut vnctio vos docet
de omnibus ita faciatis. Vn
ctio viſibil̃ ⁊ exterior ſignū
eſt interiorꝫ ⁊ inuiſibil̃ vncti
onis. Vnctio ꝟo īuiſibil̃ ⁊ in
terior nõ ſolum eſt ſignum
ſed etiam ſacramētū qꝛ ſi di
gne ſumit̃: vel agit: vl̃ auget
abſq̄ȝ dubio qđ ꝟſignat. Ad
exhibēdū autē exterioreȝ ⁊
viſibilē vnctõeȝ: bñdicit̃ ole
um qđ dr̃ cathecumiorꝫ vel ī
firmorꝫ: ⁊ ꝯficitur chriſma:
qđ ex oleo fit ⁊ balſamo mi-
ſtica rõne. Per oleū ei nitor
conſcie deſignatur iuxta qđ
legitur prudentes virgines
acceperūt oleum in vaſis ſu
is cuȝ lampadibus. Per bal
ſamū odor fame exprimitur
ꝓꝑ quod dr̃. Sicut balſamū
aromatizans odorem dedi
Hoc ergo chriſmate vngi dȝ
epus. non taȝ in corpore q̄ȝ in
corde. vt ⁊ interius nitorem
conſcie q̄ȝtum ad deum. ⁊ ex
terius habeat odorē fame q̄
ad primū. De nitore conſcie
dicit apl̃us. Glia nr̃a hec eſt
teſtimoniū ꝯſcie nr̃e nā oīs
gl̃ia filie regis ab intus. De
odore fame. idem apl̃us ait.
Xp̄i bonus odor ſumꝰ ī oī lo
co: ⁊ alijs ſumus odor vite ī
vitā: alijs odor mortis ī mor
teȝ. Debet eñ epus bonū ha
bere teſtimoniū: ⁊ ab his q̄
ſūt intꝰ ⁊ ab his q̄ ſūt foris vt
cortina cortinā trahat ⁊ qui
audit dicat veni. Hoc vnguē
to caput ⁊ manus epi cõſe-
crātur. Per caput enim mēs
intelligitur: iuxta illud. Vn-
ge caput tuū ⁊ faciē tuā laua
Per manus. opa ītelligunt̃
iuxta illud. Manꝰ mee diſtil
lauerunt mirrhā. Manꝰ igit̃
vngitur oleo pietatis. vt epi
ſcopus operetur bonum ad
omnes: maxime autem ad do
meſticos fidei. caput autem
vngitur balſamo charitatis:
vt epiſcopus diligat deum
ex toto corde et ex tota aīa
⁊ ex tota mente ſua. ⁊ ꝓximū
ſuum ſicut ſeipſum. Caput
inungitur propter auctorita
tem: et dignitatē. ⁊ manꝰ ꝓꝑ

miniſteriũ et officiuꝫ. Caput
enim vngitur vt oſtendatur
illius repreſentare perſonã
de quo dicitur per prophetã
Sicut vnguẽtuꝫ ĩ capite ꝛc.
caput enim viri chriſtus. ca
put criſti deus. qui de ſe di-
cit. Spiritus domini ſuper
me eo ꝙ vnxit me euangeli-
zare pauperibus miſit me.
Manus epiſcopi inungit. vt
oſtendatur accipere poteſta
tem benedicendi et cõſecrã
di. Unde cum eas conſecra-
tor iungit: cõſecrare (ĩquit)
et ſanctificare digneris dñe
manus iſtas: per iſtã vnctio
nem et per benedictionẽ no
ſtram: vt quecunqꝫ conſecra
uerint conſecrentur: et que
cunqꝫ benedixerint benedi-
cantur in nomĩe domini.

¶ Tractat de vnctione re-
gũ ꝛ de differẽtiis in vnctõe ĩ
ter reges ꝛ põtifices pauor.

¶ Unde in veteri teſtamen-
to non ſolũ vngebatur ſacer
dos: ſed etiã rex et prophe-
ta. ſicut ĩ libro regum domi
nus precepit Helye. Uade ꝛ
reuertere in domum tuam ꝑ
deſertum in damaſcum. Cun
qꝫ perueneris illuc: vnges a
zahel ĩ regem ſuper ſyriam
et Jehu filium Nauſi vnges
in regem ſuper iſrahel. He-
lyſeum autem filium Sa-
phat: qui eſt de abel vnges
prophetam pro te. Sed vbi
Jeſus nazarenus (quem vn
xit deus ſpiritu ſancto ſicut
habetur in actibus apoſto-
lorum) vnctus eſt oleo pie
tatis pre conſortibus ſuis:
qui ſecundum apoſtolum eſt
caput eccleſie: que eſt corpꝰ
ipſius principis: vnctio a ca
pite ad brachium eſt tranſ-
lata: vt princeps extunc non
vngatur in capite: ſed in bra
chio: ſiue humero: vel in ar
mo. in quibus principatꝰ cõ
grue deſignatur: iuxta illud
quod legitur. Factus ẽ prin
cipatus ſuper humerum eiꝰ
ꝛc. Ad quod etiã ſignificãdũ
Samuel fecit poni armũ an
te Saul: cui dederat locum
in capite ante eos q̇ fuerant
inuitati. In capite vero põ
tificis. ſacramẽtalis eſt deli
nitio conſeruata: quia perſo
nam capitis ĩ pontificali of
ficio repreſentat. Refert au
tem inter pontificis et prin
cipis vnctionem quia caput
pontificis chriſmate conſe-
cratur. brachium vero prin-
cipis oleo delinitur vt oſten
datur q̃ꝫta ſit differentia int
auctoritatem pontificis et
principis poteſtatem.

¶ Tractat de chriſtianorum
omnium vnctione.

Quia vero xp̃s fecit nos in
ſanguine ſuo deo noſtro re-
gnum et ſacerdotes (propt
quod apoſtolus petrus ait.

Uos eſtis genus electum: re
gale ſacerdotium) idcirco ĩ
nouo teſtamento non ſolum
reges et ſacerdotes vngun
tur ſed etiam omnes xp̃iani
bis ante baptiſmun ſcꝫ oleo
benedicto primuꝫ in pectore
deinde inter ſcapulas. ꝛ bis
poſt baptiſmũ. ſ. chriſmate
ſcõ. primũ in ꝟtice. ſc̃dm̃ ĩ frõ
te. In pectore nãqꝫ baptiſã
dus inungitur: vt ꝑ ſcti ſpũs
donũ abiiciat errorẽ ꝛ igno
rãtiã: ꝛ ſuſcipiat fidẽ rectam
quia iuſtus ex fide viuit. In
ter ſcapulas/ vt per ſpũſſcti
gratiam excutiat negligenti
am et torporẽ/ ꝛ bonã opera
tionẽ exerceat qꝛ fides ſine
operibus mortua eſt/ vt per
fidei ſacr̃ꝫ ſit mũdicia cogita
tõnũ in pectore vt per opis
exercitium ſit fortitudo la-
borũ. In ſcapul̓ quatenus fi
des per dilectionẽ ſecundũ
ap̃lm operetur. In ꝟtice ꝟo
baptiſatus inungitur vt ſit
paratus oĩ petenti de fide
reddere rationem quia per
caput intelligitur mens. iux
ta quod legitur. Ocli ſapiẽ
tis in capite eius cuius ſu-
perior pars eſt ratio ꝛ inferi
or eſt ſenſualitas. vnde bene
per verticem que eſt ſupior
pars capitis/ intelligitur rõ
que eſt ſuperior pars mẽtis
In frõte vngitur baptiſatꝰ
vt libere confiteatur quod
credit. Quia corde creditur
ad iuſticiam ore vero fit cõ
feſſio ad ſalutem memor eiꝰ
quod dominus ait. Qui me
ꝯfeſſus fuerit coram homi-
nibus. ꝛc. Ante baptiſmuꝫ
ergo vngitur oleo bñdicto
et poſt baptiſmum chriſma
te ſancto. quia chriſma ſolĩ
competit chriſtiano. Xp̃s em̃
a chriſmate dicitur vł potiꝰ
a chriſto dicitur chriſma nõ
ſecundum nominis formam.
ſed ſecundum fidei rationeꝫ
A Xp̃o vero chriſtiani dicũt
tanquã vncti deriuentur ab
vncto vt omnes concurrant
in odorem illius vnguenti cu
ius nomen oleum eſt effuſuꝫ

¶ Tractat de vnctione chri
ſmatis poſt baptiſmum que
dicitur confirmatio.

¶ Per frontis chriſmatio
nem manus impoſitio deſi-
gnatur/ que alio nomine di-
citur confirmatio quia per
eam ſpirituſſanctus ad aug
mentũ datur ꝛ robur vñ cuꝫ
ceteras vnctõnes ſimplex ſa
cerdos vel pbr̃ valeat exhi
bere. hanc non niſi ſummus
ſacerdos. i. ep̃s debet cõfer
re qꝛ de ſolis ap̃lis legiẗ quo
rũ vicarii ſunt ep̃i ꝙ per ma
nus ĩpoſitioneꝫ ſpiritũ ſctm̃
dabant queadmodũ actuuꝫ
ap̃loꝝ lectio manifeſtat. Cũ
audiſſent (inq̇t) ap̃li qui erãt
hieroſolimis qꝛ recepiſſet ſa

maria verbū dei: miſerūt ad
eos petrū ⁊ iohannē. q̄ cū ve
niſſent orauerunt ꝓ ipſis vt
acciperent ſpm̄ ſctm̄. nōdum
eñ in queq̄ȝ illoꝝ venerat: ſȝ
baptizati tm̄ erāt in noīe dn̄i
ieſu: tunc imponebāt manus
ſuꝑ illos: ⁊ accipiebant ſpm̄
ſanctū cuiꝰ aduentꝰ ꝑ vnctio
nis miniſterium deſignat̄ q̄ꝛ
columba in qua ſpūſſanctus
ſuꝑ chriſtuȝ in baptiſmo de
ſcendit: ad veſperū in catha=
cliſmo reuertens ramū retu
lit virentis oliue: cuiꝰ vtiqȝ
ſacramētū Dauid propheta
ꝓnoſcens: exhilarandā faciē
in oleo ꝓdicauit.

Tractat de cōſecratione
altaris. Panor.

Ungitur ꝓterea ſcdȝ eccle
ſiaſticum morem: cum conſe
cratur altare: cū dedicat̄ tem
plum: cum benedicitur calix
non ſolum ex mādato legis
diuine: verū etiā exemplo be
ati Silueſtri. qui cū cōſecra
bat altare: illd chriſmate pū
gebat. ꝓcepit eñ dn̄s moyſi
vt faceret oleū vnctionis: de
quo vngeret teſtimonij ta=
bernaculum: ⁊ archam teſta
menti: menſamqȝ cum vaſis.
Uerum vnctionis ſacramen
tum aliud quidem efficit ⁊ fi
gurat: tam in nouo q̄ȝ in ve=
teri teſtamento: vnde non iu
daizat eccleſia: cum vnctio=
nis celebrat̄ ſacramentum ſi
cut antiqui mentiunt̄: qui ne
qȝ ſcripturas/ neqȝ dei noue
re virtutem. Monemꝰ igi
tur vt illum in ordinandis
pbr̄is: ⁊ conſecrandis epis
morē ſerues et facias obſer
uari quē apo. ſe. obſeruat: ⁊ i
fra. Licet romanus pontifex
non vtatur baculo paſtorali
tum propter hiſtoriam: tum
propter myſticam rōnem: tu
tamen ad ſimilitudinem alio
rū pontificū poteris eo vti.

De ſacramentis non iterandis.

Innocentius. iij.

In ordinato in ſubdiaco=
num ſine manuū impoſitiōe
⁊ confirmato non chriſmate
ſed olei vnctione: non fiet ite
ratio ſed ſupplebitur preter
miſſum. Capitulum primum

Paſtoralis
⁊ iſtra. Pre
terea nos
conſulere
voluiſti
an permit
ti debeat
miniſtra/
re: qui ſine impoſitione ma/
nuum fuerit ad ordinem ſub
diaconatus aſſumptus: Et
ſi confirmationis ſacramen
tum in eo debeat iterari: qui
per errorem fuit non chriſ/
mate ſȝ oleo delinitus.

Ad qđ breuiter duximus
rñdēdū q̄ꝛ i talibꝰ nō ē aliq̄d
iterādū ſȝ caute ſupplēdū qđ
icaute fuerat ꝓtermiſſū.

Honoriꝰ. iij. archiepō lodoñ.
et eius ſuff.

Prohibet ſepultos a ſciſ/
maticis exhumari veſtimen
ta cū quibꝰ celebrarūt iteruȝ
bn̄dici: et altaria in quibus
celebrarūt iterum cōſecrari.
Capitulum. ij.

A Nobis hūiliter q̄ſiui
ſtis quid fieri debeat
de mortuoꝝ corꝑibus q̄ tꝑe
ſciſmatici ⁊ reprobi vualde
marij: a ſciſmaticꝭ ſūt ſepulti
Et de idumētꝭ ſacerdotalibꝰ
cū qbꝰ necnō de altaribꝰ i q̄
bus degradati pbr̄i celebra
rūt. Nos aūt inq̄ſitioni vr̄e
breuiter rn̄. q̄ꝛ nō credimꝰ ob
hoc dūtaxat ſepultos hmōi
exhumandos. Aut debere in
dumenta talia iterum bene/
dici Uel reconſecrari altaria
ſupradicta. Grego. ix. archi
epō londoñ.

Si i ordinatione pbr̄i vel
diaconi manꝰ īpoſitio fuerit
pretermiſſa ſtatutis tꝑibus
ſupplebitur. Capitulum. iij.

Preſbyter et diaconus
cum ordinant̄ manus
impoſitionem tactu corpo=
rali (ritu ab apoſtolis intro
ducto) recipiunt. quod ſi o/
miſſū fuerit nō ē aliq̄tenꝰ ite
rādū ſȝ ſtatuto tꝑe ad hmōi
ordines ꝯferēdos caute ſup
plēdū qđ ꝑ errorē extitit pre
termiſſuȝ. Suſpēſio autē
manuū: dȝ fieri cum oſo ſuꝑ
caput effunditur ordinandi.

De filijs pbr̄oꝝ ordinan/
dis vel nō. Ex cōcil. pictа.

Illegitimꝰ nō ordinat̄ ni
ſi vt religioſus fiat: nec tunc
preficitur. i. ad prelaturā nō
habilitatur. Capitulum. j.

Ut filius preſbytero
rum: et ceteri ex forni
catione nati ad ſacros ordi
nes non promoueantur.
Niſi aut monachi fiāt: vel
in ꝯgregatōe canonica regu
lari viuētes. prelationē ꝓo
nullatenꝰ habeāt. Sȝ neqȝ
hui/ niſi a dn̄is ſuis libertati
donentur. Alex. iij. lincoñ. e
lecto.

Illegitimꝰ illius ſa
cerdotꝭ q̄ hoc tacito ꝑ reſcri
ptuȝ aplicum paternam ec
cleſiam impetrauit remoue
tur ab illa. Capitulum. ij.

A D preſentiam noſtrā
accedens R. preſbyter
(tacito q̄ꝛ eſſet filius ſacer
dotis) impetrauit a nobis/
vt i eccleſia in qua pater eiꝰ
miniſtrauit/ exiſteret capel
lanus. Ideoqȝ mandamꝰ
quatenus ſi tibi ꝯſtiterit q̄ꝛ
memoratus R. ſit in ſacerdo
tio genitus ⁊ q̄ꝛ pater in ea
dem eccleſia miniſtrauit nō
obſtātibꝰ ꝓdictis lr̄is nr̄is

ipſm amoueas ab eadē. Idē

¶ Nō pt filius ſacerdotis ec clesie paterne preeſſe. h. d. cū ſe Capitulum. iij.

Preſentium auctoritate iubemus: vt filios ſacerdotū in eccleſijs paternis miniſtrare: vel eas qualibet occaſiōe obtinere nullaten⁹ patiaris: ſed ipſos ab eccleſijs in quibus pr̄es eorū miniſtraſſe noſcunt: ſtudeas penitus amouere. Idem vigorneñ. epō. ¶ Idē dicit. C. iiij.

Cōquerente nobis. M. clerico: et infra. ¶ F. tue mandamus quatenus ſi publicum eſt z notorium patrem. R. clerici habuiſſe in predicta eccleſia perſonatuz filiuz eius ibidem miniſtrare/aut euſdē eccl'ie perſonatum habere nullatenus patiaris z ſi iam inſtitutus eſt ibi: eum inde non differas amouere. Idē lōdoñ. epō.

¶ Epō qui ſcienter cōtulit filio ſacerdotis paternā eccleſiam exinde eum remouere non poteſt. Capitulum. v.

Veniens ad preſentiam noſtram. A. clericus nobis propoſuit q cum illuz ad capellam ſancti. L. quam ei conceſſiſti in preſbyteruz ordinaſſes: ipſum ea poſtea ſpoliaſti: eo q pater eius in preſcripta eccleſia miniſtrauit. ¶ Ideoqȝ. f. t. mandam⁹ quatenus ſi tibi innotuerit qñ eam ſibi dediſti q pater eius pbr̄ in dicta eccleſia miniſtraſſet: ipſam ei reſtituas z in pace dimittas: amoto alio ſi quem inſtituiſti forſitā in eadem. ¶ Uerum ſi hoc ignorans feciſti ex q̊ ad eccleſiam ipam eum in pbr̄m ordinaſti eā ſibi reſtituas: donec in alia eccl'a ſibi prouideas vñ honeſte valeat ſuſtentari. Idē Oxoñ. epō.

¶ Grāz ptinet. Et. h. d. Erq̄ uiu⁹ ſacerdotis ē ordinatus non debet carere beneficio. Io. an. Capitulum. vj.

Propoſuit nobis R. lator pñtiū: q cum ad eccleſiā de ſabel a dño fūdi fuerit pñtat⁹: tu curam aīaꝝ noluiſti ſibi ɔmittere: pro eo q eſſet filius ſacerdotis. ¶ Ceterum q: indignū eſt vt ipſe poſtq̄ȝ eſt in ſubdiaconum ordinatus oīo debeat eccleſiaſtici bñficij ꝓuiſione carere mandamus quaten⁹ aliquē honeſtum pbr̄m cum aſſenſu eiuſdē clerici iuenire ſtudeas: qui eccleſie ſeruiat ſupradicte: ita q p̄fat⁹ R. medietatem oīm beneficioꝝ p̄dicte eccleſie eidē ī ſuo ordie ſeruiendo: pacifice debeat obtinere. Non enim ſolus pſbyter miſſarum ſolēnia/vel alia diuina officia poteſt ſine miniſtri ſuffragio celebrare. Idem archiepō cantu.

¶ Filius preeſſe poteſt eccleſie cui pr̄ pfuit mediate. Capitulum. vij.

Ex traſmiſſa cōqueſtione. Gu. clerici percepimus q ad abbatis de caſtr ꝑſentationem: in q̊dam bñficio eccl'ie de. h. euȝ in pñti recipe diſtuliſti: eo q pr̄ eius ī prefata eccl'ia miſtrauit: quo defuncto media interceſſit ꝑſona cui predictum bñficiuȝ eſt collatū. ¶ Ideoqȝ mandamus quatenus ſi eſt ita: p̄noīatum Gu. ad prefatuȝ bñficiū admittere non poſtponas nō ideo min⁹ obſeruato aplici reſcripti decreto: qđ ſucceſſionem ī eccl'ia dei hereditariam deteſtat. Idem vigor. epō.

¶ Filius preeſſe pōt eccleſie in qua pr̄ ſine titulo miniſtrauit. Capitulum. viij.

Conſtitut⁹ in pre. n. G. clericus ſupplici nobꝫ inſinuatōe mōſtrauit: q cuȝ capellaȝ de ſtortoñ. canonice fuiſſȝ adept⁹: z eā pluribꝰ annis pacifice poſſediſſȝ. R. miles ipȝ ea ſine iudicio ſpoliauit. Cūqȝ memorat⁹ clericus exide apđ te depoſuiſſȝ q̄relā obiectū fuit ei q pr̄ ſu⁹ ī capella miniſtrauit eadē: z īfra ¶ F. tue mandamus q̄tenus ſi tibi ɔſtiterit q idē cleric⁹ a capella fuerit p̄dicta ꝑ potētiam laicalem eiect⁹: et q pater eius prefate capelle perſona ſeu perpetuus vicarius nō fuerit (licȝ in eadē nomine eiuſdē. G. quādoqȝ miniſtrauerit) ipſā ſibi cū redditibus perceptis reſtituere nō omittas. Idē ebor. archie.

¶ Si is cui conceſſū eſt a papa vt poſſit diſpenſare cū filijs ſacerdotū circa eccleſias paternas immediate tenendas cū aliquo diſpēſat ille litteras iuſticie poſtea cōtra eum ipetratas remouere non poterit. Capitulum. ix

Ex tua nobis parte ē ꝓpoſitum q cū oliȝ ad tuam cōſultationē ſuper filijs ſacerdotū: tales a nobis litteras recepiſſes: vt eos poſſes in eccleſijs quas patres eorum nullo mediāte poſſederāt ſuſtinere: quos probate vite et ſane cōuerſationis cognoſceres vel quos longo tempore illas tenuiſſe cōſtaret: quidā ad iudices litteras īpetrauerūt vt ſi ɔſtaret eos eē filios ſacerdotū vel clericoꝝ q ī primo añ eos eccl'ias tenuerūt: ſup his iponat eis ap. ceſſāte ſilētiū z eccl'ias iſtas ipis aſſignēt q̄ȝuis ī eis ſe oſtēdere neq̄ant ꝑ epōs iſtitutos. Sup q̊ tibi. t. rñ. q ſi ꝑ priores l'ras cū aliqbꝰ clericꝫ diſpē. diſpēſatiōeȝ tuā poſterioꝝ l'raꝝ ituitu nolū⁹ irrita

ergo si pater fuit psona aut vicarius ppetuus non restituetur [illegible] etiam [illegible] tex. in c. qm. [illegible] de quo p Nauarr. in c. accepta opp [illegible] derecti spolia. n. 9. ubi respondet ad [illegible] licet de preb. in 6. [illegible] agitur possessorio [illegible] in c. qm [illegible] agitur petitorio Nau ubi s. n. 10.

ri. Alios vero clericos laice
donatiōis intuitu in ecclijs
ſine auctoritate pōti. ſui iſti
tui aut inſtitutos remanere
auctoritate apo. prohibemꝰ
Idem cantu. archiepō ꝛ eiꝰ
ſuffraganeis.

¶ Si manifeſtum eſt ꝙ filiꝰ
i eccleſia immediate ſucceſ
ſit pri. ſine aliqua teſtium re
ceptione ab illa remouebit.

Capitulum. x.

Quoniam eſt ſacris ca
nonibus prohibitum
et infra. ¶ Precipimus qua
tenus ſi manifeſtum ꝛ publi
cum fuerit pr̄es in eccleſijs
perſonatus geſſiſſe filios
ab eiſdem (ſi etiam eas ade
pti ſunt) penitus excludatis
nec ad earum gubernationē
vlterius aſſumantur.

¶ Nolumus enim vt cauſa i
iudicium deducatur: vel te=
ſtes etiam admittant ſi hoc
manifeſtum exiſtat.

Idem cantu. archiepō.

¶ Filius etiam legitimus re
mouetur ab eccleſia in qua i
mediate ſucceſſit patri vica
rio vel rectori.

Capitulum. xi.

Ad extirpandas ſucceſ
ſiones: infra. ¶ F. tue
mandamus quatenus ſi qui
filij presbyterorum prouin=
cie tue teneant eccleſias: in
quibus patres eorum tanq̄
perſone vel vicarij (nulla p=
ſona media) miniſtrarūt: eoſ
(ſiue geniti ſint in ſacerdo=
tio: ſiue non) ab eiſdē ecclijs
non differas amouere.

Clemēs. iij. caſſel. archiepō

¶ Filius epi legitime natus
promoueri poteſt ad ordines ꝛ
in paterna eccleſia beneficia
ri. Capitulum. xij.

Ad hec ex parte tua no
ſtris auribus eſt rela
tum. et infra. ¶ Quod a no=
bis fra. tua reqſiuit an a pō
tificibus generati valeāt ad
ſacros ordines promoueri ſi
ſcientia fuerint ꝛ morū hone
ſtate probabiles.

¶ Sciat. f. t. ꝙ ſi ex legitimo
ſunt matrimonio procreati/
nec aliud canonicum obuiat
licite poſſunt ad ſacros ordi
nes aſcendere: ꝛ in eiſdem ec
cleſijs in quibus preſunt: vel
prefuerunt genitores eorum
beneficium obtinere.

Idem.

¶ Non poteſt filius eſſe vica
rius illius eccleſie in qua pa
ter proximus fuit rector.

Capitulum. xiij.

Michael pbr̄ de ſancto
germano: trāſmiſſa no
bis conqueſtione monſtra=
uit: ꝙ cum eccleſia ſancti I.
de coron. tue diocesis canoni
ce ſit adeptus M. filius an=
tonij: qui proximo ante ipſiꝰ
eccleſie habuit perſonatum
ad ſe vicariam ipſius aſſerit

pertinere: et infra. ¶ F. tue
mandamꝰ q̄tenus ſi ꝯſtiterit
tibi ipm M. fuiſſe filiū anto=
nij: q̄ eiuſdē ecclie habuit p
prio perſonatum: ei ſup eadē
vicaria ppetuū ſilētium īpo
nere nō poſtponas. Idē.

¶ Illegitime genitꝰ etiam
de vxore ſine diſpēſatiōe ad
ordies vel beneficia pmoue
ri non pōt. Capitulum. xiiij.

Litteras: ꝛ infra. ¶ In
tellexim9 ꝙ H. in ſacer
dotio genitus: de vxore legi
tima natus ꝛ conceptus: affe
ctauit a pueritia miniſtrare
dn̄o in officio clericali. ¶ Ve
rum licet a filijs patna incō
tinentia modis oibus ppel=
lēda noſcat: ſi tn̄ alit dignus
inuentꝰ fuerit: permittimus
ipſ ordinari in clericū: ꝛ ad ec
clīaſticū beneficiū (vn̄ com=
mode ſuſtentari valeat) pro
moueri.

Innocen. iij.

¶ Illegitimꝰ in ecclia pater
na prebendari non debet.

Capitulum. xv.

Cum decorē domus dei
ꝛ infra. ¶ Filijs canoni
corum prebendas in eiſdem
eccleſijs ꝯferri nō ſinatis: q̄
rum ſunt canonici pr̄es eorū

¶ Cum indecorum ſit: vt i al
taris officio illegitimus filiꝰ
impudico patri miniſtret: in
quo vnigenitus dei filius
etno pr̄i p ſalute hūani gn̄is
victimat. Idē i ꝯcilio gn̄ali.

¶ Si illegitimꝰ maxime filiꝰ
ſpurius iſtituat i ecclia in q̄
iſtitutꝰ eſt pater/ iſtitutio nō
valet. ꝛ iſtituens a ſuis bn̄fi
cijs ſuſpēdatur. Capl'm. xvi.

Ad abolendā peſſimā
(q̄ in plibꝰ inoleuit ec
cleſijs) corruptelā. ¶ Firmi
ter inhibemus: ne canonico=
rum filij maxie ſpurij cano=
nici fiant in ſclaribꝰ ecclijs i
q̄bus iſtituti ſūt pr̄es eorū.
Et ſi fuerit ꝯtra p̄ſūptū: de=
cernimus non valere. ¶ Qui
vero tales (vt dictū ē) cano=
nicare preſumpſerint: a ſuis
bn̄ficijs ſuſpēdāt. Hono. iij.

¶ Filius q̄z papa nō diſpen=
ſat vt filius in eccleſia pater
na imediate ſuccedat. C. xvij

Dilectus filius G. ppo
ſitus ſctē M. trāſmiſ
ſa nobis petitiōe mōſtrauit.
ꝙ cū Vergiliꝰ pbr̄ quādā ec=
clīam curā aīarum habētem
quā nullo medio habuit pr̄
eius obtineat: ipſum monuit
vt reſignaret eādē: ſed idē aſ
ſerēs ꝙ Gu. remen. archie=
piſcopus tunc apli. ſe. lega.
diſpēſauit cū eo: id efficere
cōtradicit. ¶ Quocirca mā
damus quatenus nō obſtan
te diſpēſatōe aliq̄ q̄ a ſe. apo.
nō manauerit: qd̄ canonicū
fuit (appellatōe poſtpoſita)
ſtatuatis. Grego. ix. turon.
archi. ¶ Illegitimus abſq̄

diſpenſatiõe pape ad digni-
tatem vel perſonatuꝫ vel bñ
ficium curatum promoueri
non põt. Capitulum .xviij.

2 Nimis ĩ tua puincia ec
cleſie deformat hone-
ſtas: ex eo ꝙ filij ſacerdotuꝫ
ꝛ alij nõ legitime nati ad di-
gnitates ꝛ pſonatus et alia
bñficia curã aiaꝝ habẽtia ſi
ne diſpenſatione ſedis apo.
pmouentur Quocirca man-
damus quatenus predictis
perſonis a perſonatibꝰ ꝛ di-
gnitatibus et hmõi bñficijs
prorſus amotis ea perſonis
idoneis ꝯferri facias: per il
los ad quos collationẽ ipſo
ruꝫ de iure nouerꝫ pertinere
Et ne id de cetero preſumat
diſtrictius inhibemus.

¶ De ſeruis non ordinandis
et eorum manumiſſione. Ex
concilio toletano.

¶ Seruus añ plenam manu
miſſionem ordinari non de-
bet. Capitulum primuꝫ.

1 Inſtruendi: ꝛ infra.
¶ Forte dicet aliquis
Clericus fieri non permitti
tur niſi ante clericatum inge
nuitatis dignitate potiatur.
Reuera verum dicit
¶ Et ideo quod infirmari vl
vituperari poteſt precaueri
debet. Ex eodem.

¶ Seruus ſine licentia do-
mini ordinatus deponitur: ꝛ
domino reſtituitur. Capi. ij.

1 De ſeruorum ordinatio
ne. ꝛ infra. Statutum
eſt vt nullus epiſcoporum de
inceps ad ſacros ordines e-
os promouere preſumat: ni-
ſi prius a dñis libertatem fu
erint cõſecuti. ¶ Et ſi quili-
bet ſeruus fugiens dñm ſu-
um: qualibet calliditate aut
fraude ad gradus peruene-
rit eccliaſticos: decretuꝫ eſt
vt deponatur et eius domi-
nus eum recipiat. Ex eodẽ.

¶ Seruus ab eccleſia ma-
numiſſus ordinari põt: ꝛ qđ
acquirit / poſt ſuum obitum
erit eccleſie manumittentis
quã ſi accuſat vel contra eaꝫ
teſtificatur: libertate et ordi
ne priuatur.

Capitulum .iij.

1 De famulis eccleſie con
ſtituere pbr̃os ꝛ dia-
conos per parrochias liceat
ita tñ vt antea manumiſſi ſta
tum recipiant libertatis.
¶ Quicquid autem talibus
extiterit debitum aut quo-
libet mõ collatũ eis in perſo
nas extraneas tranſmittere
non licebit: ſed omnia ad ius
ecclie (a qua manumiſſi ſũt)
poſt eorum obitum debeant
pertinere. ¶ Quibus (ſicut
ceteris eccleſie libertis) ac-
cuſandi vel teſtificandi ad-
uerſus eccleſiam aditus pre
cludatur ad quod ſi aſpira-
uerint non ſolum libertatis

beneficio careant: ſed etiam
honoris gradu: quẽ non di-
gnitate nature: ſꝫ neceſſitate
temporis promeruerunt.
Ex concilio apud aliche.

¶ Dñs in ſeruo quẽ manu-
mittit põt ſpirituales opas
retinere.

Capitulum .iiij.

2 Nullus: ꝛ ĩfra. ¶ Si qs
de ſeruis ſuis quẽquẽ
donauerit libertati: ꝛ ipm in
pbr̃m fecerit ordinari ille au
tem poſtea in ſuperbiã elatꝰ
domino ſuo canonicas ho-
ras pſallere noluerit: accuſa
tus apud epiſcopum qui or
dinauerit eum: degradetur.
Alexã. iij. archiepõ turoñ.

¶ Spurij vel ſerui ordinari
nõ debent.

Capitulum .v.

Conſuluit: ꝛ infra Conſ.
t. t. rñ. ꝙ neqꝫ ſpurios
neqꝫ ſeruos ordinare debes
ꝛ ſi memor es: in conſecratio
ne tibi dictum fuit: vide ne
quẽlibet ſeruilis conditio-
nis ad ordines promouere
preſumas. Inno. iij. variñ.
epõ. ¶ Manumiſſus ab ec-
cleſia vt fiat clericus et ipſi
eccleſie perpetuo ſeruiat in
diuinis: ad aliam eccleſiam
ſe tranſferre non põt: ſecus
ſi pure fuerit manumiſſus.
Vel ſic ſecus ſi fuerit manu
miſſus vt ſeruiat. Iohan. an.

Capitulum ſextum.

Eo libentius: et infra.
Adiecisti aliaꝫ queſtio
nem: an illorum filij qui eccle
ſie ſeruili conditione tenen-
tur: traditi a parentibus mi
litie clericali: cum ſuorum cõ
niuentia dñorum vt in eadeꝫ
eccleſia debeant deſeruire aſ
ſequentes propterea liberta
tem: poſt tempus ea relicta
poſſint ad aliam ſe transfer-
re. ¶ In quo credimus diſti
guendum: vtrum eo tenore
fuerint manumiſſi et oblati
ordini clericali: ꝙ manumit-
tendi eccleſie dum vixerint
deberent impendere famu-
latum in obſequijs diuino-
rum: et tunc transferendi ſe
ad aliam: eſt eis licentia de-
neganda. Vel manumiſſi exti
terint abſolute: ſicqꝫ liber-
tatem habeant ad aliam trãſ
eundi. Idem.

¶ Ius quod eſt de ſeruo fa
cto diacono etiam de ſubdia
cono debet intelligi.

Capitulum .vij.

Miramur non modicuꝫ
cum certum ſit in con
ſtitutionibus antiquorum
quando ſerui in gradus ec-
cleſiaſticoꝫ ordinati debeant
in ſeruitutem vel non debeãt
reuocari: ꝛ infra. ¶ De ſub-
diaconali ordine: quia de eo
non fit mentio in patrum ſta
tutis: expreſſe videtur nobis
ꝙ ꝛ is cum diaconali gradu

ꝓuilegio gaudet eodē. Naꝫ licet ſacer ordo non reputaretur i eccleſia primitiua: tamen a conſtitutione Gregorij atq; Urbani ſcdm moderna tempora ſacer grad⁹ eſſe minime dubitatur.

Grego. ix. archi. neapo.

¶ Natus ex patre ſeruo ⁊ libera matre liber eſt et licite promouetur. Caplm. viij.

Dilectus filius. B. diaconus propoſuit ꝙ J. miles ea occaſione ꝙ patreꝫ ipſius hominem ſuum eſſe ꝓponit (licet mater ſua cuius debet imitari conditionem libera eſſe noſcatur) ne promoueatur i preſbyterum impedire preſumit. Quocirca mandamus quatenus ſi tibi conſtiterit de premiſſis: eūdem militem ab huiuſmodi īpedimento ceſſare ꝯpeſcas.

¶ De obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non. Ex concilio cartha. ¶ Obligatus rōcinijs depoſito onere et reddita rōne: ordiari pōt prius vero non.

Capitulum primum.

Magnus epiſcopus Augu. dicit procuratores / actores executores ſeu curatores pupillorū ſi debent ordinari.

¶ Gratus eps dixit Si poſt depoſita onera: ⁊ reddita rōcinia act⁹ vite iꝑorū fuerint ꝯprobati ī oib⁹: debēt cū laude dei (ſi poſtulati fuerint) honore mūerari: ſi ei aū libertatē negocioꝝ vel officioꝝ fuerit ordiati: eccl'ia īfamat. ¶ Uniuerſi dixerunt. Recte ſtatuit ſctitas vr̄a: īōq; iſta ē nr̄a ſnia.

¶ De corpe viciatis ordinādis vel nō. Alexā. iij. ¶ Preſbyter q̄ in duello digiti partē amiſit ex diſpenſatione ſui epi poteſt in ſuo ordine miniſtrare.

Capitulum. i.

De pbr̄o cāpanie q̄ duelluꝫ ſpōte obtulit ⁊ oblatuꝫ ſuſcepit ⁊ in eo ꝑtē digiti amiſit Rn̄dem⁹ ꝙ cuꝫ ipſe non ꝑdiderit tm̄ de digito: q̄n ſine ſcādalo poſſit ſolēniter celebrare: ſatis poteſ poſt pactā pn̄iam cum eo miſericorditer agē: et ꝑmittere ipꝫ in ſuo ordine miſtrare: lꝫ eius exceſſus grauis admodū extitiſſet. I dē ciſtercieſ. elec. ¶ Habens ī oculo maculā q̄ nō iducit magnā deformitatē etiā ad ep̄atū poterit ꝓmoueri. Capitulum. ij.

Cum de tua electione queſtio mota fuiſſet: ⁊ infra. Tibi ꝙ in oculo maculam habeas: ⁊ filius canonici fueris eſt obiectum.

¶ Un̄ cant. archiep̄o dedim⁹ in mandatꝭ: vt pro eo ꝙ canonici filius diceris: in promotione tua ex multa diſpēſatione procedat. ¶ De macula vero archiep̄o predicto mandauimus: vt cum conſilio ſuffraganeorum ſuorum qđ exide viſum fuerit exequatur: in quo tibi ex maxima diſpenſatione curauimus prouidere. Clemens. iij. variē. epiſcopo. ¶ Sectus in cunabulis licite promouetur.

Capitulum. iij.

Ex ꝑte B. monachi petitoriuꝫ fuit nr̄o apl'atui preſentatū: qđ cū ipſe in cunabulꝭ ſectus fuerit: poſtmodum ſub regula et abbate deuote deo militās: ī diacōatus ordinem eſt promotus: ⁊ infra. ¶ Sane cum ſecunduꝫ ſtatuta niceni concilij: illi ad clericatus ordinem ꝓhibeantur accedere: ⁊ ſi etiam in clero fuerint debeant ceſſare: q ſeipſos ſani abſciderint vel affectauerint vt ab alijs abſcindant: non credimus ei impedimentum afferre: quominus poſſit ꝓuehi qui in cunabulis ſectus fuit: quia non videtur hoc eo tp̄e affectaſſe quo iudicium animi non habebat. ¶ Preſertim cum in canonibus apl'oꝝ ſit manifeſtē ſancitum: ꝙ eunuchuꝫ ſi ꝑ īſidias hominū fact⁹: vl' ita nat⁹ ſit: aut etiā ī ꝑſecutione ſint ei a putata virilia: ⁊ dignus ē: poſſit in epm̄ ꝓmoueri. I de rauenna. archi. ¶ Sacerdos q̄ ſine cā virilia ſibi fecit abſcindi credēs ſe demereri de diſpēſatiōe epi ſuū officiū preter altaris miniſterium poterit exercere.

Capitulum. iiij.

Significauit nobis. R. archipbr̄ ſācti ſtephani. ꝙ B. pbr̄ (credēs ſe obſequiū preſtare deo) fecit ſibi virilia amputari: et infra. ¶ Quocirca mādam⁹: q̄ten⁹ ſi iā dictū pbr̄ꝫ al's deo dignū īuenerꝭ: ei ſacerdotale officiū abſq; altaris miniſterio: auctoritate nr̄a fret⁹ et tua: ꝓut viderꝭ expedire ꝯcedas. Inno. iij. ¶ Sacerdos q̄ ex iuſta cā fecit ſibi virilia abſcindi pōt vt prius ſacerdotale officium exercere.

Capitulum. v.

Ex ꝑte M. pbr̄i fuit ꝓpoſitū: ꝙ cū ſibi ſentiret lepre ꝑiculū iminere: de ꝯſilio medici virilia fecit ſibi abſcīdi vt poſſet a tā graui infirmitatꝭ vicio liberari: et infra. ¶ Qm̄ igit canōes ſanctorū patrū hūc a ſacri altaris adminiſtratiōe nō ꝓhibēt: mādamus q̄tenus ſi eſt ita: et memorat⁹ M. eſt al's idone⁹: vt ſui miſterij officiuꝫ exequat liberā ei tribuas facultatem.

Idē millceñ. epō. ¶ Mutila
tus manu ſi pmotus fuerit i
abbatē ab abbatia deponit.
Capitulum. vi.

Expoſuiſti nobis ꝙ pre=
deceſſor tuus. H. in ab
batē pmouit neſciens ꝙ ipē
eſſet manu altera mutilatus
ꝛ infra ¶ Nos igit. f. t. t. rñ. ꝙ
cū pro tā enormi defectu ad
ſacros non poſſit ordines p
moueri: ꝛ in promotione ſua
id tacuerit fraudulanter: ab
abbatie officio eſt non imme
rito amouendus.

Hono. iij. epo engoliſm.
¶ Carens vngula pollicis
dūmodo ſit fortis in pollice
licite ad ſacerdotium promo
uetur. Capitulum. vij.

Thomas mōachus pro
poſuit: ꝙ cum in annis
puerilibꝰ eſſet cōſtitutꝰ: que
dam barra ferrea ſuper dex
tre ſue pollicē fortuito caſu
cadens vngulā auulſit ab eo
¶ Quocirca manda. q̄tenus
ſi ad frangendum euchari=
ſtiam ſit i pollice ipſo potēs
ꝛ aliud canonicum non obſi=
ſtat: propter deformitatem
hmōi non dimittas q̄n eum
ad ordinem pmoueas ſacer=
dotis. ¶ De bigamis non or
dinandis. Ex concilio aure
liañ. ¶ Breue eſt. Capitu. j.

Ut bigami penitentes
vel repudiataꝝ mari=
ti: ad ſacerdotiū nō aſcendāt

Lucꝰ. iij. ſpal. archiepo.
¶ Cu bigamo q ordinatus ē
ad ſacros nō diſpēſat. ꝛ ordi
nator priuabitur ptāte ordi=
nandi niſi cum eo fuerit di=
ſpenſatum. Capitulum. ij.

Super eo qð tua frater
nitas de bigamis req
ſiuit. ¶ Reſpōdemus ꝙ or=
dinatores eorum poteſtate ꝛ
officio ordinandi: ꝛ ordinati
ſi ad ſacros ordīes fuerint p
moti: eis ideo ſūt priuādi: qꝛ
in bigamis cōtra apoſtolum
diſpēſare non lꝫ: vt debeant
ad ſacros ordines pmoueri
vel in eis ſi pmoti fuerit re=
manere. In ordiatore autem
pōt diſpenſatio adhiberi: vt
ordinandi ptāte ꝛ officio non
priuet. Celeſti. iij. ¶ Biga=
mus vxore viuēte vl mortua
non ordinatur.
Capitulū. iij

De bigamis pbr̄is ꝛ vi
duarum maritis: ideꝫ
ſancimus oīno. vt nec viuen
tibus vxoribus nec defunctis
ad diuinorum debeant cele=
brationem admitti: maxime
cum a doctrina ſit apl̄i et inſti
tutionibus eccleſie alienum

Inno. iij. ratiſp a. epo.
¶ Qui mortua vxore pmo=
tus ad ſacros cum ſecunda
de facto contraxit ꝛ cogno=
uit bigamie penam incurrit
licet non ſit bigamus
Capitulum. iiij.

Nuper a nobis: ꝛ infra.
Tertius articulus
videbatur habere non modi
cum queſtionis quoniam cū
in matrimonijs ꝯtrahēdis:
non iuris effectus ſed animi
deſtinatio attēdatur: vnde il
lū comitat infamia: q̄ duas ſi
mul vxores hꝫ: qð parti ad
factū cōuenit retorq̄ri. ſicut
in canone legit: de pbr̄o qui
non legalibꝰ nuptijs detine=
tur: eadem cenſura tales vi=
dentur inter bigamos repu
tandi. Licet obuiet ex aduer
ſo: ꝙ opinioni ſit veritas pre
ferenda: ꝛ ꝙ iuxta premiſſa:
q̄ nullā vxorem habuit foret
bigamus reputādus: qð con
tingeret ſi quis de facto con
traheret cum diuerſis / qui=
bus de iure non poſſet ma=
trimonialiter copulari.
¶ Nos autē in hac q̄ſtione
t. rñ. ꝙ cū huiuſcemodi cleri
cis qui q̄ꝫtum in ipſis fuit ſe
cundas mulieres ſibi matri
monialiter cōiunxerūt: tanq̄ꝫ
cū bigamis nō liceat diſpen
ſari: lꝫ in veritate bigami nō
exiſtāt nō propter ſacramen
ti defectū: ſꝫ pp̄ter affectū in
tentiōis cū opere ſubſecuto.

Idem met. epo. ¶ Qui con
traxit cū virgine lꝫ prius ab
alio fuerit deſponſata / biga
mus nō cenſetur. Capl̄m. v.

Debitū paſtoralis offi
cij: ꝛ infra. ¶ F. t. duxi
mus rñdēdum ꝙ cū duo ſint
in coniugio videlꝫ conſenſus
aīoꝝ ꝛ cōmixtio corporū: quo
rū alterum ſignificat chari=
tatem: q̄ conſiſtit in ſpū inter
deū ꝛ iuſtam animā: ad qð p
tinet illud quod dicit apl̄us.
Qui adheret deo vnꝰ ſpūꝫ ē
cū eo: reliquū xo deſignat cō
formitatē q̄ cōſiſtit in carne:
inter xp̄m et eccl̄iam: ad qð
ptinet illud qð euāgeliſta te
ſtatur. Uerbum caro factum
eſt: ꝛ habitauit i nobis. pfe=
cto ꝯiugiū illud: qð nō eſt cō
mixtione corporū cōſūmatuꝫ
nō ptinet ad illud ꝯiugiū de
ſignādū: qð int xp̄m ꝛ eccl̄iaꝫ
p īcarnatiōis myſteriū ē con
tractū. iuxta qð Paulus ex=
ponens illð qð dixerat ptho
plaſtꝰ. Hoc nunc os ex oſſi=
bus meis: et caro de carne
mea ꝛ ppt hoc relinq̄t hō pa
trē ꝛ matrē ꝛ adherebit vxo
ri ſue: et erunt duo in carne
vna: ſtatī ſubiūgit; hoc autē
dico magnum ſarcamētum in
xp̄o ꝛ eccl̄ia. Cum ergo pro=
pter ſacramenti defectum: in
hibitum ſit ne bigamus aut
maritus vidue p̄ſumat ad ſa
cros ordīes promoueri: qm̄
nec illa ē vnica vnici: nec iſte
vnus vnius: profecto vbi de
ficit inter hmōi cōiuges cō
mixtio corporū: nō deeſt hu=
iuſmodi ſignaculū ſacramen
ti. ¶ Uñ is q̄ mulierē ab alio

viro ductã: ſ; mime cognitaꝫ
duxit vxorẽ (q: nec illa nec ip
ſe carnã ſuã diuiſit i plures)
ꝓpt̃ hoc impediri non dꝫ q̃n
poſſit ad ſacerdotiuꝫ ꝓmo=
uerí. I dẽ lug. archiep̃o apo.
ſe.l. ¶ Qui pl'es habuit cõ
cubinas ex eo bigam⁹ nõ ẽ.
Capitulum. vj.

Q Uia circa mĩma: et in
fra. Sane poſtulaſti ꝑ
ſe. apo. edoceri: ſi pbr̃i plu=
res cõcubinas habentes bi
gami cenſeãtur. ¶ Ad quod
duxim⁹ rñdendum: ꝙ cũ irre
gularitatem non incurrerint
bigamie: cũ eis tãq̃ꝫ ſimplici
fornicatiõe notatis: q̃ ad ex=
ecutionẽ ſacerdotalis officij
poteris diſpenſare. I dem.
¶ Subdiacon⁹ q̃ cũ vidua
ꝯtraxit et eã cognouit biga
mie penam incurrit licet bi=
gamus non ſit. Capitulũ. vij

A Nobis fuit ⁊ ĩfra. Il=
le aũt q̃ in ſubdiacona
tus ordine cõſtitutus de fa=
cto tantum (quia de iure nõ
potuit) duxit viduam in vxo
rem profecto bigamus non
exiſtit. ſed nec vidue poteſt
in veritate dici maritus. cuꝫ
int̃ ip̃m ⁊ illã nõ fuerit vincu
lũ maritale contractum. cuꝫ
eo tamẽ cõtra doctrinã ap̃li
tanq̃ꝫ cũ marito vidue diſpẽ
ſare nõ licet nõ ꝓpter ſacra
mẽti defectũ ſed affectuꝫ in
tẽtionis euin ope ſubſecuto.

¶ De clericis peregrinis.
Alex. iiij. cenoma. epiſcopo.
¶ Ultramarum et valde re=
moti ordinationẽ, ſuã ꝓbare
debent per quinq̃ꝫ epiſcopo
rum ſigilla. Capitulum. j.

T Ua nos du
xit. f. ꝯſulen
dos quid ſit
agẽdum de
clericis/ q̃ i
remotis re
gionibus or
dinati/ litteras eorum oſten
dunt a quibus ſibi proponũt
manus impoſitas et vtrum
epiſcoporum ſigilla ſint que
repreſentant ĩcertum exiſtit
¶ Tue igitur cõſul. r. tuti⁹
eſſe vt in his ſtatuta patruꝫ
veterum obſeruentur q̃ꝫ no
uũ aliq̃d ſtatuatur ſtatutum
aũt eſt de trãſmarinis: vt ad
minus quinq̃ꝫ epiſcoporum
ſuper ordinatione ſua teſti/
monio muniantur: quod i ali
js (ſi ſimiliter ſũt incogniti)
credimus obſeruandum: ita
tamen vt in ſuſpentione ali/
quando tempore habeantur
in quo plenius de actibus i
ſtruantur i pſorũ ſ; ⁊ de ĩferi
oribus ordinibus inquiri o
portet: quia poſſet continge
re vt aliquibus p̃termiſſis
ſaltum feciſſent. His autem
ꝑact; ſi digni ĩuẽti fuerit cir
ca eos poterit diſpẽſari. I n
no. iij. cõſtãtino. patriarche.

¶ Clericus ꝑegrinus qui iu
rat ſe ordinatum niſi aliter
probet in illo ordine non ſu=
ſcipietur nec ad ſuperiores
promouebitur. Capl'm. ij.

I Ater quattuor: ⁊ infra.
Utrũ clericos ad te ſi=
ne ſuoꝝ ordiatoꝝ lr̃is venẽ
tes ⁊ offerẽtes iuramentum
ꝙ ſint in q̃uis eccl'aſticorum
ordinũ ꝯſtituti debes ad ſu=
periores ordines ꝓmouere.
¶ Inq̃. t. t. r. ꝙ (niſi de ipſoꝝ
ordinatiõe canonica/ per ido
nea tibi ꝯſtiterit argumẽta)
eos nec ĩ illis ſuſcipe nec ad
maiores debes ordines pro=
mouere: p̃ſerti ante q̃ꝫ cõuer
ſatio eoꝝ fuerit approbata.
I dem p̃riarche hieroſoli.
¶ Peregrin⁹ de cui⁹ ordina=
tione nõ ꝯſtat/ nõ ꝑmittit̃ ce
lebrare ĩ publico ſ; in occul=
to ſic. Capitulum. iij.

T Ue fratnitatis: ⁊ ĩfra.
Utrum clericos q̃ ad
partes hieroſolimi ſine com
mẽdatitijs lr̃is veniũt: ꝑmit
tere debeas celebrare diuia
et ĩfra. ¶ Reſpõdem⁹: ꝙ niſi
legitĩe tibi ꝯſtiterit ſiue ꝑ lit
teras ſiue ꝑ teſtes de illoruꝫ
ordiatione canonica/ q̃ peni
tus ſunt ignoti: nõ debes ip
ſos ꝑmittere in tuis plebib⁹
celebrare. ſ; ſi forſitan eoruꝫ
aliqui ſecreto ex deuotione
celebrare voluerint: poteris
ſuſtinere. H onorius. iij. epi/

ſcopo regiñ. ¶ Inferiores p̃
lati ſine dioceſanoꝝ ꝯſenſu ĩ
eccleſijs ſuis peregrinos nõ
pñt inſtituere.
Capitulum quartum

T E nobis ꝓponẽte didi
cimus ꝙ q̃dam prelati
eccleſiarũ tue iuriſditionis ĩ
eccleſijs ſibi commiſſis ſine
licentia tua clericos de alie
nis ep̃atibus iſtituere nõ ve
rentur. ¶ Attendentes igit̃
id eis nulla rõne licere: cum
ſit honeſtati ꝯtrariũ: ⁊ a ſctõ
rũ patrum iſtitutionibus a=
lienum: ⁊ infra. Inq̃. t. t. rñ. ꝙ
tibi l; eos exinde remouere:
niſi aliq̃s ex diſpenſatione in
eiſdem eccleſijs duxeris di=
mittendos. ¶ De officio ar=
chidiaconi. Ex libro roma=
ni ordis. ¶ Ponit que ſpe/
ctant ad officium archidi.
Capitulum primum.

U T archidiacon⁹ poſt
ep̃m ſciat ſe vicarium
eſſe eius ĩ omibus: ⁊ oẽm cu/
ram ĩ clero (tam ĩ vrbe poſi/
torum q̃ꝫ eorum qui per par
rochias habitare noſcũtur)
ad ſe pertinere: ſiue de eoruꝫ
ꝯuerſatione ſiue honore ⁊ re
ſtauratione eccleſiarum ſiue
doctrina eccleſiaſticorum vel
ceteraꝝ rerum ſtudio: ⁊ de/
linquentium rõnem coram
deo redditurus eſt. Et vt de
tertio ĩ tertium annuꝫ ſi ep̃s
non p̃t parrochiam vniuerſã

circūeat: ꝛ cūcta q̄ emēdatio
ne idigēt ad vicē ſui epi cor
rigat ꝛ emēdet. Ex cō.ci. tol.
¶ Ad idem. Capitulum. ij.
Officiū vero archidiaco
ni ē euangeliū qñ volue
rit legere/vel alicui de diaco
nis p̄cipere: ꝛ qñ ep̄s miſſam
canit ad iuſſionē illi⁹ induāt
ſe leuite veſtimentis ſacris:
q̄liter cū pōtifice ad miſſā ꝓ
cedāt: ꝛ infra. De ecclīaſticū
officiū ꝓuidendo: lectiones
aut reſpōſoria in matrice ec
cleſia dare dꝫ/et auſcultare
intantum vt null⁹ euāgelium
aut epl̄aꝫ reſpōſoria vel quā
libet in ecclīa lectionem le=
gat vel cantet: donec auſcul=
tetur ab ipſo acolitos quoqꝫ
ipſe ordinet: q̄s eorū cādela=
bra quis thuribulum defer=
re: quiſue minorū in eccleſia
aliqua officia agere debeat.
Gregorius. iij. archidi. ſalo=
nitano. ¶ Cuſtodia vaſorum
eccleſie ſpectat ad archidia
conum. Capitulum. iij.
Ea que contra. ꝛ infra.
¶ Scire vero te volu=
mus ꝙ a te diſtricte queſitu
ri ſumus/q̄ vel ꝓprie eccle=
ſie vel ea q̄ de diuerſis eccle=
ſijs ciminilia ſunt collecta:
non ſub omni ſolicitudine et
fide ſeruantur. ꝙ ſi quid ex
eis vel negligentia vel cuiuſ
q̄ꝫ fraude deperijt tu hoc re
atu aſtringeris/qui per ar=
chidiaconatus ordinem cu=
ſtodie eiuſdem eccleſie artꝰ
deputaris. Alex. iij. Elien.
archidiacono.
¶ Archidiaconus ſine man=
dato ep̄i nō cōmittit curā aīa
rū. i. nō hꝫ iſtitutionē autori=
zabilem. Capitulum. iiij.
Cum ſatis ſit abſurdū
ꝛ infra ¶ Qm̄ igitur obten/
tu alicuius conſuetudis non
debes cōtra ſctōꝝ patrum
cōſtitutiones venire: ꝛ quod
ad tuū non ſpectat officium
vendicare.
¶ Mandamus vt nemini (ſi
ne licentia ꝛ mandato epi) cu
ram preſumas committere
animarum. Iohā. de vigor. epo.
¶ Archidiacon⁹ de iure cō=
muni non pōt excōmunicare
An de hu. Capitulum. v.
Archidiaconis non vi
det de eccleſiaſtica iſti
tutione licere (niſi auctori=
tas ep̄orum acceſſerit) in ali
quos ſniam promulgare
Idem epiſcopo cōuentreñ.
et abbati ceſtreñ.
¶ Archidiaconus ſemel in
anno (niſi neceſſitas exigat
plus) viſitat ſuā prouinciam
.i. parrochiā. h. d. Capl̄m. vj.
Mandamus quattenus
ꝓhibeatis ceſtreñ. ar/
chidiaconuꝫ ne ad eccleſias
ſui archidiaconatus viſitan
das (niſi ſemel in anno) acce
dat. Niſi forte talis cauſa e=

merſerit. propter quaꝫ ipſuꝫ
oporteat p̄fatas ecclīas ſe=
pius viſitare. Innocen. iij.
¶ Dicit primo quid ſit offi=
cium archidiaconi ꝛ in quo
per illud releuetur epo. Et
ſcd̄o dicit decanos rurales
per ep̄m et archidiaconum
eligendos ꝛ amouendos ſi il
lorū vices cōit̄ gerāt. C. vij.
Ad hec nos dicimus. ꝛ
infra. ¶ Sane ꝯſu=
luit nos tue fraterni. deuo=
tio: quid ad officiū archidia=
co. debeat ꝑtinere: ꝛ in qui=
bus ꝑ ipſū cura epiſcopalis
ſollicitudis debeat releuari
ꝛ nos prout poſſum⁹ rn̄dem⁹
Archidiaconus (ſm̄ ſtatuta
beati iſidori) iperat ſubdi=
aconi ꝛ leuitis parrochia=
rum ſollicitudo ꝛ earum or=
dinatio ad ipſuꝫ pertinet: et
audire dꝫ iurgia ſiguloꝝ ar
chipbr̄i q̄ a pluribus decani
nūcupantur/ ei⁹ iuriſditioni
ſe nouerint ſubiacere. Scd̄ꝫ
vero romani ordinis ꝯſtitu/
tionē maior poſt' ep̄m et ip⁹
epi vicari⁹ reꝑit oēm ſollici
tudinē ꝛ curā tā i clericis q̄ꝫ
i eccleſijs eorū ꝓut melius
ſm̄ deū poterit ipendēdo cū
ſuꝑ his ſit reddituꝛ⁹ rōnē in
diſtricti examīs iudicio. Itē
in epl̄a bti clemētis pape p̄
de. n. ocul⁹ epi archidiacon⁹
appellat̄ vt loco epi ꝑ ep̄atū
proſpiciens q̄ corrigenda vi
derit corrigat ꝛ emendet: niſi
adeo fuerint ardua negocia
ꝙ abſqꝫ maioris ſui p̄ñtia ne
queant terminari. In quadā
vero noſtra conſtitutione iā
alia vice nos meminimus ex
p̄ſſiſſe: ꝙ inſtitutio corꝑalis
tā ſuꝑ beneficijs q̄ꝫ etiam di
gnitatibus ad ip̄m debeat ꝑ
tinere examiatio etiam cle=
ricoꝝ ſi fuerit ad ſacros or
dines ꝓmouendi: ꝛ hoc idem
i collationibus bn̄ficioꝝ cre
dimus obſeruandum/vt qui
bn̄ficijs eccleſiaſticis p̄ficiē
di fuerint/a ſuo prius exami
nentur archidiacono / ꝛ per
ip̄m poſtmodū ep̄o p̄ſentent̄
¶ Subſequēter poſtea que
ſiuiſti vtrū decani rurales q̄
pro tꝑe ſtatuunt̄ ad mādatū
tuū ſolū vel archidiacōi vel
etiam vtriuſqꝫ inſtitui debe
ant vel deſtitui ſi fuerit amo
uendi. Ad hoc breuiter rn̄de
mus ꝙ cū ab omnibus quod
oēs tāgit approbari debeat
et commune eoruꝫ decanus
officium exerceat/communi
ter eſt eligendus / vel etiam
amouendus. Idem.
¶ Archidiaconus non dat
cōmēdaticias ad ordines.
Significaſti. ꝛ Ca. viij.
ifra. ¶ Interdicas ar
chidiacono tuo ne ſine ſcien
tia tua ꝛ auctoritate lr̄as ſu
as ꝓmouēdis ꝯcedat. ¶ Et
eis etiā diſtricte prohibeas:

ne ad ordines audeāt ꝯuola
re. ¶ Qui ſi ꝯtra ꝓhibitionē
tuam venire ꝑſumpſerint ex
ecutionē eis ordinū ſuſcepto
rū taliter interdicas. Idem
¶ Archidiacon⁹ examinat ⁊
ꝓſentat ordinādos et ponit
platos in ſede: Lpſm. ix.
TE nr̄m. ⁊ infra ¶ Nec
fuit ſufficiēter ꝓbatū
ꝙ cācellari⁹ ex officio ſuo ex
erceat ſpūalia mediata: cum
ea potius de iure cōi ad ar-
chidiaconi ſpectent officiū
repreſentare videlicꝫ ordinā
dos epo: ⁊ illos examiare po
nere abbates ⁊ abbatiſſas ī
ſede. Hono. iij. abbati arimi
neñ. treceñ. dioce. ⁊ archidia.
⁊ decano ſancti ſtephani tre
ceñ. ¶ Archidiaconi in mo-
naſterijs iuriſditionem non
habent niſi quantum tribuit
eis generalis vl' ſpecialis cō
ſuetudo. Capitulum. x.
DJlecto. f. ⁊ ifra. ¶ Ad
petitionē archidia. ſe
noñ. conquerentis: quod ab
bas et conuentus monaſte-
rij ſcti petri ſenoñ. procurati
onem annuam ⁊ quedam ali
a ratione ſui archidiaconat⁹
ad ipſum ſpectantia: exhibe
ri ſibi contra iuſticiam dene
gabant: abbati ſancti criſpi
ni et collegis eius dedimus
in mandatis vt audirent cau
ſam et fine debito termina-
rent. ¶ Coram quib⁹ petijt
predictus archidiaco. vt cū
monaſterium īfra metas ſui
archidiaconatus ſit ſitū: ab
bas ⁊ monachi ſibi obedirēt
in his que pertinēt ad iuriſ-
ditionē correctionē/ ⁊ viſita
tionē: ad ius (vt dicebat) ar-
chidiacōale ſpectātes: vide
licet vt corā ſe ꝯquerentib⁹
rñderent: citati etiaꝫ venirēt
ad eius preſentiam: et eius
mandata honeſta ⁊ ſctā: ꝑm
deum de correctiōe exceſſuū
⁊ alijs q̄ archidiaconi ſolent
⁊ poſſunt rōnabiliter iniun-
gere audituri: ⁊ (ſalua ſua re
gula/ et abbatis ſui debita
obedientia) ſuaturi. Petijt
inſuper ne decetero facerēt
aliquos d̄ ſenoñ. balliuia. eo
pretermiſſo, coram officiali
ſenoñ. archiepi ꝯueniri: aſſe
rēs illos prius debere ꝯueni
ri ſub ipſo: qꝫ corā officiali ꝑ
dicto ſpālib⁹ ipſi⁹ archiepi ⁊
hominum ac familie ſue cau
ſis dūtaxat exceptꝫ. et infra.
¶ Jdoqꝫ di v. mādamus qua
tenus per maiores eccleſie
ſenoñ. canonicos: qui habe-
re debēt de hmōi ꝯſuetudie
noticiam pleniorem: ſup his
ſollicite veritatem inquiratꝫ
et niſi vobis conſtiterit pre-
fatum archid. vl' predeceſſo
res ipius: de pacifica ſic ob-
tēta ꝯſuetudine: iuriſditiōeꝫ
aliquā i ipo monaſterio vel ī
hmōi abbatijs hacten⁹ ha-

buiſſe: ꝓfatū monaſteriuꝫ ab
ei⁹ īpetitiōe penitus abſol-
uatis: perpetuum ſuper hoc
ipi archidiacono ſilentium
īponētes. Si ꝟo de ꝓmiſſis
ꝯſtiterit ꝑ eoſdem eādē iu-
riſditionē dūtaxat adiudicā
tes eidē in monaſterio predi
cto: quā ipſuꝫ vel predeceſſo
res ſuos in monaſterio ipſo
vel i eiſdē abbatijs habuiſſe
ꝯſtiterit: ſup alijs ꝑpetuum
ei ſilētium imponatis. ¶ De
officio archipbr̄i. Ex cōcilio
Tole. ¶ Archipbr̄ ciuitatꝫ
ſubeſt archidiacono. ⁊ prin-
cipaliter preeſt pbr̄is ⁊ pbr̄a
libus officijs. Capitulum. j.
VT archipreſ
byter ſciat ſe
ſubeē archi-
diacono ⁊ ei⁹
ꝑceptꝫ ſicut
ſui epi obedi
re ⁊ ꝙ ſpecia
liter ad eius pertinet mini-
ſterium ſuper omnes pbr̄os
in ordine pbr̄ali poſitos curā
agere animarum: ⁊ aſſidue ī
eccleſia ſtare. ⁊ i epiſcopi ſui
abſentia ad vicem eius miſ-
ſarum ſolēnia celebret: ⁊ col
lectam dicat: aut cui ipſe in-
iunxerit. Leo. papa.
¶ Ad idem. Capitulum. ij.
MJniſterium archipbr̄i
in eo conſtituitur vt di
ligenti cura prouideat mini
ſterium ſacerdotum cardi-
nalium qui ſolēne debēt age
re officium in cōmūicatiōe
corporis: ⁊ ſanguinis domini
noſtri ieſu xp̄i: a ſacroſctō di
e dñico incipiendo: per om-
nes horas canonicas indecli
nabiliter pſeuerēt: vt opus
dei digne ⁊ ſcē pficiatur ab
eo cui cōmittitur. et infra.
Prouideat etiā archipbr̄ vi
ſā ſacerdotū cardinaliū: pre-
ceptꝫ ſui obtēperādo epi: ne
aliqn̄ cedant aut ſcurrilitate
torpeant. ⁊ infra. Si epus de
fuerit (exceptis his q̄ prohi
bita ſunt) archipbr̄ prouide
at cuncta q̄ in ſacerdotū mi-
ſterio pfici debeāt: fōtes bn̄
dicere: infirmū oleo punge-
re: penitentē infirmū (ꝯſulto
epo) reconciliare: penitētiaꝫ
cunctꝫ alijs ſacerdotib⁹ iñū
gere. Jn precipuis feſtiuitati
bus aut ipe celebrationē miſ
ſe ſolēniter ipleat: aut ad ſui
iuſſionē cui cōmittitur pera
gat venerātur. Idem.
¶ Declarat quod ſit officiū
archipreſbyteri ciuitatenſis
An. de. bu. Capitulum. iij.
OFficiū archipbr̄i de vr
be ꝯſtat/ qn̄ ibi pſul de
fuerit: vice ei⁹ offiñ inchoare
bñdictiōes pbr̄ales i eccl'ia
dare miſſā qn̄ voluerit cāta-
re: vl' cui de ſacerdotib⁹ iuſſe
rit. Qñ ꝟo eps miſſā canit:
dꝫ ꝑcipere ſacerdotib⁹ vt in
duāt ſe veſtimētꝫ ſacris ⁊ ali

ter ad miſſā procedāt. dꝫ em̄
precipere cuſtodi eccleſie vt
in ſacrario eucharistia xp̄i
propter infirmos non deſit
dꝫ infirmis prouidere ꝛ pro
uidendo p̄cipe ſacerdotibꝰ
ne forte ſine cōfeſſiōe vel cō
firmatiōe corporis ꝛ ſangui
nis dn̄i nr̄i ieſu xp̄i moriātur
ↄfeſſiones pctōꝝ eoꝝ(qui
aforꝫ veniunt)recipere cum
oībus ſacerdotibus ꝛ exide
per ꝓuiſionē pontificis: ma
gnā dꝫ ill̄ adhibere curā: ad
xp̄ianos q̊qꝫ faciēdos ꝛ bap
tizandos infantes:ꝛ ad ſuc=
currendū: oīa a ſacerdotibꝰ
ꝑiuſſionē illius fiant. Idem
ex ſinodo Rauēne habita

¶ Archipbr̄ ruralꝰ pbroꝝ
ꝛ laicoꝝ plebanie ſue curā
gerit: contra decretum tamē
epi nihil ordiare pōt. Ca. iiij.

Ut ſingule plebes ar
chipbr̄ꝫ habeant: ppt̄
aſſiduā erga pplm̄ dei curā:
q̄ nō ſolū iperiti vulgi ſollici
tudinē gerāt: verūetiā pbr̄o
rū q̊ ꝑ minores titulos habi
tāt: vitaꝫ iugi circūſpectione
cuſtodiāt: ꝛ q̄ vnuſq̊ſqꝫ indu
ſtria diuinuꝫ opus exerceat
epo ſuo renūciet. Nec atten
dat eps nō egere plebem ar
chipbr̄o: q̄ſi ipe eā guberna
re valeat: qꝛ ꝛ ſi valde idone
us ſit: decet tn̄ vt ſua onera
partialit̄ ꝛ ſicut ipſe matrici
eccleſie p̄eſt: ita archipbr̄i p̄
ſint plebibꝰ vt in nullo titu=
bet eccleſiaſtica ſollicitudo.
cūcta tn̄ referāt ad epm̄: nec
aliquid ↄtra eiꝰ decretum or
dinare p̄ſumant.

¶ De offō primicerij. Idem in libro ro
mani ordinis.

¶ Que ſunt ea q̄
ſpectant ad officium primi=
cerij. Anto. de. bu. Capitu. j.

Ut primi=
cerius ſci
at ſe eē ſub
archidi. ſi
cut ꝛ archi
pbr̄: et ad
eius curā
ſpecialiter
pertinere: vt preſit ī docēdo
diaconis: vel reliquis gradi
bus eccleſiaſticis in ordine
poſitis: vt ipſe diſcipline et
cuſtodie īſiſtat: ſicut pro ani
mabus eoꝝ coram deo rati=
onē eſt redditurus: et vt ipe
diaconis donet lectiones
q̄ ad nocturna officia cleríco
rum pertinent: et de ſingulis
ſtudiū habeat: vt in q̄cūqꝫ re
ca pacē ſenſū habuerit abſqꝫ
vlla vacet negligētia: aut aq̄
ipſe iuſſerit inſtruantur.

¶ De officio ſacriſte. Ex ↄci
lio toletano. Capitulum. j.

Ut ſciat ſe ſacriſta ſub/
iectū archidi. ꝛ ad eiꝰ
curā pertinere cuſtodiam ſa
crorum vaſorum/ veſtimen=
torum eccleſiaſticorum: ſeu
totius theſauri eccleſiaſtici

necnō q̄ ad luminaria perti=
nent ſiue in cera ſiue in oleo.

¶ De officio cuſtodis.
Ex libro Romani ordinis.

¶ Que ſunt que ſpectant ad of
ficium cuſtodis. h. d. Capi. j.

Cuſtos ec
cleſie cui
ea que ec
cleſie com
petunt cu
ſtodienda
ↄmittūtur
oportet vt
ſui archi. iuſſioni in cunctis
obediat. in canonicis horis
ſigna tintinabulorum pulſan
da ipſo archidi. iubente ab
eo pulſentur pallia vel lithe
amina altaris ſeu cūcta vtē=
ſilia eccleſie indeſinenter
cuſtodiat: lampades ꝛ later
nas in accēdendo ſeu extin=
guēdo ꝑuigil exiſtat ne aut
ſupra modum lucendo oleū
depereat: aut minus lucen=
do obſcurior ſit eccl̄a ſꝫ oīa
cū diſcretōe agātur q̄ noſcit̄
oim̄ ꝟtutū eſſe mat̄. Si ꝟo is
minꝰ idoneꝰ ad hoc ꝑagen=
dū extiterit: ac archidia. co=
erceat̄ vt ſe emēdet. Si aūt
īdomitꝰ ꝑmāſerit archidia.
epo denūciādo ꝓuideat: vt ī
decēte eiecto: aptus domui
dei ↄſtituat̄ miniſter. vt oīa ī
laudē dei fiāt. Ex ↄcilio to
letano. ¶ Ad idē. c. ij.

Cuſtos ſollicitus dꝫ eſſe
d̄ omni ornamēto eccl̄ie ꝛ lu
minarijs ſiue incēſo: necnon
panē ꝛ vinū oī tp̄e preparatū
ad miſſam hr̄e debet: ꝛ ꝑ ſin
gulas horas canonicas ſi=
gnū ex conſenſu archidi. ſo=
nare. ꝛ omēs oblatiōes ſeu
elemoſinas ſeu decimas (cū
eiuſdem tn̄ cōſenſu abſente
epo) inter fratres diuidat.
In his tribus eccl̄ie colum
nis (vt ſctā ſanxit ſynodus)
ↄſiſtere debet alma mater ec
cleſia: vt ad hoc opus tales
ordientur/ quales meliores
ꝛ ſanctiores eſſe viderint: vt
nulla negligentia in ſctā dei
eccleſia videatur. hi tres ar
chid. archipbr̄. cuſtos ſimul
iūcti vno aīo ꝓuide ꝑagant
et perfecte: ꝛ non ſit inuidia
neqꝫ zelus inter illos.

¶ De officio vicarij. Alexan. iij. e
piſcopo norwic. ꝛ W. archidi.

¶ Vicarius ſi beneficiū cu
ratum poſtea ſit adeptus vi
caria priuabit̄. Capi. primū.

Ad audien
tiam nr̄aꝫ
ꝑuenit q̄d
.v. pbr̄ mo
nachos de
rameſiape
tēdo vica
riam eccle
ſie de brunel. a q̄ xx. annis re
troceſſit ī diuerſis poſteaec
cleſijs ꝑſōatū adeptꝰ fatiga
re p̄ſūit. Qr igit̄ n̄ ē canoīcū
vt qui curaꝫ aīarum īdiuer

ſis habet eccli̇ijs: vicarius in alienis exiſtat mandamus q̃tenus (ſi eſt ita) predictum pbr̃ꝫ a petitõe ſupradicte vicarie deſiſtere cõpellatis.

Idem elieñ. ep̃o.

¶ Plures vicarias quis habere non põt. Capi. ij.

PRouideas attẽtius: ne in ep̃atu tuo patiaris aliquẽ plures vicarias h̃re. ¶ Quia cum vicarij teneantur pſonis ꝛ eccleſijs deſeruire: alienum eſt ab ordine iuris vt vicariã quis habeat preter vnam. Idem vinton̄. epiſcopo. ¶ Perpetuus vicarius per ep̃m inſtitutus per rectorem remoueri vel portione ſua fraudari nõ poteſt. Capitulum. iij.

AD hec: ſi perſona alicuius eccl̃ie vicario (quẽ in eadem eccleſia inſtituit de aſſenſu ꝛ auctoritate dioceſani ep̃i) certã aſſignauerit portionem: is qui pſona illa defuncta in perſonatũ illius ſubſtituitur / non põt eũdem ab eccleſia remouere vel aſſignatam ſibi minuere portionem.

¶ Niſi aliquid cõmittat propter qð per iudicem in vicaria ſit vel beneficio cõdemnandus. Idem nor. ep̃o.

¶ Vicarius non poteſt ſubſtituere vicarium. Capitulum quartum.

CLericos in pbr̃atu: vel in alijs inferioribus ordinibus ↄſtitutos in vicarijs eccleſiarum q̃s adepti ſunt: alios ſibi ſuſtituere non permittas cum id ſatis ſit abſonum ꝛ abſurdum.

Inno. iij. abbati ſancti aug. ꝛ plebano ſancti petri.

¶ Vicarius pape in vrbe iuriſditionem habet non extra vrbem. Capitulum. v.

SEa nobis. et infra. ¶ Nos igitur vicarij l̃ras eſtimantes per ſurreptioneꝫ obtentas. Quoniaꝫ iuriſditio vicarij quẽ roma. põ. i vrbe reliq̃t: non extenditur extra illaꝫ niſi ei ſpãliter ſit conceſſum. ¶ Preſertim cum ipſe moritur in ſua prouincia ſpãli: videlꝫ inter campuanam ꝓuinciam ꝛ piſanã. Mandamus quatenus quicquid occaſione litterarum illarum actum eſt: in irritum reuocetis. Hono. iij. vigor. ep̃o. ¶ Compelluntur vicarij ordinarij eccleſijs deſeruire per ſubtractionem prouẽtuum ꝛ vicariarum.

Capitulum. vj.

EX parte tua fuit propoſitum coram nobis. et infra. ¶ Mandamus quatenꝰ perpetuos vicarios: vt eccleſijs in quibus vicarias obtinent reſideant ꝛ ſe in preſbyteros (vt eorũ cura exigit) faciant promoueri: per ſubtractionem prouentuum vel ipſarum vicariarũ cõpellas.

¶ De officio ꝛ ptãte iudicis delegati. Alexan. iij. Londoñ. ep̃o. ¶ Delegatus pape ptãtem hꝫ nõ ſolũ i ptes ſꝫ etiaꝫ in alios qui ſuã iuriſdictionẽ ipediunt. Capitulum. j.

QUia q̃ſitum ẽ q̃d faciẽdum ſit de ptãtibus q̃ cũ precipimꝰ alicui iuſticiaꝫ exhiberi: minis ac terroribꝰ cõquerentes ſilere compellunt ꝛ ſic mãdatum nr̃m eluditur. ¶ Sic tibi r̃ndemus: ꝙ ſicut agẽtes ꝛ ↄſentientes pari pena (ſcripture teſtimonio) puniuntur: ſic tã eos q̃ trahũtur in cãm: q̃ꝫ principales eoꝝ fautores (ſi eos manifeſte cognoueris iuſticiã impedire) diſtrictione eccleſiaſtica poteris coercere.

Idem bonoñ. epiſcopo.

¶ Cũ diuerſe l̃re ſub eadem data ꝛ forma cõtraria impetrantur et p̃ſtant a diuerſis ad eoſdem iudices ſupſedet vtriſqꝫ donec conſulatur papa. Capitulum. ij.

SAne ſi a nobis ſup aliqua cã l̃re ipetrant: et alie poſtea (nõ facta mẽtiõe prioꝝ l̃rarũ) l̃re opponunt: ſi iudicibus innotuerit: donec romanum ponti. cõſulant. et ſuam exinde cognoſcant plenius voluntatem executioni ſuperſedeant vtrarumqꝫ.

¶ Ne pro varietate l̃raꝝ cãꝝ rũ fines valeãt ipediri.

Idẽ ep̃o lũdoñ. ¶ Delegatus pape ipeditus ſubdelegare põt cãm q̃ ſine ipſo commode terminari poteſt. Cap. iij.

SI ꝓ debilitate vel pro q̃libꝫ alia graui cã vel neceſſitate tractãdis cauſis q̃ tibi a ſe. ap. cõmittũtur: interesse nõ poteris: liberũ tibi ſit perſonis diſcretis ꝛ idoneis vices tuas cõmittere. ¶ Ita ꝙ ſi res tãti ẽ conſulere te debeant. ¶ Niſi forte cauſe ita graues ſint: ꝙ ſine p̃ntia tua non poſſint cõmode terminari. Idẽ. W. carnoteñ. electo.

¶ Si cauſa cõmittitur infra certũ diẽ decidenda (niſi partes ꝓrogent) ꝑ lapſum diei expirat iuriſditio. Ca. iiij.

DE cãis q̃ infra certum terminũ decidẽde committũtur: hoc tuã volumꝰ cognitioneꝫ tenere: ꝙ niſi dies prefixus de cõi conſenſu partium prorogetur. eo tranſacto mandatum expirat.

¶ Vbi certa pena per ius ſtatuta non ẽ: delegatus imponit arbitrariam. h. d.

¶ Illis ẽt qui pro cauſis tibi commiſſis: ad citationem tuã venire aut tuo ſuper his parere iudicio neglexerint: ſi tale fuerit negocium: quod certa exide pena canonibus

exprimatur: eandē ſuſligas alioquin ipſos pro delicti q̄litate et cauſe ſm tuū arbitrium punire pcures. Idez archiepō ſenoñ. ¶ Per ſimplicem cōmiſſionez cauſe pt delegat⁹ citare: cōtumacem punire: et reliq̄ facere q̄ ſpectant ad cām. Capitulum. v.

PReterea ſuper hoc ꝙ nos cōſulere voluiſti: vtꝝ liceat iudici dlegato nō ordiario cogere contumacē vt veniat: aut dānare ſi nō vénerit ¶ Hoc tibi auctorita te pñtiū inoteſcat. ꝙ poſtq̄z ei cā licet ſimpliciter delegatur: ſatis poteſt nr̃a auctoritate ptes compellere et etiā cōtumaces ſeueritate eccliaſtica coercree: etiam ſilitte re cōmiſſiōis id non ↄtineāt: aut ptes mādatum nr̃m non hēant vt accedant. ¶ Quia ex eo ꝙ cauſa ſibi ↄmittitur ſup omnibus q̄ ad cam ipſam ſpectare noſcuntur plenariā recipit poteſtatem. Idē vi toñ. epo. ¶ Si cauſa pluribus etiaz ſimpliciter eſt ↄmiſſa q̄libet ſubdelegare poteſt. h. d. et quotidie allegatur. c. vi.

QVāuis ſimus. et infra ¶ Si vo duobus cā cōmittitꝰ: ēt ſi nō apponat vt vn⁹ ſine altero pcedat in ea nihilomin⁹ vn⁹ ex ipſis: ſiue ſuo coniudici ſiue alii: vices ſuas pōt ↄmittere: i hac pte Idem noui. epō. ¶ Delegatus pape exequitur ſniaz ſuā quā exeq̄ nō pōt aut nō vult is cui eam commiſerat exequendam. Capitulum. vii.

SIgnificaſti nobis ꝛ infra. ¶ Cō. t. t. r. ꝙ ſi iudex ordiari⁹ ad mādatū iudicꝭ dlegati a nobis nō vult aut nō pot (aliis reſiſtātib⁹) ſniam ab eo latam ſuo effectui mācipare: delegatus iudex cāz auctoritate nr̃a ſibi ↄmiſſam pōt executioni mādare. et ſi q̄ ſibi reſtiterint: eos ſnia eccleſiaſtica coercere. Idem. ¶ Si ordiari⁹ ſeu eū non canonice iſtitutū quē delegatus pape mādat ipoſſeſſionez induci non reſiſtet violenter ſꝫ precibus iſtabit vt differat donec papa conſulatur. Capitulum. viii.

SI qñ clerici corā iudice delegato: ꝑlatos eccleſiaꝝ ſuper eccleſiis quas tenent in cām traxerit: ꝛ corā eodē iudice tranſactione vel alio mō eccleſias obtinuerint: in quibus certuz ſit eos inſtitutionem canonicam nullatenus habuiſſe: nec poſſeſſionem etiam corꝑalē. Ordinarius iudex non dꝫ iudicis delegati mandato reſiſtere violēter: ſꝫ apud ipz inſtare: vt differat eos in poſſeſſionē mittere: donec nobis rei veritas inoteſcat. Idez buxie.

epō. ¶ Poſt diffinitiuā executioni mādatā expirat delegati iuriſditio Capitulum. ix.

LIteris. ꝛ infra. ¶ Cō. t. t. r. ꝙ ex q̄ iudex delegat⁹ ꝑ ſe vel ꝑ aliū ſnīam executioni mādauit: vel mādari ꝑcepit eiꝫ auctoritas ꝛ iuriſditio ceſſat. ¶ Qui ſemel ē officio ſuo functus. Idez abbati ſancti albini. ¶ Reo abſente nō ꝑ ↄtumaciā delegat⁹ datus etiā ad diē: non reſtituet actorē ſꝫ poſſeſſionē et deiectionē ꝓbare volentē. Ca. x.

COnſultatōibus ꝛ infra. Queſitū eſt vtrū ſi aliq̄s eccliã vl' poſſeſſiōe q̄libet ſe aſſeuerans abſq̄z iudicio ꝛ cā rōnabili ſpoliatū a nobis ad iudices lr̃as obtinuerit: vt ifra certū tp̄s reſtituatꝰ ſibi poſſeſſio: ſi ↄſtiterit iudici eū eſſe talit' ſpoliatū: poſſeſſio debeat ei reſtitui: cū is q̄ tenet eccliaz vel poſſeſſionez quā ipſe reqrit: añq̄z de lr̃is ipis aliq̄ mētio fieret: ſtudiorum ꝑegrinationis / vel alia huiuſmodi cā ſe abſentauerit: nec infra tp̄s prefixum: iudici poſſit ſuā pñtiā exhibē. ¶ Super quo rñdemus: ꝙ nec pōt nec debet reſtitutionem habere: q̄zuis paratus ſit corā iudice delegato teſtibus idoneis poſſeſſionem ꝛ deiectionem ſuā ꝓbare: niſi is qui poſſidet ſe per contumaciam abſentaſſꝫ.

Idem carno. epō. ¶ Delegatus pape in cā ſibi cōmiſſa iuriſditionem habet ſuper ordinarium ꝛ quēcūq̄z maiorez Capitulum. xi

SAne quia nos. ꝛ infra. ¶ Tue q̄ſtiōi duxim⁹ rñdendū: ꝙ iudex a nobis delegatus vices nr̃as gerit: vñ in cā illa ſuperior eſt ꝛ maior illis quoꝝ cāz ſuſceperit terminandā. ¶ Jdq̄z ſi eps vel alia ꝑſona que nō ſit de iuriſditione illius in cā quā ei delegamus rebellis aut contumax fuerit: ſm qualitatez facti: poterit vel interdicti vel ſuſpenſionis ſnia a iudice delegato compelli. ¶ Ita ꝙ iudex ſcdm negocii qualitatez tēꝑate ꝑcedēs: epō vl' igreſſū eccłie vl' ſacerdotale officiū iterdicat. aut ēt terraz illius q̄ ad iuriſditionem ſuā pertinet ſpecialiter iterdicto ſupponat. Idez eboracēn. archiepō ꝛ epō conuentreñ.

¶ Si primus impetrauit primā dignitatē in eccłia vacaturam: ſecundus impetrauit certam dignitatem ipſius eccleſie cū vacaret. ꝛ illa poſtmodum vacat debetur primo et non ſecundo. h. d. ꝛ eſt notabilis deciſio.

Capitulum. xii

EX parte A. nobis innotuit: ꝙ cū ad te frat cō

uentreñ. epiſcop. nr̃as lr̃as impetrauerit: vt ei archidiaconatũ quē in eccl̃ia tua primo vacare ꝯtigeret aſſignares. R. aduerſari⁹ eius alias ad te frat̃ eboraceñ. lr̃as impetrauit: nulla d̃ priorib⁹ habita mētiōe: vt ſi auũcul⁹ ſu⁹ archidiaconatũ quē hēbat: i eccl̃ia eadem vellet oīno dimittere: ip̃m ei faceres aſſignari. ¶ Q̃m igitur ſi memores fuiſſem⁹ nos pro p̃dicto N. lr̃as direxiſſe ꝑ aduerſario nullaten⁹ ſcripſiſſemus: mãda. q̃te. p̃fato. N. archidiaconatũ ipius eccl̃ie (ſi vacat) nō obſtantibus poſterioꝛib⁹ lr̃is aſſignetis. Idem eboraceñ. archiep̃o. ¶ Ubi contraria volũtas pape non apparet delegat⁹ iuris formã ſeruare debꝫ ꝛ rõnabiles exceptioēs admittere. Io. an.

Capitulum. xiii.

EX pte tua. et ĩfra. Queſtioni. t. t. r. ꝙ ſi quando iudici delegato expediat formam ſibi ſtatutam ſeruare: debet tamē rationabiles exceptiones admittere: et ĩ cã iuxta iuris equitatem procedere. ¶ Niſi exprimatur in litteris noſtris: ꝙ nulle debeant exceptiones admitti. ¶ Quod nec nos nec ãteceſſores noſtros credimus vnq̃ꝫ expreſſiſſe. Idē abbati ꝛ cõuētui maioris monaſterij.

¶ Delegatio facta dignitati non expreſſo nomine proprio tranſit ad ſucceſſorem.

Capitulum. xiiij.

QUontã abbas leiceſt. qui ſuſcepto mãdato nr̃o ꝑtib⁹ diē ad agēdũ p̃fixit abbatē vinceſtrie. de nouo ſubſtitutũ iudici premoꝛtuo: illi mandato nr̃o poꝛrecto. q2 ſub exp̃ſſis noīb⁹ locorũ ꝛ nō ꝑſonaꝝ ꝯmiſſio emanauit: ſibi ſociũ ĩ cauſe cognitione adiũxit. Nos ſñiam illoꝝ (ſicut ē iuſta) rataꝫ ꝛ firmã habem⁹. Idē. ¶ Si queſtioneꝫ de iure p̃ñtadi papa delegat appellatione remota: ꝛ ſub ea foꝛ̃a vt delegati ad p̃ñtationē ei⁹ ad queꝫ viderit ꝑtinē: oꝛdinet eccl̃am: hoc nō hꝫ iſtituere ſed p̃nũciare. ꝛ is ad quē ꝑtinet inſtituet. et ſi iuri ſuo detrahi ſcite appellat. Capitulũ. xv.

SUper eo ꝟo q̃d ſubiũgere voluiſti: ſi de preſentatiōe pb̃ri int̃ aliq̃s queſtione ſuboꝛta: cãm ꝯtigerit delegari alicui ſub hac foꝛ̃a: vt ſi cõſtiterit ius de q̃ agit ad ꝑtē alt̃utrã ꝑtinere: ad p̃ſentationem eiuſdem de perſona idonea oꝛdinet eccleſiã ap. re. an liceat delegato iudici inſcio dioce. epiſcopo. archidiacono vel archipreſbytero reclamante. preſentatũ ſibi clericum in poſſeſſioneꝫ eccleſie mittere: et an ſi archipreſbyter vel archidiaconus vel epiſcopus ad quē inſtitutio pertinet appellauerit eoꝛum ſit appellationib⁹ deferēdum. ¶ Hoc tuam volumus diſcretionem tenere ꝙ licet queſtionem q̃ de p̃ñtatione vertitur ap. re. ꝯmittamus alicui terminãdam non tamē ē noſtre intētionis dioce. ep̃o vel archipb̃ro vel archidiacono preiudicium generare iōqꝫ p̃ñtandus eſt illi q̃ inſtituend⁹ fuerit et tenebit eoꝛuꝫ ap. ſi videntes iuri ſuo detrahi duxerint appellanduꝫ q2 nō illis ſꝫ ꝑtibus inter q̃s cã cõmiſſa eſt appellationis remedium eſt ſublatũ Idem. ¶ Si cã ſimpliciter eſt delegata duobus/ ſententia vnius non tenet.

Capitulum. xvi.

CAuſam mr̃imonij q̃ int̃ I. mulierem ꝛ Blancachum agitari dinoſcitur: foroliēñ ꝛ vapiceñ epiſcopis nos meminimus commiſiſſe quibus eam viro reſtitui mãdantibus vir mulierem cru/ciatibus ꝛ flagellis adeo affecit ꝙ inuita et coacta int̃ ſe ꝛ virum ſuum confeſſa eſt parentelaꝫ ſicqꝫ factum eſt ꝙ ad iudicium vnius eoꝛum dimiſit eandem et infra. ¶ Diſ. v. mandam⁹ q̃ten⁹ ſi inueneritis ꝙ p̃fat⁹. B. dictaꝫ I. ad iudiciũ ſolũmō alteri⁹ p̃dictoꝝ a ſe ſeꝑaſſet (quia cum cã duob⁹ ꝯmittitur: ſñia vnius nō tenet) ip̃ꝫ vt eandē mulierem ſicut vxoꝛeꝫ ſuã benigne recipiat: ꝛ maritali affectōe ꝑtractet: monitōe p̃miſſa cogatis. Si q̃ tamē apparuerint: q̃ (poſtq̃ꝫ ab eo recepta fuerit) mr̃imoniũ ipſorum velit: ꝛ legitime poſſit ĩpetere: cãm audiatꝫ: ꝛ fine canōico terminetis. Idem oxoñ. et vinto. ep̄is ꝛ abbati herf. ¶ Delegatus qui eſt dominus impetrantis recuſari poteſt. Capitulum. xvij.

CAuſam q̃ inter. F. ꝛ R. de natiuitate Agathe ꝟtitur vobis fratres epiſcopi. ꝛ londoñ. epiſcopo cõmiſimus terminandam. ¶ Uerũ qm̃ idem. F. prefatũ lõdoñ. epiſcopum hēbat ſuſpectuꝫ pro eo quod dominus eſt predicti. F. ip̃m amouendum et te fili abbas loco ipſius duximus ſubrogandum. Idem ¶ A ſubdelegato delegati pape q̃ ſubdelegauit nō ĩ totũ. nō ad papã ſꝫ ad ipſũ delegatũ appellari dꝫ. Ca. xviij.

CUm te ꝯſulēte. ꝛ infra Si ſuꝑ cã que tibi ex nr̃a delegatione ꝯmittit̃. ap ſonis eccl̃iaſticis vna vl̃ pluri⁹ q̃b⁹ vt parcas laboꝛib⁹ ꝑtiũ ꝛ expēſis cognitionē ipſi⁹ cauſe et teſtiũ examĩatio

nē (ſnīa tibi reſuata) ꝯmittꝫ
appellatio fuerat īterpoſita
hmōi appellationis intuitu:
cām ipaꝫ indiffinitā relinq̄re
nō teneris. Lucius.iij.cātu.
archiep̄o: ⁊ eiꝰ ſuffraganeis.
¶ Morte delegātis nō expi
rat iuriſdictio delegati corā
q̄ lis erat conteſtata. C.xix.
Relatū ē: ⁊ īfra. ¶ Nos
itaqꝫ conſul. vr̄e. r. ꝙ ſi
lis fuerit añ pre. n. obitū con
teſtata: mādatū morte man-
datoris nullatenꝰ expirauit
Si ꝟo añ litꝫ ꝯteſtatiōeꝫ de
ceſſit: nō ē a iudicibꝰ q̄s dele
gauerat ex delegatiōe hmōi
procedendū. Urbanus.iij.
¶ Si delegatus citauit ante
mortē delegantis: ꝑpetuata
eſt eius iuriſdictio. Et appel-
lationi renunciat qui corā
iudice a quo appellauit litē
ꝓſequitur. Capitulum.xx
Gratū gerimus ⁊ infra.
¶ Sane conſuluit nos
deuotio vr̄a an añ obitū de-
legātꝫ ꝓpoſito citatōis edi-
cto: lite ꝟo poſt mortē conte.
nichilominꝰ debeat ī cā ꝓce-
dere delegatꝰ. Et vtrū is in-
telligat appellationi renun-
ciaſſe: q̄ ea īterpoſita ad pro
ducendos teſtes īducias po
ſtulauit ⁊ demum productio
ni ⁊ allegationi renuncians
atteſtationes petijt ſolēni-
ter publicari. ¶ Nos autem
inquiſitioni. t. t. r. ꝙ cum in ca
ſu priori citatione fcā: nego-
ciū ſit q̄ſi ceptum et maxime
ſi delegatꝰ nō ſit certꝰ de obi
tu delegātis: pōt et dꝫ ī cā ꝓ
cedi tenebitqꝫ qđ iuſticia fue
rit ꝓuia diffinitum. ¶ In ſe
cūdo ꝟo caſu vr̄ ab appella-
tione receſſuꝫ: ſi ſcđm ea q̄ ꝓ
miſſa ſūt: euꝫ q̄ appellauerit
ꝯſtiterit ꝓceſſiſſe. Celeſti.iij.
¶ Si cā cōmittit̄ tribꝰ dele-
gatis cū clauſula: ꝙ ſi nō oēs
⁊c. priuſq̄ꝫ appeat de impote
tia tertij duo procedere nō
pñt. Et ſi ꝓcedūt nihil agūt
h. d. vſq̄ꝫ ad. §. adijcimꝰ. c. xxi
Prudentiā tuā. et infra
¶ Quito loco ſuppli-
cas informari: vtrū cuꝫ trib
cauſa ꝯmittitur: ita ꝙ ſi oēs
intereſſe nequerint: duo eā ni-
chilominꝰ exequant̄: ſi reus a
duobus tm̄ fuerit ꝯuocatus
venire neceſſario teneatur
Et ſi citatus a pluribꝰ corā
duobus cōparuerit: tertio nec
veniēte ꝑ ſe vel ꝑ lr̄as (vt ſo
let fieri) excuſante: an duo
pñtes ī cā poſſint ꝓcedere ꝟ
eam ſnīe calculo terminare.
¶ In hoc caſu. t. r. ꝙ cū aliq̄s
delegatorū iudicū: ꝑ certum
nūcium vel excuſatorē lr̄ato-
rie deſtinatū non oſtenderit
ſe intereſſe non poſſe: vel ali
de eodem canonice conſtare
non poterit: reſidui procede
re ad cauſe cognitionem non
debent. ꝙ ſi proceſſerint ni-

chil reputabuntur egiſſe. Il
la quippe fuit ātiqua ſe. apo.
ꝓuiſio: vt hmōi cāꝝ recogni
tiones: duobus q̄ꝫ vni: tribus
q̄ꝫ duobꝰ libentiꝰ delegaret
cū (ſicut canoneꝫ atteſtātur)
integrū ſit iudiciū qđ pluri-
moꝝ ſententijs cōfirmatur.
Mandati ſiquidem excede-
re fines ꝓbaret̄ ſi quis citra
formā reſcripti accepti ꝓſu-
meret iudicaret. ¶ Clauſula
ſi nō oēs poteris ſub īpoten
tia includit nolūtatē q̄ ad pu
rificandam iuriſdictionem cō
iudicū. Idē in duobus datis
cum clauſula ꝙ ſi ambo. h. d.
vſq̄ꝫ ad. §. ſexta.
¶ Adijcimꝰ ēt ꝙ vbi fuerit ī
commiſſione appoſitum vt ſi
oēs intereſſe nequerint duo
eā nichilominus exeq̄ntur: ſi
aliq̄s ex ipſis cum poſſit no-
luerit intereſſe: duo nichilo-
minus in cā ꝓcedāt lꝫ ille ter
tius grauiſſime ſit arguendꝰ
ꝓ eo ꝙ mādatū apo. exequi
ſubterfugiat aut contemnat
Idem quoqꝫ ꝑ oīa dicimus
obſeruandum: in cā q̄ cōmit
titur duobuꝫ: eo appoſito vt
ſi ābo intereſſe nequerit: alt̄
nichilōinꝰ exeq̄t̄. ¶ Si reus
corā delegato obijcit excōica
tiōem actori quā nō ꝓbat in
fra tp̄s debitū: audit̄ actor. ſi
ꝟo ꝓbat delegatꝰ abſoluet
actorē ſi excōicatꝰ ē ꝑꝑ cām
ſibi ꝯmiſſā ſi ꝑꝑ aliā ad excōi
catorē ſuū illū remittet. q̄ ſi
nō vult eū abſoluere: delega
tus pape eū abſoluet niſi ſit
de caſibꝰ pape reſeruatꝫ. h. d.
¶ Sexta nobis ꝓpoſita ex ꝑ
te tua qō ꝯtiebat: ꝙ cum ali-
quibꝰ iudicibꝰ cā ꝯmittitur ⁊
q̄nqꝫ ꝯtigit ꝙ reus actori o-
bijcit ꝙ ſtare non pōt ī iudi
cio: vtpote vinculo excōica
tionis aſtrictꝰ: ſi reꝰ nō velit
ſtati eū ꝓbare excōicatū: ſiue
nō poſſit: an actor nichilomi
nus audiri debeat donec ſuꝑ
eo qđ obijcit̄ rei veritas fue
rit patefctā. Hāc dubitatio
nem talit̄ remouemꝰ: ꝙ ſi ille
q̄ tale qđ obijcit: ſtati vel in
fra terminū ꝯpetētē nō ꝓba
uerit legitime qđ intendit:
actor ꝑmitti dꝫ vt ſine offēdi
culo q̄lꝫ audiat̄. Ceteꝝ ſi vel
ex cōfeſſiōe actoris vel alio
q̄libet mō legitime ꝯſtiterit
eſſe actorē vīclo excōicatōis
aſtrictū: a iudicibꝰ delegatis
ſ̄m formā eccľie valet abſol-
ui: ita vt ſi ꝑꝑ aliā iuſtā cām
⁊ euidētē/ab ordinario iudi
ce vel delegato excōicatꝰ fue
rit: ad excōicatorē dꝫ abſol-
uēdꝰ remitti: q̄ ſi maliciā ad
hibuerit: delegati iudices id
ritu eccľiaſtico libere exeq̄n
tur. dūmō nō ſit tale genꝰ ex
cōicatōis illiꝰ: cuiꝰ abſolutio
ſedi apo. reſeruet̄. Explorati
q̄dē iuris exiſtit: vt delega-
tis iudicibꝰ q̄bꝰ pricipale cō

mittit:ꝛ acceſſoꝛiū cōmittat
¶ Abſolutꝰ a delegato ſup
cā ꝑ q̄ fuerat excōicatus co
ram excōicatoꝛe parebit ſeu
rn̄debit ſup illa cā:niſi ſit al-
teri delegata:ꝛ ſi excōicatoꝛ
malicioſe diſtulerit: delega=
tꝰ q̄ abſoluit cognoſcet.h.d.
¶ Si vō ab his fuerit (p̄ſti
to iuramēto ꝙ ſtabit mādā=
to eccl̄ie)abſolutus/rurſꝰ in
terrogas an coꝛā eiſdē dele
gatis vel oꝛdinario a q̄ excōi
catus extitit teneat̄ ſup ea=
dem cauſa pꝛo qua excōicatꝰ
fuerat rn̄dere ꝛ quoꝝ debeat
iudicio vel mādato ſtare:
¶ In quo caſu.t.r.ꝙ coꝛam
ipſis excōicatoꝛibus ſup illa
cā ꝑ qua fuerat excōicatꝰſta
re debet ⁊ eoꝛum ſeruare mā
datū. Niſi ſpecialiter fuerit
illud alijs iudicibus a ſe.ap.
delegatum. Qd̄ ſi excōicato
res malicioſe diſtulerit tunc
delegati eādem iuriſditionē
quā in pꝛincipali:ꝛ acceſſoꝛio
exercebunt. Inno.iij.rhegi
no archiepō ꝛ epō cephadu
leñ. ¶ Si cā ſimpliciter dele
gatur tribus:duo ſine ſubde
legatione tertij ꝓcedere nō
pn̄t. Quod ſi fecerint:ab eis
poterit appellari. Idē ſi ſūt
dati cū clauſula ꝙ ſi nō oēs:
nō eñ valet proceſſus duoꝝ
tertio icōſulto.h.d. cōpꝛehē
dēdo vtrūqꝫ itellectū.

Capitulum.xxij

Cum cā q̄ vertitur inter
montis regalis ꝛ reſa=
nē.archiepos ſup quibuſdaꝫ
decimis panoꝛmitano et ca=
puano archiepis et tibi fra=
tri rhegineñ.cōmiſſa fuiſſet
a nobis fine debito terminā
da pꝛedictus archieps mon
tis regalis(ſicut accepimꝰ)
ad pꝛimam panoꝛmitani ꝛ ca
puani archiepoꝛum citatio=
nē acceſſit:in quoꝝ pn̄tia ex
cipiēdo ꝓpoſuit ꝙ ꝑ duabꝰ
cauſ eoꝝ non deberet ſtare
iudicio tum q2 ipa cā tribus
fuerat iudicibus delegata.ꝛ
idē ab illis duobꝰ tm̄ (te fra
tre rhegiñ.inconſulto/ necvi
ces tuas ſup hoc cōmitten/
te)ad iudiciū fuerat euocatꝰ
tum q2 añ ipſoꝝ citationē et
noticiam lr̄aꝝ:ꝑ eadē cauſa
nuncium ſuū ad ap.ſe.trāſmi
ſerat in quo decretalē alexā.
pape p̄.n.ſibi affirmabat ap
tius ſuffragari. At ijdeꝫ ar=
chiepi exceptiones ipſiꝰ no
lentes admittere:contra euꝫ
vt rn̄deret interlocutoꝛiam
ſn̄iam pꝛotulerūt pꝛopter qd̄
ad ſe.apo.appellauit:ꝛ infra.
¶ Fraternitati.v.mādamus
quatenus ſi vobis conſtite=
rit pꝛedictos archieps exe=
ptiōes p̄dictas nullatenꝰ ad
miſiſſe(non obſtante eo qd̄
per ipſos factum eſt)deci=
mas ipſas quibus pꝛedictus
montis regalis archiepiſco

pus ſe poſtqꝫ nuncius ſuus
pꝛopter hoc ad ſe.apo.acceſ
ſerat:aſſerit ſpoliatū: pꝛeci=
pue cum eaſdē taꝫ ſibi qꝫ ec
cl̄ie ſue a ſe.apo.aſſerit con=
firmatas: ſiue per laicalem
potentiam ſiue per eoſdem
iudices factum ſit:cum fru=
ctibus inde perceptis reſti=
tui faciatis audientes poſt
modum q̄ꝫtum de iure pote
ritis quicq̄d fuerit queſtio=
nis Idē cōuentui de cōchis
¶ Si duo ſunt delegati cum
clauſula ꝙ ſi ambo ꝛc. vno re
cuſato alter ſolus procedere
pōt:nec tenet proceſſus ſi cū
recuſato pꝛocedat. Cap.xxiij
Cum ſuper abbatia mo
naſterij vr̄i:inter vos ꝛ
S.quōdā abbatē vr̄ꝫ fuiſſet
qō agitata:demum ſup ea
ad lexouieñ.epm ꝛ abbatem
de becco:nr̄e fuerant lr̄e de=
ſtinate:ꝛ infra. ¶ Quāuis ſo
lus abbas anteqꝫ appellare
tur ab eo:iuxta foꝛmam lr̄a=
rum noſtrarum ꝓcedere po/
tuiſſet:q2 tñ pꝛo eo ꝙ cuꝫ ipō
epō iterlocutꝰ eſt appellatio
nem pꝛius ab eodem epō in
terpoſitaꝫ non tenuiſſe de iu
re:ſine ipſo cum poſſet ꝛ nol
let negocio itereſſe per ꝯn̄aꝫ
confeſſus eſt ſe non poſſe mā
datum ap̄licum adimplere:
nec ſue itentionis extitit: vt
ſine cōiudice ſuo aliquid diſ
finiret:et cum eo qui iam iu

dex eſſe deſierat aliquid ſup
negocio rite diſponere non
valebat volūtate ac ptāte ſi
bi mutuo aduerſantibꝰ.cum
noluerit qd̄ potuerit/ et qd̄
voluerit adiplere nequerit:
qd̄ a duobꝰ factū fuerat effe=
ctū nō potuit de iure obtine
re. Idē archiepō toleta.
¶ Si iuriſditio delegati ex
pirat in termino ꝑemptoꝛio
quē ꝑtibꝰ aſſignauit poſt cō
grua hoꝛaꝫ ꝑemptoꝛij iudex
non expectabit cōtumacem.
Si non expirat:pōt expecta
re in diem alteram/ꝛ iterum
citare ſi vult. Caplm .xxiiij
Conſuluit noſ.t.f.vtrū
cū ad recipiendos te
ſtes ꝯpoſitiōes publicādas
eoꝛum vel ſententiam pꝛofe
rendam peremptoꝛie citas
ꝑtes et earum altera ſe ab/
ſentat contumaciter die da/
ta:an circa vltimam partem
ſaltem diei ſit in negocio ꝓce
dendum:vel in diem expectā
dum potius ſubſequentem.
ꝛ ſi expectaueris vtrum ꝯtu
max iterum ſit citandus/ cuꝫ
nō fuerit die ꝑtibus aſſigna
ta ꝓceſſum: ¶ Nos aūt cre/
dimus diſtiguēdum vtrū iu
riſditio duret poſt terminū
ꝑemptoꝛiū an expiret in illo
Si durat:in diē alterā equi
tate ſuadēte poteris expec
tare nec erit pars cōtumax
ꝑēptoꝛio elapſo citāda: niſi

gratiaȝ fecerit ei benignitas
iudicantis Si aũt expiret:ni
ſi partes cũ id nouerit ſe ti=
bi pñtauerit ea hora q̃ ↄgru
e poſſis ꝓcedere ad exequẽ
dũ id ꝑpter qđ eis legitie t
minũ ꝑemptoꝛium aſſignaſti
extunc exequi poteris quod
intendis ne fruſtra iudicial
iſtantia euaneſcat. ¶ Ne ꝟo
iudiciũ eccl'iaſticum exerce=
atur in tenebris:q: iuxta te=
ſtioniuȝ ꝟitatis: q male agit
odit lucẽ.ȝ em̃ ſcđm ↄſuetu=
dinem et ↄſtitutiões legiti=
mas moꝛe romão dies a me=
dietate noctis ĩcipiat ⁊ ĩme
dio noctis deſignat ſubſequẽ
tis: vñ qđ ĩ dimidiatis nocti
bus agitur/ꝑinde ſanxit ha
bendum legal' auctoꝛitas ca
ſi q̃libet parte lucis agatur:
nos tñ eã ꝓcedẽdi hoꝛã ↄgru
am intelligimus:ex q̃ poſſis
añ noctꝫ tenebꝛas perficere
eqđ incũbit. ¶ Porro diſcret⁹
iudex inaſſignatõe ꝑẽptoꝛij
non dȝ iuriſditiõeȝ ſuã (niſi
neceſſitas exigat) adeo co=
artare. I dẽ abbati de boꝛ=
dellis ⁊ pꝛioꝛi ſcti ſepulchꝛi.
¶ Ex noua cã remouet dele
gat⁹ etiã poſt litẽ ↄteſtatã ⁊
ali⁹ ſurrogat. Capitulũ. xxv.

INſinuãte R. rectoꝛe ſã
cti ſaldati ad audiẽtiaȝ
nr̃aȝ ꝑuenit:ꝙ cũ cãm q̃ſuper
iure parrochiali inter ipȝ et
T. ꝟtebat vigoꝛi.epõ ⁊ cõiu
dicib⁹ ſuis a nobis obtinue=
rit delegari:poſtmodũ(licet
fuerit in eadem q̃ſtiõe ꝓceſ=
ſũ)tractu tꝑis ãte diffiniti=
uc ſnĩe calculũ idem epõs di=
ctũ R. in familiarem admiſit
ſine q̃ alii cõiudices (ſcđm
ꝙ in nr̃is lr̃is mãdabatur)i
cã ꝓcedere nõ valebãt:⁊ ali
ipſoꝛum ↄiudicũ official' eſt
epĩ ſupꝛadicti pꝛopter quod
aduerſe parti poterat ſuſpe
ctus haberi:vñ cum taȝ epõs
q̃ȝ officialis ꝑdict⁹ (vtpote
q̃s idẽ R. in iudices poſtula
rat ⁊ ipſe familiaris eoꝝ poſt
moduȝ ẽ effect⁹)ab aduerſa
ꝑte poſſent merito recuſari:
deciſionẽ ipſi⁹ cãe vr̃e petiſt
diſcretioni cõmitti. ¶ Quo
circa mãdamus q̃tenus ſi eſt
ita (niſi poſtq̃ȝ familiarꝫ ei⁹
eſt effectus:litigare conſen
rit corã illo)in cauſa ſecun=
dum pꝛioꝝ cõtinẽtiam lr̃aꝝ
(rõne pꝛeuia ꝓcedatis.alio
qn partes ad pꝛioꝝ iudiciȝ
reuertantur examẽ. I dẽ pꝛi
oꝛi ſancti fridiani.
¶ Delegat⁹ pape ſentẽtiam
ſuã exeq̃ põt vſqȝ ad integrũ
annũ.h.d. ⁊ eſt caſus ſingula

QUerẽti q̃d (rꝫ.c.xxvi.
ꝑ cẽſurã eccl'iaſticã.et
ĩfra. ¶ Si ꝟo delegat⁹ a no=
bis excõicet illũ q̃ rei iudica
te parere ↄtẽnit: ȝ aliq̃b⁹ vi
deat ꝙ ſuo ſit funct⁹ officio
vt vlteri⁹ nõ habeat ex dele=

gata ſibi iuriſditione ꝓceſſũ
Alij autem dicãt ꝙ iuriſditio
ei⁹ duret donec ſnĩe pareat
vt interi abſoluere poſſit pa
rere volẽtẽ. ¶ Nos tñ ꝑ eq̃
tatis ſemitã incedẽtes: pꝛe=
ſentiũ auctoꝛitate ſtatuimus
vt delegatus a nobis (nõ ſo
lũ vſqȝ ad quadrimeſtre tꝑs
qđ ad ſoluẽdũ debitũ a lege
reo cõceditur: ſed vſqȝ ad in
tegrũ annũ)iuriſditionẽ ſibi
cõmiſſaȝ:ad exequẽdũ ſentẽ
tiã valeat exercere. ſicut ob
ſeruat in illo q̃ añ litis cõte=
ſta.ↄtumax inuenit. I dẽ cã
tuarieñ.archiepõ ¶ Delega
tus pape põt pꝛĩcipiũ medi
um ⁊ finẽ cãe ↄiũcti ⁊ diuiſim
ſubdelegare.h.d. vſqȝ ad. §
verum. Capitulum. xxvij.

SUper queſtionum ar=
ticulis de quibus nos
conſulere voluiſti.t.r.ꝙ per
cõſtitutionem noſtram con=
ſultationi Alex. pape nulla
ten⁹ derogatur: ſed illa per
iſtã exponitur: imo in iſta ve
rius q̃ in illa fuerant pꝛeter=
miſſa ſupplentur Ipſe nãqȝ
reſpondit ꝙ ſi ſuper cauſa q̃
alicui ex apoſtolica delega=
tiõe committitur:a perſonis
eccl'iaſticis vna vel plurib⁹:
quib⁹ delegat⁹ (vt pareat la
boꝛibus partium et expen
ſis)cauſe cognitionem ipſi=
us:et teſtiũ examinationes:
ſententia ſibi reſeruata com
mittit appellatio fuerit int=
poſita:huiuſmodi appellati
onis intuitu cauſam indiffi=
nitam relinquere nõ tenetur
Nos aũt ſtatuim⁹: ꝙ licet is
cui cã cõmittitur re.ap. non
poſſit eã aliis ſine ꝓuocatio
nis obſtaculo delegare. ſi tñ
delegatus a nobis vl' iudex
quicũqȝ nõ tã cognitoꝛem q̃ȝ
executoꝛem ad aliquẽ certũ
articulum quẽpiam deputa
uerit:ab eo(niſi modum ex=
cedat) non liceat appellari:
dũmodo de partium depute
tur vel recipiatur aſſenſu.
¶ Qđ ſi delegatus a nobis
vel litis exoꝛdium vel cauſe
finem:necdum totum nego=
cium ei duxerit ↄmittenduȝ
ab ipſo tanq̃ȝ a iudice licite
pꝛouocetur cum ⁊ lis ante iu
dicem debeat ↄteſtari: ⁊ cau
ſa per iudicem diffiniri.
¶ Intẽtionis igitur noſtre
fuit(ſicut ex tenoꝛe conſtitu
tionis pꝛemiſſe poteſt liqui
de depꝛehendi) ꝙ (iudicial'
auctoꝛitas liberius valeat
exerceri)delegatus a nobis
licite poſſit: et pꝛincipium
et finem et medium cauſe ſi
bi commiſſe non ſolum con=
iunctim ſed etiam diuiſim a
liis delegare. Non obſtante
quod dicitur: ꝙ iudex debet
cognoſcere per ſeipſum in
pꝛincipio: in medio et in fi=
ne: cum anteq̃ȝ ferat ſnĩam:

executor dicitur de legato.

vi. ſpeculatorem in .i. § in pr.

vniuerſa q̃ acta ſūt i iudicio: inueſtigare debeat diligent̄.

¶ A ſubdelegato cū iuriſdictione appellari pt̄: ſec⁹ ſi ſine iuriſditione niſi modū excedat: tūc eī pōt recuſari. niſi dat⁹ ſit de ꝑtiū ꝯſenſu. Ab.

¶ Verū cū totā cām ꝯmittit alicui vł̄ pricipiū aut finē ipſius: ab eo tāq̃ȝ a iudice pt̄ licite ꝓuocari. Cū aūt alicui mediū tm̄ cōmittit: ab ipſo tanq̃ȝ ab auditore ꝓuocari non pōt: niſi mandati fines excedat vel merito ſit ſuſpectus vñ ne valeat recuſari prouide ſtatuimus: vt de partium detur vel recipiatur aſſenſu.

¶ A ſubdelegato non in totum appellat̄ ad ſubdelegantē: nō aūt ad primum delegātē: ſecus ſi in totum. h. d. vſq̃ȝ ad. §. quemvero. ¶ Porro cū delegat⁹ a nobis iuriſditionem ſuam in alium transfert totam: ſi fuerit appellanduȝ nō ad eū ſȝ ad nos appellari debebit. Cū autem ſibi aliqd de iuriſditione reſeruat: ſi cā ſit ei ap. re. commiſſa non ad nos ſed ad eum poterit de iure appellari. Vñ ſi forſan appellaretur ab eo cui media cauſe committit: ſiue cognitor vel executor dicatur: vel (quod melius eſt) auditor ꝓ eo ꝙ vel mandati fines excedat: vel merito ſit ſuſpectus nichilominus tm̄ delegatus a nobis iuxta cōſultationeȝ premiſſam: cauſam poterit diffinire: vt parcatur laboribus partium et expenſis.

¶ Auditor dat⁹ ſine partiuȝ cōſenſu recuſari poteſt vt ſuſpect⁹ non tm̄ ſine cauſa. Ab.

¶ Quē v̄o delegat⁹ a nobis deputauerit auditorem: neutra partium poterit recuſare: niſi coram eo iuſtam recuſationis cām oſtendat

¶ Si vnus ex duobus delegatis principis cum clauſula ap. re. ſubdelegat alteri acceptanti non pōt acceptans ſubdelegare: nec ap. re. procedere: qđ tm̄ ante acceptionem poterat. ⁊ ſi ab iſto fuerit appellandum appellabit ad papam ēt ſi fuerit ſubdelegatus non in totum. h. d. ſecundū intellectum veriorem.

¶ Si vero duo ſunt a principe delegati ⁊ vnus committit vices ſuas alteri: ille nec poteſt nec debet apo. re. procedere nec cauſam alij delegare: q̃ȝuis in commiſſione facta duobus contineatur expreſſum: vt ap. re. alter poſſit procedere ſine reliquo: ſi non pñt ambo pariter intereſſe.

¶ Cr̄ qđ pōt ex ſola iuriſditione ſibi a pricipe delegata nō pōt cuȝ iuriſditione ſibi a cōdelegato cōmiſſa ¶ Vñ ſi ab eo fuerit appellatū lȝ alij q̃b⁹ viſū fuerit ꝙ ad cōdelegatū valeat appellari: nobis tm̄ videt̄ ꝙ ad primū dūtaxat appellādum eſt delegantem ꝓpt̄ rōnem ſupi⁹ aſſignataȝ.

¶ Si delegatus pape ſubdelegat nō in totū: pars a ſubdelegato nō poterit appellare ex eo ꝙ datus ſit ſine ſuo conſenſu: pōt tm̄ recuſari in oſtendēdo cām iuſtā corā delegato: ⁊ tunc delegatus diffiniet: a quo etiā ſi noluit recuſationem admittere appellatur ad papaȝ.

¶ Eius ergo appellatio de quo tua frater. nobis ſcripſit ſi nr̄e cōſtitutōis occaſione ad nr̄am audiētiā appellauit ꝓ eo ꝙ delegatus a nobis reſeruata ſibi diffinitiua ſnīa: audientiā cāe ꝯmiſit q̃buſdā q̃ de partium aſſēſu nec dati ſunt nec recepti (niſi contra eos iuſtaȝ recuſationis cām oñderit vel pat⁹ fuerit oñdere coram iudice delegato) nō debuit īpedire quominus ꝓcederent auditores.

¶ Qui etiam ſi tanq̃ȝ ſuſpecti fuiſſent merito recuſati: delegat⁹ tm̄ a nob; nihilominus potuiſſet ſublato appellationis diffugio cauſam iudicialiter expedire. ¶ Qđ ſi iuſtā recuſatiōis cauſam noluit admittere delegat⁹: ſed corā ſuſpectis eū litigare cogebat: a tali grauamie licite potuit ad nr̄aȝ audiētiaȝ appel. qđq̃ȝ poſt appel. hmōi ē ꝓſūptū: iudicari dȝ irritū ⁊ inane. Idē epō helie.

¶ Delegatus pape niſi malicioſe ſe exoneret/ ſubdelegatū cōpellit ad ſuſcipiēdam ſubdelegationem in coactiōe tm̄ deferēt ſue dignitati ⁊ ꝑſōe. h. d. vſq̃ȝ ad. §. itē cū totū. C. xxviij

Paſtoralis officij: ⁊ īfra ¶ Cōſu. t. duximus rñdēdū: ꝙ cū delegato a pricipe iuriſditio dandi iudicem ſit a lege cōceſſa (dūmō ipſe exonerare ſeipſuȝ malicioſe non q̃rat) pōt cōpellere renitentē eo ꝙ iuriſditio illa nullius videret̄ momēti ſi coertionem aliquā nō hr̄et.

¶ Delegatus tm̄ dȝ ſollicite ꝓuidere: vt ſi perſonis ſuperioribus (exigēte neceſſitate) negociū duxerit delegādum in coactiōibus inferendis dignitati deferat ⁊ ꝑſone.

¶ Delegatus pape ſicut poteſt cōmittere totaȝ cām: ita poteſt citationē ⁊ punire cōtēnentē acceptare. h. d. Ab.

¶ Item cū totum negocium alij poſſit ꝯmittere delegat⁹ ſicut ſuperius ē expreſſū: citationis officium pt̄ cuilibȝ (diſcretione ꝓuia) demandare: ac punire merito contemptorem. ¶ Si papa ſcienter ꝯmiſit appel. interpoſitā a ſuo delegato dato cum clauſula ap. re. iuriſditio primi delega

in c. cuj autor vi. speculatur in
proh. i. ithi in n. in c. quam
se de legati possint

ti eſt iterim ſuſpēſa q̄ ad exe
cutōez.h.d. ſcđz verū itellectū
Preterea poſtulaſti:ſi cū
a ſnīa lata auctoritate lr̄arū
nr̄arū in q̄bus ap.eſt ihibita
fuerit appellatū:ꝛ lr̄e poſt ap
pellatione ad iudices alios
emanauerit an ad mādatum
poſteriorū iudicū: executio
ſnīe a priorib⁹ delegata de=
beat retardari:vt priores iu
dices ip̄az neq̄ꝫ ꝑ ſe neq̄ꝫ per
alios exequātur. Nos aūt
inquiſitioni.t.t.r.ꝙ cū appel
latiōis cāz ex certa ſcīa iudi
cib⁹ alijs ꝯmittim⁹ cognoſcē
dā:appellationē videmur re
cipe:ac iuriſditionē prioꝝ iu
dicū reuocare:vt iteri execu
tio ſnīe ſuſpēdat: donec ap=
pellatiōis merita pleni⁹ ſint
diſcuſſa:et infra. Ordiari⁹
ad mandatū delegati exeq̄t
ſniam etiā ſi ſciat eā iniuſtā.
Qr̄ vo ſepe ꝯtingit:ꝙ exe
cutio ſententie ordinario de
mandat:q̄ſiuiſti an ſi ip̄am in
iuſtā eſſe cognouerit debeat
eā executioni mādare. an ſit
ei potius ſubſiſtēdū: At
tendentes itaq̄ꝫ ꝙ nō cogni=
tio ſꝫ executio tm̄ demandat
eidem rn̄demus ꝙ cū ordina
rius teneat obſequi dele ga=
to:ꝛ ſi ſciat ſententiam illam
iniuſtam: exequi nichilomi-
nus tenetur eandē:niſi apđ
eum efficere poſſit vt ab hoc
onere ip̄ſum abſoluat.ꝛ ifra.

Delegatus q̄ ip̄editur die
ſtatuta ꝑcedere ꝑtē hoc pro
curātē puniet:ꝛ quātū ad die
illam cām cōmittet ap.re.in
odiū ꝑcurātis niſi partes ne
gociū prorogent.h.d.
Cū aūt ſepe contingat ad
diē quā iudex delegat⁹ a no=
bis partib⁹ aſſignauit:earū
altera ꝑ curāte vt negociū ꝑ
rogetur iudicē ip̄m a rege vl
archiep̄o euocari. Nos ꝑ=
uerſorum volentes maligni
tatibus obuiare. decernim⁹
vt ſi delegato conſtiterit hoc
fuiſſe alicuius ꝑtis malicia
ꝑcuratū ip̄am puniat aiad
uerſione cōdigna.ꝛ(ne aliq̄d
lucrū ex hmōi fraude repor=
tet)perſone neutri ꝑti ſuſpe
cte q̄ꝫtū ad diē illū cōmittat
ip̄m nogociū audiēdum: q̄ in
ip̄ſo appella.re.procedat:ni=
ſi forte ꝑtes conſenſerint ne
gocium ꝑrogari Idem ab=
bati ſancti Hilarij et magiſo
G.ca.teruiſin̄. Subdele=
gatus a delegato pape iuriſ
ditionem h̄ñte pōt coercere
impedientem.h.d. cōprehen
dendo vtrumq̄ꝫ intellectum.

Capitulum. xxix.

Ex lr̄is p̄fiarche grādeñ.
ꝛ infra. Mādam⁹ q̄te
n⁹ niſi vobis ꝯſtiterit.ꝙ lr̄eq̄
ſcđo loco ad archipbr̄m pa
duanū ip̄etrate dn̄r:de prio=
rib⁹ lr̄is ad p̄micerū gran=
deñ.ꝛ plebanū ſctē ſophie ob

tentis expreſſaz fecerit men
tionē vt per ſcđas p̄me ap
pareāt reuocate cū prioꝫ iu
dices auctoritate lr̄arū nr̄aꝝ
iuriſdi.nō ſit dubium h̄uiſſe
quā potuerīt poſtmodū p̄fiar
che q̄ad executionē ſnīe de=
mādare ex q̄ coertionē ēt idē
p̄fiarcha recepat cū hmōi de
mandata iuriſditio deluſoria
videret ſi ſubdelegat⁹ hmōi
coertionem aliquā nō h̄ret/
iterdicti ſniam ab eodē p̄fiar
cha in caſtellañ. archidia.
ꝑmulgataz pro eo ꝙ eiuſdē
p̄fiarche executionē ip̄ediēs
eius lr̄as q̄bus mandatū pre
dictoꝝ iudicū nūciabat legi
ip̄ublicū nō permiſit tandiu
faciat inuiolabiliter obſerua
ri donec eidē p̄fiarche de in
iurijs irrogatis ſufficienter
fuerit ſatiſfactū. Si vero
ꝯſtiterit p̄ias lr̄as ꝑ ſcđas
legitime reuocatas cū appa
reat p̄mos iudices iuriſdi
tionem nullā penit⁹ habuiſſe
et ita conſtet per cōſequen=
tiā p̄fiarchā ip̄ſum nō rece=
piſſe iuriſditionem vel coer
tionem aliquam ab eiſdem ꝑ
dictaz interdicti ſententiam
denuncietis irritā ꝛ ianem.
Idez ep̄o picta. Iuriſdi=
tio delegati reintegra morte
mandātis expirat.

Capitulum. xxx.

Licet vndiq̄ꝫ.ꝛ infra.
Cum igit duxeris req̄=
rendum ſi cauſam tribus iu=
dicibus delegamus apponi
in lr̄is noſtris illam clauſulā
facientes ꝙ ſi non omēs his
exequendis poteritis inter=
eſſe duo veſtrum nichilomi=
nus eam exequantur: et vn⁹
poſtq̄ꝫ commiſerit cuidaz ex
alijs vices ſuas/de medio ſit
ſublatus. tertius vt ſuſpe=
ctus merito recuſet an col=
lega ſuꝑſtes ſuo noie ac de=
functi poſſit negociū diffini
re. Inqui.t.t.r.ꝙ ſi iuriſdi
tione a ſuo ſibi collega dele
gata eo viuēte vti non cepe
rit quia mandatum hmōi rei
tegra morte mandatoris ex
pirauit nō hꝫ ſolus officium
iudicandi. Si vero ante mor
tē illius iuriſditione vti ce=
perit taliter demandata vi=
ces ſuas ꝛ illius poterit ad
implere. Idem ep̄o batoceñ.
Non creditur quis delega
tus niſi delegationem pro=
bet. Capitulum.xxxi.

Cum in iure peritus: et
infra. Preterea queſiui
ſti cū tibi ab aliquo ſub hac
forma mandatur auctorita=
te qua fungor iniūgo vt talez
denuncies excōicatiōis ſnīe
ſubiacere/ac tibi ſuper man
dato apoſtolico heſitanti ab
aliquo non ſit facta fides/an
mandatum hmōi exequi te=
nearis. Super quo tibi
huiuſmodi damus reſpon=

ſum: ꝙ niſi de mandato ſe. a=
po. certus extiteris exequi
non cogeris qd mandatur.
Idem pariſieñ. ⁊ treceñ. epi
ſcopis ⁊ abbati ſctē genoue
ſe. ¶ Per procuratorem non
habentē mandatum de re ad
rem iuriſdictio prorogari non
pōt. Capitulum. xxxij.

CUm olim abbas ⁊ con
uentus ꝟgiliaceñ. ſua
nobis cōqueſtione monſtraſ
ſent ꝙ comes altiſſiodoreñ.
qdam ſtagnū/molēdinum ⁊
domū in terra eorū conſtrue
re nitebatur: in ipſorum pre
iudicium ⁊ grauamē: epo et
theſaurario niuerneñ. com=
miſimus cauſam ipſam.
¶ Per quorum litteras acce
pimus ꝙ lite ſuper petitioni
bus eccleſie conteſtata rece
ptis vtrinq; teſtibus et atte
ſtationibus publicatis/cum
ſuper dictis teſtium inter ꝑ=
tes fuiſſet poſtmodū diſpu=
tatum. ¶ Tandem pars co=
mitis propoſuit ꝙ de dānis
in nemoribus et rebus alijs
datis ſuper quibꝰ teſtes de
ponere videbantur cognoſce
re non debebant cum in re=
ſcripto noſtro nulla de dam
nis mentio haberetur. ⁊ īfra
¶ Iudices autem interlocu
ti ſunt ꝙ ſuper damnis datis
a comite ad eos cognitio per
tinebat. ¶ Quo audito co=
mes ad appella. beneficium
conuolauit. ¶ Unde ipm iu=
dices euocatum: ⁊ nec per ſe
nec ꝑ rñſalē idoneū ꝯparētē
excōicationis vīculo aſtrixe
runt ⁊ infra. ¶ Nos vero ſuꝑ
damnis datis añq; lis fuerit
ꝯteſtata: neq̄q; ad dictos iu
dices cognitio pertinebat:
cum ī reſcripto nulla de illis
mentio haberet: nec ad ipſoſ
potuerit iuriſditio ꝓrogari:
cū procurator ad illa ſolūmō
intelligatur cōſtitutus: q̄ in
cōmiſſiōis lr̄is iueniūtur ex
preſſa: ⁊ poſtq̄; comes publi
catis atteſtatiōibus ītelle=
xit ſuꝑ his fuiſſe depoſitum
protinus cōtradixit: nos eoſ
dē iudices pronunciauimus
minus iuſte īterlocutos fuiſ
ſe: ac ſepedictum comitemq;
ob hoc ad appel. bñficiū con
uolauit: excōicationis ſnīa
non fuiſſe ligatū. Idez ſeno.
archiepiſcopo.
¶ Qui acta cāe relatōis iu=
dicū delegatoꝝ ſigilla violā
do aperuit: non auditur poſt
modum cōtra illa.
Capitulum xxxiij.

CUm olim magr̄. S. et
B. archidiaconatū ⁊
prepoſituram adinuicē ꝯmu
taſſent: ⁊ infra. ¶ Uerꝝ dictꝰ
B. de legatis nr̄is non defe
rens: imo verius delegatiꝰ
ſigilla violauit illorum: ⁊ ſcri
pta que nobis fuerant preſē
tanda non erubuit apire.

¶ Sane ſi qd expediret me
liꝰ notauiſſet: vel nō recepiſ
ſ; ſcripta ſuſpecta: vel rece=
pta nobis fideliter preſentaſ
ſet: ⁊ oñdiſſet cām ſuſpiciōis
propoſite coraꝫ nobis. prete
rea cū nō cōquereretur de iudi
ce: quē ei proprio motu cōceſ
ſimus ſ; de illo potiꝰ quē ipē
duxerat eligenduꝫ ⁊ iudices
ſuas nobis per eum lr̄as de
ſtinaſſent de ipō pariter con
querentes: verbis ipīus fidē
nō duximus adhibēdam.
¶ Sꝫ vt in hoc ſaltē puniret
in quo peccauerat ꝯtra acta
iudicum q̄ temere violarat:
ipm (ſicut nec debuimꝰ) no=
luimus exaudire: ne videre=
tur dolus ſuus ei patrocini=
um attuliſſe. Idem abba=
ti ⁊ capellano ſctē. M. boñ.
¶ Delegatus nō tenetur ad
mittere collegam ſibi adiun
ctum per lr̄as ſurrepticias
nec ipīus ſubdelegatū. h. d.
ſcdm vnū intellectū. vel ſic.
Delegatus ſubdelegatū col
lege īpediti non tenet admit
tere ſi ī reſcripto eſt clauſula
ꝙ ſi ambo ⁊c. h. d. ſcdm aliū
intellectum. Capitulū. xxxiiij.

COram dilecto filio. M.
diaco. cardinali: quē ti=
bi ⁊. B. nuncio: et clerico ſan
cte agathe aduerſario tuo: q̄
cum inſtrumentis eiuſdem
eccleſie: ſ; abſq; litteris de
rati habitione: ad apo. ſe. ac=
ceſſerat: ſ; de rato cauerat
ſub fideiuſſoria cautione con
ceſſimus auditorē: ꝓponere
curauiſti ꝙ cū quidaꝫ in par
rochia ſancte. M. ī honorem
btē agathe eccl'iam ꝯſtruxiſ
ſet. Alexā. papa ꝑ. n. cām ſuꝑ
hoc abbati ſci ſtephani ⁊ pri
ori ſcti victoris cōmiſit ter=
minādā: q̄ ꝑ eccl'ia ſctē. M.
diffinitiuā ſnīam protulerūt
veꝝ capellanus ſctē agathe
ſnīe parere ꝯtēpſit. Cūq; ſuꝑ
eadē cā corā ferrarieñ. epō ꝑ
annum diſceptatum fuiſſet:
ꝑs eccleſie ſctē agathe hoꝝ
veritate ſuppreſſa: magr̄m.
L. bonoñ. canonicū obtinuit
eidē epō in cāe deciſione ad=
iungi. q̄ cū cauſeītereſſe non
poſſet: ꝑdictus epō cui per
ſequentes lr̄as mandabatur
vt ſi ambo ītereſſe nō poſſēt
mandatis apl'icis exequen=
dis ea ipſe nichilominꝰ adim
pleret. ſnīam ꝑdictā ꝯfirma=
uit. ⁊ īfra. ¶ Nūciꝰ ꝓ eccl'ie
ſctē aga. inter alia ꝓpoſuit:
ꝙ cū dictꝰ mgr̄ L. vices ſuas
alij delegaſſet: epō admitte
re noluit ſubdelegatū: ſ; pꝰ
appel. ad nos interpoſitā: ſo
lus ī cauſe cognitiōe ꝓceſſit
⁊ infra. ¶ Sed econtra fuit
rñſuꝫ: ꝙ ferrarieñ. epō ſolus
procedere potuit: cum in vlti
me ꝯmiſſiōis lr̄is fuiſſet īſer
tū: ꝙ ſi ābo intereſſe nō poſſēt:
ꝑdictꝰ epō nichilominꝰ exeq̄

ꝓcuraret: qđ nō intelligitur
vt ſi ꝑ ſe vel ꝑ alios itereſſe
nō poſſent: q₂ id raro vel nun
q̄₃ ꝯtingeret ſ₃ ſi nō poſſēt ꝑ
ſonaliter itereſſe ¶ Idē igit̄
cardinalis latā ab eodē₃ fer
tarieñ. ep̄o ſniam ꝯfirmauit ₇
aduerſe pti ſuꝑ hoc ꝑpetuū
ſilētiū duxit iponēdū ¶ Nos
ergo qđ ab eo factum ē: auc.
ap̄o. ꝯfirmam⁹. Idem ꝑpoſi
to ſcī dñi. ſubdiacono noſtro
¶ Loc⁹ ad quē re⁹ ſecure ac
cedere nō pt: ₇ canonic⁹ in cā
con canonici delegat⁹ recuſa
ri poterunt. Capitu. xxxv.

Cum R. canonic⁹ ianu/
eñ. cām q̄ inter ipm ex
vna parte ac. P. ciuē ianueñ.
vertitur: tibi obtinuerit dele
gari: ₇ idē₃ ciuis ꝓpter mul
tas et graues inimicitias ci
uitatis ſue: in tua nequeat p̄
ſentia comparere ¶ Manda
mus quatenus ſupradicto.
R. hmōi optionē relinquas
vt (exceptis canonicis ianu
eñ. quos cum ſint eius ſocij
merito h₃ pars aduerſa ſu=
ſpectos) in ciuitate vel dioc.
ianu. in qua ſūt multi viri pro
uidi iudicē eligat: coram quo
q̄ſtio terminetur: cui auc. no
ſtra diſtricte precipias: vt eā
dē cām iuxta reſcripti a te
obtenti tenorem ap. re. fine
debito terminare procuret.
Idem Rothomageñ. archi=
ep̄o. ¶ Si mandatur iudici

delegato vt illū abſoluat q̄ dī
cit ſe iniuſte excōicatū: ante
ꝓbationem illū abſoluere tꝫ
Si aūt dicat excōicationem
nullā: ꝓbationē nullitatis an
te pronūciationē admittet.
Capitulum. xxxvj

Cum contigat iterdū q
laici₇ infra. Inſuꝑ req
ſiti ſumus cū q̄s ꝯquerit̄ i ſe
a ſuo ep̄o poſt appel. ad nos
legitime interpoſitā, vel alr̄
iiuſte excōicatiōis ſniam pro
mulgatā: ₇ nos iudicib⁹ da=
mus in mādat₇: vt ſi ē ita iux
ta formā eccl̄e abſolutionis
bñficiū illi ipēdāt: vel eādem
ſniam denūciēt eſſe nullā₃: ac
ep̄s paratus ſit ꝓbare ſe in il
lū añq̄₃ vocē appellatiōis e=
mitteret vel alr̄ iuſte hmōi
ſniam ꝓtuliſſe: an ꝓbatiōib⁹
non admiſſis liceat iudicib⁹
excōicatū abſoluere vl̄ denū=
ciar eſniām eſſe nullā: ¶ Ad
qđ. t. r. ꝙ cu₃ q̄s conquerit̄ ſe
poſt ap. ad nos legitime int
poſitam excōicatione fuiſſe
inodatū: ſꝑ vtriuſq₃ part₇ ꝓ=
bationes ſūt admittēde: añ=
q̄₃ ad decernendū ſuꝑ hoc ali
qđ ꝓcedat̄: ꝑ q̄s deniq₃ appe
bit: an abſolutiōe idigeat cō
q̄rens vel denūciād⁹ ſit potī⁹
non ligatus. ¶ In eo aūt ca=
ſu cū excōicatū q̄s ſe aſſerit
iiuſte: vix vel nūq₃ eſt ei⁹ (an
q̄₃ abſolut⁹ fuerit) ꝓbatō ad
mittenda: niſi tūc tm̄: cū aſſe=

rit i excōicatōis ſnia itolera
bilē errore₃ fuiſſe patent̄ ex
preſſū: ad qđ ꝓbādū admittit̄
añq̄₃ abſolutōis grām conſe
quatur. ¶ Uerum ſi ꝓponat
ſe ſimpliciť excōicatū iiuſte
ac ep̄s ad ꝓbādū ꝙ iuſte ip₃
excōicauit: ſuas poſtulet ꝓ/
bationes admitti: non eſt añ
abſolutionem ipi⁹ aliq̄tenus
audiendus: cum ₇ ſi ꝓ certo
conſtaret rōnabiliter in illu₃
excōicationis ſniam ꝓmul=
gatam: nichilominus eēt ei
abſolutio ipēdenda humiliť
poſtulanti: ₇ ideo in hoc caſu
illū credimus iuxta formam
eccleſie ꝓtinus abſoluēdu₃
vt ſic demu₃ probationibus
vtriuſq₃ ptis admiſſis: vtru₃
iuſte vel iniuſte ligat⁹ fuerit
decernat̄. Hono. iij. meſſañ.
et regineñ. archiepiſcopis.
¶ Si ſubdelegatus delega=
te pape iuriſditiōe vti cepit
a delegato remoueri non po
teſtis ſi fecerit cōtra manda
tum: ſiue excelſerit formam
reſcripti proceſſus ē nullus.
Capitulum. xxxvij

Uenerabili. n. archi=
ep̄o cuſentiñ. dedim⁹
in mandatis: vt cephaludeñ.
ep̄m reſtitui faceret ad ep̄a=
tum: ₇ ad alia quib⁹ fuerat
ſpoliatus quo reſtituto ple=
narie ₇ corporalem ac pacifi
cam poſſeſſionem adepto: ſi
ep̄s merito eēt de dilapida=

tione ſuſpectus vir prouidū
₇ honeſtū ꝓuideret eo adiu=
torē eidē ſine cuius conſilio
nichil eoꝝ faceret: q̄ ad ad=
miſtratōe₃ ꝑtinēt tꝑalē q̄ ad
uſq₃ veritate cōꝑta ducere=
mus aliter prouidēdū: interī
oē alienationis gen⁹ eorum
vtriq₃ auctoritate nr̄a diſtri
ctius interdicens. ¶ Porro
idē archiep̄s corꝑis infirmi
tate grauat⁹: ꝯmiſit in hmōi
negocio vices ſuas primo ab
bati ſcti ſpūs de panormo: ac
demū theſaurario cuſentiū.
¶ Quoꝝ proceſſ⁹ nobis ex=
bitos: de frm nr̄orū conſilio
caſſauimus iuſticia exigente
q₂ videl₃ abbas contra man=
dati nr̄i tenorē: ad inquirēdū
vtrū de dilapidatione ſuſpe
ctus eēt ep̄s eo nō reſtituto
ꝓceſſit: ₇ archiep̄s ipe (cū iā
ſuo functus eēt officio: dicto
abbati committendo in inte=
grum vices ſuas) hmōi nego
cium dicto theſaurio non po
tuit demandare. Grego. ix.
S. ꝑcētori et magiſtro. N. ca
nonicas ambiañ.
¶ Si delegat⁹ ꝓnūciauerit
ſe iuriſditionem nō hr̄e: ipās
etiā de ꝯſenſu partiū nō reaſ
Signi (ſumit c. xxxviij
ficātib⁹. M. mul re et
I. nato ei⁹ nos nouerit₇ acce
piſſe ꝙ cū nobilis mulier Iu
liana vidua mētiēs ſe paupē
cōtra eos ſuꝑ terris ₇ rebus

aliſs ad iudices nr̃as lr̃as i
petraſſet:iſdē corā eiſ excipi
endo ꝓponere curauerūt ꝙ
cum dicte lr̃e ſuggeſto men
dacio impetrate fuiſſent:cuꝫ
p̄dicta J.(q̄ nobꝫ ē ⁊ diues)
pauperē ſe dixiſſet in eis:co
rā ip̄is (niſi req̄ſito pri⁹ dn̄o
ſub cui⁹ iuriſditione ip̄i ꝯſi=
ſtunt:et corā q̊ pati erant ei/
dē exhibere iuſticie ꝯplemē
tum) nō debebant de iure p
tales lr̃as cōuenirī vn̄ dicti
iudices interloq̄ndo ꝓnūcia
runt ſe p eaſdem lr̃as ꝓcede
re nō debere ⁊ infra. Demū
fuit a ptibus in q̊ſdaꝫ tanq̄ꝫ
in arbitros talit̃ ꝯpromiſſuꝫ
ꝙ ſi infra terminū in cōpro=
miſſo exp̄ſſum cāꝫ nō decide
rant:ptes ad eorūdē iudicuꝫ
redirēt examē. Uerꝫ arbitrꝫ
cām infra terminū negligen
tibus terminare dicti iudi=
ceꝫ iuriſditionē pforaꝫ ꝯpro
miſſi hmōi reſumpſerunt aq̊
bus iidē ſe ſentientes gra=
uari ꝙ ſuper his ſup qb⁹ ab
eis fuerāt abſoluti: litigare
ꝯpellebant eoſdē ad nr̃aꝫ au
dietiā appellarunt. ❡ Jdōqꝫ
mādam⁹ q̄ten⁹ ſi ē ita: reuo
cetis in irrituꝫ et c. Jdem.
❡ Arbitri electi ad cauſam
recuſationis aſſignant par=
tibus t̃minū ad probandum
cauſam ſuſpicionis. et iudex
recuſatus cōpellit arbitros
ad cauſā finiendā. Ca. xxxix.

Suſpicionis cā ꝯtra iu
diem aſſignata nō ipſe
(q̊ forſan ꝓuocatus obeſſꝫ)
ſꝫ arbitri ſe potius corā qb⁹
ꝓbatio eſt facienda: ⁊ ad q̊s
oīa q̄ ad hunc articulum faci
unt pertiere noſcuntur: pn̄t
ad hoc terminum aſſignare.
Ab ipſo q̊ꝫ iudice (cui ſicut
iuriſditio ſic et cetera. ſine q̊
bus explicari nō pōt intelli
guntur eē commiſſa) iidē vt
cōueniāt(ſi diſcordes fuerīt
in vnā ſniaꝫ vel tertiū concor
diter aduocent cū q̊ duo vel
alter eorū id faciat ſunt co=
gendi ne hmōi occaſione pri
cipale negociuꝫ plus debito
prorogetur. Jdem abbati ſcte
genouefe. ❡ Delegata iuriſ
ditio ad pſonas non expreſ=
ſas in reſcripto etiam de ipa
rum conſenſu prorogari non
pōt. Capitulum. xl.

P. ⁊ B. per lr̃as aplicas
ꝯquerētib⁹ coraꝫ te de
epō lōdo. ꝙ ꝯceſſū ab eis mu
tuū: pmiſſo loco ⁊ t̃mio nō p
ſoluit pēdēte iudicio J. lai=
cus q̊ i quātitate q̄dā eiſdeꝫ
mercatoribus tenebatur: ſe i tuā
iuriſditionē (ſicut aſſerit) vo
luit ꝓrogare vt ſi ifra t̃minū
ꝯſtitutū p̄dictā non ſolueret
quātitatē: excōicatōis ⁊ iter
dicti ſnias i pſonā ⁊ t̃rā ei⁹ p
mulgares. Quas hmōi occa
ſiōe a te latas decer. n̄ valē cū
⁊ ſi al's iuriſditioni p̄eſſe di=

vi: ſpeculato. in eo ſequitur videre
quid ſit officium n. 3. et ſeq.

caris (qr̃ in dictū J. nullā iu=
riſditionē hēbas) iuriſditio
nis ꝓrogatio nulla noſcitur
extitiſſe: cum hmōi delegata
iuriſditō ad alias pſōas neq
at ꝓrogari. Jdeꝫ. ❡ Maior
xx. annis p̄t a q̊cūqꝫ dari dele
gat⁹. Jdē in maiori. xviij. dū
mō interueniat ꝯſenſus ptiuꝫ
Minor. vo. xviij. non pōt da
ri niſi a pncipe. Capitulū. xlj

Cum viceſimū annū per
egeris: dari potuiſti in
etate hmōi delegat⁹. ❡ Ce=
terum conſtituto infra etatē
eādem (niſi ptes ſcienter con
ſentirēt in euꝫ qui annū. xviij
tranſcendiſſet) facta delega
tio ab alio q̄ꝫ a principe: non
teneret. Jdem ❡ Ptās plu=
rium delegatorum vel arbi=
trorum ſimpliciter datoꝝ ex
pirat p mortē vni⁹. Capi. xlij

Uno delegatoruꝫ vel ar
bitroꝝ (ſicut ꝓponis)
rebus humanis exempto: eo
ruꝫ officiū expirauit. ❡ Niſi
aliud in delegatiōe aut com
promiſſo fuiſſet expreſſum.
Jdē. ❡ Delegat⁹ pape ſub=
delegare p̄t lꝫ datus ſit ex of
ficio vel de ptiū conſenſu vel
cū clauſula p̄electiōis videlꝫ
ꝙ ſi nō omnes: tn̄ cū alio exe
q̄ris ⁊c. h. d. vſqꝫ ad. ¶. is aūt
Capitulum. xliij.

Uoniā ap. ſe. intēdit p
uidere negocijs ⁊ non
pſonis qb⁹ eadē cōmittunt
ſi iudex terti⁹ lꝫ ex officio no
ſtro vel de aſſenſu ptiuꝫ pro
cōi a nobis datus eiſdē. alij
delegauerit vices ſuas (cum
delegato a principe id cōce=
datur a iure) delegatio vale
bit ipſius. ❡ Jdem quoqꝫ
dicēdū eſt cū mandat epō: vt
cū altero ſuoꝝ cōiudicū mā
datū apo. exequatur: ⁊ tūc ſine
ſubdelegato ab ipſo epō reli
q̊ duo procedere nō valebūt.
❡ Js cui cōmittit negociuꝫ
vt perſonaliter exequat pōt
ſi partes cōſentiūt alteri ſub
delegare. Fallit in caſib⁹ hic
exp̄ſſis. h. d. vſqꝫ ad. ¶. cetera.
❡ Js aūt cui iniūgitur vt p
ſonaliter negociuꝫ exeq̄tur:
pōt (dūmō ptes cōſentiant)
hoc alijs delegare. ❡ Preter=
q̄ꝫ ſi iq̄ſitionē fieri vel eccl'ijs
de prelatis vel alijs miniſtrꝫ
prouideri mādaremus.
❡ Cū his omnibus caſib⁹:
induſtriā ⁊ fidē perſone cui
talia ꝯmittim⁹ eligere videa
mur. ❡ Js cui cōmittit nun
ciū miniſterium exequēdum
nō p̄t vices ſuas alteri cōmit
tere: fallit in legato ſe. apo.
Et eſt tex. notabilis ⁊ multū
allegat. Abbas ſiculus.
❡ Ceterū (ſalua legatoꝝ ſe.
ap. auctoritate.) nulli cui ꝯmiſ
ſū fuerit p̄dicare crucē: excōi
care, vel abſoluere aliquos:
diſpēſare cū irregularib⁹ vel
iiungere pnias liceat hec de
l. iij.

cetero alijs demãdare qr nõ
ſibi iuriſditõ ſʒ certũ miniſte
riũ pot⁹ cõmittit in hac par
te. ¶ De officiõ legati. Alex.
iij. vniuerſiʒ ſuffraganeis cãt.
ec. ¶ Legat⁹ pħ ẽt per ſim-
plicẽ q̃relã audiri p̃t. Capi. j.

Cuʒ nõ ignoretis cãt. ar
chiep̃ʒ vobiʒ
non ſolũ me
tropoli. ſed
ẽt legatõis
iure p̃eſſe. ⁊
infra. ¶ Sane licʒ idẽ archi
ep̃s metropolitico iure audi
re non debeat cãs de ep̃atib⁹
vr̃is niſi p̱ ap. deferant ad eũ
legationis tñ obtẽtu vniuer
ſas q̃ p̱ ap. vł q̃rimoniã p̱ue-
niũt ad ſuã audiẽtiã: audire
p̃t ⁊ dʒ: ſicut q̃ in pronũcia ſua
vices nr̃as gerere cõprobat
Celeſtin⁹. iij. ¶ De cã ſp̃alitẽ
delegata a papa legat⁹ ſe in
tromittere non p̃t. Capi. ij.

Studuiſti a nobis q̃re
re vtrũ de cã quã alicui
delegamus alius q̃ ſit gñalis
in prouincia legatus. añ co-
gnitionẽ: vel poſtea cogno-
ſcere valeat: vel ɔmiſſionis
noſtre proceſſũ quẽ iudici de
legato trãſmittim⁹ taliter im
pedire ¶ Rñdemus ꝙ cũ mã
datum ſpeciale deroget ge-
nerali: legat⁹ commiſſionem
alij factã ſpecialiter ĩpedire
non poteſt. ⁊ ſi ſecũdũ formã
mãdati nr̃i ſentẽcia lã fuerit
promulgata non poterit ip̃e
legat⁹ (niſi ſup̱ hoc mãdatũ
ſpeciale recepit) eã quõlibet
irritare ip̃am tñ (ſi rõnabilit
lata fuerit) confirmare vale
bit et executioni demãdare
Inno. iij. ti. ſci laurẽtij in luci
na p̃ſ. cardi. ſe. ap. legato.
¶ Legat⁹ ẽt de latere ex ge
nerali legatione non p̃õt trã
ferre ep̃os vel vnam eccliaʒ
cathedraleʒ alteri ſubijcere:
⁊ alteri concedere ius prima
tie: vel duos ep̃atus vnire vel
vnũʒ diuidere excõicatos tñ
p̱p manuũʒ iniectionem i cle
ricos abſoluere p̃t. h. d. cum
c. ſe. Capitulum. iij.

Nisi ſp̃alis illa dilectio
quã ad perſonã tuã ha
buim⁹ ⁊ hẽm⁹: iuſtũ motũ ai
noſtri temporaret pena do-
cẽte cognoſceres q̃ʒtũ exceſ
ſeris qui ſp̃retis canonicis
ſanctionibus ⁊ conſuetudine
generali. motu proprio p̃ſũ
pſiſti troianum ep̃m de tro-
iana eccleſia ad panormita-
nam de facto transferre.
Idem eidem. ¶ Summatũ
fuit ſupra in. c. p̃cedenti.

Quod tranſ Capitu. iiij
lationẽ. ⁊ infra. Lʒ i re
gno ſicilie gñalis ſit tibi com
miſſa legatio ad ea tamen ſi
ne ſp̃ali mãdato nr̃o non de-
buiſti man⁹ extẽdere q̃ in ſi-
gnũ priuilegij ſingularis ſunt

tñ ſũmo põtifici reſuata et
ſi q̃dã ex his q̃ de ſp̃ali cõceſ
ſiõe ſepe fuere legatis idulta
vt illoꝝ videlʒ abſolutio qui
p̱pter ſacrilegas manuũ iie
ctiones i clericos icidũt i ca
nonẽ p̱mulgate ſnĩe: videãt
ex ip̃o legationis officio iã li
cere legatis. An exiſtias qr
vices nr̃as tanq̃ʒ legato tibi
commiſim⁹ exeq̃ndas: ꝙ pa-
normi. eccliaʒ poſſes ſubijce
re meſſañ. vt illã p̃ficeres iſti
conceſſo ſibi priuilegio pri-
matie? An putas ex eadẽ cã
tibi licere duos ep̃at⁹ vnire
vel vnũ diuidere ſine lĩa ſp̃a
li? Idem bonoñ. ep̃o. et. M.
capellano ſubdiaco. nr̃o.
¶ Ex q̃ legatus retulit cãs
p̃p̃ illi⁹ deſinit eẽ iudex. c. v.

Licʒ tran. canonici ab i
itio diſſen ſiſſent: tãdẽ
vnanimiter ɔſenſerit B. fr̃eʒ
caſſineñ. abbatẽ in archiep̃ʒ
eligẽtes. cui⁹ electionẽ por-
tueñ. ep̃s tunc legat⁹ examia
ri p̃cepit: ⁊ infra. ¶ Nuncius
p̃fati abbatis nobis litte-
ras p̃ſẽtauit grauẽ contra
iãdictũ legatũ querimoniam
ɔtinẽtes: ꝙ poſtq̃ʒ electionẽ
examiauerat: ⁊ eã ad nr̃e dli
beratiois examẽ trãſtulerat
nuncijs iam directis: electio
nem eandẽ malicioſe nimis
examinare p̃ſumpſit: ⁊ infra.
¶ De conſilio fratrum no-
ſtrorum examinationẽ ſcdaʒ
tãq̃ʒ a non ſuo iudice factaʒ
poſtq̃ʒ negocium ad nr̃m fue
rat tranſlatum examẽ cẽſui-
mus irritam ⁊ ianẽ. Idem
ſcti p. ⁊ ſcti leonis abbatib⁹
R. archid. tuleñ. ¶ Legatus
de latere confert beneficiuʒ
vacans. licet illud ſpectet ad
p̃ñtationem alicuius clerici
h. d. et eſt caſus notabilis.
Capitulum. vi.

Dilect⁹ fi. R. metenſis
canonic⁹ intimauit. ꝙ
cũ p̃neſtin⁹ ep̃s apo. ſe. lega
t⁹ ecclĩã ſci trudonis ɔtuliſſʒ
eidẽ meteñ. archid. ad quẽ il
li⁹ ecclie p̃ñtatio p̱tinebat aſ
ſerẽs ꝙ eodẽ incõſulto ɔfer
ri nõ potuit a legato canoni
cũ ip̃m ſup̱ eadẽ ecclia mole
ſtare p̃ſumit ¶ Cũ igit plus
iuris hẽat in ɔceſſione p̃lat⁹
q̃ʒ in p̃ñtatione p̃ron⁹ nec p̃-
iudicetur p̃lato ſi qñ p̱ apo.
ſe. legatum eo inconſulto ec
cleſia concedatur. mandam⁹
quatenus dictum archidia-
conum vt ab eius ſuper hoc
moleſtatione deſiſtat appel.
remo. cogatis. Idem illuſtri
regi Francorum ¶ Legatus
in pluribus locis p̃t in quolʒ
dictoꝝ locoꝝ iuriſdictionem
ſuam exercere: et ꝙ facta v-
nius loci p̃õt in alio explica-
re. h. d. Panor. Capitulũ. vii.

Nouit ille q̃ nihil igno
rat. et infra. Ex parte
tua querimoniam accepim⁹

ꝙ cum tibi legatus eſſet cer-
ta ratiõe ſuſpectus: extra fi
nes regni francorum ĩ terrã
tuam interdicti ſñiam ꝓmul
gauit: et ĩfra: ¶ Tue magni
ficentie reſpondemus ꝙ ⁊ ſi
fines regni francorum exie-
rat: nondũ tñ fuerat termĩoſ
ſue legatiõis egreſſus cũ nõ
ſolum in regno francoꝝ: ſꝫ in
viennẽ. lugd. ⁊ biſuntiñ. ꝓui
cijs iniũctaꝫ ſibi a nobis le-
gationis ſollicitudinẽ ſuſce
piſſꝫ. G. ie. ix. patriarche hie-
roſolimitano. ¶ Preſente le
gato de latere minor legatꝰ
executiõem officij ſui dimit
tere dꝫ. Capitulum. viij.

Volẽtes ⁊ infra. Fra-
ternitati. t. legatiõis
officium in ꝓuincia tua duxi
mus cõmittẽdum: ita tamẽ
ꝙ ſi legatuꝫ ad ꝑtes illas de
latere nr̃o contigerit deſti-
nari: executionem ipſius of-
ficij q̃diu legatus ipſe ibi fu
erit: ꝓ ſedis apo. reuerentia
oĩno dimittas. Idem.
¶ Legatus nõ de latere ſed
ratione ꝑſone extra ꝓuinciã
ſibi decretã abſoluere neq̃t
excõicatos ꝑ iniectiõe ma-
nuũ in clericos: nec etiã ĩ pro
uicia ſi tales excõicati aliun
de veniant. Legatꝰ vero rõne
dignitatis nullos tales ab-
ſoluit. h. d. ſm cõem ĩtellectũ

Excõicatis pro ĩ Ca. ix.
ectione manuũ violẽta
eccleſie ro. legati q̃ de ipſius
latere nõ mittũtur extra pro
uinciã ſibi cõmiſſã: vł ibidẽ
ſi hmõi manuũ iniectores il
luc contingat aliũde accede-
re. ¶ Et q̃ eccłiaꝝ ſuaꝝ ꝑter
tu legationis ſibi vendicant
dignitatem: etiã ſubditis ſꝫ
uis in ꝓuincia ſua exiſtẽtes
bñficium abſolutiõis ĩparti
ri nõ pñt ¶ Niſi de ſpãli gra
illis et iſtis ampliꝰ a ſe. apo.
concedatur Idem ¶ Durius
legati ſtatuta etiã legatione
finita: finitur tñ ſui delegati
iuriſditio ſi citatio nõ preceſ
ſit. Capitulum. ix

Nemini dubiũ eẽ volu-
mus q̃n legatoꝝ ſe. ap.
ſtatuta edita in ꝓuincia ſibi
cõmiſſa durent tãq̃ꝫ perpetua
lꝫ eandã poſtmodũ ſit egreſ
ſi ¶ Secus aũt ſi cauſas du
xerint delegandas aliquibꝰ
cuꝫ iuriſditio iſtoꝝ expiret
ſi añ illorũ diſceſſũ hoꝝ cita
tio ñ ꝓceſſit. ¶ De officio iu
ordinarij. Ex ſynodo Johã
nis pape. ¶ Epi in ſuis dio
ceſibꝰ pñt crimĩa inq̃rere et
punire: ⁊ cũ opꝰ fuerit ĩuoca
re brachiuꝫ ſecłare. Capi. j.

Pernicioſi
⁊ ĩfra. Ha
beant igit
epĩ ſingu-
larũ vrbiũ
ĩ ſuis dio-
ce. libera

ꝑtãtẽ adulteria ⁊ ſcelera inq̃
rere: vlciſci ⁊ iudicare ſcðm
ꝙ canones cẽſent abſq̃ꝫ ĩpe
dimẽto alicuiꝰ. Et cuꝫ opus
fuerit publicum cõuocẽt au
xilium: nõ ad ꝑiudicandũ: ſꝫ
potiꝰ ad ea q̃ deo ſũt placita
ꝓſequẽdum. Eugeniꝰ papa
¶ Ordinariꝰ q̃ ſcit nõ vt iu
dex vel hõ ſꝫ vt deꝰ ſubditũ
eẽ criminis reum indetermi
nate poterit: ſꝫ non noĩatim
eũ arguere vel punire. Ca. ij

Si ſacerdos ſciat pro
certo aliquẽ eẽ reum
alicuius crĩs: vel ſi confeſſꝰ
fuerit ⁊ emendare noluerit
(niſi iudiciario ordĩe quis ꝓ
bare poſſit) non dꝫ eum ar-
guere noĩati ſꝫ indetermina
te ¶ Sicut dixit xp̃s. Unus
vr̃m me traditurꝰ eſt. ¶ Sꝫ
ſi ille cui dãnũ illatum eſt pe
tierit iuſticiaꝫ: ꝑt excõicare
auctorem dãni: lꝫ ẽt ei confeſ
ſus ſit ſꝫ tñ nõ noĩatim ꝑt eũ
remouere a cõione: licet ſci
at eũ eſſe reum quia nõ vt iu
dex ſcit ſed vt deꝰ: ſed debet
eum admonere ne ſe ĩgerat:
quia nec xp̃s iudã a cõione
remouit. Alex. iij. florẽ. epo
¶ Si ordinariꝰ ſubiectꝰ epo
profert in ſibi ſubiectum iu
ſtam cẽſuram eccleſiaſticam
epiſcopus illam ſeruare de
bet: et illam ſine ſatiſfactiõe
et conſcientia proferentꝭ re
laxare non debet. Capi. iij.

Cum ab eccłiaꝝ ꝓlatis
eccleſiaſtica ſentẽtia
ĩ malefactores aliquos ꝓmł
gatur: rata dꝫ ⁊ firma conſi-
ſtere: ⁊ vſq̃ꝫ ad dignã ſatiſfa
ctionẽ inuiolabiliter obſer-
uari. ¶ Quapropter manda
mus q̃tenꝰ ſi q̃n plebanꝰ ſcti
P. in clericos vel laicos pro
chianos ſuos: interdicti vel
excõicatiõis ſñiam rõnabili
ter tulerit ipſam facias in-
uiolabiliter obſeruari: et eã
ſine congrua ſatiſfactione: ⁊
abſq̃ꝫ eiuſdẽ plebani cõſciẽ
tia nõ relaxes. Idem cant.
archiepõ et eius ſuffraga.
¶ Si ordinario vacantia ec
cleſie etiaꝫ ꝑſonate ex iuſta
cã differt. eſt ibi ꝑ epꝫ econo
mꝰ ponendus. Ca. iiij

Cum vos plerũq̃ꝫ opor
teat ordinationem eccleſiaꝝ
differre: pro eo ꝙ q̃ñq̃ꝫ ꝑſone
vobis minus idonee pñtant
aut inter vos ⁊ preſentato-
res alia de cauſa radix diſſe
tionis emerſerit, et infra.
¶ Fraternitati. v. mandamꝰ
q̃tenus ſi q̃n in vacantibus
eccłijs in q̃bꝰ eccleſiaſtica
ꝑſona pñtationeꝫ nõ hꝫ vel
q: ꝑſone minꝰ idonee ꝑſentã
tur vel alia de cauſa de iure
ꝑſonas nõ potuerit ĩ eis iſti
tuere ap. re. ponatis econo
mos q̃ debeãt fructꝰ ꝑcipe ⁊
eos aut ĩ eccleſiaꝝ vtilitatẽ
expẽdere aut futuris perſo

nis fideliter reſeruare.
Idem cantua. archiepō.
¶ Si ꝯſtat ordinario ꝙ ab
ſolutꝰ a papa ſuppꝛeſſit veraſ
cauſaꝫ quare fuerat excōica
tus: dꝫ illū remittere ad pa-
paꝫ. Si vero ſibi non conſtat
eſt tñ ſibi vigēs ſuſpitio con
tra eū: debet cogere euꝫ ſe
purgare. Capitulum .v.

Ex parte tua. ⁊ infra. Qꝛ
nos ꝯſulere voluiſti vtꝝ
illoꝛum abſolutio teneat q̄
(occultatis exceſſibus ꝑ q̄-
bus excommunicati fuerāt)
abſolutionis beneficiū ꝑ ſe.
apo. meruerunt ſue excom-
municationis cauſam aliam
pꝛetendentes ¶ T aliter. r.
ꝙ ſi ita tibi ꝯſtiterit: debes
eos ec. cen. compellere cum
litteris tuis re veritatē con
tinentibus ad ſedem apoſto
licam redire. ¶ Si vero id
tibi nō conſtiterit: ⁊ eos ſu-
ſpectos habueris: ꝙ cōfeſſi
nō fuerint ꝟitatē ipos ꝯpel
lere debes exide coꝛam te ꝙ
ſi ꝟitatem ꝯfeſſi fuerint: pur
gationē pſtare. C eleſti. iij.
¶ Si ex deſidia vel malicia
delegati pape quis perſeue
rat in peccato ordinarius lo
ci hꝫ ſupplere non obſtante
ꝙ cauſa fuerit delegato com
miſſa. h. d. ⁊ ē caſus notabil'
⁊ ſingularis Coſīn. vi.

Significauit nobis t. f.
ꝙ quidā de ꝓchianis tuis
cum pꝛo illicita ꝯſanguinita
tis ⁊ affinitatis copula excō-
catōne: notantur: ad iudices
remotioꝛes ab ap. ſe. lr̄as im
petrant ꝑ q̄s cum ab excōi-
catōne fuerint abſoluti. qꝛ di
cti delegati ad locum vbi te
ſtes pꝛoduci valeant nō ac-
cedunt: nec aliq̄s ꝓ eoꝝ re-
ceptiōe tranſmittunt: in ꝑno
miata nefarie cōiūctiōis co-
pula remanent. et cā debituꝫ
nō ſoꝛtitur effectum ⁊ infra.
¶ Cum itaqꝫ ꝑ malicia vel
deſidia iudicis delegati: non
debeat q̄s ad remanēduꝫ in
copula ꝯiūctiōis iniq̄ ſuffra-
giū iuenire tale dāmꝰ t. f. ꝛ̄ſ
ſumꝙ q̄tiens ea q̄ pꝛediximꝰ
in tua dioce. euenire cōtige
rit licite potes taliter abſo-
lutos in pꝛiſtinā excōicati-
onis ſniam reuocare: ipſoſqꝫ
tādiu eadē ſnīa tenere liga-
tos donec cā in receptione te
ſtiuꝫ: ⁊ in aliſ legitimū ſci
piat habere pꝛogreſſum.
Inno. iij. auſitano archiepō.
¶ Ordinarius ſupplet ne-
gligentiam abbatis non re-
uocantis monachum vaga-
bundum. Capitulum. vij.

Quāto deuotio religio
ſoꝛū: ⁊ infra. Ad audiē
tiam nr̄am noueritis ꝑuenil
ſe ꝙ mōachi canonici et alij
regulares tue ꝓuīcie cuꝫ de
berent potius in clauſtro iu
xta regularia cōſtituta diui

nis obſeq̄is vigilare: de obe
dientijs ⁊ reditibus quoꝛuꝫ
curā geſſerunt: pecunia ꝯgre
gata clauſtrum abhoꝛrētes
ꝑ curias pꝛīcipiuꝫ ⁊ potētuꝫ
diſcurrere nō verent: ⁊ infra
¶ Mandamus quatenus
quoſcūqꝫ tales inueneris ni
ſi ad ꝯmonitione tua reſipu
erint: vt pꝛopꝛium in manibꝰ
pꝛelatoꝛum ſuoꝛuꝫ ſine diffi-
cultate reſignet: ꝯuertēdum
in vtilitatē domꝰ ſm abbatis
ꝯſiliū: ⁊ regularē vitā obſer
uent: ſi pꝛelati eoꝛū poſt tuā
cōmonitionē id exequi negli
gēter omiſerint per ſuſpēſio
nē officij ⁊ bn̄ficij ap. re. com
pellas. Idem rothomag. ar
chiepō et eius ſuffraganeis
¶ Ab vno epō excōicatꝰ: ab
alijs eſt vitādꝰ. Et archiepꝰ
ꝓ q̄relā aditꝰ nō abſoluet: ni
ſi pꝛimo remittat. Capl'. viij.

Ad repꝛimēdā malici-
am ꝑuerſoꝛum: pene
certe ſunt in canonibus ꝯſti
tute quas ſicut latas a vobꝫ
interdum in ſubditos vultꝫ
inuiolabiliter obſeruari: ita
latas ab alijs debitis inuio
labilit' obſeruare. ¶ Ideo
qꝫ mandamus quatenus ſen
tentias q̄s lexouieñ. epſ du
xerit in ſubditos ſuos cano
nice pꝛomulgandas: et vos
ipſi ſeruetis: et a vr̄is ſub-
ditis faciatis inuiolabiliter
obſeruari. Tu vero frater ar
chiepē (cum excōmunicatio
onis ſententi aper appellati
onis non ſuſpendatur obie
ctum) ſi quis excōicatus ab
ipſa de iniuſta tibi fuerit ex
cōicatione ꝯqueſtus ad ipm
(ei quaſi coepō deferens)
abſoluendum ſm eccl'ie foꝛ-
mam remittas: q̄ ſi noluerit
ipm abſoluere tu (recepta
cautione iuratoꝛia) abſolu-
tionis munꝰ ei poteris exhi-
bere: ita tñ ꝙ niſi legitie tibi
ꝯſtiterit eū cōtra iuſticiaꝫ ex
cōicatuꝫ fuiſſe ex debito ſibi
iuramēti ꝑcipias vt ſuper eo.
de q̄ fuerit excōicatiōe ino-
datus eidem epō ſatiſfaciat
cōpetenter. qđ ſi facere con
tēpſerit eū in excōicatiōis
ſnīam ap. re. reducere non
omittas. Idē turoñ. archi-
epo. ¶ De cauſis ſubditoꝝ
archiepiſcopoꝛum et epiſco
poꝝ ſuoꝛum patriarcha non
cognoſcit: niſi per appella-
tionē legitimā aut vigoꝛe cō
ſuetudis ſeu pꝛiuilegij.
Capitulum. ix.

Nos ſimul: et infra.
¶ Conſul. t. t. r. ꝙ cuꝫ
ſit in canonibus diffinitum
pꝛimates vel patriarchas ni
chil iuris pꝛe ceteris habe-
re: niſi q̄tum ſacri canones
ꝯcedunt vel pꝛiſca illis con
ſuetudo contulit ab anti-
quo: ita vt ſecūdū nicenas re
gulas ſua pꝛiuilegia ſeruen

tur eccl'iis preterq̃ſ ſi ap.ſe: aliquã eccl'iam vel rectorem ipius: quolibet ſpeciali priui legio decreuerit honorare. q̃ diu clerici tui corã te volu erint ſtare iuri: cõpelli nõ de bẽt iudiciũ pr̃iarche ſubire niſi cã per ap. ad eius audiẽ tiam perferatur: aut ei ali qd ſup hoc a ſe. ap ſit idultũ. Idẽ turoñ. archiepo.

¶ Archiepũs ipedit⁹ põt cõ ſecratione ſui ſuffraganei al teri cõmittere: ⁊ cõſecrãdus tenetur ab illo cõmiſſario mu nus conſecrationis recipere.

Capitulum. x.

Quod ſedẽ apo. ⁊ infra. ¶ Nos ſiquidem cõſu luiſti: vtrũ ſi aliqua infirmita te: vel alia iuſta cã detentus aliquẽ ſuffraganeoꝝ tuorum cõſecrare non poſſes: alicui coepiſcoporũ tuorum vices tuas cõmittere licitũ tibi eſ ſet: ⁊ infra. ¶ Conſul. t. t. r. q̃ in tali articulo conſtituto: et tuas vices (vt dictũ eſt) tibi cõmittere lic3: ⁊ conſecrand⁹ munus d3 ab eo conſecratio nis accipere: cui eas duxeris cõmittendas: dũmõ catholi cus habeat. ⁊ ipedimentũ ei ex ſubtractõe gr̃e ap. ſe. non obſiſtat. Idẽ epo helieñ.

co. tit. ses. 5. c. 2

¶ Archiepũs cãm ad ſe p ap pellationẽ delatã ſubdito ſuf fraganei cõmittere põt: non tñ ad ipſam ſuſcipiendã cõpel lere põt. h. d. vſq3 ad. §. pre terea.

Capitulum. xi.

Paſtoralis officij: ⁊ ifra ¶ Ex parte tua fuit nobis per queſitum: vtrũ ſi aliqua cã fuerit ad archiepm p ap. delata: poſſit eandẽ iure ordi narie ptãtis ſuffraganei ſui ſubdito delegare: vel aĩad uertere i eundem ſi cãm re nuerit ſuſcipere delegatam. Ad qð reſpõdem⁹ q̃ archi epũs ipm ad ſuſcipiẽdam de legationem hmõi compelle re neq̃t inuitũ cũ in eum (ex ceptis quibuſdã articulis) nullaz habeat poteſtatẽ: lic3 epũs ſuus eidẽ ſit metropoli ta. leg. ſubiectus. ⁊ infra.

¶ Mortuo delegato pape q excõicauit reum vl' actorem in poſſeſſionem iduxit ſi eius ſucceſſor in delegatione ſuc cedit abſoluere et reſtituere poſſeſſionem poterit. alr̃ ſo lus papa reſtituet et abſol uet: preterq̃ſ in mortis arti culo. ne tamen currat annua lis preſcriptio: reus coram ordinario vel publicis perſo nis de ſtando iuri cautionẽ preſtabit. h. d.

¶ Preterea poſtulaſti an alli cui ordinario liceat ſine ſpe ciali mandato. apo. ſe. (dele gato qui reũ pp̃ter cõtuma ciã manifeſta excõicationis vĩculo ĩnodauit: vel petitori cã rei ſeruãde in poſſeſſionem

petitoꝝ induxit: reb⁹ huma nis exẽpto) eidẽ volenti iuri parere abſolutiõis bñficiũ i partiri ⁊ poſſeſſionẽ reſtituẽ infra annũ: ſufficiẽti recepta primitus cautione. ¶ Ad qð dicimus q̃ cũ delegat⁹ q̃ ātu3 ad illud ſit maior ordinario ſi ne mandato ſummi põ. excõi catus ab hmõi delegato non pt̃ per alium (preterq̃ſ i mor tis articulo) abſolutõis gr̃a tiã obtinere niſi forſan dele gatus talis extiterit: cui ali⁹ ſuccedat in onere ⁊ honore. Nec per aliũ q̃3 p ſummũ põ. recuperare poterit poſſeſſio nem amiſſã. verũtamẽ ne ali⁹ p⁹ annum verus efficiat poſ ſeſſor coram ordinario / vel ſi eius copiã hr̃e nequerit: co ram publicis ⁊ honeſtis per ſonis (vt quaſi preſcriptionẽ interrũpat annalem) offerre ac preſtare q̃ iuri parebit po poterit cautionez: vt ſic poſt annũ recuperare poſſeſſionẽ per ſe. apo. mereatur. Idem archiepo. ſenoñ.

¶ Papa per reſcriptũ q̃ mã dat ordinario vt ſubditos ſu os corrigat non facit ex hoc ipm delegatũ: ideo ab eo po terit appellari ad primu3 ſu periorem ſicut ſi papa nullũ mandatum feciſſet. h. d.

Capitulum. xii.

Licet in corrigẽdis ex ceſſibus: iuxta canoni cas ſanctiões appellationis ſit diffugiũ interclusũ ⁊ idõ pa riſieñ. epũs a nobis recepit in mãdatis: vt tã circa viros re ligioſos q̃3 etiam clericos ſe culares ſue iuriſditioni ſub iectos: q̃ multa ⁊ grauia cri mina cõmittere pponuntur inquirat ⁊ corrigat ap. re. que viderit corrigẽda ſtatuẽs ad reformationez eorũ qð regu lare fuerit ⁊ honeſtũ. ¶ Nr̃ tñ intentiõis nr̃e nec fuit nec eſſe debuit: iuriſditiõi ſue p mandatũ hmõi derogare pre ſentiu3 auctoritate duximus declarandũ q̃ ſi in inq̃ſitioni bus ab eodẽ epo nõ tãq̃3 de legato: ſ3 tanq̃3 ordinario fa ciendis: aliq̃s caſus emerſe rit in quo licitũ ſit ad ſedem metropolitanaz appellare: predicti occaſione mandati auctoritati tue quominus ad te tanq̃3 ad metropolitanu3 appellari valeat: nolumus a liquatenus derogare. Idem in concilio generali.

¶ Prelati ſubditos corrigũt et reformant appellatione re mota: vel conſuetudine non obſtante. ſi tñ capitulum con ſueuit corrigere exceſſus ca nonicorum ſi infra terminu3 ab epo prefigendum non fa cit ipſe epũs hoc faciet. h. d. vſq3 ad. §. ceterum.

Capitulum. xiii.

Irrefragabili ꝯſtitutio ne ſancimus vt eccl'iaꝝ prelati ad corrigendū ſubditorū exceſſus maxie clericorum: ⁊ reformādo mores prudenter ac diligēter intendāt ne ſanguis eoꝝ de ſuis manibus requirat. Ut autē correctionis ⁊ reformationꝭ officiū libere valeāt exercē decernimus vt executionē ipſorum nulla conſuetudo vel appellatio valeat īpedire: niſi formam in talib⁹ exceſſerint obſeruādā. ¶ Exceſſus tñ canonicorum cathedralis eccl'ie: q̄ ꝯſueuerūt corrigi ꝑ capl'ꝫ ꝑ ipm ī illis eccleſijs q̄ taleꝫ hactenus conſuetudineꝫ habuerūt ad ꝯmonitionem vel iuſſionem epi corrigant īfra terminū ꝯpetentē ab eo prefigendū. alioquin extūc eps deū hñs pre oculis ipſos vt aīaꝝ curat requirit: ꝑcen. eccorrigere non poſtponat.

¶ Si canonici ſine manifeſta ⁊ rationabili cā maxime ī ꝯtēptū epi ceſſant a diuinis: eps ceſſationē non ſeruabit et metropolitanus vice pape cognoſcet. h. v. ¶ Ceteꝝ ſi canonici abſq; manifeſta ⁊ rationabili cauſa (maxime in contemptum epi) ceſſauerint a diuinis: eps ſi voluerit nichilominus celebret in eccleſia cathedrali: et motropolitanus ad querelam ipi⁹ tanq̄ȝ ſuper hoc delegatus a nobis taliter eos per cen. ec. cognita veritate caſtiget: q pene metu talia de cetero nō preſumāt. ¶ Prelatus in impoſitione pene cauere debet a queſtu pecunie ⁊ ab omni alio grauamine. h. v. vſq; ad ¶ Prouideant ita (finem. q; diligenter eccleſiaꝝ prelati vt hoc ſalutare ſtatutum ad queſtū pecunie vel grauamē aliud nō ꝯuertāt ſꝫ illud ſtudioſe ac fideliter exequātur/ ſi canonicā velint effugere vltionē/ q̄m ſuꝑ his ſedes ap. auctore dño attentiſſime vigilabit. Idē ī eodē. ¶ Qñ in ciuitate vel dioceſi ſūt populi diuerſaꝝ linguarū: eps dꝫ ꝓuidere eis ꝑ viros idoneos qui ſecundum varietatem linguarum officia eis celebrent et ſacramenta miniſtrent. Et ſi vrgens ē neceſſitas conſtituet ſibi vicarium pōtificē illi⁹ ligue/ ñ tñ propter hoc eadeꝫ dioceſis debꝫ hēre duos epos. Capi. xiiij.

Quoniam in pleriſq; partibus infra eādē ciuitatem atq; dioceſim ꝑmixti ſunt ppl'i diuerſarum linguarum: hñtes ſub vna fide varios ritus ⁊ mores: diſtricte precipim⁹: vt pontifices huiuſmodi ciuitatū ſiue dioceſū ꝓuideant viros idoneos q ſcdꝫ diuerſitates rituū et linguaꝝ: diuina illis officia celebrent. et eccleſiaſtica ſacramēta miniſtrent: inſtruendo eos ꝟbo pariter ⁊ exemplo. ¶ Prohibem⁹ autē oīno ne vna eadeq; ciuitas ſiue dioceſe diuerſos pōtifices habeat: tāq̄ȝ vnū corp⁹ diuerſa capita q̄ſi mōſtrū. Sꝫ ſi ꝓpter predictas cās: vrgēs neceſſitas poſtulauerit: pōtifex loci catholicū preſulē nationibus illis ꝯfōrmē: ꝓuida deliberatiōe ꝯſtituat ſibi vicarium ī predictis qui ei ꝑ oīa ſit obediēs ⁊ ſubiect⁹. Unñ ſi qs aliter ſe ingeſſerit/ excōicationis ſe nouerit mucrone ꝑcuſſuꝫ. ⁊ ſi nec ſic reſipuerit: ab oī miniſterio eccleſiaſtico deponēdū: adhibito (ſi neceſſe fuerit) brachio ſeculari ad tātam inſolētiam repellendā. Idem in eodem.

¶ Epi qui per ſe nō pñt: tenent aſſumere idoneos qui ſuppleant ſuo loco quo ad ꝑdicatiōes: viſitatiōes et confeſſionū auditiōes. ⁊ vt poſſint epi reꝑire tales precipit ī eccl'ijs cathedralib⁹ ⁊ collegiatis tales īſtitui. Ca. xv.

Inter certa q̄ ad ſalutē ſpectāt ppl'i xp̄iani pabulum verbi dei per maxime ſibi noſcitur eſſe neceſſariuꝫ quia ſicut corpus materiali: ſic aīa ſpirituali cibo nutritur: eo q non in ſolo pane viuit hō: ſed in oī verbo quod procedit de ore dei. ¶ Unñ cū ſepe cōtigat: q epi ꝓpter ſuas occupatiōes multiplices vel inualitudines corporales aut hoſtiles incurſus: ſeu occaſiones alias (ne dicamus defectū ſciētie: qd in eis reprobandum eſt oīno nec de cetero tolerandum) ꝑ ſeipos non ſufficiūt miniſtrare ꝟbū dei ppl'o: maxie ꝑ amplas dioceſes ⁊ diffuſas: gñali cōſtitutione ſancim⁹ vt epi viros idoneos ad ſancte predicationis officiuꝫ ſalubriter exequendum aſſumant potētes in opere ⁊ ſermone: qui plebes ſibi commiſſas vice ipſorum (cum per ſe iidē nequerint) ſollicite viſitantes eas ꝟbo edificent ⁊ exemplo: qbus ipi cū indiguerit cōgrue neceſſaria ſubminiſtrēt: ne ꝓ neceſſarioꝝ defectu: compellant deſiſtere ab incepto. Unñ precipimus tā in cathedralib⁹ q̄ȝ ī alijs conuentualib⁹ eccleſijs: viros idoneos ordinari: quos epi poſſint coadiutores ⁊ cooperatores habere: non ſolum in predicationis officio: verum etiam ī audiendis confeſſionibus ⁊ penitētijs iniūgendis: ac ceteris q̄ ad ſalutē ꝑtinēt aīaꝝ. ¶ Si qs aūt hoc adiplere neglexerit: diſtricte ſubiaceat vltioni. Honorius iij. epo Aſſi=

con. c. 4 seſſione 14 de reformatione [illegible]

co. c. 2. seſſione 5. de Refor. in ca[illegible]

et ideo [illegible] cor. ut in co. [illegible] in ecleſiis

ſinati. ¶ Epiſcopus in eccleſijs dioceſis ſue dʒ eſſe cõtentus iuribus epalibus: ⁊ q̃ ſũt iura epalia declarat. Ca. xvj.

Conquerēte economo monaſterij ſcti bñdicti montis ſubaſij: nobis innotuit ꝙ tu iuribus epalibus nõ contentus: q̃ in eccleſijs ſeu capellis eiuſdem monaſterij debes hr̃e: a quibuſdam earum ꝓcurationē exigis q̃s ad dãdã ꝓcurationē minime ſufficere proponebat: petens vt ſpecificares: q̃ tibi rõne iuris epalis cõpeterēt in eiſdē quorum quibuſdã ſpecificatis lis fuit legitime conteſtata. ¶ Nos aũt inſpectis ꝓbationibus: ⁊ que ab vtraqʒ parte fuere ꝓpoſita intellectis / decreuimus vt in eccl'ijs ſeu capellis tue dio. ad monaſteriuʒ ipſum ſpectantibus: hēas canonicam obedientiam: ſubiectionē ⁊ reuerentiam: inſtitutionem: et deſtitutionem correctionem et reformationem. ac cē. ec. iuriſditionē quoqʒ cauſarum oīm ad forum eccleſiaſticū de iure ſpectãtiuʒ penitētias et ſacramērorum oīm que ab epo ſũt recipienda collationē / ſynodum ⁊ ſynodatici ſeu cathedratici nomine duos ſolidos q̃rtam decimationum ⁊ mortuariorū viſitationem quoqʒ annuam ita ꝙ cũ ad eas viſitandas acceſſeris non amplius procurationis nomie requiras ab eis: niſi quantũ (penſatis facultatibus earũdem) moderate poterunt exhibere: nec plus ceteris capellis eiuſdē dioce. in procurationibus onerentur: ⁊ infra. Tu autem his iuribus in prefatis eccleſijs contentus exiſtēs / non amplius ab eis exigas preter moderatuʒ auxiliũ quod iuxta formã leterañ. cõcilij manifeſta et rõnobilis cauſa extiterit: cuʒ charitate poſtulandum ſicut ab alijs eccleſijs eiuſdem dioce. pro neceſſitate tp̃is ſuſtinemus.

Idem abbati ⁊ ꝯuentui ſcti remigij. ¶ Epiſcopus viſitans monaſterium nõ introducat ſeculares: ſed duos aut tres canonicos ſuos cũ aliquibus religioſis. Capitulum. xvij.

Ut iuxta: ⁊ infra. Attendentes igitur ꝙ indecens eſt: vt reme. archiepoi monaſterio veſtro viſitationis officium exercēte ſeculares iterſint: per quos poſſit in clauſtro diſſolutionis materia prouenire. ¶ Firmiter inhibemus: vt nullos de cetero ſeculares in capitulũ (niſi duos vel tres de canonicis eccl'ie ſue in decēti habitu ⁊ alijs quos expedire viderit religioſis adiũctis) ſecum viſitationis tp̃e introducat.

Idem epo. brioceñ. ⁊ archidiacono redoneñ.

¶ Lex dioceſana ⁊ lex iuriſditionis ſunt diuerſe: vñ res iudicata ī vna nõ obſtat agēti in alia. Capitulum. xviij.

Dilectus filius abbas monaſterij redoneñ. nobis expoſuit ꝙ tertia parſ emendarum: quas homines. v. parrochiarum pro ſuis exceſſibus ſoluere compelluntur: ad ſuum ſpectant monaſterium ab antiquo: ⁊ infra. ¶ Cumqʒ J. papa p̃. n. vobis dederit in mandatis: vt auditis hincinde propoſitis: cãm remitteretis ad eũ ſufficiēter inſtructam: dictus eps ꝓceſſũ veſtrum diutius impediuit occaſione cuiuſdam ſententie: q̃ ſuper quibuſdam eccleſijs quo ad legem dioceſanaʒ promulgata extitit ꝑ eodeʒ. Vñ prefatus abbas nobis humiliter ſupplicauit: vt cũ citatio cauſarũ examinatio et deciſio: ac emēde / ad legem iuriſditiõis pertinere noſcãtur: non ſineremus ſnīe memorate pretextu negocij proceſſum vlterius īpediri. ¶ Cum igitur predicta de lege iuriſditionis exiſtant mãdamus quatenus huiuſmodi ſententia non obſtãte: procedatis in negocio iuxta traditam vobis formam.

Gregorij. ix. epo. ſuañ.

¶ Per reſcriptum quo papa mandat ordinario vt corrigat clericos ſue dioceſ. non datur ei iuriſditio ſup exemptos. Capitulum. xix.

Graue gerimus ꝙ cũ in eccleſiam ſancte marie de orbicello: ⁊ q̃ſdam al's exiſtentes ī tua dioce. ad monaſteriuʒ ſancti anaſtaſij de vrbe ſpectãtes: nullã iuriſditionem habeas ordinariam: aut etiam delegatã: occaſione litterarũ noſtrarũ q̃s ſup correctione clericorum tibi trãſmiſimus in eas interdicti: ac in clericos earũdem ſuſpēſionis ſnīas promulgaſti: q̃uis q̃ʒ abbas eiuſdeʒ monaſterij eos corrigere ſit paratus: ⁊ infra. Mandamus quatenus ſi eſt ita prudenter corrigens per teipſum que minus prouide attentaſti predictas ſententias ſine difficl'tate relaxes.

Idē. ¶ Ordinarius cui competit abſoluere ab excõicatione: poteſt alijs abſolutionē demandare. Capitulum. xx.

His quibus ex officio ī certis caſibus cõpetit illos abſoluere: qui pro violenta manuum iniectione inciderunt in canonem ſententie promulgate: lʒ alijs hmōi abſolutionem committere: cuʒ viderint expedire.

¶ De officio iudicis.

Honorius. iij. archiepiſcopo.

m. j.

ſancti leonardi et abbati ſalernitano. ¶ Ad officium iudicis etiã delegati ſpectat ꝓuidere aduocatũ parti que non poteſt habere ⁊ poterit dare domeſticũ. Capitulum .j.

Ex litteris vr̃is accepimus: ꝙ cũ cãm q̃ inter abbatem et conuẽtũ foſſe noue ex parte vna et abbatẽ et cõuentũ monaſterij caueñ. ex altera ſuꝑ quibuſdã poſſeſſionibus monaſterij ſãcti petri de almaphia vertebatur: et infra. Quia pars predicti monaſterij propoſuit ꝙ habere non poterat aduocatũ veſtrũ ſuper hoc iplorando officium: tu frater archiepe eidẽ de magiſtro R. clerico tuo ad exhibendum in cã ipa patrocinium prouidiſti. verũ frater. S. caueñ. monachus propoſuit in preiudiciũ eiuſdem monaſterij factum eſſe eo ꝙ dictus R. clericus domeſticus tuus erat. ⁊ infra. ¶ Mandamus quatenꝰ hoc non obſtante in negocio ipo (ratione preuia) ꝓcedatis.

Grego. ix. ¶ Cũ imploratur officiũ nobile fit litis conteſtatio: ſecus in mercẽnario.

Capitulum .ij.

Iudicis officiũ vbicum qȝ pro actiõe ꝑponitur veluti cum reſtitutio in integrum principaliter poſtulatur: litis conteſtationem exa poſcit: alias ante et poſt ingreſſum cauſe: poteſt ad hoc ſine litis conteſtatione haberi recurſus.

¶ De maioritate et obedientia.

Grego. auguſtino anglorum epiſcopo.

¶ Prius ordinatus ceteris paribus prior et maior habẽdus eſt.

Capitulum primum.

Cum certũ ſit ifra. ¶ Sit honor iſta diſtinctio: vt ipſe prior et maior habeat q̃ prius cõſtitutis cõſilio: ⁊ concordi fuerit actione ordinatꝰ. Idẽ

¶ Veniens contra decretum vel conſtitutionem epiſcopi debet excõicari. Capitu. ij.

Si quis venerit contra decretum epiſcopi ab eccleſia abiciatur. ¶ In libro regum legitur qui non obedierit principi morte moriatur. ¶ Et in concilio agathen. ꝙ anathematizetur.

Leo papa. ¶ Clericus adminiſtratione carens non tenetur ad iuramentũ obediẽtie vel ad faciendum ſcripturã ſuper ea. Capitulum .iij.

Legebat in lr̃is tuis ꝗ frater atticus chartulã de obediẽtie ſpõſiõe ꝯſcripſerat: i q̃ ſignũ ꝓdebat iniurie. Non eñ neceſſarium fuerat vt obligaret ſcripto: qui obediẽtiã ſuã: ipſo iam volũtarij aduẽtus offõ cõprobabat. Clemens papa .iij.

¶ Ab oĩbus de dioceſi: obediendũ eſt epiſcopo. Ca. iiij.

Omnes pricipes terre ⁊ ceteros homines epis obedire beatꝰ Petrus precipiebat. Inno. iij. caplo. herbipoleñ. ¶ Non obediẽs canonicis iuſtitutis icurrit inobedientie notã id ẽ infamiã.

Capitulum .v.

Illud dñs in beato petro ꝛ infra. ¶ Cũ ſpũalia ſint temporalibus digniora ⁊ obedientia melior ſit q̃ȝ victima: ⁊ auſcultare magis q̃ȝ adipem arietum offerre: non debuerat hildeſemenſis eps pro temporali cõmodo i obedientie notã incurrere: ⁊ aplicis iuſſionibus contra ire. Idem illuſtriſſimo conſtantino iperatori. ¶ Imꝑiũ non ꝑeſt ſacerdotio: ſȝ ſubeſt et ei obedire tenetur. Vel ſic Eps non debet ſubeſſe principibus ſed preeſſe. h. d. ⁊ eſt multum allegabile.

Capitulum .vj.

Solite benignitatis affectu: et ifra. ¶ Mirata eſt iperialis ſublimitas: ꝙ tenuiſſ fuimꝰ Infra lr̃is icrepare. Huic autẽ tue admirationi non cãm ſed occaſionem ꝓbuit ꝙ legiſti beatũ petrum aploꝝ principẽ ſic ſcripſiſſe. Subditi eſtote omni humane creature propter deũ: ſiue regi tanq̃ȝ precellẽti: ſiue ducibus tanqȝ ab eo miſſis ad vindictam malefactorum laudem vero bonorum: ⁊ ifra. ¶ Uerum ſi perſonam loquẽtis ⁊ eorum ad quos loquebatur: ac vĩ locutiõis diligentius attẽdiſſes ſcribentis nõ expreſſiſſes taliter intellectũ Scribebat eñ apl̃s ſubditꝭ ſuis et eos ad hũilitatis meritũ prouocabat. nam ſi per qḋ dixit: ſubditi eſtote ſacerdotibus, voluit imponere iugum ſubiectionis: ⁊ eis prelatiõis auctoritatẽ afferre. quibus eos ſubiectos eſſe monebat: ſeq̃ret ex hoc etiam ꝙ ſeruꝰ q̃libet i ſacerdotes imperium accepiſſet: cum dicat omni hũane creature. Qḋ autẽ ſequit regi tanq̃ȝ precellẽti: nõ negamꝰ q̄n ꝓcellat imperator i tp̃alibꝰ illos dũtaxat q̃ ab eo ſuſcipiũt tp̃alia: ſed põtifex i ſpũalibꝰ añcellit: q̃ tãto ſũt tp̃alibꝰ digniora quãto aĩa prefert corpi: lȝ nõ ſimplr̃ dictũ fuerit ſubditi eſtote ſed additũ fuit ꝓpt deũ: nec pure ſit ſubſcriptum regi ꝓcellẽti, ſȝ inꝑpoſitũ for m. ij.

ſitā nō ſine cā tantū. Qđ autē ſequitur ad vindictā malefactorū laudē ꝓo bonoꝝ intelligendū nō eſt ꝙ rex vel imperatoꝛ ſuꝑ bōos ⁊ malos gladij acceperit ptātē ſed i eos ſolūmō qui vtentes gladio eius ſunt iuriſdictioni cōmiſſi ⁊ īfra. ¶ Potuiſſes aūt ꝓrogatiuā ſacerdotij ex eo potius intelligere qđ dictū eſt nō a q̊libet ſed q deō nō regi ſꝫ ſacerdoti nō de regia ſtirpe ſꝫ de ſacerdotali ꝓſapia deſcendēti: de ſacerdotibus videlꝫ q̄ erant in anathot Ecce ꝯſtitui te ſuꝑ gētes: ⁊ regna: vt euellas ⁊ diſſipes et edifices ⁊ plantes. et infra. ¶ Preterea noſſe debueras ꝙ fecit deꝰ duo magna luminaria in firmamento celi luminare maius vt p̄eſſet diei: et lumīare minus vt preeſſet nocti: vtrūqꝫ magnū: ſed alterū maius. Ad firmamentum igitur celi hoc ē vlis eccl'ie fecit deus duo magna lumīaria .i. duas inſtituit dignitates q̄ ſunt pōtificalis auctoritas et regalis ptās. Sꝫ illa q̄ p̄eſt diebus id eſt ſpūalibus maioꝛ ē. q̄ ꝓo carnalibꝰ mīoꝛ: vt q̄ꝫta eſt inter ſolē ⁊ lunā tanta inter pontifices ⁊ reges differētia cognoſcatur. ¶ Hec autē ſi prudēter attēderet īperatoꝛia celſitudo nō faceret aut ꝑmitteret cōſtātinopolita. patriarchā magnū quidē et honoꝛabile mēbꝛū eccl'ie iuxta ſcabellū pedū ſuoꝝ in ſiniſtra ꝑte ſedere cū alij reges ⁊ pꝛīcipes archiepīs et epīs ſuis (ſicut debēt) reuerēter aſſurgāt et eis iuxta ſe venerabile ſede aſſignēt. ⁊ infra. ¶ Nos aūt et ſi nō increpādo ſcripſerimus potuiſſemus tn̄ rōnabiliter increpare ⁊ īfra ¶ Nobꝫ aūt in btō petro ſunt oues xp̄i ꝯmiſſe dicēte dn̄o. Paſce oues meas non diſtinguens īter has oues et alias vt alienum a ſuo demonſtraret onīs qui petruꝫ ⁊ ſucceſſores ipſius magiſtros non recognoſceret et paſtores vt illud tanq̄ꝫ notiſſimū omittamus qđ dn̄s dixit ad petrū ⁊ ī petro dixit ad ſucceſſores ipſiꝰ Qđcūqꝫ ligauerꝭ ſuꝑ terraꝫ erit ligatū ⁊ ī cel' ⁊ c. nihil excipiēs q̄ dixit qđcūqꝫ ⁊ infra. ¶ Utrum autem impatoꝛiā excellentiā ad bonū ⁊ vtile ꝑ litteras noſtras duxerimus inuitandam vtrum tibi iuſta ſuggerimus et honeſta: tua ſollicitudo diſcernat cū nō niſi ad vtilitatem eccleſie ⁊ terre hieroſolymitane ſubſidiū nos te meminerimꝰ īuitaſſe.

Idem epiſcopo floꝛen̄.

¶ Oꝛdinatus per papaꝫ nō ꝑ hoc eximitur a iuriſdictione ſui epiſcopi. Capitulū.vij.

PEr tuas nobis l'ras: et infra. ¶ Poſtulaſti per ſedis apo. oꝛaculum edoceri vtrum quis per oꝛdinē ſubdiaconatus a roma. pon. ſuſceptum a debita tibi reuerē tia ſubtrahat. ¶ Ad qđ breuiter reſpōdemꝰ ꝙ ⁊ ſi decēs ſit vt illis q̄ꝫtum conuenit a te inter alios tibi ſubditos deferatur quos benignitas ap'lica collatione ipſius oꝛdinis honoꝛauit per eam tn̄ ab obedientia quā al's tibi debent minime abſoluūtur

Idem conſtanti. patriarche.

¶ Qn̄ de obediētia vel ſubiectiōe agit' nihil attētari debet in ꝑiudicium rei vel poſſeſſoris nō citati. Capi.viij.

INter quattuoꝛ: et infra ¶ Petitionem contra eccl'ias quas tibi ſubijci poſtulabas: que priuſq̄ꝫ conſtātinopolis ciuitas caperetur conſtāti. patriarche minime reſpondebant: duplici ratione non duximus admittendā Juris namqꝫ ratio poſtulat vt in eoꝛum p̄iudicium quibus eedē eccleſie ſunt ſubiecte: nichil oꝛdinemus de ipſis cum nec citati ſint / nec conuicti / nec per contumaciam ſe abſentēt: ⁊ infra ¶ Suꝑ obediētia ꝓo quā vt tibi īpēdi faceremus ab archiepō ⁊ epīs regni cypri ſil'r poſtulaſti: ferre idē duximꝰ rn̄dēdū. Cū et ipſi ante tuā ꝓmotionem fuerit exēpti: q̄n̄ videlꝫ conſtanti. eccleſia erat inobediēs et rebellis. Et i eoꝛum abſentia contra ſtatū eoꝛū non debuerimus aliquid immutare. ¶ Juſticiam tn̄ non negabimus tibi cum eā duxeris poſtulandam. Idem. ¶ Abbates ⁊ ſacerdotes qui ſūt dioceſani epī ad eius ſynodum venire ⁊ ſibi obedire cōpelli pn̄t ꝑ cenſuram eccl'iaſticā. Capitulum.ix.

QUod ſuꝑ his: et infra. ¶ Abbates et ſacerdotes dioceſana tibi lege ſubditos: qui ad tuam ſynodum venire cōtēnūt (dūmō in ipſa ſynodo non ducas aliq̄d ſtatuendū qđ canonicis obuiet inſtitutis) per cē. ec. ad ſynodum illam venire compellas ⁊ debitam tibi obedientiam et reuerentiā exhibere. Idē ſcti ſtephani ⁊ ſancti proculi abbatibus boñ. ¶ Canonici regulares inobediētes pꝛioꝛi ſuo per ipſm̄ excōicari pn̄t: et ſi fuerint incoꝛrigibiles de fratrum conſoꝛtio expelli debent. Capitulum.x.

CUm i eccl'ijs ſcti victoris ⁊ ſcti. J. de monte: et infra. ¶ Nos igit' ad refoꝛmationē earūdē eccl'iarū diligēti ſollicitudie intēdētes vniuerſis canonicis dedimꝰ ī mādatis: vt pꝛioꝛi ſuo in his

q̄ ad deuꝫ pertinēt obedirēt
Cũqꝫ oēs (quattuoꝛ dũta
xat exceptꝭ) ſe obedire velle
ꝯcoꝛdit̄ reſpōdiſſent: ꝑdicti
q̄ttuoꝛ ſeꝯtra pꝛioꝛeꝫ i ſuper
biā erigētes lꝫ de obediētia
ſuo pꝛioꝛi preſtanda ꝑſtitiſ/
ſent iuramentum coꝛꝑaliter
tñ exhibiti iuramēti imemo
res ſuo pꝛioꝛi ꝑ oīa reſtite/
runt: et cũ ꝓ ꝯtumacia ſua ne
quiuiſſent ad debitā obediē
tiā reuocari dictus pꝛioꝛ in
eos excōmunicationis ſniaꝫ
ꝓmulgauit. Cum igit̄ pre
fati canonici ad apl̄i. ſe. acceſ
ſiſſent. ꝑ ſcripturas autenti/
cas ex multoꝛum teſtimonio
ꝑlatoꝛum effecti de ipſoꝛum
ꝯtumacia certioꝛes recepto
ſm̄ foꝛmā eccl̄ie ab eiſdē coꝛ
ꝑaliter iuramēto ipſis feci/
mus abſolutionis beneficiũ
impendi ꝑcipientes eis ſub
debito iuramenti vt ad ſuuꝫ
clauſtrum de q̄ exierāt rede
untes pꝛioꝛi ſuo ſm̄ deuꝫ de
uoꝛe ac hũiliter obedirent.
Ideoqꝫ mandamꝰ quatenꝰ
pꝛefatos canonicos vt ad pꝛi
oꝛis ſui obedientiam reuer=
tantur per cē. ec. ꝯpellatis
et ne de ſua poſſint contuma
cia vel malicia gl̄iari cogatꝭ
eos (ſi videritis expedire)
vt iuramentum quod de pa
rendo mādatis pꝛioꝛis ꝓ ab
ſolutionis bñficio impetran
do ſuꝑbe negauerant hũilit̄
preſtare ꝓcurēt alioquī eos
de fratrum ꝯſoꝛtio penitus
excludatis. Hono. iij. G. pꝛeſ/
bytero cardinali. ⁊ capl̄o ſcti
laurentij i damaſco.
Pbr̄i ⁊ clerici capellarum
ſubditarũ titulo cardinalis
dñt cardiali obediētiā et re/
qua de q̄bꝰ hic. Et vacāte ti/
tulo ſuccedit capl̄ꝫ illiꝰ eccl̄e
niſi ꝓ bono pacis aliq̄d ſit
His q̄ ꝓ (cepitũ. C. ij.
ecclia ſcti laurentij in
damaſco ex ꝑte vna ⁊ capel/
lis ſibi ſubiectꝭ ex altera ſup
ſcrutinio alijſqꝫ articl̄is fue
re ꝓpoſita diligent̄ auditis
ſentētiādo decreuimꝰ vt ea
rũdē capellaꝝ pbr̄i ⁊ clerici
cardiali q̄ nũc eſt ī ipa eccl̄ia
⁊ q̄ fuerit ꝑ tꝑa: manualē obe
dientiā / ⁊ reuerentiā / ⁊ hono
rificentiam oēm exhibeant
ad eccl̄iam ipſam ꝓ ſcrutinio
baptiſmo: ⁊ capl̄o celebrādi
cōueniāt tꝑibꝰ ꝯſuetis: coꝛre
ctionē ipiꝰ cardi. recipientes
humilit̄ et excōicatōis: inter
cti vel ſuſpenſionis ſnias q̄s
tulerit in eos ⁊ eccleſias eo/
rumdem iuiolabiliter obſer
uantes. Cũ autem eccle/
ſia ipſa cardinali vacabit ca/
pellani ⁊ clerici memoꝛatie
dem eccleſie reuerenter exhi
beāt oīa ſupꝛadicta: excepto
ꝙ de coꝛrectōe ⁊ excōicatōe
⁊ ſuſpenſiōe ipoꝝ ꝓ bono pa
cis nr̄e ꝓuidentie reſuamus

Idem abbati ſcti michaelis
ebiadeñ. dioc. Es abbatiſ
ſa ſubditos excōicare ñ poſ/
ſit: ipi tñ ſibi obedire tenent̄
Dilecta filia in (C. xij.
xp̄o abbatiſſa de libur
geñ. tranſmiſſa nobis petio=
ne monſtrauit ꝙ cum ipa ple
rumqꝫ canonicas ſuas et cle
ricos ſue iuriſditioni ſubie=
ctos pꝛopter inobedientias
et culpas eoꝛum / officio / be=
neficioqꝫ ſuſpēdat: iidē cōſi
ſi ex eo ꝙ eadeꝫ abbatiſſa ex
cōicare eos non ꝑt ſuſpenſio
nē hmōi non obſeruāt: pꝛopt̄
q̄d ipoꝛum exceſſus remanēt
incoꝛrecti. Quocirca man
da. q̄te. dictas canonicas et
clericos: vt abbatiſſe pꝛefate
obedientiam ⁊ reuerantiam
debitam impendentes: eius
ſalubꝛia monita et mandata
obſeruent: eccleſiaſtica cē. cō
pellas. Grego. ix. pt̄riarche.
grand. Si metropolitanꝰ
a ſuffraganeo iuramentum
exigit vltra foꝛmam ſtatutaꝫ
a canone in eo q̄d eſt vltra ſuf
fraganeus nō tenetur. C. xiij
Dilecti filij archi. ⁊ ca=
pitulum caſtellañ. ſu=
am ad nos querimoniam de
tulerunt: ꝙ cum a caſtellañ.
ep̄o exigeres iuramentum ꝑ
ter foꝛmam canonicam: quaꝫ
ceteri ſuffraganei metropo
litanis ſuis conſueuere pſta
re: iidē cōſpiciētes ex hoc ec
cleſie ſue pꝛeiudicium gñari:
ad ſe. apo. appellarūt: ⁊ infra.
Cum igitur nō deceat alij te
feciſſe: q̄d ab alio fieri tibi
nolles: manda. quate. conten
tus foꝛma canonica: quā nos
a coep̄is nr̄is nobis imme=
diate ſubiectis recipimꝰ: nil
amplius a caſtellañ. ep̄o ob=
tentu alicuius conſuetudis
exigas pꝛetextu pꝛeſtiti iura
mēti: ſciēs nos eūdeꝫ ep̄ꝫ: ab
hmōi iuramēto quo ad alios
articulos abſoluiſſe: vl̄ denũ
ciaſſe potius nō teneri. Idē
pꝛioꝛi fratrũ ꝑdicato. ⁊ archi
di. rhegineñ. Vacante ep̄a
tu capl̄m ꝯfirmat ⁊ infirmat
electiones. Capitulum. xiiij.
Cum olim cauſa: ⁊ īfra.
Quocirca mandamus
quatenus licet conuentus
monaſterij ſancti ſaluatoꝛis
meſſañ. ſint ipſo iure hac vi=
ce eligendi poteſtate pꝛiua=
ti de gratia tamen eligendi/
ſeu poſtulādi detis ipſis au/
ctoꝛitate noſtra liberam fa=
cultatem. Mandantes eiſ
dem vt cum eccleſia meſſañ.
vacet ad pꝛeſens: electioneꝫ
ſuam confirmandam: pꝛout
de iure fuerit: vel etiam infir
mandam: pꝛeſentent capitu=
lo meſſañ. Idem archipbr̄o
ſancte. M. maioꝛis de vꝛbe.
Qui maioꝛ eſt ordine licet
in eccleſia poſterius rece=
ptus in loco ⁊ poꝛtione pꝛe/
m. iiij.

ferun.h.d.Jm verā lec.C.xv

S Tatuim⁹ vt pbr̄i pri=
mum locū diaconi ſecū
dum:ſubdiaconi t'tiuz.❡ Et
ſic de reliq̄s obtineant ordi
natiz.etiā ſi poſterius admit
tantur.❡ Et q̄ maior eſt or/
dine: etiā ſi poſtea ſit recept⁹
ꝛ in portione ꝑcipienda poti
orez eſſe volum⁹: ac minores
facere ſeruitia ↄſueta. I em
archie. colocē. ❡ Si eccl'ia
ſita in aliq̄ archidiacōa.eri=
gitur i cathedralez a iuriſd.
archidiaconatus eximitur

C Um iferior po (C.xvj.
tiorē ſoluē neq̄at vl' li
gare ſz potior inferiorem li
get regularit' ꝛ abſoluat: et
ſatꝫ abſonū videatur. vt fili⁹
ptātē hēat i ꝑentē miramur
ꝙ cū tu mōaſteriū de cheur.
conſtitutum in firmiē. archi
diaconatu tue dioceſis:eccle
ſiam erexeris cathedralem
archidia.firmien. in tantam
prorupit temeritatis auda=
ciam: vt in epiſcopum ibi cō
ſecratum et eccleſiam ſuam
iuriſditionē exercer' ꝑſumat
et infra. ❡ Mādam⁹ quate
nus prefato archidiacono a
cuius iuriſditione dictum e
piſcopuz denunciamus ex=
exemptum id diſtricte ſtude
as inhibere. ❡ Prouiſio vt
ſi ex hoc archidi. firmien.iu
ra leduntur:i dioceſi tua vbi
expedire viderꝫ abſqꝫ alieni

iuris preiudicio recompen=
ſationem illi facias ↄgruētē
I dem lemouicen̄. archidia
priori ſancte radegūdis pi
ctauē.❡ Compoſitionem ſu
per iure primatie vnus ſolus
cuius inter eſt poterit impe
dire. Capitulum.xvij.

H Umilis doctrina ma=
giſtri ꝛ infra. ❡ Man
damus q̄tenus prelatorum
burdegalen̄. ꝓuincie in ea ꝑ
ſētium et cathedralium capi
tulorum eiuſdem:necnō ꝛ bi
turicen̄.capituli ſuper prouj
ſiōe quā inter bituricē:ꝛ bur
degalen̄.archiepos in cauſa
primatie duxim⁹ faciēdā re/
quiratis aſſenſum. q̄ hito/
ꝓuidentiam n̄ram ſolēniter
publicetis. ❡ Si q̄ ꝟo ↄſen
ſum ꝑſtare noluerit vos ſup
ſedētes publicatiōi ꝑdicte:
diſtricte ꝑcipiatis eiſdez vt
perſonaliter ſi ꝑlati fuerint
vel ſi alij ꝑ procuratores ido
neos n̄ro ſe cōſpectui repſē
tent:proſecuturi corā nobis
ius ſi qd̄ hēre contēdūt:ꝛ ſa
tiſfacturi parti alteri ſi ſuc=
cubuerit i expēſꝫ.❡ De treu
ga ꝛ pace. Alex.iij.in conci.
lateran̄.❡ Statuit t'pa treu
garū ꝛ penas violātiū.C.j.

T Reugas a quarta feri
a poſt occaſuz ſol' vſqꝫ
ad ſcdaz feriā i ortu ſolis ab
aduētu dn̄i vſqꝫ ad octauas
epiphanie:ꝛ a.lxx.vſqꝫ ad oc

tauas pache:ab omnib⁹ inui
olabilit' obſeruari ꝑcipimus
❡ Si q̄s aūt treugas fran=
gere preſumpſerit poſt ter=
tiam admōitionē (ſi nō ſatiſ
fecerit) ſuus eps̄ ſniaz excōi
catōis dictet in euz:ꝛ ſcriptā
vicinis epis ānūciet: q̄rū nul
lus excōicatū in cōmunione
recipiat:immo ſcriptā ſn̄iam
quiſqꝫ confirmet. Si quis
aūt hoc violare ꝑſumpſerit
ordinis ſui periculo ſubiace
at.❡ Et qm̄ funicul⁹ triplex
difficile rūpitur: ꝑcipim⁹ vt
epi ad ſolū deū ꝛ ad ſalutem
ppl'i habentez reſpectuz oi
trepidatione ſepoſita ad pa
cem firmiter tenēdā: mutuū
ſibi ↄſiliū ꝛ auxiliū ꝑbeant:
neqꝫ hoc alicui⁹ amore vel o
dio ꝑtermittāt. Qd̄ ſi q̄s in
hoc ope tepidus inuentus
fuerit:dānum ꝓprie digni=
tatis icurrat. Idem. ❡ Per
ſone hic enumerate plena ſe
curitate gaudēt t'pe guerre
Capitulum.ij.

I Nnouam⁹ vt pbr̄i mo
nachi:cōuerſi.ꝑegrini
mercatores:ruſtici eūtes vl'
redeuntes:vel in agricultu=
ra exiſtens:et animalia qui=
bus arant et ſemina portāt
ad agrum.congrua ſecurita
te letentur. ❡ De pactis.
Ex ↄci. Aphri. ❡ Pacta q̄
tumcunqꝫ nuda ſeruanda
ſunt Capitulum.j.

A Ntigon⁹ eps̄
dixit:ꝛ infra.
❡ Aut inita
pacta ſuā ob
tineāt firmi/
tatē:aut con
uentus (ſi ſe
non cohibue
rit) ecclaſtica ſētiat diſcipli
nā. ❡ Dixerunt vniuerſi.pax
ſeruetur: ꝛ pacta cuſtodiant'
Greg. ❡ Conuentio inuali
da per ↄſenſum ſuperioris
validatur. Capitulum.ij.

Q Uotiens in ↄuentioni
bus noſter expectat'
aſſenſus ne in dubium veni=
ant q̄ geruntur rati habitio
eas debet pro ſecuritate par
tium ſolidare. Idem. ❡ Iu
dex debet ſtudioſe agere vt
promiſſa adimpleant'. C.iij.

Q Ualit' i ſardinia.ꝛ ifra
❡ Studioſe agenduz
eſt vt ea q̄ promittuntur ope
compleant'. Alexā.iij.exon̄.ꝛ
vuig.epis. ❡ Nō valet pactū
per quod beneficium eccle
ſiaſticum debet pecunia re=
ſignari. Capitulum.iiij.

C Um pridem S. cleric⁹
procurator prioris et
monachorum de acra.et P.
clericus pro cauſa q̄ inter e
os et predictum P.ac frēm
eius cuius vicem ſe gerere
dicebat ſup eccl'ia et capel=
la de.l. ꝟtebatur: ad noſtraz
p̄ntiā acceſſiſſent int' ſe (non

eſt nobis mediantibus) ꝯue
nerunt ꝙ eidē P. pro expen=
ſis quas fecerat: tres mar=
che argenti ſoluerētur: ⁊ idē
P. liti cederet ⁊ a monachoꝝ
īfeſtatione ceſſaret. Cūq; cō
poſitionem iſtam auctorita=
te apo. peterēt ꝯfirmari nos
eā non duximus admittēdā;
pro eo ꝙ videbatur prauam
illicite pactōis ſpeciē ꝯtine
re. ⁊ infra. Ille igitur noſtr;
monitis acq̄ſcēs: ⁊ eidē li
ti pro ſe ac fratre ſuo renun
ciās: auctentica inſtrumēta q̄
ſup hoc hēbat ī nrīs manib⁹
reſignauit: q̄ nos priori ⁊ mo
nachis deſtināres mandaui
m⁹ vt eidē. P. ⁊ frī eius in ali
quo ſtuderent beneficio ꝓui
dere: de quo mai⁹ lucrū vale
ant aplica itercēſſione ꝑcipe
q̄ʒ eis deberet ex illa pactio
ne illicita prouenire ¶ Cete
rū quia prior et fratres acq̄=
eſcere noluerūt mandam⁹ q̄
tenus moneatis eoſdē: vt p̄=
fato. P. ⁊ fratri eius ꝯpetēs
bñficiū cōferāt ⁊ aſſignēt. a=
lioquī ſi vobis conſtiterit di
ctos clericos a prenoīata ec
cleſiā: ⁊ capella abſq; ordine
iudiciari o violenter electos
ipſas eiſdem reſtitui faciat;
nō obſtantibus lr̄is nr̄e con
firmatōnis quas p̄dicti pri=
or et monachi a nobis impe
traſſe noſcuntur. Idem arc=
chiep̄. eboracē. ¶ Non valet
ꝑ actum de ſuccedendo poſt
mortē prelati ī ſbi⁹ eccl'ia. ⁊c.

Accepimus ꝙ q̄dā ſūt
eccleſie clericis tali te
nore conceſſe: ꝙ poſt eorum
obitum alij noīatim ſuccedāt
¶ Uerum q̄m hoc iniquū eſt
⁊ ſacris canonibus īimicum
⁊ ideo nō debet aliq̄ten⁹ to=
lerari: mandam⁹ q̄tenus hu
iuſmodi ſucceſſiones taʒ de=
teſtabiles et iniquas appel=
latione ceſſante prohibeas
et oīno friuolas ⁊ inanes eſſe
decernas. Idem cantuarieñ.
archiep̄o ⁊ ei⁹ ſuffraganeis.
¶ Qui per pactum augmē
penſionis conſecutus eſt ec
cleſiam: debet ea priuari ⁊
al's canonice puniri.

¶ Capitulum ſextum.

Cum clerici vr̄e iuriſdi
tionis: ſicut accepimus: dece
dentibus eccl'iarū perſonis
paciſcātur ex ipſis eccleſijs
maiores ſolito ſoluere pēſi=
ōes vt facilius poſſint eaſdē
eccleſias adipiſci. ¶ Nos ad
tam deteſtabile vicium extir
pandum. fraterni. ve. manda
mus quatenus ne id attenta
re preſumant diſtrictius pro
hibentes (ſi contra prohi
bitionem veſtram venire pre
ſumpſerit) appellatione ceſ
ſante eos taliter adeptis ec=
cleſijs ſpolietis: al's pro tā
te preſumptionis exceſſu ſe=
ueritate eccleſiaſtica puni=

entes eoſdem. Inno. iij. ī cō=
cilio generali. ¶ Si eccleſia
rē ſuam locando vel ī feudū
ꝯcedendo apponit pactum ī
preiudicium iuris parrochi
alis alterius eccleſie non te
net. et quicquid hac occaſio
ne ꝑceperit/ reddere cogit
illi eccleſie. Capitulum. vij.

Clericiq; (ſicut accepi=
mus) reglares clerici
et ſeculares interdum cum
vel domos locant vel feuda
cōcedunt: ī preiudicium par
rochialium eccleſiarū pactū
adijciunt: vt conductores et
feudatarij decimas eis ſol=
uant: et apud eoſdē eligant
ſepulturam. ¶ Cum autē id
de auaritie radice ꝓcedat:
pactum hmōi penitus repro
bamus: ſtatuentes vt q̄cq̄d
fuerit occaſione hmōi pacti
ꝑceptum: eccleſie parrochi=
ali reddatur Gregorius. ix.
¶ Non valet pactio in ſpūa
libus: vel q̄ peccatum īducit
vel turpis ſeu de re turpi: vl'
impoſſibilis de iure vel de
facto. Capitulum viij.

Pactiones facte a vob;
(vt audiuim⁹) p q̄buſ
dam ſpiritualibus obtinen=
dis: cum ī huiuſmodi omnis
pactio: omniſq; conuentio
debeat omnino ceſſare nulli⁹
penitus ſunt momenti.
¶ Quod etiam de alijs eſt
dicendū que obſeruate ꝑgūt
in anime detrimentum. Nam
etiam iuxta legitimas ſan=
ctiōes pactum turpe. vel rei
turpis aut īpoſſibilis de iu
re vel de facto nullā obligati
onem inducit. ¶ De tranſa=
ctionibus. Gre. iij. A. ſubdi.
⁊ domi. abba. ¶ Inſtrumē
ta ⁊ alia iura partium cōtra=
ria tranſactione tolluntur.

Capitulum. j.

Sicut grauer ⁊ infra.
¶ Poſt ſalubrem deci
ſionem de controuerſia vr̄a
factam decreuimus vt om̄ia
inſtrumenta. vel q̄cq̄d aliud
eſt quod partibus quoquo
modo: aut ex temporis p̄ſcri
ptione ſeu aliter: de lege: aut
quocunq; priuilegio ferre
poterat: ſit vacuum et omni
virtute caſſatum. et ſola pac
torum inter vos nunc habi
torum pagina. validum per
petuumq; robur obtineat.
¶ Cui ſi quid forte incuria
vel imperitia minus firmita
tis icertum eſt: vires pleniſ
ſime notionis: ex hac noſtra
auctoritate ſuſcipiat. Alexā
der terti⁹. ¶ Tenet compo
ſitio ſuper decimis facta cū
aſſenſu ſuperioris.

Capitulum. ij.

Statuimus vt ſi ſuper
decimis inter vos et
aliquam perſonam eccleſi=
aſticam de aſſenſu epiſcopi
vel archiepiſcopi ſui com=

poſitio facta fuerit: rata ꝛ in
concuſſa perſiſtat. Idē vul
men. epo. ¶ Si capl'ꝫ ꝯſenſit
tranſactioni quā facit plat'
noīe eccleſie vlteri⁹ diſſenti
re non poteſt. Capitulum. iij.

CONtingit interdum ꝙ
aliquis abbas vel prior ali-
cuius conuentualis eccleſie
cum eccleſiaſtica vel ſecula-
ri perſona ſuper his de qui-
bus inter eos controuerſia
vertitur coram delegato vel
ordinario iudice trāſigat: ca
pitulum tamen eandem trāſ
actionem nititur reuocare.
¶ Unde quia nos conſulere
voluiſti. t. r. ꝙ ſi abbas vel
prior a capitulo ſuo de rati
habitione litteras habuerit
tranſactionem quam fecit (ſi
fuerit aliquot ānis ſeruata)
capl'm acſi non conſenſerit in
eam/non poterit reuocare.
Idem abbati de ſtrat. ꝛ prio
ri ſancti euſebij. ¶ Super
eccleſiaſtico beneficio tranſi
gi non pōt etiā cum iuramenti
interpoſitione. Capitulū. iiij.

COnſtitutus in noſtra
preſentia. G. clericus
ſua nobis aſſertione mōſtra-
uit: ꝙ cum inter ipſum. et.
A. clericum ſuper capella de
ſtratis cōtrouerſia emerſiſ-
ſet: tādē ꝑ tranſactionē ſopi
ta fuit: ꝛ licet hicide fide pſti
ta firmata fuiſſet: eam tñ pfa
tus. A. ſuare recuſat. ¶ Ni

igitur hmōi trāſactiōes ſpe
ciem continēt ſimonie: man-
damus quatenus reuocata
tranſactōe in irritū cām au-
diatis ꝛc. Idē carnot. epo.
¶ Per tranſactionem factā
ſine auctoritate epiſcopi po
teſt prelatus ſed non eccleſia
conſtitui cenſualis. Capi. v.

DE cetero noueris ꝙ cū
aliquis ad extraordi-
narium iudicem lr̃is ipetra-
tis cum aduerſario ſuo com
ponit poſt modum in eccl'ia
de qua agitur ius aliqđ habi
turus. ¶ Si compoſitio non
eſt iuri cōtraria non eſt a lo-
ci epo reprobāda. Sed cenſ⁹
abſqꝫ epali auctoritate cui
preeſt eccleſie ſub hoc pre-
textu ſolutus/vitam eius q
ſoluerit non excedit. Idem
ebora. archiepo ꝛ vigorñ. epi
ſcopo. ¶ Si beneficium qđ
per tranſactionem habetur
impetratur vt vacans ab eo
qui fuit tranſactionis media
tor non valet impetratio. h.
d. quo ad titulum.

Capitulum. vj.

EX litteris veſtris acce
pimus ꝙ cum olim in
ter R. ꝛ A. clericos ſuper ec
cleſia de Uult. coram te fra-
ter epiſcope q̃ iudex fueras
delegatus auctoritate G. q
tunc eidem A. patrocinaba-
tur in cauſa ꝛ teſtis inſcript⁹
fuerat: tranſactio facta fuiſ-

ſet: poſtmodum idē G. ſe mē
tiens clericum cum nondum
eſſꝫ in clericū tōſuratus: ſuꝑ
eadem eccl'ia tacito de trāſa
ctione lr̃as nr̃as ipetrauit.
¶ Cū aūt idē G. non inficia
retur ſe trāſactioni interfuiſ
ſe ꝛ nōdū fuiſſe tonſuratū cū
litteras iſtas obtinuit: ei ſu-
per predicta eccleſia ſilentiū
duximus imponēdum. Idē.
¶ Super eccleſiaſtico bene
ficio non poteſt tranſigi: ſed
amicabiliter componi. h. d. ꝛ
quotidie allegatur. Capi. vij.

SUper eo quod queſiui
ſti vtrum de eccleſiaſti
co beneficio i litigium dedu
cto poſſi fieri tranſactio.
¶ Tale damus reſponſum ꝙ
tranſigi ſuper re ſacra ꝛ liti-
gioſa non poteſt etenim res
ſacre vt poſſideantur aliquo
dato vel retento ſeu promiſ-
ſo ſpeciem credimus habere
ſimonie. Al's ſi gratis ꝛ ami
cabiliter inter ſe litigantes
componant: ſacris canonib⁹
nequaq̄ꝫ dicim⁹ obuiare.
Idem abbati de ſtrapho. et
priori de febi.
¶ Tranſactio facta de reb⁹
eccleſie per prelatum ſine ſu
perioris conſenſu non obli-
gat ſucceſſorem.

Capitulum. viij.

UEniens ad apoſtolice
ſedis clemētiā magr̃
Gū. de fauil. ſua nobis inſinu
atione monſtrauit: ꝙ mona-
chi maioris monaſterii ter-
ras in parrochia ſcte M. de
marchia excolūt: ꝛ ab eadem
eccl'ia coloni eorū oīa eccl'ia-
ſtica tam neceſſaria q̄ꝫ volun
taria ſuſcipiunt ſacramenta:
ꝛ tñ eidē eccleſie de mas ſol
uere contradicūt: ꝛ infra.
¶ Arbitrant̄ aūt ſe poſſe tue
ri cuiuſdam tranſactionis ꝑ
textu inter prefatos mona-
chos ꝛ quēdā ſacerdotē mēo
rati Guil. ꝑdeceſſorē factē vt
de duab⁹ carrucatis t're: q̄s
i dñio ſuo monachi tenēt: ter
tiam tm̃ decimaꝝ partē ex
ſoluant. ꝛ infra. ¶ Manda-
mus q̄ten⁹ niſi prefati mona
chi tranſactionē preſcriptā
auct. apo. confirmatam eſſe
docuerint: cū al's int̄ ꝑſonas
facta potius q̄ꝫ int̄ eccl'as vi
deatur: ne pacta inter alios
acta aliis obeſſe patiamur:
ipſos ꝛ agricolas decimatio
nes ex quibuſlibet reb⁹ ꝓue
nientes ex integro: ꝛ illarum
quas illicite detinuerant iu-
ſtam eſtimationem reſtitue-
re eidē eccl'ie cōpellatis.
Luci⁹. iij. oximeñ. epo. ¶ Si
cut ſuꝑ iure pñtandi ita ſuꝑ
ānexo nō pōt trāſigi vt rece
dat a lite iteruenīēte aliqua

PReterea (ſpalitate. c. ix.
qñ iter laicos et viros
religioſos de pñtatiōe alicu
ius eccl'e qōe ſuborta trāſigi

tur: ita ꝙ pſtatiõem laicus obtineat. religioſi ꝓ nouaꝫ vel maiorẽ ꝑcipiant in eccl̃ia in qua prius nullã vel minorem habere cõſueuerant portionem: an hmõi tranſactio teneat queſiuiſti. ¶ Cuꝫ igit̃ ipſa pactio ſimoniaca merito videat̃ / Rñde: ꝙ de iure nõ tenet: nec ex eo religioſi vllũ debent commodum obtinere. ¶ Celeſtinꝰ. iij. ¶ Super ſpũali ſubiectione non licet tranſigi. Capitulum. x.

Preterea quarto loco queſtio talis acceſſit: ꝙ quedaꝫ cella eximi voluit a ſubiectione qua matrici domui tenebatur et infra. Fratres illius celle ſe confitentes in iure illi domui quõdã fuiſſe ſubiectos / referebant queſtionem olim de hac ſubiectione fuiſſe motam et trãſactione ſopitam / eatenus vt quendam annuatim cenſum eccleſie matrici reddendo eſſent a ſubiectione principalis domꝰ exẽpti: ⁊ ĩfra. Prior ꝯſequẽter ꝓ maiori eccleſia ꝓponebat: ꝙ de ſpũali ſubiectione trãſigere nõ liceret. ¶ Rñdemꝰ igit̃ ꝙ ex p̃dicta fratrũ ꝯfeſſiõe ꝯtra eos ſñia ꝓcedere debeat: preſerti cuꝫ illa trãſactio (licet nobis de illo qd̃ cella determinate reddere tenebat̃ conſtare nequiuerit) iniqtateꝫ ſimoniacam ꝯtinuiſſe putet̃. Honorius. iij. Jo. tituli ſcẽ praxedis p̃ſbytero cardi. ¶ Judex p̃t ⁊ dꝫ ſe interponere ꝑ trãſactiõe iter ptes facienda p̃terq̃ꝫ in caſibꝰ i qbus iura hoc nõ admittũt vt ſup matrimonio. h. d. Ca. pri.

Ex parte tua: et infra. ¶ Poteris ad componendum interponere partes tuas: ⁊ interdum aliquid ſe ueritati detrahere put (ſtatu imperij / et excedentium multitudine prouida deliberatione penſatis) videris expedire: exceptis nimirum caſibus qui compoſitionis ſeu diſpoſitionis remedium non admittunt: vt pote coniugij ſacramentum qd̃ cum non ſolum apud latinos ⁊ grecos: ſed etiam apud fideles ⁊ infideles exiſtat: a ſeueritate canonica circa illud recedere non licebit. ¶ In his vero ſuper quibus ius non inuenitur expreſſum procedas (equitate ſeruata) ſemper in humaniorem partem declinando ſecundum ꝙ perſonas et cauſas loca et tempora poſtulare videris. ¶ De poſtulãdo. Ex concilio lateranẽ. ¶ Clericus in ſacris / vel minoribus beneficiatus in ſeculari foro poſtulare non debet niſi pro ſe vel ſua eccleſia vel miſerabilibus perſonis.

Capitulum. primum.

Clerici in ſubdiaconatu et ſupra: in ordinibus quoqꝫ minoribus ſi ſtipendijs eccleſiaſticis. ſuſtententur coram ſeculari iudice aduocati in negocijs ſecularibus fieri non preſumant. ¶ Niſi propriam cauſam vel eccleſie ſue fuerint proſecuti: aut pro miſerabilibus forte perſonis que ꝓprias cauſas adminiſtrare non poſſũt. Innocentius tertius compoſtel. archiep̃o. ¶ Canonici regulares poſtulare non poſſunt ſicut monachi: niſi pro vtilitate eccleſie vel ſui monaſterij et precepto abbatis.

Capitulum. ij.

Ex parte tua nobis fuit propoſitum: ꝙ quidam canonici regulares non ſolũ in eccleſiaſticis: verum etiaꝫ in forenſibus cauſis preſumunt aduocati officium exercere. Cumqꝫ obijcitur eis ꝙ non debent eſſe forenſis vel eccliſiaſtici negocij ſuſceptores vel executores: niſi forte id monaſterij expoſcat vtilitas: abbate nihilominus imperante: ad ſuam proponunt inſolertiam excuſandam: ꝙ capitulum illud per quod p̃dicta prohiberi videntur: de monachis non de canonicis regularibus loquitur manifeſte. ¶ Unde conſul. t. t. r. ꝙ idem iudicium de canonicis regularibus quod ⁊ de monachis q̃ꝫtum ad ſupradicta credimus obſeruandum: licet de monachis in canone ſpecialiter ſit expreſſum. Gregorius nonus. ¶ Se ſummat.

Capitulum tertius.

Cum ſacerdotis ſit officium nulli nocere oĩbus autem velle prodeſſe. ¶ Non niſi pro ſeipſo vel eccleſia ſua: vel (ſi neceſſitas immineat) pro perſonis coniunctis / aut miſerabilibus ſibi licitum eſt poſtulare: et infra. ¶ Clericus autem qui contra eccleſiam a qua beneficium obtinet pro extraneis aduocatus vel procurator eſſe preſumit: tanq̃ꝫ ingratus poteſt (maxime ſi clericꝰ ſit eiuſdem eccleſie) beneficio huiuſmodi ſpoliari.

¶ De procuratoribus

Gregorius. maximo ſaloneñ. epiſcopo.

¶ Non auditur quis tanq̃ꝫ alterius procurator niſi habeat mandatum legitime factum.

Capitulum primum.

Aliaqñdem: et infra. ¶ Scripſiſſe te quibuſdaꝫ ꝯperimus: ꝙ predictos viros tuũ ad cauſam

non miſeris:et ideo que cum
ipſis facta ſunt ſubſiſtere nõ
debere ſed ꝛ Thomas ſibi
hoc a te dictuȝ perhibuit ex
qua re nec preſentiũ portitori
bus iudicauimus eſſe credẽ
dum:ne de ipſis ſiſr diceret.
¶ Quia ergo hoc cautiores
nos eſſe premonuit: iſtructã
perſonam cum mandato le=
galiter facto:ꝛ pbr̃orum ſeu
diaconorum teſtiumqȝ ſub=
ſcriptionibus roborato: ge=
ſtiſqȝ ex more indicto tranſ=
mitte:vt quicquid cũ ea actũ
fuerit iure ſubſiſtat. Alex.iij.

¶ Non valet ſententia etiaȝ
expenſarũ cõdemnatoria la=
ta contra abſentem ex pba=
bili cauſa legitime per nun=
cium excuſatũ.h.d.ꝯtũ ad
verũ intellectũ. Capitulũ.ij.

Querelam.A.clerici ac
cepim⁹:ꝛ infra. ¶ Mã
damus quatenus ſi ꝯſtiterit
vobis ꝙ vigorem.eps prefa
tum A.i reſtitutione expen=
ſarum pro nulla alia rõnabi
li cauſa cõdemnauerit:niſi ꝓ
eo tm̃ ꝙ termino conſtituto
ad eius pñtiam non acceſſit
infirmitate detentus:cuȝ nõ
poſſit quis cogi niſi velit in
grauibus cauſis procurato=
rem conſtituere et ipſe ad ꝓ
bandum infirmitatem ſuam
pbr̃ꝫ ꝛ diaconum deſtinaue=
rit eum abſoluere ab eadem
ſnĩa minime differatis. ¶ Cle

mens.iij. ¶ Snĩa lata cum ꝓ
curatore reuocato et de hoc
certificato nõ preiudicat do
mino.h.d.ſm communem in
tellectum. Capitulum.iij.

Ex inſinuatione archidi.
ſag.accepim⁹:ꝙ cum in
ter ipſum et mgr̃m G. ſuper
quadã prebenda lexo.eccl̃ie
controuerſia mota fuiſſꝫ ꝛ in
fra. ¶ Lȝ ab eodem archi.ꝓ
curatori ſuo duobus clericis
pñtibus expreſſe fuiſſet inhi
bitum ne cauſe cognitionem
ſuſciperet:ipſe nichilomin⁹ i
cauſa procedens ſnĩam ꝯtra
riam reportauit. ¶ Ceteruȝ
quia alter de predictis cleri
cis dicitur obijſſe.mandam⁹
quatenus ſi per ipſius archi
di.ꝛ ſuperſtitis clerici iura=
mentum cõſtiterit de premiſ
ſis ſnĩa cõtra euȝ lata neq̃qȝ
obſtante/predicte prebende
poſſeſſionem cum fructibus
inde perceptis (ſi eius reſti
tutioni aliud canonicum non
obſiſtat) auctoritate noſtra
reſtitui faciatis eidẽ. Reſti=
tutione vero facta ſi archi.
ipſe ſuam canonicam inſtitu
tionẽ probare potuerit:ipſã
ratam permanere.ap.poſtpo
ſita decernatis. Inno.iij.ca
billoñ.et cathalañ.epis.

¶ Reſcriptum ſuper conſe=
cutiuis iudicij impetratum
a procuratore reuocato ꝛ de
hoc certificato non valet:nec

proceſſus vel ſnĩa lata per ipſꝫ
ſi reuocatio ꝑuenit ad aduer
ſarium.h.d.ſm glo. Capi.iiij

Lanna nr̃a pſentia tulleñ.
eps ẽ ꝯqueſt⁹ ꝙ cũ ad
cãm q̃ int̃ epm̃ ꝛ decanũ tul=
leñ.ſuꝑ dilapidatiõe/ excõi=
catiõe/et ꝑiurio/ ac q̃buſdã
alijs criminib⁹ vertebat̃.T.ꝛ
G.pbr̃os procuratores inſti
tuens ipſos ad ſe.ap.duxerit
deſtinandos:cum de ipſoruȝ
fide poſtmodum titubaſſet:
mandatum qđ eis dederat: i
fra modicum temporis ſpa=
ciũ reuocauit:ſȝ ipſi licet mã
dati litteras reuocatorias
recepiſſent; nichilominus in
negocio ꝓceſſerũt:et pro pro
curatoribus ſe gerentes cuȝ
aduerſario ingreſſi iudiciuȝ
cum eo ad pariſieñ. archidi.
et collegas ſuos in eiuſdem
preiudiciuȝ noſtras litteras
ĩpetrarunt:ꝛ infra. ¶ Cunqȝ
predictus eps ad ꝓbandum
ꝙ falſi procuratores fuerãt:
ab ipſis iudicibus inducias
poſtulaſſet:ipſi exceptionem
oppoſitam inutilem et ſuper
uacuã reputantes/ad proba
tionem ipſi⁹ dilationem cõce
dere noluerunt:ꝓpter qđ ad
appellatiõis bñficiũ cõuola
uit. Sȝ iidẽ nichilomin⁹ lite
nõ cõteſtata ꝛ iuris ordine p̃
termiſſo teſtes ꝯtra eũ reci=
pere pſumpſerunt ipm̃ a tul
leñ.eccl̃ia ꝑ ſnĩam remouen=

do. ¶ Nos ꝟo licet vix fideȝ
adhibere potuerim⁹ ꝙ dicti
iudices vtpote viri lr̃ati/pro
uidi/et honeſti talit̃ ꝓceſſiſ=
ſent:maxime cũ in ſua relati
one quã ad noſtrã preſentiã
tranſmiſere de hmõi excepti
one nullam fecerint mentio=
nẽ quia tñ eps per viros re=
ligioſos/prouidos ꝛ hone=
ſtos de quib⁹ non eſt veriſimi
le ꝙ ſue ſalutis obliti:ac iu=
ramenti religione contem=
pta falſum teſtimonium tule
rint nobis fecit ſuper his q̃
ſunt propoſita plenam fideȝ
attendentes etiam ꝙ falſi ꝓ
curatoris exceptio nõ ſolum
añ ſnĩam:verum etiaȝ poſtea
pot obijci:vt pote qua pro=
bata iudicium nullum et nul
lius momenti ꝯtrouerſie re
putantur ꝓceſſuȝ ſupradicto
rũ iudicũ ſnĩaliter duxim⁹ ir
ritandũ. Idem bitũricẽ.epo.

¶ Si agitur de adulterio co
rã iudice ſeclari ad penã lega
lem non interueniẽte ꝓcurator
ſecus ſi corã eccl̃iaſtico ad ſe
parationem thori.

Capitulum.v.

Tue f.ꝛ infra. Cõ.tue.f.
r.ꝙ ſi vir accuſat vxo=
rẽ de crimine adulterij coraȝ
iudice ſeclari ad penam legiti
mã infligẽdã:qꝛ tũc iſcriptio
nis vinculum dȝ arripe: ſeqȝ
ad penã talionis aſtringere:
nõ ꝑ ꝓcuratorẽ ſȝ ꝑ ſeipm̃ ꝑ

ſentē opoꝛtet pñtialiꝭ accuſa
re. ¶ Si ꝓo vir accuſare ve/
lit vxoꝛē de adulterio coꝛam
eccl'iaſtico iudice: vt ab eius
cohabitatōe diſcedat: q2 tūc
⁊ ſi foꝛſā oꝑteat eū iſcribere
vt deſignet i ſcriptis nomen
locū:⁊ tpꝯ:⁊ oīa q̄ ꝯphēdunt
in lege ciuili: ad talionem tñ
nō debet ſe aliq̄tenꝰ obliga=
re ne foꝛte cū in ꝓbatiōe de=
fecerit: intentionis ſue conſe
quatur effectum ſuſtineri po
teſt ſi neceſſitas id poſtula=
uerit: vt ꝑ ꝓcuratoꝛem accu
ſet: qm̄ huiuſmodi accuſatio
⁊ ſi de crimie fiat: non eſt tñ
criminalis: ſed quaſi mixta
inter ciuilē ⁊ criminalē: q̄zq̄z
in pñtia pꝛincipalium ꝑſona
rū ſecuriꝰ pꝛocedat. Idem.

¶ Qui de mandato dñi cām
ꝓcurauit ab eo repetit expē
ſas pꝛopter hoc factas.

Capitulum.vj.

Cum pꝛo cauſa que in=
ter. G. et. F. gabioñ.
eccl'ie archidia. ꝯtebat et in
fra. ¶ Diſ. v. mandamus q̄te
nus expenſas archidiacono
reſtitui faciatis ſi legitīe pꝛo
bare potuerit ſe de mādato
capituli ſuſcepiſſe pꝛedicta
negocia pꝛomouenda ⁊ pꝛo=
pter hoc ad ſe. ap. acceſſiſſe
Idem ſcolaribus pariſieñ.

¶ Uniuerſitas ēt ſcholariū
pōt ad agendū ⁊ defendendū
pꝛocuratoꝛem conſtituere.

Capitulum.vij.

Quia in cauſis q̄ cōtra
vos ⁊ pꝛo vobis mouē
tur: veſtra vniuerſitas ad agē
dū ⁊ reſpondendū commode
inter eſſe non poteſt: poſtula
ſtis a nobis: vt ꝓcuratoꝛē in
ſtituere ſuꝑ hoc vob3 de nr̄a
ꝑmiſſiōe liceret. ¶ Licet igi
tur de iure cōi hoc facere va
leatis inſtituendi tñ pꝛocura
toꝛem ſuper his auctoꝛitate
pꝛeſentiū vobis cōcedimus
facultatem. Honoꝛio. iij. epō ca
gitañ. ¶ Si citatus ad totam
cauſam ꝯſtituit pꝛocuratoꝛē
quē poſt ea reuocat pōt ne
chilominus contra eum pꝛo
cedi inq̄ztum ſtatus cauſe pe
titur ſine alia citatione ha
quo ad intellectum.

Capitulum.viij.

Auditis et intellectis
q̄ ſu ꝑ delegatoꝛum no
ſtroꝛū pꝛoceſſibus fuere pꝛo
poſita: pꝛoceſſus ipos ⁊ que
cūq3 ſecuta ſunt ex eis vel ob
eos noueris nos irrita iudi=
caſſe: non obſt anti bus litte=
ris quas de reuocatione man
dati pꝛocuratoꝛi ſuo colu=
bꝛieñ. epꝯ deſtinauit: cum an
teq̄3 ad illum lr̄e huiuſmodi
peruenirent fuiſſet ſuper eiſ
dem pꝛoceſſibus hincinde cō
cluſum. ¶ Ceterum memoꝛa
tū colubꝛiē. epm qui pꝛocura
uerat totum negociū ad exa
mē ſedis ap. aduocari: ⁊ poſt

modū mādatū factū ꝓcura=
toꝛi nō ſine nr̄o cōtemptu et
tuo diſpendio reuocauit: cō
dēnandum tibi duximꝰ i ex=
penſis quas feciſti a tp̄e quo
ad pꝛocuratoꝛē ipſius reuo=
catōne lr̄e ꝑuenerunt: ⁊ faci=
es etiā vſquequo per ſe idem
epꝯ vel per ꝓcuratoꝛem ido
neū ſe nr̄o conſpectui p̄ſenta
bit in pꝛīcipali negocio legi=
time ꝓceſſurus. Idem M. ⁊
R. canonicis mutineñ.

¶ Pꝛocuratoꝛ epī cās epatꝰ
agit ⁊ defēdit. licet nō fuerit
datus ſub nomie ſindici vel
actoꝛis. Capitulum.ix.

Petitio vr̄a nobis exhi
bita continebat: ꝙ cum
mutineñ. epꝯ in liuoniā ꝓfe=
cturus vos vicarios ⁊ ꝓcura
toꝛes ſuos cōſtituit genera
les vobis volentibꝰ agere cō
tra detentoꝛes boноꝛum epī
mutineñ. vel contra illum a=
gentibus reſpondere frequē
ter opponitur ꝙ facere non
poteſtis pꝛo eo ꝙ in inſtru=
mento vicarie ſiue pꝛocura=
tionis huiuſmodi non expꝛi
mitur ꝙ epꝯ ipe cōſtituerit
vos ſindicos vel actoꝛes: et
infra. ¶ Nos igit ex tenoꝛe
ipſius inſtrumēti liquido co
gnoſcentes ꝙ intētio fuit ip
ſius epī dare vobis agendi
⁊ reſpondendi ꝑ ipſo epō li=
beram poteſtatem: exceptio
nem hmōi penitus repꝛoba=
mus. Gregoꝛius. ix. nobili vi
ro vbaldo ciui piſano.

¶ Pꝛouidere dz iudex maxi
me in cauſa matrimoniali ꝙ
conſtituēs pꝛocuratoꝛē gau=
deat plena libertate. Ca.ꝑ.x.

Accedens ad apoſtoli
cam: ſedem: et infra.
¶ Mādamus quatenus B.
nobile3 mulierē que ſub tua
poteſtate tenetur plene reſti
tuas libertati: faciens ipſam
ad caſtrum de maſſa lucane
dioce. ſecure perduci: vt exi=
ſtens ibidem libera pꝛocu=
ratoꝛem libere oꝛdinare va=
leat: qui ſuā coꝛā nobis iuſti
ciam pꝛoſequatur. ¶ Tu er
go ſuper ſponſalibus que in
ter natam tuam ⁊ filium eiuſ
dem nobilis contracta pꝛo=
ponuntur: pꝛocuratoꝛem ido
neum ad pꝛeſentiam noſtra3
mittas qui ad agendum ⁊ re
ſpondendum plena3 habeat
poteſtatem.
Idem cātuarieñ. archiepō.

¶ Si pꝛocuratoꝛi generali
denegant inducie ad conſu=
lendum dominum ex cā ꝓbabi
li abſentem: poterit pꝛocura
toꝛ appellare. Capitulum. xj

Dilectꝰ filius magiſter
R. rectoꝛ eccl'ie de au=
na tranſmiſſa nobis petitio=
ne mōſtrauit ꝙ cum. B. pꝛeſ=
byter contra ipſum cā ſtudij
bononie cōmoꝛantem ſuper

eadem eccleſia ad iudices no
ſtras litteras ipetraſſet: ea=
rum auctoritate a iudicibus
ipſis eodē rectore citato/ ꝓ
curator ipſius generalis ad
oia eius tractanda negocia
pro eo ꝙ competentem ter=
minum infra quem rectorem
ipm̄ conſuleret vtrū deberet
contendere vel cedere que=
ſtioni: ſibi concedere dene=
gabant: pro eodem noſtram
audientiam appellauit.
¶ Quocirca mandamꝰ qua=
tenus ſi eſt ita reuocato in ir
ritum ⁊c. Idem epo lexoñ.
¶ Si reus recedit a iudicio
dimiſſo procuratore ſolum=
modo ad agēdum contumax
eſt: ⁊ condemnatur ī expēſis.
Capitulum. xij.

Conſtitutis in pre. n. H.
priore ſagieñ. ⁊ T. laico
dilectum filium. G. ſubdia=
co. noſtrum ſuper cauſa que
inter ipſos ſuper quadam ſū
ma pecunie vertitur: conceſ=
ſimus auditorem. et infra
¶ Quia prior ſuper ipſa pe=
cūnia in qua dictus. T. eum
ſibi ſue vxoris nomine tene=
ri dicebat: recepto libello illi
centiatus receſſit/ quendam
procuratorem dimittens ſo=
lūmodo ad agendum quem
cum auditor ipſe per manda
tum procuratorium ſibi datū
ad defendendum priorem ſuf
ficientem non viderit: eum
ex hoc reputās ꝯtumacē ipꝫ
p̄fato. T. i vnā marchā ſter=
lingorum condēnauit: taxa=
tione prehabita in expenſis
⁊ infra. ¶ Nos aūt finem liti
bus īponere cupiētes: et qꝫ
ab auditore prefato fctū eſſe
dinoſcitur approbātes: man
damus quatenus partibus
conuocatis ⁊c. Idem.
¶ Tenet iudiciū agitatum
cum procuratore reuocato ſi
reuocationem iudex ⁊ aduer
ſarius ignorauerunt. hoc di=
cit: ſcḋm cōmunē intellectū
et verum. Capitulum. xiij.

Mandato procuratoris
poſt litē conteſtatam a
dn̄o reuocato ſi hoc ignoran
te iudice vel aduerſario fa=
ctū fuerit: iudiciū quod idem
quaſi ꝓcurator poſtmodum
expertꝰ ē: ratū eſſe debebit
Idem. ¶ Filiuſfamilias po
teſt eſſe ꝓcurator in iudicio
etiam ad futuras lites ⁊ pro
curator datus cū pluribus ſi
mul inſolidum prefertur ſi
preoccupauit negocium: ſe=
cus ſi diuerſo tēpore fuit da
tus. Item procurator appel
lare debet a ſententia niſi ex
cauſa excuſetur: quo caſu de
bet dn̄o nūciare de ſētētia ap
pellationem tamen proſequi
non tenetur. Capi. xiiij.

Non iuſte iudex ꝓceſ=
ſit qui filiū famil. i pro

curatorem. admiſit q̄uis ad
futuras controuerſias con=
ſtitutum. ¶ Qui licet ſimul
cum aliis datus fuerit: priꝰ
tamē ꝓcurationis officium
occupauit. ¶ Qḋ fieri ne q̄=
uiſſet in procuratoribus di=
uerſis temporibus conſtitu
tis, quoniaꝫ dato poſteriori
prioris eēt ꝓcuratio reuoca
ta. ¶ Potuit quoqꝫ is et de
buit a ſententia in eo ꝙ lata
extitit contra ipſum: noſtrā
audiētiam appellare vel (ſi
iuſta cauſa excuſabat eūdē)
ſaltem dn̄o cōteſtari vt ad ap
pellationis beneficium con
uolaret. ¶ Licet appellatio
nem proſequi non teneretur
inuitus. Idem. ¶ Procura=
tor vniuerſitatis cuius ma=
iores ⁊ iurati ſunt excōicati
nō repellitur ad impetrādo
niſi illi in procuratorio ſint
expreſſi vel eorū auctoritate
factum ſit vel ad id ſcienter
ſint admiſſi. h. d. ⁊ eſt deciſio
notabilis et ſubtilis.
Capitulum. xv.

Conſulti ſumus an cō
ſtitutus ad impetran
dum a cōitate aliqua procu=
rator ab impetrādo deberet
excludi pro eo ꝙ maiores et
iurati per quos eadē cōmu
nitas regebatur: tempore
quo iniunctum fuit procura
tionis officium: erant excōi
cationis ſententia innodati
¶ T. r. ꝙ niſi eſſent illi in lit
teris ꝓcurationis expreſſi:
vel alias eorum auctoritate
ꝓcuratoris īſtitutio fctā fu
iſſet: aut ſciens eos eē tales
ipa cōitas vna cum eis con
ſtituiſſet eundē: non eſt pro=
curator hmōi repellendus.
¶ De ſindico. G. ego. papa
ſubdi. deſēſori Sicilie. ¶ Re
ligioſi debent habere ſindi=
cum qui cauſas monaſterij
agat et defendat etiā ſi opor
tuerit conſtituto illi ſalario
Capitulum. i.

Sicut ſtudij noſtri eē de
bet a litigijs forenſibꝰ
monachos ſubmouē ita ne=
ceſſe eſt noſtra puiſiōe quē
admodum negocia eorūꝫ diſ
poni debeant ordinare.
¶ Pro quare tibi precipimꝰ
quatenus cum Fauſto loqui
debeas. cui (ſi voluerit cōſti
tuto ſalario) mōaſterij gn̄a
liter debeas negocia cōmē
dare. Expedit enīꝫ ꝓ paruo
incōmodo a ſtrepitu cārum
ſeruos dei eſſe q̄etos. ¶ De
his q̄ vi metuſve cauſa fiūt.
Alexā. iij. exoñ. epo ⁊ priori
ſancte marie ſaruſtageñ.
¶ Si quis timore mortis poſt
ea ratū non habēs religio=
nē profitetur exire ⁊ mimo
niū contrahere poteſt: ſecus
ſi a principio vel ex poſtfa=
cto libere conſenſiſſet.
Capitulum. i.

DElatū eſt ad audien tiā nr̄az: ꝙ cū q̄dā no bilis ꝛ po tens. M. vxorē ſuaz ſuſpectam haberet: milites ſui eiꝰ p̄ce= pto eā ad quādā ſiluā ducen= tes euaginato gladio occide re voluerūt: ſed tandez pieta te ducti ſub tali ꝯditiōe pep cerūt eidez: ꝙ in monaſterio de colobeis: habituz ſuſcipe ret monachalē: ꝛ ī fra. ¶ Epi ſcopi vero miſſi a viro vt ei velum imponerent (quia iu= uenis erat ꝛ filium paruulu habebat) mutationē vite ſue ſuſpecta habētes: ſeorſuz cō uenerūt eādē: q̄ rem patefa= ciens: ꝙ mortꝭ timore mona/ ſterium intrabat ꝑpoſuit et ꝙ inde q̄ncūq; poſſet exiret: ſꝫ alter epiſcopoꝝ (vt viri ty rannidi ſatiſfacere viderēt) mulieri velū imponere ſimu/ lauit. tandem viro de medio ſublato: predicta mulier de monaſterio exiens alium ma ritum accepit. quos galago/ ritanē. ep̄s ad inſtantiam ſo/ rorum vinculo excommunica tionis aſtrinxit: et infra.

¶ Ideoq; mandamus qua/ tenus predictam mulierem et virum (recepto ſacramen to ꝙ veſtro debeāt ſtare mā dato) ab excommunicatione vinculo abſoluatis. Deinde tam mulierē q̄ȝ priorissam et moniales preſcripti monaſte rij: an̄ veſtrā preſentiā conuo cantes: ſi legitime probatuꝫ fuerit: nō timore mortis pre/ dictam mulierem religionē intraſſe: aut q̄d fecit poſtmo dum ratum habuiſſe: ipſam ad monaſterium redire ꝛ ha bitum depoſitum reaſſume re cenſura eccleſiaſtica com pellatis. Idē ep̄o vigornien.

¶ Qui per metum amiſſio/ nis patrimonij ſuo benefi= cio renunciat illud repetere poteſt. Capitulum.ij.

ABbas ſcti eadmundi a quo. R. preſentiuꝫ la tor p̄rimonium ſuum tenere dinoſcitur milites ꝛ burgen/ ſes ad domum eius (ſicut ac cepimus) deſtinauit: qui euꝫ a domo et vniuerſa poſſeſſio ne expellerent: niſi eccleſiam ſuam penitus abiuraret. q̄d cum idem. R. tali modo co= actus feciſſet: abbas alij con ceſſit ſupradictam eccleſiam ¶ Unde: q2 que metu ꝛ vi fiūt de iure debent in irritū reuo cari: mandamus quatenus p̄ dicto. R. cum integritate re ſtituas vniuerſa. Clemens. iij. ¶ Qui terrore laicorum electioni de ſe facte renūciat ſi renunciatio iuramento vel fide firmata non ſit: regimē ad q̄d electus erat p̄fici poterit. Capitulum.iij.

AD aures noſtras te ſi gnificāte peruenit: ꝙ electꝰ quidaz in plebanum cu iuſdaz eccleſie ad terrorē lai corum renunciauit electioni que de ipſo fuerat a clericis vno excepto vnanimiter cele brata: ꝛ infra. ¶ Tue igit̄ di= ſcretioni p̄ſentibus innote= ſcat: ꝙ renunciatio facta ad terrorem laicorum (niſi forte iuramento vel fide interpoſi ta ſit cōfirmata) non impe= dit quominus is qui renun= ciauit eccleſie: ad cuius regi mē prius erat electus: p̄ficia tur eidem. Inno.iij. decano ꝛ ſubdiacono licoñ.

¶ Qui per metum qui cade re potuit in conſtantē virum beneficio ſuo renunciare iu= rauit et renunciauit: illud re petere potuit. Capitulū.iiij.

AD audientiam noſtrā magiſtro Gu. de che= uell. ſignificante peruenit: ꝙ cum eccleſiam de cheuell. ca nonice fuiſſet adeptus/ ꝛ ali quādiu pacifice poſſediſſet: grauiſſimo tandem metu re gis ꝙ eam reſignaret iurare coactus eam in eorum ad q̄s pertinebat manibus reſigna uit. Quia vero que vi metuſ ve cauſa fiunt carere debent robore firmitatis. ¶ Man= damus quatenus ſi eundem

ad reſignationem conſtiterit vobis p̄ talem metum fuiſſe coactū qui potuerit ꝛ debue rit cadere in virum conſtan= te: nō obſtāte iuramēto pre= dicto: quo nō ad repetenduꝫ ſed ad reſignandū ſolūmodo tenebatur: prefatam eccleſiā ei reſtitui faciatis. Idem vi gorn. archiep̄o. ¶ Excōica= tus nō eſt q̄ abſolute coactꝰ excōicato cōicat ſecus ſi co= actio fuit ꝯditionalis. Ca.v.

SAcris eſt canonibus: et infra. ¶ Diſtingui= mus autem vtrum is qui cōi cat excōmunicatis inuitus: ſit per coactionem aſtrictus aut per metum inductus.

¶ In primo caſu talem non credimus excōicatione tene ri: cum magis pati q̄ȝ agere videatur. ¶ In ſcd̄o licet me tus attenuet culpaz: quia tn̄ non eam prorſus excludit cū pro nullo metu debeat quis mortale pctm̄ incurrere ex= cōicationis labe credimus inquinari. I. de marſil. ꝛ aga ten. epiſcopis.

¶ Metum paſſo non ſubue nitur ſi non fuit talis qui ca dere potuit in cōſtantē virum Capitulum.vj.

CUm dilectus filiꝰ: ꝛ in fra. ¶ Qui cōſtitit no= bis de voto emiſſo et de pre= ſtito iuramento a canonicis inſulaꝝ ꝙ regulā ciſtercien.

n.iiij.

obſeruarent vel trāſlationē ipſius eccľie ad ordinē illoꝝ nullatenꝰ impedirēt. Cū vtrūqꝫ ſeruatuꝫ nō vergat in diſpēdiū ſalutis eterne nolētes viam periurijs aperire/ ¶ Non obſtante violentia q̄ proponebatur illata, cū neqꝫ metuꝫ mortis neqꝫ cruciatū corporis contineret: et ideo non debuerat cadere in ꝯſtātes. Nec obſtāte dolo ꝑ q̊ ſe ꝓponebant fuiſſe ſeductos: cum talis dolus non tam ad circūuētionē p̄dictorū ciſtercieñ. q̄ꝫ ad fatuitatem eorum debeat retorqueri. ¶ Sup reſtitutione petita ſilentiuꝫ eis duximus ſfinaliter imponēdum. Greg.ix. ¶ Probata violentia ꝑ teſtes/res amiſſe ꝓbantur ꝑ iuramentū: Et ſuper valore rerū amiſſaruꝫ taxatione iudicis ꝑmiſſa et ſecuto petētis iuramēto fit condēnatio. Capitulum.vij.

Upꝛeo ꝙ aduerſarius veſter ſe ꝯquerebaẗ a vobis ꝑ violētiam ſpoliatū: arbitramini contra vos fuiſſe iniuſte ꝓceſſum. cū nō niſi ꝓprio iuramēto ꝓbauerit ſingľa q̄ amiſit. ¶ Uerū poſt q̄ꝫ de violētia ꝑ teſtes et de amiſſis rebus ꝑ ipſius conſtiterit ſacramentum potuit iudex taxatione ab ipſo facta ꝑ perſonarū ac negocij qualitate/vos in eſtimatiōe rerum amiſſarum iuramēto aduerſarij declarata rationabiliter ꝯdēnare. ¶ De in integrum reſtitutione. Alexā.iij. alfanañ. epō. ¶ Si in contractum venditionis vel locationis eccleſia fuit enormiter leſa poteſt aduerſus talem contractū petere reſtitutionem in integrū emptor tamen ſiue conductor nō debet fraudari in precio ſuo vel in ſumptibus per eum factis. Capitulum primum.

Requiſiuit t. f. quidā generoꝫ ſit ď poſſeſſionibꝰ laicꝫ ſub modico ſenſu conceſſis. ¶ Noueris itaqꝫ ꝙ ſi eccleſia leſa eſt: et manifeſte apparet detrimentum ipſius (cuꝫ epiſcopo eius conditionem facere deteriorem non liceat et eccleſia iure minoris debeat ſemper illeſa ſeruari) q̄ in dannum eius data conſtiterit: ad ipſius conuenit ius et proprietatem redire. Prouidendum eſt tamē ne ſi forte coloni poſſeſſiones illas expenſis ac labore ſuo reddiderint meliores ſumptibꝰ quos bona fide fecerunt: debeant defraudari.

Inno. iij. ſci georgij ꝛ ſācti

ſergij abbatibꝰ. ¶ Reſtituit eccľia leſa ꝓpter negligētiā ꝓcuratoris q̄ iura eccľie nō

Cum ve ꝯduxit. C. ij.

Cum veniſſent ad apo. ſe. electꝰ et monachi rothoñ. pro ſe ac pro monaſterio ſuo ac magiſter. A. pro epō venetur. eis ſcti georgij diac. cardia. dedimus auditorem. ¶ Coram q̊ idem magiſter pro epi parte ꝓpoſuit ꝙ cum mōaſterium rothoñ. eē ſitum in dioc. veneteñ. et eccľie veneteñ. ſubiectum: p̄dictus epō poſſeſſione ſubiectionis vſꝰ eſt hactenus incōcuſſe: ſꝫ cum occaſione cuiuſdā electionis que ibidē facta fuerat partes de cōi aſſenſu ad nāteñ. epm et eiꝰ collegas ꝯmiſſionis lr̄as impetraſſēt: duo eoꝝ ad monaſterium acceſſerūt q̊ꝝ aduētū intruſus p̄ſentiēs: reuūciauit hmōi electioni: ꝛ ſe a monaſterio abſentauit. Sꝫ iudices auctoritate apo. monachis iniūxerunt. vt ſyndicum vel procuratorē eligerent: q̊ in cauſis monaſterij: et ꝯſulte agerent et vtiliter reſponderet. diſtrictius inhibētes eiſdem: ne aliquē eligerent ī abbatem: donec plenius agnoſceretur de iure: qď epō ſe habere in abbatis electione dicebat. Monachi vero ꝛ ſi procuratorem ad mandatuꝫ iudicium elegiſſent: abbateꝫ tn̄ contra inhibitionē eorum eligere p̄ſumpſerunt: cuius electionē epō petijt ꝯfirmari ꝛ ſe ad poſſeſſionē reſtitui q̄ eū monachi ſpoliarant. Deinde iudices diffinitiuā ſententiaꝫ ꝓtulerunt: electionē caſſantes eādē quā ſententiā dictus magiſter petijt confirmari. ¶ Ad hoc fuit reſponſum: ꝙ licet per procuratorem ex parte monachoꝝ fuiſſet propoſitum ꝙ monaſterium ipſuꝫ ad ro. ec. nullo medio ꝑtineret dicti tamen iudices contra eos procedere nimis animoſe ceperunt ꝛ infra. ¶ Nos igitur inſpectꝭ priuilegijs pre. no. Leonis. Gre. ꝛ Cle. q̄ monaſterium illď ad ius ꝛ proprietatem indicant. ſe. apo. pertinere: intelligentes ꝙ monaſterij ꝓcurator et ſi eadem priuilegia coram predictis iudicibus exhibere omiſerit negligēter: ius tn̄ non tā ſuum q̄ꝫ noſtrū fuerit proteſtatꝰ videlicet ꝙ monaſteriuꝫ ipſum ad ro. ec. nullo medio pertineret ne ipſius negligentia in dannum tam noſtrum q̄ꝫ monaſterij redundaret: ad audientiam reſtituimus monachos rothoñ. et infra Electionem autem a monachis (ſicut dicitur) concorditer factā. pēdēte cōtrouerſia ex q̄ pendet: nec cōfirmādā duximus nec

etiam infirmandam. Idem
helien. et foren. epis. ¶ Eccle
ſia leſa in probatione neceſ=
ſaria omiſſa pōt petere reſti
tutōem in integrum nō ob
ſtante termio iuris pbatio
nis excluſe. Et reſtitutionē
petere pōt nō ſolū cōtra pri
uatum ſed etiam contra ec=
cleſiam. h. d. Capitulum. iij.

Auditis et intellectis
cauſe meritis in qōe
que vertitur inter vigorieñ.
epm ꝛ abbatem de eueſcā. ſu
per eccl'ijs in vale de eueſcā:
q̄s eps aſſeruit ad ſe dioceſa
na lege ſpectare· abbas aūt
eas ab ei⁹ iuriſditione pror=
ſus eſſe exemptas. cognoui
mus euidenter accl'ias. illas
p priuilegia illa ro. ponti. nō
eē ab. epiſcopali iuriſditiōe
ſubtractas: niſi forte vallis
de eueſcam: ſit ille locus qui
fuit a duobus regibus Roe
videlꝫ et Offa: libertati do=
natus et quē bone memorie
Cle. papa libertati donauit:
ſicut i ipſius priuilegijs cō
tinetur. Verum tanto tēpo=
re probantur per teſtes ab
abbatibus de eueſcā pleno
iure poſſeſſe: vt videaꝰ in eis
ius eþale legittime pſcripſiſ
ſe. niſi forte p tm̄ tpis ſpaciū
vigorieñ. eccl'ia interim vaca
uiſſet: vt tpe vacatōis ſubdu
cto pſcriptio minime ſit com
pleta. ꝛ ifra ¶ Licet aūt vtri
qꝫ ſit in cauſa concluſum: qa
tamē vtraqꝫ pars neceſſariā
(vt aſſerit) pbationē omiſit
nos attendētes q vtraqꝫ ec
cleſia fungatur iure minorꝫ:
equitate pēſata vtranqꝫ re=
ſtituimus contra reliquam:
ad probandam rationem o=
miſſaꝫ. ne alterutra pars pro
pter hmōi negligentiā gra=
ui iactura ledaꝰ. Idē prior
ſcē. M. ad carceres ꝛ. L. caū.
ſctē. M. de mādria. ¶ Reſti
tutio ex iuſta cā etiā maiori
eſt concedēda dūmodo iuſta
cauſa petendi probetur. Si
aūt non probatur plene vel
ſemiplene concediꝰ reſtitu=
tio in cā fauorabili. h. d. c. iiij.

Ex lr̄is abbatis de calue
ñ. didicimus: q cum ra
miſane ꝛ grimol. archipbr̄i
ter. J. virum ꝛ. L. mulierem.
ex delegatione nr̄a ſniam di
uorcij ptuliſſent ꝛ ap. iterpo
ſita cognitionē ſnīe ipi abba
ti ꝛ archipbr̄o paduano du=
xerim⁹ cōmittēdā: qr ps mu
lieris ad perēptorium termi
nū nō acceſſerat: abbas ipſe
cui alter coniudex cōmiſerat
vices ſuas allegatiōib⁹ dili
genter inſpectis latam a iu
dicibus predictis confirma
uit ſniam. ſed poſt octo dies
pater puelle accedens ad ip
ſum/ intellecto q ſniam pro
tuliſſet: firmauit pprio iura

mento: q q̄dā ad eum ꝛ filiā
eius accedens: fraudulēter
ſub ipſius abbatis noīe: fal
ſas eis lr̄as pn̄tauit: quibus
mādabatur eidē vt qr iudex
ad diē quā aſſignauerat vēi
re non poterat: poſt octo di
es a termino ꝯſtituto: ipius
ſe conſpectui preſentaret: et
poſtmoduꝫ appellauit ad ſe.
apo. ꝛ etiā ſupplicauit. ¶ Lꝫ
autē de fraude taliter ppe=
trata p hmōi iuramentū nō
conſtet ad plenum. in fauorē
tamē matrimonij de benigni
tate canonica: ꝯtra fraudem
propoſitā ſupplicationē mu
lieris admiſimus ꝛ ad audiē
tiam reſtituimus eam p ma
trimonio poſtulātē. Ideoqꝫ
mandamus q̄tenus de cauſa
prioris apppellationis ordi
ne iudiciario cognoſcentes
ꝯfirmetis vel infirmetis ſi=
cut iuſtum fuerit ſniam a pri
mis iudicibus promulgataꝫ
Idē epiſcopo ꝛ caplo oſeñ:
¶ Etiā cōtra ſniam pape re
ſtituiꝰ eccl'ia. hoc prio. Et cā
reſtitutōis in integrū dꝫ pre
ſentib⁹ partib⁹ tra ctari. hoc
ſcdo. hec duo dicit q̄ ad titu

Tam ex lr̄is. lū. L. v.
C. pape pre. no. tū ex
his q̄ ipi⁹ tpib⁹ geſta fuerūt
grauē hilerdeñ. eccl'ie itelle=
xim⁹ qōnē q p ſniaꝫ Eugenij
pape ſup eccl'ijs q̄buſdā pro
latā: ſe leſam enormiter: ꝛ oli
ꝛ nūc etiā cōquerētis. vñ cū
idem. Cel. tpe. Anaſtaſij pa/
pe pximi ſucceſſorꝫ eiuſdē Eu
genij. i minori adhuc officio
ꝯſtitut⁹ i ptib⁹ hyſpanie lega
tōis officio fūgereꝰ: ꝛ ex dele
gatiōe ipi⁹ cognoſcere cepit
de ꝯtrouerſia mēorata: cui ēt
Alex. ſucceſſor ipſius Ana=
ſtaſij. officio legationis de=
nuo in ptibus eiſdem fungē
ti: cauſam commiſit eādem.
idem quoqꝫ Cele. ad apicem
ſummi pontificis promotus
G. ſcti āgeli diaco. cardi. tūc
apo. ſe. le. dictam controuer/
ſiam ſub eo tenore commiſit
vt inſpectis hilerdeñ. eccl'ie
priuilegijs: auditis etiā par
tium rationibus memorata
ſnia non obſtante diffinitiuā
proferret ſententiam: eamqꝫ
faceret obſeruari. veruꝫ qm̄
per ipſum legatum: aut per
alios quibus ſub eodē teno
re cā eadē cōmiſſa extitit (li
cet producti teſtes ex parte
hilerdeñ. epi recepti fuerāt)
mādatū apo. nō extitit adim
pletum: magiſter A. canoni
cus hilerdeñ postulauit per
officiū nr̄m dictā ſniam i me
lius reformari: ꝛ cōtra eā re
ſtitui eccl'iā hilerdē. ¶ Nos
igiꝰ cū fratribus nr̄is: ꝛ alijs
deliberauim⁹ diligenter. nō
nullis aſſerentib⁹ q cuꝫ pdi
ctus C. pre. n. cōtra iā dictaꝫ
ſniam viſus fuerit hilerdeñ.

ecclie reſtõnis bñficiũ indul
ſiſſe: cũ ea nõ obſtante duxe=
rit negocium cõmittendũ et
nos ſupplicationẽ eiuſdẽ ec
cleſie admittere debebamus
pſerti q: ſnia ro. ſe. nõ negat
poſſe in meli9 cõmutari: cum
aut ſurreptũ aliquid fuerit
aut ipſa p conſideratiõe eta
tum ꝛ tẽpoꝝ: ſeu grauiũ ne/
ceſſitatũ diſpẽſatiue qcq3 or
dinare decreuit. Et ſm iura
ciuilia principes etiam ↄtra
res bis iudicatas: in audito
rio ſuo examinari reſtitutio
nem in integrũ permiſerunt
Proſperimus quoq3 ex data
ſnie: in regiſtro dicti eugenij
pape repte: ꝙ pꝛio menſe ſui
põtificat9 fuerit pmulgata:
qñ nõ plene de meritis ipſius
cauſe videbatur inſtructus il
la nitẽs precipue rõne: ꝙ pri
uilegium vrbani ſcdi expar/
te veſtra pductũ: ſubiectum
fuerat falſitati: cui9 tenorem
nos i regiſtro ipi9 inuenim9 i
corruptũ Tandẽ deliberatio
nra i hoc reſeditvt an data ſit
reſtitutio: an dãda ↄtra pmiſ
ſã ſniã3: partib9 pſẽtib9 decer
nat quarũ aſſertione merita
cauſarum panduntur. Quo/
circa mandamus quatenus
vſq3 ad feſtum beati luce: vel
in proprijs perſonis: vel per
idoneum reſponſale3 noſtro
vos conſpectui preſentetis:
ꝙ dicta ſnia retractari nõ de

beat (ſi poterit3 oſtẽſuri: vel
ſi forte exigẽte iuſticia fuerit
retractãda: vel pvos/ vel per
reſponſalẽ idoneũ appeatis
ſufficiẽter inſtructi vt in pri
cipali negocio canõice pce
dat. p certo ſcituri ꝙ cu3 pp
multã locorum diſtantiã non
poſſit ad vos ſine magnis la
borib9 ꝛ expẽſis ſepi9 hri re
curſus: ſi ad pmiſſũ terminũ
quẽ vob3 pemptoriũ aſſigna
mus iniuncta vobis ↄtẽpſeri
tis adiplere nos nichilominꝰ
in ipſo negocio q̃3tum de iu
re poterimus procedemus.
Idem. ¶ Petitio reſtitutio
nis in integrum contra ſnia3
ſuſpendit regulariter execu
tionem ſnie in euentu iſtius
cauſe reſtitutionis fallit ſi
contra petentem reſtitutio/
nem eſt preſumptio malicie
ꝙ cauſa differendi executio
nem hoc per at. q̃ caſu execu
tio fit pſtita cautione de re/
ſtituendo ſi petens reſtituti
onem obtinebit in cã. h. d. ſm
mentẽ iuncta glo. pe. ꝛ in hoc
vltio eſt iſte tex. valde ſingu
laris reſpectu vtriuſq3 iuri.

Capitulum. vj.

Suſcitata ſuper diuer/
ſis articulis inter bur
geñ. ep3 ꝛ ouieñ. mõaſteriũ q
ſtione. ꝛ infra. ¶ Nos intel
lectis que vtraq3 pars pro
poſuit corã nobis: ſup quat/
tuor articulis pnotatis mõa

ſteriũ ouieñ. iuſticia ↄdemna
uimus exigente. ¶ Snia vo
lata pcurator mõnaſterij: ad
pbandã pſcriptionẽ factã tã
ſup quattuor articulis pno=
tatis: q̃3 etiã ſup qbuſdã deci
mis p trãſactionem acqſitis
reſtitutione3 in integrũ noie
monaſterij poſtulauit quam
eidẽ duxim9 indulgẽdã: et in
fra. ¶ Ne vo per excogitatã
maliciã (ſicut ex preſumptio
nibus plurib9 videbat) effe=
ctum ſententie in dãnũ epi cõ
tingeret ipediri: ne ve mona
ſterium per executione3 ſen
tentie pp diuerſas ſuſpitio=
nes incurreret detrimẽtum:
nos equitate pẽſata iure du
ximus pudendũ: vt añ omia
ſupradicta ſnia executiõi mã
detur. ꝛ infra. Volumus nihi
lominus et mandamus vt ab
epo ipſo recipiatis idoneas
cautionem ꝙ ſi monaſteriu3
in cauſa ipſa preualuerit: vni
uerſa que medio tẽpore ſnie
ipſius occaſione perceperit:
monaſterio reſtituat memo=
rato. H ono. iij. archiepiſco=
po et caplo brachar.
¶ Poſt peremptorium non
auditur eccla de iure cõmu=
ni: auditur tñ p beneficiũ re=
ſtitutionis in integrum.

Capitulum. vij.

Cũ felicis me. J. pape
p. n. lite iter archiep3 to
letañ. ꝛ te frat archiepe ſup

pꝛimatia ſolẽniter cõteſtata:
fuit pereptoriu3 termin9 aſſi
gnatus: ꝛ ifra. Uerum elapſo
termino cõſtituto: poſt expe
ctationẽ non modicã: compa
ruerũt procuratores vrĩ: ſ3 q:
non attulerãt depoſitiões te
ſtium: et alia muni mẽta: dila
tione3 cũ inſtãtia poſtularũt
Poſtq̃3 vero cõtra eos inter
locuti fuimus ſuper dilatio
ne petita: tãdem idulgeri ec
cleſie bracharen. dilationem
propter inſtructionem cauſe
per auxilium reſtitutionis in
integrum poſtularunt. exhi=
bentes ſuper hoc ex parte
veſtra ſpeciale mandatum.
¶ Nos autem vſq3 ad octa=
uas penthecoſtes: per reſti=
tutionis beneficium: id vo=
bis duxim9 idulgẽdũ. Gre. ix
¶ Reſtituit minor in eo qꝺ
cõtraxit vel omiſit ſi probat
ex ide ſe leſum ꝛ ſit infra tpa
reſtitutionis petẽde. C. viij.

Conſtitut9 infra pñtia
magiſter Guillel. p ſe
ac fratre ſuo, J. canonico pa
roſineñ. exhibita nobis peti
tione monſtrauit: ꝙ cũ eis in
minori ↄſtitutis etate: ac eoꝝ
mre (cuius ſucceſſores exi=
ſtũt) reb9 humanis exẽpta:
quõda3. G. pater ipſorum
quaſda3 poſſeſſiones vtriq3
cões qbuſdã vẽdidit p q̃dã
pecunie quãtitate: ac (vt hu=
iuſmodi vẽditio robur firmi

tatis hр̃et) emācipauit eoſ-
dem et fecit eos contractui
cōſētire. Quare ſupplicauit
vt vel venditionē eādem mā
daremus nūciari nullā vel cū
adhuc exiſtant infra tpē ad
obtinendum beneficium in
tegrum reſtitutionis īdultū
et infra annum et diem a tē
pore contractus ipſis tanq̄z
proximioribus competeret
ſuper illa portōe ius offeren
di emptoribꝰ p̄ciū: iuxta mu
nicipij paroſinē. ꝯſuetudinē
approbatā: qđ hactenꝰ omi-
ſerūt: dignaremur eis ſuper
vtroqꝫ) cū in hoc nō modicū
leſi noſcantur: et emptoribꝰ
portionis eiuſdeꝫ vel eorum
ſucceſſoribus p̄cium ſint of/
ferre parati) per idem bene
ficium ſubuenire. ¶ Quocir
ca mandamꝰ: quatenꝰ ſi pre/
miſſa inuenerit veritate ſub
nixa: vel venditionem predi
ctam q̄ ad partem ex ſucceſ
ſione materna ipſos contin
gentem. nullā nunciare cure
tis: ſi in ea debita iuris ſolē
nitas eſt omiſſa. vel ſi forſitā
interuenerit/ et eos leſos eē
conſtiterit: tam ſuper ea q̄z
ſuper reſidua portiōe dū tñ
qđ offerunt duxerint facien
dum auctoritate nr̄a in inte
grum reſtituere ſtudeatis.

Idem. ¶ Reſtitutio in inte
grum poſtulanda eſt ab or/
dinario adminiſtrationē ha
bente vel a delegato ab eo
ſiue hec cauſa ſit ſpecialiter
delegata ſiue incidat in cau/
ſa gñaliter commiſſa. Ab or
dinario vero adminiſtratio
nem non habente vel a dele
gato peti non debet niſi vel
at incidenter in cauſa. Arbi
autez de cauſa reſtitutionis
non cognoſcit nec poteſt aſ
ſumi in maioribus cauſis.

Capitulum. ix.

Cauſa reſtitutionis in
integrū: corā iudicibus
ordinarijs adminiſtratiōem
habētibꝰ vel delegatꝫ ab eis
tractari poterit ⁊ finiri: ſiue
hoc ipſis delegatis ſpālit̄er
demādatū fuerit ſiue in cō/
miſſo eis negocio ꝯtingat i
cidere hmōi q̄ōnem. ¶ Dele
gati ꝟo ab ordiarijs q̄ admi
ſtratiōeꝫ nō habēt: ſꝫ tm̄mō
facultatē iudicandi ſeu arbi
tri de hac cā cognoſcere ne
queūt: niſi corā eis mota fue
rit incidenter. ¶ In matri/
moniali q̄qꝫ cā/ liberali/ vel
crimiali: cū maiores iudices
exigant: arbiter neq̄t aſſumi
Ideꝫ. ¶ Reſtitutio denega
ta eccl'ie vlteriꝰ ſibi nō cōce
dit: niſi ex noua cauſa. reſti/
tuitur tamen ad appellādū
a ſnīa denegationis. Cā. x.

Beneficio reſtitutionis
in integrū eccl'ie tue in
alio iudicio denegato reſti/
tutio(p̄terq̄z ad appellatio

nem omiſſā) videt̄ eidē eccle
ſie poſſe negari: niſi nouis de
feſſionibus ad huiuſmodi ſit
bn̄ficiū ad mittenda. ¶ De a
lienatione iudicij mutādi cā
facta. Alexan. iij.

¶ Is in quem facta eſt alie
natio rei cauſa mutandi iudi
cij cōuenitur per reſcriptus
impetratum contra alienan-
tem. Capitulum. primum.

Ex quorūdam relatione
audiuimus ꝙ cum ali-
qui litteras a nobis commiſ
ſionis impetrant: aduerſarij
(vt mandatū nr̄m eludāt) an
teq̄z lr̄e ad iudiceꝫ perueniāt
vel etiā poſtea priuſq̄z citent̄
ab eis in vocē appellatiōis ꝓ
rumpūt. ⁊ infra. ¶ Nos igit̄
cōtra p̄dictā calliditatem et
verſutiam prouidere volen-
tes mandamus quatenus: ſi
aduerſarij eorum pro euacu
ando noſtro mandato taliter
appellauerint: aut de poſſeſ
ſione de qua controuerſia
vertitur commutationem fe
cerint: vel ſe malicioſe duxe-
rint abſentandos: eos qui in
poſſeſſione ſe ingeſſerunt.
apo. ceſ. cogatis: ſub veſtro
examine iuris equitati pare
re. Gregorius. ix. abbati ſan
cti Nicolai et decano fareñ.
morineñ. dioce.

¶ Clericus cauſa mutandi
iudicium non debet recipere
ceſſionem a laico.

Capitulum. ij.

Ex parte ſcabinorum hi
pretis fuit ꝓpoſitum ꝙ
inter laicos ciuitātē loci q̄ſtio
nibus emergētibꝰ dirimen-
dis p iudiciū ſeculare: quidā
clerici ſibi dono vl' precio ab
aliquibus laicorum ipſorum
cedi faciunt actiones vt ad-
uerſarios ad eccleſiaſticum
forum trahant: ⁊ p̄dā ex hu-
iuſmodi commercio aſſequā
tur: ⁊ īfra. ¶ Cum igitur ceſ
ſiones ⁊ emptiones litium le
gitime prohibeāt ſactiones
ita ꝙ iactura cauſe afficiant
illos qui ſibi potētiorꝫ patro
cinium taliter aduocare pre/
ſumūt: ⁊ ex eo ſint ēt odioſe ꝙ
ex fonte cupiditatis vident̄
ꝓcedere. mandamus q̄tenus
clericos mēoratos a preſum
ptione hmōi p cen. eccle. com
peſcatis. ¶ De arbitris. Ex
cōcilio aphricano. ¶ Arbitri
ſunt ī diſpari nūero aſſumen
di et eis diſcordantibus ſta
tur ſnīe maioris partis.

Capitulum. primum.

Sane ⁊ infra. Si autem
ex cōmuni placito epi-
ſcoporum: inter quos cauſa
verſatur arbitros elegerint
aut vnus eligatur/ aut tres
vt ſi tres elegerint aut om-
nium ſequantur ſententiam
aut duorum. Alexā. iij. ebo-
rac. archiepō. ¶ Nullum eſt
arbitrium ſeu arbitramen-

tum continens peccatum per
partes non remiſſibile.
Capitulum ſecundū.

NOn ſine multa neceſſi
tate. A. preſbiter nobꝫ
propoſuit: ꝙ cum in eccleſia
ſancti alfridi per manum. R.
archidi. de ſuella perſone il=
lius eccleſie capellanus in=
ſtitutus fuiſſet: eodē. R. mor
tuo. M. nepos eius: qui ſibi
in eccleſia iam dicta ſucceſſit
eundem preſbyterum capel
lanum ibidem iterum ordina
uit: ⁊ infra. Cum autem idem
pbr̄ extra prouinciam exulās
de ſuo beneficio nō poſſet iu
ſticiam obtinere: nec ſuā vlte
rius inopiam ſuſtinere: ꝑ do
lum ⁊ fraudē ipſiꝰ M. ab eo
eſt ſacramentum extortū: vt
arbitrium clericorū duorum
exinde ſuſciperet ⁊ ſeruaret:
qui iam dicto M. fauentes
pbr̄o preceperunt: vt quinqꝫ
marchas ꝑ eodeꝫ ſuſciperet
et toti cederet queſtioni.
¶ Quoniam igitur nō decet
aliquatenus ſuſtinere vt qđ
perperam arbitrati ſunt de=
beat incorrectum relinqui:
mandamus quatenus ſi ſe
cognouerint prefati clerici
tam nequiter arbitratos fu=
iſſe: dictū pbr̄m ab obſeruan
tia iuramenti auctoritate no
ſtra prorſus abſoluas: vel ſi
arbitrium ipm̄ noueris equi
tate ſubnixum ad obſeruan=
tiam ipſius vtrāqꝫ partē ap.
ceſ. compellas. Idem.

¶ Arbiter aſſumptus in pa
trimoniali cā clerici non pōt
adiudicare rem eccleſie poſſi
dendā etiam ad vitam cleri-
ci. h. d. ⁊ eſt caſus notabilis.
Capitulum. iij.

PEruenit ad nos ꝙ cum
G. de cal. ſororeꝫ Gu.
clerici duxiſſet in vxoreꝫ: idē
Gu. fidei interpoſitōe firma
uit: ꝙ. v. ſol. ſterlingorum an
nuatim daret eidē. vnde cum
ſuper eiſdem. v. ſol. īter ipos
controuerſia mota fuiſſet: in
quattuor cōpromiſere perſo
nas que taliter arbitrate fue
runt ꝙ idem G. decimas qs
in parrochia de cal. prefatus
Gu. habere dinoſcitur: pro. ſ
pretaxatis ſol. perciperet an
nuatim. ¶ Unde qm̄ hmōi ar
bitrium eccleſie poſſꝫ in po=
ſterum pernicioſum exiſtere
mandamus quatenus ſi ita i
ueneris prenomiatū. G. dili=
genter commoneas: ⁊ ec. diſ.
compellas vt prelibatas de=
cimas liberas oīno dimittat
nec ſibi occaſione hmōi ali=
quid vlterius vendicare pre
ſumat. Clericū vero moneas
vt cum eodem G. amicabili=
ter ſtudeat conuenire.
Innoc. iij. cancellario ⁊ ma=
giſtro loth. cāonico pariſieñ.
¶ In mulierem ſingularem
tanqꝫ in arbitratriceꝫ cōpro
mitti non poteſt: ſecus ſi mu
lier habet alias iuriſdictionem
de iure communi vel conſue
tudine. nam etiaꝫ ſuꝑ rebus
temporalibus eccleſie pōt in
eam valide cōpromitti. h. d.
clare. Capitulum. iiij.

DIlecti filij abbas ⁊ cō
uentus de ſcarduna ci
ſtercieñ. ordis ſua nobis q̄re
la mōſtrarūt ꝙ cuꝫ inter eos
ex vna parte ac hoſpitalari=
os ex altera ſuꝑ vſuario cu=
iuſdā nemoris queſtio verte
ret: in reginam francoꝝ fuit
compromiſſum vtrinqꝫ q̄ cāe
meritis intellectis arbitriuꝫ
duxit per diffinitiuam ſniam
promulgandum: ⁊ infra.
¶ Quanuis autem ſecūdum
regulam iuris ciuilis femi=
nea publicꝭ officijs ſit remo
te ⁊ alibi dicatur ꝙ lꝫ ſumme
opinionis exiſtāt: ſi arbitriū
in ſe ſuſcepint/ vel ſi patrone
inter libertos ſuos interpo=
ſuerint audientiaꝫ ab oī ſunt
iudiciali examine ſeꝑande:
vt ex earum prolatione nul=
la pena aduerſus earum cō=
temptores/ nullaqꝫ pacti ex
ceptio hebeatur: qꝛ tñ iuxta
conſuetudinem approbatam
que pro lege ſeruatur: in par
tibus gallicanis femine pre
cellentes in ſubditos ſuos
ordinariam iuriſditōeꝫ habe
re noſcunt: mandamꝰ q̄tenus
hoſpitalarios: vt arbitriū ip
ſum preſertim cum ep̄orum
fuerit pñtia et conſilio robo
ratum: ſicut prouide latum ē
⁊ ab vtraqꝫ parte ſponte re=
ceptum/ obſeruent per pe=
nam in cōpromiſſo ſtatutam
ap: poſtpo. cōpellatis. Ideꝫ
abbati ⁊ ꝯuētui de pigrauia
¶ Eccl'a exēpta nō pt in pīm
diocm exēptionis cōpromit
tere. h. d. ⁊ clare. Cpꝫ. v.

CUm tpe. L. pape. p. n. et
infra. Super cōtrouer
ſijs que īter te ⁊ meſburgeñ.
ep̄m et quoſdam tuos mona
chos vertebantur: te ꝑmiſi
ſti arbitrium magdeburgē.
archiep̄i ſeruaturum: ⁊ infra
Qr legitime conſtitit ꝙ fide
hincinde data compromiſſuꝫ
eſt in archiep̄m memoratum
nos arbitriū ab ipſo prolatū
decernimus obſeruandum il
lis dūtaxat capitulis exceptꝭ
que contra libertatem ipſiꝰ
monaſterij ⁊ duarū capellaꝝ
eiuſdem in arbitrio ſunt ex=
preſſa. ¶ Cum ⁊ ſi ſponte vo
lueris/ de iure tñ neq̄ris ſine
licentia ro. ponti. renunciare
priuilegijs vel indulgentijs
libertatis que monaſterium
illud indicant ad ius et pro=
prietatem ro. ec. pertinere.
Idē epiſcopo ſancti andree
et abbati de bechot.
¶ Arbiter nō habꝫ poteſta
te iudicādi vltra cōpheſa in
cōpromiſſo iō coraꝫ eo nō fit

reconuentio. Capitulum.vij.

C Um dilectus filius: et infra. Utrum coraʒ arbitris recõuentioni ſit locus poſtulaſti p ſedẽ ap. explicari. ¶ Nos igit rñdemus q lʒ ĩ iudicio cõueniente recõueniri valeat is q coram iudice cõuenitur: coram arbitris tñ recõuenire nõ põt cũ arbitri iudicare nõ valeãt niſi de his tñ ſup quibus in eos extiterit compromiſſum. I dem rectori et fratribus hoſpitalis ſcti bartho. lucani. ¶ Prior p arbitriu tenet eligere cũ aliorũ cõſilio: tenet illoꝝ conſilium in tractatu electionis requirere: ſed ſequi non aſtringitur. Capitulum.viij.

C Um olim ſup eligendo in hoſpitali vr̃o rectore ẽ fratribus iter vos ẽ priorẽ ſcti bertho. lucañ. coram iudicib⁹ delegatis qõ verteret. et vtraqʒ pars in eos compromittens ipoꝝ arbitriũ ſe promiſerit ſeruaturam: ſuper ꝑlato ab ipſis arbitrio vtrinqʒ dubitatio ẽ exorta: quam petiſtis per ſedem apo. declarari. Nos igitur publico inſtrumento arbitriuʒ continẽte diligenter iſpecto / cognouimus q ſcdm formam arbitrij: prior ſancti bartho. luca. tenetur hr̃e conſiliũ cum familia hoſpitalis eiuſdẽ: ẽ tractare cũ ea de iueniẽdo rectore. Propter qd dicim⁹ q niſi prior ſup inueniendo rectore tractauerit cũ familia hoſpitalis: ẽ ipi⁹ cõſilium reqſierit nõ hʒ ptãtẽ eligẽdi rectoreʒ: ẽ ſi alio mõ eum elegerit: eius electio hr̃i dʒ irrita et inanis. Ueꝝ habito cum familia ſup hoc conſilio ẽ tractatu: prior libere poteſt rectorẽ eligere duntaxat idoneum ſiue concordet ſiue diſcordet familia cuʒ ipſo ſup inuentiõe rectoris. I dẽ i ꝯcilio gñali. ¶ De rebus ſpiritualibus in laicis cõpromitti non poteſt.

Capitulum.viiij.

C Ontigit actori iterdũ q cuʒ. ẽ infra. Ad hoc gñaliter ꝓhibem⁹ ne ſup rebus ſpũalib⁹ cõpromittat in laicũ: qꝛ nõ decet vt laic⁹ i talibus arbitret. I dẽ piſano archiepiſcopo. ¶ Auctoritate iudicis cauſe etiam delegati põt de cã ſpũali in clericum ẽ laicum cõpromitti. Et ſi arbitrium eſt a ptibus receptum dʒ executiõi mandari. lʒ p generalem ꝓcuratorẽ factũ fuerit cõpromiſſum. Si aũt non fuit arbitrium approbatum et pena fuit appoſita agitur ad penã: alr̃ ad itereſſe. h. d. gñaliter inherẽdo lr̃e. C. x.

P Er tuas litteras intimaſti: q cũ ſup executione arbitrij qd inter hoſpitalarios ſcti Johãnis ẽ plebanum de piſcia ſup hoſpitali ſcti Albani latũ erat / a nobis lr̃as accepiſſes: ẽ infra. Plebanus propoſuit: q ad cauſam tractãdã procuratori dedit generale mandatum non tamen ei mandauit: vt ſi ne ſpeciali mandato cõpromittere poſſet vel tranſigere ſup eo. Et preterea procurator iam dictus de aſſenſu canonicorum ſuorum non fuerat inſtitutus. et ideo dicebat arbitriuʒ nõ valere. Preſertim cum procurator fines mandati exceſſerit. Et arbitrium fuerit p vnũ clericũ et duos laicos promulgatum: lʒ ipſi de aſſenſu Genueñ. archiepi cui cã cõmiſſa fuerat arbitriũ ꝓtuliſſent. ẽ infra. ¶ Super q. f. t. t. r. q ſi ex pte plebani arbitrium receptum fuerit: indiſtincte ratum haberi dʒ: ac per hoc iuxta tenorem mãdati apo. executiõi mãdari. Si vo receptuʒ non fuerit: refert vtrum fuerit vl̃ non / de obſeruando ipſum pena ſtatuta Et quidem ſi pena appoſita fuit: agi põt ad penam: at ſi nulla ſtatuta fuerit ſed ſimpliciter fuit q ſtaretur ſnie compromiſſum ꝓcurator ad intereſſe poterit conueniri: qꝛ iuramento ſuo ſeipm perſonalr̃ / nõ eccl̃iam poterit obligare. Quod autem a duobus laicis et vno clerico dicitur eſſe prolatum neqq̃ʒ obuiare videtur cum auctoritate dicti archiepi factum ſit cui cã de qua dicitur cõpromiſſuʒ fuerat delegata. H ono. iij. archiepo coloñ. ¶ Si per duos electos ad eandẽ prelaturaʒ in diſcordia cõpromittitur in ordinariũ: morte alterius cõpromittentium expirat cõpromiſſum. ordinarius tñ ex ptãte ordinaria procedit ſuper iure ſuperſtitis anteqʒ fiat tranſitus ad aliã electionẽ. h. d. Capl. x.

E X pte tua nr̃is eſt auribus intimatũ: q vacãte prepoſitura ſancti cuneberti in colonia: canonici eiuſdẽ eccleſie vota ſua diuiſerunt ĩ duos: videlʒ H. de Juliaco: ẽ C. de lombardia: et infra. Cũ qʒ poſtmodum tractaretur ſuper electione huiuſmodi: ẽ partes eſſent in tua pñtia ꝯſtitute: in te demũ ſup hoc fide preſtita compromittere curauerũt: q cãe meritis diligenter iſpectis ad ꝓferendã diffinitiuã ſniam: diẽ ipſis cõſentientibus pfixiſti. Interim vero prefato H. ab vna parte electo ſublato de medio ſup predictis canonicis inhibere curaſti: ne (tua pendente ſnia) pcederet ad electioneʒ aliã faciendã: q rũ qdã nihilominus B. colo. canonicũ elegerũt. Die igit q ſnia pferri de

buit: in tua pn̄tia ptib⁹ cōſti
tutis: dict⁹ B. allegauit ꝙ ꝓ
cedere vlterius non deberes
Quapropter tibi edoceri a
nobis hūiliter poſtulaſti.
¶ Breuiter rn̄dem⁹ ꝙ lȝ ar=
bitrium ſit finitū ꝑ mortem
ipſius. H. prius tn̄ de prime
electōis meritis debuiſti co
gnoſcere q̄ȝ ꝓceſſ⁹ fieret ad
ſecundā: nā ſi dict⁹ C. ſupſtes
i electione ius hȝ ſcd̄am con
ſtat penit⁹ nō valere. Idem
electo ꝛ abbati ſcti zenoñ. et
C. canonico, veroñ. ¶ Arbi=
ter poſt rē iudicatam ſuper
diſcordijs nouis aſſumptus
non pōt per ſuū arbitrarium
ſniam imutare etiā ſi de ꝯpo
nendo inter ptes mādatū ac
ceperit a papa. Capitu. xj.

E Xpoſita nobis feltreñ.
ꝛ belueñ. electi petitio
continebat: ꝙ cū cā que inter
anteceſſorem ſuum ex parte
vna: ꝛ ciues teruiſinos ex al
tera ſuper diſtrictu ꝛ rebus
alijs vertebat: per ſniam ho
ſtieñ. epi tunc apo. ſe. le. fue=
rit terminata: ꝛ infra. Tandē
ſuper quibuſdā diſcordijs q̄
hincinde videbantur exorte
in ducem venetorum tanq̄ȝ i
arbitrum cuȝ pte altera cō=
promiſit: ꝛ infra. ¶ Licet aūt
eidē duci lr̄as nr̄as miſerim⁹
vt ad ꝯponēdū iter ptes la=
borare deberet: cū tn̄ itētōis
nr̄e nō fuerit imutare ſniam
ipſam: vl̄ ſopitas ꝑ eā q̄rimo=
nias ſuſcitare: mādam⁹ qua=
tenus (prefatis lr̄is nō obſtā
tib⁹) q̄cq̄d ꝑ prenoīati ducis
arbitriū contra ipſius legati
ſniam inueneritis eſſe factū
in irrituȝ reuocetis: et diſtri
ctius inhibētes ne vlteri⁹ in
cōpromiſſo ꝓcedat eundem
ad reſtitutionē obſidum oc=
caſione illi⁹ ꝯpromiſſi ſibi da
torū: vt ipſius arbitriū ſerua
retur per cenſurā eccleſiaſti
cā cōpellētes. Greg. ix. deca=
no ꝛ magr̄o P. cañ. ſcti petri
atrabateñ. dioce. ¶ Non va=
let cōpromiſſum factū in du=
os ſiue plures hoc adiecto
vt in caſu diſcordie eligatur
tertius per eoſdē vel alios.
h. d. Capitulum. xij.

I Anotuit nobis Guilli=
mo laico cōquerente ꝙ
cum G. laicus ipſum ſuper q̄
dam ſumma pecunie coram
iudicibus auctoritate aplica
conueniſſet tandē fuit a pti=
bus in duos arbitros cōpro
miſſum: ſic tn̄ ꝙ ſi illi duo ad
inuicem diſcordarent: tertiū
adderent iudices noīati/re
tenta penes ſe cōpellendi p=
tes ad obſeruendū arbitriū
ꝑ dictos arbitros ꝓmulgan
dum nichilominus ptāte.
Cūq̄ȝ tertius arbiter a iudi
cib⁹ ṗdictis elect⁹ cū altero
duoꝝ ipm̄ pti alteri cōdēnaſ
ſet: idē ex eo ſentiēs a ſepedi
ctis iudicibus ſe grauari: ꝙ
ipm̄ ad obſeruātiā hmōi ar=
bitrij cōpellebāt nr̄aȝ appel
lauit audiētiā: ſed ipi appel=
latiōe ꝯtempta excōicatiōis
tulerūt ſniaȝ i eādē. ¶ Jōq̄ȝ
mādam⁹ quaten⁹ ſi eſt ita: cū
legali ſit ꝓuiſione ſtatutum
vt cōpromiſſum de incerta ꝑ
ſona i arbitriū aſſumēda non
teneat: dictā excōicatōis ſen
tētiā denūcietis penit⁹ nullā
eſſe. Idē abbatiſſe ꝛ ꝯuētui
ſotreñ. ¶ Valet cōpromiſſuȝ
factū in vnū vel in plures vt
ipi ꝑ ſe cām diffiniant. vel ꝑ
alios quos ipſi elegerit. h. d.
ſm̄ itellectū quē ſēſit glo. hic
ꝛ inno. in. c. ṗcedenti q̄ placet
mihi. Sanor. Capitulum. xiij.

Q Um a nobis petitur: ꝛ
infra. Ex parte veſtra
fuit ꝓpoſituȝ ꝙ olī inter vos
ꝛ ſenoñ. archiepm̄ queſtione
suborta ſuper eo ꝙ idem ar
chiepūs aſſerens monaſteriū
vr̄m metropolitico iure ſibi
ſubeſſe/ procurationes ꝛ res
alias exigebat a vobis. Tan
dem in R. ſancti angeli diac.
cardi. tunc aplice ſedis lega.
a ptibus ꝯcorditer comproſ
ſo: ꝛ promiſſo ſub certa pena
ꝙ arbitrio ſeu ordinationi
eiuſdē vel duoꝝ mediatoruȝ
quos idem ſuper hoc depu=
taret preciſe parerent. magi
ſter P. capellanus nr̄: et J.
archidiaconus ſenonē. me=
diatores ab eodeȝ ſuper hoc
deputati legato: ordinando
et diffiniendo cām hmōi ter=
minauerūt. ¶ Nos igitur qđ
per predictos mediatores ſu
per hoc actum eſt auctorita
te aplica confirmamus Idē
¶ Compromiſſuȝ ante ſniaȝ
latam finitur morte alterius
cōpromittētium vn̄ nō tran=
ſit in heredes ꝯpromittētiū
niſi de eis ſit cautū in cōpro
miſſo. h. d. comprehendendo
mentem capli. Caplm̄ xiiij.

C Ompromiſſum non ex
tēditur i compromittē/
tis heredes: ſi de ipſis nō ca
ueatur ibidē. ¶ Liber ſcd̄s.

¶ De iudicijs.

Ex concilio aphricano.

¶ Cōtumax in non ꝯparēdo
vel nō rn̄dendo excōicari ꝑt
bn̄ficio aūt priuari ſi ꝯȝ. h. d.
Abbas ſiculus.

Capitulum primum.

D E quoduultdeo cē
turiēſi epo quem
cum aduerſarius
ipſi⁹ euȝ petiſſet
ad concilium introduci inter
rogat⁹: an cū eo vellet expe
riri: primo id promiſerat: et
altera die rn̄dit hoc ſibi non
placere: atq̄ȝ diſceſſit.
¶ Placuit vt nullus eidem
cōicet: donec ſatiſfactione ꝑ
miſſa fuerit abſolutus.
¶ Nam adimi ſibi epatum
o. iij.

in quib; cogatur comparere ut episco... vi con. tri. sess. 13. c. 6.

ante cauſe ei⁹ exitũ nulli po=
ceſt iure videri. Ex ſynodo
eugenij pape. ¶ Laici eccle/
ſiaſtica negocia tractare nõ
debẽt: ſʒ prelatorum iudicio
diſponuntur. h.d. Abbas ſicu
lus. Capitulum.ij.

DEcernimus vt laici ec
cleſiaſtica tractare ne
gocia non preſumant.
¶ Sed epiſcopi/ abbates/
archiepiſcopi/ et alij eccle=
ſiarum prelati de negocijs
eccleſiaſticis (maxime de il=
lis que ſpiritualia eſſe noſcũ
tur) laicorum iudicio non di
ſponant. ¶ Nec propter eo=
rum prohibitionem: eccleſia
ſticam dimittant iuſticiam
exercere. Alexan.iij. illuſtri
regi anglie.
¶ Cauſa iuriſpatronat⁹ ſpe
ctat ad iudiciũ eccleſie. hoc
dicit ſpecifice ⁊ ad litteram.
Capitulum.iij.

QUanto diuina gratia:
et infra. ¶ Cauſa ve=
ro iuriſpatronatus ita con=
iuncta eſt ⁊ connexa ſpiritua
libus cauſis: ꝙ non niſi eccle
ſiaſtico iudicio valeat diffini
ri. Idem ſalernitano archi=
epo. ¶ Clericũ ꝯuictũ vel cõ
feſſũ de crimĩe corã iudice ſe
culari ex eo nõ punit epſ: ſʒ
corã ſe ꝯuictũ vl' ꝯfeſſũ punit
pena debita niſi cũ illo diſpẽ
ſet q̃d põt i adulterio ⁊ mio=
rib⁹ depoſitũ ṽo nõ tradi tra
dit curie ſeculari. h.d. vſq; ad
finem. Abbas ſi. Capitulum.iiij.

AT ſi clerici corã ſecu=
lari iudice cõuicti fue
rit vl' ꝯfeſſi de crimĩe nõ ſũt
ꝓpter hoc a ſuo epo aliqͣteus
cõdẽnandi. Sicut enĩ ſnia a
nõ ſuo iudice lata non tenet
ita ⁊ fctã confeſſio corã ipſo.
¶ Si ṽo corã epo de crimini
bus i iure ꝯfeſſi ſũt ſeu legi
tima ꝓbatõe ꝯuicti: (dumo=
do ſint talia crimina ꝓpterq̃
ſuſpẽdi debeãt vel deponi) ſi
ĩmerito ſuſpẽdendi ſũt a ſuis
ordinib⁹ vel altaris miſterio
ꝑpetuo remouẽdi. ¶ Summa
rius eſt iſte. ſ. ſupra i prin.
tñ q: habet materiã ſepara=
tã ⁊ notabilẽ. iõ dic aliĩ. In
adulterio ⁊ minoribus põt cũ
clericis peracta pnia epſ diſpẽ
ſare: depoſitum aũt pro ſuis
exceſſib⁹ nõ tradit indiffere
ter curie ſeculari. h.d. Ab.ſi.
¶ De adulterijs vero ⁊ alijs
criminibus q̃ ſunt minora põt
epſ cũ clericis poſt peracti
penitẽtiã diſpenſare. Sʒ non
dʒ quẽlibʒ depoſitũ ꝑ ſuis ex
ceſſib⁹ (cũ ſuo ſit fũctus offi
cio) nec duplici debeat ipſũ
cõtritiõe ꝯterere. iudicio tra
dere ſeculari. Idẽ. ¶ Vaſal
lus corã dño feudi conueni=
endus eſt etiã ſi dñs feudi ſit
eccleſiaſtica ꝑſona: dummõ ſi
actor poſſit ſuã iuſticiã ꝯſe
alias loci ordinarius potenti

adiri: et ſm hoc eſt caſus no
tabilis. Capitulum.v.

CEterũ qꝛ in eos q̃s ab
eccleſia tua cõſtat poſ
ſeſſiones tenere in feudum
occaſione ipſarum excõica=
tionis ſeu interdicti ſnia pro
mulgat. ¶ Nos id diſtricti⁹
inhibemus ¶ Quãdiu para
ti fuerint ſuper his i tua pre
ſentia iuſticiam exhibere.
Idẽ exoñ. epo ⁊ capitulo lon
doñ. ¶ Nomen actionis in li
bello exprimere ꝗs nõ cogi
tur debet tamen factum ita
clare proponere vt ex eo ius
agendi colligatur. h.d. quo
ad intellectum. ab. ſic.
Capitulum.vj.

DIlecti filij prior ⁊ cle
rici ꝺ guiſeburneñ. cõ
tra eboraceñ. archiepm apo
ſe. leg. grauẽ q̃rimoniã tranſ
miſerunt: et infra. ¶ Proui=
deatis attentius ne ita ſub/
tiliter ſicut a multis fieri ſo
let cuiuſmodi actio intentet
inquiratis: ſed ſinpl'r et pure
factum ipſiuʒ et rei veritatẽ
ſm formã canonũ et ſcõꝝ pa
trum inſtituta iueſtigare cu
retis. Idem paduano epo.
¶ Excõicatus in iudicio niſi
tanq̃ʒ reus ſtare non poteſt.
Capitulum.vij.

INtelleximus, et infra.
Qui poſtulaſti a nobis
vtrũ excõicat⁹ i iudicio ſtare
poſſit. ¶ Reſpondem⁹ ꝙ cõ
ueniri poteſt: et debet ꝑ ali=
um rñdere in iudicio. ¶ Ne
videatur de ſua malicia com
modum reportare.
Lucius.iij. ſtirgor archiepo.
¶ Clericus de omni crimĩe
debet coram eccleſiaſtico iu
dice cõueniri: nec valet con=
ſuetudo contraria.
Capitulum.viij.

CLerici: et infra. ¶ Cuʒ
imperator dicat ꝙ le/
ges non dedignãtur ſacros
canones imitari in quibus
generaliter tradit vt de om/
ni crimine clericus debeat
corã eccleſiaſtico iudice con
ueniri. ¶ Nõ debet i hac par
te canonibus ex aliqua con/
ſuetudine preiudicium gene
rari. Clemens.iij. ¶ Iudex
ex officio prouidere debet vt
debite ſolennitates ſeruent
in iudicijs quibus omiſſis
iudicium redditur fruſtra/
torium. h d. Ab
Capitulum.ix.

CAuſam que vertit inter
fratres dulmeñ. mona=
ſterij et monachos ſcti alba
ni: ⁊ infra. ¶ Prouideas iter
cetera vt fratres dulmeñ. mo
naſterij cum auctoritate ⁊ aſ
ſenſu epiſco. ſui ingrediã=
tur negocium. ¶ Ne ſi fres
ſcti albani obtineant: epſ idẽ
abbatẽ monaſterij ſe propo
nens litẽ ſopitam valeat ſu=
ſcitare. Celeſtinus.iij.

Clericus depoſitus incorri
gibilis excõicand⁹ eſt et ſuc
ceſſiue anathematizandus:
et ſi ſic non reſipuerit per iu
dicem ſecularem comprimen
dus eſt. h. d. Ab. ſic.

Capitulum. x.

Cum nõ ab homine: et
infra. A. nobis fuit ex
pte tua qſitũ vtrũ liceat re-
gi vel alicui ſclari pſone iu-
dicare clericos cuiuſcũqz or
dinis ſiue in furto ſiue in ho
micidio vel periurio ſeu qui
buſcũqz fuerint criminibus
dephẽſi. ¶ Cõſultationi tue
talit rñ. q ſi clericus in quo-
cũqz ordie conſtitutus in fur
to vl homicidio vel periurio
ſeu alio: crimine fuerit dep-
henſus legitime atqz conui-
ctus ab eccleſiaſtico iudice
deponẽd⁹ ẽ. Qui ſi depoſit⁹
incorrigibilis fuerit: excõi-
cari dz: deinde ꝯtumacia cre
ſcente anathematꝫ mucrone
feriri poſtmodũ. Po ſi i profũ
dũ malorũ veniẽs cõtempſe
rit: cũ ecclia nõ habeat vltra
quid faciat: ne poſſit eſſe vl-
tra perditio plurimorũ: p ſe-
cularẽ cõprimẽdus eſt pote
ſtatem. ita q ei deputet exi-
lium vel alia legitima pena
inferatur. Idem. ¶ Per re-
ſcriptum impetratum cõtra
violentum cõuenitur q ſcie
ter ſuccedit in vitium. h. d.
ſm cõem modum qui michi
placet. Panor. Capitm. xj.

Quia. A. qui violenter
dicebatur eccliam. p.
clerici. occupaſſe defunctus
eſt vt accepim⁹: z R. eã poſt-
modũ eſt ingreſſus. ¶ Prec
pimus vt ſm formã priorum
lrarũ inter ipos. R. z. p. ſub
eiſdẽ iudicib⁹ mediãte rõne
ſicut inter eundem. p. z pre-
fatum. A. ſi viueret negociũ
terminetur. Inno. iij. ſcti ſer
gij. et ſcti georgij abbatib⁹.
¶ Solus papa cognoſcit de
dubijs priuilegiorũ apoſto-
lice ſedis z non inferior.

Capitulum. xij.

Cum veniſſent: et infra
Cum ſuper priuilegijs
ſedis apoſtolice cã vertatur
nolumus de ipſis per alios
iudicari. Idem prelatis per
franciam conſtitutis. ¶ Iu
dex eccleſiaſticus põt p viã
denũciationis euãgelice ſeu
iudicialis procedere contra
quẽlibet peccatorem etiam
laicum maxime ratione per
iurij vel pacis fracte.

Capitulum. xiij.

Nouit ille qui nichil
ignorat. z infra ¶ Nõ
putet aliqs q iuriſditionem
illuſtris regis francorũ ptur
bare aut minuere intẽdam⁹
cũ ipſe iuriſditionẽ noſtram
nec velit nec debeat ipedire
Sed cũ dñs dicat in euange
lio. Si peccauerit i te frater

tuus vade et corripe eum in
ter te et ipſum ſolũ: ſi te au
dierit lucratus eris fratrez
tuum. ſi te non audierit. ad-
hibe tecum vnum vel duos
vt in ore duorum vel triũ te
ſtium ſtet oẽ verbum q ſi nõ
audierit: dic eccleſie. ſi autẽ
eccleſiam non audierit: ſit ti
bi ſicut ethnicus et publica
nus Et rex anglie ſit parat⁹
ſufficienter oſtendere q rex
francorum peccat in ipſum:
et ipſe circa eum in correpti
one proceſſit ſm regulã euã
gelicam. et tãdem quia nullo
modo profecit dixit eccleſie
Quõ nos qui ſumus ad re-
gimẽ vniuerſalis eccleſie ſu
pna diſpoſitione vocati mã
datũ diuinũ poſſumus nõ ex
audire vt non procedamus
ſcdm formã ipſius: niſi forſi
tam ipſe corã nobis vel lega
to nr̃o ſufficientez in contra
rium rõnez oſtendat. Nõ eni
intendimus iudicare de feu
do cuius ad ipſum ſpectat
iudicium: niſi forte iuri com
muni per ſpãle priuilegiũ vel
cõtrariã cõſuetudinẽ aliqd
ſit detractũ: ſz decernere de
pctõ cui⁹ ad nos ptinet ſine
dubitatiõe cẽſura: quã i quẽ
libet exercere poſſum⁹ z de
bemus. ¶ Nõ igit iniurio ſuz
ſibi dz regia dignitas repu
tare ſi ſup hoc aplico iudicõ
ſe cõmittat: cũ valẽtinianus
inclit⁹ imperator ſuffragane
is mediolañ. ecclie dixiſſe le
gat talẽ i põtificali ſede cõ-
ſtituere pcuretꝫ cui et nos
q gubernam⁹ imperiũ ſince-
re nr̃a capita ſubmitam⁹ et
ei⁹ monita (cũ tãqz hoies de
liqrim⁹) ſuſcipiam⁹ neceſſa-
rio velut medicamẽta curã-
tis. Nec ſic illud hũilimũ o-
mitt am⁹ qd theodoſi⁹ ſtatu
it iperator: et karol⁹ innoua
uit: de cuius genere rex ipſe
noſcitur deſcendiſſe: quicun
qz videlicet litem habens ſi
ue petitor fuerit ſiue reus ſi
ue in initio litis: vl decurſis
tempoꝝ curriculis: ſiue cum
negociũ perorarur: ſiue cum
iã ceperit promi ſententia: ſi
iudicium elegerit ſacro ſan-
cte ſedis antiſtitis: illico ſine
aliqua dubitatione (etiam ſi
pars alia refragetur) ad epi
ſcoporuz iudicium cum ſer-
mone litigantium dirigatur.
Cum eñ non hũane conſtitu
tioni: ſed diuine potius inita
mur: quia poteſtas nr̃a non
eſt ex homie: ſed ex deo: nul
lus qui ſit ſane mentis igno
rat qn ad officium noſtrum
ſpectet de quocunqz mortali
pctõ corripere quẽlibet xpi
anum: et ſi correptionem con
tempſerit per diſtrictionem
eccleſiaſticã coercere. Sed
forſã dicet q aliter cũ regib⁹
et aliter cũ alijs eſt agẽduz

Ceterum ſcriptum nouimus in lege diuina ita magnum iudicabis vt paruum nec erit apud te acceptio perſonarum ꝛ infra. Nos autē hoc modo pcedere valeamus ſup quolibet criminali pctō vt peccatores reuocemus a vitio ad virtutem ab errore ad veritatem precipue cum contra pacem peccatur q̄ eſt vinculum charitatis: poſtremo cum inter reges ipſos reformata fuerint pacis federa: et vtrinqꝫ pſtito ꝓprio iuramento firmata: q̄ tamē vſqꝫ ad tempꝰ ptaxatum ſeruata nō fuerint nunquid non poterimus de iuramenti religione cognoſcere qd̄ ad iudicium eccl'ie nō eſt dubium ptinere vt rupta pacis federa reformētur ¶ Ne ergo tātā diſcordiā videamur ſub diſſimulatione fouere predicto legato dedimus in preceptis vt (niſi rex ipſe vel ſolidā pacē cum predicto rege reformet vel ſaltē hūiliter patiatur vt idem abbas et archiepſ bituricēn. de plano cognoſcāt vtrū iuſta ſit q̄rimonia quā ꝯtra eū proponit corā eccl'ia rex anglorū: vel eiꝰ exceptio ſit legitima: quā ꝯtra eū p ſuas nobis lr̄as duxit exprimēdam iuxta formā ſibi datam a nobis procedere non omittat. Idem epō helleñ. ¶ Principalis perſona per ſe non per aduocatum dꝫ factum proponere in iudicio niſi ſit indiſcreta. Capitulum .xiiij.

Paſtoralis: ꝛ īfra. Statuimꝰ p̄terea vt principales perſone non per aduocatos ſed per ſeipſas factum proponant. ¶ Niſi forte ſint adeo indiſcrete vt earum defectus de iudicis licentia p alios ſuppleatur. Idem nobili viro Mattheo de riparia. ¶ Si actio et intentio ſit inepte vel ſola intentio: debet reus abſolui ab inſtantia iudicij: iterum tamen actor audietur ſi apte egerit. h. n. quo ad intellectum.

Capitulum .xv.

Examinata cauſa q̄ vertitur inter te et milites capante: et infra. Actionem quā ſuper iure patronatus eiuſdem eccleſie: contra prefatos milites itentabas incongruentem cognouimꝰ et ineptā ¶ Nā cū teſtes induxeris ad pbādū q̄ q̄ñ prefatꝰ A. vicedn̄s eccl'iam eandeꝫ tanq̄ꝫ ſeq̄ſtratā accepit tu iuſpatronatꝰ ipſiꝰ eccl'ie poſſidebas: profecto nec rei vendicationem itentare: nec ipſius reſtitutionem poteras poſtulare ¶ Unde intentionem tuam ī hac parte pronunciauimus non tenere: abſoluentes eoſdeꝫ milites ab eadem. ¶ Ita tamen q̄ ſi congruentem et aptā intentare volueris actionem: rn̄dere tibi nichilominus teneantur. Idem magiſtro ꝛ fratribus militie templi in itala cōſtitutis. ¶ Preceptores tēpli pro domibus ſuis agere et defendere poſſunt nec obſtat eis religio: vel q̄ ignota ſit eorum origo.

Capitulum .xvi

Cum deputati: ꝛ infra. ¶ Accepimꝰ q̄ quidā tā ſcl'ares q̄ꝫ eccl'iaſtici iudices illos quos habetis in domibus vr̄is p̄ceptores ī cauſis ad proſequēdā ſuā iuſticiam nō admittunt: tāq̄ꝫ licitū nō ſit eis ſuper litigioſis negocijs curaꝫ gerere. q̄ pacifi cis decreuerūt ſtudijs īherere illud allegātes in repulſione eorū q̄ eorū. ipſiꝰ g̃natio nō eſt nota: qui vn̄cunqꝫ venerint gr̄a diuia vocati dum laudabiliter exequantur officium. ſui ordinis ex ſuperabundanti requiritur ſue nominationis. ¶ Ne quis igitur in pſecutiōe cauſarū p̄ceptores eoſdē ad agēdo vel rn̄dēdo occaſione hmōi repellat auctoritate p̄ſentium īhibemus Idem vercelleñ. epō et abbati de toleto. ¶ Prelati debent laicis de clericis (appellatiōe fruſtratoria nō obſtāte) iuſticiā facere ad ſecularem tamē forū clerici a laicis trahi non debent etiam data ipſorum prelatorū negligentia. Capitulum .xvij.

Qualiter et q̄ñ et infra ¶ Precipiatis ex pte noſtra prelatis vt laicis de clericis conquerentibus plenam faciant iuſticiam exhiberi. ¶ Non obſtantibus appellationibus fruſtratorijs quas in eorum grauamine clerici frequenter opponunt ¶ Ne p defectu iuſticie clerici trahantur a laicis ad iudiciū ſeculare: qd̄ oīno fieri prohibemus. Idem. ¶ Iudex hñs vt priuatꝰ pene cōſilem cām quā hꝫ vt iudex a iudicādo remouetur. h. d.

Capitulum .xviij.

Cauſam q̄ inter abbatē et ꝯuētū vindo. ꝛ archidiaconū carnotē. ſup quibuſdaꝫ ꝓcurationibꝰ vertit: vobis et archidiacono pariſieñ. meminimus cōmiſiſſe: ꝛ infra. ¶ Nā vo cū eundē archidiaconū ſilis pene cā cōtingat: nimis fauorabil' parti alteri videretur nos te fili decane loco ipſiꝰ archidiaconi ſurrogantes mandamꝰ q̄tenꝰ (nō obſtātibꝰ prioribꝰ lr̄is) ī cā rōne p̄uia ꝓcedatꝭ. Honorius .iij. archi. remēſi. ꝛ decano brunenſi coloñ. dioce. ¶ Si iudices de principali ꝛ exceptiōibꝰ p̄iudicialibus

ſimul cognoſcēs vel ſup prin
cipali lite nō ↄteſtata teſtes
recipiunt: licite ab eis appel
latur. Capitulum. xix.

Exhibita nobis. R. vir=
dinenſis electi petitō
declarauit: ꝙ cū ſup fctō ele
ctionis ſue. H. archidi. ac q̄
rūdā canoñ. virdinē. aduerſa
riorū ſuorum ꝓcuratores ad
noſtrā audiētiā acceſſiſſent:
pariſien. epō: et cōiudicibus
ſuis ſub certa forma lr̄as no
ſtras direximꝰ īter alia cōti
nētes vt vocatis qui forent
euocandi ſuper ꝓpoſitis et
alijs negocium contingenti
bus inquirerent veritatem:
et infra ¶ Cum aūt idem ele
ctus quibuſdā ex his qui cō
tra eū agebant ↄſpirationē:
et quibuſdā excōmunicatio
nem in modum exceptionis
obiecerit ſe id offerens ꝓba
turum: p̄fati iudices interlo
cuti fuerunt. ꝙ de his et prin
cipali negocio ſimul inquire
rent: nolenteſq̄ſi nō iudices
ſed inquiſitores exiſtere ſup
dictis exceptionibus ipſius
electi probationes admitte
re: ſed peruertendo iuris or
dinem de premiſſis excepti
onibus et principali pariter
per ſe inq̄rere intēdentes: et
ꝓcedētes etiaꝫ ad receptio
nē teſtiū lite nondum ſup eo
dem negocio ↄteſtata: qua=
re prefatus electꝰ noſtra au
dientiam appellauit: ꝛ infra
Quia vero non in modū inq
ſitionis ſed ↄmiſſionis nego
ciū extitit delegatū. manda
mus q̄tenus ſi ex dictis gra
uaminibus vel aliq̊ ipſorum
appellatum conſtiterit reuo
cato in irritum q̊cquid poſt
appel. hmōi inueneritis at=
tentatum in cauſa ipſa iuxta
priorum continētiam littera
rum rōne preuia ꝓcedatis.
Idē magiſtro Tācredo ca
nonico bononien. ¶ Lapſu
triennij non obſtante poteſt
delegatꝰ in cauſa ſibi cōmiſ
ſa procedere. Capitulū. xx.

Venerabilis frater no
ſter archiepš rauen
nat. ꝓpoſuit coram nobis ꝙ
cū deciſio cauſe que int̄ ipm
et cōitatē ceruie: ſup iuriſdi
tiōe ciuitatis ceruie. ꝛ q̊buſ
dam alijs articulis vertit̄ ſit
per ſubterfugia ꝛ cauillatio
nes eorum ꝑ triennium pro=
rogata: ſindici ceruien. aſſeren
tes inſtantiam iudicij per de
curſum triēnij periiſſe, r̄ndē
re ſub tuo examine recuſaue
runt: ꝛ infra ¶ Mandamus
quatenus exceptione hmōi
nō obſtāte in negocio iſto ꝓ
cedas iuxta traditaꝫ tibi for
mam. Idēꝫ epō et magiſtris.
T. ꝛ B. paten. bononie com=
morantibus. ¶ Actor obti=
nens in poſſeſſorio coram iu
dice rei non tenet̄ corā eo iu

dice ſup ꝓprietate r̄ndere ſi
eſt prorſus alterius fori. h. d.
Et eſt caſus nota. Capl'm. xxj.

Significauerunt nobis
olim abbas ꝛ cōuētus
ſancte marie de florentia ꝙ
florentina ptās pro eis ↄtra
cōitateꝫ caſtri de ſina. ſuper
poſſeſſiōe vel q̄ſi iuris ibidē
eligēdi rectorē q̊d ad ſe ꝑti=
nere dicebāt diffinitiuā ſniaꝫ
ꝓmulgauit. Sꝫ poſtmodum
abbatē ꝛ ↄuentū p̄fatos ipa
ptās coegit cōitati predicte
ſuper ꝓprietate vel q̄ſi mēo
rati iuris in ſeculari iudicio
reſpondere. Vn̄ vobis iniun
ximus vt ſi ita eſſet cogere=
tis cōitatem eandē electum
a monachis in rectorem ad=
mittere: audituri poſtea que
partes ſuper proprietate vel
quaſi predicti iuris ducerēt
proponenda: ꝛ infra.
¶ Verum ps altera inter a=
lia excipiendo propoſuit ſe=
tunc reſpondere coram vobꝫ
de iure nō teneri cū tempus
propter vindemias exiſteret
feriatum: reſpondente ſyndi
co monaſterij hoc malicioſe
proponi vt videlicet cā pro=
tracta tempus regiminis ele
cti predicti inutiliter elabat̄:
et infra. ¶ Mandamus qua
tenus hoc non obſtante in ne
gocio ratione preuia proce=
datis. ¶ De foro competēti.
Ex concilio calcedo.

¶ Clericus coram ſuo epō
conueniri debet.
Capitulum primum.

Si qs clericus aduerſꝰ
clericum negociū ha=
beat non deſerat epm ꝓprium
ſꝫ prius apud ipm actio ven
tiletur: vel conſilio eiuſdem
apud alios quos vtraqꝫ ꝑs
voluerit iudiciū obtinebunt
Ex concilio pariſien. ¶ Iu=
dex ſecularis ſi clericum per
ſe diſtringit vel ↄdēnat: excō
municari debet. Capitulū. ij.

Nullus iudicum neqꝫ
pbr̄m, neqꝫ diaconum
aut clericū vllum, aut miores
eccleſie ſine permiſſu pontifi
cis per ſe diſtringere aut cō
demnare preſumat ¶ Quod
ſi fecerit: ab eccleſia dei cui i
iuriam irrogare dinoſcit̄: tan
diu ſit ſequeſtratus quouſqꝫ
reatum ſuum cognoſcēs emē
det. Ex concilio aphricano.
¶ Rōne rei de qua agitur ſor
titur quis forum ibi vbi res
eſt. Sic cōmuniter ſumma=
tur. Capitulum. iij.

Sane ſi epiſcopi inter
quos cauſa verſatur
ſint diuerſarum prouinciarū
ille primas det iudices in cu
ius prouincia eſt locus de q̊
contenditur. Gregorius. bo
non. defenſori corſice.
¶ Epō vt ſuſpectꝰ recuſatꝰ ſ
cuiꝰ ſuſpitiōe notorie ↄſtat,
pōt dare delegatū ꝑtibꝰ non

ſuſpectum cuiꝰ ſniaꝫ poterit
ꝑ ſe executiõi mãdare. c.iiij.
SI quis contra clericũ
cauſaꝫ habuerit: epm
ipſius adeat: q̃ ſi vt ſuſpectꝰ
fuerit recuſatꝰ/ executor ab
eo deputet. ¶ Aut ſi hoc a=
ctor refugerit: ab eodẽ epo ẽ
deputandus: q̃ ptes ſibi mu=
tuo conſenſu iudices cõpel=
lat eligere. ¶ A quibꝰ q̃cq̃d
fuerit diffinitũ ipſiꝰ ſollicitu
dine (ſeruata lege) modis oĩ
bus cõpellat. ¶ Alexan.iij.
¶ Super re eccleſie vel cleri
ci põt laicus corã eccliaſtico
iudice cõueniri ſed ſi ꝑbali=
ter negat rem eſſe ecclie vel
clerici ad iuriſditionem eccle
ſiaſticã declinandam cõuenit
coram ſuo iudice.

Capitulum.v.

SI clericus laicũ de re=
bus ſuis vel eccleſie i=
petierit: et laicus res ipſas
non ecclie eſſe aut clerici ſed
ſuas ꝓprias aſſeuerat dꝫ de
rigore iuris ad forenſem iu=
dicem trahi. ¶ Cum actor fo
rum rei ſequi debeat. ¶ Li=
cet in pleriſqꝫ partibus ali=
ter de conſuetudine habea=
tur. Idem. ¶ Si queſtio feu
dalis eſt inter clericũ ⁊ laicũ
cognoſcet dominus feudi:
ſed eo negligente cognoſcet
delegatus pape etiam ante
negligentiam datus. h.d. ſm
lecturã glo. Capitulum.vi.

EX transmiſſa nobis in
ſinuatione. B. G. et po
militũ ecclie tue intelleximꝰ
ꝙ cum. R. de caſſeuilla eos
ſuper quadã poſſeſſione coꝛã
treceñ epo traxiſſet in cãm
nobilis vir de cãpis eoꝝ do=
minus ſub debito fidelitatis
eis inhibuit ne de ſeculari feu
do in iudicio eccleſiaſtico re
ſponderent: et infra. ¶ Per
dñm feudi cãm iubeas termi
nari. Et ſi ipſe malicioſe di=
ſtulerit tu ei debitum finem
imponas. Idem. ¶ Inter do=
minum feudi ſecularem ſiue
eccliaſticum queſtio feuda=
lis terminari dꝫ etiam ſi va=
ſalli ſint clerici: et ſi plures
ꝑtendantur dñi non poteſt
vnus cognoſcere maxime a=
lio abſente an feudũ ad eũ ꝑ
tineat. h.d. ſcdm lecturã ma
giſ notabilem. Capitulum.vij.

VErũ qm̃ de quibuſdã
feudis aduerſus pre=
poſitum queſtio mota fuit.
¶ Statuimus vt ex quo epũs
fuerit in eccleſia conſecratꝰ
de feudis ipſis ſub ſuo iudi=
cio cognoſcatur/ ſi ad eccle=
ſiaſticam cognitionem perti
neant. alioquin bñplacito im
periali (ſicut iuſtum fuerit)
relinquatur. Lucius.iij.
¶ Malefactores eccliarũ in
vtroqꝫ foro conueniri poſſũt.
Capitulum.viij.

CUm ſit gñale vt actor
forũ rei ſequatur: et in
fra. ¶ Verũ qm̃ ſeculares iu
dices in exhibẽda iuſticia ꝑ
ſonis eccliaſticis ſepe in iu=
dicio ſunt remiſſi: in fauorẽ
ecclie eſt introductũ vt ma=
lefactores ſuos q̃ ſacrilegi
ſunt cẽſendi: venerabiliũ lo
corum rectores poſſit ſub q̃
maluerint iudice conuenire.
Celeſtinꝰ.iij. ¶ Cauſe cleri
coꝝ ſm iura: nõ ſm cõſuetu
dines laicoꝝ terminẽtur. Al
ſi. In loco ſpali iuriſditio
nis ecclie cauſe clericoꝝ ſũt
ſm iura canonica terminãde
hoc d. ſcdꝫ glo. ⁊ vtrũqꝫ ſũma
rũ recipit determinatiões.

Capitulum.ix.

QUod clericis: et infra.
¶ Mãdamꝰ quatenus
ſi q̃s cãs pecuniarias clerici
pariſius cõmorãtes habue
runt contra aliquos/ vel aliq̃
contra eos. ipſas iure canoni
co decidatis. Innocẽ.iij. ver
celleñ. epo. ¶ Laicus laicum
ſuper re ciuili coram iudice
eccleſiaſtico conuenire non
põt: niſi in defectu iuſticie ſe
cularis/ vel niſi conſuetudo
id expoſcat. Capitulum.x.

LIcet ex ſuſcepto. et in
fra. Mandamꝰ q̃tenꝰ ſi
qñ a laicis vercel. lr̃as ſuꝑ re
bus (ꝑcipue q̃ forum ſecula=
re ꝯtingũt) a ſe. apo. ꝯtigerit
impetrari: ſublato appel. ob
ſtaculo decernas aucto. nr̃a
irritas ⁊ inanes: dũmõ conſu=
les ⁊ cõe de ſe cõquerẽtibꝰ ĩ
iudicio ſeculari exhibeãt iu
ſticie ꝯplementum. ¶ Liceat
tñ ipſis q̃ ſub eiſdẽ ꝯſulibꝰ ta=
liter duxerit cõtẽdẽdũ ſi ſe ĩ
aliq̃ ſenſerint pregrauari ad
tuã (ſicut hactenꝰ ſeruatũ ẽ)
vel ad nr̃am ſi maluerit audi
entiam appellare hoc ꝑterĩ
tpe quo vacãte ĩperio ad iu/
dicem ſecularem recurrere
neq̃unt: q̃ a ſupioribꝰ in ſua
iuſticia opprimunt. ¶ Si ve
ro cõſules iuſticie tanq̃ꝫ me
rito ſuſpecti fuerint recuſati
coram arbitris cõiter electꝭ
de cã ſuſpitionis agatur: q̃ ſi
ꝓbata fuerit eſſe iuſta: ad te
vel ad nos ꝓ iuſticia recurra
tur: ſicut ſuperius eſt expreſ
ſum. Idem archidiacono et
theſaurario turoñ. ¶ Vidua
laicum coraꝫ iudice eccliaſti
co cõuenire nõ põt: niſi ſuꝑ
cã eccleſiaſtica vel in defectũ
iudicis ſecularis. Capitu.xi.

EX tenore litterarũ comi
tis britannie eſt noſtrꝭ
auribus intimatum: ꝙ cum
cãm que inter mulierem no=
bilem. F. ⁊. I. de meduano ſu
per hereditate ſua noſcitur
agitari: vobis commiſimus
terminandam: ipſe comes ei
dẽ mulieri cũ tã ipa q̃ꝫ p̃dic
tus. I. eſſent de foro ipſius
mãdauit vt cãm deferrẽt ad

iſpm pmittēs eidē ꝙ faceret ei iuſticie plenitudinez exhiberi ⁊ infra. ¶ Nos igit attēdentes ꝙ ſic ſumus viduis in iuſticia debitores: ꝙ aliis iniuſticiā facere nō debem⁹ mandamus quatenus niſi ſit talis cauſa que ad eccleſiaſticum iudicem pertinere noſcatur: ei ſuperſedere curetis: dūmodo per iudicem ſecularem ſuā iuſticiam poſſit obtinere: alioquin nō obſtante ipſius contradictione cām ipſā ratione preuia termietis. Idem piſano archiepiſcopo

¶ Clericus non pōt conſtituere ſibi iudicem laicū. etiā ſi proprium iuramentum et aduerſarij conſenſus accedat. Capitulum.xij.

SI diligēti: ⁊ infra. Aſſeruiſti te vſq; ad hec tēpora tenuiſſe ꝙ licitū ſit clerico renunciare ſaltē in tpalibus cauſis iuri ſuo: ⁊ ſibi laicum iudicē conſtituere: preſertim vbi aduerſarij voluntas accedit ac tenere iuramētum ſuper hoc interpoſitum rñdiſti. ¶ Immemor conſtitutionis qua cauetur/pacto priuatoꝝ iuri publico minime derogari. Cu; ergo ius hoc in mileuitañ. ⁊ carthagiñ. conciliis ſit ſpecialiter promulgatum ne clerici clericos relicto ſuo pontifice ad iudicia publica pertrahant alioqui cauſam perdant ⁊ a communione habeantur extranei. Et tam epi q; diacones ſeu quil; clerici in criminali ſeu in ciuili negocio: ſi derelicto eccl'iaſtico iudicio publicis iudiciis ſe purgare voluerit ēt ſi pro eis ſit lata ſnīa: loci ſuum amittant. ⁊ hoc in criminali actione in ciuili vero perdant qđ euicerint: ſi loci ſuum maluerint obtinere. ¶ Manifeſte p; ꝙ nō ſolū inuiti ſed et voluntarii paciſci non pñt: vt ſclaria iudicia ſubeant cum non ſit bñficium hoc perſonale cui; renunciare valeat: ſed potius toti collegio eccl'iaſtico ſit publice indultum: cui priuatorum pacto derogari non pt. Nec iuramentum licite ſeruari potuit quod cōtra canonica ſtatuta illicitis pactionibus informatur. Idem beluacen. epiſcopo. ¶ Clerici ſuper exceſſibus coram ſuo epo conueniri debent non coram his quibus ſeruiunt: niſi conſuetudo vel priuilegium aliud inducat. Capitulum.xiij.

CUm contingat interdū ⁊ infra. Inſuper poſtulaſti: an cum aliqui clerici deputati ſeruitio capl'i beluac. aut aliorum clericorum tue dioceſis ſuper exceſſibus impetuntur: ſint cogendi coram te vel potius coram illis quibus ſeruiūt querelātibus rñdere: cū illi ſibi iuriſditionez hmōi vēdicare ꝯtendāt: l; illos excōicare nō valeant: vel al's etia; coercere. ¶ Sup q̊ t.r. ꝙ ad te (vtpote ordinarium) de talib⁹ debēt cōquerētes hr̄e recurſum. maxime ſi ſup his ipetunt q̄ in tua noſcunt dioceſi commiſiſſe. Niſi forte hi qb⁹ delinquētes ipſi debuiut ex idulgētia vł ꝯſuetudie ſpali iuriſditiōez hmōi valeant ſibi vendicare. Idē.

¶ Epūs delicti condēnat clericū de delicto ſed non priuat bñficio alibi exiſtēte. ſed epiſcopus beneficii priuabit q̄ ſi exequendo ꝯdēnationes iudicis delicti. h. d. ſcđm vnum intellectum Scđm alium intellectum. h. d. Epūs delicti cōdēnat clericu; de delicto priuando beneficio alibi ſito ſ; executio realis fit ab epo beneficii. Capitulum.xiiij.

POſtulaſti ꝑ ſedē apo. edoceri vtꝝ ſacerdos hñs eccleſiā in vna dioceſi: et reſidēs i eadē/domiciliū vo pr̄imonii rōne in alia ibi delinquens ab eo in cuius dioceſi habet patrimonium pro delicto ibidem commiſſo debeat iudicari: preſertim i cauſis que officii ſui ſeu beneficii priuationem expoſcunt? ¶ Ad qđ breuiter rñdemus ꝙ ꝑ ep; i cui⁹ dioceſi deliquit ſnīa pmulgari poterit in eūdē. Sed ab eo in cui⁹ dioce. bñficiū obtiet/erit q̊ ad illđ executio facienda. Hono.iij. archiepō/decano/⁊ archidiacono turoneñ. ¶ Miſerabilis pſona pt laicū interdicto vñ vi cora; iudice eccl'iaſtico cōuenire etiam ſi res ſuberta dicat feudalis. Capi.xv.

EX parte. B. quōdam anglie regine fuit ppoſitū ꝙ cū nobilē virum Gu. detētore; caſtri ſegrey. rōne dotalitii ptinentis ad ipam: q̊ ꝑ eū vel ei⁹ cōplices cōtra iuſticiā fuerat ſpoliata: aucto. bone mēorie. I. pape pre. n. coram vobis traxiſſet in cā;. ¶ Dictus nobili; excipiendo propoſuit: ꝙ lr̄e apl'ice nō valebant: pro eo ꝙ caſtrum guargie vbi eſt eius domicilium principale: conſiſtit in dioce. redoñ. que vltra duas dietas a turonis eſt remota Uerum replicatum fuit ex ꝑte regine: ꝙ idem nobilis turonis ſatis poterat conueniri: cum non ſolum i redoneñ. dioc. ſed etiā in andegaueñ. dioce. exiſtat: eo ꝙ ⁊ caſtra et reditus plures h; in ipſa et caſtrum de quo queſtio vertitur: in eadem eſt dioce. que a turoñ. nequaq; vltra. xij. leucas diſtat Idem quoq; adiecit: ꝙ cu; dicta regina ius ſuum coram domino feudi pro

ſequi debuiſſet: lr̃e aplice nõ
valebant cum non faciebant
mentionem ꝙ dñs feudi fue
rit requiſitus: ⁊ ipe i exhibẽ
da iuſticia extiterit negligẽs
vel remiſſus: ſubijciẽs ꝙ ee/
dem lr̃e falſitate expreſſa fu
erant impetrate: eo ꝙ ſugge
ſtum fuerat caſtrum illud ad
eandez reginã rõne dotalitij
pertinere: cum nec ab initio/
nec durãte matrimonio a vi=
ro ſibi fuerat in donationem
propter nuptias aſſignatum
Ad hoc autẽ fuit ex parte ip
ſius regine reſponſum ꝙ vi/
..ua ſpoliata irrequiſito ſeu
.. dño ſpoliatorem ſeu deten
torem rei coram eccleſiaſtico
iudice poterat conuenire cu
ius intereſt viduas defenſa=
re. ⁊ infra. Mandamus: quate=
nus ſi vobis conſtiterit dictũ
nobilem terram et menſionẽ
habere in andegauẽ. dioceſi
in qua interdum cõſueuit cõ
morari: ⁊ ipſã dio. vltra duas
a turoñ. non diſtare dietas: et
in eadem litigioſam rẽ eſſe:
non obſtantibus exceptioni/
bus alijs que in petitorio po
tius q̃z in poſſeſſorio qđ re=
gina contra eũdem nobilem
intentabat locũ hẽre viden=
tur: in ipo negocio iuxta prio
rum continentiam litteraruz
ratione preuia procedatis.
Gre. ix. frĩ palmerio canoni=
co ſancte trinitatis. Laici
vſurpantes iura eccleſiaſti
ca velut ſacrilegi ꝑ iudicem
eccl'iaſticũ cõpellunt. C. xvi.
NOn queſt⁹ ẽ nobis bo
noñ. eps ꝙ ptãs et
commune bononieñ. tpalẽ iu
riſditionem que in q̃buſdam
caſtris ⁊ villis eccl'ie bonoñ.
cõpetit pleno iure ⁊ in cuius
q̃ſi poſſeſſione fuiſſe ac eſſe
dignoſcit: per violentiã vſur
pare pſumũt: ⁊ infra. Cũ aũt
valde ſit iniquũ ea q̃ collata
ſũt pro remedio pctõꝝ vene/
rabilibus eccleſijs vel reli=
cta: aut eis iuſtis modꝫ alijs
acquiſita alijs vſibus appli
cari: propter qđ merito inua
ſores ipaꝛuz rerum tanq̃z ſa
crilegi ſunt anathemati vſq̃z
ad ſatiſfactionem congruez
ſupponẽdi: ⁊ infra. Manda=
mus quatenus ſi tibi conſti=
terit de premiſſis monitione
premiſſa per cen. ec. ceſſare
ipos ab hmõi ⁊ ſatiſfacẽ de p
teritis dãnis ⁊ iniurijs appel
latiõe remota ꝯpellas. Idez
epo dulmeñ. Priuilegiati
vt nõ teneat̃ rñdere niſi i cer
to loco ſi i alio loco rñdere vl'
ſoluere promittit: ibi poteſt
ꝯueniri: ⁊ ẽt vbi hꝫ domiciliũ
ſm Jo. an. Capitulum. xvij.
DIlecti filij Jo. ⁊ A. ci=
ues romani ſua nobis
petitione monſtrarunt: ꝙ cuz
abbati ſancte genouefe pa=
riſieñ. ſuper quadam pecunie

ſumma contra R. predeceſſo
rem tuum lr̃as impetraſſent
tu pponi feciſti/ ꝙ oĩb⁹ ãgli=
cis eſt a ſede aplica indultũ
vt ſup cãis pecuniarijs citra
mare ꝯueniri nõ poſſit: pp qđ
idẽ abbas in negocio non ꝓ
ceſſit. Uerũ q2 ⁊ ſi fuiſſꝫ pri
uilegiũ tale ꝯceſſũ: nõ tñ pro
deſſet illis q̃ ſe certo loco re
ſpondere vl' ſoluere aduerſa
rijs pmiſerũt: cũ ibi ⁊ vbi do
miciliũ habẽt valeant ꝯueni=
ri: mãdam⁹ q̃ten⁹ eiſdẽ de pe
cunia ipa cũ iuſtis ⁊ modera
tis expẽſis ⁊ congrua ſatiſfa
ctione dãnorum (vſuris oĩno
ceſſantib⁹) ſatiſfacias vt te=
neris. alioquin eidem abbati
nr̃is damus lr̃is in mandatꝫ
vt in cõmiſſo ſibi negocio (ꝓ
poſita ex parte tua indulgen
tia non obſtante) iuxta prio=
ris mandati nr̃i tenorem ſine
diſpendio more procedat.
Idem abbati treceñ.
Quãuis laici poſſint iu=
riſditionem non ſui iudicis p
rogare: clerici tamẽ non pñt
niſi epiſcopi dioceſani conſẽ
ſus accedat ⁊ iudex cuius iu
riſditionem prorogare voluit
ſit eccleſiaſticus. h. d.
Capitulum. xviij.
SIgnificaſti nobꝫ ꝙ R.
clericꝰ ad petitionem.
L. mercatoris ſe tue iuriſdi=
tioni ſubiecit ſi i termio nũc
elapſo de pecunia mutuata
nõ ſatiſfeciſſet eidem: ⁊ infra
Inq̃ſitioni tue. t. r. ꝙ lꝫ pri
uatoꝝ cõſenſus eũ q̃ iuriſdi
tioni pẽſe dinoſcit̃ ſuũ poſſit
iudicẽ cõſtituere: clerici tñ i
iudice nõ ſuũ (niſi forte ſit ꝑ
ſona eccl'aſtica ⁊ epĩ dioceſa
ni volũtas accedat) ꝯſentire
nõ pñt. Idẽ. Legitime ci=
tatus tenet̃ coram iudice ci=
tãte cauſã proſequi nõ obſtã
te ꝙ poſt citationem mutaue
rit forum. Capitulum. xix.
PRopoſuiſti nobis ꝙ q̃
dã ſubdit⁹ tuus ad pe
titionẽ cuiuſdam aduerſarij
ſui a te legitime citatus ad
cauſam q2 poſtmodum iuriſ=
ditionis alterius eſſe cepit:
tuũ intendit iudicium decli=
nare. Porro tue prudentie
dubium eſſe non credimus:
ꝙ is in predicta cauſa ius re
uocandi foꝝ non habet qua
ſi ab alio iam preuent⁹. Idẽ.
Quiſq̃z clericus poteſt in
curia romana conueniri licet
alias ſpecifice forum ibi nõ
ſortiatur. habet tamen ex cã
ius reuocandi domum.
Capitulum. xx.
LIcet ratione delicti/
ſeu contractus aut do=
micilij ſiue rei de qua con=
tra poſſeſſorem cauſa moue
tur quibus forum regulari=
ter quis ſortitur epiſcopus
veſter apud ſedem apoſtoli=
cam conuentus non fuerit.

l. ꝑlatoꝝ de iur. om. iudi.
idem c. i. [illegible] in 6. ad finem princi pij

¶ Quia tamen omnium eccleſiarum mater eſt eadem ⁊ magiſtra rite compelli potuit vt ibi ſuis aduerſarijs reſponderet: niſi pro alia iuſta et neceſſaria cauſa veniſſet: quam ſi tunc allegaſſet: ius reuocandi domum ſaluū fuiſſet eidem. ¶ De libelli oblatione. Ex concilio apud ſanctū M. ¶ Actor tenetur inſcriptus libellum porrigere. Vel ſic. Iudex non debet admittere actorem ad litigandum niſi prius libellū in ſcriptis offerat. h. d. per alia verba: Capitulum primum.

Ignarus eps̄ dixit. Habetis libelluʒ reclamationis vel poſtulationis? Illi rn̄deꝛ ſe pre manibꝰ nulluʒ habere libellum. Ignarus epiſcopus dixit: oportet vos ſecundum eccleſiaſticam auctoritatem reclamationem veſtram libelli ſerie declarare: eāqʒ veſtris manibus roboratam / ſinodo porrigere vt tunc vobis canonice valeat reſponderi. Et tunc ipſi fratres libellum conſcribentes porrexerūt. Inno. tertiꝰ. ¶ Cum agitur reali non ſufficit reʒ generaliter peti. ſed debet ita ſpecificari vt euitetur obſcuritas et equiuocatio. Capitulum ſecundum

Significantibus. T. et R. fratribus noſtro fuit aplīcatui declaratum ꝙ cuʒ inter ipſos ex vna parte: et V. ex altera ſuper quadam terra coram iudicicibus delegatis tracti fuiſſent in cauſam: oblato eis libello: illi (cū plures terras haberent) vt terra illa ſuper qua queſtio vertebatur oſtenderetur eiſdem a iudicibus poſtularunt quod cum ipſi facere denegarent: ad noſtram audientiam prouocarunt. ¶ Quocirca damus quatenus ſi eſt ita reuocato in ſtatum debitum ſi quid poſt appellationem huiuſmodi noueritis attentatū ⁊c. Grego. ix. archidia. ciuitatis noue ⁊ M. cañ. culmeñ. ¶ Non tenetur reus rn̄dere libello in actione perſonali: ſi non exprimitur cauſa petendi. Capitulum tercium

Dilecti filij fratres eccleſie ſancte marie de hiſpida. ſua nobis petitione monſtrarunt: ꝙ cū prior et cōuentus ſancte marie ad carceres ipſos ſuper quadaʒ pecunie ſumma coram priore ſancte trinitatis veroñ. auctoritate apoſtolica conueniſſent ex parte ipſorum fuit exicipiendo propoſitum ꝙ cū dicti prior ⁊ conuētꝰ nollent exprimere ī porrecto libello ꝯuētionali q̄re ſibi dicta pecunia deberetur ſup hoc minime rn̄dere tenebant. ⁊ qʒ dictꝰ iudex exceptionē hm̄oi admittere denegabat: nr̄am audiētiā appellauerunt. ¶ Ideoqʒ mandamus q̄tenꝰ ſi eſt ita reuocato in irritū. ⁊c. ¶ De mutuis petitionibus. Alex. iij. epo. et abba. de ſpōg. ¶ Iudex etiā delegatus cōpellit actorē ad rn̄dēdū reo in cā recōuentionis. ⁊ vtrāqʒ cāʒ ordie ſucceſſiuo ſiꝫ audiet: ⁊ vna ſententia terminabit. h. d. Capitu. i.

Ex lr̄is ⁊ infra Quoniaʒ rationis ordo exigit vt plebanus ⁊ clerici maturieñ. abbati ⁊ fratribꝰ maturieñ. monaſterij de his que aduerſus eos ꝓponūt debeāt ī veſtra preſentia reſpondere: cū ſibi ex ipſis coram vobis a ſedo apo. delegatis iuſticiam poſtulant exhiberi. ¶ Mandamus quatenus actione plebani et clericorum propoſita et reſponſiōe facta: monitione premiſſa compellatis eoſdem, memoratis abbati et fratribus incontinenti coraʒ vobis ſuper ſuis queſtionibus reſpōdere: viciſſim poſtmoduʒ rationes partium audientes / concordia vel iudicio vtriuſqʒ negocium terminetis. Celeſti. iij. rothomā. decano ¶ Modus procedendi datus per reſcriptum ī cā conuentionis intelligitur repetituʒ in cauſa recōuentionis. Capitulum ſecundū

Prudentiam: et infra. Sane conſuluiſti nos vtrum cum cauſa apoſto. re. committit: ⁊ reꝰ coram codeʒ iudice actorē reconuenerit. ⁊ actor ſuper reconuētione appellationis obſtaculū interponit an ſi hm̄oi appellationi deferendum? ¶ Nos vero ita ſentimus ꝙ cum actoris ⁊ rei eadem ſit conditio: ⁊ vno eodemqʒ iure circa appellationis remediuʒ debeat vterqʒ cenſeri: ſicut deſiderat actor: vt ſibi iuxta m̄adatoris reſcriptum: iuſticia fiat apostolice, eodem modo reconuenienti dʒ in ſua iuſticia rn̄dere ¶ De litis conteſtatione. Grego. ix. abbati ſctī Iohā/nis inviueis. ¶ Non per poſitiōes ⁊ reſpōſiones ſʒ ꝑ petitionem in iure propoſitam ⁊ reſponſionem ſecutam fit litis conteſtatio: qua omiſſa nullus eſt proceſſus. Capi. i.

Olim inter epm̄ nouiomeñ. ex parte vna et capitulum eccleſie ſancti. Quintini ex altera: ſuper quibuſdam iniurijs et excommunicationum ſententijs et quibuſdam alijs articulis orta fuit materia queſtionis: et infra. Iudices factis quibuſdam poſitionibꝰ ⁊ reſponſionibus ad eaſdem: auditis etiam que partes voluerunt proponere coram eis: cauſaʒ

eandem ad examen apoſtoli
cum remiſerunt. ¶ Procura
toribus igitur partium pp/
ter hoc in nr̄a preſentia ↄſti
tutis q̄zuis poſitiones ⁊ reſ
ponſiones hincinde ſup plu
ribus articulis facte fuerint
coram iudicibus memoratꝫ
q; tamen litis conteſtationē
nō inuenimus eſſe factam cū
non p poſitiones ⁊ rn̄ſiones
ad eas ſed p petitionem ī iu
re propoſitam et reſpontio=
nem ſecutā ↄteſtatio litis fi
at: pceſſum ipſorum de fra/
trum nr̄oꝝ ↄſilio: irritum du
ximus nūciandū. ¶ Ut lite
nō ↄteſtata non procedatur
ad teſtium receptionem: vel
ad ſententiam diffinitiuā.

Innocen. iij. abbati ſci Pro=
culi: et L. canonico bonon̄.

¶ Si agatur d̄ adulterio ad
ſeparationem thori ⁊ an̄ litis
conteſtationem reus eſt con
tumax: poſt excommunicari
ſed teſtes recipi nō p̄nt nec
cauſa diffiniri.

Capitulum. j.

AD hec deus et infra.
¶ Cum cauſa q̄ inter
R. et B. vxorem ei⁹ vertitur
auctoritate apoſt. vobis cō/
miſſa fuiſſet: tandem procu/
rator eiuſdem R. libello vxo
ris quo virum ad ſeparatio
nem thori et vt dotem reci/
pet de adulterio accuſabat
noluit reſpondere donec ad
uocatus eius veniret indu/
cias poſtulando. qui cum hu
iuſmodi inducias ſepe petē
tendo/ vobis illudere vide/
retur: tandem ad preſentiam
veſtram accedēs dixit ſe reſ
pondere paratum: ſꝫ die ſta
tuto cum crederetur reſpon
ſurus libello: reſtitutionem
vxoris primo fieri poſtula=
uit: ne ſecus fieret appellan
do. Uerum quia dicebat mu
lier ſe virum habere ſuſpe=
ctum et idēꝫ procurator nec
de mulieris impunitate ca=
uere: nec vr̄o ſe curaſſet poſt
modum conſpectui p̄ntare:
vos teſtes mulieris recipe
ſtuduiſtis et infra. ¶ Con/
ſultationi vr̄e taliter rn̄dem⁹:
ꝙ licꝫ ordo iudiciarius ī ali/
js controuerſijs ſit ſeruan/
dus: et in matrimonialibus
cauſis non vſquequaqꝫ ſerue
tur: quia tamen ī preſenti ne
gocio non eſt actum de fede/
re matrimonij: ſed de crimi/
ne adulterij: per quod ad ſe
parationem coniugij non ad
coniunctionem intenditur q;
lite non conteſtata teſtes fu
erunt recepti: et atteſtatio/
nes etiam publicate: ſiue de
ferendum ſiue non deferen/
dum appellationi fuiſſet non
eſt ad diffinitiuam ſn̄iam pro
cedēdum. Potuit tn̄ p̄fatus
R. propter ſuam cōtumaciā
vel etiā pcuratoris (ſi ſciens

nō purgauerit eādem) excōi
cationis ſententia innodari

I. dē hieroſolymitāo p̄riar=
che ⁊ archiepō caſſen̄. ¶ In
cā reſtitutiōis ↄtra ↄtumacē
lite non ↄteſtata ſn̄ia pferri
nō pōt. h. d. cōphēdēdo oēm
modū ſummandi. Capi. ij.

ACcedēs ⁊ infra ¶ Cū
in iudicū delegatorꝫ
p̄ntia archiepꝯ cirenen̄. reſti
tutionis beneficiū poſtula=
ret: pleban⁹ ſcti marci de ve
netijs cōtra quē agebat: ni=
chil ad obiecta rn̄dit. ſꝫ ad no
ſtram audiētiā appellauit et
et lꝫ ſepe fuiſſet admonitus
vt iuri pareret q; ei⁹ appella
tio nō tenebat noluit tn̄ rn̄de
re ampli⁹: vel coram eis etiaꝫ
cōparere. Ipſi vero iudices
(cū pleban⁹ ī ſua cōtumacia
pduraret) teſtes receperunt
ab aduerſa pte pductos: et
⁊ depoſitiōibus redactis in
ſcriptis: mādauerunt eidem
vt ad eos accederet: in perſo
nas vel in dicta teſtium obie
cturus. qđ cū facere noluiſſꝫ
in ipm excōicatiōis ſn̄iam p
tulerunt: poſſeſſionē iuris p
rochialis adiudicantes ar=
chiepō mēorato. ⁊ eū reſtitu
entes in ītegrum: diſtrictius
vetuerunt: ne q̄s poſſeſſionē
ciren̄. eccleſie reſtitutam pre
ſumeret perturbare.
¶ Cum igitur lis coram eiſ=
dem iudicibus non fuerit cō
teſtata et manifeſte pateret
lr̄as ipas p veri ſuppreſſiōeꝫ
obtentas: cū manifeſtū eſſet
duos p̄dctōꝝ iudicū accon̄:
videlꝫ ⁊ beriten̄. epōs: eidem
archiepō tāq̄ꝫ ſuffraganeos
ſuo metropo. ſubeſſe ac ex hꝫ
plebanū legitie appellaſſe cō
ſtaret ī quē etiā ſi min⁹ legiti
me appellaſſet: ⁊ iudices ipſi
licet propter contumaciam
excōicationis forte potuerūt
proferre ſn̄iam: non tn̄ debue
runt ſuper principali nego=
cio diffinitiuam ſn̄iam lite nō
conteſtata proferre: p̄dictas
caſſauimus ſētentias: immo
caſſas denūciauim⁹ ⁊ inanes
Unde ciren̄. archiepō dedi
mus in mandatis vt eccle=
ſie ſancti marci inſtrumen=
ta reſtituat: ⁊ etiam vniuerſa
que hmōi occaſione ſn̄ie: per
ſe vel per alios occupauit.

Idem epō brixien̄. ¶ Si lite
non conteſtata reus eſt cōtu
max: ſi fieri pōt/ mittit̄ actor
in poſſeſſionem cauſa cuſto/
die: alr̄s reus excōicabitur.

Capitulum. iij.

TUe fraternitatis deuo
tio: ⁊ infra. ¶ Conſul/
tationi t. t. duximus rn̄den=
dum: ꝙ ſi reus lite non conte
ſtata abſentauerit ſe contu/
maciter taliſqꝫ cauſa ſit: ꝙ
actor poſſit in petitarum re/
rum poſſeſſionem induci:
eſt in eadem cauſa cuſtodie

inducēdus ¶ Qđ ſi cā talis
fuerit: ꝙ idē in poſſeſſionem
neq̄at intromitti: vt iuri pare
at per cen. eccleſiaſti. eſt con
tumax compellendus. ¶ dez
de decima ꝛ elemoſina abba
tibus aurel. ꝛ carnoteñ. dioc.

¶ Receptio teſtiū facta con
tra non contumacem lite nō
cōteſtata in cauſa matrimo
niali eſt nulla. Capitulū. iiij.

Accedens ad ſe. apo-
ſto. nobilis vir Gu. vi
cecomes nobis expoſuit: ꝙ
cum coiſopiteñ. epūs comitē
britannie proxima linea con
ſanguinitatis attingat: et ar
chidia. eius ſit clericus cōme
ſalis qui eidem vicecomiti ē
aduerſarius principalis: vt
pote qui vxorem ſuam et ter
ram publice detinere preſu
mit. et magiſter P. de terra
vxoris ſue oriundus exiſtat
nimis fauens eidem. et oēs
ſub diſtrictu exiſtunt comi-
tis memorati: nec niſi per di
ſtrictum ipſius ei patet ac-
ceſſus ad eos: et ipſi quibus
cauſa inter ipſum et vxorem
ſuā conmiſſa fuerat: nunq̄ꝫ ei
voluerunt (niſi in terra ini-
micorum ſuorum) locū et ter
minū aſſignare: vbi ſine mor
tis piculo accedere non au-
debat: et licet lr̄as non habu
it de ꝯductu: ſi tñ miſſe ei fu
iſſent non debebat ſe crede-
re ſuis capitalibus inimicis
et infra. ¶ Mandamus q̄te
nus cum propinquiores ſitꝭ
terre nobilis iā dicte q̄ꝫ ſuē
ꝛ cā ipſa p vos cōmodius va
leat terminari: cuꝫ ad vos ſe
curus pateat acceſſus vtrin
q̄ꝫ partibus cōuocatis: ſi vo
bis conſtiterit ꝙ añ litē legi
time ꝯteſtatā vel poſt ab ex
premiſſis cauſis interpoſitā
teſtes ſuper conſanguinita-
te ꝯtra matrimonium abſq̄ꝫ
culpa contumacie recepti fu
iſſent: vos atteſtationes hu
iuſmodi decernatis irritas
et inanes: cōpellentes dictā
nobilem vt reuertatur ad vi
rum ſuū quē incōſulte dimi-
ſit: ita ꝙ poſtq̄ꝫ ipſe vir ple-
nariam reſtitutionē habue-
rit tam vxoris q̄ꝫ terre cau
ſam ſuper matrimonio audi
atis eāq̄ꝫ fine canonico ter-
minetis. Idem. ¶ Lite non
conteſtata nō recipiuntur te
ſtes regulariter ſuper princi
pali. Fallit in caſibus hic an
notatis ſcꝫ cum timetur de
morte vel abſentia diuturna
teſtium: tunc eniꝫ ſeruata ſo
lennitate hic poſita poſſunt
ēt lite non conteſtata teſtes
examiari. h. d. vſq̄ꝫ ad. §. por
ro. Capitulum. v.

Quoniā freq̄nter in du
biū reuocat a multis:
añ lite nō ꝯteſtata teſtes re
cipi valeant: auctoritate pre
ſentium duxim᷒ declarandū

regulariter verum eē ꝙ lite
nō cōteſtata nō eſt ad recep
tionē teſtiū pcedendū. ¶ Ni
ſi forte de morte teſtiū time
atur vel abſentia diuturna: ī
q̄bus caſibus cū ciuiliter eſt
agendū: ne veritas occultet̄
et pbationis copia fortuitꝭ
caſibus ſubtrahatur: ſenes
ꝛ valitudinarij ꝛ alij teſtes
de quib᷒ ex aliq̄ rōnabili cā
timetur: etiā lite nō ꝯteſta-
ta ſūt pculdubio admittendi
ſeu ps ꝯuēta ſit ꝯtumax ſeu
ſit abſēs abſq̄ꝫ malicia vt cō
ueniri nō poſſit. ¶ Sed ſi ac
tor nō cōuenerit aduerſariū
infra annū ex q̊ conueniri po
terit: vel ſaltē receptionem
hmōi teſtiū nō denūciauerit
illi. ¶ Atteſtationes ſic re-
cepte non valeant: ne forte
hoc pcuret in fraudē: vt pro
ceſſu tpis exceptiones legi/
time ad repellendū teſtes vl̄
alie: locuꝫ habere nō poſſūt.

¶ Cum agitur de matrimo-
nio carnali vel ſpūali: pñt cō
tra ꝯtumacē etiā lite nō con
teſtata teſtes recipi: et ſnia
diffinitiua ferri. Si vero re᷒
eſt abſēs ſed nō ꝯtumaciter
tūc in carnali nō proceditur
ſed expectatur abſens. In
ſpirituali vero ſi agatur de
cōtracto ſtabit̄ iuribus anti
quis: ſi de contrahēdo expe
ctat̄ abſens p ſex mēſes. Sꝫ
de hoc vltimo qñ agit̄ de cō
trahēdo, dic hodie. vt in. c. q̄ꝫ
ſit. ꝛ. c. cupientes. de elec. li. vj
vbi aliter eſt puiſum. h. d.

¶ Porro ſpūales cāe pñt oc-
currere in quibus caſualiter
ē aliud obſeruādum: vt pbi
grā ſi ſup alicuius electōe:
vl̄ copula maritali q̄ſtio mo
ueatur tūc etem̄ ne pter lō
gaꝫ moram in ſpūalibus et
temporalibus patiatur ec-
cleſia leſionem: vel viro ſiue
mulieri fornicationis occa-
ſio prebeatur: maxime cum
propinquitatis gradus op-
ponitur lege diuina prohibi
tus: in hmōi caſibus ſi cōtu
max apparuerit is in quē fu
it actio dirigenda: ſeu q̄ per
emptoria citatio ne recepta
venire ꝯtēnit: ſeu quia mali-
cioſe ſeipm occultat ſeu q̄ ī
pedit ne poſſit ad eum ci-
tatio puenire: teſtes lite nō
conteſtata ſunt merito ad-
mittendi: et nihilomin᷒ ſi de
cā liq̄at: ad diffinitiuā ſenten
tiaꝫ pcedendum. ¶ Si vero
aliter abſens fuerit: et agat̄
de ſpūali ꝯiugio int̄ eccl̄iam
et prelatū iā ꝯtracto: electio
ne maxime cōfirmata aliud
in hoc articulo volumus ob
ſeruari: qđ ſup exceptiōe ta/
liū perſonaꝝ in ſacris eſt ca C. I. Seſiv 6
nonibus diffinitū. Qđ ſi for/
ſan agat̄ de ſpūali ꝯiugio cō c. I. Sc. 23
trahēdo: is q̄ eſt in p̄latū ele
ctus: p ſpaciū ſex menſiū ex-

pectetur:niſi(pēſatis nego/
ciorum circunſtācijs)per ſu
perioꝝ ꝓuidentiam: magis
vel minus fuerit expectād⁹.
¶ Si aūt de carnali cōiugio
ſit agendum tādiu alteruter
ꝯiugum expectetur donec de
ipſius obitu veriſimiliter p̄
ſumatur'q: cū ſine culpa ſit
abſens:vt ſit captiuitate vel
egritudine aut alio iuſto im
pedimento forſitā teneatur
aut etiā ꝓpria ſed nō mali
cioſa volūtate i remotis par
tibus moraz faciat:vt de fa/
cili vel in breui citari nō poſ
ſit ei quidā preiudicari nō dꝫ
cum habeat forſan exceptio
nes legitimas ad intentionē
contrariam eligēdam:eo ne
quaq̄ꝫ obſtante ꝙ de lapſu
carnis poſſit opponi.quoniā
in coniugio caſus multi oc=
currunt in quibus coniuges
ſine culpa ſed non ſine cauſa
cōtinere cogūtur. ¶ Ad per
petuam rei memoriam vł cū
agitur per viā inquiſitionis
poſſunt teſtes ſine litis con/
teſtatione recipi. et etiaꝫ pu
blicari.h.d.vſq̄ꝫ ad.§.i alijs
vero. ¶ Sunt et alij caſus ſi/
milit ſpeciales in q̄b⁹ abſq̄ꝫ
litis conteſtatione legitime
pñt teſtes ꝓduci:vt qñ exceſ
ſuum inquiſitio / vel teſtiuꝫ
publicatio imminet faciēda
¶ Si reus lite nō cōteſtata
eſt contumax/ zagitur reali

mittitur actor i poſſeſſioneꝫ
rei petite cā cuſtodie:quā tñ
recuperat re⁹ veniens infra
annuꝫ ſi offerat cautionē de
ſtando iuri ꝛ reſtituat expen
ſas. poſt annū vero his non
ſeruatis nō auditur niſi ſup
ꝓprietate. Sed ſi cōuenit
reali q̄ noie alieno poſſidet.
noiabit dñm in iudicio ꝛ ſta=
tuetur ſibi termin⁹ ifra quē
faciet dñm cōparere:q̄ ſi ifra
terminū nō venerit: iudex il
lū citabit: q̄ adhuc nō veniē
te iudex mittet actorē in poſ
ſeſſionē verā. Si vero re⁹ cōtu
max ꝯuenit actione ꝑſonali
mittetur actor i poſſeſſionē
bonoꝝ ipſi⁹ rei ꝑ mō debiti
declarati ē primo mobilium
ſcd̄o imobiliū ſi mobilia non
exiſtāt:vł excōicabit re⁹ hoc
dicit vſq̄ꝫ ad finem.
¶ In alijs vero caſib⁹.prudēt
ē attēdēdū vtrū ꝯtumax rea
li actione/an ꝑſonali ꝯuegia
tur. Si reali:mittēd⁹ ē actor
in rei petite poſſeſſione:vt te
dio affect⁹ re⁹ veniat reſpō=
ſur⁹. Qui ſi venerit ifra ānū
iudicio ſiſti ꝑſtita cautione
ac exibita ſatiſfactione con=
grua expenſaꝝ poſſeſſioneꝫ
recuperet. Q̄d ſi cautionem
offerre neglexerit infra an=
num: actor poſt annum ver⁹
conſtituetur poſſeſſor ſuper
proprietate dūtaxat aduerſe
ꝑti defentione legitima re=

oſecus si beneficiali
causa agat nam
non mitet in poſſe
ſſionem c. i. de eo qui
mititur in poſſeſſio
nem li. 6. 6.

ſeruata: Quod ſi ſuper reb⁹
immobilibus quiſq̄ꝫ conue=
niatur qui eas poſſidet noie
alieno: debet ſtatim in iudi
cio dñm noiare.certo dieruꝫ
ſpacio a iudice finiendo.eo=
q̄ꝫ ad eius noticiam produ=
cendo:vt vel ipſe ueniens: vł
idoneum dirigens reſponſa
lem actoris intentionem ex
cipiat Si vero poſt tempus
indultum: quod diſpoſitum
eſt noluerit adiplere. tanq̄ꝫ
lite q̄ igeritur ex eo die quo
poſſeſſor ad iudicium voca=
tus eſt: ad interrumpendam
preſcriptione longi tempo=
ris conteſtata: dñm poſſeſſi=
onis iudex tribus edictis le
gitimis euocabit:et tunc ip
ſo in eadem voluntate ma=
nente(negocium ſummarim
examinans: in poſſeſſionem
ipſarum rerum actorem mit
tere non tardabit: omni.al=
legatione abſenti ſuper prin
cipali queſtione reſeruata.
Si autem ſuper perſonali
actione conuenìatur: vel mit
tendus eſt actor in poſſeſſio
nem mobilium ipſius vel im
mobiliuꝫ ſi forte mobilia nō
habeat pro modo debiti de
clarati: vel in contumacem
eſt eccleſiaſtica ſētentia pro
ferenda ita videlicet ꝙ alter
utra pena que magis timeri
debeat iudex a principio ſit
contentus ad alteram nichi

lominus ꝓceſſur⁹ ſi hoc me
ruerit proteruitas contuma
cis qui veniēs infra annum
vel poſt annū etiaꝫ audietur
iuxta diſtinctionē in alio ca=
ſu ſuperius annotatam.

¶ De iuramento calumnie.
Honorius iij. ¶ Cleric⁹ in cā ec
cleſie ſue iuramentū calūnie
pōt alteri committere ꝛ ꝑ ſe
iurare nō cogitur nec debet
ſine ſuperioris licentia.

Capitulum primum.

INherentes veſtigijs
predeceſſorum noſtro
rum dicentiū grauiores que
ſtiones per ſummū pontifi=
cem terminari/et infra.
¶ Legibus itaq̄ꝫ comperi=
mus eſſe cautum/vt nullus
clericus iurare preſumat.
Alibi vero reperitur ſcrip=
tum vt omnes principales
perſone in primo litis exor=
dio ſubeant iuramentum ca
lumnie propter q̄d pleriſq̄ꝫ
venit in dubium vtrum cleri
cus iuſiurandum ꝑſtare de/
beat alij hoc officiuꝫ delega
re q: illud conſtitutionis edi
ctum vbi clerici iurare ꝓhi
bētur.a Marco auguſto de
ꝯſtantinopolitanis clericis
ꝓmulgatum fuiſſe vedetur
idcirco ad alios nō credit̄ ꝑ
tinere. ¶ Ut ergo dubietas
iſta auferat̄ ſcd̄m etiā deciſi
onē filij nr̄i M. quōdā imꝑa

toꝛis: cuius ſũt ꝟba hec. eiꝰ itaq; interpꝛetationẽ coꝛroboꝛamus: et diui Marci ↄſtitutionẽ ita interpꝛetari debere decernimus: vt ad oim eccl'iarum clericos gñaliter ꝑtinere iudicetur. Nã cũ imperatoꝛ Juſtinianus decreuerit: vt canões patrum vim legum hr̃e opteat: ⁊ i nõ nullis patrum canonibus reperiatur: vt clerici oĩno iurare non audeãt: dignũ eſt: vt totꝰ clericalis oꝛdo a iuramẽto calũnie pꝛeſtãdo ſit inmunis. Preterea ſtatuti pꝛincipis tenoꝛ talis eẽ dignoſcit. Nos itaq; (diuine et hũane legis intentione ſeruata) decernimus et impiali auctoꝛitate irretractabiliter diffinimus: vt nõ eps non pbr̃/ non cuiuſcunq; oꝛdinis clericus nõ abbas/ nõ aliq̃s monachꝰ vel ſctimonial': in cã quacũq; ſiue ↄtrouerſia: ſeu crimiali ſeu ciuili: iuſiurandũ ↄpellat qualibet rõne ſubire. ſ; aliis idoneis defenſoꝛibꝰ (ſi expedire eccl'e ſue nouerit) hmõi offiñ liceat delegare. ❡ Uerũ cũ hac moderatiõe vt eps i cõſulto ro. ponti. q̃ſq; clericus i cõſulto p̃lato ſuo minime iurare audeat. ❡ Oibꝰ autẽ epis ⁊ vniuerſo clero ita cuſtodiri debere mãdamꝰ/ vt ſi quis in illã ↄmiſerit: veniam ſibi deinceps noueri dene/gari. Idez oꝛdinatoꝛi ro. ec. ſubdia. et magiſtro oibono.

❡ In ſpiritualibꝰ cauſis de calumnia non iuratur.

Capitulum. ij.

Litteras: ⁊ ifra. ❡ Sane ro. ec. in his caſibꝰ i quibus de eccleſiis decimis et rebus ſpũalibus tantum agitur iuramentum calũnie nec dare nec recipere conſueuit: eo q tales cauſe non ex legum diſtrictione ſed ex canonum equitate finem debitum ſoꝛtiuntur. canones autez iuramentum calunnie in hmõi cãis nullis pꝛoꝛſus indicunt. Unñ ↄtentione de iuramento calũnie pꝛeſtando omiſſa ad vlterioꝛa diſcretio vr̃a ꝑcedat. Eugeniꝰ papa.

❡ Pꝛincipal' ꝑſona nõ iuſſte releuatur ab onere iurandi de calũnia: ſ; compareat ꝑ economũ ſ; ſibi vl' economo ẽ deferẽdum iſpecta q̃litate cãe ⁊ ꝑſonarũ. h. d. Capi. iij.

In ꝑtractãdis cãis ſacramẽtũ calũnie nõ paſſim ꝑcipimꝰ exiberi: ſ; cãe ⁊ pꝛincipaliũ ꝑſonaꝝ q̃litate inſpecta. q̃nq; ꝑ ipſas pꝛicipales ꝑſonas: q̃nq; per economos q̃ cãz oĩno nõ neſciãt in aĩaz iurãtis illõ mãdamꝰ pꝛeſtari. Idẽ magal. et nemauceñ. epis.

❡ Uniuerſitas tenet iurare de calũnia niſi releuet ſe ↄſtituẽdo economũ

Capitulum. iiij.

Imperatoꝛum: ⁊ infra. ❡ Accepimus q ab abbate et fratribꝰ clareuallis (ſicut ab aliis) exigit calumnie iuramẽtũ. ❡ Ad qđ faciẽdũ eos cogere nõ debemus. ❡ Sz ne aliena iura videant hmõi occaſione illicite detinere et ipſi a cã ſua decidãt/ ſi ex parte ipoꝛũ ꝑdictũ iuramentũ cum res poſtulauerit nõ fuerit ꝑſtitũ: eiſdẽ ꝑcipimꝰ vt in ſuo monaſterio economũ ſtatuãt: q̃ pꝛo eis petere/ ⁊ excipere/ atq; iuramentum de calũnia (cũ neceſſe fuerit) valeat exhibẽ. et infra. ❡ Tu vo frater nemauceñ. epe economuz idoneum ſtatuas: qui in tali officio conueniens ipi monaſterio videatur. Lucius. iij. elieñ. epo et archidiaco. noꝛuiceñ.

❡ Clerici etiam in eoꝛum cauſis iurant de calũnia/ cõtraria cõſuetudine non obſtante.

Capitulum. v.

Ceterum quia nouꝫ moꝛbis noua conuenit antidota pꝛeparari: mandamus quatenus in cauſa que inter R. clericum de ſancto albano ⁊. J. ⁊. F. canonicos londoñ. vertitur: ad veritatem eliciẽdam appellatione ceſſante ꝑſtari faciatis ab vtraq; parte calũnie iuramentum Conſuetudine que legi contraria eſt non obſtante. Inno. tertius epo placeñ.

❡ Pꝛocuratoꝛ vel ſyndicus vniuerſitatis eccleſiaſtice vel ſecularꝫ de calũnia iurare põt. h. d.

Capitulum. vj.

Cum cauſam que iter rauẽnateñ. ar chiepm et cõe fauentinum ſup villa luci ac quibuſdam aliis vertitur delegatis iudicibus duxerimus committendam: et iidem in negocio minime ꝓceſſiſſent: nos partibus dedimus in mandatis: vt pꝛo ipa cauſa nr̃o ſe cõſpectui pꝛeſentarent: quoꝛũ pꝛocuratoꝛibꝰ cum inſtrumentis de rato in nr̃a pꝛeſentia cõſtitutis petitionem ipſius archiepi per pꝛocuratoꝛem eius fecimus exhiberi: ⁊ ad eam partẽ alteram reſpondere. ac interrogationibꝰ ⁊ reſpõſiõibꝰ redactis in ſcriptis ⁊ lite coꝛã nobis pleniſſime cõteſtata: fecimꝰ calũnie iuramẽtũ ab ipis pꝛocuratoꝛibꝰ vtriq; pꝛeſtari. Grego. nonꝰ epo beluaceñ.

❡ Epiſcopus iurat de calunnia ſi per ſeipſum elegit litigare/ pꝛopoſitis tamen non tactis euangeliis. Si vero ꝑ ſyndicum litigat/ per illum poterit iurare. h. d.

Capitulum. vij.

Cum in cã pecuniaria quã iter te. et. R mota eſſe ꝑponis nõ ꝑ te ſ; ꝑ ſyn=

dicũ vel actorē elegeris litigare: ꝑ illũ quidē preſtādum erit calũnie iuramentũ: qđ ſi per teipſuꝫ propoſitꝫ tm̄: ſed nō tactis euāgelijs: ſicut in dicendo teſtimonio a te videtur hmōi iuramentũ exhibēdum: ⁊ infra. ¶ Actor refutādo iuramentum calũnie ſine cauſa cadere dꝫ ab inſtituta actione. reus autē debet haberi pro cōfeſſo. h. d. ¶ Pena vero recuſantꝫ hoc iuramentum cũ preſtādũ fuerit: eſt vt actor ab inſtituta cadat actione. reus haberi debeat pro cōfeſſo. ¶ De dilationibus.

Alex.iij.cā. ⁊ vigorieñ. epis.

¶ Sũma ſic ne videatꝛ conuenire Rubri. de appellationibus. Citatio vocatoria cum peremptoria non dꝫ eſſe nimis breuis maxime vbi de rebus eccl'iaſticis agitꝛ niſi neceſſitas aliud ſuggerat. Capi.j.

Dilecti filij abbas ⁊ monachi de.b. nobis iſinuare curarũt ꝙ cũ cām q̄ vertitur inter ipſos et moniales de leſeñ. ſuꝑ eccl'ia. de alteñ. decano et archidi. lincoñ. cō miſerimus terminandam: ipſi timētes ſe a iudicibus aggrauari eo ꝙ ad primam citationem terminum ſibi nimis breuē et peremptorium ſtatuerunt: ad noſtraꝫ audiētiam duxerunt appellandum et infra. ¶ Quia vero non ſpectat ad iuris ordinem diē peremptorium/ maxime cuꝫ de rebus eccl'iaſticis agitur (niſi forte neceſſitate vigente) taliter maturare. Mandamus q̄te. ſi eſt ita: reuocato i irritũ ſi qđ iueneritis poſt appellatione hmōi attentatũ: i cā iuxta prioꝝ tenorē lr̄aꝝ ꝓcedatis. Celeſtinus.iij. ¶ Inducie deliberatorie denegantur reo ſi ꝑ lr̄as citatorias plene potuit inſtrui ⁊ deliberare ſuper eo de quo queritur.

Capitulum.ij.

Preterea adiecisti ꝙ cum cauſe tibi a ſe. ap. delegantur ⁊ in lr̄is citatorijs reſcriptuꝫ ap'licũ inſeris: vt eo viſo deliberare valeat quis ab altero cōuenitꝛ: ⁊ infra. ¶ Quia igitꝛ qđ agēdum ſit in hoc caſu deſideras edoceri: taliter tibi r̄ndem9: ꝙ reo ad iudiciũ legitime conuocato/ ſi ex reſcripto ſibi tranſmiſſo plene potuit iſtrui ſuꝑ eo de quo in iudicio conuenitur. inducie deliberatorie nō ſunt vlterius indulgende: ſꝫ procedendum potius eſt ad examinationē cauſe: ⁊ finem ei debitũ iponendũ. Honorius.iij. ferētino. epo. ¶ Ex deductione verbi gñalis vel ambigui poſiti in libello nouelle deliberatorie dande nō ſũt/ ſi ꝑ expſſa potuit reus deliberare ſuꝑ ambiguitate illa vel gñali. h. d. Capi.iij.

Littere tue ac petitio archipbr̄i ſctārũ priſce et aq̄le de vrbe: nobis exhibite ꝯtinebant: ⁊ infra. Idē archipbr̄ cōtra nobiles viros. M. ⁊ G. libellũ eccl'ie ſue nomine obtulit ꝯtinētē ꝙ penſio de poſſeſſiōib9 ſoluta nō fuerat ipſi eccleſie elapſis iā trib9 annis ⁊ vltra. Nobilib9 vero ipſis petentibus vt explicaret ipſis ſpaciũ quod ꝑ hanc adiectionē ⁊ vltra ſignificari volebat: et ipſo archipbr̄o exprimēte: ꝙ. vij. annis fuerat in dicte penſionis ſolutione ceſſatum: ijdeꝫ dicentes libellum eſſe hmōi expreſſione mutatuꝫ: longiores ad deliberandum petierunt inducias: quas quia denegaſti eiſdem/ ad nr̄am audiētiā appellauerũt. ¶ Nos igitꝛ appo. hmōi friuolam reputantes/ mandamus quatenus ea nequaq̄ꝫ obſtante in negocio ipſo rōne preuia ꝓcedas iuxta priorum cōtinentiā lr̄aꝝ. Grego. ix. abbati aq̄ viue turoñ. dioce. et archid. turonē. ¶ Si citatus in cā ardua de longinquo vocatur pro publica vtilitate etiam ad locum iudicij: tamen ꝙ infra terminum citationis deliberare/ ⁊ alia ſibi neceſſaria ad comparendum explicare non potuit: in termino r̄ndere nō cogitur ſi repiatꝛ i loco iudicij: ſed habebit nouas inducias. h. d. notabilit'.

Capitulum.iiij.

Expoſuit nobis bituricenſ. archieps: et infra. Burdegalē. archiepō dedimus i mādatꝭ vt ſuꝑ iure primatie: quā i eo ⁊ i ꝓuīcia ſua dictus bituricē. archieps ſe hr̄e ꝓpoſuit: ad initiũ prime ꝑterite quadrageſime qđ ei terminũ peremptoriuꝫ aſſignauimus per ſe aut per ꝓcuratorem idoneum: ſe cōſpectui nr̄o preſentaret. Cumqꝫ poſtmodum perſonaliter vocat9 pro eccl'ie romane ſubſidio: ad no. audiē. acceſſiſſet: bituricen. archieps apud ſe. ap. ꝯſtitutus: poſtulauit inſtanter vt i eodē negocio ꝓcedere deberem9. Idē vero burdegal. archieps ad propria rediens cōſtituit pro ſe procuratorem in ipō negocio: q̄ (ſaluis exceptionibus ſibi competentibus in r̄ndendo ⁊ defendendo: ac alijs) oīa faceret que in propria erat perſona facturus. Petente ergo archiepō ſupradicto. vt prefatus procurator r̄nderet eidem: ille excipiendo propoſuit ſe ad hoc nō teneri: cũ ꝓ alia maiori cā pro publica ſcꝫ vtilitate dict9 burdegal. vocat9 ꝓ abſente reputari debuerat: et reuocandi domum

priuilegium habuiſſet. Non dum etiam ſup hoc delibera uerat cum ſuffraganeis ſuis et alijs quorum cõſilium taz ardua cauſa requirit: nec tp̃s habuerat in q̊ ad vtrũqz negocium valuerit (ſicut expe diret) eſſe paratus. Sz pars altera econtra rn̄dit / ꝙ cum ſuper queſtione predicta pri us fuerat euocatus: nr̄e intẽ tionis non fuerat primũ mã datum per poſterius reuoca re tp̃is quoqz ſpaciuz habue rat tam prolixuz vt potuiſſet (ſi voluiſſet) ſuper cauſa de liberare predicta ſicut fece rat cum quibuſdam: et commode vtriqz negocio iminere: et infra. ¶ Nos igitur de concilio fratrum nr̄oꝝ vſqz ad proximum venturum feſtũ natiuitatis dn̄ice dilatio nẽ ad hoc ſibi duximꝰ indulgendaz. ¶ De ferijs. ¶ ex cõ. apud cõpẽdium. ¶ Diebus dn̄icis mercari / litigari / iudi cari. vel iurari non debet ſed de veſpera ad veſperam debent celebrari. Capitulum. i.

Omnes dies dn̄icos a veſpera in veſperam: cũ oĩ veneratione decernimus obſeruarij: z ab omni illicito opere abſtinere vt in eis mer catum minime fiat: neqz placi tum: neqz aliquis ad mortez vel ad penam iudicetur nec ſacramenta (niſi pro pace vl̃ alia neceſſitate) preſtentur. A. lex. iij. ¶ Feſtorum princi pium z finis fieri dz ſcd̃m ip ſorum magnitudinẽ z conſue tudinem regionum. hoc pri mo. In precipuis feſtis z inter paſcha z pẽthecoſtem nõ fit ſo lemnis genuũ flexio. Si ta mẽ tũc clerici vel epi ordinẽt ſcd̃m ordinationis modum genua flectuntur hoc ſcd̃o. Ro. eccleſia ſpãle feſtum de trinitate non facit: ſeruatur tñ de hoc cuiuſqz eccleſie cõ ſuetudo. hoc tertio. Capl̃m. ij.

Quoniã in pte: et infra. ¶ Lz ſcriptũ ſit de veſpa in veſperam celebrãdis ſabbata vr̃a: feſtorũ tñ princi pium z finis iuxta eorũ qualitatem et diuerſarũ regionũ conſuetudinẽ debet attendi z ſicut magnitudo dierũ exigit prius incipere et tardius terminari: z infra ¶ Diebus aũt dn̄icis z alijs precipuis feſtiuitatibus: ſiue inter paſcha z penthecoſtem / genuũ flexio neqq̄z dz fieri: niſi aliquis ex deuotione id velit facere in ſecreto In conſecrationibus aũt epoꝝ z clericorum ordinationibus: conſe crans et cõſecratꝰ tñ genua flectere pñt: ſcd̃z ꝙ conſecrationis modus requirit.

¶ Preterea feſtiuitas ſacte trinitatis: ſcd̃z cõſuetudines diuerſarum regionum: a qui

buſdã cõſueuit ĩ octauis penthecoſtes: ab alijs: ĩ dn̄ica prima an̄ aduẽtuz dn̄i celebrari. Eccl̃ia ſiquidẽ romana in vſu nõ habet ꝙ in aliq̊ tp̃e hmõi celebret ſpãliter feſtiuitatez cũ ſingul̃ diebꝰ: gl̃ia pa. et fi. z ſpi. ſan. z cetera ſil̃ia dicant ad laudẽ ptinẽtia trinitatis. Idem triburieñ. archiepõ.

¶ Propter neceſſitatẽ aliquorum licet diebꝰ feriatis in honorem dei operi ſeruili in tẽdere maxime circa rez tp̃e perituram: h. d. Capl̃m. iij

Licet tam veteris q̃z noui teſtamenti pagina ſe ptimum diem ad humanam quietem ſpãliter deputauerit: z tã eum q̃z alios dies ma ieſtati altiſſime deputatos necnon natalicia ſanctorum martyrum eccleſia decreuerit obſeruanda: et in his ab omni opere ſeruili ceſſanduz z infra. ¶ Indulgemuz vt liceat prochianis veſtris diebus dn̄icis z alijs feſtis preterq̃z in maioribus anni ſolẽ nitatibus: ſi alecia terre ſe inclinauerint: eorum captioni ĩ gruente neceſſitate intendere. ita ꝙ poſt factam capturam eccleſijs circumpoſitis z chriſti pauperibus cõgruã faciant portionem. Clemẽs iij. alias. Cele. ¶ Tres ſeptimane quibus canon prohibet fieri nuptias ante feſtum Iohãnis baptiſte non cõtinuãtur feſto: ſz intelligitur de ſeptimana aſcenſionis cum duabꝰ ſequẽtibꝰ. Ca. iiij

Capellanus tuus frater epe: corã nobis ex pte tua propoſuit: ꝙ cum ſtatuta canonica declarẽt nuptias tribus ſeptianis an̄ feſtũ nati. beati Iohannis baptiſte minime celebrari debere. quidam hebdomadas illas abſ qz interpollatiõe ↄtinuãdas intelligũt. Alij vero inter feſtum et ipſas volentes facere interuallum: illud dicunt ob reuerantiam feſtiuitatis penthecoſtes fuiſſe ſtatutuz que in ſeptimanis iſtis ſolet interuenire quandoqz: et ſic a tribus diebus rogationuz ante aſcenſionem dn̄i inchoãtes vſqz ad octauum diẽ poſt penthecoſtem illis hebdomadis computatis illo tantum ſpacio temporis celebrari nuptias non permittunt / earum celebrationem abinde nullatenus inhibentes.

¶ Quia ergo conſulti fuimꝰ vtra iſtarum opinionum potior videatur: nobis z fratribus noſtris apparuit ꝙ licet ea ſit ro. ec. conſuetudo vt q̊cunqz tempore matrimoniuz contrahatur conſenſu interueniente legitimo de preſenti. q tamen a ſeptuageſima vſqz ad. vij. dies poſt penthe

coſten celebrari nuptie non
ſinuntur ⁊ poſtea etiam trib⁹
ſeptimanis vel pluribus an=
te feſtiuitatē ſancti Johan=
nis ſine differētia celebran=
tur: poſterior ſentētia melio
ri ⁊ ſubtiliori nititur ratione
et ſiue ſecundum canones a
ſeptuageſima vſq₃ poſt o=
ctauas paſche: ſiue iuxta cō
ſuetudinem eccleſie roma.
vſq₃ poſt. vij. dies feſti pen=
thecoſtes: quod caret octa=
uis: nuptie ſuſpendantur: in
dñica que ſequit̃ et deinceps
poſſunt licite celebrari. Gre
go. ix. ¶ In ferijs introdu=
ctis in honorem dei: ⁊ ſancto
rum (niſi ob neceſſitatem vel
pietatem) iudicium exerceri
non poteſt etiam de conſen=
ſu partium: ferijs tamen in=
troductis fauore hominum
partes renunciare poſſunt.

Capitulum. v.

Onqueſtus eſt nobis
⁊ infra. ¶ Quamuis
non prorogari: ſed expedire
deceat queſtiones: debet ta=
men iudicialis ſtrepitus die
bus conquieſcere feriatis: q̄
ob reuerentiam dei noſcun=
tur eſſe ſtatuti ſcʒ Natalis do
mini. ſancti ſtephani. Johā.
euangeliſte Innocentium: ſā
cti ſiluestri. Circūciſionis.
Epiphanie. vij. diebus dñice
paſſionis. Reſurrectionis cū
vij. ſequentibus. Aſcenſiōis
Penthecoſtes cum duobus
qui ſecūtur. Natiuitatis Jo
hannis baptiſte Feſtiuitatū
omnium virginis glorioſe. xij
apoſtolorū ⁊ precipue Petri
et Pauli: Bti laurētij Dedi
catiōis beati michaelis So
lemnitatis omnium ſanctorū
ac diebus dñicis ceteriſq₃ ſo
lemnitatibus q̄s ſinguli epi
ī ſuis dioceſibus cum clero ⁊
pplo duxerint ſolemniter ve
nerandas. quibus vtiq₃ ſolē
nibus ferijs (niſi neceſſitas
vigeat vel pietas ſuadeat) vſ
q₃ adeo cōuenit ab hmōi ab
ſtinere: vt conſentientibus
etiam partibus nec proceſſ⁹
habitus teneat nec ſnīa quā
contingit diebus hmōi pro=
mulgari. ¶ Licet diebus fe
riatis qui gr̄a vindemiarum
vel meſſium ob neceſſitates
hominum indulgentur: pro=
cedi valeat: ſi de partium pro
ceſſerit voluntate. ¶ De or=
dine cognitionum. Clemens
iij. alatrino. epō. ¶ Contra
mulierē vendicare aliquē in
maritū admittitur exceptio
cōſanguinitatis que pri⁹ di=
ſcutiēda eſt q̄₃ ſup matrimo
nio pronuncietur ⁊ ſufficit ſu
per ipſo principali pronun=
ciare. h. d.

Capitulum primum.

Ntelleximus ꝙ cū q̄dā
mulier peteret quēdā
in virum: teſtes ad ſue inten

tionis aſſertionem induxit:
per quos pars viri futurum
ſibi p̄iudiciū metuens / exce=
ptionem ɔſanguinitatis ob=
iecit ex qua intendit petitio
nem mulieris elidi: ⁊ infra.
¶ Inq̄ſitioni tue taliter du/
ximus reſpōdendū ꝙ cū exce
ptione ꝓbata: queſtio pric̄i=
palis pimat̃: ante eſt cogno=
ſcendum de ip̄a: q̄₃ ad diffini/
tionis articulum procedat̃. q̄
facto: virum ab impetitione
mulieris (put expoſcit ratio
iuris) abſoluas. Innocen. iij
epō narmarin̄. ¶ Si reus cō
tra actore ſpoliatorē ſpolia=
tionem opponit aut excipiē
do / ⁊ tunc pri⁹ auditur et ea
ꝓbata reſpondere non cogi
tur ſʒ per hoc nō reſtituitur
aut agendo / ⁊ tūc ſimul vtra
q₃ queſtio terminatur: et ea
ꝓbata reſtituetur. Caplm. ij.
Um dilectus filius ab=
bas de ferentino: de no
bilibus viris dn̄is de artone
depoſuerit queſtionē₃: ꝙ ma
nu armata ⁊ cum exercitu ad
caſtrum monaſterij venien=
tes: in predis animalium ⁊ a
lijs damnificare dictum ce=
nobium preſumpſerunt: de q̄
bus iuſticiam ſibi fieri poſtu
labat. ¶ Et citra litis conte
ſtationē₃ ſub forma exceptio
nis fuit ex aduerſo rn̄ſum ꝙ
per ip̄i⁹ dolū ⁊ violētiā caſtrū
ſtrati amiſerant qđ et proge
nitores eoꝝ tenuerant: ⁊ ipſi
poſſederant in q̄ete ſibi petē
tes prius reſtitui q̄₃ petitio
nib⁹ ipſi⁹ reſpōderēt: p̄fertiʒ
cū teſtes haberēt p̄ſentes: p
q̄s intētionē ſuā incontinēti
probare volebāt. ¶ Veruʒ ex
parte abbatʒ fuit talit̃ repli=
catuʒ ꝙ ab eo reſtitutio peti
nō poterat: q̄ non fuerat ſpo
liator: p̄ſerti cū dictū caſtruʒ
ad ius ⁊ ꝓprietatē ſui mona
ſterij ptineret: qđ etiā ps ad
uerſa nullatenus denegabat
vn̄ vt verus dn̄s ad quem ab
alio res ſua poſſeſſa reuerti
tur etiam poſt tempora lon=
giora: retentiōis debebat cō
modum obtinere: ⁊ iudiciuʒ
reſtitutorium contra ſpolia=
torem tm̄ competere dinoſci
tur: ⁊ infra. ¶ Nos autem di
ſtinguendum eſſe credimus
vtrum ſpoliationis queſtio
ab eiſdem nobilibus ſit ob=
iecta in modum actionis ad
reſtitutionem petendā: an in
forma exceptionis ad inten=
tionem aduerſarij repellen=
dā. ¶ Cū ea in modū actiōis
ꝓpoſita / itelligantur mutue
petitiones ſeſe tāq₃ diuerſe
minime ɔtingētes: ac p hoc
iuxta regulā iuris q̄ di. Qui
prior appellat prior agat: q̄
pri⁹ eēt ꝓpoſita pri⁹ foret tra
ctāda quāq₃ ī idē iudiciū am
be deducte viciſſimq₃ tracta
te ſimul eēnt eadeʒ ſnīa ter=

minande. ¶ Sed qm̄ queſtio illa fuit ab eiſdē nobilib⁹ tantū in modū exceptionis obiecta interloquēdo pnūciauimus vt probatiões eorū ſup ipſa exceptione primit⁹ audirent: ⁊ ea pbata legitime / abbati non cogerent rñdere ſup petitionib⁹ memoratis / donec reſtituerētur ab ipſo. cū ſpoliatori ſpoliatus ante reſtitutionez nō cogat vllatenus rñdere. ¶ Uerum ſpoliatione ī modū exceptionis tantum pbata nō eſt p hoc reſtitutio facienda. Queādmodū ſi in modum exceptionis aliqd crimē teſti obijcit vt a teſtimonio repellatur: et ſi crimen ↄtra eū ciuiliter pbatū fuerit: nō ideo ſibi pena infligitur ordinaria: ſed ei⁹ dūtaxat teſtimonio nō credit. qd ea rōne contingit: qm̄ in ipm accuſatio non procedit. Teſtes etiam quorum teſtimonium reprobatur inter infames quaſi ex falſo teſtimonio non habentur. Hono. tertius. Ludouico regi frācorū.

¶ Petenti hereditatem obſtat exceptio natiuitatis que prius dꝫ corā eccleſiaſtico iudice terminari. h. d. ſecundū glo. intelligendo q̄ hic erat prius corā iudice ſeclari petita hereditas: et exceptū fuit de illegitimitate.

Capitulum tertium.

Uā eō credim⁹ latere prudentiam cām natalium regine cypri ad examē noſtrū: vt pote q̄ ad foꝝ eccleſiaſticū ptinet eē delatā: ⁊ infra. ¶ Qr vero anteq̄ʒ natalium cā terminata eēt: depēdētē ex illa ſucceſſionis cām incipe / nihil aliud eſſet q̄ʒ diuerſis pceſſibus ītricare negociū: ⁊ ↄfuſione quadā iudicij ordinem pturbare: ſi forte ab ipa regina fueris ſup hoc reqſitus: donec iā dicta cauſa natalium aplico iudicio finē acceperit patiēter expectes. Gre. ix. ¶ Agēs poſſeſſorio recupande nō tenet añ reſtōnē ſuis ſpoliatoribus: niſi ſuper qōne ſpoliatiōis rñdere pōt tñ ab agēdo repelli p exceptionem ſpoliationis. h. d.

Super ſpoliatione cōuentus aduerſus reſtitutionē petentē non eſt (niſi ſup queſtione ſpoliationis ſi eū reconueniat) audiendus. Cum reſtitutionis petitio ī hoc priuilegiata noſcatur vt ipſam intentans nō cogatur añ reſtitutionez ſpoliatoribus rñdere. ¶ Quāq̄ʒ ab agēdo (ſpoliatiōe ab eis in modum exceptionis oppoſita) repellatur. (C. iiij.

¶ De plus petionibus. Grego. ix.

¶ Ponit quattuor modos plus petendi: et penas plus petentium. Capitulum .j.

Conſiliuʒ p uidētie dici nō poteſt q̄ pecuniaʒ tibi debitam ante terminum ab aduerſario repetiſti. punit enīʒ importunitas plus petentiū ſi ſuper petitione ſua durerint in iudicio perſiſtēdum. Ita q̄ q̄ repetunt amplius ſine cā: in expenſis aduerſario cōdēnant. Qui aūt plus loco ad itereſſe tenent: p eo q̄ vtilitas adimit debitoribꝰ: quaʒ haberēt ſi ſtatuto loco ſoluiſſent. Ei vero a quo amplius tempore petitur / inducie duplicantur: nec litem excipiet / niſi ei ſoluant expenſe.

¶ Te quoqʒ dubitare nō credimus q̄ cauſa plus petitur cum aliquid ī gñe vel ſub alternatione debet: ⁊ rem ī ſpecie vel vnum preciſe peti contigit. Re autem: ſi. x. ſint debita: et. xx. petentur. Loco vero cum quis non vbi cōuenit ſoluere ſed alibi cōuenitur. Tēpore q̄ʒ: cū añ diem vel cōditionem petitur qd debetur.

¶ De cā poſſeſſionis et proprietatis. Grego. duci ſicilie.

¶ Cā poſſeſſionis ⁊ pprietatis ſub eodē iudice terminari dꝫ: nec contra abſentē eſt pnunciandum.

Capitulum .j.

Suſceptis: et infra. Legali prouiſione decretum eſt tam momenti q̄ʒ proprietatis cauſam ſub vno eodēq̄ʒ iudicio debere cognoſci. ¶ Nec nos cōtra inauditā partē aliqd poſſumus diffinire. Celeſti. iij. ¶ Si actū eſt poſſeſſorio et petitorio / pt iudex receptis probatōnibus ſup vtroqʒ prius diſcutere poſſeſſiōis pbatiōes ſup poſſeſſorio: ⁊ illud terminare

Capitulum .ij.

Ad vltimum interrogati fuim⁹ ſi iudices deputati vt de poſſeſſione et pprietate cognoſcāt: grauib⁹ partium ſumptibus parcere cupiētes / de vtraqʒ ↄmixtim audiāt allegatōes partiū ⁊ teſtes admittāt deīde prius audiant atteſtatiōes de poſſeſſione ⁊ pronuncient ſecundū tenorem illarum vtrum licite hoc agat. ¶ Nos aūt (cuʒ hoc ſit in iure ciuili expſſuʒ) q̄ licite poſſit fieri rñdemus. Inno. iij. archiepō ⁊ canonicis ſutrinis. ¶ Si ſpoliatus poſſeſſorio et petitorio ſimul agēs poſſeſſionē et ſpoliatione pbat ſʒ nō dñiuʒ ſeu proprietatē: obtinet in poſſeſſorio ſʒ ſuccumbet in petitorio.

Capitulum tertium.

Cum eccl'ia ſutrina paſtore vacaret: vos conuenientes in vnum: et (ſicut

q. iij.

moꝛis eſt) ſpiritusſancti gra
tia inuocata / paſtoꝛem vnani
miter elegiſtis: petentes ip-
ſius electionem a ſede apo-
ſtolica confirmari. ¶ Uerum
clerici cõuẽtualium eccleſia
rum ciuitatis eiuſdem conſe
quenter ſuaꝫ depoſuere que
relam: ꝙ cum in epiſcopoꝛuꝫ
electionibus ipſi ac predeceſ
ſoꝛes eoꝛum conſueuerũt in
tereſſe: vos eis renitentibus
et excluſis ad electionem
pꝛocedere pꝛeſumpſiſtis quã
ob hoc non confirmari ſed
infirmari potius poſtula-
bant.

¶ Partib⁹ ergo apud ſedeꝫ
apoſtolicam cõſtitutis in au
ditoꝛuꝫ pꝛeſentia teſtes vtri
qꝫ pꝛoducti fuerant: et eoꝛuꝫ
depoſitionibus publicatis.

¶ Pars canonicoꝛum per te-
ſtes a ſe introductos inten-
tionem ſuam: ꝙ ad eos tantũ
ſpectaret electio ſufficienter
dicebant eſſe pꝛobatam.

¶ Parte clericoꝛum nichilo
minus aſſerente: ꝙ per dicta
teſtium quos pꝛoduxerant
ꝛ ipſi aſſertionem ſuam: ꝙ e-
lectioni pontificum intereſſe
deberent: plenius pꝛobauiſ-
ſent: per que conſtare dice-
bant eos electionibus triuꝫ
ep̃oꝛum: qui eccleſie ſutrine
vltimo ꝛ immediate pꝛefue-
rant cum canonicis cathe-
dralis eccl'ie affuiſſe vocẽqꝫ
habuiſſe cum aliis eligendi.
¶ Nos igit̃ qm̃ dep̃hẽdimus
teſtes vr̃os in ꝓhibẽdis teſti
moniis varios extitiſſe atqꝫ
aduerſus fidem atteſtatiõis
ſue coꝛã auditoꝛib⁹ vacillaſ-
ſe: ꝛ ꝙ negatiuã quodãmodo
aſtruere ſatagebãt: pꝛobare
volentes ius electiõis ita ad
vos ſpectare ꝙ ad aduerſa-
rios minime ꝑtineret. ꝑ teſtes
ṽo aduerſe partis fuit ſuffi-
cienter oſtenſum: ꝙ in trium
ep̃oꝛum electionib⁹ de quib⁹
pꝛemiſſum eſt / clerici p̃ñtes
affuerint ꝛ vocem habuerint
eligendi: pꝛemiſſam electio-
nem factam eis contradicen
tibus ꝛ excluſis / decreuim⁹
irritãdã: clericos ſepedictos
in eam quaſi poſſeſſionẽ quã
añ controuerſiam motam ha
buerant reducentes. ¶ Ue-
rum quoniã in queſtione pꝛe
dicta quicquid iuris vtraqꝫ
pars in electiõe habebat de
ductum in iudicium videba
tur: cum iure ciuili ſit cautuꝫ
id venire ĩ iudicium non ſolũ
de quo actum eſt vt veniret
ſꝫ id non venire de quo nomi
natim actuꝫ eſt ne veniret: et
ſm̃ ſtatuta canonica electio-
nes ep̃oꝝ ad cathedralium
eccl'iaꝝ clericos regulariter
ꝑtinẽ noſcant̃ niſi alibi ſecus
obtineat de cõſuetudĩe ſpãli
nec ex eo ꝙ clerici añdicti ſe
inter eligẽtes ſutrinos ep̃os

ꝓbauerunt tertio extitiſſe:
ius eligendi ꝑ ꝑ breuitatem
tp̃is vſqꝫ ad p̃ſcriptionem le
gitimã nõ pꝛoducti ſibi acq̃
rere potuerunt ꝛ actoꝛe non
ꝓbante qui ꝯuenitur et ſi ni
hil pꝛeſtiterit obtinebit: ab
eoꝝ impetitiõe ſuꝑ electiõni
bus faciendis vos duximus
abſoluendos ſcepedictis ec-
cl'iaꝝ clericis ſuꝑ hoc ꝑpe-
tuũ ſilentiũ ipõnẽtes. Idem
canonicis de bethleẽ ¶ Vidẽ
dũ eſt q̃ ad intellectum qd̃ de
cretalis ſuꝑa dicit. Ca. iiii.

Cum ſuꝑ electiõe beth
lemitañ. eccl'e iter. R.
ſubdiaconum noſtrũ ꝛ. P. ca
nõicũ ſepulchꝛi dominici qõ
verteretur vtroqꝫ ſe pꝛo ele-
cto gerẽte. Cum p̃fatus ſub
diaconus a patriacha hiero
ſo. fuerit cõfirmatus ꝛc ꝛ ifra.
¶ Cumqꝫ ſe pꝛobauerat ꝑ ſe
cularẽ potentiã ſpoliatuꝫ re
ſtituendum decreuimus iu-
ſticia mediãte. ¶ Uerũ quo
niã tam poſſeſſoꝛium qꝫ peti
toꝛiũ deductũ fuerat in iudi
cium: ꝛ tã reſtõis qꝫ electio
nis qõe plen⁹ agitata: ꝛ con
ſtitit nobis electõeꝫ vtriuſ-
qꝫ minus canonicã extitiſſe
(cum iudex de q̃ re cognoue
rit ꝓnũciare debeat) vtrãqꝫ
duximus ſĩaliter irritandã.
Idem ep̃o nouioñ. ¶ Qui
agit de ꝓprietate añ conclu
ſionẽ cauſe poſſeſſoꝛio adipi
ſcende vel recuꝑande agere
p̃t: poſt ꝯcluſionem ṽo et añ
ſñiam hoc non põt niſi iuſta
cauſa ſubſit. Capitulum. v.

Paſtoꝛalis officii: ꝛ ifra
¶ Sane ſicut itimaſti
ꝯtingit aliqñ vt cũ is q̃ ſe aſ
ſerit ſpoliatum ſuum trahit
ſpoliatoꝛeꝫ in cãm: inter ipſa
iuris auſpicia requiſit⁹ quo
malit experiri iudicio litem
pꝛopꝛietatis ingreditur de
illata ſibi violentia nullã fa-
ciens mentionem cum auteꝫ
fuerit in cã pꝛoceſſum nouũ
iudiciuꝫ ſuper poſſeſſoꝛio ni
titur inchoare. ꝛ infra ¶ Cõ
ſultatiõi tue t. r. ꝙ poſſeſſo-
rio q̃dem iudicio qd̃ de recu
ꝑanda ſeu adipiſcẽda poſſeſ
ſione ꝓponitur anteq̃ꝫ renũ
ciatum ſit aut cõcluſuꝫ ĩ pꝛo
pꝛietatis iudicio pꝛimit⁹ in-
ſtituto agi põt ab eo qui rẽ
ceperit vendicare. ¶ Cuꝫ le
gali ſit pꝛouiſione ſtatutum
eum qui fundũ vẽdicauerit
ab eo cũ q̃ interdicto vnde vi
potuit experiri pẽdẽte iudi
cio interdictũ poſſe nichilo
min⁹ intentare. ¶ Aliis poſ
ſeſſoꝛꝫ iudiciis ſuo roboꝛe du
raturꝫ: q̃ vẽdicatiõeꝫ dñii ſui
natura p̃cedũt. ¶ Si ṽo re-
nũciatũ fuerit vel ꝯcluſuꝫ / vt
tã poſſit cã ꝓprietatꝫ diffini
tiue ſẽtẽtie calculo t̃minari.
¶ Ne lites litib⁹ icul cẽt: ꝛ via
poſſit fraudibus aꝑiri cã

nō deciſa poſſeſſorio nō erit
vtendum ¶ Niſi iudex q̄ de
cā cognoſcit hoc ipſum ex iu
ſta cauſa viderit expedire.
¶ Puta cum ex perſpicuis
indicijs facile arguitur iniq̄=
tas iuaſoris: et ſpoliato caſu
ſeu malicia pbandi copiā ſub
traxerit facultatem. ¶ His
igitur et alijs cauſis inſpe=
ctis q̄ ꝯtinent equitatē; aut
iuſte mouerint aīm iudicātꝫ
poſtq̄ꝫ etiam ꝯcluſum fuerit
poſſe agi poſſeſſorio iudicio
non negam⁹. I dem epō ꝛ of
ficiali ſācti andree. ¶ Si pe
titorio et poſſeſſorio ſimul ē
actū vna ſnīa terminatur ꝛ p̄
mittitur poſſeſſoriū in termi
nando ſed in exequendo pre
ualet petitoriū. Capl̃m. vi.

Cum dilectus et infra
¶. Ad quartuꝫ breuit
reſpondem⁹ ꝙ cū ſup poſſeſ
ſorio ꝛ petitorio ſimul eſt ac
tuꝫ vtrūq̄ꝫ vna ſnīa dꝫ termi
nari. Sed licet in pronuncia
tione ſit poſſeſſio premitten
da in executione tamen dꝫ p
prietas preualere. I dē ve=
roñ. epō. ¶ Adiudicatur illi
bn̄ficium q̄ probauit collato
rem ſuum fuiſſe ī poſſeſſiōe
ꝯferēdi collationis tpe: per
hoc tn̄ nō ꝓhibetur ſuccum
bēs agere ꝯ ꝓprietate iuris
ꝯferēdi cū ipo collatore. hoc
vult tota littera.

Capitulum. vij.

Cum olim q̄ſtio q̄ inter
archidiaconum ex vna
parte et archip̄ſbyterū et ca
nonicos vicētine eccleſie ex
altera et infra. ¶ Qm̄ p atte
ſtatiōes nobis ꝯſtitit euidē
ter ꝙ ab epis vincē. eccl̄ie ar
chidiaco. ip̄e ſine reclamatio
ne aliq̄ canonicoruꝫ duobus
archidia. ꝯtinue q̄ añ ipꝫ ex=
titerāt fuerat aſſignat⁹ ꝛ q̄
canōici p̄dicti iudices recu=
ſare mīme debuerīt: cū cā pre
dictis iudicibus fuiſſet dele
gata de vtriuſq̄ꝫ partis pro=
curatoꝝ aſſenſu: p̄dictuꝫ ar=
chidiaconatuꝫ eidē p diffini
tiuā ſnīam adiudicare cura=
uim⁹: canonicis vincē. ꝑpetu
um ſilentiū īponētes. ¶ Re
ſeruata tn̄ eis q̄ōne ꝓprieta
tis ſup collatōe archidiaco
nat⁹ ipi⁹. ſi forte ſup hoc con
tendere voluerint aduerſus
epm̄ vicē. cū res inter alios
acta nō dꝫ eis p̄iudiciū gn̄a=
re. Hono. iij. abbati ſanctiꝗ
prlani torcell. dioceſis ꝛ ſctē
Marie noue de venetijs.
¶ Si petens rem ex vna cā
ſuccūbit: ex alia cā petere po
terit. h. d. quo ad lrām. vel ſic
Petēti rē iure dn̄ij poſſeſſio
nem ꝓbare nō ſufficit. h. d. q̄
ad titulum: Cpm̄. viij.

In cauſa que inter pa=
triarchā grādeñ. ex vna pte
ꝛ abbatē ꝛ cōuētū monaſte=
rij ſcti georgij de venetijs ſu
per ſubiectōe ipi⁹ monaſte
rij ex altera vertebat: inueni
mus ꝑ eodē p̄triarcha proba
tum ꝙ inter alia abbas q̄ñq̄ꝫ
iuit ad ei⁹ ſynodū. l. ſol. vene
toꝝ ei p plures annos exſol
uens: ꝛ īfra. ¶ Ad hec cū de
p̄miſſis. l. ſol. q̄ſperijt ad ſub
iectōis indicium a p̄triarcha
ſit actū: p ſnīam diffinitiuam
quā ſup hoc ꝯtrariā raporta
uit: ei nō adimim⁹ (ſi alio iu
re de ipis experiri voluerit)
poteſtatē. ¶ De reſtōe ſpo
liatoꝝ. Greg. ix. epō cōſtañ.
¶ Aduerſus reſtōnē petētē
non eſt audiēd⁹ re⁹ de ꝓprie
tate opponēs niſi actore con
ſentiente. Capitulum. i.

Licet mul
tuꝫ ꝛ īfra
¶ Conq̄
ſt⁹ eſt no
bis Phi
laſi⁹ cec⁹
eius cam
puꝫ ab ec
cleſie hominibus irrationa
biliter occupatum ¶ Quod
ſi ita eſt: q̄ꝫq̄ꝫ ante oēm ꝯten
tionē poſſeſſio ei debuerat
violenter ablata reſtitui: tn̄
q: Euētius diaconus ipi⁹ ec
cleſie ꝯſētiente illo ꝯſtituit
ſe legitime ꝓbatuꝝ dictū cā
pū eiuſdē eccl̄ie iuris eſſe in
quire ꝟitatē. et ſi hoc proba
tū fuerit: huic dicēdū eſt vt a
ſua intētōe diſcedat ¶ Alio
quin res ei ablata reddatur.
Alexander. iij. vigoreñ. epō
¶ Petēti reſtōnē bn̄ficij nō
obſtat renūciatio facta poſt
ſpoliatōeꝫ: q: p̄ſumit nō ſpō
tanea. Et ſerioſe addidi: q̄a
p̄ſumit nō ſpōtanea: qm̄ et ſi
ꝓbaretur ſpōtanea deberet
obſtare talis exceptio vel re
nūciatio in bn̄ficialibus. C. ij

Sollicite cures ꝑquire
re quo tempore. N. re
nunciauit eccleſie: ꝛ ſi tibi cō
ſtiterit eū ſpoliatū cum eidē
eccleſie renunciauit: contra
eum teſtes alterius partis
de iuramento ꝛ renunciatio
ne ſpōte facta añq̄ꝫ reſtitut⁹
fuerit nō admittas. Qr non
eſt ꝟiſimile ꝙ ſpōte iuri ſuo
renūciauerit / q̄ renūciat ſpo
liatus. ¶ Sed teſtes eiuſdē
N. quib⁹ intēdit ſe ꝓbare ꝙ
violēter ꝑdicta eccl̄ia fuerit
ſpoliatus (dummodo idonei
ſint) recipere nō poſtponas
I dē. ¶ Petēs reſtitutionē
beneficij nō auditur etiāꝫ ſi
ſpoliationē ꝓbat: ſi ꝓbatur
eū ſpōte illud bn̄ficiū prius re
ſignaſſe. Capitulū. iij.

Accepta q̄ōne. P. cleri
ci ꝙ violenter fuerat eccl̄ia
ſpoliat⁹ vobis dedim⁹ ī man
datis vt ſi hoc cōſtaret: eā ſi
bi reſtitui faceretis. q̄ cogni
to reſpōſū eſt ab aduerſario
id non debere proficere / eo
ꝙ ſpontanea voluntate corā

eboꝛac.archiepiſcopo ap.ſe.
le. pꝛeſcriptam eccleſiaꝫ ab
iuraſſet et infra ¶ Mandā-
mus quatenus ſi vobis con
ſtiterit ꝙ pꝛefatus. P. nullo
metu vel vi coactus:ſed ſpō
tanee ꝓlibatā eccleſiam tali
ter abiurauerit:ei ſuper hoc
perpetuum ſilentium impo
natis. Idem vigoꝛeñ.epō et
elieñ.archidī. ¶ In interdi-
cto de retinenda ſuccumbit
reus ipſius abiuratione pꝛo
bata.h.d.quo ad titulum.

Capitulū quartum.

AUdita q̄rela. T. cle-
rici ꝙ.P.ꝑſona eccl'ie de ſan
der ipm ſuper eccleſia ſua de
peleñ. indebite moleſtaret:
londoñ.epō et tibi fili archi.
dedimus in mādatis vt ſi vo
bis ꝯſtaret ꝙ pꝛedictus. P.
alterius eccleſie perſonatū
haberet: vel iuramento ſpō
tanee pꝛeſtito firmauerit ſe
memoꝛato. T. ſuper eadem
eccleſia q̄ōnem de cetero nō
moturum:ab eius moleſtia
ſuper hoc compeſceretis eū
dem:et infra. ¶ Cum ꝟo vo
bis plenius ꝯſtitiſſꝫ dictum
P.nō ſolū eccl'ie alteriꝰ ꝑſo/
natum hr̄e:ſed ēt ſpontanea
volūtate eccl'iam de peleñ.in
perpetuum abiuraſſe: pꝛohi
buiſtis eidem ne dictum. T.
ſuꝑ hoc de cetero moleſtaret
¶ Lꝫ aūt nūcius eiuſdē. P.
poſterioꝛes lr̄as impetraue
rit foꝛmā aliam continentes
ꝙ non obſtantibus litteris
a ꝑte altera impetratis re-
uocari deberet ſi quid imu-
tatum eēt ī cauſa poſtq̄ꝫ idē
nuncius iter ad nos arripu/
erit veniendi. ¶ Qz tñ non
intelleximꝰ nec intelligi de
buit:vt reuocaretur quod ꝑ
vos factum eēt auctoꝛitatē
lr̄aꝝ nr̄arum: ſed ſi quid pꝛe
ſumptione vel violentia im-
mutatum eēt mandamꝰ q̄te
nus ſn̄iam quā ꝓtuliſtis an
poſterioꝛum lr̄aꝝ receptio-
nē:occaſione ipaꝝ nullatenꝰ
reuocare tentetis:et ſi con-
tra ſententiam ipſam alīqd
ſtatuiſtis:ſtudeatis id (ſu-
blato ap.obſtaculo) reuoca
re. Si ꝟo poſt receptionem
ſeq̄ntium lr̄aꝝ ſn̄ia lata fue-
rit; eo nō obſtante iuxta te-
noꝛeꝫ ipārum ap. poſtpoſita
ꝓcedatis. Ideꝫ bitxieñ.epō
¶ Petēti reſtōnē bñficij q̄ō
iſtitutōis nō canonice reſer
TAlr̄is tu (ri ñ pt. ca.v.
is :et infra. ¶ Sup illa
q̄ōne videlꝫ cū qꝫ dicit ſe de
poſſeſſione violent̄ electū et
aduerſariꝰ dicit eū nō fuiſſe
canonice inſtitutū. Nūdemꝰ
priꝰ de violēta electōe q̄ꝫ de
canonica inſtitutione agi de
bere. Qz ꝑdo ēt eſt ſcd̄ꝫ rigo
rem iuris reſtituēdꝰ. Idem
exoñ.epō. ¶ Non obſtat ex-
ceptio criminis agenti inter

dicto vnde vi vel quod vi aut
clam Capitulum.vj.

LIte cum q̄s dicit ſe de
poſſeſſione violenter electū
vel aduerſariū claꝫ poſſeſſio
nē intraſſe et aduerſarius ei
crimen obijcit vt eum a ſua
intentione repellat nō occur
rit nobis ꝙ illiꝰ obiectio ad
mitti debeat:vel pꝛincipalis
cāe pꝛopter hoc executio re
tardari:qm̄ criminaliter ad-
uerſus euꝫ añ reſtitutionem
agere non pōt cum pꝛeſuma
tur eius exiſtere iimicus.
Idē cāt.archiepō. ¶ Spoli
atꝰ ēt a iudice iuris oꝛdīe ꝑ
ꝯmiſſo añ oīa reſtituat̄.c.vij.

COnq̄rente nobis Re-
naldo clerico accepi-
mus ꝙ ipꝫ eccl'a de vuerfoꝛt
ſine iudicio ſpoliaſti. ¶ Qz
ꝟo iam nō decet honeſtateꝫ
tuam clericos tue iuriſditio
nis ſine manifeſta cā et rōna
bili ſuis bñficijs ſpoliare q̄
bus teneris pr̄na ꝓuiſione
conſulere. Mandamus q̄te-
nus. ſi eſt ita ꝑdicto clerico
ꝑfatā eccleſiā cuꝫ redditibꝰ
inde pꝛeceptis reſtituas et ī
pace eaꝫ poſſidere ꝑmittas
Reſtitutione autem facta ſi
quid aduerſus eū ſuper pꝛe/
ſcripta eccl'ia ꝓponere volu
eris:coꝛam exoñ.epō delega
to a nobis ꝑ te vel per ſuffi-
cientē rñſalē tuū cū eodē. R.
oꝛdine iudiciario poteris ex
periri. Ideꝫ. ¶ Reſtituitur
coniunx viro pꝛobanti deſpō
ſationem et copulā et de ip/
ſius impunitate cauenti niſi
magna ſit viri ſeuicia.

Capitulum.viij.

EX trāſmiſſa nobis:et in
fra. ¶ Mandamꝰ q̄te-
nus ſi vobis cōſtiterit ꝙ ꝑfa
ta mulier ꝑdicto militi legi-
time deſponſata fuiſſꝫ et ab
eo cognita:ipāꝫ ei reſtitui fa
ciatis: recepta tñ ſufficienti
cautione ꝙ illi nō debeat ali
qd̄ malū inferre. ¶ Si auteꝫ
capitali odio ita mulierē vir
ꝑſequitur: ꝙ merito de ipſo
diffidat alicui pꝛobe et hone
ſte mulieri vſqꝫ ad cauſe de
ciſionē cuſtodienda ſtudioſi
us committat̄ in loco vbi vir
vl' parētes eius mulieri nul
lā poſſint violentiam inferre
Idē. ¶ Per ſolutionē poſſeſſio
nis rei donate factā donata
rio cum auctoꝛitate donato
ris acquiritur illi donatario
rei donate poſſeſſio/ adeo ꝙ
ſi ab illa expellitur:per inter
dictum recuperande agere
potuit. Capitulum.nonum.

CUm veniſſet ad nos. B.
canonicus ſctē trinita
tis de barel'.a ſuo pꝛioꝛe ⁊ ca
pitulo deſtinatus in audien
tia noſtra pꝛopoſuit: ꝙ cum
eboꝛacē. archiepiſcopus ec
cleſiam de.n.eis ꝯceſſiſſet ⁊
per ſcriptū ꝓpꝛiū ꝯfirmaſſet

ita ꝙ poſt deceſſuȝ .G. clerici
(q̄ p̄fatā eccľiaȝ tunc retine
bat) vſibus eoꝝ oib⁹ modis
ꝓficeret: ⁊ interim auctorita
te ipi⁹ archiepi. idē .G. ip ſis
canōicis ānuā ſolueret pēſio
nem: et infra. ¶ Rñdem⁹ ꝙ ſi
p̄fati canonici de predicta ec
cleſia auctoritate eiuſdē ar/
chiepi viuēte clerico ꝑcepe/
runt annuā pēſionem eo mor
tuo q̄uis auctoritatē eiuſdē
archiepi nō q̄ſierunt vicioſe
tñ nō ſunt poſſeſſionē ingreſ
ſi cum (ſicut cautum eſt) is
poſſideat cui⁹ noie poſſidet.
Luci⁹. iij. G. archidia. ⁊ J.
pbr̄o turoneñ. ¶ Si actore
agente petitorio reus ſuper
eadē re deducit poſſeſſoriuȝ
proceditur ī ſolo poſſeſſorio
ſuſpēſo petitorio. Ca. x.

Ex ꝯq̄ſtiōe .B. mulieris
ad nos noueritis perueniſſe
ꝙ cum .L. miles eā ſibi mr̄i/
monio copulaſſet: ⁊ maritali
affectione pertractans ex ip
ſa filiam ſuſcepiſſet: ſine iu/
dicio eccľie a ſe remouit ean
dem: et de accuſando ſuper
cō ſanguinitate mr̄imonio re
moto appellationis obſtacu
lo lr̄as ad iudices impetra/
uit. cuȝ āt priuſq̄ȝ a iudicib⁹
mulier citaretur: ꝑ dioceſa/
nū epȝ viꝝ ſibi reſtitui petiſ
ſet ⁊ ob hoc ad nos ꝓpriū nū
ciū deſtinaſſȝ: demū corā pre/
fatis iudicibus ꝯſtituta mō
ꝑ ſe mō ꝑ procuratorē añſp
ſius cauſe ingreſſum ⁊ poſt
virū ſibi reſtitui poſtulabat
Judices ꝓ reſtōe negata
(qđ fieri non debuit) in prin
cipali procedere voluerunt
vnde ipſa nr̄am audientiam
appellauit: ⁊ ī fra. ¶ Manda
mus q̄ten⁹ ſi eſt ita. mulieri
virum reſtitui faciatis que
poſt appellationē ipſi⁹ acta
ſunt in irritū reuocātes poſt
modū ſuper matrimonio cā
audiatis ⁊ fine canonico ter
minetis. Celeſtin⁹. iij.
¶ Violenc⁹ rem cū fructib⁹
etiaȝ q̄ ꝑcipi potuiſſent reſti
tuere dāna reſarcire ⁊ de iniu
riis ſatiſfacere ꝯpellit. Ca. xi.

Grauis ad nos querela
et infra. ¶ Mandam⁹
quate. ſi vobis cōſtiterit de
premiſſis ı p̄dictum archiē
ablata prenoiati monaſterij
fratrib⁹ cū integritate reſti
tuere: danna plenarie reſarci
re: ⁊ de illatis iniurijs cōpetē
ter ſatiſfacere cōpellatis: ꝑ
uiſuri vt nō tm̄ fructus a no
uo ⁊ violento poſſeſſore per
ceptos: ſȝ q̄s (ſi eis poſſide
re fuiſſet licitū) poſſeſſores
veteres ꝑcepiſſēt reddi faci
atis eiſdē. Inno. iij. epi. ⁊ ca.
tridoñ. ¶ Ingreſſ⁹ poſſeſſio
nem ignorante dño ad quem
ꝑtinet: pōt ꝑ ipm̄ dñm ſtatī
cū ſciuerit repelli etiā violen
ter: nec ex tali repulſione cō

petit repulſo ꝯtra dñm inter
dictū poſſeſſoriū. h. d. Ca. xij.

Olim cauſā que īter vos
nomie tridoñ. eccľie: et
mgr̄m et fr̄es militie templi
ī lōbardia ſuꝑ domo caluen
tie ꝟtebatur: de locedio ⁊ de
colūba abbatib⁹ meminim⁹
cōmiſiſſe: et infra. ¶ Ep̄s tri
doñ. poſſeſſiones quaſdā hu
miliatis ſub ea ꝯditiōe ꝯceſ
ſit: ꝙ noie tridoñ. epi oratori
um ibidem: ⁊ hoſpitale cōſti
tuerent: et. iij. ſol. cenſuales
tridoñ. epo annis ſingulis ex
hiberent: a quo etiam perſo
na que loco preficeretur ei=
dem/ inueſtituram percipe=
ret: et pro ſe ⁊ alijs fratrib⁹
ei ⁊ ſucceſſoribus eius obe=
dientiam faceret manualem
epo ſibi loci dñium nichilo=
minus retinente. Dictus ve
ro magiſter ad eandem do=
mum aſpirans/ ipſos adeo
circunuenit: ꝙ preter cōſcien
tiam veſtram ſe ⁊ ſua in eius
manibus tradiderunt: ea tñ
cōditione appoſita (ſi vobis
qđ facerent cōplaceret) ſine
quorum aſſenſu ſe nichil poſ
ſe facere aſſerebant ⁊ infra.
¶ Intelligētes aūt predictā
domū eidem magiſtro tradi
tam ſub conditione fuiſſe: et
ꝙ nullum iuri veſtro preiudi
cium fuerat irrogatuȝ: ex eo
ꝙ idem magiſter iuſticie ve
ſtre non inſci⁹ vobis ignoran
tibus poſſeſſionē accepit: p̄=
ſertim cū ſtati ex q̄ id vobis
īnotuit/ vi vi duxeritis repel
lendā: ⁊ ꝙ idē ſua temeritate
poſſeſſionem p̄ter ꝯſciam ve
ſtrā ad q̄s ipſam poſſeſſionē
nouerat ꝑtinere ⁊ q̄s q̄ſtionē
ſibi moturos ſuſpicari debu
erat eſt ingreſſus: procurato
rē vr̄m/ ⁊ vr̄o noie ab impeti
tione ipſi⁹ magr̄i noie dom⁹
militie tēpli q̄ ad faciendā re
ſtitutionē quā petebat red=
dim⁹ abſolutuȝ: decernentes
vos magiſtro ſatiſfactionem
debitā exhibere ſi defenden
do ius vr̄m in offenſam ipſi⁹
vel dom⁹ militie templi mo=
dum forſitan exceſſiſtis.
Idem bituriceñ. archidia.
¶ Si contra petentē reſtitu
tionē ꝯiugis opponitur con
ſanguinitas in gradu prohi=
bito ⁊ offeruntur probatio=
nes parate: recepto ab oppo
nente iuramento de malicia
negabitur reſtitutio quo ad
thorum/ ⁊ fiet quo ad reliq̄.
Si vero probationes prom=
pte non ſint: fiet plena reſti=
tutio. niſi ſit magna viri ſeui
cia. Capitulum. xiij.

Litteras tuas recepi=
mus ꝙ cū q̄dam matri
monialis cā bituriceñ. archi
epo in remotȝ agēte/ ī tua p̄=
ſentia tractaretur. A. mulier
ſeparī a B. viro ſuo inſtātiſſi
me poſtulabat: cui ſe quarto

gradu ꝯſanguinitatis ꝓpo=
nebat eſſe ꝯiūctam:⁊ infra.
¶ Vir aūt ſibi vxorē poſtula
bat reſtitui:q̄ ab eo ſua teme
ritate diuertit:⁊ infra. ¶ Re
ſcripto petebas apl'ico edo=
ceri vtrū qn̄ aliq̇s ꝯſanguini
tatis grad⁹ obijcit̄ in quo fi
des aplica diſpēſare nō pōt
nec etiam ꝯſueuit:⁊ ꝓbatio=
nes ꝓ̄pte ſint ⁊ parate: in=
dulgenda reſtitutio ſit an ne
ganda:⁊ infra. ¶ Sane circa
ſolutionem ꝓpoſite queſtio
nis diuerſe ſunt ſnīe diuerſo
rum. alijs aſſerentibus reſti
tutionem faciendā:alijs ſen=
tiētibus in ꝯtrariū:nonnulliꝫ
viā mediā eligentibus ac di=
centib⁹ eā faciendam interdūꝫ
qn̄qꝫ penit⁹ denegandā. Pri=
mi ꝑ decretalem epl'am lucij
pa. iuuari vident̄ arguentis
quoſdā iudices delegatos q̇
reſtitutionem viri qui ſine iu
dicio eccl'ie vxorē dimiſerat/
et ei conſanguinitatem poſt
modum opponebat:ſpoliate
ac repetenti coniugē denega
bant. ⁊ mandatis ſibi pri⁹ re
ſtitui taliter ſpoliatam: ⁊ po
ſtea de matrimoniali cauſa
cognoſci. Horuꝫ aūt aſſertio
nē inceſtus videt̄ periculum
oppugnare:ſꝫ ipi timorē ince
ſtus inanē eē rn̄dēt cū etiam
bn̄ficio reſtitutōis obtēto q̇
cōſanguinitatis hꝫ noticiam
nec exigere debitū nec cōtra

ꝯſciētiā ſoluere teneat̄: qm̄ ſi
ſec⁹ egerit:edificat ad gehe
nā:ſicut nec cōſanguinitatis
ꝯſcius ſuꝑ cuius ꝯiugio que
ſtio nō mouet̄. Scd̄a vero aſ
ſertio ꝑ oraculum clementis
pa. fulcit̄ a quo cū fuiſſet q̄ſi
tum vtrum muliere q̇dā que
dā in virum petēte q̇ vt eam
repelleret exceptionem ꝯſan
guinitatis obiecit: pri⁹ eſſet
de impedimento cōſanguini
tatis agendum q̄ꝫ ſuꝑ matri
monio ſnīa proferret: ſic inq̇
ſitioni facte reſpondit ꝙ cuꝫ
exceptiōe probata principa
lis queſtio perimatur: prius
eſt cognoſcendum de ipſa: q̄
ad diffinitionis articulū pro
cedat̄:cū etiā in multis caſi
bus reſtitutio differatur ſm̄
canonicas ſanctiones. Opi
nioni aūt vltime videtur non
incongrue adaptari. vt in gra
dibus ꝯſanguinitatis diuina
lege prohibitis reſtitution
aditus precludatur. ſed ꝯſti
tutione interdictis humana
reſtitutio locum habeat cuꝫ
effectu:cum in illis diſpenſa
ri non poſſit:⁊ in iſtis valeat
diſpenſari. ſicut beatus gre
gorius et multi alij diſpenſa
runt vnde non peccat qui in
hoc articulo ad mandatū ec
cleſie reddit debituꝫ ꝯiuga
le. ¶ Nos aūt ad p̄ſens nulla
de predictis ſentētijs repro
bamus:nec cuiq̄ꝫ eaꝝ aliq̇d

ꝓiudiciū ex nr̄a rn̄ſione volu
mus generari. q̄ꝫuis preſcri=
ptū lucij pape mandatuꝫ/ad
poſſeſſoriū:rn̄ſum ꝓ clemen
tis ad petitorium referatur
Porro cū mulier q̄ ꝯſangui=
nitatis habet noticiā/ preſer
tim in gradib⁹ quos lex diui
na ꝓhibuit:nō poſſit hmōi vi
ro ſine mortali pctō carnali=
ter cōmiſceri. Quī oē qd̄ non
eſt ex fide pctm̄ eſt: ⁊ quicq̇d
fit ꝯtra ꝯſcientiā edificat ad
gehennā. fruſtra in tali caſu
adiudicaretur reſtitutio ſpo
liato. cum ille contra deum
non debeat in hoc iudici obe
dire ſed potius excōicationē
humiliter ſuſtinere:ſicqꝫ dif/
ficultas occurreret quaſi ꝑ=
plexa q: propter ſnīam opor
teret eam reddere debitum:
⁊ propter conſcientiam red=
dere non deberet: vnde con=
tingeret eos grauiter impe=
diri:⁊ vtriqꝫ laqueus parare
tur:cum iter ſe carnaliter cō
iungi nō poſſent:nec alter al
teri matrimonialit̄ copulari
¶ Propterea melius vide=
tur ꝙ cum opponitur conſan
guinitas preſertim in gradi=
bus diuina lege prohibitis:
⁊ probationes offeruntur in
continenti parate: in ceteris
adiudicanda ſit reſtitutio:
ſed ad maiorem cautelam iu
ramento recepto ꝙ talis ob
iectio malicioſe non fiat:ſola

quo ad ꝯmixtionē carnalem
(maxie ſi fama ꝯſētit) ē reſti
tutio differenda donec audi/
tis ꝓbatiōib⁹ ⁊ diſcuſſis: cā
ſine diffugio ēmineat̄:cū vtri=
qꝫ ſit meli⁹ talit̄ expediri q̄ꝫ
manere taliter ipeditos.
¶ Qd̄ ſi nō hēat ꝓbationes
incōtinēti paratas:ſꝫ dilatio
nes expetat longiores:q: p̄=
ſumitur cōtra eā que ſine iu
dicio eccl'ie ſua tm̄ temerita
te receſſit a viro: ad reſtitu=
tionem plenariam eccl'iaſti=
ca dꝫ cēſura cōpelli: quā ta=
men ipſa thori negando ꝯſor
tiū dꝫ hūiliter tolerare donec
ꝓbationes offerat pꝑatas
⁊ tunc abſolutione petita:ſm̄
formā eccl'ie abſoluetur: ſed
anteq̄ꝫ fiat ei mādatū ſub de
bito iuramenti/receptis ꝓ/
bationibus procedat̄ quēad
modum eſt premiſſuꝫ. ¶ Si
vero tanta ſit viri ſeuicia vt
mulieri trepidāti non poſſit
ſufficiēs ſecuritas ꝓuideri:
non ſolū nō dꝫ ei reſtitui: ſed
ab eo potius amoueri: alio=
quin ſufficienti (ſi fieri pōt)
ſecuritate ꝓuiſa profecto vi=
detur ꝯiunx ante cauſe cogni
tionem reſtituēda marito.
Idem vulterā. epo. ¶ Per
ſolā traductionē mulierꝫ ad
domū viri factā non p̄cedēti
b⁹ ſpōſalib⁹ vel inualidis n̄ ac
q̇rit̄ poſſeſſio:vn̄ ea receden
te ꝓpria auctoritate nō ꝯpe

tit reſtitutio. Capitulum. xiiij

E
x parte. M. mulieris fuit
propoſitum ꝙ cum eam
infra pubertatis tp̄a conſti-
tutã patruus ſuus filio. H.
ſenẽ. cuius nondum vij. anno
rum matrimonio voluerit co
pulare ac eadem traducta fu
erit in domum eiuſdem: ipſa
ex quo ad nubiles annos ꝑ-
uenit ratum nolens habere
quod a patruo ſuo circa hoc
procuratum fuerat: a ſeneñ.
ep̄o nubendi alij licentiam
poſtulauit: et infra. ¶ Quia
igitur non credimus ambi-
gendum: quin ipſa mulier q̃z
uis minor cauſam poſſit ma
trimonij per procuratorem
tractare ac pars alia que
mulieris reſtitutionem ſibi
fieri prius poſtulabat reſti-
tui nequaq̃z debeat vtpote
nullo iuris / ſeu poſſeſſionis
cõmodo deſtituta: cũ per ſo-
lam traductionem quã non ꝑ
ceſſerunt ſponſalia: vel conſẽ
ſus legitimus: nec fuerint ẽt
ſubſecuta: nullum inter eos
obligatorium vinculum ſit cõ
tractum: mandamus quate-
nus ſi eſt ita (non obſtantibꝰ
exceptionibus ſupradictis)
audias que hincinde partes
duxerint proponenda: et qđ
canonicum fuerit ap. re. de-
cernas. Idẽ. ¶ Interdictum
vñ vi non competit contra il
lum qui nõ ſpoliauit: nec ſpo
liari mandauit: nec ſpoliatio
nem ratã habuit. Capitulum. xv.

C
Um ad ſedem apo. ac
ceſſiſſent cumañ. ep̄i et
fratrum hoſpitalis hieroſo
li. ꝓcuratores: et infra. ¶ Ab
bati de accoñ. cãm que ſup ec
cleſia et hoſpitali de monte
citano inter eos vertebatur
taliter duximus cõmittendã
vt audiret oĩa tam ad poſſeſ
ſorium q̃z ad petitorium iudi
cium ꝑtinẽtia: que vtraq̃z ꝑs
duceret proponenda: et cauſã
ipſam fine debito terminaret
Coram quo procurator ho-
ſpitalis predicta cum poſſeſ
ſionibus et pertinẽtijs ſuis
que tenebat ep̄s ſibi reſtitui
poſtulauit: aſſerens illa debe
re ad hoſpitale hieroſo. ſpe/
ctare: et ꝙ ipſa diutius poſſe
diſſet. Ad que reſpondit pro
curator ep̄i ſe nec ſcire / nec
credere ſupradicta ab hoſpi
tali poſſeſſa: vel ad illud aliq
tenus ꝑtinere: q̃ cumañ. ep̄s
vtpote in ſua dioceſi cõſtitu
ta rationabiliter detinebat.
Cum igitur ad fundandam
intentionem ſuam pars vtra
q̃z teſtes produceret: dictus
abbas procuratorem ep̄i con
dẽnauit ad reſtitutionẽ oĩm
predictorum: et infra.
¶ Nuper autem vtriuſq̃z par
tis procuratoribus compa-
rentibus coram nobis / cãm
ipſam examinauimus diligẽ

ter: et quidem per teſtes vide
batur eſſe probatũ ꝙ cumañ.
ep̄i nũcius cruces hoſpitala
rijs abſtulit: inhibendo ipſis
ne ad ſupradictam eccleſiam
vl̄ hoſpitale redirẽt et ꝙ ep̄s
ſupradicta oĩa poſſidebat: vñ
procurator hoſpitalariorum
petijt dictã reſtitutionis ſen
tentiã cõfirmari: et infra.
¶ Nos prioris acta iudicij
recẽſẽtes / q: nec per dicta te
ſtium / vel cõfeſſiões partiũ:
cũ nulle penitꝰ in iudicio fctẽ
fuerint: vel etiam inſtrumen
ta que nullatenus de ſpolia-
tione tractabãt: nec ꝑ euidẽ
tiam fcti nobis conſtare po-
tuerit: ꝙ cumañ. ep̄s hoſpita
larios ſpoliauerit / vel man-
dauerit ſpoliari / vel ſpolia-
tionẽ factam ſaltẽ ratã habu
erit: pronunciauimus in que
ſtione predicta interdictũ vn
de vi locum nullatenꝰ habuiſ
ſe: reſtitutionis ſententiam a
predicto abbate prolatam
(lz pars aduerſa propone-
ret ꝙ preſumendum eſſet pro
ſñia iudicis qui motum ani-
mi ſui potuit ex cauſis alijs
informare) iuſticia exigente
caſſantes. Idem. ¶ Exceptio
inopie de qua conſtat a cleri
co oppoſita impedit executi/
onem ſententie etiam late in
poſſeſſorio. h. d. comprehẽdẽ
do mentẽ lr̄e et veram lectu
ram. Capitulum. xvj

O
Lim vobis dediſſe me
minꝰ i mãdatis: vt oue/
teñ. ep̄m ad debitã ꝑtis reſti
tutionem zamoriñ. dioce. quã
tenebat cũ inde ꝑceptis fru-
ctibꝰ cogeretis: et ĩfra. ¶ Ve
rũ qm̃ inanis eſt actio quã ĩo
pia debitoris excludit: mãda
mus quatenꝰ nõ priꝰ ep̄m ad
reſtitutionẽ fructuũ cõpella
tis / q̃z ipſe fuerit aliter reſti
tutus vt reſtituere poſſit qđ
perce pit de prouentibꝰ alie-
nis. Idem. ¶ Per excõicati
onis probationem nõ proba
tur quaſi poſſeſſio iuriſdictio
nis licz aliquibus diebus fue
rit obſeruata ideo petens re
ſtitutionem hoc ſolo ꝓbato
ſuccũbit. h. d. q̃ ad intellectum

O
Lim inter te ꝑ ab (C. xvij.
batia tua / et pariſieñ.
ep̄m noĩe pariſiñ. eccl̄ie ſuꝑ
poſſeſſione iuris ꝓchialis
in ꝓchia de mõte queſtio-
ne ſuborta: et infra. ¶ Nos at
tendentes ꝙ ex eo ſolo ꝙ po
pulus predicte parrochie ti
more ſñie ſue per aliquot di-
es abſtinuit a diuinis: nullam
ĩ eos iuris parrochialis poſ
ſeſſionem idem ep̄s fuerit aſ
ſecutꝰ: nec fuerit aliquo mõ
probatum ꝙ eo tempore quo
ſñiam ip̄e ꝓtulerit / poſſeſſio/
nẽ ĩ ip̄is iuris ꝓchialis ha
beret: vel priꝰ etiã habuiſſet
reſtitutionem ei adiudicare
de iure nequiuimꝰ: cũ ip̄m nõ

ꝯſtiterit ſpoliatū. Idē in cōcilio generali. ¶ Recipiens ſciēter rē inuaſam a ſpoliato tenet̃ eā ſpoliato reſtituere: licʒ nō ꝓbet dn̄iū. c. xviij.

SEpe ꝯtingit ꝙ ſpoliatus ꝑ ſpoliatorē in aliū re tranſlata dū aduerſus poſſeſſorem nō ſubuenitur ꝑ reſtitutiones beneficiū ſpoliato/ commodo poſſeſſiōis amiſſo propter difficultatē ꝓbationum iuris proprietatis amittit effectuʒ. ¶ Unde nō obſtante iuris ciuilis rigore ſancimus vt ſi quis de cetero ſcienter rem talem receperit: cum ſpoliatori quaſi ſuccedat in vicium eo ꝙ non multum interſit quo ad periculum anime iniuſte detinere ac inuadere alienum: contra poſſeſſorem hm̄oi ſpoliato ꝑ reſtitutionis beneficiuʒ ſuccuratur. Gregorius nonꝰ epō lucan̄. ¶ Occupans certum locum in quo quis iura libere poſſidebat/ ſi per ipſius occupationem non pōt poſſeſſor ſua iura libere poſſidere ſicut prius conuenire pōt poſſeſſorio pro libertate poſſidendi: ꝛ reſtitutio fieri non pōt niſi dimittat locuʒ ī priſtina libertate. h. d. vale ſingulariter. Capl'm. xix.

PIſanis ac lucanis ciuibꝰ per grauē diſcordiam quā diu inter ſe habuerāt afflictis grauiter ꝛ attritis: ꝛ īfra. P. ſubdiacono noſtro dedimus in mandatis vt poſſeſſione quā in quibuſdā caſtris conſtat lucanam eccleſiam habuiſſe: ſibi priꝰ plene ac libere ſicut tēpore mote diſcordie habuerat reſtituta ꝛ ſuper ea de qua dubietas oriretur ſufficienti cautione recepta ꝙ iuri corā nobis predicti piſani parerent: prolatas pro occupatione caſtrorum ipſorum in eos ſniās relaxaret ꝛ infra. Piſanis igit̃ aſſerentibus ꝙ per te ſtabat quominus tibi iuxta mandatuʒ noſtrum fieret reſtitutio: ꝛ inſtanter petentibus vt dictas ſniās prefatus ſubdiaconus relaxaret: ipſe receptis cautionibus de parendo iuſticie corā nobis ſniās relaxauit eaſdem. ppt qđ tu reputans te grauatū ad nr̄am preſentiā acceſſiſti: īpugnaturꝰ ꝓceſſuʒ ſubdiaco. ſepedicti: ꝛ infra. ¶ Porro duo in noſtro continebantur mandato: vt videlicet poſſeſſio quā cōſtabat lucan̄. eccleſiam habuiſſe tp̄e mote diſcordie prius reſtitueretur eidem: ꝛ vt eiuſdem poſſeſſionis reſtitutio fieret plene ac libere ſicut eam habuerat tēpore ſupradicto: quoꝝ primū ad factum: alteꝝ vero referebatur admodum: vnde lʒ (ut pars piſanoꝝ dicebat) in facto mandati formā ſubdiaconus ipſe adimplere nequiuerit. qꝛ nō poterat facere tibi reſtitui poſſeſſionē caſtrorum de qua non conſtabat eidem nec etiā (ſcđm qđ tu ip̄e dicebas) affictuū ꝛ penſionū poſſeſſio poterat tibi reſtitui: qꝛ ea non fueras ſpoliatus: fuit tn̄ in modo pctm̄: qꝛ debuit facere vt piſani poſſeſſionem pēſionum ꝛ affictuuʒ quā per eorum confeſſionem ꝯſtabat te in caſtris predictꝭ hr̄e: tibi dimitterent plene ac libere ſicut eccl'ia tua illam habuerat tp̄e mote diſcordie qđ quidē eſſe non poterat: niſi piſani caſtra ip̄a omnino dimitterent: qꝛ illis detinētibꝰ caſtra ꝛ munitiones caſtroꝝ in quibus dictas penſiones recipis ꝛ affictus / ea plene ac libere hr̄e non poſſes ſicut habebas: qn̄ ip̄i caſtra eadē minime detinebant: eo ꝙ q̄ʒdiu ea detinēt: in eorū poteſtate relinquitur te nō admittere vel repellere quādo velint. His ergo diligenter auditis proceſſum huiuſmodi de fratrum noſtrorum concilio irritum iudicamus

¶ De dolo ꝛ contumacia

Alexan. iij. herforden̄. epo.

¶ Reus qui mittendum in poſſeſſionem ad mandatum iudicis non admiſit: non mulctabitur de canonica equitate ſi infra annum caueat ſtare iuri.

Capitulum primum

AD hec cum contingat actorem multotiens mittendum eſſe in poſſeſſionem cauſa rei ſeruande propter abſentiaʒ partis aduerſe ꝛ ꝑ eius dolum ſiue potentiam non poſſit rem cuſtodiēdam nanciſci ac imminente fine anni reus ne poſſeſſionem amittat debitam offerat cautionē cuiuſmodi ſit pena mulctandus quia iuſſioni non paruit iudicis a nobis tua fraternitas requiſiuit ¶ Ad quod dicimus ꝙ in eccleſiaſticis perſonis et negocijs rigor ꝛ diſtrictio iuris non requiritur: ſed cum iuſticia propter hoc non periclitatur: patienter admitti debet cum reus per cautionem ſtandi iudicio ſe aſtringit. Idem abbati de rameſe et archidiaco. helien̄.

¶ Propter contumaciam rei poteſt iudex rem petitam ſequeſtrare: ꝛ ipſum contumacem in expenſis condemnare quas ꝓpter ipſiꝰ cōtumaciā vł doloſā exceptiōes actor fecit hoc dicit panor. Capitu. ij

E X lrīs vrīs accepimus
ꝙ cū vobis cām q̄ inter
monachos de etoll. ꝛ canoni
cos lincoñ. ſuper eccleſijs de
V. ꝛ. M. vertitur duximꝰ con
mittēdā: et canonici citati le
gitime ſe cōtumacit abſenta
runt: vos lꝫ monachi eſſent
ob cōtumaciā aduerſe partꝫ
in poſſeſſionē rerū petitaruꝫ
mittēdi: ītuitu tñ religionis
mitius agere cuꝫ eis volētes
poſſeſſionē ſeq̄ſtrari feciſtis
vt ſic ſaltem canonici affecti
tedio ſtare iudicio cogeren=
tur. tandē monachis eccleſi=
as ſibi poſtulātibus reſtitui
canonici reſponderunt aucto
ritatem veſtrā penitus expi
raſſe eo ꝙ ad alios iudices lit
teras īpetrarūt que preiudi
care prioribus videbantur.
¶ Uerum quoniā ī poſterio=
ribꝰ litteris non fuit mentio
facta priorū. nec in eis nomi
na cōtinebātur eccleſiaruꝫ q̄
in prioribus poſita fuerāt: ſꝫ
indiffinite dicebatur ſuper
quibuſdā eccleſijs nos attē
dentes maliciam et dolū nul
li patrocinari debere: manda
mus quatenꝰ p̄dictā cām ſm
formā priorū lrāꝝ (nō obſtan
tibꝰ poſterioribꝰ) terminetis
expēſas q̄s propt̄ hoc mona
chi feciſſe noſcūtur: eis a ca
nonicis reſtitui facientes.
Idem exoneñ. et ventonieñ.
epīs: et abbati herfordeñ.

¶ Actore contumace teſtes
recipi ꝛ ſnīa ferri debēt etiā
lite nō cōteſtata reo inſtāte.
h. d. ſm cōmunē intellectum.

Capitulum. iij.

C Auſam q̄ inter. F. et. R.
filiū Agathe de natiui=
tate ipſius. A vertitur vobis
fratres epī: ꝛ londoñ. epō cō
miſimꝰ terminandā: ꝛ infra.
¶ Ceterū ſi aduerſariꝰ ſuus
legitime citatus ad preſētiā
veſtraꝫ accedere/ vel iudicio
eccleſie parere contēpſerit:
aut etiā ſe abſentauerit: cum
de anglia receſſiſſe dicatur:
procuratorem eius ſi quē re
liquerit conuocetis: qui ſiue
venerit ſiue non aut ſi procu
ratorem non dimiſit: denūcia
tionibꝰ ad domuꝫ eius miſſꝫ
receptis teſtibꝰ alterįꝰ ptis
iuxta dictā formā ad pferen=
dā ſnīam procedatis. Urba.
iij. de nouo loco et de vigen.
prioribus.

¶ Si reus poſt litem ↄteſta
tam eſt ↄtumax: ſi als liquet
de cā. fertur diffinitiua ſnīa.
ſi non liquet actor ī verā poſ
ſeſſionē inducit. Caplm. iiij.

P Rout nobis: et infra.
Reum quia contumaci
ter a preſentia veſtra receſſe
rat/ iuratoriam coegiſtis ex
ponere cautionem: ꝙ coram
vobis iuri pareret. Cūqꝫ die
prefixa veſtro ſe conſpectui
preſentaſſet: pretextu aduo=

cati quē nō habebat rñdere
ſolita malicia recuſauit. Tā
dem actore inſtante reſpon=
dit: ꝙ. xl. annis decimas (de
quibus erat contentio) per=
cepiſſet: varijſqꝫ poſtmoduꝫ
excuſationibus vtens in vo=
cem ap. prorupit ꝛ cōtumaci
ter iuramento contempto re
ceſſit. ¶ Ideoqꝫ mandamus
quatenus ad conuincendam
eius maliciam ſemel eum ad
pre. veſtrā cōuocetis. ꝛ ſi ve=
nerit: finē imponatis nego=
cio cōpetētē: ꝙ ſi venire con
tēpſerit cām (vtpote lite que
ingerit̄ ↄteſtata) diffinitiua
ſnīa ſmīnetis/ vel pñti ſaltem
adiudicetis poſſeſſionē. ſua
ta dūtaxat queſtione proprie
tatis abſenti. Inno. iij.

¶ Qui fundata intentione a
ctoris exceptionem pempto
riam obijcit quā nō ꝓbat in=
cōtinēti ſed accipit inducias
ſi defecerit in ꝓbando cōdē=
natur incontinēti diffinitiua
non expectata in expenſis: ac
ſoluere cogitur: ꝙ ſi non pōt
punietur in corpus ſecūdum
arbitrium iudicis. h. d. nota.
iſte tex. ſcdm lecturam que
placet panor. Capitulum. v.

F Inē litibꝰ cupientes
imponi: ne ptes vltra
modū grauent̄ laboribꝰ et ex
pēſis/ p̄ſertim cū de bñficijs
eccliaſticis litigat̄ q̄ ſine di=
ſpendio diu vacare non pñt.

¶ Pñti decreto ſtatuimus:
vt. poſtq̄ꝫ intentionē ſuā altā
pars fūdauerit: ſi reliqua for
te voluerit legitimā excepti
oneꝫ opponere quā nolit aut
nequeat incontinenti ꝓbare.
¶ (Quia frequēter ad impe
diendū vel differendum ꝓceſ
ſum exceptiones hmōi per
excogitatā maliciā opponū=
tur) ad ſoluēdas alteri parti
moderatas expēſas extunc
in iudicio faciendas cuꝫ acce
ptis inducijs ſi forſitā in pro
batione defecerit condemne
tur. Et ſi ſoluendo non fue=
rit alias ſecundum arbitri=
um diſcreti iudicis puniatur:
vt hoc ſaltem timore perter
ritus non facile quis in gra=
uamen alterius falſas exce=
ptiones opponat. Idem pre
neſtineñ. epiſcopo ap. ſe. leg.
et decano bxineñ.

¶ Citatus ad totam cauſam
certo termino ad comparen
dum aſſignato: tenetur com
parere in termino et dato im
pedimento in termino: debet
comparere q̄citius poteſt
poſt terminum: alias condē/
nabitur ī expenſiꝫ a tempo/
re citationis admiſſe. Ca. vi.

C Um dilecti filij nuncij
leodiceñ. electi pro eo
ad ſe. apo. acceſſiſſent archi=
diaconꝰ et H. canonicus leo
diceñ. eccleſie nomine ſuo et
quorumdam concanonicoruꝫ
r. iij.

kiorum quoꝝ lr̃as exhibue
re de rato: contra eundem
electum quedã crimĩa propo
nebant: ꝑ q̃ nitebantᷣ eum ab
electione repellere vt idignũ
et infra. ¶ Quãuis aũt ex eo
ꝙ idẽ elect⁹ a grauamine ad
uerſe partis appellauerit: et
appellationem non fuerit ꝓ
ſufficientes ꝓcuratores cuꝫ
poſſit (illis ꝓſequtib⁹) ꝓſe=
cut⁹ nõ leuis exorta eſſet ſu
ſpicio contra eum. ¶ Volen/
tes tñ iuris ordineꝫ obſerua
re ipĩ mãdam⁹ q̃ten⁹ vſqꝫ ad
dñicã q̃ cantatᷣ: ego ſũ paſtor
bon⁹: ꝑ ſe vel per procurato/
rem ſufficientem ad pñtiam
nr̃am accederet: ſuper predi
ctis oĩbus reſponſurus alio
quin cum aſſignaremus ei ꝑ
ꝑemptorio terminũ ſupradi/
ctũ ſciret ꝙ (q̃ꝫtũ ď iure poſ/
ſem⁹) ꝓcederem⁹ ex tũc in ne
gocio mẽorato. ¶ Expectan
tib⁹ igitur aduerſarijs ipſuꝫ
diu vltra terminũ duxim⁹ ex
pectãduꝫ: ſed ipẽ direxit ſim
plicẽ ſolũmõ nunciũ: excuſa/
tionis lr̃as afferenteꝫ ſcribe
bat enim ꝙ nuncium (cui cuꝫ
a nobis recederet iniunxim⁹
viua voce vt citaret eũdem)
ſero receperat: vnde non po
terat: tũ ꝓpť termini breuita
tẽ tũ ꝓpť viaꝝ diſcrimĩa nr̃o
ſe ꝯſpectui ꝓ̃ſẽtare. Sꝫ ꝯtra
hoc faciebat: ꝙ ſicut excuſa=
torẽ direxerat ſic dirigere po
tuerat rñſalẽ: cũ ei nõ fuiſſet
iniunctũ vt ad cãm in propria
perſona dũtaxat veniret: ſꝫ
vel ipſe accederet vel procu/
ratorem idoneum deſtiaret.
Preterea cum mandatur ali
cui vt ad certum terminum
ſe iudici repreſentet: duo ſub
hac forma mãdantᷣ: vt ad iu/
dicẽ veniat ⁊ ad diẽ ſibi ꝓfixã
accedat vñ ſi venire nõ poſſit
ad diem aſſignatum: tenetur
nichilominus ſe iudici preſẽ
tare. Si enim mandatur ali
cui vt alij ad certum diẽ cer/
tam rem exſoluat: non ideo
erit a mandato ſolutus ſi ſol
uere nequiuerit die data imo
ad ſolutionem (elapſo etiam
die ſolutioni prefixo) tenetᷣ.
¶ Quapropť qꝛ dictus ele=
ctus nec venerat: nec ſufficiẽ
tem miſerat rñſalem ad dieꝫ
ſibi ſtatutum/ vel poſt etiam
diutius expectat⁹ nec de vici
no eius aduentu ſpes erat:
vtpote qui per litteras vtcũ
qꝫ excuſauerit moram ſuam
et calores eſtiuos et inſidi/
as ſibi poſitas formidabat
eum reputauimus contuma
cem et ad legitimas et mo/
deratas expenſas quas ad/
uerſarij eius fecerant a tem
pore citationis emiſſe quẽ et
tunc expectare inceperant:
ipſum curauimus condem/
nare. Ideꝫ armachano et ca
ſeleñ. archiepĩs.

Sñia in cã beneficiali nõ
tranſit in rẽ iudicatã reſpectu
ſuperioris quominus poſſit
de iurib⁹ partiuꝫ inquirere:
maxime qñ ſñia fuit lata cõ=
tra abſentẽ: lꝫ contumaciter
et indefenſum. Capitulũ. vii.

Cum olim. D. cleric⁹. C.
pape pre. n. diuerſis ꝑ
latorum hibernie lr̃is ꝓ̃ſẽta
tis ſe aſſereret in epm̃ fuiſſe
roſceñ. electum: nulluſqꝫ ap
pareret qui aliq̃d contra eũ
ꝓponeret dict⁹ pre. n. ei mu=
nus fecit ꝯſecrationis ipẽdi
poſtmodũ. F. et. G. monachi
ad eiuſdem pre. n. ꝓ̃ſentiã ac
cedentes: vterqꝫ ſe aſſeruit
a canonicis roſceñ. eccľie fu
iſſe electum: ⁊ ꝙ predict⁹. D.
ꝑ falſas litteras fuerat con/
ſecratus propter quod ideꝫ
pre. n. cãm vobis ſub ea forã
cõmiſit: vt de forma ⁊ proceſ
ſu electionis memorati. D.
ſollicite quereretis: et ſi euꝫ
electum canonice fuiſſe con/
ſtaret: ipſum faceretis paci=
fica poſſeſſione gaudere ali
oqui inter predictos. F. ⁊. G
audiretis cauſaꝫ: et cui⁹ ele=
ctionem canonicam et magꝭ
rationabiliter factã inueni=
retis alterius curaretis ele
ctioni preferre: ⁊ infra. Cum
qꝫ a vobis dict⁹. D. tertio ci
tatus vr̃o ſe nollet ꝯſpectui
ꝓ̃ſentare: ꝓcedẽtes in cã taꝫ
ex teſtimonio cleri et ꝓpľi ro
ſceñ. eccleſie q̃ꝫ aſſertiõe re
gis coarcaye et prelatorum
ꝓuincie de ꝓ̃dicto. F. electio
nem fuiſſe celebratam ca=
nonice didiciſtis: ⁊ eam cura
ſtis auctoritate ap. cõfirma
re preſertim cũ capitulũ ro/
ſceñ. eccleſie dictũ. D. ſe nõ e
legiſſe cõſtãter aſſereret nec
de predicti. G. monachi ele/
ctione aliquaten⁹ cogitaſſe.
Interim memoratus. D. ad
ap. ſe. accedens ſuper q̃buſ/
dã alijs grauaminib⁹ ⁊ iniu
rijs cõtra dictũ. F. ⁊ quoſdã
alios litteras impetrauit. di
ct⁹. F. poſtmodũ ex parte ve
ſtra nobis litteraſ ꝓ̃ſentauit
q̃ qualiter a vobis i cõmiſſi
one ꝓ̃dicta ꝓceſſũ fuerat cõ
tinebant: ⁊ ĩfra. ¶ Volentes
igitur adhuc miſericorditer
agere cũ abſẽte vt eius mali
cia cõuĩcatᷣ dictũ. F. ad vos
duxim⁹ remittẽď mãdãteſ q̃
ten⁹ nõ obſtãte ꝙ eiuſdẽ. F.
fuit ele. ꝯfirmata ſepedictũ
D. ſi i hibernia poterit inue
niri: legitime citetis ad cau/
ſam: ⁊ (facultate ſibi defen/
ſionis indulta) in cauſa ipſa
canonice procedatis. Qui ſi
inuentus infra tres menſes
veſtro ſe conſpectui contem
pſerit preſentare: ad conſe/
cratione dicti. F. (omni occa
ſiõe poſtpoſita) ꝓcedatꝭ. Si
aũt i hibernia iuẽt⁹ ñ fuerit i
dulto ſibi vni⁹ ãni ſpa. ex q̃ ad

nos et ſi nõ ꝟbo facto tñ ītel
ligitur prouocaſſe:arrepto ī
tinere ad ſe.apo.venīedi: di=
cto.F.adminiſtrationē roſc.
eccleſie in ſpiritualibus ꝛ tē
poralibus cõmittatis. quo e
lapſo eũ nõ differatis in epi.
conſecrare. Idem.

¶ Si ꝓceditur ꝑ viam inqui
ſitionis cõtra abſētem cõtu
maciter etiã lite nõ conteſta
ta teſtes recipi poſſũt/et ſē=
tentia diffinitiua ferri etiã ꝑ
viam depoſitionis ſi hoc me
retur delictũ Capitulũ viij.

Veritatis eſt verbũ or
gano dominice vocis
emiſſum:et infra ¶ Sicut ca
nonici curieñ.ī noſtro audito
rio retulerunt. H.curieñ.epi
ſco.eccleſiã ſuã non ſolũ dila
pidãdo depreſſit ſicut publi
ca predicabat īfamia;ſed ho
micidio/īceſtu;/ aliiſq; crimi
nibus polluit:et īfra. ¶ Su
ꝑ his cõmiſimus primo cau
ſam tridoñ.epiſcopo ꝛ abba
ti montis ſancte marie ꝛ pre
poſito de īſula. Secũdo quo
q; brixieñ. epiſco. ꝛ ipſis ab
bati et ꝑpoſito et īfra. Verũ
cum epiſcopus ipſe priorum
iudicũ preſētiã adire per cõ
tumaciã contepſiſſet aucto=
ritate noſtra fuit ꝑ ipſos iu=
dices ab officio bñficioq; ſu
ſpēſus et infra. Tandē vero
corã iudicibus canonica cita
tione vocatus preſentiã ſuã
difficulter exhibuit.ſed fri=
uolam tunc excuſationē ma=
licia concepta pretendens ex
periri cũ canõicis in iure nc=
glexit q̃ de cauſa nos de cõſi
li.fra. no.ſuſpēdētes epũ ipſũ
vl' poti9 ſuſpēſionē a iudici=
b9 factã auctoritate ap.cõfir
mantes tertio ſuper his cũ
no epõ ꝛ abbati ſãcti A.cãm
ad ſuperandã maliciã ipi9 e
piſcopi/cõmiſimus audiēdã
qui partibus citatis cũ nec
per ſe nec per nũſalē idoneũ
ꝯparuerit in eundē propter
inobedientiam excõicatiõis
ſniã ꝓtulerũt: teſtes ex ꝑte
vr̃a(quēadmodum ī mãdatis
a nobis acceperãt) admitē/
tes:ſcz abbates priores: pre
poſitos ꝛ alios religioſos vi
ros per q̊s quēlibet articu=
lum criminũ ꝑdictorum con
ſtat fuiſſe ꝓbatum: et infra.
¶ Nos igitur videntes ordi
nem iudiciarium ī hoc facto
fuiſſe ſeruatum : cõſiderato
ꝑterea q̊ poſt ſniãs in ſe da=
tas celebrare ꝑſumpſerit:cũ
multi ꝑlati eccl'iarũ:ꝯtra eũ=
dem epũ ſcripſerint: nec vn9
pro eo defendendo vel aliq̃
tenus excuſando in noie do
mini cũ apl'o oēm inobediē=
tiã vlciſci volentes: lz abſen
tes corpore pñtes tñ ſpũ iu=
xta verbũ eiuſdē apl'i tulim9
ſentētiã ꝑpetue depoſitiõis
in ipm:ꝛ eũ tã a põtificali q;

ab oī officio ſacerdotali pri/
uãtes/ ſine ſpe reſtitutionis
aliq̃ ouxim9 ꝯdēnãdũ. ea ni/
chilomin9 ī irritũ reuocãtes
q̃cũq; poſt īhibitionē apo.
ſe.ſeu factã ſuſpēſionē et ex
cõicationē de rebus eccl'ie
alienare ꝑſumpſit. Idem in
cõcilio gñali. ¶ Actor nõ ad
miſſus in poſſeſſionē ſibi de
cretam ꝑ iudicē cauſa rei ſer
uande vel ab ea expulſus ꝑ
lapſum anni verus efficitur
poſſeſſor. Capitulum.ix.

Contingit interdũ q̊
cũ actori ob contuma
ciã aduerſe ꝑtis adiudicat̃
(cã rei ſeruãde) poſſeſſio ꝓ
pter rei potētiã ſiue dolum:
actor īfra annũ rē cuſtodien
dam nãciſci nõ poteſt:vel ac
quiſitã amittit: ꝛ ſic(cũ ſcḋm
multorũ eſſertionē verus nõ
efficeretur poſt lapſũ ãni poſ
ſeſſor)reportet cõmodũ de
malicia ſua re9 ¶ Ne igitur
ꝯtumax melior q; obediēs
ꝯditiõis exiſtat:de canonica
eq̃tate ſanxim9vt ī caſu ꝑmiſ
ſo actor ver9 cõſtituatur elã
pſo anno poſſeſſor. Greg.ix.
archiepõ burdega. ¶ Si re
us non īuenitur ſufficiẽ pu/
blice citationē ad eccleſiã ſu
ã ꝑponi. Capitulũ.x.

Venerabilis.f.n.ꝛ īfra.
Volentes finē īponi litib9
ne imortales exiſtãt. Mãda
mus q̃ten9 ad initiũ ꝓxime
venture q̊dragesime qd̊ ti/
bi ꝑemptorium terminũ du/
ximus aſſignãdũ: ſuper iure
primatie qd̊ bituricēſis ar=
chiepũs in te ac in ꝓuīcia tua
ſe hr̃e proponit:ꝑ te vel per
ꝓcuratorem idoneũ ſufficiē
ter inſtructum ad litē cõte=
ſtãdã: ꝛ ad alia oia negocia
ꝑagenda q̃ neceſſaria deciſi
oni negocij videbuntur: nr̃o
te conſpectui repreſentes.
¶ Nos ꝟo nihilomin9 archi
diacono trãſuigeñ. ꝛ magr̃o.
M. canonico turoñ. dedim9
in mãdatis vt ꝛ ipi ad eũdem
terminũ auctoritate nr̃a iu
xta ꝑmiſſam formã te ꝑem=
ptorie citare ꝓcurēt ꝛ ſi non
poteris īueniri:faciãt vt cita
tiõis edictũ ꝑ ipos vel alios
apd̊ eccl'iã tuã publice pro
ponat. ¶ De eo qui mittit̃ in
poſſeſſionē cã rei ſeruande.
Alexan.iij. priori ꝛ fratrib9
de guiſeburh. ¶ Miſſus in
poſſeſſionē ex primo decre/
to in reali ꝑ lapſum anni ve=
ram ꝛ incommutabilem illi9
rei poſſeſſionem acquirit:li/
cet paſſus miſſionem habue
rit infra annum voluntatem
cautionem preſtandi: quam
tamen non deduxit ad effe=
ctum ſuo defectu.h.d.ſecun/
dum verum intellectũ. Ca.j.

Conſtitutis in preſētia
noſtra.R.canonico ve=
ſtro ꝛ reſponſalibus ꝑpoſiti

ꝺ beril. ſuper poſſeſſione ec
cleſie de lamento in quã cau
ſa rei ſeruande fueratis ĩdu
cti hincinde fuit coꝛam nobꝭ
aliquãdiu diſputatum. tãdẽ
ex vtriuſqꝫ partis aſſertiõe
tenuimꝰ ꝙ licet cauſa rei ſer
uande tantũ in eiuſdẽ eccl'ie
poſſeſſionẽ inducti fueritis
infra annuꝫ tñ altera ꝑs ſtan
di iuri non pꝛeſtitit cautionẽ
licet voluntatẽ pꝛeſtandi ha
buerit: et vos eã parati reci
pere fuiſſetis. ¶ Ideoqꝫ de
cernimꝰ vt ammodo poſſeſ/
ſioneꝫ ꝑſcripte eccl'ie (ſaluo
iure qꝺ idẽ pꝛepoſitus in pe
tenda eccleſia habere dino=
ſcitur) abſqꝫ ↄtraditione q̃/
libet habeatis. Ut autẽ nr̃e
diffinitionis ſentẽtia inuiola
biliter obſeruetur: eã aplico
duximꝰ patrocinio roboꝛan
dã. ¶ le. iij. epo ꝛ archi. ebo
racẽ. ¶ Cõpus ãnale nõ cur
rit miſſioneꝫ paſſo ſi ĩfra illꝺ
cautionẽ iudicibꝰ vel alteri
eoꝝ alijs abſentibꝰ obtulit
lꝫ ꝑ eos ſeu ꝑ eũ recepta nõ
fuerit. Et eſt caſus notabilꝭ
ſcꝺꝫ hunc ĩtellectũ. Capi. ij.

Cum ſicut accepimꝰ in
ter. P. ſubdecanum et
abbatiſſam et conuentũ ſctẽ
trinitatis ſuꝑ eccleſia de ca
pit. queſtio verteretur: the=
ſauri. et de coꝛit. abbates ac
archidia. chima. a. ſe. apo. de
legati: moniales ipſas rei ſer
uande cã in poſſeſſionem rei
petite miſerunt vnde cũ hoc
ad ſubdecani noticiã ꝑueniſ
ſet: ad archid. ꝑdictũ acceſſit
et offerens ei ſiſtẽdi iudicio
cautioneꝫ (qm̃ abbas de co=
rith. ꝑfectꝰ erat in angliam
et abbas theſauri. viã fue=
rat vniuerſe carnis ĩgreſſꝰ)
poſſeſſionẽ infra annum ſibi
reſignari cũ inſtãtia poſtula
uit ſꝫ nõ potuit obtinere ꝛ in
fra. ¶ Diſ. v. mãdamꝰ q̃tenꝰ
ſi eſt ita: ſiſtẽdi iudicio ab eo
cautione recepta et poſſeſſi
onẽ reſtitui faciatis. nec ob/
ſtare volumꝰ ꝙ annꝰ elapſꝰ
eſſe ꝓponitur ſi ꝑ eũ nõ ſte=
terit q̃minus infra annuꝫ ec
poſſeſſionem receperit ꝛ de
derit cautioneꝫ Inno. iij. vi.
et ſenagolẽ. epis. ¶ Si paſſꝰ
miſſioneꝫ repetens poſſeſſi
oneꝫ allegat ſe contumacem
non fuiſſe: reſtituitur in pꝛi=
ſtinuꝫ ſtatum pꝛeſtita cautio
ne et dilata condemnatione
expenſarum quã euitat ſi po
ſtea conſtiterit eum non fuiſ
ſe contumaceꝫ. Capitulũ. iij.

Cum veniſſent ad apo
ſto. ſe. abbas ſancti an
geli: et. P. gall. idem. P. pꝛo=
poſuit ꝙ pꝛedictus abbas
eum ſuper quadam poſſeſſio
ne coꝛam Jo. ap. ſe. legato
traxit in cauſam et infra. Ue
rum legatus ipſe cauſam cõ
miſit iudicibus ſecundum

ius et bonã terre conſuetu/
dinem terminandam: qui cũ
ſecundum ius tantum vellẽt
ꝓcedere: ꝑfatꝰ. P. nrãm audi
entiã appellauit: ſed iudices
nichilominꝰ partẽ aduerſam
in poſſeſſionẽ rerum petita
ruꝫ inducendam cã cuſtodie
decreuerunt ita ꝙ ſi vſqꝫ ad
annũ ꝛ diem pꝛeſtaret ſiſten
di iudicio cautõnẽ ꝛ parti al
teri. xxx. libꝛas reſtitueret ꝓ
expenſis reciperet poſſeſſio
nem eãdẽ. Cũqꝫ. G. ſe. ap. le.
infra annũ fuiſſet terraꝫ illã
ingreſſus: ipſe cautioneꝫ ſtã
di iuri obtulit coꝛã eo: ꝛ poſ
ſeſſionem ſibi reſtitui poſtu
lauit: paratus expenſas re=
ſtituere factas in litẽ q̃. vj. li
bꝛarũ ſummã (ſicut aſſerit)
nõ excedũt: ſed abbas. xxx. li
bꝛarũ ſibi reſtitui petijt quã
titatem: et infra. ¶ Nos igi=
tur ipſũ. P. cautione pꝛeſtita
ĩ poſſeſſionem credimus re=
ducendũ: hoc etiã decernẽtes
vt ſi conſuetudinẽ quam alle
gat laudabilem eſſe conſtite
rit. qꝛ ex hoc ſequit̃ eũ rõabi
liter appellaſſe: ad reſtituen
das expenſas nullatenus cõ
pellatur: alioquin (cũ ex hoc
appareat euꝫ fruſtratoꝛie ꝓ
uocaſſe) ad reſtitutionẽ co=
gatur expenſarũ illarũ quas
abbatem cõſtiterit pꝛopter
hoc neceſſarias in lite feciſ=
ſe. Gregoꝛius nonus.

¶ Contra abſentem q̃ nõ di
miſit pꝛocuratoꝛem facta ci/
tatione domi nullo defenden
te: fit miſſio. h. d. ſupplendo
ad litterã maxime vt dicitur
ĩ glo. Et eſt verꝰ et notabilis
intellectus.

Capitulum. quartum.

Si aduerſarꝭ tuꝰ poſt
citatiõis edictũ ad re
mota loca ſe trãſferẽs ꝓcu=
ratoꝛẽ legitimũ nõ dimiſit et
de nũciatõe publice facta do
mi nõ apparet qui defendat
eundem. ¶ Iure petere po/
tes vt in poſſeſſionem earuꝫ
terrarũ de q̃bus q̃ſtio verti=
tur cauſa cuſtodie ĩducaris.
¶ Ut lite pendente nihil in
nouetur. Alexã. iij. eboꝛacẽ.
archiepiſcopo. ¶ Pꝛiuilegi
um etiam a pꝛincipe impe=
tratũ per quod pꝛiuatur qꝭ
ſine cauſe cognitione lite pẽ
dente vſu poſſeſſionis tanq̃ꝫ
ſurrepticium non valet: ſeu
tanquam rationi obuium eſt
reuocandum.

Capitulum. pꝛimum.

Memoꝛia noſtra non
excidit: et infra. Sta=
tuimus vt littere pꝛohibitio
nis quas ad petionem archi
epiſcopi cantuariẽ. t. f. direxi
mus nullum pꝛeiudicium fa
ciant q̃minꝰ tibi et ſucceſſo
ribꝰ tuꝰ liberꝫ ſit (queãdmo

duꝫ vobis eſt bñficio priuile
gioꝝ ap. ſe. indultuꝫ: ⁊ tu ⁊ p̃
deceſſores tui ꝯſueuiſtis fa
cere) añ vos ꝑ totã angliã ꝺ
ferre crucem quouſqꝫ diffini
tiua ſñia decernatur / ã eccle
ſia tua ꝺ iure huc debeat ha
bere. Clemens .iij.

Accuſatꝰ de adulterio ad
ſeparationẽ thori nõ debet li
te pẽdente priuari poſſeſſio
ne coniugali. Capitulum. ij.

Laudabilem: et infra. Queris quando matri
moniuꝫ accuſare cõtingit an
ſtari ſit carnale cõmerciũ ſu
ſpendenduꝫ: ⁊ ĩfra. Ad qꝺ
breuiter reſpõdemꝰ ꝙ cõiu
gũ alterutrer accuſatꝰ añ ꝓbatã
accuſationẽ iure qꝺ habet ĩ
altero priuari nõ poſſit. In.
tertius abbati et conuentui
ſancti ſilueſtri. Qui reꝫ li
tigioſam alienauit ita ꝙ re /
haberi non poteſt debet eq̃
ualentem ſubſtituere ĩ locũ
illius quã alienare non pote
rit. h. d. cũ ſe. Capitulum. iij.

Eccl'ia ſctẽ marie in via
lata ꝯtra Johãnẽ ꝺ ate
ia: qui quaſdem poſſeſſiones
ipſius dicebatur ꝯtra iuſtici
am detinere: mouit ſub. L. iu
dice qõnẽ et infra. Prohi
bemus ne poſſeſſiones que
ſucceſſerunt in locum et ius
illarum et quas ab Jo. de a
teia eccleſia ſctẽ marie peti
erat in monaſterium vr̃m ab
eodeꝫ. Jo. lite pẽ. tranſlatas
alienare interim p̃ſumatis
vt ſi eccleſia ſctẽ marie de vi
tio litigioſi ꝯtractus vel de
ꝓprietate voluerit experiri
ne (ſi obtinuerit in iudicio i
vanum laboret monaſterio
veſtro minime poſſidente)
ſit qꝺ euicere valeat ⁊ habe
re. I dẽ. Idem dicit qꝺ in
p̃cedenti. Capitulum. iiij.

Eccleſia ſctẽ marie et
infra. Poſſeſſionem
qua fuerat (p̃termiſſo iuris
ordine) predicta eccleſia ſpo
liata ſibi reſtitui poſtulabat
⁊ ĩfra. Nos q̃cq̃ꝺ ab alijs fa
ctũ fuit poſtq̃ꝫ. p̃. n. ad curiaꝫ
ſuã ideꝫ negociũ reuocauit:
irritum decernimus et inane
et infra. Verũ quoniam eſta
tã poſſeſſionẽ poſt reſtituti
onẽ vobis factam ab Jo. de a
teia alij locationis titulo aſ
ſignaſtis: neqꝫ reſtituere po
teratis eccleſie ſpoliate loco
ipſius tãtundẽ poſſeſſionum
equiualẽtium ad arbitriũ bo
norum viroꝝ ipſi eccl'e feci
mꝰ aſſignari q̃s cum alij fue
rant pignori obligate per voſ
liberari fecimꝰ a creditoribꝰ
qui nobis inſtrumentum pi
gnoris reſignarunt. Ho. iij.
cãcellario cãtori ⁊ a. canonico
pari. Lis decidẽda ẽ ſm̃ in
ra extã tp̃e ꝯtrouerſie nõ an
tẽ ꝺꝫ priuilegiũ ĩpetratũ lite
pẽdẽte. niſi ꝺ liteꝫ pẽdẽtia mẽ

tionem faciat. Capitulum. v.

Dilectus filius magi
ſter. A. perſona eccle
ſie de baſſeuilla expoſuit co
ram nobꝫ: ꝙ cũ inter predeceſ
ſoreꝫ ſuũ ex ꝑte vna: ⁊ priorẽ
ac mõachos de baſſeuilla ex
altera: ſuper decimꝫ noualiũ
ĩfra fines ꝓrochie ſue cõſiſtẽ
tiũ q̃ſtio emerſiſſet: ea pẽdẽ
te corã iudicibꝰ delegatꝫ: ab
bas ⁊ cõuentus maioris mo
naſterij turoñ. quibꝰ ſubſunt
prior ⁊ monachi ſupradicti:
pro ſe ac membris ſuis obti
nuerunt a ſe. ap. indulgẽtiam
ſuꝑ perceptione hmõi deci
marum: cuius pretextu prior
⁊ monachi ſupradictas deci
mas ſibi vẽdicare ꝯtẽdũt: lꝫ
in idulgẽtia de dcã q̃ſtione fa
cta mentio non fuiſſꝫ. Io
qꝫ: mãdamꝰ q̃tenꝰ eiſdem iu
dicibus iniũgatis vt (indul
gẽtia nõ obſtãte p̃dicta) i ne
gocio ipo ꝓcedãt iuxta tradi
tam ſibi formã. De ſeque
ſtratione poſſeſſionis ⁊ fru
ctuũ. Inno. iij. mediolañ. ar
chie. Res in quam rcã eſt
miſſio non debet ſeq̃ſtrari ẽt
ſi miſſꝰ ide fuerit violent' eie
ctꝰ. Al' notabilis ſic. Seq̃ſtrũ
ſcm̃ loco miſſiõis ꝓp ſcãdalũ
euitandũ reuocari dꝫ oblata
cautõe ⁊ reſtitutꝫ expẽſis. c. i

Ad hoc vnxit nos deus
⁊ ĩfra. Abbas de regu
la nobꝫ expoſuit: ꝙ cũ M. p̃.
tuꝰ ſuꝑ cã q̃ inter ipꝫ ⁊ mõaſte
riũ ſuũ fuerat agitata obtinuiſ
ſet Poneñ. epo lr̃as deſtiari:
⁊ ipe ſr̃ iudicio poſſeſſorio ꝑ
ti ꝓ mõaſterio / ꝑti ꝓ archi
epo ſniaꝫ ꝓtuliſſꝫ ꝓcuratore
ipius monaſterij qõnẽ de ꝓ
prietate poſtmodũ ĩtentare
volẽte: archieps iuriſditõeꝫ
epi oppoſuit expiraſſe: aſſe
rẽs cãꝫ poſſeſſiõis tm̃ ⁊ nõ ꝓ
prietatꝫ fuiſſe cõmiſſã ⁊ q: ſr̃
poſſeſſiõe ꝓnũciauerat ſemel
functꝰ officio ſuo / ſuꝑ qõne ꝓ
prietatꝫ deinceps cognoſcẽ
nõ valebat: ⁊ infra. Sꝫ iudex
actorẽ in poſſeſſioneꝫ (q̃ fue
rat ꝑ ipm archiep̃o adiudica
ta) ꝓp eiuſdem cõtumaciam
mitti decreuit a q̃ tñ archi
eps violent' monaſteriũ eie
cit. ⁊ infra. C. papa. p̃. n. ſic ſu
um interpretatꝰ fuit reſcri
ptum: ꝙ tam cã poſſeſſionis
q̃ꝫ proprietatis fuerat iudici
delegata: cũ abſolute ⁊ ĩdiſti
cte cõmiſſa fuerit: ⁊ eiꝰ conti
nentia diuidi non deberet. p̃
libatam q̃qꝫ poſſeſſionẽ pro
ſuo arbitrio ſeq̃ſtrari p̃cepit
iniũgẽs reg. ⁊ mutiñ. epis vt
de cã poſſeſſiõis ⁊ proprieta
tis plenꝰ cognoſcẽtes / cã de
bito fine deciderẽt: ⁊ poſſeſſi
onem ei parti poſtmodum re
ſignarẽt: q̃ obtineret de pro
prietate triũphũ ⁊ ĩfra. In
eũ ſtatum ꝯtinẽtiã cauſe re
ducimꝰ in q̃ fuerat cũ p̃dictꝰ

p̄.n.cāmp̄p̄letatꝫ ꝛ poſſeſſio
nis regiū.ꝛ mutiū.commiſit:
mandato ſeq̄ſtratōis penit⁹
reuocato ꝛ īfra. ¶ Ne autem
monaſterio videamur in ſuo
iure deeſſe moderatas expē
ſas(ex q̄ ep̄us veroñ.ip̄m in
poſſeſſionez induci decreuit
vſqꝫ ad ſatiſfactōis tp̄s obla
te)p̄pter hoc factas ſibi re
ſtituēdas eē cēſem⁹ꝛ a te ſuf
ficiētē p̄beri ſtādi iudicio
cautionem. Ho.iij.priori de=
beñ.ꝛ decano de caliñ. ¶ Si
minus ī poſſeſſionē cā cuſto=
die fructus diſſipat:diſſipati
reuocanť:ꝛ cū alijs ſeq̄ſtran
Dilect⁹.f.R. Ctur.c.ij.
rector eccl'ie de betu=
ſia ſua nobꝫ petitiōe mōſtra
uit q cū iter ip̄m ex p̄te vna
ꝛ abbatē ꝛ cōuentū de ceſte=
ria ex alťa. ſup̄ eadem eccl'ia
corā abbate de ſibitoñ.ꝛ ei⁹.
collegis qō verteretť:iudices
ip̄i p̄dictos abbatē ꝛ cōuētū
ī poſſeſſionē ipſi⁹eccl'ie cā cu
ſtodie īduxerunt : qui fruct⁹
medio tp̄e perceptos p̄ ſue
diſtrahūt libito voluntatis.
¶ Quocirca mādam⁹ q̄ten⁹
ſi eſt ita faciētes fructus ſe=
queſtrari p̄dictos / ſi quid
de ipſis per eos diſtractum
inueneritis:in ſtatum p̄riſti=
num reuocetis. Grego.ix.
¶ Si re⁹ poſſeſſor appellat
a ſententia contra eum lata:
licite rei petite fruct⁹ ſeque
ſtranť ſi diſſipenť ab eo. c.iij.
AB eo qui a ſentētia p̄
uocauit fructus poſ=
ſeſſiōis(ſi diſſipenť ab ipſo)
p̄ñt lite pendente rationabi=
liter ſeq̄ſtrari. ¶ De cōfeſſis
Clemens.iij. ¶ Ad ſoluꝫ di
ceum cōfitentis crimen p̄p̄ri
um non eſt alteri infligenda
pena aliqua:infamato tñ eſt ī
dicenda purgatio. Capitm.j.
Cum monaſteriū ꝛ īfra
Eos quoqꝫ
ſuggeſtiōe
ſcel⁹homici
dij ſe p̄ſbr̄
p̄petraſſe p̄
ponit niſi alijs modis veruꝫ
eſſe conſtiterit:nulli cenſem⁹
pene ſub dendos: cum (ſcd̄m
vtriuſqꝫ iuris ſtatuta) de ſe
confeſſi ſuper aliorum con=
ſcientijs interrogari non de
bent:ꝛ(crimine leſe maieſta
tis excepto)de reatu p̄prio
confitentis periculoſa con=
feſſio non eſt aduerſus quē/
libet admittenda. ¶ Si ta=
men eos infamia hmōi labo
rare cognoueris: ſingulꝫ eis
(ad iunctis tribus ſocijs ſui
ordinis) purgationem iniun
gas. Inno.iij. canonicis de
bethleem. ¶ Si de crimine
contingente cauſam p̄nci/
palem conſtat contra aliquē
per eius confeſſionem puni=
tur pena ordinaria etiam ſi

directe ꝯtra eū nō agatur.h.
d.ſm glo. Et eſt caſus no. ꝯ
verus in ſe. Uel ſumma ſic ſe
cūdū aliū intellectū non
minus notabilem quē ex ſen
tē gl.lꝫ non perfecte expli=
cet. Si q̄s confitetur crimē
in iudicio incidenter p̄ōt iu=
dex ordiari⁹nouū inchoando
p̄ceſſum illū punire pena or=
dinaria hoc dicit ſingulari=
ter. Ab.ſic. Capitulum.ij.
Cum ſup̄ electōe beth
le.eccleſie inť.R.ꝛ.P.
qō ꝯtereretur:ꝛ infra. Mī.U.
canonic⁹ bethle.fuit ī iure cō
feſſ⁹ q p̄ p̄ſtādo alteri⁹ ele
ctiōi conſenſu/ quingentorū
ſaracenoꝝ obligationē re=
cep̄at:et mediator extitit ſi=
moniace prauitatis. ¶ Nos
(qm̄ viciū hmōi p̄ſeq̄ volum⁹
vt debem⁹)ip̄m p̄ diffinitiuā
ſñiam duxim⁹ ab oī bñficio ꝛ
offō eccl'iaſtico deponenduꝫ
Greg.ix. B.iudici viterbieñ.
¶ Cōfeſſio fcā in iure p̄ eco
nomū eccl'ie nocet ip̄i eccl'ie
p̄t tñ reuocari ſi añ finitū ne
gociū doceať p̄ errorez facti
emanaſſe.h.d. Capitulum.iij.
EX parte abbatis ꝛ con=
uentus monaſterij ſan/
cti.M.fuit p̄poſitum q cū
inter ipſos ex parte vna.ꝛ
U.nomie ſue vxoris ex alte=
ra:corā te qō verteretť: econo
mus monaſterij memorati q̄
dam p̄ errorē facti fuit ī iure
confeſſus ex qb⁹ timet ſibi p̄
iudiciū gñari. ¶ Cum igiť ne
gocio nōdum finito / nemini
noceat error facti: mandam⁹
q̄ten⁹ ſi de hmōi potuerit er
rore docere:p̄uideas vt nul=
lū ſibi ſup̄ hoc p̄iudiciū gene
retur. ¶ De probationibus.
Greg.tācredo regiviceſtrie.
¶ Reus actori iura propria ī
ſtrumenta edere non tenetur
ita cōmuniter ſummať. Ca.j.
EX cp̄le verbis:ꝛ infra.
Tua excellentia poſtu
lauit:vt imp̄atori ſcriberem
quatenus pacta in cartho=
philacio req̄reret. que duduꝫ
inter iuſtinianū p̄ncipem ꝛ
p̄deceſſores tuos fuerunt
emiſſa . vt ex his colligeret
qd tibi ſeruare deberet.
¶ Sꝫ ad hoc faciendum ve=
hementer obſtitit qꝛ nulli di
cendum eſt:ea que contra te
ſunt apud temetip̄m debes
documenta requirere.in me
diumqꝫ proferre. Alexander
iij. ¶ Actor qui plene proba
uit non debet compelli iura=
re. Capitulum ſecundum.
SIcut conſuetudo lau=
dabilis:et infra. Sane
quoniam apud vos conſuetū
eſſe dicimus: vt cum aliquis
intentionem ſuam fundaue=
rit inſtrumentis aut teſtib⁹/
et ſacramentum nichilomi=
nus deferatur quod ſi ſubire
noluerit:fides probationib⁹

non habet. ¶ Nos (cũ tũc de mũ ad hmõi ſit ſuffragiũ recurrẽdũ/cũ alie legitime probationes deeſſe noſcunt) talẽ cõſuetudinẽ reprobamus. Lucius.iij. ¶ In cõi iudicio probant actor ꝛ reus.ꝛ ſi pariter probant: reus abſoluitur/niſi fauorabilem cauſã foueat actor. Capitulum.iij.

Ex litteris tuis intellexiimus te et archidiaconũm cõfines habere prebendas: in villis quas ſinguli ſingulas poſſidetis: et ꝑtextu terminorũ inter vos cõtrouerſiam agitari: eo ꝙ dicas eũ antiquos fines egreſſũ: ꝑteq; tui fundi occupaſſe: illo in cõtrarium aſſerente: ſe partem eãdez fundi poſſediſſe.xl. annorum ſpacio inconcuſſe: tu autem ꝙ per idem tempus quiete illaz poſſederis aſſeueras. q̃re vtrum incumbat petitori/vel poſſeſſori probatio queſiuiſti. ¶ Ad quod ſcire debes ꝙ iudicium finium regundorum tale eſt vt in eo vtraq; perſona vices duoruz habeat/videlicet actoris et rei. Unde hincinde teſtes ꝑduci poſſunt ad cognitionez iudicis inſtruendam: quibus examinatis: iudex quos precellere intellexerit: ad fidem ſibi faciendam admittat. Quod ſi ambarum partium teſtes ſunt eque idonei: poſſeſſoris teſtes preferentur: cum promptiora ſint iura ad abſoluendum q̃ȝ ad condẽnandum: preterq̃ȝ in liberali cauſa in qua ſi vtriuſq; ꝑtis teſtes equales fuerint: pro libertate ſnĩa proferetur: nam poſſeſſori probationem aliq̃ndari iuris manifeſti eſt: cum iure cautum ſit ꝙ qui obiecerit preſcriptionem longiſſimi temporis: qua nemo recte obiicit niſi qui poſſidet: et eã probauerit: in cauſa debeat obtinere. G re.viij. prepoſito ſancti cataldi. ¶ Non creditur marito aſſerenti etiaz cũ iuramento vxorem ſe cognouiſſe: ſi vxor per matronas atteſtantes per ipſius corporis aſpectum probat contrarium. Capitulum.iiij.

Propoſuiſti ꝙ cauſa matrimonij que inter G. dẽ cauſa noua.ꝛ.S. mulierez ꝟtitur/tibi fuit de mandato apľico delegata. cũq; partes eẽnt in tua preſentia conſtitute: mulier propoſuit ſe nec a viro cognitam nec potuiſſe cognoſci: quod tã proprio iuramento q̃ȝ teſtimonio.vij. mulierum probauit: que per aſpectum corporis eam eſſe virginem aſſeuerant viro per iuramentum ſuum contrariũ aſſerente: ꝛ infra. ¶ Uidetur igitur nobis ꝙ iuramento puelle et teſtimonijs illaruz

vij. mulierꝝ fides eſt potius adhibẽda. C le.ij. ¶ Singulares de vniuerſitate pñt ad cõmodũ vniuerſitatis reprobare iſtrumentũ falſo confectũ noie vniuerſitatis. Ca.v.

Tertio loco fuit a nobꝫ ita queſitum. Ecce quidam regularis ſigillo capľi q̃ddã inſtrumẽtuz cuidã amico ſuo ſignauit in q̃ facta ei alienatio q̃rũdã reꝝ eccľie immobiliũ cõtinet. Quo exhibito in iudicio ꝑcurator vniuerſitatis illud aſſeruit de aſſenſu ꝯuent⁹ nõ fuiſſe cõfectum ꝛ adulterinũ vel furtiuũ eẽ ſigillum. Cunq; frẽs ad ꝑhibẽdum teſtimonium produxiſſet iurati dixerũt ꝙ quotiẽs ad hoc inter fratres aliqua erat mentio conſiliuz totius conuentus ꝛ vox fuit vnanimis ꝙ nolebant alienationẽ rerum illarum: ſꝫ res domus integras conſeruari volebãt. ¶ Sed quoniam contra hoc nichil pars aduerſa probauit rñdemus ſm aſſertionem teſtium tm̃modo iudicandũ. Idẽ. ¶ Ubi agitur de matrimonio cõtrahẽdo. ꝑbato impedimẽto et publicatis atteſtationibus alij teſtes ſuper defectum ĩpedimenti admittendi non ſunt. Capitulũ.vi.

Licet uit quidaȝ (vt aſſeris) ſe quandam in vxorem legitimam accepturum quã cũ vellet traducere: quidã iuramentis ſcd̃m morem exhibitis legitime ꝑbauerũt (ipos ĩ quinto cõſanguinitatꝪ gradu ſibi inuicẽ attinere. ¶ Quia vero reqſiſti a nobis q̃d agẽdũ ſit: cũ q̃dam ali⁹ velit ꝑbare ꝯtra ꝑdictã probationem factã iuramẽtꝪ canonicꝪ ꝛ ꝑtibus publicatã nullo eos ſeſe cõſanguitatis gradu cõtingere: rñdem⁹ ꝙ ſtandũ eſt ꝑbationi priori. Inno.iij. archidia. pariſieñ. ¶ Si per lr̃as ordiarij ꝑbaꝫ qs excõicatus: a ꝑcuratore repellitur h.d.ꝛ hec ſummario cõuenit textui ꝛ ſi.ꝛ nullã pariꝫ caluꝫ niã.ꝛ ideo eã tene. Ca.vij.

Poſt ceſſionem: et infra ¶ Cum igiꝫ ꝑ lr̃as iudicis ordinarij (qb⁹ ſtãdũ eſt donec ꝑbeꝫ ꝯtrariũ) nobꝫ ꝯſtiterit ꝙ.U. erat excõicatus cũ procurationis officiũ aſſumpſit ¶ Ipm tãq; ꝑcuratorẽ: non duximus admittendum. Idez abbati ꝛ conuentui caſſeñ. ¶ Si rogatus reſtituere totam hereditatem eo ſine liberis decedente/intret monaſterium: euaneſcit fidei cõmiſſum: ꝛ hereditas applicatur monaſterio nec ad inualidandum ingreſſum ſufficit ꝑbare minorem etatem tempore ingreſſus: ſi ex aduerſo geminat⁹ ꝑbeꝫ ingreſſus. h. d. intelligendo ꝙ ſubſtitutio

fuit fidei cōmiſſaria. Summo-
fuit directa ſumma ſic. Subſti
tutio facta filio eo decedēte
ſine liberis euaneſcit ꝗ igreſ
ſum monaſterij et tunc addic
ad qđ eſt in prio ſumario ibi:
ad inuadendū ingreſſum ⁊c.
vſqȝ ad fi. ⁊ vterqȝ intellect⁹
eſt ver⁹ in ſe. dico tñ ꝙ prim⁹
eſt verior ꝙ hic fuit ſubſtitu
tio fidei cōmiſſaria.iȝ.d.ant.
hic dicatꝙ fuit cōpendioſa.

I N pñtia.G.ſcti (c.viij.
adriani dia.cardi.G.⁊.
B.frēs vr̄o ſyndico conſtitu
to coram ipō fecere ꝓponi:ꝙ
cum quōdam.A.frater ipſo=
rum conderet teſtm̄.M.filiū
ſuum ſibi heredē inſtituit et
precepit vt ſi abſqȝ liberis de
cederet:ad eos bona deuol
uerentur ipſius vnde illa q̄
de bonis ipſius vr̄m mona/
ſterium detinebat:ſibi reſti/
tui poſtulabant: ⁊ petebant
vos ſuper hoc a ſua moleſta
tione compeſci.¶ Verū ſyn/
dicus ipē propoſuit ex aduer
ſo:ꝙ dictus. M.monaſterio
vr̄o obtulit ſe et ſua. Unde
vniuerſa que habuerat erant
ad monaſterium deuoluta:
quare vniuerſa q̄ ipſi de bonꝭ
eius inuaſerant reſtitui mo/
naſterio vr̄o petebat ⁊ ſuper
ceteris ſilentiū illis imponi.
¶ Ad hec autē ꝑs altera re
plicauit ꝙ dictus. M.obla/
tiōis ſue tp̄e fuerat minor an

nis:⁊ ꝙ voti facti penitēs qđ
feruore infirmitatis fecerat
poſt cōualeſcētiā reuocauit
⁊ ifra. Vñ cū ſine liberꝭ deceſ
ſiſſet:ex teſtamento pr̄is ad
ipōs erat ei⁹ hereditas deuo
luta.¶ Verꝫ ſindic⁹ rñdē cu/
rauit:ꝙ lȝ dict⁹.M.de mona
ſterio fuiſſꝫ egreſſ⁹ eidē poſt
modū ſe ⁊ ſua obtulit huiuſ
⁊ deuōte:⁊ ꝙ nec cōtra obla
tiōez ſuā vēiret iuramēto fir
mauit. Quare cuꝫ conſtet ꝙ
idē.M.bis mōaſterio veſtro
contulit ſe⁊ ſua:nec ex aduer
ſo probetur ꝙ vtriuſqȝ obla
tionis tp̄e fuerit minor anis
ꝓbationē vr̄aȝ hmōi except
onis ꝓbatio non elidit: cum
⁊ ſi prīe oblatiōis tēpore fue
rit minor ānis ſcđe tñ potuit
maior extitiſſe.preterea cum
ꝟbum illud mior annis duo=
bus potuerit modis itelligi:
cū ⁊ q̄ miorē.xiiij.an.⁊ q̄ xxv.
dici ſoleat mior an.intentioni
vr̄e ꝟbū dubiū non nocebat.
cum infra.xxv.an.teneret do
natio iuramento firmata.
Sꝫ ⁊ ſi teneret qđ factuꝫ fue
rat a dicto.A.q̄ tñ intelligen
dum non erat ſine herede de
cedere:q̄ monaſterium ſibi
heredem inſtituit:hoc mona
ſterio non nocebat:⁊ infra.
¶ Dilectus filius.B.ſancti
euſtachij cardinalis:atten=
dens ꝙ ſyndicus vr̄ intentio
nem ſuam plene fundaſſet et

ꝙ nihil fuiſſet ex aduerſo ſuf
ficiēter ꝓbatū:cū ⁊ ſi oſtenſū
eſſet ꝑ teſtes ꝙ.M.ſue obla
tiōis tp̄e fuerit minor annis:
vtrū tñ prīe vel ſcđe oblatio
nis tp̄e minor fuerit ⁊ q̄tānis
minor nō fuiſſet exp̄ſſum: et
mādato nr̄o ſniam ꝓtulit: et
predictis.G.⁊.B.ſilētiū im=
ponēs ſuꝑ his que a mōaſte
rio poſtulabāt:eos ad reſti=
tutionē illorū q̄ de bonis pre
dicti.M.propria temeritate
inuaſerāt/cōdēnauit.¶ Nos
igitur ſententiam ipam au=
cto.apo.confirmamus. Idē.

¶ Si actor ⁊ re⁹ in iterdicto
retinende poſſeſſionis pro=
bant obtinet is qui antiquio
rem poſſeſſionem ꝓbat titu
lo marie iuſtificatā vł̄ melio
res ꝓbatōes reſpectu poſſeſ
ſiōis adduxit.h.d.no.⁊ ꝓbat
ſatis hoc ſummariū in verſi.
ex ꝓmiſſis pōderato ꝟſi.ma

L Icet cau (xime.ca.ix.
ſam que vertitur inter
eccleſiam rauen.⁊ cōe fauen
tie ſuper iuriſditione/hono=
re/ac diſtrictu in villa ſancti
P.et caſtro arioli:quod de iu
re ad ſe ſpectare dicta eccl'ia
proponebat:⁊ infra.¶ Porro
atteſtationibus publicatis/
ſyndicus fauentinorum pro=
poſuit ſe velle in perſonas te
ſtiū ex parte altera producto
rum quedaꝫ obijcere/ac pro

bare economo eccleſie aſſe=
rente id fieri non debere:ſu=
per q̄ interloquēdo decreui=
mus ipſuꝫ nullaten⁹ audien
dum:cum infra trium menſi
um ſpacium in noſtris litterꝭ
cōprehēſum teſtes hmōi pro
ducere non curauerit: infra
quē terminū ꝑs vtraqȝ teſteſ
iducere potuit:tā in perſōas
teſtiū q̄ȝ ſuꝑ negocio princi=
pali.¶ Poſt hoc idem obie=
cit in teſtes predictos ꝙ cor
rupti falſa dixiſſent. Unde qr
talis exceptio nō ſolū añ ſed
etiam poſt ſentētiam poteſt
opponi:licet nonulli crede=
rent fauentinorum parteȝ ex
ceptioneꝫ huiuſmodi per ex
cogitatam maliciam ad im=
pediendum proceſſum nego
cij obieciſſe:quia tamen no=
lumus a iuris tramite decli=
nare:magiſtris.G.et.T.pre
cepimus:vt teſtes quos ſu=
per hac exceptione procura
tor fauentinorum duceret ꝓ
ducendos infra menſem re=
cipere et examinare cura=
rent/de ſingulis circunſtan=
tijs ſubtiliter inquirentes:
extunc indulto altero menſe
procuratori eccleſie ſupradi/
cte infra quem ſi vellet ad re
probationem teſtium illorū
produceret teſtes coram eis
et infra.
¶ Quāqȝ aūt ꝑs fauētinorū

teſtes multos ꝓduxerit ſuꝑ
negocio pͥcipali: vix tñ ex il
lis ſex remanſerunt ↄcordes
cũ alij ſibimet i ſerie ſui teſti
monij ↄtradicant: et qdã alij
ſint in dicto ſui teſtionij ſin=
gulares. Ad reprobandũ ꝓo
quoſdã teſtiũ eccꝉie rauen̄. et
ſi ex ꝑte fauētinoꝝ quidam
ſint teſtes inducti: pl'es tñ il
lorum reprobant: q2 ſibi inui
cem euidentiſſime ↄtradicũt
qdã vero alij pauci numero
q̃zuis nõ reprobent expreſſe
vſq3 adeo tñ male fame ſunt
⁊ leuis opinionis / ꝙ eorum
dictis nulla vel modica eſt fi
des habenda. Idē quoq3 te
ſtes fauentinorum gñaliter
repellunt: q2 non ꝓbant illud
ad qđ ꝓbandũ eoꝝ ſyndicus
ſe aſtrinxit: videl3 ꝙ corrupti
falſa dixiſſent: qm̄ et ſi de cor
ruptione videantur aliquid
dicere: de falſitate penit9 ni=
chil dicũt: ⁊ infra. ¶ Ex pre=
miſſis igitur euidēter appa
ret: ꝙ eccꝉia ꝑ teſtes nũero
plures q̄bus potius lux veri
tatis aſſiſtit: qui etiam aptio
ra negocio ⁊ vero proximio=
ra i ſuis teſtimonijs expreſſe
runt / ſufficiēter oñdit: ꝙ a. lx
annis ⁊ citra cũ oī iuriſditio
ne / honore / atq3 diſtrictu lo=
ca ſupradicta poſſedit. ꝑ qđ
p3: ꝙ ſi cõe fauent. a. l. annis
citra (ſicut vident teſtes eoꝝ
deponere) aliq̃ ſeruitia i lo=
cis ꝑceperũt ſupradictis: illa
ꝑculdubio ſine iuſto titulo ꝑ
cipere inceperunt: cum duo i
ſimul eandē rē: ⁊ eodē mõ in
ſolidũ poſſidere non poſſint
maxime cũ ijdē fauentini iu
ſtũ poſſeſſiõis titulũ nõ oſtē
dant: et ex priuilegijs impa
torũ et ro. põti. eccꝉie rauēna
ten̄. ↄceſſis euidētiſſime col
ligat poſſeſſionē ipſius eccꝉe
in predictis locis iuſtã fuiſſe.
Cũ ergo ↄſtet fauētin̄. ab eo
tꝑe q̄ ſe poſſediſſe ꝓbare cõ
tendunt: minus iuſte ac ſine
titulo aliqua in predictis lo
cis temeritate propria occu=
paſſe: ⁊ economus eiuſdem
eccleſie petierit a vi turbati
ua ſeu inquietatiua ſuper ꝑ
miſſis commune fauen̄. pro
hiberi: nos recognoſcentes
in hoc caſu non ſic locum eſſe
interdicto vti poſſidetis vt
dicere debeamus: vti poſſi
detis ita poſſideatis: cum ꝓ
bationes eccleſie longe ſint
potiores et iõ ſit i interdicto
ſuperior / commune fauētiẽſi
bi condēnamus: ſuper iuriſ
ditione / ⁊ honore / atq3 diſtri
ctu / ⁊ alijs ad hoc generali
ter ꝑtinentibus in locis pre
dictis quo ad poſſeſſorium
iudicium quo tm̄modo actu3
eſt ꝑpetuũ ſilentiũ imponen
tes: ⁊ ꝓhibentes eidē vt neq3
ꝑ ſe neq3 ꝑ alios ſuꝑ his pre
ſumat rauēnaten̄. eccꝉiã aut

habitatores ꝑdictoꝝ locorũ
aliquaten9 moleſtare. Idem
¶ Si q̄ noiẽt aliquē filium
ſuũ cõiter reputat: nõ credi
tur poſtea alteri eorũ iuran
ti contrarium. Capi. x.
Per tuas nobis lr̃as ſig
nificaſti ꝙ cũ3 T. tibertinus
ciuis quãdam per ſeptēniu3
habuerit ↄcubinã: nec ꝓlem
ſuſceperit interī ex eade3: ac
ipa poſtmodũ diuertens ab
eo / ad ipm nõ poſt multũ tē=
pus rediſſet: filiũ quē reuer
ſa in domũ ipſius peperit: ex
eo ſe aſſeruit ſuſcepiſſe: et in
fra. Q2 ꝓo mulier illa de di=
cto T. ſuſcepiſſe R. de quo a
gitur pͥmit9 ↄſtanter aſſeru
it et idē T. ꝑfate mulieris
precipue deuict9 inſtãtia / ip3
ſuũ filiũ publice recognouit:
⁊ filius eius nominatus cõi=
tẽr fuit ⁊ habitus ab ambo=
bus: eiuſdem mulieris poſt=
modum iuramento in contra
rium preſtito non eſt ſtandũ
cum nimis indignum ſit (iux
ta legitimas ſanctiones) vt
quod ſua quiſq3 voce diluci=
de proteſtatus ē in eundem
caſum proprio valeat teſtimo
nio infirmare. Vñ apparet ꝑ
conſequens ꝙ predictus R.
ſophiã neptē mēorati T. cu=
ius prima facie preſumit cõ=
ſobrin9: non põt habere ali=
quatenus in vxorem. Idem
in concilio generali.
¶ Iudex d3 hr̃e notariũ vel
duos viros idoneos q̄ ſcribãt
acta iudicij: alr̃s ſi q̄d difficul
tatis emerſerit: ꝑ ſuperiorē pu
niet: nec credet ei ſuꝑ ꝓceſ
ſu niſi iq̃ntũ ꝑ acta vl' alr̃s ꝑ le
gitima documēta conſtabit.
Quoniã cõtra (Ca. xi.
falſam aſſertionem ini
q̄ iudicis innocens litigator
qñq3 nõ põt verã negatione3
probare: cũ negantis factum
per rerum naturam nulla ſit
directa probatio: ne falſitas
veritati preiudicet: aut iniq=
tas preualeat equitati.
¶ Statuimus vt tam in ordi
nario iudicio q̃3 extraordina
rio iudex ſemper adhibeat
aut publicã (ſi põt hr̃e) ꝑſonã
aut duos viros idõeos q̄ fi=
deliter vniuerſa iudicij acta
conſcribãt. videl3 citationes
dilationes: recuſationes ex=
ceptiones: petiões: reſponſi
ones: interrogationes: cõfeſ
ſiones teſtium depoſitiones
inſtrumentorum productio=
nes: interlocutiones: appella
tiones: renunciationes: con=
cluſiones ⁊ cetera que occur
rerint cõpetenti ordine con=
ſcribenda loca deſignãdo: et
tꝑa. ⁊ ꝑſonas. Et oĩa ſic con=
ſcripta partib9 tribuant: ita
ꝙ originalia penes ſcripto
res remaneãt: vt ſi ſuꝑ ꝓceſ
ſu iudicis fuerit ſuborta ↄtē
tio per hoc poſſit veritas de

clarari: quatenꝰ hoc adhibi-
to moderamie: ſic honeſtis ⁊
diſcretis deferat iudicibus:
ꝙ ꝑ iprouidos ⁊ iniq̄s inno/
cētium iuſticia non ledatur.
Iudex autē q̄ conſtitutionē
ipſam neglexerit obſeruare ſi
ꝓpter eius negligētiā quid
difficultatis emerſerit: ꝑ ſu-
periorē iudicē aīaduerſiōe
debita caſtigetur nec ꝑ ipſiꝰ
preſumatur proceſſu niſi qua
tenus in cauſa legitimis do
cumentis conſtiterit. Hono.
iij. archiepo londo. ⁊ eius ſuf
fraganeis. ¶ Si probari pōt
reū deliquiſſe eius proba-
tio ꝙ non deliquerit non ē ad
mittenda. Capitulum xij.

AD nr̄am noueritis au/
dientiā ꝑueniſſe ꝙ ſa/
cerdotes ⁊ clerici dacie legi
regni (per quā negatiua pro
batur) temere innitentes / a
criminibꝰ que probari teſtibꝰ
fide dignis pñt legitime con
tra eos / reputant inſontes: ſi
ſe ſuper his purgare valeant
q̄quomō: ⁊ īfra. ¶ Uolentes
igit̄ vt hec peſtis contraria
oīni iuri penitꝰ extirpet̄ a cle
ro / mandamꝰ quatenus in hu
iuſmodi probatiōe negatiue
(dū tñ poſſit affirmatiua ex
aduerſo probari) nemine au
diatis. Idē aure. ⁊ lameten.
epis. ¶ Fines dioceſium pro
bant̄ ꝑ libros āntiq̄s / admini
cula teſtes ⁊ famā. Ca. xiij.

CUm cāa q̄ inter colubri.
⁊ egitañ. epōs ſuper ſu
arum limitationem dioceſiū
vertitur: vobis duximꝰ cōmit
tēdam. ¶ Mādamus quate
nꝰ ſc̄m diuiſiones q̄ ꝑ libros
antiquos vel alio mō melius
ꝓbant̄: necnō teſtes famā et
quecunq̄ʒ alia adminicula in
negocio ꝓcedatis. Idē epō
⁊ archi. ſenoñ. ¶ Poſſunt re-
probari matrone ꝑ quas vir
ginitas ꝓbatur. Capitu. xiiij.

CAuſaʒ matrimonij que
inter G. iuuenem: et. B.
puellam ſenoneñ. que ſe vir-
ginem ⁊ monacham profite-
tur: noſcitur agitari: ⁊ infra.
¶ Mandamus quatenus eā
dem puellam ponatis interi
in illo monaſterio qđ intrauit
vt ibi ſecure valeat cōmora/
ri: donec iudiciali ſnia quid a
gi debeat decernatur: rece/
ꝑturi poſtmodum nō ſolū ꝓ
bationes viri quas inducere
voluerit contra mulieres il/
las que ad inueſtigandum ſi
gna virginitatis ex ꝑte puel
le fuerint introducte: verum
etiam probatiōes alias hoc
negocium contingentes / qs
ꝑs vtralibet duxerit ꝓducē
das. Et quia (vt dicit canō)
ſepe manus fallitur ⁊ oculꝰ
obſtetricū: volumꝰ et manda
mus vt adhuc honeſtas ma/
tronas ꝓuidas ac prudentes
deputare curetis ad inquirē/

dum vtrum dicta puella vir/
ginitatis priuilegio ſit muni-
ta. Greg. ix. ꝑpoſito ſctē. M
magdeburgē. ⁊ decano miſiñ.
¶ Acta etiā litis ordinatoria
facta corā primis iudicibꝰ ſi-
dem faciūt corā ſecūdis. c. xv

CUm bone memo. ⁊ īfra
¶ Cum acta originalia
dicantur apud priores iudi-
ces remanſiſſe mādamꝰ qua
tenꝰ ea cū omni diligētia req̄
rentes ipſa ſi potuerint inue
nire ⁊ ſi qua partes duxerint
legitime proponēda in ſcri-
ptis redacta ad noſtraʒ pre.
remittatis. ¶ Alioquin cum
nō reuocetur in dubiū de cō
teſtatione litis ſup ſtatu pi-
gañ. monaſterij ⁊ quibuſdaʒ
ſpoliationibus contra abba
tem eiꝰ factis a meſburgeñ.
epō recipiatis partium pro-
bationes de nouo: ⁊ audien-
tes ſi partes audire voluerit
de cōpoſitione tractatum tā
quod ſuper hoc inueneritis
q̄ʒ cauſam ſufficienter inſtru
ctam ad nos remittere pro-
curetis. ¶ De teſtibus et at
teſtationibꝰ. Ex cōcilio ma
ticeñ. ¶ Breue eſt. Capl'ʒ. i.

PLacuit ſā
cto ꝯuētui
vt teſtes
nō ꝯducāt̄
ꝑcio. Et vt
q̄cūq̄ʒ ido
nei et fide
les in teſtimonium aſſuman
tur. Ac nullꝰ teſtimonium di
cat niſi ieiunꝰ. Gre. ix. iohā.
defenſori eunti in hiſpaniā.
¶ Nulla eſt receptio teſtiuʒ
facta contra non citarum.
Capitulum. ſecundū.

IN nomie dñi: et infra.
¶ Qđ aūt dicit epō q̄
ſe abſente etiam viliſſimi ſūt
teſtes exhibiti: nullius mo-
menti lege nocendum eſt cō
ſtitutiōis nouelle q̄ de teſti
bus loquitur in hec verba.
¶ Ne poſtea obijciatur eis
ꝙ ꝑ vnā ꝑtē geſta et ꝯfecta
ſūt oportet vt teſtimōia deī
illo admonito a iudice āt de
fenſore vēire ⁊ audire teſtes
Si vero noluerit venire ⁊ nō
ex ineuitabili quadaʒ neceſſi-
tate venire non poſſit. ſanci/
mus huiuſmodi teſtimonia
ita valere: tanq̄ʒ ſi nō ex vna
parte conſiſterent: ſed etiam
ipſo preſente facta fuiſſent.
¶ Ecce admonēdus eſt ſem
per aduerſariꝰ vt ad audien
dos teſtes veniat qđ qa hic
omiſſū ē neceſſe ē vt qđ ꝯtra
legem actum eſt nō habeat
firmitatē. Idē ſabino defen
ſori ſard. ¶ Mulier teſtifica
tur cōtra clericū cum de cri
mine agit̄. Caplm. iij.

QUoniaʒ aliq̄ nobis de
perſona epiphanij pbr̄i ſunt
facinora nūciata: neceſſe eſt
vt cuncta diligentiꝰ ꝑſcrute

ris et ſeu mulieres cũ quib⁹ peregiſſe dicit/ ſeu alios q̊s de cauſa ſcire aliq̃d ſenſeris huc feſtines adducere:quatenus eccl'iaſtica diſtrictiõe liquide poſſint que vera ſũt ¶ꝑiri. Paſcaſ.papa. ¶ Ubi agitur ad correctionẽ de peccato impediendo ꝑncipalꝫ perſona admittitur in teſtem

Capitulum quartum.

In omni negocio ꝑncipalis perſona dicẽs veritatem de re ſibi nota rectiſſime habẽda eſt pro teſte cui adhibito vno efficiuntur duo teſtes:adhibitis duob⁹ efficiuntur tres. ¶ Quod patẽter oſtẽdit dominus cũ dicit Si peccauerit ĩ te frater tu⁹ corripe eũ inter te et ipſũ ſolum.ꝙ ſi te nõ audierit adhibe tecũ vnuꝫ vel duos teſtes vt in ore duorũ vel triuꝫ ſtet omne verbũ. ¶ Idẽ alibi affirmat dicẽs. Ego ſum q̃ teſtimoniũ perhibeo de meipſo ⁊ teſtimoniũ ꝑhibet de me pater: nã in lege veſtra ſcriptum eſt ꝙ duorũ hoĩnum teſtiõiũ veruꝫ eſt. Eugeni⁹ iij.

¶ Dicit quales eſſe ⁊ q̃liter iurare debeãt q̃ ſuper cõſanguinitate deponunt. Cap.v.

Quotiens aliqui ꝓpt̃ cognationẽ ꝓpinq̃tatis ſeparari petuntur duob⁹ vl' trib⁹ teſtib⁹ adhibitis q̃ de eadeꝫ cõſãguinitate ſuperſint vel totidẽ ſenioribus ⁊ melioribus loci eiuſdem id debet legitime cõprobari. ¶ Probatio autem teſtiũ debet fieri duplici iuramẽto vt iurent ſe nõ ꝑuato odio neqꝫ amicitia, neqꝫ pro aliquo ꝯmodo q̃d habuerit vl' q̃d habẽt hituri ſint: ad hoc iurandum inductos: ⁊ ſicut ipſi dicunt rei veritatem accepiſſe a maioribus ſuis ⁊ credere ita eſſe. Idem priori et fratribus ſancte trinitatis.

¶ Prelatus ⁊ clerici qui cauſam eccleſie nõ procurant teſtificari poſſunt in ea. Ca.vj.

In ſuper ſtatuimus vt liceat vobis in cauſis eccleſie veſtre ferre teſtimoniũ. ¶ Dummodo vnus ex vobis vel duo ad agendum vel reſpondendum ĩſtituãtur quorum teſtimonium in cauſis quibus actores vel reſpõſales ſunt inſtituti: non dꝫ admitti. Idem.R. herforden. epõ ⁊ abbati ſard. ¶ Si probatio exceptionis oppoſite contra teſtẽ ꝓductum nõ admittitur anteq̃ꝫ dictuꝫ teſtis recipiatur in caſu in quo admitti debuit. licite appellat. h.d. ſm lecturam quam ponit panor. Capitulum.vij.

Ex parte. A. preſbyteri ad nos ẽ querela perlata ꝙ cũ eccleſiam de clunod. canonice fuiſſet adeptus et

eam.xxx.an.et amplius pacifice poſſediſſet. ¶ Miles q̃dam.H. nomĩe tacito ꝙ laicus eſſet ad iudices lr̃as impetrauit: ꝙ ſi dictus pbr̃ filius eſſet illius qui primo in eadeꝫ eccl'ia miniſtrarat: vel publice fornicaria haberet: ipſuꝫ a predicta eccl'ia amouerent ¶ Tandẽ cum miles per interpoſitam perſonam eum coram prefatis iudicibus traxiſſet in cãm quoſdã laicos infames et notabiles ad teſtimonium dicitur produxiſſe. Licet autem preſbyter aſſereret illos non eſſe recipiendos pro eo ꝙ quidam eorum latrones et raptores manifeſti eſſent/ quidam vo in alia cauſa fuiſſẽt conuicti de periurio: ⁊ ſe hoc diceret probaturum. ¶ Nihilomin⁹ iudices teſtibus talibus receptis eideꝫ abſenti poſt appellationem preſcriptam abiudicauerunt eccleſiam quã nunc militis dapiferi filius detinet occupatam: et infra ¶ Mandamus quatenus ſi vobis conſtiterit ꝙ predict⁹ preſbyter non fuerit legitime per teſtes idoneos predicta eccleſia ſpoliatus: eorũdem iudicum caſſata ſentẽtia: litteris etiam confirmationis (ſi que ſunt ſuper eadem eccleſia impetrate) non obſtantibus: eccleſiam preſbytero reſtituatis eidẽ ip ſũqꝫ nõ permittatis exinde moleſtari. ¶ Si vero res aliter ſe haberet: cauſam audiatis et fine debito terminetis. ¶ Teſtes auteꝫ ſi q̊s idem. A. in ſue aſſertionis teſtimonium inuocauerit curetis monere vt coram vobis ſuper his prohibeant teſtimonium veritati. Idem exon.⁊ vigor.epis ¶ Iudex mittere debet examinatoreꝫ diſcretuꝫ ad teſtes recipiẽdos qui ad eum commode venire non poſſũt. Capitulũ.viij.

Si q̃ teſtiũ valitudinarij ſũt. et ſenes/ vel debilitate confecti aut paupertate depreſſi: ita ꝙ non poſſint ad veſtram preſentiam adduci: ad ipſos recipiẽdos mittatis perſonas idoneas et diſcretas. Alexã.iij. beluacẽn. epiſcopo.

¶ Retractanda eſt ſentẽtia ſi conſtat eam fuiſſe lataꝫ ad dictum corruptorum teſtiuꝫ h.d. ſecundum lecturam quã tenet panor. Capitulum ix.

Sicut nobis eſt intimatum: quidam accepta pecunia de parentela inter virum et vxorem exhibent iuramenta: per que inter ipſos diuortij ſententia promulgatur: poſtea vero ꝑuatiꝫ nullã int̃ eos ꝯſanguinitatis lineã aſſerentes ſe corruptos

dicunt teſtimoniū ꝓhibuiſſe
falſitatē. ¶ Sup quo. t. r. qſi
vir et vxor aut alter eoꝝ ad
ſecūda vota tranſiuit. teſtib⁹
de periurio et adulterio vno
pluribuſue: quib⁹ cām dede=
rūt penitentia indicat. ¶ Si
vero ad ſcḋa vota idē vir et
vxor nō migrauerit: diligen=
ter inquirendi ſunt corā qui
bus corruptio interceſſit: et
ſi tales exhibeantur per q̄s
poſſit predicte corruptionis
veritas comprobari: recep=
to eorum teſtimonio eſt ſen
tentia reuocanda: non em̄ te
ſtimonium predictorum (cū
periuri ſint) eſt in hoc caſu
aliquatenus admittendum.
Idem. ¶ Socius criminis
et muneris non teſtificatur
etiam in crimine ſymonie. Et
vnius teſtimonium non ſuf=
ficit ad condemnationem.

Capitulum. decimum.

Veniēs ad nos. L. preſ
byter ſua nobis rela
tione monſtrauit: ꝙ ei obie/
ctū fuit: ꝙ i eccleſia de ouen.
canonicum non habuiſſet in
greſſum quia ꝓmiſiſſet vni=
cuiqꝫ ꝓchianorum quinqꝫ
barillos vini remittere: q̄ ſa
cerdoti tibi pro tempore ſer
uienti conſueuerant pro bn̄/
ficio dari. verum cū duo ap=
paruiſſent qui iurati depo=
ſuerunt predictum pbr̄m ta
lem feciſſe promiſſionem: et
cum altero illorum pactū illō
factū fuiſſe: tu de pbr̄o (put
ordo rōnis exigit) iudicaſti.
¶ Nos tuā ſniam ꝯmēdam⁹:
eo ꝙ ille q̄ eodē erat infect⁹
crimine idē ꝯtra eū teſtifica=
ri nō poſſet: nulliqꝫ de ſe ꝯfeſ=
ſo aduerſus aliū in eodē cri=
mine ſit credēdū: nec vni⁹ te
ſtioniū ad cōdēnationē ſuf=
ficiat alicui⁹. I dē abbati a.
l. et priori. s. c. ¶ Atteſtatio=
nes i vno iudicio recepte fi=
dem faciūt in eadem cauſa z
inter eaſdem ꝑſonas coram
alio iudice. Capitulum. xi.

Cauſam q̄: et infra. di
ſc re. v. mādam⁹ quate
nus ſuſceptis atteſtationib⁹
vtriuſqꝫ ꝑtis q̄ ab alijs iudi
cib⁹ ſūt recepte cām ipſā fi=
ne debito t'minetꝫ. I dē cāt.
archiepō z vigor. epō. ¶ Cle
rici nō ſunt a ferēdo teſtimo
nio i cā eccl'ie ſue ſine rōna=
bili cā repellēdi. Capl'm. xij.

Cum nūci⁹: et ifra. Nō
lateat prudētiā vrām
ꝙ clerici non ſunt a ferendo
teſtimonio ſuper negocio ec
cleſie ſue (niſi alia rōnabilis
cauſa impediat) repellendi.
Idem cāt. archiepiſcopo.
¶ Crimen nunc probatum
repellit teſtem alias de illo
crimine non damnatum.
Capitulum. tredecimum.

Super eo ꝙ queſiuiſti
vtrū teſtes ſint repro=

bandi in cauſa criminali vel
ciuili quib⁹ ab aduerſa par=
te crimina opponunt. ¶ Re/
ſpōdemus ꝙ ſi etiā ante nō
ſūt ꝯuicti vel ꝯfeſſi de crimi=
nib⁹ illis: dūmō ide cōuincā=
tur: in teſtioniū nō debēt ad
mitti. I dem ſalernitano ar=
chiepō. ¶ Laicus i criminali
nō teſtificat ꝯtra clericū: ac
cuſat tamē pro ſua vel ſuorū
iniuria. Capitulum. xiiij.

De cetero laicos in ac=
cuſatiōeꝫ vł teſtioniū
cōtra clericū i criminali cau
ſa nō eſſe aliq̄ten⁹ admitten/
dos cēſura ſacrorū. canonum
manifeſti⁹ edocet. ¶ Niſi for
te ſuam vel ſuoꝝ iīuriā pſe/
quant. ¶ Nec tūc etiā ad te=
ſtimoniū ſed ad accuſationē
poſſunt admitti. I deꝫ eidē.
¶ In cauſis eccl'iaſticis z ci
uilib⁹ pn̄t fieri tres ꝓductio
nes teſtiuꝫ q̄rta autē nō ad
mittit abſqꝫ ſolēnitate lega=
li. Et ſuper dictis teſtiū poſt
ipſorum publicationem po=
teſt publice diſputari. h. d. ſe
cundum lecturam commu=
nem et verbis textus cōgru
entem Capitulum. xv.

In cauſis eccleſiaſticis
vel ciuilibus vltra ter
tiam productionem non de=
bent teſtes produci: niſi ad=
hibita quadam ſolemnitate
que in legibus inuenitur ex
preſſa. ¶ Et ſuper dictis te=
ſtiū cū fuerit publicata pu=
blice poteſt diſputari. I deꝫ
ꝓpoſito et canonicis embru/
den. eccl'ie. ¶ Si quis ꝓbat
actuꝫ geſtuꝫ poſt appellatio
nē z aduerſarius ꝓbat ꝙ an
te: preferetur prima ꝓbatio z
actus iudicat nō tenere: niſi
ſecūdus ꝓbet ꝙ ante omnes
appellationē. Capitulū. xvi.

Cum tu fili ꝓpoſite cuꝫ
quibuſdam canonicis
tuis z archiepūs veſter eſſetꝫ
in nr̄a ꝓ̄ſentia ꝯſtituti: z ifra.
¶ Cuꝫ cōſtet teſtes veſtros
iuraſſe ꝙ poſt appellationē
excōmunicationis ſententiā
tulerit: et archiepī teſtes ſi=
militer iuraſſe ꝙ ante appel
lationē: nos dicta teſtiuꝫ be
nigne īterpretari volētes ne
ꝑiurij reatu notent': q2 vtrū=
qꝫ eſſe potuit z ꝙ poſt primā
ap. et ante ſecundam ſenten
tiam lata fuerit: eandem ſen
tentiam decernimus non te/
nere. I deꝫ epiſcopo placeñ.
¶ In cā appellatiōis ſuper
nouis capl'is tātū teſtes no=
ui et veteres ꝓducunt' iura/
mēto ſ̄m morē pri⁹ recepto.
Capitulum. xvij.

Fraternitatis tue lr̄is
nos cōſulere voluiſti:
vtrū recipiendi ſint noui te/
ſtes ſup queſtiōe iudicata in
qua teſtib⁹ renūciatū cōſtet
vtrinqꝫ. ¶ Et an teſtib⁹ i pri
ma cā receptis ꝓpt' cām ap/

pel. liceat ſuper q̃ſtionib⁹ iu
dicatis aliqd noui ꝓponere
et infra. ¶ Duxim⁹ tibi rñdē
dum ꝙ in appellationis cau
ſa ſi noua contigerit emerge
re capl'a: ſup quib⁹ aliqua p/
tium voluerit nouos teſtes
inducere. vel per iã receptos
aliqd comprobare: eos cre/
dimus poſſe recipi ſuper no
uis duraxat capl'is: receptis
prius ab ipſis ſm formã reci
piendorũ teſtiũ iuramentis
Idem exoñ. epo. ¶ Qui iu/
rauit teſtimonium non dicere
teſtificari compellitur ſi te/
ſtificationes publicate non
ſunt. Capitulum xviij.

Intimauit. R. pſbiter: ꝙ
W. clericus capellanuz
eius et alios q̃ʒplures de te
ſtib⁹ ſuis iuramento ↄſtrin
xit ꝙ teſtimonium conſiliuz
et auxilium contra ipſum nõ
preberent eidem ¶ Ideoqʒ
iniungimus vt ſi teſtimoniũ
eorum publicatum non eſt:
nec eſt abrenunciatũ teſtib⁹
eos qui ſunt iuramento aſtri
cti ⁊ alios (ſi neceſſe fuerit)
idoneos in teſtimoniũ reci=
pere non poſtponas. Idem
abbati ⁊ fratrib⁹ ꝺ martura
¶ Publicatio vl' renũciatio
teſtium in certis capl'is non
preiudicat volẽti teſtes pro
ducere in alijs. h. d. quo ad ti
tulum. Capitulum. xix.

Cauſam q̃ vertitur iter
vos et plebanum ⁊ clericos
ſctẽ ma. de martu. cõmiſim⁹
iudicib⁹ terminandaʒ. Cũqʒ
vtraqʒ pars in eoꝝ eſſet pñ=
tia conſtituta: et teſtes eſſet
hicinde recepti: ⁊ eis ab vtra
qʒ pte renunciatũ: et atteſta
tiones etiã publicate: quod
dam priuilegiũ nup a nobis
ĩpetratũ in mediũ ꝓtuliſtis:
et ĩfra. ¶ Iudicib⁹ ipſis mã
dauimus vt ſup alijs capitu
lis ſi q̃ alia fuerit ab his ſup
quib⁹ teſtes recepti ſũt ⁊eo
rum atteſtatiões publicate
teſtes (ſi q̃ idonei ꝓducti fu
erit) recipiãt (et nullis capi
tulis nouit' a nobis p vr̃os
nũcios ĩpetratis q̃ ↄtineant
in priuilegio vr̃o vel in alijs
lr̃is q̃s vobis ĩdulſim⁹ poſt/
q̃ʒ cãm ipſaʒ cõmiſim⁹ eiſdẽ
predicte plebi in hac cauſa
impedimẽtũ pſtãtib⁹) cõcor
dia vl' iuſticia mediãte deci/
dant. ¶ Ar xp̃o florẽtin⁹ eps
intimauit q̃dã capitula eidẽ
priuilegio eẽ inſerta q̃ obuia
rõni videntur: illud ad nr̃am
pſentiã cũ vr̃o nuncio trãſmit
tatis. Idem norwicen. epo.
¶ A teſtimonio repellit' ſill
morbo laborans. Capl'm. xx.

Perſonas eccl'iarum: et
infra. Verũ ſi coram te
vel alio q̃libet negocio veni
lent: nolumus vt aliq̃ conſil
morbo laborãtes ſi certuʒ ſit
aũt legitime ſup hoc poſſint

conuinci: ſi ab alterutra pte te
ſtes adducti fuerit: ĩ teſtimo
nium admittant. Idẽ in con=
cilio late. ¶ Chriſtianus con
tra iudeũ in teſtẽ admittitur
Capitulum. xxi

Iudei ſiue ſaraceni: et
infra. Teſtimoniũ q̃qʒ
xp̃ianorũ aduerſus iudeos in
oĩb⁹ cauſis (cũ illi aduerſus
xp̃ianos teſtib⁹ ſuis vti pre=
ſumant) recipiendũ eẽ cenſe
mus ¶ Et anathemate decer
nimus feriẽdos quicũqʒ iu=
deos xp̃ianis voluerit p̃fer=
re in hac pte. ¶ Cũ eos xp̃ia
nis ſubiacere oporteat: ⁊ ab
eis p ſola hũanitate foueri.
Idẽ matheo cardi. ¶ Teſti
monium mr̃is eſt ſuſpectum
vbi filia petit in viruʒ aliquẽ
ſe maiorẽ. Et ad dictũ ſolius
matris de impedimento de=
ponentis impeditur matri=
monium: ſʒ contractum non
diſſoluitur. Capitulũ. xxij.

Super eo quod a nobis
tua deuotio poſtulauit
vtrum viro negante ſe mulie
rem affidaſſe ipſius mater
mulieris ⁊ altera mulier poſ
ſint ad teſtimonium recipi:
¶ Con. t. t. r. ꝙ cum mater fi=
lie incrementum et honorem
videtur diligere: vbi vir ſupe
rior ẽ diuitijs ⁊ nobilitate: po
tentia: vel honore: teſtimoni
um ei⁹ videtur eẽ ſuſpectuʒ
⁊ iõ non eſſe aliquatenus ad
mittẽdũ. ¶ Super illa xp̃o q̃
ſtione quaʒ feciſti an mulier
ↄiũgenda nõ ſit viro: p eo ꝙ
ſola mater alterutri⁹ eos eẽ
cõſanguineos cõfitet'. ¶ Re
ſpõdem⁹ ꝙ ſi nõ eſt firmatũ
matrimoniũ inter eos: matre
aſſeuerãte ipos eẽ cõſangui
neos nõ debẽt ↄiũgi: q̃ pre=
ſumptio eſt nõ modica ꝙ ſe
linea cõſanguinitatis attin=
gant. Si vero matrimoniuʒ
eſt firmatũ: non dʒ ſine pluriũ
iuramento diſſolui. Idem.
¶ Ad deciſionẽ cauſe matri=
monij ꝓ pte iudei nõ ſufficit re
gulariter vni⁹ teſtimoniũ q̃ʒ
ducꝫ ꝓbate vite: ⁊ laudabi=
lis cõuerſationis Ca. xxiij.

Licet vniuerſis: ⁊ infra.
¶ Qr nõ eſt licitũ ali=
cui xp̃iano ⁊ multomin⁹ cruc'
xp̃i inimico vt cauſe ſue vni⁹
tm̃ quaſi legitimo teſtimonio
finem imponat. ¶ Manda=
mus quatenus ſi inter vos ⁊
quoſcunqʒ iudeos emerſerit
queſtio in qualibet cã xp̃iani
⁊ maxime clerici: non minus
q̃ʒ duorũ vel triũ viroꝝ q̃ ſint
probate vite et fidelis cõuer
ſationis teſtimonium admit
tatis. ¶ Iuxta illud dñicum.
in ore duorum vel trium teſti
um ſtat omne verbum.
¶ Qr lʒ quedam ſint cauſe
que plures q̃ʒ duos exigant
teſtes: nulla eſt tamen cauſa
que vnius teſtimonio (q̃ʒuis

ſpeculator de teſte · 5 1.

legitimo) terminet. Idez ſirmam, epiſcopo. ¶ Non ſunt idonei teſtes quos actor de familia ſua produxit.

Capitulum.xxiiij.

In lris: z infra. Quidã nobilis tui epatus quã dam ſibi legitime copulãs cũ eã in domo fere p ſeptẽniũ tenuiſſet: cõſobrinã pris ei9 anteq̃z eã duceret ſe aſſeruit cognouiſſe, ad qd ꝓbandũ teſtes de familia ſua tres produxit. ¶ Rñdemus igitur vt (ſi res ita ſe hz) pro illorum teſtimonio ipm ab vxore nulla rõne diuidi patiaris: nec contra ipſos aliqs audias: niſi probate eẽnt vite z opinionis: de quibus veriſile nõ eſſet q deberent pro aliquo deierare. Urbanus. iij.

¶ Donec atteſtationes fuerunt publicate z eis renunciatum: produci poſſunt teſtes poſtea vero non ſup eodem capitulo: ſed ſup alio ſic. h. d.

Quo ad m. Capl'z. xxv.

Cum veniſſet ad ap. ſedẽ magr. M. nobis expoſuit q lucius pa. p̃. n. cauſam que inter ipſum z abbatẽ de ſicolaſi. vertebat cõmiſit iudicibus ſine debito terminandã z infra. Mandamus quatenus ſi ſñiam illorum noueritis canonice promulgatam eam auctoritate ap. cõfirmetis: nec appellatio illam impediat: que hic interpoſita dicitur occaſione mortis pie. n. cum poſtea egerit / et reſponderit: teſteiqz duxerit ꝓducendos. ¶ Queſtiones qz alias ſuper quibus teſtes fuere producti / z depoſitões publicate eorũ: vel renũciatũ fuit teſtib9 hinc z inde nullis alijs ab alterutra pte ſuper eodẽ recepti ſcdm tenorem ipſarum mediãte iuſticia terminetis. ¶ Si que vo fuerit queſtiones ſup quibus vel teſtes non fuerint producti / vel renunciatum eiſdem: audiatis ſi qua hincinde propoſita fuerint: finẽ illis debitũ imponentes. Clemens. iij.

¶ Poteſt reus producere teſtes ad probãdũ ɔtrariũ eius quod actor ꝓbauit / ſi publicatio atteſtationũ non eſt ſcta: cõſuetudine cõtraria nõ obſtante. h. d. ſm notabiliorem lecturam.

Caplm. xxvi.

Series tui reſcripti nobis aperuit q cũ nup inter filios quorũdã nobiliũ tue ciuitatis coniugalis queſtio tractaret: z infra. Pars q matrimonium accuſabat teſtes produxit legitimos qui cõſanguinitatẽ iter pdictos eẽ firmit aſſerebãt i prio gradu ponẽdo duas pſonas. B. videlz z. J. dicẽtes illos eſſe fratrẽ z ſororẽ. ps aũt oppo

ſita id falſum dicebat. B. ſcilicet eſſe ſororẽ. J. ad corroborandã aſſertionẽ ſuã tã teſtes offerẽs q̃z publicũ iſtrumẽtum. Uñ q: ps accuſantiũ teſtes illos non eſſe recipiẽdos proponit: et tu non eſſe conſuetudinem eccleſie affirmas / vt poſt receptos teſtes qui conſanguinitatem ſcdm formã canonum computant: alij ex oppoſito admittãtur ꝓ preſenti pagina rñdemus q ſi non eſt aliud canonicum qd obſiſtat: non obſtante illa conſuetudine / vt pote iuri cõtraria: teſtes recipere non omittas. Cele. tertius.

¶ Carnalis copula ꝓbatur per cõuenientes teſtimonium de viſu. idẽ in teſtimonio auditus qd adminicula z fama coadiuuãt. Caplm. xxvij.

Preterea cũ qs accuſatur aliquaz cognouiſſe / an ſint teſtes iterrogandi de viſu aut ſola vicinie fama ſufficiat vl' ſi iuratis teſtibus ſit credendum q ſe carnalis copule conſcios eſſe fatent ſed de viſu nichil affirmãt ¶ Rñdemus q ſi teſtimonium conueniens de viſu reddat / vel etiaz de auditu z preſumptionem violentam fama conſentiens ſubmiſtret: ac alia legitima adminicula ſuffragentur: ſtandũ eſt teſtiõio iuratorum. Etenim circũſpect9 iudex atqz diſcret9 motũ ai ſui ex argumẽtis z teſtimonijs q̃ rei aptiora eẽ cõpererit confirmabit. Anno. iij. cõſulibus z pplo beneuẽtano ¶ Canus iudicis vbo nõ creditur: ſcriptura vo ei9 p teſtes reprobari põt: fallit hoc in papa ita cõſter ſummatur. Capl'z. xxviij.

Cum a nobis, z infra. Et canõica, et ciuilia iura ſequentes / diſtrictius ihibemus: ne vni9 iudicis quãtecũqz fuerit aucto. vbo credat in cãis. ſiue ſup teſtamentis / ſiue quibuſlz alijs contractibus qõ agitetur. ¶ Nec ſcriptum eorum (niſi teſtium adminiculo fulciatur) eã obtineat firmitatem qn ei poſſit z debeant duorum vel trium teſtium bonoꝝ teſtionia preualere. ¶ Salua in omnibus ſedis apoſtolice auctoritate Idem tireñ. epiſcopo.

¶ Teſti ſuper dilatoria inducto non creditur ſuper pricipali / nec cogitur deponere ſecus ſi ſuper peremptoria: tunc enim cogi põt vt iuret deponere ſup toto. Ca. xxix.

De teſtibus: et infra ¶ Conſult. t. t. r. q ſi teſtes ſint inducti ad exceptionem dilatoriam ſolũmõ probandam: cum ſuper ea tñ iurauerit dicẽ vitatẽ: ſup pricipali nec dbẽt audiri nec cogi teſtimoniuz phibere: vtpote

ſup quo deponerēt nō iurati ❡ Si vero cū ad ꝓbandā exceptionem ꝑemptoriā ab alterutra ꝑtiū īducunť: reliqua ꝑs ſup p̄ncipali negocio etiā eos deponere forte petierit ⁊ vt cogantur ſup toto negocio dicere veritatem ſacramento eos poſtulauerit obligari: ad id ſunt ſine dubitatione cogendi. Niſi forſitan ſufficiens productio teſtium ſuper principali iam facta fuerit: vel renunciatum teſtibꝰ vel depoſitiones teſtium fuerit publicate. Idem elien. ⁊ ciſtren. epis ⁊ archi. de norbanen. ❡ Dicta teſtium non ſūt ad petionem tertij publicanda. Et is qui produxit teſtes coram certis iudicibus non pōt ad eundem effectum coram iudicibus alijs illos ꝓducere ſꝫ illorum atteſtationibus debet eſſe contentus.

Capitulum .xx.

Conſtitutus in p̄n. procurator mgrī R. propoſuit ꝙ cum decanus ⁊ capitulum eboracē. ei tū auctoritate lateranē. ꝯcilij: tū priuilegij proprij ratione archidiaconatum richimundie canonice contuliſſent: magiſter. H. qui archidiaconus richimundie nominat ipm eo poſt ap. ad nos interpoſitam ſpoliauit. Cunqꝫ predictꝰ R. ad iudices ſuper reſtitutione ſua commiſſionis litteras impetraſſe memoratus H. litās reuocatorias impetrauit: et infra. ❡ Inter alia poſtulabat p̄dictus. H. vt facerem depoſitiones q̊rūdā teſtium aperiri. ſꝫ procurator predictus aperiendas eas non eē dicebat: cum non in hac cauſa fuiſſent inducti: ſꝫ ī ea que inter ebora. archiepiſcopum et eundem. R. vertebatur: et infra. ❡ Nos eas aperire noluimus: ſed cauſam duximꝰ veſtro examini cōmittendā. ita ꝙ ſi vobis conſtiterit pfatum. H. teſtes poſt ſe corā epō ⁊ decano linco. ⁊ te fili archidia. delegatis iudicibus produxiſſe/ atteſtationibus apud eum depoſitis ſit contentus: alioquin eo non obſtante ꝙ teſtes illi coram iudicibꝰ ipſis ⁊ te fili archidia. fuere producti ꝑ dicto. H. ſi producti fuerint ad teſtimonium admittantur. Idem.

❡ Publicatis atteſtationibꝰ non opponitur in perſonas teſtium. tres caſus excipit ⁊ ad ſecundum determinationem ſubdit. Capitulū .xxi.

Preſentium auctoritate ſtatuimus vt ſi quis poſt depoſitiones teſtiuꝫ publicatas obijcere voluerit in perſonas eorum: ei tunc tantū id liceat: cum iuramento firmauerit ꝙ ad hoc ex malicia nō ꝓcedat. ❡ Niſi forſā añ publicationeꝫ id fuerit ꝓteſtatus. ❡ Uel oñdere poterit ꝙ poſt publi. didicerit qđ obijcit in ꝑſonas Ceterū cuꝫ q̊s ꝑſonas teſtiū ſe velle poſt publicatiōeꝫ depoſitionū repellere fuerit proteſtatus/ ſi qđ ꝓ ipō dixerit: de facili nō credať. Ideꝫ londo. et elien. epis. ❡ Si actorꝭ ⁊ rei teſtes cōtraria deponunt / fidē ſibi nō derogāt: ſed p̄ualēt digniores ⁊ veriſimiliora deponētes et in ceteris eſt diſparitas/ ꝯfertur numerus. Ca. xxij.

In nr̄a p̄ſentia: et infra. Cū igitur hinc plures: inde ꝟo ſint teſtes numero pauciores ꝓducti: q̊s non ſolum diuerſa ſed aduerſa penitus in quibuſdam conſtat teſtimonia reddidiſſe: q̄a ēt ad multitudinem tm̄ reſpicere non oportꝫ: ſed ad teſtium qualitatem/ ⁊ ad ipſoꝝ depoſita quibus potius lux veritatis aſſiſtit/ ex quibus motum ai ſui conuenit iudicem informare. ❡ Mandamus quatenus ſi teſtes vtrinqꝫ producti eiuſdem honeſtatis ⁊ eſtimationis extiterint cum conſtet teſtes monachorum eſſe teſtibus archidiaconi numero pauciores: pro archidiacono ſn̄iaꝫ proferatis ❡ Si vero teſtes ex parte monachorum producti tante preeminentie fuerint ꝙ eorum auctoritas aliorū ſit merito multitudini preferenda ab īpetitione archidia. abſoluatis eoſdē. Idē priori. ſ. fridiani lucañ. ⁊ mgr̄o. G. canonico piſano. ❡ Ad probanda impedimenta electi laici ⁊ femine admittunť: adde ⁊ teſtes de auditu ⁊ fama ſufficienter non probāt. Capitulū .xxiij.

Tam lr̄is vr̄is q̄ꝫ depoſitiōibꝰ teſtiū intelleximꝰ nichil eſſe cōtra lucanū electum ſufficienter oñſum: niſi de auditu tm̄ ⁊ fama cum ſuper alijs ſi qua forte videātur eſſe ꝓbata: teſtes ſint vel ſoli/ vel tales qui nō potuerint illa legitime cōprobare. ❡ Qr vero ſup matrimonio qđ idem clericus dicitur contraxiſſe cum vidua teſtes nō fuere recepti ꝓpter appellationis obſtaculū ne laici vel femine in tali reciperentur articulo contra ipſum: nos vetante irregularitatis obiectio non remaneat indiſcuſſa: mandamus quatenus teſtes ſiue laicos ſiue feminas (duntaxat idoneos) qui ad hoc fuerint probandum inducti recipiatis legaliter et examinetis prudenter: excōmunicantes ſolemniter ſi q̄s eos impedire preſumpſerit: quominus teſtimonium perhibeant veritati. Demum at

t.j.

nu. poſse bm obtineri di verſis titulis cuiſimilis in c. poſt electionem de conceſſione p̄be q notat de cius in c. bone col. 2. de app. Lapus allegatiue fina. et refert Nauarrus in c. accepta oppo. 3. n. 3. de reſti. ſpolia. ſed antea quam habeat jus quesitum ſed adquerendum/ arg. tex. in c. ut qui duas de electione. et quamuis feling dubitet in c. inter dilectos de fid. inſtru. tamen id affirmat in c. in nra col. 2. de reſcrip.

ſpecial. in rubri. de probat.

teſtationibus publicatis ſi
forte conſtiterit irregularita
tem huiuſmodi non eſſe pro/
batam: indicatis eidem ele=
cto purgatiõez canonicaz de
obiectis per ſeptẽ canonicoſ
maiores eccľe: vel priores ec
cleſiarum ciuitatis lucañ. pſ
byteros ſeu diaconos bone
fame preſtandam qua rece=
pta prefigatis ei terminum
ꝗ cõſecrãdus nr̃o ſe conſpe=
ctui repreſentet. Si vero vel
irregularitatis ĩpedimẽtum
fuerit probatum: vel ĩfra ter
minum ꝯſtitutũ non preſtite
rit purgationem indictã vos
eũ a prelatione lucañ. eccleſie
amouentes/ mãdetis ex par
te nr̃a capľo vt electiõem de
alio nõ differãt canonice cele
brare. ¶ Archipbr̃m autem
lucañ. ⁊ B. ſacriſtã: qui ꝯtra ꝑ
dictũ electuz lr̃as nobis ſub
nomine maioris partis capľi
deſtinauerunt (cũ ꝯſtet per
atteſtationes ꝑdictas longe
maiorez partẽ capľi non fuiſ
ſe conſciã huiuſmodi lr̃arũ)
ab officio ⁊ beneficio denun=
cietis eſſe ſuſpenſos: donec
mereantur nr̃am indulgen=
tiam obtinere. I dẽ dulmeñ.
epõ ⁊ decano ⁊ priori ſctẽ tri=
nitatis ebora. ¶ In cauſa li=
berali contra ꝯtumacẽ etiaz
lite nõ cõteſtata teſtes reci=
pi põt. h. d. notabilit̃ ſm lec.
communem. Capitulũ. xxiiij.

CUm olim archi. meneñ.
aduerſus cantu. archie
piſcopũ ſuꝑ ſtatu meneñ. ec=
cleſie ꝓpoſuerit qõnẽ. ⁊ ĩfra.
¶ Mãdam⁹ qͣten⁹ niſi ps ad
uerſa ꝑdictũ archidiaconum
ꝑ exceptiõez legitimã repel
lere valeat ab agendo: p̃ribꝰ
ſi poterit fieri. vel ꝓcuratori
bus eaꝝ ad locũ ſecurũ ⁊ ido
neum cõuocatis: ⁊ lite legiti
me conteſtata, teſtes ꝗs ar=
chieps in anglia ⁊ ꝗs archi.
duxerit producendos ĩ vual
lia recipere ꝓcuretis. Uerũ
ſi archieps citatus legitime
vel ꝑ ſe vel per procuratores
idoneuz noluerit comparere
aut litem etiam conteſtari:
vos teſtes maxime ſenes et
valitudinarios quos archi.
duxerit producẽdos ſublato
ap. obſtaculo admittatis: et
depoſitiones eorum conſcri=
ptas ad ſe. curetis apo. deſti
nare: ſtatuẽtes partibus ter
minum peremptorium quo
per ſe vel reſponſales idone
os noſtro ſe conſpectui re=
preſentent ſententiam rece=
pture. I dem priori de bolo=
nie. ⁊. J. rectori eccľie de bo=
rell. ¶ Publicatis atteſtatio
nibus admittitur aduerſari⁹
ad probandum contrarium ſi
ante publicationem ſuper
hac probatione contraria in
ſtrui nõ potuit. h. d. ⁊ eſt caſ⁹
ſingularis. Capitulum. xxv.

EX tenore vr̃arũ accepi=
mus lr̃arũ ꝙ cuz vobis
cãm ꝗ vertit inter. R. militez.
⁊ M. mulierẽ cõmiſerim⁹ fi=
ne debito terminãdã: ⁊ infra.
Pars mulieris ꝓpoſuit: ꝙ di
ctus miles prius corporale
preſtitit iuramentũ ꝙ ipſam
duceret in vxorez: poſtmodũ
carnaliter cognitã traduxit
in domum. Miles ꝟo hoc in
ficiabatur oĩno: adijciens ꝙ
ꝗ ſi hec ꝟa eſſent: eaz tñ de iu
re hr̃e non potuit: eo ꝙ aliaz
tunc viuẽtem prius duxerat
in vxorẽ. Cum per teſtes mi/
litis videret̃ eẽ probatum ꝙ
ipſe añ feſtuz purificationis
btẽ virginis. B. mulierem ſo
lemniter accepit vxorem: ⁊ te
ſtes. M. mulieris dicerẽt ꝙ ĩ
ſeptimana paſchali ſequente
feſtum predictum: de ea ducẽ
da preſtiterit iuramentum: ꝑ
dictus miles ab impetitione
ipſi⁹ abſolui cuz inſtantia po
ſtulabat. Uerum ex parte ſe=
pedicte mulieris extitit re=
plicatũ: ꝙ eo tp̃e necnon ⁊ añ
quo teſtes dicti militis dixe
rãt eum cũ alia mr̃imoniũ cõ
traxiſſe: fuerat ſemꝑ in ebor.
prouincia cõmoratus: cuz te
ſtes ipſi dicerent hoc lõge ex
tra dictam prouinciam actuz
eſſe: determinantes tp̃s et lo
cum: qđ per teſtes idoneos e
rat probare parata. Sed ecõ
tra fuit ex aduerſo reſponſũ
ꝙ (cũ atteſtatiões iam eſſent
hincinde ſolemniter publica
te) loc⁹ ꝓductiõi teſtiuz iam
nõ erat. ¶ Qr̃ igit̃ dubitatis
vtrũ poſt publicationez atte
ſtationuz ſuꝑ illo articulo de
berent teſtes admitti. Nos ĩ
qͣſitioni vr̃e aucto. pñtiuz rñ
dem⁹ teſtes mulierꝫ ad pro/
bandũ illũ articulũ admitten
dos. I dẽ priori. ſ. victoris.
¶ Indulgenda eſt in cã ꝗrta
productio teſtium petita cuz
ſolemnitate legali cauſa legi
tima non refragãte alias le=
gitime appellatur.

Capitulũ. xxvi.

SIgnificauet̃ nobis: et
ĩfra. Cuz cã ꝗ vertit int̃
abbatẽ ⁊ mõachos ſcti diony
ſij ex vna ꝑte: ac abbatiſſam ⁊
moniales de forcellis ex alte
ra taz ſuꝑ proprietate qͣz ſuꝑ
poſſeſſione priorat⁹ de argẽ
tolio: iudicib⁹ a nobis cõmiſ
ſa fuiſſet: moniales ſuꝑ cã ꝓ
prietatis prius litẽ ingreſſe
teſtes produxiſſent ĩ illa poſt
modum poſſeſſionis iudici=
um ſuſpenſo petitorio inten=
tarũt: ⁊ infra. ¶ Unde in cau
ſa poſſeſſionis quam monia/
les petebant ea ratione ꝙ il
le quibus ipſe ſucceſſerant ĩ
de fuerant violenter electe:
teſtes fuerunt ab vtraqꝫ par
te producti et eouſqꝫ proceſ
ſum vt publicatio iam fieri
deberet: et infra

¶ Mandamus q̄tenꝰ ſi vobꝫ
ꝯſtiterit abbatē ⁊ monachoſ
q̄rtā ꝓductionē teſtiū cum iu
ris ſolemnitate ſup poſſeſſo
rio petiuiſſe: et pp hoc infra
decē dies poſt īterlocutoriā
ſniaꝫ appellaſſe (niſi forte iu
dices q̄rtā ꝓductionē nega=
uerint pro eo ꝙ voluerint ef
frenatā multitudinē teſtium
refrenare) vos ad q̄rtā ꝓdu
ctioneꝫ (adhibita ſolemnita
te legali) admittatis eoſdem
ipoſ (ſi i pbatiōe defecerit)
in expenſis legitimis cōdem
nātes. Et niſi adeo ſit i peti=
torio tam proceſſum vt plene
poſſit de proprietate liq̄re:
vos cauſam poſſeſſionis: ad
quā de iuris bn̄ficio abbatiſ
ſa ⁊ moniales habuere recur
ſum primitus terminetis: in
cauſa proprietatis poſtmo=
dum proceſſuri: alioquin que
ſtioneꝫ terminetis ſimul vtrā
qꝫ. Idem epiſcopo placenti
no. ¶ Diligenter examinan=
di ſunt teſtes ⁊ puniendi qui
eos impediunt et ipſorum te
ſtium multitudo eſt per iudi
cem refrenanda.

Capitulum. xxxvij.

Um cāꝫ q̄ inter archi=
epīꝫ rauēnat. ac cōe fa
uē. ⁊ infra. ¶ Qꝛ vero vtriqꝫ pti
nimis exiſteret oneroſum vt
teſtes ꝓducerent coram no=
bis (mandamus quatenꝰ re=
cipias teſtes q̊s vtraqꝫ pars
tam ſuper pricipali negocio
q̄ꝫ in perſonas teſtium duxe
rit producendos: ac eos dili
genter examinare procures:
⁊ de ſingulis circunſtantijs
prudenter inquirēs / de cau=
ſis videlꝫ perſonis / loco tpe
viſu: auditu: ſcīa: credulitate
fama: ⁊ certitudie cūcta ple=
ne cōſcribas ⁊ infra. Teſtes
aūt ⁊c. ¶ Qđ ſi forte fauenti
ni vel alij eos q̊s dictꝰ archi
epīs ad ꝑhibendū teſtioniuꝫ
veritati duxerit producēdos
preſumpſerit ipedire tu ipoſ
ab hmōi p̄ſumptione ceſſa=
re cōpellas. ¶ Volētes aūt
effrenatā multitudiné teſtiū
refrenari: volumus vt hincin
de quadragenarium nume=
rum teſtium excedere nō per
mittas: ita videlꝫ vt ſi fauēt.
teſtium depoſitiones ratas
hr̄e voluerint que a ferrarī.
epō ⁊ abbate pompo. recepte
fuerint teſtes ipſi cōputent
in numero prelibato alioqui
(cum atteſtationes ipſe ſint
clauſe) iideꝫ teſtes ſi neceſſe
fuerit iterato producantur.
Idem de nouo fōteꝫ caſedel.
abbatibus. ¶ Atteſtatio=
nes recepte in ſummario fi=
dem non faciunt in plenario
iudicio. Et illarum publica=
tione non obſtante iidem vel
alij teſtes ſuper eiſdem capi
tulis recipi pn̄t.

Capitulum. xxxviij.

Enientes ad apo. ſe. C. ar
chidi. claremoñ. humi
liter ſupplicauit: vt ſniam ſu
per decanatu claremoñ. ec=
cleſie pro eo latā q̄ iā fuerat
in parte executiōi mādata fa
ceremus in totuꝫ executioni
mandari. Cū aūt ꝓcuratores
capli claremoñ. in nr̄a pn̄tia
propoſuerint ſniam illam cō
tra iuſticiam ⁊ poſt appella/
tioneꝫ ad nos īterpoſitā pro
mulgatā: ⁊ infra. Et idem ar/
chi. ipos tanq̄ꝫ procuratores
admittere noluerit: vel dictꝫ
eoꝝ aliquatenus rn̄dere. P.
ſubdi. nr̄e ſe ipi oppoſuit ex
aduerſo: aſſerēꝫ canonice ſe
in decanatu claremoñ. electū
propter qđ dictꝰ archi. in ſua
petitione non erat aliq̄tenꝰ
audiendus: qꝛ decanatus ipe
non ad illū ſed ad ſe potius ꝑ
tinebat: ⁊ infra. Cum igitur
ſuper his aliq̄ndiu diſceptaſ
ſent interlocuti fuimꝰ vt di/
ctus. P. ſi poſſet incōtinenti
ſuā intentionem fundaret: q̄
cum ſup hoc teſtes ⁊ inſtru/
mēta ꝓduxerit: interloquen
do pronūciauimus ꝙ ſua ite
reat vt ſe poſſet opponere ar
chi. mēorato Lite igitur īter
eos taꝫ ſuper electiōe q̄ꝫ ſup
ſnia cōteſtata queſitum fuit
ab ipo archi. vtrum atteſta/
tiones prius exhibitas i arti
culo ſupradicto i hoc iudicio
vellet admittere qui rn̄dit ꝙ
vellet dūmō poſſet obijcere
tā in pſonas teſtium q̄ꝫ in di
cta. Quo audito ps aduerſa
rn̄dit. ꝙ atteſtatōibus illis ī
hoc iudicio vti nolebat cum
nō ſuper pricipali negocio: ſꝫ
ſuper articulo incidenti fuiſ
ſent lite non conteſtata rece
pte vn̄ ſuper toto negocio a
lios volebat teſtes produce
re vel eoſdē. Pars autē rn̄dit
aduerſa ꝙ cum teſtes illi taꝫ
ſuper ſnia q̄ꝫ ſuper electione
dixiſſent: et eorum atteſtatio
nes fuiſſent in iudicio publi/
cate: non licebat eidem (poſt
q̄ꝫ teſtificata didicerat) ſup
eiſdem articulis alioꝝ teſtes
producere: p̄ſertim cū in hoc
iudicio atteſtationibus illis
vſus fuiſſꝫ ſubdia. p̄libatus.
¶ Nos igitur iuſticia ꝓnūcia
uimus exigēte: ꝙ teſtes eſſēt
recipiendi ſup toto negocio
q̊s vtraqꝫ pars duceret ꝓdu
cendos. ¶ Quocirca manda
mꝰ q̄tenus receptꝫ teſtibꝰ ⁊
rōnibus partium intellectis
cām ipam tā ſuper principa/
li q̄ꝫ ēt incidentis fine canoni
co terminetis. Qꝛ vero que in
caplo aguntur: nō facile pn̄t
niſi ꝑ canonicos ipos proba
ri volumus vt ad cautelaꝫ ab
ſoluatis eoſdeꝫ: vt vocati ad
teſtimonium libere valeant
pro vtraqꝫ parte teſtari.
Idem biſuntino archiepo.
¶ Religioſi etiā ad teſtificā

dū nō admittunt abſqȝ iura=
mēto:niſi aptius remitatur.

Capitulum.xxxix.

Tuis qōnibus et infra.
Monachi vero ɔ̄ ſuis
fribus ac conuerſis teſtes i
cāis ppriis pducere abſqȝ
iuramēti exhibitiōe nō poſ=
ſunt. ¶ Niſi forte a pte remit
tat aduerſa. Idem attreba=
teñ. epō ɔ dedimenē. ɔ viſicā
pi. abbatib⁹. ¶ Delegat⁹ ne
ceſſarius in teſtē remouet a
iudicādo et alius ſurrogat.

Capitulum.xl.

Dilecto filio arieñ. pre
poſito nobis innotuit
exponēte:ꝙ cū cām ꝗ int ipȝ
ɔ comitiſſā flādreñ. ſup dona
tōe.vj. pbēdaꝝ ſacerdotaliū
agitat/vobis epe ac abbas
dedimenē. et attrebateñ. de
cano duximus cōmittēdam
idē ꝑpoſitus citra litis con=
teſtationem propoſuit: ꝙ te
ſtimonium decani neceſſari=
um erat ſibi in cauſa ꝑdicta
cū de iure ſuo nō niſi per ip=
ſum et aliū vincū tm̄ teſtē fa
cere fidē poſſet: vnde poſtu
lauit vt in cauſa ipſa eo pro
cederetur excluſo: vel ſuper
ſederetur in negocio quouſ
qȝ ſubſtitueremus alium lo
co eius.vos autem petitio=
nē ei⁹ admittere recuſaſtis.
quinimo poſt ap.a pbēdarū
ipaꝝ donatiōe ſuſpendiſtis
eūdē. ¶ Ne igit ob teſtis de
fectū ei⁹ iuſticia valeat depe
rire: te abbas viſicāpi. loco
ipi⁹ duxim⁹ ſurrogādū:mā=
dātes ꝗten⁹ ſi eſt ita (ſuſpen
ſione ꝑpoſiti relaxata) in cā
iuxta prioris mādati tenoꝛē
rōne pūia pcedat. Idē iua
dici ſabiñ. ¶ Ne probatōis
copia pereat:citato aduerſa
rio recipiuntur et publican
tur teſtes quos re⁹ inducit.

Capitulum.xli.

Significauit nobis pꝛe
byter ſancti. A. ſabiñ.
dioce.ꝙ fundatores eiuſdē
eccleſie liberam eam eſſe vo
lentes fundationis tempo/
re ſe in ea nihil iuris retine
re dixerunt:vnde timens ne
proceſſu temporis probatio
nis copia valeat deperire p/
uideri ſuper hoc idem pꝛeſ/
byter poſtulauit.
¶ Quocirca mādamus qua/
tenus teſtes idoneos quos
ipſe ſuper hoc duxerit produ
cendos examines diligenter
et eorum dicta in publica re/
digi facias monimenta denū
ciando fundatoribus antedi
ctis vel eorum heredibus vt
receptioni teſtium ſi velint in
terſint:ɔ ſuper denunciatio/
ne ſic facta confici facias pu
blicum inſtrumentum.
Idem epiſcopo ɔ archidia.
beneueñ.
¶ Si materia ātiq capli re/
perit aliq addito qꝺ ſubijcit

tur neceſſitati pbādi pñt te=
ſtes ēt antiq publicatis atte
ſtationib⁹ pduci. Ca.xlii.
Cum cā q inter economū
mōaſterij ſcti. M. de monte:
ɔ infra. ¶ Cū igitur abbas ɔ
fratres eiuſdē loci pbare in
tēdāt ꝗzti precij venditionis
tpe poſſeſſiōes ꝑdicte fuere
mādam⁹ ꝗten⁹ recipiatis te=
ſtes ꝗs alterutra partiū ſup
hoc duxerit producēdos ɔ in
fra. ¶ Si vero pars mōaſte/
rij ad hūc articulū eoſdem te
ſtes produxerit/ꝗs ad alium
pbandum pduxit: vos nichi
lomin⁹ eos recipē procuretis
qm̄ aliud eſt pbaſſe deceptio
nis exceſſum:et aliud pbare
ꝗtitatem valoris. Idem.
¶ Recipiuntur et publicant
teſtes ꝗ interfuerūt ſniē vbi
p ſcripturam de ſnia non ap=
paret. Capitulum.xliii.
Albeio⁹ miles nobis i
ſinuare curauit:ꝙ cū
olim inter ipm ɔ. C. mulierē
rauēnat. coram capitulo ra=
uennateñ. mrīmonij qōverte
retur:tandem lata fuit diuoꝛ
tij ſnia inter eos. poſtea ve=
ro dictus miles timens ſibi
ɔ filijs quos de legitima vxo
re ſuſcepit:ex eo poſſe preiu
dicium generari ꝙ in ſcriptis
redacta non fuit ſnia mēoꝛa/
ta.ſupplicauit:vt teſtes qui
ſnie interfuere predicte/reci
pi faceremus. ¶ Ideoqȝ mā
damus quaten⁹ teſtes cure=
tis recipe āndictos: depoſi/
tiones ipſoꝝ in ſcripturā pu
blicā redigi faciētes. Idem
beluaceñ. epo. ¶ Publicatis
atteſtationib⁹ pñt produci te
ſtes ſup eodē articulo vel di
recte cōtrario:qui prius fuerit
producti in iudicio ſumma=
rio ſeu extra iudiciū. d.h. ſm
notabiliorem intellectum nō
ponēdo aliquā ſpecialitatē
in cā mrīmoniali. Et tunc ex
pone textū in fi. ibi i hoc cāu
ſcȝ cū teſtes alīs producti re
producant denuo. Capi.xliiii.
Cum in tua dioc. ɔ ifra.
Utrū āt ſi accuſatore
idoneo comparente per tres
vel quattuor teſtes inter iā
coniunctos parentela proba
ret:per depoſitiones eorūdē
poſteriorum teſtium deroget
fidei.xi.vel.xij. propinquorū
qui antiquiores tpe ac preſtā
tiores meritis añ contractū
mrīmoniū in cōtrarium iura
uerant diſtinguendo perſo/
nas ɔ gradus: a quibus dire
cte hi de quorum copula agi
tur deſcenderūt:an primi po
ſterioribus pferant/non im=
merito queri poſſit. Quanqȝ
aūt ad aliud et ob aliud iura
uerint tā illi ꝗȝ iſti:tñ ſi in ſe/
cūdo iudicio priores pſone
iurate deponerēt illa eadē q
prio dixerūt:abſqȝ dubio eo/
rū teſtimonia pualerent nec

eo poſſent ꝑtextu repelli: ꝙ
ptes teſtificata didicerãt cũ
talis exceptio locum non ha
beat in hoc caſu. Idem.

¶ Excõicari poſſunt q ptes
impediunt in teſtib⁹ ꝓducẽ=
dis. Et denunciãdi ſũt teſteſ
nõ teneri iuramẽto de verita
te nõ dicenda. Et ſi cõſangui
nei impediunt teſtes actoris
de ꝟitate non dicenda: puniẽ
reus de cuius volũtate hoc
fieri preſumitur. Cap. xlv.

Conſtitut3 ĩ pñtia no=
ſtra archiepo et. M.
canonico ſurrenti, dũ ipſe il=
lũ de crimine ſimonie defer=
ret: et infra. ¶ Ceterum qm̃
a principio proteſtatus eſt
prefat⁹. M. ipi⁹ archiepi cõ
ſanguineos multa ĩpedimẽ=
ta ꝑ ſuã potẽtiã ꝑſtitiſſe quo
min⁹ ꝓbationũ copiã in nr̃a
ꝑſentia ſecũ hr̃et; cũ q̊ſdã in=
duxerint ad iurãdũ ne aduer
ſus archiepm̃ aliqd dicerent
z alios minis z terroribus a
teſtimonio ꝓhibẽdo arcere
nitãt nos ex offõ nr̃o ſuꝑ hoc
ꝓuidere volẽtes mãdamus
vt gñalez feras excõicatiõis
ſñiam in oẽs q impedimẽtu3
aliqđ ipi M. ꝑſtare ꝑſumpſe
rit in teſtib⁹ ꝓducẽdis ¶ Il
los aũt q̊s (vt dictũ ẽ) iuraſ
ſe conſtiterit ꝙ contra archi
epm̃ nihil dicerẽt: denũcies
iuramẽto hmõi non teneri.
Si quis aũt de ꝯſanguineis
dicti archiepi aliquẽ de teſti
bus ꝑſumpſerit ipedire (qȝ
veriſile nõ videt: vt eo inuito
talia fierẽt z ob hoc nõ caret
ſcrupulo ſocietatis occulte:
eo ꝙ ſi voluerit potuerit ꝓ
hibere: cũ ſm legitimas ſan
ctiones iniquã oñdãt ſe cau
ſam fouere: z experiri debeat
iudicus auctoritatẽ eiuſam
q defenſionis copiã ſubtra=
hit aduerſario) eundẽ archi
epm̃ ab officio põtificali ſu
ſpendas et facias manere ſu
ſpenſum: donec illum fecerit
a tali ꝑſumptione ceſſare.
Idem magdebur. archiepi
ſcopo et prepoſito ſuburge.

¶ Cum teſtificata non didi
cit nec renunciauit teſtibus
producendis ſuper antiquis
articlis ſeu caplis: teſtes iã
als ꝓductos ꝓducere põt.

Conſtitutis C. xlvi.
in preſentia nr̃a procu=
ratore A. ſororis nobilis viri
marchionis miſſi, et nuncio
illuſtris principis bohemo=
rum: et infra. Pragen. eps ad
petitionem eiuſdẽ principis
ipſa volente ad ipſum acce=
dere: vt ſuas coram eo ꝓpo=
neret actiones: ſed a ſatelli=
tibus eiuſdem ꝓhibita q̄et
bis vel ttio ꝓhibuerũt igreſ
ſum poſt ap. ad nos iterpoſi
tã/ diuortij ſñia3 ꝓmulgauit:
a qua ipa fecit ad nr̃am ꝑſen
tiã ꝓuocari: z ĩfra. ¶ Mãda.

q̃te ꝑtib⁹ ad locũ idoneũ cõ/
uocatis recipiatis teſtes q̊s
vel nobilis ipa ꝓ ſe vel prin
ceps ꝓ ꝑte ſua (cũ nõ dũ teſti
ficata didicerit) ſuꝑ ꝓceſſu
pragen. epi vel poſterioꝝ iu
dicũ duxerit producẽdos: et
nobilis ipa ꝓ ſe vl̃ teſtes q̊s
induxit pri⁹ vel alios ſi volue
rit iducere nõ vetetur cũ nõ
renũciauerit teſtibus ꝓdu=
cẽdis. Idez in cõcilio gñali.

¶ Ponit cõſiliũ. xij. ſine qui
bus ad probandã conſangui
nitatem in cauſa matrimoni
ali nõ val3 teſtimoniũ de au=
ditu. h. d. ſummãdo generali
ter. Capitulum. xlvij.

Licet ex quadam neceſ
ſitate preter cõem for=
mã olim fuerit iſtitutũ ĩ cõſã
guinitatis z affinitatis gra=
dibus cõputandis valere te
ſtimoniũ de auditu cum pro
pter breuẽ hominũ vitam te
ſtes de viſu deponere nõ va=
lerent vſq3 ad gradum ſepti
mum cõputãdo qr tamẽ plu/
ribus exemplis/ z certis ex/
perimentis didicim⁹ ex hoc
multa pericula contra legiti
ma proueniſſe cõiugia ſtatui
mus ne ſuper hoc recipiant
de cetero teſtes de auditu cũ
iam quartum gradum prohi
bitio nõ excedat. Niſi forte ꝑ
ſone graues extiterint qui=
bus fides ſit merito adhibẽ
da: z añ litẽ motã teſtificata
didicerint ab antiq̊oribus qdẽ
ſuis nõ vtiq3 ab vno cu3 non
ſufficeret ille ſi viueret i3 duo
b⁹ ad min⁹ nec ab ĩfamib⁹ et
ſuſpectis ſed a fide dignis z
oĩ exceptione maioribus cũ
ſatis videretur abſurdu3 il=
los admitti q̊rum repellerẽt
auctores. Nec tñ ſi vn⁹ a plu
rib⁹ vl̃ infames ab hoib⁹ bo
ne fame acceperunt quod te
ſtantur tanq3 pluresſ z idonei
teſtes debẽt admitti cum ſe
cundũ ordinem ſolitum iudi
ciorũ nõ ſufficiat vnius teſtiſ
aſſertio etiã ſi preſidali reful
geat dignitate z actus legiti
mi ſint ĩfamibus interdicti.

¶ Teſtes autez huiuſmodi
proprio iuramẽto firmanteſ
ꝙ ad ferendum teſtimoniu3
in cauſa ipſa odio/ amore/ ti=
more/ vel cõmodo non pro=
cedant ꝑſonas expreſſis no=
minibus vel demõſtratione
vel circunlocutione ſufficien
ti deſignent z ab vtroꝝ late
re ſigulos gradus clara com
putatione diſtinguant z ĩ ſuo
nichilomin⁹ iuramẽto cõclu
dant ſe accepiſſe a ſuis maio
rib⁹ qđ deponũt z credẽ ita
eẽ Sz nec tales ſufficiãt niſi
iurati deponãt ſe vidiſſe ꝑſo
nas vl̃ ĩ vno ꝑdctoꝝ graduu3
cõſtitutas ꝓ cõſãguĩeiſ ſe ha
bere tolerabili⁹ ẽ eñi aliquoſ
cõtra ſtatuta hoĩs dimittere
copulatos q3 cõiũctos legi=

time contra ſtatuta dñi ſepa re. Hono.iii. preposito molisij firmã.dio. ¶ Poſt publicationẽ ad petitionem producentis interrogari non debẽt teſtes:niſi qñ dolo vel negligẽtia examinatorꝝ ſup oĩbus capitulis iterrogati nõ fuerũt. Capitulum.xlviii.

PEr tuas nobis lr̃as intimaſti ꝙ cuꝫ cauſa q̃ ſuper quibuſdã terris verti tur inter canonicos ſcti petri ex parte vna.⁊.G.ſacti ſimonis ex altera: tibi fuiſſet ab ap.ſe.cõmiſſa: dictus.G. tribus menſib⁹ poſt teſtium publicationẽ elapſis / teſtes ſuos interrogari poſtulat iterato.⁊ infra. ¶ Nos igitur reſpondem⁹ illuꝫ nõ eſſe ſup hoc de cetero audienduꝫ niſi forſan a pricipio illos interrogari ſuper certis capitulis poſtulaſſet:idqꝫ malicioſe vl' negligenter fuerit ꝑtermiſſum. Idem vall'oleti ⁊ ſacramenie abbatib⁹ palentie ⁊ ſegobieñ.dioceſis.

¶ Teſtes ꝓbatorios et reꝓbatorios ꝓbatoriorum reprobare licet:ſed reprobatorios reprobatoriorũ nõ licꝫ. Capitu.quadrageſimũ nonũ

LIcet dilect⁹.f.n.L.titu li ſancte crucis preſbit cardinalis queꝫ ꝓcuratorib⁹ burgieñ.epi ⁊ clericoꝝ ſacte Marie de caſtro ſoret:dedim⁹ auditorẽ ea q̃ ꝓcuratores ipi ꝓponere voluerunt audierit diligenter: qꝛ tamẽ ꝓcurator dicti epi contra ꝑſonas teſtium ꝓductoꝝ in principali adhuc ſe velle dicere ꝓponebat:⁊ infra. Mandam⁹ q̃tenus recipiatis teſtes quos contra perſonas ꝓductorum ſuper principali negocio partes duxerint ꝓducendos: q̃ſi rurſus pars altera vel vtraqꝫ voluerit reprobare contra illos probationes admittere procuretis:ita ꝙ vltra nõ liceat partibus ad reprobationem teſtium aſpirare: ne ſi producendi quartos contra tertios ⁊ ſic deiceps partibus licentia tribuatur: negocium diutius protelari cõtingat. Idẽ ꝓpoſito⁊ magro G.⁊.R.laudunen.canonicis.

¶ Atteſtationes recepte ꝑ arbitrum fidem faciunt iudicio ſi teſtes mortui ſunt.ſi viuunt eſt in optione illi⁹ cõtra queꝫ teſtes producti ſũt an velit atteſtationes recipere an teſtes de nouo deponere Et adde etiã ſi atteſtationes publicate ſunt.⁊ hoc ultimum nõ ẽ i.l.ſi.C.eo.vbi ponitur caſus huius decr.cal.

PReſentata nobis ſueſſioñ.archid.petitio cõtinebat ꝙ cũ iter quondã.R. ꝑdeceſſorẽ ſuũ ex vna pte et capitulũ ſci.P.ſueſſioñ.ex altera ſup iuriſditione quã id archidiaconus ſe in dicta eccleſia ratione archidiaconatus ꝓponebat habere queſtio verteretur tandem cãcellarium pariſieñ.⁊ magiſtros .R.remeñ.⁊.P. buton.canõicos ſup hoc arbitros elegerunt q̃ cuꝫ ſuſcepto arbitrio adeo in negocio ꝓceſſiſſẽt ꝙ ꝓductis teſtibus ⁊ depoſitionibus publicatis receptiſqꝫ allegationibus vtroꝝũqꝫ: ⁊ actis omnibus redactis in ſcriptis ſigillorum ſuorũ impreſſione ſignatis arbitrium proferre deberent: vnus ipſorũ viam fuit vniuerſe carnis ingreſſus⁊ alius in archiepiſcopũ ebreduñ. aſſumpt⁹ q̃ diſtat per duodecim dietas ⁊ amplius ab eiſdẽ. Vñ cum ꝑdicto.R.ſolo minime arbitrari valente videatur arbitrium expiraſſe. ¶ Diſc.ve. mãdamus quatenus cauſaꝫ iuxta huiuſmodi acta fine debito terminetis optione capitulo reſeruata vt vl' recipiant depoſitiones eoꝝ q̃ ſuꝑſunt productorum teſtiũ cõtra eos vel eas reſpuentes ꝯſẽtiãt vt iidẽ teſtes admittãtur iterũ ſaluo iure qꝺ i vtroqꝫ caſu eidẽ capitulo ꝯpetit tã in perſonas teſtiũ q̃ꝫ in dicta. Idẽ penneñ. epiſcopo.

¶ Nõ credit̃ teſti ẽt religioſo q̃ ſine iuramẽto ꝺpõit. c.lj.

NUper nobis .A. preſbitero ſupplicante innotuit:vt cum ipſe ordinem fratrum minorum cauſa probationis intraſſet cuſtos ad ꝓbandum ꝙ idem preſbiter feciſſet profeſſionem quoſdaꝫ ordinis ſui teſtes induxit: q̃ depoſuerunt ſuper hoc (contradicẽte dicto ꝑſbitero) nõ iurati:⁊ infra. ¶ Reſpondemus ꝙ nulli⁹ teſtimonio q̃ꝫtuncunqꝫ religioſus exiſtat (niſi iuratus depoſuerit) in alterius preiudicium debet credi. Idem couſopotoñ.et treçoreñ. epiſcopis.

¶ Diligenter ⁊ ſigillatim examinandi ſunt teſtes. ſupple etiã ſi agit̃ de vita ⁊ miraculiꝫ alicui⁹ canõiꝫãdi. ab. c.lij.

VEnerabili.f.n. epiſcopo ⁊ capitulo couſopotoñ.ac vniuerſis abbatib⁹ apud ciſter.i generali capitulo cõgregatis:⁊ infra. ¶ Di.v.mandamus quatenus teſtes quos abbas ⁊ monachi ſancti martini ciſter.ordinis ſuꝑ vita ⁊ miraculis pie memorie.M. abbatis monaſterij ſupradicti duxerint ꝓducendos examinare ſigillatiꝫ curetis / cum ea diligentia q̃ ſolꝫ ⁊ debꝫ in receptõe teſtiũ adhiberi Gl.ix. ¶ Iteꝝ examinand⁹ ẽ teſtiſ q̃ obſcure depoſuit ſupple tu ex iudicis officio. Capituluꝫ.liij.

CUm clamoꝛ valid⁹ con
tra acherontiñ.episco
pum ſuper ſymõia ⁊ aliȷs cri
minib⁹ aſcendiſſet melfiteñ.
⁊ rubꝛeñ.epis dedimus.i mã
datis vt ſuper his diligẽter
veritatem inquirerẽt:⁊ infra
Uerum qꝛ aptis atteſtatiõi/
buſ.L.⁊.G.ſup ſimõia ita de
poſuere cõfuſe ꝙ ex dictis e
oꝛũ nõ poteſt ꝟitas declara
ri.Mandamus quatenus ex
aminetis eos iterum diligen
ter:et taꝫ eoꝛum q̃ꝫ alioꝝ q̊s
receperitis teſtifi cata ſub ſi
gillis veſtris nobis fideliter
referatis.Idez.¶ Perſeue
rans in crimine etiam in ci=
uili repellitur a teſtimonio:
emendatus vero nõ infamis
admittitur in ciuili et etiam
criminali mota ciuiliter fal=
lit in periuro qui in crimina
li repellitur. Capitulũ.liiij.

TEſtimonium eius cui
ab aduerſa parte op=
ponitur crimẽ merito repꝛo
batur in criminali cã ſiue ci=
uili:ſi in ipõ crimie ꝑſeueret.
¶ Si vero ſit de crimie emẽ
datus et eum nõ comitetur
infamia:non eſt in cauſa ciui
li vel etiam cum de crimine
ciuiliter agitur (pꝛeterq̃ꝫ ꝓ
reatu periurij)repellendus
¶ In criminali autem ſi in a
lio iudicio inſtituta accuſa=
tione contra ipſum de crimi
ne conuictus extitit:vel ꝯfeſ
ſus:vel ſi nunc per exceptio
nem exinde conuicatur ãt gra
uata ſit eius opinio ꝑ eo ꝙ
quandoqꝫ fuit tali modo re/
pulſus:quamuis in hoc caſu
non excluderetur in cauſa ci
uili:poteſt a teſtim õio (licet
egerit pniã)remoueri. Idẽ
¶ Quarta productio nõ eſt
danda ſine ſolemnitate lega
li de qua hic. Capitulum.lv.

ULtra tertiam produ=
ctionem non debẽt te
ſtes vlterius pꝛoduci in cau
ſa niſi pꝛeſtito ab eo qui hoc
poſtulat iuramento ꝙ neqꝫ
per ſe neqꝫ per alium teſtifi
cata ſubtraxerit vel fuerit ꝓ
cũctatus:nec per dolum aut
artem aliquam quartã ꝓdu
ctionem expoſcat ſꝫ quia q̊s
deſiderat de nouo pꝛoduce
re pꝛi⁹ habere nequit Idez
¶ Accuſatus criminalit nõ
admittitur in teſtem contra
alium in cauſa criminali ſue
accuſatione pendente:niſi in
exceptis criminibus.
Capitulum.lvi.

NOn debet quis in cri
minibus (¶ Niſi foꝛſã
in exceptis) ad teſtificandũ
admitti pendente accuſatio
ne de crimine contra ipſum.
Cum etiam accuſati (niſi pꝛi
us ſe pꝛobauerint inocẽtes)
ab accuſatione ac ſuſceptiõe
oꝛdinum repellantur.
¶ De teſtib⁹ cogẽdis vel nõ

Alexan.iij.papieñ.electo.
¶ In cauſa ciuili monendi ⁊
inducẽdi teſtes ſunt ad teſti
ficandum ⁊ ſi ſe ſubtrahant
odio gratia ⁊c. cõpelluntur.
Capitulum pꝛimum.

CAuſam ma
trimonij q̃ i
ter M.mu/
lierẽ et filiũ
R.vertit cõ
miſim⁹ iudi
cib⁹ termi=
nandã. ¶ Ideoqꝫ mandam⁹
quatenus teſtes ab alteru=
tra partium in ſue aſſertionꝫ
teſtimonium inuocatos / ne
veritatem occultent/diligen
tius moneas et inducas. Si
autem odio vel grã/vel timo
re ſe ſubtrahant:eos ad ferẽ
dum teſtimoniũ coꝛam pꝛefa
tis iudicibus vel eoꝛum nun/
cio quẽ ad hoc miſerint: ec=
cleſiaſtica diſtrictione com=
pellas.Idem pbr̃is pontie.
¶ Ubi teſtimoniũ eſt neceſ=
ſariũ ꝯpellẽdi ſunt teſtes ad
illud ferendũ etiã ꝑ ſuſpẽſio
nis excõicatiõis ⁊ depoſitio
nis ſententiam. Capi.ij.

CUm ſup cauſa que ver
titur inter pneſtiñ. epm
⁊ ſubl.abbatem ſit teſtimo=
nium vr̃m neceſſarium:man=
damus quatenus perhibitu
ri teſtimonium veritati aplꝛ
co vos ꝯſpectui pñtetis.
¶ Si ꝟo nõ veneritis:ſciatꝫ
vos ab offõ ⁊ bñficio eccl'ia=
ſtico apoſtolica auctoꝛitate
ſuſpenſos. ¶ Et ſi nec ſic ve=
neritꝫ:excõicatiõis ſniam et
ꝺpoſitiõis poteritꝫ foꝛmida
re.Idem genueñ.archiepõ.
¶ Teſtis q timoꝛe aduerſe ꝑtꝫ
ſe ſubtrahit:teſtificari cõpel
litur.Adde etiã in criminali
ſm cõem intellectum ⁊ ſic ali
quid addit ad caplm pꝛimuꝫ
ſupꝛa eodem.et.c.dilectoꝛum
in fra eodem. Capitulum.ij.

SUper eo ⁊ ifra. ¶ Con
ſul.t.t.r.ꝙ factũ eſt no
toꝛium nõ eget teſtiũ depoſi
tionibus declarari:cũ talia ꝓ
batione vel oꝛdinẽ iudiciariũ
non requirant. ¶ Uex ſi non
ẽ notoꝛium:⁊ is qui conuenit
factũ negauerit:teſtes q̃ in=
terfuerũt facto:monẽdi ſunt
non cogendi ad ferẽdum te=
ſtimonium ꝟitati. ¶ Niſi foꝛ
te timoꝛe aduerſe partis con
ſtiterit iudici eos a ferendo
teſtimonio reuocari. Lꝫ ad
hoc paſſim poſſint de iuris
hũani rigoꝛe cõpelli. Idem.
¶ Compellunt teſtes etiam
in criminali:q̊s accuſatus ma
licioſe accuſatori ſubtraxit.
h.d.ſecundum verũ ⁊ cõem in
tellectum.Ab. Capitu.iij.

PEruenit ad audientiaꝫ
nr̃aꝫ ꝙ cũ I.pꝛioꝛ ſcti
laurẽtij coꝛã te fuiſſet de ſy=
mõie ⁊ adulterij crĩe accuſa
tus quẽdã q̃ ꝯtra eũ ducẽdũ

erat in teſtimonium: iuramē
to aſtrinxit:vt nō deponeret
ↄtra ipſ ꝛ īfra. ¶ Nos igitur
attēdētes ꝙ nemo dꝫ aduer
ſario iſtrumenta (quoꝝ ap=
pellatione teſtes continent)
ſubtrahere:et ꝙ taꝫ ille qui
ſurripit iſtrumenta/ qꝫ q̄ ad
uerſario parē aduocationis
copiā ſubtrahit iniquā oſten
dit a ſe litē foueri: ꝛ experiri
dꝫ ī ſe iudicis auctoritatē elu
ſā rñdemꝰ ad detegendum tā
te fraudis ꝛ calliditatis com
mentum:ipm teſtē merito eſ
ſe cōpellendum. ¶ le.iij.ſe=
gobieñ.epō. ¶ Si res aliter
ꝓbari nō pōt:ꝛ ī cā criali cō/
pellēdi ſunt teſtes.h.d.ſm le
cturā notabiliorē. Caplm.v.

PEruenit ad nos ꝙ cum
a laicis enormis ꝛ into
lerabilis iniuria clerico mul
tis aſtātibus ꝛ videntibus in
ferat:iniuriantes in cām de=
tracti negant ſe tm̄ facinꝰ cō
miſiſſe et cū leſus eoꝝ teſtio
nio q̄ pñtes extiterant hoc
probare deſideret:illi nolunt
ꝟitati teſtimoniū ꝑhibere: ꝛ
infra. ¶ Conſul.t.t.rñ. ꝙ hi q̄
de rebus eccleſiaſticis teſtifi
cari recuſant (ſi aliter veri=
tas nequerit elici) ad illud
ſunt per cenſuram eccleſiaſti
cam compellendi. Idem.
¶ Super conſanguinitate
probanda cogendi ſūt teſtes
ↄtra communiter ſummatur.
Sed panor. nō placet hoc ſū
mariū ꝛ iō ſūmat ſicut.c.j.ſu=
pra.e. Capitulum.vj.

CEterū ꝙ ſup ↄſanguini
tate cogendus ſit teſtis
perhibere teſtimoniū verita
ti non dubitat a nobis; cū id
tā ius ſcriptum approbet qꝫ
cōſuetudo actibus vrentiuꝫ
approbata:ſi ipm conſiterit
odio/vel grā:ꝟitatē ſuppri=
mere:aut tiore. ¶ eleſti.iij.
¶ Teſtis ſynodalis qui corā
ordinario ſuper matrimonio
depoſuit:non ↄpellit iurare
ſup eo corā delegato hoc pri
mo. Propter ſuperuenientem
infamiā a teſtimonio repelli
tur.hoc ſecundo. Poteſt tñ ſi
errauit incontinenti non ex
interuallo dictuꝫ ſuum corri
gere:hoc tertio. Caplm.vij.

PReterea ſi teſtes pu=
blici q̄s tua ciuitas nū
cupat ſynodales ſup cā ma
monij corā te vel tuo caplo ſe
mel teſtionium reddiderit:
non debent cōpelli vt ī pñtia
alicuius delegati iudicꝫ ſup
eadem cā iterato ꝓbeāt iura
mētum dūmō alit fiat fides
iudici delegato. niſi forte ar=
ticulus noue q̄ſtionis emer=
gat. ¶ Huiuſmōi vero teſtes pu
blico iur pñt propter infa=
miā a perhibēdo teſtimonio
remoueri:ſi eam poſtqꝫ in cō
muni recepti fuerāt.ↄtigerit
contraxiſſe. ¶ Quorum teſti

monia ſi qñqꝫ non ſtudioſe:
ſꝫ in proferendo errauerint:
et ſe incontinenti correxerint
reprobari nō dñt. ſecus autē
erit:ſi correctiōi ſue interpo
ſuerint interuallū. Inno.iij.
priori ſācti fridiani ꝛ magiſ̄o
P.canonico piſano. ¶ Cum
de fama vel vicio falſitatis
inquiritur:cogendi ſunt te=
ſtes.h.d.ſm Jo.an. Sed ſm
panor.nimis reſtringit textū
Capitulum.viij.

SUper his:ꝛ īfra. ¶ Ce
terum volumus ꝛ man
damus.vt ſup inquiſitionis
articulis tam de fama electi
qꝫ lrīs contra eum ſub noīe
longe maioris ꝛ ſanioris ptꝭ
capli deſtinatis:cogatis te=
ſtes qui noīati fuerint perhi
bere teſtimonium veritati.
Idem archidi. mediola.
¶ Teſtes q̄ ſe ſubtrahūt et
ī criminali cogēdi ſūt. Ca.ix.

CUm contra magrm. R.
ſup eo ꝙ dr̄ falſas d̄ ſe.
ap.lrās reportaſſe:ac per ſe
vel procuratorē fuiſſe vſum
eiſdem:tibi direxerimus ſcri
pta noſtra. Poſtulaſti per ſe.
apo.oraculum edoceri vtruꝫ
ſup ꝓfato vicio falſitatꝭ teſteſ
ↄpellē debeas noīatos.
¶ Nos igit reſpōdemꝰ ꝙ te
ſtes ꝓdicti ſi ſe grā/odio/vel
tiore ſubtraxerit ꝑ cen. eccle.
debes ap.re.compellē ꝟitati
teſtioniū ꝑhibere. Honorius.iij.
abba. S.eugenij ꝛ magiſtro
B.cano.ſentē. ¶ Nō ſumma
tur propter varietatem lectu
rarum nec etiam diuiditur.
Capitulum.x.

DIlectorum filiorū vul=
teran capli ex parte
vna et epī vulteran ex alte=
ra procuratoribus in noſtra
ꝓſētia cōſtitutꝭ:ꝛ īfra. ¶ Te
ſtes q̄ fuerit noīati: preterqꝫ
ſup crimibꝰ (ſi ſe grā/vel ti=
more ſubtraxerint vel odio)
per cēſurā eccle. cogatis ve=
ritati teſtimoniū perhibere.
Idē epō bonon. ꝛ magro. B
epo. ¶ Ad detegēdā verita=
tem cōiurationis cogunt ſo
cij etiam iurati. Capitulū.xj.

VEnerabilis frater no=
ſter archiepō rauen
natē. ꝓpoſuit: ꝙ ciues ceruie=
cē. cū. M. ꝛ. L. quondā cleri=
cis ecclīe rauēnatē. quandaꝫ
preſumpſerunt ↄiurationem
facere cōtra eū: nichilominꝰ
in detrimentū eius dātes eis
quādam pecunie q̄ꝫtitatē: et
ad hec celanda ſe aſtringen=
tes vinculo iuramenti: vnde
humiliter ſupplicauit vt cuꝫ
cām ſuper his et quibuſdam
articulis vobis duxerimus
committendam:ꝛ ipſe inten=
tionem ſuam ꝓbare non poſ
ſit niſi teſtimonio ciuiū predi
ctorū:prouidere (ne pro de=
fectu teſtiū pereat ſua iuſti=
cia) dignaremur. Jdqꝫ man

damus q̄tenus monitione pre
miſſa per cen.ec.ap.re.coga=
tis illos q̄s videritis compel
lendos vt ab hmōi iuramen
to abſoluant quos idē archi
eps ad teſtimoniū duxerit p
ducendos eos nichilominus
(ſi ſe gr̄a vel odio/vel timo=
re ſubtraxerint) diſtrictione
ſili cōpellētes ad perhiben=
dum teſtimonium veritati.

¶ De fide inſtrumentorum.

Grego. ¶ Inſtrumēti exem
plū non ſolemniter ſumptum
fidem non facit abſq; origi=
nali.h.d.ſecundū ipſius mē
tem. Capitulum primum.

Si ſcripturam autēticā
non videmus:ad exem
plaria nichil facere.poſſum9
Alexan.iij. ¶ Corruit inſtru
mentum ſi teſtes inſcripti de
ceſſerint niſi ſigillum habeat
autenticum/vel a notario ſit
cōfectum. Caplm.ij.

Scripta vero autentica
ſi teſtes inſcripti deceſ
ſerint(niſi p manū publicā
fctā fuerint:ita q̄ appareant
publica aut autēticum ſigil=
lum habuerit:per qd̄ poſſint
p̄bari) nō videntur nobis
alicui9 firmitatis robur hr̄e.
Idem. ¶ Reſcriptum apo=
ſtolicum propter raſuram in
loco non ſuſpecto non cenſe
tur vicioſum.h.d.ſecundum
mentem. Capitulum.iij.

Ex lr̄is veſtris accepim9
q̄ cum cauſa que inter
magiſtrum A.et.R.ſuper ca
pella de ambitoria vertit/de
mandato nr̄o ſuſceperit; ter
minandā:p̄fatus.R.lr̄ap̄ ſibi
copiam fieri poſtulauit. Qui
cum eas argueret falſitatis:
q2 in narratione facti abraſe
ſunt vbi ſcriptum ē iura par
rochialia et infra. ¶ Dicim9
q̄ propter abraſionē illam iu
dicari falſe non pn̄t/nec etiā
haberi ſuſpecte:preſertim cū
priuilegia in poſſeſſionibus
abradant:ꝛ lr̄e in narratione
facti(ſi erratum eſt) pn̄t in=
cunctanter abradi. Idē ebo
racen.epo. ¶ Redarguens
priuilegium de falſo iudex fa
ciet illud exhiberi coram iu=
dice ꝛ paucis et i loco ꝯgruo
et ſecuro:ꝛ iterum ſtabit ſnīe
late per illud. Capitulum.iiij.

Accepimus lr̄as quas
abbas ſancti auguſti
ni contra cantuarieñ.archi=
epm tranſmiſit:ꝛ infra. ¶ Cū
priuilegia non inſpecta non
valeant argui falſitatis:ꝛ dif
ficile ſit et periculoſū ea apō
ſe.apo.exhiberi:precipimus
vt vel exhibeantur eidem ar
chiepo in clauſtro predictoꝝ
fratrum vel in alio loco con=
gruo ꝛ ſecuro vſq; ad natiui
tatem proximā ſācti Iohā.
baptiſte. Si vero nec venerit
nec ſufficiētes rn̄ſalē miſerit

el ꝑpetuū ſilentium ꝑponatis
ipſa vlteri9 arguēdi. Interim
autē nolum9 illa priuilegia
vacillare:ſed precipim9 ſniā
q̄ cōtrā obtētu ſup ſtatu mo=
naſterij lata ē/inuiolabiliter
obſuari:ꝛ infra. Iubem9 etiā
vt archiepm i inſpectiōe pre
uilegioꝝ.xij. hoim nūero fa=
ciat eſſe ꝯtētum. Celeſti.iij.
abbati ſcti ſcdi. ¶ Inſtrm vl
priuilegiū q̄d q̄s vult coram iu
dice aduerſario itegralit̄ le=
gi dz. ſed ſolū illud caplm de
quo agitur edi debet. Ca.v.

Contingit iterdū vt di=
citis q̄ q̄ncūq; cum aliq̄
litem habetis:priuilegiū vr̄m
aduerſe pti cogimini plenius
exhibere:vn̄ accidit q̄ occa=
ſione vni9 capli ſup q̄ cōuenī
mini:plurima litigia ſuſcitā=
tur:ꝛ infra. ¶ Cō.v.t.r.vt qn̄
cūq; ſuper exhibēdo priuile
gio vel idulgentia ſeu inſtru
mento fueritis requiſiti: pre
ſente iudice aut aliquib9 pru
dētib9 viris deputatis ab ipo
audiēte pte ꝯtraria tm̄modo
reciteturita q̄ ſi tm̄ ſup vno
capitulo q̄ſtio fuerit:illud ſo
lūmō reſcribatur: et aduerſe
parti copia eius fiat. Inno.
iij.mediolaū.archiepo. ¶ In
ſtrumentum: publica manu
non confectum habens ſigil
lum cuius lr̄e non ſunt legibi
les:vel ſcripture delete : vel
enormem patitur fracturam
non probat.h.d.prout magis
facit ad ti. Et eſt caſus quoti
dianus et notabilis pro iſtis
ſigillis antiquis. Panor.

Capitulum.vj.

Inter dilectos filios.
G. abbatē de ſcozula
et.B.pcuratorē tuū ſup ſub/
iectis articulis diu fuit i nr̄o au
ditorio litigatū. Petebat ſiq̄
dem abbas noīe monaſterij
ſui a prefato pcuratore tuo
noīe mediolaū.eccleſie reſti=
tui monaſterio mēorato por/
tum ſcozule cū honore diſtri/
ctu et iuriſditione loci prefa
ti.dicens ad monaſteriū hec
oīa ptinere:hoc ipſum dicens
de hominibus qui habitant i
curte berunē.ꝛ tenēt res mo
naſterij in gralta: de quibus
monaſterium obtinuerat in
iudicio poſſeſſorio per ſentē/
tiam epi veronē. Hec oīa pe
tebat cum omnibus fructib9
inde perceptis:ſaluo in om=
nibus iure addendi vel dimi
nuendi:ſatagēs comprobare
oīa q̄ premiſſa ſunt ad ſuum
monaſterium pertinere. Pri=
mo per priuilegium luitardi
comitis quōdam epi lucani
qui monaſterium ipſum fun=
dauerat ꝛ ei que premiſſa ſūt
donauerat vniuerſa. Secun=
do per inſtrm ſnīe alpti quō/
dam mediolaū. archiepi quā
ex delegatione lodouici im=
peratoris tulit ſuper his p

monaſterio cõtra. A. prefati
luitardi nepotẽ q̇ ſuper eis
monaſteriũ moleſtabat. Ter
tio ꝑ priuilegia romanoꝝ im
peratoꝝ ꝛ ꝑtertim henrici q̇
premiſſa oĩa monaſteria con
firmabat vel etiã conferebat
Quarto ꝑ iſtrumẽta locatio
nũ q̄s fecerãt diuerſis pſõis
abbates monaſterij memo=
rati. Teſtes ꝗq; ꝓduxerat ꝑ
ꝗs nitebat̃ ꝓbare ꝙ monaſte
rium a.lx. ãnis ꝛ citra: et a.l.
annis ꝛ ſupra poſſederat ſu=
pradicta: et ꝙ fama publica
erat ea oĩa p̃fato mõaſterio
a iã dicto luitardo fuiſſe do=
nata. ¶ Sꝫ contra priuilegi=
um donationis a ꝓcuratore
tuo multa fuerunt obiecta.
Primo q: ibi maxime appare
bat conſumptum (videlicꝫ in
annotatione indictionis) vbi
potuiſſet falſitas facilius de
prehendi. Secũdo quia cum
charta vetuſtiſſima videre=
tur recentior apparebat ſcri
ptura tanq̃ꝫ non illo tempo=
re facta fuiſſet. Tertio quia
falſum ſigillum vicioſe vide=
batur appoſitum: eo ꝙ a me
dia parte ſigilli apparebat q̃
dam imago non cuꝫ mitra in
capite ſed cum pileo: nec in=
duta pontificalibus ſed re=
galibꝰ idumẽtis: tenẽs ĩ ma=
nu nõ baculũ paſtoralẽ: ſꝫ q̃=
ſi ſceptrũ regale: cuiꝰ facies
nõ appebat ĩtegra ſed dimi/
dia/ tãq̃ꝫ in illa medietate re=
ſpiceret aliã mediam q̃ tñ to
ta vacua remanebat: ſꝫ q̃daꝫ
imago videbat̃ ex ea fuiſſe
deleta q: cera ĩ ea ꝑte nec in
colore nec ĩ planicie reliq̃ par
ti ſilis appebat. vñ nõ epĩ ſꝫ
iꝑatoris videbat̃ fuiſſe ſigil=
lũ: qꝺ ĩ vna medietate celarꝭ
imaginẽ exprimebat: ꝛ ĩ alte
ra medietate p̃ſumebatur vꝫ
filij vel cõiugis imaginẽ ha=
buiſſe. nã in ipſo ſigillo nulle
alie lr̃e apparebant niſi q̃ no
mẽ ꝓpriũ cũ hac adiectione
dei gr̃a deſignabãt. Sꝫ cuꝫ ꝓ
priũ nomẽ ipĩꝰ epĩ fuerit lui=
tardꝰ ĩ noĩe ꝓprio qꝺ expri=
mebat ſigilluꝫ delete fuerãt
due lr̃e ſcꝺa q̃ erat inter. l. et
ex ſexta q̃ fuerat inter. r. ꝛ u.
ita ꝙ ſi ſcꝺa o. ꝛ ſexta fuiſſet
i. ꝓculdubio nõ luitardꝰ ſꝫ lo
tariꝰ legeret̃ qꝺ etiã ide ꝗui
ct poterat ꝙ ſm̃ diſpoſitionẽ
aliarũ lr̃arũ iter. l. ꝛ. t. nõ erat
ſpacium niſi quod potuiſſet
vnam lr̃am continere cum ſe
cundum integritatem huiuſ
nominis luitardus inter. l. et
t. due lr̃e ſit diuerſe: preterea
inter. r. ꝛ. u. tam modicum e=
rat ſpacium vt in eo nec hec
littera d. que maiꝰ occupat
ſpacium: ſꝫ hec littera. i. que
minimum occupat videretur
forata fuiſſe. Rurſus cum ce
ra ſigilli ab interiori parte ve
tuſtiſſima eẽt. cera que poſi

ta erat ab exteriori ꝑte: q̃ſi ad
conſeruationẽ ſigilli recens
erat ꝛ mollis. Qꝺ cũ diligen
ter inueſtigatũ fuiſſet: certo
certius ẽ cõpertũ ꝙ ſubvetu
ſto ſigillo charta fuerat ꝑfo
rata: ꝛ ꝑ glutinũ noue cere q̃
fuerat poſita exterius q̃ſi ad
conſeruationeꝫ ſigilli vicioſe
fuit ipſi charte ſubiũctũ. Ea
dẽ falſitatis ſpecie ꝑ vicioſã
videlicet appoſitioneꝫ ſigilli
cetera fere priuilegia roma=
norum iperatorũ p̃ter priuile
gia henrici vel falſa reperta
ſũt vel falſata. Sed et ipſum
henrici priuilegium ad fideꝫ
inſtruendam non videbatur
ſufficere: q: nec erat publica
manu confectum: nec ſigilluꝫ
habebat autenticum: eo ꝙ e
rat ex media fere parte con=
ſumptum: nec plus de nomi
ne proprio niſi vltima medie
tas videlꝫ icus: nec de ceterꝭ
lr̃is niſi hec adiectio dei gr̃a
apparebat: ita ꝙ ex litteris
ipſis non magis poterat com
probari fuiſſe ſigillum henri
ci q̃ꝫ lodouici. Inſtrumentuꝫ
quoq; ſententie multis mo=
dis inueniebatur ſuſpectum
tum quia in ipſo quedam ap
parebant liture. tuꝫ quia ſub
ſcriptio notarij videbatur
manus alterius fuiſſe q̃ꝫ ſub
ſcriptio inſtrumenti: cum ta
men notarius in ſubſcriptio
ne profiteretur ſe inſtrumen
tum manu propria cõſcripſiſ
ſe. Littera ꝗq; recẽtior vide
batur q̃ꝫ charta: ꝛ aqua vide
batur incauſtum infectum vt
antiquiꝰ appareret. In oibꝰ
autem imperialibus priuile
gijs que poſteriora fuerant
nulla eſt habita mentio de ſẽ
tentia q̃uis in eoꝝ aliq̇bus
mentio facta fuerit luitardi
q̇ dicebat̃ donationeꝫ feciſſe.
Porro ſi legitimum eſſet in=
ſtrumentum ſñie: ꝑ illam tñ
ſñiam nullum mediolañ. ar=
chiepatui preiudicium pote
rat gñari: cũ ipa ſñia lata fue
rit ĩter alios: ꝛ res ĩter alios
acta alij non preiudicet. Nec
atteſtationes q̃ ꝯtinebantur
in inſtrumento ſñie per quas
legitima donatio luitardi vi/
debatur eſſe ꝓbata poterant
eidẽ archiepatui nocumentũ
aliquod irrogare: cum inter
alias ꝑſonas ꝛ ĩ alio iudicio
recepte fuiſſent. Ceteruꝫ me
morati henrici priuilegium:
quod non ſolum confirmatio
nis ſed etiam donationis vi=
debatur fuiſſe: vnde rerum
dñium donatarum intelligi
forte poterat monaſterio ac
quiſitum: q̃uis ex forma pe
titiõis q̃ in ipſo priuilegio de
claratur cõfirmatorium vide
retur fuiſſe vt tñ intelligatur
eo modo q̇ magis poſſet va=
lere: diſtiguẽduꝫ videbat̃: vt
idẽ hẽricus alia donauerit/

u.ij.

et alia cõfirmauerit: cū eadē
legitie nequiſſēt confirmari
pariter ⁊ donari: confirmari
tanq̄ʒ priuſ habita ⁊ poſſeſ=
ſa: donari tanq̄ʒ tunc tradita
⁊ conceſſa: ac per hoc illa nō
poterant intelligi per priui=
legium illud donata ſed con=
firmata: cum iuxta legū ſan
ctiones qđ meū eſt/ ex alia
cauſa meum fieri non poſſit:
niſi deſierit eſſe meum: et in=
fra. Cum ergo priuilegium
henrici confirmatoriū tm̄ ex
titerit ſaltē quo ad illa q̄ de
ducta ſunt in iudicium ſi prin
cipale non tenuit nec acceſſo
rium qđ ex eo vel ob id dino
ſcitur eſſe ſecutum: ⁊ infra.
Per inſtrumēta ꝑo locatõis
nec ē vtiqʒ ꝓbata ꝓprietas:
nec ad plenū poſſeſſio: cū ad
ꝓbationem rei ꝓprie ſiue ad
defenſionē non ſufficiat facta
locatio: ⁊ infra. ¶ Cū aūt ſup
his fuiſſet diutius litigatū
q: legitie ꝓbata nō fuerāt q̄
petebantur ad monaſterium
pertinere: ab impetitione ip
ſius procuratorem tuum no=
mine tuo ⁊ mediolañ. eccleſie
ſnīaliter duxim⁹ abſoluendū
qm̄ cū obſcura ſunt iura par=
tium cõſueuit ꝯtra eum qui
petitor ē iudicari. I. dē can=
tuarieñ. archiepo. ¶ Non va
lent lr̄e ſup abſolutione voti
per cruce ſignatos ĩpetrate
tacita veritate/ vel expreſſa
falſitate. Capitulum. viij.

Q Uod ſup his: et infra.
Queſiuiſti qd agere
debeas circa cruce ſignatos
q dicētes ſe ab apo. ſede redi
re ſuper abſolutiõe ſua igno
ta cardialiū ſigilla reportāt:
cū eis ſup ĩpedimētis expo=
ſitis nō fuiſſet de leui credē=
dum. ¶ Ad qđ. t. rn̄demus ꝙ
qñ talib⁹ lr̄as idulgem⁹: illis
q ꝑſonas ⁊ facultates eoruʒ
plenius nouerūt hoc mō ſcri
bimus: vt ſup ĩpedimētꝭ ex=
poſitis inquiſita diligētius
veritate/ ſtatuant circa illos
qđ aīarū ſaluti ⁊ ſuccurſui ter
re ſācte magis nouerit expe
dire: prouidentes attentius
ne qd in fraudem voti falla=
citer confingat. Vñ ſi tales ꝑ
ſuppreſſiones veritatis/ aut
falſitatis expreſſionem/ lr̄as
non ſolū cardinaliū ſʒ ⁊ nr̄as
nec ſolum dubias ſed et cer
tas conſtiterit impetraſſe: ca
rere volumus impetratis et
eis non obſtantibus ad voti
executionem compelli. I. dē
helienſi epo. ¶ Si de extra=
uaganti dubitatur an decre/
talis ſit autentica: aut eſt iu
ri conſona/ et tunc iudicatur
ſecundum illam aut diſſona
⁊ tunc papa conſulitur. c. viij.

P Aſtoralis: ⁊ infra. Au
ctoritate preſentiū da
ximus ſtatuendū vt cum de=
cretalis aliqua de qua iudex

merito dubitet allegatur: ſi
eadem iuri cōi ſit conſona: ſʒ
eam non metuat iudicare: cū
non tam ipſius q̄ʒ iuris cõis
auctoritate procedere videa
tur. ¶ Verum ſi iuri cõi ſit
diſſona: ſcđm ipſam non iudi
cet: ſʒ ſuperiorem conſulat ſu=
per ea. I. dem epo ſancti an=
dree et abb. de broc. ¶ Poſt
publicatas atteſtationes vſ
ꝙ ad cõcluſionem poſſunt in
ſtrumenta ꝑduci hoc primo.
Cõſuetudo loci facit inſtru=
mentum autēticum hoc ſcđo
Capitulum. ix.

C Um dilectus: et infra.
Ad ſecundam queſtio
nem duximus rn̄dendum ꝙ
vtraqʒ pars põt inſtrumentū
etiam poſt publicationem at
teſtationum vſqʒ ad diffiniti
ue ſententie calculum exhi=
bere anteq̄ʒ ſit in cā concluſū
¶ Super tertio vero articu/
lo reſpondemus ꝙ ſi conſue
tudo illius patrie obtinet ap
probata: vt inſtrumentis illi⁹
regis fides adhibeatur: vos
ea ſecure poteritis admitte=
re preſertim cum ſupradict⁹
rex tāte fuerit honeſtatis ꝙ
ipſius inſtrumenta maxime
auctoritatis ſint in partibus
ſcoticanis. I. dem petrociui
viterbieñ. ¶ Falſitas inſtru
menti vel qđ deeſt inſtrumen
to probari poteſt per teſtes.
Capitulum. x.

C Um Johannes heremi
ta a te. cxxx. libras ſe=
neñ. ex cā mutui corā Dona=
deo ⁊ Jo. iudicib⁹ viterbieñ.
petiiſſet: ⁊ tu ex aduerſo pro
poneres ꝙ cū idē I. C. et lxxx.
libris tibi p precio dom⁹ quā
eidē vendideras teneretur.
cxxx. libras ex illis nō imme/
rito debebat cõpenſare. Cā
dem cuʒ ſup hoc ⁊ quibuſdā
aliis articulis inter vos fuiſ
ſet aliquādiu litigatum: iudi
ces atteſtationib⁹ publicatꝭ
te ſnīaliter condemnauerunt
vt eidē predicte domus poſ
ſeſſionem vacuā traderes et
a creditoribus liberatā: ⁊ in
fra. ¶ Cuʒ igitur ab hac ſnīa
ad nr̄am audientiam duxerꝭ
appellandum: ⁊ nos tam tibi
q̄ʒ predicto. J. C. ſubdi. ⁊ ca/
pellanū noſtrum dedim⁹ au=
ditorem: ex parte tua fuit ꝓ
poſitum ſupradicte domus
venditionem non puram ſed
conditionalē potius extitiſ
ſe. ac nullaten⁹ teneri ad tra
ditionem ipſius quattuor ni
chilominus teſtibus ad hoc
probandum inductis. quod
etſi nouum eēt capl'm pēde
bat tñ ex veteri q̄ iurati de/
poſuerūt ſe interfuiſſe cõtra
ctui īter te ⁊ predictū. J. ſup
eadē domo celebrato ꝓ qua
clxxx. librarꝫ pciū tibi fuerat
cõſtitutū: tali videlʒ adiecta
ꝯditiõe: vt tu domū ipſam in

habitares libere in vita tua
ꝛ poſt obitum tuū. M. ꝛ R.
natis tuis eiuſdem. J. nepo
tibus remaneret: cuius cōdi
tionis intuitu domum ipſā e
idem. J. pro minori precio vē
didiſti cum a. G. moradi pro
ipſa. cc. libras pōtuiſſes ha=
bere anni vero menſis ꝛ diei
quo venditio facta fuit iidē
teſtes ſe dixerunt minime re
cordari. Dictus vero. J. ven
ditionem non conditionalē
ſed puram propoſuit extitiſ
ſe ad hoc probandum publi
cum exhibēs iſtrumentū et
infra. Tabellionē quoqꝫ qui
confecerat inſtrumentum et
vnum ex teſtibus ī inſtrumē
to ſubſcriptis ad id proban
dum induxit: et infra. Porro
cum dubitatio fuiſſet exorta
vtrius deberet probatio pre
ualere: ꝑ tua fuit ꝑte ꝓpoſi
tū q: ꝛ ſi eandē vim obtineāt
inſtrumentoꝝ fides ꝛ depoſi
tiones teſtium ī litibꝰ exer=
cēdis: non tñ q̄ꝺlꝫ inſtrumen
tum tanti debet eſſe momen
ti: vt trium vel plurium ido
neoꝝ teſtium depoſitionibꝰ
ꝑferatur. ꝛ infra. Ad hoc au=
tē id. J. ex aduerſo rñdit ꝙ
cū itentōē ſuā ꝑ iam dictum
fundauerit iſtrumentū actu
in modum exceptionis vendi
tionem ipſam non pure ſꝫ cō
ditionaliter celebratam eſſe
ꝓponas nec ꝑ teſtes ad hoc
a te iductos de certo fuerit
tēpore facta fides ꝛ ideo nō
appareat ꝙ ſuper illa vendi
tione deponāt quā conſtat ꝑ
dictū iſtrumentū deteriato
tempe fuiſſe ꝯtractā humōi
ꝓbatō videbat̄ iefficax ad in
tētōēꝫ ꝯtrariā elidēdā. Verū
rñſionē iſtā eē ꝓponebas in
ualidā qm̄ cū vtraqꝫ ꝑs a no
bis interrogata fuiſſet ꝛ iu
re ꝯfeſſa ꝙ vnica tm̄ venditō
ſuꝑ domo cōtracta fuerit: et
ex depoſitionibꝰ teſtiū liqat
venditionē ꝯditionalē fuiſ
ſe / ex vtriuſqꝫ ꝯfeſſione colli
gitur eiuſdē domꝰ venditionē
ꝯditionalē extitiſſe non pu=
rā: non obſtante ꝙ ipa inter
rogatio facta fuerit poſtq̄ʒ a
ꝑtibꝰ extitit ī cauſa ꝯcluſum
cū iudex (q̄ vſqꝫ ad ꝓbatio=
nem ſñie dꝫ vniuerſa rimari)
poſſit iterrogare de fctō q̄n
ē ſ dubitatōis aliqd occurrit
ꝛ infra. ¶ De con. fra. n. pro=
nūciauimus venditionē ꝑfe
cte domꝰ fuiſſe conditionali
ter celebratā ꝛ te ob hoc nul
latenus obligatum ad tradi
tionē ipſius. ſuꝑ hoc memo
rato J. ſilentiū imponentes
Sñiaꝫ vero iudicū ꝑdictoꝝ
qui alias iuſte ꝓnūciaſſe no
ſcūt (cū hmōi exceptio corā
ipis nec ꝓbata fuerit nec ob
iecta) q̄ ad dictū capl̄m infir
mamꝰ: eā q̄ ad alios articlōs
aucto. apo. confirmantes.

Hono. iij. ¶ Defectus ſre nō
viciat reſcriptū. Capitulū. xi.
Ex parte chariſſime in
chriſto filie B. quondā
anglicorū regine fuit ꝓpoſi=
tum: ꝛ infra. ¶ Quia reſcri=
ptum apoſtolicū pro eo ꝙ in
hac dictione ſpoliarunt: hec
figura o / deerat aſſeritur vi=
cioſum: mandamus quatenꝰ
hoc non obſtante in negocio
ipſo ratione preuia proce=
das. Grego. ix. priori ſancti
Bartholomei ꝛ decano de ar
cubus lugdunē.
¶ Licite appellatur a iudice
qui parti hoc petenti non fa
cit edi cōia inſtrumenta.
Capitulum. xij.
Cum perpetuus vicarius ec
cleſie de rechan nobis
expoſuit ꝙ cum prior et con=
uentus de ledis eum ſuper
decimis coram iudicibus au
ctoritate apo. conueniſſent: ꝛ
dictus G. ſuper ſimilibus co
ram ipſis reconueniſſet eoſ=
dem quia dicti iudices copiā
quorundam inſtrumentorum
communium que habebat
pars altera / ꝛ per que inten=
debat intentionem ſuam ſu=
per principali fundare fieri
non faciebant eidem hoc cū
iſtātia poſtulāti nr̄aꝫ audiēti
am appelauit. ¶ Ideoqꝫ mā
damꝰ q̄tenꝰ ſi ē ita reuocato
in ſtatum debitum ꝛ c. Idem.
¶ Scripture cōtrarie ab eo
dem producte fidem non fa=
ciunt. Capitulum xiij.
Imputari ei pōt q̄ con=
trarias iter ſe ſcriptu=
ras in iudicio protulit fidem
ſibi adinuicem derogantes.
¶ Cum in ipſius fuerit ptā=
te quam voluerat nō ꝓferre.
Idem. ¶ Si in inſtrō debiti
exprimitur cauſa condēnat̄
debitor: niſi probetur indebi
tum. ſi nō exprimitur neceſſe
eſt vt creditor probet id fore
debitum. Capitulum. xiiij.
Si cautio quam a te in
debite proponis expo=
ſitam indeterminate loqua=
tur: aduerſarius tuus tene=
tur oſtendere debitum quod
continetur in ea. ¶ Sed ſi
cauſam propter quam hmōi
ſcriptura proceſſerit exꝓſſe
ris in eadem: confeſſioni tue
ſtatur niſi probaueris te id ī
debite promiſiſſe. Idem J.
tabellioni. ¶ Auctoritate or
dinarij pōt notariꝰ tabellio
nis mortui notas in publicā
formā redigere. Capitulū. xv
Cum. P. tabellio morte
ꝓuentus q̄dā nō ꝑfece
rit inſtrīa: que in nota redacta
fuerāt ab eodē ¶ Ad petitio
nē eoꝝ ad q̄s ꝑtinent aucto.
ordinarij iudicis poteris ea
fidelit̄ in publicā formā redi
gere hitura ꝑ hoc ꝑpetuā fir
mitatē. Idē. Inſtrumentuꝫ
exemplatū ꝑ tabellionēꝫ au=
u. iiij.

ctoritate ordinarij eādē vim
hʒ cū origīali. C.xvi.
SI inſtā ꝓpter vetuſta
tem ve. ꝓpter aliā iuſtā cau/
ſam exemplari petant. ¶ Co
ram ordiario iudice vel dele
gato ab eo ſpāliter ꝓſente ꝶ.
q̄ ſi ea diligenter inſpecta in
nulla ſua ꝑte viciata reppe=
rerit:ꝑ publicā perſonā illa
ꝓcipiat exēplari:eādē aucto
ritatē ꝑ hoc cū origīalib⁹ ha
bitura. ¶ De preſumptioni
bus Salomon in parabolis
¶ Sicut manifeſte nocens
eſt pene obnoxius ita et oc=
cultus licet poſtea dicat ſe
ioco feciſſe. Capitulum .i.
SIcut noxius eſt q̄ mit
tit lanceas et ſagittas
in mortem ita vir qui fraudu
lenter nocet amico ſuo:et cū
fuerit deprehenſus dicit lu=
dens feci' Idem. ¶ Ex vio=
lenta preſumptiōe fertur diſ
finitiua:ꝫ eſt caſus notabil'.
Capitulum. ſecundum.
AFferte michi gladiuʒ
Cūqʒ attuliſſent ait:
diuidite infantem viuum: et
date dimidiam partem vni: ꝫ
dimidiam partem alteri.
Dixit autem mulier cuius fi
lius erat viuus ad regeʒ (cō
mota ſunt quippe viſcera ei⁹
ſuper filio ſuo) obſecro do=
mine date illi infantem viuū
et non occidatur:econtrario
alia dicebat:nec michi nec ti
bi ſed diuidatur. ¶ Reſpon
dit rex et ait:date huic īfan=
tem viuum et non occidatur
hec eſt enim mater eius.
Salomon in ꝑabolis ¶ Cō
uerſatio in adoleſcētia facit
preſūptionē ī ſenectute eiꝰ.
EX ſtudijs ſuis intelligi
tur puer. ¶ Quēcunqʒ
enī virtutib⁹ ſtudere cuʒ mo
deſtia continentie auditioni
ſapientum obſeruantie man
datorum dei maxime ſimpli=
citati et humilitati videris:
huius munda ꝫ recta opa in
tellige. Bonifaci⁹ papa epīs
gallie. ¶ Preſumitur contra
illum qui dilationib⁹ ſubter
fugit iudicium. Capl'm .iij.
NUll⁹ dubitat ꝙ ita iu=
dicium noceēs ſubterfu
git queādmodū vt abſolua=
tur q̄ eſt innocēs q̄rit, cōfite
tur eī de oīb⁹ quiſq̄s ſe ſub
terfugere iudiciū:dilatiōib⁹
putat. Gregorius in omelia.
¶ Qui ex duobus illatis al
terum negat reliquum affir/
mare preſumitur. Capitulum
NOnne bene dicim⁹ qr
ſamaritanus es tu. et
demonium habes? Reſpon=
dit ieſus ego demonium nō
habeo. ¶ Duo quippe illata
fuerunt ei:vnum negauit:al
terum tacendo conceſſit.
Idem maximo epiſcopo.
¶ Ex preteritis preſumitur
circa futura. Capitulum .v.

MAndata celeſtia effi=
catius gerimus ſi no=
ſtra cuʒ fratribus onera par
tiamur. ¶ Proinde ſuper cūc
tas eccleſias ſicilie te vices
apo. ſe. miſtrare decernimus
¶ Quas non loco tribuim⁹
ſed perſone. ¶ Quia ex trāſ
acta in te vita didicimus q̄d
de ſubſequenti conuerſatiōe
tua preſumamus. Idem.
¶ Ex vicinitate preſumitur
noticia facti loci vicini.
Capitulum. ſeptimum.
QUoſdam:ꝫ infra. ¶ A
phrica vero qualiter
mortalitate et langorib⁹ va
ſtetur:quāto viciniores eſtiſ
credo ꝙ ſubtilius cognoui/
ſtis. Idem victori epiſcopo.
¶ Preſumitur factum notū
in vicino loco quod eſt notū
in remoto.
Capitulum. octauum.
QUanto et īfra. Latere
te in vicino nō potuit
quod ad nos in longinco per
uenit. Hieronimus ſuꝑ oſee.
¶ Ex preteritis preſumitur
circa futura.
Capitulum. nonum.
SCribam eis multipli/
ces leges meas. ex pri
us datis et neglectis appa/
ret ꝙ has negligent..
Alexan. iij. decano caſſien.
¶ Efficacior probatio requi
ritur ab eo qui probare vult
illud quod non eſt veriſimile
Capitulum. decimum.
QUia veriſimile non eſt
ꝙ B. preſbiter perio/
natum eccleſie. A. capellano
conceſſerit et ab eo eiuſdem
eccleſie acceperit vicariam.
¶ Prouideas ne ſuper hoc
probationē recipias niſi cō/
munis loci fama id habeat
vel tales perſone appareant
de quibus veriſimile non ſit
ꝙ debeant deierare. ¶ Quo
niaʒ ſepe contingit ꝙ teſtes
facile corrupti inducātur ad
falſum teſtimonium proferē
dum. Idem genueñ. archi/
epiſcopo. ¶ Per cohabitati
onem diutinam et famam de
matrimonio et contractib⁹
matrimonialibus ac alia ad
minicula probatur matrimo
nium. ꝫc. Capitulum .xi.
ILlud quoqʒ nobis in/
notuit ꝙ cū libera mu/
lier per decem annos ꝫ vltra
cuidam ſeruo ſcienter coha
bitauerit:et ab eo fuerit car
naliter cognita: nunc ipſum
aſſerit ſuum non eſſe maritū
Uerum vir eam vendicans
in vxorem oſtendit publicuʒ
inſtrumentum in quo ſeſe cō
iuges nominant:et per quod
ipſum ei donationem propt
nuptias feciſſe apparet. mu
lier vero inſtrumentum illd
aſſerens viciolum: vt ſeruo
dominus fraudaretur: plu/
res teſtes ꝓduxit ꝙ ille ab

amicis eius ſepe rogatus vt
eam deſponſaret: nec deſpon
ſaſſe nec deſponſaturū ſe ip=
ſā firmit᷑ aſſerebat vir aūt nō
niſi p̄dicto inſtrumēto ⁊ qui
buſdam teſtib⁹ qui viderant
eam anulos deferentem ip=
ſam ꝓbauit vxorē. ſed muli/
er de more illarū que panes
vendunt: ſe anulos detuliſſe
dicebat. Uerum quia in hu/
iuſmodi dubietate fama vici
nie magis debet attēdi: ſi fa
ma loci habʒ: ꝙ vir ipſam in
lecto ⁊ i menſa ſicut vxorē te
nuerit (cum matrimonū ſit
maris ⁊ femine coniunctio in
diuiduam vite conſuetudinē
retinens) cogenda eſt muli/
er vt eidem viro affectu ſer/
uiat coniugali. p̄ſertim ſi pre
ſcriptum inſtrumentū ab eo
conditum fuerit q̄ officiū ſu
um fideliter adipleuit. Idē.

¶ Per violentam preſūptio
nem probatur carnis copu/
la. Capitulum. duodecimū.

Litteris frīnitatꝫ tue re
ceptis nobis īnotuit ꝙ
cuʒ. B. ab. A. muliere quaʒ in
vxorem acceperat peteret ſe
parari accuſatores matrimo
nij ꝑduxerunt teſtes firmi/
ter aſſerentes ꝙ poſtq̄ʒ mu/
lier cum p̄dicto viro contra/
xerat matrimoniū cōſangui
neum viri eiuſdem ſolum cū
ſola nudū cū nuda i eodē le/
cto iacentē ea (vt credebāt)
intentione: vt eam cognoſce
ret carnaliter: viderunt mul
tis locis ſecretis: ⁊ latebris
ad hoc commodis: ⁊ horis e
lectis: ⁊ infra. Conſul. t. t. re=
ſpondemus ꝙ ex huiuſmodi
violēta ⁊ certa ſuſpiciōe for
nicationis poteſt ſētētia di/
uortij ꝓmulgari. ita quidem
vt vir licentiam habeat mor
tua illa ducendi aliā: mulie=
re ſine ſpe cōiugij remanen
te. Clemens tertius.

¶ Idez dicit vt p̄ce. ca. c. iiij.

Tertio loco q̄ſtionꝫ hu
iuſmodi noduʒ tua fr.
petiſt explicari. ā iuuēis ſpō
ſā in quam ꝑ verba de p̄ſenti
conſenſit debeat vxorem ha=
bere. ad quorum matrimoni
um impediendum: neptis ip
ſius ſponſe proſiliens ſe a iu
uene carnaliter precognitaꝫ
proponebat. a qua producti
teſtes dixerunt ſe pro certo
credere: ꝙ illa dicti iuuenis
extiterit concubina adijcien
tes ꝙ eos inſimul viderāt ꝑ
plana ⁊ nemora vias ⁊ inuia
pluries conuagantes ⁊ teſti
monium vicinie ſuper hoc re
cepiſſe dicebant. Ad maiorē
vero certitudinem (quia mi
nus ſufficienter credidiſti eſ
ſe ꝓbatū qđ eađ mulier aſſe
rebat) tā ipa q̄ʒ iuuenis iura
mētis aſtricti ſeorſuʒ cōfeſſi
ſunt ꝙ ſe inuicē carnalit᷑ p̄co
gnouerāt. licʒ iuuenis nollet

ab ea quam deſpōſauerat ſe
parari. ¶ Nos autem que di
cta ſunt intelligentes: p̄ſertiʒ
cum hoc non dicatur occultū
ſed quaſi p̄dicetur a pluribꝰ
manifeſtum: conſultius eſſe
credimus: vt matrimonialit᷑
non coniungantur: ſʒ ſolutis
ſponſalibus ſeparentur.

Inno. iij. niuernē. epō et ar/
chidiacono bituꝛ. ¶ Propt᷑
p̄ſumptionē ēt vehemētē nō
dʒ quis de graui crimine cō
demnari. Capitulum. xiiij.

Litteras veſtras rece=
pimus continentes: ꝙ
cum cauſa q̄ ꝟtitur inter al=
tiſſiodoren̄. epiſcopū ⁊ quoſ/
dam burgenſes de charita=
te: quos idem epiſcopus de
hereſi impetebat vobis ⁊ ab
bati collon̄. a ſe. ap. delegata
fuiſſet: vtraqʒ pars vos duoſ
ſub certa pena ſibi arbitros
ſtatuerunt delegata vobis ni
chilominus ꝑtāte reſeruata
. G. autem lator p̄ſentium v=
nꝰ ex illis hereſim ſuā fuerat
publica voce confeſſꝰ ⁊ de fra
tre ſuo ſimiliter recognoue/
rat ꝙ eodē ſecū laborabat
errore: ⁊ infra. ¶ Nos vero pre
dictū Gu. ſuſpectuʒ de here/
ſi vehementer habuimus tū
qꝛ quod ante dixerat poſtea
ſe dixiſſe negauit: tum qꝛ vel
mendacium pri⁹ dixit in fra/
trem aſſerendo illum hereti
cum: vel periurium poſtea cō
miſit in deum purgando illū
de hereſi: q̊ rūi vtrumqʒ red
dit illum valde ſuſpectu. q̄ʒ=
q̄ʒ ꝟiſimili⁹ videbat᷑ ꝙ eo tē=
ꝑe q̊ tāq̄ʒ ꝟe pēitēs ab here
ſi reuertebat᷑ ad fidē: tā gra
ue mēdaciū nō dixiſſʒ p̄ſerti
i frēʒ quē tāq̄ʒ cariſſimū non
aſſeruiſſʒ hereticū niſi fuiſſʒ
accēſ⁹ zelo fidei ortodoxe vn̄
p̄ſūit ꝙ cum poſtea purgauit
illuʒ de hereſi turpit᷑ delera
uit. ¶ Quocirca mādam⁹ q̄=
ten⁹ cū ꝑꝑ ſolā ſuſpicōeʒ (q̄ʒ
uis vehemētē) nolum⁹ illum
de tā graui crīe cōdēnari ta=
lē ⁊ tātā ſecuritatē recipiatꝭ
ab ipō ꝑ iuratoriā cautōem
ꝙ tiore pene corꝑalꝭ debeat
coerceri. diſcretā ei penitēti
ā iniūgētes ex q̄ valeat appa=
rere vtrū i tenebꝛꝭ ābulet an
in luce vtrumue ſit vere pēi
tens an ficte conuerſ⁹. ⁊ ſi eū
hoc modo verū catholicum
cognoueritis nō ſinatis ipſū
idebite moleſtari. alioqui eū
tanq̄ʒ hereticuʒ condēnetis.

Idem cenadieñ. epō ⁊ abba
ti de ciſtrū. ¶ Nō p̄ſumitur . i
ꝯtinēs i ſenectute q̄ i iuuētu
te ꝯtinuit: marie ſi ē litterat⁹
Capitulū decimum q̄ntum.

Cum i iuuētute ſua q̄n
cleſieñ. epiſcop⁹ adeo
ſe maturuʒ: honeſtū: ⁊ ꝓuidū
exhibuerit vt ab eccl'ia ro=
mana meruerit pallio deco=
rari non eſt de leui credendū

poſtq̄z ad ſenilē ꝑueit etatē
turpiter obiecerit iugum do
mini: fetores libidis ample/
xando: cū labes hmōi q̄ non
nūq̄z in iuuētute cōtrahitur
in ſenectute frequentius ex=
pieretur. Quis ꝑterea de fa
cili crederet: ꝙ vir predictus
ſcientia litterarū ꝓpiie ſalu
tis oblitus ad eam paſſioniſ
ignominiam ſe cōuerteret vt
cum propria nepte abhomia
bilem ꝑ petraret inceſtū cuz
etiam ſecundū ſentētiaſ eth
nicorum naturale fedus iter
tales perſonas nichil ꝑmit=
tat ſeui criminis ſuſpicari.
¶ Licet igitur rex vngarie
eūdem epm̄ nobis per nunci
os et lr̄as de tali crimiue de
tuliſſet poſtulans vt malum
hmoi perniciosum exemplo
de vngarica eccl̄ia tolerem⁹
¶ Qz tñ ei⁹ ſuggeſtio nō de
charitatꝫ radice ꝓcedere vi
debatur: noluim⁹ aures no=
ſtras q̄ſi malignis delationi
bus inclinare. ¶ Sz vt ꝓba
remus ſi ſpūs eēt ex deo: la=
uarieñ. epiſcopo dedimus ī
mandatis vt ꝓrudēter ⁊ cau
te a coep̄tis indagaret vtruz
prefatum epm̄ crederēt tali
labe reſꝑſum. ¶ Qui nobis
poſtmodum reſcripſerunt ꝙ
eū virū honeſte ꝯuerſatiōis
eſſe credebāt: ꝑſonā illi⁹ mul
tiplicit̄ cōmēdātes. Idēz ar
chidi. ⁊ ꝓpoſito mediolanēſi

¶ Is ꝑ q̄ bñficiando ſcribit
cū clauſula ſi idoneus fuerit
nō tenetur ꝓbare ſe idoneū
cum idoneus preſumatur.
Capitulum. xvj.

Dudum archidiacono
mediolañ. dedimus i
mādatis vt. C. ſcholarem a
ꝑſbytero ſcti victoris in cle=
ricum eiuſdem eccleſie reci
pi faceret et in frēm. ⁊ infra.
¶ Sed pbr̄ memoratus ar=
chidiaconi declinans examē
aſſeruit ꝙ nequaq̄z ſufficie=
bant duobuz clericis facul=
tates eccl̄ie memorate: adij
ciēs ꝙ predictus. C. nō erat
idoneus ad illius eccl̄ie bñ/
ficium obtinendum et infra.
¶ Cūm vobis duxim⁹ cōmit
tēdā ita vt ex illa clauſula. ſ.
ſi ꝑſona fuerit idonea. q̄ nr̄o
reſcripto reperit̄ inſerta ei=
dē ſcholari ꝓbādi ſe idoneū
nulla neceſſitas īponat̄ cum
pria facie ꝑſumat̄ idone⁹ ni/
ſi aliud in cōtrariū oñdatur.

¶ De iureiurādo. Greg. ix.

¶ Agi pt ad relaxationē iu
ramenti cuius implemētum
turpitudinē continet ex par
te ſuſcipiētis. h. d. q̄ ad intel
lectum: ⁊ eſt caſus notabilis
Abbas ſic. Capitulum. j.

Ex adminiſtrationis: et
infra. Mandamus qua
tenus creditores ad iuramē
ta ſup vſuris ſibi ſoluendis
ꝑſtita relaxanda. eccl̄iaſtica

dictōe cogatis. Ex regiſtro
gregorij. ¶ Nō valet iuramē
tum preſtitum a prelato de
non repetendis rebus eccle
ſie: vel ſic. A iuramento meti
culoſo fit abſolutio per iudi
cem eccleſiaſticum.
Capitulum ſecundum

Peruenit ad nos landi=
ceñ. epm̄ ab A. comite
rebus ſuis ſpoliatum: ⁊ iura
re compulſum ꝙ non repete
ret ſic ablata. ¶ Cognita igi
tur contumelia valde dolui=
mus aſſerētes ipſū epz nulli⁹
iuramenti viculis ſuper hoc
poſſe conſtringi quez tamen
abſoluimus: quia nefandiſſi
ma coactione iurauit. Idem
regi francorum. ¶ Non dete=
rat qui iuramenti implemen
tum in melius commutat. Et
non aſtringitur quis iuramē
to ad implendum quod iura=
uit ſi ab alia parte non imple
tur cui⁹ reſpectu prebuit iu
ramentum. Capitulum. iij.

Peruenit ad nos ⁊ infra
Non enim propoſitum
aut promiſſum infringit qui
in melius illud commutat.
¶ Recte ei etiam ſi promiſſū
tuum iuramēto vel fidei obli
gatione interpoſita conditio
ne firmaſſes: aliquatenus te
neris ſi conſtat euz conditio
ni minime paruiſſe. Idem
petro ſubdia. ¶ Ponitur for
ma iuramēti ſeptē. c. cōtinēs

ſecūdū quā iurāt pape epi: ſz
hodie omnes recipientes di
gnitatem a papa ſibi iurant
hoc ſit pro ſummario ⁊ diui=
ſione. Capitulum. iiij.

Ego. N. epiſcop⁹ ab hac
hora ī antea fidelis ero
ſancto petro/ ſancteqz roma
ne eccleſie: dñoqz m[illegible]o pape.
N. eiuſqz ſucceſſoribus cano
nice intrantibus. ¶ Non ero
neqz in conſilio/ neqz in facto
vt vitam perdat: aut membrū
vel capiatur mala captione.
¶ Conſilium qd̄ michi aut ꝑ
ſe: aut ꝑ lr̄as: aut per nunciū
menifeſtabit ad eius damnū
nulli pandam. ¶ Papatū ro.
ec. ⁊ regulas ſctōꝝ patrū ad
iutor ero ad defendendum ⁊
retinēdū (ſaluo ordine meo)
contra oēs hoies. ¶ Vocat⁹
ad ſynodū veniam: niſi prepe
ditus fuero canonica prepe/
ditione. ¶ Legatum ap. ſe.
quem certum eſſe cognoue=
ro in eundo ⁊ redeundo hono
rifice tractabo ⁊ in ſuis neceſ
ſitatibus adiuuabo. ¶ Limi
na apl̄oꝝ ſingulis ānis aut ꝑ
me/ aut per certū nuncium vi
ſitabo: niſi eorum abſoluat li
centia. Sic me deus adiuuet
et hec ſācta euāgelia. Vrba
nus papa. ¶ Non tenetur cle
ricus epō ſuo obedientie iu
ramentum preſtare niſi ratio
ne adminiſtrationis ſibi con
ceſſe. Capitulum quintum

9
niſi freglri
antea aut
tezimngsit
elapſus. ſin
Rolandū
aballe con
ſilio. 26. bo
lum. 3. [illegible]
federici [illegible]
degenis con
ſilio. 301 [illegible]
facit c. que
relam. j.

NUllꝰ epũs clericos ſuoſ (niſi forte qbꝰ eccľaſti caꝝ rerũ ꝯmiſſa fuerit diſpẽ ſatio) ſibi iurare compellat. Alexan.iij. epõ vigileñ.

¶ Qui ſe obligauit ad vſuras ſoluẽdas ſoluere non cogit. niſi iurauerit: q̃ caſu cogitur ſed repetit. Capitulũ.vj.

DEbitores ad ſoluendaſ vſuras i qbꝰ ſe obligauerant cogi nõ debent. ¶ Si vo de ipaꝝ ſolutione iurauerint: cogendi ſunt dño reddẽ iuramentũ. ¶ Et cũ vſure ſolute fuerit: creditores ad eaſ reſtituẽdas ſunt eccľiaſtica ſeueritate (ſi neceſſe fuerit) compellendi. Idẽ rothomageñ. archiepõ ꝛ eiꝰ ſuffraganeis. ¶ Debitor qui iurauit creditori nullum grauamen ſuper re pignorata iferre donec ſoluerit debitũ/ nõ auditur repetens pignus volendo compenſare fructus i ſortẽ: ſꝫ dꝫ prius debitũ integraliter ſoluere: ꝛ demuꝫ rẽ cum fructibꝰ ide pceptis expoſcẽ h. d. ꝛ eſt caſus no. Capi.vij.

AD nr̃am noueritis audiẽtiã puenitſſe ꝙ cum P. qbuſdã hoibꝰ certã ſũmaꝫ pecunie mutuaſſet: q̃ſdam ab eis poſſeſſiones ꝛ redditꝰ recepit in pignore: ipſos iuramenti religione aſtringens ꝙ ſuper illis donec ſoluerẽt ſibi pecuniam nullum ei grauamen inferrent. Lꝫ autẽ de poſſeſſionibus illis ꝛ redditibus nondũ ſortẽ deductis expenſis receperit: tu tamẽ frater archiepẽ eũ propter hoc excommunicationis vinculo aſtrinxiſti: ꝛ infra. ¶ Ideoq̃ mandamus quatenus recepta a prefato P. ſufficiẽti cautione ꝙ veſtro debeat parere mandato abſoluatis eundem. Deinde debitores eius qui predictas poſſeſſiones ꝛ redditus contra iuramentuꝫ ſubtraxiſſe dicuntur: ſi eſt ita eos eccle. cen. cogatis vt hec reſtituant: nec ſibi moleſtias inferant donec ei pecunia ꝑ ſoluatur. Cum autẽ ei pecuniã ſicut iurauerunt perſoluerint: vos ipm ad reſtituendum quicquid (deductis expenſis) vltra ſortẽ recepiſſe conſtiterit: inducere ſtudeatis: ꝛ ſi commonitꝰ nõ fecerit in eãdem excõicatiõis ſniam reducatis eundem. Idem ſenonẽ. archiepõ ¶ Si iuramentum per metum extortuꝫ ſeruari põt ſine interitu ſalutis eterne ſeruandum eſt: eccleſia tñ romana ꝯſueuit a tali iuramẽto abſoluere. Ca.viij.

SI vo aliq̃s queq̃ꝫ grauiſſimo metu ſub religione iuramẽti ſuũ ius reſtitare coegerit: ipſũq̃ꝫ ſibi retinuerit: q2 nos cõſulere voluiſti an alꝭ eoꝝ vel neutꝭ id: hſt

debeat: ¶ Duximꝰ tibi rñdẽ dũ ꝙ nõ eſt tutũ quẽlꝫ cõtra iuramẽtũ ſuum venire: niſi tale ſit qd̃ ſeruatũ vgat in interitũ ſalutꝭ etne: nec nos alicui dare materia volumꝰ venien di contra iuramẽtũ ꝓpriũ ne auctores piurij videamur. Verũ aliqñ in ro. ec. a plibus pie. n. factũ eſſe recolit ꝙ clerici q̃ coacti miſteriuꝫ eccľie abiurarũt: de iuramento/ abſolutiõis bñficiũ meruerunt ꝛ ad coercẽdã iniq̃tatẽ eoruꝫ q̃ eccľiaſticos viros ad pſtandum illud cõpulerant. pmiſſi ſunt in eadẽ eccľia miſtrare. Idem ſardineñ. epõ. ¶ Monachi q̃ pro debito monaſterij iurant ſtare in obſtagio: ꝛ fideiuſſores q̃ iurauerũt creditorẽ indẽnẽ ſeruare: iuramẽta ſeruare coguntur. Ca.ix.

EX reſcripto qd̃ nobis ẽ pſentatũ, innotuit abbas tremeñ. cũ Petro ſuper ſũma. viij. milium ſolidorum taliter cõueniſſe: ꝛ ifra. Super hec predictus abbas q̃ſdam ex monachis obſides dedit qui de obſeruanda ꝯuẽtione iurauerunt: vt ſi ipſi deficerent: alij monachi loco eoꝝ i obſtagio ponerent̃. Inſuper ſi fidẽ dicti monachi non ſeruarent abbas dedit eideꝫ. V. ꝛ eius vxoreꝫ fideiuſſores q̃ ſimiliter fideꝫ preſtitiſſe dñr ¶ Ideoq̃ꝫ mandamus quatenus taꝫ abbatem q̃ꝫ monachos q̃ꝫ. V. ꝛ vxorẽ ipſius monere curetꝫ vt ſicut iurarunt eãdẽ cõuẽtionem faciant adĩpleri. alioquin abbati ꝛ monachis igreſſuꝫ interdicatis eccľie: ꝛ in t̃ra pfati. V. ꝛ vxoris eiuſdẽ vſq̃ꝫ ad dignã ſatiſfactionẽ inhibeatꝫ diuia officia celebrari. Idẽ londoñ. ꝛ vigorieñ. epis. ¶ Periurus eſt ꝛ ab eccľia remouẽdꝰ qui nõ neceſſitate ſꝫ volũtate venit cõtra licitũ iuramentum

QUerelã. R. canonici linconieñ. accepimus: ꝙ cũ. V. clericꝰ ei duos biſantios noĩe eccľe de ſtatera ſe annuatĩ ſolutuꝝ ĩterpoſito ſacramento firmaſſet: ꝑ biẽniũ ab hmõi pẽſiõis ſolutione ceſſauit. ¶ Qm̃ igit̃ nõ merent̃ eccľias regere q̃ ſũt crimĩe piurij irretiti. Mãdamus: quatenus ſi vobis conſtiterit memoratũ. V. contra iuramẽtũ ſuũ ñ neceſſitate ſꝫ voluntate ab eiuſdẽ penſiõis ſolutiõe ceſſare: ipſum a preſcripta eccľia remouentes/ eã pfato. R. reſtituere mime differatis. Luciꝰ tertiꝰ norwiceñ. epõ. ¶ Si preſentatuſ iurat preſentanti de antiquo cenſu augendo ꝛ poſtea contrarium iurat inſtituenti: valet ſecundum et non primum tamen ab eccleſia remouet̃.

Capitulum.xj.

Ueſta nos duxit fraterni
tas conſulendos: cui=
ſtandum ſit iuramento: cum
clericos religioſi iuriſiuran=
di religione conſtringunt ad
maiorem ſolito penſionez ſol
uendam: vel preſtandum ali=
quid bñficij preter ſolitaz pẽ
ſionem cuz aũt inſtituunt ab
ep̃is: iurant ꝙ antiquam pen
ſionem ⁊ ſolitam nõ auge=
bunt. Tue igitur conſul. bre
uiter rñdem⁹: ꝙ cuz poſteri⁹
iuramentum rõne ⁊ late. con
ci. auctoritate inuetur primo
preiudicat quod de cupidita
te proceſſit Ceterum iuſtum
eſt vt clerici pro periurio qđ
vitare non pñt ab eccleſijs ꝑ
petuo excludantur Urban⁹.
iij. archiep̃o piſa. ¶ Ep̃i de ꝑ
iurio grauius q̃z alij ſunt pu
niendi. h. d. Capitulum. xij.

Um quidã: ⁊ infra. Cõ
ſul. t. t. r. ꝙ in ep̃os qui
ſuũ trãſgreſſi ſunt iuramen=
tum: eſt tanto grauius vindi
candum quanto maiori pree
minent dignitate ⁊ eorũ exẽ
plo facilius alij poterant ad
ſimilia prouocari. ¶ Illicitũ
eſt iuramentum de non pre=
bendo ſubſidium coniuncto.
h. d. ¶ Illi vero qui iurãt nõ
loqui pr̃i vel matri: ſorori vel
fratri / aut eis hũanitatis ſub
ſidium non exhibere: abſol=
uendi ſunt ab illius obſeruã
tia iuramenti: cum illicitum

ſit ⁊ contrarium rationi: inijũ
cta tñ eis (de hoc ꝙ male iu
rauerant) pñia cõpetenti.
Idem. ¶ Non valet iuramẽ
tum monachi clauſtrum ab
iurantis ⁊ ſibi de hoc grauis
pñia imponitur. Capi. xiij.

Sicut ex litteris tue di
ſcretiõis cognouimus
R. priori monaſterij tui iracũ
die calore ſuccenſus iuramen
to firmauit: ꝙ i clauſtro eiuſ
dem monaſterij quo ſe vincu
lo profeſſionis aſtrinxit: non
eſſet cum. G monacho vlteri
us moraturus ⁊ infra. ¶ Re
ſpondemus ꝙ non licuit mo
nacho ſupradicto temerariũ
iuramentum facere: maxime
cum fidem profeſſionis fran
geret: ⁊ ſtabilitatis ſue pro=
poſitum euacuaret. Ideoqz
circa euz tua ſollicitudo pro
uideat ꝙ talis ei penitentia
iniungatur vt alius quilibet
exemplo eius deterritus ſi=
mile aliquid facere pertime
ſcat: ipſe ꝓ o i clauſtro qđ lici
te abiurare non potuit cum
ſtabilitate perpetua ſuaz pe
nitentiam exequatur. Cle=
mens tertius. ¶ Uaſallus q
iurauit prelato ſucceſſoribuſ
iurare non cogitur. Ca. xiiij.

Ueritatẽ amica ſimpli
cias: ⁊ ĩfra. ¶ Reſpõ
demus vt heredes tui qui no
bis vel alicui ſucceſſorum no
ſtrorum iurauerint: alijs iu=

rare minie compellantur: ca=
tholicis tñ ſucceſſoribus no
ſtris q ꝑ tpe fuerint: ⁊ homa
gij ⁊ fidelitatẽ puritatẽ nihi
lominus ac ſi iuraſſent oĩ tpe
teneant abſqz tergiuerſatio
ne aliqua fideliter obſerua=
re Celeſti. iij. ¶ A iuramen
to ꝑ metum extorto eccleſia
ſolz abſoluere ⁊ eius tranſ
greſſores vt peccantes mor=
taliter non puniuntur.
Capitulum. xv.

Uerum i ea qõne q̃ qñ=
to loco ponitur an a ſa
cramẽti vinculo abſoluant q
iſtđ inuiti ꝑ vita ⁊ reb⁹ ẜuan
dis fecerit nihil aliud arbitra
mur: q̃z qđ anceſſores nr̃i ro.
põ. arbitrati fuiſſe noſcunt:
q tales a iuramẽti nexib⁹ ab
ſoluerit. ¶ Ceterũ vt agatur
conſulti⁹ / et auferat materia
deierãdi: non eis ita expreſſe
dicat vt iuramẽta nõ ſeruent
ſz ſi nõ ea attenderint: nõ ob
hoc ſunt tãq̃z ꝑ mortali crie
puniẽdi. Inno. iij. H. ⁊. S. et.
M. ciuibus venetis. ¶ Si is
cuius mandato ſtare iurauit
aliquid michi precipit con=
tra iuramentum per me pri⁹
licite factum: illud ſeruare nõ
teneor. h. d. inherendo verbz
littere. Capitulum. xvi.

Ueniẽs ad pñtiã noſtrã
A. nobz expoſuit ꝙ oli
cũ M. mauricñ. alternati cõ
uicia igerẽdo certauit ꝓpter

qđ cũ graues inimicitias icur
riſſet: q̃daz q partis vtriuſqz
amatores extiterant ſuggeſ
ſerũt ꝓdicto. A. vt i ſatiſfacti
one iniuriaꝝ vr̃o iuraret obe
dire mandato. Cũqz idẽ non
crederet ſe tale q̃d cõmiſiſſe
propter qđ ei aliquod graue
deberet imponi: iuramentuz
qz illud ſub tali confidentia
preſtitiſſet: ipſi ſub iuramen=
ti debito precepiſtis vt nun=
q̃z curiam ducis intraret: ni=
ſi cum omnes per edictũ ip=
ſius generaliter ad curiã vo
carentur: et infra. ¶ Uerum
qr idem. A. qui dicti ducis eſt
cõſiliarius: ⁊ in iure ſuo mul
tis eccleſijs quarũ eſt aduo=
catus ex ꝓmiſſo tenet adeſ=
ſe: nequaq̃z taliter iuraſſet / ſi
mandatũ illud ſibi contrariũ
preſciuiſſet. Noueritis nos
patriarche gradenſi. mandaſ
ſe vt ſi mandatum priori iura
mento licite facto repugnet:
ipſum auctoritate noſtra de=
nunciet non ſeruandum.
Idem magiſtro apolinari.
¶ Qui iurauit eccleſiam de
fendere / ⁊ requiſitus ſine iuſta
cauſa recuſat / piur⁹ ẽ: nec eũ
defẽdit appellatio. Cap̃. xvij
Breuiter ſciſcitat⁹ es qõe
vtruz ille q iura alicui⁹
eccleſie ſeruare ac pro poſſe
defendere iuramento tene=
tur: ſi neceſſitate imminente
ſuper hoc ſub iuramenti de=

x. j.

bito requiſitus duxerit appellandum/periurij reatum incurrat. ¶ Rñdem⁹ q̄ i hoc articulo appellãtem a periurio talis.ap.nõ excuſat. imo (niſi difficultas exiſtat propter quã reqſit⁹ nõ poſſit eccleſie ſubuẽire)culpa piurij poti⁹ irretit. Idẽ illuſtri regi arragonie. ¶ Iurãs ſcienter illicitũ/nõ idiget abſolutiõe:ſed tenet illud nõ obſeruare. Si ṽo iurauit ignoranter/debet illud obſeruare ſi aliquo licito mõ eſt obſeruabile. Si aũt iurauit licitũ qd̕ putabat illicitum dz ſeruare iuramentum/ſ3 de aio depra/uato aget penitentiam.

Capitulum.xviij.

QUãto pſonã tuã:z ifra. Quidaz conſiliarij tui (imo poti⁹ deceptores)tuuz aim iduxerũt vt iurares irreqſito aſſenſu ppl'i vſq3 ad certũ tp̄s pr̄is tui ↄſeruare monetã:q̄ tñ circa mortẽ ei⁹ fuerat legitio põdere defraudata. Cũ autẽ adeo ſit diminuta z minoris valoris effecta: q̄ graue ppter hoc ſcandalũ in populo gñat tu qd̕ egeras idiſcrete cupiens reuocare: ac neceſſitati populi ſatiſfacere: ab obſeruatione iuramenti predicti poſtulaſti ſupliciter a nobis abſolui. ¶ Super quo diligens indagator potuiſſet facile itueri q̄ nõ tam erat abſolutio neceſſaria q̃3 interp̄tatio requirenda qm̃ cum iuramẽtũ feciſti:monetam aut falſam aut legitimam eſſe credebas Si falſa3:iuramentũ fuiſſet illicitum z nullaten⁹ obſeruandũ z pro eo eſſet tibi pnia iniun/genda:cũ iuramentu3 non vt eſſet iniquitatis vĩculũ fuerit inſtitutum. ¶ Si vero legitimam eſſe credebas:iuramentum licitum fuit:z vſqueq̃3 ſeruandum Et vt irreprehenſibiliter obſeruetur:conſulimus z mãdamus vt reprobata moneta q̄ a legitimo pondere fuerat defraudata alia ſub noie pr̄is tui moneta cudatur quã ad legitimum pondus reducas ſcd̕m eũ ſtatu3 quem tp̄e patris tui habuit meliorẽ:ita q̄ antiq̃ moneta q̄ ab illo ſtatu falſata non fuerat:cum ea pariter expendat p qd̕ z diſpendiũ vitari poterit:z iuramentum ſeruari. ¶ Verũtamẽ ſi monetam ipſam in preſtatione iuramenti credebas a legitimo põdere diminuta3 z tua ſuper hoc cõſcientia te remordeat:tuũ humiliter confitere pctm̃:z ſatiſfactionem iniunctaz tibi/pro illicito iuramento ſtudeas adiplere. Idem conſulibus z pplo tudertino. ¶ Non valet iuramentu3 preſtitũ in preiudiciũ iuris ſuperioris. Capi.xx

VEnientes ad ſe.apo.cõſules veſtros ſup his q̄ ad nos de vobis ſepius referuntur:z cõmonere curauimus z aliquãtulũ aſpere conuenire. Cũ eni z appellatõib⁹ interpoſitis ad ap.ſe. teneamini humiliter et deuote deferre:cu3 z leges etiã ſcl'ares poſt ſnia3 bñficiũ appellationis nõ denegẽt aggrauatis vos ſnias appellatiõe ſuſpenſas executiõi mãdaſtis. ¶ Verũ ijdẽ ↄſules nobis exponẽ curauerũt q̄ cum aliqui vr̄m vocant ad officiũ ↄſulat⁹ fir/mant proprio ſacramento q̄ ſup mutuis z plagiarijs ſcd̕3 vr̄e ciuitatis ↄſuetudinẽ iudicabũt:et infra. xxviij. dies q̄ iudicauerunt exequentur. Unde ſaluo hmõi iuramento vos non poſſe ſuper his appellationib⁹ deferre dice/bant. ¶ Nos vero non minus iudices ſcd̕m leges q̃3 ↄſules vr̄i ſcd̕m conſuetudinem vr̄e ciuitatis iudicare iurarunt: z iõ ſicut iudices contra leges:ſic z conſules vr̄i contra ↄſuetudinem poſſent ſubditos aggrauare. Mandamus quatenu3 appellationib⁹ ad nos interpoſitis deferatis (cũ predictũ iuramẽtum vos excuſare nõ poſſit)in quo debet intelligi ius ſuperioris exceptũ. ¶ Cũ ergo poſtq̃3. S. lator pñtiu3 ad ſe.apo.a ſnia B.iudicis appellauit: ſniam ipam duxeritis executiõi mãdandã in poſſeſſionem reru3 de quibus queſtio vertebat appellãtis aduerſariũ inducẽtes:volum⁹ et mãdam⁹ vt poſſeſſione3 ipa3 reſtituatis eidem alioqui noueritis nos epo nucerio mãdaſſe: vt vos ad illud eccle.cen compellat Idẽ piſano archiepo. ¶ Iurans vſuras nõ repetere poteſt iuramento nõ obſtãte ex noua cã repetere.h.d.ſm intellectũ notabiliorẽ. Ca.xx.

AD noſtrã noueritis audientia3 perueniſſe q̄ cum I.z B. Petro vſuras nõ modicas perſoluiſſent/iura/mento firmauerunt q̄ nec p ſe nec per alium predictas vſuras repeterent:vel apud eccleſiaſticum iudicem ſeu etiam ſecularem ſuper his deponerent queſtionem. Cumq3 creditor condiderit teſtamentum ſuis precepit heredibus vt omnibus qui probarent ſe dediſſe vſuras eidem ipſas eis reſtituere procurarent. Unde cum predicti I.z.B. vſuras repetere non attentent propter huiuſmodi iuramentum et heredes predicti P. eis negligant ſatiſfacere de vſuris. ¶ Mandam⁹ quatenus ſub pena excõicatiõis publice in eccleſia proponi facias vt p

ponas vt qui ſup hoc noue-
rint veritatē/ꝓcedant ad te-
ſtimoniū ꝓferenduꝫ :⁊ ſi p̄ di
cta teſtium vel alia documen
ta tibi conſtiterit de premiſ-
ſis:heredes illius vt vſuras
quas a predictis pater eoꝝ
accepit reſtituant vniuerſas
eccle.cen.compellas. Idem
neapolita.archiepō. ¶ Iura
mentum generale debet ita
intelligi ſi fieri pōt vt nō ob
uiet iuriſdictionis tanq̄ꝫ temera
rium non obligat contra iu/
ris obſeruantiam. Capi.xxi.

Ad noſtraꝫ noueris au
dientiam perueniſſe ꝙ
a te quaſi per extorſioneꝫ ta
le fuit p̄ſtitum iuramentum
ꝙ in omni cauſa deberes or/
dinem iudiciarium obſerua/
re. Uerum qm̄ ſcd̄m traditio
nes canonicas manifeſta ac/
cuſatione non indigent nec in
eis eſt ordo iudiciarius ob-
ſeruandus qui debet in alijs
obſeruari:nec tu qm̄ ſub pre-
miſſo tenore iuraſti habebas
ī mēte vt propter ea venires
contra canonicas ſanctiones
alioquin non iuramentum ſꝫ
periurium potius extitiſſet
nec eſſet aliqua ratione ſer-
uandum. ¶ Nos iuramentuꝫ
tuum benignius īterpreta/
ri volentes/ita ꝙ cōſonet ca
nonicis inſtitutis.f.t.auctori
tate preſentium intimamus:
ꝙ in manifeſtis ⁊ notorijs ra
tione iuramenti premiſſi non
credimus te teneri ſeruare
ſubtilitatem ordinis iudicia
rij quam in his non ſeruari
per omia/ipſa iuris ratio po
ſtulat ⁊ requirit vnde videbi
tur ſubtiliter intuenti de or/
dine iudicioꝝ procedere:vt
in premiſſis non per oia ordo
iudiciarius obſeruetur.
¶ Quamq̄ꝫ ⁊ ſcd̄m approba
tum intellectum recte poſſit
intelligi qd̄ iuraſti:vt in oibꝫ
cauſis ordinem iudiciariū ob
ſeruares in illis videlicet in
quibus eſt ordo iudiciarius
obſeruandus. Sic ergo fa-
ciens et iuramenti tenorē ſer
uabis:⁊ īſtituta canonica nō
omittes. Idem iudici caroli
tano. ¶ Si vnum iuramenti
vni debitū alteri preſtatur il
licitū eſt:⁊ eo non obſtāte cui
debetur p̄ſtandū ē. Capi.xxii.

Et a te credimus diſcreti
one vigere vt intelligas
per teipm̄ ꝙ onus non remit
titur ſed augetur:cum cuiq̄ꝫ
improuide ſoluitur quod alij
ex debito eſt preſtandum.
Sane cum archiepūs turrita
nus a te noīe noſtro iuramen
tum fidelitatis(ſicut a nobis
mādatū acceperat)exegiſſet
illud exhibere in eius mani
bus diſtuliſti:aſſerens ꝙ pi/
ſano archiepō ſaluo apo.ſe.
honore hmōi preſtiteras iu-
ramentū. ¶ Cū igit̄ nobis et

eccleſie romane fidelitatem
facere tenearis:ſi preſtitū iu
ramentum ei qd̄ a te nobis
tanq̄ꝫ debitum eſt preſtandū
contrariuꝫ reputes illud illi
citum iudicabis:et illicito nō
obſtāte qd̄ licite immo ex de
bito petitur exhibebis:vel ſi
preſtitum p̄ſtando contrariū
non exiſtit illud ſine difficul-
tate p̄ſtabis. Idem alatrio
epō. ¶ Qui iurauit ſtare mā
dato alicuius nō tenetur pa
rere ſi precipit illicita vt ꝙ fi
lium exheredet: vel vxorē ab
iuret. Capitulum.xxiij.

Quintauallis nr̄is au-
ribus intimauit ꝙ pro
offenſa quā filie ipſius alijs
mulieribus irrogarāt:ꝙ eaꝝ
mādato pareret preſtitit iu-
ramentuꝫ q̄ tale illi ſub debi
to iuramenti dedere manda
tuꝫ:ꝙ ſi qn̄ filij aut vxor illiꝰ
aliquod factum vel verbum
cōtumelioſum mulieribus il
lis obijcerent.idem filias et
filios exheredaret: et a ſe ꝓ
pulam remoueret vxorem.
Quocirca mandamus quate
nus cum licitū fuerit iuramē
tū ſed mandatū illicitū: pre-
dictis vt reuocent mādatū il
lud iniungas. alioq̄n euꝫ ad
mādati obſeruationē illiꝰ de
nuncies non teneri. Idem ar-
chiepō terraco. ¶ Ex cauſa
leui ⁊ temeraria ꝯiuges etiā
quo ad thoꝝ ⁊ mutuā coha-
bitationē ſe ſeparare nō poſ
ſunt etiam cum iuramenti in
terpoſitione. Capl'm. xxiiij.

Ua nos duxit fraterni
tas ꝯſulendos qd̄ tibi
ſuper hoc ſit faciendū ꝙ B
⁊. A. vxor eius adinuicē iura
uerunt ſe nunq̄ꝫ mutuo peti
turos;idem vero nūc repetit
illam inſtanter ea econtrario
affirmāte ꝙ prius ſe faceret
ſarracenaꝫ q̄ꝫ rediret ad eū
et infra. Nos igitur fraterni
tati tue rn̄dentes mandamꝰ
quatenus vtrumq̄ꝫ ad conti-
nentiam ſeruandaꝫ moneas
et inducas:quā et ſi promit/
tere voluerit ⁊ ſeruare: vtrū
q̄ꝫ dimittas ſine alio ꝯmora
ri alioquin ſi vir noluerit con
tinere:tu illaꝫ vt reuertatur
ad ipſum et tanq̄ꝫ vxor cum
viro moretur per excommu
nicationis ſententiam ap.re.
compellas cum et temerari
um fuerit huiuſmodi iura-
mentum:et adulterium vtri
q̄ꝫ ſit commiſſum. Idem ge/
nueñ.archiepiſcopo.
¶ Is qui iurauit cum muli
ere cōtrahere propter ſuper
uenientem fornicationem vel
deformitatem eas repellere
poteſt: propter precedentes
non.h.d. Capitulum.xxv.

Quēadmodū ſi vir mu
lieri iuraſſet qm̄ ꝯtra-
xit cū illa ꝙ eā ſemp pro legi
tima vxore teneret pro forni

catione quam mulier antea
commiſiſſet non poſſet eam
dimittere: ſed p fornicatio=
ne quã poſtea pperraret eaʒ
dimittere poſſet: nõ obſtãte
hmõi iuraméto: qm̃ in eo ta
lis erat ſubintelligẽda cõdi
tio ſi videlʒ illa in legẽ cõiu
gij nõ peccaret. ¶ Ita ſi qs
iurauerit ſe ducturũ aliquã i
vxoré. nõ põt ei fornicationẽ
opponere precedentem: ſed
ſubſequentem: vt illam non
ducat in coniugem: quia in il
lo iuramento talis debet cõ
ditio ſubintelligi ſi videlicet
illa contra regulam deſpon/
ſationis non venerit. ¶ Alio
quin ſi poſt huiuſmodi iura
mentum publica meretrix fi
eret teneretur eaʒ ducere in
vxorem: quod eſt prorſus ab
ſurdum. Nam ſi poſt contra
ctũ ↄiugiũ vir pp̃ter fornica
tionẽ licite põt vxoreʒ a ſua
cohabitatiõe dimittere: lon
ge fortius añ ↄiugiũ celebra
tũ pp̃ter eãdẽ cãm ſpõſus li
cite poteſt in ſuã cohabitati
onem nõ admittere ſponſaʒ:
quia Turpius eijcitur q̃ʒ nõ
admittitur hoſpes. Non ob
ſtante i alterutro caſu vincu
lo iuramenti quod quidẽ pp
ter ſubintelligendam cõditi
onem ẽ tale vt is qui iurauit
ad vtrumqʒ ſine tranſgreſſio
ne ſe poſſit hr̃e. ¶ Qđ ſi poſt
hmõi iuramẽtum mulier fie

ret nõ ſolũ leproſa ſed etiam
paralitica vel oculos vel na=
ſum admitteret: ſeu quidq̃ʒ
ei turpius eueniret nunquid
vir teneretur eã ducere in v=
xorem? pfecto ductã nõ poſ
ſet dimittere. Sed nunquid
non ductaʒ admittere tenere
tur? q̃ʒuis iterdũ ↄtractũ nõ
dirimat qđ ĩpedit ↄtrahẽdũ.
¶ Si vir iurauit non accuſa
re vxorem temerarium ẽ iu=
ramẽtum ſed ſi ſpecialiter de
adulterio hoc iurauit denũ=
ciare poterit ſʒ accuſare non
debet. ¶ Illud autem iura=
mentuʒ ẽ pculdubio temera
rium ſi vir iuret vxori ꝙ eam
ſuper nullo crimie accuſabit
q: ſi mulier fieret ĩfidelis et
nollet cohabitare viro abſqʒ
cõtumelia creatoris vl vt il=
luʒ traheret ad ĩfidelitateʒ er
roreʒ tũc incũctãter deberet
illã ĩpetere apud iudiceʒ ſuũ
vt eaʒ niſi penit⁹ reſipiſceret
oĩno dimitteret ſm̃ canõicaſ
ſãctiões. ¶ Qđ ſi expſſe iu=
raſſʒ ꝙ eã ſup adulterio nõ ĩ
peteret eſſʒ ne ſuadđ hmõi iu
ramẽtũ ¶ Cũ ſcriptura teſte
ſ ꝙ patron⁹ ẽ turpitudis qui
celat crimẽ vxorꝫ ⁊ ſm̃ reglaʒ
euãgelij ſi p̃io ⁊ ſcđo corre=
cta r̃ſipiſcere nollet dicẽđ eſ
ſet eccľe vt tãq̃ʒ ethnica ⁊ pu
blicana deinde vitaret̃: ne p
hoc libera p̃beret̃ ei peccan
di facultas: pp̃ter ĩpunitatẽ

peti. ¶ Sʒ nunq̃d vir nõ põt
dimittere vxori peccanti non
ſolũ ſepties: ſʒ ẽt vſqʒ ſeptua
gieſſepties ſm̃ euãgelicam
v̾itatẽ? ¶ Tuti⁹ ergo in hoc
caſu videtur: vt propter iuſiu
randi religionẽ vir accuſare
deſiſtat vxoré ad diuortium
celebrandũ q̃ʒq̃ʒ denunciare
eã poſſit ad pñiam pagendaʒ
I dẽ abbati ⁊ caplo caſtelli
onis. ¶ Licite ex cã neceſſa
ria etiã p religioſos iuratur
¶ Et ſi xp̃s p̃ce= C. xxvj.

Eperit ſm̃ euangelicã ve
ritateʒ ſit ſermo vr̃ eſt ẽ: non
non vt affirmatio vel negatio
ſicut procedit ex ore ita pro=
cedat ex corde: q: tamen ho=
minum excreſcente malicia
ſimplici aſſertioni vel nega=
tioni vix creditur: idcirco pru
denter adiunxit: qđ amplius
eſt a malo eſt: a malo quidem
non tam culpe q̃ʒ pene: nec
exhibentium ſʒ exigentium
iuramentum: nam increduli=
tas huiuſmodi magis eſt pe
na q̃ʒ culpa. vnde nõ dixit ma
lum: ſed dixit a malo. Lʒ eniʒ
iuramentuʒ prohibuiſſe dñs
videatur: nuſq̃ʒ tñ per crea=
torem ſed per creaturam iu=
rare prohibuit: ne per hmõi
iuramentum tranſferretur ad
creaturã honorificentia crea
toris. Quare cum in euange
lio premiſiſſet. Dico vobis
nolite iurare oĩno ſtatim ſub

iunxit: neqʒ per celũ. q: thro=
nus dei eſt neqʒ p terram: q:
ſcabellũ peduʒ ipſi⁹ eſt: neqʒ
p hieroſolymã: q: ciuitas eſt
regis magni: neqʒ per caput
tuũ: q: nõ potes vnũ capilluʒ
facere albũ aut nigrũ. Et q̃ʒ=
uis nõ ſit p creaturã iurãduʒ
ſi tñ iuret̃ p creaturã ſeruan/
dum eſt quidẽ: dũmodo ſit li
citũ qđ iurat̃: q: teſte v̾itate
q̃ iurat i celo: iurat in throno
dei/ et in eo q̃ ſedet ſup eum.
¶ Jacobus q̊qʒ nõ ſimpliciť
prohibet iuramẽtũ ſed volũ/
tatem iurandi: cum ait. Ante
omnia fr̃es mei nolite iura/
re qm̃ ad iuramentuʒ non de
bet quẽquã ſpontanea volũ/
tas inducere: ſed neceſſitas
trahere importuna: ⁊ tunc p̃t
ſine culpa iurare dummodo
illos tres comites habeat iu
ramentum de quib⁹ prophe=
ta ait. Et iurabunt viuit do=
minus in veritate ⁊ iudicio ⁊
iuſticia. Quod autem Jaco=
bus ſubdit: neqʒ per celum:
neqʒ per terram: neqʒ per qđ
cunqʒ aliud iuramentum: iu=
rare vetat per quãlibet crea
turam quodcunqʒ ſit illud:
alioquin non dixiſſet apoſto
lus: homines per maiorem
ſuum iurant: ⁊ omnis contro
uerſie eoꝝ ad cõfirmationeʒ
finis ẽ iuramẽtũ in q̃ patenť
oſtẽdit p quẽ ſit iurãdum: cũ
ait hoies per maiorẽ ſuũ iu=

rant.i.p deum ⁊ cur ſit iuran
dum vt videlȝ omnis contro
uerſie finis ſit iuramentū.
¶ Angelus quoqȝ quem vi=
dit in apoc. Jo. ſtantem ſup
mare ⁊ ſup terrā leuauit ma
num ſuam ad celum et iura=
uit per viuentem in ſecula ſe
culorum. Xp̄s etiam plus le=
gitur dixiſſe in euangelio q̄ȝ
ē ē/non non cum ſepiſſime di
xerit:amen dico vobis quod
ipſe ſecundum lucam expo=
nens cum premiſiſſet amē di
co vobis quia nemo ꝓpheta
acceptꝰ eſt in patria ſua ꝯſe/
quenter adiunxit in veritate
dico vobis quia multe vidue
erant in diebꝰ Helye in iſra=
el. Apoſtolꝰ q̊qȝ iurabat cuȝ
diceret teſtis eſt michi deus
et iterum:quotidie morior p
gloriam veſtraȝ fratres quia
greca exēplaria manifeſtiſſi
mam iurationem eſſe oñde=
runt. Si enim per ſe malū eſ
ſet iurare: profecto dominuſ
non iuraſſet cum tamen in ve
teri teſtamēto legatur. quia
iurauit dominus ⁊ non peni
tebit eum. ⁊ rurſus. Jurauit
dominus dauid veritatem et
non fruſtrabitur eum immo
⁊ p̄cepit in veteri teſtamen=
to. Redde deo iuramēta tua
¶ Quedam ei prohibentur
qꝛ p ſe mala ſunt vt furtū ad
ulterium, ⁊ hmōi que nō ſūt
aliquatenus facienda. Que
dam vero ꝓhibentur ex cau
ſa non qꝛ p ſe mala ſūt ſed qꝛ
ſi fiant frequenter ⁊ multum
ex his mala ſequuntur vt vi
num p ſe malū non ē ⁊ tñ pro
hibet apl's dicēs. Nolite ine
briari vino i q̊ ē luxuria quo
niā ex frequēti et imoderata
potatiōe vini luxuria gene=
ratur. Sic et iuramētuȝ p ſe
q̇dē malū nō ē: cū ſit ꝯfirma
tō v̄itatis ſȝ tñ ꝓhibet ex cāa
qm̄ ex frequēti ⁊ icauta iura
tōe piuriū ſepe ꝯtingit ſicut
i eccl'aſtico legit̄. Uir mltū iu
rans replebit̄ iniq̇tate ⁊ non
diſcedet a domo eius plaga.
Queādmodū ergo Paulꝰ in
dulſit ꝓpt̄ neceſſitatē diſci=
pulo ſuo Timotheo vt vta=
tur modico vino ꝓpt̄ ſtoma=
chū ⁊ frequētes infirmitateſ
ſic ꝓfecto cū neceſſitas exi=
git ꝓ re vera licita ⁊ honeſta
pōt ſecure iurari qꝛ ceſſante
cā ceſſat effectꝰ. ¶ Lȝ ergo
debeatis eē viri pfecti vt q̄ſtū
poteſtis iuramēti vīculū euī
tetis volentes tñ indēnitati
v̄ri monaſterij ꝓuidere ne p
pter defectum teſtiū ſui iurȝ
ſuſtineat leſioneȝ: p̄ñti vobis
pagina indulgemꝰ q̄tenꝰ vos
⁊ mōaſterij v̄ri ꝯuerſi poſſitȝ
i cāis eiuſd(deficiētibꝰ alijs
teſtibꝰ) ꝓ ipō ꝓhibere teſti=
monium veritati. Idem epi
ſcopo amelienſi.
¶ Juramentum contra vtili

tatē eccleſiaſticaȝ preſtitum
non tenet. Capitulum.xxvij.
Sicut noſtris eſt auri=
bꝰ intimatum eccl'ia tu
dertina vacante: ipſiꝰ canoni
ci ⁊ epūs cum eis dum eſſet in
minoribꝰ ordinibꝰ ꝯſtitutus
iuramenta q̄dā in damnū epi
ſcopalis iuris fecerunt pri=
uſq̄ȝ de pōtificis electōe tra
ctatus aliquis haberetur: ⁊
infra. ¶ Pro iuratione incau
ta imponi fecimus epō peni
tentiā congruentem: ⁊ infra.
¶ Quia non iuramenta ſȝ p
iuria potius ſunt dicenda q̄
contra vtilitatem eccleſiaſti
cam attentantur. Mādamuſ
q̄tenus ab ipſis canonicis in
quiras ſuper premiſſis dili=
gentiꝰ veritatē: ⁊ ſi ea inuene
ris eſſe v̄a quod in damnum
epiſcopalis iuris repperer
taliter attentatum: in ſtatuȝ
debitum appellatione remo
ta reducas. Idem.
¶ Juramentum p̄ſtitum ſu/
per actu a lege infirmato pri
cipaliter fauore iurantis li=
cȝ ſecundario in fauorem pu
blicum neceſſario eſt obſer=
uandum ſi non vi nec dolo fu
it preſtitum: ⁊ in alterius p̄iu
dicium principaliter non re
dundat. h.d. multum ſingula
riter conſiderata medulla ca
pituli. Capitulum.xxviij.
Cum contingat interdū
ꝙ ꝯſtāte mr̄imonio mu
lieres alienationibꝰ ſup re=
bus dotalibꝰ ⁊ donationibuſ
ꝓpter nuptias ꝯſentiant: ne
vlteriꝰ ꝯtraueniant ꝓprio ſa
cramento firmādo: ac ſoluto
ꝓceſſu temporȝ mr̄imonio ꝯ
trauenire nitātur: vtruȝ hoc
eis liceat a nobis tua fra. re
q̄ſiuit. ¶ Nos auteȝ. f. t. r. rñ.
ꝙ ⁊ ſi mulieꝝ ꝯſenſus in tali
bꝰ non videat̄ obligatoriꝰ ſe
cundum legitimas ſanctiōeſ
ne tali tamen p̄textu viam ꝯ
tingat piurijs aperiri: muli/
eres ipſe ſeruare debent hu
iuſmodi iuramenta ſine vi et
dolo ſponte p̄ſtita. cū in alte/
riꝰ p̄iudiciū non redundent:
nec obſeruata vergant in diſ
pendiū ſalutis eterne. Idē.
¶ Mouens bellū iniuſtuȝ ꝯ
pellitur reſtituere q̄ p violē=
tiam occupauit et eos abſol
uere a q̇bꝰ indebite iuramē/
ta extorſit. h .d. vſq̄ȝ ad ver.
iuramentum. Capitulū.xxix.
Sicut: ⁊ infra. Si cōſti=
terit ꝙ p̄dictꝰ. H. iniu=
ſte bellum mouerit cōtra. J.
ipſum. H. ſtudeatis iducere
vt vniuerſa p huiuſmodi vio
lētiā occupata reſtituat ꝯq̄=
renti eum a p̄ſtito ſibi iura=
mento priꝰ abſoluentes ꝙ ſi
acq̇eſcere noluerit ipſum ad
hoc (ſi p̄miſſa v̄itate nitun=
tur) cogatis p ſentētiā excō
municationis terrā eiꝰ inter
dicti ſententie ſupponentes

¶ Nõ aſtrigit̃ q̃s iuramẽto
ad iplẽd̃ qđ iurauit ſi ab alia
pte non ipletur cuius reſpe
ctu p̃ſtitũ eſt iuramẽtũ.h.d.
¶ Iuramentũ autẽ qđ.I.ſe
aſſerit p̃ſtitiſſe ſi de aſſenſu
factũ eſt vtriuſqꝫ eũ nõ ligat
q̃ p̃ſtitit:dũ ille cui p̃ſtitũ fue
rit ſeruare negligit qđ ꝓmi/
ſit.I dez in cõcilio generali.
¶ Clerici non hñtes t̃palia
a laicis/nõ tenent̃ eis p̃ſtare
iuramẽta fidelitatꝭ.Ca.xxx.

Nimis de iure diuino
qdã laici vſurpare ni
tunt̃ cũ viros eccl'iaſticos ni
chil tp̃ale obtinẽtes ab eiꝰ
ad p̃ſtãdũ ſibi fidelitatꝭ iu=
ramẽta compellũt.¶ Q: ſm
apl'm ſeruꝰ ſuo dño ſtat aut
cadit: ſacri auctoritate ꝯcilij
ꝓhibemꝰ ne tales clerici p=
ſonis ſecularibꝰ p̃ſtare cogã
tur hmõi iuramẽta. H ono.
iij.A.et C.canonicis antio=
chenis.¶ Qui iurat nõ eſſe
cõtra aliquẽ:põt i'cauſis p/
prijs et eccl'ie ſue eẽ ꝯtra eũ.
h.d.ſm itellectũ glo. Ca.xxxi.

Petitio vr̃a nobis exhi
bita cõtinebat q̈ eccle
ſia antiochena vacãte: prin=
ceps ãtiochenꝰ timẽs cõſpi
ratiões aliq̃s fieri cõtra eũ
a vobis iuramẽtũ extorſit q̈
cõtra ip̃m nõ eſſetis de cete
ro ⁊ iſra.¶ Interpretatione
cõgrua declaramꝰ vos iura
mento hmõi nõ teneri:q̃n p
iuribꝰ et honoribꝰ ipſius ec
cleſie ac etiã ſpecialibꝰ vr̃is
legitime defẽdẽdis cõtra ip
ſum principẽ ſtare libere va
leatis:coercendo vos a ma=
chinatiõe dũtaxat p quã idẽ
princeps deberet leſionẽ p=
ſone vel ſui amiſſionẽ icurre
re pricipatꝰ.I dẽ archidia.
et magiſtro.G.canoni.tulle.
¶ Cum agitur de vſuris:po
teſt iudex in qualibet p̃ſtã
tis ex officio ſuo deficiẽtibꝰ
probationibꝰ exigere a par=
tibus iuramentũ de veritate
dicẽda.Et eadez ratione idẽ
in q̃libet cauſa in qua imminet
peccatum ſecundum panor.
Capitulum.xxxij.

Ex lr̃is vr̃is accepimus
q̈ ſup cãvſurarũ vobis
pro.G.contra.C.ab ap.ſe.cõ
miſſa non potuit per teſtes
ab ipſiꝰ.G.pte ꝓductos:de
ſortꝭ q̃ꝫtitate liquer̃ licet de
obligatione pignoris ꝯſtitiſ
ſet:vnde expedire videtis q̈
exigatur de dicẽda veritate
a partibꝰ iuramentũ: cum ex
fama quaſi notoriuꝫ habeat
prefatum.C.ex quadã terra
ipſius.G.ſibi titulo pignoris
obligata ſortem et amplius
pcepiſſe.¶ Ne igit̃ ex hmõi
iuramẽti defectu iuſticia(oc
cultata veritate)ſuccumbat
Mandamꝰ quatenꝰ ptes ad
preſtãdũ hmõi iuramentũ p
cẽ.ec.appe.re.cogatis.I dẽ

colloceñ.archiep̃o et eiꝰ ſuf/
fraganeis.¶ Si poſitꝰ in di
gnitate alienat bõa dignita
tis:non valet alienatio:⁊ ip̃e
met reuocare debet non ob/
ſtante iuramento de non re=
uocando:maxime ſi prius iu
rat non alienare.h.d.ſcđꝫ ve
rum intellectum panor.
Capitulum.xxxiij.

Intellecto tãdudum q̈
chariſſimꝰ in xp̃o filiꝰ
noſter vngarie rex illuſtris
alienatiões quaſdã fecerit in
p̃iudiciũ regni ſui:⁊ ꝯtra re=
gis honorez.¶ Nos eidẽ re
gi dirigimꝰ ſcripta noſtra vt
alienationes p̃dictas nõ ob/
ſtãte iuramẽto ſi qđ fecit de
nõ reuocãdis eiſdez ſtudeat
reuocare.¶ Q: cũ teneat̃ et
in ſua coronatione iurauerit
iura regni ſui ⁊ honorẽ coro
ne illibata ſeruare:illicitũ p
fecto fuit ſi p̃ſtitit de non re
uocãdis alienationibꝰ hmõi
iuramẽtũ.et ꝓpterea penitꝰ
nõ ſeruãduz.G ꝫego.ix.ep̃o
cenomañ.¶ Si mulier iura
uit aliquem eſſe maritum et
ſuccubuit:quia aliter non p
bauit non datur nec denega
tur ei licẽtia cum alio contra=
hendi. Capitulum.xxxiiij.

Mulieri q̃ in iure p̃ſtito
iuramẽto aſſeruit vir=
talẽ in ipſaꝫ p verba de p̃ſen
ti matrimonialiter ꝯſenſiſſe:
pbationes alias nõ hñti vi/
ro ab eiꝰ impetitiõe p ſniam
abſoluto: nec debes licẽtiaꝫ
dare cũ alio mr̃imoniũ cõtra
hẽdi: ne auctor piurij videa
ris.nec hoc ei dicimꝰ ꝓhibẽ
dũ:ne forte ſi falſũ iurauerit
matrimoniũ ꝯtingat legiti=
mũ ipediri: ſꝫ ſue ꝯſciẽtie eſt
potius relinquenda.I dem.
¶ Qui iurauit ſeruare ſtatu
ta edita:et poſtea per illud
iuramentum aliter non iurã
do promiſit ſeruare edenda
ſeu poſt ea edita:nõ tenetur
ex iuramento ad nouiter edi
ta.h.d. ſecundum verum in=
tellectum. Capitulum.xxxv.

Clericus q̃ iurauit ſe
ſtatuta in eccleſia ſua
edita ſeruaturũ:promittens
per idem iuramentum ſtatu
tum quod poſtmodum ſubſe
cutum eſt fideliter obſerua
re.¶ Licet tranſgredi non
debuerat quod promiſit: nõ
tenetur ad illius obſeruãtiã
ex debito preſtiti iuramenti
I dem.h.iudici.¶ Iuramẽ/
tum litis deciſorium a iudice
delatum ſine iuſta cauſa re=
cuſari nõ poteſt:delatũ vero
a pte licite recuſatur et re=
fertur.in actõe tamẽ famoſa
non ꝫ reo referre.h.d. vſqꝫ
ad.§.ſane.Capitulũ.xxxvi.

Iuramẽtuꝫ a te pti de=
latum: niſi iuſta de cã:
non potuit recuſari.¶ Q̃uis
qđ in iudicio a pte pti defert̃

recuſari poſſit licite ac referri.
¶ Nec liceat ꝯuento famo
ſa actione referre huiuſmo=
di iuſiurandum. ¶ Actore ni
chil ꝓbante reus eſt abſqȝ om
ni onere abſoluendus ſi vero
p̄ſumptio ē ꝓ eo defertur re
o iuramētū: vel ipſi actori cō
ſideratis ꝑſonarum ⁊ cauſe cir
cūſtātijs. ¶ Sane ſi actor oī
no ī ꝓbatione defecerit reus
debȝ (⁊ ſi nichil p̄ſtiterit) ob
tinere. ¶ Preſumptione ve=
ro faciente ꝓ illo reo defer=
ri poteſt ad oſtendendā ſuā
innocentiam iuramentū: niſi
iudex (inſpectis ꝑſonarū et
cauſe circunſtantijs) illud a
ctori videat deferendum.

¶ De exceptionibus. Ti. iij.

¶ Si teſtis de crimie cōtra
eum excepto ꝯuincitur vel a
lias ꝯuictus apparet: repellit
a teſtimonio ſȝ de crimie non
punitur ſi nō tāgit negociū
principale. Capitulū. primū.

DEniqȝ ꝙ in dicta
et ꝑſonas teſtiū
⁊ infra ¶ Si cri
mina teſtibus ob
ijciuntur de qbus non fuerant
hactenus accuſati: ſed tātū
ꝑ exceptionē opponuntur ꝓ
batio illorū criminū exhibē=
da eſt anteqȝ cauſa per ſentē
tiam terminetur cum (ſicut
canonica īſtituta declarant)
teſtes abſqȝ vlla infamia vel
ſuſpicione vel manifeſta ma
cula ī ferendo teſtimonio re
quirantur. ¶ ꝙ ſi ſola crimi
na de quibus alio tempore ꝯ
uicti vel confeſſi fuerunt te=
ſtibus obijciuntur: a teſtimōi
o repelli poſſunt: quia ſicut
ſtephanus papa ⁊ alij ponti
fices multi romani teſtātur
non eſt credendum contra a
lios eorum cōfeſſioni: niſi pri
us ſe probauerint īnocētes.
Ceterū ſi de criminibus ad ſo
lam exceptionē obiectis te=
ſtes conuicti fuerint ſiue cō
feſſi pena ordinaria mulcta=
ri non debent. cum accuſatio
in ipſos ſecundum iuris ordi
nem non procedat. Sufficit
ergo ſi a ꝑhibendo teſtimo=
nio repellantur: p̄ſertim vbi
crimen quod eis obijcitur
cauſam de qua agitur contin
gere non videtur.
Inno. iij. archidia. richimū.

¶ Reo excipiēte de excom
municatione contra actorē
non obſtat replicatio com=
munionis. Capitulum. ij.

A Nobis ex parte tua
fuit queſitum. vtrum
is qui excommunicato in lo
cutione vel oratione ſcienter
cōicat excommunicatū ipm
a ſua poſſit accuſatiōe repel
lere: cum ille cōionem huiuſmōi
replicet ꝯtra eū. ¶ Nos igi=
tur inquiſitiōi tue. t. r. ꝙ ipſe
ab accuſatione illius poterit
remoueri: cū primus a cōione

fidelium ſit excluſus ſecundus
vero tm̄ a ſacramētorū parti
cipatione ſit remotus. Idem
lauduū. epo. ¶ Habens plu=
ra bn̄ficia ꝯtra aliū de plurali=
tate nō excipit. h. d. Jo. C. iij.

CUm eccleſiaſtice proui=
ſionis officium: ⁊ infra
¶ Mādamus qtenus Ja. facia=
tis p̄bende illius de qua. ꝑ. C.
pre. n. noſcit iueſtitus pacifica
poſſeſſiōe gaudere: cū exce=
ptionē illā: ꝙ prefatus Ja. in
alia eccleſia beneficium poſ
ſidet ei non poſſint opponere
quos conſtat varia beneficia
ī diuerſis eccleſijs obtinere
Idem epo helien. ¶ Judex
ſtatuere debet terminum ad
oēs dilatorias proponendas
poſt quē excipiētē nō audiet
niſi in tribus caſibus hic ex=
cepts. Capitulum. iiij.

PAſtoralis: ⁊ infra. Quoniam
ꝑ dilatorias exceptio=
nes malicioſe nonnunqȝ cau
ſarum terminatio proroga=
tur: inquiſitioni. t. rn̄dendo
decernimus: vt infra certum
tempus a iudice aſſignandū
omnes dilatorie proponant.
¶ Ita ꝙ ſi partes extunc vo
luerint aliquas opponere q̄s
non fuerint proteſtate nulla=
tenus audiantur: niſi forte a=
liqua de nouo ſibi competēs
exorta fuerit: vel is qui volu
erit eam opponere: fidem fa
ciat iuramento ſe poſtmodū
ad illius noticiam perueniſ=
ſe. Idem monachis farſen.

¶ Excommunicatus excipe
re: appellare: et omnem defē
ſionem facere poteſt: ſed re=
conuenire non poteſt.

Capitulum quintum.

CUm inter priorem ⁊ con
uentum de argentolio
ex parte vna, ⁊ nobilem virū.
S. de malileone dioce. picta
uen. ex altera ſuper dānis et
alijs corā vobis ex delegatō
ne noſtra qō verteretur: ꝓcu
ratore ipſius nobilis vrm vo
lente declinare iudiciū: eo ꝙ
duos ex vobis hēbat ſuſpe=
ctos procurator mōaſterij al
legauit parti eiuſdem nobi=
lis (cum eſſet vinculo excōi
cationis aſtrictus) exceptio
nis huiuſmōi beneficium interdi
ctum. ⁊ infra. ¶ Inquiſitioni
veſtre duximus rn̄dendum ꝙ
predicto nobili legitima de=
fenſio in iudicio reſeruatur:
⁊ maxie iudicis recuſatio: cū
periculoſum ſit corā ſuſpe
cto iudice litigare: ac ſuſpe=
ctis iudicibus ſe. ap. cāȝ de cer
ta conſcia non committat vn̄
in talibus non excōicati fauor
attēdit. ſȝ eqtas iudicantis
cum non debeat claudicare
iudiciū: ac ſatis videatur ab
ſurdum ſi actore impugnāte
reo defenſionis copia dene=
getur: q2 ſic cōdēnaret̄ mīto
tiēs abſoluendus. Porro cū ex

cõicato qñ in cã abſolutiõis
extitit non ſit iuſta denegãda
ſñia nec interdici dꝫ eidẽ ꝑa
pellatiõis remediũ ſi contra
iuſticiã cõdẽnet: q rõne ĩ vno
eodẽqꝫ negocio ſpi alia legi-
tima ſubtrahãtur ſuffragia
nõ videmꝰ. Ceterũ non ſic in
recõuẽtiõe ſentimꝰ ne qꝺ in
defenſiõis remediuꝫ ſuſtinet
ad ipugnatiõis materiam ex
tendat. I dẽꝫ monachis far
ſeñ. ¶ Excipiẽs nõ videt fa-
teri ea q in exceptione inclu
duntur. Et exceptio falſi ẽe
etiã poſt ſñiam opponi. c. vj.

Cum venerabilis. f. noſter. J. ſabiñ. eps corã
dilectis filijs nr̃is R. tituli.
ſancte anaſtaſie pb̃ro ⁊. P. ſã
cte lucie diaco. cardi. quos ſi
bi ⁊. R. procuratori vr̃o con-
ceſſimus auditores: eccłiam
ſancti viti cum ſuis poſſeſſio
nibus ⁊ pertinentijs petiuiſ
ſet: aſſerens eandem ad ſe in
ſpũalibus ⁊ tpalibꝰ ꝑtinere.
¶ Idem nondũ epi intẽtiõe
fundata ꝑpropere ſic rñdit ꝙ
et ſi dicta eccleſia dudũ fue-
rit eccleſie ſabiñ. ſubiecta: eã
tamen non poterat eps ven-
dicare quã ex permutationis
cauſa fraſeñ. monaſteriuꝫ ob
tinebat: ad hoc probandũ qꝺ
dam exhibens inſtrumentuꝫ
in quo contineri prima facie
videbatur ꝙ Theodoſius e
piſcopus cum ſuorum ſacer-
dotum aſſenſu ꝑdictã eccle-
ſiã ſancti Viti ꝓ qbuſdam ec
cleſijs ⁊ rebꝰ alijs in cambiũ
vr̃o duxit monaſterio ꝯcedẽ
dam. ¶ Ad hec eps ꝓpoſuit
mẽoratꝰ itẽtionẽ ſuã ꝑ hmõi
rñſionẽ eſſe fundatã. cũ enim
ꝑs vr̃a rñderit ſe dictã eccle
ſiã ex ꝑmutatiõe facta ꝑ ſa-
biñ. epꝫ obtinere: contiteri ꝑ
conſequens videbat ſe crede
re ꝙ dicta eccleſia tpe ꝑmu-
tationis pertinuit ad eccle-
ſiam ſabiñ. cum permutatio
inter contractus bone fidei
computetur nec cũ alio qꝫ cũ
dño vel cum eo q habebatur
loco dñi legitime valeat cele
brari: ⁊ infra. Porro memora
tus epus ad probandum ꝙ
tam dicta eccleſia ad ſe in tẽ-
poralibus pertiebat quoſdã
teſtes induxit: per quos nite
batur oñdere ꝙ tam dictam
eccleſiam qꝫ molendina/ ter-
ras/ et alia bona eius ſabiñ.
epi diutius poſſederunt: de
illis pro ſue voluntatis arbi
trio diſponendo: ⁊ infra.
¶ Intelleximꝰ ſupradictum
epm intentionem ſuam mini
me fundauiſſe per teſtium de
poſitiones vel procuratoris
ſupradicti reſponſionẽ: quia
exceptionem obijciens de in
tentione ꝑtis aduerſe nõ in-
telligitur fuiſſe confeſſus: vel
per inſtrumentum ex aduer-
ſo exhibitum cum i eo Theo

doſius epiſcopus a quo per
mutatõ facta ꝓponitur nõ di
catur epiſcopus ſabineñ. qꝫ-
qꝫ in tranſcripto quo ꝓcura-
tor vtebatur appoſitũ fuerit
ſabiñ. ꝑ vicium falſitatis. Li
cet autem nimis exceſſerit q
tranſcriptum illiꝰ inſtrumen
ti falſauit: quia tamen delictũ
pſone in damnum eccłe redũ
dare non debꝫ: ac non ſolũ an
te ſententiaꝫ verumetiã poſt
obijci põt exceptio falſitatꝫ
cũ falſoꝝ inſtrumentoꝝ ꝑre
textu lata ſñia vſqꝫ ad. xx. an
noꝝ ſpacium valeat retracta
ri ꝑ ꝑitate cõꝑta nolumus vt
per id monaſterio vr̃o preiu
dicium generet. ¶ Cꝫ ꝑo no
bis cõſtitit ſupradictaꝫ eccle
ſiã ſci viti ꝯſtitutã eſſe in dio
ceſi ſabiñ. epale ius in oibus
eidẽ epo adiudicauimꝰ in ea
dem: iſtis dũtaxat exceptis q
ꝑ autentica ſcripta ei noſcun
tur eſſe ſubtracta: cuꝫ ꝑ priui
legiũ vel ꝑſcriptionẽ legiti-
mã nullatenus ꝓbaret exem
pta. ¶ Verũ qꝛ dictꝰ eps qui
eãdẽ eccłiam vendicabat mu
nitũ ſe ꝑſcriptione legitima
non oñdit: quãqꝫ probauerit
epꝫ ſabiñ. bona eiuſdẽ eccle-
ſie aliqꝫto tempe poſſediſſe:
vos ab ipetiõe epi q ad tpa
lia eiuſdẽ eccłie ſentẽtialiter
duximꝰ abſoluendos. Hono.
iij. abbati ſacti huberti ⁊ ſcti
martini leodieñ. ¶ Si excep-
tio iuriſditionis excluſiua
ꝓpter quã fuit appellatũ pro
batur vera iudex appellatio
nis nõ debet de principali co
gnoſcere ſed ſuperſedere. h.
d. intelligendo ꝙ iſti erant iu
dices appellationis. ⁊ eſt no
ta. itellectus. Pa. La. vij

Olim: ⁊ ifra. Aup ex ꝑte
G. u. fuit ꝓpoſitũ ꝙ lr̃is
pre. n. treuereñ. archiepo pre
ſentatis idẽ excipiẽdo ꝓpo-
ſuit ꝙ aucto. ipſarum rñdere
minime tenebatur: quia vltra
duas dietas extra ſuam dio-
ceſim trahebatur in cãm: et
qꝛ dictus archieps hanc ex-
ceptionem admittẽ recuſa-
bat vocem ad nos appella-
tionis emiſit. ⁊ infra. ¶ Por-
ro procurator partis aduer
ſe rñdit ꝙ idẽ G. u. vltra duaſ
dietas extra ſuam dioceſim
minime trehebat. cuꝫ ipſe ar
chieps terminum in tali loco
ſtatuerit q remotꝰ ab illo nõ
erat vltra qꝫ puiſum eſt per
conſtitutionẽ concilij gñalis
⁊ infra. ¶ Diſ. v. mandamus
quatenus ſi procurator dicti
G. u. probare potuerit exce-
ptionem quã corã archiepi
ſcopo propoſuit ſepedicto vi
delicet ſe in cãm trahi vltra
duas dietas contra cõſtitu-
tionẽ concilij gñalis/ vos ap
pellationem dicti G. u. legiti
mã decernẽtes negocio ſuꝑ
ſedere curetꝫ. I dẽꝫ archidi.

tranſlig. z officiali z J. cano-
nico cureñ. ¶ Pro defenſione
ſue ecclie põt q̃s opponere
exceptionem excõicatiõis ꝑ
iurij vel aliam legitimam ex
ceptionem nec per replica-
tionem excõicationis vel per
iurij repelli poteſt.

Capitulum octauum.

D Ilecti filij. S. et. P. ac
L. canonici ecclie ſctẽ
marie tranſmiſſa nobis peti
tione monſtrarunt ꝙ cum.
M. canonicus eiuſdem eccle
ipſos coram delegatis a no-
bis traxiſſet in cãm ſuper eo
ꝙ ſe opponunt electioni a q̃-
buſdam canonicis grãdeñ. fa
cte de ipſo in priorez eccleſie
ſupradicte iidem propoſue-
runt ꝙ dictus. M. non debe-
bat audiri: eo ꝙ excõicatus
erat: et ꝑiurij crimie irretit9.
Cũqz dict9. M. pfatis. G. et
P. ꝑiuriũ z. S. excõicationez
in modum exceptiõis et re-
plicationis obiiciens eoꝝ ex
ceptionem elidere niteretur
procurator eoꝝ propoſuit ꝙ
eius ſuper hoc probatio reci
pi non debebat qꝛ z ſi obiectũ
pfatis canonicis ꝑiurium ꝓ
baretur non eſſent propter
hoc a defenſione ſue eccleſie
repellendi. Adiecit etiam ꝙ
contra excõicationem dicto.
M. in moduz exceptionis ob
iectã excõicatio ſupradicti.
S. replicari non poterat qꝛ.
exceptio ipſi. M. oppoſita et
probata eundem repelleret
ab agendo. replicatio vo ſe-
pedictum S. nequaq̃z a de-
fendendo repelleret ſi etiam
probaretur: z infra. Ipſi ve-
ro iudices interlocuti fuerũt
ꝙ prius probationes recipe
rent ſuper replicatione pre-
miſſa propter quod ad nr̃am
audientiam fuit appellatum
¶ Quocirca mandam9 qua
tenus ſi res ita ſe habz: reuo
cato in irritum ꝛc. G. regis
J. z. M. canoñ. prageñ. ¶ Cõ
per exceptionem ſuſpenſio-
nis contra quam replicatur
de nullitate ordinatio eccle-
ſie retardatur: fit abſolutio
ad cautelam. Capitulum. ix.

A Poſtolice ſe. et infra.
Sane vobis apud ſe.
apoſtolicã conſtitutis q̃dam
ſuſpenſionis et amotionis a
bñficiis ſententie ſunt i mo-
dum exceptionis obiecte.
¶ Quas licet proponeretis
vos poſſe nullas eſſe per te-
ſtes idoneos z iſtã probare
¶ Ne tñ ordiatione prageñ.
ecclie ꝑꝑ quã venerat ꝫ hmõi
obiectionꝫ obſtaculo contin
geret retardari. ¶ Senten-
tias ipſas relaxamus ad cau
telam. Idem decano lincoñ.
¶ Excommunicationis exce
ptione non obſtante valet re
ſcriptum impetratum in cau
ſa appellationis: licet de ex-

cõmunicatione lata poſt ap-
pellationez a grauamine non
faciat mentionem. h. d. z ſecũ
dum hoc eſt caſus nota. z ſin
gularis per quem forte poſ-
ſet colligi vna regula ꝙ de in
nouatis poſt appellationem e
tiam ab interlocutoria nõ eſt
neceſſe i reſcripto facere mẽ
tionẽ. Panormita. Capłm. x.

D Ilecte i xp̃o filie prio-
riſſe z ꝯuentus de cam
beſſela nobꝫ ſignificare cura
runt ꝙ cum inter ipas ex vna
parte z priorẽ z conuentũ de
burcellis ex altera: ſuper qui
buſdam decimis z reb9 aliis
pro quibus conueniebantur
ab illis coram abbate ſancti
bñdicti z eius collegis aucto
ritate ap̃lica q̃õ verteret: et
ipſe ad nos ex ſufficienti gra
uamine appellaſſent ac nun-
ciuz ſuum ad appellationem
miſerint pſeq̃ndã: prefati iu-
dices poſtmodum tulerunt
excõicationis ſnĩam in eaſdẽ
Noſtris ergo lr̃is ſuper ap-
pellatione prefata non facta
mentione de excõicatione ꝑ
eundẽ nuncium ad priorez de
angles z ſuos cõiudices ipe
tratis: pars aduerſa ex eo ſe
appellaſſe ꝓponẽs ꝙ ipi iu-
dices exceptionẽ excõicatio
nis pdicte ꝯtra ipſas ab ea-
dem ꝑte ꝓpoſitã admittẽ de
negarunt: ad priorem de ger
nemoe z ſuos cõiudices no-
ſtras ſuꝑ hoc lr̃as ipetrauit:
corã qb9 ex ꝑte ipaꝝ fuit ex-
cipiendo ꝓpoſitũ ꝙ cuz poſt
appellationẽ legitimã dicta
ſnĩa lata fuerit: z cuilibet ex
cõicato defenſionis auxiliuz
ꝯpetere dinoſcaẗ: memorati
iudices exceptionẽ ꝑtis con
trarie (ſicut nec debebãt) ad
mittere noluerẗ: ſꝫ cũ dictus
prior de gernemoe et cõiudi
ces ſui talẽ exceptionez non
reciperẽt earundẽ: ipe nr̃am
audiẽtiã appellarũt. ¶ Quo
circa mandam9 q̃tenus ſi eſt
ita reuocato in ſtatũ debituz
quicq̃d poſt hmõi ap. inuene
ritis attẽtatũ: in eodẽ nego-
cio iuxta prioꝫ mandati nr̃i
ad prefatum priorem de ger-
nemoe z coniudices ſuos di-
recti tenorẽ prouia ratione
ꝓcedas. Idem abbati ſancti
ſaluatoris papieñ. et verſel.
ꝑpoſi. ¶ Per exceptionez ex
cõicationis a proſecutiõe ap
pellationis etiam originalꝫ a
ctor repelli nõ dꝫ. h. d. z. eſt ca
ſus ſingularis quatenus di-
cit de actore. Capitulum. xi.

S Ignificauerunt nobis
capitulum d' tornaceñ.
ꝙ cum. P. in ſuum archipbr̃z
elegiſſent: mediolañ. archi-
ep̃s preſentataꝫ ſibi electio-
nem renuens ꝯfirmare quẽ-
dam ꝫepũ clericum in archi-
pbr̃m iſtituit ecclie ſupradi-
cte q̃re ipis ad ſe. apo. appel

lantib⁹ ꝑpoſito ſcti ſtepha
ni cām ipſā ſuꝑ his dicimur
cōmiſiſſe: ꝙ electionē ipoꝝ
ↄfirmās ⁊ ꝓnūciās ius eligen
di ad ipſuȝ capitulum ꝑtine=
re partē aduerſam ab īpeti=
tione ipſoꝝ abſoluit a q̄ ſen=
tētia partes ad ſedē aplicā
appellātes cām ipām vobis
obtinuere cōmitti. Sȝ a ꝑte
altera exceptione excōicati
onis oppoſita ↄtra capitulū
mēoratū: vos min⁹ ꝓuide at
tendentes ꝙ ꝑtextu excōica
tiōis oppoſite a ꝓſecutione
appellationis nō debeat q̄s
excludi: cū oīs legitia defen
ſio excōicato in iudicio reſer
uetur/ parteȝ aduerſam non
eſſe cogendā ad rn̄dendū eiſ/
dem perperam decreuiſtis:
propter qđ dictum capl̄m no
ſtrā audiētiā appellauit: ⁊ īfra
¶ Mandamus quatenus ſi
eſt ita: exceptiōe huiuſmōi n̄
obſtāte/ i eodem negocio ꝓ=
cedatis. Idem. ¶ Reus in q̄
liber parte litis excōicatōeȝ
contra actorem obijciens au
diatur: et ſi malicioſe diſtule=
rit/ in expenſis condēnatur
et dato ꝙ non excipiat: ipſe
iudex publice excōicatum re
pellet. Capitulum. xii.

Exceptiōeȝ excōicatōis
i dilatorijs ꝓponendis
reus ſcient̄ omittēs/ in q̄libȝ
ꝑte litiȝ opponere minime ꝓhi/
bet̄: qđ eſt in hac exceptione
ſpecialit̄ obſeruādū: ne q̄ſq̄
in ꝑiculum aīe ſue excōicato
cōicare cogat̄. ¶ Qui ſi eam
omiſerit vt actor laboribus ⁊
ſūptib⁹ fatiget̄: in expēſis eſt
legitimis condēnand⁹. ¶ Ex
cōicat⁹ āt publice ⁊ ſi hmōi
exceptio nō opponit̄: nichilo
minus eſt officio iudicis re=
pellēd⁹. Idē. ¶ Non cōpetit
exceptio rei iudicate reo ab
ſoluto q̄ nō poſſidebat. c. xiii.

Aduerſario tuo ꝑ iudi
cem abſoluto q̄m ꝑe
mote litis rē petitam ab ipo
ſine dolo deſierat poſſidere:
ſi eā modo poſſideat: tibi pe
tēti denuo rei iudicate exce=
ptio non obſiſtat. Idem.
¶ Valet reſcriptuȝ impetra
tum ab excōicato ſuper pro=
ſecutione appellationis: li=
cet de excōicatione non fece
rit mentionem. Capitu. xiiii.

Venerabilem. f. n. archi
epm narbonē. q̄ a iudi
cibus ex ſufficienti grauami
ne ad apo. ſe. appellās ad voſ
ſuper appellatione ſua nr̄as
litteras reportauit ⁊ ſi ex cau
ſis alijs tꝑe impetrati reſcri
pti vinculo fuerit excommu/
nicationis aſtrictus de qui=
bus ibi mentio non habetur
ad proſequendam per eaſdeȝ
lr̄as appellationem p̄dictā
decreuimus admittendum.
¶ Quia nihil excommunica
to appellare prodeſſet: ſi non
poſſet appellationem ſuam
proſequi/ ⁊ ſuper eas lr̄as im
petrare. ¶ De preſcriptioni
bus. Ex concilio aphricano.
¶ Epus ↄtra epm locuȝ per ſe
conuerſum ad fideȝ ꝑſcribit
triēnio ſed cū vacat eccleſia
vel eſt in ſciſmate/ nō ꝑſcribi
tur contra ipſam. Capl̄m. i.

Placuit: vt
ſi q̄ſq̄ȝ ali/
quē locum
ad catholi
cā vnitatē
ↄuerterit:
ſi eū ꝑ triē
nium nemi
ne repetēte tenuerit vlteri⁹
ab eo nō repetatur. ¶ Si tn̄
ꝑ ipm triēnium fuerit epus
qui poſſet repetere: ⁊ tacuit.
¶ Si aūt nō fuerit/ non ꝑiu=
dicet̄ matrici eccl'ie: ſȝ liceat
cū loc⁹ acceperit epȝ/ ex ipſo
die intra triēnium repetere.
¶ Itē ſi fuerit epus ad catho
licā fidem ex donati ꝑte con
uerſus: nō ei ꝑiudicet ꝑfinitū
tēpus: ſȝ ex quo die cōuerſ⁹
eſt/ hēat ꝑ triēniū ꝑtātē repe
tendi locū q̄ ad ipſam cathe
drā pertinebat. Ex regiſtro
greg. italie patricie. ¶ Duo
bus modis ſumitur. Primo ſic.
Taciturnitas prelati non no
cet eccleſie donec ſit preſcri/
ptum. Secundo ſic In reb⁹
inuaſis nō currit preſcriptio
Io. an. Capitulum. ii.

Nihil pdeſt ⁊ infra. Ni
chil cū ſcādalo. nihil cū
forali ſtrepitu vobiſcum nos
velle de cauſis pauperū diſ=
finire vobȝ ſcripſiſſe memini
m⁹ Sed illud ſcire vos credi
mus taciturnitatem atq̄ȝ pa
tientiam noſtrā futuris poſt
me pontificib⁹ in rebus pau
perum ꝑiudiciū non facturaȝ
Grego. ¶ Per quietam ⁊ ſin
ceram poſſeſſionem triginta
annorum preſcribit eccleſia
rem priuati. h. d. prout loqui
tur in preſcriptione eccleſie
actiue ⁊ iſte intellectus tenē
dus eſt. Capitulum tertium.

Sanctorum patrum ſan
ctiones ſtatuētes con/
firmauerunt: et nos irrefra=
gabiliter confirmam⁹ vt om
nes poſſeſſiones ad ſingulas
prouincias noſtrorum fratrū
pertinentes a quibus per tri
ginta annos poſſeſſe ſunt q̄=
ete ⁊ ſincere abſq̄ȝ ſynodali
ꝓclamatiōe: ꝑpetuo teneāt=
tur. Alexan. iii. ſalernitano
archiepo ¶ Quarta decima
rū ⁊ funeralium preſcribitur
contra epȝ ſi quadraginta an
norum ſpacio non ſoluatur: ⁊
cathedralis eccleſia interim
non vacauit. Capitulū. iiii.

De quarta decime ⁊ ob
lationis defunctorum
clericus ab impetitione epi=
ſcopi q̄dragēaria preſcriptiō
ne tēporis ſe poſſe tueri vi
y. ii.

detur ¶ Niſi forte interi pa
ſtoral' ſedes caruiſſet paſto=
re qui iura eccleſie ſue exige
re debuiſſet ¶ Nam ro.eccle
ſia tricennalē preſcriptionē
contra eccleſiam non admit/
tit.I. dem. ¶ Poſſeſſor male
fidei non preſcribit. Capi.v.

Vigilāti ſtudio cauen=
dum eſt ne male fidei
poſſeſſores ſim⁹ in ꝑdijs alie
nis: qm̄ nulla antiq̄ dieꝝ poſ=
ſeſſio iuuat aliquem male fi=
dei poſſeſſorē: niſi reſipuerit
poſtq̄ꝫ ſe aliena nouerit poſ=
ſidere cum bone fidei poſſeſ
ſor dici non poſſit. ¶ Ephe=
ſimus enī legiſlator ſolum ꝓ
pter vitādā miſeroꝝ ſegnictē
et longi tp̄is errorē ⁊ ꝯfuſio
nem prim⁹ tricennali vel qua
dragenali preſcriptiōi vigo/
rem legis īpoſuit. ¶ Nobis
aūt tā in rebus cognitis q̄ꝫ la
tentibus placuit nō hr̄e vi=
gorē. I. dem mauritano ep̄o.
¶ Una eccleſia in parrochia
alterius. xl. annorum ſpacio
decimas ꝑſcribit. Ca.vi.

Ad aures nr̄as perue=
nit duas eccleſias liti
gaſſe ſuper decimis q̄s vna
earum in alterius parrochia
an.xl.poſſedit: ⁊ infra.
¶ Tue fraternitati tenore ꝑ
ſentium inoteſcat; ꝙ de iure
melior eſt cōditio poſſidentꝫ
qꝛ quadragenalꝫ preſcriptio
omnem prorſus actionem ex
cludit. I. dem parmeñ.ep̄o.
¶ Laici ſpūalia poſſidere ñ
pñt: ergo ⁊ ꝑ ꝯſequēs nec pre
ſcribere. h.d. ⁊ q̄tidie allegat.

Cauſam que īter ¶ C.viſ
regiñ. archidi. ⁊ nobilē
virum. G. ſup decimis vertit
⁊ infra ¶ Ideoq̄ꝫ mādamus:
q̄ten⁹ cām īpam debito fine
decidas: nō obſtāte ꝑſcriptiō
ne tp̄is vel cōceſſione eccle=
ſiaſtice / ſecularis ue ꝑſone ſi
idē G. opponere eam volue=
rit: qꝛ cū laici decimas detine
re nō poſſint: eas nulla valēt
preſcribere ratione. I. dem.
¶ Si contra ꝑſcriptionē. xl.
annoꝝ q̄ ſola currit cōtra ec
cleſiam opponat interruptio
vtraq̄ꝫ ꝓbabit. Capitulū.vij.

Illud autem te ſcire vo
lum⁹ ⁊ tenere ꝙ aduer
ſus eccleſias minorem ꝑſcri
ptionem q̄ꝫ quadraginta an.
ro. eccle. non admittit: licet q
dam canones comprobēt tri
cennalem ⁊ eccleſia ſe poteſt
aduerſus eccleſiam quadra=
genaria temporis preſcripti
one tueri de re illa quam in
concuſſe. xl. an. noſcitur poſſe
diſſe ¶ Uerum ſi de preſcri/
ptione ⁊ interruptione inter
partes fuerit mota queſtio
ab vtraq̄ꝫ parte teſtes reci=
pi debent: ⁊ ſi probata fuerit
interruptio: preſcriptio non
tenebit. I. dem. ¶ Fines pre
diorum eccleſiaſticorum. xl.

ānorū ſpacio preſcribunt. c.ix

Quia indicante abbate
G. comperimus inter
eum ⁊ abbatem ſancte lucie
exortā de finibus q̄ſtionem
agrimeſſoris diffinitiōe illā
ꝑſpeximus finiendā. Horta
mur igit' vt ad loca de quib⁹
eſt ꝯtentio accedentes eā in
vr̄a faciatis p̄ñtia terminari
¶ Quadraginta tm̄ annorū
ꝑſcriptiōe vtriq̄ꝫ ꝑti ſeruata
Luci⁹.iiij. ¶ Contra hoſtilita
tis non currit ꝑſcriptio. C.x.

Ex trāſmiſſa ꝯqueſtione
abbatis ⁊ monachorum
de haben. accepimus: ꝙ cum
eccleſia de camenone ad ius
eoꝝ ꝑtineat ⁊ hoīes de ſib. ⁊
vinto. eccleſiarum parrochia
ni ſint ipſius eccleſie clerici
qui predictas habuerunt ec/
cleſias: minutatiꝫ oē ius par
rochiale preter ius funeran=
di matrici eccleſie ſubtraxe/
runt: ⁊ infra. ¶ Diſ. vr̄e man.
q̄tenus decimas ⁊ oblatiōes
cum alijs obuentionibus me
morate matrici eccleſie (pre
ſcriptione hoſtilitatis tem=
pore nō currente) reſtitui fa
ciatis. Inno.iij. abbati de ci
riete. ¶ Procurationes que
debentur legatis et nuncijs
aplice ſedis preſcribi nō poſ
ſunt. Capitulum.xi.

Accendentes ad pre.n.
prepoſitus ſancti naza
rij. ⁊. A. canonicus ſancti ſte
phani ſindici ⁊ procuratores
primicerij: et clerici medio=
lañ. de ordinarijs maioris ec
cleſie grauiter ſunt cōqueſti
ꝙ cum ipſi legatos ⁊ nūcios
ap. ſe. deuote recipiāt ⁊ ꝓcu=
rēt: dicti ordinarij procurare
ipſos renuunt: et ꝓcurantib⁹
ad expenſas ſubſidium imp=
tiri. ⁊ infra. ¶ Uolentes autē
vt q̄d oībus imminet: ab om
nibus comportetur. Manda
mus quaten⁹ niſi dicti ordīa/
rij ꝑ ſpāle priuilegium ap. ſe.
preſtandis procurationibus
oñderit ſe īmunes (etiam ſi
longiſſimo tp̄e procuratiōis
obſequꝫ nō impēderit: cuꝫ in
talibus ꝑſcriptio ſibi locum
neq̄at vēdicare) ipōs ad pro
curationis ſarcinam ordine
debito ſubeundam teneri de
cernas. Idē de coſta. ⁊ de ſā
cto donato priorib⁹. ¶ Sub
ditus non preſcribit obedien
tiam cōtra ꝓlatum. Capi.xij.

Cum non liceat a capite
membra recedere non
ſufficimus admirari: ꝙ ſicut
referente brachareñ. archi=
ep̄o nobis eſt intimatū: lꝫ ec=
cleſie vr̄e in ipſius ſint dioce.
conſtitute vos tm̄ obedire ſi=
bi tāq̄ꝫ ep̄o vr̄o ꝯtumacit' re=
cuſatꝫ: ⁊ ifra ¶ Ideoq̄ꝫ māda
mus q̄ten⁹ ꝑfato archiep̄o et
eccl'ie brachar̄e. obediētiā et
reuerētiā d̄bitā ſicut alij cle/
rici ſue dioce. faciūt īpēdatꝫ

preſcriptione tēporis nō ob
ſtāte. I dē no. vi. ma. ¶ In iu
rib⁹ ad romanaꝫ eccleſiā ſpe
ctātib⁹: currit ſola cētenaria
preſcriptio. Capitulum. xiij.

AD audientiam apoſto
latus no. peruenit. ꝛ inf.
Proponebatur ex parte tua
Alexan. papaꝫ prede. n. tibi i
caſtro palatioli conceſſiſſe ſi
gulis annis. xl. ſol. denarioꝝ
papieñ. quos ro. eccle. ibi cō
ſueuit recipere annuatiꝫ. ſu
per comeſtiones: bāna: placi
ta forisfacta ꝛ omnia iura q̄ i
bi ap. ſe. habebat. ¶ Sed ea
tibi ratione nulla deberi ca=
ſtellanus eiuſdē caſtri cōſtā
tiſſie aſſerebat. ¶ Ad qđ pro
bandum inducebas predicti
pape priuilegium ꝛ libꝛuꝫ ec
cle. ro. cenſualem. hoc etiā ni
tebaris pbare p teſtes q̄ di=
cebant ſe vidiſſe preſcriptuꝫ
cēſum nuncijs ro. pon. a. l. an
nis ꝛ infra fuiſſe ſolutū Sed
inter alia fuit ex aduerſo re=
ſponſuꝫ ꝙ nec priuilegiū nec
liber cenſualis tibi aliqđ cō
modi afferebant: cuꝫ priuile
gio vſus nō fueris ſpacio an
noꝝ. xxx. ꝛ liber cenſualis ſu
ſpectus exiſteret q2 non fue
rat in camera noſtra recept⁹
ac ſcriniarius alio modo ſcri
pſiſſet dicta teſtium q̄ꝫ dixiſ
ſent. ¶ Nos igitur magis au
ctoritateꝫ priuilegij q̄ꝫ depo
ſitiōes teſtiū attēdētes ꝯſide
rātes et librū cenſualem quē
nō ſuſpectum habuim⁹: licet
non in nr̄a ſꝫ in cardinalis ſā
cti adriani camera ſit inuēt⁹
q̄ eum quando camerari⁹ fu
erat de camera bti petri ſu=
ſcepit: nec credētes ipſū ſcri
niarium (cum iurat⁹ ſit offi=
cium ſuum fideliter exeq̄) a
liud ſcripſiſſe q̄ꝫ a teſtib⁹ di
ceretur. Reſpicientes inſuper
(quod eſt longe validius) ip
ſum negocium tangere prin
cipaliter ro. ec. ꝯtra quā non
niſi cētenaria preſcriptō cur
rit: in ſolutione predicti cēſ⁹
ꝛ alioꝝ petitoꝝ condemna
uim⁹ partem aduerſam iniū
gentes eideꝫ vt tibi non tāq̄ꝫ
tibi: ſed tanq̄ꝫ ec. ro. (cui⁹ au
ctoritate debes pcipe. cuius
etiam propter predicta be=
neficia vaſallus exiſtis) ſine
difficultate perſoluat. I deꝫ
hel. ꝛ. gu. abbatibus.

¶ De centenaria preſcripti
one que ſolum currit contra
romanā eccl'am tempoꝛa ſciſ
matum deducāt. Capit. xiiij.

CUm nob. ꝛ ifr. ¶ Lꝫ tā
legali q̄ꝫ canōica ſit diffi
nitōe ſtatutū vt ꝯtra ro. ec. q̄
gaudꝫ priuilegio ſpali nō ni
ſi cētū ānoꝝ pſcriptō locū ſi
bi valeat vēdicaꝛ tpa tn̄ ſci
dētiū ſciſmatū q̄ ſm iuris or
dineꝫ curſū pſcriptiōis impe
diunt: nolum⁹ aliq̄ten⁹ com
putari: ſed diligēti cōſidera

tione adhibita de ipſa cōpu=
tatione deduci. I dē helieñ.
ꝛ roſeñ. epis. ¶ Prelat⁹ infe=
rior poteſt pſcribere in certꝫ
eccleſijs ſue dioceſis totum
ius epale. ſubductis tñ de pre
ſcriptiōe tpis q̄ vacauit eccle
ſia cathedralis. Capitu. xv.

AUditis et intellectis
meritis cauſe que ver
tit inter vigoꝛeñ. epm / ꝛ ab=
batem de heueſcham ſuper
eccleſijs in valle de heueſchā
quas epiſcopus aſſerit ad ſe
dioceſana lege ſpectare: ab=
bas autem eas eſſe ab eius
iuriſditione proꝛſus exem=
ptas: ꝛ infra. ¶ Uerum tan=
to tempoꝛe probantur per te
ſtes ab abbatibus de heueſ=
cham pleno iure poſſeſſe: vt
videantur in eis epiſcopale
ius legitime preſcripſiſſe: et
infra. ¶ Quocirca mandam⁹
quatenus inſpectis priuile=
gijs the. et of. regum que ab
bas ſuper premiſſa libertate
aſſerit ſe hr̄e / ſi per illa con=
ſtiterit: ꝙ vallis de heueſchā
ſit ille loc⁹ quē. L. p̄. no. liber
tati dōauit: abſoluatis abba
tem ab impetitiōe epi ſuper
eccleſijs memoꝛatis: et adiu
dicantes illas abbati pleno
iure ſubiectas epiſcopo ſup
illis ſilentium imponatis.
Quod ſi abbas in hac proba
tione defecerit audiatis pro
bationes ſuper tempoꝛe q̄ in
fra. xl. ānos ſedes epalis va=
cauit: ꝛ ſi p tātū tpis vacaſſe
ꝯſtiterit vt illo ſubducto non
ſit q̄dragenaria cōpleta pre
ſcriptio: vos in illis eccleſijs
ius epale adiudicetis epo et
ſuper illo ppetuū ſilētiū ipo
natis abbati. Si autem exce
ptionem hmōi epſ nō proba
uerit: q2 tñ interruptionem
pbauit circa proceſſionē pen
thecoſtalē in villa ꝛ eccl'a de
moꝛtana: ꝛ receptionē ac pro
curationē archidi. necnon ſo
lutionē denarioꝝ ſcti petri i
valle de heueſcham: circa co
gnitionem q̄qꝫ cauſaꝝ matri
monialium / ꝛ capellani ſuſpē
ſionem in pdicta villa de moꝛ
tana: ꝛ interdictū capellaruꝫ
in prefata villa de heueſchā
vos ſuper his ius epale adiu
diceꝫ eidē: ſi tñ circa ſuſpen
ſionē ꝛ interdictū hmōi ifra.
xl. ānos iterruptio fctā fuit i
ceteris ei ſilentium iponen=
tes que abbas preſcripſiſſe
probatur I deꝫ pariſieñ. epo
¶ Non pōt ſubditus contra
ſuperioꝛem viſitationem aut
pcurationē rōne viſitatiōis
debitā in ſeipo pſcribere: q̄ꝫ
uis alius in pſonā alterius p
ſcribere poſſet vtrāq̄. c. xvi.

QUm ex officij ſui debi
to ſenoñ. puinciaꝫ viſi
taret archiepſ ſenoñ. p pari
ſieñ. dioce. trāſitū faciens ad
abbatis ſc̄ imaglorij prioris

de caſtres ꝛ quorundam alio
rum eccleſias eiuſdē dioce. ne
ceſſe habuit declinare: a qui
bꝰ cum ꝓcurationē ſibi debi
tam poſtularet: ipſi eam ihu
maniter negauerunt: ad ſue
negationis defenſionem hoc
ſolum allegātes. ꝙ nō memi
nerant ſe ꝓcurationē huiuſ=
modi predeceſſoribꝰ eiuſdeꝫ
archiepiſcopi exſoluiſſe: nec
ab eis aliquando fuiſſe peti
tam. et infra. ¶ Nos igitur p̄
miſſaꝫ allegationeꝫ eorū nul
lam penitus reputantes cuꝫ
ↄtra ꝓcurationem que ratio
ne viſitationis debetur p̄ſcri
bi nequiuerit: quemadmodū
nec contra viſitationem ipſā
poteſt aliquo modo preſcri=
bi: ꝛ ſi aliꝰ contra eum p̄ſcri=
bere poſſꝫ vtrāqꝫ ideoqꝫ mā
damꝰ q̄tenus ſententiam quā
in huiuſmodi ↄtēptores de ā
tiqua metropolis conſuetu=
dine tulit archiepiſcopus me
moratus: vſqꝫ ad ſatiſfactio
nē condignam facias obſer=
uari: quia ſecundū apoſtoluꝫ
Qui ſpiritualia ſeminat non
eſt magnum ſi metat carnali
a: cum nemo cogatur ſuis ſti
pendijs militare. ¶ Si quid
enim aliud q̄ꝫ ſuperius fue=
rit allegatum: contra intenti
oneꝫ archiepiſcopi obijcere
voluerit ꝛ ꝓbare: nos eis fa
ciemus iuſticiam exhiberi.
Idē pisano archiepiſcopo.

¶ Qui aleno nomine poſſi=
det: nō p̄ſcribit: nec etiā ſi d
ꝓprio: niſi habeat bonā fideꝫ
ꝛ iuſtum titulum. ſi preſump
tio eſt ↄtra eum. h. d. ſecundū
Jo. an. addita ſuppletiōe pa
nor. Capitulum. xvij.

SI diligenti ꝛ infra. Cū
iudicatꝰ calaritanꝰ ad
ius ꝛ ꝓprietatē beati petri
pertineat: ſicut tota ſardinia
nullo ꝑtinet mediante: tibi
non licuit ꝑ te vel eccl'ia tua
a marchione maſſe iudice ca
laritano / fidelitatis exigere
iuramentum: ꝛ infra. ¶ Nos
igitur que nuncius tuus pro
ponere voluit plenꝰ circun=
ſpectis: nō intelleximꝰ te vel
eccl'iaꝫ tuā ſuꝑ hoc aliquo iu
re ſubnixā: cum auctoritateꝫ
ſe. apo. non oſtendas ꝑ quaꝫ
a iudicibꝰ calaritanis tu etā
teceſſores tui fidelitatis ex
egeritis iuramenta nec p̄ſcri
ptione aliqua muniaris cum
ſecundum confeſſionem tuaꝫ
nec eccl'a piſana: vel tu fuerꝭ
in quaſi poſſeſſione iuris exi
gendi hmōi iuramentum: qđ
per ſe. apo. ab ipſis iudicibꝰ
receptū fuiſſe faterꝭ. ꝑ qđ cō
ſtat eccleſiam romanam ſem
per in quaſi poſſeſſione fuiſ=
ſe cum pro ea miniſterio tuo
et anteceſſoꝛuꝫ tuorum exa=
ctum fuerit ꝛ p̄ſtituꝫ iuramē
tum. ꝛ is etiam poſſidere di=
catur cuius nomine poſſide

tur. Si vero dicatur ꝙ nomi
ne tuo et anteceſſorum tuorū
ꝛ nō noīe nr̄o et eccl'e rōane
fuerit iuramētū exactū poſſꝫ
inferri ꝙ iuramentū p̄ſtituꝫ
de ↄſuādo iure et honore ſe.
ap. fuerit violatū. vnde licite
retineri nō poſſꝫ qđ ↄtra iu=
ramētū hmōi fuerit ſciēt ob
tētū q̄ ēt ſecūdū hoc locum p̄
ſcriptio hr̄e nō poſſꝫ cū ī pre
ſcriptōe reꝝ eccl'aſticaꝝ bo
na fides ꝛ iuſtꝰ titulꝰ exigāt
ꝛ ſi etiā locum potuiſſꝫ hr̄e p̄
ſcriptio nō credimꝰ centena
riam p̄ſcriptionē (q̄ ſola cur
rit aduerſꝰ ro. eccleſiā) poſſe
ꝓbari. Idē epiſcopo lucano
¶ Abbas in capellis p̄ſcri=
bere pōt iura ep̄alia obtineꝫ
tñ in his ſol' q̄ preſcripſit. h.
d. q̄ ad titulum. Capl'ꝫ. xviij.

CUm olim fratꝰ epiſco=
pe cum abbate et mo
nachis ſācti ſaluatoris de fi
chero ſuꝑ plebe ſalmaꝫane
ꝛ adiacentibꝰ capellis ipiꝰ in
nr̄a p̄ñtia litigādo: inſtitutio
neꝫ in eis ꝛ alia ad ius ep̄ale
ꝑtinētia vēdicares: ad fūdā
dā intentionē tuā ius cōe p̄ri
cipalit' allegabas cuiꝰ aucto
ritate dicebas vniuerſa ſpi=
ritualia in p̄dictꝭ locꝭ q̄ ſunt
in dioc. tua cōſtituta ad te tē
q̄ꝫ ad dioceſanū ep̄m ꝑtine=
re: arbitriuꝫ p̄terea ſuꝑ hoc
ꝓmulgatum a piſtorieñ. ep̄o
archipbr̄o ac primicerio lu=
canis allegans. ¶ Ad eliden
dā aūt intentionē tuā abbas
greg. vij. pape priuilegiuꝫ ex
hibuit: qđ predictū arbitriū
multo videbatꝛ tꝑe p̄ceſſiſſe:
ꝑ qđ tā monaſteriū q̄ꝫ plebs
ꝛ capelle predicte videbātur
libertati donate: ꝛ īfra. Alio
rū quoqꝫ ro. pō. dictꝰ abbas
priuilegijs vtebatur poſt ar
bitrium ꝓmulgatuꝫ obtētis
q̄ libertatꝭ priuilegia ſibi cō
cedere videbantur: ꝛ infra.
¶ Quia p̄dictus abbas ſuffi
cienter oſtendit monaſteriū
ſuuꝫ ſuꝑ inſtitutōibꝰ deſtitu
tionibꝰ ꝛ ordinationibus ple
bani ꝛ clericorū baptiſmo et
penitentia in leuioribꝰ culpꝭ
ſepultura decimaꝝ ꝑceptio
ne ac diuinis officijs celebrā
dis tam in plebe q̄ꝫ in capel
lis p̄dictis in excōmunicādo
atqꝫ interdicendo ꝛ etiā ab=
ſoluēdo legitima p̄ſcriptiōe
munituꝫ: abbatem ipm ab ī=
petitione tua ſuꝑ iam dictis
articulis duximꝰ abſoluendū
ſuꝑ illis tibi ꝑpetuū ſilentiū
imponēdo: ſuꝑ alijs omnibꝰ
q̄ ad ius epiſcopale ſpecta=
re noſcuntur iuxta tenorē ar
bitrij eūdem abbatē quo ad
plebem ꝛ capellas predictas
ſententialiter cōdemnantes
Idem. ¶ Qui preſcriptio=
ne completa priuilegiuꝫ con
trarium impetrat et vtitur
illo preſcriptioni renunciat.

Si preſcriptio non erat com
pleta: malam fidez habet. et
ideo nõ pſcribit, Capitu.xix.

Veniens ad p̃.n.abbas
.ſ.martini de pãnonia:
z īfra. ¶ Petijt a nobis poſt
modum idẽ abbas vt veſpri=
meñ. epũs non impediat vl' fa
ciat īpediri: quominꝰ omnes
qui in ſimagieñ. parrochia vl'
comitatu ꝯſiſtunt de omnibꝰ
q̃ poſſident decimas ſibi ſol
uant: ſicut in priuilegijs pa=
ſchalis pape pre.n.z. S.regꝫ
ſtephani continetur. ¶ Pre=
fatus vero epiſcopꝰ poſtula
uit vt decimas ſimagieñ. co
mitatus infra ſue dio. termi
nos conſtitutas quas detiet
idez abbas ſibi reſtitui face
remꝰ: niſi aliquo iure ſpeciali
ſeipſas poſſidere mõſtraret
z infra. ¶ Criſma vero / oleũ
ſanctuꝫ / ꝯſecratiões altariũ
ſeu baſilicaruꝫ: ordinatiões
clericoꝝ qui ad ſacros ordi=
nes pmouẽdi fuerint: clerici
eccleſiaꝝ vel capellaruꝫ ipiꝰ
monaſterij quod eſt in veſpri
meñ. dioce. ꝯſtitutuꝫ a veſpri
meñ. epiſcopo poſtulabũt: ſi
quidem catholicus fuerit et
gratiam ſe.apo. habuerit et
ea gratis ſine prauitate aliq̃
voluerit exhibere alioq̃n ab
alio quem maluerint preſule
catholico ſuſcipiendi ea libe
ram habeant facultatem: ſi=
cut i priuilegio dicti paſchal'
et alexandri pape pre.no. ꝑ=
ſpeximus contineri. ¶ Non
obſtante priuilegio clemen=
tis pape per quod priuilegi
is ſuorum predeceſſo. non ex
titit derogatum: cum de ipſis
nullam fecerit mentionem p
ſertim cum et ipſe Clemens
priuilegiũ illud cõceſſerit ſal
uis inſtitutionibus non ſolũ
ro.ec. ſed ipſius etiam lega=
torum. ¶ Nec obſtare pote=
rat preſcriptio quaꝫ idez ab
bas in ſuuꝫ ſubſidium oppo
nebat quia ſi conſũmata erat
quando ab alexã. papa priui
legium impetrauit iuri pſcri
ptionis renunciaſſe videtur:
preſertim cum corã nob' pri
uilegio illo ſit vſus qđ ſue in
tentioni (q̃ꝫtum ad hũc arti
culum) contradicit. Si vero
nondum conſũmata erat pre
ſcriptio ſed erat in preſcribẽ
do: poſt impetratũ hmõi pri
uilegium bonam fidez nõ ha
buit z ideo ſecunduꝫ canões
non preſcripſit. Ide in conci
lio generali. ¶ Nec i foro ca
nonico nec ciuili valet pſcri=
ptio cum mala fide. Capi.xx.

Quoniam omne qđ non
eſt ex fide peccatũ eſt
¶ Synodali iudicio diffini=
mꝰ vt nulla valeat abſqꝫ bo/
na fide preſcriptio tã canoni
ca q̃ꝫ ciuil'. ¶ Cum generali/
ter ſit oĩ ꝯſtitutiõi atqꝫ con/
ſuetudini derogandum: que

abſqꝫ mortali peccato nõ po
teſt obſeruari ¶ Vñ oportet
vt q̃ preſcribit in nulla tpis
pte rei hẽat ꝯſcientiã aliene.

¶ De ſentẽtia z re iudicata.
Ti. ¶ Snia lata contra le/
ges vel canones non tenet.
nec ab ea opꝰ eſt appellare.
Panormita. Capitulum.j.

Sententia contra leges
canoneſue prolata licꝫ
non ſit appellatiõe ſuſpenſa
non poteſt tamẽ ſubſiſtere
ipſo iure. Idem. ¶ Lites de
bent celeriter terminari.
Capitulum. ſecundum.

Litigantiũ ꝯtrouerſias
celeri ſnia terminare z
eqtati ꝯuenit z rigori. Idez
¶ Sacerdos ſine iuſta cau=
ſa nõ eſt deponendus.
Capitulum. tertium.

Non poteſt queq̃ꝫ a ſa
cerdotali gradu (niſi
iuſtis ex cauſis) ꝯcõcors ſa=
cerdotũ ſnia ſubmouere.
Leo papa. ¶ Iuſte q̃s pe=
tit ſniam a papa ꝯfirmari ſi
iuſte et ratiõabilit' fuit lata
Capitulum. iiij.

Que q̃ iuſta eccl'iaſticum
morẽ iuſte z rõnabiliter fue
rint diffinita: noſtra q̃qꝫ ſnia
roborent. Alexander tertiꝰ
eboracenſi archiepiſcopo.
¶ Iudex deputatus ſup ex
ecutione ſententie admittit
exceptionez fraudis ſeu nul
litatis ſententie non ad effe=
ctum vt ſuper ea pnũciet ſed
vt negocium ad ſuperiorem
qui iudicauit trãſmittat ſi il
lam pbabilem repperit. h. d.
notabiliter. Capitulũ quitũ

De cetero noueris: ꝙ ſi
ſententiam a nobis la
tam precipimꝰ p aliquem ex
ecutioni mandari: z fraus in
teruenerit nõ eſt facultas ex
ecutori de toto negocio co=
gnoſcendi: ſed deferri queſti
ones que inciderint ad ſedez
apo. oportebit. Idẽ norui
cẽſi epiſcopo. ¶ Non ſufficit
reo dannato ad traditionez
poſſeſſionis tradere pignus
p ipſa poſſeſſione. Capit.vj.

Cum aliquibꝰ ẽ adiudi
cata poſſeſſio non ſuf=
ficit eis dar' pignora niſi cor
porali poſſeſſione letentur.
Idem eidez: z. V. archidiac.
¶ Sententia lata ꝯtra matri=
moniũ nũq̃ꝫ tranſit in rẽ iudi
catam vnde quãdoqꝫ reuoca
tur cũ ꝯſtat de errore. Ca.vij.

Lator preſentiuꝫ ſua no
bis inſinuatione mon=
ſtrauit ꝙ cum quandaꝫ muli
erem legitime deſponſaſſet:
et carnalis eſſet copula ſub=
ſecuta / inter eos ſcandalum
eſt ſubortum cuius occcaſio
ne debitũ ei ſubtraxit: ꝯſan=
guinei ꝓ muliere hoc mole
ſtũ habentes: queſtionez mo
uerunt / pponentes ꝙ mulie
rẽ iuitã z renitẽtẽ nec etatis

apte matrimonio exiſtenteꝫ duxiſſꝫ vxorē: ⁊ quoniam ideꝫ vitam cupiebat agere diſſo- lutam demum vtriuſqꝫ ſtudio interueniente fuerūt minus rationabiliter ſeparati.

¶ Nolentes igitur mr̄imonia canonice ꝯtracta leuitate quadam diſſolui mādamꝰ quatenus ſi vobis ꝯſtiterit eos ꝑ iudicium eccleſie nō fuiſſe legitime ſeparatos: eccleſiamqꝫ deceptam ipos faciatꝭ ſicut virum ⁊ vxorem inſimul ꝑmanere. Idem. T. ⁊ clericꝭ ſancte anaſtaſie veron̄.

¶ Retractatur ſententia p̄textu inique cōſuetudinis lata ꝯtra ecclāꝫ. Capitulū. viij.

CUm cauſa q̄ vertitur inter vos ⁊. G. ⁊. A. laicos ſuꝑ domo quā eis ab archip̄bro veronēdita ad examē. I. a poſto. ſe. legati delata fuiſſꝫ poſt ap. ad nos īterpoſitā et receptas inducias quoniam infra terminū tibi filij. T. ad eā pſequendā p̄fixum iter nō arripueras contra te ſententiam pferēs memoratis. G. ⁊. A. p̄teratam domū ſecundū veronen̄. ciuitatis cōſuetudinem adiudicare curauit deinde cum cā fuiſſet ad nos per ap. delata: brixien̄. ep̄s delegatus a nobis ſn̄iam contra vos (ſpreta forma canonuꝫ) ſecundum candem ꝯſuetudinē ſicut p̄fatꝰ legatꝰ fecerat: ꝓmulgauit. ¶ Nos autem ꝯſiderantes ꝙ licꝫ vſus vel cōſuetudinis nō minima ſit auctoritas: nonq̄ꝫ tamen veritati aut legi p̄iudicat p̄ſcriptam ſn̄iaꝫ reuocauimꝰ: ⁊ vos ab ipetitione abſoluentes illorū vobis ⁊ eccl̄e vr̄e domum adiudicauimus ſupradictam. Ideꝫ eboracen̄. archepiſco.

¶ Sententia iniqua retractatur ꝑ ſuperiorē: lꝫ cauſa fuerit appellatione remota cōmiſſa. Si autem continet manifeſtam iniquitatem ē nulla h. d. intelligendo ꝙ ponat duos caſus.

Capitulum nonuꝫ.

INter ceteras: et. infra. Item cum aliqua cauſa ap. re. cōmittitur: ⁊ ſētētia fertur iniq̄ eā euacuari oportet nec ei dꝫ ſtari ſi iniquitatem ꝯtineat manifeſtā.

Clemens tertius.

¶ Sententia lata contra abſentem non contumacem in cauſa mr̄imoniali non valet. h. d. intelligendo ꝙ hec mulier nō fuit cōtumax. Panor.

Capitulum. decimum.

TEnor lr̄arum tuarum oſtendit ꝙ cū inter. R. et mulierem queſtio matrimonij verteretur et theatino epiſcopo commiſſa fuiſſꝫ idem eūdem. R. muliere abſente ab ipetitione ipſiuſ abſoluit. Ceterum eadem mulierea nobis ad te lr̄as īpetrauit vt de cauſa cognoſceres: ⁊ eā fine debito termiares: et infra. Dictꝰ vero. R. a te vocatus ad cām infirmitate pretēta nō affuit ſed q̄ nocte ſequēte aliā ſibi copulare preſumpſit: in eū excōicationis ſn̄iam ꝓmulgaſti: a qua poſtmodū abſolutꝰ ad te veniens oſtēdit lr̄as ep̄i memorati: q̄bus euꝫ ab inq̄etatiōe ipſius abſolutū fuiſſe patebat. Mꝫ igit mlier ſuos teſtes offert ad probādū ꝙ idem. R. eā deſponſationis anulo publice ſubarraſſet: ⁊ tu q̄d ſuper hiſ agere debeas: poſtulas edoceri. ¶ Ideoqꝫ īquiſitōi tue taliter repondemus ꝙ (non obſtante illicita abſolutione quam ep̄s fecit) in cauſa procedas: eidem R. ſub pena excommunicationis artius interdicens: ne ad eam quam ſuperinduxit accedat prius q̄ꝫ fuerit cauſa deciſa. Idem

¶ Sn̄ia diuortij in cauſa matrimoniali rite lata: ad ſolaꝫ coniugis confeſſionem aſſerentis contrarium non reuocatur: ſed interim ei ſtatur/ donec legitime de contrario doceatur. Ita ſummatur vt aliquid de nouo afferat. Pa- nor. Capitulum. xi.

COnſanguinei. Clatricꝭ preſentiuꝫ ſicut tuis litteris intimaſti compaternitatem inter ipſam: et virum ſuum legitime probauerunt ita ꝙ inter eos ſn̄iam diuortij ꝓtuliſti. predicta vero. C. cū ſit tibi poſtmodū ꝯfeſſa ꝙ eius cōmater in veritate an̄ ſētētiā nō fuiſſet: ſed poſt ſeparationē cōpaternitatē cū eo contraxit: ⁊ tandeꝫ ad ſcdās nuptias conuolauit: et infra.

¶ Fraternitati tue reſpōdemꝰ: ꝙ ꝓpter ſolā confeſſionē mulieris nō eſt recedenduꝫ a ſn̄ia per iudicium eccl̄ie rationabiliter promulgata: niſi legitime in contrarium probaretur. Innō. iij. archidia. ⁊ ſacriſte magalon̄.

¶ Si papa contra pronunciationē ſuam conferre bn̄ficium hoc tacito: ſurrepticia dr̄ collatio ⁊ non tenet. Caplm. xij.

CUm olim magalon̄. epiſcopꝰ. P. de caſtro nouo ad vacantē archidiaconatum eiuſdem eccl̄ie noīaſſet. I. ꝓpoſito: vt nullus ibi (niſi prius duplici ſibi voce conceſſa) inſtitueretur per appella. interpoſitam inhibente: ep̄s dictū. P. de archidia. per ſuū anulum inueſtiuit. Prepoſitus vero alium ad eundem archidiaconatum noīare preſumpſit. Tandē. C. predeceſſor noſter. qd̄ factum fuerat ab vtraqꝫ ꝑte caſſauit pronūcians ꝙ aliquibus ſcriberet. vt tā ep̄m q̄ꝫ ꝑſonas ad ordi-

nādū ꝯcorditer archidiaco-
natū monerent: ⁊ eorū ſorte
monitis nō admiſſis hoc ipi
exeq̄ non differrent poſt hec
vero dict⁹ ꝓdeceſſor nr̄. G. q̄
nondū ad diaconat⁹ erat pro
mot⁹ officiū ꝑter ꝯſciētiā pro
curatoris epi apd̄ ſedē apo-
ſtolicā tunc morātis ipm ar-
chidiaconatū ꝯtra ꝓnuncia-
tionem ſuam contulit: ſicut
credimus circunuentus.
¶ No igit inherentes veſti-
gijs predeceſ. no. dicentium
ſniam ro. ſe. cū aliquid fuerit
ſurreptum poſſe in meli⁹ cō
mutari: qd̄ de predicto G. fa
ctū eſt nō obſtāte donatione
quā ab eodē epo i eluſionem
donationis aplice nuper dici
tur recepiſſe: i irritū reuoca-
mus: ⁊ ei lꝫ abſenti cū de ſur
reptione liquido ꝯſtet ſuper
dicto archidiaconatu ꝑpetu
um ſilentiū iponētes ꝑcipien
do mandam⁹ q̄tenus ſepedi
ctum archidiaconatum (ple-
na oim veſtrū q̄ ꝑſentes fue-
rint in eccleſia interueniente
concordia) ordinare curetis.
I dem abbati et conuentui
ſancti zenonis veroñ. ¶ Va-
let ſnia cōtra ius litigatoris
lata ſi ab ea infra .x. dies non
fuerit appellatū. vel ſic et ali
ter. Per ſniam a q̄ non fuit ap
pellatū pōt eccl'ia ſubijci pre
lato iferiori epo ſeu ad aliaꝫ
eccl'iam ptinere. Capl'm. xiij.

Cum iter vos ꝑ eccleſia
vr̄a ⁊ archipbr̄m ⁊ cle-
ricos ſcti ꝓculi ſuꝑ ſubiectio
ne eiuſdē eccl'ie q̄ſtio verte-
ret: ex ꝑte vr̄a fuit ꝓpoſitum
ꝙ dicta eccleſia monaſterio
veſtro pleno iure dꝫ eē ſub-
iecta: videlꝫ in inſtitutione/
deſtitutione: iueſtitura archi
pbr̄i: ⁊ eiuſdē fidelitate ipſius
et fratrum obedientia: corre
ctione/ repreſentatione ad or
dines tonſuratione: ſuſcepti
one criſmatis: letanijs/ et a-
lijs ſimilibus per que plena
ſubiectio declarat ad quod
probandum inſtrumentū pu
blicum conceſſionis B. quon
dam veronenſis epi pars ve-
ſtra in mediū ꝓducebat: quā
conceſſionem ſucceſſor eius
G. ratā habuit ⁊ etiā confir-
mauit. Super his quoqꝫ ter
ro. pō. qꝫ ꝑriarchaꝝ aqleg.
priuilegia ⁊ confirmationes
induxit: quorum vn⁹ de ſubie
ctione plenaria in priuilegio
ſuo euidenter expreſſit quod
ſub teſtimonio A. quondam
veroneñ. epi qui eiuſdem ec-
cleſie archipbr̄ extitit factū
fuerat ⁊ cōpletū: et in eodem
a. priori ſcti zenonis manda-
uit ſua vice ſubſcribi. Adiecit
etiam pars vr̄a. ꝙ inter B.
quōdā abbatē eiuſdem mo-
naſterij: ⁊ ſancti ꝓculi archi
pbr̄m ⁊ fratres ipſius proce
dente tempore de fidelitate

⁊ obedientia manuali contro
uerſia fuit exorta: ad que diu
dilli ſe duntaxat teneri nega
bāt: ⁊ ſuper his teſtes produ
cti fuerunt: tandem prefatus
B. veroneñ. eps quēdam car
dinalem ſequens a quo idem
fuerat iudicatū: ꝙ vel archi-
pbr̄ dimitteret eccleſiam aut
abbati obediētiam repromit
teret ſnialiter diffiniuit: cui⁹
ſnia (cum nulla fuerit appel
latione ſuſpenſa) in rem tran
ſijt iudicatā: ⁊ infra. ¶ Quā-
uis forte dicto iſtrumēto do
nationis non ſit plurimum i
ntendum: nec confirmationi
bus nec priuile. que de ipſo
cauſam et originem accepe-
runt: attendentes tamen ꝙ
quantum ad litigantes ipſos
ius ex ſententia factum fuit
poſtq̄ꝫ in rē trāſijt iudicataꝫ
etiam ſi contra ius litigato-
ris lata fuiſſet: cū contra ius
conſtitutionis expreſſe lata
non fuerit/ veritate geſtorūꝫ
ſermonib⁹ ꝑualente q̄ preſu-
mitur rite per oīa celebrata
diffinimus: vt archipr̄ ſancti
proculi qui pro tempore fue-
rit fidelitatem et obedientiā
preſtet abbati ſcti zenonis.
I dem canonicis nouarieñ.
¶ Snia contra actorem lata
nihil iniqui cōtinens venit in
cauſa ap. confirmanda: lꝫ per
atteſtationes videatur pro a
ctore fuiſſe ꝓbatū: dūmō pro
ſnia cōcurrāt ꝑſūptiōes de q̄
bus hic i l'ra: ⁊ ſm hūc itelle
ctū ē hic caſus ſingularis val
de. Capitulum. xiiij.

Cauſam q̄ inter vos: et
A. clericū ſuꝑ ꝑbenda
nouarieñ. eccleſi e vertebatur
laudeñ. epo de conſenſu par-
tiū cōmiſim⁹ terminādā: qui
pro vobis ꝯtra dictū. A. diffi
nitiuam ſniam promulgauit:
a qua fuit ad noſtrā audiētiā
appellatū: ⁊ infra. ¶ Licet ex
parte ipſius. A. fuiſſet propo
ſitum ꝙ contra formam man
dati noſtri dictus eps ſniam
promulgauit/ ſicut ꝑ atteſta
tiones nitebatur probare: q̄z
tamen iudicis animus non ſē
per ad vnam probationis ſpe
ciem inclinatur: ⁊ ipſa ſenten
tia nichil continebat iniquū:
et eidē iudici de cōi partium
aſſenſu fuerat cauſa commiſſa.
qui vt ſententiaꝫ ferret poſt
examinationē cauſe ab vtra-
qꝫ ꝑte fuerat requiſit⁹: ſentē
tiam ipſam curauimus cōfir
mare. I dem cōſtantino epo.
¶ Si ſnia precipit aliqd fie-
ri ad certum terminū/ tps de
cendij ad appellādum currit
a tpe ſnie: non aūt a die finiti
termini hoc primo. Quadri-
meſtre tps qd̄ a lege datur
condemnatis in pſonali pōt a
iudice ex cā artari: et ſponte
terminū artatū recipiēs: non
poteſt poſt decendiū appel-

lare lʒ non ꝯſtet iudicẽʒ ex cã
terminũ abbreuiaſſe hoc ſe=
cũdo Ab executione ſñie non
appellatur niſi in executione
modus excedat. hoc tertio. h
d. euacuando medullam ca.
ſcd̃m panoꝛ. Capitulũ.xv.

Quod ad ꝯſultationem
et ĩfra. ¶ Quia poſtu
laſti vtrũ appellationi ſit cle
rici deferẽdũ q purgationeʒ
indictã ſibi ꝑ ſñiam ꝛ ad ipi⁹
receptionẽ terminum ꝯpetẽ
tem puta.xx. dies vel ampli⁹
ſine ꝯtradictione recipiens:
et ad diem veniens conſequẽ
ter appellat: cãm non expꝛi=
mens appellandi; nec ſit loc⁹
niſi ſuſcipiende purgationi ꝛ
executioni ſententie a cuius
pꝛolatione ꝛ purgatione iniũ
cta vltra decendium dr̃ efflu
xiſſe. ¶ Taliter duximus re
ſpondendum ꝙ cum poſt. x.
dierum ſpaciũ ſñia in aucto/
ritatem rei tranſeat iudicate
qui ad pꝛouocationis ſubſi=
dium infra id tp̃is non recur
rit: appellandi ſibi aditum de
negauit: cum per hoc videat
per interpꝛetationẽ iuris: la
te ſententie paruiſſe. pꝛeter=
tim vbi cauſa non redditur
appellandi Sed nec execu=
tionẽ ipſius ſententie ideo
conuenit retardari. lʒ ad hoc
agendum q̃drimeſtre temp⁹
regulariter ſit ſtatutum: qꝛ
id artari põt nonnunq̃ʒ a ſe
dẽte ĩ medio: ꝛ etiã pꝛogari.
et q̃ ab ĩitio ſpõte recipit ter
minũ breuioꝛẽ imputari ſibi
põt ꝛ debet: cũ ex hoc videat
ampli⁹ bñficiuʒ contẽpſiſſe:
vñ talis nõ audiet appellans
niſi foꝛte aduerſus euʒ mod⁹
executionis canonicus exce=
datur. Idem decano cãcel. et
c. cañ. lud. ¶ Sententia po=
teſt pꝛobari per teſtes licet
non deponãt de cauſis que ſo
lent iudicem mouere ad ſen=
tentiãdum. Capitulum.xvi.

Sicut nobis ĩtimaſtis
cũ cã q̃ int. H. ſubdia. ꝛ
H. pbr̃m ſuper. v. modijs fru
menti vertebatur ipi ſubdia.
per annos ſingulos exſoluen
dis vobis commiſſa fuiſſet: ꝛ
reſtitutionem ſibi fieri poſtu
laret ſubdi. ſupꝛadictus: ad=
uerſarius ſe ad hoc non tene
ri rñdit: cum alia vice ſuper
hoc conuentus fuerit ꝛ ſentẽ
tialiter abſolutus quod oſtẽ
dere voluit duoꝛum teſtimo/
nio: ex quoꝛũ depoſitione con
ſtitit ꝙ magiſter A. auctoꝛi=
tate epiſcopi lund. ipm abſol
uit ab impetitione ſubdi. me
moꝛati. Uerũ qꝛ teſtimonium
ipſoꝝ quaſi nude pꝛolatum
fuerat: cum de cauſis que iu
dicem mouere ſolent ad ſen/
tẽtiam ꝓferendam nichil di=
xerint: quid tenendũ ſit/ ſedẽ
duxiſtis ap. conſulendam.
¶ Cũ autẽʒ in pleriſqꝫ locis

in quib⁹ copia pꝛudẽtũ habe
tur id moꝛis exiſtat: ꝙ oĩa q̃
iudicẽ mouẽt nõ expꝛimant
in ſentẽtijs ꝓferẽdis: vobis
taliter reſpõdem⁹ ꝙ cũ ex de
poſitionib⁹ teſtiuʒ p̃dictoꝛuʒ
conſtiterit ſñiaʒ a iudice ſuo
pꝛolatã: ꝓpter auctoꝛitatem
iudiciariã p̃ſumi dʒ oĩa legiti
me pꝛoceſſiſſe. Idem aſtoꝛi=
ceñ. epõ et abbati. ſ. iſidoꝛi le
gioñ. ¶ Ab eadẽ ſñia pt. ap=
pellare nedum reus victus/
ſʒ etiam tertius cuius inter
eſt et poterit ſñia quo ad re/
um nil de ſuo iure docentem
confirmari: reſpectu vero ter
tij rõnabiliter appellantis ĩ
firmari. Capitulum. xvij.

Cum ſuper ꝯtrouerſia q̃
inter aurieñ. epm̃ ꝛ mo=
naſteriũ celle noue ſuꝑ ſtatu
ipſi⁹ vertebat: ꝑ epõ diuerſe
ſñie late fuiſſent: nũcius one
teñ. epi per eas oneteñ. eccle
ſiam leſam grauiter q̃rebat:
ad quã pꝛoponebat monaſte
rium pertinere: ꝛ infra. ¶ Cũ
ex parte monaſterij nihil ra/
tionabile fuerit pꝛopoſitum:
ꝛ oñſum: quare ſñia pꝛo epõ
pꝛomulgata debuerat irrita
nũcã q̃ʒtum ad monaſterium
duximus ꝯfirmãdam: ꝛ infra
¶ Mandam⁹ q̃ten⁹ ſi cõſtite
rit ap. ꝑ ecclia oneteñ. rõna=
bilit impoſitã: ꝛ ad eam ꝓſe/
quẽdã nũciũ ei⁹ ĩfra tẽpus le
gitimũ deſtinatum fuiſſe: exe
cutio ſñie differatur ne circa
poſſeſſioneʒ oneteñ. ecclia de
trimẽtũ ĩcurrat: alioqn (ſicut
ius poſtulat) executõi abſqꝫ
oneteñ. ecclie pꝛeiudicio de=
mãdetur: cui q̃ pꝛemiſſa ſunt
non pꝛeiudicẽt quomin⁹ ſuaʒ
valeat cõſeq̃ rõneʒ. cũ res in
ter alios acta nõ noceat re=
gulariter alij iuxta conſtitu/
tiones canonicas ꝛ ciuiles.
Idem. ¶ Si citatus ad ſñiaʒ
ex legitima cauſa iudici igno
ta non comparuit tenet ſñia
eo abſente lata: ſʒ retractat
eo pꝛobante legitimam abſẽ
tie cãʒ. Si vero impedimẽtũ
pꝛobat nõ plene/ non retra=
ctatur ſñia niſi pꝛi⁹ doceat de
ipſius iniquitate. h. d. ꝛ ẽ ver⁹
ꝛ not. ĩtellect⁹ ſm̃ panoꝛ. quẽ
alij doctoꝛes nõ clare diluci=
darunt. Capitulum. xviij.

Cum Berthold⁹ miles
curiã ſuam. P. militi pi
gnoꝛi obligaſſet eodeʒ. P. ſu
blato de medio. A. nepos ei⁹
qui ſucceſſit eidẽ vacante ec
cleſia eiuſdem aſſerẽs ꝙ ius
pr̃onat⁹ cũ vniuerſitate tran
ſiſſet ĩ eum. D. clericũ eiuſdẽ
loci archidiacono ad ſupꝛadi
ctã eccliam p̃ſentauit. qui de
conſenſu epi ipm̃ inſtituit in
eadẽ: in poſſeſſionẽ eũ induci
faciẽs coꝛꝑaleʒ. Pꝛedict⁹ ꝓ
B. dñs fundi. T. ſacerdotem
memoꝛato epõ p̃ſentauit ſed
ipſum epõs non admiſit. Cum

autem dictus. T. aduerſus memoratum. D. ſuper predicta eccleſia depoſuit queſtionem: reme. eps ap. ſe. le. iudicibus negocium delegauit: ad quē cuꝫ atteſtationes vtriqꝫ receptas p ptes poſtmodum remiſiſſent et prefato. D. cum ſuis atteſtationibus accedente: dictus. T. nec per ſe/ nec per rñſalē idoneū comparere curaret: ipſe atteſtationibus inſpectis clerici memorati ipꝫ ab īpetitiōe ſepe dicti. T. ſententialiter reddidit abſolutū: eidem. T. imponens ſilentiū ſuper eccl'ia memorata. Poſtmodum aūt idē pbr̄ ad archiepi pñtiā īfra breue tēpus accedēs/ iuſtaꝫ cām abſentie allegauit. archiepus vero argentino electo et altre ſilue et tudeberneñ. abbatibus dedit ſuis lr̄is in mādatis/ vt ſi iuſtam abſentie cām ille oſtenderet coraꝫ eis predictam ſniam nullius decernerent eſſe valoris et cauſam fine debito terminarent alioquin facerent ſniam obſeruari. Uerum dicto electo ꝛ prefatis abbatibus cōmittentibus alijs vices ſuas ipſi ſubdelegati teſtes ſuper predicto articulo receperunt: a quibus dictus clericus vocē ad nos ap. emiſit: et infra.

¶ Licet autem iuſtam cauſā abſentie minus ſufficienter pbr̄ probauiſſet: nec tamen p iudicaret opinio veritati. R. diaco. cardi. eis conceſſimus auditorem: qui cuꝫ nobis oīa fideliter retuliſſet: ex tenore ſententie archiepꝫ inuenimꝰ circunuentum: tum qꝛ continebatur in illa ꝙ per atteſtationes ipſiꝰ clerici fuerat ſufficienter probatum ꝙ prefatus. A. in poſſeſſione iuriſpatronatus extiterat: cum eundem ad predictam eccleſiam preſentauit: cum tamen per atteſtatiōes illas nichil oſtēſum aliud fuerit niſi ꝙ proq̊dam iure quod de illa eccleſia conſueuit exhiberi patronis predicti. P. ꝛ. A. annuatiꝫ x. ſol. acceperunt tum etiam quia in eadem ſnīa dicitur ꝙ dictus. T. in probatione defecit: cum per atteſtationes ſuas appareat ipſuꝫ ſuam intentionem ſufficienter probaſſe: tum etiam quia cauſaꝫ non recepit ſufficienter iſtructam: cum vnius tantum partis atteſtationes receperit/ que parum faciebant ad cāꝫ Unde ſententiam ipſam duximus irritandam: memorato. T. adiudicantes eccleſiam ſupradictam: cuꝫ per atteſtationes nobis conſtiterit euidenter ipſum a vero patrono fuiſſe ad ſepedictam eccleſiā pñtatū. Idem. Papa in ſententijs quas profert ordi

iuris ſeruat. Caplm. xix.

In cauſis que ſummi pō. iudicio decidunt: et ordo iuris ꝛ vigor eq̄tatꝭ ē ſubtiliter obſeruādꝰ. ¶ Cum in ſilibus caſibus ceteri teneantur ſimiliter iudicare. ¶ Niſi forte cū aliq̄d (cā neceſſitatis ꝛ vtilitatis inſpecta) diſpēſatiue duxerit ſtatuēdū. Idem cōuentui. ſ. leodij. ¶ Secūda ſnīa in diuerſa inſtantia contra primam lata tenet mero iure nec debet infringi: etiaꝫ ſi ſit iniuſta ex quo ab ea nō fuerit appellatum: pſertim ſi prima ſnīa ſecundis iudicibꝰ non fuit oſtenſa. h. d. panor. Capitulum. xx.

Inter monaſteriū ſancti A. rothomag. ꝛ veſtruꝫ ſup modo eligēdi abbateꝫ in mōaſterio vr̄o fuit q̄ſtio agitata: ꝛ infra. ¶ Cū cōſtiterit nobis primā cōmiſſionē non fuiſſe p vltimā reuocatam: tū qꝛ cauſe ſuſpitionis in iure p poſite friuole videbantur: q̄s etiam tanq̄ꝫ dilatorias ante litis ingreſſum opponere debuiſſent quibus coram delegatis eiſdem ſubeundo iudicium/ renunciaſſe videntur: tum etiam qm̄ de priuilegijs ap. ſe. et proceſſu negocij coram primis iudicibus nichil in ſecundis lr̄is dicebatur: quod ſi fuiſſet expreſſum: obtinere mīme potuiſſet. ¶ Nō obſtante ſnīa q̄ pro monaſterio ſcti. A. dicebat fuiſſe plata: q̄ tñ nobis oſtēſa non fuit cū ſi a predictis iudicibꝰ fuiſſet oſtenſa. ea poſthabita cōtrarium ſtatuiſſent: alioquin eam obijcientibꝰ imputet: cū ſub pretextu nouoꝝ īſtrumētoꝝ lites nō debeant inſtaurari. ¶ Factum prioꝝ iudicū ratum et firmū habemus: et eoꝝ ſentētiam cōfirmantes electo a vobis nos ipſi munꝰ benedictiōis (ſaluo iure dioceſani) curauimus exhibere Idem epo decano et cancel. pariſieñ ¶ Tenet ſnīa contra priuilegium oſtenſum vel non oſtenſum ſi ab ea non fuerit appellatum vel ſupplicatum. Capitulum. xxi.

Suborta inter meldēſeꝫ epm ꝛ mōaſteriū rebacenſe ſup ipiꝰ mōaſterij ſubiectione materia q̄ōnis: ꝛ procuratoribus ptiū litigātibus coram nobis: qꝛ p confeſſionem ptis aduerſe cōſtitit eū dem epm q̄ſi poſſeſſionem obedientie in eodem monaſterio habuiſſe: ipſum reſtituendum decreuimus ad eādem. ¶ Uerum qꝛ priuilegium Inno. pape pre. no. libertatem monaſterij plenariam exprimebat: decano ſueſſioñ. ꝛ ſuis coniudicibus dedimꝰ ī mandatis: vt epo in q̄ſi poſſeſſionē obedientie reſtituto: niſi

v add. tex. & add. in c. quali
ter & quando § debent
de accuſa.

ↄtra priuilegiũ rõnabile ali
q̃d obijceret ꝛ ꝓbaret: ſuper
ſubiectiõe mõaſterij ſibi ſilẽ
tiũ ĩponere ꝓcurarẽt: ꝛ infra.
¶ Judicibus aũt cãm inſtru
ctã remittentib⁹: q꞉ cognoui
mus efficaciores epĩ rões:
ſubiectionẽ eidẽ adiudicaui
mus memorati mõaſterij: vt
ibidem habeat tãq̃ȝ dio. epũs
ptãtem, ita tñ vt nullũ ꝑ hoc
ap. ſedi ꝑiudicium generetur
quomin⁹ ſi voluerit ſuã iuſti
ciam ꝓſequatur Nimiꝝ ſi pre
fati Inno. priuilegiũ alexan
dro fuit in iudicio preſenta-
tum: ꝛ ipẽ tulit ſniam ↄtra il
lud intelligitur reprobaſſe.
Si vero non fuit corã eo ex-
hibitum: pretextu priuilegij
de nouo reꝑti predicta non
debet ſnia retractari. I dem
ſctẽ marie in catag. et vallis
ſecrete abbati. ¶ Snia a q̃
fuit appellatum retractatur
ſi conſtat teſtes ad quorum
dicta ſnĩa lata fuit cõſpirato-
res fuiſſe / ꝛ cõtradicẽre ꝑte
receptos. Capitulum. xxij.

Cum. J. ꝛ. A. canonici ſci
dioñ. remeñ. ex ꝑte quo
rundam canonicorum eiuſdẽ
eccleſie noſtro apl'atui refe-
rarint ꝙ abbas eorum ſuper
dilapidatione periurio: ſimo
nia: et quibuſdam alijs erat
multipliciter ĩfamatus: nos
catalañ. epõ et eius collegis
dedimus in mandatis: vt ad
eccl'iam ꝑſonaliter acceden-
tes tam in capite q̃ȝ in mem
bris corrigerent corrigenda
ꝛ ſtatuerent q̃ ſtatuenda vi/
derẽt: ꝛ ĩfra. Judices aũt ab
batis ꝛ canonicoꝝ iuramen/
ta recipientes, abbatẽ ab ad
miſtratiõe ipi⁹ eccl'ie ꝑ ſniaȝ
remouerũt: correctiõe mẽbro
rũ dilata quam tũc non pote/
rãt expedire. A q̃ ſnia cũ pro
curator ꝑdictus ad nr̃am au
diẽtiã appellauerit: ꝓpoſuit
dictã ſentẽtiã reprobandam
tũ q꞉ iudices lite nõ conteſta
ta in ipo negocio proceſſerũt
tũ q꞉ iuramẽta cõſpiratoruȝ
contra ipm recipientes (de-
poſitionibus coram ꝑtibus
minime publicatis / nec oſten
ſis eidem) ad ſniam ꝓcedere
preſumpſerunt ꝛ infra. ¶ Qꝛ
vero de conſpirationis arti-
culo nobꝫ nõ potuit fieri ple
na fides, mandamus q̃tenus
ſi vobis cõſtiterit: ꝙ illi con
ſpiratores fuerĩt q̃ꝝ cõſtat a
iudicibus iuramẽta recepta
qð abbas ꝓbare voluit corã
eis et eorum dicta iudices ſe
cuti tm̃modo (cũ per alios ea
ꝓbata non eẽnt) ſniam protu
lerunt: vos irritantes ꝓceſſũ
eorum in negocio iuxta pre-
dictam formam cõprehenſaȝ
in priorib⁹ lr̃is ꝓcedatis. Si
ꝟo eos ↄſpiratores fuiſſe ne
querit ↄprobare: vel licet de
hoc conſtaret: appareat ta-

men illos nihil ſuꝑ his depo
ſuiſſe ꝑ quib⁹ idẽ abbas fuit
amotus: vel etiã ſi aliqua ſu-
per his depoſuerit: ea tamen
ꝑ aliorũ dicta fuerã: ſufficien
ter oſtẽſa: proceſſum ipoꝛum
iudicuȝ ↄfirmetis q꞉ licet ad
uerſus abbatẽ non debuerit
conſpiratores admitti: iura-
mẽta tñ ipoꝝ de ꝟitate dicẽ
da ſuper ſtatu ipius domus
recipi potuerunt: vt ꝑ ipoꝛuȝ
dicta ſuper alijs fides poſſit
hr̃i: que abbatẽ minime cõti
gebant preſertim cũ tunc ꝓ-
batum non eſſet eos cõſpira
tores fuiſſe. I dem. h. de ca-
ſtro vuarti. ¶ Damnatus in a-
ctione iniuriarum ĩfamis eſt
& ꝑ papam põt fame reſtitui.
h. d. put cõiter ſumaꝛ. c. xxiij.

Cum te ab. e. iniuriarum
actione conuento: eo ꝙ
diceres equũ tuũ non eſſe mi
noris precij q̃ȝ capillos ipſi⁹
iudices qui ſuper hoc cogno
ſcebant te in. x. ſolidos cõdẽ
naſſent: tu timẽs ne ipoꝝ ſẽ-
tentia te notaret ĩfamia: bñfi
cium reſtõnis ad famam a ſe
de apo. implorasti. ¶ Nos au
tem conſiderantes q꞉ nulla
fuerit vel minima facta iniu
ria: volumus te per predictã
ſniam infamia non notari.
I dem. ¶ Reuocata ſnia pro
pter defectũ iuriſdictionis vt
quonus ex iudicibus publice
excõicat⁹ erat / vel ꝓpter in-
rie ordinẽ nõ ſeruatũ: iterum
de pricipali q̃rit. Cap. xxiiij.

Ad ꝓbandũ ꝙ procura
tor dñe: ꝛ ĩfra. ¶ Vos
ãt iterũ agnoſcatꝭ de ↄfirma
tiõis ſnia q̃ lata ẽ a iudicibus
delegatꝭ de electõe cuſtodis
vt eã (ſicut de iure fuerit fa-
ciendũ) ↄfirmare vel infirma
re curetis: ita vt ſi ꝑ eo ꝙ vn⁹
ex delegatis iudicib⁹ q̃ eãdã
ſentẽtiam ꝓtulerũt: excõica-
tionis vinculo eẽt publice in
nodatus q̃ñ ſnia lata fuit: ſi-
cut ꝑ metropolitani lr̃as per
hibetur: aut ex alia iuſta cau
ſa eãdem ſententiam ↄſtite-
rit infirmandam: ipã caſſata
de ipi⁹ electione cuſtodis ite
rum cognoſcatis. G rego. ix.
¶ Res inter alios iudicata
alijs non nocet. fallit in eo
q̃ paſſus eſt illuȝ litigare cui
ſcdo loco ↄpetebat actio: vel
defenſio: vel a q̃ cãm in iure
iudicato habuit. Capm. xxv.

Quãuis regulariter ali
is non noceat res inter
alios iudicata. ¶ Ei tñ q̃ cuȝ
ſibi primuȝ de ea re actio vel
defenſio competebat ſuſtinu
it ſequentem agere. ¶ Ac illi
etiam qui paſſus eſt eum a
quo cauſam habuit experiri
eſt preiudicium generatum.
I dem. ¶ Si duo ordinarij ꝓ
nunciant contraria: tenet ſen
tentia pro reo. fallit in quat-
tuor caſibus hic contentis ꝛ

ſimilibus. Si vero delegati diſcordant: delegans eſt adeundus. Si arbitri: neutra tenet. Capitulum. xxvj

DUobus iudicibus vt accepimus: diuerſas ſniās proferentibus: ſi ex iuriſditōe ordinaria pceſſerūt: tenet p reo non p actore ſnīa: niſi in cā fauorabili: puta mrimōio libertate: dote ſeu teſtamento: pro ipſo fuerit pmulgata. ¶ Si vero ex delegata ptāte vtraqꝫ pendet ſententia ex arbitrio delegātis. ¶ Quod ſi ex compromiſſo: neutra debet habere vigorem. ¶ De appellatiōibus recuſationibus ꝛ relatiōibus. Alexan. iij. exoñ. epō. ꝛ decano londo.

¶ Collatio bñficij fctā poſt appellationē ex pbabili ꝛ veriſimili cauſa īterpoſitaꝫ: eſt ipſo iure nulla. Capitulum. j.

DIlecti filij prior ꝛ clerici de giſebergeñ. grauē ꝗrimoniam trāſmiſerūt ꝙ eboraceñ. archieps aplice ſedis legatus eundem priorē poſt appellationem ſuſpendit: ſuas eccleſias interdixit et canonicos (ſi eidem tanqꝫ priori obedirent) excōicatos denunciauit: ꝛ infra.

¶ Super quibus ſi veritate per idoneas perſonas et famam loci ſollicite inquiſita inueneritis eccleſiarum conceſſiones factas: niſi prior et canonici malicioſe diſtulerint eas quantum ad ſe pertinet ordinare: in irritum reuocetis eaſdem. Idem archiepō remenſi. ¶ Appellatio gnālis reſpectu cauſe non valet.

Capitulum ſecundum.

INter cetera: et infra. ¶ Super eo ꝙ abbas ſcti apolinaris ī clauſtro a te appellationem interpoſuit gnālem ſuper omni cauſa que aduerſus eum aliquo tpē poſſit moueri. Ipſm exinde redarguimus. Nec hmōi appellationem duximus admittendam. Idem abbati ſcti petri. ¶ A correctōe legitima non appellatur: niſi modus excedatur. h. d. ī ſpecta mente.

Capitulum. tertium

AD nſam: ꝛ infra. ¶ Cū vero remediū ap. non iō eſt īuētū vt alicui a religionis ꝛ ordinis obſeruantia exorbitanti debeat in ſua nequitia patrocinium exhibere. ¶ Mandamus ꝗtenus ſi quis ꝗlibet ſubditoꝝ tuorum ad remedium appellationis cōuolauerit: non ideo minus eū iuxta tenorē mandati qð in predicta regula ꝯtinet / ꝛ inſtitutionem ordinis / corrigas et caſtiges. Idē norwiceñ. epō. ¶ Si appellās īfra terminū a iudice a ꝗ appellauit vel a ſe ipō ſtatutū appellationem

non pſequit: ſñie vel iudicio illius ſtare cōpellitur. c. iiij.

PErſonas eccliaꝝ: ꝛ inf. ¶ Si quis ad noſtram audientiam appellauerit: et appellationi ſue plixum terminum pfixerit tu ei diem infra quē aplicam ſe. ꝯuenienter poſſit adire aſſignes: ad quam ſi venire ꝯtempſerit tu illum extunc iudicio tuo ſup his q̄ in q̄ſtione vtuntur ſine ꝯtradictione aliq̄ ſtare ꝯpellas. ¶ Si autem q̄ſq̄ꝫ ap. ſue pfigat terminum cōgruentē nec tñ cauſam ad diem ap. fuerit proſecutus ipſum nichilominus extunc ſñie tue (ſicut de alio diximus) ap. re. parere ꝯſtrigas. Idē remeñ. arhie. ¶ Appellans ad proſequēd hꝫ annum ꝛ ex cā bienniuꝫ niſi iudex moderetur. Et ſi īfra id tempus non pſequitur rata manet ſententia vel redit ad primuꝫ ſi añ ſñiaꝫ appellauit. h. d. Capitulum quintum

CUm ſit romana: ꝛ infra. ¶ F. t. duximus rñdendum ꝙ ſi añ ſñiam vel poſtea fuerit appellatuꝫ hmōi appellationibus annus indulgetur aut ex neceſſaria et euidēti cā bienniuꝫ niſi forte iudex a quo appellatū fuerit ſm locoꝝ diſtātiā ꝛ pſōaꝝ ꝛ negocij qualitatē recuſius tps fuerit moderatus. ¶ Infra qð ſi is ꝗ appellauerit cāꝫ ap. ñ fuerit pſecutus tenebit ſñia ſi poſt ſententiam appellauerit ꝛ a cauſa ſua cecidiſſe videtur. nec ā plius ſup eodē negocio audietur appellans. Si vero a grauamie ꝛ añ litis ingreſſū fuerit appellatum hmōi audietur appellans quoniam ſacri canones etiā extra iudicium paſſiꝫ appellare pmittūt nec ſolent hmōi dici appellationes ſed puocationes ad cāꝫ. Si autē añ ſñiam qs appellauerit. cogit illius ſtare iudicio ad quē noſcit appellaſſe. ¶ Qui verie ipetitur appellare poteſt niſi ſit notorium.

¶ Preterea ſi raptor ſit vl violentus detētor aliene rei ꝗ appellat hmōi appellatō facta in iudicio apud eccliaſticas perſonas ſolꝫ audiri niſi forte manifeſtus raptor vl' fornicator exiſtat. Sicut ille quē abſenteꝫ ꝛ irreq̄ſitū apl's excōmunicauit. Idem eidem. ¶ Corā iudice a ꝗ appellauit ī vna cā poſſū ī alia cōueniri: niſi eū recuſes vt ſuſpectum. Capitulum. ſextum.

AD hec ſi in vna cauſa qs appellauerit et pēdente appel. aliquod crimen committat vel prius commiſiſſe dicatur: vel modo etiaꝫ accuſetur: aut conueniatur de alia re ſuper qua non ſit appellatum: et illaꝫ proferri cōtigat ad audiētiaꝫ iudicis

a quo ĩ alio negocio appella
uit: eum poteſt ſi voluerit tã
ꝙ̃ ſuſpectum vitare. alioquĩ
debebit ei⁹ ſtare iudicio ma
xime ſi ſuus ordinari⁹ iudex
exiſtat. Idez. ¶ Si a iudice
inferiori vn⁹ appellat ad pa=
pam: alius ad inferiorẽ: tene
tur appellans ad papaz ꝯpa
rere ad citationẽ iudicis ĩfe
rioris ſaltez allegaturus ap
pellationem ſuam: alias vale
bit ꝓceſſus a minori: niſi ſci
uerit appellationẽ ĩteriectã
ad papam. Capitulum. vij

SI duobus coraz ſuo iu
dice litigantibus alter
ad noſtram: alter ad ſui iudi
cis audientiam ſuper eodez
negocio appellauerit: ⁊ ille q̃
ad ſuum iudicem appellauit
ad diem appel. veniens ſe ad
eum appellaſſe ꝓponit: eo ta
cito ꝙ aduerſarius ei⁹ ad au
dientiam ro. põ. appellarat:
ſi legitime citatus nec venit
nec reſpõſalem miſit: aut eti
am alias parere cõtemnit: te
nebit excommunicatõis ſen
tentia in eum ꝑ ꝯtumacia ꝓ
mulgata: niſi iudex cognoue
rit eum ad audientiã ro. põ.
appellaſſe. ¶ A ciuili iudice
q̃ nõ eſt de temporali iuriſdi
tione eccl'e nõ appellatur ad
papam. h. d. vſq3 ad finem.
¶ Deniq3 qđ queris: ſi a ci=
uili iudice: ante iudicium vel
poſt ad nr̃az audiẽtiã fuit ap
pellatũ: an hmõi appellatio
teneat: tenet q̃dẽ in his q̃ ſũt
nr̃e tꝑali iuriſditõi ſubcti: in
alijs ꝟo ⁊ ſi de ꝯſuetudie ec
cl'ie teneat: ſcđm iur̃ rigorẽ
credim⁹ nõ tenẽ. Idẽ plebã
no et cl'icis ſcti nazarij de al
bia. ¶ Lapſ⁹ biẽnij nõ ꝑiudi
cat appellanti q̃minus ex cã le
gitima audiatur: ſaltem per
beneficium reſtitutionis in
tegrum. h. d. ſcđz vberiorẽ in
tellectum. Capitulum. viij.

EX rõne ⁊ ĩfr. ¶ Uerũ ſi
appellationẽ biennio e
lapſo interpoſitã a ſñia ꝯtra
vos ꝓlata. ꝓſecuti non eſtis
dũmõ ꝓſecutionez ipi⁹ ꝑ im
potentiã vos ꝯſtiterit omiſiſ
ſe: nolum⁹ ꝙ iuſticie vr̃e debe
at ꝑiudiciũ gñare. Idẽ vigo
rieſi epiſcopo. ¶ Si re⁹ poſt
citationẽ vl' noticiã lr̃aꝝ iuit
ad curiã: delegat⁹ in cã pce=
det. alias nõ. hoc. d. cũ. c. ſug
geſtum infra eo. Capitulũ. ix

MEminimus: et infra.
¶ Ceterum cum ali=
quam cauſam contingit tibi
appel. re. committi: et aduer
ſa pars poſt citationem iter
arripuerit ad ſe. apo. venien
di non minus poteris in ne=
gocio ſecundum iuris formã
procedere. Quod ſi ante ci=
tationem iter arripuerit nõ
eſt aliquatenus procedẽdũ
Idem. ¶ Superſedetur ꝓ=
pter articulũ in quo appel

latum eſt etiã ſuꝑ principali
cã ſi ſine illo articulo expedi
ri non poteſt. h. d. inherendo
littere. Capitulum. x.

SUper eo ꝙ ſollicitudo
tua queſiuit: prudẽtie
tue duximus reſpondenduz
ꝙ ſi de aliqua exceptione q̃
ſtio oriat̃: ⁊ exinde appellati
onẽ fieri ꝯtingat: eidez exce
ptioni erit merito ſuꝑſedẽđ
⁊ ſi principalis cauſa ſine illa
terminari non poterit: ei ni=
chilomin⁹ ſuꝑſedeatur.
¶ Non obſtãte appellatione
ex fr̃a cauſa interpoſita: põt
iudex ad vlteriora ꝓcedere.
¶ Si autẽ aduerſa pars de
fr̃i ſuggeſtione in appellatio
ne ꝓrupit: non eſt ſẽtentia ſu
ꝑ hoc differenda. Idem.
¶ Etiã ꝑ minorib⁹ ſeu leuio
rib⁹ cãis appellari põt. c. xi.

DE appellatiõib⁹ ꝓ cau
ſis minimis ĩterpoſitꝭ
volumus te tenere: ꝙ eis ꝓ
q̃cũq3 leui cauſa fiant nõ mi
nus eſt ꝙ̃ ſi pro maioribus
fierent deferendum. Idem.
¶ Scđm canones appellat
etiam ante ſententiam ſecũ=
dum leges non niſi in quibuſ
dam caſibus hoc primo. Et
appellatio et recuſatio equi
parantur in hoc quia ſicut in
appellatione requiritur cau
ſa rationabilis ita et in recu
ſatione hoc ſecundo. Et tem
pus aſſignatũ iudici ad cãm
decidendam ĩcipit currere a
tempore preſentationis re=
ſcripti: hoc tertio ſecundum
verum intellectum.
Capitulum. duodecimum.

SUper eo: et infra.
¶ Sacri canones an̄
et poſt litis conteſtationem
et in prolatione ſententie et
poſt ſingulis facultatem tri
buunt appellandi: leges ãt
ſeculares appellationẽ (niſi
in caſibus) ãte ſñiam nõ ad
mittũt. ¶ In cauſis ãq3 ec=
cleſiaſticis vbi ap. remediuz
tollit̃: ſicut appellatiõi ita re
cuſatiõi nõ eſt aliq̃ten⁹ defe
rendũ. ¶ Si aũt ĩtra certuz
tꝑs lis decidẽda ꝯmittit̃ ex
tũc t'min⁹ ĩcipit currere cum
iudices cõtigerit lr̃as rece=
piſſe. Idẽ. ¶ Cõuict⁹ ſuꝑ in
iuria clerici vel ſuꝑ adulte=
rio appellare ꝑt niſi ſit noto
ri⁹. h. d. cum ca. ſequenti.
Capitulum. xiij.

PEruenit ad nos ꝙ cuz
clerici ſe conquerãt ab
aliquib⁹ vulneratos: vel al's
eſſe leſos: q̃ impetunt ap. ſe.
appellãt ⁊ ĩfra. ¶ F. t. mãda
mus q̃tenus ſi eoꝝ exceſſus
public⁹ ñ ſit ⁊ notori⁹ eos ec
cleſia cen. cõpellas vt ĩfra cõ
uenients tꝑs ap. interpoſitaz
ꝓſequãt̃. Si vero publicus
eſt ⁊ notori⁹ appellatõis ob=
tẽtu non ꝑtermittas q̃n eos
excõicatos denũcies: ipoſq3

facias ſicut excōicatos cau
tius euitari donec paſſis iniu
riam ſatiſfaciāt: ⁊ cum litterꝫ
tuis ap̄lico ſe conſpectui re=
preſētēt. Idē archiep̄o tole.
¶ Sūmatū eſt. s. c. pꝫ. c. xiiii
Conſuluit nos. f. t. ⁊ in
fra. ¶ Conſul. t. duxi=
mus reſpondendū: ꝙ ſi aliqui
quos manifeſtū ſit ⁊ notoriū
vxorem alterius detinere āt
iniecisse man⁹ violentas i cle
ricum appellauerint: eoꝝ ap
pellationi non ē aliquatenuſ
deferendū. Sed cum multa di
cantur notoria que nō ſunt ꝓ
uidere debes ne qđ dubiuꝫ ē
ꝓ notorio videarꝫ hr̄e Illos
autem q̄ appellant a p̄ſentia
tua cogere debes infra tēp⁹
cōueniens ap. interpoſitā ꝓ
ſeq̄ aut iudicio tuo ap. re. pa
rere. Idem. ¶ Hoc. c. ſum=
matū ē ſupra eo. c. meminim⁹
Suggeſtū eſt (Cap. xv.
aurib⁹ nr̄is ꝙ cū oppſſi
ad p̄ſidium apo. ſe. recurrūt:
⁊ appellatiōe facta iter arri
piunt: aduerſarii eoꝝ ap. int̄
poſitam cognoſcētes: nec ad
p̄ſentiaꝫ nr̄am accedunt: nec
reſponſaleꝫ tranſmittunt: cū
autem ſenſerit illos noſtras
litteras reportaſſe: in voceꝫ
appellationis ꝓrumpunt: et
iter ad nos arripiunt venien
di vt ſic eorum ſollicitudineꝫ
a quibus impetūtur eludant
¶ Tue conſult. t. r. vt ſi quis
dep̄hens⁹ fuerit hoc ex frau
de vel malicia facere: appel=
lationi eius non deferas: ne
qꝫ ob id cauſam tibi ꝯmiſſaꝫ
terminare poſtponas: qꝛ de=
cretalem epiſtolā qua tales
muniri videntur nō ad depri
mendam cuiuſqꝫ iuſticiam ſꝫ
ad remouēdū grauamē nos
feciſſe cognoſcas. Idē ebo
racenſi archiepiſcopo.
¶ Excōicat⁹ pendēte cogni
tōe appellatōis abſolui pōt
ad cautelā. ⁊ ſi apꝫ eū legi
tīe appellaſſe: nō punit ꝓ eo
ꝙ iterī celebrauit diuina. c. xvi
Ad preſentiam noſtraꝫ
. R. preſbitero venien
te: epiſcopo tuſculano: et. P.
ſancte ſuſanne cardi. tuam ⁊
ipſius cauſaꝫ cōmiſimus au
diendam. ¶ Qui ad obiecti
onem tuam lꝫ. R. preſbiter
non eſſet excōmunicat⁹ de iu
re: de facto tamē fecerunt eū
abſolui. ¶ Ideoqꝫ mandaꝗ̄
tenus predictum pbr̄m ꝓ eo
ꝙ poſt excōmunicationeꝫ cō
tra appellationem factam di
uina cantauit: nullatenus in
q̄etes: ſed ad eum ſtatum re
ducas omnia in q̄ erant tēpe
ap. emiſſe. Idē cantu. archi.
¶ Si appellans turbatur in
poſſeſſione ſup qua fuit ap=
pellatum: iudex a quo poteſt
illam poſſeſſionem ſibi refor
mare appel. ī ſuo ſtatu p̄ma.
. h. d. ſꝫ cōeꝫ itellectū. ca. xvii

Cum teneamur ⁊ infra.
¶ Quoniā nos conſu
lere voluiſti vtruꝫ ſi eoꝝ poſ
ſeſſio q̄ ad audientiam nr̄am
appellant turbata fuerit: ti=
bi eam ſibi liceat reformare
eo de quo appellatio ē inter
poſita p̄termiſſio. ¶ Rńt. t.
. t. rn̄. ꝙ ſi exinde ad te quere
la ꝑuenerit: id ordine iudicia
rio tibi licebit experiri. Idē
epiſcopo ⁊ archid. de bonon̄.
¶ Gńalis ⁊ vaga appellatio
reſpectu cuiuſlibet grauami
nis nō valet. ſed reſtricta ad
certā cām ſic. Capitulū. xviii
Conſuluit: ⁊ ifra. ¶ Cō
ſult. v. t. r. ꝙ ſi gńaliter
ap. q̄s interponeret ab omni
grauamine qđ ſibi poſſet cō
tingere: hmōi ap. tenere nō
dꝫ ¶ Si v̄o ab aliquo iudice
ſup oī grauamie quod ī vna
cauſa ſibi poſſit inferri: quā
qꝫ generalis appellatio ſit ī
terpoſita appellationi tn̄ ei⁹
eſt ab eodē iudice deferēdū
Idē ꝫamoreń. ep̄o. ¶ Ap=
pellatio friuola non excuſat
iferiorē q̄min⁹ teneatur obe
dire ſuperiori et vt de ꝯtēp=
tu puniatur: niſi innocētiam
ſuam aliter purget. h. d. Et ē
caſus notabilis in eo ꝙ dicit
tur iſtum eſſe puniendum.
Capitulum. xix.
Cum parati eſſem⁹ tuas
petitōes admittere. I.
diaconus card. oli ap. ſe. leg.
ꝓpoſuit ꝙ cū ad ei⁹ vocatio
neꝫ ꝯtēpſiſſes accedere: in ꝑ
ſonā tuaꝫ excōicatiōis ſn̄iaꝫ
ꝓmulgauit: ⁊ inf. ¶ Cūqꝫ. R.
canonic⁹ beati Iacobi firmi
ter aſſeueraret ꝙ in legatio
ne regis eſſes: ⁊ ideo non po
tuiſſes ad vocationem predi
cti cardi. accede. ¶ Cardi. e
contra aſſeruit ꝙ nō in lega
tione regis ſꝫ in ſalamantina
eccl̄a te ſu⁹ nunci⁹ inueniſſet
⁊ infra. ¶ Nos v̄o attenden
tes ꝙ te nō decuit ꝯtemnere
obtentu ap. ad vocationē ve
nire legati: p̄cipim⁹ q̄ten⁹ vl
in ꝑſona ꝓpria vel ꝑ nuncios
idoneos ap̄lico te cōſpectui
rep̄ſētes innocentiam tuā (ſi
poterꝫ) oſtenſur⁹. Idem cantu
arienſi archiepiſcopo.
¶ Si mandatum factuꝫ ei q̄
iurauit ſtare iudicio eccl̄e ex
cedit limites iuramēti ⁊ lici
te ꝑmiſſionis appellare po=
terit: alias ſecus. h. d. compē
dioſe. Ab. ſic.
Capitulum. xx.
Ad hec: ⁊ inf. ¶ Preter
ea de his q̄ iuramētuꝫ
p̄ſtant ꝙ eccl̄e ſtabūt iudicio
⁊ poſtea appellāt. ¶ Id tua
ſollicitudo prouideat vt eos
ſeruare quod iurant: vel in=
fra. xl. dies poſt appellatio=
nem interpoſitaꝫ iter arripe
ad ipſam proſequendaꝫ com
pellas. Idem carnotēſi ep̄i.
¶ Sūma vt ſupra capi. pro
ximo. Capitulum. xxi.

Queſtioni quā facꝫ vtꝝ
appellatiōi illiꝰ ſit de
ferendū qui (ſicut moris ē)
preſtito iuramento abſolui
meretur: et anteq̄ꝫ ei mande
tur aliquid vel mandato re=
cepto cā ſubterfugij appel=
lauerit. ¶ Rñ. ꝙ appellatiōi
que iuramento eius debeat
derogare non eſt in aliq̄ de=
ferendum: ſed ſtatim erit in
eandem reducendus ſniam
que (donec mādatum ſuſce=
perit. et ſuſceptuꝫ pro poſſe
fuerit ꝓſecutꝰ) dꝫ firmit̄ ob/
ſeruari. I. dē vintonen̄. epō.
¶ Appellans ab ordinario
poſtea de delicto ab eo ꝯmiſ
ſo puniri p̄t p ipm ordinariū
h. d. Sꝫ ſupple ad textū ideꝫ
eē de antea ꝯmiſſis ſi nūc de
illis accuſat̄. vt. c. ad hec. ſ. e.
eo. et. c. propoſuit. infra. e.

Capitulum. xxij.

Preterea de his qui ad
ſedē apo. appellant: et
poſtea grauia cōmittentes:
ſe dū cōueniunt̄ appellatiōe
tuent̄. ¶ Duximus rñdendū
ꝙ eos appellatio nō dꝫ i ſua
iniq̄tate tueri q̄minꝰ eoꝝ ex
ceſſus cēſura canonica puni
antur. I. dē grāden. patriar
che: et ſancti vitalis preſbi/
tero cardinali. ¶ Qui nō de
tulit appellationi ſui aduer
ſarij: de ſua poſteriori circa
idem contra eum excipere
nequit. Capitulum. xxiij.

Conſtitutꝫ i p̄ſñtia nr̄a
abbate ſci felicꝫ ꝛ p̄ſ/
bitero. R. p cōtrouerſia q̄ de
electiōe torcellane eccl'ie eſt
ſuborta: ꝛ īfra. ¶ Ideoq̄ꝫ mā
damꝰ q̄tenus ſi archidiaco.
poſt appel. ꝛ denūciatiōeꝫ ex
cōicatiōis ad noīatiōnē ſepe
dicti. C. pceſſerit. ꝛ primice=
riꝰ cū canonicꝫ ꝛ plebanꝰ cuꝫ
aſſēſu cleri epatꝰ vel maio=
ris ꝛ ſanioris ptis p̄nolatuꝫ
J. in epm et paſtorē elegerit
nō obſtāte appel. prefati ar/
chidia. ſi ipe appellatiōi pūs
facte nō detulit: electiōeꝫ de
p̄fato. J. factā auctoritate a
po. cōfirmetꝫ. I. dē eboracē.
archiepo. ¶ Appellās ab or
dinario ī vna cā ī alijs corā
eo rñdere tenet̄: pōt tñ eū re
cuſare vt ſuſpectū niſi ꝯuēia
tur de crimie manifeſto: ꝛ iq
nō cadit excuſatio nec ſuſpi
tio: vt qꝛ imponit̄ pena iuris
ſurgēs ipo facto. h. d. ſm lēd
lectrum interinſecum. C. xxiij.

Propoſuit nobꝫ. M. de
ricꝰ tuꝰ ꝙ ſepe ꝯtingit
vt cū aliq̄s ſup aliq̄ cā appel
lat: ī alijs cauſis ī qbꝰ nō eſt
appellatū reſpōdere recuſet
¶ Sup quo. t. t. r. ꝙ lꝫ p illa
appellatione nō minꝰ tenea
tur ī alijs (ſup qbꝰ appella
tum nō eſt) rñdere. iudex tñ
a q̄ appellatur (q̄ illi a ī no ſu
ſpectꝰ eſt) eū nō dꝫ ad rñden
dū ſup alijs cōpellere: niſi p

crimine adeo graui ꝛ manife
ſto q̄ ipō actu merito ſit dam
nandꝰ. I. dē cātuarien̄. archi/
epo. ¶ Abſoluit̄ excōicatus
cautiōe recepta lꝫ aduerſa=
rius vel excōicator ne abſol=
uatur appellet. h. d. ſm vnum
intellectū quē tñ oportet limi
tare qñ excōicatio nō fuit la
ta pro manifeſta cōtumacia
vel offēſa: qꝛ tūc nō dꝫ abſol=
ui niſi ſatiſfactiōe precedēte
vt in. c. ex parte. ſ. īfra de ſb.
ſignifi. Capitulum. xxv.

Qua fronte nos cōſule
re valeas nō videmus
cū dicaris ordinē iuris per=
uertere iā eīm nō in eccl'ia ſi=
cut eſt canonicū ꝛ honeſtum:
nō etiā in palatio nō in came
ra tua: ſed ī camera regis cō
tra debitū iuris ꝛ pontifica=
lis officij dignitatē epoꝝ ele
ctiones diceris cōfirmare et
infra. ¶ Sane ſi quis pro cō
tumacia vel alia qualibet cā
interdicto vel excōicatione
tenetur aſtrictꝰ: ꝛ offert ſe ad
iuſticiam de his pro quibus
ſniam ipaꝫ excepit: iudex eū
(ne in excōicatione decedat)
abſoluere poterit: etiaꝫ ſi ps
aduerſa ne abſoluat̄ appella
tionis obſtaculuꝫ iterponat
ab ipo tñ añ abſolutionē ſuf=
ficienti cautione recepta: ꝙ
vel ī preſentia roma. pon. ad
cuius audientiam appella=
tur: ſi maluerit aduerſarius

vel coram iudice cui cauſam
delegauerit iuris pareat eq̄
tati. ¶ De his etiam qui con
querūtur ſe irrationabiliter
excōicatiōi vel iterdicto ſup
poſitos: illud idē dicimꝰ etiā
ſi hi q̄ hmōi ꝓtulerīt ſniaꝫ ad
ſe. ap. duxerint appellandum
Idem in concilio lateran̄.
¶ Prelatꝰ ſubditū ſuſpendē
vel excōicare non dꝫ niſi mo/
nitione p̄miſſa: nec ſubditus
ꝯtra diſciplinā eccl'aſticā ap/
pellare p̄t, maxie ſi eſt religi
oſus. Et iudex a q̄ p̄figit ter
minū appellanti ad appellati
oneꝫ ꝓſequendam: intra quē
ſi non proſequit̄ iudex a quo
reaſſumit iuriſdictionem.
Appellans vero non proſe=
quens appellationem ſuam
condemnat̄ ī expenſis appel
lato hoc ꝓſequenti. Ca. xxvj.

Reprehenſibilis: et in=
fra. ¶ Preſenti decre=
to ſtatuimꝰ vt nec prelati (ni
ſi cano nica monitione premiſ
ſa) ſuſpenſionis vel excom=
municationis ſniam proferāt
in ſubiectos: niſi forte talis
ſit culpa que ipſo ſuo genere
ſuſpenſionis vel excōicatio=
nis penam inducat. ¶ Nec
ſubiecti contra diſciplinam
eccleſiaſticam in vocē appel.
erūpant ¶ Si vero quiſq̄ꝫ p
ſui neceſſitate crediderit ap
pellandum: competens ei ad
proſequendam appellationē

terminus prefigatur: infra
quem ſi forte pſequi neglexe
rit: tunc epus libere ſua au=
ctoritate vtatur. ¶ Si autē
in quocunqȝ negocio aliquis
appellauerit: ꝛ eo qui appel/
latꝰ fuerit veniēte q̄ appellat
venire neglexerit ſi q̄d ꝓpriū
habuerit ꝯpetētē illi recōpē
ſationem faciat expenſarum
vt hoc ſaltem timore territꝰ
in grauamen alterius non fa
cile quis appellet. ¶ Preci=
pue vero hoc in religioſis vo
lumus obſeruari ne religioſi
cum pro aliquo exceſſu fue=
rint corrigendi: contra regu/
larem prelati ſui et capituli
diſciplinam appellare preſu
mant: ſed hūiliter ac deuote
ſuſcipiant quod ꝓ ſalute ſua
fuerit eiſdem iniunctum.
Idem. ¶ Iudex a quo non
obſtante appellatione cogno
ſcit de cauſa ſi appellans nō
proſequitur hoc primo. Et iu
dex vt ſuſpectus recuſatus
poteſt alteri cauſam commit
tere. hoc ſecundo. Ca. xxvii.

AD hec: ꝛ infra. ¶ Cuȝ
a te ſuper aliqua cau=
ſa fuerit appellatum: fas ti=
bi ſit appellantes appellati=
one remota compellere: vt vl̄
appellationem interpoſitam
proſequantur: vel coram te
iuris pareant equitati.
¶ Aut ſi alterutra partium
te ſuſpectum habuerit: te in
ſiſtente iudicem eligant: qui
propoſitam inter eos valeat
dirimere queſtionem. Idem
ſalabriteñ. epiſcopo.
¶ Si canonicus ad reſiden
tiam monitus appellat: ſta=
tuitur ſibi terminus ad ap=
pellationem proſequendam
ꝛ interim deſeruitur benefi=
cio per vicarium de fructibꝰ
beneficii ſuſtentandum: ꝗ̄ ſi
appellationem non proſequi
tur / vel reſidentiam non fa
cit: priuatur prebenda.

Capitulum. xxviii.

PEruenit ad nos ꝗ cum
A. eccleſie tue canoni=
cum vt in ea reſidētiam face
ret monuiſſes: in appellatio
nem prorupit: ꝛ infra. ¶ Cuȝ
āt fruſtratorie dilationis cā
videatur dictus canonicus
appellaſſe: mādamus quate=
nus eū ſtudioſe moneas vt i
eadē eccleſia reſidentiam fa
ciat vel infra terminum eam
proſecuturus iter ad nos ar
ripiat veniendi. Interim ve/
ro alicui honeſte pſone vi=
ces eius ī eccl̄a pretaxata cō
mittas: ꝛ ei de bñficiis illius
aſſignes vñ poſſit congrue
ſuſtētari. Quod ſi p̄libatus
A. alterū iſtorum adimplere
neglexerit tu de prebēda ſua
priues eūdē: ꝛ eā alii idonee
pſone ꝯcedas. Idē. ¶ Iu
dice iuriſdictionē exequente
nō appellatur. Capitulū. xxix

COnſuluit nos. t. f. vtꝝ
ſit appellationibꝰ defe
rēdū a rege frācoꝝ ꝓ iudeis
interpoſitis vt mācipia deti=
neant xpiana: ꝛ ifra. ¶ Nō cō
uenit vt ꝑ hmōi appellatiōi
bus ab obſeruatione decreti
debeas abſtiere. Idē genuē
ſi archiepō. ¶ Qui añ citatio
nem vl̄ noticia līraꝝ miſit nun
cium ad papaȝ appellare pōt
ne delegatus procedat: ſecuſ
ſi pꝰ. Capitulum. xxx.

AD hec ſicut aſſeris: et
infra. ¶ Añ. ꝗ iudex ſi
ei cōſtiterit appellantē añq̄ȝ
ptes eſſent citate: vel delega
tio cāe ꝑueniſſet ad ipm qui
appellatōis inſ̄ponit obſta=
culū nūciū ad ſe. ap. deſtiaſſe:
facte dȝ appellationi defer=
re ſed ſi poſt citationē fuerit
deſtiatꝰ / ſatȝ p̄t exeq̄ qd̄ man
dat. Idem. ¶ Qui nō detulit
appellatiōi iterpoſite ad pa
pā mittit cū līis ordinarii ad
curiam puniendꝰ. Capi. xxxi.

DE priore: ꝛ infr. Cete=
rū ſi p̄fatuſ canonicus
priorē propter ſuas enormi=
tates manifeſtas que ipſum
notabilē reddūt ad ſe. ap. ap
pellauit: ꝛ ipſe tali ap. defer=
re contēpſit: eū cum līis tuis
veritatem cōtinētibꝰ: de tan
to exceſſu ſatiſfacturꝰ ad ſe.
ap. venire cōpellas. Idem
¶ Contra ꝯfeſſōes regulares
appellatio religioſuȝ nō de=
QUia nos (ſ̄ē di. c. xxxii
ꝛ infra. ¶ Ut abbates
q̄ de aliq̄ publica ifamia pu=
blice reſpſi ſunt aut cōuicti
deide in cōi capl̄o ꝯmoniti ꝑ
latiōi cedere noluerit: appel
lādi nō habeant facultatem.
Idē. ¶ Iudex a quo p̄t p̄fi=
gere terminū appellāti ad ꝓ
ſequendā appellationeȝ: quo
lapſo reaſſumit iudex iuriſdi
ctionem. Capitulum. xxx. iii.

AD aures nr̄as: ꝛ infra
¶ Appellāti ad pſecu
tionem ap. terminꝰ cōgruus
prefigatur: infra quē ſi ap. nō
fuerit proſecutus: extunc cō
pellatur ſtare iudicio delega
ti. Idem. Abuleñ. epō. ¶ Si
precedente grauamine quis
ſubmittit ſe ꝓtectioni ſupio
ris habetur pro appellante:
dūmō ſeruauerit ea que ī ap
pellatione ſunt neceſſaria.

Capitulum. xxxiiii.

AD audientiam noſtraȝ
noueris perueniſſe ꝗ
cum zamoreñ. epȝ G. pbr̄m
eccl̄ie ſancti iacobi zamoreñ.
multipliciter moleſtaret: tan
dē idem pbr̄ ſe ꝛ eccl̄iam ſu=
am noſtre protectioni ſubie=
cit: ꝛ infra. ¶ Licet autem p̄
dictus pbr̄ ex ſimplicitate
forte verbum ap. non expreſ
ſerit: qꝛ tñ poſtq̄ȝ ſe ꝛ ſua nr̄e
ꝓtectiōi ſubiecerat nō debu
it ſine cāe cognitiōe aliq̄ ſnīa
ꝯdēnari: mandamus q̄tenꝰ (ſi

ita tibi ↄſtiterit) ſniam quaꝫ prefatꝰ epẜ in eūdē pbr̄m tulit ↄnūcies nō tenere. Idem archi. terracoñ. ¶ Cā nō eſt ad iudicē a q̄ remittenda ap pellatiōe adhuc nō iuſtifica ta niſi de partium conſenſu.

Accepta cō (C. xxxv. queſtione canonicoruꝫ papiſloñ. ⁊ ifra. ¶ Non dꝫ ad eos cā remitti: niſi ptes conſenſerit: a qbꝰ noſcit appellatū. Luciꝰ. iij. gualtero linco. cano. ¶ Delegatꝰ etiā datus cū clauſula: appellatione re mota recuſari pōt ſi eſt ↄſanguineꝰ ipetrātis: vł ſi fuit aduocatꝰ eius i illa cā. C. xxxvi.

Poſtremo fraternitati tue lr̄is pn̄tibꝰ intimamus ꝙ ſi cauſa alicui fuerit delegata: qui conſanguineus ſit illius qui litteras impetrauit: aut in eodem negocio aduocati officio functus vel ex alia iuſta cauſa ſuſpectus: hmōi delegatꝰ non immerito poterit recuſari q̄ꝫuiſ ap. re. fuerit ei negocium delegatum. Idem norwiceñ. epō ¶ Snia interdicti non ſuſpēditur per appellationem ſequentem. Capitulum. xxxvij.

Ad hec quoniam ſub interdicto aliqui conſtituti appellant: et deinde illd̄ ſeruare contemnunt quid in hoc caſu ſeruandum ſit conſulere voluiſti. ¶ Noueris igit ꝙ ſicut poſt appella. excōicari nō pn̄t: ſic iterdictuꝫ nequeūt cui ante appell. eos cōſtat ſuppoſitos declinare. Clemens tertiꝰ. ¶ Iudex appellatiōis remittit appellantē ⁊ cām ad priorē iudiceꝫ niſi ſibi ↄſtiterit a grauamine vel iniuſta ſnia fuiſſe appellatum. Capitulum. xxxviij.

Cum in eccl̄ia: ⁊ infra. ¶ Accepimꝰ ꝙ quidā clerici de gua. occaſione iudicij tui qđ velle obſeruare ſe iactant linconieñ. epi iudicis ordinarij ſine cā rōnabili cognitionem. euitant. ¶ Unde mandamus quatenꝰ ſi qñ contigerit aliquē de clericis a ꝑ fato epō ad tuam audientiaꝫ appellare: non ante appellationem admittas q̄ꝫ tibi conſtiterit eam vel a grauamine vel iniuſta condemnatione porrectam alioquin ipſꝫ ad ꝑdicti epi audientiam remittas ap. re. eius iudicio parituram. Idem. ¶ Si appellās q̄ nō proſequitur redit ad iudicem a quo ⁊ iterum grauatur: non obſtante prima deſertione/ pōt iterum appellare. h. d. ⁊ eſt caſus notabilis. Panor. Capitulum. xxxix.

Directe nobis tue lr̄e demonſtrarūt ꝙ cuꝫ in tua pn̄tia cā cuiuſdaꝫ mr̄imonij tractaret in qua pars viri ↄſanguinitatis vinculū oppo

nebat: ⁊ pars mulieris ad ſe. ap. appellaſſet nec appellationē ſuā ꝑfixo termino fuerit pſecuta: poſtmodū ea renūciante appellationi quam fecerat: tu in cauſe cognitione procedens de parentela teſtimonia recepiſti: ve℞ quia mulieris ps ite℞ appellauit poſtulas vtrū ad calculū ſententie pcedere valeas edoceri. ¶ Rñdemꝰ igit ꝙ lꝫ iuxta decretū. late. conci. poſtq̄ꝫ in termino pſequende ap. ſtatuto appellās ſuā ap. nō fuerit proſecutuꝫ auctoritate tua libere poſſis vti: tñ quia iteruꝫ appellauit (cum ſm̄ iura ei licuit i eadē cā bis appellare) ſe a iuriſditione tua fecit exēptam preſertim cum hic ad ſeparationeꝫ mr̄imonij quod eſt res fauorabilis: intentio viri pcedat. Celeſti. iij. ¶ Snia excōicationis ſuſpēſionis/ vel interdicti lata ſub conditione ſuſpenditur ſi añ ↄditiōis euētū fuerit appellatū. h. d. inherendo ꝟbis lr̄e vt ſic ſatiſfaciat cuilibꝫ lectu re. Et ē deciſio ſubtil' ⁊ multū allegabilis. Capitulum. xl.

Preterea requiſiti fuimus ſi quis iudex ita ꝓtulerit ſniam: niſi ſempronio infra. xx. dies ſatiſfeceris te excōicatū vel ſuſpenſum/ aut interdictum eſſe cognoſcas: ille in queꝫ fertur ſnia medio tp̄e appellās ad diē ſtatutuꝫ minime ſatiſfecerit: vtrū ille ſnia tali ligetur: aut interpoſitione ap. tutus exiſtat. ¶ Videt aūt nobis ꝙ hmōi ſniam ap. obſtaculū debeat ipedire. Idē. ¶ Si per reſcriptum cōmittant̄ plres articuli ↄnexi: ⁊ in vno remoueatur appellatio: itelligitur remota etiam in alijs. h. d.

Capitulum. xlj.

Secundo requiris: cum pluribus articulis in vna cōmiſſiōe poſitis in vno tm̄ ↄtingit appellationem expreſſe vetari: vtruꝫ appellatio teneat/ ſi ſuper alijs fuerit appellatū. ¶ In quo t. r. ꝙ cum ſcđm btm̄ gre. verba itentioni deſeruiant: ⁊ hec ſit noſtra intentio vt de omnibꝰ articulis qui in commiſſione ponunt̄ iuſticia ſuum conſequatur effectuꝫ: in omnibus appellatio intelligitur interdicta. Nihil em̄ intereſt: vtrū inhibeatur pio an ſcđo: medio an in fine cū (ſicut vtriuſq̄ꝫ iuris argumenta nos docent) ea q̄ in principio ad medium ⁊ ad finē: illa ꝟo que in medio ad finem atq̄ꝫ principium ſepe referri contigat. ¶ Cauſa ſuſpicionis proponenda eſt coraꝫ iudice qui recuſatur et probanda coraꝫ arbitris. h. d. ¶ Tertio poſtulas edoceri: ⁊ ifra. ¶ Conſul.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA GRANADA

t.t.reſpõ.ꝙ cũ aliquis iudicẽ
ꝓponit ſe habere ſuſpectum
ſuſpitionis cãm corã eodẽ al
legare tenet̃ ſ; partes vt ĩ ali
quos nõ valde remotos ↄue
niant ꝑ eundẽ iudicẽ debent
cogi corã qb⁹ ſi cã ſuſpitiõis
infra terminũ cõpetentẽ ꝓba
ta nõ fuerit: tũc demũ aucto
ritate ſua iudex vtet̃. Nõ ſi
corã ĩpis cã ſuſpitionis ꝓba
ta fuerit: cauſe cognitõi ſuꝑ
ſedere tenebit̃ recuſat⁹. Jpã
nãq; rõ dictat: q: ſuſpecti ⁊ i
mici iudices eẽ ñ debẽt. Idẽ
¶ Nõ tenetur iudex vel ad
uerſari⁹ deferre appellatiõi
cui nõ detulit appellãs. c.xlij
An ſit deferẽdũ ap. illi⁹
quẽ aduerſarius de ex
poliatione poſt ap. legitie in
terpoſitã ſibi factam parat⁹
eſt incõtinenti cõuicere: nos
duxiſti ꝑ tuos nuncios cõſu/
lendos. Rñdem⁹ ꝙ cũ ĩ eo q̃s
puniẽd⁹ ſit in quo deliq̃t qui
appellatiõi deferre neglexe/
rit/ ſe beneficio reddit ap. in
dignũ. Jnno. tertius illuſtri
regi francoꝝ. ¶ Habet duos
intellectus ſcðm p̃mũ hoc i
tendit. Merus executor non
recuſatur nec ab eo appella
tur niſi modum excedat: ma
xime ſi eſt datus cum clauſu
la ap. re. ſcðm aliũ intelle
ctum. h.d. A iudice ſuſpecto
nõ receditur per appellatio
nem niſi modum excedat.

Capitulum.xliij.

Nouit ille q̃ nichil igno
rat: ⁊ infra. Preterea i
terdicti ſententiam cardi. nõ
edidit: ſed potius publicauit
nec fuit dictator ipſi⁹: ſed ve
rus executor. Vñ cum ſcðm
ius ab executoribus appel
lari non poſſit: niſi forſan mo
dum excederent in exequen
do: nos etiam in lr̃is ſuꝑ hoc
directis ad ipm appellatõis
curauimus obſtaculum inhi
bere: appellatiõi ab eo inter
poſite non fuerat deferẽdu;.
¶ De ſuſpitiõis aũt obiectu
licet eum merito tibi ſuſpe
ctũ nõ fuiſſe credamus: non
tñ et ſi fuiſſet ꝓpter appella
tionẽ interpoſitam ab eo de
ſiſtere debuiſſet: ad quod nõ
ꝓprio motu: ſ; nr̃o potius p̃
cepto proceſſit. Idem. ¶ Si
appellatio recipitur a iudice
vel approbatur a parte: ter
minus ad eã proſequendam
prefixus obtinet vicẽ perem
ptorij vt in abſentẽ procedat
acſi peremptorie fuiſſet cita
tus: nec talis terminus pre
ueniri poterit ab aliqua par
tium. Capitulum.xliiij.

Sepe contingit ꝙ cum
ad nr̃am audientia; ap
pellatur: propter defectũ par
tis alterius neq; ꝑ ſe: neq; ꝑ
rñſalem idoneũ ap. inꝑpoſitã
proſequentis: vel forſitan ex
malicia reſponſalis manda

tum procuratorium occultã
tis: lites que de facili pote
rant terminari: remaneant in
deciſe: cũ frequenter iuris q̃
ſtio moueatur cuius apð nos
probationes neceſſarie non
exiſtunt: ⁊ interdictum etiam
facti queſtio de leui poſſet ꝑ
tibus preſentibus cõproba
ri. Unde licet in lateranẽ. con
cilio fuerit conſtitutũ vt ſi in
quocũq; negocio aliquis ap
pellauerit ⁊ eo qui appella
tus fuerat veniente: qui ap
pellauit venire neglexerit: cõ
petentẽ illi recõpenſatione;
faciat expenſarum: vt hoc ſal
tem timore deterritus: in gra
uamen alterius nõ facile q̃s
appellet. ¶ Quia tamen pro
pter hoc queſtiones proro
gantur: preſenti decreto ſta
tuimus: vt ſi huiuſmodi ap
pellatio vel a iudice recepta:
vel a parte fuerit approbata
poſt terminum ap. prefixum
edicti peremptorij vires ob
tineat: ita videl; : vt extunc ĩ
abſentem perinde procedat̃
acſi peremptorie vocatus ad
iudicium extitiſſet. ¶ Quod
ſi forſitan interpoſita prouo
catio malicioſe recepta vel
approbata non fuerit: cum
conſtiterit legitime prouoca
tum: nihilominus eam vigo/
rem volumus obtinere.
¶ Saluis conſtitutionibu;
de ꝓuocantib⁹ poſt ſniam ꝓ

mulgatis: quib⁹ appellatio
nes ſuas ꝓſeq̃ non curãtib⁹
poſt terminu; appel. ꝓſequẽ
de prefixũ rata manet ſnia q̃
fuerat appellatiõe ſuſpenſa.
¶ Quicq̃d aũt cõtra citatio
nem ꝑemptoriã poſſet ab ab
ſente proponi: aduerſus ap.
hmõi valeat allegari. ¶ Si
q̃s aũt terminum ap. preuen
iens tacita veritate lr̃as im
petrauit: ⁊ careat impetrat;
et penã contumacie non eua
dat. ¶ Hoc aũt ĩ litibus ſiue
iudicijs exercẽdis volumus
obſeruari. Idem lemouicẽ.
et caturceñ. ep̃is. ¶ Appella
tione deſerta per negligen
tiam appellantis põt iudex
ex offõ procedere in caſibus
in quib⁹ eius offm̃ exuberat
⁊ ẽ caſus valde notabil' c.xlv
Conſtitutus ĩ p̃ñtia no
ſtra arch. claremõteñ.
nobis expoſuit ꝙ claremoñ.
decanatu vacante/ quidã ca
nonici vota ſua in ep̃; tranſtu
lerunt ⁊ ep̃s cum quibuſda;
alijs expreſſe ↄſentientib⁹ in
eundem archidi. et contulit
decanatũ. xi. canonicis prius
appellantibus ne quis aſſu
meretur preter aſſenſu; oĩm
in decanũ: cũ electioni ei⁹. xxv
(tũ per ſe tũ ep̃o medio) con
ſentirent. ¶ Cũq; ſancti mar
celli pbr̃ cardinalis tunc ap.
ſe. le. per partes illas tranſi
tũ faceret non vt appellatio

ni ad nos iterpoſite deroga/
ret ſed vt inſtructā trāſmit=
teret ad nos cām : ſcti egidij
⁊ ſcti andree abbatibus: exa
minationem delegauit ipius
⁊ mādauit eiſdē vt partē con
tradicentem electioni decani
citarent ad ipm ꝯtradictiōis
ſue cāz in eiꝰ pñtia oſtēſuraʒ
⁊ ifra. ¶ Intellecto igit̄ ꝑ aſ
ſertionē cardiñ. ꝙ ſub ea for/
ma fuerat appellatū : ne ſine
aſſenſu oim ꝓcederet̄ in ele=
ctione decani: ⁊ ꝙ appellātes
ap. infra annum non fuerant
ꝓſecuti: nec erat ꝓpter qđ eiſ
eſſet biennīū indulgendum:
cū ſicut bis īfra tpˢ legitmū
ſimplicē nūcium ad ſe. ap. de
ſtinarāt: ſic potuiſſēt ſaltem
ſemel ꝓcuratorem idoneum
deſtinaſſe: ne tñ perempto=
rias exceptiones ex eorum
parte propoſitas videamur
ſub ſilentio preterire manda
mus quatenus ſi vobis con=
ſtiterit archid. facto epi ex q̊
nitit̄ ſponte renunciaſſe vel
predictum epiſcopum proceſ
ſiſſe ad electionem ipſiuʒ pre
termiſſis predictis / ſine qui
bus ne procederet in illa trāſ
latione voluntatum ex qua
nititur archid. proponitur eſ
ſe actum: ei ſuper decanatu ſi
lentium imponatis: alioquin
nominationem ſeu electionē
taliter factaʒ de alio ⁊ q̊cq̊d
fuerit ſecutū ex ipa denuncie
tis irritū ⁊ inane. Idē cācel
lario meteñ. ¶ Contra electū
vel confirmatū nullum aliud
ius expectantē non admitti
regulariter exceptio vel ap=
pellatio : maxie fruſtratoria
ad īpediēdū electiōis vel cō
firmatiōis effectū: ſed poſſeſ
ſione habita poterit accuſa
riuꝰ denūciari. h. d. ⁊ ſcđʒ hoc
eſt caſus notabilis. Ca. xlvi.

Conſtitutis in preſentia
noſtra. R. decano ſancti
ſaluatoris ⁊ cantore meteñ.
⁊ infra. Meteñ īſtmauit eps
ꝙ ſancti ſaluatoris prepoſi=
tura vacante die electioni p̄=
fixo per patrem ⁊ filium. ⁊. ſ.
ſ. in virtute obediētie. ac ſub
aīe periculo canonicos adiu
rauit: vt ſcđm deum ⁊ iuxta
conſcientiam ſuam vnum eli
gerent de duobus in quos p
tes videbantur oculos exten
diſſe: queʒ eccleſie magis vti
lem et idoneum reputarent:
decanus autem cum duobus
diaconis ⁊ ſubdiaco. tribus
dictum cantorem in prepoſi=
tum nominauit : cantor vero
ipſe qui preſbyterali officio
fungitur ⁊ cuſtos cum ſcho=
laſtico ⁊ magiſtro. B. ſacer=
dotibus leuitis duobus/ et
ſubdiaco. v. te concorditer e=
legerunt : cuius electionem
tanq̄ʒ a maiori et ſaniori par
te cap ituli factam (cum dep
ſone tue honeſtate cōſtaret)

predictus eps confirmauit ⁊
cum tibi vellet domum ⁊ in=
ueſtiturā porrigere (vt moꝛ
eſt) decanus ad ſedē apo. ap
pellauit. cōtra te impotētiaʒ
duntaxat allegās : proponen
do te in partibus illis quaſi
penitꝰ impotentē in q̊bꝰ p̄po
ſiture poſſeſſiones exiſtunt:
addēs ꝙ alia tibi obijceret i
pñtia nr̄a: q̄ tūc in preſentia
iudicis ſuſpecti noluit expli
care. ¶ Nos ergo qꝛ conſtitit
euidēter illaʒ appellationis
cām q̄ fuit expreſſa rōnabilē
nō fuiſſe: aliā aūt tūc non ex
preſſit: ⁊ ſi dixerit ideʒ deca=
nus ꝙ aliam vellet obijcere
coram nobis decreuimꝰ tue
ꝯfirmationis effectū non de=
bere ꝑ ea q̄ ſunt ꝓpoſita im
pediri. ¶ Si quid tñ contra
te non in moduʒ exceptionis
ad impediendum electionis
⁊ confirmationis effectum:
ſed in modum denunciatio=
nis vel accuſationis duxerit
proponendum: poſtq̄ʒ pacifi
cam ipſius prepoſiture poſ=
ſeſſionē fueris aſſecutꝰ pro
ponendi licentiam non nega
mus. Idem vigorieñ. epo.
¶ Appellari poteſt ſi locus
non tutus partibus aſſigna=
tur: etiam ſi ſit ſcriptum ap=
pellatione remota.

Capitulum. xlvij

Ex parte tua: et infra.
¶ Preſenti pagina re=
ſpondemꝰ ꝙ cū excuſet̄ hone
ſte q̊ ad p̄ſentiā delegatoꝛuʒ
iudicū nō pōt ſecure venire
citatꝰ tu vel tui q̊tiens ad il
los iudices vos euocari con
tigerit: ad quoꝝ preſentiam
vobis ꝑiculoſum eſt ire: libe
re poteritis appellare: etiaʒ
ſi in lr̄is cōmiſſionis ap. fue
rit remediū īterclusum: niſi
iudices vobis aſſignēt locū
idoneū et ſecurū. Idem epo
decano et precentori herfo=
deñ. ¶ Licite appellat reus
ſi nō auditur excipiens pro=
curatorem actoris non hr̄e
ſufficiens mandatum: vel ſe
prius cōuentuʒ ꝑ alias lr̄as
de quibus non fit mentio in
ſecundis. h. d. quo ad titulus

Capitulum. xlviij.

Significauit nobis ma
giſter hoſpitalis ebo=
raceñ. ⁊ ifra. ¶ Preterea ca=
pitulū eboraceñ. auctoritate
quarūdam litterarū in qua=
rū ſigillo cōtinebat̄ ſigillum
capl̄i ad citatiōeʒ tm̄: cū ali
ud ſigillū capl̄m illđ noſcat̄
hr̄e quedā cōſtituebat acto
rē: ſʒ lʒ idē magiſter allega=
uerit ꝙ occaſiōe lr̄arū illarū
actor nō deberet admitti: et
inſuꝑ adiūxiſſet ꝙ auctorita
te lr̄arū quarūdā a nobis ad
alios iudices obtētarū priꝰ
cōuētꝰ nō debuit ꝑ lr̄as po=
ſteriores in q̊bꝰ nulla fuerat
mētio de prioribꝰ ꝯueniri: in

dicẽs tñ exceptõ̃es hmõi ad
mittere noluerit propt̃ qd̃ vo
cẽ ad nos appellatiõis emi
ſit. ¶ Quocirca mandamus
quaten⁹ ſi vobis ↄſtiterit ob
dictas cãs vel eaꝝ aliquã ad
nr̃am fuiſſe audientiã appel
latum reuocato in irritu qc=
q̃d poſt appellationez hmõi
nouerit ẽẽ factum ꝑtes ⁊c.
Idem mgr̃o. S. archidiaco.
⁊. v. normãno canõic̃ ſueſſio.

¶ Licite appellat reus ſi nõ
auditur petens declarari rẽ
petitã in libello. Capi. xlix.

S Ignificantibus. L. et
R. fratribus noſtro fu
it aplatui declaratum ꝙ cuꝫ
inter ipſos ex vna ꝑte ⁊. A. ex
altera ſuꝑ quadã terra coraꝫ
iudicibus delegatis q̃ſtio ↄ̃
tereretur ipſi cum ples terras
haberẽt vt terra illa ſuꝑ qua
queſtio ↄ̃tebatur oſtendere
tur eiſdẽ a iudicibus poſtu=
lart qd̃ cũ ipſi facere denega
rent ad nr̃am audientiã ꝓuo
caueft. ¶ Quocirca manda
mus quatenus ſi eſt ita reuo
cato in ſtatum debitũ ſi quid
poſt ap. nouerit attẽtatũ ⁊c
Idẽ eboracẽſ. ep̃o ⁊ deluc. ⁊
de monte molli abbatibus.

¶ Iudex a quo nõ poteſt ſta
tuere terminum ad finiendã
appellationem quod ſi fece
rit itelligitur ſtatuiſſe ad ſe
preſentandum.
Capitulum quinquageſimum

E X inſinuatiõe priois ⁊
canonicoꝝ ſctẽ barba=
re nobis innotuit ꝙ cum int
ipſos ex vna ꝑte et. A. came
rarium de tangar. ex altera
ſuꝑ quodam monaſterio co=
raꝫ iudice ordinario queſtio
verteretur ⁊ idem camerari
us ad noſtram audientiã ap
pellauerit appellationi ter=
minum nõ prefigens dict⁹ iu
dex q̃ cauſam illius videbat
fouere ꝓ eo ꝙ quidam cleri
cus ↄmenſalis ſuus dicti ca
merarij in eadem cauſa fue
rat aduocatus hũc terminũ
appellationi prefixit vt ad fe
ſtũ purificatiõis vtraqꝫ ꝑs
eſſet ab appellationis proſe
cutione reuerſa licet non po
tuit nobis legem imponere
vt eam teneamur ĩfra dictũ
terminum expedire cum ⁊ ſe
cundum legitimas ſanctio=
nes lis que in ↄſiſtorio pũcl
pis ſperatur ĩferri abſqꝫ dã
no more intacta permaneat:
donec ipſam faciat introdu=
ci et a proceribus dirimi iux
ta morem. Interim autẽ nũ
cius camerarij ꝑuentens nũ
cium eorundem: nec ipſorũqꝫ
ad terminum legitimum ex=
pectato impetrauit litteras
et receſſit. ¶ Quia vero
fraus et dolus alicui patro
cinari non debent. manda=
mus quatenus ſi eſt ita par
tibus conuocatis: audiatis

c̃aꝫ ⁊c. Idẽ roſeñ. ⁊ bondeñ.
ep̃is. ¶ Qui extra iudicium
appellat ex veriſilib⁹ ⁊ ꝓba=
bilib⁹ cauſis ne ĩ poſſeſſione
moleſtet: ſi poſtea ſpoliatur
reſtituit ante oĩa in ſtatũ in q̃
erat tp̃e appellatiõis emiſſe
ꝑ v. inherendo verbis lr̃e: et
vt nos geratur vniuenqꝫ le=
cture. ꝑanor. Capitulum. lj.

B One memorie. O. de ca
mera perſona eccl̃ie de
ſañ. viã vniuerſe carnis igreſ
ſo: abbas ſãcti augu. cantua
rieñ. eiuſdem eccleſie quã ad
ſe aſſerit pertinere: primo ꝑ
q̃ſdaꝫ monachos; ſcd̃o per ſe
ip̃m poſſeſſionem ingreſſus:
ad nos plurics vocẽ ap. emi=
ſit: ne q̃s eum ſuꝑ poſſeſſione
ip̃i⁹ eccleſie ꝑſumeret mole=
ſtare. Cũqꝫ aliq̃ꝫdiu ꝑdictam
eccl̃iam pacifice poſſediſſet:
q̃dam laici cantuarieñ. dioce
ſis ip̃m abbatez ⁊ monachos
de poſſeſſione ipſius eccleſie
per violentiam eiecerunt: et
infra. ¶ Procurator vero ar
chidi. propoſuit ex aduerſo
ꝙ defuncta perſona eccleſie
archidiacono tñ dat̃ eius cu
ſtodia immo archidiaconi q̃
fuerunt pro tp̃e tam de iure
cõmuni q̃ꝫ de gñali cõſuetu=
dine: tam in illa eccleſia q̃ꝫ in
aliis vniuerſis eiuſdem dio=
ceſis hoc iure ſemper vſi fue
runt. Preterea prefatus. O.
nomine archidia. eccleſiam

poſſedit eandeꝫ: vt pote qui
ei vnã procurationeꝫ ⁊. v. ſol.
noĩe eccl̃ie annis ſingulis ex
ſoluebat: ⁊ infra. ¶ Premiſſis
igitur diligenter ĩſpectis pre
dictos abbatẽ ⁊ monachos ĩ
eum ſtatum in q̃ tp̃e ap. facte
ex veriſilib⁹ ⁊ probabilibus
cauſis ad nos legitime inter
poſite fuiſſe noſcuntur (pro=
prietatis parti vtrilibet ſaluo
iure) decernim⁹ reducẽdos.
ac fruct⁹ medij tp̃is ꝑceptos
cenſuimus pariter aſſignãdos
eiſdeꝫ. Idem. ſ. augu. ⁊. ſ. gre.
prioribus. ¶ Iuueris arre=
ptio his vim appellationis: ſi
ſeruantur ea que ſeruari de=
bent in appellatione. h. v. ſm
vnum intellectum intrinſecũ
Capitulum. lij.

D Ilecti filij. Io. et. H.
prioris et monachoruꝫ
cantuarieñ. eccleſie nuncij re
tulerunt ꝙ cum pro cauſa q̃
inter dictos priorem et mo=
nachos et cantuarieñ. archi
epiſcopum ſuper capella de
lamede vertebatur ab ipſis
ad ſe. apo. mitterentur: idem
archiepiſcopus poſt iter ar
reptum: in eos excõicatio=
nis ſñiam promulgauit.
¶ Cum auteꝫ plus ſit ad ſe.
apo. facto prouocare q̃ꝫ ver
bo: et ip̃is ꝑpter dictam cau
ſam ad ro. eccleſiaꝫ veniẽtib⁹
intelligit̃ ad ſe. apo. ꝓuoca=
tũ. mãdam⁹ q̃ten⁹ ſi ẽ ita di=

ctos. J. et. H. deñicietis ex=
communicatõis vinculo non
teneri. Idez epiſcopo elieñ.
¶ Per clauſulã appellatiõe
remota ĩhibet ois appellatõ q̃
a iure non ĩdulget expſſe. h.
d. vſq3 ad. §. verũ. Capi. liii.

Paſtoralis officij diligẽ
tia: et infra. Queſiuiſti
vtrum quando inhibetur ap
pellatio in reſcripto: fruſtra
toria tm̃ inhibita videatur?
¶ Nos igitur attendentes:
ꝙ per appellationem fruſtra
toriam etiam ſi non fuiſſet ĩ
hibita negociũ nõ d̃beat im
pediri: reſpondem⁹ ꝙ q̃libet
ꝓuocatio ĩtelligitur remoue
ri que a iure nõ ĩdulgetur ex
preſſe ſed ſi appellans fuerit
grauatus iniuſte. grauamen
huiuſmodi per ſuperiorem
poterit emendari.
¶ Licet excõicat⁹ ab excõi=
catione appellet: nichilomi=
nus denunciari poteſt ac bñ=
ficij redditib⁹ ſpoliari. h. d.
¶ Verũ qꝛ multotiẽs q̃s ad
tẽpus ꝑ appellationez legi=
timã a iudicis ſui quo ad ali
quẽ certũ articulũ eximitur
ꝑtãte: ꝯſuluiſti nos: vtrum ſi
q̃s excõicationis ſentẽtia in
nodat⁹: ante denũciationem
ipius ab ea tanq̃3 min⁹ rõna
biliter ꝓmulgata in eo caſu
in q̊ ante ſn̄ia3 appellatio vi
res obtinuiſſet: curauerit ꝓ
uocare: eo ꝙ ꝑ appellationẽ
interpoſitam excõicantis vi
detur iuriſdictõ dormitaſſe ĩ
pſe denũciare poſſit eũdez et
ad tp̃s eccl'aſticis bñficijs eti
cũ ſpoliare? ¶ Nos itaq3 rñ
dem⁹ ꝙ cũ executionẽ excõ=
mũicatõ ſecũ trahat ꝛ excõi
cat⁹ ꝑ denũciatõez ãpli⁹ non
ligetur ip3 excõicatũ denũci
arĩ pt vt ab alijs euitetur. Et
illi ꝓuẽtus eccl'aſtici merito
ſubtrahuntur cui eccl'e cõio
denegatur. Idẽ epõ pariſiẽ.
¶ Si appellãs ad ſupiorẽ ꝯ
paret corã iudice ĩferiori ſu=
ꝑ ꝯcernẽtib⁹ ipſa3 appellatõ
nẽ ipi appellatiõi renũciare vi
det. Si aũt ꝓteſtet ꝙ ꝑ hoc
nõ ĩtẽdit r̄nũciare appellati
õi tãq̃3 ꝯtraria allegãs nõẽ
audiẽd⁹ niſi notoriũ ſit actũ
illũ eẽ iniuſtũ ſup cui⁹ emẽda
tõe adiuit ĩferiorẽ. h. d. et eſt
bon⁹ caſus. Capitulum. liiii.

Sollicitudinem paſto=
ralis ꝛ infra. Sane cu3
ſicut recepimus duob⁹ cora3
epõ litigãtibus alter eorum
ad ſe. apo. appellaſſet epiſco
pus appellantem reputãs ꝯ
tumacem ipſum excommuni
cationis vinculo innodauit q̃
coram metropolitano de epi
ſcopo ſibi petijt iuſticiam ex
hiberi: aſſerẽs ꝙ poſt appel
lationem legitime ad nos in
terpoſitam: ipſum excõmuni
cauerat: et petens ſe ad eum
ſtatum in quo fuerat ap. tem

pore a metropolit. reduci de
nunciari videlicet abſolutu3
adijciens etiam ꝙ appellati
oni non renunciabat obiecte
ſed proſequi volebat eandẽ:
ꝛ infra. ¶ Nos igitur inquiſi
tio. t. t. reſpondemus ꝙ ſicut
metropolitanus de appella.
ad nos interpoſita cognoſce
re omnino non valet: ſic nec
de his que poſt appellatio=
nem fuerant innouata: dũmo
do de alijs cognoſci non poſ
ſit niſi de appe. parit' cogno=
ſcatur: vel de his que appel
lationẽ cauſam contingere di
noſcũtur. In quo caſu ſi me
trop. ad cognoſcendum par
tes ſuas interponere forte p̃
ſumeret: epiſcopus poſſ3 ad
appel. beneficium conuolarẽ.
nam ad officium eius qui de
appel. cogniturus eſt ꝑtinet
prudenter corrigerẽ q̃ contra
ipſum inuenerit attentata. ſi
vero notoriũ exiſteret: ꝙ mã
datum epiſcopi indiſcretum
fuerat vel iniuſtum/cui non
tenebatur ſubdit⁹ obedire:
ac per conſequentiã ei liquere
at euidenter ſubditum legi=
time ꝓuocaſſe. poteſt arhie
piſcopus auctoritate metro
politani declarare ſubditu3
irrationabilit' extitiſſe ana=
tematis mucrone percuſſu3.
Cum autẽ excommunicatus
qui appellauerat iuxta p̃ſcri
ptam formã coram archiepi
ſcopo deponit contra epiſco
pum queſtionem metrop. ad
cognoſcendum de cauſa põt
interponere partes ſuas: cũ
ille appellatiõis ꝓſecutioni
renũciaſſe tacite videatur ſ3
ſi, verbo vl' facto appellãs ſe
velle proſequi proteſtetur: ñ
eſt tanq̃3 aduerſa petens ꝛ ſi
bi contrarius audiendus.
Idem epiſcopo ꝛ cã. treceñ.
¶ Per appellationem legiti
me interpoſitam principa=
le cum acceſſorijs ad iudicẽ
ap. defertur. ꝛ ſẽtentie excõ
municatiõis ꝛ ĩterdicti poſt
appellationem late non te=
nent. Capitulum. lv.

Dilecti filijs decano al
tiſſiodorẽ. ac magiſtro
R. altiſſiodoreñ. epiſcopi ꝓ=
curatore in noſtra preſentia
conſtitutis idem magiſter ꝓ
poſuit ꝙ cum dict⁹ epiſcop⁹
preſbiterum domus dei in q̃
diſpenſationem plenariã ob
tinere dinoſcitur detineri fa
ceret vinculis mancipatu3 ꝓ
eo ꝙ bona quedam eiuſdem
dom⁹ que furtiue ſubtraxe=
rat reſtituere detractabat ꝓ
pter quod etiam ab eodez e
piſcopo fuerat excommuni=
cationis vinculo innodatus:
ꝛ ſupradictus decanus epm
monuiſſet vt ei r̄ſtitueret vl'
ſaltem recrederet preſbitez
memoratum: que3 ad iuriſdi
tõe3 ſuã ſpectarẽ firmit' aſſere

bat: epꝰ metuens ne decanꝰ
aliquid in ſuū ꝑiudicium at/
tentaret: ſe ac ſuos: ſtatum
eccłie ac ciuitatis ꝓtectioni
metropol. ſupponens ad eiꝰ
audientiā appellauit. Verū
decanꝰ poſt modicū tp̄s int=
dictum hm̄oi ꝓmulgauit vt
ep̄o i ciuitate p̄ñte a diuis i
altiſſiodo. eccłia ceſſaretur.
Poſtmodū ꝟo cū die appel=
lationi prefixo comparuiſſēt
ꝑtes coram officiali curie ſe
noneñ. decanꝰ allegans ꝙ ap
pellationi ab ep̄o interpoſi=
te ideo non duxerat deferēd̄
quoniam pbr̄ ſupradictꝰ ad
huc invinculis tenebatur qñ
ad nos vocem ap. emiſit. offi
cialis autem iudicauit irritū
interdictū a decano poſt ap.
ep̄i promulgatum: ⁊ infra.
¶ Quia vero idez ep̄s diuer
ſos modos expreſſit ſecund̄
quos decano paratus fuerit
ſuper captione pbr̄i iuſticiā
exhibere ad metro. ſe. appel
lans decanꝰ non potuit poſt
hoc ferre ſententiā interdi=
cti: ⁊ id̄ ſententiā ipaz ab eo
poſt appellatōez legitime ꝓ
mulgatam irritā decernimuſ
⁊ inanem: non obſtante ꝙ de
canus ad excuſationem ſuaz
q̄ſi variando propoſuit ꝙ pri
uſq̄z ep̄s appellaſſet ſenten=
tiam tulerat: cuiꝰ effectuz ad
tp̄s duxerat ſuſpendend̄ cuz
iterim appellatione iterpoſi

ta procedere nō̄ debuerit ad
ſñiaz exequendā officialis ꝓ
ceſſū q̄ poſt ap. hm̄oi ſñiaz in
terdicti irritaz ⁊ inanē decre
uit temerariā iudicantes: cū
appellatiōe ad nos iterpoſi
ta nil debuit inouari. Preter
ea lz excōicationis ſñia in de
canum ꝑ ep̄z promłgata rite
lata prima facie videret: cuz
ꝑ dictū officialem eſſet ꝓhi=
bitum ne ſeruaret in eccła in
t̄dictū ⁊ decanꝰ ne celebraret
in eccła ꝓhibendo diuinū vi
deretur offm̄ ꝑturbare: qr ta
mē per ap. ad nos iterpoſitā
ex parte decani cui ēt officia
lis duxerat deferēd̄ apłos ꝯ
cedendo non ſolum principa
le negociū ſed acceſſoria etiā
ad nr̄m referebantur examē
eandem ſñiam poſt appell. ꝓ
mulgataz decernimus viribꝰ
caruiſſe. Verum licet archie
piſcopꝰ poſt appel. predictā
de qua ſibi per officialis lit
teras inotuerat: decanum de
nunciauerit euitandum ſeno
neñ. tamen canonicos qui ſa
niori ducti concilio communi
cauerit eidem vt appellatiōi
ad nos interpoſite magis q̄z
denūciationi ab epiſcopo fa
cte deferrēt iculpabiles iudi
camꝰ. Idē mediola. archie.
¶ Poſtq̄z papa aliquā cauſā
ad ſe reuocat non valet pro=
ceſſus poſtea per minores iu
dicem factus: ſicut non vale

reſſi fuiſſet ab eo legitime
appellatum. h. d. vt cuilz le=
gitime ſatiſfiat. Capitulum. lvi

Ut noſtruz prodeat de
vultu dei iudicium: et
infra. ¶ Iudicibꝰ dedimus i
mandatis: vt ſi poſt ſecundū
mandatum per quod totius
cognitionem negocij ad no=
ſtrum iudiciū reuocauimus
traditionez ſigilli dicto. H. a
te cognoſcerent eſſe factam
eaz decernerent irritam ⁊ in
anem: inhibentes illi ne quō
libet eo vti p̄ſumeret. ¶ Cū
plꝫ ſit roma. pon. ad ſe aliqd̄
reuocare negocium q̄z quen
q̄z ad euz ſuꝑ aliquo negocio
prouocare. Idem abbati ſā
cti felicis: ⁊ .g. canōico bono.
¶ Si terminum appellatiōi
proſequende ſtatutū ab ho=
mine altera pars ꝓuenit hoc
tacito lr̄as impetrādo/ litte
re non valent: ſed terminum
iuris etiam appellatꝰ ꝓueni
re poteſt dūmodo nimiuz nō
ꝓcurrat: ⁊ vbi ex dilatione im
minet ꝑiculum etiam neutra
ꝑte proſequēte pōt iudex ad
quem ſupplere partes com=
pellēdo ad ꝓſecutōē x. c. lvij.

Oblate nobis veſtre lit=
tere cōtinebant: ꝙ cuz
quidam iudices quibꝰ cauſa
que inter ſambr̄. et rinocor.
plebes vertebat: fuerat ab
ap. ſe. commiſſa: pro plebe ſā
bitenſi ſententiaz protuliſſēt

⁊ a procuratore plebis de ri
nocor̄. ad nos fuerit ſine ter
mino appellatum: nec delatū
appellatiōi fuiſſet: nec ad ꝓ
ſecutiōez ipiꝰ terminꝰ a iudi
cibus partibus aſſignatus.
plebanꝰ de ſambri. ſuper ob
ſeruatōe p̄dicte ſñie ſicut ra
tionabilit̄ lata erat nr̄as ad
vos lr̄as ⁊ alia pars alias cō
miſſiōis lr̄as a nobis ſuꝑ in
firmāda eadē poſtmoduz ad
alios iudices ipetrauit nul=
la in poſterioribꝰ lr̄is de pri
oribus habita mētiōe. vñ in
dubitatione reuocato: an po
ſteriores iudices vel vos de
illa debeatꝫ cognoſcere nos
ſuper hoc cōſulere voluiſtis
⁊ infra. ¶ Licꝫ igitur appel
lāti legitime a ſñia indulgea
tur annus a lege: aut ex iuſta
cā biēniū ad appel. interpoſi
tam proſequēdā. qr tamē hu
iuſmodi t̄minꝰ poteſt reſtrin
gi: nō ſolum a prouocante ve
rumetiaz a iudice a cuiꝰ ſñia
ꝓuocatur: cuz ideo ſit ꝯſtitu
tum non vt terminus ip̄e pre
ueniri non poſſit: ſed ne vale
at prorogari credimus diſti
guendum in quo caſu littere
impetrantur: ⁊ q̄dem quan=
do certꝰ terminus ab appel
lāte vł a iudice appellatiōi ꝓ
figit̄ ꝓſequende: ſi eo tacito
appellatus lr̄as ipetrauerit
hm̄oi lr̄e tanq̄z tacita ꝟitate
ſurrepte obtinere nō debēt

aliquā firmitatē. ¶ Si vero
nō ſit aliqs terminꝰ a iudice
vel ab appellāte ꝑfixꝰ ꝑs ap
pellata īfra terminū cōſtitu
tū a lege (dūmō nimiū nō ꝑ=
currat vt appellātē in ꝯmiſ
ſiōe īpetrāda ſupplātet) con
miſſiōis lr̄as poterit īpetra
re: qr̄ū auctoritate ī ap. cā le
gitime ꝓcedat. ita ꝙ ſi appel
lās voluerit ī cā ap. ꝓcedere
oportebit eū agere ſub iudi
ce ſic obtento niſi poſſit legi
time recuſare. ꝙ ſi agere no
luerit appellatus pōt nichi
lominus ꝓſequi cām īpā3 ma
xime ſi ſentiat ſibi ex dilatio
ne iminere grauamē. ¶ Su/
perior quoq3 iudex ſi vide=
rit ex dilatione ꝑiculum īmi/
nere: ꝑt et debet neutro pro
ſequente appellationem oc=
currere vt ꝑiculum euitetur
puta ſi a ſnīa lata ſuper ꝯfir
matione alicuius electi fue=
rit ꝓuocatū: et vtraq3 pars
velit etiam ad annum ꝓſecu
tionem. ap. differre: ꝑt vtiq3
īmo debet ſuperior iudex ad
quem fuerat appellatum ter
minu3 prouide moderari: ne
gregi dominico diu deſit cu/
ra paſtoris. ¶ Ex his igitur
ꝯſul. veſtre noueritis eſſe rñ
ſu3 ꝙ per poſteriores non de
rogatur prioribus legitime
impetratis: ꝑ q̄3 ad confir=
mādā ſnīam vel infirmādam
ꝑuia pōt rōe ꝓcedi. Idem.

¶ Altera pte cōtumaciter ab
ſente pt iudex ap. ēt principa
le negociū diffinire. ſi poſt ta
ꝯte. fuerit appellatum.

Capitulum. lviij.

Per tuas lr̄as requiſiuiſti
vtrum ſi poſt latā ſnīā
vel ſaltē poſt depoſitiōes te
ſtium publicatas fuerit a te
appellatū hi q̄ ſuper hec de/
legantur a nobis: ſi altera ꝑ
tium eoꝝ ſe noluerit ꝯſpecti
bu3 preſentare: cām ſibi de=
legata3 iudiciali poſſint cal=
culo terminare. ¶ Nos igit
ꝯſul. t. t. r. ꝙ cu3 lis ſit ſuper
eodē negocio corā primis iu
dicibꝰ legitime ꝯteſtata: po=
terunt iudices delegati (eo
qui ꝯuenitur ſe ꝑ ꝯtumacia3
abſentāte) cū eis de meritis
cāe liq̄bit: cōmiſſū ſibi nego
ciū diffinire. Idē3 in cōcilio
gn̄ali. ¶ Notabile ꝛ famoſu3
c. hn̄s multa noua dicta vtiq3
q3 ius limitātia. et hoc dicit
ī ſūma ī herēdo ſipl'r ꝟbꝫ lr̄e
Appellās añ ſnīa3 tenet ex=
primere cā3 rōnabilē corā ip
ſo iudice a q̄ nec admittit ex
ceptio ꝙ priꝰ miſerat nūciu3
ad ſe. ap. vl' ꝙ lr̄as īpetraue
rat q̄ nō dū ſūt iudici ꝓſitate.

Ut debitꝰ ho (c. lix.
nor deferat iudicibꝰ ꝛ
litigatoribꝰ ꝯſulat ſup labo
ribꝰ ꝛ expēſis. ¶ Statuimꝰ
vt ſi q̄s cora3 idoneo iudice
ꝯuenerit aduerſariū: ille añ

ar. conci. tri. seſſ. 13. c. 1.
de refor. in fine.

ſnīam ad ſuꝑiorē iudicē abſ/
q3 rōabili cauſa nō ꝓuocet.
ſed corā illo ſuā iuſticiā pro/
ſequatur: non obſtante ſi di=
cat ꝙ ad ſuperiorem iudicē
nūciu3 deſtinauerit: aut lr̄as
impetrauerit ab eodem pri
uſq3 delegato fuerit aſſigna
te. Cum aūt ex rationabili cā
putauerit appellandu3 corā
eodē iudice cā probabili ap
pellationis expoſita: tali vi=
delicet q̄ ſi foret probata de
beret legitima reputari: ſu=
perior de appellatiōe cogno
ſcat. Et ſi minꝰ rationabilit'
eum appellaſſe cōſtiterit il=
lum ad inferiorem remittat
et in expenſis alteri parti cō
dēnet. Alioq̄n ip̄e procedet.
¶ Saluis ꝯſtitutōibꝰ de ma
ioribus cauſis ad ſe. apo. re
ferendis. Idem in eodem.
¶ Si iudex a quo ē appella
tum a grauamine illud reuo
cat: poteſt in principali cau=
ſa procedere. Capl'z. lx.

Cum ceſſante cā ceſſet ef
fectus. ¶ Statuimꝰ vt ſiue
iudex ordiariꝰ: ſiue delega=
tus alq̄d ꝯminādo vel īter=
loquēdo ꝓtulerit: q̊ executio
ni mandato: alter litigantiu3
grauaret: ꝛ ſano vſꝰ ꝯſiliō ab
hmōi interlocutōis vel ꝯmi
natiōis effectu deſtiterit: li=
bere ī cāe cognitiōe ꝓcedat:
nō obſtāte ſi a tali ꝯminatio
ne vel īterlocutiōe fuerit ap
pellatū: dūmō non ſit ex alia
cauſa legitima ſuſpectꝰ. Ne
ꝓceſſus negocij friuolis oc/
caſionibus retardetur. Idē
in eodem. ¶ Uolens iudice3
recuſare debet coram eode3
ſuſpicionis cauſam ꝓbabilē
ꝓponere: et eā corā arbitris
cōiter eligendis ꝓbare. q̄ nō
ꝓbata: ſua iuriſdictiōe iudex
vtitur in principali. ea ꝟo ꝓ
bata remittit negociū ad ſu
periorem: vel cauſam ꝯmit=
tit de recuſatoris ꝯſenſu.

Capitulum. lxi.

Cum ſpāli ſit ꝓhibitio
ne ꝓuiſum: ne q̄s in aliquem
excōicatiōis ſnīa3 (niſi cōpe
tēti cōmonitiōe ꝑmiſſa) pro
mulgare ꝑſumat: volētes et
ꝓuideri ne forte cōmonitus
fruſtratorie recuſationis vel
appellatiōis obtētu monēte3
poſſit dcliare examē. ¶ Sta
tuimꝰ vt ſi allegauerit ſe iu
dicē hr̄e ſuſpectū: corā eodē
cā3 iuſte ſuſpiciōis aſſignet
ꝛ ip̄e cū aduerſario vl' (ſi for
te aduerſariū nō hēat) cū iu
dice arbitros cōiter eligat:
aut ſi cōiter ꝯuenire nō poſ
ſint abſq3 malicia ip̄e vnū et
ille aliū eligat: q̊ de ſuſpicio
nis cā cognoſcāt. ꝛ ſi neque=
rit in vna3 cōcordare ſnīam:
aduocēt tertium: vt q̊d duo
ex ip̄is decreuerit robur ob
tineat firmitatis: ſciantq3 ſe
ad id fidelit' exequēdū ex in

iūcto a nob; ĩ v̄tute obediētie ſub obteſtatōe diuiñ iudicij di ſtricto precepto teneri. Cave ro ſuſpitionis legitima corā ipſis infra ꝯpetentē terminū non probata ſua iuriſditione iudex vtatur. At ipſa ꝓbata legitime/de recuſatoris aſſē ſu ꝑſone idonee cōmittat ne gociū recuſat⁹ vel ad ſuperio rē tranſmittat vt in eo ipō ꝓ cedat ſm ꝙ fuerit ꝓcedēdū; ¶ In notorijs non admittit appellatio. in dubijs cā ꝓba bilis corā iudice eſt exprimē da q̄ debeat legitima reputa ri quā ſi non ꝓſequitur iudex a quo in cā ꝓcedat. Idē ſi ꝓ ſequitur ⁊ non ꝓbat. Hec aūt ꝯſtitutio non extēditur ad re gulares. h. d. ¶ Porro com= monito ad appel. obſtaculū; conuolante: ſi eius exceſſus euidentia rei vel ipſius con= feſſione aut alio modo legiti mo fuerit manifeſtus (cum appellationis remediū; non ſit ad defenſionē iniquitatis ſed ad pſidium innocentie in ſtitutum) non eſt prouocatio ni hmōi deferendum. ¶ Ex= ceſſu quoq; dubio exiſtente ne friuole appellationis dif= fugio/appellās iudicis pro= ceſſum ĩpediat: coram eodem ꝓbabilem cā; appellationis exponat talem videlicet que ſi foret ꝓbata/deberet legi= tima reputari: ⁊ tunc ſi habu erit aduerſarium: infra termi num ſcd̄m locoꝝ diſtātiā ⁊ tē poris q̄litatē: ⁊ naturā nego/ cij ab eodē iudice moderan dū appellatiōis cā; ꝓſequat quā ſi proſequi nō curauerit extunc ipē iudex (appella. nō obſtante) ꝓcedat: nullo autē aduerſario cōparēte: tunc iu dex ex ſuo officio ꝓcedit. Ap. cā coram ſuperiore ꝓbata ſu perior ſue iuriſditōis officiū exequatur. S; ſi appellās in eius ꝓbatione defecerit: ad eum a q̄ ipm maliciose appel laſſe conſtiterit remittatur. ¶ Ceterum has duas con/ ſtitutiones premiſſas nolu= mus ad regulares extendi contra ſuas ſpāles obſerua tias. Hono. iij. decano cācel= cātori linconieñ. ¶ Si iudex confeſſionem aduocati eadē die reuocatā pro litis conte= ſtatione velit hr̄e vel proceſ ſum a ſubdelegato ſubdele= gati factū; ratificat licite ap pellatur. Capitulum. lxij.

Cum cā; q̄ inter abba= tē; ⁊ frēs de valle ſcti iohānis ex ꝑte vna: ⁊ priorē ⁊ canonicos de nouo loco ex al tera/ſup eccleſia de holſeb vertif. R. ſcti angeli diacono cardinali ꝯmiſim⁹ audiēdā; infra ¶ Procurator predicto rum prioris ⁊ canonicorum ꝓ poſuit ꝙ cum coram ſubdele gatis iudicum delegatorum

inducias ad proponendum exceptiōes dilatorias petiſ ſet: q: aduocatus ipſi⁹ duct⁹ errore rñdit ꝙ eccleſia de no uo loco eccl'iam de qua erat q̄ ꝑ. xl. ānos ⁊ āplius pacifi ce poſſederat: licet ipē eade; die aduocati errorē corrigēs ipſius rñſionē q̄ ſue petitio= ni contradicere videbatur: (ne per eā aliqd̄ ſibi poſſet p̄ iudiciū gn̄are: ꝓ eo ꝙ añ lite; cōteſt. ſunt exceptiōes dila= torie ꝓponende) corā eiſde; iudicib⁹ reuocauit. Iudices tñ per hmōi rñſionē erroneā aduocati litē cōteſtata; fore credentes/ad receptione; te ſtiū partis alterius proceſſe runt ⁊ infra. ¶ Mādam⁹ q̄te nus ſi dicti prior ⁊ canonici le gitime probauerit ꝙ ꝑ ꝓcu= ratorem ipoꝝ eadē die aduo cati rñſio extiterit reuocata: q: ſic ꝑ conſequens lis conte ſtata non fuit: vel ꝙ delega= ti teſtes receptos a ſubdele= gatis ſubdelegatorum ſuo= rum approbauerint: cu; non niſi delegatus a principe cā; alij valeat delegare: q̄cq̄d ab ipſis poſt ap. eoꝝ factum eſt (dūmō hec in appellatiōe ex preſſa fuerit) nūcietis irritū ⁊ inane. Idem decano ⁊ the= ſaurario ⁊. p. s. petri canoni= co zamoreñ. ¶ Non ſufficit appellanti docere ꝙ exceptio nem legitimā ⁊ veram oppo/ ſuit ⁊ appellauit: niſi doceat ꝓpter exceptionem nō admiſ ſam appellaſſe. h. d. et eſt caſ no. ⁊ q̄tidianus.

Capitulum. lxiij.

Dilecto filio. G. capel= lano nr̄o. D. pbr̄o ⁊. I. capl'i ſalamāti. procuratori a nobis auditore conceſſo ꝓcu rator capl'i ꝓpoſuit cora; eo: ꝙ cū dict⁹ pbr̄ ſup receptiōe ſua in ſalamātina eccl'ia exe cutorias a nobis ad archi. ci uitateñ. et collegas ei⁹ lr̄as impetraſſet: cora; eis fuit ex parte capl'i allegatū: ꝙ cu; in ipa ſit eccl'a cert⁹ nūer⁹ cano nicoꝝ iuramento firmat⁹/de quo in lr̄is ad eos directis mentio non fiebat: per eas ſi debebant contra ipſos ꝓce/ dere: ⁊ ne aliter facerent fuit ad nr̄am audientiam appel= latum: ⁊ infra. ¶ Niſi igitur ⁊ ſi ꝑ confeſſionem pbr̄i fa/ ctā corā auditore p̄dicto con ſtiterit ſalamantinam eccle= ſiam habere certum numerū canonicorum iuramento fir= matum: ⁊ huiuſmodi excepti onem coram executorib⁹ fuiſ ſe propoſitam: ⁊ ꝙ appellatū extiterit ab eiſdem: q: tamen nō conſtitit q᷑ ꝑꝑ exceptionē hmōi non admiſſa; aliāue le gitimam fuerit appellatum. Mādam⁹ q̄ten⁹ ſi vob; ꝯſtite rit p̄fatā exceptiōe; hmōi de certo canonicoꝝ nūero iura

mēto firmato vel alias legi=
timas exceptōes fuiſſe ꝑpo
ſitas corā ipis executoꝛibus
nec admiſſas: ac ideo partez
caplī appellaſſe: ipoꝝ execu
toꝛū ꝓceſſum denūcietꝫ irritū
ꝛ inane. Idem ſcti andree ar
chidi. ꝛ magrō. J. canōico de
melteñ. ¶ Appellans qui ter
minum ap. pꝛefigit ſimitīt ꝓ
curatoꝛem ad ipetrādū ꝛ con
tradicendum tñ ꝛ appellatio
fuit recepta a iudice vel ap,
pꝛobata a parte aduerſario
legitime pꝛoſequenti condē
natur in expenſis. h.d. ſcḋm
cōem intellectum licet glo.
aliud ſenſerit. Capitu.lxiiij.

N Jcolao militi ac fratri
E. monacho monaſte=
rij. ſ. marie / ſci adriani diaco.
cardi. cōceſſim⁹ auditoꝛez: in
cui⁹ pn̄tia cū dict⁹ monachuſ
non niſi ad ipetrādū ꝛ ꝯtradi
cendū ꝓcuratoꝛ fuerit inſti=
tutus: ſupplicauit humiliter
idem miles vt contra ipos tā
q̄ꝫ cōtumaces pꝛocedere de=
beremus: ꝛ infra. ¶ Manda.
q̄tenus ſi vobis cōſtiterit di
ctos abbatē ꝛ conuentum ap
pellationi ſue terminū pꝛefi=
xiſſe: cū ad pꝛoſequendam eā
dem ſufficientē pꝛocuratoꝛez
nō miſerint memoꝛato milite
ipſam ꝑſonaliter pꝛoſequēte
ipos ad reſtituēdas expēſas
a tpe ap. factas, eidez militi
cōdēnetꝫ. Idez epo mantiñ.
ꝛ. P. canonico tuſcañ. ¶ Ab
eadē ſnia ab eodē tertio ap=
pellare non lꝫ. Capi.xlv.

S Ua nobꝫ. R. tutoꝛ filio
rū quodā. B. ciuis tu=
ſculañ. petitiōe mōſtrauit ꝙ
cū iter ipm ex vna ꝑte / et. F.
ꝓ ſe ac. P. tutoꝛe q̄ndam filij.
B. ex altera: ſup q̄dam ſum=
ma pecunie coꝛam iudice tu
ſculañ. qō ꝟteret: idē diffinit
uā pꝛo eodē. R. ſniam ꝓmul=
gauit: que bis fuit ꝑ iudices
delegatos cōfirmata: ꝛ infra
Sꝫ ꝑs altera que ſemel ꝛ ite
rum appellauerat / tertio vo
cem appellationis ad nos e=
mittens. P. ꝛ eius college co
gnitionem ipſius ſnie a nobꝫ
obtinuit delegari: ꝛ infra.
¶ Cūqꝫ. R. ſcte marie in coſ
med. diaco. cardi. ſup ap. ter=
tio ad nos emiſſa vtriqꝫ par
ti a nobis datus auditoꝛ iter
locutus fuerit illos non po=
tuiſſe de iure tertio appella=
re. ¶ Nos pꝛedicto. P. ꝛ eius
college dedim⁹ in mādatis vt
in negocio ipo neq̄q̄ꝫ pꝛoce=
dere attentarent. Idem ma
giſtro G. archi. ꝛ offi. lemoui.
¶ Appellatio omiſſo medio
iudice interpoſita cauſaꝫ nō
deuoluit exceptione oppoſi=
ta. h.d. ſcḋm cōmunem intel
lectum. Capitulum.lxvi.

D Jlecti filij pꝛioꝛ ꝛ ꝯuē
tus de lacu rubeo trāſ
miſſa nobis petitōe mōſtra=

rūt et infra. ¶ Ex ꝑte dictoꝝ
pꝛioꝛis ꝛ cōuēt⁹ fuit excipiē
do ꝓpoſitū: ꝙ cū omiſſo dio=
ceſano epo fuiſſet ad archi=
epm appellatū ad quē grada
tim fuerat appellandum: in
cā ipa de iure ꝓcedere nō de
bebat: ſꝫ qꝛ officialꝫ archiepi
huiuſmodi exceptionē admit
tere denegabat: ipi ad nr̄am
audiētiam appellarūt ꝛ infr.
¶ Quocirca mādamus q̄te=
nus ſnias poſt hmōi appel.
latas i eos denūcietis penit⁹
non tenere. Gregoꝛi⁹. ix. ma=
giſtro ſcholariū. H. et. G. de
rupe canonicis ſcti andonia
ni moꝛineñ. dioce. ¶ Si is q̄
beſſit et tutoꝛ nomie pupilli
ꝯuenitur inuit⁹ poterit ap
pellare. Capitulum.lxvij.

E X parte. M. dn̄e de co=
lob. nobis fuit oblata
querela: ꝙ cum nobilis mu=
lier dn̄a de bellebꝛō. ſuper q̄
buſdam terris ipſam nomine
filioꝛum ſuoꝝ coꝛam iudici=
bus aucto. nr̄a traxiſſet i cāꝫ
eadē i iudicū ipoꝝ excipi fe
cit pn̄tia: ꝙ cum res de quib⁹
in iudicio agebatur ꝛ ꝑdicti
filij ei⁹ ſub poteſtate ꝛ tutela
ipſius minime ꝑmanerēt: cuꝫ
iam ad ſecunda vota tranſiſ
ſet: ſuper his et non teneba=
tur ipſoꝛum nomine quoꝛum
tutrix eſſe deſierat r̄ndere ſꝫ
quia dicti iudices hac exce=
ptione neglecta: nichilomin⁹
ad hoc ꝯpellebāt eādem: ipa
ſentiēs ſe grauari: nr̄am au=
dientiaꝫ appellauit. ¶ Ideo
qꝫ mādam⁹ q̄ten⁹ ſi ita eſt re
uocato in irritum quicquid
poſt appel. hmōi inueneritis
attentatum: audiatis hinc
de pꝛopoſita. ꝛc. Idem magi
ſtro ꝛ fratribus domus moꝛi
neñ. ¶ Si iudex de iure du=
bitans vult conſulere ſupio
rē: debꝫ cōſultationis copiā par
tibus edere: alias ei⁹ verbis
conſultationis fides non ad
hibetur. Capitulum.lxviij.

I Ntimaſti: ꝛ infra. Pꝛet=
ea hoſpitalarijs igno=
rātibus ꝛ nō facta eis copia
de inq̄ſitionis ꝓceſſu ad nos
relationē trāſmiſiſſe noſcunt
cū iuxta legitimas ſanctōes
q̄tiēs relaturū ſe iudex q̄libꝫ
pollicet: illico litigatoꝛibus
apḋ acta cōſultatiōis exem
plū edere teneat. Idem ar=
chiepo ꝛ G. canonico turoñ.
¶ Si añ litem ꝯteſtatā circa
pꝛincipale negociū iudex ali
q̄d innouat vel diē aſſignatā
ſine cā pꝛeuenit licite appel=
latur. Et ſi ꝓcuratoꝛ dat⁹ ad
ipetrādū ſup appellatione ñ
ſeruauit foꝛmā mādati audi
tur appellās etiā poſt annuꝫ
Capitulum.lxix.

S Jgnificante aurelian.
epo nos noueritis acce
piſſe: ꝙ cū decan⁹ ꝛ capitulū
magduñ. ipm ſuper eo ꝙ dice

bãt alibi q̃z in ſtallis decant
ꝛ capli predictoꝝ carnifices
carnes vendere non debere:
corã iudicib⁹ auctoritate ap.
cõuenissent: petẽtibus tãdẽ
decano et caplo noiatꝫ iudi/
cum officium implorãdo: vt
cũ idem eps poſt citationem
carnes in ſtallis aliis vendi
feciſſet: quod per eum ſuper
hoc factum fuerat in ſtatuꝫ
priſtinũ reuocarent. Pro pte
ipſius fuit propoſitum ꝙ cuꝫ
lis preſertim non fuiſſet ſup
negocio ↄteſt. locum implo=
ratio hmõi non habebat: ad
iiciens ꝙ cũ de conſenſu ptiũ
corã dictis iudicib⁹ ad litigã
dum ſuper ipo negocio cer=
tus dies ſtatutuꝫ fuiſſet /et
q̃ztum ad illam diem ſolutuꝫ
fuiſſet iudicium eorũdẽ pue
nire diem ipſum: ac audire p
tem aduerſã in tali iploratio
ne abſqꝫ ↄſenſu ptiũ ñ debe
bant. ꝛ qꝛ ſuper his non audi
ebant eundẽ nrãm audienti
am appellauit: ꝛ licet pcura
torem ſuum infra annum ad
huiuſmõi appellationem mi
ſerit pſequendam qꝛ tñ dict⁹
procurator (vt creditur) cir
cumuentus ↄtra inhibitionẽ
ipſius epi noſtas ſup hoc ad
quoſdã iudices certa ratiõe
ſuſpectos litteras ipetrauit
dict⁹ epiſcopus vti noluit lit
teris ſic obtentis petens nõ
obſtante lapſu anni ad proſe
cutiõeꝫ appe. admitti. ¶ Igĩ
qꝫ mandam⁹ q̃tenus ſi de in
hibitiõe hmõi ꝛ pmiſſis cau
ſis appellationis vel earum
altera ↄſtiterit reuocato ir
ritum ꝛc. vſqꝫ ad attentatũ
i iã dicto negocio iuxta prio
rum ↄtinentiã lraꝝ ꝛc. Idẽ.
¶ Capitulum famoſuꝫ ꝛ mi
rum allegabile ꝛ. h. d. Ad iu
ſtificandam appellationẽ ex
cauſa interpoſitam probare
oportet cauſe veritatem co
ram iudice ad quem: niſi fue
rit coram iudice a quo obla
ta pbatõ ꝛ reiecta. h. d. ſingu
larit vſqꝫ ad. §. eidẽ. Ca. lxx.

Interpoſita appellatio
ne ex cauſa probabili ñ
ſufficit appellanti pbare q
ex cauſa huiuſmodi prouo
cauit ſi eam non doceat eẽ ve
ram. niſi hoc ſe offerens pro
batuꝝ non fuiſſet admiſſus.
¶ Si appellatio nõ fuit re
cepta a iudice vel approbata
a pte: ſufficit appellanti mit
tere procuratorẽ ad ipetrãd
et ↄtradicẽd lꝫ ps appellata
ſit pata i curia pſe q̃ h. d. vſqꝫ
ad. §. ille deniqꝫ. ab. ſic.
¶ Eidem quoqꝫ pmittit ſi ñ
recipiatur ap. eius a iudice
nec ab aduerſario approbet
ſuper pſecutione appel. per
pcuratorẽ ad impetrandum
ꝛ contradicendũ conſtitutuꝫ
litteras impetrare: licꝫ pars
altera p ſe vel p procurato

rem idoneum iudiciuꝫ ſuper
hoc apud ſedem aplicam re
cipere ſit parata.
¶ Ante inchoatam proſecu
tionẽ ap. appellãs põt ſi vult
fructo appellato petere vt re
mittatur ad iudicem a quo.
ſꝫ cõdemnabit i expẽſis factꝫ
per partem aduerſam in illa
appellatione. h. d. vſqꝫ ad. §.
fine. Abbas ſiculus.
¶ Ille deniqꝫ q vocẽ ap. emi
ſit cuius nõdũ eſt alii cogni
tio delegata ad petitõeꝫ eius
dẽ ad eũ a q̃ puocauit de iu
re remittitur / ↄtradictione
ptis alteri⁹ non obſtãte i le=
gitimꝫ expenſis aduerſario
quas eum propter hoc fecis
ſe conſtiterit condemnand⁹.
¶ Articul⁹ appellatiõis inẽ
poſite a grauamine diſcuti=
tur p iudicem ad quẽ pte ab
ſente per contumaciã etiam
lite non conte. in ap. vl princi
pali cauſa. h. d. Abbas.
¶ Sane parato aliquo pro=
bare grauamen propt quod
duxerat appellandũ: ꝛ parte
aduerſa ſe contumaciter ab
ſentante põt ſuper hoc lite ñ
conte. procedi lꝫ nõdum litis
conteſtatio facta fuerit i ipo
ap. articulo vel negocio prin
cipali qꝛ cum in hoc caſu ini
quitas principaliter prioris
iudicis arguitur: non ẽ rigor
iuris (ex quo ſeq̃ poſſet cau
ſe pplexitas) req̃rẽd⁹. Idẽ.
¶ Clauſula appel. re. in me=
dio litteraꝝ poſita reſpicit
pmiſſa q̃bus annectitur non
ſequentia niſi repetatur in fi
ne lrarum Et hoc ſi negocia
ſunt ſeparata. Capitulũ. lxxi.

Inſtitiõi. t. t. r. ꝙ quoti
ens clauſula p quã tol
litur appellationis remediũ
in medio lraꝝ ponitur: ſi ſũt
plura negocia ſe minime con
tingentia tñ pmiſſa comple
ctitur niſi forte in fine lrarũ
pdicta clauſula iteret. Idẽ.
¶ Breue eſt ſed p alia vba
ſic ſummatur. Appellatõ vni
us pdeſt alteri ſi cõi iure iu
uẽtur ꝛ idẽ ſit negocium ꝛ ea
dẽ defẽſiõis cã ꝛ ſit eadẽ ſñia
ↄdẽnati alias ſec⁹. cap. lxxii.

Una ſñia plribuꝫ condẽ
natis ſi vnus ſolus ad
appellatiõis bñficium cõua
luerit: illus victoria iure cõi
ceteris ſuffragatur ſi cõi iu
re iuuent: ideqꝫ negociũ ꝛ ea
dẽ cã defẽſiõis exiſtat. Idẽ.
¶ Iuſtus metus excuſat a=
deo ꝙ non appellans habet
pro appellante ſi fuerit pro=
teſtatus et appellatiõis cãs
duxerit exprimẽdas. c. lxxiii.

Si iuſt⁹ met⁹ q̃min⁹ ap
pellaueris te excuſat.
¶ Ad ap. reputaris bñficiũ
ↄuolaſſe. ¶ Dũmõ infra tpͣs
q̃ licite puocat coram iudice
a q̃ appellaſſe voluer ꝛ vel ſi
hre ipi⁹ copiã nequiſti: in pñ

tia bonoꝝ viroꝝ conteſtatio
ne ſup hoc ꝓpoſita: cauſas
appel. clericis ꝑegrinātib⁹.
¶ De clericis ꝑegrināntib⁹
Celeſtinus terti⁹ albīē. epō
¶ Cōtra ꝑegrinātē ſeu ꝓfi=
ciſcentem ad ſe. apoſto. non
eſt aliquid innouandū. Ca. j.

Conquerēte
J. preſbite
ro intellexi
m⁹: et infra
¶ Licet ꝓ=
ſbiter idez
res ſuas ⁊
eccl'ie ſue in ꝓtectiōe noſtra
nō poſuerit qñ ad nos acceſ
ſit: tñ cū hi q̄ accedunt ad. ꝓ.
.n. cum rebus eoꝝ debeāt eē̄
ſub ap'lica ꝓtectione ſecuri:
mā. quate. quicquid eidē ꝓ=
ſbitero poſt iter arreptū ad
nos veniendi ſubtractū ē vel
ablatum ſibi reſtitui faciatꝫ
¶ De ꝯfirmatōe vtili vł inuti.
Alexander terti⁹ exoñ. epō.
¶ De re ſcienter ꝯfirmata ꝑ
papam inferior iudex cogno
ſcere nō pōt niſi cōfirmatio
nō tenuerit: vt q̄ ſurreptitia
vel de re litigioſa. h. o. cuz. c.
ſe. Capitulum primum.

SI quis rei litigioſe cō
firmationem impetra
uit ab apoſto. ſe. non minus
poteſt iudex de cauſa cogno
ſcere ⁊ eam fine debito ter=
minare. ¶ Sed ſi rem tunc
pacifice poſſidebat: cuz inde
ꝯfirmatiōez obtinuerit: nō ē
licitū iudici de q̄ſtiōe poſtea
exorta decernere: aut eā diffi
nire abſq3 ſedis ap. mādato.
Idē vigorieñ. epō. ¶ Idem
DE ꝯfirma (dicit. Cl
tionib⁹ autem romani
pō. volum⁹ te tenere: ꝙ ꝯtra
illas (niſi nouū ap. ſe. ꝓcedat
mādatū: aut certuz ſit ꝙ ſint
ꝑ falſi ſuggeſtiōez elicite) nō
eſt aliq̄ten⁹ iudicādū. Cele=
ſti. iij. ¶ Lr̄e ꝯfirmatōis ſup
ſnīa a qua erat appellatū nō
valent ſi appellat⁹ malicioſe
ꝑuenit appellātē: al's pēdens
donec de appellatōe cogno.
BOne mēo (ſcat. c. iij.
rie. A. canonic⁹ vr̄ pro=
poſuit ſententiam a delegatis
iudicib⁹ ꝓlatā fuiſſe: ⁊ infra.
x. dies ille ꝯtra quē ſniatū fu
erat ab illa ſnīa appellauit:
iudices tñ nichilomin⁹ ſniam
executiōi mādarūt. Ceterū
appellās itinere ſtati ad ap.
ſe. arrepto: lr̄as de retractā=
do ſniam īpetrauit aduerſa=
ri⁹ aūt īpm caute ꝑueniens
confirmationis promulgate
ſnīe reſcriptum fuerat aſſecu
tus: in quo nulla de facta ap=
pellatione mentio habebat.
Ideoq3 requiſiſti que quib⁹
lr̄is preiudicium faciant.
¶ Rn̄demus igitur ꝙ poſte=
riores debent prioribus pre
iudicium gn̄are. ¶ Verum ſi
dicatur nullis litteris veritati ⁊ iuſticie preiudicantibus
vel ſub alia forma verborum
dūmō nil diceret de lr̄is con=
firmatiōis expreſſe: dicimus
ꝙ pre tādiu ſuū debent h̄re
vigorē: donec de iniqua ſen=
tētia cognitio plenior habe=
atur. Inno. iij. decano pade=
boreñ. ¶ Innouatio priuile
gij nouuz ius nō tribuit: nec
antiquū confirmat: ſed ſi qđ
competebat conſeruat. Bre=
uius ſic poteſt ſummari. In
nouatio priuilegij non indu
cit confirmationem iuris in
eo contenti. Capitulum. iiij.

CUm dilecta in chriſto fi
lia abbatiſſa et ſorores
eccleſie de gardeuenē. ſua cu
perent priuilegia innouari:
propter viaruꝫ diſcrimina q̄t
tuor ep̄is ⁊ abbatibus toti=
dem vt ea inſpicerent diligen
ter ⁊ tenorem ipōrum fideli=
ter tranſſcribētes ſub ſigil=
lis ſuis nobis remitterēt du
ximus iniūgendum: ⁊ infra.
¶ Nos aūt taz legato q̄ ſub
ſigillo ꝓprio ea nr̄o fecit con
ſpectui preſentari/ q̄z inquiſi
toribus ipſis fidem debitaz
adhibentes: lꝫ non viderem⁹
quare non deberent eadem
priuilegia innouari: q2 tñ. C.
maioris eccleſie: ⁊. J. ſancte
crucis canonici propoſuerūt
hildeſemē. eccleſiaz in poſſeſ
ſione ſubiectionis ipſius mo
naſterij per centū ānos ⁊ am
pli⁹ extitiſſe: priuilegia ipſa
tūc non duximus innouanda
¶ Vñ iudicib⁹ dedim⁹ i man
datis: vt ad locū idoneum ac
cedētes (citatis q̄ fuerit euo
cādi) inq̄rerēt ſup his diligē
tius ꝟitatē: a q̄b⁹ ꝑs hildeſe
mē. eccl'ie ad ap'licā ſedē ap=
pellauit. ¶ Nup aūt iterato
ꝑdicta petijt abbatiſſa: qua=
tenus deberemus priuilegia
ſue eccl'e renouare. Ex aduer
ſo vero fuit poſtulatū: vt cau
ſam ipām diſcretis viris cō=
mittere dignaremur: qui te=
ſtes reciperent quos contra
priuilegia monaſterij ⁊ ad ꝓ
bandum preſcriptionem legi
timaz inducere ꝓponebant.
Nos igit attēdentes ꝙ iure
ſit ciuili ſtatutuz: vt qñ ꝑicu
luꝫ teſtiū formidat/ ne ꝟitas
occultetur ⁊ ꝓbādi copia for
tuitis caſib⁹ ſubtrahat: ēt li=
te nō ꝯteſtata: teſtes valitu=
dinarij ⁊ alij de q̄bus ex aliq̄
rōnabili cā timetur: ad teſtio
niū admittātur eiuſdē eq̄tatꝫ
ſimilitudine ꝓuocati ꝑdicta pri
uilegia q̄ſi iaz nimia vetuſta
te conſūpta: cum fuerint non
in pergameno: ſꝫ i papiro cō
ſcripta: duximus innouanda
nolentes ꝙ ex innouatione
huiuſmodi nouum ius mona
ſterio acquiratur ſꝫ antiquuz
(ſi qđ hꝫ) per innouationem
priuilegij conſeruetur.
¶ Qui vero ꝑfatū monaſteriū

ad ius ⁊ proprietatē ap. ſe. p
priuile. p. n. ptinere monſtrat
ne ius ec. ro. remaneat inde-
fenſuz eādē abbatiſſam pro
curatricē ipſi⁹ duxim⁹ ſtatuē
di ī vt cū aduerſ⁹ ro. ec. poſſeſ
ſiōes ⁊ iura nō niſi cētenaria
currat pſcriptio: ipā ſup hoc
⁊ alijs vice nr̄a pcuret q̄ corā
te in iudicio fuerint procurā
da. ¶ Nolentes igit̄ q̄ de ſta
tu eiuſdez mōaſterij diutius
dubitetur: mā. q̄te. locum tu-
tum et cōmodum eligēs recī
pias teſtes q̄s ad preſcripti
onem pbandā hildeſemē. ec-
cleſia: vel ad interruptionem
oñdēdā cenobium duxerit p
ducendos ⁊ ſi legitimam pre
ſcriptionem probauerit vt in
tendit (niſi pbata fuerit iter
ruptio ex aduerſo) ſubiectio
nem ipſius monaſterij ad iu
dices epō mēorato: cum con
ſtet ipm in ſua dioceſi conſti-
tutū priuilegiuz qd̄ monaſte
rio innouari fecimus corrum
pendo alioq̄n eidē ſup hoc p
petuum imponens ſilentium
monaſterium pronuncies p-
petua libertate gaudere: no
ſtro ſibi priuilegio reſignato
Idē epō et prepoſito vyticeñ.
¶ Non valz confirmatio quā
religioſus impetrauit a pa-
pa ſup tpali adminiſtratione
ſeu prioratu ſi tacuit ſe regu
larē. ſi vero expreſſit reſcri-
ptum preſumitur falſū: q2 pa
pa nō ɔſueuit ɔcedē. h. d. c. v.

Ad noſtram audientiā
prepoſito nemaneñ. ec
cleſie ſignificāte puenit: q2 q̄
dā canonici nemaneñ. eccle-
ſie a nobis lr̄as ɔfirmatiōis
ſup admiſtratōib⁹ ſuis obti-
nere laborāt: religiōis ſue cō
ditione ſuppreſſa. ¶ Cuz igi
tur regularib⁹ pſonis nō con
ſueuerit ap. ſedes aliq̄ pſona
liter ɔfirmare: māda. q̄te. con
firmationes quas ab ipſis ca
nonicis (cū reglares exiſtāt)
noueritis taliter ipetratas:
denuncietis irritas ⁊ inanes.
Idem. ¶ Idem dicit quod
ſupra ca. pxi. Capitulum. vi.

Directa nobis ex par
te tua petitio ɔtiebat
q̄ plures ex religioſis q̄ prio
ratibus ⁊ alijs admīſtrati
onibus preſunt: a nobis ſup
ipis q̄ad vixerint poſſiden-
dis ɔfirmationis lr̄as ſe aſſe
runt ipetraſſe: ⁊ infra ¶ Cuz
igitur a cācellaria nr̄a hmōi
lr̄as emanaſſe nō credamus:
mādamus q̄tenus illos q̄ ta
les lr̄as exhibuerint in qui-
bus priorat⁹ vel admiſtratio
nes tanq̄z religioſis cōfirmā
tur eoſdē punias tanq̄z falſi
tatis actores. Si vero i eis nō
fit mētio religōis ipor: illas
tāq̄ tacita vitate ſurreptas
denūcies nō valē. Idē nobi-
li viro matheo de riuarijs.
¶ Snīa ſeu laudū ɔtra formā

iuris vel ɔpromiſſi latū p ar-
bitros lz p papā i forma cōi
ɔfirmatū nō tenet. Capi. vij.

Examīata cā q̄ vertit̄ iter
te ⁊ milites cāpanicos
ſup eccl̄ia ſcti angeli ppendi
m⁹ arbitriū: qd̄ vicedominus
ſabineñ. dicebat̄ ſup eodē ne
gocio pmulgaſſe: ɔtra formā
iuris ⁊ ɔpromiſſi fuiſſe dicta
tum. ¶ Non ñ obſtāte ɔfirma
tione C. pape pdc. n. q̄ confir
mauerat illd̄ ſicut puide latū
fuerat ⁊ ab vtraq̄z pte rece-
ptū decernim⁹ ipz irritū et ia
ne. Honorius. iij. illuſtri regi
baronib⁹ ⁊ militib⁹ ⁊ alijs ho
minib⁹ cypri. ¶ In ɔfirmati
one ex certa ſcia dictio ſicut
ponit̄ cauſatiue: nec nocet ſi
verbū cōfirmationis pcedit
tenorē cōfirmati. Cap. viij.

Venerabilis frater. n.
archieps nichoſieñ. et
ſuffraganei ei⁹ trāſmiſſa no
bis petitiōe mōſtrarūt: q2 in
ter ipos ⁊ vos ſup q̄buſdam
decimis mediante albaneñ.
epo tūc ap. ſe. legato amicabi
lis ɔpoſitio iteruenit / expſſe
adiecto: q̄ quātoti⁹ eā aucto.
aplica. ɔfirmari ɔtigeret: ſta
tim deberet executiōi māda
ri verū licet ſit p nos ɔfirma
ta: ⁊ ad maiorē rei euidētiaz
lr̄is ɔfirmatiōis tenor cōpo
ſitiōis inſert⁹: ipa tñ renui-
tis obſeruare: occaſionē fri-
uolā prendētes: tū ex eo q2 in
lr̄is verbū ɔfirmatōis iuxta
ſtilū eccl̄e ro. pcedat: tum q2
clauſula ɔſueta ſcz: ſicut ſine
prauitate puide fctā ē: i eiſdē
lr̄is cōtinetur: ⁊ ifr. ¶ Man.
qua. ſi pmiſſis veritas ſuffra
gatur: ɔpoſitionē eandē adi-
plere curetis. Idē vniuerſis
abbatib⁹ ⁊ platis ac ɔuētib⁹
⁊ clericis i ɔſtātino. dioce. ɔſti
tutis. ¶ Collatio eccl̄ie alte
ri facta p legatū ⁊ p papā cō
cōfirmata iure dioceſani non
ledit. Capitulum. ix.

Ua nobis patriarcha
ɔſtātinopolitan⁹ ɔque
ſtione mōſtrauit: q2 cū q̄dā ve
ſtrū ſumētes occaſionē ex eo
q̄ J. pbr̄ cardi. tūc aplice ſe
dis legat⁹ q̄buſdā alijs eccle
ſijs ⁊ clericis i ſpūalib⁹ ⁊ tpa
lib⁹ ɔtulit mōaſteria eorūdē
ipi patriarche obedire recu-
ſāt: ⁊ ei de iurib⁹ patriarcha
lib⁹ reſpōdere: i ſue pſūptōis
adiutoriū iducētes ɔfirmati
ones hmōi collationū a ſede
aplica ipetratas. ¶ Cuz igit̄
nolim⁹ iura q̄ dioceſan⁹ de-
bētur: p collatiōes ſeu ɔfir-
matiōes pdictas minui ſeu le
di: mādam⁹ q̄te. occaſione hu
iuſmodi ñ obſtāte: ipi patriar
che reuerētiā ⁊ obediētiā ex
hibere curetis: eiq̄z de iuſti-
cijs ſuis integre reſpōdere.

¶ Finis ſecundi libri.

¶ De vita ꝛ honeſtate cleri corum. Ex cōcilio magūtio.

¶ Cum celebratur diuin⁹ eē dꝫ cler⁹ a populo. Capitu. j.

Vt laici ſecus altare qn̄ ſacra miſteria celebrātur ſtare vel ſedere inter clericos nō preſumāt.

¶ Sed pars illa q̄ cancellis ab altari diuiditur tm̄ pſallētibus pateat clericis. ¶ Ad orandū vo ꝛ cōicandum laicis ꝛ feminis (ſicut mos eſt) pateant ſancta ſanctorum.

Ex concilio pictauenſi.

¶ Breue eſt nec poteſt breuius ſummari. Capitulū. ij.

Clerici arma portantes ꝛ vſurarij excommunicentur. Ex cōcilio maticen.

¶ Presbiter hn̄s populū debꝫ hre clericum qui ſecū cantet ꝛ in aliis hic expreſſis eū iuuet. Capitulum tertium.

Vt quiſqꝫ pſbit q̄ plebez regit: clericū hēat qui ſecum cantet ꝛ epiſtolaꝫ ꝛ lectiōem legat: ꝛ qui poſſit tenē ſcholas ꝛ admonere ſuos pochianos vt filios ſuos ad fidem diſcendam mittant ad eccl̄iaꝫ q̄s ipſe cū om̄i caſtitate erudiat. Gregori⁹. ix.

¶ Nō hꝫ breuis ſūmari. c. iiij

Si quis ex clericis comā relaxauerit anathema ſit. Ex concilio carthaginenſi. ¶ Breue eſt et non aliter ſummatur. Capitu. v.

Clericus neqꝫ comā nutriat neqꝫ barbam.

Ex concilio triburicenſi.

¶ Clericus nō ī ſacris nec pfeſſus poteſt vxorem ducere ſed iterū tondebitur ſi vult gaudere priuilegio clericali vel diſpenſatiue tenere beneficium. h. d. ſecundum modū qui eſt magis conſentaneus littere / ſecundum quem ponitur vnum caſum duntaxat. Capitulum ſextum.

Cleric⁹ ſi tonſura dimiſſa vxorem acceperit: q̄ quidēꝫ ſit ſine gradu nec monaſterio a parentibus traditus: vxorem permittatur habere: et iterum tondeat: nec inuita ſua vxorem dimittere audeat. Alexander tertius cantuarienſi archiepiſcopo.

¶ Clericus debet tonſuram deferre: et ſi nō vult pōt iuſſ⁹ a ſuo ſuperiore tōderi. c. vij.

Clericis: et infra. ¶ Clerici qui comam nutriūt et barbam: etiam inuiti a ſuis archidiaconis tondeātur.

Idem in concilio lateranēſi.

¶ Frequentans monaſteria monialiuꝫ et monitus nō deſiſtens ſi clericus eſt depōitꝰ Si laic⁹ excōicatꝰ. Capit. viij.

Monaſteria ſanctimōialium ſi quiſq̄ꝫ clericus

ſine manifeſta et rõnabili cã frequẽtare pſũpſerit: per epz arceat: ⁊ ſi nõ deſierit ab officio eccłiaſtico reddat imunis. Si laici excõicationi ſubdant ⁊ a cetu fideliũ fiãt penit⁹ alieni. Greg. vij. ¶ Epũs põt ſtatuere in eccleſia certũ numerum clericorum ſcdm ipſius facultates qui viuant in communi: et contradictores ad hoc cõpellere ⁊ iſtos in cõi viuẽtes põt abſoluere ab excõicatione incurſa propter iniectionez manuũ in ſocium. Capitulum. ix.

Quoniã vt ait ſcriptura ⁊ infra. Statuimus vt facultatib⁹ eccleſiarũ vſarũ puẽtibus ⁊ expẽſis diligent inſpectis certũ in eis valeatis ponere numerũ clericorũ ⁊ ſtatuerevt bona eoꝝ veniãt in cõe in vna domo veſcantur atqz ſub vno tecto dormiant ⁊ qeſcant. ¶ Si q̃ vero contradictores extiterit: licitum vobis ſit p ſuſpenſionẽ officij ⁊ bñficij: aut grauiori etiã pena ſi opus fuerit: ad hanc obſeruantiam eos appellatione cõpellere non obſtante. ¶ Indulgemus ẽt vt ſi q̃ſqz eoꝝ ſimul viuunt p manus iniectione in ſociũ cõione meruerit fieri alienus: reconſiliandi ⁊ pniam imponẽdi ptãtem plenariaz habeatis: niſi forte atrocitas facti penam grauiorẽ expectet. Inno. iij.

¶ Eccleſiaſtici iudices et delegati gratis iudicare debẽt nec exigere pñt decimas vel aliã quotã litꝫ etiã ſi hoc habeat ꝯſuetudo. Capitulum x.

Cum ab oĩ ſpecie mali p̃cipiat apłs abſtinere ⁊ infra. ¶ Sane ad audientiaz apoſtolatus nr̃i puenit ꝙ cũ ex delegatiõe nr̃a cauſas ſuſcipitis pertractãdas: more ſcłariũ ſup decima litis vel pte alia p diuerſa terrarũ cõſuetudine pter expenſas victualium cum litigantibus receptis pignorib⁹ pro ſalario cõuenitis. ¶ Nos attẽdentes ꝙ ad hoc vobꝫ ⁊ alijs clericis ſint eccleſiaſtici reddit⁹ deputati: vt ex ipſis hõneſte viuere debeatis: ⁊ ĩfra. ¶ Ideo qꝫ mandamus quatenus ab hmõi exactõib⁹ de cetero abſtinentes vigorẽ iudiciariũ gratis ſtudeatis litigantib⁹ impartiri non obſtante ꝙ in fraudem a quibuſdam proponitur ꝙ id exigatur nomine aſſeſſorum: cum nec iuſtũ iudicium iudici vendere liceat: ⁊ venales ſentẽtie ab ipſis etiam ſcłaribus legib⁹ reprobentur. Idem liuonieñ epõ ⁊ eis q̃ cũ ipõ ſunt fratribus.

¶ Ad euitandum ſcandalum pñt religioſi diuerſi habitus miſſi ad p̃dicãdum de nouo conuerſis: ſe in vnum ſupioris

habitũ a ppoſitũ ꝯformare. C. xj.

Deus q̃ eccleſiã ſuam noua ſemp prolẽ fecũdat: ⁊ infra. ¶ Ne igit ſi diſpar in vobis obſeruantia fuerit et diſſimilis habitus apud eos qb⁹ vnũ euãgeliuz p̃dicatis ſcãdalũ ſuſcitetur. ¶ Mãdam⁹ q̃ten⁹ eo nõ obſtãte ꝙ int vos mõachi ſũt ⁊ canonici reglares / vel alij ẽt regularẽ vitã ſub alia diſtrictiõe pfeſſi: oẽs parit ĩ vnuz regulare ppoſitũ ⁊ honeſtuz habituz q̃tũ ad hoc ſpectat oĩm ꝯformetis. Idẽ. ¶ Ludi theatrales etiaz pretextu ꝯſuetudinis in eccłiis vł per clericos fieri non debent. Capitulum. xij.

Cum decorẽ domus dei ⁊ infra. ¶ Interdum ludi fiũt in eccleſijs theatrales ⁊ non ſolũ ad ludibriorũ ſpectacula / introducũtur in eis monſtra laruarũ: verũetiã in aliquib⁹ feſtiuitatib⁹ diaconi / pbr̃i / ac ſubdiacõi inſanie ſue ludibria exercere preſumũt: et infra. ¶ F. v. mãdam⁹ quaten⁹ ne p hmõi turpitudinem eccleſie inq̃net honeſtaſ prelibatã ludibriorũ conſuetudinem vel potius corruptelam curetis a veſtris eccleſijs extirpare. Idem in concilio generali.

¶ Clerici debent continere ⁊ caſte viuere contrafaciẽtes puniũt. ⁊ ſeuerius puniuntur illi qui poſſunt legitimo matrimonio vti. Capitu. xiij.

Ut clericorũ mores et actus in melius reformentur: ꝯtinenter ⁊ caſte viuere ſtudeant vniuerſi: p̃ſertim in ſacris ordinibus conſtituti ab omni libidinis vicio precauẽtes: maxime illo ppter qd venit ira dei in filios diffidentie: quatenus in conſpectu oĩpotentis dei puro corde / ac mũdo corpe valeant miniſtrare. ¶ Ne vero facilitas venie incentiuũ tribuat delinquendi ſtatuimus vt qui comprehenſi fuerint incontinentie vicio laborare p ut magis aut minus peccauerint puniantur ſcdm canonicas ſanctiões: q̃s efficacius ⁊ diſtrictius precipimus obſeruari vt quos diuinus timor a malo nõ reuocat: temporalis ſaltez pena cohibeat a pctõ. ¶ Si q̃s igit hac de cauſa ſuſpenſus preſumpſerit celebrare diuia: non ſoluz eccleſiaſticis beneficijs ſpolietur: verũetiam pro duplici culpa ppetuo deponatur. ¶ Prelati vero qui tales preſumpſerint in ſuis iniquitatib⁹ ſubſtinere / maxie obtẽtu pecunie vł alteri⁹ ꝯmodi tẽpalis: pari ſubiaceant vltioni. ¶ Qui aũt ſcdm regiõis ſue morẽ nõ abdicarunt copulaz

cōiugalē: ſi lapſi fuerint gra
uius puniant: cū legitimo ma
trimonio vti poſſint. Idē in
eodē. ¶ Clericꝰ crapuloſꝰ vl
ebrioſꝰ monitꝰ nō deſiſtēs ab
offō vel beneficio ſuſpendit.
A Crapula et (Ca.xiiij.
ebrietate oēs clerici
diligenter abſtineāt. Unñ vinū
ſibi rēperēt: ⁊ ſe vino. Nec ad
bibēdū qſpiā icitet: cū ebrie
tas ⁊ mētis inducat exiliū ⁊
libidinis ꝓuocet incētiuum.
¶ Un̄ illū abuſū penitus de
cernimꝰ abolēdū: quo in qui=
buſdam partibꝰ ad potꝰ eq̄=
les ſuo mō ſe obligāt potato
res: ⁊ ille iudicio taliū plus
laudatur/ q̄ plꝰes inebriat: et
calices fecūdiores exhaurit.
¶ Si quis autem ſuꝑ his ſe
culpabilē exhibuerit (niſi a
ſuꝑiore ꝯmonitꝰ ſatiſfecerit)
ab offō vel bñficio ſuſpenda
tur. Idem i eodē. ¶ A nego
cijs ꝑſonis locis ludis veſti
bus ihoneſtꝭ: ⁊ ornatu nimis
honeſto: ꝑcipit clericos ab=
ſtinere: ⁊ hītu honeſto vti: cū
iuſ vanitatem i pluribꝰ expri
mit ⁊ deteſtatur. Ca.xv.
C Lerici officia vel com
mercia ſecularia non
exerceant maxime inhoneſta
Mimis: ioculatoribꝰ ⁊ hiſtri
onibus non intendant. Et ta
bernas prorſus euitent: niſi
forte cā neceſſitatis in itine=
re conſtituti. Ad aleas et ta=
xillos nō ludāt: nec hmōi lu=
dis interſint. Coronā ⁊ tonſu
ram hēant cōgruētē. Et ſe in
officijs eccl'aſticis ⁊ alijs bo
nis ſtudijs exerceāt diligent
Clauſa deferāt deſuꝑ indu=
mēta nimia breuitate vel lō
gitudine nō notāda. Pannis
rubeis aut viridibꝰ: necnon
manicis aut ſotularibꝰ ꝯſuti
cijs: frenis ſell': pectoralibus
calcaribꝰ deauratꝭ: aut alijs
ſuꝑfluitatē gerentibus non
vtant. Cappas mācatas ad
diuinū offm̄ intra eccl'iam nō
gerāt: ſꝫ nec alibi q̄ ſunt in ſa
cerdotio ⁊ ꝑſōatibꝰ ꝯſtituti,
niſi iuſta cā timoꝝ exegerit
habitū trāſformari. Fibulas
oīno nō ferāt: neqꝫ corrigias
auri vel argēti ornatū haben
tes: ſed nec anulos niſi qbus
competat ex officio dignita=
tis. Pontifices autem in pu=
blico et in eccleſia ſuper in=
dumentis lineis omnes vtan
tur: niſi monachi fuerint qs
oportet ferre hītū monacha
lem. Pallijs diffibulatis non
vtantur i publico. ſꝫ vel poſt
collum vel añ pectus hinc
de connexis. Hono.iij. abiāt
epo. ¶ Clericus qui tertio
monitus a negociationibus
ſecularibus non abſtinet: ma
terim perdit quo ad bona pri
uilegium clericale. h. d. Et tel
textus multum no. ⁊ q̄ quoti
die allegatur. Capitulū.xvi.

E X lrīs pontini comitis
intelleximus: q̄ quidā
clerici ſue terre potius ſecu
laribus negociationibus q̄ꝫ
officijs diuinis intendunt et
gaudere volentes priuilegio
clericali nolunt ſtatutis pa=
trie (quibus quotiens expe
dit ſicut laici ſe tuentur) in
negociationum ſuarum que/
ſtibus ſubiacere: ⁊ infra.
¶ Mandamus quatenꝰ ſi ta
les tertio a te cōmōiti ab hu
iuſmodi ñ reſipuerit: ſꝫ ꝓter
miſſis diuinis officijs nego=
ciationibus inſtiterit ſupra=
dictis cuꝫ fctō priuilegium
abijciāt clericale: tu quomi=
nus dū his ſe implicāt de ſuꝭ
facultatibꝰ ſtatutis ⁊ conſue
tudinibuꝫ patrie ſubiaceāt
non defendas eoſdem.
¶ De cohabitatione clerico
rum ⁊ mulierum. Ex cōci=
lio magūtiñ. ¶ Clericus non
debet retinere in domo mu=
lierē ſuſpectā de incōtinētia
etiā ſi ſit mater vel alia con=
ſanguinea. Capitulum i.
I Nhibēdū ē vt nullus ſa
cerdos feminas de qbꝰ
ſuſpitio pōt eſſe retineat.
¶ Sꝫ neqꝫ illas quas cano=
nes concedunt matrem: ami/
tam: et ſororem: quia inſtigā
te diabolo ⁊ in illis ſcelus ꝑ
petratum reperitur: aut etiā
impediſſe quis earundem.
¶ Sed ſi qua de his neceſſi=
tatem habuerit: pbr̄i habeāt
in vico aut in villa domum lō
ge a ſua conuerſatione: ⁊ ibi
eis que ſūt neceſſaria ſubmi
niſtrent. ¶ Prohibendum q̄ꝫ
eſt vt nulla femina ad altare
preſumat accedere aut pbr̄o
miniſtrare: aut infra cancel=
los ſtare ſiue ſedere. Ex de=
creto eugenij pape.
¶ Excōicatur clericus in ſa
cris qui a ſuſpectarum mu=
lierum colloquio vel earum
conſortio monitus non deſi=
ſtit. Capitulum.ij.
S I quiſq̄ꝫ ſacerdotum
id eſt pbr̄ diaconꝰ: ſub
diaconꝰ: de quacunqꝫ femi=
na crimine fornicationis ſu=
ſpectus: poſt primam ſecun=
dam et tertiam admonitio=
nem inueniatur fabulari: et
aliquo mō conuerſari cum ea
excōicationi ſubdatur femi
na vero canonice iudicetur.
Alexan.iij. ſalerñ. archiepō.
¶ Non debet prelatus cleri
cum cogere ad concubinā ab
iurandam ſed eam nolentem
dimittere pōt excōicare. c.iij
C Lericos in ſacris ordi
nibus conſtitutos: qui
publice tenent concubinas
ad eas abiurandas nolumus
a tua fraternitate compelli:
ne in eandem fornicationem
inſtinctu diabolice fraudis
redeuntes periurij reatum
incurrant. ¶ Uerum ipſos ꝑ

ſuſpenſionis et interdicti ſẽtentiam debes arti⁹ cogere: vt mulieres ipſas a ſe ita remoueãt: q̄ de illis ſiniſtra ſuſpicio nõ poſſit haberi. ¶ Et ſi q̄ eoꝝ ad ipſas redire vel alias accipe forte p̄ſumpſerint in aliq̄s eoꝝ debes ꝑpetuã excõicationis ſniam proferre vt alij eoꝝ exẽplo perriti a ſil. b⁹ arceant. Idem cãtuarieñ. archiepo ⁊ eius ſuffraganeis. ¶ Si clerici moniti concubinas non dimittunt ſuſpenduntur a beneficijs. Et ſi ſe non corrigunt deponuntur.

Capitulum quartum

SIcut ad extirpandã: et infra. ¶ F. v. mandam⁹ q̄tenus clericos vr̃e iuriſdictionis qui in ſubdiaconatu ⁊ ſupra: fornicarias habuerint ſtudioſe monere curetis vt a ſe illas remoueant: eas vlteri⁹ minime admiſſuri. ¶ Si vero acq̄eſcẽ cõtẽpſerit: eos ab eccl̃e. beneficijs vſq3 ad ſatiſfactionem congruam ſuſpendatis. ¶ Et ſi eas ſuſpenſi p̄ſumpſerint detinere: ipſos ab eiſdem beneficijs perpetuo remouere curetis. Idem eboracen̄. archiepo.

¶ Littere a clerico concubinario ſuſpenſo ſuper abſolutione (tacita facti ſerie) obtente non valent.

Capitulum quintum.

SUper eo ꝓo q̄ aſſeris A. pbr̃m fornicariam detinentẽ propter hoc ab officio ſuo ſuſpẽſũ: ⁊ infra ¶ Porro ſi lr̃as a nobis obtinuerit q̄ facti ſeriẽ nõ cõtineant nolum⁹ illas ſibi ꝓdeſſe. Idem londo. epo. ¶ Si clerici moniti non dimittunt concubinas ſuſpenduntur a beneficijs: ⁊ ſi ſe non corrigunt deponuntur. Capitulum. vi.

SI autẽ clerici tue iuriſditionis ſiue in ſacris ordinibus: ſiue in inferioribus cõſtituti: fornicarias detinet niſi eas ad ſecũdã vel tertiã cõmonitionẽ a ſe dimiſerint eaſdem de cetero contẽpturi liceat tibi eos eccleſijs vel eorũ portionibus ap. poſtpoſita ſpoliare officio ipſis nihilominus interdicto. Lucius. iij. ¶ A clerico fornicario q̄ diu toleratur nec h3 operis euidentiam licite audiuntur diuina: ⁊ percipiuntur eccleſiaſtica ſacramenta a notorio ꝓo abſtinendum eſt: non q̄ in ſacramento ſit defect⁹: ſ3 ob ipſoꝝ fornicatoꝝ emẽdationem. h. d. ĩherendo verbis lr̃e.

Capitulum. vij.

UEſtra duxit deuotio requirendum: et infra. ¶ Alicubi dr̃ nullus audiat miſſam ſacerdotis quẽ ſcit indubitãter cõcubinã h̃re alibi vero legit nõ põt aliq̄s q̄tũcunq3 pollutus fuerit: diuina polluere ſacramenta: q̄ purgatoria cũctarum cõtagionũ exiſtũt. Qualiſcũq3 em̃ ſacerdos ſit: q̄ ſunt ſctã coinq̄nari nõ pñt. Sumite ergo ab omni ſacerdote xp̃i myſteria: q2 omnia in xp̃i fide purgantur. ¶ Ceteꝝ aliud ẽ crimẽ notorium. aliud occultum. Notorium diffinitur de quo pbr̃ canonice cõdemnatur. Occultũ quod ab eccleſia toleratur. Ceterum aliud eſt quãdo crimen notorium non diffitetur pbr̃ vel de ipo ẽ canonice cõdemnatus. Aliud eſt pene occultum qđ ab eccl̃ia tolerat̃. ¶ Item aliud eſt a taliu3 officijs abſtinere: vt peccandi licentia ceteris auferatur ⁊ hmõi ad penitentie fructum trahantur: atq3 aliud ſi tãq3 in fornicatione iacentiũ talia myſteria reſpuãtur. ¶ Sine dubitatiõe itaq3 teneatis q̄ a clicis ⁊ pbr̃is q̄3q̄3 fornicariis q̄3diu tolerãtur nec hñt operis euidentiã: licite diuina myſteria audiãt̃ ⁊ alia recipiãt ſacra eccl̃iaſtica. Innocẽtius tertius exon̄. epiſcopo. ¶ Si fornicatõ clici ẽ ita publica q̄ trãſit i notoriũ nec accuſator/nec teſtẽ neceſſarius ẽ: ſ3 ſi ẽ publica ꝑ ſolã famã nõ ſufficiũt ad condẽnationem ſola teſtimonia. i. teſtiũ dicta nõ iuratoꝝ: ſ3 ſi ex hoc oriretur ſcãdalũ indicitur purgatio i qua deficiens canonice punitur.

Capitulum octauum.

TUa nos duxit fr̃nitas conſulendos: ſi de clericis publice cõcubinas habẽtib⁹ q̄ qñ a te cõueniuntur ſe eẽ concubinarios diffitentur nec apparet contra eos legitim⁹ accuſator credendu3 ſit teſtimonio bonorum viroꝝ inter quos viuere dinoſcuntur. ¶ Nos igitur con. t. t. r. q̄ ſi crimẽ eorum ita publicũ eſt vt merito debeat appellari notorium in eo caſu nec teſtis nec accuſator eſt neceſſarius cum huiuſmodi crimen nulla poſſit tergiuerſatõe celari. Si vero publicum ẽ nõ ex euidẽtia ſed ex fama: i eo caſu ad condemnatõem eoꝝ ſola teſtimonia nõ ſufficiunt cũ non ſit teſtimonijs ſed teſtibus iudicandum. S3 ſi de clericis ipſis tal3 habeat̃ ſuſpicio vt ex ea ſcandalum generetur in populo lic3 cõtra ipſos nõ apparuerit accuſator: eis tamẽ ẽ canonica purgatio ĩdicenda quã ſi preſtare noluerint vel defecerint i p̄ſtanda: eos canonica debebis animaduerſione punire. Idem piſtorienſi epiſcopo.

¶ Breue eſt vnde non ſumitur.

Capitulum nonum.

A Nobis tua fr̃nitas re
quiſiuit: ⁊ infra. ¶ Cũ
clericis quoq; non pmittas
mulierculas habitar̃: niſi for
te de illis pſonis exiſtant i q̃
bus naturale fed⁹ nichil per
mittat ſeui criminis ſuſpica
ri. Gregorius nonus.

¶ Clericꝰ ꝯcubinariꝰ i offici
ijs vitandus nõ eſt niſi ſit no
torius. Capitulum decimũ.

Q Queſitum eſt de clic̃
in fornicatõe ꝓlapſis
ſi eoꝝ ſit offm̃ priuſq; penitu
erit audiendũ. ¶ Uerum et ſi
quẽlz ꝑ mortali peccato quo
ad ſeipſũ ꝯſtet eẽ ſuſpenſum
nõ oz tñ in officijs euitari: q2
qʒtum ad alios et in caũ pro
poſito ſuſpenſꝰ nõ ẽ niſi pec=
catum hmõi ſit notoriũ p ſẽ
tẽtiã ſeu ꝯfeſſionẽ factã i iu
re: aut p euidẽtiã rei q̃ tergi=
uerſatõe aliq̃ celari ñ poſſit.

¶ De clericis coniugatis.

Alexãd.iij. ¶ Matrimoniũ
ꝯtractũ p clericũ exiſtentẽ in
ſacris nõ tenet. ſecus i mino
ribꝰ: ſed tũc cogitur dimitte
re beneficium. Capitulum.j.

S I qui clericoruʒ infra
ſubdiaconatuʒ accepe
rint vxores: ipſos ad reliquẽ
da bñficia eccleſiaſtica ⁊ reti
nendas vxores diſtrictione
ec. compellatis. ¶ Sed ſi in
ſubdiaconatu et alijs ſupe=
rioribus ordinibus vxores
accepiſſe noſcuntur: eos vxo
res dimittere: ⁊ penitentiam
agere de cõmiſſo: p ſuſpẽſio
nis et excõicatiõis ſniaʒ cõ=
pellere ꝓcuretꝫ. Idẽ herfor
epõ. ¶ Cõiugatꝰ ad admini
ſtrationẽ ⁊ ad ordinẽ eccleſia=
ſticũ vl̃ bñficiũ non ꝓmoueẽ
niſi caſtitatẽ pmittat ⁊ nõ ſit

S Ane bigamꝰ. Ca.iij.
⁊ ifra. Prouideas atte
tius: ne deiceps clericꝰ ꝯiu=
gatꝰ ad eccl̃iaſtica bñficia vl̃
ſacros ordies: aut miſtratio
nes eccl̃iaſticas admittatur.
¶ Niſi forte caſtitatẽ voue=
ret ꝑpetuã ⁊ q̃ vnicã ⁊ ꝟginẽ
habuiſſet vxorẽ. Idem vercel
lañ. epõ. ¶ Si clericꝰ i mino
ribꝰ bñficiatꝰ matrimoniũ
ꝯtrahat priuatur beneficio
et quod dedit eccleſie ſibi re
ſtituitur. h. d. Et in hoc vlti=
mo ẽ caſus notabilis et mul
tum allegabilis

Capitulum. tertium.

Q Uod a te: et infra.
¶ Utrum clerici infra
ſubdiaconatus ordinem con
ſtituti: qui continere carnis
deuicti vicio nõ valẽtes vxo
res accipiunt: eccleſiaſtico
beneficio canonice debeant
ſpoliari. ¶ Id volumus te
tenere: ꝙ cum ſimul volupta
tibus et carnalibus deſide=
rijs ac diuinis ⁊ eccleſiaſticis
obſequijs vacare non vale=
ant: ob immundiciam ſuam
eccleſiaſticis ſacramentis in

digni tractandis: eccleſiaſti=
cis proculdubio beneficijs
ſunt priuandi.
¶ Sane ſi eccleſijs q̃bus in=
titulati fuerãt de poſſeſſio=
nibus aut alijs bonis aliqua
ꝯtuliſſe noſcuntur: cum ab e
arundẽ eccleſiaꝝ miniſterio
fuerint ⁊ bñficio ſequeſtrati
ad ipõs recta via debent ab
ſqʒ ꝯtradictione redir̃. Idẽ.
¶ Peracta penitentia diſpẽ
ſant epĩ cuʒ ſacerdotibꝰ qui
matrimonium de facto con=
traxerunt.

Capitulum q̃rtũ.

S Ane ſacerdotes illi q̃
nuptias contrahũt: q̃
non nuptie ſʒ cõtubernia ſũt
potius nuncupanda: poſt lõ
gã penitentiam ⁊ vitam lau=
dabilem continentes officio
ſuo reſtitui poterĩt: ⁊ ex idul
gẽtia ſui epĩ eius executionẽ
hr̃e. Inno. iij. norwic. epiſco.
¶ Auferẽda ſũt clerico bñfi
cia q̃ hẽbat tp̃e cõtractꝰ mri
monij: collata ꝟo poſtmodũ
ſciẽter p epm̃ per eundẽ au
ferri nõ poſſunt: ſed per ſupi
orem. h. d. Capitulum v.

D Iuerſis fallacijs: ⁊ in
fra. Accepimus autẽ
ꝙ quidam clerici tue dioce=
ſis qui matrimonium contra
xerunt: eccleſiaſtica benefi=
cia detinere contendunt: i q̃
rũ conuerſatione cithara cũ
pſalterio male cõcordat.
¶ Cum ergo vir cogitet quo
modo placere poſſit vxori: ⁊
ideo minus que dei ſunt va=
leat cogitare: cum quaſi di=
uiſus in duo plenam ſui non
habeat poteſtatem vt ei a q̃
ſtipendium recipit plenꝰ fa
muletur: Mandamus qua=
tenus huiuſmodi cl̃icos bñ
ficijs eccleſiaſticis q̃ in tua
dioceſi ſũt adepti: priues ap.
re. preſertim cum rerum ec=
cleſiaſticaruʒ ſubſtantia per
tales ſoleat deperire. ¶ Ni=
ſi forte tu talibus ſcienter ꝯ
tuleris eccleſiaſtica benefi=
cia quibus eos non per te ſʒ
per ſuperiorem decernimus
ſpoliãdos. Idẽ achero. arh.
¶ Filius ſacerdotꝭ greci ex
vxore genitus licite inter la
tinos promouetur ſi ſcanda
lum non obſiſtat. h. d. Et eſt
caſus notabilis. Capitu. vj.

C Um olim ad noſtrã au
dientiam perueniſſet
ꝙ canonici anglorienẽ. canto
rem tricaricen. ſibi elegerãt
in paſtorem; et infra. Licet
tibi de forma electionis ca=
nonice/ac idõeitate perſone
in alijs conſtitiſſet: moue=
te tamen: ꝙ cũ pater eiꝰ gre
cus fuerit: et iuxta ritũ gre
corum vxorem duxerit in mi
noribus ordinibus conſtitu
tus cantorem ipſum ex vxo=
re legitima in ſacerdotio ſu
ſcepiſſet. ¶ Nos igitur attẽ

dentes: q orientalis eccleſia
votu3 continētie nō admiſit:
qm̄ orientales in minoribus
ordinibus ↄtrahunt: et in ſu
perioribus vtūtur mr̄imōio
iam ↄtracto. mādam⁹ q̄ten⁹
niſi pro eo q int latinos gre
ci hmōi cōuerſātur regiōis
conſuetudo repugnet ſi aliud
canonicum non obſiſtat: ad ↄ
firmationem ⁊ conſecratio=
nem eiuſdē ſine dubitatione
pcedas. Idē3 epiſco. picta.

¶ Clericus coniugatus non
bnficiatus nō cogitur defer
re tonſuram. Capitulum vij.

IOhannes nobis conq
rendo monſtrauit q tu
eum q̄3q̄3 iam dudum vxore3
legitimam duxerit: pro eo q
prius in accolitum fuerat or
dinatus compellere niteris
vt tonſura3 deferat clericalē
ex qua inter ipſum ⁊ vxorem
ſuam poſſet ſcandalum gene
rari cum de cōſuetudine ter
re tue clerici vxorati non co
gātur inuiti portare tōſura3
¶ Q̄m igitur idē etiam ton
ſurat⁹ non poteſt priuilegio
clericali gaudere: mandam⁹
q̄tenus ipſum ſuper tonſura
tione huiuſmōi nō moleſtes
dūmō nullum pcipiat bnfici
um eccliaſticum cuius ratio
ne teneatur clicale3 deferre
tōſuram q: cū eū oporteat ſe
cularibus negocijs imiſceri
tōſura ipſius ſecularia exer
centis videretur pfecto imi
niſterij noſtri vituperium re
dundare. Idem.

¶ Uxorati non admittuntur ad eccleſia
ſticas dignitates: et coguntur
dimittere quas habent.
Capitulum. octauum.

CUm decorem: et infra.
Eos qui ſunt publice
vxorati nō admittat3 de cete
ro ad eccleſiaſticas dignita=
tes dimiſſis ab eis quas nō
poſſunt ſine prauo exēplo et
graui ſcandalo retinere. He
no. iij. H. quondā regine an=
glorū.

¶ Clerici cōiugati in
rebus ſuis non gaudent pri=
uilegio clericali. Capitu. ix.

EX parte tua fuit propo
ſitum q nōnulli littera
ti terre tue (habitu et tonſu
ra clericali relictis) publi=
ce ducunt vxores. et infra
¶ Ut tamen conſuetis iuſti
cijs et debitis obſequijs te
defraudent: tonſuram reſu=
munt abiecta3. ⁊ infra. Qui
dā etiā accepta pria tonſura
ſliter ↄtrahūt: ⁊ eandē tōſu
rā deferūt vt eodē ptextu ex
cuſari valeāt a pdict3: ⁊ ifra.
¶ Cū igitur reddēda ſint q
ſūt ceſaris ceſari: et q ſūt dei
deo: eq̄nimit duxim⁹ tolerā=
dum vt a talib⁹ iuſticias de
bitas velut ab alijs vxorati
exigas et ſeruitia conſueta.
Idem.

¶ Si clericus in mi=
noribus miliret: non eſt co=

gendus deferre tonſuram vl
habitum clericalem.
Capitulum. decimum.

COnſultationi tue bre
uit ſatiſfiat: rn̄demus
q. B. mile3 tue dioceſis qui
olim cū in minori eēt ↄſtitut⁹
etate tōſurā tantum et coro
nam clericalem aſſumpſit: nō
eſt cogendus deferre habi=
tum clericalē.

¶ De clericis
non reſidentibus in eccleſia
vel prebēda. Ex concilio ſar
dicēſi.

¶ Epo non l3 ſine licē
tia pape tranſire ad aliū epi
ſcopatum ipſum accepꝛando
alias priuat habito et ābito
hoc intendit cum glo. Ca. j.

NOn liceat epiſcopo de
ciuitate ſua trāſire ad
aliam. ¶ Manifeſta eſt enim
cā pro qua facere hoc atten=
tat. ¶ Cum nullus ſit inuen
tus epiſcopus qui ad mino=
rem de maiori ciuitate tran=
ſiret. Leo. iiij.

¶ Depōitur
cardinal3 qui in ſuo titulo nō
reſidet. h. d. Et ē iſte textus
multum notabilis. Capit. ij.

EX geſtis: ⁊ infra. In ſy=
nodo Anaſta ſius preſ=
biter cardi. tit. beati marcel
li ab oibus canonice ē depo
ſitus. ¶ Eo q prochiam ſuā
per annos quinq3 contra ca
nonum inſtituta deſeruit: ⁊ i
alien3 vſq3 hodie demoratur
Ex concilio lateranenſi.

¶ Qui plures dignitates vl
eccleſie conferri non debent
⁊ eccleſia ē conferenda illi q
reſidere ⁊ regere valeat per
ſeipſum alias perdit eccleſi
am. ⁊ donans conferendi po
teſtate priuatur. Capitu. iij.

QUia nonnulli modum
auaricie non ponētes
dignitates diuerſa3 eccleſia
ſticas ⁊ plures eccleſias par
rochiales contra ſacroru3 ca
nonum inſtituta nituntur ac
cipere. vt cum vnum officiu3
vix implere ſufficiant: ſtipen
dia ſibi vendicent plurimo3
ne id de cetero fiat: diſtricti⁹
inhibemus. ¶ Cū igit eccle
ſia vel eccleſiaſticum miniſte
rium committi debuerit: tal
ad hoc perſona querat: que
reſidere in loco: ⁊ curam ei⁹
per ſeipſam valeat exercere.
¶ Quod ſi aliter actum fue
rit ⁊ qui receperit quod con
tra ſacros canōes accepit a
mittat ⁊ qui dederit largien
di ptāte priuetur. Alexan.
tertius eboracenſi archiepi.

¶ Preſentatus ad eccleſiam
non cōfirmat⁹ ſi appet q no
lit reſidere: nō debet inſtitui
p ſuperiorē. confirmatus au
tem ⁊ ex nō iuſta cauſa nō re
ſidens priuatur appellatiōe
remota. Capitulum quartū.

RElatū eſt nobis q cu3
in lateranen. concilio
ſtatutū ſit vt pſone tali / ec=
cliavel bnficiū eccliaſticū cō

...m ... conc. c. i. ... reformatione Sessio. 6.

ferat: q̄ reſidere in loco: ⁊ cu
rā ei9 ꝑ ſe valeat exercere: nō
nulli ad eccłias ꝓſentati: hoc
ſe poſſe affirmant: ſ3 efficere
contradicūt: ⁊ ifra. ¶ Cū igit̄
verba accipiēda ſint cū effe=
ctu: tales ſi preſentati fuerit
nō debēt admitti: et admiſſi
poterūt amoueri: niſi forte d̄
licentia ſuorum ꝓlatorū vel
ſtudio līaꝝ: vel pro alijs ho=
neſtis cauſis contigerit eos
abeſſe nec patrocinari d3 eis
appellationis diffugiū ſi con
tra hmōi intentionem decre
ti fuerit interiectum. Idem.
¶ Breue eſt nec poteſt bre=
uius ſummari. Capitulum. v.

FRaternitati. t. et infra.
Preterea clericū alteri9
dioceſis abſq3 commendati=
cijs līis ſui epi nō debes re=
cipere: niſi pro eo receperis
ab apo. ſe. mandatum. Idem
¶ Qui nō reſidet in bñficio
etiam modice eſtimationis il
lo priuatur. Capitulum. vi.

COnquerente nobis. R.
pbr̄o accedimus: ꝙ. G.
clericus ab eo pro eccłia ſua
de qua vite neceſſaria vix pōt
percipere: annuatim. xx. ſoli=
dos extorquere conatur aſſe
rens beneficium iſtud i eadē
eccleſia ſibi fuiſſe collatum:
⁊ infra. ¶ Fra. t. mandamus
quatenus ſi tibi cōſtiterit ꝙ
dictus. G. habeat eccłiaſtica
beneficia ſibi ſufficientia: vł
ꝙ eidē eccleſie nō deſeruiat ſi
bi ſuꝑ preſcripto beneficio
ſilentiū (ſublato impedimē
to appellationis) imponas.
Idem. ¶ Qui eſt i ſeruitio epi
ꝑcipit fruct9 bñficij tāq3 reſi
dēs ꝓter diſtributōes q̄tidia
nas. Ab. Capitulum. vij.

DE cetero: ⁊ infra. Statui
mus ne canonicis: do=
nec in ſeruitio tuo fuerint:
quicq̄3 ſubtrahi debeat vel
auferri. qđ d̄ cōitatis ſibi be
neficio debetur. ¶ Niſi forte
ſint victualia q̄ nō ꝯſueuert
abſentib9 exhiberi. Celeſti.
iij. ¶ Citandus eſt prelatus
vel clericus non reſidens qui
citatus nō reuertit̄ in termi
no ſibi prefixo: niſi habeat iu
ſtum īpedimentum. h. d. cum
duobus ſequentib9. c. viij.

EX ꝑte vr̄a nr̄o fuit apo=
ſtolatui reſeratū ꝙ ec=
cleſie veſtre decanus qui in ꝑ
tibus gallicanis ſibi potius
habitationē elegit: iā ꝑ decē
annoꝝ ſpacium: eccłia veſtra
ipſius pñtiam hr̄e nequiuit.
¶ Qr ergo nolumus vt eadē
eccła decani officio defrau=
det: mādam9 q̄tenus ſcriba=
tis eidē ꝙ ſuū ibidē officiū
vt decanus debeat exercere
Qđ ſi vocat9 venire noluerit
eligendi alium q̄ pēſſe eccle=
ſie veſtre valeat ⁊ prodeſſe vo
bis extūc cōcedim9 liberam
facultatē. Inno. iij. ca. ragu=

vi. c. i. Sessio. 23. de refor. in co. ...

¶ Summatum eſt in. c. ꝓ=
ximo ꝓcedenti. Capitulum. ix.

QUaliter archiepus vr̄
temeritate propria re
ceſſit ab eccleſia raguſinenſi
nec iā vltra q̄driennīū expe=
ctat9 redierit ꝑ līas etiā ve=
ſtras reuocat9: ⁊ ifra. ¶ Di.
v. mādamus quatenus (niſi
forſitan iā redierit) vos poſt
menſem a receptiōe preſen=
tium perſonā vobis idoneā
in archiepiſcopum eligatis.
Idē cōſtan. pr̄iar. ¶ Sūma
vt in. c. ex parte. s. eo. Capi. x.

INter quattuor aīalia: ⁊
infra. De clericis q̄ ec=
cleſias vel ꝓbēdas ſibi cōceſ
ſas ſine iuſta ⁊ neceſſaria cā
deſerūt tuo ꝓſerti nō acceden
te ꝯſenſu: hoc tibi duxim9 rñ
dendū ꝙ poſtq̄3 cōgruo tp̄e
fuerint expectati: niſi redie=
rint ad illas: poſſūt eis iuſte
priuari dūmodo non ſint iu
ſto impedimento detenti.
Idem archiepō panormita
no. ¶ Si neſcitur vbi ſit cle=
ricus tribus publicis edictꝫ
citabitur in eccleſia ſua et ſi
infra ſex menſes non reuerti
tur priuabit̄ eccleſia ſua hoc
dicit vſq3 ad ver. contra eos.
Capitulum. xi.

EX tue deuotionis: ⁊ ifra
In eccleſijs eorum qui
ſe fraudulenter abſentant:
nec ad ipſos valet citatio ꝑ=
uenire: trine citationis edi=
ctū facias publicari: ⁊ ſi nec
ſic curauerint obedire: ⁊ vl=
tra ſex meſes ſuas deſerue=
rint eccleſias iuxta ſanctiōes
canonicas: eis debent meri=
to ſpoliari. ¶ Iſte ꝑ. nō ſum
matur propter varietatē le=
cturaꝝ ⁊ qr ſm̄ vnum intelle
ctum nō facit ad rubricam.
¶ Contra eos etiā ꝓcedat̄:
vt ipos ꝑ ſuſpenſiōis ⁊ excō
catōis ſnīam ad tuā obedien
tiā venire ꝯpellas. Qđ ſi nec
ſic eoꝝ malicia potit emolli
ri: eos. B. ti. ſcē ſuſanne ꝓſbit̄
cardi. apo. ſe. le. a ſpūaliū ad
miſtratiōe remoueat: ⁊ q̄buſ
ꝓſunt eccłijs de ꝑſonis ido=
neis faciat prouidere ſed in
eos degradatiōis ſnīam non
promulget vt cum eis miſeri
cōrditer ſi expediat: facilius
agi poſſit. Idē altiſſiodorēſi
epō. ¶ Priuilegiatus vt ab
ſens in ſtudio fructus prebē
de recipiat. exiſtens in villa
vel caſtello vbi nullum eſt vł
minus competens ſtudium
priuilegio non vtitur. c. xij.

TUe fraternitatꝫ diſcre
tio poſtulauit: et infra
Queſiuiſti preterea vt cum
interdum canonici quibus
ſtudiorum gratia eſt indul=
tum vt in abſentia ſua fruct9
percipiant prebendarum ſua
rum: accepta licentia ſe ad vil
las transferunt vel caſtella i
quibus nullum eſt vel minus

vi. c. i. Ses. 6. de reform. c. i. Ses. 23.

competens exercitium ſtu=
dioꝝ verũ ꝓbendarũ ſuarum
fruct⁹ ſint talib⁹ cõferendi?
¶ Ad qđ bre.rñ. eis q̃ hmõi
fraudẽ cõmittũt (cum fraus
ꝛ dol⁹ nemini debeat patroci
niũ ĩpartiri) ꝓfatã indulgen=
tiã cõperere nõ debere. Ho=
no.iij.ꝓpoſito de valerijs
¶ Qui iurauit in eccleſia re
ſidere pro ſeruitijs eccłie li=
cite ſe abſentat. Capitu.xiij.

Ex parte tua fuit propo
ſitum ꝙ tpe q̃ recepiſti
ꝓpoſiturã de valerijs:pſtiti=
ſti de facienda reſidẽtia iura
mentum: ꝛ infra. ¶ Poſtula=
tioni.t.t.r. q̄ ſi te non abſen=
tando in fraudem: prepoſitu
re tue iura fideliter ꝓſeq̃ris
cuꝫ ex hoc cenſeri debeas re
ſidens:periurium non incur
ris. Idem capitulo meten.
¶ Familiaris pape non ob=
ſtantes conſtitutione contra
ria prebende ſue fructus p=
cipiũt in abſentia. Cap.xiiij.

Cum dilect⁹ filius magr
Otto. ꝛ infra. Manda=
mus quatenus non obſtante
conſtitutione que contra ab
ſentes canonicos inter vos
dicitur emanaſſe:fructus pre
bende ſue aſſignetis eidem i
noſtro ſeruitio commoranti.
¶ Cum familiares noſtri q̃
circa nos ſe obſequiales ex=
hibent vniuerſis:minori non
debeant prerogotiua gaude
re q̃ꝫ veſtrum ſinguli quoꝛuꝫ
negocia ꝑ ſeipſos ſepi⁹ pro=
mouentur. Idẽ melden. epo.
¶ Duo canonici abſẽtes cuꝫ
epo ſeu in ei⁹ ſeruitio fruct⁹
ꝓbẽdaꝝ ſuaꝝ ꝑcipiũt in ab=
ſentia ↄſtitutiõe eccłe cõtra
ria nõ obſtãte. Ca.xv.

Ad audiẽtiã nr̃aꝫ ꝑue=
nit ꝙ cũ ĩ melden. ec=
cleſia quedã ſit cõſtitutio val
lata iuramẽto ꝛ aucto. ſe. ap.
confirmata: vt canonici qui
non reſident in eadem ſuaruꝫ
priuentur fructibus preben
darũ:illis exceptis quos in=
firmitas excuſaret ſiue i apo
ſtolice ſedis ſeruitio ↄtinge
ret detineri: ꝛ infra. Decerni
mus vt duo ex canonicis ec=
cleſie mẽorate ĩ tuo ſeruitio
exiſtentes ſuaꝝ fruct⁹ inte=
gre percipiant prebendarum
cũ abſentes dici non debeant
ſꝫ pñtes qui tecum pro tuo ꝛ
ipſius eccleſie ſeruitio com=
morãtur. Grego.ix. pr̃iarchẽ
antioche. apoſto. ſe. legato.
¶ Si eccłia patit miniſtroꝝ
defectũ priuilegiati ſup ab=
ſentia ꝑ ſubtractionẽ ꝓuẽtu
um redire coguntur. h.d. et
eſt bon⁹ text⁹ ꝛ põt multum
practicari. Capitulum.xvi.

Cum ad hoc ſint eccle
ſiaſtica bñficia depu=
tata: ꝛ infra. Sane nobis ino
tuit ꝙ eccłia antiochena mul
tis ex ſeruitoribus ei⁹ abſẽ

1.7. ſeſſ. 21.

tibus eſt fere deſtituta mini
ſtris. ¶ Ideo mãdam⁹ q̃tenus
nõ obſtãtib⁹ apłicis indulgẽ
tijs ꝛ predeceſſoꝝ tuorum li=
centia abſentes canonicos ꝛ
aſſiſios reuoces ad reſiden=
duꝫ in eccłia ſupradicta: et ſi
non venerit: tu de ipſoꝝ bñfi
cijs diũ abſẽtes fuerit: ipi ec
cleſie facias ↄgrue deſeruiri
ſm vtilitatẽ eiuſdẽ qđ ex ꝓfa=
tis bñficijs ſupfuerit ↄuertẽ
do. Idem. ¶ Priuat bñficio
clericus non reſidẽs ſi moni
tus non redeat:nec iuſtã ex=
cuſationem alleget. h.d. Et ẽ
caſus notabilis. Capi.xvij.

Clericos in eccłijs tue
iuriſditiõis bñficia q̃
reſidentiaꝫ exigũt aſſecutos
ſi ad alterius dioceſim abſqꝫ
licẽtia tua morãdi cã trãſierint:
liceat tibi ſi moniti non redie
rit dictis bñficijs (niſi excu=
ſationẽ rõnabileꝫ oſtẽderit)
ſpoliare. ¶ De prebendis ꝛ
dignitatib⁹. Ex concilio pi=
ctauen. ¶ In bonis eccleſie
non ſuccedit iure conſangui
nitatis. Capitulum.i.

Ut nullus de clero ſiue
populo eccłiaſtica bo
na iure conſanguinitatis ſibi
requirat habenda. In corpo
re canonum ¶ Non licet epo
aliquem ordinare ſine titulo
Capitulum.ij.

Non liceat vlli epo or=
dinare clericos: ꝛ eis
nullas alimonias ꝓſtare: ſed
duoꝝ alterum eligat: vel non
faciat clericos: vel ſi fecerit/
det illis vnde viuere poſſint
Gre. auten. ſubdiaco. ¶ Bo
na eccleſiaꝝ cõia ſunt: nec de
bet quiſqꝫ tanq̃ꝫ propria ven
dicare. Capitulum.iij.

Ratio nulla ꝑmittit vt
qđ ꝑ cõi vtilitate datũ
eẽ cognoſcit: ꝓprijs cuiuſq̃ꝫ
vſib⁹ applicet. Alex.iij. in cõ
ci. lateran. ¶ Qui ordinauit
aliqueꝫ ad ſacros ordines ſi
ne titulo nõ habẽtẽ de ſuo vñ
viuat: prouidere tenet de ſuo
donec aliquem titulũ fuerit
conſecutus.
Capitulum quartum.

Epiſcopus ſi aliquem ſi
ne certo titulo de quo
neceſſaria vite ꝑcipiat in dia
conum vel pbr̄m ordinauerit
tandiu ei neceſſaria ſubmini
ſtret: donec in aliqua eccleſia
ei conuenientia ſtipandia mi
litie clericalis aſſignet.
¶ Niſi talis ordinatus ꝺ ſua
paterna hereditate ſubſidiũ
vite poſſit habere. Idem in
eodem. ¶ Non debent epi=
ſcopi permittere quem plu=
res eccleſias obtinere.
Capitulum quintum.

Quia intantum quoꝛun
dam proceſſit ambi=
tio: vt non duas vel tres ſed
plures eccleſias perhibeant
habere: cum nec duab⁹ poſſit

debitā ꝓuiſionē impendere.
¶ Per frēs et coepōs nr̄os
hoc emēdari p̄cipimus: et de
multitudie p̄bendaꝝ canoni
bus iimica que diſſolutionis
materiā ⁊ euagatiōis īducit
certūqꝫ continet periculū aia
rū: eoꝝ q̄ eccleſijs deſeruire
valeant indigentiam volum⁹
ſubleuari. Idem. ¶ Ad man
datū pape non tenetur quis
prouidere illi qui beneficiū
in lr̄is tacuit: vel cui ſine ſcan
dalo prouideri non pōt. h.d.
Et ī vlti. eſt iſte textus ſemꝑ
menti tenendus. Ca.vj.

C
Um teneamur: ⁊ infra.
Si mādatū nr̄ꝫ pro ali=
cuius ꝓuiſione receperis qui
aliud beneficium habeat de
quo valeat commode ſuſten
tari: niſi forte in lr̄is ipſis de
hoc mentio habeatur: aut ſi
non pōt ei ſine ſcandalo pro
uideri: eq̄nimiter ſuſtinemus
ſi pro eo mandatum nr̄m non
duxeris exequendum. Idem
¶ Habens plures eccleſias
alteram eligere ⁊ alteram di
mittere compellitur. Ca.vij.

R
Eferente. J. pbr̄o acce
pimus ꝙ cū duas hr̄et
eccleſias: archidiaconus tu
us ipſum altera ſpoliauit: et
cuidam pbr̄o. G. nomine aſſi
gnauit eādem predictus aūt
J. ſentiēs ſe in hac parte gra
uari ad metropolitanum vi=
delicet remenſē. archiepūm
appellauit. Cunqꝫ de manda
to eiuſdem archiepī in predi
cta eccleſia reſtitutus fuiſſet
prefatus archidiaconus eun
dem. J. (pro eo ꝙ ad p̄ntiam
ſuam vocatus venire cōtem
pſit) vinculo excommunica=
tionis aſtrinxit ¶ Nos autē
ipſum a ſn̄ia q̄ tenebatur fa=
cientes abſolui: tibi manda
mus quaten⁹ preſcripto. J.
de p̄dictis eccleſijs vna quā
maluerit relicta alteram pre
fato. G. ſi eccleſiam non ha
bet non differas aſſignare ali
oquin ipſam alteri pſone ido
nee bn̄ficio eccl'iaſtico caren
ti incūctāter aſſignes. Idem
in concilio turoñ. ¶ Preben
de ⁊ dignitates non debēt di
uidi nec etiam ꝑmutari. c.viij.

M
Aioribus eccleſie bene
ficijs in ſua integrita
te manentibus indecorum no
bis videtur: vt minorum cle
ricorum prebende patiantur
ſectionem. ¶ Idcirco vt ſi=
cut in magnis itaqꝫ quoqꝫ in
minimis membris ſuis firma
tam eccleſia habeat vnitatē
diuiſionem prebendarūꝫ aut
dignitatum permutationem
fieri prohibemus Idem can
tuarieñ. archiepō ¶ Recept9
in canonicum ex promiſſione
capituli debet qñ facultas
ſe obtulerit hr̄e prebendam
vide. c. ij. de conceſ. p̄bē. in. vj.
cum glo. Capitulum.ix.

R
Elatū eſt: ⁊ infra. Qm̄
igitur dignū eſt vt poſt
qꝫ magiſter J. i eccl'ia tua ca
nonicus eſt inſtitutus: ⁊ a te
habuit in ꝓmiſſis de ꝯferen=
da ſibi prima p̄bēda cū in ec=
cleſia ipſa vacaret: vt debe=
at prebende itegritate gau=
dere: mandam⁹ quaten⁹ ſi idē
J. in eccleſia tua eſt canonice
inſtitut⁹: ⁊ in choro ⁊ capl'o ⁊
alijs quoꝝ vſus ē cōis: pote
ſtatem ſicut canonicus hꝫ: ei
p̄bendā ſi qua nūc vacat: vel
cum ibi primo vacauerit ſe=
cundum ꝓmiſſionē tuā cōce=
das liberaliter ⁊ aſſignes: qꝛ
non eſt cōgruū vt prebenda
careat qui in canonicuꝫ noſci
tur eſſe receptus. I dē cano
nicis regularib⁹ ⁊ monachis
ebora. dioceſis. ¶ Religioſi
red dit⁹ eccleſiarū ſuaruꝫ di
minuere non poſſūt reſpectu
portionis que debetur recto
ribus ſeu vicarijs: nec parro
chias diuidere
Capitulum.x.

A
Uaricie que eſt idolo
rū ſeruit⁹: ⁊ infra. In=
telleximus ꝙ in eccleſijs ve=
ſtris de quibus certas pen=
ſiones conſueuiſtis percipe
re: portiones vel ātiquos red
ditus minoraſtis quos non=
nulli clerici eccleſiarum ipſa
rum olim habuiſſe noſcunt:
⁊ infra. ¶ Ideoqꝫ mandam⁹
quatenus ſi q̄s portiones vl'
antiq̄s reddit⁹ clericoꝝ ſine
ꝯſenſu archiepī vr̄i minuere
vel parochias diuidere p̄ſūpſi
ſtis: ad integritatē priſtinaꝫ
reuocetꝭ. I deꝫ p̄poſito ⁊ ca=
pitulo inſul. ¶ Poſſunt p̄la=
tus ⁊ capl'm p̄bende vacanti
honeſtuꝫ on⁹ imponē ad qđ
p̄bēdari⁹ teneat. Ca.xj.

S
Ignificatū eſt nobꝭ ꝙ
cuidam ſacerdoti p̄bē/
dā vnam in eccl'ia vr̄a cōi vo
lūtate dediſtis: ita ꝙ miſſam
de ſancta maria (niſi corporꝭ
īfirmitate grauat⁹ ſit) debe=
at q̄tidie celebrare: ⁊ eccl'iaꝫ
vr̄aꝫ nō niſi cōi tā p̄poſiti q̄ꝫ
capl'i aſſēſu poſſit dimittere
vel cuiq̄ꝫ p̄bende illi⁹ anni=
uerſariū delegare. ¶ Quam
ſiquidem inſtitutionem eate
nus confirmamus: vt predi=
ctus ſacerdos: niſi infirmita
te corporis fuerit īpedit⁹: aſ
ſidue debeat obſequium ſuū
impendere eccl'ie mēorate: ⁊
q̄ꝫto frequentius pōt (ſalua
honeſtate ſua/ ⁊ debita deuo
tione) miſſaꝝ ſolēnia celebra
re: nec ſibi liceat hoc illi ſub
trahere ſiue cauſa volupta=
tis/ ſiue ſe ad aliā eccleſiam
transferendo. I dē vigornīē.
archiepō. ¶ Ad preſentatio
nem religioſoꝝ in eorum ec=
cleſijs null⁹ dꝫ inſtitui p epm̄
niſi pri⁹ ei ꝯgrua portio red
dituum aſſignet.
Capitulum.xij.

De monachis q̄ vicari=
os ꝑrochialiū eccliarū
grauāt vt hoſpitalitatē tene
re nō poſſint: eā ꝓuidētiā ha
beas ꝙ ad p̄ſentationē mōa
choꝝ nullū recipias: niſi tan/
tum eis de prouentibus ec=
cleſie coraꝫ te fuerit aſſigna
tum: vnde iura epiſcopalia
poſſint perſoluere: ꝛ congru
am ſuſtentationem habere.
Idē ſalernatino archiepō.
Plures dignitates vl' pſo
nat⁹ in vna vel in diuerſis ec
cleſijs q̄s hr̄e nō pōt. Ca. xiij.

Ad hec lꝫ: ꝛ infra. Il
lud eſt oī rōni ꝯtrariū
vt vnus clericus in vna vl' di
uerſis eccleſijs plr̄es dignita
tes vel perſonatus obtineat
Cū ſingl'a officia ī eccl'ijs
aſſiduitatē exigāt ꝑſonarum
Idē burdegalē. archiepō.
Nō plr̄es dignitates alte
rā dimittere cōpellit'. C. xiiij.

Preterea de. G. q̄ i tua et
toloſana eccl'ia eſt ar=
chidiacon⁹ ꝯſtitut⁹: ꝛ in vtra
qꝫ eccl'a regulariter ꝓfeſſus
Mādam⁹ q̄ten⁹ eūdē alte
ro quē maluerit archidiaco
natu facias eē ꝯtentū. Idem
cātua. archiepō. Si elect⁹
ad ſcđam eccleſiam noluerit
dimittere p̄mam: eligentes
poſſunt reſilire ꝛ electum nō
acceptare. Capitulum. xv.

Cum non ignores ꝙ
vna eccleſia vnius de
beat eſſe ſacerdotis: ꝛ infra.
Cum igitur nuncius pñſ
qui in duabus eccl'ijs locum
hr̄e ꝯtendit/ ꝛ q̄dā clerici al
teri⁹ eccl'ie ad nr̄aꝫ p̄ñtiaꝫ ac
ceſſerit ꝯtra eū nos attēden
tes nō eē ꝯueniēs vt idē pñſ
locū habeat in duab⁹ eccl'ijs
mādamus q̄tenus ipm̄ bñfi/
cio q̄đ hꝫ facias manere con
tentum. Quod ſi forte ar
chipbr̄ ꝛ clerici alteri⁹ eccl'ie
in eum conſenſerint eis nunc
diſſentiētib⁹ cū ipoꝝ ſcādalo
nō dꝫ locum in ipa eccl'ia q̄re
re vl' habere. Inno. iij. zamo
reñ. epiſcopo. Ordiato ad
ſacros p̄ epm̄ ſine titulo ne=
mine p̄ñtāte ordinator vl' ſuc
ceſſor ꝯpellit' in neceſſarijs
ꝓuidere donec titulum ha
buerit. Capitulum. xvj.

Cum ſcđꝫ aplm̄: q̄ altari
ſeruit/ viuere debeat d̄
altari ꝛ q̄ ad on⁹ eligit': repel
li non dꝫ a mercede: patet ſi
mili vt clerici viuere debeāt
de p̄ſimonio ieſu xp̄i: cuius
obſequio deputantur vt ipſa
nois ratio perſuadet. Clerici
a cleros q̄đ eſt ſors vel he=
reditas clerici appellent' q̄
in ſui ordinatiōe vel aſſumū
tur in hereditatē dñi vel aſſe
quuntur hereditatē in ipſo
vt vere poſſint pſallere cum
propheta dicente: Dñs pars
hereditatis mee: dignum eſt
vt eccleſie ſtipendijs ſuſten

tentur q̄ ꝛ ꝑ quā diuinis ob
ſeqs aſcribunt'. Lꝫ aūt p̄de=
ceſſores nr̄i ordiatiōes eorū
q̄ ſine certo titulo ꝓmouent'
in iniuriā ordinātium irritas
eē voluerint ꝛ inanes: nos tn̄
benignius agere cupientes:
tādiu ꝑ ordinatores vel ſuc
ceſſores eoꝝ prouideri volu
m⁹ ordinatis donec ꝑ eos ec
cleſiaſticia bñficia ꝯſequant'
Unde eſt ꝙ cū. G. lator pñ
tiū a p̄deceſſore tuo fuerit
ad ſubdiaconatum nullo pre
ſentāte ꝓmotus mandamus
q̄ten⁹ ſi eū hi q̄b⁹ examina=
tionē ip̄i⁹ duxim⁹ ꝯmittendā
te citato legitiē vt ꝑ teipſū
vel idoneū rñſalē interſis: et
tam ſuꝑ idoneitate ꝑſone q̄ꝫ
etiam ſuꝑ q̄ꝫtitate ac q̄litate
bñficij proponere tibi liceat
q̄cq̄d rōabiliter duxeris pro
ponēdū idoneū eſſe reppere
rint: tandiu ei vite neceſſaria
ꝯgrue ſubminiſtres: donec ꝑ
te in zamorē. eccl'ia vel alia
fuerit ꝯpetēs bñficiuꝫ eccl'ia
ſticum aſſecutus: ſciturus ꝓ
certo ꝙ ſi ꝑ examinationem
eoꝝ fuerit rep̄t⁹ idoneus/ et
tu ei iuxta mādatū nr̄m negle
xeris prouidere: cum hoc no
bis per litteras eorum inno
tuerit: ad id exequēdū te per
cēſ. eccl'. cōpellemus. Idem ar=
chiepō ſenonē. Cui hoc
ignoranti ſcienter contulit p̄
bendam quam nō potuit iſta
eiecta aliam quam poteſt cō
ferre tenet' hoc dicit ꝛ eſt ſin
gularis diſpoſitio.

Capitulum. xvij.

Inter cetera et infra.
Facta reſignatione
a G. quōdā canōico lauduñ.
de p̄bēda eiuſdē eccl'ie q̄ ꝑ cō
mutatione p̄bēdaꝝ. H. tunc
ſicluñē. canonico aucto. ap. aſ
ſignari debebat magr̄. P. per
lauduñ. epm̄ꝫ de p̄bēda fuit in
ueſtit⁹ eadē. Suꝑ quo cū in=
ter magr̄m ipꝫ ꝛ dictū. H. cō
trouerſia ſuborta fuiſſet per
C. papā. p̄. n. oīa retractata
fuerunt: ꝛ infra. Supradi=
cto epō dedim⁹ in p̄ceptis vt
donec idem magr̄ in eadem
eccleſia fuerit prebēdale bñ
ficium aſſecutus: nulli alij p̄
bendam aſſignare preſumat
ꝙ ſi forte preſūpſerit: id irri=
tū decernim⁹ ꝛ inane decet
n. vt qꝛ prebēdaꝫ ei quam de
iure non potuit aſſignauit:
eam quaꝫ de iure pōt aſſignet
ne prebendam ei fraudulent'
viſus ſit aſſignaſſe. Idem
epō ꝛ cātori tornacē. Coll=
fatur electio illius qui poſſi/
det plures dignitates atqꝫ
prebendas: et idem ſi deter/
retur aliquo vicio hic ſcripto.

Capitulum. xviij.

Cum ſitꝫ dudum: ꝛ infra.
Uerum qm̄ ab. R. ſi=
cluñ. canonico. I. de bitinia q̄
daꝫ obiecta fuere: m̄l'titudo

videlȝ tã dignitatũ q̃ȝ etiam p̄bẽdaꝝ: ambitiõis et auaricie viciũ: cui nondũ finẽ ipo- nẽs cõtra diffinitiõis nr̃e te norẽ ⁊ latera. ↄci. ſtatuta: ad obtinẽdã p̄poſituraȝ ſiclu. ſe ſgerit ⁊ ingeſſit ⁊ ꝙ die intru ſiõis ſue añ ↄfirmationẽ pre ſumpſerit miniſtrare ſicut et poſt ↄfirmationeȝ caſſatam. ¶ Mã. q̃tenꝰ ſi iuenerit; p̄dictũ. J. h̄r̄e p̄tres alias dignitates atq; p̄bendas: aut aliq̃d aliud p̄miſſoꝝ: q̄d ad caſſationẽ eiꝰ ſufficiat: inuenerit is eẽ veꝝ: ei ſup iã dicta preponitura ſilẽtiũ iponatis: ab impetitione ipiꝰ ſicluñ. eccl̃ã abſoluentes. ¶ Cuȝ multa p patientiã tolerant: q̃ ſi deducta fuerint in iudiciũ: exigẽte iuſticia non debeant tolerari. ¶ Idem archiep̄o ⁊ archid. ſenoñ. ¶ Recepto in canonicum ↄcto facultas ſe obtulerit debetur p̄benda: ⁊ interim habebit quotidianas diſtributiones. Capitulũ. xix.

Dilectꝰ filius T. canonicus lingonẽ. propoſuit ꝙ cũ de mandato. C. pape: p̄. n. lingoneñ. ep̄s quandã prebendam aſſignauit eideȝ in eccleſia lingonẽ. q; capitulum ipſum ad eandem recipere contẽnebat ⁊ infra. ¶ Ad inſtantiã remeñ. archiepi tunc ep̄i p̄neſtin. apo. ſe. le. ⁊ aucto. illius talis int euȝ ⁊ ep̄m ⁊ canonicos lingoneñ. cõpoſitio interceſſit: ꝙ ipſo ab eis recepto in canonicum et cõceſſo ſibi ſtallo in choro et pticipatiõe qualibet diuinoꝝ: idẽ fructꝰ p̄bẽde pcipe nõ deberet niſi loco proxio vacature: ⁊ infra. ¶ Cũ ergo dictum. T. in canonicum recepi canõicis ñ obuiet iſtitutis: ⁊ vacaturã expectarẽ prebendam late. concilio non ſit dubiũ obuiare: nos facto eiuſdẽ legati illicito reprobato q̄d eſt illicitũ approbãtes quia videt indignum vt receptus in canonicũ p̄bende bñficio defraudet: mandamus quatenus dictos ep̄m ⁊ canonicos vt ei p̄bẽdã cuȝ ſe facultas obtulerit nõ differãt aſſignare ap. poſtpoſita compellatis. ¶ Facietes eidẽ portões quotidianas q̃ fiunt in eccl̃ia memorata ſine diminutione qualibet aſſignari. Idẽ ep̄o brixieñ. ¶ Nõ t; electio cum ad vnam p̄bẽdam duo ſimpliciter eliguntur. Capitulum. xx.

Ue fraternitatis deuotio: et infra. Cum ſepe contigat ꝙ ad vnam prebendam duo clerici propter importunitatem petentium eligantur. ¶ Nos attendentes ꝙ ſi duo vnã probendam tenerẽt ill̄d eẽ ↄtra ↄcilium roñ. q̄d p̄bẽdaꝝ p̄hibet ſectio nẽ ſi vnus illoꝝ ipſaȝ obtineret p̄bẽdã: ſub expectatõe alius contra lateraũ. concilij ſtatuta remaneret. Indñ. t. t ꝙ talis electio de rigore iuris penitus eſt caſſanda. Idẽ. ¶ Si duo electi ad aliquam dignitatem ↄpromittãt in iudicem: poterit iudex alterũ ↄfirmare: et alteri p bono pacis de prouentibus puiſionẽ facere. Iſta eſt pulcherrima ↄpoſitio et in toto corpore iuris non habes conſimilem. Capitulum. xxi.

Siſi eſſent viri puidi ⁊ honeſti tã q̃ ordinatio nẽ fecerũt q; illi circa q̃s eſt facta ordinatio in eccl̃a vr̃a ſup negocio prioratꝰ ordinatione illã valde ſuſpectã ppt̃ exẽpli pniciem haberemus. Ws ergo poſt ↄcertationem diutinã ordinatũ ẽ circa vnũ de duobus electis vt ipſe habeat prioratum: hoc ex iuriſdictione delegata ſcd̃m iuſticiam videt eſſe ſtatutũ q̄d aũt ordinatũ eſt circa reliquũ vt ipſe. xx. libras de redditibꝰ capituli: et. xl. de ꝓuẽtibꝰ prioratꝰ pcipiat ãnuati hoc ſcd̃ȝ pudẽtiã itelligit eẽ ↄceptuȝ ex arbitraria ptãte cũ in delegatos fuerit ↄpromiſſum: q̃ auctoritatem ſibi retinendo commiſſam ſe p bono pacis ⁊ vtilitatis hoc ordinaſſe fatentur. ¶ Or igitur hec ordinatio ab oĩbꝰ eſt recepta: poſſuntq; licite prior et capitulũ de prouentibꝰ ſuis ppt̃ cãs p̄dictas: nõ q̃dem ex pactione partiũ: ſed ex iuſſione iudicum ↄuiſionẽ hmõi exhibere: nos eam hoc adhibito moderamie toleramꝰ; vt ad p̄ſtationẽ. xl. li. non dignitas prioratus ſed pſona prioris maneat onerata ne forte circa ꝓuentꝰ aliqua videatur facta ſectio prioratꝰ: ita ꝙ ipo priore defuncto ſucceſſor ipiꝰ ad p̄ſtationẽ. xl. li. minime teneatur. Idẽ vadenẽ. ep̄o ⁊ abbati vatiã. ¶ Canonici priuilegiati a papa ſuper certo numero ſi ſponte receperunt aliquem ſupra numerum: contra imperrãtes a papa exceptione numeri vti non poſſũt. Capitulum. xxij.

Pro illorum prouiſione et in fra. ¶ Burdegal. archiepiſcopo mandauimus vt magro. P. in aliq̃ eccleſiaꝝ ſuarũ vbi ei expedire cognoſceret: ↄpetẽt faceret beneficiuȝ aſſignari: contradictores ec. diſtrictione compeſcẽs. qui decano ⁊ capl̃o xanctonẽ. auctoritate naſtra mãdauit vt eũm admitterent in canonicum ⁊ in frẽm. Cumq; iidẽ reluctarent canonici: ac indulgentiam de quadrageſimo canonicoꝝ nũero ei opponerent: quia archiep̄s co-

gnouit illos ī eluſiōez mādaſ
ti nři indulgentia conceſſa e
is irreuerenter abuti p̄dictū
magr̄m de prebenda et cano
nia ratonēſ. eccleſie inueſti=
uit cōtradictores vinculo ex
cōicationis aſtringens: ⁊ lī.
Nos vero qđ p dictū arhiepī
ſcopuz de memorato magr̄o
auctoritate nr̄a puide factū
eſt firmitatem volum⁹ obti/
neř mandam⁹ quatenus ſi vo
bis conſtiterit p̄dictos cano
nicos indulgentiam quā ha/
bent de certo canonicoꝝ nūe
ro nō ſeruaſſe ⁊ aliquez vltra
cōſtitutum numerū in canōi
cū auctoritate ꝓpria rece/
piſſe: cū nobis legem iponeř
nō debeant quā ipi negligūt
obſeruare latā in ipos excōi
catiōis ſnīaz a p̄dicto archi
epō tandiu denūcietis ſubla
to appellationis obſtaculo ob
ſeruandā donec ſepedictuz ma/
giſtrum recipiant ī canonicū
⁊ ea que ad canonicatum ꝑti
nent cum ſtallo chori et loco
capituli ei ſtudeant aſſignař
Idem biſūtineñ. archiepi.
Nō beneficiatus ꝓp̄s ſuf
ficiēs patrimoniū ad ſacros
legitime ꝓmouetur. ca. xxiij.
Tualis queſtiōibus re
ſpōdemus ꝙ clericos
in minorib⁹ ordinib⁹ cōſtitutos
de primōialib⁹ bonis haben
tes vn̄ poſſint congrue ſuſtē
tari et ſi nondum fuerint be/
neficium eccleſiaſticū aſſecu
ti. (Dummodo aliud cano
nicum non obſiſtat) ad ſupe
riores poteris ordines pro/
mouere. Idē epō zamoreñ.
Abſenti pot cōferri bene
ficiū alio mediāte. hec vel ſic
vtrum abſens inueſtiat p̄ ꝑ
ſonā mediam vel perſona me
dia inueſtiatur p abſente. h.
.d. cōiungendo vtrumqꝫ in
lectum. Et eſt caſus notan
tidie practicatur. Cap. xxiiij.
Accedens ad apo. ſed
infra. Unde ſi. t. i. ſi
ꝙ clericꝰ abſens p alium vel
alius magis pro ſeipſo pote
rit de bn̄ficio eccleſiaſtico in
ueſtiri. Idem trecenſi epiſc.
Si advniūm canonicatum
⁊ prebendam duo ſunt recep
ti ſimpliciter receptio nō ti
net etiam interueniente apo
ſto. auctoritate. h. d. ⁊ ē nota
ca. q̄re tene ſemper mente
nota ipſum. Capitulum. xxv.
Dilecto filio. P. ſancte
prudētiane pbr̄o car
dinali cellerario trecē. et. B.
ꝓcuratori tuo auditore con
ceſſo. idē cellerarius ꝓpoſu
it corā eo ꝙ cum ī manibus
meñ. archiepiſcopi tunc ap
ſe. legati intendentis ꝓui/
dere. B. nepoti ſuo in trecē
ſi eccleſia prebendam quam
ibi obtiebat liberalit̄ reſigna
uit dict⁹ legat⁹ p̄fatū. B. ei
dem cellerarium ī canonicos

trecēſ. inſtituit: et ambobus
idē capitulū trecēſ. ſtallū in
choro ⁊ locū in caplo: ⁊ idem
archiepūs ſupradicte p̄bende
fructꝰ ꝓuidēdos cōiter aſſi=
gnarūt donec idē. B. integrū
eſſet p̄bēdale ſtipēdium aſſe
cutus infra. Quoꝝ recepti
onē ꝓcurator gn̄alis prede.
tūc in partib⁹ cōſtantinopo=
litanis tunc agētis poſtmo=
dū approbauit. Dict⁹ quoqꝫ
cellerari⁹ lectionez ⁊ euange
lium in hebdomada ſua le=
giſſe dinoſcitur ⁊ tam deca=
ni q̄z epi electioni ⁊ aliorum
negociorum tractatibus ſi=
cut canonicus trecēſ. interfu
it et domum quandam per
capitulum memoratum obti
nuit que non niſi canonico
conſueuerat aſſignari: tu=
qꝫ cum ad eandez acceſſiſſes
eccliaz cōſecratus: eum cum
canonicis alijs ad oſculuz re
cepiſti: cum tunc non niſi ca=
nonici ad oſculuz admittant:
et eidē ſup predictis non mo
uiſti per biennium queſtionē
propter qđ petijt vt te ab ip
ſius ſuper hoc moleſtatione
indebita compeſcere digna=
remur: et infra. Procura=
tor tuus propoſuit ex aduer
ſo ꝙ ad vnicum ius ſpūale qđ
vacabat ibidē ſimul duos ca
nonicos inſtituere predicto
legato non licuit nam ſi duo
vnicā p̄bēdā haberēt: id eēt
ꝯtra turoneñ. ꝯciliū qđ p̄ben
daꝝ inhibet ſectionē. Si ꝯo
duob⁹ recepꝭ vni tm̄ p̄bēda
dareř/ſub expectatione ali⁹
cōtra lateraneñ. ꝯciliū rema/
neret. Preterea lꝫ in ecclia in
q̄ nō eſt certus nūerus prebē
darū/nulla etiā vacāte in ca
nonicū q̄s poſſit aſſumi: cum
intelligař ad quoddā ius eli
gi qđ ex electorum aſſenſu
de nouo creař. ⁊ cuz electo in
canonicū naſciř: ⁊ deſinit cum
defuncto: in ecclia tn̄ q̄ deter
minatum hꝫ nūerū p̄bēdaruz
vno indiuiduo iure vacante/
duo ſimul eligi nō pn̄t ad illđ
eo ꝙ huiuſmodi ſpūale ius
diuidi ſeu communicari ne=
queat inter eos q̄zq̄z inter=
dum hi ad quos ſpectat ele=
ctio de cōi aſſenſu augmen=
tare valeant numerū preben
daꝝ: q̄ſi qđdā ius ſpūale de no=
uo creādo: niſi forte ſtatutuz
aliqđ obuiaret/qđ eſſet iura
mento firmatum vel cui ſedꝫ
ap. confirmatio acceſſiſſet hu
iuſmodi clauſula prohibitio
nis adiecta: vt ſi quicq̄z con=
tra id fieret non valeret pro
pter quod inſtitutionem pre
fatam nullam fuiſſe dictus aſ
ſeruit procurator: cum in tre
ceñ. eccleſia certus ſit p̄bēda
rū numer⁹: quē caplm̄ vel le=
gatus augmētare minie intē
debat vel ius aliquod de no
uo creare. Tā dictum celle

rarium ad reſtitutionē eorū
q̄ ratione p̄dicte inſtitutiōis
tenebat. ſinaliť duximꝰ ꝯdē=
nādū: ei ſup p̄bēda ip̄a vľ eiꝰ
p̄te ſilentiū iponētes. ¶ Ita
ꝙ per hoc p̄dicto. G. nullum
preiudicium generetur cum
res iter alios acta regulari=
ter alijs nō obſiſtat. Idem.

¶ Decima p̄benda vacāte poſ
ſunt fieri due ſi eiꝰ ſupperāt
facultates: alias diuidēs ite
grare tenetur. Capitu. xxvj.

Vacante quadā prebē
da i eccleſia tua duas
ex ea conſtituens ad illas de
cōſenſu capituli tui duos ca
nonicos aſſumpſiſti: quoꝝ al
tero viam vniuerſe carnis in
greſſo/ prebendam quam de
functus habuerat q̄dam cle
ricus nōie Hyppolitus fuit
auc. ſe. ap. aſſecutus. Uerum
cū idem Hyp. te ſuper inte
gritate p̄bende per quaſdā
noſtras lr̄as inquietet: ⁊ aliꝰ
idē ius aduerſus te ſe habe
re p̄ponat: quid facere debe
as requiſiſti. Super quo ſic
duximus reſpondendum: ꝙ
cum turon̄. ſtatuta conci. ſec
tionem inhibeant prebenda
rum teneris vtiq̄ de hiſque
vacare contigerit integrare
prebendam: niſi rationabili
cauſa de vacāte prebenda ſu
pradicta due fuerint conſti=
tute: ac tot ſint vtriuſq̄ pro
uentus ꝙ per vtramq̄ ſit v
triq̄ prouiſum i beneficio ꝯ
petenti. Idē verſcellenſi epō.

¶ Si papa mandat capitu=
lo vt aliquem in canonicū re
cipiant et prebendam ſi qua
vacat conferant ſi de manda
to ſcientes alij conferunt co
guntur primum recipere: et
de redditibꝰ eccleſie loco be
neficij prouidere donec pre
bendam habeat. Capitulum
viceſimum ſeptimum.

Dilectus filius. G. cle
ricus nobis propoſu
it conquerendo ꝙ cū pro eo
ad nouarien̄. capitulum man
datum apoſtolicum miſiſſe=
mus vt eum in canonicum re
ciperent et in fratrem prebē
dam ſi qua tunc vacabat con
ferentes eidē: ⁊ infra. ¶ Fra
ter. t. mandamꝰ q̄tenus ſi ti=
bi conſtiterit ꝙ in nouarien̄.
eccleſia prebenda vacaret te
pore quo eiuſdē eccleſie ca
nonici noſtras litteras rece
perunt: cum eam alij in eluſi
onē mandati noſtri duxerint
conferendam eundē clericū
ſi non habet ſufficiens bene
ficium eccleſiaſticum i cano
nicum recipi facias ⁊ ſibi de
redditibus eccleſie ſingulis
annis aſſignari prouentꝰ do
nec ei ſit in beneficio p̄bēda
li prouiſū. Idē i cōci. gnāli.

¶ Habēs p̄ſōatū vľ b̄n̄ſiciū cū
cū ſi ſcd̄o tale receperit vaca
primū qd̄ ſi retiner cōtēdere

et ſcd̄o priuabitur: hoc prio.
Et his ad quem ſpectat be=
neficij curati collatio licite
conferre ſtatim cum inſtitutꝰ
aliud recepit et ſi īfra ſex mē
ſes non conferat deuoluitur
ad alium collatio: ⁊ alter pu
nietur: hoc ſecundo. Cum ſu=
blimibus vero ⁊ litteratis p
ſonis circa pluralitatem be
neficiorum incompatibiliū
ſolus papa diſpēſat. hoc ter
tio h. d. iſtud capitulum vti=
le ⁊ famoſū. Capitulū. xxviij.

De multa p̄uidētia fuit
in lateran̄. cōcilio pro
hibitum vt nullꝰ diuerſas di
gnitates eccľiaſticas vel plu
res eccleſias p̄ochiales r̄ci
peret ꝯtra ſacroꝝ canonū iſti
tuta: alioquin recipiens ſic
acceptum amitteret ⁊ largi
ēdi poteſtate conferens pri
uaretur. Quia vero propter
preſumptiones et quorundā
cupiditates: nullus hactenꝰ
aut rarus de predicto ſtatu=
to fructus prouenit: nos eui
dētiꝰ ⁊ exp̄ſſiꝰ occurrē cupiē
tes. ¶ Preſenti decreto ſta=
tuimus: vt quicunq̄ recepit
aliquod beneficium curā ha
bens animarum annexam: ſi
prius tale beneficium habe
bat eo ſit ipſo iure priuatus
⁊ ſi forte illud retinere contē
derit: etiam alio ſpolietur.
¶ Is quoq̄ ad quem prioꝝ
ſpectat donatio illď poſt re=

vi. conci. tri. ſeſſio. 7. c. 4. de reforma. et c. 17. ſeſſio. 24.

ceptionem alterius libere ꝯ
ferat cui merito viderit con
ferendum: ⁊ ſi vltra ſex men
ſes conferre diſtulerit nō ſo
lum ad alios ſecundum late
ra. concilij ſtatutum eiꝰ col=
latio deuoluatur verumetiā
tantum de ſuis cogatur p̄uē
tibus in vtilitatē eccleſie cu
ius eſt illud beneficium aſſi
gnare q̄tum a tempore vaca
tionis ipſius conſtiterit eſſe
perceptum Hoc idem in per
ſonatibus eſſe decernimꝰ ob
ſeruandum. addentes vt in e
adem eccleſia nullus plures
dignitates aut perſonatꝰ ha
bere preſumat: etiam ſi curā
non haberet animarū. ¶ Cir
ca ſublimes tamen ⁊ littera
tas perſonas que maioribus
beneficijs ſūt honorāde (cū
ratio poſtulauerit) per ſedē
apoſtolicam poterit diſpen=
ſari. Idem in eodem.

¶ Concilium prouiciale a be
neficiorum collatiōe ſuſpen
dit eos qui poſt ſecundā cor
rectionem idignis beneficia
conferunt. prouidet etiā q̄s
interim beneficia conferat: ⁊
illam ſuſpenſionem relaxat
ſolus papa vel ſolus patriar
cha. Capitulū viceſimū nonū

Graue nimis eſt ⁊ abſur
dū ꝙ quidam eccleſiaꝝ
p̄lati cū poſſint viros idōeos
ad eccleſiaſtica b̄n̄ficia p̄mo
uere: aſſumere nō verentur i

vi. co. tri. ſeſ. 7. in c. 3. de reforma.

dignos q̄bus nec moꝝ hone
ſtas/ nec lr̄aꝝ ſcientia ſuffra
gat carnalitatē ſeq̄ntes affe
ctū nō iudiciū rōnis vñ q̄nta
eccl'ijs dāna ꝓueniāt nemo ſa
ne mentis ignorat. ¶ Volen
tes igitur huic morbo mede
ri p̄cipim⁹ vt p̄termiſſis indi=
gnis idoneos aſſumāt q̄ deo
⁊ eccl'ijs velit et valeāt gra=
tū impēdere famulatū: fiat
q̄ȝ de hoc in ꝓuinciali ↄcilio
diligēs inquiſitio annuatī: ita
vt q̄ poſt p̄mā ⁊ ſc̄dam cor=
rectionē fuerit repertus cul
pabilis a bñficijs conferen=
dis per ipſum conciliū ſuſpē
datur: inſtituta in eodem ↄci
lio pſona prouida ⁊ honeſta
que ſuſpēſi ſuppleat defectū
ī bñficijs ↄferendis. Et hoc
ipſum circa capitula q̄ in his
deliquerint obſeruetur. Me
tropolitani vero delictum ſu
perioris iudicio relinquatur
ex parte cōcilij nunciandum
Ut autē hec ſalubris ꝓuiſio
pleniorē cōſequatur effectū
huiuſmodi ſuſpenſionis ſen
tentia preter ro. pō. auctori
tatē aut proprij patriarche
minime relaxetur: in hoc q̄=
q̄ȝ quattuor pr̄iarchales ſe=
des ſpecialiter honorentur.
I. dē in eo. ¶ Rector eccl'ie
nō obſtāte conſuetudine epī
vel patroni debet de reddit[i]
bus eccl'ie ſufficientem hr̄e
portionē. h. d. vſq̄ȝ ad. §. qui

E⁰ vero. Capitulum xxx.
Xtirpande ↄſuetudinis
vicium in quibuſdā partibus
inoleuit: ꝙ ſcȝ prochialiū ec
cl'iarū patroni ⁊ alie q̄dā pſo
ne ꝓuent⁹ ipaꝝ ſibi penitꝰ
vēdicātes, p̄ſbyteris earum
ſeruitijs deputatis relinquūt
adeo exiguā portionē ꝙ ex
ea neq̄ant congrue ſuſtētari
naȝ (vt ꝓ certo didicim⁹) in
q̄buſdā regionib⁹ prochia=
les pbr̄i ꝓ ſua ſuſtētatione
nō obtinēt niſi quartā quar
te: id ē ſextā decimā decima=
rū. Vñ fit vt in his regiōib⁹
pene null⁹ iueniat ſacerdos
prochialis q̄ vllā vel modicā
hēat periciā lr̄arū. ¶ Cū igi
tur os bouis ligari nō debe
at triturātis: ſȝ q̄ altari ſer=
uit: de altari viuere debeat:
ſtatuim⁹ vt (cōſuetudie qua
libet epī vel patroni ſeu cu=
iuſlibet alteri⁹ nō obſtāte)
portio pbr̄is ipis ſufficiens
aſſignet. ¶ Priuat⁹ eſt pro=
chiali eccl'ia rector in ea nō
reſidēs niſi ſit annexa digni=
tati vl' p̄bēde: quo caſu debȝ
ibi hr̄e perpetuū vicariū. Et i
ſime prohibet i fraudem re=
ctorib⁹ de ipſius ꝓuētib⁹ pē=
ſionē i bñficiū dari hōc dic[it].
Vel ſic. Nō reſidēs i eccl'ia p
rochiali vel nō ponēs vicari=
um q̄ñ ē annexa bñficio maio
ri priuat⁹ eſt ea. h. d. ¶ Qui
[vero] prochialē hȝ eccl'iaȝ ſꝫ

vicariū ſȝ ꝓ ſeipſū illi deſerui
at i ordie quē ipi⁹ eccl'ie cura
req̄rit niſi forte dignitati vel
p̄bende prochiali eccl'ia ſit ā
nexa: i q̄ caſu ↄcedim⁹ vt q̄ ta
lē hȝ p̄bēdā vel dignitatē cuȝ
oporteat eum i maiori eccl'ia
deſeruire i ipa eccl'ia prochi
ali idoneū ⁊ ꝑpetuū hēat vi=
cariū canonice iſtitutū q̄ (vt
p̄dictū eſt) ↄgruētē hēat de
ipi⁹ eccl'ie ꝓuētib⁹ portiōeȝ
alioq̄n illa ſe ſciat auctorita
te hui⁹ decreti priuatū liber
alij ↄferēda q̄ velit et poſſit
q̄d dictū eſt adimplere. ¶ Il
lud aūt penit⁹ iterdicim⁹: ne
q̄s i fraudē de ꝓuentib⁹ ec=
cleſie q̄ curaȝ hr̄e dȝ ꝓprij ſa
cerdotis: penſionē alij q̄ſi ꝓ
bñficio ↄferre p̄ſumat. I. dē
in eodē. ¶ Nō debent religio
ſi eccl'ias et decimas a laicis
ſine dioceſanoꝝ cōſenſu reci=
pere excōicatos vel interdi=
ctos ad diuina admittere: in
eccl'ijs q̄ȝ q̄ ad eos nō pleno
iure ꝑtinent inſtituere vel de
ſtituere ſȝ p̄ſentabunt dioceſa
nis ad eas viros idoneos.
Capitulū triceſimū primum
In lateranenſi ↄcilio no
ſcitur fuiſſe prohibitū
ne quilibet regulares eccle=
ſias ſeu decimas ſine epiſco
porum conſenſu de manu lai
ci preſumant accipere nec ex
communicatos vel nomina=
tim interdictos admittāt ali

quatenus ad diuina. ¶ Nos
autem id fortius ihibentes
tranſgreſſores digna curaui
mus animaduerſione puniri:
ſtatuentes nichilominus q̄=
tenus in eccleſijs que ad ip
ſos pleno iure non pertinent
iuxta eiuſdem concilij ſtatu
ta epiſcopis iſtituendos pre
ſbiteros repreſentent: vt il=
lis de plebis cura reſponde
ant; ipſis vero pro rebus tē
poralibus rationem exhibe
ant competenteȝ. inſtitutos
vero remouere non audeant
epiſcopis icōſultis. ¶ Sane
adijcimus vt illos repreſēta
re procurent quos vel cōuer
ſatio notos reddit: vel cōmē
dat probabile teſtimoniuȝ p̄
latorum.

Honorius tertius abbati et
priori ſancte genouefe.
¶ Abſens in theologie ſtu=
dio fructus beneficiorum ſu
orum percipit in abſentia: ſȝ
cotidianas diſtributiones
nō.
Capitulum triceſimū
ſecundum.
Licet vobis direxeri=
mus ſcripta noſtra vt
magiſtro. A. eboracēſi archi
diacono in ſacra pagina cu=
pienti ſtudere: prouentus ſu
os eccl'iaſticos faceret integre
miſtrari. ¶ Nolum⁹ tn̄ vt

q̄tidianas diſtributiões que
tantum reſidentibꝰ in eccleſi
jѕ ⁊ his qui interſunt horis
canonicꝭ exhibētur ei tribui
faciatis. Idē veſpꝛi. epiſco.

¶ Propter pauperẗatē pꝛe
bendarum eccľie cathedra=
lis poſſunt eis annecti capel
le: reſeruata ipſaꝝ pbr̄is cō
grua portione. Capit. xxxiij.

Exposuiſti nobis ꝙ ec=
cleſie tue canōici dimi
nuta ipꝛorum ꝓuiſione a tem
pore conci. generalis cuꝫ eis
extunc nō fuerint ad eoꝝ ſu
ſtentationem conceſſe capel
le ſicut ăte fieri cōſueuit: de
redditibꝰ pꝛebendarū ſuarū
nequeunt ſuſtentari: ⁊ infra.
¶ Si euidens neceſſitas vel
vtilitas exigat p̄bendas ec=
cleſie tue poteris de capellꝭ
in ꝑpetuum annectandis eiſ
dem (ſicut diſcretiōe pꝛeuia
expedire videris) augmenta
re: reſeruata cōgrua capella
rū pbr̄is portione. Idem epo
⁊ pꝛiori ⁊ archidia. de herfo.

¶ Licet eccleſia ex donatiōe
laici bñficium ꝯferat tenet il
lius beneficij impetratio de
hoc mētiōe nō hr̄e. c. xxxiiij.

Dilectꝰ filius. G. cleri
cus nobis ꝓpoſuit ꝙ
cum decano et capitulo ande
gauen̄. pꝛeces direxerimus ⁊
pꝛecepta vt ipſum q̄ꝫcito fa=
cultas ſe offerret: in canoni=
cum reciperent et in fratreꝫ
vobis ſup hoc executoribus
ſibi datis quia decani ⁊ capi
tuli pꝛocurator excipiēdo ꝓ
poſuit litteras non valere ꝑ
eo ꝙ in eis mentio nō fiebat
ꝙ pꝛefatus decanus ex dona
tione regis pꝛebendarū eiuſ
dem eccleſie collationem ha
beret: vos mandati nr̄i exe=
cutores non eſſe interloquē
do dixiſtis: et ſic due p̄bende
q̄ medio tempore vacauerūt
alijs ſunt collate et infra.
Mandamꝰ q̄tenus occaſiōe
hmōi (quā reputamus fri=
uolā) non obſtante. mādatuꝫ
nr̄m exequi ꝓcuretis. Gre.
ix. argentin̄. epiſcopo.

¶ Pueri et alij bñficiati nō
ſunt idonei ad bñficia ꝯſequē
da. h. d. ſ hērēdo vobis litteris
Capitulum. xxxv.

Super iordinata ordi=
natione. et infra. ¶ Cum au
tem illi ſint in eccleſijs ido=
nei reputădi qui ſeruire poſſ
et volunt in ipſis. ¶ Conſul
tationi t. t. re. ꝙ pueri ⁊ bñfi
ciati qui non poſſunt in eadē
eccleſia deſeruire: in ea non
debent idonei reputari.
I dē archiepo et magro. R.
turon̄. ¶ Pro vnius p̄bēde in=
tegratione alia diuidi nō de
bet. Capitulum. xxxvi.

Cum cām q̄ inter aure
lianen̄. epm et Jo. de bleſis
canonicuꝫ ſancte crucis ſup
integratiōe p̄bēde ipſius ca

nonici vertebat: vobis duxe
rimꝰ cōmittēdā: ⁊ ĩfra. ¶ Cō
ſultationi. t. t. r. ꝙ nr̄e intētio
nis nō exiſtit: vt ꝓ ĩtegratio
ne pꝛebende ſupꝛadicti cano
nici pꝛebenda de nouo aliqua
ſcinderetur. Idem. ¶ Cleri
ci ignobiles ⁊ non eminētis
ſcientie ꝓpter hoc nō debēt
a pꝛebendis repelli etiam in
eccľia q̄ tales admittere non
conſueuit. Capitulū. xxxvij.

Venerabil' frat' nr̄ pꝛo=
tuen̄. epſ ſupplicauit
vt cū quādā p̄bēdā q̄ ĩ argē=
tinen̄. eccľa tādiu vacauerat
ꝙ donatio eiꝰ erat ad ſe. ap.
deuoluta J. clerico ꝯtulerit
dū in illis partibꝰ legatiōis
offō fungeret: ſuā collationē
benigno pꝛoſequeremur af=
fectu. verum pꝛocurator ar
gentini capituli ꝓpoſuit ex
aduerſo: ꝙ idem capitulum
hoc audito conſuetudinem
allegans antiquam inuiola
biliter obſeruatā iuxta quaꝫ
nullū niſi nobilē: ⁊ liberum ⁊
ab vtroqꝫ parente: illuſtrem
honeſte conuerſationis: ac
eminentis ſcie: in ſuum con=
ſortium hactenus admiſerăt
ne contra hoc fieret (maxi=
me cū nulla tunc p̄benda va
caret anteq̄ꝫ monitorias vel
executorias litteras recepiſ
ſet) ad ſedem apo. appella=
uit: ⁊ infra. ¶ Nos igitur at
tendentes ꝙ non generis ſꝫ
virtutum nobilitas viteqꝫ
honeſtas gratum deo faciūt
⁊ ideo deū ſeruitorem ad cuiꝰ
regimē nō multos ſcđm car
nē nobiles ⁊ potētes elegit:
ſꝫ ignobiles ac pauperes eo
ꝙ nō eſt perſonarū acceptio
apđ ipm: ⁊ vix ad culmina di
gnitatū (nedū ad pꝛe bēdas)
viri eminentis ſcie valeant
repiri: exceptiōes hmōi non
duximꝰ admittēdas: et infra
Di. v. mādamus quatenus ſi
vobis ꝯſtiterit p̄dictā p̄ben
dā vacaſſe qn̄ ipam dicto. J.
epſ ꝯtulit memoratus: ipum
ad eam recipi faciatis. Idē.

¶ Si mandatur pꝛouideri in
eccleſia non p̄t de eccleſia ꝓ
uideri. Capitulum. xxxviij.

Cum olim pꝛiori ſ. M.
dederimus in mandatꝭ
vt G u. diacono in aliqua ec
cleſia ciuitatis vel dioc. luc.
auctoritate ap. ꝓuideret: idē
p̄fatū G u. eccľe. ſ. pe. de vico
rectoriam aucto. hmōi niſus
eſt deſignare in q̄ rector ab
eiuſdem eccľie clericis eligi
conſueuit: excōicatiōis ſniaꝫ
nichilominus pꝛoferens in
rebelles. ¶ Cum igitur man
datum hmōi ſe ad talia non
extendat: nec ad rectoriam
vel dignitatē nr̄a ferat inten
tio cū ꝓ ſimplici bñficio iuſ=
ſio nr̄a manat: mādamꝰ qua
tenꝰ tā inſtitutionē hmōi q̄ꝫ
excōicationis ſniaꝫ ꝓpt hoc

latã denuncies non tenere.

De clerico egrotãte vel de bilitato. Gre. candido epõ vrbeuetañ. Clericus infirmus integre percipit fructus beneficij ſui. Capitulum. j.

Cum pcuſſio corpalis: ⁊ infra. F. t. hortamur quatenus latorem pſentium ad pcipienda q̃ ↄſueta ſũt ab eccl'ia tua / egritudo ſua nõ debeat ĩpedire. Qr ſi alij eius eſſent exẽplo deterriti forte nõ poſſet qui militaret eccl'ie inueniri: ſed ſcdm eius ordinẽ q̃cunqȝ ei ſi ſanus eẽt poterant miniſtrari de ipſa exiguitate q̃ eccl'ie poteſt accedere fra. tua prebeat egrotanti. Eugenius papa. Ab'r cui medietas palme cum duobus digitis eſt abſciſſa miſſam non celebrat: ſȝ ceteris ſacerdotalibus fungi põt. Capitulum. ij.

Preſbyterum cuius duos digitos cum medietate palme a pdone abſciſſos ſignificaſti: miſſam nõ pmittimus celebrare: quia nec ſecure pꝑter debilitatẽ: nec ſine ſcãdalo propter deformitatem membri hoc fieri poſſe confidimus. Ipſe autem ceteris officijs ſacerdotalibus fungi minime prohibemus.

Lucius. iij. Si rector eccleſie ſit leproſus dandus eſt ei coadiutor. Capitulũ. iij.

De rectoribus eccl'iaꝝ lepre macula vſqȝ adeo infectis ꝙ altari ſeruire nõ poſſunt nec ſine magno ſcandalo eorũ qui ſani ſunt eccleſias ingredi. Hoc volumus te tenere: ꝙ eis dandus eſt coadiutor qui curam habeat animarum: ⁊ de facultatibus eccleſie ad ſuſtentationem ſuã congruaȝ recipiat portionem. Cle. iij. Si rector eccleſie ſit leproſus / ab adminiſtrationis officio remouet: ſȝ de bonis eccl'ie ſuſtẽtat. Capi. iiij.

Tua nos duxit. f. ↄſulendos: et infra. De ſacerdote q̃ diuino iudicio lepre morbo repercuſſus in prochiali eccleſia prelationis officio fungitur. Dicimus ꝙ pro ſcandalo et abhominatione populi ab adminiſtrationis debet officio remoueri: ita ꝙ iuxta facultates eccleſie ſibi neceſſaria q̃ȝdiu vixerit miniſtrentur. Innocẽ. iij. arelateñ. archiepõ.

Epõ qui propter morbum incurabilem paſtorale officium exercere non põt dandus eſt coadiutor.

Capitulum quintum.

Ex parte tua fuit propoſitum ꝙ cum auraſiẽſis epõ graui morbo ⁊ incurabili

fere per quadriennium laborauit: ita ꝙ paſtorale officiuȝ non põt vllatenus exercere: princeps terre illius ac ciues ciuitatis eiuſdem / a te poſtulant inceſſanter vt ipſis (cum ſis metropolitanus eorum) ſtudeas prouidere. Veruȝ cum ipſum ad ceſſionem cõpellere nõ poſſis nec debeas vllo modo: nec afflicto afflictio ſit addẽda immo potius ipſius miſerie miſerendum eo ꝙ idem vir bonus extitit: ⁊ eccleſiam ſalubriter ſibi commiſſam gubernauerit: nos volentes tam epõ q̃ȝ eccleſie prouidere mandamus quatenus illi coadiutorem aſſocies virum prouidum ⁊ honeſtum: per quem tam epõ q̃ȝ pplo vtiliter cõſulat. Hono. iij. epõ aduerſano. Breue eſt ⁊ non ſummatur.

Capitulum. vj.

Conſultatiõibus: et infra. Archidiacono auteȝ quẽ morbo paralytico laborantẽ officiũ lingue aſſeris amiſiſſe coadiutor eſt merito adhibẽdus. De inſtitutionibus. Ex concilio arelateñ. Numerus clericoꝝ debet inſtitui in eccleſijs collegiatis ſcdm facultatẽ ipaꝝ. C. j.

Non aplius ſuſcipiãtur in monaſterio monachorum aut clericorum ſeu etiã puellarum: q̃ȝ quot ſe regere de bonis eccleſie abſqȝ penuria poſſint. Eugenius. Laici canonicos non pñt inſtituere. Capitulum. ij.

In eccleſia vr̃a certũ numeruȝ canonicorum (ſicut nobis innotuit) cõiter inſtituere curauiſtis: et infra. Cum laici non debeant in canonicorum numero computari: nec vos debeatis differre quominus ſtatutum numerum de alijs clericorum perſonis idoneis ſuppleatis tales ad ſupplendum numeruȝ inuenire curetis / per quos deo in diuinis officijs per eccleſiaſticos ordines congrue ſeruiatur. Alexan. iij. cãtuar. archiepõ et eius ſuffraganeis.

Inſtitutio bñficiorum ſpectat ad epõs vel eorum officiales. Capitulum. iij.

Ex frequẽtibus q̃relis didicimus in partibus veſtris conſuetudinem prauã a multis retrotpibus inualuiſſe ꝙ clerici eccleſiaſtica beneficia ſine conſenſu epi dioc. vel officialium ſuorum (qui hoc de iure pñt) recipiunt: minus q̃ȝ deceat cogitantes quõ id patrum ſanctoruȝ eſt inſtitutionibus alienũ: et eccleſiaſtice ↄtrarium honeſtati. Vñ cũ tu frat' archiepe ex officio tibi cõmiſſo taȝ iniquã ↄſuetudinẽ de prouincia tua velis (ſicut debes) radi=

cit⁹ extirpare: tã ĩ illos q̃ eccleſiaſtica bñficia talit̃ occupata ſcienter detinent: q̃ȝ in eos q̃ de cetero occupare p̃ſumpſerit: excõicatiõis ſententiã ꝓtuliſti. ¶ Nos itaqȝ eãdẽ ſñiam ratã hñtes: ⁊ eam aucto. ap. ꝯfirmãtes mandamus q̃ten⁹ clericos ip̃os qui ip̃am ſñiam ĩcurrerit (niſi cõgrue ſatiſfecerit) abſoluere mime p̃ſumatis. ¶ Ic.iij. clero ꝯſtãtino. ¶ Ultra faculta tes nõ dȝ q̃s iſtitui iuitis clericis eccleſie. Capitulũ.iiij.

A Uctoritate apo. ſe. et infra. ¶ Statuim⁹ inſup. vt nullus in eccl'ijs vr̃is vltra q̃ȝ facultates earum ſuſtineãt: vobis iſtituat̃ iuitis. Inno.iij. ſancti marcelli ⁊ ſãcte ſuſanne car. ap. ſe. leg.

¶ Cum in eccleſijs oportet extraneos inſtitui: nõ debẽt inſtitui clerici certe originis tantũ ſed vndecunqȝ ſint: dũ tamẽ ſint idonei. Capl'm.v.

A D decorẽ: ⁊ infra. Sicut nr̃is aurib⁹ eſt ſuggeſtũ: ꝯſtantinopolitan⁹ patriarcha aliarum nationũ clericos ſpernẽs / venetos tm̃ ĩ cõſtãtinopolitanis eccleſijs ſatagit collocare: non attendẽs ꝙ in oĩ gẽte qui facit iuſticiam acceptus eſt deo: nec ſanctuarium dei cõuenit iure hereditario poſſideri. ¶ Quocirca mandam⁹ quatenus moneatis eundem vt viros lr̃atos et alios idoneos / vndecũqȝ originem duxerint / ĩ p̃dictis eccl'ijs et maxime in maiori inſtituere non poſtponat: alioquin indignũ ſe reddet vt vos aliarum clericos nationum ad eius obedientiã cõpellatis. Nec diſſimulare poteſtis q̃n hoc noſtris aurib⁹ intimetis: vt ex hoc ip̃o an verũ ſit quod ſup hoc venetis d̃r ꝓmiſiſſe cõiicere valeamus. Idem helien. ep̃o ⁊ archidiaco. norwicen.

¶ Inſtitutiones et cuſtodie p̃nt de iure ſpãli ad non ep̃m pertinere: ⁊ p̃dente lite cum dioceſano defenditur in poſſeſſione. h. d. Uel ſic. Si poſſidet ius inſtituendi is ad quẽ de iure cõi nõ ſpectat: pẽdente iudicio ꝓprietatis in poſſeſſione defenditur.

Capitulum.vj.

C Um veniſſent ad apo. ſe. archidiacon⁹ richimundie ⁊ procuratores eboracen. archiep̃i: ex parte archiep̃i fuit propoſitum ꝙ inſtitutio perſonarũ ⁊ cuſtodia eccleſiarum vacantium ad eum in dioc. ſua ſpectat tam de iuriſditione cõi q̃ȝ de conſuetudine gñali. verũ quidẽ predeceſſores ipſius quibuſdam archidi. richimundie tã inſtitutionem q̃ȝ cuſtodiam perſonaliter commiſerunt: ⁊

infra. ¶ Inter alia vero archidi. ip̃e r̃ndit ꝙ archiep̃s tam inſtitutiões q̃ȝ cuſtodias nõ p̃ſonaliter archidiacono qui tũc erat ſȝ perpetuo de cõſẽſu capl'i archidiaconatui reali cõceſſione donauit. Cũ aũt archidiaconatus ip̃e in cõtinua poſſeſſiõe tã iſtaꝝ q̃ȝ aliarũ libertatũ multorum archiep̃orũ ⁊ archidiaconoꝝ tẽporibus extitiſſet: ⁊ archiep̃s ſine cõditione q̃libet cõceſſiſſet ip̃m eidem: poſt cõceſſionẽ aſſeruit ꝙ ipſum conceſſerat inſtitutionib⁹ ⁊ cuſtodijs vacãtiũ eccleſiarũ exceptis. Ip̃e ꝟo timẽs ne ſi negaret exp̃ſſe: cũ nondum eſſet archidiaconatus poſſeſſionẽ adeptus: vel ĩpediret̃ penitus factum eius / vel diuti⁹ differretur: reſpondit ꝙ nõ ſolũ de illo ſed de oĩb⁹ redditib⁹ ſuis faceret q̃d ſibi placeret: ⁊ infra. Nos igitur ĩterlocuti fuimus archidiaconũ eẽ in plena libertatũ eiuſdẽ archidiaconatus poſſeſſiõe tuendum: donec probatũ legitime fuerit ex aduerſo libertates ip̃as archidiaconis ab archiep̃is p̃ſonaliter fuiſſe conceſſas cum in hoc caſu tam ante q̃ȝ poſt et in ipſa etiam conceſſione archiep̃s eas retinẽ potuerit licite tanq̃ȝ ſuas: vel donec legitime probatum fuerit eaſdem libertates archidiaconum abiuraſſe. Sed in hoc caſu ſi conceſſio illa fuerit realis archiep̃o nichil iuris vel vtilitatis accederet: q̃r nos vel ad petitionẽ eboracen. eccl'ie: vel per nos ip̃os ſuper hoc archidiaconatui conſulemus. Si ergo alterutrum ipſorum fuerit legitime approbatum: archidiacono ſuper libertatib⁹ ipſis: ſi neutrum archiep̃o ſilentium imponatur. Idem ep̃o trecen. ⁊ archidi. pariſienſi. ¶ Is ad quem ſpectat collatio dignitatum ſeipſum inſtituere non põt. Capitulum.vij.

C Um ad noſtram: ⁊ infra. ¶ Illud autẽ nolum⁹ vos ignorare ꝙ poſtq̃ȝ. M. fuit abbas effectus: cuſtodiam de iure non potuit obtinere: quia cum ratione abbatie ad ipſum pertineat donatio tam cuſtodie q̃ȝ aliarum dignitatum ac etiam prebendarum in eccleſia petrarien. cuſtodiam ip̃am recipere non potuit a ſeipſo. ¶ Cum inter dantem ⁊ accipientẽ debeat eſſe diſtinctio perſonalis: ſȝ nec ab alio cum ius conferendi alius non haberet.

¶ De conceſſione prebende et eccleſie non vacantis.

Gelaſius papa ad ro.

¶ Inſtitutus ſcienter in beneficium viuentis deponendus eſt. Capitulum.j.

QUi in viuoꝝ ſacerdo=
tum loco ponunť: hoc
ipſo ſunt ab eccleſiaſtica cō=
munione pellendi quo ſe paſ
ſi ſunt ſucceſſores viuis ſacer
dotibus adhiberi. ¶ ꝑ conci
lio lateraň. ¶ Beneficia nō
vacantia concedi vel promit
ti non debent: et cum vacaue
rint concedi debent infra ſex
menſes: q̄bus elapſis de epō
ad capitulū: et ecōtra: demū
ad proximum ſuperiorem de
uoluitur collatio. Caplm.ij.

NUlla eccľaſtica miniſte
ria ſeu etiam beneficia
vel eccleſie tribuantur alicui
ſeu ꝑmittanť anteq̄ȝ vacēt.
¶ Ne deſiderare q̄s mortem
ꝑximi videať: i cuius locū et
bn̄ficiuȝ ſe crediderit ſucceſ
ſurū. ¶ Cū eñ in ipſis etiam
legibꝰ gentilium inueniatur
inhibitum: turpe eſt ꝛ diuini
plenum aīaduerſione iudicij
ſi locū in eccleſia dei: future
ſucceſſionis expectatio ha=
beat: quam ipſi etiam genti=
les condemnare curarunt.
¶ Cum vero prebendas ec=
cleſiaſticas ſeu quelibet offi
cia in aliqua eccľia vacare cō
tigerit: non diu maneāt in ſu
ſpenſo: ſed infra ſex mēſes ꝑ
ſonis que digne adminiſtrare
valeant: conferantur.
¶ Si autem epiſ vbi ad eum
ſpectat cōferre diſtulerit per
capitulum ordinetur q̄ſi ad
capľm ꝑtinuerit: et infra pre
ſcriptū terminū hoc non fece
rit: epiſ ſcďm deū hoc cū reli
gioſoꝝ viroꝝ ꝯſilio exequa=
tur. Uel ſi oēs forte neglexe=
rint / metropolitanꝰ de ipſis
ſcďȝ deū abſqȝ illoꝝ cōtradi=
ctione diſponat. A. lexan.iij.
eboracē. archiepō. ¶ Bene=
ficia vacantia conferunť non
obſtante appellatione illoꝝ
quibus promiſſa fuerūt an=
teq̄ȝ vacarent. Capitulum iij.

REľatuȝ eſt auribꝰ nřis
et infra ¶ Cōſul.r.t.r.
ꝙ cū in lateraň. concilio ꝑmiſ
ſiones facte de eccľijs nō va
cātibus ſint caſſate preterm
appellationis eorum qui di=
ctis promiſſionibus innitun
tur omitti non dȝ: q̄n eccleſie
cum vacauerint de perſonis
idoneis ordinentur. I nno.iij
ꝑpoſito ꝛ caplo cameracen.
¶ Si ſcribitur ei ad quē ſpe
ctat collatio dato executore
ad prouidendū per preſenta
tionem lraꝝ collatori factaȝ
afficiť prebenda: ita ꝙ colla=
tio alteri facta non tenet. h.
d. ſecundum verum intelle=
ctuȝ vide. c. ſi capitulo. e. titu.
in.vi. Capitulum.iiij.

PRopoſuit nobis .L.
pbř ꝙ cum. L. papa ñ.
noſter pro receptione ipſius
in fratrem ꝛ aſſignatione ꝑ=
bende ad donationem veſtrā
ſpectantis in eccleſia veſtra

ꝑrio vacaťa mādatū ap. vobꝭ
deſtinaſſet / decano remenſi
executore conceſſo: decanus
ipſe vos contumaces inue=
niens / ipm de prebenda pri=
mo vacatura in eccľia veſtra
que ad donationem capituli
pertinet auctoritate apo. in
ueſtiuit: ꝛ infra. Sȝ cū prebē
da q̄ ad donationem veſtram
ſpectabat in eccleſia camera
ceň. vacaſſet: eam alij aſſigna
ſtis: et infra. Idem autem ꝑ.
n. quod ab eodem decano fa
ctū fuerat ratū volēs haberi
collationem prebende factaȝ
a vobis penitus irritauit: et
eū de ipa per anulū iueſtiuit
¶ Lȝ aūt intētionis nře non
ſit inueſtituras de vacaturis
factas cōtra canonū īſtituta
ratas hřе / q̄ ſcďm plenitudi
nem ꝑtātis de iure poſſumꝰ
ſupra ius diſpenſare attēden
tes tñ ꝙ idem pbř non de va
catura ſed de vacāte ꝑ pre. n.
fuerit inueſtitus: vt pote que
poſt caſſationem conceſſio=
nis a vobis fctā intelligeba=
tur vacare mandamus qua=
tenus amoto ab ea preben=
da quolibet detentore eam
ipſi cum plenitudine honoꝝ
canonici aſſignetis.
I dem. ꝑ. ſancte. M. in via
lata diac. cardi. apo. ſe. le.
¶ Semeſtre ad eligendū ſeu
ꝯferendū a iure ſtatutum non
currit legitime impedito nec
incipit currere niſi a die no=
titie vacationis. h. d. Et eſt
textus multum allegabilis ꝛ
quotidianus. Capitulum.v.

QUia diuerſitatem cor=
poruȝ diuerſitas ſepe
ſequiť aīoꝝ: ꝛ ĩfra. Cōquere=
bať inter cetera eboraceň. ar
chiepũs: ꝙ cum ad eū in eccle
ſia eboracē. ꝛ alijs ſuis eccle
ſijs collatio ꝑtineat ꝑbēda=
rū. tpe ſuſpenſionis ipius: et
poſtmodū etiā: quidam pre=
ter eius auctoritateȝ ſe intru
ſerunt in ipſas: ꝛ infra.
¶ Mandamꝰ quatenus eos
qui prebendas vľ dignitates
eccleſie ebora. vel altaruȝ ad
donationem eiꝰ ſpectātes ſiñe
auctoritatē acceperunt ipſiꝰ
ad eas reſignandas monitio
ne ꝑmiſſa ꝑ excōmunicatio=
nis ſnīam ꝛ ſubtractionem a=
liorum beneficiorum non ob
ſtante cōfirmatione a ſe. ap.
obtenta ſub forma cōmuni
que confirmat beneficia et
prebendas ſicut iuſte ꝛ paci
fice poſſidentur ap. re. com=
pellas. Niſi forte aliqui ea vľ
ſpeciali mandato apo. ſe. vel
auctoritate lateraneň. conci=
lij ab eboraceň. capitulo ſint
adepti. ¶ Sic tamen vt tem
pus ſuſpenſionis in ſex men
ſibus nullatenus compute=
tur cum illa lateraň. concil.
cōſtitutio contra negligētes
tñ fuerit ꝓmulgata: et tunc

faciet sic tantum ... opponit(?) tibi de signatione(?)

ſi voluerit:nõ tñ valuerit archiepẽs ipẽ in cõferẽdis pbẽdis vti ppria ptãte:a q̃ et ſi fuerit ſua culpa ſuſpenſus: non tñ ad ipm caplm ex illa culpa prebendarũ erat donatio deuoluta:ſꝫ ad illũ tpe ſuſpenſionis illꝰ pbẽdaꝝ donatio pertinebat:q̃ preter eius deſidiã ⁊ negligentiã poterat prebendas donare. ¶ Tempus etiam q̃ ad apo.ſe. acceſſit ⁊ apud illam pmãſit vel receſſit ab illa:infra ſex mẽſes nullatenus cõputet. Semeſtre aũt tps nõ a tpe vacationis prebendarũ ſꝫ noticie ipſius potius volumus cõputari. Idem baſilieñ.epo et abbati ſancte marie. ¶ Non valent lr̃e ad beneficiũ impetrate que de alterꝰ colorata facti poſſeſſione nõ faciunt mẽtionẽ.h.d.ſcdm verũ ⁊ cõmunẽ intellectum. Et eſt textus multũ allegabilis: ⁊ hꝫ materiã quotidianam. Et fuit deciſio multũ ſubtilis. Capl.vi.

Cum noſtris fuerit oliꝫ auribus intimatum ꝙ prepoſitura eccleſie lauſañ. tempore tanto vacaſſent: vt ſcdꝫ ſtatuta latera. cõcil. ad nos eſſet eiuſdem donatio deuoluta:epo ⁊ canonicꝫ lauſañ.mãdauimus vt prepoſituram ipſam theſaurario lauſañ. conferrent: quibuſdam ſuper hoc executoribus deputatis:⁊ infra. ¶ Verum pfati eps et canonici litteris receptis prepoſiturã predictam non vacare dixerunt:qꝛ lꝫ ille qui prepoſitꝰ fuerat in epm fuiſſet aſſumptus:ad ipſam tamen prepoſiturã poſt cõſecrationẽ ſuã denuo fuerat ab ipis canonicis electus et eã ſicut antea poſſidebat. ¶ Nos dicti executores dicẽtes contrariũ eſſe iuri: ipſam prepoſiturã de iure vacãtem auc.ap. prefato theſaurario aſſignarunt:et infra. ¶ Auditor igitur ſuper hoc datus a nobis de mandato noſtro decreuit:vt qd a memoratꝫ executoribus factum fuerat obtentu litterarum noſtrarum eo ꝙ per falſi ſuggeſtionem ⁊ veri ſuppreſſionem fuerant impetrate: cum prepoſitura illa non vacaret de facto:qꝛ talis poſſeſſio plus habet facti q̃ꝫ iuris:haberetur irritũ ⁊ inane. ¶ Nos vero ſententiam eiuſdẽ ratã hñtes/mandamus quate.niſi predictus eps ſufficienter oſtenderit ꝙ vel ex indulgẽtia ſe.apo.ſpeciali/vel ex alia iuſta cauſa ⁊ neceſſaria ſibi poſt conſecrationem ſuam prepoſitura cõceſſa fuerit memorata:ipſum ad reſignationẽ ipſiꝰ (ſi ſpõte noluerit) compellatis dcĩ de lauſañ.capitulum ad cõferendam eam theſaurario ſuo

No. de poſſeſſione colorata mentionem fieri debere in literis apostolicis ut habet inuitus tenet Naua xxy in c. acceſſit pro opposi. x. n. 4 de reſcri. spolia. et in c. literas ?. mentione poſſeſſionis alterius erat

ideo baluit sine qꝛ colorata non

predicto diligentꝰ inducere procuretis. Idem archi.richmundie. ¶ Vbi cõſtat bñficiũ collatũ ꝑ habẽtẽ ptãteꝫ p exceptionem abiurationis ⁊ renunciationis non debet poſſeſſio retardari.

Capitulum.vij.

Poſt electionẽ et cõfirmationem epi elieñ. vacante archidiaconatu richmundie quẽ tenuerat eboracẽ.archieps eũ tibi propria libertate cõceſſit: dãs eboracẽ.caplo in mãdatis vt te in archidiaconũ recipe pcurarẽt cuiꝰ noluerũt mãdato parere qꝛ pre.n.inter alia que decano ⁊ caplo eboracẽ. ſuo priuilegio noſcit idulſiſſe/ordinationem canonicorũ ſeu pſonarũ liberã eẽ decreuit: vt videlicet idonea et honeſta pſona:cui archieps vacãtẽ in eccleſia eboracẽ. pbendã vel dignitatem duxerit cõferendã:ſcdm antiquã ipſius eccleſie conſuetudinem pſentaret decano et capitulo ſupradictis:⁊ infra. Si quis contra conſuetudineꝫ hmõi in eccleſia ipſa eẽt per aliquem itroductꝰ:nec p pſõa nec p canonico haberet ꝙ ſi archieps i fraterminum laterañ.cõcil. ſcdꝫ foraꝫ pſcriptã pſone ido neenõ cõferret:liceret decano et caplo auctoritate apo.iuxta eiuſdẽ cõcil.ſtatuta cõferre. Cum igitur in lr̃is archiepiſcopi directis caplo de decano mẽtio nullatenus haberetur:per cuius manũ debebas in caplo iueſtiri:eius mãdato extitit cõtradictũ:⁊ infra. Ipſius igit inſtitutione pp̃ter pmiſſas ratiões a caplo reprobata:ipſi itelligentes archidiaconatꝰ donationẽ ad eos tam auctoritate latera.cõcil.q̃ꝫ indulti ſibi priuilegij deuolutã. R.de ſacto eadmũdo illum vnanimit contulerũt:iueſtientes eundẽ de ipſo et ſolẽniter inſtallantes. Proceſſu vo tpis pfatꝰ archieps poſt reſignationẽ et abiurationẽ a te factam et receptã ab ipo/eidem.R.archidiaconatũ contulit antedictum q̃ archidiaconatum ipm tam ratione prime q̃ꝫ ſcde conceſſionis ſibi aſſignatũ p ſe. ap. petiit confirmari:⁊ infra. ¶ Cum cõſtitit nobꝫ archidiaconatuꝫ pdictũ tibi p eboracẽ.archiepm primitus fuiſſe conceſſum:⁊ ꝙ iſtitutione facta per ipſum ſcdm iuris ordinem minime reprobata/archidiaconatus non vacans ñ potuit nec debuit in alium rite transferri:memorato.R.q̃ contra iuſticie regulam in archidiacodatum alterius prouehi ſe conſenſit: ſuper eo duximus ſilentium imponendum ſententialiter decernen

no. q potest qs obtinere varios titulos unius beneficij cui similis in c. constitutus in i. 5. de reſcri. sed contra q habeat ius in re ut in c. ut q duas de electio

vgo licet prebenda vacet deyure neceſſarie debet andrei ob tinens sup po ſſeſſiõe ut in c. licet de pre ben. in .6.

tes:vt inſtitutio facta per ar
chiepm̄ de te ſortiatur effectū
Extrade ſi ſup renūciatõe vel ab
iuratõe vel aliq̄ pmiſſoꝝ aliq̄s
q̄ velit ⁊ valeat aduerſ9 te q̄c
q̄ȝ duxerit ꝓponendū: ordine
poterit iudiciario experiri. Idē
c. canonico tridētino. ¶ Re/
cepto in canonicū tene͂ capi
tuluȝ prouidere q̄cito facul
tas ſe obtulerit. Capitu. viij

CUm ſup q̄ōne tridē̄.
p̄bēde:⁊ infr. ¶ Cū aūt
ꝯſtet te in canonicū tridē̄. ec
cl'ie fuiſſe receptū lȝ receptio
nē tuā factā ꝯtra lat. cōci. ps
aduerſa ꝓponat: q: tñ ꝓbatū
non extitit nec ipſi canonici
videbantur tibi hoc oppone
re poſſe de iure: q̄ ſe fatentur
te contra ſtatuta prefati con
cilij recepiſſe. ¶ Sententia/
liter decernimus: vt tibi q̄ci
to ſe facultas obtulerit p̄ben
dale beneficiū in tridē̄. eccle
ſia conferatur: cum ex quo re
ceptus es in canonicum: non
debeas carere prebenda.
Idē epo ⁊ magiſtro. R. cano
nico hildeſē̄. ¶ Si pñs pre
bendam: in eadem eccleſia re
cipit dignitatem cum prebē
da vel aliam prebendam: va
cat prima: et q̄uis a ſupiore
ſibi cōfirmet: tñ valȝ impe/
tratio per alium facta de ipa
etiam tacito de poſſeſſione al
terius que collata non eſt
h. d. ſcd̄m verum itellectū pa
nor. Capitulum. ix.

LItteras veſtras acce/
pimus q̄ cū pro D. cle/
rico vobis ſcripſerim9: vt cū
de prebēda vacāte ſancti vvil=
ſcardi. bremenē̄. quā dicebat
ad donationē nr̄am fuiſſe iur
ta latera. ꝯci. ſtatuta deuolu
tam curaretis auc. apo. inue
ſtire: et infra. De facto fuit p
poſituȝ coram nobis: q̄. H.
prepoſitus quondā ſimplex
canonicus eiuſdem eccleſie
de ipſa in maiori eccleſia in
canonicū eſt electus, et poſt/
modū anni ſpacio euoluto: in
ipa eccleſia ſcti vviſcardi in p̄
poſitū eſt aſſumpt9: priorem
p̄bēdā nichilominus retinēs
quā i ipa eccl'ia tūc habebat.
¶ Sȝ prepoſitus allegabat
econtra: q̄ erat ex ꝯſuetudīe
generali q̄ vnus in eadē eccle
ſia plures haberet prebēdas
⁊ cū archiepis bremē̄. ꝓpoſi=
tū ipȝ d̄ ꝓpoſitura i plēa ſyno
do iueſtiret: tā ꝓpoſiturā illā
q̄ȝ prebendā ei de canonicoꝝ
confirmauit aſſenſu: ⁊ infra.
Unde cum vobis dubium vi/
deretur vtrū cū aliq̄s de vna
prebenda eligitur ad aliam:
ſtatim prior vacare incipiat:
an p ſniam debeat abdicari
eidem: an propter confirma=
tionem hm̄oi que ſuperi9 eſt
expreſſa p̄benda illa dici de
beat non vacare nos ꝯſulere
voluiſtis. ¶ Cuȝ igitur ſi ita
eſt p̄benda illa ⁊ ſi nō de fa=
cto: de iure tñ vacare noſcat
mādamus q̄tenus dictuȝ pre
poſitū vt illaȝ ſine difficulta
te reſignet ap. re. cogatis quā
cū de facto vacauerit clerico
memorato conferre curetis.
Idē epo ⁊ archipbr̄o papiē.
IN eccl'ijs nō nūeratis va
cātio p̄bēdaꝝ ſeu canōicatu
um poſſibilis nō ē nec fit ibi
deuolutio ad ſuperiorem ex
negligētia ſemeſtri i non pro
uidendo eccleſie d̄ miniſtris.
h. d. ⁊ ē caſus no. Capitu. x.

EX parte haſtē. eccleſie
noſtris eſt auribus iti
matum: q̄ cū quedā p̄bende
ipſa p quattuor annos et ā
plius vacauiſſent haſtē. ep̄s
q̄ſdam ibidē iſtituit credēs
ſibi ex hoc late. conci. licere.
Inſtituti autem ſcientes nō
eſſe firmā inſtitutionē huiuſ
modi ad mediola. archiepm̄
recurrerūt. q̄ eoſdeȝ in cano
nicos haſtē. eccleſie ordina
uit ⁊ in corporalem poſſeſſio
nem p̄bendaruȝ induxit capi
tulo eiuſdem eccl'ie prebēte
aſſenſuȝ trib9 tantū exceptis
qui ſe inſtitutiōi huiuſmodi
opponere curauerūt: ⁊ infra.
¶ Tandem vtraq̄ȝ pars con
corditer eſt confeſſa q̄ i pre
dicta eccleſia non erant di=
ſtincte prebende nec canoni=
coꝝ nūer9 erat cert9. ¶ Nos
igitur itelleximus euidēter
ſtatutū la. cōcilij de bñficijs
vltra ſex menſes vacantibus
locū i hoc articulo nullaten9
habuiſſe: ⁊ ſi forte haſtē̄. ec
cleſia canonicoꝝ pateret de
fectum. vñ inſtitutio p archi
ep̄m vel ep̄ȝ facta occaſione
cōcilij memorati: carere de=
bet robore firmitatis. ¶ Qꝛ
vo totū capitulū trib9 excep
tis p̄dictoꝝ receptione affe=
ctat: nec ab illis trib9 aliqu
rationabile cōtra ipſos obie
ctum eſt ⁊ oſtenſuȝ: mādam9
quaten9 ſi aſtē̄. eccleſie ſup
petunt facultates ſcd̄m ꝯſue
tudinem hacten9 obſeruatā
predictos clericos p canoni
cis faciatis haberi. Idē epi
ſcopo ⁊ capitulo laudunenſi.
¶ Habēs poteſtatem ꝯferē
di nō pōt de iure alteri tra=
dere ptā̄tem ꝯferendi primū
beneficium quod vacabit.
Capitulum vndecimum.

COnſtitutus in p̄ſentia
nr̄a. H. eccleſie vr̄e ca=
nonic9 humiliter itimauit q̄
tu fr̄ epiſcope ptā̄tem ei de=
diſti ſacerdotalem cōferēdi
p̄bendā que prio i eccl'ia vr̄a
eſſet vacatura ⁊ remē. archi
epiſcopus tunc apo. ſe. le. vo
bis filij capl'i aucto. nr̄a p̄ce
pit vt cū p̄benda ipſa vacaret
perſonam illam cui vellet eā
. H. cōferre ſine interpoſitio
ne alteri9 pſone reciperetis
ad ipſam: ⁊ infra. ¶ Quocir

ca mādamus quatenus pſo= naʒ illā cui memoratꝰ. H. ſa= cerdotalem prebendam cuʒ ꝯtigerit eam vacare duxerit canonice conferendā ſine cō tradictione qualibet admit= taris: ⁊ tu interim frater epi ſcope prebendam huiuſmo= di contra formam ꝯceſſionis tue ꝯferre alicui non preſu= mas: et infra. ¶ Quia ꝟo cō ceſſiones tales (ſi ad conſe= quentiam traherētur) fieri poſſent in fraudem canonice ſanctionis p quā ꝓhibentur eccleſiaſtica bñficia concedi ſiue promitti anteqȝ vacent: volumus ꝙ hmōi occaſione mādati quod grām continet pſonalem: fraudem adhibe= re volētibꝰ licētia concedat̄. I dē.

¶ Lateraneñ. ꝯcilium de beneficijs vltra ſex men= ſes vacantibus ad epatꝰ nō extenditur. Capitulum. xij.

Dilectꝰ filiꝰ magr̄ Gu. canōicꝰ vr̄ nobis ſug= geſſit ꝙ epo veſtro viā vniuer ſe carnis ingreſſo/ archiepūs ſctē ſeuerine aſſerens ꝙ ppt̄ negligētiam veſtram ad ipm erat eligendi auctoritas de= uoluta: i epȝ vr̄m elegit eūdē ¶ Nos igit̄ attendētes ꝙ ca non latera. cōci. ab alexādro papa cōtra negligentes edi tus ad archiepiſcopatum vl̄ epiſcopatuȝ non ſolet exten di ſȝ ad pſōatꝰ alios ⁊ minora eccleſiaſtica bñficia coartari electioneȝ huiuſmōi iuſticia caſſauimꝰ exigente. I em pri ori hoſtiē. ⁊ ſupiori ſcti fridi

¶ Non valet ꝑmiſſio bñficij vacaturi. Capitulum. xiij.

Ex tenore lr̄arū vr̄arum accepimus ꝙ cū cām q̄ inter J. clericum ex vna pte et abbatem et conuentum d̄ bello loco ex altera ſup pro/ uiſione ꝟbebatur ipius et in fra. ¶ Dictꝰ clericꝰ poſt litē cōteſtatā chartā quādā mo= nachorū exhibuit ꝯtinētē ꝙ primā eccleſiā ad donationē ſuā ſpectātē aſſignarēt eidē; ⁊ infra. ¶ Nos igitur attēdē tes ꝙ ꝑmiſſio p̄dicta non te net: vtpote cōtra ſtatuta la= tera. concilij attentata: man= damus quatenus memorato clerico ſup hoc ſilentium im ponētes/ ab impetitiōe ipi dictos abbatem ⁊ mōachos abſoluatis. I dē.

¶ Obligatur platus qui promittit pro uidere cū poterit. Capi. xiiij

Accedēs ad apo. ſe. R. clericꝰ ſua nobis inſi nuatiōe mōſtrauit: ꝙ cū pro miſeritis vos ꝓuiſuros eidē i eccl̄iaſtico bñficio cū poſſe tis ſicut p lr̄as iudicis dele/ gati iñ cōfectas liq̄do appe bat: ⁊ inf. ¶ Nos aūt conſide rātes ꝙ aliud ē p̄latū ꝑmit tere beneficij collationē cū poterit aliud cum vacabit cū

in mltis caſibꝰ ſe facultas of ferre poſſȝ i q̄bus collatio ñ eſſet in expectatiōe vacaturi bñficij differēda: mādamꝰ q̄ tenus memorato. R. (cuȝ po teritis) eccl̄aſticū bñ ficiū aſ ſignetis. I dem.

¶ Si ad capitulum ⁊ platum vt platum poteſtas ꝯferēdi pertinet de vno ad alterū lapſꝰ tpis non tranſit ſecus ſi p̄latus iterſit vt canonicus q̄ tunc de capi tulo trāſit ad p̄latū: niſi doliū ꝯmittat. h. d. ⁊ eſt textus mul tum allegabilis. Capitu. xv.

Poſtulaſtiſ per ſe. apo. edoceri vt cum ad vos et archiepiſcopum veſtrū ſil̄ donatio prebendarū eccleſie veſtre pertineat. vtrum p̄bē de vacātis donatio penes ar chiepiſcopum ipſuȝ remane at. ſi eam infra ſemeſtre tem pus neglexeritis ordinare. ¶ Ad quod breuiter. r. ꝙ ſi vos ⁊ idē archiepūs infra tē= pus p̄ſcriptū circa hoc negli gentes extiteritis: ſicut nec ab illo ad vos ita nec a vobis ad illuȝ poteſtas deuoluitur cōferendi. ſed ſecundum ſta tuta lateraneñ. conci. ad ſupi orem tranſit donatio. ¶ Niſi forte archiepiſcopus non vt prelatus ſed vt canoni cus vobiſcum ius habeat cō ferendi. Et in hoc caſu cū do loſe impedierit dolꝰ ei ſuffra gari nō debet. Honorius ter tius epiſcopo ⁊ preposito ca pituli cameracenſis.

¶ Sicut non poteſt patronꝰ promittere ſe preſentaturuȝ aliquē ad bñficiū vacaturum ita nec dare poteſtatē preſē tādi añq̄ȝ bñficiū vacet. c. xvj

Cum dilecta in xp̄o filia comitiſſa flandreñ. fe= cerit ꝑmiſſiones de nō vacā tibus bñficijs eccleſiaruȝ in quibus ius obtinet patrona tus: ⁊ donatiōes eorū mi ma nibꝰ poſuerit alienis ¶ Mā damus q̄tenus id irritum de cernētes inhibeatiſ eidē: ne ſi milia d̄ cetero attētar̄ p̄ſumat.

¶ Ne ſede vacāte aliq̄d inno uetur. Innocētiꝰ tertius pri ori ⁊ conuentui glaſtoñ.

¶ Vacāte ſede ſtatꝰ eiuſdeȝ mutari non debet. Capitu. j.

Nouit ille qui ſcrutator eſt cordiuȝ ꝙ li= cet. C. p̄. n. ec cleſiā veſtraȝ erexerit ca= thedraleȝ ip ſam bathonieñ. eccl̄ie vniēdo vt idē eſſȝ epꝰ vtriuſqȝ q̄ tñ hec vnio aſſerebat̄ a vobis in graue p̄iudiciū glaſto. eccl̄ie r̄dūdare cū p ipaȝ diſſoluere tur r̄ligio ⁊ fraudaret̄ elemo ſina: ⁊ hoſpitalitas tolleret̄: nos ad r̄leuād eccl̄ie vr̄e ſta tum cepimus intendere dili genter: ⁊ i fra. Nos autē poſt

obitum batonieñ. epi humili
ter poſtulaſtis:vt quia tem=
pus aduenerat quo ſine ſcan
dalo eccleſie vr̄e ruina pote
rat releuari cū ꝛ batonieñ.ec
cleſia ia ipſuȝ pariter poſtu
laret rex ꝗqȝ cū regni magna
tibus ꝛ quidā epiſcopi cū mł
tis abbatibus depoſcerēt il
lud idem vtvnione penit⁹ diſ
ſoluta monaſteriū vr̄m redu
ceremus in ſtatum antiquuȝ
ſub abbatis regimie guber=
nandum. ¶ Attendentes igi
tur ꝙ ep̄ali ſedevacante non
debȝ aliquid innouari: cū nō
ſit qui epiſcopale ius tueať:
maxime ne plus fauiſſe ꝑſo=
ne q̄ȝ eccłe videremur: ſi qđ
eo viuēte ꝯceſſimus poſt obi
tum ei⁹ ſubito mutarem⁹:pe
titionē veſtrā nequimus ex/
audire auctoritate predicta
indulgentes vt cū batonieñ.
eccłia de preſule fuerit ordi
nata:ius veſtrū apud ſe.apo
ſtolicā proſequēdi facultatē
liberā habeatis:interim au/
tem ſub cura prioris idē mo
naſterium gubernetur. Ho=
nori⁹ .iij. epiſcopo calmeñ.
et magiſtris. A. et. S. canonī.
meſſaneñ. ¶ Bñficia ſpectā
tia ad collationē prelati nō
poſſunt conferri per capitu
lum ſede vacante.
Capitulum. ſecundum.
Lla deuotionis ſince=
ritas:et infra. ¶ Eccle
ſiaȝ ſancti leucini de qua ma
giſtrum R. donatiōis noſtre
gratia precedente prebende
nomine de mandato noſtro
capuanus archiep̄s inueſti=
uit:ſibi duximus confirman
dam. ¶ Non obſtante conceſ
ſione per capitulū facta alij
ſeu confirmatione noſtra. ſi
qua in forma communi appa
ret obtenta: cum nuſq̄ȝ inue
niatur cautum in iure:ꝙ ca=
pitulum vacante ſede funga
tur vice epiſcopi in collatio
nibus prebendarum nec in
eodem caſu poteſt dici pote
ſtas conferēdi prebēdas ad
capituluȝ per ſuperioris ne
gligentiam deuoluta cū non
fuerit ibi ſuperior qui eas poſ
ſet de facto vel de iure cōfer
re. Idem epiſcopo burgiñ.
¶ Sede vacante iudiciū ha
bitum contra eccleſiam non
tenet. Capitulum tertium.
Onſtitutis corā J. pre.
noſtro ꝓcuratore eccłie
ſancte marie de caſtro forij
ꝛ burginenſi epiſcopo prede
ceſſore tuo:dictus ꝓcurator
petebat ab eodē epiſcopo re
ſtitutionem ſuꝑ libertate li/
bē eligēdi ſibi ꝑlatū. ¶ Nos
igitur depoſitiones teſtium
qui vacante burginenſi eccle
ſia et carente legitimo defen
ſore fuerūt recepti duxim⁹ ī
probandas. ¶ De his que fi
unt a prelato ſine conſēſu ca

pituli ¶ Ex concilio apud valē
tiam. ¶ Non tenet alienatio
rei eccleſiaſtice abſqȝ appro
batione capituli.
Capitulum primum.
Rrita erit epiſcoporū
donatio vel venditio vł
commutatio rei eccleſiaſti=
ce abſqȝ collaudatione ꝛ ſub
ſcriptione clericorū. Alexan
der tertius norwicenſi epiſc.
¶ In temporali alienatione
quam facit prelatus tacitur
nitas capituli habetur pro ꝯ
ſenſu. Capitulum ſecundum
Ontinebatur:et infra.
Cō.t.t.r.ꝙ conceſſio de
cime ab abbatiſſa facta pri⁹
ſi conuentu ſciente ꝛ nō con
tradicente facta ē:robur fir
mum debȝ hr̄e. Verū ſi igno
rante conuentu aut cōtradi
cente decimam prius predi=
cto. H. conceſſit ꝛ nō poſt mł
tum temporis de aſſenſu con
uentus eandem decimam de
dit eidem:ſecunda conceſſio
debet preiudicare priori.
Idem vigoriēſi epiſcopo.
¶ Alienatio temporalis fa=
cta ſine cōſenſu capituli per
ratificatōēȝ ei⁹ roborať.c.iij
Um nos iā pridem:ꝛ in
fra. ¶ Certum eſt de ri
gore iuris conceſſionem illā
non tenere quam reclaman=
te capitulo per predeceſſorē
tuum conſtat factam fuiſſe.
¶ Niſi eaȝ ratam poſtmodū
habuiſſet. Idē hiero. patri=
arche. ¶ Prelat⁹ ſine cōſilio
capituli inſtituere vel deſti.tu
ere vel alia negocia eccleſie
tractare non dȝ. h. d. cū ca. ſe
quenti. Capitulum quartuȝ.
Ouit tue diſcretionis
prudentia qualiter tu
et fr̄es tui vnum corpus ſitꝭ
ita ꝙ tu caput et illi mēbra
eē probantur:vnde nō decet
te omiſſis membꝛ aliorum
ꝯſilio i eccleſie tue negocijs
vti:cuȝ id non ſit dubium et
honeſtati tue et ſanctorum
patrū inſtitutionib⁹ contra
re ¶ Innotuit ſiquidem au
ribus nr̄is ꝙ tu ſine cōſilio
fratrum tuorū abbates ꝛ ab
batiſſas et alias eccłaſticas
ꝑſonas inſtituis ꝛ deſtituis
et infra. ¶ Ideoqȝ id aucto
ritate apo. ꝓhibemus:ꝛ īfra
Nos eni tales inſtitutiōes ꝛ
deſtitutiones carere decer=
nimus robore firmitatis.
Idē eidē. ¶ Summariū eſt
.s. capitulo primo. Capit. v.
Uāto:ꝛ īfra. Fra. tue
mandamus quatenuſ
in cōceſſionibus ꝛ confirma
tionib⁹ ꝛ alijs eccłie tue ne=
gocijs fr̄es tuos requiras:ꝛ
cū eoꝝ ꝯſilio vel ſanioꝛ ꝑtis
eadem pagas ꝛ ꝑtractes ꝛ q̄
ſtatuēda ſūt ſtatuas ꝛ errata
corrigas ꝛ euellēda diſſipes
ꝛ euellas. ¶ Abſētiū q̄qȝ fr̄ȝ
noīa inſcribi non ſinas: qꝛ ta

lia munimēta ſūt irrita ⁊ fal
ſa ⁊ tu exīn q̄ſtiōez falſi pote
rꝭ merito formidarī. ¶ e.iij.
¶ Si eccleſia collegiata ha
bēs p̄ſentatiōem p̄ſentabit p̄
latus de ↄſēſu capituli vel ma
ioꝝ partis: niſi de ↄſuetudie
vel priuilegio competat ſoli
prelato. Capitulum ſextum.
Cum noſcitur: ⁊ inf. ¶ Cū
in prouincia tua ſepe ↄ
tigat ꝙ ad eccleſias in q̄bus
collegia ius preſentandi hr̄e
noſcūtur: eoꝝ abbates aut
ꝑ ſe aut per lr̄as: perſonas i
doneas ep̄is dioce. p̄ſentant:
⁊ eis p̄ſentatis ⁊ receptis ali
q̄n ante/aliq̄n poſt/monachi
cōtradicūt. ¶ Reſpōdem⁹ ꝙ
in preſentationibus p̄latoꝝ
intelligi debet ꝙ fiant de col
legioꝝ ſuoꝝ aſſenſu: ſine q̄
non obtinent firmitatem. vn̄
ſi conſtiterit conuentus vel
maioris ⁊ ſanioris partis nō
affuiſſe conſenſum: inſtituti
ones huiuſmōi cōuenit eua
cuari. niſi ex antiqua ⁊ appro
bata cōſuetudine vel conceſ
ſa libertate aliqui eoꝝ pro
bauerint commiſſi ſibi colle
gij nō debere in ecclīaꝝ ſeu
bn̄ficioꝝ collationibus req̄
ri conſenſuz. Innocenti⁹. iij.
archi. ⁊ mgr̄o ſcolaꝝ bituri.
¶ Tenet donatio quā de ſo
lius dioceſani conſenſu facit
laic⁹ eccleſie de decimis q̄s
ab alia eccleſia habet in feu
dum ab antiquo id eſt āte la
teranēn. concilīū. Capitu. vij
Cum apoſtolica ſedes
et īfra. ¶ Sane ſicut
accepimus: cū ex vna parte
capituli ſancti ſtephani: ⁊ ex
altera monachi de platea ſu
per decima quadam in viꝝ ↄ
promiſiſſent arbitriū. ¶ Di
cti monachi ꝓponebāt dona
tionem ipſius decime ſibi a q̄
dam milite factā: ⁊ bituricē.
archiep̄i dioce. eius acceden
te cōſenſu ↄfirmatam fuiſſe:
ſeq̄z auctoritate Hieronimi
munitos exiſtere q̄ ſcribens
ad damaſum ait. Si aliquan
do fuerint a laicis male detē
ta que diuini iuris eſſe noſcū
tur: ⁊ in vſum tranſierit mo
nachoꝝ: ep̄o loci p̄bēte cō
ſenſum: conſtabūt eis omnia
perpetua firmitate ſubnixa.
¶ Econtrario ꝑs allegabat
aduerſa conſenſum epiſcopi
ſine cleri conſenſu minus ſuf
ficerē: auctoritate Leonis pa
pe dicentis. Ne quis epiſco
pus de reb⁹ eccleſie quidq̄z
donare vel commutare vel vē
dere audeat: niſi forte aliq̄d
horum faciat vt meliora pro
ſpiciat: ⁊ cum totius cleri cō
ſenſu atq̄z tractatu id eligat
quod nō ſit dubium eccleſie
profuturum. Quia vero nos
conſulere voluiſtis vtrū quā
do decima tenetur a laicoꝝ
conferatur eccleſie ad confir

mandam donationem conſen
ſus epiſcopi ſine cleri conſen
ſu ſufficiat. ¶ Taliter rn̄. ꝙ
monendus eſt laicus qui de
cimam detinet vt eam reſtitu
at eccleſie ad quam ſpectat:
qui ſi forte induci nequiuerit
⁊ eam cum dioceſani conſen
ſu alteri eccleſie aſſignauerit
preſertim religioſo cōuētui:
cōſtabit ipſa donatio perp
tua firmitate ſubnixa. ¶ Au
ctoritates eñi p̄miſſe lꝫ di
uerſe ſint: non tn̄ aduerſe cuꝫ
aliud ſit aliēnare quod ab ec
cleſia poſſidetur: et aliud
quod detinetur a laico ad
vſum eccleſiaſticum reuoca
re. In alienatione quoq̄z iux
ta leonis pape decretum con
ſenſ⁹ ep̄i ſine clericoꝝ con
ſenſu non ſufficit. In reuoca
tione aūt iuxta ſcripturā hie
ronymi ſufficit conſenſus ep̄i
cuꝫ ꝑ vtrūq̄z vtilitati ecclīe
ↄ ulat. ¶ Nā ⁊ in late. ↄcilio ē
inhibitū: ne q̄libet religioſa
ꝑſona eccl̄ias ⁊ decimas de
manibus laicoꝝ ſine cōſenſu
ep̄oꝝ recipiat ꝑ qđ indirecte
dat intelligi ꝙ ſufficit conſē
ſus ep̄i: vt licitum eccleſie ſit
decimas de manibus recipe
laicoꝝ. Hoc autem de illꝭ
decimis intelligimus que lai
cis in feudū ꝑpetuo ſunt con
ceſſe. Idem meten. archidi.
¶ Non poteſt epiſcopus ſi
ne conſenſu capituli concede
re eccleſias alijs eccleſijs e
tiam ſi habeat iuſpatronat⁹
in eccleſijs conceſſis.
Capitulum. viij.
Ua nuper ⁊ īfra. ¶ Ad
iecisti etiā vtrum ep̄o
vel electo cum ſolo archidia
cono preter aſſenſum maio
ris eccleſie: cum ab ipſa eli
gatur epiſcopus ⁊ archidia
co. aſſumatur de ipſa: ceno
bijs vel eccleſijs conuentua
libus ad quas ius pertinet
patronatus liceat conferre
perpetuo vacantes eccleſias
baptiſmales: et infra.
¶ Alterius etiam queſtionꝭ
ſolutio ex ep̄la leonis pape
colligitur euidenter: in qua
legitur ne quis ep̄s de rebus
eccleſie quicq̄z donare vel ꝑ
mutare vel vendere audeat:
niſi forte aliquid horum fa
ciat vt meliora proſpiciat: et
totius cleri tractatu atq̄z cō
ſenſu id eligat quod non ſit
dubium eccleſie profuturum
Irrita enim ep̄oꝝ donatio
venditio ⁊ commutatio rei ec
cleſiaſtice erit abſq̄z conniuē
tia et ſcriptione clericoꝝ ꝑ
hoc eñi noueris ſolutā ſcđo
loco propoſitam q̄ōnem: cuꝫ
conceſſiones eccleſiarum ad
ꝑpetuas alienationes non ſit
dubium ꝑtinere. Idem ep̄o
helien. ¶ Ep̄us parrochia
les eccleſias vel obuentiōes
ipſarum de conſenſu patroni

ſine conſenſu capituli ſui mo-
naſterio conferre nō pōt. c. ix

P Aſtoralis officii dilige-
tia: ⁊ infra. Preterea q̄
ſtuiſti cum auc. dionyſii fue-
rint parrochie limitate qua-
tenus ſingularū parrochia-
rum ꝓuentus in vſus eccle-
ſie cederent neceſſarios ⁊ ſti
pendia miniſtrorū: ſi epo li-
ceat ſine aucto. ſummi pō. vel
ſaltē ſine ſui capli voluntate
viris religioſis ꝯferre obuē
tiones alicuius parrochial
eccleſie: ſuſtentatione vicarii
reſeruata. Et cum latera. cō
cilii ſtatuta ꝓhibeāt eccle
ſiis nouā imponi vel augeri
veterē penſionem: poſtulas
edoceri an epūs valeat reli-
gioſis cōſētiēte ꝑrono totaꝫ
eccliam vel de nouo cōferre
aliquā portioneꝫ. ¶ Ad quod
breuit. r. ꝙ ſalua conſtitutiōe
canonica de ꝯcedēda piis lo
cis q̄nq̄geſima portiōe: neqꝫ
ꝑmū neqꝫ ſcd̄ꝫ potuit face-
re epūs (niſi de lnia ro. pō.) p̄
ter ſui capli volūtatē. Inno.
iii. archiepo ſenoñ. ⁊ eius ſuf
fraganeis. ¶ Ad cōcilia pro
uincialia vocari debent ⁊ ad
mitti cathedraliū eccleſiaruꝫ
capitula. Capitulum. x.

E Tſi membra corporis:
et infra. Prouincie ſe-
noñ. capitula cathedralium
eccleſiarum ad nos querimo
niam tranſmiſerunt: ꝙ archi
epūs ſenoñ. ⁊ eius ſuffraganei
procuratores eorum nuper
ad prouinciale cōciliū cōuo-
catos ad tractatū eoꝝ admit
tere noluerūt: ⁊ infra. ¶ Vi-
ſum fuit nobis ⁊ fratribus
nr̄is vt capla ipſa ad huiuſ-
modi concilia debeant inui-
tari: et coꝝ nuncii ad tracta-
tum admitti: maxīe ſup illis
q̄ ipa capla cōtingere dino-
ſcuntur. ¶ De his que fiunt
a maiori parte capli. Ex con
cilio, lateraū. ¶ In vniuerſi
tatibus ecclaſticis preualet
regulariter quod fit a maio
ri parte: niſi minor pars ra-
tionabiliter cōtradicat. h. v.

Capitulum primum.

Um i cūctis
eccleſiis q̄s
pluribꝰ ⁊ ſe
nioribus fra
tribꝰ viſū fue-
rit icūctāter
d̄beat obſer
uari. graue nimis ē ⁊ rephen
ſiōe digniſſimū ꝙ ꝑ q̄ſdā ec-
clias pauci q̄nqꝫ nō tā de rō
ne q̄ꝫ de ꝓpria volūtate ad or
dinationē ecclaſticā ꝓcedere
nō ꝑmittūt. ¶ Quocirca p̄ſē
ti decreto ſtatuimus vt niſi a
paucioribꝰ ⁊ iferioribus ali-
qd rōnabilit obiectū fuerit ⁊
oſtenſum ap. re. ꝓualeat ſp ⁊ ſuū
ꝯſeq̄tur effectū: qd̄ a maiori
⁊ ſaniori pte capli fuerit con
ſtitutū. Nec ꝯſtitutionē n̄raꝫ

īpediat ſi forte aliq̄s ad con
ſeruādā eccleſie ſue ꝯſuetu-
dinē: ſe iuramēto dicat aſtri
ctū nec enim iuramenta ſed
potius ꝑiuria ſunt dicenda:
que contra vtilitatem eccle
ſie, ⁊ ſanctoꝝ patꝝ veniūt in
ſtituta. Si q̄s autē hmōi cō-
ſuetudines q̄ nō ratione iu-
uantur, nec ſacris cōgruunt
īſtitutis iurare preſūpſerit
(donec dignā egerit pniaꝫ)
a ꝑceptiōe ſit dñici corporis
alienꝰ. Ce. eleſti. iii. claremō.
epiſcopo. ¶ Canonicus non
interdicit eccleſiā ſed hoc fa
cere dꝫ epūs cū caplo. Cpꝫ. ii.

Q Ueſiuit: ⁊ infra. Sup
eo ꝙ eccliaꝫ tuā q̄daꝫ
ex canonicis etiam minimis
qr penſio eccleſie debita non
reddit: vel clericus aliq̄s aut
parrochianꝰ delinq̄t: ſine tuo
⁊ alioꝝ canonicoꝝ aſſenſu in
terdicto ſupponunt. ⁊ infra.
¶ Frat. t. t. r. ꝙ interdictū in
aliq̄ eccleſia ꝑ aliquem vel ꝑ
aliquos de canonicis tuis ſi
ne tuo ⁊ alioꝝ fratrū aſſenſu
poſitum obſeruare non de-
bes: nec etiam ſuſtinere vt
ab aliis obſeruetur: et infra
Sed ſi quis in his deliquerit
eccleſiaſtice coertioni ſubia
ceat: cum pctā ſuos auctores
tenere debeāt: nec pena ſit vl
terius ꝓtrahēda q̄ꝫ delictuꝫ
fuerit i excedēte repꝑtū. In-
nocentiꝰ. iii. auguſteñ. ꝑpoſi
to. ¶ Cōis ordiatio eccle ꝑ
cōtradictionē ⁊ appellatio-
nē eiꝰ cuiꝰ nō itereſt: īpediri
nō dꝫ. h. d. q̄ ad titulū. Ca. iii.

E X ore ſedētis: et infra.
Accedētibus ad p̄ſe. n.
te, ac. B. auguſteñ. canonico
ꝓ qōne q̄ inter vos ſup ꝑpo-
ſitura auguſteñ. eccle verte
bat⁊ ex pte ipſius. B. fuit pro
poſitū ꝙ pr̄ eiuſdeꝫ a. C. p̄. n.
decano ⁊ caplo auguſteñ. lit-
teras obtinuit deſtiari vt in
fra ſpacium menſis vniꝰ cum
dem eligerent ⁊ aſſumerent
in prepoſitum auguſteñ. in ſi
gnum inueſtiture anulo au-
reo deſtinato: ⁊ quibuſdā mā
dati aplici executoribꝰ con-
ſtitutis. Caplm memoratum
cum audiſſet qꝫ. E. quondam
eoꝝ prepoſitus in epm [illegible]
eñ. electꝰ ⁊ ꝯfirmatꝰ fuiſſet,
lꝫ dictas lr̄as recepiſſent: in
contemptum tñ eorum aſſi-
gnato ꝑuus termino infra
quē ipſi deberent ſuper man
dato aplico rñdere. H. tunc
auguſteñ. decanū in prepoſi
tū elegerunt: ⁊ infra. ¶ Quia
vero legitie ꝯſtitit ꝙ p̄dictꝰ.
B. de ꝑpoſitura ñ fuit aliq̄te
nꝰ iueſtitꝰ ⁊ ſi mādatū fuerit
vt ꝺ ea iueſtiret: ꝺ q̄ ēt ſi iue
ſtitꝰ fuiſſet: iueſtitura eiꝰ ꝑ p̄.
n. certa fuit rōne caſſata: que
nec ēt ſi caſſata fuiſſet: ꝑ hoc
ꝙ dicto. H. reuerentiam exhi
buit q̄ debet ꝑpoſito iuri ſuo

renūciaſſe videt. Nos attē=
dētes ſibi de iure nō potuiſ=
ſe cōpetē vt p appellationē
ob id īterpoſitā cōem ordīa=
tionē eccl'ie īpediret: itelligē
tes ēt te a maiori pte tam di
gnitate q̄z nūero eoꝝ: q̄s eli=
gēdi ius ꝯſtabat hr̄e / electū
fuiſſe canonice ī ꝑpoſitū. ele
ctiōez tuā auc. ap. ꝯfirmam⁹:
ꝑfato. B. ſup ꝑpoſitura ſilen
tiū imponentes. Idem.

Prelatus cum maiori par
te capl'i cōtradicente minori
ſtatuere pōt ꝙ ad neceſſariā
reparationem fabrice quili=
bet canonicus cōferre tenea
tur. Capitulum. iiij

Ex pte tua nobꝫ fuit fra
ter archiepē intimatuꝫ
ꝙ ad reſtaurandaꝫ fabricam
rothomageñ. eccleſie tracta
tum cōiter habuiſtis: te po=
ſtulante vt q̄libet canonicoꝝ
tecum pariter aliquam ſuorū
redditus portionē opi tā pio
ꝛ neceſſario deputaret: ꝛ ifra
Statuim⁹ vt ſi qui vr̄ꝫ tuꝫ
frater archiepē ꝛ maioris et
ſanioris partis capl'i ſtatutꝫ
ſuper hoc duxerit reſiſtēdū:
obtineat ſententia plurimorū.

Ut eccleſiaſtica bn̄ficia ſine
diminutione cōferant. Inno.
iij mediola. archiepō. Ru=
brum ſufficit p ſummario vl'
ſumma ſic ſcd̄m abba. Occul
ta collatio bn̄ficij lꝫ ſit ſuſpe
cta bn̄ vꝫ: dūmō alias legiti=
me facta probetur. h. d. Et ē
caſus no. non tñ facit ad ti.
nec oēs indiſtincte hoc tenēt
ſed maior pars concludit cū
hoc ſummario. Capitulum. j.

Ut noſtrum prodeat ꝑ
vultu dei iudicium ꝛ in
fra. Preterea proponebas
ꝙ cum nullus debeat ſine ac
cuſatione damnari: nec aliqd
circa negociū illd' ſit actum ī
forma iudicij: depoſitiones
teſtium non poterant tibi ꝑ=
iudicium gn̄are. Qr vero hec
allegatio perſonam nr̄am ta
gere videbatur dignum du=
ximus cām commiſſe inquiſi
tionis ꝛ ordinē plenius expli
care ne quis quomodolibet
ſuſpicetur: ꝙ nos in hoc ne=
gocio perperam proceſſeri=
mus: preſertim cum ratio aſ
ſignanda debeat eſſe poſte=
ris profutura. Cum enī iu
ris ſit exploratiꝫ ꝙ actore nō
probante is qui conuenitur
etiam ſi nichil preſtiterit / ſꝫ
abſolui: videri poſſt ꝙ nos
tibi qui conueniebaris a no=
bis malicioſe vel indiſcrete
onus probatiōis ſuper trib⁹
premiſſis articulis impoſui=
mus: videlꝫ vt oñderes ꝙ ꝑ=
dictam cancellariam perſo=
ne idonee / modo canonico / ꝛ
tempore competēti donaſſes
Porro cū donatio fuiſſet oc=
culta: ꝛ ideo ſuſpiciōe nō ca
reat: ꝛ elapſo iā āno null⁹ can

cellarius oīno appareat: non
īmerito credebam⁹ ꝙ ſcd̄ꝫ la
ter. conci. ſtatuta ad nos eēt
ipi⁹ cācellarie donatio deuo=
luta: ꝛ ideo potuiſſem⁹ ipam
ſine culpa cōferre: qm̄ ꝛ ſi lo=
cum dei teneamus in terris:
non tñ de occultis potuimuſ
diuinare. Qr ergo cōtra illd'
qd' prīa facie iuſte ꝑſumebat
ꝑ nobis: preſertim cū reſpon
deris prima vice ꝙ cancella=
riā alicui non contuleras: fa=
cultatē tibi pro te probandi
cōceſſimus non fuit graua=
men ſed gr̄a: nec ex malicia
ſꝫ ex benignitate proceſſit.

Qd' etiā de mō canonico fi=
dē nobis fieri mādauim⁹ tu
cām ꝑſtitiſti mandato: qui ſe
pe nobis per lr̄as tuas inti=
maſti ꝛ tandē probaſti per te
ſtes ꝙ retētis tibi ꝓuētibus
officiū cōceſſeras mēoratum
ex quo non īmerito in talē cō
ceſſionē fuimus ſuſpicati. Et
ideo nos q̄ non tā ex plenitu
dine ptātis q̄ꝫ ex officij debi
to poſſum⁹ ꝛ debem⁹ de ſub=
ditorū exceſſibus ad corre=
ctionem inquirere veritatem
te maxime cām ꝛ occaſionem
ꝑſtāte inq̄ſitionē cōmiſimus
faciendam. Quibus ergo di
ligenter auditis te in tribus
cōperim⁹ fuiſſe culpabilem
circa ꝯtrarietatē reſpōſi. qꝛ
nō ſolū nobis: ſꝫ nec cuiq̄ꝫ de
buiſſes ex certa ſcia ꝯtraria
reſpōdere. Circa carnalita=
tem animi: qꝛ non ex affectu
carnali: ſed diſcreto iudicio
debuiſti eccl'iaſticū officiū et
beneficiuꝫ in perſona magis
idonea diſpenſare. Et circa ī
honeſtatē facti: qꝛ non licuit
ex pactiōe vel ꝯuentiōe q̄cūq̄ꝫ
ſub mō vel tenore preſcripto
cōcedere nudū officiū: ꝛ tibi
retinere ꝓuēt⁹: cū in late. cō
cil. prohibitū ſit ne q̄s confe
rendo eccl'iaſticū bn̄ficium ꝑ
tem prouētuū ſuis vſib⁹ reti
nere preſumat: ꝛ alibi cautuꝫ
repiat in canone ꝙ eccleſia=
ſtica bn̄ficia ſine diminutio=
ne debēt conferri. Un̄ cre=
dimus diſtiguendum vtrū q̄
dat ſpūale bn̄ficiū prouentuſ
ipſius añ donationem perci=
piat nā ſi prouentus añ dona
tionē nō percepit ipē: ſꝫ ali⁹
et ex donatione conſequitur
vt ipē prouentus percipiat:
non eſt dubiū circa hec inter
cedere ſimoniacā prauitateꝫ
Si vero añ donationē ꝑcepe
rit ipē prouentus: credimus
diſtinguendum vtrū añ dona
tionem conſtituat vt ipſi pro
uentus retineant ad tempus
pro cā iuſta et neceſſaria: aut
cōuentat cū eo q̄ accepit be=
neficiū ſeu cū mediatore quo
cūq̄ꝫ: vt officio illo cōceſſo re
tineat ipē ſibi ꝓuēt⁹. Primuꝫ
enī mēbrū credim⁹ eē licituꝫ
ſcd̄m aūt dicim⁹ non licere ne

vlã aperiam⁹ his q̃ prauita-
tem ſuam ſatagunt palliare.
¶ De rebꝰ eccłie alienãdis
vel nõ. ¶ Ex ↄcilio lugdu. iiij.
¶ Nõ põt plat⁹ res vni⁹ ec-
cleſie alteri dare. nec inuicem
res illas cõmutare ſine am/
barum cõſenſu. Capitulū. j.

NOn licz ep̃o
vł abbati ter
ram vnius ec
cleſie verte/
re ad aliam:
q̃uis ambe i
eius ſint po/
teſtate: tamen ſi commutare
voluerit terras earum : cum
conſenſu ambarum partium
faciat. Ex eodẽ. ¶ Principes
ſeculares res eccleſie dona-
re non pñt z q̃ ab eis recipiũt
excõicantur: z pdunt oĩa que
ab eccłia alꝰ legitime obti-
nebant. h. d. ſcd̃m vnum intel
lectũ q̃ ſatis placet. Ca. ij.

QUi res eccleſie petunt
a regibus: et horren-
de cupiditatis impulſu egẽ-
tium ſubſtantiam rapiunt ir
rita habeantur q̃ obtinent: z
a communione eccłie (cuius
facultatem auferre cupiunt)
excludantur. Ex cõcilio tol.
¶ Rector eccleſie qui dat ec
cleſie rẽ duple eſtimationis:
ſeruos eccleſie manumittere
poteſt: ſic tñ manumiſſus et
eius poſteri erunt ſub patro
cinio eccleſie: ita cõmuniter
firmat: ſꝫ nõ placꝫ paſſ. idq
ꝫ de eſtimatõe. Capitu. iij.

COnſenſus totius con-
cilij diffiniuit vt ſacer-
dotes qui aut aliquid eccle-
ſie ſue reliquũt aut nichil ha
bentes aliqua predia vel fa-
milias eccleſijs ſuis acqui-
runt: liceat illis aliquos de
familia eiuſdẽ eccleſie manu
mittere iuxta rei collate mo
dum quẽ antiqui canones de
creuerũt. ¶ Ita vt cũ pecu-
lio z poſteritate ſua ſub pro
cinio eccłie maneant: vtilita
tes iniũctas ſibi iuxta q̃ po
terunt proſequentes. Ex eo
dem. ¶ Si prelat⁹ nil de ſuo
dãs eccleſie ſeruum eccleſie
manumittit non tenet manu
miſſio. Capitulum. iiij.

EPiſcopi q̃ nichil ex pro
prio eccłie xp̃i ↄferunt
liberos ex famulis eccłie ad
cõdẽnationez ſuã facere non
preſumãt. ¶ Impiũ eſt enim
q̃ res ſuas eccłe nõ attulerit
dãnuz inferat. ¶ Tales igit
liberos ſucceſſor ep̃us abſqꝫ
alq̃ oppoſitiõe ad ius eccłie
reuocabit. Ex ↄcilio agat. ſi
uañ. ¶ Res eccleſie alienari
non debent. Capitulum. v.

NUlli liceat alienare rẽ
immobilem eccleſie ſi
ue agrũ: ſiue ruſticũ mãcipi-
um : neqꝫ ſpãlis hypothece

titulo obligare. ¶ Alienati-
onis aũt verbũ ↄtinet ↄditio
nẽ: donationẽ: venditionẽ: p-
mutationem: z emphitheoti
cũ ppetuũ ↄtractuz. ¶ Unde
oẽs ſacerdotes ab hmõi alie
natiõe abſtieãt/penas timẽ/
tes q̃s leonina ↄſtitutio com
minat. Simmachus papa.
¶ Alienatio de rebus eccłie
fcã nõ tenet: et alienatores
niſi rẽ reſtituãt excõicantur
z q̃libet clericꝰ põt ↄtradice
re z rẽ cũ fructibꝰ repetẽ. h. d.
vt eſt textus nota. et quoti-
die allegatur. Capitulum. vj.

SI quis pbroꝝ: diacõ-
norum/ ſeu defenſoruꝫ
alienãti prediũ eccłie ſubſcri
pſerit: quo iratus deus. aĩas
ↄcutit: anathemate feriatur
niſi forte z alienator: z qui ac
ceperit: clerici reſtitutione ſi
bi proſpexerint. Qđ ſi mino-
res ſue cura remediũ obla
tũ neglexerint: preter penam
ſup hoc aſcriptam ↄfectũ exi
de documentum viribus (q̃z
uis ab initio nullas habuerit)
vacuetur. ¶ Sꝫ ẽt liceat qui
buſcunqꝫ eccleſiaſticis perſo
nis vocem contradictionis
offerre: z vt cum fructibus
poſſint alienata repoſcere: z
eccleſiaſtica auctoritate ful/
citi. Alexã. iij. vigor. ep̃o.
¶ Terra non fertil' eccleſie
dari põt in emphiteoſim ei
cui⁹ ſtudio reducitur ad cul-
turam. Capitulum. vij.

AD aures: z infra. ¶ Il
las terras q̃ de ſiluis
extirpate ſũt arabiles facte
eis hereditario iure poteris
cõcedere ſub ãnuo cẽſu tenẽ
das: a quibus ſuo vel parẽtũ
ſuoꝝ labore cõſtiterit extir-
patas. ¶ Niſi forte tunc alijs
poſſint ad maiorẽ eccłie vti-
litatem cũ eodẽ labore z one
re conferri. ¶ Ex eie. iij. rauẽ.
archiep̃o. ¶ Iurans non a-
lienare bona eccleſie non põt
alienare ea que ſũt de menſa
vel ea de quibꝰ dubitatur an
ſint de menſa. h. d. vſqꝫ ad. ¶.
poſſeſſiones. Ab. Capi. viij.

TE ſuper aliqua: z infra.
Sane q̃ſiuiſti a nobis
ſi poſſeſſiões ſiue reddit⁹ re
galiũ decimationũ et aliunde
ex certis locis prouenientes
quos pre. t. quſqꝫ diem clau-
ſit extremuz ad manus ſuas
tenuit/ z in propriũ vſũ exce-
pit vel expendit: nec alijs in
feudauit de menſa ſint archi
ep̃i intelligendi: z de eis cuꝫ
ex ſacramẽto fidelitatis te-
nearis apo. ſe. nihil alienare
ↄtract⁹ alienatiõis cuiuſli-
bet poſſit interuenire. Tue
ergo inq̃ſi. t. r. q̃ ſiue intelli-
gant de mẽſa ſiue nõ: vt non
alienẽtur ↄſulti⁹ extimamus
¶ Poſſeſſiões eccłie minus
vtiles p vtilioribꝰ de cõſen-
ſu cap̃li põt ep̃s ↄmutare vł

alienare.h.d.Ab. ¶ Poſſeſſiones vero q̄ eccl'ie tue minuſ ſunt vtiles:pro alijs vtiliori/bus de fratrū tuorū ⁊ ſanio=ris partis concilio ⁊ aſſenſu alienandi ſeu cōmutandi li=beram cōcedimus facultatē Idem exoñ.epiſcopo.

¶ Canonicus ꝑdiu; eccleſie ꝑpetuo locare non pōt. C.ix.

Ad audiētiā nr̄am no=uerit; perueniſſe q̄ q̄dā de canonicis exoñ eccle. quedā predia eiuſdē (incon=ſultis alijs fratribus) i dam nū eius i perpetuū locauer̄t. ¶ Ideoq; mādam⁹ quaten⁹ (ſi veru; eſt quod aſſeritur) locationes illas legitime re/uocare ꝓcures ita q̄ ſi cade; predia nō aliter reuocari po terunt eos quos noueris ha rum locationum auctores: ad ſuſceptam inde pecunia; conductoribus refundenda; appe.re.cōpellas. Inno.iij. archiepō montis regalis.

¶ Poſſeſſiones que ſunt de menſa non pſſt alienari. Et ec cleſie conſuete regi per regu lares ſecularibus clericis cō ferri non debent.h.d. Io.de imola.Capitulum.x.

Poſſeſſiones ad mēſam tuā vel capl'i ꝑtinētes alienare non debes. ¶ Aut eccl'as in qb⁹ monachi mini ſtrare conſueuerunt clericis vel laicis aſſignare. Idem epō mauriēñ ⁊ ꝑpoſito vle coñ. ¶ Reſtituit eccleſia cō=tra alienationem ꝑ quā enor miter fuit leſa.h.d.n.d;lectu ra; breuiorē. Capitulum.xi

Ad noſtrā noueris au=dientia; perueniſſe q̄ cū tuſcñ.monaſteriu; deꝓreſ ſum eſſet onere maximo de=bitorum abbas et cōuentus eiuſdem villam quandam ne ceſſitate coacti. B.laico:con ceſſerunt in feudum: tali con ditione appoſita: q̄ ide;.lxx libras perſolueret pro qui=bus eadem extiterat obliga ta;quod non diſtulit effectui mancipare:⁊ infra. Unde hu militer ſupplicarunt vt feu=dum predictum faceremus ad vtilitatem monaſterij re=uocari: preſertim cum idem laicus primo anno de ipſius prouentibus vltra ſummam perceperit pretaxatam: et ꝑ multos poſtmodū ānos ſum pſerit eius fructus: et infra. ¶ Quocirca mandamus qua tenus ſi predictum monaſte rium propter hoc inuenerē=tis enorme diſpendium incur riſſe dictum laicum vt (pecu nia quam pro exoneratione feudi:ſeu etiam pro vtilitate ipſius monaſterij expendiſ=ſe noſcitur:ab eiſdem abba=te ⁊ conuentu recepta:cum ſi bi fructus percepti ſufficere debeant pro labore) prefatū

feudum eide; monaſterio di mittat liber̄ ⁊ q̄rū appella=tione poſtpoſita cōpellatis. Idē in ꝯcilio gñali. ¶ Alie=natio rei eccl'iaſtice fctā ſine legitio eccl'iaſticar̄ ꝑſonarū aſſenſu nō. tenet l; approbet ꝯſtitutionē laicor̄. Ca.xii.

Cum laicis q̄;uis religi oſis diſponendi de re=bus eccl'ie nulla ſit attributa ptās:q̄s ſubſequendi manet neceſſitas nō auctoritas im perandi.dolem⁹ in q̄buſdā ex illis ſic refrigeſcere charita tē:q̄ imunitatē eccleſiaſtice libertatis quā non tm̄ ſancti p̄res ſed etiam principes ſe culares priuilegijs multis munierunt:non formidant ſu is conſtōnibus vel potius de ſtitutionibus ipugnare non ſolum de alienatione feudor̄ acaliarū poſſeſſionum eccle ſiarum ⁊ vſurpatiōe iuriſdi=tionum:ſ; etiam de mortua=rijs.necnon ⁊ alijs que iuri ſpūali annexa videntur:illici te preſumendo. ¶ Uolentes igitur ſup hi; indēnitatibus conſulere eccleſiarū ac tant; grauaminib⁹ prouidere: con ſtitutiōes ⁊ vēditiōes hmōi feudor̄ ſeu aliorū bonor̄ ec/cleſiaſticor̄ ſine legitio ꝑſo=nar̄ eccl'.aſſenſu preſumptas occaſiōe ꝯſtitutiōis laice po teſtatis:(cū nō ꝯſtitutio ſed deſtitutio vel deſtructio dici poſſit:necnō vſurpatio iuriſ ditionū) ſacri approbatione ꝯcilij decernim⁹ nō tenere: ꝑ ſumptoribꝰ ꝑ ceñ.eccleſia. cō pellendis. ¶ De precarijs. Ex concilio apud beluac. ¶ Breue eſt nec poteſt bre=uius ſummari. Capitulum.j.

Precarie ꝺ quiquēnio i quiquēni um ſcđm auctorita=tem ⁊ anti quā cōſue tudinē re=nouent. Ex ꝯcilio carthagi=nēſi. ¶ Reuocat ſucceſſor ꝑ=caria ꝑ ꝑdeceſſorē irrationa/biliter factam. Capitulum.ij

De precarijs irrationa biliter factis a rectorib⁹ eccleſiarum ſe ſuoſq; ſucceſ ſores pena graui obligantī/bus:vt fctā ipſor̄ diſſoluere neq̄ant. ¶ Precipim⁹ vt ne/mo ſucceſſor anteceſſoris ſui pena ſit obligatus ſ; ſue pru dentie ſit cōceſſum vt ſi añceſ ſor eius res eccleſie irratio=nabiliter diſtribuit:ab eo ad ius eiuſdem eccleſie reuocē tur. Grego.ix. ¶ Conceſſio ꝑcarij extinguitur voluntate concedentis aut ei ſucceden tis:precarie autem conceſſio non. Capitulum tertium.

Precariū vtendū conce/ditur q̄;diu patit q̄ cō

ceſſit ſoluitur q̄q̃ʒ obitu eius cui cōceſſū eſt nō etiā ꝯcedē tis aut cū ipʒ alienari cōtin= git alicui hoc reuocare volē ti:q: ꝑ ꝯuētionē hmōi ñ licʒ rem alienā inuito dño poſſi= deri. ¶ Porro ꝑcarie q̄ qñqʒ de ecclarū poſſeſſionib⁹ fie= ri ſolent nō ſunt ꝑ volūtate concedentium reuocande.

¶ De cōmodato Idē gre.ix

¶ Commodatarius grā ſui tenetur etiaʒ de leuiſſima cul pa non de caſu niſi in tribus caſibus hic poſitis. ¶ Et com= modatū añ vſum cōpletum non reuocatur.h.d.

Capitulum primum

Um grā ſui tm̄.qs ꝯmo datū acce/ pit de leuiſ ſima etiam culpa tenet ¶ Licet ca ſus fortuitus (niſi acciderit culpa ſua vel ītfuenerit pa/ ctū: ſeu i mora fuiſſet) ſibi ñ debeat imputari. ¶ Contra eum quoqʒ recte ꝯmodati nō agitur: niſi poſt vſū expletuʒ cuius grā res fuerat cōmo/ data. ¶ Cum non decipi bñfi cio nos oporteat ſed iuuari.

¶ De depoſito. Alex.iij.lon doñ.epō. ¶ Ex depoſito fctō apud clericum eccleſie non tenetur eccl'ia niſi ſi vtilitatē eccl'ie ſit verſum. Ca.i.

Grauis illa querimonia vſqʒ ad nos ſup depoſito tuo tibi hacten⁹ denegato ꝑ uenit:ꝛ ifr. ¶ Cū eñ nō ꝯſtet pecuniam tuā quā ille vir be lial furat⁹ eſt: in eccl'ie vtili tatē cōuerſam: non debemus de iure cōtra canonicos eiuſ dem eccl'ie preciſe intentare iuſſionis inſtantiā: vt tibi eā dem reddant pecuniam/ per ſone non eccl'ie ꝯmēdatam. ¶ Quocirca ſuademus vt in illū furē tuā dirigas actionē eo ꝙ (vt audiuim⁹) loculos habet: et ea que tibi ſurre/ pta ſunt aſportauit. ¶ Nam ꝛ iudicib⁹ dedim⁹ in mandatis vt illū iniquū ſub q̄ſtionibus ad rationem ponāt etiam (ſi oportuerit) vinculis alligatū vt dictaʒ pecuniam reddere cōpellatur:ꝛ infra. ¶ Si au/ tem cum eis amicabiliť po/ teris de redditu ū perceptio ne paciſci: noueris id nobis acceptum. Grego.ix.

¶ Dicit ad qd tenetur depo ſitarius: ꝛ quomō repetatur depoſitum. Capitulum.ij.

Bona fides abeſſe pre ſumitur: ſi rebus tuis ſaluis exiſtentibus depoſi tas amiſiſti. De culpa quoqʒ teneris: ſi teipſum depoſi= to obtuliſti: vel ſi aliquid pro cuſtodia recepiſſes. Pacto vero: culpa vel mora prece= dentibus caſus etiam for

tuitus iputatur. ¶ Sane de poſitori licuit pro voluntate ſua depoſitum reuocare. cō tra qd cōpenſationi vel dedu ctioni loc⁹ non fuit: vt cōtra ctū q̄ ex bona fide oriť: ad ꝑ= fidiā miniē referatur: licet ꝯ penſatio admittatur in aliis ſi cauſa ex q̄ poſtulatur ſit li quida: ita ꝙ facile exituʒ cre datur habere.

De emptione ꝛ venditiōe.

Ex concilio apud valentiaʒ.

¶ Cogit epʒ ne carius vēda tur tranſeūtibus q̄ʒ in merca to venderet. Capitulū primū

Placuit vt preſby= teri ple= bes ſuas admone= āt: vt ꝛ ipſi hoſpita= les ſint: ꝛ non cari⁹ vendant trāſeūtib⁹ q̄ʒ mercato vendere poſſunt ¶ Alioquin ad pbr̄m tranſe untes hoc referant vt illius iuſſu cū humāitate ſibi vēdāt

Ex concilio maguntinenſi.

¶ Fraudans menſuras ꝛ pō dera.xxx.dieb⁹ i pane ꝛ aqua penitere debet. Capitulū.ij.

Ut mēſuř ꝛ pōdera iu ſta fiant:ꝛ in ¶ Si qs iuſtas mēſuras ꝛ iuſta pōde ra cā lucri mutaŕ preſūpſerit .xxx.dies i pane ꝛ aq̄ ꝑ eiteat Alex.iij.attre.epō. ¶ Tenet

venditio licʒ vēditor ſit dec ptus vltra dimidiā iuſti preci ꝑōt tñ venditor agere vt reſti tuaŕ res vel iuſtū preciū ſup pleaŕ: ꝛ ſi alterum ꝑciſe petit ſuccumbit. Capitulū tertiū.

Um dilecti filij belua ceñ. canonici cōtra ab batē ꝛ fr̄es cari loci propone rent q̄rimoniā ꝙ ſiluam que nigra vallis dicitur a quibuſ dam eoꝝ ignorante capitulo pro.x.libris .xl. marchas tūc valentē cōparaſſent cauſam ipſam moriñ. epō: ꝛ decano ꝑ menſi commiſimus terminā dam adiicientes ꝙ ſi vterqʒ cāe cognitiōi intereſſe nequi ret. alter in eodē negocio ꝑ= cedere non differret: ꝛ infra. Tandeʒ decan⁹ i illius cauſe cognitione ꝓceſſit ꝛ cū ei per teſtes conſtituiſſet ꝙ predicti fratres ſiluam minus dimi= dia iuſti ꝑcij comparaſſēt: ꝓ nunciauit vēditionem non te neŕ: ꝛ ſiluam beluaceñ. eccl'ie adiudicātes canonicos i poſ ſeſſionē induxit. ꝛ ifra. Quia ꝓo in arbitrio ēptoris ē ſiue ſit ſuppleŕ iuſtū ꝑciū āt vēdi tiōeʒ ꝛ ſcindere cū res minus dimidia iuſti precij cōpara= tur ſñiaʒ ipaʒ tāq̄ʒ iuri cōtra riaʒ irritātes poſſeſſiōeʒ mo nachis iudicauim⁹ eſſe red= dēdā: ſalua q̄ſtiōe canonicis ſuper deceptiōe precij vel cō ſēſu capituli i vēditione non

habito ⁊ alia cã rõnabili quã canonici cõtra mõachos du xerint ꝓponendaſ. ¶ cle. iij.

¶ Si vir hẽat alia bona vn-de vxor poſſit ſibi cõſulere: ⁊ ꝯſentiente vxore rem ꝓpt nuptias donatã vxoꝛ vẽdide rit emptoꝛi q̃ ſpacio. xxx. ãno rum rẽ poſſederit, nõ poteſt vxor inquietare ſuper ea ma xime ſi preciũ fuit ꝯuerſum i cõmvſum viri ⁊ vxoris. h. d. ſcꝫ intellectum quem tenet panoꝛ. Et eſt caſ9 no. limitãs ius ciuile. ſcꝫ Jo. an. non o portet adiicere maxime ſed omnia illa tria neceſſario re quirunt. Capitulum. iiij.

Peruenit ad nos ꝙ. P. miles. A. vxori ſue quã dam domũ in donationẽ ꝓpt nuptias aſſignatam muliere ipa expreſſum dante cõſenſũ . B. mulieri vẽdidit pro cer-ta pecunie q̃ntitate: et infra. Premoꝛtuo vero milite viaꝫ v niuerſe carnis ingreſſo, reli cta eius venire ꝯtra hoc pre ſumit allegãs dictam domuꝫ titulo donationis ꝓpter nu-ptias ſibi cõceſſam alienare non potuiſſe licꝫ eius conſẽ ſus ipi noſcatur cõtractui ac ceſſiſſe. P̃fata vero. B. ex eo nititur ſe tueri ꝙ per. xxx. ã nos cõſtante illoꝛum matri-monio domũ ipſaꝫ bona fide tituloq̃ꝫ iuſto poſſedit: et q2 i cões vſus viri ⁊ vxoris illi9 ꝑcium eſt ꝯuerſũ: ac facte vẽ ditiõis tꝑe vñ ſibi p̃fata mu lier cõſulere potuiſſet inviri facultatibus conſiſtebat.

¶ Quia igitur ſuper his nos cõſulere curaſti rñdem9 ꝑdictam emptricẽ (ſi ita ſunt que ꝑmiſim9) ꝑſcriptis occa ſionib9 ſuꝑ ipſa domo nõ de berẽ vlterius fatigari. Inno centius. iij. epiſcopo pallio.

¶ Si in venditione appoñi pactum de recuperãda re p̃ certum temp9 modicoꝗ ꝯſti to precio p̃ſumitur pignus nõ venditio. Capitulum. v.

Ad noſtram nouerꝫ au dientiã perueniſſe ꝙ cũ. R. laicus latoꝛ p̃ſentium ab. M. mutuum recipere vo luiſſet creditoꝛ ne ꝑ canones ꝯtra vſurarios editum poſſꝫ in poſteruꝫ cõueniri domos ⁊ oliuas ꝑcepit ab eodẽ titu lo emptiõis cũ reuera cõtra ctus vſurarius ageretur q8 patet ex eo ꝙ creditoꝛ debi toꝛi ꝓmiſit ꝙ q̃ñcũq̃ꝫ a ſepti nio vſq̃ꝫ ad nouẽnium daret . xl. vncias tarenoꝝ que vl̃ti midiã iuſti p̃cij cõtingebant domos ei9 reſtitueret ⁊ oliuas

¶ Qꝛ igiẽ fraus ⁊ dol9 cuiq̃ꝫ patrocinari nõ debẽt: mãda m9 quatenus ſi res ita ſe hꝫ inſtrumento venditionis con fecto in fraudem canonis ꝓ mulgati contra vſurarios nõ obſtante predictum. M. ad

ſtituendas domos ⁊ oliuas et ad quẽ debẽt hereditario iure deuolui (cum debitoꝛ ſit viam vniuerſe carnis ingreſ ſus) ꝑ penam in late. concil. ꝯ tra vſurarios promulgatam appel. re. compellas. Idẽ e piſcopo ⁊ archidia. viheuẽt.

¶ Venditoꝛ decept9 vltra di midiaꝫ iuſti p̃cij ager̃ poteſt vt res ſibi reddẽtur p̃ciũ ac ceptum reſtituatur vel iuſtũ p̃ciũ ſuppleatur: ⁊ in hoc e lectio ẽ emptoris. h. d. ſecũd Antho. Capitulum ſextum.

Cum cauſa que inter e conomum monaſterij ſancti martini d̃ monte ex ꝑ te vna ac ciues viterbiẽſeꝫ ſu per caſamentis ex altera ver teba tuiſſet aliq̃ndiu ventil lata: cum cõſtitiſſet nobꝫ mo naſteriũ in venditione vltra dimidiam iuſti p̃cij fuiſſe de ceptum. Sententiando d̃cre uimus vt prefati ciues ãt re cepto p̃cio poſſeſſiones reſti tuerẽt memoratas: aut ſup-plerent q̃ꝫtum ꝯſtaret legiti me venditiõis tempe iuſto p̃ cio defuiſſe. Gregoꝛi9 non9.

¶ Ponit tres caſ9 i q̃bus re eucta nõ tenetur vẽditoꝛ ẽpto ri de euictione. Capitulũ. vij

Si venditori p9 iſtitutũ cõtra ſe iudiciuꝫ quis omiſerit vt rẽvẽditã ſibi de-fẽderet renũciare vel cõtumaciter abfuit tꝑe ſñie promul gate: ſeu per iniuriam ſñia la ta fuit de euictione iuxta le-gitimas ſanctiones ager̃ nõ valebit. ¶ De locato ⁊ cõdu cto. ¶ Clemens tertius.

¶ Excõicati ſũt mgr̃i ⁊ ſcho lares bononieñ. q̃ ante tẽp9 conductionis cõducũt hoſpi tia alioꝝ mgr̃oꝝ vel ſcholari um ſine eoꝛum conſenſu. Capitulum p̃mum.

Ex reſcripto l̃rarum tu ſculañ. epiſcopi nobis i notuit ꝙ cum ciuitateꝫ boñ. tempoꝛe ſue legationis itraſ ſet: ⁊ infra. ¶ Conſtitutionẽ factaꝫ ab epiſcopo poꝛtueñ. apo. ſe. leg. et a predicto tu-ſculañ. epo poſtmodum con firmatã: videlꝫ vt nullus ma giſtroꝛum ſeu ſcholarium ſu per conducendis alioꝛum ho ſpicijs in leſionem et preiu-dicium habitantium audeat hoſpitem conuenire. niſi pri us conſtiterit tempus con-ductionis elapſum: vel iqui lini in hoc ſuum fauoꝛem pre ſtiterint et conſenſum: cum idem poꝛtueñ. ſub excommu nicatione hoc prohibuit ⁊ al ter ſub pena anathematꝫ idẽ decreuit obſeruandum: ratã eſſe decernimus et auctoꝛi-tate apoſtolica confirmam9

¶ Statuentes vt a te frater epiſcope et tuo quolibet ſuc ceſſoꝛe hoc ſingulis annis in communi audiẽtia magiſtro

rum atqꝫ ſcholarium recitet
Innocentius tertius abbati ꝛ cõuentui ſancti petri ď pratell, londoñ. dioce.

¶ Ceſſione eccleſiaſtice locare põt ꝓuẽtus decimarũ his cum quibus cõditio eccleſie ſit melior / ſtatuto dioceſani contrario non obſtante: ꝛ eadem ratione de alijs reb⁹ eccl'ie. Capitulum ſecundum.

VEſtra nobis relatio declarauit ꝙ cum ad firmam fructus vr̃arum dare ꝯſueueritis decimarum: ꝛ inf. ¶ Dioc. epiſcoporũ ſtatuto cõtrario non obſtante: vr̃arũ decimaꝝ prouentus illis libere locare poteſtis: cuꝫ quibus eccl'ie vr̃e conditionẽ poteritis facere meliorẽ: ita tamen ꝙ hmõi locatio ad feudum vel alienationeꝫ nõ videatur extendi. Gregorius nonus.

¶ Propt ſterilitateꝫ, grauẽꝫ conductoꝝ ſine culpa ſuaꝝ contingentem remittitur penſio ꝓ rata niſi poſſit cum vbertate precedentis vel ſequentis temporis cõpẽſari. h. d. vſqꝫ §. verum. Capitulum tertiũ

PRopter ſterilitateꝫ afficientem magno incõmodo cõductores vicio rei ſine culpa coloni ſeu caſu fortuito contingentem: colonis eccleſie tue pro rata pẽſionꝫ remiſſio eſt facienda: niſi cuꝫ vbertate precedentis vl' ſub ſequentis anni valeat ſterilitas compenſari.

¶ Ponitur hic quattuor caſus in quibus inquilinus poteſt añ tempus conductionis finite licite expelli. Ab.

¶ Uerum inuito īquilino domum inhabitare: vel reficere poteris ſi neceſſitas (que tamen non imminebat locationis tempe) id expoſcat remiſſa ſibi pro reſiduo tẽpis penſione. q̄ etiam inde rationabiliter amouetur ſi peruerſe ibi fuerit conuerſatus, vl' cũ canoneꝫ per bienniuꝫ nõ ſoluiſſet: ſibi ſatiſfactione celeri non ꝓuidit. Idem.

¶ Emphiteota eccleſie meliorationes ſuas vendere nõ poteſt niſi ſeruatis his de q̄bus hic. Et ſi cõtrafecerit vl' canonem per bienniuꝫ nõ ſoluerit nec moram poſtea celerit' purgauerit: iuſte põt expelli. Capitulum quartum.

POtuit emphiteota (eccl'ia primitus requiſita / eiqꝫ nunciato quãtuꝫ ſibi ab alijs offert' ſi nolle ſe emere dixerit: vl' a denũciationis tpe duoꝝ ſpaciũ mẽſiũ ſit elapſuꝫ) meliorationes ſuas ſibi cõpetens alijs vendere q̄ ab emptiõe huiuſmodi minime ꝓhibẽtur. ¶ Emphiteota q̄qꝫ ſec⁹ ꝓſumendo vel ceſſãdo in ſolutione canonis per biẽnium niſi celeri ſatiſfactione poſtmodum ſibi conſulere ſtuduiſſet: iuſte potuiſſet expelli. ¶ Non obſtante ꝙ eius canoneꝫ ſolueret non extitit nunciatum cum i hoc caſu dies ſtatuta pro dño interpellet.

¶ De rerum permutatione. Ex cõcilio apud ſil.

¶ Epiſceps poteſt rem eccleſie immobilem per permutationem acquirere data rei meliori vel equali. h. d. Et in hoc ꝙ dicit vel equali eſt caſ⁹ notabilis. Capitulum primum.

SI priceps voluerit reꝫ immobilem ſãctis ꝓſtare et accipere ab eis aliam immobilem, eoqꝫ modo ď cõmuni voluntate permutationem contrahere. Liceat ei hoc facere ſi cã rationabilis id expoſcat et res quam preſtiterit maior fuerit vl' equalis pragmatica ſãctione ſup hoc ꝓmulgata. Ex cõcilio beluacenſi.

¶ Permutatio rerum eccleſiaſticaꝝ facta in caſu nõ cõceſſo ſeu nõ ſeruata ſolẽnitate iuris eſt reuocãda ꝑ ſucceſſorem. Capitulum .ij.

VT cõmutationes rerũ eccl'iaſticaruꝫ q̄ ab anteceſſore inconſulte facte ſũt ab eo q̄ ſucceſſor eſt emẽdẽt. Ex cõcilio apđ ſiluane.

¶ Mancipia eccleſie nõ debent ꝑmutari niſi ad libertatem vel niſi ſint fugitiua. h. d. cum. c. ſequenti.

Capitulum. tertium.

MAncipia eccleſiaſtica niſi ad libertatem non conuenit commutari. videliꝫ vt mãcipia q̄ pro eccl'iaſtico homine dabuntur; i eccleſie ſeruitute ꝑmaneant: ꝛ eccleſiaſticus homo q̄ commutatur fruatur perpetua libertate. qđ eniꝫ ſemel deo ꝯſecratũ ẽ ad humanos vſ⁹ transferri ñ decet. Ex eodem.

¶ Serui eccleſie cum ꝓſinꝫ ꝑmutari nõ poſſunt nec alienari niſi ſint fugitiui. ca. iuſ.

INiuſtum videtur ꝛ impiũ vt mãcipia que fideles đo ꝛ ſanctis ei⁹ pro remedio anĩe ſue conſecrarũt cuiuſqꝫ muneris mancipio / vel commutationis commercio iteꝝ in ſeruitutem ſeculariũ rdigãt cũ canonica auctoritas ſeruos tãtũmõ ꝑmittit diſtrahi fugitiuos. ¶ Et iõ eccleſiaruꝫ rectores ſummopere caueãt ne elemoſina vnius / alterius pctõ fiat. ¶ Et eſt abſurdũ vt ab eccleſiaſtica dignitate ſeruus diſcedẽs / humane ſit obnoxi⁹ ſeruituti. Urba. iij.

¶ Prebẽde pacto ꝓcedente

ꝑmutari non poſſunt: ep̄s tn̄
pōt de loco ad locū ꝑmutare
perſonas. Capitulum q̄rtū.

Q Ueſitum ē ex ꝑte tua
ſi cōmutationes fieri
valeant p̄bendaꝝ cū cōmuta
tio dignitatum i turoñ. cōci
lio fuerit interdicta: ⁊ infra.
¶ Generaliter itaq; teneas
ꝙ cōmutationes p̄bendarū
de iure fieri nō poſſunt: p̄ſer
tim cū pactione p̄miſſa/q̄ cir
ca ſpūalia vl' connexa ſpūali-
b⁹ labem cōtinet ſēper ſymo
nie. ¶ Si aūt ep̄s cā; iſpexe
rit neceſſariam: licite poterit
de vno loco a i aliū trāſferre
ꝑſonas: vt q̄ vni loco min⁹ ſūt
vtiles/alibi ſe valeāt vtilius
exercere. Clemens tertius.
¶ Eccl'e iure ꝓprietatis poſ
ſunt adinuicē ꝑmutari: ⁊ poſ
ſeſſiones eaꝝ etiā; ꝑmutari
poſſunt ⁊ pro minus valenti
b⁹ precium ſuppleri. Ca. vi.

A D queſtiōes ſoluēdas
⁊ infra. Intelleximus
ex litteris tuis ꝙ due conuē
tuales eccl'ie ſūt in tua dioc.
conſtitute: q̄rum vtraq; pro
chialem h; eccl'iam cum poſ
ſeſſionib⁹ mag; alteri q̄; ſibi
vicinam. Illis autem deſide
rantibus ꝑmutare eas cu; il
larum altera reſpectu melio
rum prouentuum plus abun
det: ⁊ ideo ſibi poſtulet adiſ
ci certam ſummā pecunie nu
meratevt ſic ad equalitatem
permutatiōes valeāt perue
nire: vtru; poſſit id licite fie
ri extitit dubitatum: et infr.
¶ Reſpondem⁹ ꝙ cum de di
ctis ꝓrochialib⁹ eccl'ijs per
ſe queat cōmutatio celebra-
ri: ⁊ in ꝑmutatione poſſeſſio
num ꝑ ſe non ſit inhibitum ſi
altera ratione poſſeſſionum
alteri preponderet: pecuniā
poſſe refundi: de ipſaru; poſ
ſeſſionibus adinuice; ꝑmuta
ſū fuerit expedire: rfuſa cer
te pecunie quantitate pote-
rit contractus ꝑmutationis
iniri: ſic tn̄ ꝙ illi contractus
nequaq̄; ſibiinuicem miſceā
tur. Inn. iij. ſenoneñ. archie.
¶ Beneficia ſua perdūt qui
ea propria permutant aucto
ritate. Capitulum ſeptimus.

C Um olim magiſter. S.
et. B. archidiaconatu;
⁊ prepoſiturā adinuice; com
mutaſſent: ⁊ infra. Licet pre
dictu; magr̄ ab initio ſpōte
fuerit de ꝑmutatione confeſ
ſus: idem tn̄. B. eam inficia-
batur oino proponens ꝙ ipſe
prepoſitura; ſine conditione
qualibet reſignauit: ⁊ poſt re
ſignationem predicti magi-
ſtri archidiaconatum fuerat
aſſecutus: ⁊ infra.
¶ Cum ergo nobis conſta-
ret ꝙ ipſe ſuu; preſtiterit ꝑ
mutationi conſenſum: predi
ct⁹ aute; magr̄ ſuu; publice
fateret errorē: ⁊ hūc ꝑpoſitu

ra ⁊ illā archidiaconatu cu-
rauimus ſpoliare: ſuper hoc
diffinitiuā contra eos ſniam
proferentes. I dē archi. ⁊ ꝑ.
ſcti andree colonieñ. ¶ Si ꝑ
mutatio beneficioꝝ ꝯpleta ē
ex vna parte: ⁊ ꝑ alteram ſtat
quominus impleatur reſtituit
ꝑs ad ſuū bñficiū: ⁊ ſcḋs hoc
continet ius. Capitulum. viij.

C Um vniuerſoꝝ: ⁊ ifra.
Intelleximus. G. ca-
nonico referente ꝙ cum ip ſe
et L. clericus de permutatio
ne prebendarum ſuarum in-
ter ſe tractare cepiſſent quas
vtilitati vtriuſq; imminere
credebant: tandebant: tandē
idem. L. prebenda eiuſdem.
G. cuidam conſanguineo ſuo
aſſignata prebendā ſuam et
ſicut promiſerat noluit reſi-
gnare ⁊ infra. ¶ Cum igitur
deceptis et non decipientib⁹
iura ſubueniant: l; ipſi per ſe
de iure non poſſent eccleſia-
ſtica bñficia ꝑmutare: vt tn̄
ſimplicitati venia tribuat. mā
dam⁹ quatenus ſi ꝯſtiterit p̄
taratum. G. taliter fuiſſe de-
ceptum: amoto a prebenda
ſua conſanguineo ipſius. L.
vel quolibet alio illicito detē
tore: eā reſtitui faciatis eidē
Greg. ix. betoñ. ⁊ fugiē. abba
¶ Spūale cū tēporali permu
tari nō poteſt. Capitulum. ix.

E Xhibita nobis abbat;
et conuētus ſancti mar
tini de pānonia petitio conti
nebat: ꝙ cū ſup cāq̄ inter ip
ſos ex vna ꝑte/et prepoſitu;
albañ. ex altera ſup quibuſ-
da; decimationib⁹ verteba⁊
ad. C. capellanū noſtrū tūc in
vngaria cōmorātē/nr̄as lr̄as
ip̄etraſſent: ipſe ac magiſter
M. in q̄s vtrinq; tāq; in arbi
tros extitit ꝯpromiſſum: ar-
bitrati fuerūt: ꝙ ſi dict⁹ pre-
poſit⁹ obtineret dece; milia
faliū regaliū a rege vngarie
ꝯcedi monaſterio memorato
ipſi ab earundem decimatio-
nū petitiōe ceſſarent: et infra
¶ Quocirca mandamus q̄te
nus ſi vobis ꝯſtiterit de pre
miſſis (cū ꝑmutatio de ſpūa-
lib⁹ ad tꝑalia iprobet) predi
ctum arbitrium: ⁊ quicq̄d ſe-
cutum eſt ex eo vel ob id ir-
ritum decernatis. ¶ De feu
dis. I nno. terti⁹ mariē. ep̄o.
¶ Si dñs a vaſallo recipit
feudum in pignus/abſtinēdo
ab eius ſeruitio non tenetur
computare fructus in ſortem
h. d. ſcḋm intellectum com-
munem. Et eſt caſus ſingula
ris qui alibi non legitur. C. i.

I Nſinuatione p̄ſentium
declaramus ꝙ gageria
quam de feudo eccleſie tue:
ab. M. dinoſceris recepiſſe
a te poteſt libē detineri fru-
ctibus non computatis i ſor
tem. ¶ Ita videl; vt q̄;diu
fructus illos ceperis in ſor-

tem̄ minime cõputãdos:idez
M.a ſeruitio in quo tibi et
eccleſie tue ꝑ feudo ipſo te=
net̃ iureri ſit imunis. Idem
mediolañ.archiepõ ¶ Ponit
tres caſus in quibus non ob
ſtante iuramẽto de, nõ, infeu
dando põt epũs antiquuz feu
dum ad eccleſiam reuerſum
nouo vaſallo concedere.h.d.
Et eſt caſus not.interpretãs
iuramentum de non alienan=
do. Capitulum ſecũdum.

Ex parte tua nr̃o eſt apo
ſtolatui reſeratũ ꝙ ſe=
pius dubitaſti vtrũ cũ ↄtigit
vaſallum tuum decedere: et
ad te feudum ipſius redire:
feudum eius alij liceat tibi
dare q̃zuis iuramento tenea
ris aſtrictus non infeudare
de nouo ro.põti.inconſulto:
Adhuc ſi vaſallum tuuz feu
dum alienare contingat: an
ipſius filium vel conſangui=
neum eiſdem feudi conſortez
de ipſo valeas inueſtire: A=
lia quoqz dubitatio contine=
bat:vt cum feudum alienatũ
reppereris q̃d per te facile
recuperare non potes:vtruz
poſſis alicui laico in feudum
illud concedere:qui ꝛ illud re
cuperet:ꝛ in feudum per ec=
cleſiam recognoſcat:ꝛ infra.
¶ In p̃io ergo caſu feuduz
decedẽtis libere(ſi videre ex
pedire)ↄcedas. Atqz in ſecũ
do filiũ vel ↄſanguineũ alie=
nantis inueſtiens In tertio
feudũ alienatũ poteris eiſi=
center cõcedere ꝑ quã ipſa ec
cleſia valeat rehabere.

¶ De pignoribꝰ ꝛ aliis cau=
tionibꝰ. ¶ Ex cõcilio remeñ.
¶ Res eccleſie pignorari nõ
debent:niſi ex neceſſitate et
rõnabili cauſa. Capitulũ.j.

Nullꝰ pbr̃ preſumat ca
licẽ vel patenã vel ve=
ſtimentum ſacerdotale aut
librũ eccl'iaſticuz tabernario
vel nagociatori: aut cuilibet
laico vel femine inuadiũ dare
¶ Niſi iuſtiſſima neceſſitate
vigente. Greg.iij.epoñ.epõ.
¶ Liber hõ non põt pigno=
rari. Capitulum.ij.

Lator preſentiũ:ꝛ infra.
Lex habz vt hõ liber ꝑ
debito non teneat̃:ꝛ ſi res de
fuerint que poſſint ꝑ debito
adijci Alex.iij.epõ exonieñ.
¶ Si rector eccl'ie ꝑ facto ꝑ
prio rẽ eccl'e obligauit:cogi=
tur eiꝰ heres rez redimere:ꝛ
eccl'ie reſtituere. Capitulũ.iij.

Ex pñtiũz latoris inſinu
atione accepimus ꝙ ſa
cerdos eccleſie de officio ca
licem argenteum ꝛ medieta
tem vnius breuiarij eiuſdem
eccleſie pro ſua neceſſitate pi
gnori obligauit: et ea morte
preuẽtus minime recollegit
¶ Unde qm̃ indignum eſt vt
eidem eccleſie res ſue(pre=
ſertim q̃ ſacris miſterijs de=

putate ſunt)taliter debeant
deperire:mãdamus quatenꝰ
ſi verũ eſt q̃d aſſerit̃/filiũ eiꝰ
qui ex ſucceſſione ipſius pri=
monij ius dr̃ obtinere: mone
as ꝛ ↄpellas vt ea recolligat
ꝛ reſtituat eccl'e memorate.
Innocẽ.iij.G.ſubdiaco. nr̃o
ꝛ ꝑ.cano.piſano. ¶ Si vſu=
rarius emit rẽ eo pacto ꝙ poſt
tp̃s reſtituat eã vẽditori/re=
cipiendo aliq̃d vltra ſortem/
fructibus tñ in ea cõputatis
iudicat̃ contractus feneratiti
cius.Capitulum.iiij.

Illo vos credimꝰ ſcien
tie dono vigere: ꝛ infra.
Sane intimaſtis nobis: ꝙ cãz
q̃ vertitur inter H.et. B. fi=
lios G.de coſa ex vna pte: et
G.filiam T.ꝛ heredes ipſiꝰ
ex altera ea:ſuper quibuſdam
terris prefatis perſonis pro
xxiij.libris pignori obligatis
vobis duximꝰ ↄmittẽdã:ꝛ in
fra.Ex pte predicte.G.et he
redum eius fuit propoſitum
terras quas idem H.ꝛ B.re
petebant ab eis non eſſe pi=
gnori obligatas ſz pure ven=
ditas ſicut in iſtrumento cõ
fecto exinde continebat̃. Pre
fatus vero H.pro ſe ac fra=
tre ſuo firmiter aſſerebat ter
ras non eſſe pure vẽditas ſz
pignori obligatas:cũ vendi=
tioni predicte talis fuerit ad
iecta conditio; vt ſi a tp̃e con
tractꝰ vſqz ad duos proximos
annos p̃fato T.emptio diſ=
pliceret G.pr̃ H.abinde vſqz
ad annũ.xxvj.libras (ꝑceptis
fructibꝰ cõputatiz in ipſis)da
re deberet.Uerũ qr ambigi=
tis vtruz pura ſit ꝛ abſoluta
venditio.an p̃fatꝰ cõtractꝰ pi
gnus debeat iudicari. ¶ Rñ
demꝰ ꝙ qualiſcũqz fuerit in=
tentio cõtrahẽtium:ꝛ ex for
ma contractus venditio non
apparet cõditionalis:ſed pu
ra q̃zuis ꝑ cõditionez poſſit
reſolui:ex duobꝰ tñ q̃ i pacto
fuerunt expreſſa:videlicet ꝙ
fructus percepti deberẽt in
ſoluenda pecunia nũerari: et
ꝙ vltra ſummã receptã.lx.ſol.
deberent ꝑſolui:cõtra ipz em
ptorem preſumitur vehemẽ=
ter:preſertim cum vſuras cõ
ſueuerit exercere. Idem epi
ſcopo aquati ¶ Mulier agit
pro dote contra quẽlibet de
tinentem bona mariti. Ca.v.

Ex lr̃is.f.t.accepimus ꝙ
cauſam que vertit̃ in=
ter.R.ꝛ.A.mulierem tibi du
ximus committendã:ꝛ infra.
Si quidem probatum eſt ꝙ
pro facinore a marito predi=
cte mulieris commiſſo/eo fu
gã petẽte:tã frater mariti p̃
fatus videlicet.R.q̃z ipſa mu
lier(licet minus iuſte)a re=
gio iuſticiario capti fuerint:
ꝛ de ipſius mandato bonorũ
omnium delinquentis facta
diſtractio:et ſoluta pecunia

mercatori qui a marito mu=
lieris vulneratꝰ fuerat et re
bus proprijs ſpoliatus: ſed
quedam poſſeſſiones illius
penes eundem. R. remãſerãt
qs idẽ de mandato curie re=
tinuit: ſoluta pro eis pecunia
p̃dicto mercatori: qr emptor
alius propter poſſeſſionum
minutias non extabat pars
vero mulieris eſtimationem
dotis inſtantius petebat ſi=
bi reſtitui vel in poſſeſſiones
que mariti fuerant ex officio
delegationis induci: ⁊ infra.
Mandamus quatenus ſi ti=
bi conſtiterit ex his que in p̃
ſencia tua fuere propoſita ⁊
ꝓbata: qḋ mulier dicit viro
dediſſe in dotẽ: ⁊ predictũ. R.
de bonis fr̃is aliq̃ poſſidere:
cũ mulieribus fauor multus
in recuperandis dotibus de
beat: et cautum ſit in iure ꝙ
propter maleficium viri mu
lier remanere non debeat in
dotata: cum etiam bona viri
mulieri ſint pro dote tacite
obligata: et cũ ſuo onere trã
ſierint ad quẽlibet poſſiden=
tem. R. predictum eidem mu
lieri ad reſtitutionem dotis
catenus cõdẽnes: quatenꝰ de
bonis fr̃is ſui prefati noſci=
tur poſſidere. Idẽ. R. de mõ
te fortino. ¶ Si creditor vel
is qui ab eo cãm habet tot
fructus percepit ex pignore
ꝙ ſatiſfactum eſt ſorti: debet
pignus reſtitui debitori.

Capitulum. vj.

Cum contra. G. ciuẽ ana
gineñ. ſuper quibuſdaꝫ
poſſeſſõibus q̃s quondaꝫ p̃
tuus. L. de ſaul. ꝓ certa q̃ꝫ=
titate pecunie obligauerat
⁊ ipſius creditoris heredes
predicto. G. pignorauerant:
mouiſſes in nr̃a p̃ntia q̃ões
legitime probauiſti: ꝙ ex ea=
rum prouentibus tm̃ fuerat
tã ab eodem. G. q̃ꝫ ab alijs q
eas tenuerant a tp̃e quo fue
rant obligate perceptum ꝙ
fructus ſorti poterant ad=
equari. Nos igitur atten=
dentes ꝙ in talibus perce=
ptio fructuũ in ſolutione ſor
tis accedat: cum ſecundũ ca
nonicas ſanctiones fructus
reſtitui ⁊ in ſortem debeant
computari: conſiderãtes et
ꝙ poſſeſſiones ipſe iam exte
nuaſſent penitus totum op
⁊ debitum annullaſſent: ipſas
tibi reſtituendas eſſe decre=
uimus ⁊ te per nuncium no=
ſtrum in poſſeſſionem indu=
ci fecimus corporalẽ. Idem.
¶ Si is q̃ ſub pacto legis cõ
miſſorie pignorauit rẽ ſuam
et iurauit non contrauenire
iuſte ĩpeditus infra diem ſta
tutum non redemit poſt diẽ
redimere poterit.

Capitulum. vij.

Significante. R. ciue pi
ſano nobis innotuit: ꝙ
cũ domũ ſuã. G. piſano ciui ꝓ
ccl. libris pignori obligaſſet
ac ꝓmiſiſſet p̃ſtito iuramen=
to ꝙ niſi domũ ipſaꝫ ſtatuto
termino recolligeret credi=
torẽ vlterius ſuper eo mini=
me moleſtaret: et infra ſtatu
tum tp̃s per certum fidelem
nuncium (ꝑut ei videbatur)
creditori pecuniã nũeratam
remiſit: quã idẽ nuncius infi
deliter agens/ſicut ei iniũctũ
fuerat non perſoluit: ⁊ poſt=
modũ idẽ. R. ab ĩꝑatore detẽ
tus dicto. G. ſatiſfacere non
potuit vt debuit et infra.
¶ Cũ igit̃ pactũ legis com=
miſſorie ſit in pignoribus im
probatũ: ⁊ p̃dictꝰ. R. q̃ꝫtuꝫ in
eo fuit iuramẽti debitũ adim
pleuit: cũ ꝑ euꝫ quẽ certũ nũ/
ciũ eſſe ſperabat pecuniã re=
miſerit termino ſtatuto: ſed ĩ
captiõe detẽtꝰ ſatiſfacere nõ
potuit creditori. ¶ Manda=
mus q̃tenꝰ ſi eſt ita: predictũ
creditoreꝫ vt ſorte ↄtẽtus pẽ
ſionibꝰ pignoris cõputatis ĩ
eã: illud prefato. R. oĩ dilatõe
poſtpoſita reſignet (pacto ta
li vel iuramento neq̃q̃ꝫ obſtã
te) cen. eccle. cogatꝫ Greg. ix
¶ Uſufructuarius cauet ꝙ
fruetur rebus immobilibus
ſalua ipaꝝ ſubſtantia. Et pe=
cuniam ⁊ eſtimationem mo=
bilium que conſumuntur vſu
finito vſufructu reſtituet.

Capitulum. viij.

Cum ↄſter. J. mulierem
vxorẽ Ogerij q̃ ad vſu=
fructũ filio ſuo ſucceſſiſſe in
bonis q̃ꝝ proprietas ad. M.
mulierẽ vxorẽ. C. dinoſcit̃ ꝑti
nere. ¶ Mãdamꝰ q̃tenꝰ eam
ad cautionẽ idoneã exhiben
dam ꝙ vtatur et fruat̃: ſalua
reꝝ ſubſtãtia in rebꝰ imobili
bꝰ q̃ vſu nõ ↄſumũtur ad ar=
bitrium boniviri. ¶ Pecuniã
ꝓ o ſi quam habuit vel habe
bit: ac eſtimationem bonoꝝ
q̃ ↄſumũtur vſu/⁊ in heredi=
tate inuenta fuerint: in mor=
te ſua dicte mulieri vel here
dibus eius reſtituat. ꝑ cẽ. ec
cle. compellatis. ¶ De fide=
iuſſoribus. Ex cõcil. cantua=
rieñ. ¶ Breue eſt: nec poteſt
breuiꝰ ſummari. Capitulũ. j.

Lericꝰ fide
iuſſionibꝰ ſ
ſeruicẽs abiſ
ciat. Lucius
iij. elie. ep̃o
⁊ archiep̃o
norwiceñ.
¶ Compellitur clericus ſer
uare fideiuſſorẽ indẽnẽ per
aſſignationẽ redditũ ſuoꝝ

Capitulum. ij.

Peruenit ad nos ex cõ=
q̃ſtiõe. R. clerici ꝙ cum
ipſe ꝑ. C. ⁊. F. clericis merca
toribꝰ bononieñ. fideiuſſerit
illis preſcriptã pecuniã non
ſoluẽtibꝰ coactꝰ ẽ ſatiſfacẽ de
eadẽ. ¶ Ne igit̃ diſpendium

patiat͛ vñ videtur ꝑmiſſi meru
iſſe: bononieñ. epõ dedimus ĩ
mãdatis: vt ſup ꝑ debitis illis
inſtrumẽta q̃ ſunt apud cre=
ditores inſpiciat: ⁊ eoꝝ trãſ=
ſcripta ſuo ſigillo ſignata vo
bis mittere non poſtponat.
Mãdamꝰ itaqȝ diſcretiõi ve
ſtre q̃tenꝰ ſi ex ↄfeſſione ꝑdi
ctoꝝ clericoꝝ vel al͛s legitie
vobꝫ rẽ ita ſe hr̃e ↄſtiterit: mo
neatis eoſdẽ vt mẽorato. R.
pecuniaȝ quã ꝑ eis ſoluit re
ſtituãt. ipm̃qȝ ſuent indẽnem
alioquin de redditibus eorũ
preſcripta debita faciatis ex
ſolui: ⁊ dãna etiaȝ que ꝓpter
hoc ꝑtulit reſarciri aut pre=
dictos redditus ſibi aſſigne
tis tandiu ſine moleſtia deti
nendos: donec ipa dãna reſar
cita fuerint: ⁊ debita ſine di=
minutione ſoluta. Prefatos
vero clericos ſi religionem
fidei et iuramenti ſui eos vio
laſſe conſtiterit: ab officio et
beneficio ſuſpendatis. Idẽ
cãtu. archiepõ. ¶ Per diſtri
ctionem canonicam compelli
tur debitor a fideiuſſione ab
ſoluere fideiuſſorẽ qui a cre=
ditoribus moleſtat͛. Cap. iij.

C Onſtitutꝰ ĩ pñtia nr̃a
magr̃. S. ſua nobis aſ
ſertione monſtrauit ꝙ ꝑ can
cellario tuo tempore lat. con
cilij in quadam ſumma pecu
nie interceſſit: quam quia vſ=
qȝ modo debitor non perſol
uit ſe aſſerit ꝑlimas a credi=
toribꝰ boñ. moleſtias ꝑtuliſ/
ſe: et debitum augmẽtatum.
¶ Ideoqȝ mandamꝰ q̃tenꝰ ſi le
gitie tibi de hmõi aſſertione
cõſtiterit: ꝑfatũ debitorem vt
eũ a ꝑdicta interceſſione ſine
dilatione prorſus abſoluat/
ec. cẽ. cõpellas. Pñtium qȝ
aucto. iniũgimus vt ſi debitũ
vel acceſſiones ille negaue=
rit conſuetudine que eſt legi
contraria non obſtante: iura
mentum calumnie ſubire co=
gatur. ¶ Preterea qr diffici=
le foret interceſſori ſuos te=
ſtes ĩ angliam ducere: iudici
bus boñ. (ſatiſdatione ido=
nea a cãcellario ipõ accepta
ꝙ ad teſtes audiẽdos vadat
vel mittat ĩfra terminũ ↄpe=
tentem) lr̃is tuis ſignifices
vt eos vice tua recipiãt ⁊ exa
minent diligẽter: ⁊ depoſitio
nes eorũ tranſmittẽtes inclu
ſas ſignificent q̃ꝫta fides poſ
ſit inſtrumentis vel teſtibus
adhiberi. Inno. iij. in conci.
generali. ¶ Si ſine lr̃ia pre=
lati ⁊ maioris partis capli
religioſꝰ fideiuſſerit vel mu
tuũ accepit: non tenetur ec=
cleſia ⁊ ipſe recipiens puni
niſi mutuum ſit verſum in vti
litatem eccl'ie. Capitulum. iiij.

Q Uod q̃buſdaȝ religio
ſis a ſe. apo. eſt ꝓhibi
tũ: volumꝰ ⁊ mãdamꝰ ad vni=
uerſos extẽdi: ne q̃s videlꝫ re

ligioſꝰ abſqȝ maioꝝ ꝑtꝫ cap.
⁊ abbatis ſui lr̃ia ꝑ aliq̃ fide
iubeat vl͛ ab aliq̃ pecuniã mu
tuã accipiat vltra ſũmam cõ
ꝓuidẽtia ↄſtitutã: alioq̃n nõ
teneat͛ ↄuẽtꝰ ꝓ his aliq̃tenꝰ
reſpõdere. ¶ Niſi forte in vtili=
tatẽ domꝰ ipiꝰ manifeſte con
ſtiterit redũdaſſe. ¶ Et q̃ cõ
tra iſtd ſtatutũ vẽire ꝑſũpſe=
rit grauiori diſciplie ſubdat͛.
Grego. ix. ¶ Ponit tres ca=
ſus in quibꝰ fideiuſſor ↄtra de
bitorem agit añq̃ꝫ ſoluat vt a
fideiuſſione liberetur.
Capitulum. v.

C Um ꝓ q̃ te fideiuſſorẽ
obligaſti ſi diu in debiti
ſolutiõe ceſſauit: aut diſſipa
re bõa ſua cepit: ſeu ſup hoc
ↄdẽnatꝰ fuiſti: iure poterꝭ cõ
uenire: vt te a fideiuſſiõe de=
beat liberare. ¶ De ſolutiõi
bus. Alexã. iij. decano ⁊ capl'
tulo morih. ¶ Succeſſor ĩ be
neficio tenetur ſoluere debi
ta predeceſſoris pro neceſſi=
tate eccleſie contracta.
Capitulum primum

A D hoc in apl'i
ce. ⁊ infra. Si
cut filius de=
bita patris
ſoluere tenet͛
ita ꝓlatus ſui
ꝑdeceſſoris ꝓ
eccleſie neceſ
ſitatẽ contracta. Grego. ix.
¶ Si prelatus obligat eccle
ſiam ꝓ alienis debitis eſt ſuſ/
ſpẽſus ipſo facto ab admini
ſtratione ſpũaliũ ⁊ tpaliũ: et
eccl'ia nõ tenet͛. Capitu. ij.

S I q̃ruñdaȝ: ⁊ infra. Fir=
miter ĩhibemꝰ: ne q̃s ꝑ
ſumat eccl'iã ſibi cõmiſſam ꝓ
alienis grauare debitis: aut
lr̃as alicui ſeu ſigilla conce=
dere/ q̃bꝰ poſſent eccl'ie obli
gari. ¶ Decernentes ſi ſecus
fuerit attẽtatum: ad ſolutio
nem taliũ debitoꝝ eccleſias
non teneri. Si quis aũt con=
tra premiſſa de cetero venire
ꝑſumpſerit: ab adminiſtratio
ne ſpiritualiũ ⁊ temporalium
nouerit ſe ſuſpenſum. Idem
decano. ⁊ I. cano. tulleñ.
¶ Si clericus nõ hẽat vñ ſa
tiſfaciat ſuis creditoribus ſi
dꝫ excõicari: nec aliter mole=
ſtari preſtabit tñ cautõeꝫ ſal
tem iuratoriam de ſoluendo
cum venerit ad pinguiorem
fortunam. Capitulum. iij.

O Doardꝰ clericꝰ ꝓpoſuit
ꝙ cũ. A. clericꝰ D. laicꝰ ⁊
q̃dã alij ipꝫ corã officiali ar=
chidiaconi remeñ. ſup q̃buſ=
dã debitꝭ ↄueniſſent: idẽ ĩ eũ
recognoſcẽtem hmõi debita
ſꝫ ꝓp reꝝ inopiã ſoluẽ nõ va=
lentẽ excõicationis ſniam ꝓ
mulgauit: ⁊ ĩfra. Mãdã. q̃te.
ſi cõſtiterit ꝙ ꝑdictꝰ O. in to
tũ vel ꝓ parte non poſſit ſol
uere debita ſupradicta ſniaꝫ
ipam ſine difficultate q̃libet

relaxetis: recepta pri⁹ ab eo idonea cautiõe: vt ſi ad pinguiorẽ fortunam deuenerit: debita predicta perſoluat.

Idẽ. ¶ Cõquerẽs ſe indebite ſoluiſſe hoc pbare dʒ: niſi in caſu hic poſito. Capitulũ.iij.

IS q̃ cõquerit̃ idebitaʒ pecuniã ſe ſoluiſſe probare tenet̃ ꝙ indebite ſit ſoluta. ¶ Niſi eius aduerſari⁹ ſolutionem inficians exinde cõuincatur tũc enim diffitẽti onus incumbit probandi ꝙ debitum recepiſſet. ¶ De donationibus. G reg. A. patricio gallorum. ¶ Põt intelligi duobus modis ꝛ ſcd̃ʒ primum intel. h.d. Liberalis in donando exiſtimat ſe debere qđ donat Uel ſic ſcd̃ʒ aliuʒ intelle. Promittẽtes aliquid donare illud tanq̃ʒ debitum adiplere tenent̃. Capitulũ.j.

DIudẽtes: ꝛ infra Hac ſibi q̃dam mõ nobilitas legem imponit vt debere ſe qđ ſponte tribuit exiſtimet ¶ Et niſi i bñficijs ſuis creuerit: nichil ſe preſtitiſſe putet. Alexã.iij. pariſieñ. epõ. ¶ Non valet donatio quã facit p̃lat⁹ incõſulto caplo: ꝛ in dãnuʒ ecclie.

Capitulum.ij.

FRaternitatẽ tuã credimus non latere: ꝙ cuʒ epũs ꝛ qlibet prelat⁹ eccleſiaſticarũ rerũ ſit ꝓcurator ꝛ non domin⁹: cõditionẽ ecclie meliorare põt: facere ꝓ deteriorem non debet ¶ Accepim⁹ aũt ꝙ p̃deceſſor tu⁹ graues donatiões in reb⁹ epat⁹ fecit in detrimẽtũ ecclie ſuis canonicis incõſultis. ¶ Uñ qm̃ donatiões hmõi de iure non tenent: indulgem⁹ tibi vt liceat donationes hmõi tã a clericis q̃ʒ a laicis legitime reuocare. Idem vigor. epõ. ¶ In conſiderando an valeat donatio facta per prelatum eſt attendi quantitas rei donate/ꝛ loci conſuetudo. h.d. in herendo lr̃e. Capitulum.iij.

CEterum ſi abbatem donationeʒ cum priore et quibuſdam de cõuentu vel ſolum abbatẽ facere cõtigerit ꝛ poſtea cõuent⁹ pars reclamauerit. ¶ Date rei quantitas: ꝛ illius terre cõſuetudo (que tñ ſacris canonibus nõ obuiet) eſt diligentius attendenda ꝛ ſecundum hoc eſt donum ratum vel irritum iudicandum. Idem abbati. ſalberti. ¶ Eccleſia non vacans in bñficiũ concedi non põt ſi in proprietatem ſic de auctoritate tñ epĩ ꝛ ſine p̃iudicio ꝓlati. Capitulum.iiij.

COnſultatiõibus: ꝛ infra

¶ Donatiões vero vł ꝯceſſiones eccliaꝝ ſi q̃ fiãt priuatis pſonis viuẽtib⁹ illis q̃ ipas ecclias poſſidẽt: nulli⁹ debẽt eſſe momẽti. ¶ Si religioſis fiãt loc ab epõ vel ei⁹ auct. rate debẽt hr̃i. ¶ Ita ꝙ perſone q̃ iã dictas ecclias poſſidẽt ſine ipoꝝ aſſenſu: eis in vita ſua nõ debeãt ſpoliari. Iano.iij. epõ floren. ¶ Non obſtãte iuramẽto de nõ ifeudãdo de nouo: p̃lat⁹ integrare poteſt feuduʒ ſi appareat vaſallum in mẽſura fuiſſe deceptum. Capitulum.v.

PEr tuas lr̃as ꝓponere procuraſti: ꝙ cũ q̃dam nobiles florẽtini tp̃e ſciſmatis epiſcopũ floren. in domo ſua tenuerunt idem epũs ſedata ſciſmatis tẽpeſtate: de mandato alexã. pape q̃ttuor modios terre in feudum conceſſit eiſdem ꝛ ſucceſſor ipi⁹ (prout moris ẽ) de certo feudo prefatos nobiles inueſtiuit verum cum ipſi aſſignatam terrã menſurari feciſſẽt non niſi duos modios inuenerunt feudum integrari cuʒ inſtantia poſtulantes: ſuper quo dubitas eo ꝙ non ſunt in poſſeſſione ipius: de nouo videaris illud conferre. et infra ¶ Nos igitur attendẽtes ꝙ eccleſia in actibuʒ ſuis fraudem non debet aliquã adhibere: reſpondemus: ꝙ feudum ipſum ſecure poterꝭ integrare: cuʒ terra illa quattuor modioꝝ ipſis fuerit aſſignata. Idem. B. de burg. G. berbur. abbatibus. ¶ In donationibus pleniſſima fit interpretatio: ꝛ ob hoc clauſula oneroſa poſt multas donationes appoſita ꝓmam donationem tantum reſpicit hoc dicit et eſt caſus ſingularis. Capitulum.vi.

CUm dilecti filij abbas ꝛ monachi de melios ꝓpoſuerint coram nobis: ꝙ nobilis vir Alanus quaſdam terras a parte ipſius eorum eccleſie in elemoſinam aſſignatas violẽter redigere cupiat in foreſtam: ꝛ infra.

¶ Mandamus quatenus ad ſententiam pro ipſo monaſterio proferendam ap. poſt. ꝓcedatis: cum ex tenore inſtrumenti vehementer apparet: ꝙ hec fuit mens et intentio donatoris vt clauſula de foreſta que in fine ponitur inſtrumenti: non ad ſuperiorem donationem: q̃ tam libera ꝛ pura fuit vt imunis eſſet ab omni vexatiõe ꝛ cõſuetudine ſeculari: ſʒ ad inferiorem ꝯceſſionẽ q̃ pẽſionẽ ꝛ determinationẽ hʒ inſertã: iuxta ſanum referri debeat intellectum qr̃ i cõtractibus plena: in teſtamẽtis plenior: in beneficijs q̃q̃ʒ pleniſſima eſt interpreta

tio adhibenda. X. dē epō eli.

Si epiſcopus in eccleſia quā de ↄſenſu capituli pro loco cōceſſit ꝑcipiebat certos ꝓuentus illos donaſſe videť: alioquin omnes ꝓuentus ꝑter cathedraticū cedunt pro loco. Et ſi epīs conceſſit ꝺ cō ſenſu patroni intelligitur patronus donaſſe iuſpatronatus. Capitulum. viij.

PAſtoralis officij: ⁊ inf. Tua nos duxit diſcretio conſulendos: ſi epīs conſentiente patrono viris religioſis aliquam eccleſiā cōcedendo hac vtatur ſimplicitate ꝙ̄ boꝝ. concedimus vobis illaꝫ eccleſiam: vtrū eo ipſo videatur in eoꝝ vſus fuiſſe conceſſa: vel ius tm̄modo patronatus. ¶ Nos autem inquiſi. t. duximus rñ. ꝙ ſi epīs eccleſiā illis conferat de conſenſu patroni ꝑfecto patronus quod ſuum eſt cō ferre videtur ius videlꝫ patronatus: et epiſcopus quod temporaliter obtinet in eadē. vt ſi fructuū eccl'ie eiuſdē aliquam recipiat portiōeꝫ: i eoꝝ vſꝰ illa portio ↄuertať. Nā ſi ex ipiꝰ ꝓuētibꝰ nullā dꝫ portiōeꝫ hr̄e om̄s ꝓuētꝰ p̄ť cathedraticū i eoꝝ vſꝰ credimꝰ ↄuertēdos. Sꝫ vt epī donatio ſit legitima ↄſēſus ē ſui capli requirendꝰ. Idē floreñ. et feſulañ. epis.

¶ Pñt hoſpitalarij i p̄iudici um ſuuꝫ ſe ⁊ domū ſuā alteri religioſe domui ſubijcere et donare. h. d. ſecundum intellectum gloſe. Capitulū. viij.

INt' dilectos filios hoſpitalarios ſcti ſepulchri ac fratres hoſpital' ſcti allucij ſuper eodem hoſpitali queſtiōe ſuborta: cū ijdeꝫ hoſpitalarij ſuper poſſeſſorio quod ſemel et iterum ex cauſis tamen diſſimilibus intentarunt: contrariam ſententiam reportaſſent: deinde ad petitorium recurrentes proponere curarunt: ꝙ cum B. quondam rector et frēs ac patroni eiuſdem hoſpitalis habito cōi tractatu deliberaſſent hoſpitale ipſū hoſpitalarijs ſupponere ſupradictis commiſerūt in hoc tribus procuratoribꝰ vices ſuas: communiter ſtatuentes vt quod per ipſos fieret acceptarēt qui cum eiſdem taliter ſtatuerūt: vt ad ipm̄ hoſpitale aliq̄ mitterēt q eoꝝ noīe acciperēt aſſignationeꝫ ipiꝰ cuꝫ āt duos illuc de ſuis fr̄ibꝰ tranſmiſiſſent: ipi donationē ⁊ aſſignationē hoſpitalis tā a magr̄o q̄ꝫ ſupradicꝫ ꝓcuratoribꝰ ⁊ alijs eiuſdem domꝰ fr̄ibꝰ receperūt: ⁊ infra. ¶ Procurator aūt ꝑtis alterius ex aduerſo rñdit ꝙ p̄dicta donatio debebat nō immerito retractari: qm̄ multꝫ

ex fr̄ibꝰ incōſultꝫ a p̄dicto rectore ac paucioribꝰ fr̄ibꝰ excōicatis ⁊ pluris de re litigioſa in fraudē plebani de pi-ſcia: q̄ ſup eodē hoſpitali mouerat qōnē: fuerat celebrata: ⁊ infra. Attendētes igitur ꝙ frēs ⁊ pr̄oni ſcti allucij ꝑ ſe: imo potiꝰ cōtra ſe turpitudinē allegabāt: videlꝫ plurium: excōicationē, ⁊ fraudem: nō vtiqꝫ ↄtra ipos ſꝫ ab ipis cōmiſſam: ⁊ itelligentes donationē ab eis hoſpitalarijs factam puram ac ſimplicē extitiſſe qz nō deceptoribus ſed deceptis iura ſubueniunt: vnde per ea que ſuperius propoſita ſunt ſe contra factum proprium legitime defendere non valebant: hoſpitale p̄dictum cum pertinentijs ſuꝫ hoſpitalarijs ſācti ſepulchri i adiudicare curauimus.

¶ Ita ꝙ ꝑ hanc ſententiam dioceſano epō et plebano de piſcia nullum preiudicium gn̄ret: cum res inter alios acta non debeat alijs p̄iudicium generare. X. dē epō ſcti andree.

Donatio quinq̄gesime vel centeſime quā facit epīs cum graui eccl'ie ſue detrimento poteſt legitime reuocari: nec etiaꝫ pōt vltra quinquageſimam vel centeſimam conferre etiam ceſſante leſione eccleſie ſine auctoritate ſuperioris. Capitulum. ix

APoſtolice ſedis orac lo: ⁊ infra. ¶ Inquiſitioni. t. t. rñdemus ꝙ licet ſit in canone diffinitum: vt ſi q̄s epōꝝ in parrochia ſua mōaſterium conſtruere voluerit ⁊ de rebus eccleſie cui preſidet ipſum dotare: non amplius ibidem q̄ꝫ quinquageſimam partem: eccleſie vero quam monaſticis regulis informare vel pro ſuis proprijs magnificare voluerit ſepulturis: non amplius q̄ꝫ centeſimam partem cenſus eccleſie cui preeſt debeat elargiri quia tamen in eodem canōe conſequenter adiungitur: vt hec tꝑamenti equitaꝫ obſeruetur: ꝙ cui tribuit cōpetēs ſubſidium conferat ⁊ cui tollit damna grauia non infligat. ea quidam cautela ꝯuata vt vnam tantūmodo que placuerit ex his duabꝰ remuneratione aſſumat. ¶ Hoc ſp̄ ē obſuandum ꝙ vnꝰ epīs vl' altꝰ nō ſoluꝫ non dꝫ amplius ſed nec tm̄, nec minus cum graui eccleſie ſue detrimento cōferre, ſiue ſil' ⁊ ſemel id facē velit, ſiue pluries ſucceſſiue eiſdem vel diuerſis eccleſijs conferēdo. vñ cum graue detrimentū / ſiue de poſſeſſiōibus ſiue de ꝓuētibus ad epālē menſam vel cathedralem eccleſiam ꝑtinētibꝰ i quātalibet portiōe ↄſtiterit eſſe col

latum poterit legitime reuo
cari:niſi pſcriptiõe vel alia ex
ceptiõe legitima actio hmõi
excludatur. Naz ⁊ ſi prima fa
cie pſumat̃ q̃ collatio q̃nq̃ge
ſime vel cẽteſime ptis graue
non inferat d̃trimentuz quia
tamez non ſolũ ſi ſepe ſed eti
ã ſi ſemel id fiat:ex varijs cir
cũſtantijs dephendi poteſt i
terdum valde damnoſum:qd̃
q̃dem magis pt ex omiſſiõe fa
cti q̃z expſſione alicuius ſta
tuti cognoſci. nec q̃nquageſi
ma nec cẽteſima ſemel ãt ſuc
ceſſiue debz cũ graui eccleſie
damno conferri. Si ꝟo intan
tum abũdet eps:vt ſine dam
no eccl'ie ſue poſſit amplius
ẽt q̃z per q̃nquageſimã vel cẽ
teſimam ptem neceſſitati al
terius eccleſie ſubuenire: q̃z
uis p ſe non debeat ſũmã ex
cedere a canone pfinitam:per
quã icaute largiri volentibꝰ
eſt occurſuz:de ſuperioris tñ
auctoritate põtificis poteſt
ẽt in maiori ſumma inopie al
terius puideri. Gregorij.ix.
¶ Donatio põt per donato
rem non p heredes eiꝰ q̃ ta=
cuit ob ingratitudinez dona
tarij reuocari in caſibus hic
expreſſis. Capitulũ decimuz
P Ropter eius ingrati=
tudinem in quem libe=
ralitas eſt collata:donatoris
perſona de rigore iuris eam
potuit reuocare. ¶ Si forte
in ipſum impias manus inie
cerit:aut ſibi atroces iniuri/
as:ſeu graue rerum ſuarum
dãnum:vel vite p̃iculum in=
ferre preſũpſerit. ¶ Quod
tñ ad donatoris q̃ hoc tacu
it nõ extenditur ſucceſſores
¶ De peculio clericorum.
Ex concilio arelatenſi.
¶ Queſitum a rectore eccle
ſie tempore promotiõis ni=
chil habente preſumitur de
bonis eccleſie queſitum.
Capitulum. primum.
Q Ueſtigãdum eſt
ſi nichil patrimo
nij hñs pbr̃ q̃n p
motꝰ ẽ: ad eccleſi
aſticũ ordinez poſtea emerit
pdia cuiꝰ iuris ſint:q̃m eccl'ie
ad quaz nichil hñs pmotus
eſt:eſſe debent iuxta canoni
cam auctoritatẽ. Ex eodem.
¶ De emptis p platuz d̃ bo
nis eccleſie debet inſtrumen
tum cõfici nomine eccl'ie ali
as debz platꝰ ab adminiſtra
tione r̃moueri. Capitulu3.ij
P Reſbiter cuz dioceſim
tenet de eis que ſuper
emerit ad ipiꝰ eccleſie nomẽ
ſcripturam faciat ãt ab eius
ordinatiõe diſcedat. Ex epi
ſtola pij pape. ¶ Queſita p
epiſcopum poſt ɔſecratiõez
ſuã eccl'ie relinquẽda ſũt. c.iij
U T vnuſquiſqz pbr̃ res
quas poſt diez ɔſecra
tiõis acq̃ſierit ppriе eccleſ

'add c. sacerdotes 12 q. 4.

linq̃t. Ex cõcil. remẽ. ¶ Em
ptis p prelatum ex emolumẽ
tis eccleſie efficiũt eccl'e licz
platꝰ emerit noĩe aliẽo. c.iiij
I Ngrendũ ẽ ſi q̃s pſbite=
roꝝ de redditibꝰ eccl'ie
vel oblationibus vel votis
fidelium aliẽo nomine res ɔ
parauit: quia ſicut nec ſuo i
ta nec alieno nomie pſbiter
fraudez facere de facultati=
bus eccleſiaſticis dz q̃m hoc
ſacrilegiũ ẽ:⁊ par crimini iu=
de furis q̃ ſacras oblatiões
aſportabat ⁊ fura batur. Ex
cõcilio toleta. ¶ Meliorati
ones facte per platum i rebꝰ
eccleſie ſunt ſue invita etiaz
ɔmittat beneficium: ſz de
his teſtari nõ poteſt. h.d. ſm
intellectum ſatis notabilem
Capitulum quintum.
S J quis ſane clericoruz
agella vel vineolas in
terra eccleſie ſibi feciſſe pro
babit ſuſtentande vite cauſa
vſqz ad diem obitus ſui poſ
ſideat: veꝝ poſt ſuuz deceſſũ
eccleſie r̃ſtituat:nec teſtamẽ
tario aut ſucceſſorio iure cu
iq̃z heredu3 pheredumue re
linquat:niſi forſan cui epiſco
pus pro ſeruitijs ac preſtati
one eccleſie largiri voluerit.
¶ De teſtamentis ⁊ vltimis
voluntatibus.
Gregorius tertius Antho=
nio ſubdiacono.
¶ Epiſcopus d̃ rebus patri
monialibus teſtari poteſt:d̃
rebus ꝟo eccleſie ſeu intuitu
eccleſie queſitis teſtari ñ va
let.
Capitulum primum.
Q Uorũdam ad nos rela
tione peruenit q̃. J. a
tellane ciuitatis eps condi=
to teſtamento in octo vncijs
ſubſtantie ſue nuruz heredẽ
inſtituit:eccleſiam ſuam i re
ſiduis q̃ttuor. ¶ Hortamur
igitur vt ſollicite hoc diſcuti
as:⁊ quicquid ipſum habuiſ
ſe patuerit, a qualibet perſo
na detineri nullatenus patia
ris. Niſi hoc ſoluz quod eum
ante epiſcopatus ordinẽ pro
prium habuiſſe conſtiterit.
Quicquid vero eccleſie ante
ipſius conſecrationem fuiſſe
cognoueris:vel i epiſcopatꝰ
ordine pdictuz epiſcopũ acq̃
ſiuiſſe in eiuſdem eccleſie do
minio conſeruetur. Idem.
¶ Abbatiſſa teſtari non po
teſt. etiam ſi nunq̃z induiſſet
habitum monachalem.
Capitulum ſecundum.
Q Uia ingredientibus et
infr. Sabina abbatiſ=
ſa cõq̃ſta eſt. S. quondaz ab
batiſſam monaſterij ſui poſt
q̃z regendi ſuſcepit officium
condito teſtamento legata r̃
liquiſſe:dicens eam vſqz in di
em obitꝰ ſui non induiſſe ha
bitum monachalem: ſed i ve
ſtibus quibus vtuntur loci il

lius preſbiteri permanſiſſe:
ſicut ⁊ illa que ante ipſam fu
erat abbatiſſa: ⁊ hoc plẽe ex
conſuetudine licuiſſe: ⁊ infra
¶ Neceſſarium ergo viſuȝ ē
poſtq̄ȝ abbatiſſa ordiata eſt
⁊ i monaſterio per ānos plu=
rimos vſq̄ȝ ad obitum prefu
it: veſtis qualitatē ad culpaȝ
forte epiſcopi pertinere qui
eam ſic eſſe permiſit: non ta=
men potuiſſe preiudiciū mo
naſterio irrogare. ſed res ipi
us eidem loco ex quo illic in
greſſa ⁊ abbatiſſa conſtituta
eſt de iure competere. Idez.
¶ Si infra annum die moni
tionis non fit executio teſta
menti per debentem exequi
deuolitur executio ad epiſco
pum. Capitulum tercium.

NOs quidem: ⁊ infra.
Peruenit ad nos. S. q̄
hac luce migrante ſupme vo
luntatis elogio monaſteriuȝ
precepiſſe fundari: cuius de
ſiderium a. T. rligioſa femi
na eius herede protrahitur.
¶ Quamobreȝ te hortamur
vt eam commoneas: quatenꝰ
infra annum monaſteriuȝ q̄d
iuſſum debeat ordinare: ⁊ cū
cta ſecundum voluntatem d
functi ſine altercatione con=
ſtruere. ¶ Quod ſi infra pre
dictum tempus ſiue i loco q̄
conſtitutum fuerat. ſeu ſi ibi
non poteſt ⁊ alibi placet ordi
nari: tecum implere neglexe
rit: tunc p te edificetur: ⁊ ſola
p te loco ipſi ſine diminutio
ne q̄libet aſſignētur. ¶ Sic
enim ſecundum piiſſimas le
ges dilatas defunctorū pias
voluntates epali decens eſt
ſtudio adipleri. Idez petro
ſubdiaco. ¶ Debet legatum
q̄uis nudis verbis a teſtato
re ſit relictum.
Capitulum quartum.

INdicante: ⁊ infra. Co
gnouimus. R. referēte
q̄ moriens vxor redempti cō
cham argenteam nudis ver
bis iuſſit venūdari: ⁊ ſuis da
ri libertis: ⁊ ſcutellam argen
team cuidam monaſterio re
liq̄ſſet. ¶ In quibꝰ volūtatē
eius per omnia volumus ad
impleri. Idem. T. epiſcopo.
¶ Non debetur legatum cum
teſtator rem non ſuaȝ ſed ec
cleſie legauit. h. d. ſimpliciter i
herendo littere. Capitu. v.

FIlius noſter. F. conq̄
ſtus eſt q̄ quondaȝ. G.
pater ſuus aliqua eccleſie ve
ſtre ſepulture ſue gratia iu=
ris alieni reliquit. Et quideȝ
leges ſeculi hoc habēt vt he
res ad ſoluendum cogatur ſi
actor eius rem legauerit a=
lienam ſed quia lege dei non
autem lege huius ſeculi vi=
uimus: valde michi videtur
iniuſtum: vt res tibi legate
que cuiuſdam eccleſie eſſe
perhibentur a te teneantur

q̄ aliena reſtituere debuiſti.
Ex concilio maguntino.
¶ Heredi non adimplēti iuſ
ſa teſtatoris ab epo interdicit
res a teſtatore relicta. h. d. in
herendo littere. Capitu. vj

SI heredes iuſſa teſta
toris nō adipleuerint
ab epiſcopo loci illiꝰ om
nis res que eis relicta eſt ca
nonice interdicatur cuȝ fru
ctibus et ceteris emolumē=
tis. Ut vota defuncti adim=
pleantur. Ex concilio late=
ranen. ¶ De bonis per eccle
ſiam acquiſitis clerici teſta=
ri non poſſunt. Capitulū. vii.

CUm in officijs charit=
tatis primo loco illis
teneamur obnoxij a quibus
beneficium nos cognoſcimꝰ
recepiſſe: econtra quidā cle=
rici cum ab eccleſijs ſuis mlt
ta beneficia perceperint bo
na per eos acquiſita in alios
transferre preſumūt. ¶ Hoc
igitur quia antiquis canoni
bus conſtat inhibitum nos i
demnitati eccleſiarum proui
dere volentes: ſiue inteſtati
deceſſerint ſiue alijs confer
re voluerint penes eccleſias
eadem bona precipimus re
manere. Alexander. iij.
¶ Moderatam elemoſinaȝ
de bonis per eccleſiam ac=
quiſitis clerici facere poſſūt
etiā in egritudine conſtituti
Capitulum octauum.

AD hec preſentibus in
noteſcat q̄ clerici de
mobilibus q̄ per eccliaȝ ſūt
adepti de iure teſtari nō pñt
¶ Uiuentes tñ ⁊ ſui compo
tes moderate valeāt aliqua
de bonis ipſis non ratiōe te
ſtamenti ſed elemoſine intui=
tu erogare in egritudine cō
ſtituti. Idem vigilenſi epiſc.
¶ De bonis proprijs vel acq̄=
ſitis intuitu pſone clrici teſtā
ri poſſunt. de acquiſitis intui
tu eccleſie non. Capitu. ix.

QUia nos: ⁊ inf. ¶ Cō
ſul. t. t. r. q̄ licet cleri=
ci de his que paterne ſucceſ
ſionis vel cognationis intui
tu aut de artificio ſūt adepti
ſeu dono cōſanguineorū aut
amicorum non habito reſpe
ctu ad eccliaȝ peruenerunt ad
ipſos libere diſponere vale=
ant: de his tamen que cōſide
ratiōe eccleſie perceperunt:
nullum de iure poſſunt face
re teſtamentum.
Idem hoſtienſi epiſcopo.
¶ Ualet teſtamentum quod
parrochianus facit coram p̄
ſbitero parrochiali ⁊ duobꝰ
teſtibus: nec valet contraria
conſuetudo. h. d. inherendo
verbis littere.
Capitulum decimum.

CUm eſſes in noſtra pre
ſentia conſtitutus ppo
ſuiſti talem in tuo epatu con
ſuetudineȝ obtinere: q̄ teſta

ſecundum hoc intelligitur ... 12. q. 3. et 4.

menta que fiunt in vltima vo
lūtate penitus rſcindāt: niſi
cum ſubſcriptione. vij. vel. v.
teſtium fiāt ſecundum quod
leges humane decernunt.
¶ Quia vero a diuina lege ⁊
ſacrorum patrum inſtitutis/
⁊ a generali eccleſie conſue-
tudine id noſcitur eē alienū
cum ſcriptum ſit Quod in o
re duorū vel triū teſtiū ſtet
omne vbum: preſcriptā cōſu
etudinem improbamꝰ ⁊ teſta
menta que parrochiani corā
pbr̄o ſuo ⁊ tribus vel duabꝰ
alijs perſonis idoneis in ex
trema fecerint voluntate: fir
ma decernimꝰ ꝑmanere. ſub
interminatiōe anathematis
ꝓhibentes ne quis hmōi au
deat reſcindere teſtamenta.
Idē iudicibus velleū.
¶ Valet vltima voluntas ad
pias cauſas coram duobus
teſtibꝰ ⁊ e caꝰ ſigtar.

Capitulum. xj.

Relatum eſt ꝙ cū ad ve
ſtrum examē ſuper re
lictis eccleſie cā deducit vos
niſi. vij. vel. v. idonei teſtes i
teruenerint: ide poſtponitis
iudicare. ⁊ infra. ¶ Manda-
mus quatenus cū aliqua cau
ſa talis ad veſtrum examen
deducta: eam non ſecundum
leges ſed ſecundum decreto
rum ſtatuta tractetis: tribꝰ
aut duobꝰ legitimis teſtibuſ
requiſitis.

¶ Quoniam ſcriptum eſt: in
ore duorū vł triū teſtium ſtat
omne verbum. Idem electo
⁊ capit. caſſañ. ¶ De ꝓprijs
[illegible] clericꝰ [illegible]
[illegible] ꝑ eccleſiam etiā ſi imo
mobilia ſuccedit eccleſia vel
ſucceſſor: poteſt tamē aliqua
[illegible] vel pauperibus e
largiri. ſi autē defunctus hȝ
plures eccleſias vel bñficia
fiet eque diuiſio inter illa.

Capitulum duodecimum.

Relatum eſt auribꝰ no-
ſtris ꝙ qꝛ ſtatuimꝰ in
lat. concil. vt bona ꝑ eccleſiā
acquiſita ad eam in clerico-
rum obitu deuoluantur: du-
bitatis an hoc ſit de immo-
bilibus tantum vel de mobi
libus ſentiendum: et infra.
Reſpondemus ꝙ generalit
bona quelibet per eccleſiam
acquiſita eis debent iuxta.
lat. concil. poſt acquirentis
obitum remanere. ¶ Nomie
autem eccleſie non epiſcopꝰ
vel ſucceſſor clerici morien-
tis vbi eſt collegium clerico
rum ſed communis congre-
gatio intelligitur: que rerū
illarum debet canonicam di/
ſtributionem et curam habe
re. Ubi autem in loco defun-
cti tantum eſt vnus ordinan
dus: is ea bona (ſicut et alia
ipſius eccleſie) in dei timore
diſpenſet. ¶ Licet autē mo
bilia per eccleſiam acquiſita

de iure in alios pro morien-
tis arbitrio transferri nō poſ
ſunt: ꝯſuetudinis tamen nō ē
improbāde vt de his paupe-
ribus: ⁊ religioſis locis: ⁊ il-
lis q viuenti ſeruierant ſiue
ſint conſanguinei ſiue alij: ali
qua iuxta ſeruitij meritū con
ferantur. ¶ Ceterū q̄ ex he
reditate: vel artificio: aut do
ctrina prouenerunt: diſtribuē
tur pro arbitrio decedentis.
¶ Qui vero nōnulli in diuer-
ſis eccleſijs beneficia poſſi-
dent: diuidantur que habue-
rant per eſtimationem con-
gruam inter ipſos Inno. iij.
altiſſiodorē epō. ¶ Tenet te
ſtamentum ſi quis extremā
voluntatem ſuā alterius di-
ſpoſitioni committit ⁊ dꝫ te-
ſtatus ad pias cauſas. h. d.
ſcdm intellectū notabiliorē.

Capitulum. xiij.

Cum tibi de benignita-
te: et infra. ¶ In ſcd̄a q̄
ſtione dicimꝰ ꝙ q̄ extremā vo
luntatē in alterius diſpōnē
committit non videtur dece-
dere inteſtatus. Idem. C. t.
ſancti laurentij in lucina pſ-
bytero cardinali. ¶ De reli/
ctis eccleſie perit epiſcopus
partē ſuam licet aliquid ſuc/
rit ſibi a teſtatore relictum:
niſi eo mō ⁊ non in fraudem
fuerit relictum a teſtatore ꝙ
maneret ea parte contentus
⁊ legatū agnouerit. Ca. xiiij.

Officij: et infra. Scd̄o q̄
ſiuiſti cū qs in teſtamē
to reliquit epō ꝓpriā portio
nē: ⁊ alia multa monaſterijs
vel eccl̄ijs: vtrū epūs ex illꝭ le
gitimā poſſit petere portio-
nē: ⁊ infra. ¶ Cōſul. t. t. r. ꝙ ſi
portionem illā cū cōdictione
legauit epiſcopo vt eſſet illa
ſola ꝯtentꝰ: ⁊ epūs acceptauit
qꝛ per hoc alijs renūciaſſe vi
detur de ceteris non poterit
exigere portionē. Qꝺ ſi eam
ipi abſolute reliquit portio-
nem ſibi debitam poterit ni-
hilominus de ceteris vendi-
care. Si vero conſtiterit ꝙ in
fraudē modicū ꝯſtituit mor
tuarium: vt in ceterꝭ epūs por
tione debita fraudaretur (qꝛ
fraus et dolus alicui patro-
cinari non debet) epūs portio
nem ex illis poterit exigere
a canone conſtitutam ſaluis
indulgentijs ro. pon. que qui
buſdam regularibus ſunt cō
ceſſe. Idem. ¶ Relictū epō
contemplatione perſone non
diuidit cū eccleſia cathedra
li: ſecus ſi contemplatione ec
cleſie ſiue nichil relinquatur
eccleſie: ſiue aliquid ſiue con
iunctim: ſiue ſeparatim. Si
autem ſoli eccleſie eſt factū
relictum: epūs habebit portio
nem canonicam. Preſumitur
autem relictum contempla-
tione eccleſie factum qñ fit
ab extraneo habenti admini

ſtrationem: ſecus ſi ſit ab
adminiſtrationē nō habenti
Cū3 eccleſijs vo inferioribus
epo nō diuidit ſibi relictum:
q3 nō ē ſibi tāta cōmunio cū3
eccleſijs inferioribus ſicut ca
thedrali. Capitulum.xv.

REquiſiſti de his que te-
ſtator p aīa ſua legat i
vltima volūtate: qualiter ſit
inter epm̄ et eccl'iam diuidē
da. ¶ Et quidam regulari-
ter verum eſt q eps debet de
his ſcđm diuerſas ↄſuetudi
nes tertiam vel quartā por-
tionem habere. ¶ Sed con-
ſiderandu3 eſt diligēter vtrū
teſtator leget hoc modo: re-
linquo iſtud epiſcopo an re-
linquo iſtud eccleſie vel reli
quo iſtud epo et eccleſie: an
relinquo iſtud epo et illud ec
cleſie. In primo caſu diſtin-
guendum eſt vtrum reliqua
tur epo ab extraneo aut pro
pinquo. Si ab extraneo ge-
neraliter verum eſt q preſu-
mitur eſſe relictum intuitu
eccleſie non perſone: vnde ca
thedralis eccleſia de illo pōt
canonicam petere portione3
quemadmodum epo compe
tit ſua portio ſi aliquid eccl'e
reliquatur et hoc verum eſt
niſi teſtator exprimat q ve-
lit illud tm̄ eſſe ipſius non ec
cleſie: in quo caſu ſeruanda ē
diſpoſitio teſtatoris ſecus
autem ſi exprimat q velit eſ

ſe illud tm̄ eccleſie non epi: q3
priuata diſpoſitio teſtatoris
non poteſt generalem conſti
tutionem canonis immutare
Nec eſt contrariū qđ in cano
ne legitur: videlicet q pōtifi
ces quib9 ab extraneis aliqđ
aut cum eccleſia/ aut ſeque-
ſtratim dimittit̄ aut donatur
(q3 hoc ille q̄ donat pro redē
ptiōe aīe ſue: nō p9modo ſa
cerdotis pbat̄ offerre) nō q̄
ſi ſuū ꝓpriū ſ3 q̄ſi dimiſſum ec
cleſie inter facultates eccl'e
ↄputabūt qm̄ hoc eſt verū cū
teſtator ita ſeq̄ſtratim leget
illđ epo: qđ nō exprimit: vtrū
velit ad ep̄3 tm̄ n̄ ad eccleſia3
pertinere. Si vero relinquat
illud epo a propinquo non p̄
ſumitur eſſe relictum: non in
tuitu eccl'ie ſed pſone: niſi for
te cōtrariu3 pbaret̄ ⁊ de iſto
nihil pōt eccleſia petere invi
ta eius. ¶ Quod ſi relinqua
tur epo ⁊ eccleſie: de illo inter
ipſos canonica ē diuiſio facie
da. ¶ Si vero iſtud epo ⁊ il-
lud eccl'e relinquat̄ ſiue equa
lia ſiue ineq̄lia ſint relicta: re
ducēda ſunt ad diuiſione3 ca
nonicā inter epm̄ ⁊ eccl'ia3 ca
thedralē: niſi ambo velint eſ
ſe teſtatoris diſpoſitiōe con
tenti: quem ꝓpter vltime vo
luntatis fauorem ſatis decēſ
eſt obſuare: vbi neq3 fraus īt
uenit neq3 dolus nec quiſq̄3
nimiu3 defraudaretur debita

portione. Sec9 aūt ē ſi aliqđ
legetur epo: et aliq̄ capellis
vel mōaſterijs: aut alijs pijs
locis nā in hoc caſu qđ lega
tur epo eius eſt precipuū cu3
eccl'ia cathedrali: quēadmo
dum ſi cuilibet alij legaretur
⁊ de illis que alijs legantur
portionem canonicā nichilo-
minus obtinebit: qm̄ non eſt
tanta cōio inter epm̄ et inter
capellas ⁊ monaſteria ſeu a-
lia pia loca: quanta eſt inter
epm̄ ⁊ eccleſia3 cathedralem
cui ē ſpūali cōiugio copulat9
vnde q̄ acq̄rit eps nō illis ſ3
iſti tm̄ acq̄rit. ¶ Illud aute3
eſt generaliter obſeruandu3
circa eū q̄ pōt ꝓpriū poſſide
re prelationē vel adminiſtra
tionē eccl'e non habentem: q
ſi ei aliqđ relinquatur ſpecia
liter non ſolum a propinquo
verumetiam ab extraneo: in
telligitur eſſe relictum: non
intuitu eccleſie ſed perſone:
niſi pbatio in contrarium ap
pareret: et idcirco de illo nec
epo nec eccleſia pōt in vita
eius ſibi aliquid vendicare ⁊
hoc intelligitur eſſe veru3 cū
fraus minime procuratur: q̄
ſi detecta fuerit patrocinari
non debet. Idem epo tuſca-
no. ¶ In bonis pr̄is matris
⁊ aue habet quis debitam
iure nature in qua grauari
nequit: et filius rogatus de
reſtituenda hereditate ſub

conditione detrahit debitu3
iure nature: ⁊ trebellianicam
in qua computantur fructus
poſt litis cōteſtationem per
cepti Capitulum.xvi.

RAinuci9 de Clera dn̄-
as habens filias Alte
rochā videlicet ⁊ Adiectam
matrem inſup Cle[ri]m: ⁊ vxo
re3 noīe adelaſia3: in extremi
poſitus cōdidit teſtamentu3
Alteroche filie puberi vltra
dotē quā ei dederat: domum
et quēdā hortum in eodē te-
ſtamento relinquens. Adie-
cte vero īpuberi reliquit ce-
tera bona ſua: adijciens vt
Alterocha et ſoboles quam
geſtabat in vtero eidem im-
puberi ſuccederent ſi abſq3
liberis moreret̄. Mortuo ita
q3 teſtatore: tutores impube
ris eam cum omnibus bonis
eidem relictis a patre: iure
longobardo: cuidam. P. no-
mine tradiderunt que filium
ex eo ſuſcipiens tandem ſine
liberis eſt defuncta: cuius
bona idem. P. maritus eius
ſuperſtes aliquanto tempo-
re poſſedit in pace. qui cum a
lia muliere matrimonium cō
trahens et filios ſuſcipiens
ex eadem diem clauſit extre
mum Poſtmodum inter Al-
terocham et filiū eius ex vna
parte: et filios eiuſdem. P. et
Raineriū tutore3 eoꝝ ex alte
ra: ſup bonis predictis eiuſ-

dē. Adiecte ſuſcitata mate=
ria queſtionis:ceperūt coraꝫ
G.iudice tuſcañ.adinuiceꝫ li
tigare:corā q̄ Alterocha ⁊ fi
lius eius bona quōdā Rainu
cij tanq̄ꝫ ex cauſa fidei com=
miſſi vel ſubſtitutōis ſibi de
bita petierunt/tutore filioꝝ
predicti.P.ex aduerſo dicen
te:ꝙ obſtabat illis annalis p̄
ſcriptio vſucapio ꝓ dote : ac
longi temporis ſilentiū diu=
turnum. Inſuper allegabat
ꝙ de bonis illis tam tertia
Clere matris teſtatoris : et
tertia.Adela ſie vxoris eiuſ=
dē q̄ꝫ quarta ꝑ trebellianum
noie ipſius Adiecte erant añ
oia deducende.Dictus vero
iudex ſupradictum Raineriū
tutorio noie pupilloꝝ i reſti
tutione bonoꝝ Rainucij con
demnauit : tertia clere prio
deducta:quā adiecte ac viro
ſuo donauerat:de q̄ in ſubſti
tutione quā fecit rainuci⁹ nō
videtur aliq̄ten⁹ cogitaſſe de
ducta quoqꝫ tertia Adelaſie
quam ipſa.P.vendiderat ſu=
pradicto precepit etiā idem
iudex de his rebus illas ter
tias deducendas de quibus
deduci poterant ſcđm tuſca
ne ꝯſu etudinem ciuitatis.
Deduci preterea q̄rtam per
trebellianum idem iudex in
iunxit:cum etiam quilibet ex
traneus reſtitutione graua=
tus:eam deducere potuiſſet
ſed vtraqꝫ ps ab illa ſnia pro
uocauit:⁊ infra.¶ Cū autem
corā.G.diacono cardi.audi=
tore a nobis ꝯceſſo:fuiſſꝫ diu
tius litigatū:ipſe de mādato
nr̄o ſniam ſupradicti iudicis
videlꝫ in eo ꝙ dixit tertiam
Clere ⁊ tertiam Adelaſie in
tegraliter deducendas pro=
nunciauit iniuſtam:⁊ ab ea le
gitime prouocatum:diffiniēſ
ſic illas tertias deducendas
vt legitīa portio iure nature
debita Alteroche illi ſalua
ſit in vtraqꝫ:ad cuius reſti=
tutionem dictum Raineriū
condemnauit.In eo vero ꝙ
quartam per trebellianū idē
iudex cēſuit retinēdam ſniaꝫ
confirmauit eiuſdem ita vi=
delꝫ ꝙ fruct⁹ de bonis ipſius
a tp̄e li.conteſt.percepti a p̄=
dicto.P.et filijs eius poſt
mortem Adiecte cōputentur
in ea qui ſi ſuffecerint ad q̄r
tam ⁊ fructus eius/eo nomi
ne alia deductio nulla fiat:a=
lioquin iuxta quantitatem
fructuum perceptorum com
putationis rō habeatur.
Mr vero pater Adiecte ipſaꝫ
in legitima nō potuit aggra
uare:legitimam ipſaꝫ videlꝫ
eius partis que ſibi debebat
ab inteſtato deducendam ce
ſuit:⁊ etiam retinendam:ita
ꝙ deductio fiat tantūmodo
de his rebus de quibus ſcđꝫ
tuſcane conſuetudinem ciui

tatis fieri conſueuit. In eo
autem ꝙ prenoiatus iudex
condemnauit Rainerium no
mine pupilloꝝ ad reſidui re
ſtōneꝫ Alteroche ac ei⁹ filio
faciēdā:ipſius ſniaꝫ cōfirma
uit. ¶ Nos igit̄ eiuſdē cardi
nalis ſententiā ratā habētes
ipſaꝫ auc.apl̄ica cōfirmam⁹.
Greg.ix.nouiom̄. epiſcopo
¶ Epiſ cōpellit fidei cōmiſ=
ſarios ſeu executores teſta=
menti ad exequēdas pias vo
luntates defunctoꝝ: ēt ſi te=
ſtator hoc interdixiſſet.

Capitulum.xvij.

Tua nobis.f.intimauit ꝙ
nōnulli tā religioſi q̄ꝫ
clerici ſeculares ⁊ laici/pecu
niā et alia bona que ꝑ manuſ
eoꝝ ex teſtamētꝫ decedētiuꝫ
debēt i vſus pios expēdi: nō
dubitāt alijs vſib⁹ applicare
¶ Cū igit̄ i oib⁹ pijs volūta
tib⁹ ſit ꝑ locorū ep̄os ꝓuiden
dū vt ſcđꝫ defuncti volūtatē
vniuerſa procedāt:licet etiaꝫ
a teſtatoribus id ꝯtingeret i
terdici mandamus quaten⁹
executores teſtamentorum
hmōi vt bona ipſa fideliter ⁊
plenarie in vſus predictos ex
pendant monitione pre. com
pellas. Idē. ¶ Filius roga
tus reſtituere hereditatem
detrahit tertiā iure nature ⁊
quartam trebellianicā:in qui
bus pōt legata relinquere:
heredes inſtituere:et penaꝫ
imponere. Capitulū.xviij.

Rynaldus peponis fi=
lius heres ab ipſo inſti=
tutus hoc mō vt patruis ſu=
is hereditatem reſtitueret ſi
abſqꝫ filijs maſculis morere
tur cū eis (mortuo pepone)
ſuper quibuſdā bonis here=
ditatis eiuſdem in tres arbi
tros compromiſit quoꝝ duo
mortuo reliquo(ꝓut ex for=
ma compromiſſi poterāt)ꝓ=
cedentes.taliter arbitrati fu
erunt:ꝙ neutra pars habe=
ret licentiā transferendi q̄cū
qꝫ mō in aliū res p̄dictas:ni=
ſi i eorum filios maſculos ex
ipſis legitime deſcendētes:
⁊ qđ cōtra hoc fieret non va
leret. ¶ Porro dictus.R.pro
lē nō hñs condidit teſtamen
tum:in quo medietatem par
tis ſue de rebus predictis q̄
buſdam auunculis ſuis : aliā
vero medietatem et reliqua
bona paterna vni ex patruis
ſuis et eius filijs legauit:ad
ijciens vt bona in quibus
ex teſtamento vel ab inteſta
to dicti heredes.R. poſſent
ſuccedere ſi venirent contra
legatum dictis auunculis ſu
is debitum:ad ipſos pro de=
terminatis portionibus de=
uenirent. ¶ Demum eodem
R.nature debitum perſoluē
te:ac vno ex patruis heredi
tatem adeunte predictam:cū
dicti auunculi aduerſus eum

ad tua nobis . ade . c. ad
miniſtratores com: tri fe
22. de refer.

dem patruum ac filios eius
coram iudice cõmunitatis vr
benetañ. mouerunt queſtio=
nem : petendo pro rata que
ipſos contingit legatum pre
dictum ⁊ reſtitui eis ſi con=
tra ipſum illi venirent quecũ
qꝫ occaſione teſtamenti eiuſ
dem. R. ad ipſos ꝑuenerant
vel poterant perueniſſe.
¶ Prefatus iudex ab illorũ
ĩpetitione ſup legato ipſos
abſoluẽs: ad reſtitutionẽ a=
liorum bonorũ ſĩaliter con=
demnauit eoſdeꝫ. ¶ A cuius
ſnĩa cum ambe ꝑtes noſtram
audientiam appellaſſent : pe
tente vtraqꝫ ꝑte dicti iudicis
ſententiaꝫ infirmari: q̃tenus
ↄtra ſe fuerat promulgata: ⁊
quatenus ꝓ ſe faciebat execu
tioni mandari. ¶ Dilectꝰ. f. n.
G. ſcti nicolai in carcere tul=
lianeñ. diaco. cardi. lite coraꝫ
ſe legitime cõteſtata qm̃ idẽ
R. habebat in bonis quõdã
peponis pr̃is ſui tertiaꝫ par
tem debitam iure nature: in
qua grauari nequiuit: necnõ
quartam trebellianicam quã
quilibet extraneus reſtitu=
tione grauatus deducere po
tuiſſet: propter quod in rebꝰ
predictis auunculis legatis
portiones eaſdeꝫ habuit. R.
prefatus eaſqꝫ potuit in vlti
ma voluntate legare: ac per
hoc legatum tenuit vſqꝫ ad
tertiam et quartaꝫ prefatas
lꝫ ipſas non expreſſerit in le
gando: pronunciauit (nõ ob=
ſtante premiſſo arbitrio q̄ ne
legatum teneret non pote=
rat ĩpedire) iudicẽ ipm̃ in eo
ꝙ ſuper hoc dictum patruũ
in totũ abſoluit qui confeſſꝰ
eſt ſe pro medietate poſſide
re predicta perperam iudi=
caſſe: cõdemnauitqꝫ ipm̃ ad
reſtitutioneꝫ medietatis ter
tie et quarte partis ipſiꝰ le=
gati pro rata que dictos auũ
culos de ipſo contingit: ⁊ in re
ſiduo prefati iudicis ſenten=
tiam confirmauit. ¶ Ceterũ
in eo ꝙ idem iudex dictum
patruum et eius filios tota=
liter in aliis que in ſecundo
articulo petita fuerant cõdẽ
narat: male ipſuꝫ pronunciaſ
ſe decreuit: q2 filij eius con=
tra voluntateꝫ teſtatoris nõ
inueniuntur aliquid commi=
ſiſſe: cum nihil de petitis re=
perti fuerit poſſidere. ¶ Ce=
rum ĩ portione quã patruus
habebat in bonis illis ratio
ne quarte et tertie predicto
rum quas. R. habuit in bonis
eiſdem: in quibus eius inſti=
tutio et legatio ac adiectio
pene tenebat : pro rata eoſ=
dem auunculos contingente
de predicto legato confirma
uit ſententiam iudicis ſupra
dicti. ¶ Eodem patruo et
filiis in reſiduo abſolutis et
ſaluo nichilominus ei ex lu=

re inſtitutionis beneficio le
gis falcidie in reſtitutione ꝑ
fati legati : ſi infra tempus
legitimum voluntati parue=
rit teſtatoris. Cum inuenta=
rium fecerit et contra volun=
tatem teſtatoris lex falcidia
inducatur. ¶ Nos itaqꝫ ipſiꝰ
cardi. ſententiam ratam ha=
bentes eam auc. ap. confir=
mamus. Idem. ¶ Executor
teſtamentarius qui ſuſce=
pit illud officium exequi cõ
pellitur. Capitulum. xix.
Iohannes clericus ⁊ et
R. laicus executores
vltime voluntatis. G. clerici
ſancte crucis: qui venerabi=
libus ⁊ piis locis de bonis
ſuis in vltima voluntate le=
gauit: mandans inſuper ſa=
tiſfieri creditoribus per eoſ
dem. ¶ Poſt mandatum ſu=
ſceptum per dioceſanum co=
gi debent teſtatoris explere
vltimam voluntatem. Idem
¶ Ponit quedam legata in
quibus non ſoluitur canoni
ca portio niſi fiat in fraudem
Capitulum. xx.
De his que in ornamen
tis/vel pro cereis : ſeu
fabrica (luminaribus/ anni=
uerſario ſeptimo. xx. xxx. die
ſiue aliis ad perpetuum cul
tum diuinum legantur eccle
ſiis vel reliquis piis locis:
canonica portio. ¶ (Dummo
do in fraudem non fiat vt ea
ep̃s ſeu parrochialis eccle=
ſia debeat defraudari) dedu
ci non debet. ¶ De ſucceſſio
nibus ab inteſtato. ¶ Ex con=
cilio apud alten. habito.
¶ Clericus bona propria da
re poteſt cui vult. ſed ſi dece
dat inteſtatus et non habet
conſanguineos: ſuccedit ec=
cleſia. h. d. iuncta glo.
Capitulum primum
Ed hoc ibidem inuen=
tum eſt de ep̃is preſby
teris ⁊ clericis: ſi per heredi=
tatem vel alio modo intuitu
perſone aliquid acquiſierint
donare eis liceat cui volue=
rint dum viuunt. ¶ Si auteꝫ
ante obierint q̃ꝫ hoc fecerint
altari cui ſeruiunt oia ꝑpe=
tuo ſanctificentur ⁊ ĩ ius eiꝰ
tradantur. ¶ Ex concilio tri=
bus. ¶ Si clericus ſeruus pbr̃
factus inteſtatus decedat
eius bona diuidantur ſcd̃m
formam hic contentam. h. d.
ſcd̃m intellectum ſingulareꝫ
qui hodie etiam tenet.
Capitulum ſecundum.
Ancto cõcilio allatũ ẽ
ꝙ q̃daꝫ laici improbe
agũt ↄtra pbr̃os ſuos: ita vt
de morientiuꝫ pbr̃oꝝ ſubſtã
tia ꝑtes ſibi vẽdicẽt ſicut de
ꝓpriis ſeruis. ¶ Interdicimꝰ
itaqꝫ ne hoc vlteriꝰ fiat: ſꝫ ſi=
cuti liberi facti ſunt ad ſuſci
piẽdũ gradũ ⁊ agenduꝫ offi=
cium diuinũ: ita nil ab eis ꝑter

dinum officiũ exigat. ¶ Pe-
culiũ ꝓ eo ipoꝝ diuidatur ĩ q̃t
tuor ptes: q̃rũ vna epõ: alte-
ra eccleſie: tertia pauperibus
quarta parentibus aſſignet
⁊ ſi non ſint idonei parentes
epũs eã recipiat: ⁊ ĩ vſuꝫ eccle
ſie diligenter diſtribuat.
¶ Et ſi quis contra hoc pſũ-
pſerit: anathematizet. Anno.
iij. murneñ. epõ. ¶ Aſtringen
do duos notabiles ⁊ ſingula
res intellectus huiꝰ. c. ſũmat
ſcd̃m quẽlibet intellectum.
Et primo ſic. Valet teſtamen
tum ad pias cauſas conditũ
per verba enũciatiua etiam
propter aliud prolata q̃zq̃z
ſucceſſio ſeu teſtatio veniat
ad excluſionẽ alterius eccle-
ſie vel aliter ſcd̃m aliũ in-
tellectum: ⁊ ſic per vnum te-
ſtem de veritate et ꝓ ↄfeſſio
nẽ etiã incidẽter factã ꝓbat
oblatio: etiã quo ad effectuꝫ
conſequendi bona oblata.
Capitulum. iij.

Cum dilectus filius ab
bas de briſia pro cauſa
quam aduerſus epm̃ aduen̄.
habebat diutius expectaſſet
abbas propoſuit antedictus
ꝙ archipbr̃ de altero ad ꝑ-
ticipationem orationum mona
ſterio de briſia obtulit ſe et
ſua: et infra. ¶ Sufficienter
intelleximus eſſe probatum
ꝙ dictus archipbr̃ agens in
extremis velut vltimam ex-
primens voluntatem / aſſeru
it ſe ⁊ ſua monaſterio con-
tuliſſe. vñ cũ req̃ſitus eſſet vt
conderet teſtamentuꝫ reſpõ
dit ſe non poſſe teſtari: q: ſe ⁊
ſua contulerat monaſterio
ſepedicto: ⁊ lꝫ vnꝰ teſtis ſolũ
dixerit ſe vidiſſe qñ ſe et ſua
obtulit monaſterio: q: tñ alij
teſtes dixerunt ſe audiuiſſe
ipm̃ ĩ abbatis pñtia qd̃ ꝑ-
dictum eſt ↄfitẽtẽ: non tanq̃ꝫ
ſufficienter probantes: ſed
tanq̃ꝫ vehementer adminicu
lantes aſſertionem abbatis
plurimum adiuuabãt. ¶ Ex
vero pars epĩ aſſerebat ſe vel
le probare: ꝙ dictus archi-
pbr̃ in extremis laborãs tan
q̃ꝫ freneticus alienatus erat
a mente: vnde non valuit qd̃
expreſſit. ¶ Nos cauſam illã
tibi ſub hac forma duximꝰ cõ-
mittendam: ꝙ niſi prefatus
epũs legitie ꝓbauerit ſepedi/
ctum archipbrm̃ ſue mentis
cõpotẽ nõ fuiſſe: cum vltimã
voluntatẽ expſſit ſuper ĩpeti
tione monaſterij perpetuuꝫ
ei ſilentium imponatur: et cõ
pellatur reſtituere monaſte
rio q̃cunqꝫ de bonis ipſius
archipbr̃i vel etiam monaſte
rij occupauit. Si vero legiti
me probauerit archpbrm̃ q̃
ſuper vltima voluntate pre-
miſſa ſunt alienata mente di
xiſſe / ad faciẽdã ei noĩe par-
rochialis eccl̃ie (cuiꝰ ipſe ad

miniſtrationeꝫ geſſerat dũ vi
xiſſet) reſtitutionem bonorũ
q̃ ipſiꝰ archipbr̃i fuerãt mo-
naſteriũ cõdẽnetur: cum ideꝫ
archipbr̃ ab inteſtato deceſ
ſerit: ipſiqꝫ monaſterio ſuꝑ ĩ
petitione epĩ ſilentiũ ĩpona-
tur. ¶ De ſepulturis. Leo
iij. ¶ Decedens inteſtatus
ſepelitur in ſepulchro maio
rum vel vbi eligitur ſepultu
ra parrochialis tamẽ eccle-
ſie habebit canonicam por-
tionem eius qd̃ relinquit ec
cleſie ſepulture. h. d. ſcd̃m ve
riorẽ ĩtellectũ. Capitulum. j.

Nos inſtituta
maiorũ patrũ
ↄſiderantes:
ſtatuimus
vnũquẽqꝫ in
maiorũ ſuorũ
ſepulchris ia
cere: vt pr̃iarchaꝝ exitus do
cet. ¶ Nulli tñ negamus pro
priaꝫ eligere ſepulturã ⁊ etiã
alienam: dñs eñ ⁊ magr̃ alie
nam elegit vt propriã. ¶ Sꝫ
q: dignus eſt operarius mer
cede ſua tertiam partem ſui
iudicij illi eccleſie dari cenſe
mus in qua celeſti pabulo re
fici conſueuit: vt iuxta apl̃m
ſint conſolationum ſocij: vt
fuerunt paſſionum ⁊ ſic demũ
vbicunqꝫ libitum fuerit eli-
gat ſepulturã. Aliter ne fiat
aucto. dñi noſtri qui ꝑ ꝓphe
tam locutꝰ eſt dicẽs. Ne tranſ
grediaris termios ãtiq̃s q̃s
poſuerunt pr̃es tui: ſub ana
thematis vĩculo deteſtamur
⁊ cõtradicimus. Leo papa
oĩbus fidelibus ꝑ dardaniaꝫ
cõſtitutis. ¶ Qui conuertit
ad monaſterium medietateꝫ
bonorũ q̃ ꝓpia ſua diſpoſuit
tenetur relinq̃re eccl̃ie par-
rochiali. Capitulum. ij.

Relatũ eſt auribus no-
ſtris: ⁊ infra. ¶ Man/
damus: vt quicũqꝫ ãmodo in
monaſterio cõuerti voluerit
ſiue in morte ſiue in vita oĩm
rerum ⁊ poſſeſſionũ quas ꝓ
ſalute anime ſue decreuerit
diſponere: medietatẽ eccle/
ſie ad quã dinoſcitur pertine
re relinquat. Anno. iij. Genu
eñ. archiepõ. ¶ Vbi q̃s ſepul
chro maiorum relicto eligit
ſepulchrum in loco minus re
ligioſo dolo inductus ſeu ex
cõtẽptu: ſeu nõ dimiſſa eccle
ſie ſue canonica portiõe expſ
ſe vel tacite: non tꝫ electio. h.
d. ſaluando iſtum textum q̃z
tũ fieri poteſt. Capitulũ. iij.

Paternitatem tuam
non credimus ignora/
re mortuorum ſepulchra ⁊ ci
miteria apud illas eccl̃ias ⁊
monaſteria ex antiquo eſſe
diſpoſita: in quibus religio-
ſoꝝ fratrũ cõuentus ſunt cõ
ſtituti: ⁊ orões atqꝫ miſſaruꝫ
ſolemnia tam pro viuis q̃ꝫ ꝓ
defunctis frequentius cele/

biãtur vñ ip ſoꝝ deuotõi ⁊ ex
treme voluntati qui apud hu
iuſmodi eccleſias ſepeliri de
ſiderãt: minime cõtradicẽdũ
eſt. Quiꝓo ſlictis antiquis
eccleſijs/⁊ patrũ/ aliorumq̃
parentum ſuorũ ſepulchris ꝯ
tra cõſuetudinem patrũ vete
ris teſtamẽti q̃ cum patrib⁹
ſuis ſepulti eſſe legũtur/ ad
noua ⁊ minus religioſa loca
ſe transferũt: irratiõabiliter
⁊ cõtra antiquã inſtitutionẽ
facere videãtur. Unde ſi ꝑ.
de caſtello contra antiquã ⁊
rõnabilem cõſuetudinem ali
quid ꝺ corꝑe ſuo ſepeliendo
mandauit: hoc non ꝑiudicat
ratiõi ſed viribꝰ debꝫ carere
Quocirca mandam⁹ qua=
tenus corpus ipi⁹ monachis
ſancti ſtephani reddi facias
⁊ cũ ſuis patribus ſepeliri.
Alexander tertius epõ ſpa.
Si quis i egritudine de q
decedit offert ſe ⁊ ſua mõaſte
rio eccl'ia prochialis hꝫ inde
canõicã portiõem ſecus ſi in
ſanitate.

Capitulum quartum.

DE his qui in infirmita
te vel ſanitate cum bo
nis ſuis ad religioſa loca ſe
trãſferũt. nichil tibi vꝫ eccleſi
js quibus receperunt ſalutꝫ
pabula relinquẽtes: hoc tue
volumus prudentie innote=
ſcere: ꝙ ſi in egritudine ipſa
ad religionem tranſeant dũ=
modo de egritudine illa dece
dant: de bonis ſuis ipſis ec
cleſijs a quibus aſſumpti fu
erint canonica debet portio
exhiberi. Si vero ad reli=
gioſa loca ſe in ſanitate trã=
ſtulerint de his que locis ip
ſis cõferrent cogi nõ poſſũt
aliquid preſcriptis eccleſijs
impartiri: quia liberũ ẽ eis
tunc bona ſua non ſolum reli
gioſis ſed etiam quibuſlibet
priuatis ꝯferre pſõis. Idem
Qui ſepeliuit prochianum
alienum quẽ ſepelire non de
bet: coguntur reſtituere cor
pus: ⁊ q̃ ratione ipſius obti=
nuerit. h. d. cũ. c. ſequẽti. ex.

EX parte canonicoꝝ obli=
gẽ. nobis ẽ intimatũ ꝙ
prior de inſula quendam par
rochianum ſuum poſt appel
lationem ad nos factã in ſua
eccleſia ſepeliuit: ⁊ infra.
Mandamus quatenus p̃
fatum priorem compellas vt
memoratis canonicis predi=
cti parrochiani corpus reſti
tuat: et exinde amicabiliter
conueniat cum eiſdem.
Idẽ decano ⁊ magiſtro R.
rauennat.
Summatum eſt vt. s. cap.
proximo. Capitulum tertium.

CUm liberum ſit et infra.
Ad audientiam no=
ſtram peruenit ex conqueſti
one abbatis ⁊ frm ſcti mar=
tini laudoñ. ꝙ cũ pbr quidã

corpus cuiuſdã mulieris (ꝓ
ut in vltima voluntate diſpo
ſuit) ad eãdẽ eccl'iam ſepeli=
endam deferret: mõachi ſan
cti vincẽtij laudoñ. corp⁹ ipi⁹
violenter rapere/⁊ in eccl'ia
ſua ſepelire minime dubita=
runt ⁊ infra. Mandamus q̃
tenus ſi ita eſſe inueneritis:
prefatos monachos compel
latis vt oſſa prefate mulierꝭ
⁊ beneficia que occaſione ſe
pulture ipſius recepiſſe no=
ſcuntur memoratis fratrib⁹
cum integritate reſtituant: ⁊
de cetero talia non preſumãt
Lucius tertius. Mulier
nupta libere poteſt ſibi eli=
gere ſepulturam.

Capitulum. viij

DE vxore vero vtrum
quemadmodum vir li
beram debet habere ſepul/
turam: nobis videtur ꝙ nul/
la ſuper hoc inter virũ ⁊ mu/
lierem ſit facienda diſtinctio
ſz vtriq̃ in caſu iſto equalem
eſſe credimus facultatẽ: cũ
electio iſta ad eum poti⁹ ſta
tum pertineat/in quo mulier
ſoluitur a lege viri.
Pr filios impuberes vbi
voluerit põt ſepeliri facere:
ſi hoc hꝫ conſuetudo. h. d.
Utrum autem pr quo ma
gis voluerit minores filios
valeat ſepelire non inuenim⁹
a ſãctis patribus diffinitum
ꝓpterea terre conſuetu/
dini decernim⁹ relinquẽdum
Idẽ ꝓpoſito ⁊ caplo fauẽti.
Si parrochianus eccleſie
cathedralis alibi ſepelitur ꝺ
ipſius funeralib⁹ ſeu relictis
eccl'ie ſepulture debet quar
ta caplo eccl'ie cathedralis.

CUm ſup q̃dã Ca. viij
caplo: ⁊ ifra. Preſẽtiũ
auc. ſtatuim⁹ vt ſi aliquẽ par
rochianoꝝ vroꝝ alibi conti=
gerit eligere ſepulturã: de te
ſtamẽto ipſius quarta vobis
portio relinquat. Clemens.
iij. In quãtitate canonice
q̃ debet eccl'ie prochiali ſtat
loci cõſuetudini. Capitu. ix.

CErtificari voluiſti a no
bis quõ illa clauſula
que in priuilegijs ſolet appo
ni ſalua iuſticia illarum eccle
ſiarum a quibus mortuorum
corpora aſſumuntur: intelligi
debeat et exponi. Cum au
tem ſuper hoc articulo di=
uerſa anteceſſorum noſtro=
rum manauerint iſtituta leo
ne iuſticiam illam q̃nq̃ ter=
tiam partem/q̃nq̃ mediam:
⁊ vrbano quartam fore cenſẽ
tibus. Nos tale prebemus in
hac varietate r̃nſum: vt ſicut
beatus hieronimus inquit
vnaq̃q̃ ꝓuincia in ſuo ſenſu
abũdet: ſm rõnabilẽ conſue=
tudinẽ regionis: illa iuſticia
circa medietatẽ vel tertiam
aut quartã partẽ ꝑ locorũ di
uerſitatibus attendatur. In
.f. iiij.

nocentius. iij. epiſcopo clare
monteñ. ⁊ abbati maurieñ.
¶ Priuilegiati ſuper iure fu
nerādi ſepelire poſſunt illos
qui apud eos eligunt ſepul
turam ſoluendo tamen cano
nicā portionem eccleſie paro
chiali. Si vero alios ſepeli-
unt tenentur reſtituere quic
quid occaſione funeris rece
perunt. Capitulum decimū.

In noſtra preſentia con
ſtitutis priore eccleſie
montis ferrādi: ⁊ ꝓcuratore
hoſpitalarioꝝ claremonteñ.
dioce. idem prior ꝓpoſuit: ꝙ
ꝑdicti hoſpitalarij quoſdam
parrochianos ſuos quorum
duo erant infra annos legiti
mos receperunt ad eccleſia
ſticā ſepulturaꝫ. ¶ Econtra
predictus propoſuit ꝓcura-
tor. ꝙ taꝫ ex priuilegio q̄ꝫ ex
indulgentia ſpeciali licet ho
ſpitalarijs oēs paſſiꝫ preter
excōicatos ⁊ interdictos ad
eccl'iaſticā ſepulturā recipe-
re: q̄ apud illos elegerint ſe
peliri fideiq̄ꝫ cōmiſſa in vlti
ma volūtate relicta poſſunt
licēter accipe: ſoluta tm̄mo-
do quarta parrochiali eccle
ſie: de cuius parrochia mor-
tuoꝝ corpora aſſumunt̄ pre-
terq̄ꝫ de equis et armis q̄ in
dulta ſunt ipſis in ſubſidiuꝫ
terre ſctē: de q̄bus quartam
deducere nō tenent̄: ⁊ infra.
¶ Talē ſup his duxim⁹ ſen-
tentiā ꝓferēdā: ꝙ ꝑdicti ho-
ſpitalarij de cetero non reci-
piant parrochianos eccleſie
ſupradicte ad eccleſiaſticam
ſepulturaꝫ: niſi apud eos ele
gerint ſepeliri: et tunc parro
chialis eccleſia de oblatio-
nibus lectis et alijs que de-
functus pro aīa ſua in vltima
diſpoſitione reliquit preterq̄ꝫ
de equis et armis recipiat
quartam partem: et hoſpita
larij reſiduum habeant niſi
dolo vel fraude eorum defū-
ctus inductus fuerit ad diſ-
poſitioneꝫ hmōi faciendam
Nichilominus ipſius hoſpi
talarijs iniūgentes: vt de q̄r
ta trium miliuꝫ ſolidoꝝ pri-
ori ſatiſfaciāt memorato: cū
conſtet eos a parrochianis
eius illos ſolidos recepiſſe:
niſi ſit ſufficienter oñſum ꝙ
coꝝ oblati vel conuerſi fuiſ
ſent Eiſdemq̄ꝫ ꝑterea dixi-
mus iniūgendum ꝙ niſi ꝓba
uerint ꝙ Gu. ꝓchian⁹ prio
ris q̄ fuit interfect⁹ i capis
apud ipſos elegerit ſepultu
rā: vniuerſa q̄ ipſius intuitu
receperīt: priori reſtituāt me
morato. alioqui quartā par-
tem ſolūmodo reſtituere te-
neant̄. Pro illis ꝟo q̄s ꝯſtat
īfra ānos legitimos deceſſiſ
ſe q̄ ſepulture eoꝝ grā rece-
perunt/ reſtituant vniuerſa.
I dē archiepō turoñ. ¶ Ca-
ſualiter mortu⁹ priuari non

debet eccl'iaſtica ſepultura.
Capitulum vndecimum.

Ex parte parentuꝫ. M.
nobis eſt intimatum: ꝙ
cū nobilis vir dñs. B. de iſula
butardi eidē poſuiſſet inſidi
as quā ſollicitauerat ſepe de
ſtupro. ⁊ ipā gartionib⁹ q̄ eā
rape nitebantur ſuper quē-
dam pōtem occurreret: tādē
fugiens manus illoꝝ in am-
nē de ponte cadens fuit caſu
ſubmerſa. ¶ Quocirca man
damus quatenus cū illa non
ſpōte ꝑcipitauerit ſe de pon
te: ſed (ſicut ſupius eſt expꝫſ-
ſum) caſu ceciderit: corp⁹ ei⁹
tradi facias ſepulture. ꝑſer-
tim cuꝫ ex honeſta cā fugiſſe
noſcatur: ⁊ cui cōicabatur vi
uenti: cōicandum ſit tam de
functe. I dē iudroſieñ. archie.
¶ Si oſſa excōicatoruꝫ ſunt
ſepulta in eccl'iaſtico cimite
rio ⁊ diſcerni poſſunt. debent
exumari et proici: alias ſecus
Capitulum duodecimum.

Sacris eſt canonibus i
ſtitutuꝫ: vt quibus nō
cōicauimus viuis nō cōmu-
nicemus defunctis: ⁊ vt care
ant eccl'iaſtica ſepultura qui
prius erāt ab eccl'iaſtica vni
tate ꝑciſi: nec i articulo mor
tis eccleſie recōciliati fuerit
¶ Unde ſi cōtingat iterdum
ꝙ vel excōicatoruꝫ corpora ꝑ
violētiā aliq̄ruꝫ vel alio caſu
in cimiterio eccleſiaſtico tu-
mulentur: ſi ab alioꝝ corpori
bus diſcerni poterunt: exhu
mari debent/ ⁊ ꝓcul ab eccle
ſiaſtica ſepultura iactari.
¶ Quod ſi diſcerni non pote
runt: expedire nō credimus
vt cū excommunicatorum oſ
ſib⁹ corpora extumulētur fi-
deliū: cū licet nō obſit iuſtis
ſepultura nulla vl' vilis: ipiſ
famē celebris vl' ſpecioſa nō
proſit. Innocentius tertius
epiſcopo magaloñ.
¶ Terra cimiteriata pro ſe
pultura fodienda vendi non
debet. Capitulum tredecimū

Abolende conſuetudi
nis peruerſitas apud
montem peſſulanum (vt dici
tur) inoleuit: vt decedentib⁹
non prius permittatur effo-
di ſepultura: q̄ꝫ ꝓ terra in q̄
ſepeliendi ſunt certum preci
um eccleſie perſoluatur: ⁊ if.
¶ Mandamus quatenus cū
loci dioceſanus exiſtas: inhi
beas clericis ne quicq̄ꝫ oīno
preſumant exigere hac de cā
Gregorius nonus epiſco. n.
¶ Excōmunicat⁹ qui per ſu
uꝫ pbr̄m fuit abſolut⁹ in mor
te/ in cimiterio ſepeliri debꝫ
⁊ ad ſatiſfaciēdū cogit̄ here
Parrochia (des. c. xiiij
no tuo q̄ excōicat⁹ pro
manifeſtis exceſſibus videlꝫ
ꝓ homicidio: incendio: violē
ta manuū iniectiōe i ꝑſonas
eccl'iaſticas. eccl'iarū violati

one/vel iceſtu fuit dū ageret in extremis p preſbiteruʒ ſuum iuxta formaʒ eccľe abſolutus: nō debent cimiterium ⁊ alia eccľe ſuffragia denegari. ¶ Sed eiꝰ heredes ⁊ ppinqui ad quos bona peruenerūt ipſius/ vt p eodeʒ ſatiſfaciant: cen. ſunt eccľe. compellendi. ¶ De prochijs ⁊ alienis prochianis. Ex cōci. aphric.

¶ Inter epm ſubſtitutū epiſcopo heretico ⁊ ipm epʒ hereticum reuerſum ⁊ ex d. ſhē ſatione receptuʒ diuidit epiſcopatꝰ mō hic expoſito. cap. i.

Si epſ ex donatiſtꝫ ad catholicam vnitatem ē conuerſus equaliter iter ſe diuidant eas que ſic inuente fuerint: vbi ābe partes fuerint id eſt. vt alia loca ad illū: alia ad aliuni ptineant. ita vt ille diuidat q̄ ampliꝰ tpis in epiſcopatu habʒ ⁊ minor eligat. ¶ Quod ſi forte vnꝰ fuerit locus: ad eū ptineat quē plebs elegerit. ¶ Sed ſi antiq̄ catholici ſuum voluerint/ ⁊ illi ſuum q̄ ex donatiſtis cōuerſi ſunt: plurimoꝝ volūtas paucioribus pferatur. ¶ Si aūt ptes eq̄les ſunt maioris tēporis epo deputet. ¶ Si autem iſta plurima loca inueniuntur in quibus ambe partes fuerint: vt non poſſint eq̄liter diuidi: velut ſi in impari numero fuerint diſtributꝫ locis qui parem habent nūerum: quicunqʒ locus remanſerit: hoc i eo ſeruetur quod dictum eſt cuʒ de vno loco ſuperius tractaretur.

¶ Ex concilio nanetenſi.

¶ Preſbiteri prochiales in dominicis diebus ⁊ feſtiuis parrochianos alienos ad miſſas admittere non debēt ſi ex contemptu ad eorum eccleſiam acceſſerint. Capitulum. ii.

Ut dominicis vel feſtiuis diebus preſbiteri anteq̄ʒ miſſam celebrent plebem interrogent: ſi alterius parrochianus in eccleſia ſit qui proprio contempto pſbitero ibi velit miſſam audire: quem ſi inuenerint ſtatim ab eccleſia abijciant. Adri. pa.

¶ Epiſcopus parrochianum alterius ſine ipſius licētia ordinare non poteſt: nec eum aliter iudicare. Capitulum. iij.

Nullus epiſcopus alterius parrochianum iudicare preſumat: ⁊ inf. ¶ Ni qui euʒ ordinare non potuit nec iudicare pt. Urbanus. iij.

¶ Fines prochiaꝝ de quibꝰ cōſtat vel finibus cohereutia cōſcribi nō pōt. Ca. iiij.

Sup eo ꝟo quod apud vos intelleximus dubitari an quod de finibus et blaq̄ finibus coherent non pſcribendis ſtatutum p canones eſſe dinoſcitur: ſit in parrochiaruʒ limitibꝰ ſicut in pui cialibus admittenduʒ. ¶ Reſpōdemꝰ q̄ bn̄ videt in vtroq̄ʒ ſeruādū ſi fines legitima pbatiōe vel aľs indubitata fide cōſtitit eccľiaſtica ordinatione ſtatutos. Celeſti. iij.

¶ Si parrochianꝰ ſeu diocezanꝰ domicilium trāſferat: prius plārꝰ in eo iura epalia ſeu diocefana ſibi non vendicat: decime tn̄ pdiales illius parrochie ſibi debent: niſi aliteri debeant ex cōſuetudine Capitulum quintum.

Significauit nobꝫ acon. epſ q̄ cuʒ poſt recuperationē acon. ciuitatis ad habitāduʒ in ea ſe q̄ʒ pluriſimi contuliſſent qui ante generaleʒ occupationem terre ſcte in alijs ciuitatibꝰ regni hieroſolimitani elegerāt manſionē: et infra. ¶ F. t. mandamus q̄tenus pdictorum locorum prelatos vt ſibi nullā in predictos acon. habitatores iuriſditioneʒ vſurpēt nec ab eis tpalia exigant quibꝰ ſpūalia non miſtrant: diſtrictione q̄ conuenit cōpellatꝫ: ita q̄ ſive agris in eoꝝ parrochia cōſtitutis fructꝰ pcipiūt ⁊ in vltramarinis partibꝰ ratiōe prediorum decime perſoluūtur: deinceps eis ipſas cum integritate perſoluant dicto vero acon. tanq̄ʒ diocefano ſuo cogātur d̄ ceterꝫ rn̄dere

¶ De decimis primitijs et oblationibus.

Hieronimus. ſup ezechielē.

¶ Exprimit quattuor genera decimarū que ex veteri lege debebantur.

Capitulum primum.

Decimā partē omniū fruguʒ leuitice tribui populꝰ ex lege debebat Rurſus ex ipis decimis leuite hoc eſt inferiorū miniſtrorum gradus decimas dabāt ſacerdotibus. Erant quoqʒ ⁊ alie decime quas vnuſquiſqʒ de populo iſrael i ſuis hōibus ſepabat vt comederet eas cum iret in templum in vrbe hierūſalem: ⁊ in veſtibulo tēpli ſacerdotes et leuitas ad conuiuium inuitaret. Erant autem ⁊ alie quas pauperibus recondebāt. ¶ At vero primitie quas de frugibꝰ offerebant non erāt ſpeciali nomine diffinite: ſed offerentiū arbitrio derelicte. Traditioneʒ quoqʒ accepimus hebreorum non lege preceptam: ſʒ arbitrio magiſtrorūʒ inolitā q̄ qui plurimum. xl. partem dabant ſacerdotibus: qui minimum quinquaginta iter q̄dragint a et quinquaginta licebat quodcunqʒ voluiſſent offerre. q̄d igit i pentatheuco dubiū d̄relictū ē hoc ſpecialiter diffinit pp̄ter ſacerdo

Nota. quod qui in uno grabatur in alio debet celebrari l. eum qui in principio ff. de iureiuran.

tū auaricia ne amplius a pp̄ro exigant in primitijs offerendis. Paſcalis ſecundus

¶ Non pōt cōgrue ſummari propter varietatē lecturarū. Capitulum ſecundum.

Nouū genus exactionis eſt vt clerici a clericis decimas exigant cū nuſq̄z in lege dn̄i hoc legamus nō enim leuite a leuitis decimas accepiſſe legunt. Illi profecto clerici q̄ a clericis ſpūalium miſteriorū labores accipiūt decimas eis debēt. Ad dn̄a. vigor. et herfor. epis.

¶ Compoſitio ſup decimis non tollitur per priuilegium ſequens ſi de illa mentionem non facit. Capitulum. iij.

Compositio sup decimis admittitur

Ex multiplici conq̄ſtione. V. preſbiteri accepimus q cū inter abbatem de biudeia de cōſenſu totius conuentus ⁊ p̄dictū pbr̄m talis interceſſerit cōuentio ſcripto monachorū autētico roborata q monachi dicto pbr̄o ⁊ eccleſie ſue de blado et vniuerſis legumi̇bus q̄zdiu viueret decimas p̄ſoluerēt exceptis minutis decimis q̄s idē pbr̄ q̄etas clamauit. Idē abbas a nobis priuilegiū obtinuit vt de laboribus q̄s p̄prijs manibus aut ſumptibus excolūt nulli decimas ſoluere tenerentur ⁊ infra. ¶ Unde quia nō fuit nr̄e intentionis p priuilegium noſtrū cōuentioni derogare predicte mādamus quatenus abbatem ⁊ monachos vt eandem cōuētionē (non obſtante dicto priuilegio: niſi de ipa cōtineatur in eo) inuiolabiliter teneant ⁊ obſeruent vel exinde ſecum pacifice ꝯueniāt. ap. poſtpo. compellatis. Idem thome cātuarieñ. archiepiſcopo.

¶ Monachi tenent ſoluere decimas prediales de p̄dijs nouiter cultis de quibus decime prius ſoluebantur.

Capitulum quartum.

Commiſſum eſt nobis ⁊ infra. ¶ Peruenit ad nos q monachi de boſſe eccleſie ſancte marie in cuius parrochia cōmorantur decimas exintegro nō perſoluūt. ¶ Propter mādamus q̄tenus eos vt decimas de t'ris cultis in q̄bus olim domus cōſtructe fuerāt p̄fate eccl'ie cū ea integritate p̄ſoluāt: qua priuſq̄z i eadē p̄rochia morarentur ſolebāt p̄ſolui cōpellas. Et ſicut etiā de paſcuis olim decime p̄ſoluebātur ita nūc de eiſdē ad frugū fertilitatē trāſlatis decimas volumus abſq̄z diminutiōe p̄ſolui. Ad leu. iij. cātuarieñ. archiep̄o ⁊ eius ſuffraga. ¶ Per excōicatōnē ꝯpellit q̄s ad ſoluēdas decimas d' molēdis ⁊ alijs hic cōtētis. ⁊. c. ſeq. h. d. cū ſeq̄nti.

add. j. inc. extrans mi ßa.

Capitulum quintum

Peruenit ad nos: ⁊ ifra. ¶ Mādamus q̄te p̄rochianos vr̄os monere curetis: et ſi opus fuerit ſub excōicatōis diſtrictōe ꝯpellē: vt de prouentibus molēdinorū: piſcariarum feno: ⁊ lana: decimas eccl'ijs quibus debētur cū integritate perſoluant. Idem vintonien. epo. ¶ Summarium eſt cum precedenti et declara vt i precedenti dictū eſt.

Capitulum. vi.

Nuncios: ⁊ infra. ¶ Mādamus quatenus parrochianos tuos de apibus ⁊ de oī fructu decias p̄ſoluere eccl'ie ꝯpellas. Idem exonieñ. epo. ¶ Decia fructuū ſtatim et collecti ſūt ſolui d₃ nō deductis expenſis. Capitu. vij.

Cum homines de hortoneñ. de frugibus ex parte ſibi retentis decimas eccleſie cuius parrochiani ſunt ſine diminutione ſoluere teneantur et anteq̄z id faciant ſeruientibus: et mercennarijs ſuis de frugibus non decimatis debita totius anni pro ſeruitio ſuo impendant tunc demum de reſiduo decimam perſoluentes. ¶ Mandamus quatenus eos cogatis vt decimam ſtatim fructibus collectis perſoluant: atq̄z de ſubtractis et retentis dignam ſatiſfactionem exhibere p̄curent. Idē monachis de neucleñ. ¶ Priuilegiati ſup decimis nō ſoluendis de his p̄dijs que ab alijs conducunt decimā ſoluere tenentur. Capitulū. viij.

Dilecti filij abbas et fratres ſancte crucis ſua nobis conqueſtione mōſtrarūt: q predia vnde decimas ⁊ in magna parte ſuſtentationem conſueuerunt habere: a plerijsq̄z laicis cōduxiſtis et recepiſtis ad firmam. ¶ Unde quoniam iidem fratres ex hoc grauantur enormiter: nec fuit intentionis noſtre aut anteceſſorum noſtrorum vt de poſſeſſionibus q̄s conducitis decimas non ſoluatis. Mandamus quatenus de predijs que conduxiſtis i parrochijs ſuis de quibus cōſueuerunt decimas percipere plenarie ſoluatis eiſdem vel cū ipſis amicabiliter cōponatis. Idē abbati ⁊ frib⁹ doloñ. ¶ Reuocat priuilegium ſi ex poſt facto incipit enormiter nociuū eſſe. Capitu. ix.

Suggeſtum eſt ex parte vr̄a q abbas ⁊ frēs monaſterij de viſiñ. decias a vobis auferre conantur: ⁊ infra ¶ Dil. v. mandamus quatenus cum predicto abbate et fratribus ſuper ipſis decimis cōponatis: nā q̄n romana eccl'ia ordi vr̄o priuilegia

de decimis dederat: ita erant rare abbatie vr̄e ordis: q̄ exi de nulli poterat de iure ſcandaluȝ ſuboriri: ſed nūc intātū augmētate ſunt / ac poſſeſſionibus ditate: q̄ multi viri eccleſiaſtici de vobis apud nos querelam ſepe proponunt. Idem terraco. archiep̄o.

¶ Ciſtercienſes templarij ⁊ hoſpitalarij decimaȝ prediorum ſuorum q̄ proprijs manibus aut ſumptib⁹ excolunt ſoluere non tenentur: alij vero religioſi nō ſoluūt decimas de hortis ⁊ nutrimētis aīalium nec de nouallib⁹ q̄ pprijs manib⁹ ac ſumptib⁹ excolūt. c. x.

Ex parte tuā ad nos noueris perueniſſe q̄ albi monachi ⁊ nigri: ⁊ q̄dā alij religioſi eccl'as tue iuriſdictōis redditib⁹ decimaꝝ occaſiōe priuilegioꝝ q̄ ſibi roma. indulſit ec. ſpoliare p̄ſumūt. ¶ Sane nolum⁹ te latere q̄ predeceſſores nr̄i fere oibus religioſis decīas laboꝝ ſuoꝝ cōceſſerant. Sed predeceſſor nr̄ adrianus ſolis fr̄ibus ciſtercienſis ordinis ⁊ templarijs ⁊ hoſpitalarijs decimas laborum ſuorum quos proprijs manibus vel ſumptib⁹ colunt indulſit ceteris vero: vt de nouallibus ſuis q̄ proprijs manibus vel ſumptib⁹ excolunt: ⁊ de nutrimentis animaliū ſuoꝝ: ⁊ de hortis ſuis decimas nō p̄ſoluāt: quem ſumus ſup his imitati. Quare hi q̄bus hoc īdultū ē hac occaſiōe decimas de alijs rebus eccleſie ſue non poſſunt ſubtrahere: vel ſibi aliquid vlteri⁹ vēdicare. Idē.

¶ Priuilegium ſup decimis laborum non extēdit ad terras q̄ alijs traduntur excolende. Capitu.

Licet de benignitate ſe. apo. ſit vobis indultum vt de laboribus quos proprijs manibus vel ſumptibus colitis nemini decimas ſoluere teneamini. propter hoc tamē nō eſt licitum vobis decimas de terris veſtris ſubtrahere quas alijs traditis excolendas. Idem.

¶ Priuilegiū ſuper decimis laboꝝ ēt ea q̄ non ſūt noualia cōprehēdit. Ca. xij.

Ad audientiam noſtram ⁊ infra. ¶ Illud priuilegij capitulum prauaquidā interpretatiōe peruertētes: quo ciſtercienſibus indulgetur ne de laboribus quos proprijs manibus aut ſumptib⁹ excolunt aliquis decimas ab eis exigat: aſſerūt q̄ p laboribus noualia intelligi debere ⁊ infra. ¶ Mandamus quatenus non permittatis hoc fieri nam ſi intelligeremus tm̄modo de nouallibus: vbi ponimus de laboribus: de nouallibus poneremus. Idē brixien. ep̄o. ¶ Decime nouallium debentur eccleſie in cuius parrochia ſurgunt. ſi vero non ſunt in certa parrochia: debentur dioceſano qui pōt ſibi retinere vel alicui eccleſie concedere. Capitulum. xiij.

Quoniam a nobis ſollicitudo tua requiſiuit quid de decimis nouallium tue dioc. tibi ſit ſtatuendum: mandem⁹ vt ſi terre que arabiles ſunt īntra certam alicuius eccleſie parrochiam fuerint: decimas earum (tua parte retenta) eidem eccleſie facias aſſignari. ¶ Alioquin ipſas ſecundū diſcretionem a deo tibi datam: alij eccleſie deputare vel ad opus tuum poteris retinere. Idem remen. archiep̄o. ¶ Decime p̄nt exigi. Capitulum. xiiij.

Parrochianos: et infra. ¶ Cum decime non ab homine ſed ab ipſo dn̄o ſint inſtitute: quaſi debitum exigi pn̄t. Idem ambianen. ep̄o

¶ Decima laico iure hereditario concedi non pōt. Ca. xv.

Ad hec donationem decime quam ab bas ſancti. S. de monſtrali cuidam laico conceſſit per ſucceſſionem tenendam. ¶ (Quoniaȝ ſanctuarium dei iure hereditario poſſideri non debet) viribus carere decernas. Et laicum (niſi decimam ipſam

ipſi eccleſie libere reſignauerit) vinculo excōicationis aſtringas. Idem marſiliē. ep̄o

¶ Iudei coguntur prediales decimas ſoluere aut predia dimittere. Capitulū. xvi.

De terriȝ q̄s iudei colūt tue prudentie r̄ndem⁹ vt eos ad decimas perſoluēdas vel poſſeſſiones penit⁹ renunciandas cū oī diſtrictione compellas ne forte occaſione illa eccleſie valeant ſuo iure fraudari. Idem. ¶ Decime vel oblationes eccleſie laicis concedi non poſſunt: ⁊ prelatus contrafaciens eſt puniendus. Capitulum. xvij.

Quamuis ſit graue nimis: ⁊ diuini dignum animaduerſione iudicij habeatur: q̄ laici quidam quod ſacerdotum eſt in eccleſiaſticis rebus vſurpant: maiorē tamen incurrunt formidineȝ q̄ fomitem ſui erroris dicuntur in ipſo clero aliquotiens inuenire dum quidam prelatorum eccleſie decimas et eccleſias diſponere eis indulgēt ⁊ eos ī deuia mortiȝ impellunt: q̄ predicatōe eoꝝ ad viā vite fuerāt reuocādi: et infra ¶ Statuim⁹: vt ſi q̄s alicui laico in ſcl'o remanēti / eccl'iā decimā: oblationēq̄ȝ cōceſſerit: a ſtatu ſuo ſicut arbor q̄ inutiliter terrā occupat ſuccidatur ⁊ donec emendet dolo

re ſue iaceat ruine pſtratus.

Idē. ¶ Statur conſuetudini an colon⁹ ſoluat decimam eccleſie in cuius pꝛochia ſita ſūt pꝛedia: an eccleſie vbi audit diuina ⁊ pcipit eccl'iaſtica ſacramenta. Capitu. xviij.

Cum ſint homines in parrochia vnius eccleſie (ſicut aſſeris) qui terras in alia parrochia excolunt. t. di. nos conſuluit: cui eccleſie de terris illis decimas ſoluere debeant: ⁊ infra. ¶ Sane non ē nobis facile ſup hoc certum dare rñſuȝ cū auctoritates ſanctorum pr̄m etiam ſint diuerſe. Et idō in hmōi dubitatiōe ad conſuetudinem duxim⁹ recurrēdū ⁊ attēdēdū etiam ſi ille eccleſie in vno ſint vel in diuerſis epiſcopatibus conſtitute. Quia difficile nimis videt̄ vt vna eccleſia in epātu alterius recipiat decimas: cū ex hoc epatuū fines confundi non immerito viderentur. Ex cōci. late. ¶ Non pōt laicus transferre decimā in alium laicum etiā ſi cum titulo illam poſſideat. h. d. cuȝ glo. Capitulum. xix.

Prohibem⁹ ne laici decimas cū aiaꝝ ſuarum periculo detinentes: in alios laicos poſſit aliquo mō trāſferre. ¶ Si quis vero receperit et eccleſie non reddiderit: xpiana ſepultura priuet̄.

Lucius. iij. ſtrigonieñ. archiepo. ¶ Decima pſonalis debetur eccleſie vbi quis percipit ſacramenta lȝ alibi lucri contigerit. In pꝛediali vero ſtatur cōſuetudini ſi in aliena parrochia colon⁹ pꝛediū coluit. Capitulum. xx.

Ad apl'ice ſe. regimen ⁊ infra. ¶ Intelleximus q̄ q̄dā cōſuetudo in vngaria inoleuit vt multitudo populi plerunqȝ de pꝛochia vni⁹ epi in dioceſi alteri⁹ trāſferat in q̄ lȝ p multa tpa morā traxerit: vterqȝ tñ epoꝝ tā is cuꝰ pꝛochiā reliq̄rūt q̄ȝ is cuius parrochiani ſunt facti decimationeȝ requirit. Idōqȝ. t. nos duxit fraternitas conſulendos: cui potius decime ſint reddende. ¶ Noueris igitur q̄ equuȝ eſt vt illi eccleſie decie pſonales reddātur ab eis in q̄ eccleſiaſtica percipiūt ſacramenta. Super decimis vero meſſium vel fructuum arborum ſi coluerit in alia parrochia q̄ȝ in ea in qua habitant (qm̄ a diuerſis diuerſa ɔſuetudo tenetur) tu eligas in hoc caſu qđ p ɔſuetudinē diu obtentā ibidem noueris obſeruatum. Clemens. iij. ¶ De omni fructu pꝛedij ſoluende ſunt decime. Capi. xxj.

Ex pte canonicorum eccleſie tue nobis eſt q̄rela pꝑoſita: q̄ q̄dā agricultores cū ſimul vel diuerſis tpibus anni in eodem hoꝛto vel agro diuerſa ſemina ſparſerit non niſi de vni⁹ illoꝝ ſeminū fructib⁹ decimas illi pſoluunt: ⁊ infra. ¶ Mādam⁹ q̄ re⁹ ſi noueri̇̄ rē taliter ſe hābere agricultores illos vt de oib⁹ pdioꝝ fructibus decias abſqȝ diminutiōe pſoluāt eccle. ceñ. ɔpellas. Celeſti. iij. ¶ Decime pdiales ſoluende ſunt expenſis non deductis. Cap. xxij.

Non eſt in pꝛtāte hoīm cum plantāt arbores vel aliq̄ ſeminā terre mādāt: ⁊ infra. ¶ Reuera ſicut ſancti patres in ſuis tradiderunt ſcripturis: de vino grano: fructibus arboꝛuȝ pecoꝛibus hoꝛtis: negociatione de ipſa etiaȝ militia de venatione: ⁊ de omnibus bonis decime ſunt miniſtris eccleſie tribuende ita vt qui de his eas ſoluere neglexerint eccleſiaſtica diſtrictione debeant percelli: ⁊ infra. ¶ Volumus ergo et diſtricte pꝛecipimus: quatenus antequā villas deducatis de bonis pꝛedictis expenſas: decimas eccleſiis ad quas pertinent cum integritate debita perſoluatis. Idē. ¶ De redditibus molendini advētum ſoluende ſunt decime.

Capitulum. xxiij.

Ex tranſmiſſa querela rectoꝛis eccl'ie de. R. intelleximus: ⁊ infra. ¶ Qȝ fidelis hō de oib⁹ q̄ licite pōt acq̄re re decimas erogare tenetur ¶ Mādam⁹ q̄ten⁹. h. milites ad ſolutionem deciaꝝ de his q̄ de molēdino advētum puenīūt: ſine diminutōe aliq̄ cōpellatis. Inno. iij. piſtorieñ. epō. ¶ Locator vel ɔductor poſſeſſionum tenentur ad decimas: niſi ſe immunes oſtendant. Capitulum. xxiiij.

Nobȝ tua frater. reqſiuit: ⁊ infra. ¶ Cuȝ igitur quilibet decimas ſoluere teneatur niſi a pſtatione ipaꝝ rum ſpecialiter ſit exempt⁹. ¶ Fraternitati. t. t. rñde. q̄ a dantibus ⁊ recipiētibus poſſeſſiones ad firmam de fructibuȝ quos percipiunt decime ſunt ſoluende. ¶ Niſi ab eis oſtendatur quare ab huiuſmodi ſint immunes. Ideȝ vercelleñ. epiſcopo. ¶ Imperialis conceſſio ſub q̄cunqȝ forma a ſolutione decimaruȝ eximere non poteſt

Capitulum. xxv.

Tua: ⁊ infra. Poꝛro cum laicis nulla ſit de ſpūalibus ɔcedendi vel diſponendi facultas. ipērialis conceſſio q̄ȝtumcunqȝ gñaliter fiat neminem pōt a ſolutione decimarum eximere que diuina conſtitutione debentur.

B.j.

de molendinis vide extra vagā tem commune iſto tt. &c puenit

¶ Decime noualiū nō pertinent ad laicū qui decias hʒ in feudū. Nec occasione decimationis antiq̄ (sʒ in feudum decie sint cōcesse) sunt decie noualiū vsurpāde: cū i talib⁹ nō sit extendenda lnia: sʒ potius restringenda. Idē eidē.

¶ Sine deductione seminis et sumptuū debēt dñs z colon⁹ decimā soluē: z nō cui voluerit ecclie vl' paupib⁹ sʒ ecclie cui debent. nec ab hoc excusant ꝓpter maliciā clericoꝝ.

Ua nobis. f. C. xxvi.

T intimauit: ꝙ quidaʒ laici decimas ecclesie a clericis suis peruersis machinationibus subtrahere moliuntur. ¶ Quidam enim ex eis semen z sumptus qui fiunt in agricultura dicunt primitus deducēdos: z de residuo ipē dendam decimam asseuerant. Alij vero de portione fructuum quam a colonis accipiūt partem decime separantes eam capellis suis aut alijs clericis/aut ēt pauperibus conferūt: vel i vs⁹ alios ꝓ sua voluntate ꝯuertunt. Nonnulli ēt vitā clericoꝝ tāq̄ʒ abhominabilē detestātes: decias eis ob hoc subtrahē nō verētur: z infra. Uerꝝ si ad deuʒ a q̄ cūcta bona ꝓcedūt assertores hmōi debitū respectum haberēt: ius ecclesiasticum diminuere nō ꝯtenderent: nec decias (q̄ tributa sunt egentiū aiarū) ꝓsumerēt detinere. Cū ei deꝰ cuiꝰ est terra et plenitudo eiꝰ orbis terrarū et vniuersi q habitāt i eo: deterioris ꝯditōis ee nō debeat q̄ʒ dñs tpalis cuiꝰ statutū de terris q̄s exhibet alijs excolendas nō q̄dē deductis sūptib⁹ aut semie sepato necessario cum integritate ꝑsoluit: nimis ꝑfecto videt iniquū si decie qs deꝰ in signū vniuersalis dñij sibi reddi precepit: suas ēe decimas z primitias asseuerās occasiōe pmissa vel excogitata magis fraude diminui valeāt: cū deo debita sit solutio decimaꝝ intantuʒ vt ad eas clericis exhibendas q̄bꝰ eas ipe ꝓ suo cultu cōcessit: laici si moniti reddē noluerint: ecclesiastica sunt districtiōe cogendi. Et cū de cūctis oino ꝓuētib⁹ decime sint reddēde: sicut colon⁹ de pte fructuū q̄ sibi remanet rōe culture: sic z dñs de portione quam percepit ratione terre decimam reddere sine diminutione tenetur. Pretextu vero nequitie clericorum nequeunt eas (nisi quibus ex mandato diuino debent) ꝓ suo arbitrio erogare. Cum nulli sit licitū aliena cuiq̄ʒ concedere pter dñi voluntatem: et infra

nequitie publice [illegible]

Nos igit pati nolumus vt ecclīarū z clericoꝝ iura presumptiōe q̄libet minuantur: mandam⁹ quaten⁹ oēs qui rōne ꝑsonaꝝ aut etiā prediorū decimas ecclesijs z clericis tue diocesis exhibere tenent: ad eas cū itegritate reddendas. ap. re. compellas.

Idē abbati sancte colū. sen.

Priuilegiū super decimis non soluendis ecclesiastice ꝑsone cōcessum noualia comprehendit. h. d. ſʒ intellectū q̄ placeat panor. Capitu. xxvii.

Ex pte tua: z infra. ¶ Cū tibi qd maius est sit cōcessum vt videlʒ decimas de laboribus terre parrochianorum tuarum cum integritate percipias de noualibus eas exigere satis potes. Quia vbi maius conceditur: minus cōcessum esse videtur. Idem belleū. epo.

¶ Negociator de lucro decimā soluit deductis expensis quas facit de pecunia decimata: expense vero que fiunt pro habendis fructibus non deducuntur: z de fructib⁹ soluitur decima etiam non deductis expensis factis pro re restauranda.

Capitulū. xxviij.

Pastoralis officij: et infra. Explicari postulasti vtrū qs possit de molendinis z olearijs necessarias expēsas deducere priusq̄ʒ soluat decimas ex eisdem sicut est i negociatione concessum. ¶ Ad quod rñdemus ꝙ licet circa res acquisitas vel factas de pecunia decimata cum ipse venduntur credam⁹ deducendas expensas: et de residuo quasi de lucro decimas persoluendas: vt si vendatur domus: ager: vinea. clibanus: molēdinum: grex: aut quelibet merces. ¶ Expensas tñ que fiunt pro fructib⁹ percipiendis ex illis de quibus fructus proueniunt non credimus deducendas: etiaʒ si fuerint decimate qm̄ salua decima fructus efficiuntur eoꝝ qui faciunt ipsas expensas. Fructus aūt ipsos alienari posse non credimus nisi cum onere decimarum. ¶ Nec pro restaurando detrimento quarūlibet rerum ex quibus decime persoluuntur credimus deducendas expēsas de prouentibus decimandis quia penes dñm res permanent restaurate: vt si pars aliqua moriatur armenti: deterioretur vinea: portio mercis depereat: vel totus clibanus destruatur. Idem.

¶ Qui prescribit decimas i aliena prochia: si ibi insurgūt noualia: ipsoꝝ decimas non habebit. Capitulū. xxix.

Cum cōtigat iterdum in tua dioce. z infra. ¶ Cū in qui

BIBLIOTECA UNIVERSITA

uiſdā ꝑrochijs ad quaſdam
eccl'ias:vel ꝑſonas eccl'iaſti=
cas ab antiq̊ pertineat ꝑce=
ptio decimaꝝ:⁊ de nouo fiāt
noualia in eiſdem q̄ris a no=
bis ad quā hmōi noualiū de
cima incipiat ꝑtinere. ¶ Vñ
inquiſitioni.t.t.r.ꝙ cū perce=
ptio decimarum ad ꝑrochia
les eccl'ias de iure cōi perti=
neat:decime noualiū q̄ fiunt
in ꝑrochijs earūdē ad ipſas
ꝓculdubio ꝑtinere noſcunt
niſi ab his q̄ alias percipiūt
decimas rōnabilis cā oſten=
datur ꝑ quā appareat noua
lium ad eos decimas perti=
nere. Idē ep̄o beluaceñ.

¶ Decima oīm fructuum ꝑ=
dij debetur ei qui decimas
ibi preſcripſit ſ; ad aliud pre
diū preſcriptio non extendit.

Capitulum.xxx.

Cum in tua dioc.quedā
monaſteria ⁊ cōuentua
les eccl'ie in multis ꝑrochijs
maiores decimas ꝑcipiant ⁊
minutas:de quibuſdā fructi
bus annuatim perceptis nō
fuerunt decime perſolute: et
infra. ¶ Rñdemus ꝙ ſi fru=
ctus predicti de illa terra ꝓ
ueniunt de qua monaſteria vl'
cōuentuales eccleſie aliquoſ
percipiebāt rōne decimarū
ꝓuētus eis ꝓculdubio deci/
me fructuū debent eoꝝ cum
ipſis terra illa ab antiq̊ fue=
rit decimal' ⁊ nō debeat vna
ead ēq; eccl'ia diuerſo iure cē
ſeri alioq̄n parrochialib' ec
cleſijs exſoluant:ad q̄s de iu
re cōi ſpectat ꝑceptio deci
rum. Idem veſprimeñ.ep̄o.

¶ Laici eccl'ias vel decimas
donare nō pñt etiā ſi ſint re
ges nec ex eoꝝ titulo preſtat
cā preſcribendi. Capitulū.xxxi.

Uadum aduerſus ffes
hieroſolymitanos ho
ſpital' ſancti ſtephani te pro/
ponente in noſtra pñtia que
ſtionem ꝙ ipi decias de labo
rib' ruſticorū ſuoꝝ veſprimē.
eccl'ie debitas nō permitterēt
tibi ſolui:⁊ infra. ¶ Cōparē
tibus igitur ⁊ ac ipis ſtatu
to termino corā nobis.g.
pbr̄m cardi.tibi ⁊ eis cōceſſi
mus auditorē corā quo deci
mas terrarum que per ruſti
cos hoſpital' veſprimeñ.dio.
excolunt:⁊ de cyrographa et
de nouacularia eccl'ias que
per ipos hoſpitalarios deti=
nentur.intentione tua de iu=
re cōi fūdata petiſti. ¶ Prior
aūt hoſpitalis in predictis
decimis ⁊ eccl'ijs preſcriptio
nē allegans propoſuit ſe nō
teneri tibi ſuꝑ his rñdere qꝫ
cum ꝑ auditorē ad nr̄am au=
dientiam ꝑueniſſet mandaui
mus ꝙ idē prior preſcriptio
nis titulū quē allegauit pro=
baret:qui.b.regis ac regine
vngarie priuilegia exhibuit
qui eccleſiam ſancti ſtepha=

ni ad quam dicte eccleſie cū
eiſdem decimis pertinebant
in perpetuā elemoſynā ho=
ſpitali donationis titulo con
ceſſerunt confirmatiōis Cle
mentis pape pre.no.ſcriptuz
exhibens per quod probare
volebat conceſſionem predi/
ctam plenum habere vigorē
⁊ infra. ¶ Ceterum ex parte
tua fuit propoſitum:ꝙ in de
cimis ⁊ eccleſijs a rege ⁊ re=
gina donatis preſcriptionē
non poterat opponere pars
aduerſa que nec donatione
ipſorum initium hr̄e poterat
nec a confirmatione prefata
tm̄ affluxit temporis ꝙ poſ=
ſit preſcriptio confirmari et
ſic donatiōis regis ac regi=
ne allegatus titulus nullus
erat cum ſacrilegij crimen
incurrat qui eccleſias vel ec
cleſiaſticū aliquid de manu
receperit laicali:⁊ infra.
Nos igitur cū donatores
predicti conferre non potue
rint alijs que ipſi de iure nō
poterant poſſidere:⁊ per cō
firmationē predicti clemētꝭ
ſuper eccleſia ſancti.s. hoſpi
talis cum decimis ⁊ alijs per
tinentibus a ſe factam etiam
ſi autentica appareret iuri
ep̄ali nullatenus derogetur:
ſimiliter prohibemus:ne fra
tres hoſpitalis preſumant vl
terius impedire quominus
decimas percipias memora
tas:⁊ pacifice poſſideas i fu
turū. Idē in cōcilio generali

¶ Dñi prediorū cogi pñt vt
predia dēt colenda talibus a
quibus ſine contradictione
eccleſia poſſit decimas con=
ſequi.h.d.vſq; ad.§.ille.

Capitulum.xxxij.

In aliquibus regionib'
quedā ꝑmixte ſunt gen
tes q̄ ſ; ſuos ritus decimas
de more nō ſoluunt:q̄uis cē
ſeant noīe xp̄iano:his nōnul
li dñi prediorū ea tribuūt ex=
colenda vt decimis defrau=
dātes eccl'as maiores īde re
dit' aſſequātur. ¶ Volentes
igit' ſuꝑ his eccl'arū idēnita
tib' ꝓuidere: ſtatuim' vt ipi
dñi talibus ꝑſonis ⁊ tal'r ſua
predia excolēda cōmittāt ꝙ
abſq; ꝯtradictiōe eccl'ijs de
cimas cū integritate perſol=
uāt:⁊ ad id ſi neceſſe fuerit ꝑ
cen.ec.cōpellātur ¶ Iſte.§.
ꝓpter ſui breuitatē ñ ſūmat'
¶ Ille q̄ppe decime neceſſa
rio ſoluende ſunt que deben
tur ex lege diuina vel loci cō
ſuetudine approbata. Idem
in eodem. ¶ Prius ſoluende
ſunt decime q̄; cenſus ſeu tri
buta ⁊ ſi prius illa ſoluuntur
poſtea decimari debent

Capitulum.xxxiij.

Cum nō ſit in hoīe quid
ſemen ſerenti rñdeat
qm̄ iuxta verbū apl'i. Neq; q̄
plātat eſt aliq̄d neq; q̄ rigat

chieṗis ⁊ alijs eccleſiarum ꝑ
latis per galliam conſtitutis
¶ Si ciſtercienſis ſine licen
tia ſui abbatis ad aliud mōa
ſterium trāſit ad ꝓpriū mōa
ſterium regredi cogit. C. vij.
Non ē vobis dubium: ⁊
infra. ¶ Uniuerſitati
veſtre mandamus quatenus
monachos vel ↄuerſos ciſter
cien. ordinis poſt ꝓfeſſionē
ſine licentia abbatū ſuoꝝ ꝑ
epiſcopatus vr̃os recipi nul
latenus permittatis. Et ſi q̄
ex eis ſine licentia abbatum
ſuorum de monaſterio exire
ꝑſumpſerint/⁊ cōmoniti ce=
leriter non redierint: eos re
gredi cōpellatis. X dē magi
ſtro. F. ciuitaten̄. canonico.
¶ Profeſſio facta ante. xiiij.
annum nō obligat: poſt. xiiij.
ſo ſi fit per ſuſceptionē ha=
bitus profeſſorum etiam nō
obligat: niſi detur perſeuerā
tia tridui. Capitulum. viij.
Ad noſtraꝫ noueris au
dientiaꝫ perueniſſe: ꝙ
heremite de mōte fo. quoſdā
pueros ſeduxerunt intātum
ꝙ quidā ſuaſionib⁹ eoꝝ aſſē
ſum ꝑbentes ſtatim religio=
nis habitum in ꝑorum mōa
ſterijs ſuſceperūt quoꝝ vn⁹
. T. nomine ſtatiꝫ penituit ꝙ
habitum induiſſet: et infra.
¶ Quocirca mādamus qua
tenus ſi cōſtiterit ꝙ ꝑfatus
T. ante cōſummationē. xiiij.
anni ſuſceptū habitū depoſu
erit: aut ſi poſt. xiiij. annū ha
bitū ipſum ſine probatiōe ſu
ſceperit: ⁊ infra triduum de=
poſuerit: eum ab impetitiōe
ꝑdictorum heremitarū denū
cies abſolutum: ⁊ eam quam
poſtq̄ꝫ exiuit iurauit accipe
in vxorem libere poſſe tradu
cere; ſi alia cauſa rationabilis
nō obſiſtat. X dē elien. epiſc.
¶ Qui recipit habituꝫ ꝓfeſ
ſorum vbi diſtincti ſūt habi=
tus/compellitur ibi vel alibi
eſſe religioſus: ſed ſi recipit
habitum nouiciorum/poteſt
ad ſeculum redire. Capit. ix.
Super eo qđ queſitum
fuit, de clericis q̄ religi
onis habitum ſuſceperunt: ⁊
ante ꝓfeſſionem ad priorem
ſtatum ſūt reuerſi. ¶ Reſpō
demus ꝙ ſi auſteritatem re
ligionis ad quā migraſſe no
ſcūtur ſeruare noluerint: ad
minorē religioneꝫ ſunt cogē
di tranſire: nec ampli⁹ in ec=
cleſijs ſecularibus debent aſ
ſumi: ne ↄtra votum qđ domi
no fecerunt venire probētur
¶ Uerū ſi ante ſuſceptū hu=
iuſmodi habitum in ꝓbatio
ne poſiti recedere voluerint:
ſꝫ regulam beati bn̄dicti non
videt̄ ꝓhiberi ad priorē ſtati
redire q̄ videtur ꝑcipere vt
eadem veſte in qua veniūt re
uertantur. X dē ambia. epo
¶ Canonicus regularis ꝓ

feſſus efficitur monachus: ſi reli=
gio ad quaꝫ tranſit eſt ſtricti
or ſua. alias ſecus. Capitu. x.
Ane de canonico q̄ i ec
cleſia aromaten̄. ꝓfeſſi
oneꝫ fecerat ⁊ fugerat ab ea
dem: in monachum a quodaꝫ
abbate recepto. ¶ Id. t. f. ſi
gnificamus: ꝙ ſi loc⁹ vbi nūc
ꝑmanet maioꝝ r̄ligionis q̄ꝫ
eccl'ia aromaten̄. exiſtit ipſū
in eodem loco cum pura con
ſcientia r̄manere permittas:
alioquin eū ad priorē eccl'iā
r̄dire ↄpellas. X dē bel. epiſc.
¶ Minor. xiiij. annis ꝓfeſſio
non obligat religioni: niſi
fact⁹ maior ratum habuerit.
Capitulum vndecimum.
Significatum eſt nobꝫ:
⁊ infra. ¶ Mandamus
quatenus ſi inueneris ꝙ. G.
non fuiſſet a parentib⁹ obla
tus ⁊ infra. xiiij. annum facti
voti penitens a religione re
ceſſerit ab illo voto profeſſio
nis quod fecit denuncies ab
ſolutum. Si autem a paren=
tib⁹ fuerit oblatus ſeu. xiiij.
ānum compleuerat cū religi
onem intrauit: ſeu poſt. xiiij.
annum profeſſionem a ſe pri⁹
factam ratam habuerit: euꝫ
ad eandem vel ad aliam reli=
gionem tranſire compellas.
Clemens tertius.
¶ Si filia minor duodeci an
nis a parētibus monaſterio
tradita maior facta ſpōte ve
letur/ad ſeculum redire non
poteſt. Capitulū duodecimū
Cum virū: ⁊ īfra. ¶ Uerū
ea que infra diſcretio=
nis annos a parentibus mo
naſterio tradita habitum re
ligionis induens benedictio
nem accepit. ⁊ exiēs poſtmo
dum ſe cuidā militi copula=
uit ad monaſterium r̄dire co
gatur. ¶ Con. t. t. rn̄. ꝙ cū iu
xta concilij toletani cenſurā
monachuꝫ aut paterna deuo
tio āt ꝓpria ꝓfeſſio faciat q̄c
quid horum fuerit allegatū
tenebit. reuertendi ad ſeculū
aditu penit⁹ interdicto. Non
eniꝫ videtur illa monaſtice ꝓ
feſſionis a ſe poſſe iuguꝫ ex
cutere: cum eam nō ↄſtat eui
denter contradixiſſe: cū bene
dictionē acceperit quā nō ni
ſi in etate diſcretionis reci=
piunt q̄ velātur. preſertim ſi
ratihabitiōe ſecuta: ⁊ ſi eam
quandoq̄ꝫ contradixiſſe ↄſti
terit: quod ante geſtum fue=
erat roborat. ¶ Nec obloqui
tur: qđ de pre. ſ. leonis pape
cōſtitutione ꝑ cōtrarium ſē
ſum ſumitur: vt puelle q̄ coa
cte parentum iperio virgini
tatis habitum ſuſceperunt:
ipſū poſſint ſine ꝑuaricatiōe
deſerere cum de ea recte poſ
ſit intelligi que in etate nubi
li noſcitur ↄſtituta tunc. n. q̄
liberum habet arbitrium in
electione propoſiti: ſequi pa

rētū nō cogit volūtatē. Idē.

¶ Ualet profeſſio facta ſine ſuſcepcione habitus religio nis. Capitulum .xiij.

Porrectū nobis ex pte tua petitorium cōtine bat q. J. canonic⁹ acheronti nus infirmitate grauatus vo tum vt fieret monach⁹ ſe aſſe rit emiſiſſe: vnde metuens ne voto decederet non cōpleto iunctis manibus tibi ſe red didit in monachum et ī fra= trem: et infra. ¶ Inquiſitio. t.t.r. q cum monachum non faciat habitus ſed profeſſio regularis: ex quo a conuertē do votum emittitur: z recipi tur ab abbate tal' vt fiat mo nachus z reddat domino que pmiſit erit vtiqz compellen= dus. Celeſtinus tertius.

¶ Si pater ſe cum bonis ſu is et filio impubere obtulit monaſterio filius factus ma ior exire pōt religiōez z legi tias a mōſterio petē. c.xiiij.

Cum ſimus: z ifra. ¶ Sa ne noſtris auribus ē re latū: q cum .B. miles ſe cū fi lio ſuo diſcretionis ānos nul latenus attingente ad quod dam monaſterium cū bonis ſuis etiā contuliſſet: dictū fili um ſuum fecit habitum ſuſci pere monachalem z infra. ¶ Diſ. t.t.r. q ſi dictus puer ad annos diſcretionis perue nerit: et habituz retinere no luerit monachalē: ſi ad hoc i duci nequerit non eſt vllate= nus ꝯpellendus. q2 tunc libe rum ſibi erit eum dimittere: z bona paterna que ipſi ex ſuc ceſſione puenīunt poſtulare. In.iij. epo z.c. targileñ.

¶ Furioſus profitendo non obligatur niſi fact⁹ ſane mē tis ratum habuerit. Cap.xv.

Sicut tenor litterarū z infra. ¶ Conſul. v. t. m. q licz iſta duo inter ſe repu= gnantia videantur. vt quiſqs ſcz ſit extra ſe poſit⁹ z de pſē ti vita deſperet. Si tamen eo tempore quo. P. ſacerdos la tor preſentiuz poſitus extra mētem aſſeritur: indutus fu it hitu monacha. cū alteruter⁹ non ſentiat: ac p hoc non vale at conſentire: eū denuncietis ab obſeruatiōe monaſtici or dinis abſolutum. niſi poſtqs mētis ſue factus eſt cō pos: ſpōtanea volūtate pfeſſionē fecerit mōachalē. Idē piar.

¶ Profeſſio nec fieri nec re cipi debet infra tempus pro bationis: ſed facta z recepta tenet. h. d. z eſt caſus no. z q̄ tidie allegatur. Capitul. xvi.

Ad apoſtolicam ſedem et infra. ¶ Cum mo= nachum fieri ante vnius an ni probationem regularis in ſtitutio interdicat: et infra. ¶ Queſtionibus. t.t.r. q licz tempus probationis a ſan

ctis patribus ſit indultū non ſolum in fauorem cōuerſi: ſz etiam monaſterij: vt z ille aſ peritates iſtius et iſtud mo res illius valeat experiri: qd vtrūqz diligenter eſt obſer uandum preſertiz cū ab vtro qz de reliquo facta certa no= ticia non habetur. Si tamez ante tempus probationis re gulariter prefinituz is qui ꝯ uerti deſiderat habitum re= cipit: z profeſſionem emittit abbate per ſe vel per aliuz p feſſionem recipiente mona= ſticam: z monachalez habitū concedente: vterqz renuncia re videtur ei quod pro ſe no ſcitur introductum. Ideoqz obligatur per profeſſionem emiſſam pariter z acceptam ad obſeruantiam regularez: z vere monachus eſt cenſen= dus. Quia multa fieri prohi bentur que ſi facta fuerit ob tinent firmitatem. ¶ Prohi= bendum eſt abbatib⁹ ne paſ ſim ante tempus probatio= nis quoſlibet ad profeſſionē recipiant z ſi contra formam preſcriptaz quoſlibet idiſcre te receperint: animaduerſio ne ſūt debita corrigēdi. Cū ī ſubſidiū fragilitatis hūane ſpaciū pbatiōis ſit reglarit' ī ſtitutū. Idē aconeñ. epo.

¶ Qui pfeſſionē fecit licet ī clauſtro nūqz ꝯmāſerit / ſed ī ſeculo z ſuis bonis vſ⁹ fuerit ad obſeruantiam regularez ꝯpellitur. Capitulum. xvij.

Sicut nobis fuit ꝓpoſi tū quidā clericus cuz egri tudine nimia laborarec q̄ſi d morte ſecur⁹ z recupanda ſa nitate deſperāz habitum ca nonicoꝝ regulariuz petijt z accepit: ſz nec ad eccl'iam trā ſijt nec bonis ſuis vti ceſſa= uit videntibus z ſciētib⁹ epo z canonicis eccl'ie nazareñ. a qui bus habitum ſuſcepat regu larem: z infra. ¶ Fr. t.t.r. q ſi regularem habituz ſe poſtu lante ſuſcepit z ad obſeruati onem religionis canōice ſua ſe pfeſſione ligauit ad reſu= mendū habitū eccle. ē diſtri ctione cogēd⁹: cū q tāto tpe extra canonicam manſit nō ī excuſationē eius ſed ī maioꝝ tranſgreſſiōis augmētū me rito valeat allegari. Idē pri ori z conuentui dimolienſi.

¶ Potēſt religioſus zelo ſan ctioris vite ad religionē tran ſire ſtrictiorē petita pri⁹ licē tia plati ſui lz nō obtēta: niſi forſan ſi primum monaſteriū ſiet priuilegiatuz q de illo ad ali ud etiam arcti⁹ tranſire non poſſit. h. d. Et eſt caſus no. et quotidie allegatur. Capitulum. xviij.

Licet quibuſdā mōachis z canonicis: necnon ho ſpitalarijs z templarijs a ſe. apo. ſit indultum: ne poſtqs

aliquis pfeſſus fuerit apud
eos: ad aliũ locuꝫ poſſit ip
ſis iuitis arctioꝛis etiã rligi
onis obtentu trãſire: vt vnuſ
qſqꝫ ſecundum apoſtoluꝫ in
ea vocatiõe pmaneat in q̃ di
noſcitur eſſe vocat⁹. ¶ Quia
tamen vbi ſpirit⁹ dei ẽ: ibi li
bertas. ꝛ q̃ dei ſpiritu aguñ
nõ ſunt ſub lege. quia lex nõ
eſt poſita iuſto. ea ratione vi
detur hoc illis fuiſſe cõceſſũ
ne q̃s ex temeritate vel leui=
tate in iacturam vel iniuriam
ſui oꝛdinis ſub p̃textu maio
ris religionis ad aliũ oꝛdi
neꝫ trãſuolaret: ſicut frequẽ
ter a multis cõſtat eſſe p̃ſum
ptum. nõ q̃dem vt ei tranſeũ=
di licentia denegetur: q̃ eam
cum humilitate ac puritate
duxerit poſtulandam: vt non
ficte ſed vere ad frugeꝫ meli
oꝛis vite valeat trãſmigrare.
Talis ergo poſtq̃ꝫ a pꝛelato
ſuo trãſeũdi licẽtiã poſtula
uerit: ex lege priuata q̃ publi
ce legi p̃iudicat abſolut⁹ libe
re põt ſanctioꝛis vite ꝑpoſi=
tũ adimplere: nõ obſtante ꝑ
terua indiſcreti contradicti
one p̃lati: quia priuilegiũ me
retur amittere qui conceſſa
ſibi abutiꝰ poteſtate. ¶ Cuꝫ
etiã romanus pon. qui ſupꝛe
mam in eccleſia obtinet po=
teſtateꝫ archiepiſcopis ꝛ epi
ſcopis cedendi licentiam ex
iuſta cã petẽtib⁹ ſine difficul
tate concedat. ¶ Quocirca
nouerit vniuerſi q̃bus hmõi
priuilegiũ eſt conceſſuꝫ ſe ad
concedendã licẽtiã tranſeun
di taliter poſtulãtib⁹ de iure
teneri q: ſicut ſubditus a pꝛe
lato cum humilitate ꝛ puri=
tate debꝫ tranſeũdi licentiã
poſtulare ne bonũ obediẽtie
ↄtemnere videatur ſic pꝛofe
cto p̃latus ſubdito ſine diffi
cultate et prauitate q̃libꝫ de
bet trãſeundi licentiam idul
gere ne videatur ꝑpoſitum i
pedire diuinitus inſpiratum
Si vero ꝓbabiliter dubitetur
vtrum q̃s velit ad oꝛdineꝫ ar
ctioꝛem aut laxioꝛeꝫ ex chari
tate an ex temeritate tranſi
re ſuperioꝛis eſt iudiciũ req
rendum: ne foꝛte angelus ſa
thane in lucis angeluꝫ ſe trãſ
foꝛmet. ¶ Illa ſẽper regula
inuiolabiliter obſuatã: vt nul
lus abſqꝫ licẽtia ro. pon. pꝛe
ſumat occaſione quacũqꝫ de
ſerere p̃ſulatũ: q: ſicut mai⁹
bonũ minoꝛi bono p̃ponitur
ita communis vtilitas ſpeci
ali vtilitati pꝛefert. Et in hoc
caſu recte pꝛeponitur doctri
na ſilentio: ſollicitudo contẽ
platiõi: ꝛ laboꝛ quieti. Ad qð
vtiqꝫ deſignandum vnigeni=
tus dei filius ieſus xp̃s non
de rachele ſecundũ carnẽ na
tus eſt. ſed de lia. nec legitur
eum i domum ſuaꝫ maria re
cepiſſe ſꝫ martha. Vñ q̃ñ po

teſt ep̃s pdeſſe pariꝰ ꝛ p̃eſſe
non debet cedẽdi licentiã po
ſtulare aut etiam obtinere.
¶ Cũ ergo. R. monach⁹ ve=
ſter ad fratres ciſtercieñ. oꝛ=
dinis trãſmigrauerit non vt
oꝛdini veſtro aliq̃ten⁹ dero=
garet: ſed vt apud eos vitaꝫ
duceret arctioꝛẽ: mandamus
quaten⁹ ſup eo qð de coꝛde
puro: ꝛ cõſciẽtia bona ꝛ fide
non ficta feciſſe dinoſciꝰ eum
nullaten⁹ moleſtetis. Quia
charitas eſt fons pꝛopꝛius
cui non cõmunicat alienus.
Idem pꝛepoſito ꝛ decano et
ſcholaſtico demereñ. coloñ.
dioce. ¶ Cõiuges religionẽ
pꝛofitendo abinuicem diuer
tere poſſunt aliter ſi ſe abiu
rant et non continent illicitũ
eſt iuramentum.

Capitulum. xix.

Veniens ad apo. ſe. Et
mulier ſupplici nobis
inſinuatiõe monſtrauit: ꝙ cũ
matrimonium cum. E. i facie
eccleſie contraxiſſet: ꝛ diuti⁹
cohabitaſſet eidem: oꝛta eſt
diſſentio inter ip̃os intantuꝫ
vt ꝙ deinceps alter non re=
quireret alterum vterqꝫ coꝛ
poꝛaliter pꝛeſtitit iuramen=
tum hãc vir ipſe diuoꝛtij cau
ſam aſſignans ꝙ quandam
ipſius mulieris amitam co=
gnouiſſet anteq̃ꝫ eam duce=
ret in vxoꝛem: quod licet aſſe
rerent q̃ꝫplurimi: non fuit ſu
per hoc eccl̃ie facta fides.
Cũ aũt poſtmodũ ad ſecun=
da vota conuolaſſet vterqꝫ
ſecundo viro viam vniuerſe
carnis ingreſſo pꝛioꝛe ſupſti
te dicta mulier ſe fecit in ar=
cto loco ad penitẽtiã agendã
includi: poſtulãs vt ei digna
remur impẽdere cõſiliũ ſalu
tare. ¶ Nos igitur attenden
tes: ꝙ illud fuit illicitum iu=
ramentũ: mãdam⁹ quatenus
pꝛefatum virũ monitione pꝛe
uia cõpellatis vt ea quã ſup
duxit excluſa: pꝛefatã mulie=
rem recipiat: audituri poſt=
moduꝫ ſi quid fuerit queſtio
nis. Si vero contra matrimo
nium nichil fuerit oſtenſum
et vir ſeculo derelicto malue
rit ad regularẽ vitam migra
re: vos ei ſup hoc licentiam
tribuatis vt ꝛ illa poſſit i ſuo
pꝛopoſito remanere. Idem
abbati de affligeñ. ꝛ magro.
R. ꝛ. G. canonicis traiecteñ.
¶ Qui ad monaſterium con
uertitur ſumẽdo habituꝫ no
uitij põt infra tp̃s pꝛobati=
onis redire ad ſeculum: niſi
appareat euꝫ vitam voluiſſe
mutare oĩno. Capitulum. xx.

Conſulti ſum⁹ frequen
ter a multis: vtrum is
qui monaſterium ingreſſus ẽ
habitum ſumendo nouitij: ſi
ante pꝛofeſſionem emiſſaꝫ in
fra tempus pꝛobationis exi
re voluerit: licite poſſit abſ=

qз apoſtaſie nota vel noxa: ꝓ
ſertim cū debita morū corre
ctione ad ſeculum remeare.
¶ Licet autē ſup hoc ſenſe=
rit diuerſi diuerſa: nos tamē
credimus diſtinguendū vtrū
is qui conuertitur propoſue
rit abſolute vitam mutare vt
ſub habitu regulari omnipo
tēti deo de cetero famuletur
an cōditionalit̃ experiri ob=
ſeruantiaз regularem: vt ita
demum ſi infra annū ſibi pla
cuerit profiteatur ordinis di
ſciplinam aut ſi forte non pla
cuerit moribus emendatus
ad ſtatum reuertatur priſti=
num. In primo caſu debet vt
regulariter viuat ad laxiorez
ſaltē regulam pertranſire.
In ſcd̃o pōt ad ſeculum non
tn̄ vt viuat ſeculariter remea
re Ut ergo que ſit eius inten
tio plenius agnoſcatur pro=
poſitum ſuum in principio ꝓ
feſſetur. Idem. ¶ Qui infra
annum probationis non fa=
cta profeſſione redit ad ſe=
culum licite pōt ad ordines ⁊
bñficia promoueri. Ca.xxi

POſtulaſti: ⁊ infr. ¶ Ter
tio q̄ſiuiſti vtrū illi q̄ in
annis minoribus ↄſtituti no
uitioꝝ habitū ſuſceperunt: ⁊
infra annū poſtmodū non fa/
cta profeſſione ad ſclm ſunt
reuerſi: et epis ſuis hoc ſciē
tibus ad ſacros ordies ſūt ꝓ
moti ſuſtineri debeāt in illis
eccl'ijs miniſtrare in qb⁹ ſūt
ab eiſdē epis īſtituti. ¶ Nos
f.t.t.r.ꝙ ꝓpter hoc nō ſūt ab
eccl'ijs ipis amouēdi: ſз i eis
pñt libere miſtrare. Hono.iij
venetē. epo. ¶ Qui vltra an=
num portat habituз mona=
chaleз in monaſterio vbi ſūt
habitus indiſtincti cenſetur
profeſſus. Capitulum.xxij.

EX parte tua fuit propo=
ſitū ꝙ nōnulli ſunt q̄ iз
pluribus annis geſtauerint
habitum monachalē profeſſi
onem tñ monaſticā non fece=
runt vñ cum ſup eo ꝙ habēt
ꝓpriuз ⁊ alias irregulariter
viuunt a te vel ab alijs ar=
guuntur non erubeſcunt di=
cere ſe ad carentiā proprij et
ↄtinentiā ac alias regulares
obſeruātias nō teneri: cū ha
bitus non faciat monachū ſз
profeſſio regularis: ⁊ infra.
¶ Idōqз. f.t. mādam⁹ q̄tenus
q̄ſlibet tibi lege dioceſana
ſubiectos qui predicto mo=
do terram duabus vijs igre
di nō verentur: vt poſtq̄з per
annum geſtauerint habitum
monachalem: regulam ſcd̃m
formā ordinis ꝓfiteant̃ ⁊ ſer=
uēt ec.cen. cōpellas. Grego.
ix. ¶ Infra probatione an=
num ſi vere q̄s redit ad ſe=
culum: niſi profeſſionem fe=
cerit tacite vel expreſſe: vel
appareat eum vitam muta=
re voluiſſe hoc primo. Sed=

quod dicit q̄ ad hoc vt cognoſcā
tur nouitij a profeſſis debet
habitus profeſſorum benedi
ci in locis: vbi habitus non ē
diſtinctiuus. Caplm̄ xxiij.

STatuimus nouitios i
probatione poſitos añ
ſuſceptum religionis habitū
qui dari profitentibus con=
ſueuit vel ante profeſſionem
emiſſam ad priorem ſtatum
redire poſſe libere infra an=
nū. ¶ Niſi euidenter appare
at ꝙ tales abſolute voluerit
vitaз mutare ⁊ in religione ꝑ
petuo dño deſeruire. ¶ Cum
quilibet renunciare valeat ei
qd̄ pro ſe noſcitur introdu=
ctum. ¶ Nichilominus ſtatuē
tes ad oēm ābiguitatem pe
nit⁹ amouēdā ꝙ cū i q̄buſdaз
locis religioſis nouitioꝝ ha
bitus nō diſtinguatur ab ha
bitu profeſſoꝝ ꝓfeſſionis tē
pore bñdicant̃ veſtes q̄ profi
tentibus cōcedūtur: vt noui=
tiorum habit⁹ a profeſſorum
habitu diſcernat̃. Idem.
¶ Religioſi fugitiui annuatī
ſunt requirendi ⁊ cogendi vt
ad monaſteriuз reuertantur
Capitulum xxiiij.

NE religioſi vacandi oc
caſionē hñtes ſalutꝭ ꝓ
prie detrimētū icurrāt: ⁊ ſan=
guis coꝝ de ꝑlatoꝝ manibus
req̄rat̃. ¶ Statuim⁹: vt preſi
dētes capitul' celebrādis ſcd̃m
ſtatutū ↄcilij gñal' ſeu pres
abbates ſeu priores: fugiti=
uos ſuos et eiectos de ordie
ſuo req̄rāt ſollicite annuatiз.
Qui ſi i monaſterijs ſuis re
cipi poſſunt ſcd̃з ordinem re
gularē: abbates ſeu priores
eorum monitione premiſſa: per
cen. ec. cōpellant̃ ad receptio
nē ipſorū ſalua ord'is diſcipli
na. Quod ſi hoc regularis or
do non patitur: auctoritate
noſtra prouideant: vt apud
eadem monaſteria in locis
cōpetentibus: ſi abſqз graui
ſcandalo fieri poterit alioq̄n
i alijs religioſis domib⁹ eiuſ
dem ordinis ad agendam ibi
penitētiam talib⁹ vite neceſ
ſaria miniſtrentur. ¶ Si ve=
ro hmōi fugitiuos vel eie=
ctos inobediētes inuenerit
eos excōicent ⁊ tandiu faciāt
ab eccleſiarum prelatis excō
municatos publice nunciari:
donec ad mandatum ipſoruз
humiliter reuertantur.
¶ De ↄuerſione ↄiugatoruз.
Alexan.iij. vbergeñ. epo.
¶ Si vir de vxoris licentia
profitetur: et vxor ipſa ſuſpe
cta nec continentiam vouet/
nec religionem ingreditur:
epūs vxori viꝝ reſtituet. h.d.
iuxta litteram.
Capitulum.i.

VErū vir laic⁹ vxoratus
q̄ pſentib⁹ ſacerdotib⁹
⁊ monachis ignorāte epo de
licētia ⁊ ꝑmiſſiōe vxoris mo

naſterium ingreſſus pfeſſio
ne fecit/vxore in ſeculari ha
bitu remanente nec tranſeun
te ad religionem: aut perpe
tuam cõtinẽtiam vouẽte: ab
epiſcopo ſuo poſſit ad thorũ
reuocari vxoris: an illa com=
pellẽda ſit cõtinentiã obſer=
uare. ¶ Dicimus ꝙ niſi vxor
ad religionem tranſierit aut
perpetuo caſtitatẽ ſeruare
promiſerit. vir poteſt et de=
bet de monaſterio reuocari.
Idez ſalerni. archiepiſcopo.
¶ Ante matrimonium cõſũ=
matuz poteſt alter coniugum
etiaz altero inuito religionẽ
ingredi: ſed remanens in ſe=
culo poteſt ad ſecunda vota
tranſire. Capitulum.ij.

Uerum poſt cõſenſum
legitimum de preſen=
ti licitum eſt alteri altero eti
am repugnante eligere mo=
naſterium ſicut ſancti quidã
de nuptijs vocati fuerũt: dũ
modo carnalis cõmixtio non
interuenerit inter eos: et al=
teri remanẽti (ſi cõmonitus
cõtinentiã ſeruare noluerit)
licitum eſt ad ſecunda vota
tranſire. ¶ Quia cũ non fuiſ
ſent vna caro ſimul effecti: ſa
tis põt vnus ad deũ tranſire
et alter in ſeculo remanere.
Idem piſano archiepiſcopo
¶ Qui inuita vxore profeſ=
ſionem fecit: et ei poſtea re=
ſtituitur non compellitur mortua
vxore ad monaſteriũ redire:
matrimonium tñ contrahe=
re non debet. Capitulum.iij.

Quidã ſtrauit monaſte
rium inuita vxore: qua
ipſum repetente coactus eſt
ad eaz redire ea mortua que
ris an ipſe cogatur reuerti
ad monaſterium an aliã poſ
ſit ducere in vxorem? ¶ Cõt
.t.r. ꝙ votũ non tenuit vnde
rõne voti ad monaſteriuz nõ
tenetur redire vlteriꝰ vero ñ
poterit vxorẽ accipere pro=
miſit enĩ ſe nõ exigere debi=
tum qd in eius ptãte erat: et
ideo quo ad votum tenuit:
non reddere autẽ non erat in
eius ſed mulieris ptãte vnde
apl's. Uir non hz ptãtem ſui
corporis: ſed mulier. Idem
exonieñ. epõ. ¶ Uxoratus re/
ligionem intrare nõ põt niſi
etiam vxor ingrediatur: vel
niſi ſuſpecta non ſit/et conti
nentiam pmittat. h.d. Et eſt
vnum. c. de principalioribus
et. Capitulum quartum.

Cum ſis preditus ſciẽtia
literaruz/ignorare non de
bes ſanctorum prm conſtitu
tioni eſſe contrarium vt vir
vxore ſua aut vxor viro eius
non aſſumente religionis hi
tum debeat ad religionem
tranſire ⁊ infra. ¶ Jñ eſt q
auc. apo. prohibemus: ne in
epatu tuo virum vel vxorem
(niſi vterqz ad religionez mi

grauerit) trãſire permittas.
Uerũ ſi ita vxor ſenex eſt ⁊ ſte
rilis ꝙ ſine ſuſpitione poſſit
eſſe in ſclo: diſſimulare pote
ris vt ea in ſeculo remanen=
te et caſtitatem promittente
ad religionem tranſeat vir
eiuſdẽ. Idẽ ſtrigoñ. ⁊ coloñ.
archiepis. ¶ Cõiugatus nõ
eſt ordinãdus ad ſacros ordi
nes niſi vxor continentiam p
mittat. Capitulum.v.

Coniugatus: et infra.
Nullus coniugatorũ eſt
ad ſacros ordines promouẽ
dus. ¶ Niſi ab vxore continẽ
tiam profitente fuerit abſo=
lutus. Idem eiſdẽ. ¶ Uxora
tus in epiſcopum promoue=
ri nõ poteſt/niſi vxor religio
nem profiteatur. Capitu.vj.

Sane ſi cõiugati ↄſenſe
rit ordinari: vxoris vo
luntas prius eſt requirenda:
⁊ infra. ¶ Fra. v. auct. ap. pro
hibemus ne vxoratum preſu
matis in epm ordinare niſi
vxor prius profeſſa continen
tiam/ſacrum ſibi velamen im
ponat: ⁊ religioſam veſtem vl'
vitam aſſumat. Idez brixieñ.
epõ. ¶ Sponſa de pñti non
cognita que dicit ſe velle reli
gionem ingredi: compellitur
infra certum tempus ↄfite=
ri vel adherere marito.
Capitulum.vij.

Ex publico inſtrumento
nobis inotuit: ꝙ cũ ve=
roñ. epũs cãz matrimonij que
iter A. virũ ⁊ M. mulierẽ ver
tebatur ſuſcepiſſet terminan
dã iudiciali ſnĩa matrimoniũ
approbauit: ⁊ eidem mulieri
precepit vt ad virũ rediens
exhiberet eidẽ cõiugalẽ affe
ctum qd cum renueret: fuit
vinculo excõicationis aſtri=
cta. ¶ Ceterum qꝛ lz a prefa
to viro deſpõſata fuit adhuc
tñ (ſicut aſſerit) ab ipſo eſt i
cognita: mãdamꝰ qtenus ſi p
dictus vir ipſã carnaliter nõ
cognouerit: ⁊ eadem ad reli=
gionẽ tranſire voluerit: rece/
pta ab ea ſufficienti cautio=
ne ꝙ vel ad religiõez trãſire
vel ad virum ſuũ redire infra
duoꝝ menſiũ ſpaciũ debeat:
ipam a ſnĩa q̃ tenet abſoluas
ita ꝙ ſi ad religionez tranſie
rit vterqz reſtituat alteri qd
ab eo noſcit recepiſſe. ⁊ infra
¶ Sane qd dñs i euãgelio di
cit Non licere viro niſi ob cãz
fornicatiõis vxorẽ ſuã dimit
tere intelligendum ẽ ſcdm in
terpratioñez ſacri eloquij de
his qꝝ mrĩmoniũ carnali co
pula eſt cõſummatũ: ſine qua
ↄfirmari nõ põt. Idẽ priori
et fratribus ſancti iohannis
¶ Summa vt ſupra eo. c. Cũ
ſis. Capitulum. viij.

Uxoratꝰ ſine ſnĩa vxoris
inter vos nullatenꝰ re
cipiatur que integre opinio=
nis exiſtat ita ꝙ nulla mari=

to ſuſpitio habeatur eã ad ſe
cunda vota velle migrare: vł
ꝙ minus continenter debeat
viuere que ſi talis extiterit
marito eius in conſortio ve=
ſtro recepto ipa publice ĩ cõ
ſpectu eccłie ↄtinẽtiã ꝓfeſſa
in domo ꝓpria cũ filijs ſuis
et familia poterit ꝑmanere.
¶ Si aũt talis fuerit q̃ ſuſpi
tiõe nõ careat: voto ↄtinẽtie
celebrato a ſeclariũ hoim ſe
conuerſatione remoueat: et
in loco religioſo vbi deo ſer=
uiat ꝑpetuo cõmoret. ¶ Nul
lus veſtruꝫ mulierem aliquã
tonſurare vel ad hitanduꝫ ſe
cum preſumat aſſumere. ¶ Ur
banus. iij. priori ſctẽ crucis.
¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ca. ix.

Ex parte abbatis ſancti
petri ad audientiam no
ſtraꝫ peruenit ꝙ cum. D. in in
firmitate poſitus conſentiẽ=
te vxore votum vouens caſti
tatis monachalem habitum
ſuſcepiſſet/poſtmodũ libera
tus vxorem retinuit ⁊ aliam
ea defuncta ſibi temere copu
lauit. ¶ Quia vero lꝫ ꝑdict⁹
D. vxore ſua remanẽte ĩ ſclo
de iure ad religionẽ nequiue
rit proficiſci: ea tñ ſublata de
medio votuꝫ ſine ſalutis ſue
piculo nõ potuit violare: mã
dam⁹ q̃ten⁹ ſi veꝝ eſt qđ aſſe
rit ꝑdictũ. D. ꝑ excõicatione
cõpellas: vt muliere dimiſſa
ad ſuũ monaſteriuꝫ reuertat
ſub regulari habitu de cete=
ro dño ſeruitur⁹. ¶ Clemens.
iij. ¶ [illegible] religionem
[illegible]
[illegible] redire nõ [illegible]
[illegible] vxorem
[illegible] in materia. Ca.

Conſuluit nos. G. ſacer
dos vtrum vir ad reli=
gionem trãſiens et in ea per
annuꝫ ⁊ ampli⁹ morã faciens
vxore ſua poſtq̃ꝫ ad domum
tranſierat regulareꝫ de priſt
vita ſublata: ſecularẽ habitũ
reſumere valeat: ⁊ aliã duce=
re ĩ vxorẽ: vel ſi ductã ei lice=
at retinere. ¶ Conſul. hmõi
t. rñ. ꝙ predictus vir nec ha=
bitum põt abijcere quem aſ
ſumpſit: nec aliquam ſibi ma
trimonio cupulare. Qđ ſi cõ
traxerit matrimonium ipſũ
decernimus dirimendum.
¶ Celeſti. iij. ¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Capitulum. vi.

Cariſſimus: et infra.
¶ Fraternitati vrẽ man=
dam⁹ quaten⁹ ſi inueneritis
vxorẽ regis ſuaue graui in=
firmitate depreſſam conti=
tiam vouiſſe: et virum eius
ad tempus prebuiſſe conſẽ

ſum: maxime ſi non idem vir
continentiam vouit perpetu
am: eandem viro cohitare fa
cias: ⁊ vtrũq̃ꝫ inuicem ma=
ritali affectione tractare.
Idẽ. ¶ Si alt' ↄiugũ [illegible]
[illegible] religio [illegible]
[illegible] hoc de monaſterio [illegible]
[illegible] mortuo ad monaſteriũ re
dire nõ cogi[illegible]. Capitulũ. vij.

Placet nobis: et infra.
¶ Sollicitudo tua nos
conſuluit vtrum mulier que
credens mortuũ maritũ ha=
bitum religionis aſſũpſit: et
eo reuerſo de monaſterio e=
ducta fuit: poſt obitũ viri ſit
ad regularem obſeruantiam
cõpellẽda. ¶ Super quo re=
ſpondemus ꝙ lꝫ votum eius
vſq̃ꝫq̃ꝫ non tenuerit eaten⁹
tamen fuit obligatoriuꝫ qua
tenus ſe poterat obligare. ꝓ
miſit enim intrando monaſte
rium ſe non exacturam carnẽ
debitum quod erat in ꝑtãte
ipſius: redire vero ad ſecu=
lum in eius ꝑtãte non erat: ſꝫ
in ꝑtãte mariti: ⁊ idõ q̃ꝫtum ad
ipſaꝫ tenuit votũ qđ poſt viri
obitũ tenẽ ñ deſijt cũ ad eum
ceſſa q̃ poterat efficax hrẽ
ꝑncipiũ ꝑueniſſe noſcat. Cõ
ſulti⁹ itaq̃ꝫ dicim⁹: ⁊ ei ↄgruẽ
tius ad ſalutẽ: vt ad monaſte
riũ redeat: vbi bona ducta in
tẽtione ꝓfeſſionẽ fecit: ⁊ ha
bitũ religioſis accepit. Si ve
ro ad hoc induci nõ poterit
ipſaꝫ inuitã credim⁹ nõ cogen
dam. Inno. iij. piſano archi=
epõ. ¶ [illegible]
[illegible] Capitulũ. [illegible]

Ad aplicã ſedẽ: ⁊ infra.
Cum autẽ vir ⁊ vxor vna caro
ſint ꝑ copulã ↄiugalem effe=
cti: nec vna pars cõuerti poſ
ſit ad dñm ⁊ altera in ſclo re
manere: ꝑfecto nõ eſt alt' ↄiu
gũ recipiẽdus ad obſeruan=
tiam regularem. ¶ Niſi reli=
quus ꝑpetuam continentiaꝫ
repromittat ſꝫ ⁊ vitã dꝫ mu=
tare: niſi forte ſit eius etatis
vt ſine ſuſpitione ĩcontinen=
tie valeat in ſclo remanere.
Idẽ lugduñ. archiepõ.
¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Capitulũ. [illegible]

Ex ꝑte tua eſt ĩtimatum
ꝙ cũ q̃dã mulier veluꝫ
viduitatẽ corã duobus abba
tib⁹ aſſumpſiſſet bñdictione
ſolẽni cũ celebratõe miſſe ac
letania (ſicut debuit) accedẽ
te: q̃dã nobilis ꝓponebat ſe
pri⁹ mulierẽ ipſaꝫ mediãtib⁹
internũcijs ꝑ verba de pñti
arra etiã interpoſita deſpon
ſaſſe: ⁊ infra. ¶ At illa ſe in il
lum conſenſiſſe cõfeſſa: dixit
ꝙ audierat eũ eẽ lepra ꝑcuſ=
ſum ⁊ ob hoc ei⁹ fuerit abho
minata complexus: ⁊ infra.
¶ Nos aũt indñ. t. t. r. ꝙ et ſi
H. ij.

poſſit nõ inconſulte videri: ꝙ
ex q̃ mr̃imoniũ iter legitias
ꝑſonas ꝑ ꝟba de pñti contra
hit illis viuẽtibꝰ ĩ nullo caſu
poſſit diſſolui: vt viuente reli
quo alter ad ſcđa vota tranſ
migret: etiã ſi vnꝰ fideliũ int
q̃s eſt ratũ ↄiugiũ fieret he=
reticꝰ: ⁊ nollet ꝑmanere cum
altero ſine ↄtumelia creato=
ris: niſi forte ſecꝰ fieret ex re
uelatione diuia q̃ ſupat. oẽm
legẽ ſicut a quibuſdã ſanctis
legitur eſſe factum. ¶ Nos
tñ nolẽtes a predeceſſoꝝ no
ſtroꝝ veſtigijs declinare: qui
rñdere ↄſulti anteq̃ʒ mr̃imo=
niũ ſit per carnalez copulam
cõſummatũ. licere alt̃i ↄiugũ
reliq̃ ĩconſulto ad religionez
trãſire: ita ꝙ reliquꝰ extũc le
gitime potit alteri copulari
hoc ipʒ tibi ↄſulimꝰ obſeruã
dũ in articulo p̃notato: q̃ʒuis
falſa ſit cã ꝑ quã ad ſuſceptõ
nẽ veli p̃dicta mulier eſt ĩdu/
cta cũ ſine q̃libʒ tali cã idipʒ
religionis obtentu facere po
tuiſſet. ¶ Porro licet predi=
cta mulier videatur in veli ſu
ſceptione religionis habitum
aſſũpſiſſe ſi tñ velit in domo
propria remanere q̃ſi propo
ſitum caſtitatis in ſeculo ſer
uatura: nichilominus conſũ=
mãduʒ eſt mr̃imoniũ iã ↄtra
ctũ: niſi ſe voto aſtrinxerit ad
obſeruantiam regularem in
quo caſu compelli põt vt reli

cto ſcl'o religiõis ꝓpoſitum
exequat. Idẽ rudineñ. epo.
¶ Maritꝰ facꝰ monachꝰ a
coniuge adulterata reuocari
[illegible]

Q Onſtitu (nõ põt. c.xv
tus ĩ pñtia nr̃a. ꝟ. ſua
nobis cõfeſſiõe mõſtrauit ꝙ
in acolitatꝰ ordine cõſtitutꝰ
quandã puellã. R. noie in fa=
cie eccl'ie duxit vxorẽ: quam
cũ carnaliter cognouiſſet or=
ta diſcordia inter euʒ ⁊ ami=
cos puelle: ipſa fuit cuidam
alij. A. nomie copulata: et tu
mẽoratũ. P. vſq̃ʒ ad gradum
ſacerdotij ordinaſti. Cum au
tẽ euʒ ſua cõſcia remorderet
habitũ ordis ciſtercieñ. aſſũ=
pſit: ⁊ infra. ¶ Ideoq̃ʒ mãda
mus q̃tenꝰ ſi res ita ſe hʒ pre
dictã mulierem vt a dicto A.
recedat cui ꝑ adulterium eſt
cõiũcta: nec predictum mona
chum inquietet quominꝰ re=
gulare votũ valeat adiplere
per cen. ec. cogere non omit=
tas. Idem pictaueñ. epo. et
abbati de borbardi. pictaueñ.
dioceſis. ¶ Uxor nõ põt
repetere maritum de cõſen=
ſu ſuo religionẽ intrãtem: ſi eũ
ingreſſum non continuit: ſi ſe/
cet ad conſentiendum ſeru
uandam liniam dolo fuit indu
cta.

Capitulum.xvi.

V Eniens ad pñtiã nr̃ã
L. nobʒ ĩtimauit q̃ cũ
olĩ intrãdi monaſteriũ ꝓpo=

ſitũ cõcepiſſet: pluribꝰ ſacer
dotibus pñtibꝰ apud vxorez
ſuã iſtitit vt ſuꝑ hoc ſuũ ipar
tiret aſſenſum: ⁊ ĩfra. ¶ Ipa
demũ tã ipſiꝰ q̃ʒ multoꝝ aſtã
tiũ ꝓcibꝰ fletibuſq̃ʒ deuicta
caput eius altari ſuppoſuit
manu ſua q̃ ea p̃ſente tonſu=
ratus ibidẽ monaſteriũ adi=
ſt: finito ꝓbatiõis tp̃e ꝓfeſ
ſionem fecit ſolẽniter mona
chalem: illa ꝟo in ſcl'o rema=
nens inhoneſtos amatores
admiſit: ⁊ infra. ¶ Quocirca
mandamus quatenꝰ ſi ita eſt
predictum. L. in monaſterio
quod intrauit perſeuerare li
bere permittatis: lʒ enim in
hoc videatur non modicum
deliq̃ſſe ꝙ captioſe aſſeruit
q̃ niſi ſibi eadem mulier con
ſentiret: tã ſibi q̃ʒ toti mun=
do ſe inutilem redderet ⁊ cuʒ
pbr̃os exorauit ne predicte
mulieri exponerent ꝙ eandẽ
relinquere ſcl'm oporteret ſi
forte liniaʒ daret viro: ex quo
tñ eadeʒ caput viri altari ipõ
te ſuppoſuit: et poſtmodum
non continuit: ſuper reuoca=
tione ipſiꝰ nõ ẽ aliq̃tenꝰ au=
diẽda cũ ipſiꝰ itentio excepti
one poſſit cõmiſſe fornicatio
nis elidi: maxie cũ añq̃ʒ fue=
rit fornicata ipm nõ duxerit
repetẽdũ. I. dẽ. ¶ Uxor mari
tum ꝓfeſſum repetere põt nõ
obſtante liniã pſtitã ab ea
metu extorta. Capitu. xvij.

A Ccedens ad pñtiaʒ. n.
I. mulier propoſuit: ꝙ
cũ. A. vir eiꝰ eã ſibi mr̃imõio
copulaſſet volẽs tãdẽ idẽ vir
habitũ aſſumere mõachalez
poſtulabat hũilit' ab eadẽ vt
tã pro propoſito faueret ipſiꝰ
q̃ ꝑꝑ multa ꝟbera ⁊ alia gra
uamina q̃ dictꝰ vir inferebat
eidẽ ſeipſam aſſerẽs dimiſſu
rũ: annuit votis eiꝰ. Cũq̃ʒ ideʒ
in domo devender. ciſtercieñ.
ordis religionis hitum aſſũ/
pſiſſet: mulier in domo moni
alium nullo ibi hitu religio=
nis aſſũpto vel voto conuer
ſionis emiſſo ꝑmanſit ꝓceſ=
ſu ꝟo tp̃is cũ idem vir ad ſcl'ʒ
rediens religionis habitum
reliq̃ſſet: eadeʒ mulier ſe in=
ſtant ab ip̃o petiit reaſſumi ⁊
infra. ¶ Quocirca diſcretõi
vr̃e mãdamꝰ q̃tenꝰ ſi res ita
ſe habet dictũ virũ vt eã reci
piat: eiq̃ʒ affectum exhibeat
coniugalẽ appel. re. cogatis
Innocen. iij. epõ. ⁊ decano et
theſaurario lingoneñ.
¶ Uxor profeſſi que dedit vi
ro licentiã profitendi non cõ/
pellitur ingredi religionem
ſi continens eſt: et non ſuſpe/
cta. Capitulum. xviij.

S Ignificauit nobis. A
mulier ꝙ cuʒ ipa. F. vi
ro ſuo corã dcano ſcti quiria
ciuice archiep̃i ſenonẽ. in hac
ꝑte fũgẽte liniaʒ ↄceſſerit re
ligionẽ itrãdi. ↄtinẽtie tñ vo

to eidē iniūcto ⁊ recepta fide ab ipsa ꝙ perpetuo cōtineret: idem decanus post factam professionem a viro pͤdicto in monasterio in q̄ habitum assumpserat mōachalē asseruit ipsam debere religionem intrare: q̄zq̄z id pͥmo non expressisset eidem ⁊ hoc expresso illi licentiā non dedisset: et infra. ¶ Quocirca mandamus quatenus si est ita ⁊ est talis etatis de qua suspitio haberi non possit: ipsam votum cōtinentie obseruātē intrare monasterium compellis non permittatis inuitam.

Gręgo. ix. ¶ [illegible: Mulieres quas mariti reconciliare non volunt ad agendum penitentiam in aliquo claustro collocantur.]

G Audemus (Capitulum [illegible]) in domino: et infra ¶ Mulieres vero que relicto maritali thoro lapsu carnis ceciderunt si mariti earū a te diligenter cōmoniti eas ad frugem melioris vite conuersas noluerint recipere propter deū in claustris cū religiosis mulieribus studeas collocare vt ppetuā penitē tiam ibi agant. ꝗ de. J. mōt ali mōasterij deplanda.

¶ [illegible: Si coniuges se adinuicem absoluerunt cōtinētiā pmittēdo ⁊ vterq̄z vel alter eorū religionem profitetur alter alterū repetere nō pōt. Capitulū xx.]

D Udū a. C. laico monstra te quā vxorem suā dicebat materia q̄onis. R. sancte. M. i comes. diaco. cardi. dedimus auditorem. A. Coram q̄ dictus. C. cōquerēdo proponens ꝙ indebite recusabas eidem (cuius vxor eras per consensum de pñti ⁊ carnis copulā subsecutam) matrimonialiter adherere te sibi restitui postulauit. ¶ Ad qd̄ fuit rñsū ꝙ ipse pro anime sue remedio pura ⁊ spōtanea voluntate pñtibus duobus religiosis sacerdotibus et adhibitis. v. testibus fidedignis oi iuri qd̄ in te habuerat renunciauit oino: resignando illud in manibus alterius et sacerdotibus supradictis: q̄ in psonā ecclie resignationē hmōi recipe pcurauit et ꝙ idē. C. se castitatē seruaturum pmisit: pauperūq̄z hospitalis de pōte obseqo se deuoluit pmittens voto solēni oīa et singula supradicta: ⁊ tribuēs tibi licentiā ad monasteriū transeundi. teversa vice similiter pmittente ac tribuente illi licentiam: ⁊ ius quodlibet resignante: sicut hec omnia dicebantur per publicum instrumentum eē pbata manu B. notarij aretiñ. cōfectum. ¶ Uerū pnoiatus. C. pposuit ꝙ casu amisso istrumēto pfato illō i pͥa psōa qd̄ pͥ[illegible] in tertia i tertiis psonis i vno aliter q̄z in alio fuit ab ipso formatū: ⁊ cū tibi iratus fuisset sicut vba ⁊ vbera indicabant nōdū calore iracūdie q̄escente q̄dam ipm deceptorie allexerūt: pponētes eidē ꝙ in hospitali pdicto cibū ad libitum posset vti: ac ppͥū retinere prefato. B. sibi nichilominus pmittēte ꝙ nō solum ardorē sz etiā appetitū libidis extigueret i eodē: propter qd̄ quicquid in hac parte fecisse dinoscit: iratus seductus pariter ⁊ illectus: ⁊ sub spe pmissionis ac sub ea conditione vel modo si posset continē tiam obseruare: asseruit a se factū. ¶ Sz ad ista respondebatur econtra: ꝙ an tabellio in tertia persona instrumentū conficiat vel in prima (dūmodo non mutet substantia veritatis) nichil interesse videtur. Insup q̄zuis aliquando spes memorato. C. data fuisset: p quā ad hoc se pposuit inductū eo tñ tpe q̄ talia facta fuerūt pure: simpliciter: ac voluntarie pro amore dei: et remedio aīme sue solūmodo ad votum ⁊ ad alia supradicta noscitur pcessisse pp qd̄ a consortio secularium hoīm di discedere vitamq̄z mutare cum se illius etatis esse proponat vt sine suspitione incōtinentie non valeat in seculo

remanere. ¶ Nos itaq̄z hito f.n. cōsilio te ab ipetitione dicti. C. finaliter duximus absoluedā: ppetuū illi sup hoc silē tiū iponētes. ꝗ de. ¶ [illegible: Uxor que in fide remanet post alia verba pt. ne. sub. Post fidem duorum quodam latā ob fornicationē spirituale mariti se vero libere religionem intrare. Ca. xxi.]

Q Uxor que in fide remā sit pōt nolente viro q̄ ab infidelitate reuertitur propter quā ab eo fuerat iudicio ecclesie separata ad religionem libere conuolare.

¶ [illegible: De conuersione infidelium] Celestinus. iij. ¶ [illegible]

L Audabilē ⁊ iftr[illegible] Interrogasti d̄ sarracenis q̄ dū i captiuitate cēnt q̄rundaz xpianaꝝ viros eaꝝ insidijs ⁊ machinatōibus occiderūt: vtrū qui postea p ipas ad fidē xpianā cōuersi sunt eas de iure possint accipere in vxores: vel si duxerit ꝯiugiū teneat eorūdē. Hic triburtēsis ꝯcilij regula ꝯtēti sumus asserētis: ꝙ si in mortē ipoꝝ ma

lieioſe fuerit machinate licz
earum ſtudio ad fidem acceſ
ſerint: nec tñ eis adherere ꝺ
bēt nec ſunt ſi adhererint eti
am tolerandi. cū tale damnū
tali luchro eccleſia cōpenſa=
re nō velit. ¶ Ad hoc ſarrace
ni quidam ī bello ſunt chriſti
anos īterfeciſſe notati ꝛ chri
ſtiani ſimilit̄ ſarracenos. po=
ſtea ꝟo ſarraceni ad fidem ꝯ
uerſi: vxores eorum quos in
belli certamine occiderunt ſi
bi mr̄imonialiter copularūt:
e idipſum chriſtiani de ſarra
cenis mulieribus conuerſis
ad fidem feciſſe noſcuntur q̄
poſtq̄z de priorum viroꝝ mor
te cōpererint veritatē diuor
tium conſtanter expoſcunt.
¶ In his igitur rn̄demus ꝙ
cum tales non ꝓcurauerint
virorum interitū defunctoꝝ:
matrimonium iter huiuſmo
di ꝑſonas licite pōt cōtrahi
e taliter copulati diuortium
nequeunt poſtulare. Grego
rius nonus argentineñ. epo.
¶ Si alter infidelium con=
iugis venit ad fidem altero re
manente i infidelitatis erro
re ... plès aſſignatur
... Capitulum ſecundū
Ex lrīs tuis accepimus:
ꝙ quidam de iudaice ce
citatis errore ad xp̄m verum
lumen adductus: vxore ſua ī
iudaiſmo relicta: ī iudicio po
ſtulauit inſtanter vt eorum fi
lius q̄drienniis aſſignaretur
eidem ad fidem catholicam
quā ipſe ſuſceperat perduce
dus. ¶ Ad quod illa reſpon
dit ꝙ cum puer adhuc īfans
exiſtat: ꝓpter qđ magis ma
terno indiget ſolatio q̄z pa=
terno: ſibiq3 añ ꝑtum onero
ſus: doloroſus in partu poſt
partum laborioſus fuiſſe no
ſcatur: ac ex hoc legitima cō
iunctio maris et femine ma/
gis matrimoniu3 q̄z pr̄imoni
um nūcupetur: dictus puer
apud ea3 debet ꝯuenientius
remanere et infra. ¶ Cū aūt
filius in patris poteſtate cō
ſiſtat: cuius ſequitur familiā
et non mr̄is: ꝛ in etate tali q̄s
non debet apud eas remane
re perſonas: de quib9 poſſit
eſſe ſuſpitio ꝙ ſaluti vel vite
inſidient̄ illius et pueri poſt
triennium apud patrē nō ſu
ſpectum alii debeant: et mo/
rari: materq3 pueri ſi eu3 re
manere contingeret apud eā
poſſet illum adducere ad in
fidelitatis errorem in fauo=
rem maxime fidei xp̄iane rn̄
demus patri eūdē puerū aſſi
gnandum. ¶ De voto et vo
ti redēptione. Alexā. iii. ero
nē. epiſcopo. ¶ Uota poſſūt
elemoſinis redimi vel in aliud
commutari intercedente ſu=
perioris auctoritate et iuſta
cauſa redimendi vel mutādi
Capitulum primum.

De peregrinatiōis
votis an elemoſi=
nis redimi poſſēt
vel pro neceſſita=
te in aliud commutari:
¶ Reſpondem9: ꝙ ab eius q̄
preſidet pēdet arbitrio vt cō
ſideret diligenti9 qualitate3
ꝑſone et cauſā cōmutatiōis
ſan ex infirmitate ſeu afflu=
entia diuitiaru3. an alia cā ꝓ
babili ꝑegriatio an recōpē=
ſatio melior fuerit: ꝛ deo ma
gis accepta. et ſecundu3 hoc
ꝺ3 exinde diſpēſare. Idē nor
uiceñ. epo. ¶ Cōmutat papa
votū vltramarinū in his ma
xime q̄ ī puerili etate voue=
rant. Capitulum ſecundum.
Uenientis ad nos . R.
narratione accepim9
ꝙ in puerili etate ꝯſtitutus
hieroſolimā diſpoſuit ꝓfici=
ſci. cuidā quoq3 q̄ ſepulchrū
dn̄icum propoſuerat viſitare
fidem dedit et ſuam recepit
ab eo: ꝙ ſibi īnuicē ī via ſocii
fideles exiſterent: et infra.
¶ Nos autem ipſum a voto
quod in etate tenera facilita
te potius q̄z ex arbitrio di=
ſcretionis promiſit abſolui=
mus: ita tamen ꝙ idem votū
elemoſinis redimat. et iuxta
conſilium noſtrum toto vite
ſue tempore vni pauperum
chriſti (dūmodo ad hoc ſue
facultates ſufficiant) debe=
at prouidere. Idem magro
A. de mandeforde. ¶ Ex le=
ui conceptione boni ex p. ...
di non obligatur quis ad bo
num conceptum exequendu3.
Capitulum tertium.
Litteraturam tuam: et
infra. ¶ Cu3 ex quadā
minutione nimio fuiſſes mor
tis pauore perterritus hec
verba protuliſti non diu hic
morabor: ꝓponens in aīo ꝙ
religiōis habitū eſſes aliqñ
ſuſcepturus: ꝛ infra. ¶ Tibi
igit̄ reſpondemus: ꝙ ſi plus
nō eſt in voto ꝓceſſum tranſ
greſſor iudicari non poteris
ſi nō īpleas qđ dixiſti. Ide3
¶ De votu3 mutabile eſt in
votu religiōis. C. iiii.
Scripture: ꝛ infra. Re9
fractiuo ti aliquaten9 nō ha
betur q̄ temporale obſequiū
in ꝑpetuam noſcitur religio
nis obſeruantiam commuta
re. Innocen. iii. tri. archiep.
¶ Executio voti vltramarini
auctoritate pape pōt ex cau
ſa differri. Capitulum quītū.
Non eſt voti dicendus
trāſgreſſor q̄ qđ vouit
auct. ſe. ap. diſtulit adiplere.
¶ Sane ſignificauit nobis
rex vngarie ꝙ cum in regni ꝑ
turbatione conſilium et au=
xilium tuum ſibi ſenſerit hac
tenus profuiſſe: vtilitati ei9
non modicū derogaret ſi hie
roſolimam (ſicut ex voto te=
neris) regno pergeres ipa=

cato: ꝛ infra. ¶ Jdeoqȝ man
damus quaten⁹ nō prius iter
arripias hieroſolimam ade=
undi: q̄ȝ regnum ipſuȝ fuerit
tranquillitati priſtine reſtitu
tum: vel ſuper hoc receperꝭ
ab apo. ſe. mandatum. ❧ dez
andree duci.

¶ Eccleſia cōpellit heredes
laicum per excommunicatio
nem ꝛ bonoꝝ ſubtractionē
ad executionem voti [illegible]
[illegible] ad quod ſe obligauit pro
defuncto. Capitulum [illegible]

LIcet vniuerſis liberuȝ
ſit arbitrium in vouen=
do vſqȝ adeo tamē ſolutio ne
ceſſaria poſt votum vt ſine ꝑ
prio ſalutis diſpendio alicui
non liceat reſilire. ¶ Accepi
mus ſiquidem ꝙ cum rex vn
garie pater tuus agens ī ex
tremis votum quod vouerat
domino hieroſolimitanam ꝓ
uinciam in forti manu humi
li corde viſitare: ſub intermi
natione maledictionis pater
ne commiſerit tue fidei exe=
quendum. ꝛ tu aſſumpto cru
cis ſignaculo te id impletu=
rum ſine dilatiōe qualibet ꝓ
miſiſti: ꝛ infra. ¶ Mandam⁹
quaten⁹ poſtpoſitis ceteris
ſollicitudinib⁹ vſqȝ ad feſtuȝ
exaltatiōis ſancte crucis de
bitum accepte crucis exſol=
uens: propoſitum iter arripi
as et humiliter proſequaris.
¶ Ne ſi onus tibi a pře iun
ctum: ꝛ a te ſponte ſuſceptuȝ
occaſione qualibet detracta
ueris: pr̄na te reddas ſucceſ
ſione indignum: ꝛ hereditatꝭ
emolumento priueris cuius
recuſaris onera ſupportare:
ſciturus extūc anathematis
te vinclo ſubiacere: ꝛ iure qȝ
tibi ſi dictus rex ſine plede=
cederet ī regno vngarie com
petebat ordine geniture pri
uandum: ꝛ regnum ipſum ad
minorem fratreȝ tuū appel.
poſtpoſita deuoluēdū. ❧ dez
treceñ epiſcopo.

¶ Committitur pape votū vltra
marinum [illegible] (o:prio=
nes ꝛ ieiunia/ ꝛc maxime cū
ceſſat cauſa que induxit ad [illegible]
uendum ita etiā ꝙ [illegible]
[illegible] / [illegible]
[illegible] mutatum
in terre ſancte ſubſidiū. c.vi.

MAgne deuotionis ꝛ in.
¶ Cum treceñ. eccle=
ſia cōtra libertatem eccleſia
ſticam grauaretur: nec ꝓ ali
um q̄ȝ ꝑ campanie comitē in
vltramarinis ꝑtibus ꝯſtitu=
tum eidem eccleſie crederes
poſſe de facili ſubueniri: ad
ipſum ꝓpoſuiſti accedere: ac
in ſignum ꝑegrinationis ꝛ de
uotiōis terre orientalis cru
cem dñicā aſſumpſiſti: ꝛ īfra.
Quamuis autē audita mor
te ipſius intentionem tuā cō
ſpiceres iam fruſtratam: no
luiſti tamen ſine concilio ap.

ſe ad ꝓpria remeare: ſed in/
greſſus vrbē intētionis tue
propoſitum ac ſtatum tre=
ceñ. eccleſie nobis humiliter
expreſſiſti: ꝛ infra. ¶ Et qdē
tria ꝑcipue duxim⁹ ī hoc ne
gocio attēdēda qd liceat ſ̄ȝ
equitateȝ: quid deceat ſ̄ȝ ho
neſtatem: ꝛ quid expediat ſe
cundū vtilitatem. Sane nō
videbatur ꝯtra votum licitū
et venire cuȝ vox clamat ꝓ
phetica. Vouete: et reddite
dño deo vr̄o. ꝛ primū ad cōſi
liū ſ̄m adimpleri referat. Sȝ
nec decēs videbat̃ cū ſit ſcri
ptuȝ in euāgelio. Nemo mit/
tēs manū ad aratrū et reſpi
ciens retro aptus eſt regno
dei: ꝛc. Preterea nō videba=
tur expedire. cū ex abſolutio
ne tua ſcandalū poſſet laico
rum mētibus generari: dicē
tium vbi eſt deus clericorum
ꝛ hoc exemplo credentiuȝ ſe
ad voti obſeruantiā nō tene
ri. Quod enī agitur a ꝑlatis
facile trahitur a ſubditis in
exempluȝ iuxta qꝺ dominus
inquit ad moyſeȝ in leuitico.
Si ſacerdos q̄ eſt vnct⁹ pec=
cauerit faciet delinqͥre popu
lum. Verum etatis vite ſene
ſcentis defectus atqȝ canici
es que vix labores ꝛ dolores
ſuos tolerare poſſunt: in con
trariuȝ allegabant ꝛ eccleſie
treceñ. ſuſpiria cui vinculo pa
ſtoralꝭ ſollicitudinis es liga
tus ſine cuius aſſenſu votum
ꝑegrinationis emittere for=
ſitan non debueras: ꝛ infra.
Jpſum etiam votū qꝺ ex ſui
forma ſanctum ꝛ honeſtum e
rat: ex perſona vouentis mi=
nus licituȝ videbatur. Cū n.
iuxta canonica īſtituta cleri
c⁹ abſqȝ ſui epiſcopi licentia
ꝑegrinari nō debeat: et ep̄s
non minus immo potius ſe.
ap. ſit aſtrictus videri meri/
to poterat: ꝙ abſqȝ generali
vl' ſpeciali lr̄a votum ꝑegri
nationis q̄ te tandiu abſen=
tares emittere non deberes
ꝛ infra. ¶ Cū igit̃ in lege ve
teri in qua non minus ꝑcep/
tum domini obligabat q̄ȝ vo
tum hodie obliget in eccl'ia.
primogenita q̄ dño manda=
bant̃ offerri q̄dā dño redde=
rent̃ vt primogenita leuitaꝝ
q̄daȝ redimerentur vt alia=
rum tribuū: q̄dam cōmuta=
rent̃ in aliud ſicut primoge/
nitū aſini q̄ pro oue cōmuta
bat̃: ex hoc attendentes ꝙ
votum cōmutari poſſit ī op⁹
aliud pietatis: non curantes
ꝙ os loquentiū iniq̄ loquat̃
Nō tamē non recedam⁹ a tra/
mite ꝟitatis: de illi⁹ auctori
tate ſecuri qui cū audiſſet a
diſcipulis nōne ſcis q̄ pha/
riſei audito hoc ꝟbo ſcādali
zati ſūt reſpōdit ſinite illos
ceci ſūt ꝛ duces cecoꝝ: tibi ꝑ
te et famulis tuis lr̄am con

cedimus votum pegrinatioꝫ
nis taliter cōmutare vt expē
ſas quas fueras in eūdo mo
rando/ ꝛ redeundo facturus
alicui religioſo cōmittas in
neceſſarios vſ⁹ terre illius ſi
ne diminutione q̄libet trāſſe
rēdas ꝛ infra. Laborē etiā la
borib⁹ recōpēſes ſollicitius
inſtādo vigilijs: deuotius va
cans orationibus: ꝛ in ieiuni
js fortiꝰ te exercens. Ad hāc
autem indulgentiaȝ tibi faci
endaȝ ſpecialiter nos idurit
ꝙ cum ꝓ libertate treceñ. ec
cleſie ꝑ dictum comitem aſſe
quendā ṕcipue votum pegri
natiōis emiſeris: eo ſublato
de medio. q꞉ ceſſauere cauſe
faciliꝰ ceſſare potuit ꝛ effectꝰ

Idem cantuarien. archiepi.

¶ Impedito ad tempus ex
eq votum vltramarinum con
cedit dilatio ꝑpetuo ꝓ͛o im
pedito: idicit̄ ſ dēptio ſ eo q̄d
magꝫ expediat t̄re ſctē. c. viii

Quod ſuper his ꝛ infra
Queſiuiſti de his qui
pro ſuccurſu terre ſancte ſi=
gno crucis aſſumpto ꝑpter i
firmitatem vel pauptatem vł
aliā iuſtā cauſā votuȝ nō poſ
ſunt vtiliter adimplere: cū ſi
ne diſtinctiōe receperis i mā
datis vt eos qui ſignum cru
cis aſſumptū abiecerunt ad
reſumptionem ipſius et exe
cutionem voti compellas.

¶ Nos autem iquiſitiōi tue
taliter reſpondemus ꝙ debi
les ꝛ inopes magis illuc i de
fectuȝ q̄ȝ ad profectum acce
dunt cuȝ iſti pugnare nō poſ
ſint ꝛ illi mēdicare cogantur
niſi forte ſint nobiles et ma=
gnates qui ſuis ſecum expē
ſis bellatores adducāt: vł ar
tifices: ꝛ agricole qui d̓ labo
ribus ſuis ſibi poſſint acqui
rere neceſſaria et terre ſubſi
dia miniſtrare: q̄ȝuis nō mul
ti talium propter breuitatē
poſſeſſionum et paucitatem
inhabitantium ibi ſint opor
tuni. ¶ Unde credimus diſti
guendum inter illos qui tem
poralem et eos qui perpetu
am impedimenti cauſam cre
duntur habere; ꝙ primis eſt
indulgenda dilatio ſecundis
autem eſt redemptio iniun=
genda: ac reruȝ facultate pē
ſata quas poſſunt aut quas
facturi eſſent expenſas per=
ſonarum preterea recompen
ſato labore in ſubſidium ter
re ſancte tranſmittant: exe=
quentes per alios quod per
ſe nequeūt adiplere. ¶ Rur=
ſus inter illos qui pro defen
ſione terre ſancte votum pe
grinationis emittunt: et eos
quibus pro ſatiſfactione ſuo
rum criminum iter peregri=
nationis iniungitur: credi=
mꝰ diſtiguenduȝ: ꝙ circa pri
mos plꝰ terre ſctē ſuccurſꝰ ꝛ
circa ſecūdos plꝰ labor itine

ris ſcd̓m intentionē vouētis
vel penitētis dȝ attēdi. Un̄ ſi
qs hoc modo vouētiū eſt in=
utilis ad pugnādū: q̄ȝuis ha
bilis ſit ad eūdū: meliꝰ eſt re
dimere votū q̄ȝ expēſas ꝯſu
mere: q̄d ꝛ de penitēte q ꝑpt
debilitatē nō pōt iter iniun=
cte pegrinatiōis iplere ſane
valet itelligi: nō aūt de illo q̊
q̄ȝuis ſit ipotēs ad bellandū
potēs tn̄ eſt ad eūdū: et infra.
¶ De mulierib⁹ aūt hoc cre
dimus obſeruandum: vt que
remanere noluerint viros ſu
os ſequātur: cetere vero (niſi
forte ſint diuites que ſecum
in ſuis expenſis poſſint duce
re bellatores) votum redi=
mant quod vouerunt. Idem
eidem. ¶ Uotum vltra mari
num certis caſibus redimi ꝛ
comutari pōt nō tn̄ ꝑ aliū q̄ȝ ꝑ
papā: vł cū ipſiꝰ ſpeciali man
dato hoc dicit vſqȝ ad. ſ. Se
cundo queſiuiſti. Cpm. ix.

Ex multa tue ſollicitudi
nis puidētia: ꝛ ifra. Ex
conſultatione quā ad inquiſi
tionem tuam ſuper negocio
cruce ſignatorum olim edidi
mus: vlam inueniſti ad alias
queſtiones: ꝛ vtrū q̄d in ea dr̄
ius conſtituat generale vt
paſſim prelatis q̄buſ꞉ illos
ſcd̓ȝ formā expreſſam abſol=
uere liceat: q̊ coꝝ ſunt iuriſ=
ditioni cōmiſſi ſollicite reqſi
ſti: Ad hoc igit̄ rn̄demꝰ ꝙ in
conſultatōe nr̄a ius edit: eiȝ
ad q̄les ad q̊s tn̄ ſpecialiter
ſpectat eiꝰ executio nullate=
nus explicat̄: illis auteȝ ſolū
modo ius hoc exequēdū in=
cūbit qui ſuꝑ hoc mādatū re
ceperit a ſe. ap. ſpeciale. Sic
ergo illi eſt inqſitioni reſpō
ſum: qua cōſequenter tua. f.
requiſiuit de quibꝰ religioſis
intelligendum hoc eſſet: vtrū
ſ. ibi religioſi vocent̄ hi tm̄ q̊
religionis habitum ſuſcepe=
runt quoꝝ plures idiote ſūt
ꝛ iuris ignari/ an epi: q̊ ſicut
dignitate precellūt: ſic ꝛ reli=
gione debent alijs preemine
re nam ad neutros illius exe
cutio iuris ſpectat niſi per a
poſtolicam ſedem eis ſpecia
liter delegetur.

¶ Habiles ad eundū ſed in
habiles ad pugnādū ſi ſunt
ſtrenui conſilio vel milites:
bellatores poſſunt ſecuȝ du=
cere: votum vltramarinum ſi
redimunt. h. d. Ab.

¶ Secundo queſiuiſti vtrū
quod dicitur ſi quis vouen=
tium eſt inutilis ad pugnan=
dum q̄ȝuis ſit habilis ad eun
dum melius eſt vt redimat
votum q̄ȝ conſumat expen=
ſas: generaliter accipi debe=
at vt nobiles ꝛ magnates qui
ſunt conſilio ſtrenui et mul
tos ſecum poſſunt trahere
bellatores: an minores tan=
tummodo verbum huiuſmo

di comprehendat? Uerum ſi
ad ſuperiora oculum tue cō=
ſiderationis extendas: queſ=
tionem iſtam inuenies in ſe/
rie conſultationis noſtre ſo=
lutam vbi dicitur ꝙ debiles
et inopes magis in defectuȝ
terre ſancte q̄ȝ ad eius profe
ctum accedunt: ꝛ infra. Quā
uis poſſit aliter reſponderi:
ꝙ non ſunt inutiles ad pu=
gnandum qui et ſi per ſe pu/
gnare non poſſunt: maturi=
tate tamen conſilij adeſſe va
lent pugnantibus et perſo=
ne defectum per alios rele=
uare: ꝛ infra. ¶ Eroicos pūt
ſequi viros vltra mare ſi vo
lunt ſi non tenentur niſi ꝛ ipſe
voluerint. h. d. Ab. ¶ Quod
autē ſuperius ponitur mu=
lieres que remanere nolue=
rint. ꝛc. de illis intelligenduȝ
eſſe videtur: que ſe ad pere=
grinationis propoſitū nullis
voti vinculo aſtrinxerunt: et
infra. ¶ Viri ſine cōſēſu vxo
rum emittere poſſunt votuȝ
vltra marinū. h. d. Abbas ſi.
¶ In tāta quoqȝ neceſſitate
ppli xpiani ne terre ſctē im=
pediatur ſubſidiū viri pter vxo
rum aſſenſuȝ huius pegrina
tionis propoſitū vouere libe
re valēt: ꝛ qđ vouerint libe=
re adimplere: vt autem con=
ſentiant ſunt attentius com/
monende. ¶ Clerici tamq̄ȝ in
habiles ad pugnandum redi

mitur votum vltra marinum
niſi i certis caſibus. h. d. Ab=
bas ſi. ¶ De clericis vero du
ximus reſpondendum ꝙ cuȝ
clericatus officium eos red=
dat inhabiles ad pugnandū:
niſi vl̄ cōſilio ſtrenui vl̄ officio
pdicatōis iſtructi aut magis
tū ſint obſeqo deputati: aut
vſqȝ adeo diuites fuerint pote
tes: vt in expenſis ſuis aliqs
ſecū ducere valeant bellato
res: magis ab eis expedit re
dēptionē accipere q̄ȝ ad vo=
tum illos cogere pſequēdū:
ſi neceſſitas exigit vel vtili=
tas pſuadet. Hec aūt de vo=
uētib' dicim' nō de his qbs
labor peregrinationis in pe
nitentia eſt iniunctus. Idem.
¶ Qui vouit religionem in=
gredi ſi voto non completo
fiat epiſcopus tenuetur ex=
ire votum implere ſic commu
niter ſummatur.

Capitulum. ii.

PEr tuas nobis litteras in
timaſti te in geropoli
tana eccleſia ſuſcipiendi ha=
bitum regularem votum ſo/
lemniter emiſiſſe: ꝛ poſtea p
miſiſſe in manibus plati eiuſ
deȝ eccleſie te infra duos an
nos poſtq̄ȝ ab ap. ſe. rediſſes
votum quod emiſeras imple
turum. Cumqȝ termino ipſo
tranſacto non curaſſes quod
voueras adiplere: tandē ex

ſtis voti trāſgreſſor vocatus
fuiſti ad regimē eccl'ie gebē.
ꝛ infra. ¶ Nos igit. t. di. con=
ſulim' vt ſi tuam ſanare deſi
deras conſcientiam regimen
reſignes eccleſie memorate
ꝛ reddas altiſſio vota tua.
Poſt capitulū gebeñ. eccl'ie
te poſtmodū canonice duxe=
rit eligēdū electionē recipe
poteris de te factā. Honori'.
Hiherelbeñ. ꝛ bēgag. ēpoſi=
tis. ¶ Prelatis etiam preſſus
promiſit vltramarinū emittere
ꝛ vſus vigeſimā puē
tuum eccleſie puertere. C. xi.
POſtulaſtis a nobis an
vobis profeſſis ordinē
regularem: quorum alter cru
ce ſignat' eſt: ꝛ reliquus cara
ctere crucis deſiderat inſi=
gniri: liceat vigeſimā prouen
tuū eccleſiarum veſtrarum
deputatā ſuccurſui terre ſctē
deferre vobiſcum: et infra.
Diſcret. v. t. r. ꝙ ſi eccleſie
veſtre per abſentiam veſtraȝ
nominter non ledantur: ꝛ vos
vtiles fueritis terre ſctē ver
bo pariter ꝛ exemplo: quod
conſcientie veſtre duximus
relinquendum: dimiſſis pro=
curatoribus idoneis in eccle
ſiis veſtris poteſtis ꝛ tenemi
ni votum peregrinatiōis im
plere: ꝛ ſic pōt in vſus vr̄os
tranſire viceſima eccl'iaruȝ ve
ſtraȝ terre ſctē ſubſidio de=
putata. ¶ De ſtatu monacho

rum ꝛ canonicorum regula=
rium. ¶ Greg. tertius archi=
ep̄o neapoli. ¶ Dioceſanus
non debet moleſtare mona=
ſteria: preterq̄ȝ pro cauſa cor
rectionis: nec eis oblata ſibi
vendicare. Capitulum. i.
THeodoſius ꝛ infra.
¶ Alicui monaſterio
nec tu nec pbr̄i tui preter dili
gentiā diſcipline aliquid mo
leſtie iferatis. ¶ Aut ſi quid
illic pro diuerſorū deuotione
acceſſerit vobis vendicare
eſtimetis. ¶ Cum monachis
ibi ſeruientibus debeat pro
ficere quicquid a fidelibus
taliter offerri contingit.
Ex concilio lateraū. ¶ Mo
nachi non debent poni ſingu
li per parrochias hoc primo.
Si pro monachatu aliquid
petitur recipiens ꝛ dans ....
dum bus prohibetur: et recī=
piens ab officio ſuſpendituꝛ
hoc ſecundo. Monachus ha
bens peculium ſine licentia
abbatis ab altaris commu=
nione remouetur: ꝛ ſic dece=
dens ſepultura ꝛ fraterna cō
munione priuatur hoc tertio
Si pecunia confertur p̄ ha
bendo aliquod officium in
monaſterio dans ꝛ recipiens
deponitur hoc quarto. In prio
ratibus cōuentualibus alterno
nē inſtitui nō ſūt. remouēdi
ſine cā rōnabili: ꝛ de cā ratio
nabili tria ponit exēpla. h. d.

cōmprehendendo ſub ſtatuta

Capitulum.ij.

Monachi non precio re=
cipiantur in monaſte=
rio nec peculiū permittātur
habere:nec ſinguli p villas ⁊
oppida p quaſcūq3 parochia=
les ponantur eccleſias ſed in
maiori conuentu:aut cum ali
quibus fratribus maneant
nec ſoli inter ſeculares hoīeſ
ſpiritualium hoſtium cōfli=
ctum expectent:ſalomone di
cente. Ve ſoli qꝛ cū ceciderit
non eſt qui ſubleuet eum.
¶ Si quis autem exactus p
ſuā redēptiōe:aliquid dede=
rit ad ſacros ordines nō aſcē
dat. Is vero qui euz recipit
officij ſuſpēſiōe mulctetur.
¶ Qui peculium habuerit
niſi ab abbate fuerit ei pro i
iuncta adminiſtratione per=
miſſum:a communione remo
ueatur altaris:⁊ q̄ in extre=
mis cum peculio inuentus
fuerit ⁊ digne non penituerit
nec oblatio pro eo fiat nec in
ter frēs accipiat ſepulturam
qđ etiaz de vniuerſis religio
ſis precipim⁹ obſeruari Ab=
bas aūt qui iſta diligenter n̄
cauerit: officij ſui iacturam
ſe nouerit incurſurū. ¶ Prio
ratus quoq3 ſeu obediētie p̄
cij donatiōe nulli tradantur
alioquin dantes et accipien=
tes a miniſterio fiant eccle=
ſiaſtico alieni ¶ Priores aūt
cum in eccleſijs conuentuali
bus per electionem capitu=
lorum ſuoꝝ canonice fuerint
inſtituti niſi pro manifeſta et
rōabili cauſa non mutentur
vt videlicet ſi fuerint dilapi=
datores:ſi incontinenter vi=
xerit:aut tale aliquid egerit
pro quo amouendi merito vi
deantur:aut ſi etiam pro ne=
ceſſitate maioris officij de
cōſilio fratrū fuerit trāſferē
di Alexā.iij. abbatib⁹ et cō
uentibus ciſterciēſ. ordinis.
¶ Monet ciſterciēſes vt ſer
uent regulā ſcōm primeuā in
ſtitutionem. h. d. primo. Etdo
mus religioſa aggregata ci
ſtercienſibus eorū mores ſer
uare tenētur. h. d. ſecundo.

Capitulum.iij.

Recolētes qualiter hec
ſctā plantatio: ⁊ infra.
¶ Dolentes dicimus q etſi
non ab omnibus neq3 in om
nibus a pleriſq3 tn̄ ⁊ in pluri
bus ab illa ſancta inſtitutio=
ne dicitur declinatum: in tan
tum vt aliqui ex vobis pa=
trie īſtitutiōis obliti contra
ordinis vr̄i regulam villas ec
cleſias et altaria poſſident
fidelitates: ⁊ hominia beni=
gne ſuſcipiunt: iuſticiarias
⁊ tributarias tenēt:et infra.
¶ Ideoq3 precibus ⁊ moni=
tis exhortamur: quatenus
dom⁹ ille que a prima ſui ori
gine in ipſo ordine ſunt fun=

date: cōſtitutis terminis ſit
contente: ⁊ infra. Si enim re=
lictis originalibus ordinis in
ſtitutis ad cōia volueritis a
lioꝝ monaſterioꝝ iura diuer
tere oportebit vos cōi iure cē
ſeri qꝛ dignū eſt vt qui ſimilē
cū alijs vitā ſuſcipiunt:ſimi=
lem ſentiant in legibus diſci
plinam. Ceteꝝ domus ille q̄
de alijs inſtitutiōibus ad ve
ſtrū ordinē ſe tranſtulerint:
vr̄is oīno ſe ſatagāt vſib⁹ cō=
formare: ⁊ relictis poſſeſſio=
nibus vel etiam cōmutatis
q̄s inſtitutio veſtra non reci
pit: ſic ſe in oīb⁹ religioni ve
ſtre coaptent: vt queādmo=
dū gaudēt ſe in ſocietatē or=
dinis ⁊ habit⁹ idētitatē aſſū
ptas: ſic etiā i paupertate ſe
cularīū reꝝ ſe letent vr̄is in=
ſtitutiōib⁹ ꝯformatas. ¶ le.
iij. ¶ Regularis canonicus
q non reſignauit proprium in
morte non debet in cimiterio
ſepeliri: ⁊ ſi de facto ſepult⁹
fuit inde debet exhūari ſi ſi=
ne ſcandalo fieri pōt.

Capitulum.iiij.

Uper quodā canonico
regulari q̄ in articulo
mortis agēs: licz a priore ſuo
cōmonitus proprium qđ cō=
tra regulam latenter habue
rat noluit reſignare: ⁊ ſic diez
clauſit extremum ⁊ fuit inter
alios fratres traditus ſepul
ture: ⁊ infra. ¶ Inquiſ. t. t. rn̄.
q ille canonicus non tn̄ fuit
xp̄iana ſepultura priuandus
verumetiam ſi ſine maximo
ſcandalo potuit fieri de ipſa
proijci dignus eſt eccleſia.
¶ Hoc autem cum forte con
tigerit in ſimilib⁹ ē agendū
Inno.iij. U. plebano ſcti gau
nij. ¶ Canonicus regularis
poſt [illegible] eccle parochiali
[illegible] debet hr̄e ſociū
ſecū [illegible] ſi cōmode fieri
poteſt. Capitulum.v.

Uod dei timorē p̄ ocu
lis habeas ex fructib⁹
tuis colligit euident: cum o=
pera que facis teſtimonium
perhibeant veritati. ¶ Sa=
ne quōdā deſiderans ad fru
gem melioris vite tranſire
offīm plebani reſignās coram
frīb⁹ ſcti victoꝝ bonon. pmiſ
ſionē de tua ꝯuerſiōe feciſti
neq3 profeſſionē ſolēnē emit
tēs:neq3 habitū religionis
aſſumens:ſed parochiani ple=
bis eiuſdē attendētes te lau
dabiliter prefuiſſe a florenti
no ep̄o impetrauerunt: vt mi
niſtrares ibidem: hoc etiam.
P. pbr̄ cardinal' tunc apo. ſe.
le. proponitur ānuiſſe quod
iā dicti parochiani a nobis ra
tū haberi ſupplicit poſtula=
rūt: ꝑſerti cū de licentia prio
ris ſcti victoꝝ noſcarꝫ hacte
n⁹ id feciſſe. ¶ Licz aūt i late
ran. ꝯci. de monachis caueat
ne ſinguli p villas ⁊ oppida p

quaſcūq3 parochiales ponant
eccl'ias ₇c. q2 tñ iſtud de cano
nicis regularibus ſpālit̄ non
caueť: q2 ₇ ſi a ſctoꝝ mōacho
rū cōſortio ſi putētur ſeiūcti
regule tñ iſeruiūt laxiori et ꝑ
antiq̄s canones ēt monachi
pñt ad eccl'iaꝝ parochialium
regimen in pbr̄os ordinari.
ex q̄ debent predicationis of
ficium (qꝺ priuilegiatuz eſt)
exercere: ſic ānuendum duxi/
mus poſtulatis vt exercens
plebani offm̄ ſi cōmode fieri
poterit vnū canonicū regula
rem tecum habeas ad caute
lam: cuius in his que dei ſūt
₇ regularis obſeruantie tam
conſortio q̄3 ſolatio perfrua
ris. Idem abbati: et conuen
tui ſublaceñ. ❡ Primo tractat
de veſtibus monachoꝝ. Scd̄o
de abdicatione proprietatis
Tertio de ſilentio. Quarto
de cibis. Quinto de officijs i
genere et in ſpecie.

Capitulum .vi.

CUm ad monaſterium ſu
blaceñ. ₇ ifra. Firmiter
inhibuimus ne quis de cete=
ro monachorum lineis cami
ſijs vteret: et infra. ❡ Prohi
bem⁹ quoq3 diſtricte in virtu
te obedientie ſub obteſtatio
ne diuini iudicij: ne quis mo/
nachorum ꝓpriuz aliquo mo
do poſſideat ſed ſi quis ali=
quid habeat proprij: totum
incontinenti reſignet. Si ve/
ro poſt hoc ꝓprietatē aliquā
fuerit deprhēſus habē i regu
lari moni. p̄. d̄ monaſterio ex
pellať: nec recipiať vlterius ni
ſi peniteat ſ3 monaſticā diſci
plinā. Quod ſi proprietas a=
pud quēq3 inuenta fuerit in
morte ipſa cū eo in ſignū per
ditionis extra monaſteriū in
ſterquilinio ſubterretur ſcdȝ
ꝙ beatus greg. narrat in dia
logo ſe feciſſe. Un̄ ſi quicq3
alicui fuerit ſpāliter deſtina
tum: nō p̄ſumat illud accipe
ſ3 abbati vel priori: vel celle=
rario aſſigneť. ❡ In orato=
rio vero refectorio ₇ dormi=
torio cōtinuū ſemꝑ ſilentium
obſeruetur. In clauſtro quo
q3 certis horis et locis ſcd̄m
ātiquā ꝯſuetudinē mōaſterij
laudabiliter obſeruatam.
❡ In refectorio ꝓo nullꝰ oi=
no carne veſcať Nec i qbuſdā
ſolēnitatibus (ſicut aliqñ fie
ri ꝯſueuit) ꝯuētus exeat cū
abbate paucis ibi relictis:
vt extra refectoriuz edāt car
nes: cū illis diebus precipue
regularis diſciplina ſit ſtu=
dioſiꝰ obſeruanda. Sed nec
extra refectoriū: niſi in infir=
mitorio eſū carniū credant ſi
bi licere. Quāq3 ex idulgen=
tia poſſit abbas interdū ali=
q̄s fratruz nūc hos nūc illos
(prout neceſſitas poſtulaue
rit) aduocare: ipſoſq3 ſecū in
camera ſua meliꝰ ₇ pleniꝰ ex

hibere. Porro debiles ₇ ifir=
mi q̄ minutiōe idigēt: vľ aliq̄
medicina nō ſeorſū in camerꝫ
ſꝫ oēs in ifirmitorio que ne=
ceſſaria fuerit ſibi tā i carni=
bꝰ q̄3 i alijs recipiāt ꝯpetenť
Qꝺ ſi q̄s eoꝝ debilis fuerit
aut etiā delicatꝰ: vt nō poſſit
cōibꝰ cibis eſſe ꝯtentꝰ: ſic ei
ꝓuideať ſine ſcādalo aliorū
vt ſi abbas vel prior voluerit
in refectorio miſaȝ facere ſpe
ciale cibū aliquē ꝯpetentem
nō añ illū ſed añ ſe faciat ap=
portari de q̄ ipē illi faciat pi
tantiā ꝓ ſuſtētatiōe nature.
❡ Tales aūt ad agenda offi
cia mōaſterij deputenť: q̄ fi=
deles fuerit ₇ diſcreti Nec ali
cui cōmittať aliq̄ obedientia
ꝑpetuo poſſidēda tāq̄3 i ſua
ſibi vita locetur: ſ3 cū oportue
rit amoueri ſine ꝯtradictiōe
qualibet reuocetur. ❡ Prior
aūt pre ceteris poſt abbatem
potens ſit i oꝑe ₇ ſermōe: vt
exemplo vite verboq3 doctri
ne fr̄es ſuos ₇ inſtruere poſ=
ſit in bono ₇ a malo etiā reuo
care zelum religionis habēs
ſcd̄m cōſciam vt delinq̄ntes
corripiat ₇ caſtiget: obedien
tes foueat ₇ cōfortet. ❡ Ab=
bas vero (cui oms̄ in oibꝰ re
uerēter obediant) q̄3to fre=
quentius poterit ſi cum fra=
tribus in conuentu: vigilem
curam ₇ diligentem ſollicitu
dinem gerens de omnibus
vt de officio ſibi cōmiſſo di=
gnam deo poſſit reddere ra=
tionem. Qꝺ ſi p̄uaricator or=
dis fuerit aut ꝯtēptor ſeu ne
gligēs aut remiſſꝰ: ꝓ certo ſe
nouerit nō ſolum ab offō de
ponēdū: ſ3 ₇ alio mō ſcd̄m re
gulā caſtigandum cū offenſa
non ſolū ꝓpria verūetiā alie=
na de ſuis manibꝰ req̄ratur
Nec eſtimet abbas ꝙ ſuper
habenda ꝓprietate poſſit cū
aliq̄ monacho diſpenſare: q2
abdicatio ꝓprietatis ſicut ₇
cuſtodia caſtitatis adeo eſt
annexa regule monachali: vt
ꝯtra eaȝ nec ſummꝰ pontifex
poſſit licentiam indulgere.
Idem in concilio gñali.
❡ Primo ſtatuit de concilijs
regularium prouincialibus
celebrandis ſingulis trienni
js. Secundo moderat nume
rum euectionū ₇ ꝑſonarū ve=
nientium. Tertio diſponit de
inſtructoribus ₇ preſidenti=
bus capitulo. Quarto de tpe
quo duret capl'm: ₇ quid ibi
fiet. Quito ꝙ obſeruet qꝺ ibi
fiet. Sexto de capl'o ſequen=
ti. Septimo de cōmuni vita.
Octauo de viſitatoribus eli
gendis ₇ ipoꝝ offō. Nono ex
tendit ad canonicos regula=
res. Decimo ꝓuidet ſuper di
ſcordia viſitatoꝝ. Undecimo
hortatur dioceſanos ad mo=
naſteriorum reformationem
Duodecimo ꝑcipit ꝯteruos

ꝛ ſiles ↄpeſci ab offenſis mo
naſterioꝝ.Et hec diuiſio ſuf
ficit ꝓ ſumario. Caplm.vij.

I N ſingulis regnis ſiue
ꝓuincijs fiat de trien=
nio in trienniũ (ſaluo iure dio
ceſanoꝝ põtificũ) cõe caplꝫ
abbatũ atqꝫ prioꝝ abbates
ꝓprios nõ habentiũ:q̃ nõ cõ
ſueuerũt tale caplꝫ celebra=
re:ad qđ vniuerſi cõueniãt ꝑ
peditionẽ canonicã ñ haben
tes apud vnũ de monaſterijs
ad hoc aptũ. ¶ Hoc adhibi
to moderamine vt nullꝰ eoꝝ
pluſq̃ꝫ ſex euectiões et octo
perſonas adducat. ¶ Aduo
cent autẽ in hmõi nouitatis
primordijs duos ciſter.ordi.
vicinos abbates ad ꝑſtandũ
ſibi cõſiliũ ꝛ auxiliũ oportu
nũ:cũ ſint in hmõi caplis ce=
lebrãdis ex longa ↄſuetudĩe
pleniꝰ informati: q̃ abſqꝫ con
tradictione duos ſibi de ipſis
aſſocient quos viderint ex=
pedire:ac ipſi quattuor preſĩt
capitulo vniuerſo : ita ꝙ ex
hoc nullus eorum ſibi aucto
ritatem prelationis aſſumat:
vñ cum expedierit prouida
poſſit deliberatione mutari.
¶ Hmõi vero capitulum ali
quot certis diebus continue
iuxta morem ciſter. ordi. cele
bretur:in quo diligẽs habea
tur tractatus de reformatio
ne ordinis ꝛ obſeruantia re=
gulari. ¶ Et quod ſtatutum
fuerit illis quattuor approba
bantibus inuiolabiliter ob=
ſeruetur:oĩ excuſatiõe ꝛ ↄtradi
ctiõe ꝛ appellatione remotis.
¶ Prouiſo nichilominꝰ vbi ſe
quẽti termĩo debeat caplꝫ ce
lebrari. ¶ Et qui conuenerint
vitam ducant cõem ꝛ faciant
proportionaliter ſimul om=
nes cõmunes expenſas : ita
ꝙ ſi non omnes poterunt in
eiſdem:ſaltem plures ſimul
in diuerſis domibus cõmorẽ
tur. ¶ Ordinentur etiam in
eodem caplo religioſe ac cir
cũſpecte perſone:que ſingu=
las abbatias eiuſdem regni
ſeu prouincie non ſolum mo
nachorum ſꝫ etiam monialiũ
ſcđm formã ſibi prefixam vi=
ce noſtra ſtudeant viſitare:
corrigentes et reformantes
que correctionis ꝛ reforma=
tionis officio viderint indige
re:ita ꝙ ſi rectorẽ loci cogno
uerit ab adminiſtratione pe
nitus amouendum : denun=
cient epõ proprio vt illum a=
mouere procuret. Quod ſi
nõ fecerit:viſitatores hoc re
ferant ad apl̃ice ſedꝭ examĩe.
¶ Hoc ipm̃ regulares cano/
nicos ſcđm ordinẽ ſuum vo=
lumus ꝛ precipimus obſer=
uare. ¶ Si ꝟo in hac nouita
te q̃cq̃ꝫ difficultatis emerſe=
rit:qđ per predictas perſo=
nas nequeat expediri ad ap.
ſe. iudicium abſqꝫ ſcandalo

referatur: ceteris irrefraga
biliter obſeruatis que con=
cordi fuerint deliberatione
prouiſa. ¶ Porro dioceſani
epi monaſteria ſibi ſubiecta
ita ſtudeant reformare vt cũ
ad ea predicti viſitatores ac
ceſſerint pluꝫ in illis inueniãt
qđ ↄmẽdatione q̃ꝫ qđ corre=
ctione ſit dignũ: attentiſſime
ꝓcauẽtes ne ꝑ eos dicta mo
naſteria ĩdebitis oneribꝰ ag
grauentur:qꝛ ſic volumus ſu
periorũ iura obſeruari vt in=
feriorũ nolimus iniurias ſu=
ſtinere. ¶ Ad hoc diſtricte ꝑ
cipimus tam dioceſanis epĩſ
q̃ꝫ perſonis que preerunt ca
plis celebrãdis vt per cen. ec
cle. appellatione remota cõ=
peſcãt aduocatos patronos vi
cedños: rectores ꝛ cõſules/
magnates ꝛ milites ſeu quoſ
libet alios:ne monaſteria ꝑ=
ſumant offendere in perſonꝭ
aut rebus ꝛ ſi forſitan offen
derint:eos ad ſatiſfactionẽ
compellere non omittant : vt
liberius ꝛ q̃etius deo valeãt
famulari. Hono.iij. abbatibꝰ
ꝛ monachis in lombardia et
marchia teruiſiana cõſtitutꝭ
¶ Primo tractat đ correctio
ne monachorum ſcđo de cor
rectione abbatum tertio viſi
tatorum q̃rto de ſecularibus
ĩ monaſterijs bñficiatis qui
ſe conſtitutionem extendit
ad moniales hoc ſufficiat ꝓ
ſummario. Capitulum. viij.

E A que ꝓ religõis hone
ſtate:ꝛ infra. ¶ Porro
cũ viſitatores ſcđm ſtatutũ
gñalis ↄcilij ordinati a gñali
abbatũ caplo ꝓceſſerint ad
viſitationis officiũ exequen=
dum:de ſtatu monaſteriorũ
ꝛ obſeruantijs regularibus
diligenter inquirant:ꝛ tã in
ſpũalibus q̃ꝫ ĩ tꝑalibus cor=
rigãt ꝛ reformẽt que viderit
corrigenda:ita tamẽ ꝙ mona
chos delinquentes ꝑ abbatẽ
loci corrigi faciãt: eiſqꝫ iniũ
gi pñiam ſalutarẽ iuxta bti
bñdicti regulã ꝛ apl̃ica ĩſtitu
ta:nõ ſcđm normã praue con
ſuetudis q̃ quaſi pro lege in
q̃buſdã eccl̃ijs inoleuit. Ipĩ
ẽt viſitatores monachos q̃s
ↄtumaces inuenerint ꝛ rebel
les iuxta modum culpe vice
nr̃a regulari cenſura ꝑcellãt
abſqꝫ ꝑſonaꝝ delectu:nõ ꝑcẽ
do rebellibꝰ ob ſuã ꝓtinaciã
vel potẽtiã amicoꝝ q̃n ouem
morbidã eijciãt ab ouili ne in
ficiat oues ſanas. ¶ Si vero
abbates ĩ corrigendis iuxta
viſitatoꝝ mandatum ꝛ regu
laria ĩſtituta ſeipĩs ſeu mona
chis inuẽti fuerit negligen=
tes:ꝓclament ꝛ corripiantur
ꝛ ita puniant publice ĩ caplo
gñali ꝙ pena ipſoꝝ ſit alijs ĩ
exẽplũ. Qđ ſi abbas non exẽ
ptus fuerit a viſitatoribus
nimis negligẽs ꝛ remiſſus ĩ/

uent⁹. id loci dioceſano denũ
cient ſine mora ⁊ ꝑ illum def
et fidelis et ꝓuidus coadiu=
tor vſqꝫ ad capitulū genera
le. Si autem dilapidator inuẽ
tus fuerit vel alias merito a
mouendus: ꝑ dioceſanũ poſt
q̃ꝫ hoc ſibi a viſitatoribus de
nunciatū fuerit amoueatur
abſqꝫ iudiciorum ſtrepitu a re
gimine abbatie: ac mõaſterio
prouideatur: interiꝫ admini
ſtrator idoneus q̃ tꝑaliū cu
ram gerat: donec ipſi mona=
ſterio fuerit ð abbate prouiſum.
Quod ſi forſã epiſcop⁹
hoc adimplere noluerit vł ne
glexerit viſitatores vł preſi=
dẽtes capitulo gñali ð fectũ
epiſcopi apoſtolice ſedi non
differãt intimare. Hec eadẽ
circa exemptos abbates fie
ri precipim⁹ ꝑ viſitatores: vł
preſidẽtes capitulo gñali. de
poſitione ipoꝝ ſedi apo. reſer
uata: ita vt abbate q̃ amouẽ=
dus videbitur. interim ꝑ viſi
tatores vel in capitulo p̃ſidẽ
tes ab adminiſtratiõe ſuſpẽ
ſo: adminiſtrator idone⁹ mõa
ſterio deputetur. Illorũ aũt
exceſſus ⁊ alia q̃ viſa fuerint
intimanda capitulo p̃ſidẽtes
nobis denunciẽt per fideles
nuncios ⁊ prudentes quibus
ð communi contributiõe ab
batū iuxta cuiuſlibet facul
tatem ſufficienter miniſtren
tur expenſe. Sequentes au=
tem viſitatores perquirant
priorum viſitatorum veſtigia
diligenter: et eorum neglige
tias et exceſſus referant ſe=
quenti capitulo generali: vt
iuxta culpam publice debitã
penam portent. Idem etiam
de abbatibus preſidentibus
generali capitulo precipim⁹
obſeruari. ¶ Precipim⁹ quo
qꝫ vt in nullo monaſterio ad
prebendas recipiant de cete
ro abbates et monachi cleri
cos ſeculares. nec hi qui iaꝫ
recepti ſunt locum vel vocem
in capitulo / dormitorio / vel
refectorio ſeu clauſtro ſibi vẽ
dicare contendant ſeu mona
chorum cetib⁹ importune ſe
preſumant miſcere: ſed bene
ficiis ſibi conceſſis contenti
conuerſentur honeſte oppor
tuna obſequia in mõaſteriis
fideliter impendẽtes: nichil
qꝫ vltra in ſpiritualibus aut
tẽporalibus exigant i ipſis mo
naſteriis vel vſurpẽt. Si qui ve
ro taliũ a viſitatoribus inuenti
fuerint crimnoſi: ꝑ dio. in nõ
exẽptis: ⁊ ꝑ viſitatores vel p̃ſi
dentes gñali capitulo in exẽ
ptis bñficiis priuẽtur eiſdem.
¶ Hec aũt omnia ẽt in mõa
ſteriis q̃ non hñt abbates ꝓ
prios: ſed priores: nec non in
mõaſteriis mõialiũ q̃d ar
ticulos abbatiſſis et mõiali
b⁹ ꝯgruẽtes p̃cipim⁹ obſer
uari. ¶ De religioſis domi

bus vt epõ ſint ſubiecte. Gre
gorius archiepo neapolita.
¶ Si dubitat in cuius dioceſi
in baſilica ꝯſecrãda: ille epũs
ꝯſecrabit q̃ prius in illo loco
baptiſmalia exercebat. Capitu. j.

Hanc autẽ ad
baſilicaꝫ que
dedicãda eſt
debet diſquiri
cui⁹ ciuitatiſ
epũs añqꝫ fun
daretur ba=
ptizauerit incolas: et ad cui⁹
ꝯſignationem ſub annua de=
uotione cõcurrerint. ¶ Non
enim terminis hec aut locis
conuenit diffiniri: ſed ille ad
conſecrationem vocetur: cui
per hunc modum quẽ ſcripſi
mus conſtat debere permit
ti. Idem agapito abbati.
¶ Nihil iuris deperit epõ in
cuius dioceſi ſita ẽ eccła quã
papa vnit eccłie alterius dio
ceſis eſt caſus q̃ recitamus.
Capitulum. ij.

Quia monaſterium qð
in fundo martiano ſi=
tum eſt: hoſtilitate faciẽte di
citur deſolatũ: illud tuo mo=
naſterio cum oĩbus rebus ſu
is vel que ei cõpetũt actioni
bus perſpeximus vniendū
⁊ infra. ¶ Ipm aũt monaſte
rium ſic tue nos ordinationi
commiſiſſe cognoſcas: vt tñ
iuridictionẽ illic nõ epũs iure
tuo i cui⁹ ciuitate mõaſteriũ
tuũ eſt ſitũ: ſꝫ nucerin⁹ cuius
eſt dioceſis habeat. ¶ Nam
ſic huius loci ordiatiõnẽ diſ
ponim⁹: vt tñ iura ſua ſingu=
lis epĩs inuiolata ſeruemus.
Ex decretis eugenij pape.
¶ Epõ ſubſũt oĩa loca pia ⁊
ad ei⁹ ſollicitudinẽ debẽt or
dinari ad vſũ deſtinatũ. Ca. iij.
De xenodochiis ⁊ aliis
piis locis ꝑ ſollicitu
dinẽ epoꝝ in quorum dioceſi
exiſtũt ad eaſdem vtilitates
q̃b⁹ cõſtituta ſũt ordinentur
Urban⁹. iij arimineñſi epõ.
¶ Locus auctoritate epĩ ad
vſũ hoſpitalitatis deputat⁹ ẽ
religioſus: et ad mundanos
vſus redire nõ debet. Ca. iiij.
Ad hec: ⁊ infra. ¶ Inq
ſitiõi tue taliter rñde
m⁹: q̃ ſi locus ad hoſpitalita
tis vſum ⁊ pauperum ꝓuiſio
nem fuerit (ſicut moris eſt)
auc. pontificis deſtinat⁹: cuꝫ
ſit religioſus non dꝫ munda=
nis vſibus deputari ſicut de
veſtibus ⁊ ligneis vaſis et a
liis vtenſilibus ad cultuꝫ re
ligionis per pontificem de=
putatis / ãtiq̃ conſuetudo in=
dubitant obſeruat: ⁊ venera
biliũ patrũ edocẽt ſãctiões.
Ex nno. iij. cõſtãtinopoli. pa
triarche. ¶ Loc⁹ religioſus dꝫ
reformari de religioſis dun=
taxat nõ ſecularib⁹ niſi in de
fectum religioſorum.
Capitulum quintũ.

IIter quattuor⁊ infra. Quandiu mōaſteria ꝑ
regulares remanere potue=
rint ordinata nō ſunt ad ſecu
lares clericos tranſferenda.
¶ Sed ſi regulares dfuerit
ꝓpter eorum defectuꝫ in eis
ſeculares clerici poterūt or=
dinari. Idem abbati ⁊fratri
bus cripteferrate.
¶ Eccleſia ſita in dioceſi epi
tenetur ſibi in epalib⁹ reſpō
dere:niſi appareāt remiſſa le
gitime ⁊poteſt epiſcopus re
mittendo epiſcopalia cēſum
ſibi retinere. Capitulum.vi.

COnſtitutus ī pñia no
ſtra epſ albañ.in eccle
ſia caſtri qđ pauli dicitur:i q̄
iuſpatronatus mōaſterio ve
ſtro recognoſcebat. a vobis
ius epiſcopale petebat: quo
niā ſita erat in dioceſi albañ.
et ideo de iure cōi ei tenebat
in epalibus reſpondere:⁊ if.
¶ Verum econom⁹ veſter ꝓ
poſuit ex aduerſo ꝙ et ſi ec=
cl'ia ſita eſſet in dioceſi alba.
ei tamen nō tenebatur in ali
quo reſpondere.cū dominic⁹
lauitanus epſ qui fuerat epi
ſcopus albañ. vniuerſas ec=
cleſias ad veſtrum mōaſteri
um ꝑtinentes in dioceſi eius
ſitas: et quicquid iuris tam
in monaſterio veſtro qꝫ ī eis
habebat:i emphiteoſim ſub
annua octo denar.vſualiū pē
ſiōe mōaſterio vr̄o ꝯceſſit:vi=
delicet vt liceret abbati:⁊ fr̄i
bus a q̄cunqꝫ vellent epo tā
ordinationem clericorū qꝫ cō
ſecrationem altarium in mo
naſterio ipo ⁊ p̄dictis eccl'ijs
obtinere:i qbus etiā vobis ē
tiam partē mortuarioꝝ indul
ſit.et Cele.pap. pre.n. qđ ab
eo factum fuerat cōfirmauit
veruꝫ ⁊ ſi eccl'ia ipa fuiſſꝫ ali
quando eccleſie albañ.ſubie
cta monaſteriū veſtruꝫ nichi
lominus legitima ſe poterat
reſcriptiōe tueri: cū ꝑ.xl.an.
ipſam pacifice poſſediſſet.
¶ Ceterum econom⁹ epi cō
ceſſionem epi lauitani nō te=
nere dicebat:vtpote continē
tem ſymoniacaꝫ prauitatem
cū enim tertiā mortuarioruꝫ
monaſterio cōceſſiſſet:⁊tam
in ordinationibus clericoruꝫ
qꝫ altariuꝫ ꝯſecrationibus i
dulſiſſet ei plenariam liber=
tatem: non eſt dubium qn cū
ſpiritualia hec exiſtant eoip
ſo ꝙ ſuꝑ his recompenſatio
nem certe penſionis accepit
cōmiſerit viciuꝫ ſymonie. vñ
contractus hmōi nullam ob
tinet firmitatem. confirma=
tio aūt apo.ſe.fuerat ꝑ ſurre
ptionē obtenta:cum in eadē
penſione nulla mentio habe
atur:et infra. ¶ Cum autem
nec inſolitum ſit nec nouū:vt
cū epi eccl'ias cōceſſerint pi
js locis aliqd ſibi reſeruent
ī eis noīe pēſiōis:nos qꝫ cuꝫ

libertatis priuilegiū vl' ꝓte=
ctionis p̄ſidium aliqb⁹ eccle
ſijs indulgemus:gratis acci
piamus cenſum gratis obla
tum:⁊ in litteris nr̄is ad ſuc
ceſſorū nr̄oꝝ memoriā cenſ⁹
exprimamus etiā quantitatē
auditis ꝓpoſitis economuꝫ
monaſterij vr̄i economo eiuſ
dem epi eccl'ie nomine in ſo=
lutionē pēſiōis p̄dicte iuxta
ratā q̄ contingit eccleſiā p̄di
ctā ⁊reſtitutionē ſubtracte a
.xl.an.ſcđm ratam eandē per
diffinitiuam ſniam condēna=
mus.⁊ eundem economū vr̄ꝫ
ab īpetitiōe economi eiuſdē
epi ſuꝑ alijs reddidim⁹ abſo
lutum: ꝑpetuū illi ſilentium
imponentes. Idem abbati:
⁊ cōuentui farbeñ.
¶ Epiſcopus petens eccleſi
am quoad tempalia ⁊ſpiritu
alia:obtinet in ſpiritualibus
eoipſo ꝙ ꝓbat eſſe in ſua dio
ce. ſi non appareat exempta
ſꝫ in tēpalibus ſuccūbit niſi
aliter doceat de iure ſuo ⁊ in
hoc uſio ē caſ⁹ notabi .c.vii.

CUm venerabilis.f.n.I.
ſabiñ.epiſcopus eccleſi
aꝫ ſancti angeli đ cauceia cū
ſuis ꝑtinentijs ⁊ poſſeſſioni
bus petiſſet aſſerens eā ad
ſe tam in ſpiritualibus qꝫ in
tꝑalib⁹ ꝑtinere allegauit an=
teomnia ius commune:quia
cum conſtituta ſit in dioc. ſa
biñ.ſub ipſius debebat cō
ſiſtere ptāte. In tꝑalib⁹ q̊qꝫ
ad ſe dictā eccleſiam ꝑtinere
nitebatur oſtendere ꝑ publi
cum inſtrumentum:in q̄ cōti
nebatur exp̄ſſe. I. ſabiñ.epm
.lꝫ. farbeñ.abbati et duabus
ꝑſonis poſt ipm dictā eccl'iā
cū ſuis ꝑtinētijs locauiſſe ꝑ
annua quattuor ſolidoꝝ pa/
piē.pēſione. Sed pars vr̄a ꝓ
poſuit inſtrumento predicto
nullā fidē penitus adhibēdā
ꝓpter ſuplineare ſcripturaꝫ
et raſuram loco ſuſpecto fa=
ctaꝫ:vbi videlicet annotatio
tp̄is recēſetur:et infra. ¶ Qr
igitur nobis conſtitit: eccl'iā
ſupradictam conſtitutam in
dioce.ſabiñ. epale ius ī omni
bus ſpiritualibus eideꝫ epo
adiudicauim⁹ in eadē illꝫ tm̄
exceptꝫ q̄ ꝑ autētica ſcripta
ei dinoſcūtur eē ſubtracta: ⁊
infra. Qr vo inſtrm p̄dictuꝫ
per qđ epſ eccl'iam itēdebat
quoad tꝑalia vēdicare:adi fa
ciendam ſuper hoc fidem in
ualidum eſſe cognouim⁹ vt/
pote propter p̄dicta de iure
ſuſpectuꝫ vos ab impetitiōe
ipſius q̊ ad tꝑalia eiuſdē ec=
cleſie duximus abſoluēdos.
Idem. ¶ Monaſterium ſub
iectum ē epo in cuius dioce=
ſi ſitū eſt niſi ꝓhet exemptuꝫ
h.o q̊ ad titulū. Capitm. viij.

CUm dilect⁹ filius et in=
fra. Quia cā non pote=
rat in nr̄a pñtia terminari cū

nuncius monaſterij ſup pro
curatione vel ratihabitione
lr̄as non haberet: eā vr̄o du=
ximus examini cōmittendā
mādantes quaten⁹ ſi cōſtite
rit abbatē ad ſe.ap.añq̃ʒ epi
ſcopus in eum ſuſpēſionis vł
excōicationis ꝛ in mōaſteriū
interdicti ſententias tulerit:
legitime appellaſſe: vel mōa
ſterium a iuriſdictiōe ep̄i eiuſ
dem exemptum: eo nō obſtā
te ꝙ abbas ab eo circūuent⁹
preter fratrum ſuorum aſſen
ſum ei obedientiam repromi
ſit (cū fraus ꝛ dolus ei p̄focī
nari nō debeāt) iudicetis il=
las ſniās non tenere. ¶ Ꝙ ſi
abbas in exemptionis ꝓba
tione defecerit. nec legitima
ſe poterit p̄ſcriptione tueri:
licet ꝓbet ſe ante predictas
ſniās appellaſſe: nichilomi=
nus tñ monaſteriū iudicetis
aurīē. eccl̄ie ſubiacere ī cui⁹
eſt dioceſi fundatū. ¶ Silr̄
eo in ꝓbatione appellatiōis
deficiente: ſi vobis cōſtiterit
de exēptione vel legitima p̄=
ſcriptiōe tā abbatē q̃ʒ mona
ſteriū ab impetitiōe ep̄i ab=
ſoluatis. Jn. dē in cōcil. gn̄ali.

¶ Nouā religionē non ſʒ cō
ſtituere ſine auctoritate ro=
mani pōtificis. Nec in diuer
ſis monaſterijs poteſt quis
eſſe abbas vel monachus. ſic
principaliter ſimul q̃ʒ plura
ꝓſis habeat. Capitulum. ix.

Ne nimia religionis di=
uerſitas grauem in ec
cleſiā dei cōfuſionē inducat:
firmiter ꝓhibemus ne quis
de cetero nouā religionē inue
niat. ſʒ quicūq̃ʒ ad religionē
conuerti voluerit vnā de ap=
probatis aſſumat. Silr̄ qui
voluerit religioſā domū d̄ no
uo fundare. regulā ꝛ inſtitu=
tionē accipiat de approbatis.
¶ Jllud etiā ꝓhibem⁹ ne quis
in diuerſis monaſterijs locū
monachi hr̄e preſumat: nec
vn⁹ abbas plurib⁹ monaſte=
rijs p̄ſidere. ¶ De capellis
monachorū ꝛ aliorū religio=
ſorū. Vrban⁹. iij. ¶ Ad curā
monaſterio ſubiectā nō mo=
nachi ſʒ ſeculares clerici p̄fi
ciūtur et ep̄is ſubſunt. Ca. j.

Jn eccleſijs vbi mona=
chi habitant: populus
per monachū non regat: ſed
capellanus qui populum re
gat ab epiſcopo ꝑ conſilium
monachorū inſtituat. ¶ Jta
vt ex ſolius epiſcopi arbi=
trio tā ordinatio eius q̃ʒ de=
poſitio et totius vite pēdeat
conuerſatio. Jnno. iij. archi
preſbitero ꝛ clericis ſctē ce=
cilie. ¶ Si eccleſia nō cathe
dralis vēdicat ſibi ius in alia
eccleſia / obtinebit ſolū quo
ad ea que ꝓbabit ſibi debe=
ri p̄ſcriptione vel alio legi
timo modo. h. d. ſcd̄m cōmu
nem et verū intellectū. Ca. ij.

Dilectus filius .M. ſin
dic⁹ eccleſie veſtre ab
economo ſcti laurētij de pi=
ſanula in ſcrutinijs / baptiſ=
mate ꝛ capitulo ꝛ ſimilib⁹ ſub
iectionē poſtulans poſſeſſo
rium ꝑpetitoriū intentabat.
Cum enim eccleſia ſancti lau
rentij ſit in parrochia veſtra
ſita debet de iure cōi eccle=
ſie veſtre in p̄dictis omībus
ſubiacere: q̄ nec priuilegiū
exemptionis hʒ: nec preſcri=
ptionē pro ſe poterat allega
re cum illa eccleſia ſcrē ceci=
lie p̄ſcripſiſſet ſicut ꝑ teſtes
dicebat legitime ꝯprobatū.
Preterea cū coram. C. papa
pre. no. ſuper predictis inter
veſtram ꝛ predictam eccleſiā
q̄ſtio verteretur. M. preſbi=
ter eiuſdem eccleſie fuit ſpō
te confeſſus ꝙ eccleſie ſācte
cecilie ſcrutiniū et baptiſma
debebat. Cunq̃ʒ ꝑs veſtra te
ſtes q̄ ſe illum diuerſis tēpo
rib⁹ ad capitulum vocaſſe ip
ſumq̃ʒ veniſſe aſſerebāt ī me
dium produxiſſet eis iurare
paratis predictus preſbiter
ſe vocatum fuiſſe ad capitu=
lum eſt confeſſus: vnde pre=
dictus pre. n. eccleſiā veſtrā
capitulo quo ſe conqueſta
fuerat ſpoliatā ſaluo iure ꝓ
prietatis eccleſie ſancti lau=
rentij reſtitui curauit ſicut
in eius litteris continetur. ꝑ
hoc ergo proprietatem quo
ad ſcrutinium ꝛ baptiſmā et
poſſeſſionem quoad capitu/
lum: veſter voluit ſindicus ꝯ
probare. ¶ Ad hec ſcti laurē
tij economus ex aduerſo re
ſpondit ꝙ eccleſia illa nullo
medio ad romanam eccl'iam
pertinebat. Cum enim mōa
ſterium monialium fuerit: ꝛ
generaliter ſeruetur in vrbe
vt nullum monaſterium titu=
lo ſit ſubiectum: incongruū
videbatur vt regulares ſecu
laribus ſupponantur preter
ea vſq̃ʒ hodie nos in ea inſti
tutionem ꝛ deſtitutionē libe
ram exercemus: ꝛ infra.
¶ Nos igitur auditis propo
ſitis economum ſancti laurē
tij ſindico veſtro ī baptiſmo
ꝛ ſcrutinio cōdemnamus. ita
vt ꝑ hoc eccleſie romane nul
lum preiudiciū generetur ſi
quando forte ius ſuum duxe
rit proſequendum. Jn inſti=
tutione autem ꝛ deſtitutiōe
ꝛ capitulo economum ipſum
ab impetitione ſindici veſtri
prorſus abſoluimus: ſindico
veſtro ſuper hoc perpetuū
ſilentium imponentes. Hono
rius tertius epiſcopo venet.
¶ Jn prioratib⁹ mōachorū
nō p̄nt ſinguli monachi com
morari. Et ſi ſup hoc habeāt
reſcriptū ap̄licū nō illo fi=
at mētio de late. cōci. Ca. iij.

Ex parte tua fuit propo
ſitum: ꝛ infra. Abbas ꝛ

cõuent⁹ riueñ.veneteñ.dioe.
occaſione lr̄az apoſt. ſe.aſſe
runt ſibi eſſe conceſſuz: vt in
ſingul'ipoꝝ p̄ioratib⁹ ſingl'i
mõachi commorentur ſi plu
rib⁹facultates non ſuppetũt
eorundẽ.¶Cũ aũt id obuiet
late.conci.de q̄.nulla mentio
eſt i lr̄is añdictis.F.t.breuit'
rñdemus q̄ huiuſmodi litte
ras ab apo.ſe.non credim⁹ e
manaſſe.q̄ ſi p occupationez
forſitã emanauerint nolum⁹
p hoc d̄rogari cõcilio ſupra
dicto. Idẽ burdega.archie.
¶Ordinari⁹ cõpellit abba=
tẽ.vt monachos a p̄ioratib⁹
reuocet ad clauſtrum vel eis
ſocios adiungat. Capitu.iiij
AD audientiã noſtraz p
uenit q̄ nõnulli mona
chi lege tibi dioceſana ſubie
cti: in q̄buſdaz p̄ioratib⁹ ha
bitant ſolitarij cõtra ſtatutũ
gn̄alis cõcilij.¶Ideoq3 mã
damus q̄ ten⁹ ipoꝝ abbates
ſeu p̄iores vtvl' ipos ad clau
ſtrum reuocent:facientes in
ipis eccleſijs deſeruiri per
clericos ſeculares: vel alios
monachos eiſdem aſſocient
cum q̄bus vitaz poſſint duce
re regularẽ monitiõe p̄miſſa
p cẽſurã eccl'iſticã cõpellas.
¶De iure patronatus.
Ex concilio mediolanẽſi.
¶Si propter diſcordiam pa
tronoꝝ eccleſia caret admi=
niſtratione.ceſſatur in eccle=
ſia a diuinis: tollitur ſi quis
et oſtia clauduntur ſi aliter ſi
ne ſcandalo eccleſie prouide
ri non poteſt.h.d.cum ca.ſe=
quenti.Capitulum primum.
PErlatuz ẽ
et infra.
¶Nobis vi
ſum eſt q̄
eccleſia in
ter here=
des patro
ni diuidi n̄
debeat.¶Et ſi ſimultates i
ter eos ſurrexerit p̄pter q̄s
ſacerdos ſuo ibi officio cano
nice fungi nõ poſſit:ſi aliter
p̄uideri non poterit:p̄cipiat
ab epiſcopo vt nullo modo i
bi miſſaruz ſolemnia celebrẽ
tur donec ad concordiam re
deant.⁊ eccleſia ſacerdotem
canonice habeat:qui libere
ſuum miniſterium valeat ex
ercere.¶Ex cõcilio triburi.
¶Sũmariũ ẽ in.c.pri. Ca.ij.
QUecũq3 eccleſia:⁊ infi
¶Si contingat p ec=
cleſia diſſidere p̄ronos vt eã
nolint ſub vno preſbitero p=
curari ep̄s(ſi aliter nõ pote
rit ipſi conſulere)collat inde
reliquias atq3 eiuſdem eccle
ſie claudat oſtia vt ſacruz mi
ſteriuz nullus in ea celebret:
anteq̄3 vnum eligãt preſbite
rum qui ſacroſancta ſit idõe
us procurare. ¶Ex concilio
lateranenſi.¶Si p̄roni in p̄

ſentando diſcordãt p̄fert p̄e
ſentatus a maiori p̄te ſi ẽ ido=
neus:ſi hoc ſine ſcãdalo fie
ri no põt vl' patroni infra tp̄s
debitũ nõ p̄ſentant:ep̄s ordi
nabit eccleſiã.Capitul.iij.
QUoniã in q̄buſdã locis
fundatores eccl'iaruz
aut heredes eorũ p̄tãte in q̄
eos eccl'ia hucuſq3 ſuſtinuit
abutuntur:⁊ cum vna eccleſia
vnius debeat eſſe rectoris p
ſua diſſenſiõe plurimos rep̄=
ſentant.¶P̄ſti decreto ſta=
tuimus vt ſi forte i plures p=
tes fundatoꝝ ſe vota diuiſe
rint:ille p̄eficiat ecc'ie q̄ ma
iorib⁹ iuuat meritz: et pluri=
moꝝ eligit ⁊ approbat aſſen
ſu.Si autẽ hoc ſine ſcãdalo
eſſe nequiuerit:ordinet anti=
ſtes eccleſiam ſicut melius
eam ſcd̄m deum viderit ordi
nandam.Et idip̄m ẽt faciat ſi
de iure p̄ronat⁹ q̄ſtio emerſe
rit inter aliquos ⁊ cui compe
tat infra quattuor mẽſes nõ
fuerit diffinitum.¶Ex eodem.
¶Excõicantur patroni lai=
ci qui clericos inſtituunt et
deſtituunt in eccl'ijs etiaz pa
tronatis:vel bona ip̄arũ ali=
ter adminiſtrant. ¶Et clerici q̄
inſtitutionẽ laicorũ recipiũt
cõmunione p̄iuẽtur.Ca.iiij.
PReterea quia intantuz
quorundam laicorum
proceſſit audacia:vt ep̄orum
auctoritate neglecta clericos
inſtituant in eccleſijs:⁊ remo
ueant cum voluerint poſſeſ=
ſionẽ q̄q3 atq3 alia eccleſiaſti
ca bona pro ſua volũtate ple
rũq3 diſtribuãt:ipos anathe
mate decernimus feriendos
¶Clericus aũt qui eccleſiaz
p laicos ſine p̄prij ep̄i aucto
ritate receperit cõione p̄i=
uetur:⁊ ſi perſtiterit:a mini
ſterio eccl'iaſtico ⁊ ordine de
ponat.Alexã.iij.eboraceñ.
archiep̄o.¶Si p̄ronus lai=
cus ſucceſſiue p̄ſtat duos et
ſecundus iſtituit ab ep̄o va=
let inſtitutio.h.d.primo.Pa=
tronus non põt clerico vel al
teri eccleſie conferre eccleſiã
patronatam vel alteri dona=
re.Capitulum.v.
QUod aũt cõſulis:ſi cle
ricus idoneus advacã
tem eccleſiam p̄ſentatus non
fuerit ab ep̄o dioceſano ad=
miſſus et poſtmodũ ali⁹ido=
neus preſentat⁹ ⁊ inſtitutus
ab ep̄o poſſeſſionez tenuerit
corporalẽ:an p̄io clerico ec=
cleſiam petente debeat poſte
rior remoueri : vel poſterior
priori preferri? Dubiuz non
eſt q̄n in caſu iſto melior ſit
conditio poſſidentis q̄ñ an=
teq̄3 preſentatio p dioceſanũ
ep̄m approbet:ratum non eſt
quod a patrono fuerit incho
atuz.¶De cetero tue p̄u.r. q̄
ſi laici clericis vel collegijs
de cõceſſionibus vel donatio

nibus inſtrumenta ꝯfecerit ꝛ
hec vba vel ſilia: ꝯceſſi vel de
di eccliam: ꝛ pſnti charta fir=
mauit: ſi cōſenſus epi non ac=
ceſſerit: nichil agi videt: qꝛ ꝑ
nō dato habetur qđ ab illo
datur q̄ nō pōt de iure dona/
re. Idē exonieñ. epō. ¶ Cōpa
rans vel emēs iuſpatronat⁹
eo ſpoliari debꝫ. Uel ſic. Qui
emit iuſpatronatus vt poſſit
preſentare filium vel nepotē
ſeu quē vult: eo priuari debꝫ
h. d. Et vtraqꝫ lec. poteſt ſu=
ſtentari. Capitulum. vi.

Quia clerici q̄dā aduo=
catias eccliaꝝ cōpa=
rant: vel q̄cūqꝫ modo pſnt ac=
quirunt: vt poſtmodū eorum
filij vel nepotes ad eaſdem
eccleſias preſentētur preci=
pimus vt id arctius inhibe
re procures. ¶ Eoſdem aduo
cationibus taliter acquiſitis
appellatione poſtpoſita ſpo/
liando. Idem herfordē. epi=
ſcopo et abbati de forde.
¶ Iuſpatronatus conſiſtens
in aliqua vniuerſitate tempo
ralium tranſit cum ipſa vni=
uerſitate etiam ſi vniuerſi=
tas tranſeat tantum quoad
vtile dominium: niſi iuſpatro
natus ſpecifice ſit exceptum
h. d. Et eſt notabilis caſus ꝛ
quotidie allegatur. Capi. vij.

Ex litteris. I. ſalabrieñ.
epiſcopi accepimus ꝙ
defuncta perſona eccleſie de
latoñ. G. miles qui villam in
qua eccleſia ſita eſt a mona=
ſterio de vinto. ad firmam te
nebat: ad eādem vacantē gu.
clericum predicto epō pñta=
uit poſtmodum abbatiſſa p=
dicti monaſterij alium pñtē
tauit eidem ad eccleſiam ſu
praſcriptam: quo nolente p=
ſentatum ab ea recipere epo
cantuarienſeꝫ archiepm gra
uem de epo depoſuit queſtio
nem: et infra. ¶ Mandamus
quatenus ſi vobis conſtite=
rit ꝙ prefato militi preſen=
pta villa fuerit (non excepto
iurepatronatus) ad firmam
conceſſa: vel anteqꝫ de iu=
repatronatus inter abbatiſ/
ſam ꝛ militē cōtrouerſia eēt
ſuborta: prefatus gu. in pre=
ſcripta eccleſia per epm ad p
ſentationem militis inſtitu
fuiſſet: et (dūmō alſ ſit ido=
neus) adiudicetis eccleſiam
ita ꝙ ſi abbatiſſa obtieat ad
uerſus militem illi de tempo
ralibus debeat rñdere. Idē
vitonē. epo ¶ Si laic⁹ clerico
vel religioſo loco ꝯcedit eccle
ſiā ſine ꝯſēſu epi nō obſtante
tali ꝯceſſione q̄n non vacat ad
ipſam eccliam cum vacauerit
poterit pñtare: et eā alteri
ecclie de cōſenſu epi poterit
ꝯcedere. h. d. cum. c. cū laici
c. ſuggeſtū. infra eo. Ca. viij.

Illud preterendum nō
duximus ꝙ ſi laic⁹ epi=

ſcopo inconſulto eccliam nō
vacantem cōcedit religioſe
domui: ꝛ poſtea cum vacaue
rit ad preſentationem eiuſ=
dem laici clericus ibi fuerit
per dioce. epiſcopum inſtitu
tus: prior ꝯceſſio ſecundam
inſtitutionem quominus ha
beatur rata ꝛ firma non po=
teſt aliquatenus impedire:
cū illa conceſſio de iure nul
lius poteſt eſſe momenti: tuꝫ
quia de re non vacante facta
eſt: tum quia laicus ſine au=
ctoritate epiſcopi nemini po
teſt ecclias dare. ¶ Licet re
ligioſo loco iuſpatronatus
conferendi liberam habeat
facultatem Si vero iuſpatro
natus vacante eccleſia reli=
gioſo loco contulerit et ali=
quis ſine preſentatione fra=
trum eiuſdem loci fuerit in
ipſa eccleſia inſtitutus: eius
ſecundum rigorem iuris eſt
inſtitutio irritanda. Idem
eidem. ¶ Inſtituti in eccle=
ſijs patronatis per nouos
patronos mutari non poſſūt
nec viciſſitudines eccleſiarū
per eos fieri. Capl'm. ix

Querimoniam: ꝛ infra.
Abſurduꝫ videtur om
nino vt ſingulas pſonoꝝ ſcđꝫ
hūanā ꝯditionem mutatiōes
eccliaꝝ ordiatōes mutentur
ꝛ viciſſitudines eccleſiaꝝ ab
aduocatis vel alijs pſumant
Idem eboraceñ. archiepō.
¶ Patronus ecclias clerico
ꝯferre nō pōt: ꝛ ſi contulerit
pt hoc nō obſtāre ad ecclias
pſtare rectorē. Capitulum. x

Cum laici epis neſcien
tibus aut nō ꝯſentien
tibus eccleſias clericis con=
cedunt in quib⁹ habent iuſ=
patronatus ꝛ poſtea penitē
tia ducti alios ad eaſdē epis
repreſentant: ꝛ illi ad eorum
pſentationem in eiſdeꝫ eccle
ſijs ab epis iſtituūtur: eoruꝫ
dꝫ iſtitutio ſtare q̄ auct. ſunt
epi iſtituti ꝯceſſione priori (q̄
nulla eſt) oino euacuata.
¶ Non eñi lꝫ laicis clericos
in eccleſijs preſumptiōe pro
pria ordiare. Ideꝫ abbatib⁹
priorib⁹ ꝛ clericis ꝑ archiepi
ſcopatū eboraceñ. ꝯſtitutis.
¶ Religioſi vendicare vel re
tinere nō pñt ecclias ſibi con
ceſſas a laicis ſine dioceſani
ꝯſenſu: niſi legitime pſcripſe
rint vel poſtea dioceſan⁹ con
ſenſerit. Capitulum. xi.

Cura paſtoralis: ꝛ infra.
Mandamus quatenus
ex donatione laicoꝝ niſi au=
ctoritas dioce. epi ꝛ conſenſ⁹
adſit: nullus vrm aliquas ſi=
bi eccleſias vēdicare pſumat
vel retinere taliť acquiſitas
¶ Niſi legitima fuerit pſcri/
ptione munit⁹: aut dioceſani
epi habuerit poſtea ꝯſenſuꝫ.
¶ Cū eñi laici non poſſint in
alios: niſi ius qđ habēt tranſ

ferre hmōi ꝯceſſiões irritas penit⁹ eē cēſem⁹. Idē ligoñ. epō. ¶ Si patroni eccl'ie va cātis infra tp̄s a iure conceſ ſum nō p̄ñtāt epūs ordīabit ec cleſias. Capitulum.xij.

Si vero ordinatio alicu ius eccleſie ad tuam in ſtitutionem ſpectat et pro cō trouerſia laicoꝝ de iure pa tronatus inter ſe diſceptātiū prorogat. ¶ Fas tibi ſit ap. re. in eadē p̄ſonā idoneam in ſtituere ¶ Ita ꝙ repreſente tur ab eo qui ius euicerit pa tronatus. Idem hoſpitala= rijs. ¶ Si iuſpatronatus ec cleſie deuenit ad exēptos: p hoc in nullo dꝫ ledi ius ep̄ale

Capitulum.xiij.

Cum ſcīm reliqritis: et infra. ¶ Prohibemus ne cū rōe feudoꝝ emptoꝝū a liter ve acquiſitoꝝ vel etiam aliomō iuſpatronatus in ec= cleſijs prochialibus acquiſie ritis: epō ius parrochiale mi nuere preſumatis. Idem. ¶ Sine conſenſu patroni nō poteſt quis eccleſiam occu= pare. Capitulum.xiiij.

Ex inſinuatione. B. cleri ci accepimus: ꝙ cum et frater eius iuſpatronat⁹ qd in quibuſdam eccleſijs habe bat liberaliter ꝯtuliſſet eas quidam ſine ipſius aſſenſu occuparūt ⁊ detinent occupa tas: et infra. ¶ Mandamus quatenus ſi eſt ita earum de tentores vt eaſdem predicto clerico reſtituant p̄ eum libe re ordinandas mo. pre. cōpel las. Idem adon. epiſcopo. ¶ Nō poteſt patron⁹ eccl'ie ſibi retinere vel ēt alteri ꝯce dere ppria auc. Capitulū.xv.

Conſuluit nos: et infra. Cū ſanctuariū dei iu re hereditario teneri nō poſ ſit. ¶ Non decet aliquatenus ſuſtineri: vt clerici eccl'ias a parentibus ſuis fundatas p pria auctoritate detineāt: aut laici filijs vel aliquibus lai cis concedant eaſdem. Idem. ¶ Iuſpatronatus per vendi nō pōt. Capitulum.xvi.

De iure vero patronat⁹ et infra. ¶ Mandam⁹ quatenus ſi. R. illud cōpare uit (cum incōueniens ſit vēdi iuſpatronatus quod ē ſpi rituali annexū) contractum illum irritū eſſe decernas. Idem. ¶ Patronus non po teſt ſine epiſcopi vel pape cō ſenſu etiam loco religioſo cō ferre eccleſie decimas vel a liud ſpirituale. Capitu.xvij.

Nullus laicus decimas aut eccleſiam aut quic quid eccleſiaſtici iuris eſt: ſine conceſſione ſui pontifi cis monaſterijs vel canonicis conferat. ¶ Et ſi quis ep̄s ī pbitatis vel auaricie cā ꝯſē tire noluerit ro. pōtifici nun

cietur quod offerendū eſt tūc eius lnia offerat. Idē. ¶ Si quis epiſcopus ī eccleſia al= terius dioceſis eſt patron⁹: preſentatus ab eo debet ad= mitti ſi eſt idone⁹. Ca.xviij.

Significaſti: ⁊ infra. Si epi poſt pmotionē ſuā preſentatiões p̄ſonarū ad ec cleſias a patronis earuꝫ pro eccleſijs ſibi ꝯmiſſis adepti fuerit: p̄ſone idonee quas ad eas vacātes preſentauerint ſunt admittēde. Idē abbati ſancti alberti. ¶ Inſtitutus ad preſentationē eius q̄ tunc iuſpatronat⁹ eccl'ie poſſide= bat remoueri non dꝫ lꝫ illud ius ab eo poſtmodū euincat: ſeꝯ ſi non poſſidebat: ſꝫ tm̄ credebat eſſe p̄ron⁹. Ca.xix.

Conſultatiōibus: ⁊ in= fra. Si aliquis cleric⁹ ab ordinario iudice in eccl'ia fuerit inſtitutus ad p̄ñtatio nem illiusq̄ eiuſdē credebat eſſe p̄ronus: ⁊ poſtea iuſp̄ro nat⁹ alī⁹ euicerit ī iudicio inſti tutus non dꝫ ab ipa ꝓpt' hoc remoueri: ſi tp̄e p̄ñtationis ſue ille q̄ eum p̄ſentauit ius p̄ronat⁹ eccl'ie poſſidebat cū ex hoc ei qui de iure dꝫ habe re nullum in poſteruꝫ p̄iudi cium generetur. ¶ Si ꝓo nō poſſidebat ſed tantuꝫ crede batur eſſe patron⁹ cū ñ eſſet poterit ab eadem eccleſia re moueri. Idē ebora. archiep. ¶ Valet ſcd̄a cōceſſio eccl'ie facta alteri eccl'ie p̄ ep̄ꝫ ⁊ pa tronuꝫ nō obſtāte priori factā per patronum ſolum.

Capitulum.xx.

Suggeſtuꝫ eſt: ꝙ cū ec= cleſie q̄dam de aſſenſu dñi fundi auctoritate ebora= ceñ. archiep̄i eccl'ie bti petri ebora. ꝯceſſe ⁊ aſſignate ſint in p̄bendā: canonici de nouo burgo ꝯceſſionem illā irrita re nituntur occaſione dona= tionis quā ſibi aſſerunt pri⁹ factā. ¶ Cū lꝫ in donatiōib⁹ eccleſiarum requirendus ſit et expectādus p̄ronoꝝ ꝯſēſ⁹ q: tñ eccl'ie (niſi auctoritas i teruenerit pontificalis) ca= nonice cōcedi nō p̄nt: ſignifi camus ꝙ prior ꝯceſſio ſi cuꝫ aſſenſu patroni et auctorita te dioc. ep̄i facta eſt: aut ei⁹ aſſenſ⁹ fuerit poſtea ſubſe= cutus poſteriori cōceſſiōi p̄= fertur: alioq̄n illa dꝫ preferri q̄ꝫuis poſteri⁹ facta q̄ conſē ſu dñi fūdi et ep̄i auctoritate fulcitur. Idem archiep̄is et ep̄is per angliam ꝯſtitutis. ¶ Ab officio ⁊ b̄ñficio remo ueī q̄ monit⁹ nō dimittit ec cleſiā ſine cōſenſu ep̄i ſibi cō ceſſam. h. d. Capitulum.xxi.

Relatum eſt ꝙ nōnulli occaſiōe laice reco gni tioniꝫ non requiſita ep̄i au= dientia b̄ñficia eccleſiaſtica ſibi p̄ſumūti prochijs vris

vendicare. Qm̄ igit̄ hmōi ꝑ-
ſone nō intrāt ꝑ oſtiū ſ3 aliun
de conſcendunt: ac ꝑ hoc in-
digni ſunt paſtoris nomine vl̄
p̄rogatiua gaudere. Man
damus quatenꝰ eos ſi cōmo/
niti predicta minime reſigna
uerint (niſi epāli cōceſſione
fuerit muniti) ab officio red
datis ⁊ bñficio alienos: ⁊ in-
fra. ℭ Laici ſpoliantes eccle
ſiam excōicantur. h. d.

ℭ Ad hoc qm̄ quidā laici ec-
cleſias poſſeſſionibꝰ ſpoliant
vt ſic viros eccleſiaſticos fa-
ciant coram ſeculari iudice li
tigare vobis iniungimus vt id
publice ſub interminatione
curetis anathematis prohi
bere. Si qs aūt prohibitio-
nis vr̄e cōtēptor extiterit: eū
excōicationi ſubdatis. Idem.

ℭ Si queſtio iuriſpr̄onatus
infra ſex menſes nō termina
tur a tpe vacationis: libere
pōt ep̄s ſine pn̄tatione ibidē
inſtituere rectorem. h. d. S3 i
tellige de pr̄onis eccl̄iaſticis
nam in laicis ſufficiunt quat
tuor menſes. Capitulum. xxij.

Cum te decet: ⁊ infra.
ℭ Illas autē eccleſias
de quarum patronatu con-
trouerſia fuerit ſi infra ſex
menſes poſtq̄3 vacauerint nō
fuerit controuerſia termina
ta licitum tibi ſit de perſona
idōea ordinare. Ut iij. ℭ Pro
nꝰ iuſ pr̄onatꝰ ꝓpria auc. aliēa
re nō pōt. nec ab eccl̄ia aliqd
equale exigere: niſi tpe funda
tiōis a dioceſano illud fuerit
ſibi reſeruatum.

Capitulum. xxiij.

Preterea qm̄ aduocati
eccleſiaꝝ ius aduoca
tionis donationis: vel em
ptionis titulo aliiſq3 pro ſua
voluntate ꝯtractibꝰ in alios
transferre preſumunt. Fodri
albergarias: regiū et ſimilia
tāq3 a ꝓpriis ruſticis ab ec-
cleſiis extorquētes. ℭ Pn̄ti
decreto ſtatuimus eos ſiue
aduocati ſiue patroni vel vi/
cedn̄i: ſiue cuſtodes vel guar
dias hn̄tes ſeu qcūq3 alio no
mine cenſeantur a grauami-
nibus eccl̄iaꝝ ceſſare: nihilo
in ipſis ꝑter antiqs ⁊ mode-
ratos redditꝰ a locorum epis
iſtitutos exigere: aut ſi aliud
exegerit excōicationi ſubdi
tur. ℭ Contractus quoq3 hu
iuſmōi qs fecerit vel faciet i
futurū: vī aliquā decernimus
non hr̄e. Idem nouicē epo.

ℭ In pluribꝰ ſucceſſiue pn̄
tatis a pr̄ono laico ep̄o dum
gratificatio: ſ3 in pn̄tatis ꝑ
ſona eccl̄aſtica potior ē qui
pn̄tatꝰ. h. d. ſpecialiter et ſi
vrū de principalioribꝰ ſa. xxiij.

Cli. Capitulum. xxiiij.

Cum aūt aduocatꝰ cle
ricū idoneū ep̄o pn̄tauerit ⁊
poſtulauerit poſtmodum eo
nō refutato aliū eque idoneū
in eadem eccl̄ia admittēt:
qs eoꝝ alteri preferat iudi-
cio ep̄i credimꝰ relinquēdū: ſi
laicꝰ fuerit cui ius competit
pn̄tādi. ℭ Uez ſi collegiū vl̄
eccl̄iaſtica ꝑſona pn̄tationē3
fecerit q prior eſt tpe: iure po-
tiore eſſe videt. Ue. iij. ℭ Ex
conſtructiōe eccl̄ie facta de cō
ſenſu ep̄i acqrit ius pr̄onatꝰ
h. primo. Pr̄onꝰ non eligit
prelati conuētuali eccl̄ia ſed
in capella ſic hoc ſcdo. Pro-
ceſſiōis honor ⁊ a
alimenta ab eccl̄ia ſi ꝓgat ad
inopiā hoc tcio. Et iſte tertiꝰ ē
de principalioribꝰ. Ca. xxv.

Nobis fuit ⁊ infra. Inq
ſitōi t. tale damꝰ rn̄ſu3
q ſi qs eccl̄iā cū aſſenſu dio-
ceſani cōſtruxit: ex eo iuſpr̄o
natus acqrit. ℭ Ceterū in cō
uentuali eccl̄ia nō electiōi ꝑ
lati faciēde ſed iā facte hone
ſte pr̄oni poſtulatur aſſēſus
ne aliter de ſua iuriſdictiōe
obtineat vt partes ſuas iter
ponere debeat electioni tra-
ctāde. Secꝰ tn̄ eſt i capella in
qua vnus pbr̄ a pr̄ono eligi-
tur: ep̄ inſtitutione habenda
loci ep̄o pn̄ſentatur. ℭ Pro fū
datione q̄q3 eccl̄ie: honor ꝓ
ceſſionis fundatori ſeruatur
⁊ ſi ad inopiam vergat ab ec
cleſia illi modeſte ſuccurrit:
ſicut i ſacris eſt canōibus in
ſtitutum. Inno. iij. rothoma
genū archiepiſcopo. ℭ Patro
nus eccleſie vacantis q iam q̄
ſita clericꝰ ad eā ſe preſentare
non poteſt. Capitulum. xxvi.

Per nr̄as poſtulaſti lit-
teras edoceri: vtrū cle
ricus advacātē eccl̄iā ī q̄ ius
obtinet pr̄onatꝰ: ſeipm̄ (ſi eſt
idoneus) valeat pn̄tare.
ℭ Cū igitur nullus ſe ingere
re debeat eccl̄iaſtice ꝑlatio-
nis officiis: rn̄demꝰ ꝙ nullus
ſe pōt ad ꝑſonatū alicuiꝰ eccle
ſie pn̄tare q̄3tūcūq3 idoneꝰ ſit
⁊ quibuſcūq3 ſtudiis ⁊ meritis
adiuuetur. Idem conuentrē.
epo. ℭ Si queſtio iuriſpatro
natus inter patronos non dif
finitur infra q̄tuor menſes:
ep̄s ordinabit eccleſiam ſine
preiudicio eorūdem. Ca. xxvij.

Cum ꝓpter laicorū diſcor
dias ⁊ infra. F. t. mādamꝰ
quatenꝰ ſi de iurepr̄onatus
queſtio emerſerit inter aliqs
ab eo cui competit infra q̄t-
tuor menſes non fuerit diffi/
nitum: extunc eccleſiam ipſa3
de perſona non differas ido-
nea ordinare. ℭ Ita ꝙ illi ex
hoc non debeat in poſterum
preiudicium generari: qui
ius euicerit patronatus.
Idem archidia. ⁊ cancel. al-
tiſſiodoreñ. ℭ Legatus de
latere eccleſiam cuius alia
eccleſia eſt patrona collatio
ni ſue reſeruare pōt: licet non
vacet: et conferre cum vacat
hoc primo. Ex duobus pn̄ta-

tis a pr̃ono laico: pōt. ſuꝑior
ſtatuere ſcōꝫ:hoc ſcđo. Et ſic
q̄ ad itellectū iſte textꝰ habet
duo dicta:ſꝫ q̄ ad lrãm ābo cō
muſcentur. Capitulū.xxviij.

Cum dilectus filiꝰ:ꝛ īfra
Cū hoſtieñ. ep̄s tūc ſe.
ap.le.archidiaco.carnot.mā/
dauerat vt ecclīā quam in ar
chi.ſuo pꝛimo vacare cōtin=
geret donationi ſue ſeruaret
inhibens ne alicui conferret
eandēꝫ de qua G.u.clerico di
ſpoſuerat prouidere:et eccle
ſia de berouilla ibi vacaſſet:
idē archidi.contra mandatū
eiuſdē legati ad ipum.G.ſub
diaco.pñtauit cuius facto ab
eodem legato caſſato ipſo ꝑ
fato. G.u.ꝯceſſit ecclīam ſic
vacātē:ꝛ īfra.Uacāte ꝓo q̄dā
p̄benda in ecclīa ſcti martini
carnotē.dioce.ep̄s dictam ec
cleſiā ad pñtationē archidi.
H.clerico:p̄bendā vero pre=
fato G.aſſignare curauit vn/
de ipe.H.ſupplicabat eandē
ſibi ecclīā confirmari vtpo=
te quam ad pñtationē archi=
diacōi ꝓi patroni ſe dicebat
adeptū:ꝛ infra. Nos igitur
attēdētes ꝙ ꝛ ſi p̄fatꝰ archi
dia.memoꝛatum G.tanq̄ꝫ lai
cus ad illā ecclīaꝫ p̄ſentaſſet
q: tñ ꝑ dioceſanuꝫ admiſſus
non fuit:ſꝫ dictus. H.ab eođ
archidi. pñtatꝰ: a dioceſano
ep̄o inſtitutus: iuxta ſtatutū
alexandri pape non pꝛimus:
ſꝫ ſcđs ius eſt aſſecutus in ec
cleſia mēoꝛata:et ſi archidi.
p̄fatū.G.tāq̄ꝫ clericus pñta=
uit:qm̄ i eo qđ tāq̄ꝫ clericꝰ fa
ciebat:ſuberat iuriſditiōi le/
gati vñ poſtq̄ꝫ idē legatꝰ do=
natione illiꝰ ecclīe ſibi decre
uerat reſeruādā. ad eaꝫ tāq̄ꝫ
clericꝰ nō potuit quēpiā pñ=
tare:pñtatiōeꝫ ipiꝰ minꝰ ca=
nōice factā decernimꝰ irritāꝫ
ea nō obſtante ꝯceſſiōeꝫ eiuſ
dē eccleſie factā p̄nolato. H.
ꝓnunciamus canonicā extitiſ
ſe:adiudicantes eidē p̄fa=
tā ecclīam cuꝫ fructibus me
dio t̄pe ꝑceptis ex ea plene
ac pacifice poſſidēdā: p̄dic=
cto.G.ſuper hoc perpetuuꝫ
ſilentium imponēdo. Idem
elieñ.ep̄o. C Si laicꝰ patro=
nus duos ſucceſſiue p̄ſentat
valꝫ inſtō de ſcđo nō obſtā=
te appel.pꝛiꝰ facta ꝑ pꝛimum
ep̄s tñ q̄ malicioſe pꝛimuꝫ re
pulit:eidē in ꝯpetēti bñficio
prouidere ꝯpellit:ꝛ in hoc v
tuno eſt caſus ſing. Ca.xxix.

Paſtoꝛalis officij: et in=
fra. Poſtulaſti edoceri
an clericus ad aliquam eccle
ſiam a patrono laico pñtatꝰ
ſi dioceſanus ep̄s ipſum non
duxerit admittendum ex hu
iuſmodi pñtatione aliqđ iu=
ris aſſequatur i illa. Et ſi for
te idem ad ſe.apo. appellaue
rit ꝛ poſt appel.ab ipſo inter
poſitam idem pr̃onꝰ aliū cu=

rauerit pñtare:ac ſcđm inſti
tuit ep̄s pñtatum idē ab ipa
ecclīa debeat amoueri. Nos
igitur Alexan.pape veſtigijs
inherentes:qui int̄ pñtatos
a clerico ꝛ laico pr̃onis diſtin
gues int̄ pñtatos a laico con
ditiōeꝫ poſſidētꝫ cēſuit meli
oꝛē:dicimꝰ ꝙ īſtitutio pñtati
ſecūdo loco a laico pr̃ono ro
bur obtīet firmitatis. Uerū=
tn̄ ſtatuimus:vt ep̄s q̄ pñta
tū idoneū malicioſe recuſauit
admittere ad puidēdū eideꝫ
in cōpetenti bñficio ꝯpella=
tur:q̄tenus puniat̄ in eo in q̄
ipm̄ nō eſt dubiuꝫ deliquiſſe.
Idem aurieñ.ep̄o. C Si ad
pñtationem rectoꝛis ad titu
lum eccleſie aliq̄s fuerit oꝛ=
dinatus:pr̃onus q̄ non cōſen
ſit ad ipſam cum vacabit po
terit pñtare. Capitulū.xxx.

Poſtulaſti per ſe.apo.
edoceri vt cum recto=
res parrochialiū eccleſiaruꝫ
quoſdā p̄ſentāt ad ſuarū ec=
cleſiarum titulos oꝛdinādos
vtrū electio talium ad ipos
rectoꝛes pertineat vel pr̃ono
ad pr̃onos:ꝛ ſi in his pr̃ono
rum eſt req̄rendus aſſenſus:
vtrū ius illis ſaluū maneat e
ligendi. vt cū ipas ecclīas va
care contigerit:intitulati hu
iuſmōi nō ſint alijs p̄ferēdi:
C Ad qđ breuit̄.r.ꝙ ꝑ intitu
lationem hmōi nullum patro
nis pꝛeiudicium gñatur q̄n
poſſint alios ad illas eccle
ſias cū vacauerit pñtare niſi
de pr̃onoꝝ ꝓceſſiſſet aſſenſu
Greg.ix.archiep̄o eboꝛaceñ.
C Pr̃onus etiam clericus ec
clīaꝫ vacātē ꝯferre non p̄t et
ſi ꝯſulit pōt nichilominꝰ ad
illam pñtare. Capitu.xxxi.

Tranſmiſſe ad nos tue
lr̃e ꝯtinebāt ꝙ cū capl̄ꝫ
eboꝛacē. ecclīā de gamefoꝛ=
de vacātē i q̄ ius obtinēt pr̃o
natꝰ. R.clerico cōceſſiſſēt: ip
ſi poſtmodū. L.clericum tibi
ad eandē ecclīā pñtar̄t poſt
appellationem ab eodem. R.
ad ſedem ap.īteriectā:ꝛ inf̄r.
C Conſul.t.t.r.ꝙ cū ex vi iu=
ris pr̃onatus nō cōceſſio ſed
pñtatio pertineat ad pr̃onū
pñtatum (ſi et aliquid non
obſiſtat canonicū) inſtituere
in ipſa eccleſia poterꝫ vtpo
te potioꝛem. C De cenſibus
exactiōibꝰ ꝛ ꝓcuratōibꝰ C Ex
ꝯcilio apđ guarmaciā. C Ec
cleſie fundāde eꝫ ꝑ dote tri=
bui māſus liber a q̄libet ſer/
uicio t̄pali ad eccleſiaſticū tn̄
tenet:ꝫ ſi aliqđ ꝯfert̄ ecclīe
vlt̄ra māſuꝫ tenet̄ eccleſia ex
eo ſoluere onera ꝯſueta. h.d.
inherendo lr̄e. Capitulum.i.

Sancitum eſt vt vnicui/
q̄ꝫ eccleſie vnus man=
ſus integer et abſq̄ꝫ vllo ſer/
uitio tribuatur. C Et pꝛeſbi
teri in eis conſtituti non de
decimis neq̄ꝫ de oblationibꝰ

fidelium nō de domib⁹ neq;
de areis vel de hortis iuxta
ecclīā poſitis:neq; de p̄dicto
māſo aliqđ ſuitiū faciāt pre/
ter eccleſiaſticum. ¶ Et ſi ali
quid amplius habuerint in=
de ſenioribus debitum ſerui
tium impendant. Augu.ſup
epiſto.ad roma. ¶ Solutio
tributi argu͂it ſubiectionem.
Omnis aīa (Cap. ij.
ſublimioribus ptātib⁹
ſubdita ſit:ꝛ ifra. Et vos ſub
diti eē debetis. Jdō enim tri=
buta p̄ſtatis q: hec eſt pba=
tio ſubiectionis. Grego.ſte/
phano cātori. ¶ Non poteſt
ep̄s nouum cenſum imponē
monaſterio. Capitulum.iij.
Scientes:ꝛ ifra. Aſſeru=
it p̄dict⁹ abbas pb̄rm
maſſe nouas mōaſterio con
ſuetudines velle iponere.ꝛ i
fra. Mādam⁹ q̄te. ſi ab iītio
hoc nō fuerit (ēt labētibus
tpib⁹) aliqđ nouiter nō per=
mittas iponi. Alex. dē ꝯſtātino=
politano ep̄o. ¶ Ceci ꝛ pau/
per ad collectas nō tenētur
Licet multū: (Capi.iiij.
ꝛ ifra. Dixit q̄q; p̄dict⁹
cec⁹ ꝙ ad collectas inter ali
os pariter compellatur. qđ
fieri non permittas quia eū
quem cecitas ſua grauat: in
humanum eſt nimis in colle
ctiōe affligere:cui debuerat
ex collectꝭ ſi eſſet neceſſitas
miſereri. Paſchalis.ij.co=

miſiſſe mathilde. ¶ Ep̄iſcopi
cenſuꝫ rōnē exprimere.c.v.
Peruenit ad nos: et in=
fra. Inquiſitioni.t.t.t.ꝙ
cenſus ignorantie nec diuinis
nec hūanis legibus ſuenitur
oportet quippe vt om̄is cen
ſus ad qđ: ꝛ quādo p̄ſolui de
beat p̄ſciat. Ex cō.ci.latera.
¶ Determinat conciliū nume
rum equorum quos ſecuꝫ ducere
poſſunt prelati viſitantes: et
prohibent eis tunc ī venatio
nibus ꝛ ſumptuoſas epulas
q̄rere. hoc p̄io vſq; ad ver.ꝓ
hibemus. Capitulum.v.
Cum apoſtolus ſe ac ſu
os proprijs manibus
decreuerit exhibendos vt lo
cuꝫ predicādi auferret pſeu=
do apoſtolis:et illis quibus
predicabat non exiſteret one
roſus:graue nimis eſſe dino
ſcitur ꝙ quidam prelatorum
ita in procurationibus gra=
ues exiſtant: vt interdum ec
cleſiaſtica ornamenta ſubdi=
ti exponere compellantur:ꝛ
longi temporis victum bre=
uis hora conſumat.
¶ Quocirca ſtatuimus ꝙ ar
chiepiſcopi parrochias viſi
tantes pro diuerſitate proui
ciaruꝫ ꝛ facultatibus eccleſi
arum.xl. vel.l. euectionuꝫ nu
merum:ep̄i autē.xx. vel.xxx.
cardiales.xxv. nūq̄; excedāt
archdiaconi vero.v. vel.vij.de
cani conſtituti ſub ep̄is duo

bus eq̄s ꝯtenti exiſtant. Nec
cū canibus venatorijs ꝛ aui
bus pficiſcant̄:ſ; ita ꝓcedāt
vt nō q̄ ſua ſunt:ſ; q̄ ieſu xp̄i
q̄rere videātur. Nec ſumptuo
ſas epulas q̄rāt:ſ; cū grāruꝫ
actione recipiāt qđ honeſte
ac cōpetenter illis fuerit mi
niſtratū. ¶ Prelati nō debēt
grauare ſubditos tallijs ꝛ ex
actionib⁹:ꝑmittit̄ tñ ex iuſta
cauſa petere ab eis modera
tū auxiliū.h.d.vſq; ad.§.ſane
¶ Prohibemus etiā ne ſub=
ditos ſuos tallijs ꝛ exactio=
nibus ep̄i grauare p̄ſumant
Suſtinemus aūt ꝓ multis ne
ceſſitatibus:q̄ aliq̄tiens ſup
ueniunt vt ſi manifeſta ac ra
tionabilis cauſa extiterit cū
charitate moderatuꝫ ab eis
valeant auxilium poſtulare.
Cum eñ dicat apoſtol⁹. Non
debent filij theſaurizare pa=
rentib⁹ ſ; parētes filijs mul
tum longe a paterna pietate
videtur. ſi prepoſiti ſubditis
ſuis graues exiſtāt quos in
cūctis neceſſitatibus paſto=
ris debent more fouere. Ar=
chidiaconi vero ſiue decani
nullas exactiōes ſiue tallias
ī pb̄ros ſeu clericoꝫ exercere
p̄ſumāt. ¶ In effectu dr̄ ꝙ
numer⁹ equoꝝ ſtatut⁹ ī p̄ſ.
c.nō debet trahi ad augen
dū numerum alias ſoliτum.
Jb.ſ. ¶ Sane qđ de p̄dicto
numero euectionis ſcđm to

lerantiam dictum eſt : in illis
locis poterit obſeruari : in q̄
bus ampliores ſunt reddit⁹
et eccleſiaſtice facultates.
In pauperioribus autē loc̄
tantaꝫ volum⁹ tenere menſu
rā vt ex acceſſu maioruꝫ mi=
nores merito ñ doleāt ſe gra
uari. Nec ſub tali indulgen=
tia illi q̄ paucioib⁹ eq̄s vti ſo
lebāt hactenus plurium ſibi
credant ptātē indultam. Ex
eodem. ¶ Nouus cenſus ec
cleſijs imponi non poteſt nec
antiquus augeri.h.d.ꝛ eſt de
principalioribus huius ti.
Capitulum.vij.
Prohibemus inſup ne
ab abbatib⁹:ep̄is: vł a
lijs p̄latis noui cēſus impo=
nantur eccleſijs:nec veteres
augeantur nec ꝑtē redditū
ſuis vſibus appropriare pre
ſumant ſed libertatē quam ſi
bi maiores ꝯſeruare deſide/
rāt minoribus ſuis bona vo/
luntate conſeruent. ¶ Si q̄s
vero aliter fecerit irrituꝫ qđ
egerit habeat. Alex.iij. vigo
ri. ep̄o. ¶ Prelat⁹ ſeu rector
eccl'ie nō pt̄ p̄ſeri poſſeſſorē
eccl'iā ſuam propria auctor.
conſtituere cenſuales. Cap.viij.
Preterea illi qui ep̄o i=
gnorante auctoritate
ſua pēſionē ānuaꝫ de eccl'ijs
q̄dā illuſione ſoluerit ſiue re
ceperit:eis defunctis in rece
ptiōe pēſionis nō ſunt aliq̄te

nus audiēdi: ſi pōtificis aut
alteri⁹ qui de iure id facere
potuerit auctoritatē ⁊ aſſen
ſum ſuper hoc non interue=
niſſe conſtiterit. ¶ Nō enim
ſimplices ſacerdotes: vel cle
rici pñt eccl'ias qbus pſunt
auctoritate ſua preſertim p⁹
deceſſum ſuum efficere cēſu
ales. I dem carnotē. epō.
¶ Breue ē vel p alia vba ſū
matur ſic. Epo ecclie de ma=
nu laici p ſe erepte nō pt ob
hoc cenſuz imponere. Ca. ix.

Ecclesijs quas d nouo
epi de manibus laicorū
eripiunt pter cathedraticuz
et iura oia q alijs ecclesijs i
ponūtur exactionē phibem⁹
imponi. I dem. ¶ Noua pe=
dagia ſine cōſenſu principis
iponēs cōiōe priuat. Capi. x.

INnouam⁹: et infra. Nec
qſq̄z alicui nouas peda
gioꝝ exactiones ſine aucto/
ritate et conſenſu regū ⁊ pri
cipū ſtatuere aliq modo pre
ſumat. ¶ Si qs aūt cōntra
hoc fecerit ⁊ cōmonit⁹ nō de
ſtiterit dōec ſatiſfaciat cōi=
one careat xpiana. I dem cā
tuar. archiepo et ei⁹ ſuffra.
¶ Qui p colluſionē ꝯſtituit
eccliā cenſualē illa priuabit.

QUz clerici: ⁊ ifra. c. xi.
Ad hoc qꝛ clerici qui=
daz cuz religioſis colluſione
facta citra auc. dioce. epi ec=
cleſias qs tenēt eis ꝯſtituūt
cenſuales: vt poſt deceſſū eo
rum eedē eccle p repreſenta
tionem eorūdem religioſoꝝ
ad filios vel nepotes clerico
rum ipſoꝝ poſſint transfer=
ri. ¶ Precipimus vt ſi q inē
ti fuerint facere talia: eos a
pſcriptis eccl'ijs nō differā=
tis ap. poſt. remouere. I dem
¶ Si collectores grauent ec
cl'ias priuari dñt offō. C. xij.

EA q de auaricie: ⁊ infra
Cum autem propter be
ati petri viſitationem denari
orum collectaz per archidia
conat⁹ veſtros feceritis: ec=
cleſias vel prochias nō gra
uetis. ¶ Quod ſi sec⁹ pſum=
ſeritis: id quod videmini ha
bere auferet a vob. I u. iij.
¶ Qui recipit iuramētum d
nouo cenſu impoſito eccleſie
pſoluendo compellitur iura
tem abſoluere Capitulū. xiij

SIgnificauit nobis. L.
rector eccleſie d fulig.
q cum a monachis d caſtig.
ad regimē ipi⁹ eccleſie fuiſſz
electus: de ſoluendo eis an=
nuo cēſu trium marcharū qs
predeceſſor ei⁹ ſoluerat pre=
ſtitit ſacramētuz. poſtmodū
epiſcopus dio. ne ipſū cenſū
mōachis ſolueret niſi prius
conſtaret q episcopali aucto
ritate fuiſſet ipoſitus i pcia
lū ordis ſui iterdixit: ⁊ infra.
¶ Quocirca mādam⁹ quate
n⁹ ſi pfatū cēſuz auctoritate

preſulis ⁊ nō de nouo impo=
ſitum fuiſſe conſtiterit: epo
pcipias vt phibitōez ſine di
latiōe relaxet. ¶ Si vo cēſ⁹
ſit de nouo ipoſitus: ſiue au=
ctoritate epi hoc factū fue=
rit ſiue non eoſdē mōachos
vt clericuz a iurameō abſol=
uāt ap. re. compellas. I dē ra
uen. archiepo. ¶ Archieps
viſitās puiciā etiā a monaſte
rijs puicie pcurari dz. c. xiiij

SOpite: et infra. Sane
cū int te et monaſteria
bononie ſup procurationib⁹
qs ab eis exegeras ꝯtrouer
ſia verteretur: ⁊ ifra. Abbas
ſcti proculi oīuz alioꝝ pro
curator ſicut ex lr̄is qs por=
tauit apparuit ſup hoc diuti
us litigauit: ⁊ infra. Sed tu
pcurationes ipas i alijs mo
naſterijs tue puicie aſſerēs
tibi ſine ꝯtradictione preſta
ri eas predeceſſorib⁹ tuis in
monaſterijs bononie exhibi
tas p teſtes idoneos proba
uiſti. Inde vtiqz vidimus itē
tionem tuaz iure communi ⁊
pdeceſſoꝝ tuorum conſuetu
dine adiuuari. ¶ Ea propter
monaſteria ſupradicta cōdē
nauimus ad procurationem
ſecundum facultates eorum
tibi tuiſqz ſucceſſorib⁹ exhi
bendam. Clemens tertius.
¶ Patroni et clici nouū cēſū
eccleſie imponere non poſſūt
nec veterē augere: ⁊ ſi ſup hoc
iuramēta vl' cautiōes exege
rūt coguntur abſoluere. c. xv.

GRauis admodū: ⁊ infra
Eccl'iaſtice pſone cū ec
cl'ias vacare ꝯtingit nō aliter
quēqz ad ipaꝝ regimen volūt
vocare: niſi āt nouū cenſuz ec
cleſijs illꝫ iponāt: aut veterē
ꝯtra cōſtitutiōez cōcilij late
ran. augmētēt: ad ipi⁹ ſoluti
onem iſtituendā pbr̄z iurato
ria vl' fideiuſſoria cautiōe co
gentes. ⁊ infra. Dil. v. māda=
mus quaten⁹ qcūqz conſtite
rit cōtra conſtitutionem pdi
ctā ſup eccleſijs vel earū cen
ſu a tempe conſtitutiōis hu
ius attentata i irritum reuo
cantes: pſbiteros quos ſup
his iuramenta illicita pſtitiſ
ſe noueritis: congrua ſatiſfa
ctiōe ipoſita faciatꝫ abſolui
eos q d cetero contra formā
canonū ſup his venire pſum
pſerint canonice punientes.
I n. iij. ab. ⁊ cōuen. belliuille.
¶ Qui tenetur pcurare fra
tres alicuius dom⁹ obligat
ad procurandum oēs: licꝫ il
lorum numerus nunc creue=
rit ſꝫ ſi ex hoc grauaret nimi
uꝫ p iudicꝫ offm ſibi puidebi
t. h. d. ſꝫ lec. magꝫ cōes. c. xvi

QUanto creatori ⁊ infr.
Accepimus q ab ipo
domus vr̄e primordio de fun
datoris voluntate proceſſit:
vt fratribus ſancti ireneī p=
curationem vnam annis ſin=

gulis liberaliter exhiberet:
cum nichil teneatis ab eis p
pter quod huiuſmōi pcura=
tio ipis d̄beat exhiberi verū
tunc pp̄ter fratrum ꝛ ſeruiē
tium paucitatē talis pcura
tio nō grauabat: ſed nunc in
tātum excreuit numerus eo
rundem ꝙ ad procurationez
vix quattuor marche ſuffice
rent: q̄ pro vna fieri cōſueuit
ꝛ infra. ¶ Indulgemus igit
ne vltra primam menſuraz in
pcuratione ipſa ſitis vlteriꝰ
predictis fratribus obligati
ſed expenſis q̄ conſueuerunt
ſufficere ſint contenti: niſi fa
cultates eccleſie intantuz ex
creuerint ꝙ ſine grauamine
ampliato fratruz numero ad
ſoluēdū d̄bitū pcuratiōis ex
tēdi poſſit q̄ztitas expēſaꝝ.
X dē primice. ꝛ clero medio.
¶ Oīs eccl'ie niſi q̄ ab hoc
p priuilegiū apl'icū ſint exē=
pte procurare, tenēt' lega=
tos ſedis aplice ſeu ēt eiꝰ nū
cios. nec in hoc preſcriptiōe
iuuātur. h. d. vſqz ad §. ſane.

Capitulum.xvij.

CUm inſtantia vr̄a q̄ti=
diana: et infra. Poſtu/
lationi. v. t. r. ꝙ cū omnes ec/
cleſie legatis ꝛ nūcijs ſe. ap.
pcurationes ipendere tene
antur: ab eaꝝ p̄ſtatione nul=
lā habere volumus excuſatā
niſi forte p ſpeciale priuilegi
um ſe. apo. (qđ nō credimꝰ)
ſit exēpta etiā ſi longiſſimo
tp̄e pcuratiōis obſequium nō
ipenderint: cū in talibus pre
ſcriptio ſibi locū neq̄at vēdi
care: quia nos a puiſione pa
ſtoralis ſollicitudinis circa
oēs eccl'ias nunq̄z oīno ceſſa
mus. ¶ Tractat de modo p
curatiōis ipoꝝ legatoꝝ ꝛ nū
cioꝝ. Nō. ¶ Sane in his exi
gendis euz modū ꝛ ordinem
volumus obſeruari: vt nulla
eccl'ia vel p̄latus ſe indebite
p̄grauari rōnabiliter cōq̄rat.
Si v̄o de cōi collecta legato
rum ꝛ nūcioꝝ nr̄oꝝ expenſas
duxeritis faciēdas. qđ vobis
nō duximꝰ inhibendū, et hoc
nobis ꝛ noſtris nullū pIudi=
ciū volumꝰ gn̄ari q̄minꝰ poſ
ſint a q̄cūqz maluerit pcura
tiōes ſibi debitas poſtulare
ita ꝙ ſi exactus vltra ſuā fue
rit grauatus facultatez ſibi
ab alijs reſtauretur. Nūcijs
tn̄ nr̄is in neceſſarijs exhibē
dis pareat q̄cūqz fuerit req̄=
ſitus: ita ꝙ in fraudez nichil
penitus attētetur: nec p cō=
munes miſtros pcuratiōis
obſeqū ſi noluerit recipe cō
pellant. Qui v̄o contumacit
eis duxerint reſiſtendum, di
ſtrictōe ſunt ec. compellēdi.
X dē zamoreñ. et ſalamātino
epis. ¶ Si ab vnicā mēſuram
ſolui ſolet qđ debet ex voto
ad illā in poſterū ſolui debe/
bit. ſi v̄o ad diuerſas libera

liter ſoluendo etiam ad mino
rem. Capitulum.xviij.

EX p̄te ꝯpoſtellani archi
epi fuit propoſitum ꝙ
cum hi qui vota bti iacobi ꝯ
tinue p̄ſoluerunt ad cōez ter
re ſue mēſurā: cū q̄ videlicet
emūt ꝛ vendunt ipa p̄ſoluerit
hactenꝰ ꝛ p̄ſoluāt q̄dā q̄ lō=
gis tpib̄ꝰ ab eoꝝ ſolutōe ceſ
ſarūt nūc quādā mēſurā ex=
hibēt paruiſſimam ꝛ ignotā
ꝛ infra. ¶ Cū ergo nō cōſtet
ad quā mēſurā anteceſſores
eoꝝ predicta vota p̄ſoluerit
credimꝰ diſtinguēdū: vtrum
hitatores regiōis ipiꝰ qui ea
continue perſoluerūt ad vnā
et eandem menſuram huiuſ
modi vota perſoluerint: an
ad varias et diuerſas. ¶ In
primo enim caſu ad eandem
et illi ſoluere ſunt cogendi.
¶ In ſcđo volentes ſoluere
ad minorem non ſunt cogen
di vt ad maiorem perſoluant
quoniam cum huiuſmodi vo
ta gratuita fuerint ab initio
benignius ſunt a viris eccle
ſiaſticis exigenda: ne tanq̄z
exactores videantur lucris
temporalibus inhiare.
X dem ceſarauguſteñ. epo.
¶ Eccleſie tenent' epo in cu=
ius dioceſi ſunt r̄ndere de p
curatiōibus quarta decima
rum et alijs epiſcopalibus.
h. d. quo ad titulum.

Capitulum.xix.

CUm olī: et infra. ¶ Nā
nobis fides facta fuit:
ꝙ eccleſie de luna et de beſ. i
tua ſunt dioc. conſtitute: non
ſolum per alia verumetiam
per hoc ipſum ꝙ in inſtrumē
tis compoſitionum contine=
tur expreſſe vt abbas ſancti
iohannis pinnateñ. tam de
quarta decimarum quam de
ceteris epiſcopalibus tibi de
beat reſpondere: abbatez ip
ſum ad integram ſolutionez
quarte omnium decimarum
nullis factis deductionibus
et ad preſtationem procura
tionum et aliorum epiſcopa
lium iurium in predictis ec=
cleſijs condemnamus. ¶ Li
cet enim ex forma ſecunde cō
poſitionis deductiōes eſſent
alique faciende: quia tamen
compoſitionem idem abbas
nullatenus approbauit: ſed
ſtuduit multipliciter impu=
gnare: ex ea nō debuit benefi
cium conſequi cui renunciaſ
ſe tacite videbatur.
¶ Abſonum erat preterea
vt negar et illam eccleſiam i
tuā dioce. conſtitutam ſuper
quam inſtrumenta predeceſ=
ſoris tui oſtendebat in iure
monaſterio fuiſſe conceſſa
p que ep̄ale ius petebat ex=
preſſe. X dem ſpoletano epo
¶ Soluendi ſunt cenſus ad
antiquam monetam in qua
inſtituti fuerint. niſi ſit in al/

terius monete ſolutiõe pre
ſcriptum.h.d.⁊ eſt caſus no.
et multum allegabilis.

Capitulum.xx.

OLim cām quā aduerſus
clericos plebis rupine
ſup ſynodaticos ꝓponebas
eudertiñ.epõ ⁊ collegis ſuis
ꝯmiſimus terminandā corā q̃
bus ex parte tua fuit ꝓpoſi/
tũ:ꝙ cũ iſdẽ clerici predeceſ/
ſorib9 tuis tres in feſto nati/
uitatis:et tres in feſto reſur
rectionis dñice ꝓ ſynodatico
ſoluerint deñ.papiẽ.nunc tñ
tres lucenſes ꝓ ſingulis deñ.
papieñ.perſoluebant:cum tñ
vnus denari9 papieñ. valeat
ſex luceñ.vnde petebas eos
ad papieñ. ſolutionẽ cõpelli
cũ ⁊ ſi tu luceñ.primo anno re
ceperis:ſemper tñ ius tuum
poſtmodum fueris ꝓteſtat9
⁊ infra.¶ Cũ igitur conſtet
ꝙ papieñ.olim pro ſynodati
co ſoluebantur:qđ ex eo etiā
ſequitur ꝙ luceñ.ſoluti ſunt
poſtmodum pro eiſdem cum
ex dictis teſtium ⁊ confeſſio
ne aduocati alterius partis
non reuocata poſtmoduꝫ ap
pareat euidenter ꝙ tpe L.p̃
deceſſoris tui pro ſynodati=
co papieñ.fuit moneta ſolu/
ta:⁊ a tempore dicti.L.non
niſi triginta ſex annorum ad
plus tempus effluxerit:⁊ ſit
legitime comprobatũ ꝙ tres
luceñ.qui ꝓ vno papieñ.poſt
mortem ipſius L.ſoluebant
v.vel.vj.valebant ex illis qui
hodie ſunt in vſu:intelligen/
tes ex hoc ꝙ per monete de/
clinationem acciderit vt vſqꝫ
ad tp̃s tuum luceñ dati fue/
rint pro ſynodatico ſicut erāt
in vſu:procuratorem aduer/
ſe partis nomine clericorum
plebis predicte tibi ad ſolu/
tionem deñ. papieñ.vel eſti/
mationem eoꝝ pro ſynodati
co per diffinitiuam ſniam cõ
demnamus.Idem prior ſci
ſtephani.¶ Epus remittens
eccleſie ſeruitia que ſibi de/
bebat ⁊ ſtatuens ꝙ aliud ſer
uitium non imponetur pro/
curationem non intelligitur
remiſiſſe.Capitulũ.xxi.

CUm venerabilis .f.n.ſa
uẽ.eps:⁊ infra. ¶ Co=
gnouimus ꝙ prefatus eps
ſpallas quas ab eadem eccle
ſia tam ipſe q̃ꝫ predeceſſo=
res ſui recipere cõſueuerāt
eccľie p̃fate remiſit:⁊ ſtatuit
ꝙ aliud ei ſeruitiũ nõ ipone=
ret ſibi et eccľie ſue annuatiꝫ
triũ libraꝝ cereo penſionis
noĩe reſeruato.¶ Qr ergo vi
ſitatiõi annexa ẽ ꝓcuratio et
eps rõne epalis iuriſdictiõis
quā habet ĩ ea teneatur cau
ſa correctiõis eccľiaꝫ viſita=
re prefatā:nec intelligatur q̃
ſi nouum iponi qđ ab ipa fun
datiõe de cõi fuerat iure im
poſitũ.¶ Decernimus ꝙ idẽ

epus cũ ad ipam eccľiam cā
correctionis acceſſerit mode
ratā ab ea ꝓcurationẽ acci=
piat bis ĩ anno:ſꝫ nihil aliud
p̄ter pẽſionẽ ⁊ ꝓcurationes
p̄ſcriptas ab eadẽ eccľia exi
gere vel extorquere preſũat.
Idẽ cõpoſtellano archiepõ.

Eccľe de nouo ꝯuerſe in ꝓ
curationib9 ⁊ alijs ſeruabũt
ꝯſuetudinẽ viciaꝝ. Cap.xxij

SUper eo qđ.f.t.nos cõ
ſulere voluit vt qr fere
tota prouincia compoſtel.de
nouo ẽ ad iuriſditionem ec=
cleſie tue cõuerſa qualiter ti
bi ꝓuinciam vel partẽ proui
cie viſitanti obſequi debeat ⁊
ſeruire:necnõ in procuratio
nibus prouidere.¶ Tibi du
ximus reſpondẽduꝫ:ꝙ illud
obſeruare tenet:qđ ĩ vicinis
ꝓuincijs obſeruat. Idem in
ꝯcil gñali.¶ Prelati tũc ſunt
procurandi cũ ꝑſonaliter viſi
tāt:⁊ debẽt tũc ſeruare cõcili
um lateraň.⁊ p̃dicationi cor=
rectioni ⁊ reformationi vaca
re:legati ⁊ nũcij apľici ꝓ his
diebus tñ pro quib9 morā
trahunt procurari debent:⁊
contra hanc conſtitutionem
exactum reſtituit duplicatuꝫ
Capitulum.xxiij.

PRocurationes que rõne
viſitationis debentur
epiſcopis vel archidiaconis
vel quibuſlibꝫ alijs etiā apo
ſtolice.ſe.legatis aut nũcijs:
abſqꝫ manifeſta ⁊ neceſſaria
cauſa nullatenus exigantur
niſi qñ ꝑſonaliť offm̃ viſitati
onis ipẽdũt ⁊ tũc euectionuꝫ
⁊ perſonaruꝫ mediocritatem
obſeruẽt in lateraň.ꝯcilio dif
finitā. Hoc adhibito mode=
ramine circa legatos ⁊ nunci
os apľice ſe.vt cum oꝑtuerit
eos apud aliquẽ locum morā
facere neceſſariam nec locus
ille ꝓpter illos nimium ag=
grauetur ꝓcurationes reci=
piant moderatas ab alijs ec
cleſijs vel perſonis que non
dum fuerant de ſuis procura
tionib9 aggrauate:ita ꝙ nu/
merus procurationum nume
rum dieꝝ quibus hmõi mo=
ram fecerint nõ excedat:⁊ cũ
aliqua non ſufficeret ꝑ ſeipaꝫ
due vel plꝛes ꝯiũgantur ĩ vnā
¶ Porro viſitationis officiũ
exercentes nõ querant q̃ ſua
ſũt:ſed que ieſu xp̄i predica=
tioni ⁊ cohortationi:correcti
oni et reformationi vacando
vt fructũ referāt q̃ non perit
¶ Qui aũt contrauenire ten
tauerit:⁊ qđ accepit reddat:
⁊ eccľie quam taliter aggra=
uauit tātundem impẽdat.
Honorius.iij.de tiro ⁊ ioſa=
phat abbatibus. ¶ Eccleſia
etiam ciuitatenſis tenetur ꝓ
curare epm viſitantem q̃ſqꝫ
ipm nunq̃ꝫ ꝓcurauerit.

VEnerabili (Ca.xxiiij
frĩ noſtro cenomanen

A epo accepim᷒ cōq̄rente: qꝫ cū cā q̄ inter ipm ex p̄te vna ⁊ abbatē ⁊ ꝯuētuꝫ de cultura ex altera ſup procurationibus quas ab eis petit idem epo noſcit̃ agitari vobis fuerit ab apo.ſe. ꝯmiſſa: dicti abbas ⁊ ꝯuētus ex eo fruſtrari intētionē eiuſdē epi moliuntur: qꝫ eoꝝ monaſteriū in cenomanenſi villa ſitū eſſe dinoſcitur ⁊ epi p̄curationē hactenus nō ſoluerūt: ⁊ ifra. ¶ Diſcretiōi.v. mādam᷒ quatenuſ niſi aliud rōnabile oſtenderint vos eos ad exhibendum eā ſicut ius dictauerit ꝯpellatis. Grego.ix. ¶ Qui iure metropolitano vel legatiōis ꝟ ſitat p̄uinciā: in p̄uinciales q̄ ſibi p̄curationes denegāt p̄ōt ferre ſniam. Capitu.xxv

CUm nuper archieps beneuentanus beneuentanam prouinciam viſitaret ⁊ infra. ¶ Mandamus quatenus cum eundem archiepꝫ ſiue auctoritate propria ſiue noſtra beneuentanam prouinciam contigerit viſitare: procurationes ratione viſitationis debitas iuxta facultates eccleſiarum vr̃arum exhibeatis eidem. ¶ Alioquin ſniam quā ipſe rite tulerit in rebelles ratam habebimus: ⁊ faciemus auctore dn̄o inuiolabiliter obſeruari. Idem.

¶ Ad antiquā monetam vel ſi non eſt in vſu ad eius eſtimationem ſoluende ſunt penſiones antique. Capi.xxvi

CUm canonicis maioris eccleſie quandam ſummam pecunie p̄ pēſione eccleſie tue debitaꝫ aliquot annis perſolueris: ⁊ eidem ſummam illam ex integro de meliori moneta exigant ſibi ſolui. ¶ Tibi damus firmiter in mandatis vt canonicos illos ſolutione prioris pecunie vel ſi non ſit in vſu eſtimatione penſionis antique facias manere contentos. Idem.

¶ Propter priuatum oratorium procuratio rōne viſitationis non debet. Capitu.xxvii.

AUctoritate p̄ſentium inhibemus ne q̄s p̄ eo qꝫ in oratoriis q̄ in grangiis veſtris habetis interdū aliqui vr̃m celebrant, procurationes que ratione viſitationis debentur: a vobis exigere vl extorquere preſumat. ¶ De cōſecratione eccleſie vel altaris. Alex.iii. ¶ Amoto altari vel lapide ꝯtinēte ſigillū recōſecrabit̃ altare: ſi altare ec.

A D hec ſi ca altare motus fuerit āt lapis ille ſolūmō ſuppoſit᷒ q̄ ſigillum continet confract᷒ aut etiam diminutus dꝫ denuo cōſecrari. ¶ Propter hoc vero neq̄q̄ꝫ reiterare ſuā ꝯſecrationeꝫ eccleſia ꝯſueuit: licet id quidaꝫ canones innuere videantur. Inno.iii. torna. epo. ¶ Die ſuo etiam nō feſtis p̄nt eccle conſecrari. Capitulum.ii.

QUa. ſ. ⁊ infra. Inquiſitioni t. t. r. qꝫ in dio. tua liꝫ ſub ecclīs dedicationē impēdere iā dieb᷒ dn̄icis q̄ꝫ p̄ſtatis. Idē nidroſieñ epo.

¶ Habet duo dicta: et primo dicit q̄d c. i. ſupra eo ſcōꝫ dictū dicit qꝫ oleū nō ꝯſecratū p̄ōt cōmiſceri oleo ꝯſecrato et totum fit conſecratum. Capitulum.iii.

QUod in dubiis: ⁊ infra. Altare vero in quo tabula cui cōſecrationis benedictio pontificali miniſterio adhibetur: ſi mota vel enormiter fracta fuerit: debet nō immerito conſecrari. ¶ Nec negam᷒ quin oleū non conſecratuꝫ conſecrato poſſit oleo cōmiſceri. Idē cōpoſtella. archiepo. ¶ Reconciliatur eccleſia que p̄pter homicidia et vulnera hoīm ibidem perpetrata polluta eſt. Capitulum.iiii.

PRopoſuiſti qꝫ venientibus ad eccleſiam ſancti iacobi ex diuerſis regionibus peregrinis: ⁊ volentibus aliis ab aliis per contētiones et rixas altaris de nocte cuſtodiam vendicare. homicidia contingunt fieri interdum: et aliq̄ñ vulnera inferuntur: et infra. ¶ F. t. b. r. qꝫ manente eccleſia ⁊ altari ipa reconciliari poterit per aquā cum vino ⁊ cinere bn̄dictam. Idem. ¶ Plura altaria ſimul in eadem eccleſia conſecrari p̄nt ⁊ idē i pluribus epis. Ca.v

CUm ſis: ⁊ infre. Nouerꝫ igitur qꝫ plura in eccleſia vna altaria et plures epiſcopos ſimul poteris ꝯſecrare. Idem. ¶ Corruēte tecto parietibus illeſis: ⁊ menſa altaris non enormiter fracta: altare nec eccleſia conſecrat̃. Capitulum.vi.

LIgneis edificiis eccleſie vſe caſu conſumptis parietibus tñ illeſis: ac menſa principalis altaris in ſua extremitate modicam paſſa fracturam: ⁊ ifra. ¶ Inqui. t. t. dux. rñ. qꝫ cū parietes i ſua integritate permanſerint: et tabula altaris mota vel enormiter leſa non fuerit ob cām predictam nec eccleſia nec altare debet denuo conſecrari. Idem ſeneñ. epo. ¶ Polluitur eccleſia vel cimiterium ſi excōicatus in ea ſepelitur. Capitulum.vii

COnſuluiſti: ⁊ infra. Cimiteria in quib᷒ excōicatoꝝ corpa ſepeliri ꝯtingit

reconcilianda erũt aſpſione
aque ſolenniter bñdicte: ſi-
cut in dedicationibus eccle-
ſiarum fieri cõſueuit. Hono.
iij. regie vngarie. ¶ Qui fe-
cit eccliam conſecrari tenet
eã dotare. h. d. et tene menti
hunc caſum. Capitulum. viij
Cum ſicut ex relatione
capitli oradiateñ. nobꝫ
īnotuitꝙ eoꝝ feceris eccleſiã
cõſecrari: ⁊ infra. ¶ Cum nõ
ſit ecclia niſi de dote proui-
ſum ei fuerit cõſecrãda: eo li
beralius ad dotandũ predi-
ctã eccleſiam aperire manus
munificentie tue debes: quo
ad hoc fortius tanq̃ꝫ ex debi
to iam teneris. Gre. ix. aſtori
ceñ. epo. ¶ Ecclia polluta: p
ſacerdotẽ ſimplicẽ recõcilia
ri nõ põt: etiã ſi aqua fuerit
per epm benedicta. Cap. ix.
Aqua p epm bñdicta
eccleſiam reconciliari
poſſe per aliũ epm nõ nega-
mus: per ſacerdotes ſimpli-
ces hoc fieri de cetero phibẽ
tes. ¶ Non obſtãte conſuetu
dine prouincie bracharen̄. (q̃
dicenda eſt potius corrupte
la) q: licꝫ epĩs cõmittere va-
leat que iuriſditionis exiſtũt
que ordinis epalis ſunt non
põt inferioris gradus cleri-
cis demandare. ¶ Quod aũt
mandantibus epis ſuper re-
conciliatiõe factũ ẽ hacten⁹
per eoſdeꝫ miſericorditer to

leramus. Idem eidem. ¶ Ec
cleſia etiã nõ cõſecrata ſi pol
luta reconcilianda eſt. Ca. x.
Si ecclia nõ conſecrata
cuiuſcunqꝫ ſemine fue
rit aut ſanguis effuſione pol
luta: aqua ptinus exorcizata
lauet ne diuine laudis orga-
na ſuſpendant. ¶ Eſt tamen
q̃ꝫ citi⁹ fieri poterit ꝯſecran-
da. ¶ De celebratione miſſa
rum: et ſacramento euchari
ſtie: ⁊ diuinis officiis. ¶ Ex cõ
cilio agateñ. ¶ Preſbyter te
netur horis debitis dicẽ ho
ras canonicas: permittitur
tñ ſibi ex cã dicere eas vſqꝫ
ad veſperas incluſiue. h. d.
ſcḋm vnũ intellectum. Capl. i
Preſbyter
mane ma-
tutinali of
ficio exple
to penſum
ſeruitutis
ſue videli
cet primaꝫ
tertiam: ſextam: nonaꝫ: veſpe
ramqꝫ perſoluat: ita tñ vt ho
ris cõpetentibus iuxta poſ-
ſibilitateꝫ aut a ſe aut a ſcho
laribus publice cõpleantur.
¶ Deinde pactis horis īn-
firmis viſitatis ſi voluerit
exeat ad opus rurale ieiun⁹:
vt iterum neceſſitatibus per
egrinorum et hoſpitum ſiue
diuerſorũ cõmeantium infir
morũ atqꝫ defunctorum ſuc-

currere poſſit vſqꝫ ad ſtatutã
horã p tẽporis qualitate pro
pheta dicẽte. Septies in die
laudẽ dixi tibi: q̃ ſeptenarius
numer⁹ a nobis īpletur: ſi ma
tutini prime: tertie: ſexte: no-
ne veſpe: ⁊ cõpletorij tpe: no-
ſtre ſeruitutis officia pſolua
mus. Nam de nocturnis vigi-
liis idẽ ipe ppheta ait. Me-
dia nocte ſurgebam ⁊c. ¶ Er
go his tpib⁹ laudes creatori
nro ſup iudicia ſue iuſticie re
feramus. Ex ꝯcil. triburteñ.
¶ Propter miſſã ſpãlẽ miſſe de
feria dimittẽda nõ eſt. C. ij.
Quidã laicorũ habẽt in
cõſuetudine vt p ſingu
los dies audiãt euãgeliũ. In
pricipio erat verbũ: ⁊ miſſas
peculiares hoc eſt de ſctã tri
nitate: ⁊ de ſancto michaele.
¶ Ideo ſancitũ eſt ī eodẽ cõ
cilio vt vlteri⁹ hoc nõ fiat ni-
ſi ſuo tpe. ⁊ niſi aliquis velit
pper reuerentiã ſctẽ trinita
tis nõ pro alia deuotione au
dire. Sed ſi voluerint vt ſibi
miſſa cantet de eadẽ die miſ-
ſas audiãt pro ſalute viuorũ
et etiã defunctorũ. Inno. iij.
vigoreñ. epiſcopo ¶ Sufficit
ſacerdoti ſemel ī die celebra
re excipit duos caſus ſcili-
cet neceſſitatem: et feſtum na
tiuitatis. Capitulum. iij.
Onſuluiſti: ⁊ infra ¶ Re
ſpõdem⁹ ꝙ excepto die
natiuitatꝫ dñice niſi cauſa ne

ceſſitatis ſuadeat ſufficit ſa-
cerdoti ſemel in die vnã miſ-
ſaꝫ ſolũmodo celebrare. Idẽ
archiepo bracharenſi. ¶ In
miſſa ꝯmemorationis iꝫ dicat
ppria pfatio: nõ tñ dr hymn⁹
angelic⁹ nec ſymbolũ. Ca. iiij.
Onſiliũ noſtrũ: ⁊ infra.
Requiſiſti vtrũ ī dieb⁹
pfeſtis in quibus ad honorẽ
ſcti ſpiritus: btẽ virginis et
ſancte crucis miſſam celebra
re contigit: hymn⁹ angelicus
ſymbolũ ac prefatio ppria de
beat decantari: ⁊ infra. ¶ In
quiſitioni. t. t. r. ꝙ apõ nos in
diebus pfeſtis cum miſſaruꝫ
ſolẽnia in honorẽ beate vir-
ginis celebrãtur: neqꝫ hymn⁹
angelicus neqꝫ ſymbolum de
cantat: licet in miſſa ppria p̃-
fatio decantet: vt inter cõme
moratione et ſolẽnitatẽ diffe
rentia oſtendat vñ. Te deum
laudamus / regularius dimit
titur q̃ꝫ dicat in laudibus ma
tutinis. Ideꝫ clericis ſcti. p.
magaloñ. ¶ Breue eſt. Ca. v.
Ex parte veſtra: et infra.
Poſtul. v. t. r ꝙ ſemp ſa
cerdos vino pfundere debet
poſtq̃ꝫ totũ acceperit eucha
riſtie ſacramentũ: niſi cum eo
dem die aliam miſſam debue
rit celebrare: ne ſi forte vinuꝫ
perfuſiõis acciperet celebra
tionem aliã impediret. Idẽ.
I. quõdã archiepiſcopo lug.
¶ Si que verba ſunt ī cano-

ne miſſe que ab euangeliſtis
dicta non fuerunt credere de
bemus q a chriſto apoſtolis
et ab apoſtolis eorū ſucceſſo
res acceperūt.et.h.d.vſq3 ad
§.queſiuiſti. Capitulum.vj.

Cum marthe: et infra.
Queſiuiſti q̄ ſit for=
ma verbor̄ quam ipſe chriſt⁹
expreſſit: cum in corp⁹ et ſan=
guinem ſuū panem tranſſub/
ſtantiauit ⁊ vinū:illud in cano
ne miſſe quo eccl'ia vtitur ge
neralis adiecerit quod null⁹
euāgeliſtar̄ legitur exp̄ſſiſſe.
Cum eni in euāgelio ſic lega
tur Accipiens calicē gratias
agēs bñdixit:⁊ dedit diſcipul'
ſuis dicēs. Bibite ex hoc om
nes:hic eſt eni ſanguis meus
noui teſtamenti:qui p vobis/
et p multis effundetur in re
miſſionē peccatorū:in canone
miſſe ſermo iſte videlicet my
ſteriū fidei verbis ipſis inter
poſitus īuenitur: vnde cū nō
euāgeliſta chriſtū hoc dixiſſe
teſtetur:mirariſq alid̄s aſſe
uerare tentauerit eum aliq̄d
plus dixiſſe q̄3 aliquis euan=
geliſtar̄ aſſeueret: Uerum ſi
formā ipſius canonis inſpici
as diligenter : preter hoc de
quo tua fraternitas requiſi=
uit alia duo videlicet eleuat̄
oculis ī celum:et eterni teſta
menti poteris in ipſo canone
reperire : que in textu euāge
lico nō legūtur. Sane mul

ta tam de verbis q̄3 de factis
dñicis inuenim⁹ ab euangeli
ſtis omiſſa:que apl'i vel ſup=
pleuiſſe verbo vel facto exp̄=
ſiſſe legūtur. Paulus enim in
actib⁹ apoſtolorū ſic ait: Me
miniſſe nos oportet verbi dñi
ieſu qui dixit. Beatius eſt da
re q̄3 accipere. Hec nullus q
tuor euangeliſtar̄ deſcripſit.
Nullus etiā horum expreſſit
quod paulus de chriſto ad co
rinthi. ſcribens ait: Uiſus eſt
plus q̄3 quingētis fratribus
ſimul:deinde viſus eſt Iaco
bo:nouiſſime autē tāq3 abor
tiuo viſ⁹ eſt ⁊ michi. Ipſi etiā
euāgeliſte mutuo īter ſe ſup
pleuiſſe legūtur:que ab eor̄
aliquo vel aliq̄b⁹ ſūt omiſſa:
vnde cū tres euangeliſte po=
ſuerunt hoc eſt corpus meū
ſolus Lucas adiecit: q̄d pro
vobis tradetur.⁊ cum Mat=
theus ⁊ Marcus dicant pro
multis. Lucas dicit p vobis.
Mattheus autē in remiſſio
nem peccatorū adiūxit. Ce
terū ea que addūtur in cano
ne miſſe poſſūt ex alijs locis
euāgelij ꝯprobari. Iohānes
eni ſuſcitationē lazari deſcri
bens:ieſum ſurſum oc'los le=
uaſſe aſſerit ⁊ dixiſſe. Pater
gratias ago tibi quoniā audi
ſti me:⁊ īfra. Si tūc igitur in
celum oc'los leuauit ad p̄ſen
cum ad corpus exanime laz
lazari reuocauit:pbabil' eſſe

videtur q tūc oculos leuaue
rit ad patrē in celum cū panē
et vinū in corpus et ſanguinē
proprium ꝯmutauit. Cete=
rum ſicut ſuperius eſt exp̄ſſum
cum in textu euangelico noui
teſtamēti ponatur:hic inter
ponitur ⁊ eterni.nā vetus te
ſtamētum quod hyrcorum et
vitulor̄ fuit ſanguine dedica
tum tp̄alia pmittebat nouū
autē quod eſt xp̄i ſanguine cō
ſecratū pmittit eterna: et lō
teſtamētum illud fuit vetus
et trāſitoriū:hoc autē nouū
eſt ⁊ etnū.vel vt vtamur alia
rōne.vñ nouum.i.vltimū eſſe
deſcribit:ide eternū.i.ppetuū
ꝯprobatur.nouiſſimū eteni
bolis teſtamentū morte imo=
bile perſeuerat:q̄ teſtatoris
obitu ꝯfirmatur iuxta quod
apl's teſtamētū in morte aſſe
rit ꝯfirmatū.alioq̄n nō valet
dum vixerit q̄ teſtatur. Pre=
terea nō ſolum ſcriptura:ſed
etiam pmiſſio dr̄ teſtamētū.
iuxta quod apl's ipſe ſcribit:
ideo noui teſtamenti media=
tor eſt vt repromiſſionē acci=
piant q̄ vocati ſunt heredita
tis etne. Si ergo intelligi d3
quod in ipſo canone repitur.
Hic eſt eni ſanguis me⁹ noui
et eterni teſtamēti.i.noue ac
eterne pmiſſionis.ſ.cōfirma
tor ſicut domin⁹ repromittit.
Qui manducat(indigne)car
nem meā et ſanguinē meū bi=

bit:habet vitā3 eternā. Ex
eo aūt v̄bo de quo mouit.t.f.
queſtionē videlicet myſteriū
fidei : munimētū erroris q̄dā
trahere putauerunt dicētes
in ſacramēto altaris nō eſſe
corporis xp̄i ⁊ ſanguis v̄ita=
tem ſ3 imaginē tm̄ ⁊ ſpeciē et
figurā:p eo q ſcriptura iter
dū cōmemorat id q̄d in altari
ſuſcipit' eſſe ſacramētū ⁊ my=
ſteriū ⁊ exēplū. Sed tales ex
eo laqueū erroris icurrunt q
nec auctoritates ſcripture cō
uenīēter intelligūt:nec ſacra
mēta dei ſuſcipiūt reuerēter.
ſi enim quia figura eſt ſacra=
mētū altaris v̄itas eſſe nega
tur:ergo nec mors nec reſur
rectio chriſti(cū figura ſit)
veritas eſt credenda.ſiquidē
mortem ⁊ reſurrectionē chri
ſti ſimilitudinē et imaginem
eſſe apoſtol⁹ manifeſtat:chri
ſtus indigens mortuus eſt pro
delictis noſtris/⁊ reſurrexit
ppter iuſtificationē3 noſtrā.
Apoſtolor̄ etiā princeps Pe
trus ſic i epiſtola ſua ſcribit.
Xp̄s paſſus eſt p nobis relin
quens vobis exemplū vt ſe=
quamini veſtigia ei⁹.ſic ergo
tam mors xp̄i q̄3 eius reſur=
rectio ē exēplū/vt ⁊ nos pec=
cato mortui iuſticie iam viua
mus. Quare ſi nō fuit v̄itas
q̄ fuit exemplū ergo nec vere
mortuus fuit xp̄us/nec vere
a mortuis reſurrexit. ſ3 abſit

a fidelium cordib⁹ error iſte
cū ꝓpheta de iṗo teſtet̃ ꝙ ve
re lāguores nr̃os iṗe tulit ⁊
dolores noſtros ipſe porta=
uit. Dicitur tamen myſteriū
fidei qm̄ aliud ibi credit̃ q̄ʒ
cernatur: ⁊ aliud cernitur q̄ʒ
credatur: cernit̃ ſpecies pa=
nis et vini: et creditur veri=
tas carnis et ſanguinis xp̄i:
ac virtus vnitatis ⁊ charita/
tis: ⁊ infra. ¶ Diſtinguendū
eſt tn̄ ſubtiliter inter tria q̄
ſunt in hoc ſacramento diſ/
creta: videlicet formaʒ viſibi
lem: veritatē corporis et vir
tutem ſpiritualem. forma ē pa
nis et vini: veritas carnis et
ſanguinis: virtus vnitatis ⁊
charitatis. Primū eſt ſacra=
mentum ⁊ non res. ſcd̃m ē ſa
cramentum et res. tertiū eſt
res et non ſacramentū. Sed
primum eſt ſacramentū ge=
mine rei. ſcd̃m eſt ſacr̄m vni⁹
et alterius res exiſtit. tertiū
eſt res gemi ſacramēti. Cre
dimus igitur ꝙ formā verbo
rum ſicut in canone reperit̃
et a chriſto apoſtoli et ab ip
ſis eorum acceperint ſucceſ=
ſores ¶ In ſacramento alta
ris aqua cum vino tranſſub=
ſtantiatur in ſanguinem .h.
c. vſq; ad. §. tertio loco. Ab
bas ſiculus. ¶ Queſiuiſti et
vtrum aqua cum vino in ſan
guinem conuertatur? Sup
hoc aūt opiniones apd̃ ſcho

laſticos variātur. Aliquibus
ei videtur ꝙ cū de latere xp̄i
duo precipua fluxerit ſacra=
mēta: redēptiōis i ſāguie: ac
regn̄atiōis i aqua: illa duo vi
nū et aqua q̄ cōmiſcentur in
calice diuina virtute mutan
tur: vt in hoc ſacr̄o plene ſit
veritas et figura. Alij vero
tenēt ꝙ aqua cū vino trāſſub
ſtantiatur i ſāguinē: cū in vi=
nū trāſeat mixta vino: lʒ phi
ſici cōtrarium aſſeuerēt: qui
aquā a vino per artificiū poſ
ſe aſſerunt ſeparari. Preter
rea pōt dici q aqua non trā
ſit in ſanguinē: ſed remanet
prioris vini accidentibus cir
cunfuſa: ita ꝙ vini ſaporem
aſſumit: qd̃ inde cōuincit̃ q:
ſi poſt calicis conſecrationē
aliud vinū mittat̃ in calicē il
lud quidē non tranſit i ſāgui
nē: nec ſanguini cōmiſcetur
ſʒ accidētib⁹ prioris vini cō
mixtū corpori quod ſub eis
latet vndiqʒ circunfunditur:
non madidās circūfuſum ip
ſa tn̄ accidentia vinū appoſi
tū videntur afficere: q: ſi aq̄ fu
erit appoſita: vini ſaporē aſ
ſumit. Cōtigit igitur accidē
tia mutare ſubiectū ſicut et
ſubiectū cōtingit accidētia
permutare cedit quippe na
tura miraculo: ⁊ virtus ſupra
cōſuetudinē opatur. Sʒ nec
incōueniēs creditur aut ab=
ſurdū ſi aq̄ i corpore xp̄i ceſſe

credatur: cū legatur de ipſi⁹
corpore proceſſiſſe: ⁊ infra.
¶ Verū inter opiniones pre
dictas illa probabilior iudi/
catur que aſſerit aquā cū vi/
no in ſanguinē tranſmutari:
vt expreſſius eluceat propri
etas ſacramenti. Nam cū aq̄
multe ſunt populi multi: iux
ta qd̃ alibi legitur. Beati q̄
ſeminānt ſup aquas. Ideo vi
no aq̄ vnitur vt xp̄o populus
adunetur. ꝑ hoc ei qd̃ ſuſce/
pit ipe de nr̃o: ⁊ accepim⁹ ipſi
de ſuo: tā inſolubili nexu con
iūgimur. vt q̄ ē vnū cū patre
ꝑ ineffabilē vnitatē fiat vnū
nobiſcū ꝑ admirabilē vnio/
nē: ac ꝑ hoc ipo cōmunit̃ me
diāte cū patre vnū efficimur
Pater inquit ſācte ſerua eos
quos dediſti michi vt ſit vnū
ſicut ⁊ nos nō pro his rogo
tantū ſed pro eis qui credituri
ri ſunt ꝑ verbū eorū in me: vt
et ipſi in nobis vnum ſint: et
mūd⁹ credat q: tu me miſiſti
¶ Oratio que d: i. ſecreta in
feſto ſcti leonis immutata eſt:
q̄ vbi dicebat. Annue nobis
q̄s vt anime famuli tui leōis
hec pſit oblatio: hodie dicit̃
vt interceſſione bti leōis hec
nobis pſit oblatio et hec mu
tatio contingit: q: ſcti noſtris
orōnibus nō indigent: ſʒ nos
illo. h. c. vſqʒ ad finē. Abbas
ſiculus. ¶ Tertio loco. f. t. re
quiſiuit q̄re fuerit mutatum

quod in ſecreta beati leonis
ſcd̃m antiquiores codices cō
tinetur ſic videlicet. Annue
nobꝭ dn̄e vt anime famuli tui
leonis hec proſit oblatio: cuʒ
in modernis ſacramentarijs
habeatur. Annue nobis que
ſumus domine vt interceſſio
ne beati leonis hec nobis ꝓ=
ſit oblatio? Sup quo reſpō=
dem⁹ ꝙ cum ſacre ſcripture
dicat auctoritas ꝙ iniuriaʒ
facit martyri qui orat ꝓ mar
tyre: idē eſt ratione conſimili
de ſāctis alijs ſentiēdum: q:
orationibus noſtris nō indi=
gent ꝓ eo ꝙ cum ſint ꝑfecte
beati: oīa eis ad vota ſucce=
dunt: ſed nos potius oratio=
nibus eorū indigemus: quos
cū miſeri ſimus vndiqʒ mala
noſtra perturbāt: vn̄ quod in
plerīſqʒ orōnibus continet̃/
ꝓſit vel ꝓficiat huic ſctō vel
illi talis oblatio ad gloriā et
honorē: ita debet intelligi vt
ad hoc ꝓſit ꝙ magis ac ma=
gis a fidelibus glorificet̃ in
terris licet plerīqʒ reputent
nō indignū ſanctorū gloriam
vſqʒ ad iudiciū augmentari:
et ideo eccleſiā interim ſane
poſſe augmentū glorificatio
nis eorū optare. Verū vtrum
in hoc articulo locuʒ habeat
illa diſtinctio qua docet̃ ꝙ de
functorū alij ſunt valde boni:
alij ſunt valde mali: alij ſunt
mediocriter boni. alij medio

criter mali Unde suffragia q̄ fiunt a fidelibus in eccl'ia ꝓ valde bonis actões sunt gratiarum ꝓvalde malis ꝯsolationes viuoꝝ expiationes ꝟo ꝓ mediocriter bonis ⁊ ꝓpiciationes ꝓ mediocriter malꝫ tua discretio inuestiget.

I dẽ rectoribꝰ romane frat.

Grauius peccat qui simulat conficere ⁊ non cõficit q̄s ille q̄ ꝯficit in mortali.

Capitulum septimum.

De homine: ⁊ infra.

¶ Quesiuisti quid de incauto pbr̃o videatur q̄ cuꝫ se sciat in mortali crimine cõstitutum/ missaꝝ solemnia q̄ nõ potest ꝓpter necessitateꝫ qualibet intermittere ꝓpter sui facinoris ꝯscientiã dubitat celebrare pactisq́ꝫ ceterꝭ circunstãtijs missam celebrare se fingit ⁊ suppressis ṽbis q̄bus ꝯficitur corpus christi panem et vinum tantũmodo pure sumit: ita credens per id quod p̄tẽdit populo satisfacere vt ꝑ hoc quod ĩtendit deum nõ debeat prouocare. ¶ Cũ ergo falsa sint abijcienda remedia q̄ ṽis sũt ꝑiculis grauiora: lꝫ is q̄ ꝓ sui criminis cõscientia reputat se ĩdignũ peccet grauiter si se ingerat irreuerenter ad illud grauius tamen videtur offendere qui sic fraudulenter illud p̄sumpserit simulare: cum ille in solꝰ misericordis dei manum incidat iste vero non solum deo cui non veretur illudere sed populo quẽ decipit se astringat. I dẽ ferrarien. epo.

Error improbat opinionem que habet q̄ in sacramento altaris aqua conuertatur in flegma, ⁊ probat christum esse verum deum ⁊ verum hominem ⁊ q̄ d̃ ipsius latere exiit vera aqua. Capitulum. viij.

In quadam nostra decretali epistola asserꝭ te legisse illud fuisse nefariuꝫ opinari quod quidaꝫ dicere presumpserunt in sacramento videlicet eucharistie aquaꝫ in flegma conuerti. nam ⁊ de latere christi non aquaꝫ sed humorem aquaticum mentiuntur exisse: ⁊ infra. ¶ Nos igitur ad tue supplicationis instãtiaꝫ r̃ndemꝰ q̄ q̄dam dixerũt sꝫ errauerũt xp̃ꝫ non fuisse verũ deuꝫ sed adoptiuũ vt miseri arriani. Alij xp̃m non fuisse verũ hominẽ sꝫ fãtasticuꝫ vt ipsi manichei. ¶ Sed aduersus hmõi hereses Johãnes ap̃ls in ep̃la sua loq̄t dicens. Tres sunt q̄ testimoniũ dãt in celo/ pat'/ ṽbum et spũssanctꝰ/ ⁊ hi tres vnũ sunt ꝑ hoc intẽdẽs oñdere q̄ xp̃s sit verꝰ deus. Et tres sũt q̄ testimõiũ dant ĩ terra/ spũs/ aq̄ ⁊ sanguis/ ꝑ hoc intendens oñdere q̄ cristus sit verꝰ hõ. Nã ad esse hoĩs duo principaliter exigũtur: videlꝫ corpꝰ et anima/ ex quoꝝ cõiunctione verꝰ homo subsistit. Per hoc aũt q̄ in articulo mortis xp̃s inclinato capite tradidit sp̃ꝫ/ de quo voce magna clamauerat. Pater in manus tuas cõmẽdo sp̃m meuꝫ: manifeste ꝓbatur q̄ ipse sp̃m habebat. nõ solum flatũ vitalẽ sꝫ aiam rõnabilem de qua p̄dixerat/ tristis est anima mea vsq́ꝫ ad morteꝫ/ ⁊ ꝑtãtem habeo ponendi aiaꝫ meã ⁊ iteꝝ sumendi eã. ¶ Per hoc aũt q̄ vnus militũ lãcea latꝰ eiꝰ aꝑuit et cõtinuo sanguis exiuit ⁊ aq̄/ ꝓbatur aꝑte q̄ xp̃s veꝝ corpus habeat. Nã de fantastico corꝑe nec sanguis nec aq̄ potuisset extre/ vñ ille q̄ vidit testimoniuꝫ ꝑhibuit ⁊ testimoniũ eius est veꝝ/ q: tres sunt q̄ testimoniũ dãt ĩ terra spũs aqua ⁊ sanguis q̄ videlꝫ xp̃s sit verꝰ homo ex aia rõnali et hũana carne subsistẽs/ ꝓbatur ex eo q̄ sp̃m vitalem emisit ⁊ vero corꝑe/ ꝓbatur q̄n ex eo sanguis exiuit ⁊ aqua. rõnalis q̄ppe aia non posset viuificare nisi corpus humanum ex q̄bus verꝰ homo cõsistit. Ceteꝝ sicut fuit verus spũs ⁊ verꝰ sanguis ita ꝓculdubio vera aqua/ cum xp̃us sit ṽitas ⁊ a veritate oĩs fallacia sit penitus aliena. nã si nõ fuisset aqua sꝫ flegma q̄d de latere saluatorꝭ exiuit ille q̄ vidit ⁊ testimoniũ veritati ꝑhibuit/ ꝓfecto nõ aquã sed flegma dixisset/ nec in hoc verũ regenerationis sacramentũ fuisset ostẽsum cũ ꝑ sacr̃m baptismi nõ regeneremur in flegmate: sed ĩ aqua. Neq́ꝫ ꝑ hoc posset ṽo argumẽto ꝓbari: q̄ ĩ sacramẽto eucharistie admiscẽda sit aq̄ vino si de latere xp̃i nõ aqua sꝫ flegma cũ sanguie ꝓfluxisset. Sꝫ nec vera fuisset figura q̄ sup hac re p̄cessit in veteri testamẽto q̄n moyses ṽga ꝑcussit silicẽ ⁊ ex ea nõ flegma sꝫ aqua emanauit. Restat igit' vt qualiscũq́ꝫ fuit illa aqua siue naturalis siue miraculosa: siue de nouo diuina virtute creata: siue de cõponẽtibꝰ ex ꝑte aliqua resoluta: ꝓculdubio ṽa fuit cuꝫ naturaliter possit ⁊ cõpositũ in ꝯponentia ⁊ elementatum in elementa resolui: quemadmodũ verus extitit sudor ipsius sicut gutte sanguinis decurrentis in terram. ¶ Cum autem ad ꝯpositioneꝫ humani corporis quattuor elemẽta concurrant: videlicet: terra: aqua: aer: ⁊ ignis. ⁊ ad vegetationem eiusdem corporꝭ quattuor humores consimiles illis conueniant videlicꝫ: sanguis: colera: flegma: ⁊ melãcolia: vt veritatem humani

corporis expſſius demõſtra
retvnum ex illis ⁊ vnuȝ ex iſtꝫ
Johannes expſſit illa q̃ poti
us ex illis ⁊ ex iſtis q̃ magis
myſterio congruebãt: ex ele
mentis aquã/⁊ ex humoribꝰ
ſanguinem:in q̃bus duobus
duo maxime ſacramẽta redẽ
ptionis videlicet ⁊ regenera
tiõis elucẽt. I dẽ i cõci.gen.

¶ Excipit prelatis ⁊ clericꝫ
in virtute obediẽtie vt noctur
num officiũ ⁊ diurnum ſtudio
ſe celebrẽt ⁊ deuote. Cap.ix.

Dolentes referimus:ꝙ
non ſolum quidam mi
nores clerici: verumetiaȝ ali
qui eccleſiaruȝ p̃lati circa co
meſſationes ſuperfluas ⁊ fa
bulationes illicitas vt de ali
js taceamus fere medietatẽ
noctis expẽdunt:⁊ ſomno re
ſiduum relinquentes vix ad di
urnum cõcentum auiũ excitã
tur tranſcurrendo vndiqȝ cõ
tinua ſincopa matutinuȝ.
¶ Sunt ⁊ alij q̃ miſſarum ſo
lemnia vix celebrant q̃ter in ã
no:⁊ (qđ deterius eſt) inter=
eſſe contemnũt:⁊ ſi quãdo dũ
hec celebrantur iterſint cho
ri ſilentiũ fugientes intẽdũt
exterius collocutiõibꝰ laico
rum: dumqȝ auditũ ad idebi
tos ſermões effũdũt:aures i
tẽtas nõ porrigũt ad diuina.
¶ Hec igitur et ſimilia ſub
pena ſuſpenſionis penitus i
hibemus diſtricte precipien
tes in virtute obediẽtie vt di
uinum officiũ nocturnuȝ pa=
riter ⁊ diurnum q̃ȝtum eis đ
derit deus ſtudioſe celebrẽt
pariter ⁊ deuote. Honorij.iij.

¶ Eucharistia debet munde
ſeruari:⁊ in eiꝰ eleuatiõe ⁊ đ
latiõe populꝰ debȝ ſe inclina
re ⁊ cum defertur ad īfirmuȝ
debet ferri in decenti habi=
tu:⁊ cũ lumine. tranſgreſſores
ſũo graui ſūt puniẽdi. ca.x.

Sane cum olim:⁊ infra.
¶ Ne ꝓpter incuriam
ſacerdotuȝ diuia indignatio
grauiꝰ exardeſcat diſtricte p̃
cipiẽdo mandamus q̃tenus
a ſacerdotibus euchariſtia i
loco ſingulari mũdo/⁊ ſigna
to ſẽper honorifice colloca=
ta deuote ac fideliter conſer
uetur. ¶ Sacerdos vero fre
quenter doceat plebem ſuã:
vt cum in celebratione miſſa
rum eleuatur hoſtia ſaluta=
ris:ſe reuerẽt inclinet:idem
faciens cũ eã defert pbr̃ ad i
firmũ. Quam in decẽti hitu
ſuperpoſito mũdo velamine
ferat/⁊ referat manifeſte ac
honorifice ante pectus cũ oĩ
reuerentia ⁊ timore: ſemper
lumine precedẽte cum ſit cã
dor lucis eťne:vt ex hoc apđ
oẽs fides et deuotio augea=
tur. ¶ Prelati autem hmõi
mandati grauiter punire nõ
differant tranſgreſſores:ſi ⁊
ipſi diuinam et noſtram vo=

.6. 6 se.13.

lunt effugere vltionem. I dẽ
vniuerſis eccleſiarũ p̃latis.

¶ In eccleſiis collegiatis
debẽt celebrari due miſſe col
legialiter:vna pro defunctis
alia ſcđm exigentiam diei vel
p̃ feſto/ſi feſtũ occurrit:vel p̃
feria/ſi feria. Capitulum.xi.

Cum creatura non ha=
beat quid pro meritis
reſpondeat creatori:⁊ infra.
¶ Mandamus quatenꝰ nul
lum i vos torporem negligẽ
tie obrepe permittatis:quo
minꝰ ⁊ pro anniuerſarijs de=
functorum ⁊ pro feſto vel fe=
ria ſcđm tẽporũ cõgruẽtiam
miſſarũ ſolemnia conuentua
liter celebretis. I dẽ.

¶ In
die cene domini eps̃ tantum
in ſua eccl'ia dȝ miſſã celebra
re et criſma cõficere. Ca.xii.

Te referente:et infra.
¶ Cum cuilibet ſacer
doti quacunqȝ dignitate pre
fulgeat:vnam in die celebra
re miſſam ſufficiat:nã ⁊ val=
de ẽ felix qui celebrat digne
vnã. ¶ Fra. tue mandamus
quatenus die cene dñi in ec=
cleſia ſipõtina dũtaxat i qua
teneris criſma cõficere:miſ
ſarum ſtudeas ſolemnia cele
brare. Idem archiepõ abla=
ſeñ.

¶ In ſacrificio altaris
plus de vino q̃ȝ de aqua po=
nendum eſt. Ca.xiii.

Perniicioſus in tuis pti
bus inoleuit abuſꝰ:vi=
delicet ꝙ in maiori q̃ȝtitate
de aq̃ ponit̃ i ſacrificio q̃ȝ de
vino. ¶ Cũ ſcđm rõnabilẽ cõ
ſuetudinẽ eccl'ie gñalis plus
i ipõ ſit đ vino q̃ȝ de aq̃ ponẽ
dũ. ¶ Ideoqȝ fraťnitati tue
mãdamꝰ quatenꝰ id nõ faci=
as nec i tua p̃uicia fieri pati
aris. I dẽ epõ brixieñ.

¶ Ab
officio et bñficio deponitur
pbr̃ qui ſine aqua ⁊ igne vel
in pane fermẽtato vel vaſe li
gneo ſacrificat. Capi.xiiij.

Litteras tuas recepi=
mus cõtinẽtes:ꝙ cum
ſup exceſſibꝰ pbr̃i eccl'ie ſcte
brigide brixieñ. inq̃reres:cõ
feſſus ẽ ꝙ cũ quadã die ho=
ſtiã ⁊ calicem nõ hr̃et:i pane
fermentato et cypho ligneo
miſſarũ ſolẽnia celebrare p̃=
ſumpſit:⁊ ĩfra. ¶ Intellecto
iterũ ꝙ p̃dicta eccl'ia p̃ mali
ciaȝ dicti pbr̃i multipliciť le
debať:inq̃ſitionis officiũ ite
rans ex eiꝰ cõfeſſiõibꝰ inueni
ſti ꝙ idẽ ſine igne ſacrifica=
bat ⁊ aqua. ¶ Cũ igiť vel ex
aperta malicia vel nimia de
ſipiẽtia peccaſſe ꝓbeť:man=
damus quatenus officio et
beneficio perpetuo ipſum
priues.

¶ De baptiſmo et
eius effectu. Rubrica xlij.

¶ Licet puer ſit ter merſus
in aqua in nomine patris et
filij et ſpiritusſancti: ſi non
ſit dictum:ego te baptiſo i
nomine patris et cetera.non ẽ

baptiſatus. Capitulum .j.

SI quis puerum ter in
aqua immerſerit in no
mine patris ꝛ filij ꝛ ſpūſſan=
cti amen ꝛ nō dixerit ego ba
ptizo te in noīe patris ꝛ filij
ꝛ ſpūſſancti: non eſt puer ba=
ptizatus. Idem.

¶ Si ꝓbabiliter dubitatur
an qs fuerit baptizatꝰ ꝑt ba
ptizari ſoſa hic expſſa. ca.ij.

DE quibus dubium eſt
an baptizati fuerit ba
ptizantur his verbis pꝛemiſ
ſis. ſi baptizatus es non te re
baptizo. ſed ſi nōdum bapti
ſatus es ego te baptizo ꝛc.
Inno. iij. arelaten. archiepo

¶ Sacramentū baptiſmi vti
liter confertur paruulis: li=
cet non credant nec ītelligāt
et remittitur eis peccatū ori
ginale. h.d. vſqz ad. §. verū.
Capitulum tertium.

MAiores eccleſie cās ꝓ=
ſertim articulos fidei
contingentes ad petri ſedez
referendas intelligit qui euz
querenti domino quem diſci
puli dicerent ipſuz eſſe reſpō
diſſe notabit. tu es xp̄s filius
dei viui: ꝛ pꝛo eo dominuz ex
oraſſe ne deficiat fides eius.
¶ Quibuſdam igitur queſti
onibus quas contra catholi
cos heretici mouerant: nos
poſtulas reſpondere. Aſſe=
runt enim paruulis inutiliter
baptiſma conferri quod nitū

tur pꝛobare. Illud pꝛimo et ꝑ
cipue inducentes: ꝙ cum ſe=
cundum verbuz Jacobi apo
ſtoli dicentis in epiſtola ſua.
Charitas operit multitudi=
nem peccatorum. ꝛ iuxta illo
teſtimoniuz veritatis in euā
gelio de peccatrice que ipſi
pedes lauerat perhibentis.
Dimiſſa ſunt ei peccata mul
ta: quoniam multum dilexit:
non niſi per charitatem et in
charitate crimina dimittan=
tur paruulis. Qui nec ſenti
unt / nec conſentiunt: ꝛ chari
tatem non habent que ſentiē
tibus ꝛ conſentientibus tan
tum infunditur: peccatuz nō
dimittitur in baptiſmo: et in
¶ Ad id autē taliter reſpon
de. ꝙ cum baptiſma ſucceſſe
rit circunciſioni. Abſit enim
vt in illam damnatam here=
ſim incidamus que perperā
affirmabat legem cum euan
gelio: et circunciſionem cum
baptiſmo ſeruandam: quoni
am ſecundum apoſtoluz dicē
tez ad galatas. Si circūcidi
mini xp̄s nihil vobꝪ pꝛodeſt.
Cum ergo circūciſio tā adul
tis q̄z paruulis ex pꝛecepto
domini conferretur ne bapti
ſmus qui ſuccedit loco ipſiꝰ
et generalioꝛ tamen exiſtit
cum tam viri q̄z femine bapti
zentur: minoꝛis videatur effe
ctus tam adultis q̄z paruu=
lis eſt conferendus. Sicut

enim ſine diſtinctione quali=
bet moſaica lex clamabat.
Anima cuius pꝛeputij caro
circunciſa nō fuerit / peribit
de populo ſuo: ita nunc indi=
ſtincte vox intonat euāgelica.
Niſi quis renatꝰ fuerit ex aq̄
ꝛ ſpiritu ſancto non intrabit
in regnum dei: ab hac gene=
ralitate nec ſexuz nec etatem
excludens. Caute tamen no=
tanduz ē q̄ztū plus baptiſmꝰ
hodie cōferat chꝛiſtianis q̄z
quōdā iudeis circunciſio cō
tuliſſet: dictum eſt in fine pꝛe
dicte auctoꝛitatis inducte ꝺ
veteri lege. Peribit de popu
lo ſuo: in euangelica vero ve
ritate ſubiunctum eſt. Non i
trabit in regnum dei. quoniā
et ſi oꝛiginalis culpa remitte
batur per circunciſionis my
ſterium: ꝛ damnationis peri
culum vitabatur: non tamen
perueniebatur ad regnuz ce
loꝛum qđ vſqz ad moꝛtem cri
ſti fuit omnibus obſeratum
Sed per ſacramentuz bapti
ſmi xp̄i ſanguie rubꝛicati cul
pa remittitur: vitatur peri=
culum: ꝛ ad regnum celoꝛum
etiā peruenitur. cuius ianuā
criſti ſanguis fidelibus ſuis
miſericoꝛditer reſerauit. Ab
ſit eni vt vniuerſi paruuli pe
reant: quoꝛum quotidie tāta
multitudo moꝛitur: quin ꝛ ip
ſis miſericoꝛs dn̄s qui nemi
nem vult perire aliquod re=

medium pꝛocurauerit ad ſa
lutem. ¶ Ceterum ex vi litte
re ſatis patet ꝑdictas aucto
ritates intelligendas eſſe tā
tummodo de adultis qui ha
bent multitudinem peccato
rum: cum de paruulis nō poſ
ſit intelligi qui peccato tātū
oꝛiginali tenētur. Similiter
ꝛ illa auctoꝛitas eſt ſoluēda.
Qui crediderit et baptizatꝰ
fuerit ſaluus erit ꝛc. cum nō
poſſint credere paruuli: ſed
adulti. et ob hoc tota aucto
ritas hic intelligenda eſt de
adultis ne ad alios pꝛima / ꝛ
ad alios ſecunda clauſula re
feratur: q̄zuis nōnulli conce
dant ꝙ ꝑuuli credāt nō ꝑ vi=
ſuz ſꝫ ꝑ habitū fidei quē ſuſci
piunt ī baptiſmo ſicut ꝛ alia
multa verba ſecūdum cōmu
nē vſum loquendi nō ad actū
ſed ad aptitudinem referun
tur. Illud vero qđ opponētes
inducunt fidez aut charitatē
aliaſqz virtutes paruulis vt
pote nō cōſentientibus non
infundi a pleriſqz non cōcedi
tur abſolute cū pꝛopter hoc
inter doctoꝛes theologos q̄
ſtio referatur alijs aſſerenti
bus ꝑ vtutem baptiſmi ꝑuu
lis q̄dē culpā ꝛmitti ſed gra
tiā ñ ꝯferri nōnull’ dicētibꝰ di
mitti pctm̄ ꝛ vtutes infundi
habentibus illas quoad ha=
bitum nō quoad vſum donec
perueniāt ad etatem adultā.

¶ Originale peccatū quod ſine conſenſu contrahitur remittitur in baptiſmo etiā nō conſentientibus vt paruulis ſecus de actuali. quia ſicut nō cōmittitur ſine conſenſu: ita nō relaxatur. h.d. vſqꝫ ad. §. ſed adhuc. Abbas ſiculus.

¶ Verū q̄dam ex hac ſolutione inueniſſe ſe credunt viā ad alias q̄ſtiones: argumentantes ex eo quod dicim⁹ paruulis in baptiſmate peccatū originale dimitti: ꝙ ⁊ adultꝫ dormiētibus vel amētibus peccatū (ſi baptizanẗ) ratiōe ſimili dimittatur cū eni neutri ſentiant tūc vel cōſentiāt dicunt idē in cōſimilibus iudicandū. Hic vero dicim⁹ diſtinguēdū ꝙ pctm̄ eſt duplex originale ſcꝫ et actuale originale qđ abſqꝫ cōſenſu cōtrahitur actuale qđ cōmittitur cū cōſenſu. Originale igitur qđ ſine cōſenſu ꝯtrahitur/ſine cōſenſu ꝑ vim remittitur ſacramēti actuale vero quod conſenſu cōtrahitur ſine cōſenſu minime relaxatur ¶ Licet in baptiſmo dimittatur originale peccatū paruulis qui eū cōſentire non poſſunt ꝗ adultis tamē amentibus vel dormientibus qui nō conſentiūt baptiſmo nō dimittiẗ actuale/et idem etiā nec originale. h.d. ¶ Sed adhuc queritur quare nō saltē originale peccatū amentibus ⁊ dormientibus i baptiſmo ſicut ꝑuulis dimittatur? ¶ Ad hoc taliter eſt reſpondendum ꝙ dn̄s qui totū hominem ſaluum fecit: in ſabbato opus imperfectiōis nō nouit: ⁊ ob hoc peccata nō ex parte ſed ex toto dimittit. Preterea pena originalis peccati eſt carentia viſionis dei: actualis vero pena peccati eſt gehēne perpetue cruciat⁹ vnde ſi dimitteretur alicui primū alio nō dimiſſo: talis non careret viſione dei ꝑpter originale dimiſſum et cruciaretur i gehēna perpetuo propter reatuꝫ criminis actualis ſed hec tanq̄ꝫ incōpaſſibilia ſeſe minime patiūtur imo ſibi mutuo aduerſantur. ¶ Amētes vel dormientes baptiſati ſi añ dementiā vel dormitionē baptizari volebāt caracterē ſuſcipiūt alio ſec⁹ coacti ꝓ cauſatiue ſuſcipiūt. hoc dicit vſqꝫ ad finem.

¶ Item q̄ritur vtrū dormiētibus ⁊ amētibus ſacramēti ſaltem caracter in baptiſmate imprimatur/ vt excitati a ſomno vel ab egritudine liberati nō ſint denuo baptizādi? ¶ Sunt autē nōnulli qui dicunt ꝙ ſacramēta que per ſe ſortiūtur effectum vt baptiſmus/ ⁊ ordo ceteraqꝫ ſimilia nō ſolum dormiētibus ⁊ amētibus ſed inuitis ⁊ contradicētibus: ⁊ ſi non q̄ꝫtum ad rē q̄ꝫtum tamē ad caracterē cōferūtur: cum nō paruuli ſolū qui nō cōſentiūt ſed ficti qui q̄ꝫuis nō ore corde tamē diſſentiūt recipiant ſacramētū. ¶ Sed opponitur talibus ꝙ qui fuiſſent inuiti et reluctantes imerſi: ſaltem ratione ſacramēti ad iuriſditionē eccleſiaſticam pertinerēt: vnde ad ſeruandam regulam fidei chriſtiane forēt rationaliter cōpellendi: verum id eſt religioni chriſtiane contrariū vt ſemꝑ inuitus ⁊ penitus contradicēs ad recipiēdam ⁊ ſeruādam chriſtianitatē aliquis compellatur. ¶ Propẗ quod inter inuitū et inuitam coactū et coactam alij non abſurde diſtinguat: ꝙ is qui terroribus atqꝫ ſupplicijs violēter attrahitur: ⁊ ne detrimentuꝫ incurrat baptiſmi ſuſcipit ſacramentum: talis (ſicut et is qui ficte ad baptiſmum accedit) caracterē ſuſcipit chriſtianitatis iꝑreſſum: ⁊ iꝑe tanq̄ꝫ conditionaliter volens licet abſolute nō velit cogend⁹ eſt ad obſeruantiā fidei chriſtiane: in quo caſu debet itelligi decretū concilij toletani: vbi diciẗ ꝙ qui iāpridem ad chriſtianitatē coacti ſunt ſicut factū eſt temporib⁹ religioſiſſimi principis ſiſibuti quia iam conſtat eos ſacramētis diuinis aſſociatos ⁊ baptiſmi gratiā ſuſcepiſſe: ⁊ chriſmate vnctos eſſe: ⁊ corporis dn̄i extitiſſe participes oportet etiā vt fidē quā neceſſitate ſuſceperunt/ tenere cogātur: ne nomen dn̄i blaſphemeẗ et fides quā ſuſceperunt vilis ac cōtemptibilis habeaẗ. Ille vero qui nūq̄ꝫ cōſentit ſed penitus cōtradicit: nec rē nec caracterē ſuſcepit ſacramenti: quia plus eſt expꝛeſſe cōtradicere q̄ꝫ minime ꝯſentire ſicut nec ille notam alicui⁹ reatus incurrit qui cōtradicens penitus ⁊ reclamans thurificare idolis cogitur violenter.

¶ Dormiētes autem et amētes ſi priuſq̄ꝫ amētiam incurrerent aut dormirent in contradictiōe ꝑſiſterent: quia in eis intelligitur cōtradictionis ꝓpoſitum ꝑdurare: ſi ſic fuerint imerſi caracterem nō ſuſcipiunt ſacramenti. ſecus autē ſi prius cathecumini extitiſſent: ⁊ habuiſſent ꝓpoſitum baptizādi: vnde tales in neceſſitatis articulo conſueuit eccleſia baptizare. Tunc ergo caracterem ſacramētalis imprimit operatio cū obicem voluntatis cōtrarie non inuenit obſiſtentem. Idē metēn. epiſcopo ¶ Nemo poteſt ſeipſum baptizare etiā inſtante neceſſitatis articulo.

Capitulum tertium.

D Ebitũ et īfra. ¶ Sane intimaſti q̃ q̃dã iude⁹ in mortis articulo ↄſtitutus: cum īter iudeos tãtum exiſteret: ī aquã ſeipſum imerſit dicendo: ego me baptizo ī noīe patris ⁊ filij et ſpũſſãcti amẽ: et īfra. ¶ Reſpõdem⁹ q̃ cum inter baptizantẽ ⁊ baptizatũ dʒ eſſe diſcretio ſicut ex verbis dñi colligiť dicẽtis aplis baptizate oẽs gentes ī noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti: mẽorat⁹ iudeus eſt denuo ab alio baptizãdus vt oñdatur q̃ alius eſt q̃ baptizatur: ⁊ ali⁹ qui baptizat. Ad qđ etiã deſignãdũ ipe xp̃s nõ a ſeipõ ſʒ a Johãne voluit baptizari: q̃zuis ſi talis cõtinuo deceſſiſſet ad pr̃iam ptin⁹ euolaſſet ꝓpter ſacramẽti fidẽ et nõ ꝓꝑ fidei ſacramẽtũ. In baptiſmo q̃ppe illa ſpũalis gñatio celebratur de qua veritas ait. Opoʒ vos naſci denuo qꝛ niſi q̃s renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ ſpũſctõ non intrabit in regnũ celorũ. Sicut ergo ī carnali gñatiõe qua ꝓles ex viro ⁊ femina naſcitur ali⁹ eſt qui carnaliť gignit ⁊ alius q̃ carnaliť gignitur: ſic in ſacr̃ali gñatiõe qua ſoboles ex aqua ⁊ ſpũſctõ renaſcitur: ali⁹ dʒ eſſe q̃ ſpũaliť generet alius q̃ ſpũaliť gñeť. Sane cum corp⁹ exteri⁹ ſiue cũ cor īteri⁹ baptizať: oportet vtrobiq̃ʒ p̃rnitas ⁊ filiatio valeat inueniri: q̃b⁹ baptizans et baptizat⁹ adiui cẽ referãt. Idem moroſieñ. epõ.

¶ Decet ꝟbum vel elementum nõ eſt baptiſmi ſcſm. Capi.

N On vt apponeres ⁊ infra. ¶ Poſtulaſti vtrũ pueri ſint p̃ xp̃ianis habendi quos in articlo mortis cõſtitutos: ꝓpter aque penuriã ⁊ abſentiã ſacerdotis aliquoꝝ ſimplicitas ī caput ac pectꝰ ac īter ſcapulas ꝑ baptiſmo ſaliue cõperſione liniuit. Reſpondem⁹ q̃ cum ī baptiſmo duo ſemꝑ videlicet ꝟbum ⁊ elementum neceſſario reqrãtur iuxta quod de verbo ꝟitas ait. Euntes ī mundũ vniuerſum p̃dicate euãgelium oĩ creature/⁊ baptizate oẽs gentes in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſcti. Eademq̃ʒ dicat de elemento. Niſi q̃s renatus fuerit ex aq̃ et ſpiritu ſctõ non intrabit in regnum celoꝝ. dubitare non debes illos veꝝ nõ hr̃e baptiſmũ in q̃b⁹ nõ ſolum vtrũq̃ʒ predictorũ ſed eorũ alteꝝ eſt omiſſum. In cõcil. generali.

¶ Baptizatos a latinis grecos rebaptizare nõ debet. Cap.

L Icet grecos diebꝰ noſtris ad obedientiaʒ ſedis apo. reuertẽtes fouere ac honorare velimus: mores ac ritus eorum (inq̃ʒtuʒ cum dño poſſumus) ſuſtinendo: in his tamẽ illis deferre non volumus: nec debem⁹: que periculum generãt animaruʒ et eccleſiaſtice derogãt honeſtati. Poſtq̃ʒ enĩ grecorũʒ eccleſia cum q̃buſdam cõplicibus et fautoribus ſuis ad obedientiam ſe. apo. ſe ſubtraxit intãtũ greci ceperunt abhominari latinos q̃ inter alia que in derogationem eorum impie cõmittebant: ſi quando ſacerdotes latini ſuper eorum celebraſſent altaria non prius ipſi ſacrificabant in ipſis q̃ʒ ea tanq̃ʒ per hoc īquinata lauiſſent: baptizatos etiaʒ a latinis ipſi greci rebaptizare auſu temerario p̃ſumebant: ⁊ adhuc ſicut accepimus: quidam hoc agere nõ verentur. ¶ Volentes igitur tãtũ ſcandalum ab eccleſia dei amouere ſacro ſuadente cõcilio diſtricte precipimus: vt talia de cetero non preſumant: conformãtes ſe tanq̃ʒ filij obedientie ſacroſãcte romane eccleſie matri ſue. vt ſit vnũ ouile et vnus paſtor. ¶ Si quis autem tale quid preſumpſerit excõmunicationis mucrone percuſſus ab omni officio et beneficio eccleſiaſtico deponatur.

¶ De p̃ſbitero non baptizato. Ex cõcil. apud cõpendium.

¶ Si non baptizatus ordinatur ordinis caracterem non recipit.

Capitulum primũ.

S I q̃s p̃ſbyter ordiatus deꝓhenderit ſe non eẽ baptizatũ: baptizeť ⁊ iterũ ordineť. Inno. iij. epõ cremonen.

¶ Omiſſio baptiſmi non nocet credẽti ꝓbaliť ſe eẽ baptizatũ. Ca. ij.

A Poſtlicã ſedẽ ↄſulere decreuiſti: ⁊ īfra. ¶ Inq̃ ſi. t. t. r. pbr̃ʒ quẽ ſine vnda baptiſmatꝫ extremũ diẽ clauſiſſe ſignificaſti qꝛ ī ſctẽ m̃ris eccl'ie fide ⁊ xp̃i noīs ↄfeſſiõe ꝑſeuerauerit ab orginali pctõ ſolutũ ⁊ celeſtis p̃rie gaudiũ eẽ adeptũ aſſerim⁹ icũctãter. Lege ſuꝑ viij. lib. Auguſtini de ciuitate dei: vbi inter cetera legiť baptiſm⁹ inuiſibiliť miniſtrať: quẽ nõ ↄtẽpt⁹ religiõis ſʒ t̃min⁹ neceſſitatis excludit. Librũ ẽt bti ãbroſij de obitu valẽtiniani idẽ aſſerẽtꝫ reuolue. Sopitis igiť q̃ſtiõib⁹ doctoꝝ patrũ ſniaʒ teneas: ⁊ in eccl'ia tua iuges p̃ces hoſtiaſq̃ʒ deo offer rĩiubeas ꝑ p̃ſbitero mẽorato. Inno. iij. ferrarteñ. epõ.

¶ Nõ baptizat⁹ ordinari nõ p̃t ſi de facto ordiniť nõ recipit ordis caracterẽ ſʒ crederet baptizat⁹. c. iij.

VEniens ad ap.ſe. J. lator preſen. nobis expoſuit ꝙ cū ad gradū ſacerdotij aſcēdiſſꝫ ꝯpit tādē ꝙ ñ fuerit ſcđm formā euāgelij baptizatus vñ nos eum rite fecimus baptizari. ¶ Cūqꝫ ſup ordinibus fuiſſet diutiꝰ diſputatū: quidā ī eā declinauerūt ſentētiam: vt cū baptiſmus ſit fundamentū oim ſacramētorū: et āte ſuſceptionē baptiſmi nō ſuſcipiaꝶ aliđ ſacramētū: qm̄ vbi fundamentū nō eſt: ſupedificari non pōt. Porro ecōtra videri poſſet. Nam cū qs nō ſolum ꝑ ſacramētuꝫ fidei ſꝫ ꝑ fidē ēt ſacramēti efficiatur pculdubio mēbꝛuꝫ xp̄i: ⁊ q̄ xp̄ꝫ habet ꝑ fidē etiā ſi baptiſmū non habeat. hꝫ vtiqꝫ fundamentū preter qđ aliud poni nō poteſt quod eſt xp̄s ieſus ſupedificare poſſe videtur: ſicut ſalutifera opa: ſic ⁊ quelibet eccl'iaſtica ſacramēta: cū illud nō ſit gñaliter verꝫ neqꝫ de nouis neqꝫ de veteribus ſacramētis ꝙ baptiſmꝰ ſit fundamētum illoꝝ: qm̄ ⁊ ſacramētum cōiugij ⁊ euchariſtie a nō baptiſatis r̄cipi pōt. Preterea ſacramētum ordīs nō ſoluꝫ pōtificalis ſed ſacerdotalis etiā ⁊ leuitici ex inſtitutione ſua p̄ceſſit baptiſmū per quod forſitan videtur ꝙ ante baptiſmum huiuſmodi ordines poſſent rite conferri maxie his qui baptizati credūtur. ¶ Quia ꝓ in cōcilio apud compendiuꝫ legitur cōſtitutū ꝙ ſi qs in preſbiteruꝫ ordinatus ꝺꝓrehenderit ſeſe eſſe baptiſatum: baptiſetur ⁊ iteruꝫ ordinetur: nos circa latorem preſentium in hoc dubitabili caſu quod tutiꝰ eſt ſequentes: mandamus q̄tenus ipſum ꝑ ſingulos ordines vſqꝫ ad ſacerdotiū pmouere pcures: ⁊ ꝑmittas euꝫ in ſacerdotio miniſtrare: q2 non intelligitur iteratū qđ ambigitur eſſe factuꝫ nec male de ſacramēto ſentitur: cū illud nō religionis contēptus: ſed articulus neceſſitatis excludit. Et certe de illo q̄ natus de xp̄ianis parentibus inter xp̄ianos eſt fideliter cōuerſatus tam violēter p̄ſumiꝶ ꝙ fuerit baptizatꝰ vt hec p̄ſūptio p certitudine ſit habēda: donec euidētiſſimis forſitā argumētis cōtrariū pbetur.

¶ De cuſtodia euchariſtie criſmatis et aliorū ſacramētoꝝ. Inno.iij. in ꝯcilio gñali. ¶ Euchariſtia ⁊ chriſma debēt fideliter ſub clauibus cuſtodiri. ⁊ contra facientes ſunt puniendi. C.i.

STatuimus vt in cūctis eccleſijs chriſma ⁊ euchariſtia ſub fideli cuſtodia clauibꝰ adhibitꝫ cōſeruētur. ¶ Ne poſſit ad illa temeraria manꝰ extēdi ad aliq̄ horribilia vel nefaria exercenda. ¶ Si vero is ad quē ſpectat cuſtodia: ea incaute reliquerit: tribus menſibꝰ ab officio ſuſpēdatur: ⁊ ſi ꝑ eius icuriā aliqđ nefandum īde contigerit: grauiori ſubiaceat vltioni. Idem in eodē. ¶ Suppellectilia in eccl'ijs poni non debent niſi neceſſitas vrgeat. h. ꝺ.primo. Eccleſie debent ſua vaſa ⁊ veſtimenta mūde tenere. hoc ſecūdo. Capitulū.ij.

REllinqui nolumus icorrectuꝫ: ꝙ q̄dam clerici eccleſias ſic exponunt ſuppellectilibus pprijs ⁊ etiā alienis vt potius domus laice q̄ꝫ vel baſilice videātur: nō conſiderantes ꝙ dñs nō ſinebat vt vas trāſferreꝶ per templū. Sunt ⁊ alij q̄ non ſolū eccleſias dimittūt incultas verūetiā vaſa miniſterij et veſtimenta miniſtroꝛuꝫ ac pallas altaris necnō ipſa corpalia tam imūda relinquunt ꝙ iterdum aliquibꝰ ſunt horrori. ¶ Qꝛ vero zelus nos comedit domus dei firmiter ꝓhibemꝰ ne huiuſmodi ſuppellectilia ī eccleſijs admittanꝶ niſi ꝓpter hoſtiles icurſus / aut incēdia repētina: ſeu alias neceſſitates vrgentes ad eas oporteat haberi refugiū: ſi tñ vt neceſſitate ceſſante res ī loca priſtina repoꝛtētur. Precipimꝰ quoqꝫ vt oratoria vaſa corporalia et veſtimenta p̄dicta mūda ⁊ nitida cōſeruētur. Nimis eñ videtur abſurdum ī ſacris ſordes negligere / q̄ dedecerent etiam in ꝓphanis.

¶ De reliquijs ⁊ veneratione ſanctoꝝ. Alexan.iij. ¶ Sine pape licentia licet aliquem venerari pro ſancto. Capitulū primū.

AUdiuimus ꝙ quidam inter vos dyabolica fraude deceptí: hoīem quēdā in potatiōe ⁊ ebrietate occiſū q̄ſi ſanctū (more īfideliū) veneranꝶ. ¶ Cum vix ꝑ talibus in ebrietatibus ꝑemptis eccl'ia ꝑmittat orare dicit eñi ap̄ľs. Ebrioſi regnū dei nō poſſidebunt. Illū ergo nō p̄ſumatis de cetero colere: cuꝫ etiā ſi ꝑ eum miracľa fierēt nō liceret vobꝫ ip̄m ꝓ ſctō abſqꝫ auctoritate ro. ec. venerari. ¶ Innoc. iij. ī ꝯcilio gñali. ¶ Sctōꝝ reliquie vēdi nō p̄nt: vel paſſim oſſ̄di nō debēt: ne circa illos pplꝰ decipi poſſit. Capłm.ij.

CUm ex eo ꝙ quidā ſanctoꝛū reliquias expoſūt venales / ⁊ eas paſſim oſtēdunt: chꝛiſtiane religioni detractum ſit ſepius. ¶ Ne ī poſterū detrahatur: preſenti decreto ſtatuimꝰ vt antique reliq̄e āmodo extra capſaꝫ nul

latenus oſtẽdatur nec expo=
nãtur venales: inuentas autẽ
de nouo nemo publice vene=
rari pſumat niſi prius aucto
ritate rom̃. põ. fuerint appro
bate. ¶ Prelati vero nõ per=
mittant eos q̄ ad eorũ eccle
ſias cauſa venerationis acce=
dũt: variis figmẽtis aut falſis
documẽtis decipi: ſicut i ple=
riſq; locis occaſione q̄ſtus fi
eri cõſueuit. ¶ De obſerua=
tione ieiuniorũ. Inno. iij. cle
ricis ſcti petri magal. ¶ Ui=
gilia occurrens in dñica ieiu
nari dz in ſabbato: ⁊ ieiunan=
da eſt vigilia mathie. Cap. j.

Ex pte vr̃a queſi=
tũ fuit vtrũ ſi na/
tiuitatẽ dñi/ vel
aſſumptionẽ btẽ
marie vel feſtiuitatẽ alicuiꝰ
aploꝝ in ſcda feria cõtigerit
euenire: die ſabbti pcedẽti vi
gilia dẽat ieiunari? Et vtꝝ in
vigilia bti mathie apli ſit ie
iuniũ iniũgẽdũ. ¶ Ad qd bre
uit rñdemꝰ q die ſabbti feſti
uitates ꝑlibitas ſcde ferie p
cedẽtis ⁊ bti mathie apli dz
vigilia ieiunari. Idẽ bracha
rẽſi archiepo. ¶ Nõ capit cõ
gruã ſumationẽ ⁊ textus i ſe
ſatis clarꝰ eſt multa ſunt di=
cta que patent. p. ſ. Capi. ij.

Conſiliũ noſtrũ: et infra.
¶ Cõſul. t. rñ. q omniũ
apoſtolorũ vigilie ſunt in ob/
ſeruatione ieiunii celebrãde.
preter vigilias apoſtolorum
philippi ⁊ iacobi ⁊ beati io=
hãnis euangeliſte: quoniã ip
ſorum ſolẽnitatẽ paſchalem
iſtius aũt infra natalẽ dñi ce
lebrat. ¶ Ieiuniũ etiã apud
nos in aduentu dñi agitur.
¶ Sanctorum quoq; vigilie
quoꝝ feſtiuitates oportet ſe
cũda feria celebrari in prece
denti ſunt ſabbato ieiunãde.
¶ De feſtiuitate vo bti Bar
tholomei apli de cuius cele/
bratiõe dubietas oritur apd
quoſdã: reſpõdemꝰ q in hoc
cõſuetudinẽ tue regiõis ob=
ſerues. ⁊ infra. ¶ Cuz aũt q̄ſi
eris que ſit illis penitẽtia in
iungẽda qui diebus quadra
geſimalibus tẽpore quo tãte
famis inedia igruebat q ma
gna pars ppli pter copiam
annone piret carnes comede
re ſunt coacti: rñdemus q in
tali articulo illos non credi=
mus puniẽdos preces tamẽ
dño p illis ⁊ cum illis effun=
das: ne ipſis aliquatenus im
putetur: qꝛ bonarũ mẽtiũ eſt
ibi timere culpam/ vbi culpa
minime reperitur. ¶ Item de
illis qui pter debilitatẽ in
ſabbato carnes ſumũt: quod
in partibꝰ tuis nullatenus fie
ri cõſueuit: cum hoc ab aliis
moleſte feratur/ ⁊ oriat inde
illis occaſio detrahẽdi. Re=
ſpondemus q ſuper hoc cõ=
ſuetudinẽ tue regionis faci=

as obſeruari: ſic tamẽ q de=
bilibus et ifirmis pter hoc
periculũ nõ emergat. ¶ Pre
terea de illis qui in quadra=
geſima vel in aliis ieiuniis ſo
lẽnibus infirmãtur: ⁊ petunt
ſibi eſum carniũ indulgeri re
ſpondemus q cum nõ ſubia
ceat legi neceſſitas deſideri
um infirmorũ cum vrgens ne
ceſſitas exigit ſupportare po
tes ⁊ debes: vt maius pericu
lum i eis euitetur. Hono. iij.
pragẽſi. epiſcopo. ¶ Si feſtũ
natiuitatis occurrit ſexta fe
ria licitũ eſt omnibꝰ carnes
comedere exceptis pfeſſis ⁊
vouentibus. Capitulum. xij.

Explicari p ſedem apo=
ſtolicã poſtulaſti: ⁊ ifra.
¶ Reſpondemꝰ q illi qui nec
voto/ nec reglari obſeruãtia
ſunt aſtricti: in ſexta feria ſi
feſtum natiuitatis dñice die
ipſo venire contigerit: carni
bus pter feſti excellentiã
veſci poſſunt ſecũdum cõſue
tudinẽ eccle generalis. Nec
tñ hi repre hẽdendi ſunt qui
ob deuotionẽ voluerint ab=
ſtinere. ¶ De purificatione
poſt partum. Inno. iij. arma
chan. epiſcopo. ¶ Mulier poſt
partum ſtatim poteſt igredi
eccleſiã: nec tenetur abſtinere
per aliquos dies ſecũdum le
gem moſaycam. Capi. vnicũ.

Uolẽs: ⁊ fra. ¶ Licet
ſcdm legẽ moſaycam
certi dies determinati fuiſſent
quibus mulieres poſt partũ
a templi ceſſarent ingreſſu.
¶ Qꝛ tñ lex p moyſen data
eſt: gr̃a ⁊ veritas p ieſum xpm
facta eſt. Inq. t. t. r. q poſtq̄
vmbra legis euanuit: ⁊ illuxit
veritas euãgelii: ſi mulieres
poſt prolem emiſſam acture
gratias eccleſiam intrare vo
luerint: nulla proinde pecca=
ti mole grauantur. nec eccle
ſiarũ eſt eis aditus denegan
dus: ne pena illis conuerti vi
deatur in culpã. ¶ Si tamen
ex veneratione voluerint ali=
q̄diu abſtinere: deuotionem
earum nõ credimus impro=
bandam. ¶ De eccleſiis edifi=
candis vel reparandis. Ex
concilio maguntinen. ¶ Ha=
bentes beneficium in eccleſia
tenẽtur contribuere ad ipſius
reparationem. Capitulum. j.

Quicunq; eccleſiaſticum
beneficium habẽt: om
nino adiuuent ad tecta eccle
ſie reſtaurãda vel ipſas eccle
ſias emẽdandas. Ex concilio
lateran. ¶ Leproſi permitti
debẽt ſine piudicio aliquorũ
prochiarũ hr̃e eccliam ppriã
et pſbyterũ: nec tenẽtur ſolue
re decimas de hortis vł nutri
mentis aĩaliũ. Capłm. ij.

Cum dicat apls: ⁊ infra.
¶ Conſtituimus vt vbicũq;
tot ſimul leproſi ſub cõi vita
fuerint ↄgregati: q eccłam cũ

cimiterio ſibi conſtituere ⁊ ꝓ
ꝑrio gaudere valeāt pbr̄o ſiñ
ꝯtradictione aliq̄ ꝑmittāt͛ ha
bere. ¶ Caueant tñ vt iiurio
ſi veteribus eccl̄ijs de iure ꝑ
rochiali nequaq̄ʒ exiſtant q͛ꝺ
enim eis pietate conceditur
ad aliorum iniuriam nolumꝰ
redundare. ¶ Statuimus e
tiā vt de hortis et nutrimēt͛ʒ
animalium ſuoꝝ decimas tri
buere non cogantur. Alexā
der tertius eboraceñ. epiſco.
¶ Propter nimiam diſtanciā
eccleſie pōt noua eccl̄ia in ip
ſius ꝑrochia edificari: ⁊ cer=
ta portio de antiqua ſibi depu
tari. Capitulum tercium.

Ad audientiaʒ nr̄aʒ no
ueris ꝑueniſſe ꝙ villa
que dicit͛ H. tm̄ ꝓhibetur ab
eccleſia ꝑrochiali diſtare vt
tꝑe hiemali cum pluuie inun
dant non poſſint ꝑrochiani ſi
ne magna difficultate ipſam
adire vñ non valēt ꝯgruo tꝑe
eccl̄iaſticis officijs intereſſe
¶ Quia igitur dicta eccleſia
ita dicit͛ redditibꝰ abundare
ꝙ pret͛ illius ville ꝓuentꝰ mi
niſter illius ꝯuenienter valet
ſuſtentationeʒ habere. mādā
mus quatenꝰ ſi res ita ſe hʒ
eccleſiam ibi edifices ⁊ in ea
ſacerdotem ſublato appella
tionis obſtaculo ad preſenta
tionem rectoris eccleſie ma=
ioris cum canonico fundato
ris aſſenſu iſtituas, ad ſuſten

tationem ſuam eiuſdem ville
obuentiōes eccleſiaſticas ꝑ
cepturum. ꝓuidens tñ vt cō=
petens in ea honor pro facul
tate loci eccleſie matrici ſer=
uetur quod q̄dem fieri poſſe
videtur cū eiuſdeʒ ville domi
nus .xx. acras terre frugife=
re velit ad vſus ſacerdotis ꝯ
ferre. ¶ Si vero perſona ma
tricis eccleſie vtrum idoneuʒ
preſentare diſtulerit vel opꝰ
illud voluerit impedire tu ni
chilominus facias idem opꝰ
ad perfectionem deduci ⁊ vi=
ruʒ bonuʒ appel. ceſſante diſ
fugio inſtituere non omittas
Idem lexouien̄. epiſco.
¶ Rectores eccleſiarum poſ
ſunt ꝯpelli vt de redditibus
qui ſuperſunt tenentur con
ferre ad conſtructionem ſeu
reparationē eccleſie. ca. iiij.

De his qui ꝑrochales
eccleſias habent duxi
mus reſpondendum ꝙ ad re
parationeʒ ⁊ inſtōem eccleſi
arū cogi debent (cum opꝰ fu
erit) de bonis q̄ ſunt ipſius
eccleſie ſi eis ſuperſint ꝯfer=
re: vt eorum exemplo ceteri i
uitentur. Urbanus tertius.
¶ Secularis eccleſia ſine ꝓ=
iudicio clericorum ad ſtatuʒ
regularē poteſt reparari: ⁊ ꝺ
collegio q͛ꝺ nō dū ē priuilegiū

Ad audiē[illegible] ꝯſeruē
tiā nr̄ā ꝑuēit ꝙ cui ec
ccl̄ia ꝺ q̄ i, epꝰ vocatꝰ fuiſti re

gulares canonicos deſideras
ordiare inde ſiq̄dē eſt ꝙ hoc
deuotioni tue auctoritate a=
poſtolica indulgemus: ſi tibi
epꝰ diocesanus ꝯſenſerit in
hac ꝑte. Uerum ſi clerici ſecla
res i ea adhuc ſuꝑeſſe noſcū/
tur: volumus eis dū vixerint
ibi vel alibi neceſſaria ꝓuide
ri. ¶ Licet autē nobis iſtan=
tius ſupplicares vt eccl̄ie ꝓ=
dicte ꝯfirmatiōis priuilegiū
faceremus: tibi nō poſſumꝰ
de iure deferre: cū nulli cano
nici adhuc ibidē exiſtāt/ q͛bꝰ
priuilegiū cōcedat͛. Celeſti=
nus. iij. ¶ Non obſtante iura
mento de rebus eccleſie non
alienādis/ pōt epiſcopꝰ pꝛet͛
indulgētiam nouam eccleſi. i
edificare. Capitulū ſextum.

Ua nos duxit: et infra:
Preterea q2 occaſione
iuramēti quod de rebꝰ eccl̄ie
nō alienādis te aſſeris p̄ſti=
tiſſe i locis tui epatꝰ in q̄bus
populi habitantes oratorijs
egere videtur (ne p̄textu no
narū eccleſiaruʒ cōmiſſa tibi
eccleſia deſtitui videret͛) ec=
cl̄ias formidas erigere. Fra.
t. mādamus quatenꝰ illius iu
ramēti occaſione nullatenus
pretermittas q̄n populo idi
gēti ſuꝑ baſilicarū inſtitutio
ne ſtudeas ſalubriter ꝓuide
re. ¶ De immunitate eccl̄iarū
cimiterii ⁊ rerū ad eas ꝑtinē
tiū. Ex ſynodo iohanis

pape. ¶ In domibꝰ eccl̄iarū
nō debet iudex laicꝰ iudicare
nec hoſpitiū querere. Cap. i.

Ui domibus
eccleſiaꝝ ne=
qʒ miſſus/ ne
qʒ comes vel
iudex publi=
cus: vl̄ mini=
ſter quaſi pro
ꝯſuetudie pla
citum vel hoſpiciū vendicēt:
ſed in publicis locis domos
conſtituant in q̄bus placitū
teneant ⁊ etiā hoſpitet͛. Gre
gori. ix. archiepiſcopo trecē.
¶ Tēpore magne neceſſita=
tis nō hʒ aliquis excuſari a
murorū ſeu ciuitat͛ʒ cuſtodia
h. d. ſcḋꝫ itellectū [illegible] anoz. C. i.

Peruenit: et infra. ¶ Fra
ter. t. nullū ꝑ nr̄e vel ec
cleſie ſue nomē aut alio mo=
do excuſari a muroꝝ vigilijs
patiat͛ʒ oēs ad hoc gn̄aliter
cōpellant͛. ¶ Quatenꝰ cūctis
vigilātibꝰ meliꝰ valet ciuitat͛ʒ
cuſtodia ꝓcurari. Idē vitali
defēſori ſard. ¶ Ruſticꝰ aſtri
ctus ad culturā agroꝝ eccle
ſie nō pōt illaʒ deſerere. h. d.
ſūmando generaliter. Ca. iij.

Indicatum eſt: ⁊ infra.
Dictum eſt nobis ꝙ ru
ſtici eccl̄ie rura eius deſeren
tes in priuatoꝝ poſſeſſiōibꝰ
culturam exhibeant quod ex
ꝑientia tua fieri nō ꝑmittat.
Ex concilio lateranenſi.

¶ Laici collectas ſponētes
clericis vel eccl'ijs ſeu iuriſ=
dictioni in eo℞ vſurpantes: ſi
monitj nō deſiſtūt ſunt excō
cati cū ſuis fautoribus. poſt
ā epus cū clero eis in neceſſi
tate ꝓbere ſubſidia. Cap. iiij.

NOn minus: ⁊ infra. In
diuerſis mūdi ꝑtibus
cōſules ciuitatū et rectores:
necnō et alij q̄ ptātem h̄re vi
dētur: tot onera frequēter i=
ponūt eccl'ijs: vt deterioris
cōditionis factum ſub eis ſa
cerdotiū videat̄ q̄ ſub pha=
raōe fuerit: q legis diuine no
ticiā nō habebat. Ille quidem
(omnibus alijs ſeruituti ſub
actis) ſacerdotes ⁊ poſſeſſio
nes eo℞ in priſtina libertate
dimiſit: ⁊ eis alimoniā de pu
blico adminiſtrauit. Iſti vo
onera ſua fere vniuerſa ipo=
nūt eccl'ijs: ⁊ tot āgarijs eas
affligūt: vt eis qd̄ hieremias
deplorat cōpetere videatur.
Princeps ꝓuinciarum facta eſt
ſub tributo. Siue quidē foſſa
ta ſiue expeditiones ſeu alia
quelibet ſibi arbitrent̄ agē=
da: de bonis eccleſiarū et cle
ricorū ⁊ pauperum xp̄i vſibus de
putatis volūt fere cūcta cō
pleri. Iuriſditionem etiam et
auctoritatē ꝓlatorum ita eua
cuāt vt nichil ptātis eis i ſuis
videatur hoībus remanſiſſe.
¶ Quocirca ſub anathema=
tis diſtrictiōe fieri de cetero
talia ꝓhibemus. niſi epus et cle
rus tantam neceſſitatem vel
vtilitatē aſpexerint: vt abſq3
vlla exactione ad releuādas
cōes vtilitates vel neceſſita=
tes vbi laicorum nō ſuppetūt
facultates ſubſidia ꝑ eccl'ias
exiſtiment conferenda. Si aūt
cōſules aut alij de cetero iſta
cōmiſerint: ⁊ cōmoniti deſiſte
re noluerint: tam ipſi q̄ fau=
tores eo℞ excōicationi ſe no
uerint ſubiacere: nec cōmuni
oni reddant̄: donec ſatiſfacti
onē fecerit cōpetētē. Xu. iij.

¶ Cauſe ſanguis i eccl'ia vel ci
miterijs agitari nō debēt. Cap.

CUm eccl'ia dei ſcd̄m euā
gelicam veritatē domꝰ
orationis eſſe debeat nō ſpe
lunca latronum aut ſanguiſ
forum. ¶ Seculares iudices
cāſ vbi de ſanguis effuſiōe ⁊
corporali pena agit̄: i eccl'ijs
vel cimiterijs agitare ſub in
terminatione anathematis ꝓ
hibemus abſurdum cū eſt ⁊
crudele: ibi iudiciū ſanguinis
exercere vbi ē tutela refugij
cōſtituta. Xu. iij. vlyſt. re. ſco.

¶ Reus criminis ad eccl'ias
fugiens nō ē violenter ab ea
extrahēdus. nec debet am=
plius p̄textu criminis cō
miſſi damnari ad mortem vel
ad aliam penam corporalē
eſt tamen aliter legitime pu
niendus fallit in duobus ca=
ſibus hic expreſſis. h. d. pcio.

Seruus fugiens ad eccleſiā
timore domini ſui. eſt domino
ꝓ eius impunitate iurāti re
ſtituendus. h. d. ſcd̄o. Cap. vi.

INter alia. ⁊ ifra. ¶ Tu
is queſtionibus reſpō
dentes iuxta ſacrorum ſtatu
ta canonum ⁊ traditiōes le=
gum ciuilium ita duximus di
ſtinguendum q̄ fugiēs ad ec
cleſiam aut liber aut ſeruus
exiſtit. Si liber q̄ʒtuncumq3
grauia maleficia ꝑpetraue=
rit nō eſt violēter ab eccleſia
extrahēdus nec inde damna
ri debet ad mortem vel ad pe
nam ſed rectores eccleſiarum ſi
bi obtinere debēt membra ⁊
vitā. Super hoc tamē quod
inique fecit ē alias legitime
puniendū. ⁊ hoc verum ē niſi
ſi publicus latro fuerit vel no
cturnꝰ depopulator agrorum
q̄ du3 itinera frequentata vel
publicas ſtratas obſidet ag
greſſionis inſidias ab eccl'ia
extrahi pōt impunitate non
pſtita ſcd̄m canonicas ſancti
ones. ¶ Si vero ſeruus fue
rit q̄ cōfugerit ad eccl'iam poſt
q̄ de impunitate ſua dominꝰ
eius clericis iuramentum p̄
ſtitit ad ſeruitium domini ſui
redire compellitur etiam iui
to alioqn̄ a dn̄o poterit occupa
ri. y dē i cōci. gene. ¶ Clerici nō
debēt neceſſitatibus ſeu vtilita
tibus ciuitatum ſeu aliorum
locorum etiam vbi laicorū nō
ſuppetunt facultates ſubue
nire niſi prius romanus pon
tifex cōſulatur hoc p̄io. Sē
tentie ⁊ cōſtitutiones edite a
laicis collectantibus eccl'ias
ſunt ipſo iure irrite nec vllo
tempore cōualeſcunt. hoc ſecun
do Rectores excommunicati
ob grauamina cōmiſſa rema=
nent excōicati etiā poſt depo
ſitum officium. nichilominus
excōicati ſunt ſucceſſores niſi
ſi ſatiſfecerit infra mēſem. hoc
tertio. h. d. ad maiorem decla
ratiōem ⁊ ꝓ nouicijs. Cap. vij.

ADuerſus conſules et
rectores ciuitatum vel
alios qui eccleſias ⁊ eccleſia
ſticos viros tallijs ſeu colle=
ctis ⁊ exactionibus alijs ag
grauare nitūtur volens im=
munitati eccl'iaſtice lateran.
conciliū ꝓuidere preſumptio
nem huiuſmodi ſub anathe
matis diſtrictione ꝓhibuit:
tranſgreſſores ⁊ fautores eo
rum excōmunicationi ſubia
cere precepit: donec ſatiſfa=
ctionem impenderint cōpetē
tem. Verū ſi quādo forte epus
ſimul cū clericis tantā neceſſi
tatem ⁊ vtilitatem ꝓſpexerit
vt abſq3 vlla coactione ad re
leuādas vtilitates vel neceſ=
ſitates cōmunes vbi laicorum
nō ſuppetūt facultates: ſubſi
dia duxerint ꝑ eccl'ias cōferē
da: p̄dicti laici humilit̄ ⁊ deuo=
te recipiāt cū grāṙū actione.

¶ Propter ſprudẽtiam tamẽ
quorũdam romanus põtifex
prius cõſulatur cui⁹ īteſt cõ
munib⁹ vtilitatibus ꝓuidere
¶ Quia vero nec ſic q̃rundã
malicia ↄtra dei eccliaꝫ ↄqui
euit: adiſcimus vt ↄſtitutio=
nes et ſnīe q̃ a talibus vel de
ipſoꝝ mãdato fuerint ꝓmul
gate: inanes ⁊ irrite h abeãt
nullovnq̃ꝫ ꝑevalitur e. ¶ Ce
terum q̄ fraus ⁊ dolus alicui
ꝓcinari non debent: nullus
vano ꝺcipiat errore: vt infra
tp̃s regiminis ſuſtineat ana=
thema: quaten⁹ poſt illud nõ
ſit ad ſatiſfactionis debitum
ↄpellendus. nã ⁊ ipſ q̃ ſatiſfa
cere recuſauerit ⁊ ſucceſſorẽ
ipi⁹: niſi ſatiſfecerit infra mẽ
ſem manere decernim⁹ eccliaſtica
censura ↄcluſum donec
ſatiſfecerit ↄpetent: cum ſuc
cedat i oner q̄ i honore ſubſti
tuitur. Idem in eodem.

¶ Prelati plus debito a ſub
ditis extorquentes pretextu
procurationis vel alterius ſer
uicij ampenſi legato vel alteri
illud reſtituent: ⁊ tantundem
pauperibus erogabũt. c.viij

Quia plerīqꝫ prelati: vt
procurationeꝫ aut ſer
uitium aliquod īpẽdant lega
to vel alij plus extorquent a
ſubditis q̃ꝫ ſoluãt ⁊ in eoꝝ dã
nis lucra ſectantes querunt
ꝑdã potiꝰ q̃ꝫ ſubſidiũ i ſuble
ctꝫ id ꝺ cetero fieri ꝓhibemus

¶ Quod ſi q̄s forte ꝑſumpſe
rit ⁊ ſic extorta reſtituat ⁊ tã
tundeꝫ cogatur pauperibus
elargiri. ¶ Superior autem
cui fuerit querela depoſita: ſi
negligens fuerit in huiuſmo
di executione ſtatuti canoni
ce ſubiaceat vltioni. Grego=
rius non⁹ ſeneñ. epiſcopo.

¶ Eccleſia non ↄſecrata in q̃
diuina officia celebrãtur gau
det immunitate. Capitul.ix.

Eccl'ie i q̃ diuina myſte=
ria celebrãtur lꝫ adhuc
non extiterit ↄſecrata: nullo
iure priuilegium imunitatis
adimit. ¶ Quia obſequijs di
uinis dedicata nullius eſt te
merarijs auſib⁹ prophanãda
Idem toletano ⁊ compoſtel
lano archiepiſcopis.

¶ Qui ſub ſpe imunitatis in
eccl'ijs vel cimiterijs ꝺlinquũt
immunitate non gaudent. ca x.

Immunitateꝫ eccl'iaſti
cam ⁊ infra. Nonnulli
punitatem ſuoꝝ exceſſuuꝫ ꝑ
defenſionem eccl'ie obtinere
ſperantes homicidia ⁊ muti
lationes membroꝝ in ipſis ec
cl'ijs vel eaꝝ cimiterijs ↄmit
tere non verẽt. q̃ (niſi ꝑ eccl'iã
ad quam fugerint crederent
ſe ꝺfendi) nullatenus fuerãt
commiſſuri ⁊ infra. ¶ Cũ aũt
in eo i quo ꝺliquit puniri q̄s
debeat: ⁊ fruſtra legis auxili
um inuocet qui committit i
legem: mandamus quatenus

publice nuncietis tales nõ ꝺ
bere gaudere imunitatis pri
uilegio q̄ faciũt ſe indignos.

¶ Ne clerici vel monachi ſecu
laribus negocijs ſe immiſceãt.
Ex concilio maguntino.

¶ Enumerat concilium multa
ſecularia negocia a quib⁹ iu
bet clericos et monachos ab
ſtinere. Et ſunt. xiiij. ſi recte
numerẽtur. Capitulũ primũ

Multa ſunt negocia ſecu
laria de quibus pauca
ꝑſtringamus ad q̃ ꝑtinet om
nis carnalis concupiſcentia
Quicquid plus iuſto appe=
tit homo turpe lucrum eſt.
Munera iniuſta accipere vel
etiã dare ꝓ aliquo ſeculari
queſtu: ꝑ ꝑcio aliqueꝫ ↄducere
Contentiones vel lites vel ri
xas amare. In placitis ſecu=
laribus diſputare excepta ꝺ
fenſione orphanorum aut vi=
duaruꝫ. Conductores ſecula
riũ rerũ aut ꝓcuratores eſſe
Turpis verbi vel facti eẽ io
culatorem vel iocuꝫ ſecularẽ
diligere. Aleas amare. Orna
mentum inconueniens ꝓpoſi
to ſuo querere. In delicijs vi
uere velle. Gulam ⁊ ebrietatẽ
ſequi. Pondera iniuſta vel mẽ
ſuras habere. Negocium in=
iuſtum exercere. nec tamen
iuſtum negocium eſt contra
dicendum propter neceſſita=
tes diuerſas: quia legim⁹ ſan
ctos apoſtolos negociatos

fuiſſe et in regula beati bene
dicti precipitur ꝓuideri per
quorꝫ manus negocia mõa
ſterij procurẽt. Canes ⁊ aues
ſequi ad venandum: ⁊ oibus
quibuſlibet cauſis ſuperflu=
is intereſſe. Ecce talia et his
ſimilia miniſtris altaris do=
mini: necnõ ⁊ monachis oino
contradicimus de quibus a
it apoſtolus. Nemo militans
deo iplicat ſe negocijs ſecu=
larib⁹. Euge. papa lucẽ. epi.

¶ Clerici non debent eſſe mi
niſtri vel procuratores laicoꝝ
q̄ ſi contrafecerint ⁊ deprehẽ
dantur in fraude: non ſubuẽi
tur eis ab eccl'ia. Capitulũ. ij

Sacerdotibus ⁊ clericꝫ
tuis ꝺnuncies publice
ne miniſtri laicoꝝ fiant: nec
in rebus eoꝝ procuratores
exiſtant. ¶ Qꝺ ſi poſtmodũ
facere ꝑſũpſerint: ⁊ occaſiõe
ipſius adminiſtrationis pro
pter pecuniariam cauſam de
prehendantur in fraude: indi
gnum eſt eis ab eccleſia ſub
ueniri: ꝑ quos cõſtat in eccle
ſia ſcandalum generari.
Alexander. iij. in conci. turo.

¶ Religioſi profeſſi exeũtes
ad audiendas leges vel phiſi
cam (niſi infra duos menſes
ad clauſtrum redeant) excõ=
municari ſunt ⁊ nulla cã ꝓfici
nari poſſũt: ⁊ choro / ⁊ i caplo ice
terꝫ erũt vltimi ⁊ ſine diſpẽſati
one pape nõ ꝓmouẽtur. c.iij

NOn magnopere antiqui
hoſtis inuidia. ⁊ infra.
Jnde nimirum ē ꝙ in angelū
lucis ſe more ſolito trāſfigu
rans ſub obtentu languētiū
fratrū ꝯſulendi corpib⁹ ⁊ ec=
cleſiaſtica negocia fidelius
ptractandi: regulares q̄ſdā
ad legēdas leges ⁊ cōfectio
nes phiſicales ponderādas
de clauſtris ſuis educit. ¶ Vn̄
ne occaſione ſcie ſpūales vi=
ri mundanis rurſus actiōib⁹
inuoluātur: ſtatuim⁹ vt nul=
li oīno poſt votum religiōis:
⁊ poſt factam i aliquo loco re
ligioſo pfeſſionem ad phiſi=
cam legeſue mundanas legē
das pmittantur exire. ¶ Si
vero exierint et ad clauſtrū
ſuum infra duoꝝ mēſium ſpa
cium non redierint ſicut ex=
communicati ab oībus euitē
tur ⁊ in nulla cā ſi patrociniū
pſtare voluerit audiant. Fuer
ſi autem in choro/caplo/ mē
ſa ⁊ ceteris vltimi fratrum ex
iſtant ⁊ niſi forte ex miſericor
dia ſe. apo. totī ſpem pmoti
onis amittāt. I dē i cōci. late.
¶ Clericus gnalis procurator
vel iuſticiarius principis ſe=
cularis deponendus eſt: et ſi
religioſus eſt grauius punie
tur. Capitulum quartum.

SEd nec procurationes
villarum aut iuriſditio
nes etiam ſeculares ſub ali=
quibus principibus ⁊ ſecula
ribus viris vt iuſticia eorum
fiat clericorum quiſq̄ȝ exerce
re preſumat. ¶ Si quis autē
aduerſus hec venire tentaue
rit (quia contra doctrinam a
poſtoli dicentis. Nemo mili=
tans deo implicet ſe ſeculari
bus negocijs ſeculariter agit)
ab eccliaſtico fiat miniſterio
alienus: p eo ꝙ (officio cleri
cali neglecto) fluctibus ſecu
li vt poteſtatibus placeat ſe
imergit. Diſtrictius autē de
cernimus puniendum: ſi reli
gioſoꝝ quiſq̄ȝ aliquid predi
ctorū auſus fuerit attētare.
Idem cantuarieñ. archiepi.
¶ Clericus iudicium ſangui
nis exercens ab officio ⁊ be
neficio deponitur. Et excom
municatus ē habēs officium
prepoſiti ſecularis ſi monitꝰ
non deſiſtat. Capitulum. v.

CLericis in ſacris ordini
bus conſtitutis ex cōci
lio toletano iudicium ſangui
nis agitare non licet. Unde p
hibemus ne aut per ſe trun=
cationes membrorum faciāt
aut iudicent īferēdas. Quod
ſi quis tale quid fecerit ho=
nore priuetur ⁊ loco. ¶ Jube
mus etiā ſub interminatione
anathematis: ne q̄s ſacerdos
officium habeat vicecomitis
aut prepoſiti ſecularis. Si q̄s
aūt ꝯtra hoc venire pſumpſe
rit: ⁊ cōmonit⁹ emendare no
luerit: excōmunicationi ſub=
iaceat. I dē londoñ. epiſco.
¶ Nō licet clericis vl' mona
chis lucri cā negociari. h. pri
mo. Monachi nequeūt noīe
pprio ꝯductas poſſeſſiones
habere. h. ſcdo. Laicis nō de
bet eccl'ia titulo ꝯductionis
concedi. h. tertio. Caplm. vj.

SEcundū inſtituta pre=
deceſſorū nr̄orum ſub
interminatione anathemat:
phibem⁹ ne monachi vel cle
rici cauſa lucri negocientur.
¶ Et ne monachi a clericis vl'
laicis ſuo nomie firmas ha=
beant. ¶ Neq̄ȝ laici eccleſias
ad firmā teneant. I dē eidē.
¶ Monachi incorrigibiles
de monaſterio expellantur. ⁊
reformabitur monaſterium
de fratribus alterius ordis
ſi de monachis eiuſdem ordi
nis reformari non poteſt.
Capitulum ſeptimum.

REllatum eſt ꝙ monachi
de N. ſeculariter viuūt
et alios exemplo ſuo corrū=
punt. ¶ Jdeoq̄ȝ mandamus
quatenus eos ad obſeruan=
tiam regule ap. remota com=
pellas: vel ſi tibi reſtiterint
auſu temerario eis electis fra
tres alterius ordinis (ſi non
poteſt preſcriptū monaſte=
rium in ſuo ordine reformari
in illud inducas vt labores i
plorum iuſti edant: et illi tan
dem rubore perfuſi: ad ſui or
dinis obſeruantiā reuertātur.
I nno. iij. eſtul. epiſcopo.
¶ Clerici in ſacris compellē
di ſunt per beneficiorum ſub
tractionem vt deſiſtant a ta=
bellionatus exercitio.
Capitulum octauum.

SIcut te accepimus re
ferente. ⁊ infra. p̄. t. mā
damus q̄tenus clericis in ſa
cris ordinibus cōſtitutis ta
bellionatus officium per bñ
ficiorum ſubtractionem ap=
pellatione poſtpoſita inter=
dicas. I dē in concilio gñali.
¶ Clericꝰ nec dictare nec p=
ferre ſniam ſanguinis dȝ nec
q̄cq̄ȝ aliud exercere per qd̄
ad vindictā ſanguinis tēdit
vel purgationi vulgari opem
preſtare nō debȝ. Capitu. ix.

SEntētiā ſanguinis nul
lus clericus dictet aut
proferat ſed nec ſanguinis vi
dictā exerceat: aut vbi exer
ceatur interſit. Si q̄s autem
huiuſmodi occaſione ſtatuti
eccl'ijs vel eccleſiaſticis pſo=
nis aliquod preſumpſerit in
ferre diſpendium: per cēſurā
eccleſiaſticam compeſcatur.
¶ Nec quiſq̄ȝ clericus litte=
ras dictet aut ſcribat pro vin
dicta ſanguinis deſtinandas
vnde in curijs principū hec
ſollicitudo nō clericis ſed lai
cis committatur. ¶ Null⁹ q̄
q̄ȝ clericus ruptarijs vel ba
liſtarijs aut huiuſmodi viris
ſanguinum preponatur: nec

vllã chirurgie artem ſubdia
conus diaconus vl' ſacerdos
exerceat q̃ aduſtionẽ vel ici=
ſionem iducit. ¶ Nec quiſq̄ʒ
purgatiõis aque feruẽtis vl'
frigide/ſeu ferri candẽtis ri
tũ cuiuſlibet bñdictiõis aut
cõſecratiõis impẽdat.ſaluis
nichilominꝰ ꝓhibitionibꝰ de
monomachijs ſiue duellis
ante ꝓmulgatis. Hono.iij.
¶ Conſtitutio turoneñ.con=
cilij puniẽs religioſos audiẽ
tes leges vl' phiſicã eſt canõ
late ſententie:et incidentes in
illã debent p ordinarios pu=
niri.h.primo. Scdõ extendit
dictã cõſtitutionẽ ad haben
tes dignitates :ꝛ perſonatꝰ/
et ad preſbiteros. Capl'm.x.

S Uper ſpecula:ꝛ infra.
¶ Cõtra religioſas p
ſonas de clauſtris exeũtes ad
audiẽdum leges vel phiſicã.
A pre.no.olim ſtatuit in con
cilio turoneñ.vt niſi ĩfra duo
rum menſiũ ſpacium ad clau
ſtrum redierint:ſicut excõi=
cati ab omnibꝰ euitentur:et
in nulla cauſa(ſi patrociniuʒ
preſtare voluerint)audiãtur
reuerſi autẽ in choro:menſa:
capitulo ꝛ ceteris vltimi fra
trum exiſtant ꝛ (niſi forte ex
mia ſe.apo.)totius ſpẽ ꝓmo
tionis amittãt. ¶ Uerũ quia
nõnulli ex talibꝰ ꝓpter quo=
rũdam opiniões diuerſas ex
cuſationis aliq̃d aſſumebãt.

¶ Nos volentes vt de cetero
ipo facto ſentẽtiam excõica=
tionis incurrant:diſtricte p=
cipiendo mãdamus quatenꝰ
tam a dioceſanis:ꝛ capitulis
ipſoꝝ q̄ʒ a ceteris epiſcopis
in quorũ dioceſibus huiuſmo
di ſtudent:tales excõicati et
predictis penis obnoxij pu=
blice nũcientur ¶ Quia vero
theologie ſtudium cupimus
ampliari.vt dilatato ſui ten=
torij loco:funiculos ſuos fa=
ciat longiores:vt ſit fides ca
tholica circũcincta muro in=
expugnabili bellatorũ/ qui=
bus reſiſtere valeat aſcendẽ
tibꝰ ex aduerſo.ad archidia=
conos /decanos / plebanos/
prepoſitos /cantores ꝛ alios
clericos pſonatus habentes
necnon preſbiteros:(niſi ab
his infra ſpaciũ preſcriptum
deſtiterint)hoc extendi volu
mus ꝛ mãdamus/ ꝛ appella=
tione poſtpoſita firmiter ob
ſeruari. ¶ Incipit liber q̃r=
tus.¶ De ſponſalibus ꝛ ma
monijs. Ex concilio tribur.
¶ Ex matrimonii cõſenſu cõtra
hitur:nec inualidat ſi cõſue=
tudo patrie nõ ſeruetur. Ca.i.

D E francia quidam
nobilem mulierẽ
de ſaxonia lege ſa
xonũ duxit i vxo=
rem.verũ quia nõ eiſdem vtũ
tur legibus ſaxones ꝛ frãci=
gene:cauſatus eſt ꝙ eam nõ

ſua.i.francorũ lege deſponſa
uerat.dimiſſaq̄ʒ illa aliam ſu
perduxit. ¶ Diffinuit ſuper
hoc ſancta ſinodꝰ vt ille trãſ=
greſſor euãgelice legis ſubij
ciatur penitẽtie:ꝛ a ſcda con
iuge ſeparetur:ꝛ ad priorem
redire cogatur. Anno.iij.ex/
oneñ.epiſcopo. ¶ Sponſalia
de futuro diſſoluuntur ſi ſpõ
ſi ſe diſſoluunt etiã ſi fuerint
iurata. Capitulum ſecũdum.

P Reterea hi qui de ma=
trimonio contrahendo
pure ꝛ ſine omni cõditione fi
dem dederunt:cõmonẽdi ſũt
et modis omnibꝰ inducẽdi vt
preſtitam fidem obſeruent.
¶ Si autẽ ſe adinuicẽ admit
tere noluerint / ne forte dete
rius inde cõtingat:vt talem
ſcʒ ducat quã odio habet : vi
detur ꝙ ad inſtar eorũ qui ſo
cietatẽ interpoſitione fidei cõ
trahunt:ꝛ poſtea eãdem ſibi
remittũt . hoc poſſit in patiẽ
tia tolerari. Eugeniꝰ papa.
¶ Si maior ſeptennio duxit
in vxorem minorẽ ſeptẽnio:ꝛ
eã traduxit ad domũ:oritur
ex tali cõtractu publice ho=
neſtatis iuſticia.h.d.in hore=
dolſe.Banor.Capitulum.iij.

I Uuenis qui puellã nõ=
dum ſeptennem duxit:
q̃uis etas repugnaret ex hu
mana tamen fragilitate for=
ſan tẽtauit quod cõplere nõ
potuit. ¶ Quia igitur in his

que dubia ſunt quod certius
eſtimamus tenere debemus:
tum ꝓpter honeſtatẽ eccl'ie:
quia ipa cõiunx ipſius fuiſſe
dicit:tum ꝓpter p̄dictam du
bitationẽ Mandamꝰ q̃tenus
cõſobrinã ipſius puelle quã
poſtmodũ duxit diuidas ab
eodẽ. Alexã.iij.papieñ.epõ.
¶ Ex ſponſalibus cõtractis
cũ cõſanguinea oritur publi
ce honeſtatis iuſticia.Ca.iiij.

A D audiẽtiam nr̃i apl'a
tus puenit ꝙ cum H.
papiẽſis ciuis filiam ſuã cui
dam filiorum. L.vellet dare
vxorẽ:iurauit ꝙ ſi ille habe=
re eam caſu aliquo iteruenĩẽ
te nõ poſſet:alteri filio queʒ
de alia vxore genuerat eãdẽ
matrimonio copularet. Con
tractis aũt a filio priore ſpõ
ſalibꝰ:q̃dam cõſanguinitatẽ
inter eos eſſe iuramẽtis iter
poſitis firmauerũt. Ideoq̄ʒ
p̄fatus H.eãdem dari alteri
filio nititur.vt iurauit. Sed
quoniã ſcriptũ eſt ꝙ ſpõſam
fratris frater habere nõ po
teſt.mandamꝰ quatenus euʒ
ſuum implere ꝓpoſitum non
permittas:ſed vt penitentiã
agat de illicito iuramẽto mo
nitione premiſſa eccleſie di=
ſtrictione compellas. Idem
panormitano archiepiſcopo
¶ Si ſpõſus de futuro aũ co
pulã ad remota ſe transferet:
ſponſa libere cũ alio contra=

bit. ſi tñ p eas ſtetit quominꝰ matrimoniũ pficeretur: ſibi penitentia imponitur. Capiꝫ. v.

De illis autem qui pſtito iuramento promittunt ſe aliquas mulieres ducturos ⁊ poſtea eis incognitis dimittũt terram/ſe ad partes alias transferentes. ¶ Hoc tibi volumꝰ inoteſcere: q liberũ erit mulieribꝰ ipſis (ſi nõ amplius in facto eſt pceſſuꝫ) ad alia ſe vota trãſferre: recepta tñ de periurio pñia/ſi p eas ſtetit quominꝰ fuerit mrĩmoniũ ꝯſummatũ. Idem paduano epiſcopo.

¶ Non oĩs violentia impedit contractũ matrimoniuꝫ. h. d. quo ad titulũ. Capitulũ. vi.

De muliere q̃ eſt inuita tradita viro ⁊ detenta cũ inter vim ⁊ vi ſit differẽtia vtrum poſtea cõſenſus interceſſerit certũ nob nichil poſtea expreſſiſti: nichil certuꝫ inde tibi poſſumꝰ reſpõdere. Idem cantuarieñ. archiepo.

¶ Si aliqui apti ad matrimoniũ cõtrahunt p verba obſcura: cõem verboꝝ intellectum ſequi tenẽtur. Capitulũ. vij.

Ex litteris: ⁊ infra. ¶ De hoc autẽ qđ cõſuluiſti quid debeat obſeruari qñ inter aliquos ſpõſalia contrahũtur nec intelligit alter qđ alter pponit. ¶ Reſpõdemꝰ q inſpiciẽdũ eſt iudici ſi mrĩmoniũ cõtracturi ad id faciẽduꝫ ſint idonei ſciẽtia ⁊ etate quo cognito ſi alter nõ itellexerit qđ alt pponit ad cõem verbi itelligẽtiã recurratur et cogatur vterqꝫ vba plata in eo ſenſu retinere quẽ ſolẽt recte intelligẽtibꝰ generare. Idẽ vigilẽ. epo.

¶ Inter ſpõſam ⁊ cõſanguineos ſpõſi oritur impedimẽtuꝫ publice honeſtatis impediẽs ⁊ dirimẽs matrimoniũ inter eos cõtrahendum. Capitulum. viij.

Sponſam alterius (maxime ſi eſt nubili etati pxima) nullus ꝯſanguineoꝝ aliquo mõ ſibi põt mrĩmonio copulare. Idẽ abbatibꝰ ſcti eadmũdi et demen.

¶ Vir ⁊ mulier inuicẽ pmiſerũt q ab eo tpe ſe p cõiugibꝰ habebũt: cõtractũ eſt mrĩmoniũ de preſẽti. h. d. ⁊ eſt caſus notabilis. Capitulum. ix.

Ex parte. C. mulieris nobis intimatũ eſt: q andreas iuramentũ preſtitit q eã ab eo tempoꝛe p coniuge teneret: ⁊ ei ſicut vxori ſue fidem ſeruaret. Ipſa quoqꝫ eidem Andree iurauit ſe illum p marito habiturã ⁊ fideꝫ ei tanqꝫ viro ppꝛio ſeruaturã: quo facto pnoĩatus A. reliqt eandẽ. ¶ Qr igitur nemini licet vxoꝛeꝫ ſuã ſine manifeſta cauſa foꝛnicationis dimittere: ⁊ tunc eã ſibi recõciliare debet: aut ipſa viuẽte cõtinere. Mãdamus quatenꝰ eũdẽ vir (ſuperinducta dimiſſa) ad vxoꝛẽ ſuam redeat. ⁊ eam maritali affectione ptractet: monitione pmiſſa p eccle. cen. cogatis. Idem pictaueñ. epiſcopo.

¶ Qui iurauit cũ aliqua contrahere ſi nõ ſubeſt impedimẽtum per cẽſuram eccleſiaſticã contrahere compellitur. Capitulum. x.

Ex litteris ſiluani epĩ accepimus q cũ duo nobiles viri ſui epatus G. u. ſ. de monſtra ⁊. B. filios et filias impubeſcẽtes haberent iter ſe cõuenerũt q eos adinuicẽ matrimonijs copularent: et hoc tam pñs qꝫ filij ſub iuramento ſe pꝛomiſere facturos inter quos ſiquidẽ. G. filiam alterius conſentiẽte patre ſe iurauit ducere i vxoꝛẽ: quo volente ad alia vota migrare eũ epõs ꝯpellere voluit vt quod iurauerat adimpleret ⁊ infra. ¶ Quia igitur p dicto. G. periculoſum eſt contra ſuum iuramẽtum venire. F. t. manda. quatenus ſi hoc tibi cõſtiterit eũ moneas: ⁊ ſi nõ acqeuerit monit: ec. cẽſu. compellas vt ipam (niſi rõnabilis cauſa obſtiterit) in vxorem recipiat: ⁊ maritali affectione pertractet. Idem archiepiſcopis ⁊ alijs pꝛelatis per angliam conſtitutis.

¶ Per cenſurã eccleſiaſticã pater compellitur reſtituere filio eius vxorem quam iniuſte detinuit vel detinet. C. xi.

Non eſt vobis (ſicut arbitramur) icognitum: qualiter rex angloꝝ p diſcoꝛdia que inter ipm ⁊ filios ſuos eſt ſuboꝛta: vxoꝛes eoꝛum detineat: ⁊ ifra. ¶ Nos itaqꝫ attendẽtes iuſtũ ⁊ honeſtum eſſe: vt viri ſuas petãt vxoꝛes Mã. qꝫtenꝰ eũdẽ regẽ ad eas reſtituẽdas ſollicite moneatis: ⁊ ſi iuxta ꝯmonitionẽ vrãs filijs ſuis vxoꝛes ſuas infra certũ terminũ nõ reſtituerit ex tũc i quacũqꝫ puĩcia vrãꝝ ſtrarũ detinẽtur vel trãſferũtur donec ibi fuerit nulla diuina officia (pter baptiſmuꝫ puuloꝝ ⁊ pnĩas moꝛiẽtiũ) celebꝛetis: nec pmittatis aliqꝫtenꝰ celebꝛari. Idẽ epo ſctẽ agathe.

¶ Dictum vniꝰ aſſerentis ipedimẽtum impedit matrimonium contrahendũ nõ iuratũ. Capitulũ. xij.

Preterea de muliere q̃ a viro impetitur: cuius cõſanguineus cum ea ſe deliquiſſe pponit: ſꝫ hoc publice cõfiteri recuſat pꝑter metũ et potentiam mulieris. Taliter. r. vt matrimonium ipſum fieri (niſi iuramentũ interueniſſet) diſtricte pꝛohibeas ne deterius ide contingat. Idẽ pꝛocuratoꝛi et cano. ſoꝛã.

¶ Si mulier iurata cū aliquo
cōtrahat nec in eū postea cō
sentit: tenet matrimonium si
alteri postea nubit. Ita cōti=
net summa. Et scdm hunc i=
tellectum esset hic casus sp=
tus ꝙ matrimoniū metu con
tractū esset ipso iure nullum
hoc tamē clare nō colligitur
ex littera. Capitulum. xiij.

Ueniēs ad apo. se. Ma=
riota supplici insinua=
tiōe mōstrauit: ꝙ quēdā ado
lescentē adamauit intantū ꝙ
vterqꝫ de mr̄imonio cōtrahē
do sub triū personaꝝ testimo
nio ꝓstiterit iuramētū. quod
parētes mulieris ipsi⁹ igno=
gnorātes eā inuitā ꝛ reclama
tem in vxorē alij tradiderūt.
quē ita exhorruit: ꝙ se ab eo
nullo mō cognosci permisit.
Cūqꝫ publice fateret ꝙ a pri
ori viro cognita esset atqꝫ iu
rata: eṗs foraū. cognito ꝙ ꝓ=
xima inter eos esset linea cō
sanguinitatis ipos abinuicē
separauit. Ceteꝝ cum causa
ipa tractaretur ꝛ viro cui tra
dita fuerat a parētibus ꝯsen
tire nollet: ipe aliā in vxorem
traduxit: ꝛ illa cuidā. T. noie
publice in ꝯspectu eccl'ie nu=
psit. Tandē cum de illo filiuꝫ
genuisset pr̄ ipsius. T. ei op=
posuit ꝙ filiū suuꝫ nō potuit
in viꝝ habere eo ꝙ ab alio q̄
defunctus est prius despōsa
ta fuisset: ꝛ infra. ¶ Manda

mus quaten⁹ si inueneritis q
ꝓdicta mulier a priori viro iu
dicio eccl'ie fuerit separata ꝛ
ab eodē. T. sine cōtradictio
ne eccl'ie in vxorem traducta:
et ille cui a parētibus fuit co
pulata de ꝓsēti vita decessit
ꝓdictum. T. moni. ꝓmissa co
pellatis vt ꝓfatā mariotā re
cipiat ꝛ studeat maritali af=
fectione tractare: alioquin eū
et supinductam: ꝛ pr̄em eius
(si huic rei restiterit) excōi=
catiōi subdatꝭ. Idē papien
episcopo. ¶ Si timet interi
violētia puelle de cuius mr̄i
monio agitur dꝫ iudex sibi p
uidere locum tutū ꝛ honestū
donec causa termineturꝰ h. d.
Et est textus multum allega
bilis. Capitulum. xiiij.

Cum locum nō habeat
cōsensus vbi metus vel
coactio itercedit: necesse est
vt vbi assensus cuiusqꝫ requi
tur/ coactiōis materia repel
latur. Mr̄imonium autē solo
cōsensu ꝯtrahitur: ꝛ vbi de ip
so q̄ritur/ plena dꝫ securitate
ille gaudere cui⁹ est animus in
dagandus: ne ꝑ timorē dicat
sibi placere qđ odit: ꝛ sequat
exit⁹ q̄ de inuitis solet nuptiis
ꝓuenire. ¶ Quocirca māda
mus quaten⁹ puellā de cuius
mr̄imonio q̄stio vētilatur in
domo ī qua nichil eā timere
oporteat: facias honeste te=
neri: donec ꝓdicta causa ter=

minata fuerit: ꝛ sn̄ia sine con
tradictiōe cuiusq̄ꝫ/ valeat ex
ecutiōi mādari. Idē. ¶ Spō
salia de futuro si secuta ē co=
pula nō soluūtur ꝑ sponsalia
de ꝓsēti. al's tenēt spōsalia de
ꝓsēti nisi ꝑ metuꝫ q̄ potuisset
cadere in constātem virū con
tracta sint. Capitulum. xv.

Ueniēs ad nos. Gu. sua
nobis relatione mon=
strauit ꝙ i domo sua mulierē
quādam recepit de qua ꝓleꝫ
habuit: ꝛ cui fidē corā pluri=
bus ꝓstitit: ꝙ eam duceret in
vxorē. Interim aūt cum apđ
domū vicini sui ꝑnoctauerit
eius filia nocte illa secū con=
cubuit: quos pr̄ puelle simul
in vno lecto inueniēs ipm eaꝫ
ꝑ vba de ꝓsēti despōsare coe
git. ¶ Ideoqꝫ mā. qua. si iue
neris ꝙ primaꝫ post fidē ꝓsti
tam cognouerit. ipm cum ea
facias remanere: alioq̄n scđe
(nisi metu coactus: q̄ posset
in viꝝ cōstantē cadere eā de=
spōsauerit) adherere facias
vt vxori. Idem exonieū. eṗo.
¶ Qui iurauit cū aliq̄ cōtra
here: si vult religionē īgre=
di dꝫ primo ꝯtrahere vt iura
mentū seruetur: et ante copu
lam carnalē monasteriū īgre
di poterit. Capitulū. sextum.

Commissum. ꝛ ifra. Si
gnificauit nobꝭ fra. t.
ꝙ quidaꝫ cuidam mulieri de
contrahēdo mr̄imonio fideꝫ

dedit: ꝛ se cuꝫ ea infra bieniū
per verba de ꝓsenti cōtractu
rum: ꝓstito iuramēto firma=
uit nunc aūt priuata lege du
ctus ad frugeꝫ melioris vite
suspirat. ꝛ infra. ¶ Fra. t. t. r.
ꝙ tutius est ei (religione iu=
ramēti seruata) prius cōtra
here et postea si elegerit ad
religionem migrare: si tamē
post despōsationē copula nō
dinoscitur iteruenisse carna=
lis. Lucius. iij. rapalē. eṗo.
¶ Qui iurauit cū aliqua con
trahere moneri potius debꝫ
q̄ꝫ compelli vt cōtrahat. h. d.
in herēdo lr̄e. Capitulū. xvij.

Requisiuit a nobꝭ. t. fra
ter. qua cēsura mulier
cōpelli debeat: que iusiurā=
di religione neglecta nubere
renuit: cui se nupturam inter
posito iuramēto firmauit. et
infra. ¶ Ad quod. b. r. ꝙ cum
libera debeant esse matrimo
nia: monēda est potius q̄ꝫ co
genda: cū coactiones diffici=
les soleant exitus frequēter
habere. Urbanus. iij. ¶ Li=
tis pendentia sup mr̄imonio
non impedit secūdum matri
moniū contrahi: si primū erat
nullum. Capitulum. xviij.

Cum in apostolica. ꝛ in
fra. ¶ Intelleximꝰ ꝙ
cum iter villicū de aruela et
vxorem eius mr̄imonij que=
stio tractaretur ante publi=
cationem testium villicus re

nerſus ad ꝓpria publice iter
ſe ⁊ vxorem ſuā ꝓpoſuit ſen=
tentiā diuortij iudicio eccl'ie
ꝓmulgatā: ⁊ ſic falſitate ſug
geſta quādam aliam facti ne
ſciam ſibi copulare p̄ſumpſit
Poſtmoduȝ vero ſup prioris
matrimonij queſtione litterꝫ
impetratis delegati iudices
ſentētiam diuortij ꝓtulerunt
Uerum q: villicum ⁊ mulierē
quam ſupinduxit pēdēte li=
te prioris vxoris inuicem aſſe
ris conſenſiſſe. ❡ Conſul. t. t.
r. ꝙ impoſita viro penitentia
compētēti/ ⁊ infra penitētie
temp⁹ carnali cōmercio inter
dicto: poſtmoduȝ in maritali
copula poterunt remanere.
❡ Cle. iij. ceſarauguſtenſi epi=
ſcopo. ❡ Uxor non certifica=
ta de morte viri contrahere
non poteſt: q̄uis ignoret q̄d
ſit de marito qui longo tem=
pore abfuit. Capitulum. xix.

In preſentia noſtra q̄ſi=
uiſti quid agendū ſit de
mulieribus q̄ viros ſuos cau
ſa captiuitatis vl' ꝑegrinatio
nis abſentes vltra ſeptēnuȝ
preſtolate fuerint: nec certifi
cari poſſūt de vita vel de mor
te ipſoꝝ: lȝ ſuper hoc ſollici=
tudinē adhibuerint diligen=
tem. et pro iuuenili etate ſeu
fragilitate carnis nequeunt
continere/ petētes aliis m̄ri
monio copulari. ❡ Cōſul. er
go tue. t. r. ꝙ q̄ȝtocūqȝ anno=
rum numero ita remaneāt vi
uentibus viris ſuis non p̄nt
ad aliorū conſortiū canonice
cōuolare: nec auctoritate ec
cleſie ꝑmittas cōtrahere do
nec certum nunciū recipiant
de morte virorū. Idē. ❡ Con
tractus m̄rimonij cū meretri
trice volēte ſe corrigere ꝑfi
cit ad remiſſionē pctōꝝ. Cap. [illegible]

Inter opera charitatis
non minimuȝ eſt errātē
ab erroris ſui ſemita reuoca
re. ⁊ infra. ❡ Statuimus vt
oībus q̄ publicas mulieres
de lupanari extraxerint ⁊ du
xerint i vxores: quod agunt
in remiſſionē ꝓficiat pctōꝝ.
Idem. ❡ Matrimonium per
vim contractū cohabitatiōe
ſpontanea conualeſcit. hoc
quotidie allegatur. Cap. xij.

Ad id quod ꝑ tuas lit=
teras intimaſti de quo
dam parrochiana tua. quam
ſuus vitricus cuidā theuto=
nico matrimoniali' copula=
uit. ❡ Taliter. r. ꝙ q̄ȝuis vi=
deciȝ annos habēs ab initio
inuita fuiſſet ei tradita ⁊ re=
nitens: tamen q: poſtmodū
per annū ⁊ dimidiū ſibi coha
bitans conſēſiſſe videtur ad
ipm̄ eſt cogenda redire. Nec
de cetero recipiendi ſunt te=
ſtes ſi quos memorata mulier
ad ꝓbandum ꝙ non cōſenſe=
rit in eūdem nominauerit: ꝓ=
ducēdos: cum mora tāti tpis

hmōi probationem excludit
Mandamus igitur vt ꝓpt
hoc non omittas quominus
vtrunqȝ compellas ad alteꝝ
maritali affectione tractan=
dum: niſi forte vellent ad reli
giones pariter conuolare: pe
nitētia eis iniuncta: pro eo ꝙ
ad alios ⁊ illicitos concubit⁹
vterqȝ tranſiuit. Innocē. iij.
fernati. epō. ❡ Sponſalia de
futuro etiam iurata ſoluunt
per ſc'da ſponſalia de p̄nti nō
aūt p ſc'da de futuro. C. xxij.

Sicut ex litterꝫ tue fra.
accepimus cū L. au. par
rochianus tuus. P. mulierē
seducturū in coniugem i ma
nus patris eiuſdē. P. iurātis
ꝙ eam ſibi traderet in vxorē:
propito firmauit iuramēto:
nec ꝑ virum ſteterit ſed per
mulierē poti⁹ quominus inter
eos m̄rimonialis ſolēnitas
ſit ſecuta: quattuor poſtmo=
dū vel quinqȝ annis elapſis/
idem L. E. mulierē per ver=
ba de p̄ſenti (vt eius conſan
guinei aſſerūt) deſponſauit:
et infra. ❡ Poſtulatiōi. t. t. r.
ꝙ ſi tibi conſtiterit ꝙ idē. L.
P. per verba de futuro. E. ve
ro deſponſauerit ꝑ verba de
preſenti: impoſita ei p̄nia com=
petēti: quia primā fidē irritā
fecit niſi forſan in iuramento
ſuo certū terminū infra quē
dictā. P. ducere in vxorē pre=
fixit: nec ꝑ eum ſtetit quin ad
ſtatutū terminū matrimoniū
cōſummauerit: matrimoniū
ſc'do loco contractū legitimū
iudices: ⁊ ad illud ſeruādum
compellas eūdem. ❡ ꝙ ſi for
te per verba de futuro ſpon=
ſalia cum vtraqȝ contraxit iu
ramentum primū ſicut licite
factum eſt ipm̄ ſeruare com=
pellas: de ſc'do ei p̄niam in=
iūctur⁹. ❡ ꝙ ſi de his non cō
ſtat ad plenū tādiu adhuc co
gnoſcas de cauſa donec ſup
his ſufficienter inſtruaris.
Idem arelatēſi epiſcopo.
❡ Mutus ⁊ ſurdus et oēs q
non ꝓhibētur m̄rimonium cō
trahere poſſūt. Capl'm. xxiij.

Cum apud ſedeȝ apoſto
licam. et infra. ❡ Sane
cōſuluiſti nos vtrum mut⁹ et
ſurdus alicui poſſint m̄rimo
niali' copulari: ❡ Ad quod
t. r. ꝙ cum prohibitorium ſit
edictum de m̄rimonio cōtra
hendo: vt quicūqȝ non prohi
betur per conſequētiam ad=
mittatur: ⁊ ſufficiat ad matri
moniuȝ ſolus conſenſus illo
rum de quorum quarūqȝ con
iunctiōibus agitur. ❡ Uide
tur ꝙ ſi talis velit contrahe=
re: ſibi non poſſit vel debeat
denegari. ❡ Cum quod ver=
bis non poteſt: ſignis valeat
declarare. Idem vercel. epi=
ſcopo. ❡ Impubes matrimo
nium contrahere non poteſt
Capitulum. xxiiij.

Dilectus filius .R. propoſuit ꝙ filiam ſuã cuidam mr̃imonialiter copulauit. ⁊ infra. ¶ Cum aũt eadẽ mulier cum ipſo viro qui continuo furore laborat morari non poſſit: ⁊ ppter alienationem furoris legitimus non potuerit interuenire conſenſ⁹ mãdamus q̃ten⁹ ſi rem noueris ita eſſe pfatas pſonas cures abinuicem ſeparare.

Idem brixienſi epiſcopo.

¶ Solo ꝯſenſu legitimo contrahitur mr̃imonium: ſed verba requiruntur quo ad probationem: ⁊ intellige vel alia ſigna equipollentia. h. d. ſcd'm intellectum quem tenet panor. Capi. xxv.

Tue frater. ⁊ infra. Poſtulaſti vtrum ex ſolis verbis ⁊ ex qb⁹ mr̃imoniũ ꝯtrahatur. ¶ Nos igitur iq. t. t. r. ꝙ mr̃imonium i veritate ꝯtrahitur p legitimum viri ⁊ mulieris conſenſum. ſed neceſſaria ſunt quantum ad eccleſiã verba conſenſum exprimẽtia d̃ preſenti. Nã ſurdi ⁊ muti poſſunt contrahere mr̃imonium p conſenſum mutuum ſine verbis, ⁊ pueri ante annos legitimos p verba ſola nõ ꝯtrahunt cũ itelligãt mĩme ꝯſẽtire. I d̃

¶ Si aliter contrahentium vtitur verbis dubijs animo decipiendi mulierem: et eam poſtmodum cognoſcit carnaliter iudicatur pro matrimonio in foro iudiciali: ſecus in penitentiali. h. d. ſcd'm verum ⁊ communẽ intellectũ. c. xxvi.

Tua nos duxit. f. conſulendos. ⁊ infra. Cõſequenter queſiuiſti cum quandam mulierem quidam aliter inducere nequiuiſſet vt ſibi cõmiſceretur carnaliter: niſi deſponſaſſet eandem nulla ſolemnitate adhibita vel alicuius pſentia dixit illi. te Johannes deſponſat cum ipſe Johãnes nõ vocaretur ſed finxit ſe vocari Johannem non credẽs eſſe ꝯiugium eo ꝙ ipſe non vocaretur hoc nomine nec haberet ppoſitum ꝯtrahendi ſed copulam tñ exequendi carnalem: vtrum inter pdictos ſit matrimonium celebratum cum mulier cõſenſerit in eundem: ⁊ ille diſſẽſerit ⁊ diſſentiat: nec aliud aliqd egerit q̃ ſuperius eſt expreſſum niſi ꝙ cognouerit eandẽ. ¶ Sup q̃. t. r. ꝙ cum prefatus vir predictam deſponſauerit mulierem in ppria pſona ⁊ ſub nomine alieno q̃ vocari tũc ſe finxit ⁊ inter eos ſit carnalis copula ſubſecuta: videtur forte p coniugio pſumendum niſi tu nobis expreſſe ſcripſiſſes ꝙ ille non ppoſuit nec conſenſit illã ducere in vxorẽ: qd̃ qualiter tibi ꝯſtiterit nõ videmus. ¶ Nos aũt qd iuris ſit reſcribẽtes dicimus ꝙ ſi res ita ſe habuerit, videlz ꝙ ille eaz nõ ppoſuit ducere in vxorẽ nec vnq̃ ꝯſenſit i pdictã pſonã: nõ dz ex illo facto ꝯiugiũ iudicari: cũ in eo nec ſubſtãtia ꝯiugalis ꝯtractus: nec forma ꝯtrahendi cõiugium valeat inueniri: qm̃ ex altera pte dolus ſolũmõ affuit: ⁊ defuit oĩno ꝯſenſ⁹ ſine q̃ cetera nequeunt fedus pficere coniugale.

Idem epiſcopo beluaceñ.

¶ Ad denunciationem vnius probi viri q̃ defert ꝯſanguinitatem ⁊ de fama vel ſcãdalo docet: impedit mr̃imonium ꝯtrahendum. Capitulum. xxvii.

Cum in tua dioceſi. ⁊ ifra. Sane q: ꝯtingit interdum ꝙ aliquibus volentib⁹ mr̃imoniũ ꝯtrahere: bannis (vt tuis verbis vtamur) i eccleſijs editis: ac nullo ꝯtradictore publice ꝯparẽte: lz fama priuatũ ipedimẽtũ deſerat parẽtele: cũ ex pte ꝯtrahẽtiũ iuramẽta maiorum de ſua propinquitate (vt ſuſpitionis tollatur materia) offerantur: qd tibi ſit faciendũ in caſibus hmõi queſiuiſti. ¶ Ad qd taliter rñ. ꝙ ſi pſona grauis cui fides ſit adhibenda tibi denunciet ꝙ hi q̃ ſunt mr̃imonio copulandi ſe ppinqtate cõtingãt: et de fama vel ſcandalo doceat: aut etiã p teſtem poſſis certificari de plano: non ſoluz debes iuramenta parentum ſponte oblata nõ recipe: verumetiam eos q̃ ſic ꝯtrahere nituntur: ſi moniti induci nequerint ꝯpellere a tali cõtractu deſiſtant: vel ꝯtra fama huiuſmodi ſcd'm tue diſcretionis arbitrium iuramenta exhibeant ppinquorũ. Alioquin ſi pſona denũcians nõ extiterit talis vt diximus et de fama vel de ſcandalo nõ poterit edocere ad deſiſtendũ monere poteris nõ compellere cõtrahentes.

Honorius tertius epo bergu.

¶ Mulier q̃ negat ſe in mr̃imonium cõſenſiſſe nõ creditur marito pbante cõtrarium: ſecus ſi pbat ſe conſenſiſſe per metum q̃ poteſt cadere in cõſtantem. Capitulum. xxviii.

Conſultationi tue breuiter reſpondem⁹. ꝙ mulieres que veniũt ad valuas eccleſie benedicende cũ ſpõſis ⁊ ibi reclamãtes affirmant ſe nũq̃ in eorum matrimonium conſenſiſſe audiri (ſponſis legitime probantibus cõtrarium) nõ oportet: cũ legitimis ⁊ idoneis teſtib⁹ non debeat illaꝝ ſimplex aſſertio preualere. ¶ Sane illis q̃ bñdictione accepta mox a ſponſis aufugiũt ante carnis copulam ſubſecutaz: aſſerentes ſe nunq̃ in illos veracit̃ conſenſiſſe ſed metu illato compulſas verba protuliſſe conſenſus: licet

animo diſſentirent nō ſtatim
eſt audientia denegāda ſʒ de
illato metu eſt cū diligētia in
q̄rendū: ⁊ ſi talis metus inue
niat illatus q̄ potuit cadere ī
cōſtantem virū erunt non im=
merito audiende. Gregor. ix.

¶ In matrimonijs et ſponſali
bus debet eſſe libertas: vnde
talis promiſſio pene nō obligat.
Capitulum vigeſimū nonum

Gemma mulier nobis ex
poſuit: q̄ cū T. filia eius
cū L. contraxit matrimoniuʒ
B. de alferio ea occaſione q̄
int P. filiū ſuuʒ ⁊ p̄dictā puel
lam infra ſeptennīū conſtitu
tos ſpōſalia contracta fuerāt
penam ſoluendā a pte q̄ cōtra
ueniret in ſtipulatiōe appo=
ſitaʒ ab ipa nititur extorq̄re.
¶ Cum itaqʒ libera mr̄imo
nia eſſe debeant ⁊ idō talis ſti
pulatio ꝓpter pene īterpoſi
tionem ſit merito improban
da. mandam⁹ q̄ten⁹ ſi ē ſt ita
eundē B. vt ab extorſiōe pre
dicte pene deſiſtat eccle. cen
ſu. cōpellas. Idem epo ceno.

¶ Sponſalia de futuro traſe
unt in mr̄imonium per carna
lem copulā ſubſecutā: ſed nō
ꝓmiſſa carnalis copule tm̄. h.
d. cū. c. ſi. infra eo. Capi. xxx.

Is qui fidem dedit M.
mulieri ſuper mr̄imo=
nio contrahendo: carnali co
pula ſubſecuta: et ſi i facie ec
cleſie ducat aliam et cogno=
ſcat. ¶ Ad primam redire te
netur: quia licʒ preſumptum
primum matrimonium videa
tur: contra preſumptionem ta
men huiuſmodi non eſt pro
batio admittenda. Et quod ſe
quitur q̄ neuteruʒ nec aliud
cenſetur matrimoniuʒ quod
de facto eſt poſtmodum ſub
ſecutum. Idem.

¶ Sponſalia de preſenti rati
ficantur per ſequens matri
monium etiam carnali copu
la conſummatum: ſed ſponſa
lia de futuro etiam iurata ſol
uūtur per ſecundā de preſ. c. iij.

Si inter virum et mulie
rem legitimus conſen
ſus interueniat de preſenti ita
q̄ vnus alterum mutuo con
ſenſu verbis cōſuetis expreſ
ſo recipiat: vtroqʒ dicente e
go te in meam accipio: ⁊ ego
te accipio in meum. vel alia
verba conſenſum exprimentia
de preſenti: ſiue ſit iuramen=
tum interpoſituʒ ſiue nō non
licet alteri ad alia vota tran
ſire. quod ſi fecerit: ſecunduʒ
matrimonium de facto con=
tractum (etiaʒ ſi ſit carnalis
copula ſubſecuta) ſeparari
debet: ⁊ primū in ſua firmita
te manere. ¶ Vel ſi inter ipos
acceſſit ī mr̄imō ꝓmiſſio de fu
turo vtroqʒ dicēte alteri ego
te recipiā ī meā ⁊ ego te ī meū
ſiue verba ſilia ſi ali⁹ mulierē il
lā ꝑ verba d̄ p̄nti deſpōſauerit.

et ſi inter ipaʒ ⁊ primū iuramē
tum interuenerit (ſicut dixi=
mus) de futuro: hm̄oi deſpō
ſationis intuitu ſecundū ma
trimonium non poterit ſepa
rari. ſed eis eſt de violatione
fidei penitentia iniungenda.
Idem. ¶ Alius ad copulaʒ
non facit ſponſalia de futuro
tranſire i matrimoniū. c. xxxij.

Adoleſcens qui deſpō
ſatā ſibi per verba de
futuro: licʒ ſepe niſus fuerit:
carnaliter nō cognoſcens: cū
alia poſtmodū per verba de
preſenti contraxit: nō primā:
cū qua nec fuit verum ma
trimonium ex forma contra=
ctus. nec preſumptū cum co
natus non habuiſſet effectū:
ſed ſcd̄am debet habere vxo
rem. ¶ De deſponſatiōe impu
berum. Honorius euſebio
epiſcopo. ¶ Pater pro filio
impubere ſponſalia contra=
hit ꝓ pubere vero nō niſi cō
ſentiat. Capitulum primū.

Dnos requiſiuit fra=
ternitas de filio adul=
to: quem pater matrimoniuʒ
vult contrahere ſi ſine volun
tate adulti filij facere pōt:
Ad quod dicimus: ſi aliquo
modo non cōſentit filius fie
ri non poſſe. ¶ Poteſt autē
filium nōdum adultum volū
tas cuius diſcerni nō poteſt
cui vult matrimonio tra=
dere. ¶ Et poſtq̄ʒ filius pue
nerit ad perfectam etatē oſ
no debet hoc adimplere. Ni
cola⁹ papa. ¶ Impuberes
ambo vel alter niſi pro bono
pacis cōiūgi nō debent. C. ij.

Bi non eſt cōſenſus: e
infra. ¶ Diſtricti⁹ in=
hibem⁹ ne aliqui quoꝝ vter=
qʒ vel alter ad etatem: legib⁹
vel canonibus determinataʒ
non peruenerit: coniūgantur
¶ Niſi forte aliqua vrgētiſſi=
ma neceſſitate interueniente
¶ Vtpote ꝓ bono pacis ta=
lis cōiūctio toleretur. Iſido
rus. ¶ Puberes ſunt quo ad
matrimoniū qui ex habitu cor
poris concipere et generare
poſſunt. Capitulum tertiū.

Puberes a pube ſūt vo
cati. i. a pudēda corpo
ris nūcupati: q̄ hec loca pri=
mo lanuginē ducunt. ¶ Qui
dā tñ ex annis pubertatē exi
ſtimāt. i. eum eſſe puberē qui
xiiij. annos ipleuerit q̄uis
tardiſſime pubeſcat. ¶ Cer=
tū aūt eſt eū puberē eſſe q̄ ex
habitu corporis pubertateʒ
oſtendit et generare iam po
teſt. ¶ Et puerpere ſunt que
in annis puerilibus pariunt
Alexander tertius herfor=
denſi epiſcopo.

¶ Ex ſponſalibus cōtractis
cum minore ſeptennio non
oritur impedimentū publice
honeſtatis: ſecus ſi cuʒ maio=
re vel minore cōſenſerit poſt

ſeptennis: ⁊ affinitas ſeq̃ns
diſſoluit ſpõſalia precedētia
de futuro. Capitulum. iiij.

LItteras tue fraterni=
tatis accepim⁹ ex qua=
rum tenore perpendimus ꝙ
cum q̃dam eſſz ꝑfecte etatis
quãdam puellã in cunabulis
deſpõſauit: ꝓcedente ꝑo t ꝑe
mr̃em puelle cognouit: ⁊ eaꝫ
in vxorē accepit. ⁊ ĩfra. ¶ Cõ
ſul. t. t. r. ꝙ ſi prefatus vir ma
trez puelle anteq̃ꝫ ſeptimum
annũ compleſſet ĩ vxorem ac
cepit: mr̃imoniũ nõ diſſoluas
cum deſpõſatiões hmõi nul
le ſunt que ĩ cunabulis fiunt
Uerum ſi poſtq̃ꝫ puella ſepti
mũ annũ compleuit ꝑdictus
vir matrē eius accepit vxorē
cum ſponſalia extũc placere
conſueuerint ĩter eos ſñiam
diuortij nõ differas ꝓmulga
re: nec ipꝫ filiã ſeu matrē ha
bere ꝑmittas. I. dē eborac. ar
chiepo. ¶ Spõſalia nulla ex
defectu ꝯſenſus nõ creãt pu
blice honeſtatis iuſticiã ſpõ
ſalia vero aliqua ſic: lꝫ legiti=
mo mõ fuerit diſſoluta. C. v.

ACceſſit ad pñtiam no
ſtrã: ⁊ infra. F. t. mãda
mus quatenus ſi tibi cõſtite
rit ꝙ puella nõ eſſet ſepten=
nis qñ. Su. deſponſata fuit:
et poſtea ĩ eum nõ ꝯſenſerit:
et ꝙ idē. Su. ab hmõi deſpõ
ſatione ꝑ te fuerit abſolut⁹:
mr̃imonium ĩter eundē Su.
et matrē puelle celebratũ ꝑ=
cipias iuiolabiliter obſeruã
ri: ⁊ eorũꝫ ꝓlem denũcies eſſe
legitimã: q: deſponſationes ⁊
mr̃imonia ante ſeptez annos
fieri non pñt: ſi cõſenſus po=
ſtea nõ accedit. ¶ Sane ſi ſp
ſata puella ante deſpõſatio=
nem ſeptimũ annũ compleue
rat: lꝫ predictus vir a deſpõ=
ſatione ipſius puelle ipo iure
fuerit abſolutus: cum ea ſeu
conſentire noluerit: ĩhoneſtũ
tamē videtur vt matrez habeat
cui⁹ filia fuit ſibi deſpõſata.
I. dē norwicen. epo. ¶ Si ĩpu
bes deſpõſata ⁊ traducta pe
tit licẽtiam pubes facta alte
ri nubēdi: nõ auditur ſi viri iu
rat ſe eã cognouiſſe: nec audi
tur nõdũ pubes ſed ſi ꝓxia
pubertati probet cognita. Et
ex ſponſalibus contractis cuꝫ
impubere maiore ſeptenio
oritur publice honeſtas. c. vj.

COntinebatur in lrĩs ta
is ꝙ cum quedã puella
infra nubiles annos cuidam
in vxorem tradita fuerit ⁊ ab
ipo traducta: hec ad nubiles
annos peruenies alij nubēdi
licentiam poſtulauit: aſſerēs
ſe in eũdem nullatenus con=
ſenſiſſe. ⁊ infra. ¶ Conſulta=
tioni tue taliter reſpondem⁹
ꝙ cum in decretis habeatur
expreſſum ꝙ ſi vir dixerit ꝙ
vxorem ſuam cognouerit et
mulier negauerit: viri ſtandũ

eſt veritati prefato viro q̃ di=
cit ſe mulierem ipſam cogno
uiſſe fides eſt adhibenda: ſi
id firmauerit iuramento. Si
autē fuerit etati ꝓxima vt in
xj. vel circa. xij. annũ et cũ ſuo
aſſenſu deſponſata ⁊ cognita
ab eodē viro ſeparari nõ de=
bet: preſertim cum parentes
eius ipſam fuiſſe etatis legi/
time faterētur. Si vero puel
la infra nubiles annos alicui
deſponſata fuerit: non licꝫ ali
cui de cõſanguinitate ipſius
cui deſponſata fuerit eam du
cere in vxorem: nec fas eſt ei=
dem ſponſo de conſanguini=
tate ſponſe ſibi aliquã copu=
lare. Idem barthomeñ. epi=
ſcopo. ¶ Si maiores ſepten
nio cõtrahunt ſponſalia neu
ter ante pubertatem reſilire
poteſt hoc primo. ¶ Ille qui
primo fit pubes alterũ expe
ctabit hoc ſecundo. Quod ſi
tempore contractus alter erat
pubes: nõ ille ſed alter facto
pubes reſilire põt hoc ter=
tio. Capitulum ſeptimum.

DE illis qui infra annos
aptos matrimonijs ſpõ
ſalia contrahunt: ſiue vterqꝫ
ſiue alter reclamet anteq̃ꝫ ad
annos mr̃imonijs aptos ꝑue
nerint: et poſtulent ſeparari:
non ſunt vllatenus audiendi.
¶ Si vero alteruter iſtorum
ad annos pubertatis perue
nerit: ĩfra eoſdē annos altero
exiſtente cum ſpõſalia cõtra
huntur: ſi is qui minoris eta
tis eſt cum ad annos illos ꝑ=
uenerit reclamauerit: nec in
alterum voluerit cõſentire iu
dicio eccleſie poterũt abinui
cem ſeparari. ¶ Mulier aũt
que poſtq̃ꝫ annos nubiles at
tingit: ei qui nõduꝫ ad annos
aptos matrimonijs venerat
nupſit: cum ĩ eum ſemel con=
ſenſerit: amplius nõ poterit
diſſentire: niſi ipſe cui nupſit
poſtq̃ꝫ ad legitimã etatē per
uenerit: ĩ eam ſuum negaue=
rit preſtare conſenſum. I. dē.
¶ Impuberes ſponſalia cõ
trahentes ante pubertatem
ſeparari nõ debēt: ſꝫ poſt pu
bertatem poſſunt / ſi cõtradi
cunt ſponſalibus: niſi copula
carnalis interuenerit. Ca. viij.

PRobꝫ tua diſcretio re
quiſiuit vtrũ his q̃ in=
fra annos nubiles mr̃imonij
nomine cõiunguntur vel eoꝝ
alteri: ãteq̃ꝫ ad annos aptos
matrimonio ꝑueniant liceat
a matrimonio tali diſcedere.
¶ Ad quod reſpondemus ꝙ
pro eo qđ ante nubiles ãnos
coniugalem cõſenſum nõ ha
bent vſqꝫ ad legitimã etatem
expectare tenētur ⁊ tunc aut
confirmetur matrimonium:
aut (ſi ſimul eſſe noluerit) ſe
parentur: niſi carnis cõmix=
tio ante interuenerit cũ inter
dum illa tempus anticipare

ſoleat pubertatis. Idem ge
nueñ. archiepiſcopo.

¶ Minores apti ad matrimo
nium ex contractu matrimo
nij obligantur niſi violentia
intercedat. Capitulũ nonuȝ.

De illis qui i minori eta
te deſponſantur. ⁊ ifra.
¶ Reſpõdemus q̃ ſi ita fue
rint etati proximi q̃ potuerit
copula carnali coniungi: mi-
noris etatis intuitu ſeparari
non debent: ſi vnus in aliuȝ vi
ſus fuerit conſenſiſſe: cum in
eis etatem ſuppleuiſſe mali
cia videtur: ſed cuiuſcũqȝ ſint
etatis ſe poſſunt per illatam
violentiaȝ excuſare: niſi poſt
violentiam conſenſus acce-
dat. Urbanus. iij. ceno. epiſco.

¶ Contractus ante puberta
tem etiam cum nilu carnalis
copule non facit matrimoni
um. Capitulum decimum.

Atteſtationes ſup cau
ſa matrimonij que in-
ter H. iuuenem ⁊ G. mulierẽ
vertitur accepimus: ⁊ ipſis i
ſpectis nobis innotuit q̃ pre
dictus iuuenis nondum duo
decimum annuȝ attigerat cũ
prefatam G. accepit vxorem
licet niſus fuiſſet (ſicut vter
qȝ confeſſus eſt) ipſam cor-
rumpere: mulier tamen cre-
dit ſe virginem euaſiſſe verũ
ipſe anteq̃ȝ ad annum. xiiij. p
ueniſſet a memorata muliere
receſſit: quẽ cũ. xvij. ãnos ha
beat eadeȝ p viro ſibi vẽdica
re ↄtendit. ⁊ infr. ¶ Conſul. t.
t. r. q̃ ſi mulier per idõeos te
ſtes pbare nequerit: q̃ poſt
xiiij. annũ etatis ſue vel circa
fineȝ. xiiij. anni pdictus iuue
nis ↄſenſiſſȝ in eã ab ipſo iu-
ramẽto recepto q̃ poſtq̃ȝ ad
legitimaȝ etatẽ puenit / ipſaȝ
hr̃e non cõſenſit i vxorem ab
impetitiõe mulieris eum po
tes ⁊ debes abſoluere: ⁊ ad a
lia vota vtriqȝ dare licentiaȝ
trãſeũdi. Idẽ piſano archie.

¶ Si maior inuitus contrahit
ſponſalia cum minore: non te
net ipſuȝ expectare donec ve
niat ad etatẽ adultam. Ca. xi.

Ex litteris. t. fra. accepi-
mus q̃ puella quedã an
no. xij. iurata fuit et deſpõſa
ta cuidam puero. ix. vel. x. an
noꝝ: ⁊ tpe pcedẽte de volũta
te parentuȝ potius q̃ȝ de ſua
(ſicut aſſerit) ad domum pa
triſ pueri adducta: vbi nolẽs
et inuita minis parentũ ipſi
ſa moram fecit p annũ ⁊ ãpli
us: ⁊ tandẽ inde recedens ad
domum propriaȝ eſt regreſſa
et infra. ¶ Cum autem dict'
puer nondum ad. xiiij. annuȝ
peruenerit: nec ad candẽ car
naliter acceſſuȝ habuit. Diſ.
t. t. r. q̃ ſi puella commonita
vt donec compleat ideȝ puer
annum. xiiij. expectet: non du
xerit expectandum ei ſecun-
duȝ ea que propoſita ſunt ac

cipiendi alium virum liberaȝ
tribuas facultatem.
Alexander tertius.

¶ Sponſalia contracta cum
minore ſeptennio per coha
bitationem mutuam poſt ſe
ptennium conualeſcunt ⁊ in
ducunt publice honeſtatis iu
ſticiam: ſoluuntur tamẽ per
matrimoniuȝ de pñti. Ca. xij.

Duo pueri Guillelmus
et guillelma matrimoni
aliter ſunt ↄiuncti: puero. vj.
puella vero. vij. annum agen
te q̃ ſimul p tres annos man
ſerunt. tunc pater puelle ſub
trahens eam ſponſo ipſaȝ al
teri M. nomine copulauit cũ
quo per. vij. ãnos quiete per
manſit. ipſe vero tunc reliquit
eandem: quia credebat eã ali
um virum habere. Gui. f. cui
prius fuerat deſponſata. Gui
lo autem ſponſus ad annos
diſcretionis perueniens a p̃
deceſ. tuo cõtrahendi cũ alia
licentiam ipetrauit. qui quã
dam nomine S. conſobrinaȝ
prioris ī vxorem accepit ⁊ cũ
ea per aliquod tempus exi-
ſtens eã (vt ipſe fatetur) car
naliter nõ cognouit: licet illa
ſe ab eo cognitam aſſereret.
cum autem pater memorate
Gu. eã vidiſſet a ſcdo viro re
lictam prenominatum Guil.
cui prius eam deſpõſauerat
compulit: vt S. neptem ſu-
am omnino dimitteret et ad
Gu. ſuam deſponſatam redi
ret. qui poſtmodum p bienni
um cohabitauit eidẽ. ¶ Qr
igitur quid tibi faciẽdum ſit
poſtulas edoceri: bre. r. q̃ im
pediente puerili etate matri
mõium inter Gu. ⁊ Gu. nõ fu
it. ⁊ licet idem poſtq̃ȝ illa nu
pſit alij potuerit aliam ducẽ
in vxorem: tamẽ quia dictam
S. duxit cõſobrinaȝ mulieris
eiuſdem: ſiue eã cognouerit
ſiue nõ: non debȝ rñ cuȝ eadẽ
S. ppter publice honeſtatis
iuſticiã remanere. nec ad pri
mam habere regreſſuȝ: quia
alteri fuit legitime copulata
⁊ infra. Cuȝ vero vir caput ſit
mulieris ⁊ S. dicat ſe non co
gnouiſſe prius S. ſupradictã
aliam ſi voluerit poterit du-
cere in vxorẽ: ⁊ S. viro legiti
mo copulari. poſt ſeparatio
nem vero prouitando popu-
li ſcandalo vtriqȝ ad tempus
eſt penitentia iniũgenda. Si
vero legitime cõſtaret ipſaȝ
S. ab eo ſiue poſt ſiue antea
cognitam extitiſſe: neutri vi
uente altero dabitur licẽtia
contrahendi Remanebit er-
go Guillelma cum M. impo
ſita ipſi M. ad tempus peni
tẽtia competenti qui pro ſua
opiniõe ſola Guillelmaȝ (iu
dicio eccleſie non requiſito)
dimiſit. Inno. iij. c ⁊ . p. quon
dam filijs malebrance.

¶ Deſponſari non põt matrimo

niſi qđ nō eſt. vt ſi cū mioꝛi ſe
ptēnio ſic ↄtractū: denuncia
ri tñ ꝑ ipedimētū ne contra
hatur ipoſterius. c. xiij.

Ad diſſoluenduz qđ fa=
ctum fuerat inter. J. ⁊ S. et i
fra Accuſatiōe p puella ſug
conſanguinitate ꝓpoſita: pꝛe
fatus. J. mltas exceptiones
ꝓpoſuit. p q̃s nitebatur vos
ab accuſatione multiplr re=
mouere. et infra. ¶ Interlo=
quēdo ꝓnunciauimus inter
iuuenē et puellam nec matri
monium nec ſponſalia fuiſſe
contracta: cū cōſtet puellam
nondū ad ſeptēniū ꝑueniſſe.
Quocirca nec accuſatio locū
habebat: cuz non eſſet quod
poſſet legitime accuſari. De
nūciari tñ poterat conſangui
nitas vt interdiceretur mrī=
monium contrahendum. Ad
denunciationem ergo legitie
pꝛobandam terminū aſſigna
mus saluis exceptionib9 nō
ſolum ꝓpoſitis ſed etiaz pꝛo
ponendis. ¶ Ne ꝟo q̃cq̃z in
puellā iteri attētetur aucto.
apo. interdicimus ne in nego
cio de nouo pꝛocedatur vlte
rius: donec vel a denunciati
one ceſſetur: vel ea pꝛobata
oꝛdine iudiciario ꝓcedaẗ q ſi
ↄtra interdictum nrm̄ in pꝛe
iudiciū ipi9 aliqđ fuerit attē
tatū: id irritū eē decernim9 ⁊
viribꝰ oīno carere. X. de epo
abbateñ. ¶ Si qs ꝑ ꝟba de
pꝛeſenti cōtraxit cum ipuri
re ī qua etatē malicia nō ſup
plet itelligitur nō mrīmoniū
ſꝫ ſpōſalia cōtraxiſſe: etiaz ſi
ſubarratio inceſſerit. c. xiiij.

Veo obis exhibite lr̄e
cōtinebant: q quidam
filiam ſuā circiter. xij. annos
hñtem cuidā nobili deſpōſa=
uit q ſubarrauit eandem cō
ſenſu mutuo accedēte. ⁊ ifra.
¶ Quia vero nobis conſtare
non potuit cuius etatis eſſet
puella: cum eidē viro extitit
deſpōſata cum dicaẗ: q circi
ter. xij. annos habebat: vtrū
ne pꝛudētia tunc i illa ſuppli
ret etatem: reſpōdemus q ſi
puella nubilis nō erat etatis
cum ſepefactus vir deſpōſa
uit eandē: ⁊ etatem in ea pꝛu
dentia non ſupplebat: pꝛocul
dubio inter eos nō coniugiū
ſed ſponſalia contracta fue=
runt: quāuis ab ipſo viro ea=
dem fuerit ſubarrata. ¶ De
clandeſtina deſponſatione.

Ex concil. arelatē. ¶ Clādi
deſtino mrīmonio nō ꝑſumi=
tur ſed illud allegāti incūbit
onus ꝓbandi. Capitulum. i.

Si quis clam de
ſpōſauerit ali=
quam ⁊ mulier
vl̄ vir negat hu
iuſmodi deſpō
ſationē. ¶ Ille
ro incumbit ꝓbatio. Alexan
der. iij. beluaceñ. epiſcopo.

Cum mrīmoniuz clandeſti
ne contraxerint altero negā
te vel vtroq3 / non appente le
gitima exiñ ꝓbatione: ſimul
cohabitare ab eccl̄ia non cō
pelluntur. ⁊ ſi id publicare
voluerint in conſpectu eccle
ſie illud cōpꝛobabiẗ niſi ra
tionabilis cā ſubſit q̄ impedi
at, q̄ minus fiere inherendo. c. ij.

Quod nobis. ⁊ infra. Si
matrimonia ita occul
te cōtrahunt q exinde legi=
tima ꝓbatio nō appareat hi
qui ea cōtrahunt ab eccleſia
non ſunt aliq̃tenus compellē
di. ¶ Uerum ſi ꝑſone contra
hentium hec voluerint publi
care (niſi rationabilis cā ꝑ=
pediat) ab eccleſia recipien=
da ſunt: ⁊ compꝛobanda / tan
q̄ a pꝛincipio in eccl̄ie cōſpe
ctu ↄtracta. I. n. iij. i ↄci. gña.
Cum mrīmonia ſunt con=
trahenda: debēt per pꝛeſbite
ros in eccleſia edicta pꝛopo
ni aſſignato termio ifra quē
qui voluerit impedire impe
dimentum opponat. ⁊ ſi pꝛo=
babilis coniectura fuerit de
impedimento: interdicaẗ ma
trimoniū donec ꝟ hoc cogno
ſcat hoc pꝛimo vſq3. ad. ſ. ſi=
quis. Capitulum tertiuz.

Cum inhibitio copule ↄ
iugalis ſit in vltimis tri
bus gradibꝰ reuocata eaz i a
liis volumꝰ diſtricte ſuari. Ań
ꝓdeceſſoꝝ nr̄oꝝ veſtigiis inhe
rendo clādeſtia ↄiugia penit=
tus ihibem9 ꝓhibētes et ne
qs ſacerdos talibus itereſſe
ꝑſumat. Quare ſpāles q̄run=
dā locoꝝ ↄſuetudinē ad alia
generaliter ꝓroganda ſtatui
mus: vt cū mrīmonia fuerint
contrahenda: i eccl̄iis ꝑ pꝛbi
teros publice ꝓponaẗ. com
petenti termino ꝑfinito vt in
fra illum qui voluerit ⁊ value
rit legitimuz impedimentuz
opponat ⁊ ipi pbr̄i nichilomi
nus inueſtigēt vtꝝ aliquod i
pedimentū obſiſtat. Cum au
tem appuerit ꝓbabilis cōie
ctura contra copl̄az cōtrahē
dā: ↄtract9 iſdicatur expſſe /
donec qđ fieri debeat ſup eo
māifeſtiſ ↄſtiťit documentis.
¶ Si i gradu pꝛohibito ma
trimonium clandeſtine vel ↄ
tra interdictum de quo. s. cō
tractum fuerit etiā per igno
rantiam de impedimento: nati
ex illo matrimonio ſunt ille=
gitimi. idē eſt ſi ambo parē
tes ſciunt ipedimētum mrī=
monij ⁊ i ↄſpectu eccl̄ie ↄtra=
hāt. h. d. vſq3 ad. ſ. ſane. A. ſi.
¶ Si quis vero hmōi clāde
ſtina vel interdicta cōiugia i
ire pꝛeſumpſerit in gradu ꝓ
hibito etiā ignoꝛāẗ: ſoboles
de tali cōiunctione ſuſcepta
ꝓrſus illegitima cenſeaẗ: de
parētū ignoꝛātia nullū hitu=
ra ſubſidiū: cū illi talir ↄtra=
hēdo nō exptes ſciētie vl̄ ſal

tē affectatores ignoiātie vi=
deātur. Pari mō ples illegiti
ma cēſeat: ſi ābo parētes ipe
dimentū ſcientes legitimū p̄
ter oē interdictū etiā i ↄſpectu
eccl'ie ↄtrahere p̄ſumpſerūt.
¶ Sacerdos q̄ cōtēpſerit p=
hibere ↄiūctiōes iſtas: z
alis clericus etiā regularis q̄ in
terfuit p triēniū a bñficio ſu
ſpendunt. et ſi culpa exegerit
etiā grauius puniunt. ipi cōtra
hentes pro hoc .c. etiā alias
licite puniēdi ſūt/ z idē i caſū
mōſe deuūciādus h.o. vſq3
ad .ſ. ab. ¶ Sane ſi prochia
lis ſacerdos tales coniūctio
nes phibere ↄtempſerit: aut
quilz etiā reglaris q̄ eis p̄e=
ſumpſerit intereſſe: p triēniū
ab officio ſuſpēdat grauiꝰ pu
niendꝰ ſi culpe q̄litas poſtula
uerit. Sz his q̄ taliter p̄ſūpſe
rint etiā i gradu ↄceſſo copu
lari: ↄdigna pnīa inīūgat. Si
q̄s aūt ad īpediēdā legitimā
copulā malicioſe īpedimētū
obiecerit: canonicā non effu=
giet vltionē. ¶ De ſpōſa duo
rū. R. u. de fide pactiōis z cō
ſenſus. ¶ Cōtrahēs ſucceſſi
ue p verba de p̄ñti cū duabus
tenet adherere p̄ie. Si autē
p̄io cōtraxit p verba de futu
ro z ſcđo p verba de p̄ſenti ad=
herebit ſcđe. c. ſ.

Duobus modis di
cit̄ fides: pactio=
nis z conſenſus.

¶ Si aliq̄s alicui mulieri fi=
dem fecerit pactiōis: non dz
aliā ducere ſi aliā duxerit: pe
nitētiā dz agere de fide mēti
ta: maneat tñ cum illa quā du
xit. Nō eñ reſcidi tñ dz ſacra
mentū. Si aūt fecerit fidē cō
ſenſus: non lz ei aliā ducere.
ſi autē duxerit: dimittet ipā
et adherebit priori. ¶ Eſt au
tem fides pactionis: q̄n aliquis
pmittit alicui fidē q̄ eam du
cet ſi pmiſerit eum rem ſecū
habere: vel etiā pro cōſenſu.
¶ Fides autē conſenſus eſt
quādo nō aſtrigit manū: cor
de tñ et oīe cōſentit ducere z
mutuo ſe cōcedunt vnus alij
et mutuo ſe ſuſcipiunt. Ex
brocardo libro. xxx. ¶ Ho=
minem illius q̄ alterius ſpon
ſam de p̄ñti ſibi accepit i vxo
rem nec vnq̄3 in vxorē eā h̄re
poterit hoc dicit iuxta ipam .c.

A Ccepiſti illā in vxorē z
tibi quā alter ſibi de=
ſponſatā habuerat: dimitte
illā: q̄ nūq̄3 p̄t tibi fieri legiti
ma: z .xl. dies in pane et aqua
(quod carenā vocāt) cū .vij. ſe
quentibus annis penitēas.
Alexā. iij. ſalerni. archiepō.
¶ Sponſalia de p̄ñti nō ſol=
uunt p ſcđas mr̄imoniū etiā
carnali copla cōſūmatū. c. iij.

L Icet preter ſolitum et
infra. Conſul. tit. q̄
ſi inter virum z mulierē legi=
timus conſenſus interueniat

de preſenti: ita q̄dem q̄ vnus
alterū in ſuo mutuo cōſenſu
verbis ↄſuetis expreſſe reci=
piat/ vtroq3 dicēte. Ego te ac
cipio in meā: z ego te accipio
in meū: ſiue ſit iuramētum in
terpoſitū ſiue non: non lz mu
lieri alij nubē. ¶ Et ſi nupſe=
rit (etiā ſi carnalis copula ſit
ſecuta) ab eo ſeparari debz:
z vt ad p̄imū redeat eccleſia
ſtica diſtrictione compelli.
¶ Quāuis aliter a q̄buſdā
predeceſſores noſtris ſit ali=
quando iudicatū. Idem ge=
nuen. archiepō. ¶ Et qui ap=
pellat i cauſa mr̄imoniali in=
terdici debet ne aliud matri
moniū cōtrahat lite pendē=
te: et ſi contraxerit: debet ſe=
parari. Capitulum quartum

T Ua. ſ. t. nos ↄſu. et īfra.
De his vero q̄ corā te
ſup deſpōſatione facta p cō
ſenſum mutuū de preſenti cō
trouerſiā mouent: et appella
tione pēdente quā ante ſniaz
vel cognitionem cauſe ad ſe.
ap. iterponūt: accipiūt alias
i vxores. ¶ Hoc arbitramur
agendū vt ſi āmodo i tali ca=
ſu duxerit appellādū: eis in
eccleſia publice iterdicas ne
ante deciſionē cauſe aliꝰ cō=
trahāt mr̄imoniū. ¶ Et ſi cō
tra interdictū eccl'ie publice
factū venire p̄ſumpſerit mr̄i=
moniū tā p̄ſūptuoſe ↄtractū
poterꝭ irritare. Innocē. mu

tinen. epō. ¶ Qui duas p ver
ba de p̄ñti deſpōſat/ p̄imam
deſponſatā habebit in vxorē:
etiā ſi p̄ius ſcđam cognoue
rit nec valet cōtraria cōſue=
tudo: z hoc vltimum addit ad
ca. licet ſupra eodē. Capi. v.

T Uas dudū. z infra. De
cōſuetudīe q̄ diu i mu=
tinen. obtinuit ciuitate: vtrū
ſi q̄s iuraret aliquā ducturū:
et citra carnis copulā deſpō
ſaſſet: ſi ↄſeq̄nter deſpōſaſſet
aliā/ z ēt cognouiſſet p̄io co
gnita adiudicaret viro: nō q̄
p̄iꝰ extitit deſpōſata. et īfra.
¶ Ne ꝓo turpis ſit ps q̄ ſuo
nō ↄgruit vniuerſo: z eccleſia
mutinen. tenere dēat h̄ūliꝰ z
ſeruare qꝺ btī petri ſedes et
ſuā metropoli ſeq̄ viderit et
docere. in mr̄imonijs de cetero
ↄtrahēdis/ illꝺ te volumꝰ ob
ſeruare: vt poſtq̄3 īter legiti
mas pſonas cōſenſꝰ legitimꝰ
interuenerit de p̄ñti: q̄ ſufficit ī
talibꝰ iuxta canōicas ſanctio
nes: z ſi ſolꝰ defuerit cetera etiā
cū ipo coitu celebrata fruſtrā
tur: ſi pſone iūcte legitime cū
alijs poſtea ꝺ facto ↄtrahāt:
qꝺ p̄iꝰ de iure factū fuerat
nō poterit irritari. ¶ De cō
ditiōibꝰ appoſitis i deſpōſa=
tiōe vel i alijs ↄtractibꝰ. Ex
cōcil. aphrica. ¶ Defectꝰ tur
pis ↄditiōis in cōtractu mr̄i
monij appoſite nō viciat mr̄i
moniū ſed viciatur. Capitm. ſ.

Quicunqz ſub conditionis noĩe aliquã deſpõſauerit: ⁊ eam relinquere voluerit. ¶ Diſcimus ꝙ frãgatur conditio ⁊ deſpõſatio irrefragabiliter teneatur. Grego. epõ ſpoleta. ¶ Seruus manumiſſus ea conditione vt fiat monachus ſi a monaſterio ſeruus recedat in ſeruitutẽ reuocatur: ſi hoc acceptato monachus factus ſit manumittentis voluntatem cogitur obſeruare. Capitulũ .ij.

Cum ſit ꝓpriũ. ⁊ infra. P. pbr̃ conqueſtus eſt diaconũ quẽdã manumiſiſſe duo mãcipia ſub hac conditione vt monachi fierẽt ⁊ in eo monaſterio vbi ipſe fuerat ꝑmanerẽt adijciẽs vt ſi quis contrafaceret ſeruituti iterum ſubderetur: atqz vnũ ex his (hac conditiõe deſpecta) monaſteriũ deſeruiſſe ⁊ ſe inter clericos ſociaſſe. ¶ Tu ergo ſi ita eſſe reppereris: ſic te exhibe vt nec illi monaſteriũ deſerẽdi ſit facultas: ⁊ manumittẽtis volũtas nõ valeat preteriri. Alexan. iij. panor. archiepõ. ¶ Qui iurauit aliquã in vxorẽ accipere ſi centũ ſibi donauerit: centũ non datis recipere non tenet̃ niſi poſtea pure conſenſerit vel eam cognouerit. Capitulũ .iij.

De illis. ⁊ infra. Si vero aliquis ſub hmõi verbis iuramentũ alicui mulieri pſtiterit: ego te in vxorẽ accipiã ſi tm̃ michi donaueris. ¶ Reus ꝑiurij non habebitur ſi eã nolẽtẽ ſibi ſoluere qđ ſibi dari petijt non accepit in vxorem: niſi conſenſus de pñti/aut carnalis ſit inter eos commixtio ſubſecuta. Idẽ. ¶ Res donata eccleſie ſub modo ſtatim eſt eccleſie: nec reuocatur modo non ſeruato niſi hoc in contractu ſit expreſſum. h. d. ſcdm verum intellectũ. Et eſt textus multum notabilis ⁊ valde allegabilis. Ab. ſic. Capitulũ quartũ.

Uerũ cum alicui eccleſie poſſeſſio qlibet interpoſita conditione donatur: a donatore donum poſtea reuocari nõ poteſt. ¶ Niſi forte tali ſit cõditione collatũ: ꝙ ea ceſſante debeat reuocari. Urbanus. iij. ¶ Contrahẽs matrimoniũ ſub conditione non ꝓbata non cõpellit̃ matrimoniũ conſummare ante conditionis euentum. Capitulum quintũ.

Super eo vero quod poſtulaſti: vtrum ille qui in quãdam mulierẽ conſenſit ſi pater eius ſuum preſtaret aſſenſum: ſit ad cõſummãdũ matrimoniũ compellendus. ¶ Reſpõdemus ꝙ cũ conſenſus liber dici non poſſit qui alieno arbitrio reſeruat̃: ac conditionẽ ipſam canonica nõ improbent inſtituta: niſi voluntas pr̃is poſtmodum intercedat: nequaqz cogẽdus eſt ad

matrimoniũ contrahẽdum. ¶ Nam licet alexander papa ſenſerit ꝙ ſponſalia interpoſita conditione contracta: ipſa nõ impleta ſi conſenſus de pñti intercedat: vel carnalis copula ſubſequat̃ diſſolui nõ debẽt: ſed firmiter obſeruari nequaqz eſt nr̃e diffinitioni aduerſuz: cũ hmõi cõſenſus non ſit de pñti habẽdus: licz ꝑ verba de pñti euidẽtius exprimat̃: qui in alieno arbitrio nõ habito ſed habẽdo conſiſtit. Inno. iij. maſican. epõ. ¶ Cum ſub honeſta conditione ſponſalia cõtrahitur an cõditionis euentũ deſpõſatã cognoſcẽs a conditiõe recedit. Ca. vi.

Per tuas lr̃as intimaſti ꝙ cum quedaz mulier. ꝑ noĩe. N. poſtularet in viruz: aſſerẽs inter ſe mutuũ de pñti cõſenſum interueniſſe: ⁊ carnalem copulã acceſſiſſe: vir ipſe conſenſu cõtracta ſponſalia ⁊ carnis copulã non negaret/ aſſerebat tamẽ ſe illam in vxorez ducere nõ teneri q2 ſponſalia inter ipſos ſub hac fuerũt cõditione cõtracta ſi pr̃ eius et patruus ſponſalibus cõſentirent: ſed ipſi quãcito nouerũt: ⁊ ſponſo cõtradixerũt ⁊ ſpõſe. Uerũ mulier replicabat ꝙ licz fides pſtita fuerit ab vtroqz ſub conditione pſcripta: non tamẽ ſibi fuerat a pr̃e viri vel patruo aliquã cõtradictũ ⁊ añ tps contradictiõis expreſſum a teſtib9 ⁊ poſt/dicebat inter ſe carnalẽ copulam acceſſiſſe et infra. ¶ Conſul. t. t. r. ꝙ cũ liquido cõſtet: ꝙ poſt cõtracta ſpõſalia carnalis eſt inter eos copula ſubſecuta: pro matrimonio eſt pſumẽdum q2 videtur a conditiõe appoſita receſſiſſe. Nam ⁊ ſi ꝓbatuz ſit ꝙ poſtqz pater ⁊ patruus viri cõtradixere ſponſalib9: idẽ vir mulierem illam carnali cõiunctione cognouerit non eſt tñ aliquo modo ꝓbatum ꝙ anteqz ipſe cognouiſſet eadẽ pater eius et patruus cõtradicere curauiſſent. Gre. ix. ¶ Si in contractu matrimonij apponit̃ conditio turpis vel impoſſibilis habet̃ pro nõ adiecta niſi ſit contra ſubſtantiam matrimonij quia tunc vitiat contractũ. h. d. hoc c. notabile ⁊ allegabile. c. vij.

Si conditiones contra ſubſtãtiam coniugij inſerãtur. puta ſi alter dicat alteri: contraho tecũ ſi generationez ꝓlis euites. vel donec inueniã aliam honore vel facultatibus digniorẽ: aut ſi ꝓ queſtu adulterandaz te tradas: matrimonialis cõtractus quãtũcunqz ſit fauorabilis caret effectu. ¶ Licet alie conditiones appoſite in matrimonio (ſi turpes/aut impoſſibiles fuerint) debeãt ꝓpter fauorẽ eius ꝓ nõ adiectis haberi. ¶ Qui clerici vel vouẽtes ma-

trimoniū cõtrahere poſſunt.
Alexan.iij.remeñ.archiepo.
¶ Diacon⁹ vel ſubdiaconus
matrimonium contrahere non
poſſunt:z ſi contraxerint etiã
ſi ſint facti irregulares debẽt
ſeparari. Capitulum primũ.

DE diacono qui in
ſabbato ſctõ aliũ
diaconũ vulnera
uit z vxorem acce
pit hoc.t.prudentie.r.q ſi cõ
trito z hũiliato corde ad ec=
cleſiã redire voluerit dimiſſa
illa quã accepit in vxorem:et
abſolutione obtẽta iniuncta
ſibi pnĩa devtroqz exceſſu.p⁹
eam pactam diſpenſatiue po
teris ei diaconat⁹ officiũ red
dere:z ſi pfecte vite et cõuer
ſationis fuerit eũ in pbrm or
dinare. ¶ Subdiaconũ autẽ
ſiue hoïez infecerit ſiue nõ:
mrimoniũ non poſſe cõtrahe
re ſacrorũ canonũ cenſura de
mõſtrat. Idẽ cenomañ.epo.
¶ Subdiacon⁹ mrimoniũ cõ
trahere nõ poteſt. Capitm.ij.

CX lrarum tuarũ tenore
accepim⁹:q lator pſen=
tium in ſubdiaconat⁹ officio
conſtitutus quãdam ſibi i cõ
iugium copulauit,quã eũdez
abiurare feciſti. ¶ Sup quo
pru.tuam in dño cõmendam⁹
mãdantes quaten⁹ ſi ad mo=
naſticũ ordinem tranſire vo=
luerit:z tibi poſt laudabilem
cõuerſionẽ ipſius viſum fue

rit:eũ ad maiores ordines p
moueri concedas q ſi ad reli
gionẽ ſe transferre noluerit:
eum neqz in ſubdiconatu mi=
niſtrare:neqz ad vlteriores p
mittas ordines pmoueri:in
minoribus tñ ordinibus po=
terit miſtrare. Idẽ vigorñ.
epo. ¶ Votũ ſolẽne īpedit et
dirimit mrimonium poſt cõ
tractũ.votũ ſimplex tantum
pedit contrahẽdũm:ſed non
dirimit poſt contractũ. Cap.

QUeminimus.z infra.Ad.
q ſi quiſqz q ſe religio
ni deuouit z habitu ſuſcepto
pfeſſionẽ fecit:poſtmodũ ſi=
bi aliquã copulauerit:eſt co=
gend⁹ ab ea recedere z ad ec
cleſiam cui ſe cõtulit ſine cõ
tradictiõe trãſire. ¶ Verũ ſi
nec hitũ ſuſcepit:nec pfeſſio
nem/ſed votũ ſolũmõ fecit et
ſe ad religionẽ tranſiturũ p=
miſit:lz poſtea mrimoniũ cõ
traxerit: nõn eſt cogend⁹ ad
religionẽ trãſire z mrimonia
le votum reſcindere. Idem
luceñ.epo. ¶ Suſceptio ha
bitus pfeſſionẽ extra religio
nẽ a non hñte ptãtem ſcõpẽ
rãdi religiõi īpedientẽ vinculũ
mrimonio ꝯtrahendũ ſed nõ
dirimit ꝯtractũ.h.d.ſcdm in=
tel'ectũ quẽ tenet pa. Cap.

COnſuluit nos tu.fr̃ qd
faciẽdum ſit de nobili
muliere que veſtib⁹ precioſis
abiectis mutauit habitũ:z

de manu preſbiteri velamen
aſſumpſit:ſed non renũciauit
ꝓprijs nec intrauit clauſtrũ:
nec in manu alicui⁹epiſcopi/
abbatis vł abbatiſſe:aut ſup
altare pfeſſa eſt:vel obediẽ=
tiam pmiſit: poſtmodũ vero
elapſo anno(abiecto religio
nis habitu)cuidaz nobili nu
pſit. ¶ Con.t.t.r.q ſicut ſim=
plex votuz matrimoniũ impe
dit cõtrahendum z non diri=
mit iã contractũ:ita habitus
ſine pfeſſiõe ſuſceptus ne cõ
trahatur impedit ſed contra
ctum neqq̃z diſſoluit. Idem.
¶ Votum caſtitatis de pſen
ti impedit matrimoniũ con=
trahẽdum: eccleſia tamen ex
cauſa matrimonium contra=
hi quãdoqz permittit.h.d.in
herendo littere. Capitulũ.v.

VEniens ad pñtiam no=
ſtram.M.heremita p
poſuit q.J.mulier cuidã vi=
ro abſenti fide data ſe nuptu
ram pmiſit ſed poſtmodũ au
diens plura de ſeueritate ipſi
us ei noluit copłari:cũ itaqz
timeret ne illi nubere coge=
retur:in manibus ſuis votuz
continẽtie pmiſit:non tamen
locũ aut veſtem mutauit:quo
audito vir aliã ſibi copulauit
¶ Nos itaqz attẽdentes tuti
us eſſe vt prefata mulier poſt
fidem et votũ ſimpłr oblatũ
mrimoniũ contrahat q̃z forni
catiõis reatũ incurrat. Mã.

quate.ſi plus non pceſſit:ſibi
de fide mẽtita/z voto violato
congruam ſatiſfactionẽ indi
cas:z ei cui vult nubẽdi i dño
liñaz tribuere nõ poſtponas
Cele.iij. ¶ Votũ ſimplex im
pedit ſponſalia de futuro:nõ
aũt dirimit mrimoniũ ſeqnẽs
ſecus in voto ſolẽni. Capi.vj.

RUrſus quidã votum ca
ſtitatz emittẽs iurauit
ſe quãdam ducturũ poſtea in
vxorem. Unde a fra.tua.req=
ſiti arbitramur q cũ ſimplex
votuz apud deum nõ minus
obliget q̃z ſolẽne:pro eo q iu
rauit temere:penitẽtiã agat.
Et votum quod deo fecit ſtu
deat obſeruare. ¶ Quod ſi
poſtq̃z hmõi pſtitit iuramẽ=
tum ad nuptias pprio motu
conuolaſſet:cũ votuz ſimplex
mrimoniũ impediat contra=
hendũ:non tñ dirimat iam cõ
tractuz.nichil ambiguitatis
queſtio tua ꝯtinere videtur.
Innocen.iij.liboñ.z lubiceñ.
epis. ¶ Votum ſolẽne impe
dit z dirimit mrimoniuz poſt
contractum. Capitulum vij.

INſinuãte J.nobili mu=
liere nr̃o eſt apłatui re
ſeratum q a quibuſdã curia
libus fuit regi legionẽ.p ip=
ſius copula ſupplicatum: q
cum ad conſanguineorũ eius
noticiã perueniſſz/vt maritũ
acciperet:ei ſub obteſtatiõe
regia ſuggeſſerũt ipa vero q

O.ij.

tunc nollet nubere pſtans
cōſilium accepit ab eis: q vo
tū emitteret caſtitatꝫ: quod i
manibus cuiuſdā ꝺ fribus ſā
cti auguſtini fecit eo adiecto
tenoꝛe vt i domo ꝓpria cū om
ni ſubſtantia ſua remaneret.
Sane in eiuſdē ordinis ha=
bitu biēnio poſt ꝑmāſit: lꝫ id
ſe inuitā feciſſe aſſerat et coa
ctā: non taꝫ metu regio qꝫ pa
rentum. ꝛ infra. Tādem attē
dens q inuita votum emiſe=
rit: eo dimiſſo ꝺ parentū con
ſilio P. michaeli publice fuit
mrimonialiter copłata: de q̊
quattuoꝛ ſuſtulit filios tēꝑe
ꝓcedente. ꝛ infra. Nos igitur
attendentes q in emiſſiōe vo
ti quod ꝓceſſit nulla vel mo=
dica coactio affuiſſet quā pa
tientia et ꝑſeuerātia ſequen
tis tēꝑis penitus ꝓfugauit:
ꝛ q ſequens coniunctio poti
us iniqua fuit ꝛ violenter ex
toꝛta. Mandamus qtenus ſi
ꝓmiſſis ꝟitas ſuffragatur ꝑ
fatam mulierem ad male di=
miſſum religionis habitū re
ſumendū ꝛ ſeruādū quod vo
uit monere ꝛ inducere ꝓcure
tis: ꝛ (ſi opus fuerit) per cen
ſuram eccłiaſticam coercere
¶ De eo qui duxit in mrimo
niū quā polluit ꝑ adulterium
Ale. iij. abbati ſancti albani.
¶ Si qs viuēte vxoꝛe ꝯtra=
hit cū ſcd̃a hoc ignoꝛāte pria
moꝛtua ad ſui petitiōem nō ſe
parabit a ſcd̃a. Capitulum. j.

Propoſitū ē q vir quidā vxoꝛem habēs ſibi aliā huiuſmōi rei inſciam copulauit: ꝗ
prima moꝛtua nitit diſcedere
a ſecūda. ꝛ infr. ¶ Licet aūt
canonib⁹ hēatur vt null⁹ co=
pulet mrimonio quam prius
polluerat adulterio: et illam
maxime cui fidē dederat vro
re ſua viuente: vł q̄ machina=
ta ē in moꝛtem vxoꝛis: q tñ ꝑ
fata mulier erat inſcia q ille
aliam hēret vxoꝛē viuentem
nec dignum eſt vt ꝑdictus vir
q̄ ſcienter cōtra canones ve=
nerat: lucrum de ſuo dolo re
poꝛtet. Cōſul. t. t. r. q niſi mu=
lier diuoꝛtium petat ad peti
tionem viri nō ſunt aliquate
n⁹ ſeꝑ ādi. Idē ab. de fōtib⁹.
¶ Si viuente pria vxoꝛe ꝛ nō
cognita q̄s ꝯtraxit cum ſcd̃a
ſcient ꝛ eam cognouit: etiam
moꝛtua prima ſcd̃am hřē nō
ꝑt ſecus ſi pria erat nō legiti
ma vxoꝛ. Capitulum ſecundū
Significauit nobis G. andegauenſis, ep̃s. infra.
Mandamus quatenus ſi cō
ſtiterit q eidem G. tantum vis
illata fuerit q nō ſponte in
primam conſenſerit, nec poſt
preſtitum iuramentum ipſam

carnaliter cognouerit propť
hoc non dimittas quin ad ali
am quam poſtea in vxoꝛeꝫ ac
cepit: reuertendi liberam tri
buas facultatem. ¶ Alioqui
ſibi ne ad ſecundam reuerta
tur ſub interminatione ana=
thematis inhibens / des ei li
centiam ducendi aliam i vxo
rem. Idem baranen. epiſco.
¶ Non poteſt quis cū illa cō
trahere quam vxoꝛe viuente
cognouit ſi machinata fuit i
moꝛtem vxoꝛis. Ca. tertium.
Super hoc quod queſi=
uiſti an liceat alicui cuꝫ
ea contrahere matrimōium
quam vxoꝛe ſua viuēte ſibi de
facto matrimonio copulauit
¶ T. r. q ſi adultera ē i moꝛ=
te vxoꝛis aliquid machinata
ſiue fidem dedit ſiue nō q ea
defuncta hāc eſſet ducturus
ſecundum canones ab ei⁹ cō
ſoꝛtio prohibetur: ꝛ hec pro=
hibitio perpetuo eſt ſeruan
da. Clemens tertius
¶ Qui viuente vxoꝛe etiā ab
eo ſeparata qui ad thoꝛum ſe
cundam conſciam duxit vxo=
rem: prima moꝛtua ſeparabi
tur a ſecunda: ſed cuꝫ alia cō
trahere poterit. Ca. quartuꝫ
Ex litterarum tuaruꝫ in
ſinuatione accepimus:
q L. vxoꝛem ſuam in adulte
rio deprehenſam de tui ante
ceſſoꝛis aſſēſu abiecit q̄ poſt
modum accepit habituꝫ mo
nachalem. ꝫ dict⁹ L. anteqꝫ
illa ꝯcederet aliā ſuperindu
xit: et plꝛes ſuſcepit filios ex
eadeꝫ. ꝛ infra. ¶ F. t. igiť. r. q
illos debes abinuicem ſepa=
rare. Idem ꝟ vir indicta ei
de adulterio penitentia aliā
ducere poterit i vxoꝛē. Idē.
¶ Qui viuete vxoꝛe legitima
cū ſcd̃a cōtrahit adultera: et
prima moꝛtua ſeparabitur a
ſcd̃a et ſi lōgo tꝑe cohabita
uit ꝛ filios ex ea ſuſcepit. c. v
Cum haberet vxoꝛem le
gitimam A. nomine. J.
latoꝛ preſentium: cū M. adul
terium ꝑpetrauit. Cumqꝫ ſu
per hoc fuiſſet in ius vocat⁹
abiurauit adulteram: ꝛ poſt
modū iuramento contempto
viuente legitima cū ea matri
moniū ꝯtrahere ꝛ ipſi diu co
habitare ꝓſum pſit. demuꝫ ꝑ
dicta A. de pſēti luce ſubtra
cta: memoꝛatus J. cum adul
tera ꝑ decennium eſt moꝛat⁹
de qua deceꝫ filios ꝓcreauit
Tale ergo damus cōſul. t. re
ſponſum vt ſeparentur omni
no: ꝛ eis iniuncta pñia ꝑpetua
continentia indicatur: pſerti
cū in dies ſuos ambo ꝓceſſe
rint ꝛ tandiu publice in adul
terio et ꝑiurio ex certa ſcien
tia ꝑdurātes: eccłiaꝫ in gra
ui ſcādalo ꝓturbauerint. No
ſti enī q leo papa ſtatuit: vt
null⁹ ducat i mrimōiū quā ad
ulťio polluit: ꝛ q hic pl⁹ ꝓceſ

M. iij.

ſum fuit q̃ȝ fides p̃ſtita dun=
taxat fuiſſet adultere: vt de
functa legitima eam duceret
invxoreȝ: cum eadē ēt prima
viuente q̄ſi mr̄imonialit̄ me=
che mechus adherere p̄ſum
pſit: ⁊ ſacramētum ſuuȝ teme
re violare. Quod vtiqȝ ↄnu=
bium (vbi ēt nulla itercessit
religio iuramēti) tam greg.
papa q̃ȝ triburien. ſynod⁹ de
teſtatur: et vtrumqȝ hoc mō
ↄiunctum p̄cepit publice pe
nitentie ſubijci: ac ꝑpetuo ſi
ne vlla ſpe coniugii ꝑmanere.
Nec aliqd eiſdeȝ J. ⁊ M. ad
minículū afferūt vt ſimul ma
neāt ꝙ decēnio cohitauerint
adinuicē ac decē filios ſuſce
perit. cuȝ multiplicitas pro=
lis ita ſuſcepte magis eorum
crimē exaggeret ⁊ diuturni
tas tꝑis pctm̄ n̄ minuat ſȝ au
gmētet. Sollicitudis tn̄ tue
interit vt vterqȝ liberis ſuis
ſcd̄m ꝙ ei ſuppetūt faculta=
tes neceſſaria ſubminiſtret.
Innocenti⁹ terti⁹ epō ſpole.
¶ Si qs mortua vxore ↄtra=
hit cū ea quā viuente vxore ſi
ne fidei datione cognouerat
eȝ mr̄imoniū dūmodo i mortē
defūcte neuter fuerit machi
natus. Capitulū ſextum.

Significaſti nobis ꝙ cū
R. ciuis ſpoletan⁹ quā
dam M. mulierem duxiſſet
legitime in vxorem ea relicta
cuidaȝ meretrici adheſit. et

infra. Uerum cū vxor ipſius
eſſet viam vniuerſe carnis in
greſſa meretriceȝ cui adhe=
ſerat deſponſauit. ¶ Nos igi
tur iqui. t. t. r. ꝙ niſi alter eo
rum in mortem vxoris defun
cte fuerit machinatus: vel ea
viuente ſibi fideȝ dederit de
mr̄imonio contrahendo: legi
timuȝ iudices matrimoniuȝ
ſupradictū. excommunicato
munus abſolutionis (ſi peti
erit) iuxta formam eccleſie i
penſurus. Ideȝ meſſanē. ep.
¶ Si quis viuente prima le
[illegible] huius rei inſciaȝ du
xerit vxorem mortua prima li
cite remanet cū ſcd̄a nouo ↄ
ſenſu interueniente. Capi. ij.

Uenīens ad preſentiam
noſtram G. laicus hu=
mili iſinuatione monſtrauit:
ꝙ cū in ciuitate lemouicenſi
quandaȝ ſibi matrimoniali=
ter copulaſſet ab ea recedēs
meſſanā aduenit. vbi M. mu
liereȝ inſciam ꝙ aliam habe
ret vxorem ſibi ſolenniter co
pulauit. verum cū eidem pe=
nitētia fuiſſet iniuncta vt ad
legitimam rediret vxorem et
ipſe propter hoc in ſuam pa
triā rediſſet: vxorē ſuaȝ inue
niens carnis debita perſol=
uiſſe: ad meſſanam rediſt ci=
uitatē: ⁊ ſupradicte M. tāqȝ
legitime cohabitauit vxori ⁊
infra. ¶ Licet autem viuen=
te vxore legitima predictam

M. ſibi copulare nequerit in
vxorē: quia tn̄ vxore defuncta
vtpote a lege ipſius ſolutus
in eandā M. de nouo potuit
mr̄imonialiter conſentire: dū
modo non p̄ſtiterit fidē adul
tere vel machinatus fuerit in
mortē vxoris: mādamus quā
tenus ſi ē ita eidē G. vt ſupra=
dicte M. affectu adhereat cō
iugali licentiam concedatis.
Gregori⁹. ix. fratri. R. ¶ Cō
trahens cū ſcd̄a viuente prīa
quā tamen non cognouit nec
ante contractū nec poſt. mor
tua prima poteſt contrahere
cum ſecūda. Capitulum. viij.

Si quis vxore viuente fi
de data ꝑmiſit aliam ſe
ducturū. vel cuȝ ipſa de facto
contraxit ſi nec ante nec poſt
(legitima eius ſupſtite) co=
gnouit eandem: q̃ȝuis vtriqȝ
ipſorū pro eo ꝙ in hoc graui
ter deliquerint ſit penitentia
iniungēda. non eſt tamē ma=
trimoniū quod cū ea contra=
xit poſt vxoris obituȝ dirimē
dum. ¶ Ceteruȝ tolerari non
debet ſi prius vel poſtea duȝ
viuerit vxor ipſi⁹: illam adul=
terio polluiſſet. ¶ De coniu=
gio leproſorum. Alexan. iij.
cantua. archiepiſcopo. ¶ Le
pra ſuperueniens non diſſoluit
mr̄imoniū nec mr̄imonij effe
ctum. ideo adinuicē maritali
affectiōe cōiuncti ſe tractare
debent / aut ad ꝑpetuā conti
[illegible]

nentiā vouēdā induci. Ca. j.

Peruenit ad
nos: ꝙ cuȝ
hi q̄ lepre
morbū in=
currūt de
ↄſuetudie
gn̄ali a cōi
one homi=
num ſeparētur nec vxores vi
ros nec viri vxores taliter e=
grotantes ſequūtur. ¶ Cū
igitur cuȝ vir ⁊ vxor vna caro
ſint nō debȝ alter ſine altero
eſſe diutius: mandam⁹ quate
nus vt vxores viros ⁊ viri vxo
res qui lepre morbū incurrūt
ſequātur: ⁊ eis coniugali affe
ctione miniſtrent: ſollicitē ex
hortationibus inducere non
poſtponas. Si vero ad hoc i
duci non poterūt / eis artius
iniungas vt vterqȝ altero vi
uente continētiā ſeruet. Qd
ſi mādatū tuuȝ ſeruare ↄtem
pſerint: vinculo excōicatio=
nis aſtringas. Idē baionen.
epiſcopo. ¶ Cōiuges ꝑ ter
lepriā ſeparādi non ſunt a cō=
iugio: et contrahere poſſunt
mr̄imoniuȝ ⁊ inuicē ſibi redde
re debituȝ tenentur. Capi. ij.

Quoniam nemini liȝ (ex
cepta cauſa fornicatio
nis) vxorem dimittere / con=
ſtat ꝙ ſiue mulier lepra ꝑcuſ=
ſa fuerit: ſeu alia graui ifirmi
tate detēta: nō eſt a viro ꝓpte
rea ſepāda vel etiā dimittēda.

¶ Leproſi autē ſi ɔtinere no
lunt: ⁊ aliquā que ſibi nubere
velit inuenerint: liberꝝ eſt eis
ad matrimonium conuolare.
¶ Quod ſi virū ſiue vxorē le
proſum fieri cōtigerit: ⁊ infir
mus a ſano carnale debitū exi
gat gn̄ali p̄cepto apl̄i qḋ exi
gitur ē ſoluēdum: cui p̄cepto
nulla ī hoc caſu exceptio iue
nitur. Urbanus. iij. epō. flo=
rentino. ¶ Sponſalia de futu
ro ɔiuſe nō compelliť ad con
trahendū matrimonium cum
leproſo: lepra poſt ſponſalia
ſuperueniente. Capitulū. iij.

Litteras. ⁊ infra. Quia
poſtulaſti vtrum ſi poſt
ſponſalia de futuro iter legi
timas pſonas ɔtracta: āteq̄ꝫ
a viro mulier traducať: alter
eorum lepre morbū incurrat
alius ad cōſummādam copu
lā maritalē compelli debeat:
¶ R̄ndemus q̄ ad eam acci=
piendā cogi non dꝫ: cuꝫ nōdū
inter eos mr̄imonium fuerit
cōſummatū. ¶ De ɔiugio ſer
uorum. Adrian⁹ papa made
burgē. archiepiſcopo.

¶ Seruus contradicēte dn̄o
mr̄imoniū contrahere p̄t; ſed
ppter hoc nō liberať a ſerui
tiis dn̄o debitis. Capl̄m. i.

Dignum eſt et īfra
Sane iuxta v̄bu
apl̄i ſicut ī chriſto
ieſu neqꝫ liber ne
qꝫ ſeruus eſt a ſacramentis
eccl̄ie remouēd⁹: ita nec īter
ſeruos mr̄imonia debēt vlla
tenus p̄hiberi: ⁊ ſi cōtradicē
tibus dn̄is ⁊ inuitis cōtracta
fuerint nulla rōne ſunt ppter
hoc diſſoluēda. ¶ Debita tn̄
et ɔſueta ſeruitia non debēt
minus pprijs dominis exhi=
beri. Alexan. iij. prepoſito et
priori mortarieñ. ¶ Separa
tur matrimoniū quādo liber
ignorāter cū ancilla contraxe
rit niſi poſtea hoc ſciens eā
cognouit. Capitulum ſcḋm.

Propoſuit nobis. W. mu
lier q̄ cum vir eius cū
ea diutius permanſiſſet: nouā
ei ſeruilis ɔditionis obiecit:
aſſerens eā eſſe ancillā quam
liberē eſſe credebat cū eā du
xit in vxorē. ⁊ infra. ¶ Man=
dam⁹ quatenus ſi cōſtiterit
q̄ idem vir prefatā mulierem
poſtq̄ꝫ iſtā audiuit eſſe ancil
lam: carnaliter cognouit: ipſm
monitione p̄miſſa compellas
vt eam ſicut vxorem maritali
affectione ptractet. ¶ Si ve
ro aliter fuerit: ⁊ ſnīam diuor
tij pferre contingat: mulieri
pecuniā quam p̄fato viro pro
dote cōceſſit reſtitui faciatis.
Urbanus. iij. arimineñ. epō.
¶ Si ɔſuetudo eſt in loco q̄
patris⁹ conditionē patris ſe
quatur: natus ex libero et an
cilla liber ē. ⁊ vt liber mr̄imo
nium contrahit. Capi.

Licet. et infra. ¶ Sane

ſup eo quod fuit ppoſituꝫ an
mulier poſſit diuortiū poſtu=
lare: pro eo q̄ vir cum quo ſue
cōditionis ignara contraxit:
ſeru⁹ monaſterij pponatur:
cum ecōtra idē vir patrē ſuuꝫ
cuius cōditionē ſcḋm leges
puincie ſeq̄retur tp̄e mortis
p libero ſe geſſiſſe: ⁊ iam ela
pſo decēnio nec pr̄is nec ſuo
noīe ſe ſtatus controuerſiam
paſſum conſtanter affirmet.
¶ Uidetur nobis rōne tp̄is
et fauore libertatis p parte
viri ſecuri⁹ iudicandū. Inno.
iij. h. epō. ¶ Si liber ɔtraxit
cū ancilla ignorāter ⁊ ex quo
ſciuit nō conſenſit: ſepať mr̄i
monium ⁊ cum alia contrahere
poterit. Capitulum quartū.

Ad noſtrā nouerꝭ audi
entiam puieniſſe. q̄. G.
p̄ſbiter cardi. ap. ſe. le. R. mi=
litem a muliere quadā ppter
conditiōis ſeparauit errorē.
¶ Ideoq̄ꝫ mādamus quate=
nus ſi ɔſtiterit q̄ miles igno
ranter cōtraxit cū ancilla: ita
q̄ poſtq̄ꝫ intellexit ɔditionē
ipſius nec facto nec verbo cō
ſenſerit in eandē: ppter qḋ p
cardi. eūdē ab eius fuerit cō
ſortio ſeparat⁹; contrahendi
cum alia liberā ipſi concedas
auctoritate apl̄ica facultatē.
¶ De natis ex libero ventre
Gregorius. ix. ¶ Natus ex li
bera vel liberta liber eſt.
Capitulum primum.

ndecens eſſe cre
dimus: vt pgeni=
ti ex liberta ſiue
libera filij ad ſer=
uitiū retra hātur. ¶ Proopte
rea tibi p̄cipim⁹: vt ſi documē
ta nl̄la ſint ab eccl̄ie p te q̄ do
cumētis hmōi dēāt obuiare:
ab eius moleſtia ſine aliqua
retractatione ɔpeſcas eādē:
durū eſt eni vt ſi alij p merce
de libertatis tribuūt: ab ec=
cleſia a qua fueri debēt reuo
cent. ¶ De cognatiōe ſpūali.
Alexan. iij. ſaler. archiepo.
¶ Filij duorū compatrū per
quorꝝ neutrum deuētū eſt ad
compaternitatē licite cōtra
hūt: niſi ɔſuetudo repugnet.
ſeparāťur aūt ſi p eorꝝ alterū
vel vtrunq̄ꝫ cōpaternitas eſt
cōtracta: hoc dicit cum. c. ſup
eo. infra. eo. Capitulū primū.

Trum aut fi
lij aut filie an̄
vel poſt com
patnitatē ge
niti: poſſint
adinuicem co
pulari. cano=
nes ſcḋm di=
uerſorꝝ locorꝝ conſuetudines
cōtrarij inueniuntur. ¶ Et lꝫ
primus canō exinde editus
natos poſt cōpaternitatē ad
inuicē copl̄ari p̄hibeat: alter
tn̄ canō poſterius editus pri
mū videtur corrigere: p quē
ſtatuitur: vt ſiue an̄ ſiue poſt

cōpaternitatem geniti ſunt: ſimul poſſunt coniūgi.excepta illa perſona dūtaxat per quaꝫ ad compaꝛnitatēvenit. ℂ Unde nobꝫ v̄r vt ſecunduꝫ poſteriorem canonem debeat obſeruari. ℂ Niſi cōſuetudo eccl'ie que ſcandalū generet aliter ſe habere noſcatur. Idem eidem.

ℂ Cōpaꝛnitas ſciēt vl' ignoranter ſuperueniens inter coniuges ꝯiugiū ñ diſſoluit. ca.ij.

SI vir vel mulier ſcienter vel ignoranter filiū ſuuꝫ de ſacro fonte ſuſcepit: an ꝑpter hoc ſepari debeant ℂ Cōſul.t.t.r. ꝙ q̄ꝫuis gn̄aliter ſit inſtitutū vt debeāt ſepari: q̄dā tñ hūani⁹ ſentiētes ſtatuerūt ℂ Ideo nobꝫ videt ꝙſiue ex ignorātia ſiue ex malicia id fecerit nō ſūt abiuicē ſeparandi nec alter alteri debitū dꝫ ſubtrahere niſi ad cōtinentiaꝫ ſeruandam poſſint induci: q: ſi ex ignorātia id factum eſt eos ignorātia excuſare v̄r: ſi ex malicia eis ſua fraus non dꝫ p̄ſocinari vl' dolus. Idem vigilen̄. ep.

ℂ Filij duorum compatrum per quoꝝ neutrum deuentū eſt ad compaternitatem licite ſuſcepti cōtrahunt mr̄imonium. ſi tamē ſubeſt conſuetudo īpediēs ⁊ dirimēs talia mr̄imōia. ſeruāda ē loci ꝯſuetudo .h.d. ꝫ ītellectū magis cōeꝫ attigēdo mēte ca.co.iij.

SUp eo q̄d a nobis tua fraternitas reqſiuit de duoꝝ ꝯpatrum filijs. Reſpondem⁹ ꝙ ſi tales filij fuerint ꝑ quorum alterū vl' vtrūqꝫ parentes ad compaternitatē venerūt: eos ꝯiūgi nulla ratiōe ſuſtineas: ⁊ coniūctos pōtificali auctoritate nō differas ſepare. ℂ Ceteruꝫ ſi ꝑ neutrum eoꝝ ad ꝯpaternitatem vētuꝫ fuerit: de his te volumus cōſuetudinem tue metropolitane eccl'ie vel aliaruꝫ circumpoſitaꝝ inqrere ⁊ diligentius imitari: ita ꝙ ſi eiuſdem eccl'ie ꝯſuetudo habeat inter eos non ſuſtinere cōiugium fieri: nec factum firmitatis robur habere. tu ſimiliter modo i eccl'ia tibi ꝯmiſſa coniugium huiſmōi fieri nō permittas: ⁊ ſi q̄s taliter coniunctos īueneris: iuxta earūdeꝫ eccl'iaꝝ conſuetudinem ipos ſepare abinuicē nō omittas. ℂ Uerum ſi de conſuetudine hēatur vt talia cōiugia ꝑmittant: id i ecclesia tua diſſimulare poteris: ita ꝙ nec cōtradicere nec tuū videaris p̄ſtare aſſenſum; q: ſicut graue ē antiquam conſuetudineꝫ circunadiacentium eccleſiaꝝ ſuper his contemnere: ſic q̄ꝫ grauius videtur ſi propter eaꝫ huiuſmodi coniugijs tuum indulges aſſenſum; cum

poſſet ſic in exemplum aſſumi. Clemens tertius.

ℂ Inter patrem baptizati ⁊ prolem leuantis prius ab eo cognita ꝯtrahitur compaternitas efficax ad mr̄imonium dirimēdū. Capitulū quartū.

MArtinus bertaꝫ duxit vxorē Tebergam ſibi copulauit Lothari⁹ q̄ bertte ⁊ martini filium de ſacro fōte ſuſcepit l. vo ⁊ b. ſublatis d medio m. cū t. p̄fata contraxit. Nos autem conſul.t.t. diximus r̄n. ꝙ cū ſecunduꝫ vbum dn̄i vir ⁊ mulier efficiantur ꝑ connubium vna caro: liquiduꝫ eſt tebergaꝫ non poſſe matrimōialiter copl'ari martino: q̄ compater ei⁹ fuerat cuꝫ quo vna caro teberga noſcitur extitiſſe. Idem.

ℂ Cōpaꝛnitas ꝑ catheciſmū contracta īpedit mr̄imōiū ꝯtrahēdū ſꝫ ꝯtractū ñ dirimit. c.v.

COntracto mr̄imonio inter R. ⁊ A. vxorem ſuam quidam ꝯſanguinei eiuſdem A. contra matrimoniuꝫ obiecerunt ꝙ eadeꝫ in primo ſacrati ſalis pabulo filiuꝫ q̄ndam concubine ipſius. R. tenuit. ⁊ infra. ℂ Uerum ſi conſtaret vera eſſe q̄ diximus nō ideo tñ ꝯtractum matrimōium ſolueretur q̄ res vix contrahendo mr̄imonio impedimentū afferret. ℂ Jōqꝫ mandam⁹ q̄ten⁹ p̄fato R. auctoritate nr̄a iniūgas: vt mēoratā A. ſicut vxorē maritali affectiōe ꝑtractet: et carnale d̄bitum ab ea licēter exigat et ꝑſoluat: ſiue ipam añ mr̄imōium cōtractuꝫ cū R. ſiue poſt ea ꝯſtiterit hoc egiſſe dū tñ ſi i fraudē hoc fecerit cā mr̄imōij ſepandi pñaꝫ ꝑ p̄ſūptione accipiat mr̄imōio in ſua firmitate durāte. Innocentius terti⁹ ep. ⁊ arch. linconiē.

ℂ Inter patrē baptizati et leuātē ſeu tenētē baptizatū cōtrahit cognatio ſpūalis valida ad impediēdum et dirimēduꝫ mr̄imōiū poſt contractū. Capitulum ſextum.

UEniens ad apl'icam ſedeꝫ. C. anglicus. ⁊ inf. ℂ Mandam⁹ q̄tenus ſi cōſtiterit. H. mulierem p̄dicti viri filium de ſacro fonte leuaſſe añq̄ꝫ eam deſpōſaſſet vxoreꝫ vos int̄ eos diuortiū ap. poſtpoſita celebretis. Idem magiſtro. S. canoni. herforden̄.

ℂ Si filij duorū compatrū ꝑ q̄rum alterū deuētū eſt ad cōpaꝛnitatem mr̄imōiū contrahant ſepantur. ⁊ ꝑe ꝯtract⁹ ſcientes impedimentum illud denunciare tenent. Capl. ſeptimum.

TUa nos duxit diſcretio conſulendos an natus ante compaternitatem / filiam compatris patris ſui/ vel commatris ſibi poſſit mr̄imōialiter

copulare? ꝛ ſi ꝯtraxit an de=
beant ſeparari? ꝛ an ꝯſcij ta
lis matrimonij teneantur il=
lud i publico accuſare? ¶ Su
ꝑ q̄ rñ. ꝙ hmõi ꝑſone nõ pñt
mr̃imõiũ ꝯtrahere: ꝛ ſi cõtra
xerint pñt abinuicẽ ſepari: ꝛ
q̄ ꝯtractũ ſciuerint debẽt il=
lud nunciare. Gregorius.ix.
¶ Inter baptizatum ꝛ filiũ
baptizantis oritur cognatio
ſpiritualis impediens ꝛ diri
mens matrimonium inſ cõ
trahendũ. h d. Capitu.viij.

Ex literis veſtris accepim⁹
ꝙ cum Martha mulier
coꝛam officiali cãtuariẽ. Ala
num peteret i virum: ꝛ ſe af=
fidatam ad eo ac carnaliter
cognitã ꝑ teſtes idoneos ꝓ
bauiſſet: dictoꝝ tandem teſti
um ꝺpoſitionib⁹ publicatis
idem A. excipiendo ꝓpoſuit
ꝙ eam habere non poterat i
vxoꝛem: ꝓ eo ꝙ ipſum pater
mulieris eiuſdẽ q̄ ſacerdos
extitit baptizauit. Sed cum
idẽ officialis exceptione hu
iuſmodi non admiſſa diffini=
tiuam tulerit ſentẽtiã contra
ipſũ ꝛ idẽ ad ſe. ap. appellauit
Mandamus quaten⁹ ſi eſt
ita: eundẽ A. ſuꝑ hoc ab im
petitione mulieris abſolua=
tis ipſius: eidem mulieri ꝑpe
tuum ſilentium imponentes

¶ De cognatione legali.
Nicolaus ad conſul. bur.
¶ Inter adoptatam ꝛ filiũ
adoptantis non põt durante
adoptione conſiſtere matri=
monium. Capitulum primũ.

Si qua per adoptionem mihi ſoꝛoꝛ eſſe ceperit quamdiu durat adoptio: iter me ꝛ ipſam nuptie conſiſtere nõ poſſunt.

¶ De eo qui cognouit cõſan
guineam vxoꝛis ſue vel ſpõſe
Ex concilio apud metiſ.
¶ Affinitas ſuperueniẽs poſt
matrimonium cõtractũ non ſol
uit matrimoniũ ſed exactionẽ
debiti impedit. ꝛ crimen ince
ſtus inhabilitat quo ad matri=
monium contrahendum. ca. i.

Si quis cum fi=
liaſtra ſua ſci=
ter foꝛnicat⁹ fu
erit. ¶ Nec a
matre debitũ
petere: nec filia
vnq̄ habere poteſt vxoꝛem.
Nec filiaſtra nec ille vllo vn=
q̄ tpe alij ſe poterunt mr̃i=
mõio copłare. Alex.iij. pic. ep.
¶ Affinitas ſuperueniẽs eti
am per illicitum coitum diſ=
ſoluit ſpõſalia de futuro: ſed
non matrimonium et inceſtu=
oſus contrahere non poteſt.
Capitulum ſecundum.

Veniens ad nos pꝛeſen
tium lator. ꝛ infra. ¶ In
qui.t.t.r. q̃ſi matrem ſponſe
ſue cognouit: ſi ſponſe nunq̄
carnaliter adheſit: imponen
da eſt ei penitẽtia paulo ma
ioꝛ q̄ pꝛo adulterio. qua per
acta vel parte ipſius/poterit
ex diſpẽſatione cum alia ma
trimonium contrahere.
¶ Ceterum ſi ſpõſam cogno
uit anteq̄ matrẽ vel poſt nũ
q̄ eam vel aliam poteſt acci=
pere in vxoꝛem. Idem.
¶ Non ſeparatur matrimõiũ
ad dictum viri aſſeren=
tis affinitatem inter coniu=
ges pꝛeceſſiſſe. Capitulũ.iij.

De illo qui vxoꝛem fra=
tris ãteq̄ ei matrimo
nio iungeretur: ſe pꝛopoſuit
cognouiſſe. ¶ Reſpondem⁹
ꝙ niſi hoc publicum ꝛ notoꝛi
um fuerit aut idoneis teſti=
bus compꝛobatum. pꝛedictũ
matrimonium occaſione illa
ipſum impetere non permit=
tas. Celeſtinus tertius.
¶ Inceſtuoſus matrimoniũ
contrahere non debet: ſed ſi
contrahit tenet: ꝛ tunc tene=
tur reddere: ſed nõ poteſt de
bitum exigere: ꝛ nõ minus te
netur vxoꝛi neceſſaria admi=
niſtrare. Capitulum quartus.

Tranſmiſſe nob̃ tue lit
tere demonſtrarunt: ꝙ
L. vxoꝛe ſua defuncta filiam
eius pꝛiuignam videlicet ꝓ=
pꝛiam copula carnali cogno=
uit poſtmodũ aliam accipiẽs
in vxoꝛem: cũ pꝛiuigna publi=
ce tanq̄ canis ad vomitũ re=
diens illicitã rem cõmittere
nõ expauit. ¶ Quia vero ſuꝑ
his conſilium reqſiſti: pꝛeſenti
pagina reſpondem⁹ ꝙ legitie
vxoꝛi cohabitans ꝛ neceſſa=
ria ſubminiſtrans: nõ cogno
ſcat eã q̄diu vixerit/ niſi ab
ea fuerit requiſitus: ꝛ tũc ad
ipſam nõ ſine graui coꝛdis do
loꝛe accedat. qui etiã ꝓ inceſtu
et adulterio donec cum ea ꝑ
manſerit: iuxta moderamen
tui arbitrij penitentiã agẽs:
poſtmodũ ſi ſuꝑuixerit: ei ꝑ=
petuo ſine ſpe coniugij ꝑma
nebit. Idem. ¶ Non ſeparat
matrimoniũ ad cõfeſſionem
coniugũ qui dicunt affinitatẽ
pꝛeceſſiſſe etiã ſi rumoꝛ vici=
ne conſentiat. Et eſt ca. ſingul
rũ allegabile ꝛ notabile. c.v.

Super eo qꝺ poſtulas
vtrum coniugatus qui
ante contractũ matrimoniũ
vxoꝛis ſue cõſanguineã car=
nali cõmixtione cognouit: cũ
id fateatur vterq̄: et aliqua
ꝑs vicinie hoc acclamare di=
catur: ſit ab vxoꝛe ſua iudicio
eccleſie ſeparandus? ¶ Tue
fra. reſpondemus ꝙ pꝛopter
eoꝛum cõfeſſionem tãtũ vel
rumoꝛem vicinie ſeparari nõ
debent: cum ꝛ quandoq̄ nõ=
nulli inter ſe cõtra matrimo=

nium velit colludere:⁊ ad cō feſſionem inceſtus facile ꝓſi lirent:ſi ſuo iudicio crederēt per iudicium eccleſie concur rendum. Rumor autē vicinie nō adeo eſt iudicandus vali= dus:ꝙ niſi rationabiles ⁊ fi= dedigne ꝓbationes accedāt poſſit bene contractū matri= monium irritari. Innocē.iij. prepoſitio magdeburgenſi.

¶ Affinitas ſuperueniens non diſſoluit ſponſalia de pñti. c.vi

Diſcretionē tuam:⁊ in= fra. Sane ex parte tua fuit ꝓpoſitum ꝙ quidaȝ cum muliere quadā legitime per verba de preſenti contraxit: qua poſtmodū a ſe incognitā cuidam cōſanguineo ſuo tra didit inquātum potuit renten tem. Ille vero cū ipſa licet in uita matrimonij ſolēnia cele brauit:ſed mulier q̄cito fuit reddita libertati aufugit ab eo:⁊ ſe priori viro reſtitui po ſtulauit. ¶ Nos igitur inq̄ſi. t.t.r.ꝙ et viro pro tam turpi facinore grauis eſt penitētia iniūgenda.⁊ mulier ꝓpter pu blicam honeſtatem eſt monē da ſollicite:vt nec primū repe tat cuius cōſanguineus eam licet inuitā cognouit:nec re= deat ad ſecūdum cui non po= teſt preter reatum adulterij cōmiſceri:ſed in continentia maneat donec prior fuerit viā vniuerſe carnis ingreſſus.

¶ ꝙ ſi forſitā ad id induci ne quiuerit:vir prior cogatur re dire ad ipſam:⁊ maritali eam affectione tractare:cū adul= terium ei nō poſſit obijcere: qui eam adulterandam tra= didit preſertim inuitam.

¶ Nam ⁊ ſi ſcđm euāgelicam veritatem nūq̄ȝ niſi ꝓpter for nicatiōis cauſam:aut vir vxo rem aut vxor poſſit dimittere virum:non tamē ſemꝑ ꝓpter cauſam eādem:vel vxor virū vel vir dimittere poteſt vxo= rem:cum poſſit exceptiōe vel replicatione legitima impe= diri. Sed nec affinitas q̄ poſt contractū legitime matrimo nium inter virum ⁊ vxorē ini= que contrahitur.ei debet offi cere que huiuſmodi iniquita tis particeps non exiſtit:cum ſuo iure non debeat ſine ſua cul pa priuari. Quāq̄ȝ a quodam predeceſſore noſtro dicatur i ſimili caſu fuiſſe diſtinctum: vtrum inceſtus vel adulteriū manifeſtū fuerit:an occultū: alijs aſſerentibus inter gra= dum primum ⁊ remotum eſſe potius diſtinguendū. Idem biſuntineñ.archiepiſcopo.

¶ Copula carnalis habita cū puella vij. annorū dirimit ma trimonium poſtea contractum cum conſanguinea.h.d.ſecū= dum vnum intellectum.c.vij.

Paternitati tue.⁊ infra. ¶ Diuortij ſententiaȝ

approbamus quam in eū ca= nonice promulgaſti: qui illaȝ ſibi poſtea copulare preſum pſit cuius antea ſororem ad= huc ſeptēnem contractis ſpō= ſalibus extraordinaria libi= dine noſcitur polluiſſe. Idē3 epiſcopo gerundinenſi.

¶ Affinitas cauſata ex copu la illicita rumpit ſponſalia ꝑ cedentia, et priuat facultate contrahendi matrimonium. Capitulum octauum.

Ex litteris fra.t.accepi= mus ꝙ Gui.lator earuȝ matrem puelle quā infra nubi les annos deſpōſauerat ī vxo rē carnaliter ſepē cognouit et poſt carnali commixtione puellam tractauit adultā.et infra. ¶ Nos autē eidem vi= ro penitentiam iniungi feci= mus ꝑ peccato: conſul.t.re= ſpondentes ꝙ eis abinuicē ſe paratis mulier alteri viro nō nubat:ſi poſtq̄ȝ nouit viri et matris delictum ei nō erubu it cōmiſceri. Vir etiam ⁊ ma= ter mulieris nunq̄ȝ debēt ad alias nuptias conuolare:ſed ſemper continentiaȝ ſeruare teneantur:⁊ enorme deflere de lictum quod ꝑ nefanda libi= dine contraxerunt:preſertim ſi circa perſonas huiuſmodi dlapſu carnis minime timea tur. Idē archiepiſcopo ma= deburgeñ. ¶ Idē3 quo ad il lud quod dicit.c.ſuꝑio

ri. Capitulum nonum.

Veniēs ad apo.ſe.E.lai cus nobis ꝓpoſuit. ꝙ cum tpe infantie ſue quādam puellā ſe ductuȝ iurauerit in vxorem q̄cito ad legitimā ꝑ ueniſſet etatem pater puelle cōfederatiōe hmōi fideiuſſo rum obligatione hicinde fir mata eum in ꝓpria domo re= cepit: ⁊ nutriuit inſimul cum puella deinde ex cōuerſatio ne diuturna ſorori puelle car naliter ſe ɔiunxit.tandē ami corū ſuorū deuictus iſtantia quā iurauerat in vxorē acce= pit:⁊ nuptijs celebratis qñ ſe illi oportunitas ingerebat: cognoſcebat vtrāq̄. Verū lȝ in pñtia tua ſuper hoc fuerit accuſatus:cōuinci tñ non po tuit nec ſuuȝ voluit confiteri delictū.nunc aūt reuerſus ad cor penitens de cōmiſſis/ſa= lutis ſue conſiliū requirit im pendi. ¶ Cum igit non tātū a malo ſed ab oī ſpecie mali ꝓ= cipiat apoſtolus abſtinere. Mandamus quaten⁹ p̄dicto E.pro hmōi enormitatis ex= ceſſu iniūcta pnia competēti: conſulas ei monens illū ſalu briter ⁊ inducens:vt de cete= ro abſtineat ab vtraq̄. Idē3 archiepiſcopo ſtrigonieñ.

¶ Affinitas ſuperueniēs nō diſſoluit matrimoniū. Capi.x.

Tue fraternitatis deuo tio poſtulauit vtrum

is qui cū ſorore legitime con
iugis fornicat: cū vxore poſſit
poſtmodū cōmorari: et exige
re debitū ac ſoluere reqſitus
¶ Nos igitur reſpondemus
ꝙ vxor vt a commixtione viri
abſtineat ꝓpter publicā ho=
neſtatem: ⁊ in continētia ma=
neat donec vir viam vniuerſe
carnis igreſſus fuerit: dilīgē
tius eſt monēda. Quod ſi for
te cōmōitiōi parere recuſās
talis fuerit vt de lapſu timea
tur ipſius: vir eiꝰ poterit ⁊ de
bebit cū dei timore debitū ei
ſoluere cōiugale: cū affinitas
poſt matrimoniū inique con=
tracta illi nocere nō debeat/
que iniqtatis particeps non
exiſtit. Gregoriꝰ ix. epiſcopo
pictaueñ. ¶ Summatū eſt ſu
pra capitulo primo. Capi. xi.

Ordane mulieris peti
tio continebat: ꝙ J. lai
cus cū ipa que nō duz decimū
etatis ſue annuz cōpleuerat:
per verba de futuro ꝯtraxit:
et ea infra eiuſdē anni ſpaciū
carnaliter cognita matrē ip=
ſius ſibi mrīmonaliter copu
lare, ⁊ ad damnate cōmixtio=
nis amplexus ꝓcedere nō ex
pauit. et infra. Quare pfata.
J. ſupplicauit: vt cum carnis
ſtimulis reſiſtere neqat: ſibi
(ne iure ſuo ſine ſua propria
culpa fraudetur) ꝓuidere ſa
lubriter dignaremur. ¶ Ea=
propter mādamus quatenus

(ſi res ita ſe habet) vtrunqꝫ
ipſoꝝ ad vouēdam ꝑpetuam
continentiā attēte moneas ⁊
inducas. ⁊ ſi ad eam iduci ne
quiuerit: mēoratū J. (iniūcta
ei primitus ꝓ cōmiſſo inceſtu
pnīa competēti) vt eidem co
habitet et cōiugale debitum
reddat exactus eccleſiaſtica
cen. cōpellas. ¶ De cōſangui
nitate ⁊ affinitate Alexā. iii.
caſſineñ. abbati. ¶ Separat
matrimonii contractū inter
affines primi generis ⁊ quar
ti gradus. Capitulū primū.

Ex liris tuis acce=
pimus: ꝙ cū qdā
ſecreto quādam
viduā ſubarraſſꝫ
et carnaliter cognouiſſꝫ: ⁊ in
fra. Tandem cū vir paratus
eſſet eam in cōſpectu eccleſie
ſubarrare: ſurrexerūt duo ꝯ=
ponētes ꝙ iſte qui eā ſubar=
rare volebat priorē viꝝ quar
to gradu cōſanguinitatis at
tingit: vnꝰ aūt ita ſe audiuiſſe
iurauit: alius noluit id iura=
mēto firmare. ⁊ infra. ¶ Nūc
queſtio prima reuexit: ⁊ iura
uerunt duo corā archipreſbi
tero plumbarole: ꝙ primꝰ vir
fuit ſuꝑſtiti quinto cōſangui
nitatis gradu coniūctꝰ. Quo
circa mā. quate. vtrāqꝫ ꝑtem
ante tuā pñtiam conuoces: et
facias teſtes coraꝫ te iurare:
et infra. Inqſita vero diligē=
tius veritate: ſi ꝑ teſtes ciru

cūſpectos oī exceptione ma
iores inueneris ꝙ primus vir
ſuperſtitē quarto gradu con
ſanguinitatꝫ attingit: non diſ
feras diuortii ſententiaꝫ pro
mulgare. eq eñi (vt canones
dicūt) abſtinenduꝫ eſt a ꝯſan
guineis vxoris vt propriis.
¶ Ceterum tuā prudentiam
volumꝰ non latere: ꝙ nō ſunt
cauſe mrīmonii tractande ꝑ
quoſlꝫ: ſed ꝑ iudices diſcre=
tos q poteſtatem habeāt iu
dicandi ⁊ ſtatuta canonuꝫ nō
ignorēt. Ur. iii. bur. archie.
¶ Affinitas ſuꝑueniēs de q̄
ſolem ꝯſtat ꝑ famam ſoluit
ſponſalia de futuro. Capit. ii
Uper eo ꝙ iuuenē aſſe
ris puellam nō duꝫ nu=
bilem fide interpoſita deſpō
ſaſſe, que iaꝫ facta nubilis eū
repetit: et ille excipit dicens
ſe non debere eam ducere ꝓ
eo ꝙ poſtqꝫ puellam affida=
uit: eandem carnaliter ꝓpin
quaꝫ ipſius cognouit. ¶ In
qui. t. r. ꝙ ſi manifeſtū eſt iu
uenē cognouiſſe ꝓpinquaꝫ p
dicte puelle: vl' ſi nō eſt māi=
feſtū fama tñ loci hoc habet
cū eſſet ſponſa trīmō de futu
ro idem ab eius impetitione
debet abſolui. ¶ Celeſtinꝰ. iii.
¶ Si diſpēſatur cū aliquo vt
poſſit cōtrahere i certo gra
du alꝭ prohibito: requiritur
ꝙ vterqꝫ contrahentium to=
to gradu diſtet a ſtipite pre=

terti ſi hoc hꝫ ꝯſuetudo. c. iii
Uod dilectio. et infra.
Queſiuiſti vtrum is q̄
a ſtipite ꝑ deſcendentē linea
ſexto vel ſeptimo gradu di=
ſtat poſſit ei q̄ ex altera par
te ꝑ lineam deſcendenteꝫ ab
eodem ſtipite ſecundo vl' ter
tio gradu diſtat mrīmoniali
ter copulari propter idulgē
tiā ap. ſedis legati. qua ꝑmiſ
ſum eſt hominibuꝫ terre illiꝰ
in ſexto gradu coniungi.
¶ Quod videtur poſſe fieri
ſecundum regulaꝫ qua dicit
quoto gradu qs diſtat a ſti=
pite ⁊ a quolibet per aliam li
neam deſcendentium ab eode
cu tamen de cōſuetudine ter
re ſi quando talis caſꝰ emer
ſerit: incole ꝓpter primioreꝫ
gradum ꝯiunctos ſeparent:
⁊ ipediant copl'ari volentes.
¶ Nos itaqꝫ reſpondemꝰ ꝙ
indulgentia illa ſic eſt intelli
genda: ꝙ vterqꝫ coniungēdo
ruꝫ diſtat a ſtipite ſexto gra
du. Si vero alter ſexto vel ſe
ptimo gradu diſtat a ſtipite
alter aūt ſecundo vel tertio:
ꝯiūgi nō debent. vnde in hac
parte ꝯſultius duximꝰ mul=
titudini ⁊ obſeruate conſue=
tudini deferendū qꝫ aliud in
diſſenſionem ⁊ ſcandaluꝫ po=
puli ſtatuendum quadaꝫ ad
hibita nouitate. ¶ Innocentiꝰ
tertius archie. ⁊ capl'o trecē.
¶ Infideles coniuncti i gra

ſũ prohibito a lege canoni/
ca poſt baptiſmum nõ ſepa=
rantur.

Capitulum quartum.

De infidelibus ad fidẽ
conuerſis vtrum ſi añ
cõuerſionem ſuã ſm̃ leg; ve
teris inſtituta circa gradus
ꝯſanguinitatis a canone de=
notatos coniuncti fuerint: ſe
parari debeant poſt baptiſ=
muz. ¶ Conſul. tu. duximus
rñdendum: ꝙ matrimonium
ſic contractum non eſt poſt
baptiſmi lauacrum ſeparan
dum cũ a iudeis dñs. requiſi
tus ſi liceret vxorem ex q̃cun
q; cã dimittere: ipſis rñdit/
q̃s de⁹ ꝯiũxit hõ nõ ſeparet:
ꝑ hoc innuẽs eẽ mr̃imoniũ
iter eos. Idez roſſanẽ. archi
epiſcopo. ¶ Conſanguinei
mariti cum conſanguineis
vxoris licite contrahunt hoc
primo. In gradibus prohibi
tis non poſſunt matrimonia
contrahi etiam ſi hoc habe/
at conſuetudo. hoc ſecundo.

Capitulum quintum.

Quod ſuper his et in=
fra Super eo igitur ꝙ
pater et filius cum matre et
filia: et duo cognati cum dua
bus cognatis: auunculus et
nepos cum duabus ſorori=
bus contrahunt matrimo=
nia taliter tibi duximus re=
ſpondendum ꝙ licet omnes
cõſanguinei viri ſint affines
vxoris: et omnes cõſangui=
nei vxoris ſint viri affines:
inter conſanguineos tamen
vxoris et viri ex eorundem
ſcilicet viri et vxoris coniu=
gio nulla prorſus affinitas
eſt contracta. propter quam
inter eos matrimonium de=
beat impediri. ¶ Ne autem
infra gradus prohibitos ma
trimonium contrahatur de
bes publice inhibere: et pre
ſumptores eccleſiaſtica di=
ſtrictione punire: non obſtan
te conſuetudine que dicenda
eſt potius corruptela.
Idem ¶ Non valet diſpen=
ſatio obtenta a papa ſuper
matrimonio inter conſangui
neos contracto ſi ſibi cauſa
falſa ſit expreſſa: niſi poſtea
eam papa confirmaret. h. d.
ſm̃ verum et communẽ intel
lectum Capitulum ſextum.

Quia circa ⁊ infra. Por
ro de nobili viro. N. p
cuius diſpenſatione indulgẽ
tia. ſ. remanendi cũ ea q̃ ipſam
quinto conſanguinitatis gra
du contingit: a. ſe. apo. obti
nenda falſa nobis cauſa fue
rat allegata: proles videlicz.
Cum tamen añ diſpẽſatiõez
obtentã vnica filia quam hẽ
bat: viam fuerit vniuerſe car
nis ingreſſa: put tua conſul=
tatio continebat: diſſimula=
re poteris vt remaneãt co=
pula ſic cõtracta: cũ ex ſepa

ratione (ſicut aſſeris) graue
videas ſcãdalũ iminere. Idẽ
¶ Teſtes q̃ de conſanguita=
te deponunt cõputationez d̃
bent a ſtipite vel germine in
cipere.

Capitulum ſeptimum.

Quia nos duxit. ſ. conſu=
lẽdos vtrũ illoruz ſuffi
ciat teſtimoniũ ad mr̃imoniũ
dirimẽdũ q̃ ꝯſanguitatis gra
dus ab auũculo ⁊ nepote videlz
fr̃is filio vł ſoror; iceperit cõ
putare: ¶ Nos igit̃ inq̃. t. t. r.
ꝙ cũ cõiugium multuz fauo=
ris obtineat: teſtes qui ad di
uortiũ celebrãduz ꝑducti con
ſanguitatis gradus cõputãt
a ſtipite debẽt icipere. i. a pa
rentibus vel germanis. et ſic
per ordinem diſtinguere gra
dus: noibus ꝓprijs vel equi=
pollentibus indicijs deſignã
do ꝑſonas: ꝑſertim cũ ſepius
teſtimoniũ ꝑhibeant de audi
tu. quod q̃ minus eſt validuz
non eſt in articulo huiuſmõi
nimiũ laxanda facultas: cũ q̃
ratione computationem ici=
perent a ſecũdo: eadem ab vl
terioribus inchoarent. I dez
in concilio generali.
¶ In ſecundo ⁊ tertio affini
tatis genere tollitur ꝓhibi=
tio que olĩ erat in mr̃imonio
contrahendo. Similiter tolli
tur prohibitio de ſobole ſu=
ſcepta ex ſecundis nuptijs q̃
olim non poterat cõtrahere
cum cognatione prioris viri.
Et prohibitio coniugij vltra
quartum conſanguinitatis ⁊
affinitatis gradum non extẽ
ditur. h. d. iſte textus qui quo
tidie allegatur ⁊ ẽ ſingular;
in materia ſua

Capitulum octauum.

Non debet reprehenſi=
bile iudicari: ſi ſecũdũ
varietatem temporum ſtatu
ta quandoq; varientur huma
na. preſertim cũ vrgens neceſ
ſitas vel euidens vtilitas id
expoſcit. quoniã ipſe deus ex
his que in veteri teſtamento
ſtatuerat nonnulla mutauit ĩ
nouo. ¶ Cum ergo prohibiti
ones de coniugio in ſecundo
⁊ tertio affinitatis genere mi
nime contrahendo ⁊ de ſobo
le ſuſcepta ex ſecũdis nupti=
js cognationi viri nõ copulã
da prioris ⁊ difficultatem fre
quenter inducant: ⁊ aliquãdo
⁊ periculum pariant animaꝝ
cum ceſſante prohibitiõe ceſ
ſet effectus: conſtitutiões ſu
per hoc editas ſacri approba
tione cõcilij reuocantes pre
ſenti conſtitutiõe decernim⁹
vt ſic cõtrahentes de cetero
libere copulentur. ¶ Prohi=
bitio quoq; copule coniuga=
lis quartum conſanguinita=
tis et affinitatis gradum de
cetero non excedat: quoniam
in vlterioribus gradib⁹ iã nõ
poteſt abſq; graui diſpendio

hmōi prohibitio generaliter obſeruari. Quaternarius ṽo numerus bene congruit phi bitioni ↄiugij corporalis. de quo dicit apl'us ꝙ vir non hꝫ ptātē ſui corpis ſꝫ mulier neqꝫ mulier hꝫ ptātē ſui corporis ſꝫ vir: q: quattuor ſunt humores in corpore: q̄ conſtant ex quattuor elemētis. ¶ Cū ergo iam vſqꝫ ad quartū gradū phibitio ↄiugalis copule ſit reſtricta: eā ita volumus eſſe ppetuam nō obſtantib' cōſtitutionib' ſup hoc dudū editis: vel ab alijs vel a nobꝫ vt ſi quis cōtra phibitionem hmōi preſumpſerit copulari: nulla longinqtate defēdatur annoꝝ cum diuturnitas temporū non minuit peccatū ſed auget. tantoqꝫ ſunt grauiora crimina: quāto diuti' infelicē animam detinent alligatam.

Gregorius. ix. ¶ Diſtans a ſtipite quarto gradu vel citeriori cum diſtante quinto vel vlteriori cōtrahere pōt. h. d. cum glo. Capitulum nonum.

Vir qui a ſtipite quar-to gradu ꝛ mulier que ex alio latere diſtat quito (ſecundum regulam approbatā qua dicitur quoto gradu re-motior differt a ſtipite: ꝛ a q̄-libet per aliam lineam deſcē-dentium ex eodem) licite pñt matrimonialiter copulari.

Prima regula magiſtralis pro linea recta aſcendentium deſcendentium. Quot ſunt pſone de quibus queritur: cō-putatis intermedijs (vna dempta) tot ſunt grad' inter eas. Si igit̄ vis ſcire q̄ꝫtum diſtat abauus a petrucio (petrucium eſſe fingim' in cellula vacua) vtroqꝫ computato ꝛ intermedijs quinqꝫ ſunt perſone: dēme vnam / quattuor ſunt gra-dus. et ſic de alijs.

¶ Pro linea collaterali due ſunt regule.

¶ Collateraliū in linea eq̄li. Quoto gradu q̄s diſtat a cō-muni ſtipite / toto diſtant iter ſe vel ſibi attinent. Exemplū pone cū facis abauum ſtipitē inter. P. et pnepotem propatrui. Nā illi ſunt in linea equali q̄libet diſtat a ſtipite quarto gradu. ergo iter ſe q̄rto de computatione tantummodo canonica loquor.

¶ Collateraliū in linea ineq̄li. Quoto gradu remotior di-ſtat a cōmuni ſtipite: toto di-ſtant inter ſe. Exemplum po-ne faciendo abauum ſtipitē. P. et filij ppatrui i linea ine-quali. Computem' ergo a re-motiori. ſ. a P. ſed P. diſtat a ſtipite quarto gradu ergo a filio propatrui quarto ſemp intellige ſecundum canones.

¶ Pro arbore cōſanguinita-tis ſcd̄m cōputationē ciuilē.

¶ Quid eſt conſanguinitas? Vinculum perſonarum ab eodem ſtipite deſcendētium carnali propagatione contractum. Et dicitur conſanguinitas quaſi ſanguinis vnitas.

¶ Pro illius cognitione dantur tales regule.

¶ Prima in linea recta aſcendentium ꝛ deſcendentium. Quot ſunt perſone de quib' queritur computatis inter-medijs vna dempta tot ſunt gradus inter eas.

¶ Pro linea collaterali.

¶ Collateralium i linea eq̄li. Quoto gradu q̄s diſtat a cō-muni ſtipite toto duplicato diſtāt inter ſe vel ſibi attinēt. Nam ſecundū leges quelibet perſona gradum facit in col-laterabilib' computatio eni legiſtarum ob aliud fit q̄ꝫ cō-putatio decretiſtarum.

¶ Collateralium in linea inequali. Quot ſunt perſone ſti-pite dempto: tot ſūt gradus. Si ampliorē optas enuclea-tionem: recurre ad Johā. an. declarationem.

¶ Sequitur arbor Conſanguinitatis ꝛ affinitatis.

¶ Consanguinitas est attinentia personarum ex eo proveniens quia una descendit ab altera / vel ambe ab eadem. Vel est vinculum personarum ab eodem stipite descendentium carnali propagatione contractum. Et dicitur a con, quod est simul ut unitum et sanguine: quasi sanguinis unitas.

¶ Linea est collectio personarum ab eodem stipite descendentium gradus continens et numeros distinguens. Et est triplex scilicet gra[dus] descendentium ascen[den]tium et collateralium.

¶ Gradus est habitudo distantium p[er]... qua cognoscitur ... agnationis vel co[gna]tionis distantia ... sone inter se diff[erunt]. Et dicuntur gradus [ad] similitudinem gra[duum] scalarum vel lo[corum] proclivium: qui[a] graditur de pro[ximo] in proximum.

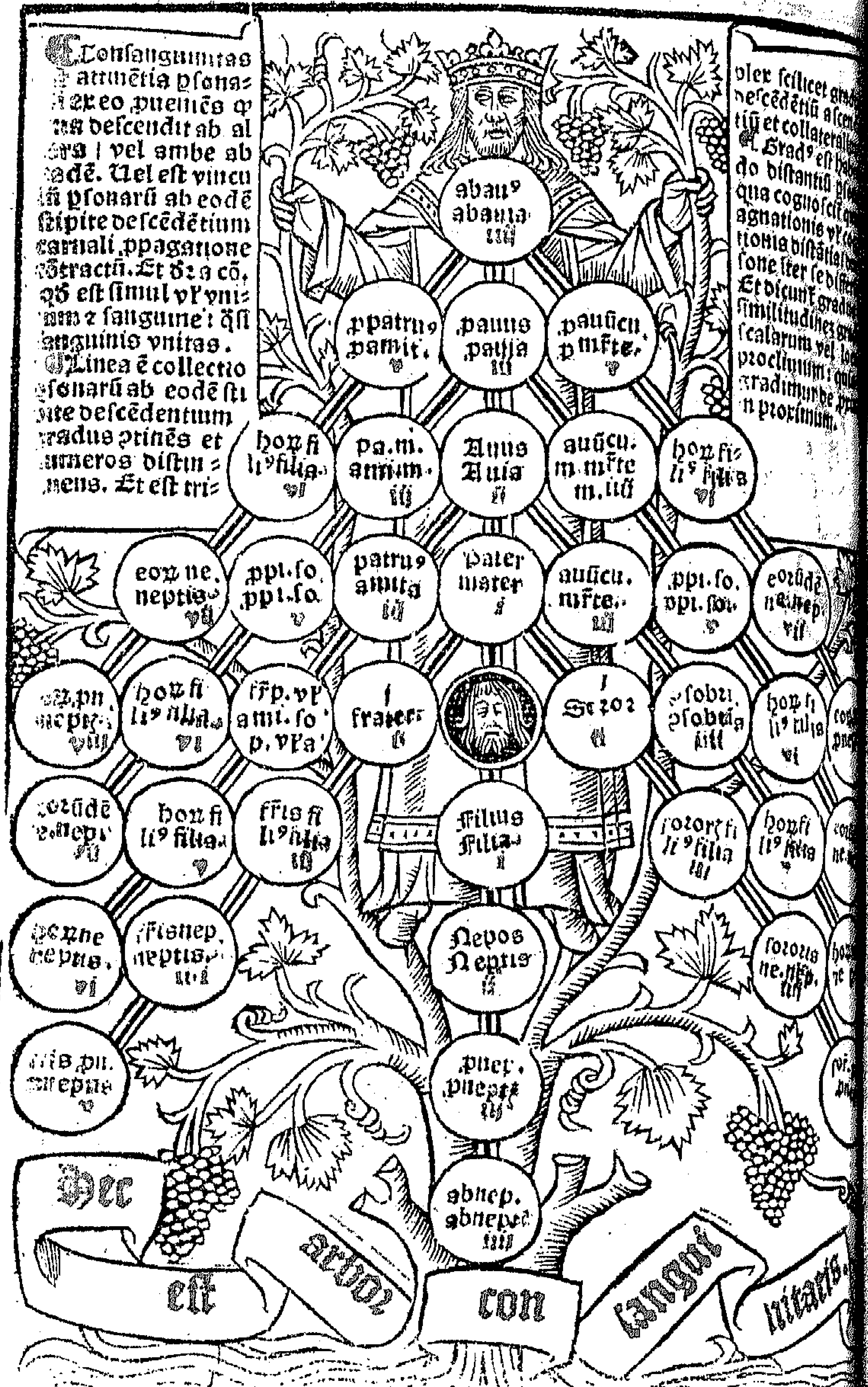

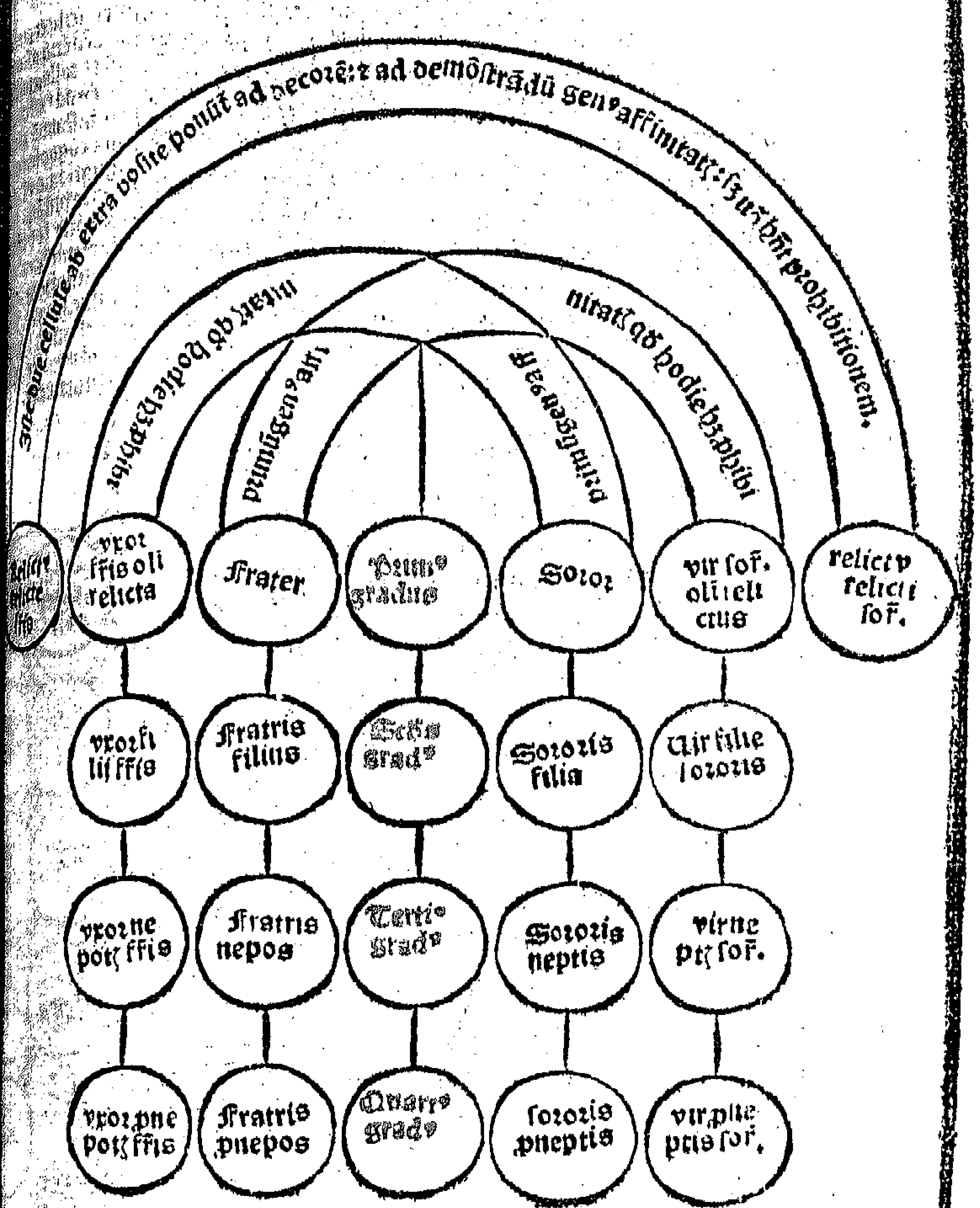

Affinitas ſecūdū canones eſt perſonarum ꝓximitas ex coitu ꝓueniens:oī carens parentela. Et dicit̄ affinitas q̄ſi duorū ad vnum finem vnitas: eo ꝙ due cognatiões diuerſe ꝑ nuptias ſcđm leges vel ꝑ coitū ſcđm canones copulā tur:ꝛ alter ad alterius cognatiōis finē accedit:vt ff.đ gradi.affi.l.nō facile. §.affines.

Scias aūt ꝙ affinitas eſt perpetuū impedimētū:quod durat etiaꝫ mortua perſona: qua mediante ꝯtrahit̄.xxxv. q.x.fraternitatis.

Per carnalem copulam viri ꝛ mulieris inter conſanguineos mulieris ꝛ viruꝫ:ꝛ inter conſanguineos viri ꝛ mulierem cōtrahitur affinitas primi generis eiuſdem gradus cuius eſt conſanguinitas. Si ergo conſanguineus tuus cognoſcat mulierem.ſi vis ſcire quoto gradu affinitatis attinet tibi mulier illa: vide quoto gradu eſt tibi ꝯſanguineꝰ tuus.ꝛ quoto eſt tibi ille cōſanguineꝰ:toto mulier ē tibi affinis:ꝛ ſemꝑ in pↄo genere

Dictum eſt i regula viri et mulieris et non viri ꝛ vxoris: quia ſcđm canones etiaꝫ per coitum fornicariuꝫ ꝛ īceſtuoſum cōtrahitur affinitas patet de eo qui cog.con.vxo.ſue c.diſcretionem.ꝛ.ca.pe.

Inter conſanguineos mulieris ꝛ virum ꝛ ꝯſanguineos viri ꝛ mulierem ideo dicitur. quia inter virum ꝛ mulierē nō contrahitur affinitas:ſed ipſi ſunt affinitatis cauſa.

Itē inter cōſanguineos viri ꝛ conſanguineos mulieris nulla eſt affinitas vñ duo fratres cōtrahunt cum duabus ſororibus. pater ꝛ filius cum matre ꝛ filia:ſed eſt affinitas inter cōſanguineos mulieris et ipm virū:et cōſanguineos viri ꝛ ipſam mulierē.de cōſangui.ꝛ affi.quod ſuper his.

Regula infallibilis ꝛ clariſſima ad cognoſcēdā affinitatē

Quotiēſcūqꝫ inter vnā perſonarū.de quibus queritur ꝛ coniugem alterius nō eſt vel ñ fuit ꝯſāguinitas intra quartum gradū incluſiue nulla eſt ꝓhibitio.vt inter me ꝛ coniugem nepotis mei non poteſt eſſe matrimoniū:quia nepos meus ē michi cōſanguineus intra quartum gradum.

Aliud exemplum.

Soror mea habuit maritū:ea mortua maritus eius aliam accepit: quo defuncto potero contrahere cum eius relicta: quia inter me ꝛ illam relictā nulla eſt nec fuit ꝯſanguinitas.ꝛ ſic de aliis oībus.

De frigidis ꝛ maleficiatis ꝛ impotētia coeūdi. Ex p bio ardico lib.xviij. Si marito ꝓuocāte ad diuortium ꝛ ſe īpotētē aſſerēte / mulier hoc idē fatetur: ſeruata ſolēnitate canonica mr̄imoniū indiſtincte dirimit̄.ſed ſi decipiat̄ eccleſia primū mr̄imoniuꝫ repatur.ſi vero muliere agente ꝯtraſſerat ſe potētē: niſi per aſpectuꝫ corporis vel alio indubitato modo cōuincat̄:mulier nō audit̄ ſꝫ ſi vir hoc idē cōfitetur vel cōuincitur mr̄imonium ſeparatur ꝛ mulieri cōtrahēdi licētia datur.h.d.ſecūdum hoſtiēſem.Capitulū.j.

Accepiſti mulierem:ꝛ ꝑ aliqđ tp̄s habuiſti:per mēſem aut per tres: aut ꝑ annū.et nunc primū dixiſti te eſſe frigide nature:ita vt nō potuiſſes coire cum illa nec cuꝫ aliqua alia.ſi illa q̄ vxor tua eſſe debuit eadē affirmat q̄ tu dicis ꝛ ꝓbari pōt ꝑ veruꝫ iudicium ita eſſe vt dicitis ſꝑari poteſtis:ea tñ ratiōe:vt ſi tu poſt aliā accepis reus piurii diiudiceriſ:et iteꝝ poſt ꝑactā pniam priora ꝯnubia repare debebis. Illa autē ſi prior poſt annuꝫ aut dimidium ad epiſcopuꝫ aut eius miſſuꝫ ꝓclamauerit:dicens ꝙ non cognouiſſes eam:tu autē cōtrariū affirmas:tibi credendum eſt eo ꝙ caput es mulieris.quia ſi ꝓclamare voluit:cur tādiu tacuit: cito.n.ꝛ in paruo tꝑe ſcire potuit ſi ſecū coire potuiſſes. Si autē ſtatim i ipſa nouitate poſt menſeꝫ aut duos ad epiſcopuꝫ aut eiꝰ miſſū ꝓclamauerit dicēs:volo eſſe mater:volo filios ꝓcreare:et ideo maritum accepi:ſed vir quē accepi frigide nature eſt et nō pōt illa facere ꝓpter q̄ illuꝫ accepi:ſi ꝓbari pōt ꝑ rectuꝫ iudiciū ſeꝑari poteſtiſ:et illa ſi vult nubat i dño. Alexan.iij.ābianē.epō.

Impotens ad copulā eſt impotens ad contrahēduꝫ matrimoniū ſiue ſit impedimētum etatis ſiue nature. Capitulum.ij.

Quod ſedē.ꝛ īfra. Sicut puer q̄ nō pōt reddere debituꝫ nō eſt aptus cōiugio:ſic q̄ impotentes ſunt / minime apti ad cōtrahenda matrimonia reputātur. Idē.

Naturale īpedimentuꝫ ad coitū īſeꝑabile arte medicoꝝ mr̄imoniuꝫ impedit.Cap.iij.

Ex litteriſ tuis accepimꝰ: ꝙ quidā ſedeciī āno quādam annoꝝ tredeciī duxit vxorem.q̄ cum debitum reddere non poſſet: mulier taꝫ grauē infirmitateꝫ cōtraxit vt oīno viro ſit facta inutilis ꝛ īſtrumē

tum eius ſpeditum ita ꝙ vir ei commiſceri non poteſt.

¶ Reſpōdem⁹ igitur: ꝙ ſi vicium illud mulier a natura ↄtraxit nec ope medicorū poterit adiuuari: viro aliam accipiēdi liberā tribuas facultatem. Lucius tertius.

¶ Contrahēs ſcienter cū impotēti ad copulā ab ea non ſeparatur. Capitulum.iiij.

Conſultationi tue qua nos ↄſuluiſti vtrū femine clauſe impotentes cōmiſceri maribus matrimoniū poſſint contrahere/ et ſi cōtraxerint. an debeat reſcindi?

¶ Taliter reſpondem⁹ ꝙ lꝫ incredibile videatur ꝙ aliqs cum talibus contrahat matrimonium. romana tñ eccle. conſueuit in cōſimilib⁹ iudicare: vt quas tāqꝫ vxores habere non poſſunt: habeant vt ſorores Celeſtinus tertius.

¶ Si de impotētia coeundi cōſtet ſtatim matrimoniū ſeparatur alis cohabitabūt cōiuges per trienniū: et ſi cū ſeptima manu propinquorū iurant ꝙ dederunt operā carnali copule/ et non potuerunt cōiungi ſtatim ſeparātur. Ita cōiter ſummatur. Capitul. v.

Laudabilem et infra. Requiſiſti qñtum tempus indulgendum ſit naturaliter frigidis ad experientiam copule nuptialis. et infra.

¶ Nos vero in pñti conſultatione ſentimus. vt a tpe celebrati ↄiugij ſi frigiditas prius probari non poſſet: cohabitent ꝑ trienniū qͦ elapſo ſi nec tūc hītare voluerit et iuxta decre. grego. mulier ꝑ iuſtū iudiciū de viro ꝓbare potuerit ꝙ cū ea coire nō poſſit accipiat aliū: ſi autem ille aliam acceperit: ſepent.

¶ Et ſi ambo conſentiant ſimul eſſe: vir eam: et ſi non vt vxorem ſaltem habeat vt ſororem.

¶ Si autē ꝙ nunqꝫ ſeinuicē cognouerint ambo fatentur ſeptima manu propinquorū vel vicinorū bone fame (ſi ꝓpinqui bone fame ↄfuerint) tactis ſacroſanctis euangelijs vterqꝫ iureiurādo dicat ꝙ nunqꝫ per carnis copulā vna caro effecti fuiſſent. et tūc videtur ꝙ mulier valeat ad ſecundas nuptias conuolare. Uerum ſi ille aliam duxerit: tunc hi qui iurauerant rei ꝑiurij teneātur/ et pacta pñia cogantur ad cōnubia priora redire. Jn. iij. altiſſiodo. epi.

¶ Propter arctationem mulieris: ſi apparet ꝙ preter diuinum miraculū abſqꝫ periculo corporali habilis reddi non poteſt: ſeparatur matrimonium. reintegratur tamē ſi poſtea appareat eccleſiam fuiſſe deceptam. Capit. ſextum

Fraternitatis (tuae litteras recepimus con/tinentes ꝙ. G. mulier cuidā viro matrimonialiter nupſit cum quo per multos annos morata nō potuit carnaliter ab ipo cognoſci. lꝫ ꝑ archipſbiterum tuū ſuper hoc fuiſſes edoctus: nō tamē volēs habere certitudiēꝫ pleniorē quaſdam matronas ſue prochie prouidas et honeſtas ad tuam preſentiā euocaſti: diſtricte illis iniungēs ſub periculo animarum: vt mulierem ipſam prudenter inſpicerent: et perquirerent diligenter: vtrum idonea eſſet ad viriles amplexus que tā dem in fide ſua tibi aſſeruere conſtanter: ꝙ eadem nunqꝫ poterat eſſe mater aut cōiunx: tanqꝫ cui naturale deerat inſtrumentum. vnde īter ipſam et virum diuortium celebraſti: mulierem inducens vt ad religiōeꝫ aliquā ſe trāſferret perpetuam continētiam ſeruatura. et viro licentiam tribuiſti vt vxorem duceret quia pater fieri cupiebat. Contigit autem poſtea ꝙ mulier inuenit qui ſeras huiuſmodi reſerauit et abijciens continentiam quam ꝓmiſit. Gu. latori preſentium ſupernupſit.

¶ Quāuis igitur ſemiplene nobis expreſſeris quo modo dicta mulier ſe promiſerit continentiā ſeruaturam vtrum videlicet ſimplici verbo an voto ſolenni: vtrum ve ad religionem tranſierit vt promiſit: an cōtra promiſſionem ſuam i domo remanſerit: et qͥliter ſeras illas fecerit reſerari. vtrū videlicꝫ artificio medici/ an concubitu viri: ſeu alio quolibet modo. Nos tamen perſpicaciter attendētes ꝙ impedimentum illud non erat perpetuum: qꝺ preter diuinum miraculum ꝑ opus humanum abſqꝫ corporali periculo potuit remoueri: ſentētiam diuortij per errorem licet probabileꝫ nouimus eſſe prolatam cuꝫ pateat ex poſt facto ꝙ ipſa cognoſcibilis erat illi: cuius ſimili cōmiſcet et ideo inter ipſam et primū virum dicimus matrimoniū extitiſſe. quare inter eam et prefatum. Gu. matrimoniū non eſſe cenſemus: eoſqꝫ precipimus abinuiceꝫ ſeparari Et ſi predicta mulier ad religionem tranſiuit (ſicut aſſerit promiſiſſe) primus vir qͥ non cognouit eandem. cuꝫ ea remaneat cum qua poſtmodum eccleſie auctoritate cōtraxit: alioquin ea dimiſſa debet ad illam redire cum qua primo contraxit: niſi ſe voto mulier illa cōſtrinxerit ad continentiam obſeruandā vt ītelligat ꝑ hoc cū ꝓfato

G.u. fornicata fuiſſe. Vel niſi ſe fornicario modo alij viro miſcuerit: vt primus vir pretextu fornicatiōis eiꝰ velit ꝯ ſortium declarare. nam ſi tantum ſimplici ꝟbo ſe promiſit continentiam ſeruaturam: et poſtea in ꝯſpectu eccleſie nupſit memorato. G. quādiu articulus iſte dubitabilis erat pſumi non deb; ꝙ fornicaret cum illo: ſed ammodo non d; cu; illo aliquatenꝰ remanere

¶ Per hec autē queſtionem illam noueris eſſe ſolutam q̃ queritur. vtrum ea que adeo arta eſt vt nulli poſſit carnaliter cōmiſceri niſi per īciſionem aut alio ſibi modo violētia īferatur: non ſolummodo leuis ſed forte tam grauis vt ex ea mortis periculu; timeatur ad matrimonium ꝯtrahendum d; idonea ꝓhiberi.

¶ Similit̄ illa q̄ viro cui nupſerat adeo arta eſt vt nunq̄; ab eo valeat deflorari: ſi ab ab eo ſit ꝑ iudicium eccleſie ſeparata ⁊ nubat alteri cui arta non ſit ⁊ ꝑ frequentem vſū ſecundi reddatur etia; apta priori: vtrū ad eū redire debeat cum q̄ prius fedus interat cōiugale? de talibus autē non eſt facile iudicandum cum finale iudicium pendeat ex futuro. Honorius tertius.

¶ Si vxor dixit virum cui cohabitauit per triennium nō habere potentiam coeundi: eis hoc iurantibꝰ cum ſeptima manu propinquorum matrimonium ſeparatur. H. d. ſhe rendo ꝟbis littere. Capi. vij.

Litere vre nobis tranſmiſſe continebāt ꝙ cū cauſa mr̄imonij que īter M. mulierem ⁊ A. eius viru; vertitur vobis fuiſſet ab I. papa p̄deceſſore nr̄o ꝯmiſſa dicta. M. propoſuit: ꝙ cū octo annis elapſis dicto. A. fuiſſ; matrimonialiter copulata. ⁊ licet diu cohabitaſſet eidem adhuc integra permanebat: eo ꝙ predictus vir eius non habebat potentia; coeundi: quare petebat diuortiū celebrari. predictus vero A. fatebatur ꝙ illam nūq̄; cognouerat: tamē ſe habere potentiā cognoſcendi alias aſſerebat. Vos vero ne id confiterētur in fraudem a matronis bone opinionis fidedignis ac expertis in ope nuptiali dictam feciſtis īſpici mulierem: que ꝑhibuerunt teſtimonium eam adhuc virginem permanere. Poſtmodu; ꝑ preſbiteru; de cuiꝰ parrochia vir exiſtit feciſtis inquiri. vtrum ipſe aliqua; cognouiſſet. nec ꝑ inquiſitione; ipſam vobis cōſtare potuit aliquā eſſe carnaliter cognitam ab eodē. Muliere autem requirēte diuortiu; ⁊ dicente ꝙ mater eſſe volebat

et filios procreare: proponente vero viro ꝙ paratus erat ſtare concilio eccl̄ie: iniūxiſt ; eiſdē vt agerent penitentia; de cōmiſſis ⁊ ſic forte placeret deo q̄ mr̄imonij fuit inſtitutor et auctor vt opꝰ mr̄imonij conſūmarēt. qui poſt plures terminos ad vr̄am reuerſi pſentiam conſona voce dixerūt ꝙ non poterant carnaliter cōmiſceri. ¶ Quocirca mandamus q̄tenꝰ ſi ita eſt: ⁊ cōſtiterit vobis p̄fatu; viru; et mulierē īfra p̄dictos octo annos ꝑ ꝯtinuum triennium inſimul habitaſſe ipis cu; ſeptima propinquoꝝ manu firmantibus iuramento ſe commiſceri carnaliter nequiſſe: pferat; diuortij ſniā; īt̄ eos.

De mr̄imonio contracto contra interdictum eccleſie.

Alexā. iij. paduano epiſco.

Matrimonium contra interdictum eccl̄ie vel iudicis factum ſeu contractu; propter hoc ſolu; non dirimitur ſpo nitur tn̄ penitentia ſic cōtrahentibus ⁊ ſeparātur donec cognoſcatur de cauſa īterdicti. hoc dicit in effectu totus iſte titulus. Capitulū primū.

Litere quas tua nob; fraternitas deſtinauit expreſſe declarant. ꝙ cū quida; ſororem ſua; iam nubilē cuidam ſe daturum in vxore; ea preſente ⁊ conſentiente p̄ſtito iuramēto firmaſſet: illa non poſt multos dies dona ⁊ munera viri ſecundu; more; terre ſponte ſuſcipiens ipſū tanq̄; propriu; virū ſepe āplexata fuiſſet: tādē mortuo fratre a proprio viri ſui fratre ſe deſponſari ꝑmiſit: ⁊ ꝙ ab illo cognita fuiſſet: mēdaciter aſſeuerat. Cūq; ei ꝓhibuiſſes publice ne cui illoꝝ vl̄ al. cui ſe copularet: ipſa ſpretis monitis tuis alij nubere non expauit: demu; cū mulieri precepiſſes vt ad domū matris rediret: ipſa nr̄a; audientia; appellauit. ⁊ infra. ¶ Manda. quatenus ſi eſt ita prefata; mulieres (ne mandatum tuu; contēptibile videatur) ad domu; matris redire cōpellas ⁊ īpoſita ſibi de tanto exceſſu pn̄ia poſtq̄ ꝯdigna: ī domo materna per mēſe; ſteterit: ad tertium reuerti permittas. I. dē vigo. ⁊ bora. ep.

Sponſalia de futuro cum vna etia; contra interdictu; eccleſie contracta nō habēt dirimere matrimonium poſtea contractu; cum alia.

Ex litteris cātuarienſis archiepiſcopi ad nos ꝑuenit: ꝙ cu; G. de ſancto leodegario. M. filiam ſuam abſentem cuidam. R. nomine ꝟ ſponſaſſet. ⁊ infra.

¶ Poſtea orta ſuſpicione ꝙ prefatus. R. ad alia deſide=

ſtaret vota trāſire/ad examē
fuit dicti archiepiſcopi cau=
ſa plata: q̄ ſub anathematis
interminatione prohibuit:ne
añq̄z de pſcripto negocio ple
ne conſtaret.vir ad ſcd̄a vota
trāſiret.ſz ipē pſcripta phibi
tione ɔtēpta filiaz G.in facie
eccleſie ſibi ſolēniter copula
uit vxorem.z infra. ¶ Cuz ar
chiepiſcopus vellet de matri
monio prio cognoſcere dicta
M.appellatiōisvocē emiſit
cuius appellationi archieps
deferens eidem ſub excōmu
nicationis interminatione di
ſtrictius interdixit ne cui nu
beret donec cauſa ipſa finem
debitū ſortiretur:ipa tñ de re
medio appellationis confiſa
cuidā alij G.noīe nupſit.z in
fra. ¶ Mādamus quatenus
ſi nichil cōſtiterit qd̄ ipediat
preter cōſenſum de futuro q̄
inter pfatos R.z M. aſſerit
preceſſiſſe: ſcd̄a mr̄imonia in
uiolabiliter obſeruāda ſubla
to ap.oſtaculo iudicetis.Li=
cet eñi contra interdictū ec=
cleſie ad ſcd̄avota trāſire nō
debuerit: nō eſt tñ cōueniēs
vt ob id ſolū ſacramentū con
iugij diſſoluat.aliqua tñ pñia
eis debebit iponi:q2 cōtra p
hibitionē eccl'ie hoc fecerūt.
Idem paduano epiſcopo.
¶ Si hi qui dicebantur con
ſanguinei contraxerūt cōtra
preceptum iudicis:debent ſe
parari donec de cauſa cogno
ſcatur. Capitulum tertium.
DE muliere.z ifra. ¶ Il
los autē qui p conſan=
guinitate phibentur ɔiūgi.
et poſt contra intrerdictū ec=
cleſie ſe receperint excōica=
tioni debes ſubijcere.donec
tandiu ſepent/quouſq3 legi=
time cognoſcat vtrū eor̄ mr̄i
moniū poſſit z debeat iure ſtare.
¶ Qui filij ſint legitimi.
Alexā.iij. ¶ Naturalis ex ſo
luto genit9 z ſoluta legitimat
p ſubſequēs parētū cōiugiū
etiā quo ad hereditatē.Ca.i.
CONqueſtus
eſt nob; H.
q̄ cū quādā
mulierez in
vxorē acce=
perit R.pa=
truusmuli=
eris ipaz ex
heredare conatur:eo q̄ añ de
ſpōſationē mr̄is ſue nata fue
rit:licz poſtea pr̄ mulieris p
fate matrez ipſius accepit in
vxorē. ¶ Ideoq3 mādamus
quatenus ſi eſt ita:eā legiti=
mā iudicetis/ pdicto R.inhi
bentes: ne dicte mulieri hac
occaſione ſup hereditate pa
terna moleſtiā inferat vl' gra
uamē. Si autē contra hoc ve
nire pſumpſerit:contra eum
ſeueritate eccleſiaſtica pce=
datis.I dē. ¶ Separato ma
trimonio in facie eccl'ie ɔtra

cto:filij geniti vl' concepti an
te ſententiā ſunt legitimi. c.ii.
CUm inter I.virū:et T.
mulierē diuortij ſentē=
tia canonice ſit prolata:filij
eorum non debēt exinde ſuſti
nere iacturaz.cum parentes
eorū publice ſine ɔtradictio
ne eccl'ie inter ſe contraxiſſe
noſcant ¶ Ideoq3 ſancimus
vt filij eor̄ quos ante diuor=
tiuz habuerūt:z qui concepti
fuerāt ante latam ſentētiam:
non minus habeant legitimi
et q̄ in bona paterna heredi
tario iure ſuccedant:z de pa=
rentū facultatibus nutriant.
Idem rothomag.archiepo.
¶ Statur verbo viri z mulie
ris qui negant aliquē filium:
niſi indicijs z teſtibus probe
tur contrariū. Capitulū.iij.
TRanſmiſſe nob; tue lit
tere cōtinebant: q̄ cuz
A.vſq3 ad iuuētutē quēdam
pueruz nutriuiſſet:vxore ſua
M.tunc nō deſpōſata ſibi co
habitāte poſtmodū ipaz legi
time deſponſauit:z filios ſu=
ſtulit ex eadē: quibus pater
na hereditatē petētibus pdi
ctus iuuenis contradicit ge
rens ſe filium z heredem q̄z=
uis auicinia que ipſum filiuz
eorum eſſe credebat ſpurius
diceret:pdicti vero A.et vxor
eius prefatum iuuenē ſpuriū
ſuum aut legitimū filiū eſſe
negabāt; ſz dicebāt q̄ eū pie
tatis ītuitu nutriuiſſent. Cū
autez queſtio corā te mota
eſſet z predictus iuuenis pro
eo q̄ iuri ſtare nolebat vincu
lo ſit excōicationis aſtrictus
¶ Conſul.t.f.r.q̄ in tali caſu
ſtandū eſt verbo viri z mulie
ris:niſi certis indicijs z teſti
bus tibi conſtiterit ipſe filiū
iuuenē memorati. Idem exo
nieñ. vintonieñ.epiſcopis et
abbati herfordeñ. ¶ Illegi=
tima ples eſt quā viro viuen
te vxor ex adulterio cōcepit:
ſiue cum adultero ſiue cū vi=
ro moretur. Capitulum.iiij.
CAuſaz que.z ifra. ¶ Si
conſtiterit q̄ agatha de
Anelina muliere tp̄e Alani vi
ri ſui ipa cuz eo tanq̄z cum vi
ro ſuo morante:vel.R. patre
dicte agathe ipſaz.A. adhuc
habente virum publice tenē
te nata fuit eam non fuiſſe le
gitimaz eiuſdem.R.filiam iu
dicetis q2 nō potuit eſſe vxor
que viri ſui thoruz maculans:
alij dum ille viueret copulari
pſūpſit. Idē exo.ep.z ab.he.
¶ Queſtio natiuitatis oppo
ſita petenti hereditatem cō=
ram iudice ſeculari ē ad eccle
ſiaſticum iudicem tranſmittē
da.h.d.z eſt textus multū no
tabilis z allegabilis.Capi.v.
LAtor preſentium.R. et
infra. ¶ Cū aūt idē W.
H.corā ſecl'ari iudice ſup he
ditate aui eiuſdē R.pr̄is dicti

H.traxiſſet ī cauſā ille ſibi ꝓ=
ſumpſit obijcere: ꝙ pr̄ eiꝰ nō
fuit de legitimo matrimonio
natꝰ: ⁊ ideo de hereditate aui
ſui nichil poſſit iure ſucceſſo
rio vēdicare tādē cum ſuper
queſtiōe natiuitatis corā noꝛ
uicē.epō tractatuꝫ fuiſſet ad
noſtrā extitit audiētiā appel
latū. ⁊ ifra. ¶ Ideoqꝫ māda=
damus quatenꝰ cauſā ſup q̄=
ſtiōe natiuitatis pr̄is eiuſdē
R. ifra duos menſes ſublato
appellatiōis obſtacl'o termi
netis. Si vero ifra duos mē=
ſes ꝑfatus. H. nō poterit ꝓ=
bare legitie qđ obiecit: ex tūc
ſcſ'ari dn̄o ſub cuiꝰ iudicio de
hereditate cauſa vertit̄ ītime
tis: vt pro queſtione natiuita
tis nō dimittat q̄n cauſaꝫ ſup
hereditate audiat ⁊ decidat.
I. dē exoñ. epiſcopo. ¶ Natu
rales legitimantur per ſubſe
quens parētū ꝯiugiuꝫ. ſpurij
ꝟo nō. h. d. in herēdo ꝟbis lr̄e
Et eſt. c. famoſū ⁊ quotidie al
legatur in vtroqꝫ foro. Ca. vj.

Tanta eſt vis mr̄imonij
vt q̄ antea ſunt geniti:
eſt contractū mr̄imoniuꝫ legi
timi habeant̄. ¶ Si auteꝫ vir
viuēte vxore ſua aliā cogno=
uerit: ⁊ ex ea ꝓlem ſuſcepit lꝫ
poſt mortē vxoris eandeꝫ du
xerit: nihilominꝰ ſpurius erit
filius: et ab hereditate repel
lendus: ꝑſertim ſi in mortem
vxoris prioꝛ alteruter coruꝫ
aliq̄d fuerit machinatꝰ. I. dē
lōdoneñ. ⁊ vigoꝛiē. epiſcopis.
¶ De cauſa ciuili īter laicos
nō cognoſcit eccl'ia cognoſcit
tū an q̄s ſit de legitimo mr̄i=
monio natus. Capitulū. vij.

Cauſam q̄ inter. R. ⁊ F.
ſup eo ꝙ mat̄ dicti. R.
dicit̄ nō fuiſſe de legitio mr̄i
monio nata agitari dinoſcit
vobis ꝯmiſimus terminādā.
¶ Veruꝫqꝛ lr̄is nr̄is īſeri fe
cimꝰ: vt ſepefato. R. poſſeſſi
onē oīum quoꝝ poſſeſſoꝛ ex=
titit q̄n auus ſuus ꝓficiēdi
hieroſolymā iter arripuit: an̄
pricipalis cauſe īgreſſuꝫ face
retꝫ reſtitui: ſi eadē poſſeſſio
ne fuiſſet ꝑ violētiā ſpoliatꝰ.
Nos attendentes ꝙ ad regē
ꝑtinet nō ad eccleſiā đ talibꝰ
poſſeſſionibus iudicare: ne vi
deamur iuri regis anglorū
detrahere q̄ ipaꝝ iudiciū ad
ſe aſſerit ꝑtinere. F. v. māda=
mus quatenꝰ regi poſſeſſio=
nū iudiciuꝫ relinquentes: de
cauſa pricipali videlꝫ vtrum
mater ꝑdicti. R. de legitio ſit
matrimonio nata plenius co
gnoſcatis: ⁊ cauſam hm̄oi ter
minetis: lꝫ icōgruūꝫ videatur
vt mr̄imoniuꝫ genitricis ꝑfa
ti. R. impetatur: qđ ea viuen=
te non fuit (vt dicit̄) īpetitū.
I. dē epo ⁊ archid. vincētino.
¶ Si mulier ꝑ iudiciū eccle=
ſie ſeparata a primo viuente
illo ꝯtrahit cum ſecundo: le=

gitima erit ꝓles quam ex
illo ſuſcepit. Capi. viij.

Perlatum eſt ad audien
tiam noſtraꝫ ꝙ cū. H. ad par
tes cōſtantinopo. tranſiſſet: ⁊
ibi morā per decēniūꝫ ampliꝰ
faciens ad. I. vxorē ſuā nō re
diens ipſa apud bone me. vi
centinū epm̄ aduerſus eū q̄=
relam depoſuit: ⁊ ꝙ eum non
poſſet diutius expectare ni=
chilominus allegauit. epſ vę
ro ſicut vir prouidus ⁊ diſcre
tus: parentibus viri manda=
uit: vt pro eo mitterent: ⁊ ipꝫ
ad propria reuocarent. cūqꝫ
elapſo longi temporis ſpacio
vir non remearet ad propria
epiſcopus in conſpectu eccle
ſie auditis rationibus multe
ris: inter eos ſententiam di=
uortij promulgauit ⁊ mulieri
vt alium duceret facultatem
indulſit. ¶ Ideoqꝫ manda=
mus quatenus ſi conſtiterit
ꝙ epiſcopus inter eos ſentē
tiam diuortij tulerit: filios
quos ſuſtulit de alio ad cuiꝰ
copulaꝫ auctoritate predicti
epiſcopi migrauit legitimos
iudicetis: eos hac occaſione
ab hereditate non patientes
excludi. I. dem belnaceñ. epo
¶ Filij nati ex matrimonio
clandeſtino per eccleſiam ap
probato ſunt legitimi. h. d. in
herendo littere. Capi. ix.

Quod nobis: et infra.
¶ Si qui autem de clā
deſtino matrimonio poſtmo
dum ab eccleſia comprobato
generati fuerint: eos legiti=
mos iudices filios et hr̄edes.
Celeſtinus tertiꝰ eboraceñ.
archiepo. ¶ Nati ex matri=
monio [illegible] ꝯtra publi=
ce honeſtatis iuſtitiā illegi=
timi ſunt ⁊ ab hereditate pa=
rentum excludendi [illegible]
et hunc caſum q: [illegible] ꝑ igno
rantiam [illegible]. Capi. x.

Referente nobis: et ifra
¶ F. t. t. rn̄. ꝙ publice
honeſtatis iuſticia prohiben
te matrimoniū inter eos con
trahi nō potuit: et contractū
debuit ſeparari ac ꝑ hoc cuꝫ
filij nec per eccleſie ꝑmiſſio=
nem nec ꝑ paternā ignorātiā
excuſent̄: ad ſucceſſionem bo
noꝛum paternoꝛū non vident̄
aliquatenꝰ admittēdi. I. dē.
¶ Ad docendū ꝓlem illegi
timā non ſufficit ꝓbare impe
dimentū matrimonij ſi fuit ī
facie eccleſie ꝯtractū. Ca. xj.

Peruenit ſane ad nos ex
inſinuatiōe. L. vidue ꝙ
cum inter. G. patreꝫ ſuū. ⁊ A.
matrē illius matrimoniū fuiſ
ſet legitie celebratū: et q̄ꝫdiu
vixerunt quiete ꝑmanſerunt:
poſt illoꝛū deceſſum q̄dā aſſe
rētes eam de nō legitimo ma
trimonio fuiſſe ſuſceptam / a
paterna hereditate tanq̄ꝫ il=
legitimā amouere conantur.
¶ Mādamꝰ itaqꝫ quatenꝰ ſi

eſt ita:dictam viduā legitimā
nūcietis Innocē.iij. ¶ Ter
tur dicto teſtium qui probāt
aliquem legitimum licet fa-
ma vicinie et tractatus parē
tum habeat contrariū. Ca.xij.

Per tuas lr̄as intimaſti
q̄ R. ex muliere quam
ſcd̓m opinionez maioris par
tis vicinie in concubinā habe
bat:prole ſuſcepta:quandam
poſt/et aliam ea defuncta du
xit in vxorem. et ea de qua p̄-
lem ſuſceperat virum ſibi ali
um copulauit:proceſſu vero tē
poris idē R. i preſentia mul
torum firmauit proprio iura
mento: q̄ eam quam habere
viſus fuerat concubinam:pri
us affidauerat in vxorem q̄z
ex ea filium genuiſſet. et poſt
ea cum ageret in extremis:
eum quem ex ea ſuſceperat i
teſtamento heredem inſtitu
ens legitimū filiū appellauit
Cum autem tue inquiſitioni
fuiſſet cōmiſſum an filius ſic
ſuſceptus legitimus eſſet he
res ipſius R. et ad eius patri
monium admittendus. tu pre
ter id quod ex quadam decre
tali bone memo. Alexan. pa-
pe predeceſſo. no. ſtanduz eē
ſuper hoc verbo viri et mulie
ris credebas receptis teſti-
bus/a filio eiuſdem R. produ-
ctis:quibus legitime cōpro-
bauit predictum R. matrem
ſuaz in capella ſcti ſergij affi
daſſe: eum ipſius R. heredez
eē legitimū iudicaſti. ¶ Nos
autē attendentes q̄ plus eſt
q̄d in veritate agitur q̄z quod
ſimulate concipitur: licet di-
ctus R. cū ea dimiſſa quaz vt
cōcubinam habuerat:ad alia
vota trāſiuerit. videatur ipo
facto matrimoniuz q̄d inter
eos celebratum fuerat dene
gaſſe: quia tn̄ deſpōſatio per
teſtes legitimos cōprobata
eos matrimonialiter fuiſſe cō-
iunctos oſtendit:ſiue deſpon
ſatio ipſa fuerit de p̄nti: vt p
cōſenſum legitimū per verba
de preſenti expreſſum copula
matrimonij inter eos fuerit
celebrata: ſiue per verba de
futuro carnali copula ſubſe-
cuta: non tam decretali dicti
predeceſ. no. que in caſu diſſi-
mili loq̄tur: q̄z inductis pba
tionibꝰ innitentes/ te proceſſiſ
ſe legitime reſpondemꝰ:ſen-
tentiā tuā auctoritate apoſto
lica ꝯfirmātes. Idē nobili vi
ro Gu. mōtꝫ peſſulan. ¶ In
terris eccl̓ie papa pōt libere
illegitimos legitimare. Iter
ris p̄o alienis nō:niſi ex cau-
ſis multū arduis: vel niſi ſpi
ritualibꝰ tūc eñ indirecte et p
q̄ndā ꝯſequētiā intelligit le
gitimare etiā quo ad tp̄alia:
hoc eñ vltimū nō eſt ſine ſcru
pulo. h. d. ſcd̓m intellectum q̄
placet panor. et eſt. c. difficile
in materia famoſum. Capl. xiij.

Per venerabilē. f. n. are
latē. archiepm̄ tua no-
bis humilitas ſupplicauit vt
filios tuos legitimationis di
gnaremur titulo decorare:
quatenus eis quominus tibi
ſuccederēt:nataliuz obiectio
non noceret ¶ Q̄d aūt ſuper
hoc apoſtolica ſedes plenam
habeat poteſtatē ex illo vide
tur q̄ diuerſis cauſis inſpe-
ctis cum quibuſdam minus
legitime genitis: non natura
libus tantuz: ſed adulterinis
etiam diſpenſauit: ſic ad actꝰ
ſpirituales illos legitimans
vt poſſint in ipſos promoueri:
ex quo veriſimilius creditur
et probabilius reputatur: vt
eos ad actus legitimare va-
leat ſeculares. Preſertim ſi
preter romanos pontifices i
ter homines ſuperiorem ali-
um non cognoſcant qui legiti
mandi habeat poteſtatem:
quia cum maior in ſpirituali
bus tam prouidentia q̄z au-
ctoritas et idoneitas requi-
ratur/quod in maiori conce-
ditur: licitum eſſe videtur et
in minori. Per ſimile quoqz
id videtur poſſe probari: cuz
eo ipſo q̄ aliquis ad apicem
epiſcopalis dignitatis attol
litur:eximitur a patria pote
ſtate. Preterea etiā ſi ſimplex
ep̄s ſciēter ſeruū alterius in
preſbyterū ordinaret: licet or
dinator ſatiſfacere dn̄o tene-
retur:ordinatus tamē iugum
euaderet ſeruitutis videre-
tur ſiquidem monſtruoſum:
vt qui legitimus ad ſpiritua
les fieret actiones:circa ſecu
lares actus illegitimus re-
maneret. vnde cum in ſpiri-
tualibus diſpenſetur: conſe
quēter intelligitur in tempo
ralibus diſpenſatū. Id autez
in patrimonio beati petri li
bere poteſt apoſtoli. ſedes ef
ficere:in quo et ſummi ponti
ficis auctoritatem exercet:
et ſummi principis exequitur
poteſtatez ¶ Videbatur au
tem ex eo trahere maiorem
audaciam poſtulandi: q̄ cum
rex francorum. I. reginam di
miſerit:et ex alia poſtmoduz
ſuperducta puerum ſuſcepit
et puellaz: et tu ſimiliter exclu
ſa legitima ſuperduxeris aliaz
ex qua filios ſuſcepiſti: ſicut
cum filijs regis eiuſdem/ſic
cū tuis credebat de benigni
tate ap. ſe. diſpenſandū. Verū
ſi veritas diligenter inſpicit
nō res ſilis ſz valde diſſimil
inuenitur nā rex ipe a regina
per remeñ. archiepm̄ apoſto
lice ſedis legatū fuit p ſentē
tiā ſeparatus: tu vero vxorez
tuam a te temeritate propria
ſeparaſti. Ipe quoqz priuſq̄z
ad eum prohibitio de non cō
trahendo cum altera perue
niſſet: aliā ſuperduxit: ex qua
prolem geminam noſcitur ſu

ſcepiſſe: ſed tu in cõtemptuꝫ eccl'e aliã ſuꝑ inducere atten taſti. Preterea rex ipſe cõtra matrimonium impedimentũ affinitatis obiecit: ⁊ coraꝫ p̃= fato archiep̃o teſtes induxit cuius ſnĩa q; caſſata fuit: ſo= lũmodo propter iudiciariũ or dinẽ non ſeruatũ nos poſt re ſtitutionẽ regine alios cogni tores duximus deputandos: tu vero vxori tue nichil qđ di uortiũ induceret obiecisti cũ et ſi fides thori ſit vnũ de tri bus bonis coniugij: nõ tamẽ ipſius violatio cõiugale vin= culũ violaſſet. De filijs ergo eiuſdem regis vtrum legiti= mi vel illegitimi fuerit: q̃ꝫdiu pendet queſtio affinitatis ob iecte: poteſt nõ immerito du bitari. Naꝫ ſi affinitas fuerit comprobata predictam regi nam non eſſe regis coniugeꝫ apparebit: et per conſequẽs alia videbiť ſibi legitime co= pulata: ⁊ filios et legitimos peperiſſe. Inſuper cum rex ſuperiorem in temporalibus minime recognoſcat: ſine iu= ris alterius leſiõe: in eo ſe iu riſditioni noſtre ſubijcere po tuit in quo videretur aliqui bus ꝙ per ſeipſum (nõ tanq̃ꝫ pater cũ filijs: ſed tanq̃ꝫ prin ceps cum ſubditis) potuit di ſpẽſare. tu aũt noſceris alijs ſubiacere et infra. ¶ Rõnibꝰ igitur his inducti regi grãm fecimus requiſiti. cauſam tã ex veteri q̃ꝫ ex nouo teſtamẽ to trahentes ꝙ non ſolum in eccleſie patrocinio (ſuꝑ quo plenam in temporalibus ge= rimus poteſtatẽ) verũetiam in alijs regionibꝰ certis cau ſis inſpectis temporalem iu= riſditionem caſualiter exer= cemus: nõ ꝙ alieno iuri pre= iudicare velimus: ſed quia ſi= cut in deuteronomio contine tur. Si difficile ⁊ ambiguum apud te iudicium eſſe ꝑſpexe ris: inter ſanguinem ⁊ ſangui nem: cauſam ⁊ cãm: lepraã ⁊ le= pram: ⁊ iudiciuꝫ intra portas videris variari: venies ad ſa cerdotes leuitici generis/et ad iudicem qui fuerit illo tẽ pore: qui iudicabunt tibi iu= dicij veritatem et facies que cunq̃ꝫ dixerint qui preſunt lo co quẽ elegerit dñs ſeq̃riſq̃ꝫ eoruꝫ ſententiã. q̃ aũt ſuꝑbie rit nolens obedire ſacerdo= tis imperio: qui eo tempore miniſtrat domino deo tuo de creto iudicis morietur. Sa= ne cũ deuteronomiũ lex ſcđa interp̃teť ex vi vocabuli ꝯpro batur: vt qđ ibi decerniť in no uo teſtamento dꝫ obſeruari. locus ei quẽ elegit dñs apli= ca ſedes eſſe cognoſciť. cũ ei petrus vrbẽ fugiens exiuiſ= ſet: volens euꝫ dñs ad locum quem elegerat reuocare iter rogatꝰ ab eo: dñe quo vadis reſpondit venio romam iterũ crucifigi: qđ intelligens ꝓ ſe dictum ad locum ipſum proti nus eſt reuerſus. Sunt autẽ ſacerdotes leuitici generis fratres noſtri qui nobis iure leuitico in executione ſacer= dotalis officij coadiutores exiſtunt. Is vero ſuper eos ſacerdos ſiue iudex exiſtit: cui dominus inquit petro. Quodcunq̃ꝫ ligaueris ſuper terram: erit ligatum et in ce= lis. Eius vicarius qui eſt ſa= cerdos in eternum ſecundum ordinem melchiſedech cõſti tutus a deo iudex viuorum ⁊ mortuorum. tria quippe diſti guit iudicia. Primũ inter ſan guinem ⁊ ſanguinem ꝑ quod criminale intelligitur ⁊ ciui= le. Ultimum inter lepram et lepram: per quod eccleſiaſti= cũ et criminale notatur. Me dium inter cauſam ⁊ cauſam quod ad vtrunq̃ꝫ refertur tã eccleſiaſticum q̃ꝫ ciuile: in q̃= bus cum aliquid fuerit diffi= cile vel ambiguum ad iudici um eſt ſedis apoſtolice recur rendum: cuius ſententiam q̃ ſuperbiens contempſerit ob ſeruare: mori precipitur. i. ꝑ excommunicationis ſenten= tiam velut mortuus a cõmu= nione fideliũ ſeparari. Paulꝰ etiã vt plenitudinẽ ptãtis ex poneret ad corinthios ſcri= bẽs ait. Neſcitis q̃m angelos iudicabitis q̃ꝫto magis ſecu laria. ¶ Licꝫ igiť cuꝫ filijs ſe pedicti regis (de q̃bꝰ an fue= rint legitimi ab initio dubita tur) duxerimus diſpenſandũ quia tñ tã lex moſayca q̃ꝫ ca= nonica ſobolẽ ſuſceptam ex adulterio deteſtatur: teſtan= te dño ꝙ manzeres et ſpurij vſq̃ꝫ ad decimam gñationem in eccleſiam nõ intrabũt. Ca none vero vetãte tales ad ſa= cros ordines ꝓmoueri: ſecu= laribꝰ quoq̃ꝫ legibꝰ nõ ſolum repellentibꝰ eos a ſucceſſiõe pñna: ſꝫ negantibꝰ ipſis etiaꝫ alimenta petitioni tue nõ du ximꝰ annuẽdũ. Idem. H. ⁊. R. canonicis bñuentanis. ¶ Si cõiugatꝰ viuente prima in fa cie eccl'ie cõtrahit cum ſcđa hoc ignorãte legitia erit eo= rum proles. Capitulum .xiiij.

EX tenore lr̃arũ vr̃arum nobis innotuit ꝙ cũ. G. vidua hereditatẽ quõdaꝫ. R. mariti ſui ſibi et pupillo filio ſuo reſtitui poſtularet: pars aduerſa petitionẽ eiꝰ nitebatur excludere ꝓ eo ꝙ. R. mariti tũ ipſius vidue de adulterio genitũ aſſerebat: ⁊ ĩfra. ¶ In telligẽtes ꝙ pr̃ p̃dicti. G. ma trẽ ipſiꝰ ĩ facie eccl'ie ignarã ꝙ ip̃e aliã ſibi mr̃imonialiter copulaſſet duxerit in vxorem et dũ ip̃a cõiunx ipſius legiti ma putaretur/dictũ. R. ſuſce pit ex eadem: in fauorem p̃lis

potius declinam⁹: memoratum. R. legitimū reputantes

Idem episcopo tiburtino.

¶ Filios infidelium q̄ post conuersionem contrahuntur legitimi ē et si parentes sunt in gradu phibito lege canonica. Capi. xv.

Gaudemus. z infr. ¶ Ceterū plem de infideliuz coniunctiōib⁹ nataz q̄ secundo/tertio/vel vlteriore gradu scđz opinionē illoꝝ matrimoniali contraxerūt affectu: post fidem receptā (vtilitate publica suadente) legitimaz volumus reputari.

¶ Qui matrimonium accusare possunt vel cōtra illud testificari. Alexā. iij. parisien. epō.

¶ Cum agit de federe matrimonij reo absente cōtumaciter pōt sup impedimento matrimonij recipi testes/dūmodo sint legitimi: z ad dicta eorū fertur sententia. Capitulū. j.

Relatū ē ꝙ cū pater cuiusdā puelle eam cuidā ciui parisiensi nuptui tradidisset: maritus post aliquot annos quibus cum vxore ꝑmansit propter homicidium quod commisit de ciuitate timore mortis exiuit: nunc autem dicitur posse probari ꝙ pater puelle eum de sacro fōte leuauit. sed litteris tuis quesitus nondum potuit inueniri licet quinquenniuz sit transactum. et infra.

¶ Ceterum consultationi tue taliter respondemus ꝙ si manifestum est quod asseritur: aut legitimi accusatores et testes appareant: postq̄ʒ inuenis fuerit cuʒ omni diligentia requisitus etiam si nequiuerit inueniri: testes recipere poteris: et fine canonico iudicium terminare.

Clemens tertius.

¶ Accusatio et testimonium in causa matrimoniali personaliter et non per litteras fieri debent. Capitulum secundum.

Nobis est quesitum, vtrum aliqui super accusatione matrimonij nichil voce propria depromentes: debeant per solam chartule conscriptionem admitti? ¶ Ad hoc respondemus, ꝙ in talibus nisi q̄ʒtum ad presumptionem nullius momenti est conscriptio quoad sententiam proferendam/ nisi alia legitima adminicula suffragentur. Clemens tertius papa florentino episcopo.

¶ In causa matrimoniali super consanguinitate et contractu testificari possunt consanguinei et parentes. Capitulum tertium.

Uidetur nobis. z infra ¶ ꝙ parētes/fratres et cognati vtriusq̄ʒ sexus in testificatione suorū ad matrimonium coniugendū vel dirimendū admittant ita antiqua consuetudine q̄ʒ legibus approbatur. ¶ Ideo enim maxime parētes: et si defuerint parentes proximiores admittunt quoniam vnusquisq̄ʒ suam genealogiam cum testibus et chartarum etiam ex recitatione maiorū scire laborat. qui enim melius recipi debent: q̄ʒ illi q̄ melius sciūt et quorū est interesse: ita vt si non interfuerint z cōsensū non adhibuerint secundum leges nullum fiat matrimonium: ¶ Quod vero legitur pater non recipiatur in causa filij/ nec fili⁹ in causa patris: in criminalibus causis et contractibus veruz est. In matrimonio vero coniūgendo et disiungendo ex ipsius coniugij prerogatiua/et q: fauorabilis res est congrue admittuntur.

Idem. ¶ Inuita desponsata postea sponso cognita, cōtra matrimonium nō auditur. c. iiij

Insuper adiecisti/ꝙ aliquis cū quadaz inubili puella contraxit/q̄ tandē etatis metas attigēs ab illo pluries cognita contra matrimonium proclamauit/ asserens se semper ab initio dissensisse q̄ꝺ ꝑ testes pbat fama z conuersiōe preclaros. ¶ In hoc itaq̄ʒ casu sentimus ꝙ aduersus matrimonium audiri nō debet / que ante cognitionē sui legitimū annum attingēs cum potuit/ minime reclamauit. sicut enim ante legitimuʒ consensuz (qui in duodecimo anno spectat) potuit dissentire sic postq̄ʒ legitimo tempore accedente semel etiam copule carnali cōsensit ex ratihabitatione sibi super hoc silentium non ambigitur indixisse. Inno. iij. archiepō ꝑposito et priori scte marie de albanē. genuē. ¶ Repellitur accusans matrimonium propter questum. Capitulum v.

Significante. M. de canula nostro est apostolatui declaratum. ꝙ cum H. duxisset legitime in vxorem S. mater ipsius nisa est matrimonium accusare / vt ab eo pecuniam extorq̄ret/ et licet intellectui suo praua non possint opera respondere nichilominus vult habere pecuniā vt ab accusatione desistat. ¶ Cū igit non sit malicijs hominum indulgendum. Mandamus quatenus si est ita ipsam ab accusatione matrimonij repellētes eidē sup hoc silentiū imponatis. Idem. ¶ Repellitur ab accusatione matrimonij qui denunciationis tempore tacuit nisi separationē probabiliter ignorauerit vel iuret de nouo didicisse et ꝙ non obijciat illud maliciose. Capi. vi.

Um in tua dioceſi.ꝛ in
fra. ¶ Si vero poſt.cō
tractū m̄rimoniū aliquis ap
pareat accuſatoꝛ cum nō pꝛo
dierit in publicū quando bā
na ſcd̄ʒ conſuetudinem in ec
cleſijs edebātur: vtrum vox
ſue debeat accuſationis ad=
mitti merito queri poteſt.
¶ Super quo ſic duximꝰ di=
ſtinguedum.ꝙ ſi tempoꝛe de
nūciatōis p̄miſſe his q̄ iaʒ cō
iunctos impetit extra dioce
ſim exiſtebat:vl' alſ denunci
atio non potuit ad eius noti
ciaʒ pueníre:vtputa ſi nimie
infirmitatis feruoꝛe laboꝛās
ſane mētis patiebatur exili
um: vel in annis tam teneris
ↄſtitutus / ꝙ ad compꝛehen=
ſionem talium eius etas ſuf
ficere nō valebat. ſeu alia cā
legitima fuerit impeditꝰ eiꝰ
accuſatio dʒ audiri. ¶ Alio
quin cum rationabiliter pꝛe=
ſumatur: ꝙ denunciationem
publice factam idē exiſtens
in ip̄a dioceſi:minime ignoꝛa
uit tanq̄ʒ ſuſpectus eſt ꝓcul
dubio repellendus ¶ Niſi ꝓ
pꝛio firmauerit iuramēto ꝙ
poſtea didicerit ea que obie=
cerit: ꝛ ad hoc ex malicia nō
pꝛocedat. qꝛ tunc etiā ſi didi
ciſſet ab illis qui denunciati
ationis tp̄e ſiluerunt:claudi
non debet eidem aditus ac=
cuſandi:quoniam ꝛ ſi ab im=
petitō de hm̄ōi culpa d ſilētio
tali contracta illos̄ excludea
ret:iſte t̄n amoueri nequiret
cum culpabilis non exiſtat.
¶ De diuoꝛtijs.
Ex cōcilio apud vuarmatiā.
¶ Homicidium neceſſarius
uo ſuaſio ipe ↄiugij ⁊ machi
nato in moꝛte ↄiug;.ſic ca.j.

I qua mulier in moꝛtē
mariti ſui cum alijs cō
ſiliata ē: ꝛ ip̄e aliquem illoꝝ
ſe defendendo occiderit:poſ
teſt ip̄e poſt moꝛtem vxoꝛis ſi
voluerit aliaʒ ducere:ip̄a aūt
inſidiatrix penitentie abſqʒ
ſpe ↄiugij ſtet ſubiecta. ¶
¶ Coniuges pꝛopter alteri
us crimen non ſeparantur ni
ſi ſp̄ualiter foꝛnicentur ꝛ tūc
durat coniugiū eis etiā ſepa
ratis. Capitulum ſecundum

Q Ueſiuit a nobis.ꝛinfr.
¶ Nos itaqʒ taliter re
ſpondemus ꝙ mulier ꝓ fur=
to vel alio crīe viri ſui (niſi fi
dei ſue religionem coꝛrūpe=
re velit) ab eo ſeparari nō dʒ
¶ Uerum ſi coniugem ſuam
ad infidelitatis maleficiū tra
xerit:a viro poterit ſeparari
ita ꝙ ei nubere alij non lice=
bit. qꝛ licet ſeparentur:ſemp
tamen ↄiuges erunt. ¶ Inui
ris quoqʒ p̄ſentis ſententie
foꝛma ſeruet. I. dē ambi.ep.
¶ Uir non poteſt dimittere
vxoꝛem ſine iudicio eccleſie/
etiam pꝛopter impedimen=
tum parentele notoꝛium.

Si fama referet impedimen=
tum coniugij etiā nemine op
ponēte:epiſcopus ex officio
ſuo p̄ōt de eo inquirere. Si
vero impedimētum eſt noto
rium poteſt epiſcopus ex of
ficio ſuo matrimonium ſepa
rare.hoc ſecundo. Capit.iij.

Q Uiro de comite ponti
ni q.B. vxoꝛem ſuaʒ ab
ſqʒ iudicio eccleſie dimiſit: qꝛ
eam cognatam fuiſſe vxoꝛis
defuncte pꝛoponit: pꝛudētia
tua cognoſcat ꝙ ſi etiā parē
tela eſſet publica et notoꝛia
abſqʒ iudicio eccl'ie ab ea ſe
parari non potuit: quare ip̄ʒ
ad eam recipiendam que pe
tit reſtitutionem ipſiꝰ diſtri
cte compellas. quā ſi recipe=
re noluerit:eum ꝛ ſuperindu
ctam vinculo excommunica=
tionis aſtringas. ¶ Pꝛeter=
ea de.B.q̄ cognatam ſuaʒ du
xit vxoꝛem reſpondemꝰ ꝙ nō
apparentibus accuſatoꝛibꝰ
et parētela manifeſta ſeu pu
blice exiſtente (quod credi=
bile non eſt:niſi eſſent in pꝛio
gradu vel ſecūdo) tui officij
intereſt matrimonia illa ad=
hibita grauitate diſſoluere:
que illicite contracta noſcun
tur. Idem.
¶ Repellitur vxoꝛ petēs re=
ſtitutionem mariti ſi notoꝛie
foꝛnicata eſt et maritus con
tinuit.
Capitulum quartum.

S Ignificaſti ꝙ q̄daʒ vxo
re ſua ſine iudicio ec=
cleſie dimiſſa: ꝓ eo ꝙ ſugge=
ſtum ſibi fuerat ip̄am inceſtū
cum q̄dam cōſanguineo ſuo
cōmiſiſſe:vinculo fuit ꝓpter
hoc excōicationis aſtrictus:
verū mulier non cōtinuit ſed
ſobolem de alio viro ſuſcepit
nec minꝰ poſtulat viro reſti=
tui:aſſerens ſe ab ip̄o iniuſte
dimiſſam ꝛ eundē ſibi mate=
riam adulterandi dediſſe.
¶ Conſul.t.t.r.ꝙ ſi notoꝛiuʒ
eſt mulierez ip̄am adulteriū
ↄmiſiſſe:ad eam recipiendaʒ
p̄fatus vir cogi nō debet niſi
conſtaret ip̄m cū alia adulte
rium commiſiſſe. Idem.
¶ Matrimonium ſeparatur pꝛo
pter adulteriū mulieris: ꝛ ſi
vir poſtea foꝛnicet̄ reintegra
tur.Et eſt bonꝰ caſus ꝛ mul=
tum allegabilis. Capitulū.v.

E X litteris tuis accepi=
mus ꝙ.U.quandam du
xit vxoꝛē q̄ paucis tp̄ibus fu
ere ↄcoꝛdes. pꝛoponebat eñ
idē.U. ꝙ illā ꝓ violētiā ſibi il
latam metu etiā mediāte du
xiſſet.ꝛ infra.Tandē vir vxo
rem ſuam ſuper crimine foꝛ=
nicationis in iure conuenit q̄
neſcitur quo ducta ſpiritu ce
pit publice confiteri:qđ cum
vir negaret et in neceſſarijs
pꝛouidere/ crimē cōpulſa eſt
ↄcurrere memoꝛatū. Cūqʒ di
ligentiꝰ a te fuiſſʒ admonita

ex confeſſione hac conſtat adulterium commiſſum et ſic ſit notorium

ne ad ſuggeſtiones alicuius illud tam turpe contra ſe proponeret: ipa id manifeſtius aſſerebat. Sane tu conuocato capitulo tuo cum ex eorũdem cõſilio vtriqz priuati cõtinẽtiam iniunxeris obſeruandam ita ꝙ caſte viuerẽt abinuicem ſegregati: memoratus. V. furtim cum alia ſpõſalia ⁊ nuptias temere celebrauit: verum cũ factũ inquirere laborares: ſupradictus. V. ſeriẽ rei explicans ⁊ exponens ad audientiam nr̃am dicitur appellaſſe. Vñ. f. t. man. q̃te. ſi res ita proceſſit: p̃fatum virum ad legitimam vxorem redire compellas. Urbanus. iij. floren. epõ.

Si vxor a viro lapſo in heresim propria auctoritate diſceſſit/ ad eum reuerſum redire compellitur: ſecus ſi per iudicium eccleſie ab eo fuiſſet ſeparata. Capitulum ſextum.

De illa que viro ſuo labente in heresim ipſius conſortium ſine iudicio eccleſie declinauit videtur nobis ꝙ mulier (maxime ſi ea intẽtione deceſſit vt lapſus i heresim tedio pariter ⁊ ↄfuſione affectus ſe ab errore ſuo cõuerteret) ei cũ reuerſus fuerit ẽ reddẽda: q̃ etiã ſi reuerti noluerit compellatur. Si vero iudicio eccleſie ab eo receſſit: ad recipiendum eum nullatenus dicimus cõpellendã.

Innocen. iij. ferrarien. epõ.

Uinculum coniugale non diſſoluitur altero coniugum fidelium in heresim lapſo. Sed ſi vnus infidelium coniugum conuertat ad fidem: alter nolit ſibi cohabitare/ vel non ſine blaſphemia vel ſine peccato mortali: ſoluitur illud/ ⁊ conuerſus contrahere poterit. Capitulum ſeptimum.

Quanto te nouimus in canonico iure peritũ: ⁊ ſ. fra. Sane tua. f. intimauit q̃ altero coniugũ ad heresim tranſeunte q̃ relinquitur ad ſecunda vota deſiderat conuolare: ꝙ vtrum poſſit fieri p̃ tuas nobis duxiſti litteras cõſulendos. Nos igitur cõſul. t. r̃ndentes diſtinguimus lz q̃dam p̃decessor noſter ſenſiſſe aliter videatur. an ex duobus infidelibus alter ad fidem catholicam cõuertatur: vel ex duobus fidelibus alter labat in heresim vel decidat in gẽtilitatis errorem. Si enim alter infidelium cõiugum ad fidem catholicam cõuertatur: altero vel nullo modo/ vel non ſine blaſphemia diuini nominis: vel vt eum ptrahat ad mortale peccatũ/ ei cohabitare volente: q̃ relinquitur/ ad ſecunda ſi voluerit vota tranſibit: ⁊ in hoc caſu intelligimus quod ait apl's/ ſi infidelis diſcedit: diſcedat. frat enĩ vel ſoror nõ eſt ſeruituti ſubiectus in hmõi: ⁊ canonem ẽt in q̃ dicitur contumelia creatoris ſoluit ius matrimonij circa eum q̃ relinquit. Si vero alter fidelium cõiugum vel labatur in heresim vel tranſeat ad gẽtilitatis errorem: non credimus ꝙ in hoc caſu is q̃ relinquit viuente altero poſſit ad ſecũdas nuptias ↄuolare: lz in hoc caſu maior appareat ↄtumelia creatoris. Nam ⁊ ſi matrimonium verũ inter infideles exiſtat: nõ tñ eſt ratũ. int fideles autem verũ ⁊ ratum exiſtit: q: ſacramentum fidei qd̃ ſemel eſt admiſſum: nũq̃ amittitur ſz ratum efficit ↄiugij ſacramentũ vt ipſum in ↄiugibus illo durãte perduret. Nec obſtat qd̃ a quibuſdã forſan obijcit ꝙ fidelis relictus non debeat iure ſuo ſine culpa priuari: cũ in multis caſibus hoc contingat: vt ſ. alt ↄiugum incidat. Per hanc r̃nſionem quorũdã malicie obuiatur q̃ in odium coniugũ vel quãdo ſibi inuicẽ diſplicerent: ſi eas poſſẽt in tali caſu dimittere ſimularent heresim: vt ab ipa (nubentibus cõiugibus) reſilirent. Per hanc ipam reſpõſionẽ illa ſoluit q̃ſtio: q̃ q̃ritur vtrũ ad eũ q̃ ab hereſi vel infidelitate reuertit/ is q̃ pmanſit in fide redire cogatur. Idem tiberiadẽſi epiſcopo.

Pagani ſiue ſi gradu phibito lege canonica cõtraxerunt ſi ad fidem nõ ſeparantur. h. d. in. Si paganus plures vxores habebat: poſt fidẽ ſuſceptam adherebit prime. h. d. ſecundo. Et ſi repudiata vxore cũ ſecunda ↄtraxerit: ẽt poſt baptiſmũ dimittet ſecũdam: ⁊ adherebit prime repudiate: etiã ſi repudiata cum alio cõtraxiſſet: ſecus ſi fornicaria fuiſſet. h. tertio. Capitulum. viij.

Gaudemus in dño. ⁊ inf. Utrũ pagani vxores accipientes i ſecũdo/ vel tertio: vel vlteriore gradu ſibi cõiunctas ſic cõiuncti debeant poſt cõuerſionem ſuã inſimul remanere/ vel abinuicẽ ſeparari: edoceri per ſcriptum apoſtolicũ poſtulaſti Sup q̃ taliter r̃ndemus ꝙ ſacramẽtũ coniugij apd̃ fideles ⁊ infideles exiſtat: queãdmodũ oſtendit apl's dicẽs Si qs frater infidelem habet vxorem ⁊ hec cõſentit habitare cum eo: non illam dimittat et in p̃miſſis gradibus a paganis quo ad eos matrimonium licite ſit contractum: qui queſtionibus canonicis non artantur quid enim ad nos (ſecundum apoſtolum eundem) de his q̃ foris ſunt iudicare: i fauorem p̃ſertim xp̃iane religiõis ⁊ fidei a cuius pceptiõe p vxores ſe deſeri timẽtes: viri poſſũt

facile reuocari: fideles huiu
ſmodi mřimonialiter copula
ti libere pñt et licite remane
re cõiuncti: cũ ꝑ ſacramẽtum
baptiſmi nõ ſoluatur ꝯiugia
dimittant co. conci. tri. ſeßio. 14. c. 2. ſed crĩa dimittãtur. ¶ Quia
vero pagani circa plures in=
ſimul feminas affectum diui
dunt ꝯiugalem: vtrũ poſt cõ
uerſionem oẽs vł quã ex om
nibus retinere valeãt/ nõ im
merito dubitatur. ꝛ infra. Ve
rum abſonũ hoc videtur ꝛ ini
micũ fidei xpiane: cum ab ini
tio vna coſta in vnam feminaꝫ
ſit cõuerſa: ꝛ ſcriptura diuia
teſtetur ꝙ ꝓpť hoc relinquet
homo pr̃em ꝛ matrẽ/ ꝛ adhe
rebit vxori ſue: ꝛ erunt duo in
carne vna: nõ dixit tres vł plu
res ſed duo, nec dixit adhere
bit vxoribus/ ſed vxori: ꝛ iſr̃.
Nec vlli vnq̃ꝫ licuit iſimul plu
res vxores habere: niſi cui fu
it diuia reuelatione cõceſſuꝫ
q̃ mos quãdoqꝫ/ interdũ etiã
fas cenſetur per quam ſicut
iacob a mendacio: iſraelite a
furto: ꝛ ſanſon ab homicidio
ſic ꝛ pr̃iarche et alij viri iuſti
qui plures legũtur ſimul ha
buiſſe vxores ab adulťio ex=
cuſantur. Sane veridica hec
ſentẽtia ꝓbatur etiã de teſti
monio veritatis teſtãtis in e
uangelio. Quicunqꝫ dimiſe=
rit vxorem ſuam ob fornica
tionem ꝛ aliam duxerit: me=
chatur. Si vero vxore dimiſ

ſa duci alia de iure nõ poteſt
fortiꝰ ꝛ ipa retenta. per quod
euidenter apparet pluralita
tem in vtroqꝫ ſexu (cũ nõ ad
impariã iudicẽtur) circa ma
trimõiũ reprobandã. ¶ Qui
autẽ ſecundum ritum ſuũ le
gitimam repudiauit vxorem
cũ tale repudiũ ꝟitas in euã
gelio reprobauerit: nunq̃ꝫ ea
viuente licite poterit aliã eti
am ad fidem xpi conuerſꝰ ha
bere niſi poſt conuerſionem
ipius illa renuat cohabitare
cum ipo: aut etiaꝫ ſi ꝯſentiat
non tamẽ abſqꝫ ꝯtumelia cre
atoris: vel vt euꝫ ꝑtrahat ad
mortale peccatum: in quo ca
ſu reſtitutionẽ petenti q̃zuis
de iniuſta ſpoliatione ꝯſtaret
reſtitutio negaretur. qꝛ ſcḋꝫ
apoſtolũ frať aut ſoror non ẽ
hmõi ſubiectꝰ ſeruituti ꝙ ſi
cõuerſum ad fidem ꝛ illa con
uerſa ſeq̃tur anteq̃ꝫ propter
cauſas predictas legitimam
ille ducat vxoreꝫ/ eam recipe
re compelletur. q̃zuis quoqꝫ
ſcḋm euãgelicã ꝟitatem q̇ du
xit vxorem dimiſſam mecha=
tur non tamen dimiſſor pote
rit obijcere fornicationeꝫ di
miſſe ꝓ eo ꝙ nupſit alij poſt
repudiũ niſi aľs fuerit forni
cata. Idem liuonienſi epiſco
po ꝛ eis cuꝫ q̇ ipo ſunt fr̃ibꝰ.
¶ Nõ licet cũ fr̃is i vxorẽ ac
cipe ꝛ ꝯ fcẽõ ducta ſepãda ẽ.
niſi aliť ecclia diſpẽſet. ca. ix.

Deus q̇ eccleſiam ſuam
et infra. Quia diſpar ẽ
ritus in liuonie. ecclia de no
uo ad fidem catholicam con
uerſoꝝ a nr̃o: ꝓpter infirmi
tate gentꝫ eiuſdeꝫ cõcedimꝰ
vt matrimonijs ꝯtractis cũ re
lictis fratruꝫ vtãtur: ſi tamẽ
(fratribus decedentibꝰ ſine
prole, vt ſemẽ defuncti iuxta
legem moſaycã ſuſcitarent)
cũ talibꝰ contraxerunt: ne ta
les ſibi ꝯ cetero poſtq̃ꝫ ad fi
dem venerit copulẽt ꝓhibẽtes.
¶ De donatiõibꝰ iťvirũ ꝛ vxo
rem et de dote poſt diuorti=
um reſtituenda.
Ex concil. hito apud vuarti.
¶ Separato licite mřimo=
nio dos reſtituenda eſt. cap. i.
Mulieres cuꝫ pro aliqua
licita cauſa a proprijs
viris fuerint ſepate: totã do
tem ꝑcipimꝰ ſibi reddi. ¶ Ur=
ba. ij. deca. canto. ꝛ ca. lexoñ.
¶ Soluto matrimonio cogi
tur vir dotem reſtituere: ꝛ bo
na diuidere que cõmuniter
eis obuenerunt.
Capitulum ſecundum.
Significauit. P. mulı=
er ꝙ. H. quem loco vi=
ri tenebat diuortio inter eos
ſolemniter celebrato dotem
ſuam illicite detinet ꝛ redde
re contradicit poſſeſſiones e
tiam que ipſis dum ſimul vi
uerent cuiuſcunqꝫ contractꝰ
titulo communiter obuene=
rũt (ea ꝓrſus excluſa) ſibi ni
tiť vẽdicare. Ideoqꝫ mã. q̃te
nus ſi ita eſt: et non eſt aliud
qḋ obſiſtat ipm ad reſtitutio
nem dotis ꝛ diuiſionem eoꝝ
que olim cõiter habuerũt di
ſtric. ec. cõpellatis. Clemẽs
iij. ¶ Delegatus ad cãm ma
trimonij ſi ferat ſententiam
diuortij pronunciare dꝫ dotẽ
reſtitui. Et eſt caſus multum
allegabilis. Capitulum. iij.
De prudentia veſtra mi
ramur: ꝙ cũ vobis cau
ſam matrimonij que verteba
tur inter. H. ꝛ. M. cõmiſiſſe=
mus terminandã: ꝛ vos con=
ſanguinitatem inter eos iue=
nientes ſententiam diuortij
tuliſſetis: de dote quam a vi=
ro mulier repetebat quicquã
ſtatuere diſtuliſtis. Qui igi=
tur vos q̇ de matrimonio pri
cipaliter cognouiſtis: et ꝯ do
te (que eſt cauſa incidens)
acceſſorie cognoſcere volui=
ſtis et ſententialiter diffini=
re: man. quate. predictum. H.
monitõe premiſſa cogatis vt
ꝑdicte. M. totam dotẽ (ſicut
canonicum fuerit reſtituere
non moretur. Clemens ter=
tius. ¶ Mulier propter adul
terium a viro ſeparata perdit
dotem. Capitulum. iiij.
Plerumqꝫ: ꝛ infra. ¶ Si
mulier ob cauſam for=
nicatiõis iudicio eccleſie aut
propria voluntate a viro re=

ceſſerit: nec reconciliata poſt ea ſit eidem: dotem vel dotalitium repetere non valebit.

Inno. iij. cõpoſtel. archiepiſcopo. et vniuerſis epiſcopis in regno legion. conſtitutis.

¶ Cogitur mulier ex officio iudicis donata ſibi a viro propter nuptias ꝓ conuerſatione illiciti matrimonij relaxare: ſi talis donatio preſtet impedimentum diſſolutioni talis matrimonij. h. d. ſcdm intellectum quem plus placet panormitano. c. v.

Et ſi neceſſe ſit: et infra. Quia vero caſtra quedam: que rex legion. filie regis caſtelle in dotem tradidiſſe proponitur: ita vt ſi eam aliqua occaſione relinqueret ipſa cederent in ius eius impedimentum preſtare videntur huiuſmodi copule diſſoluende. ¶ Cum caſtra ipſa nõ tam ob turpem q̃ ob nullam cauſam ſint data: vtpote cum inter eos matrimoniũ nõ exiſtat: et ideo nec dos / nec donatio propter nuptias ¶ Ne ad cõmodum et cedat quod debet in penã eius potius retorqueri: caſtra ipſa reſtitui volumus et ad id puellam ꝑ excõmunicationis ſententiã coartari. Idem archidiacono ſancti andree de ſcotia.

¶ Uſufructuarius donans ſine conſenſu domini rẽ ipſam vxori propter nuptias non trãſferit in eum plus iuris quam ipſe habebat: idem de eo qui ſub conditione adiuuante haberem in hereditatem vel feudum. Capitulum. vi.

Uper a nobis tua diſcretio requiſiuit ſi aliqua terra data fuerit alicui non i hereditatẽ vel feudum ſed tantũ quo aduixerit poſſidenda. et ipſe poſtmodũ tertiam partem vxori ſue in dotẽ conceſſerit: vtrũ eo defuncto nefatam dotem vxor dum vixerit habere debeat et tenere cum eccleſia dotes ꝓtegere teneatur viduarum. Poſtulaſti preterea ſi qua terra data fuerit alicui et heredi quem de vxore legitima procrearet in hereditatem vel feudum: et ipſe vxori ſue quadam parte ipſius in dotem conceſſa: deceſſerit poſtmodum ſine ꝓle: an mulier dotem eãdem de iure poſſet habere. ¶ Nos autẽ conſul. t. t. r. ꝙ cum regulariter nullus plus iuris trãſferre poſſit q̃ eum cõſtet habere: vir cui terra predicto mõ cõceditur nõ pot vxori relinquere quod ei non licuit: niſi quo aduixerit poſſidere. nec licet vxori ſue partem illius terre in donatione ꝓpter nuptias ex viri cõceſſione tenere: niſi donationi ille ad quem ſpectat dñium illius terre voluerit conſentire. ¶ Quod autẽ de prima conſultatione dicimus hoc reſpondemus etiam de ſecunda. nam licet eccleſia in cauſis viduarum ſe fauorabilẽ debeat exhibere contra iuſticiam tamen nõ eſt eis fauor eccleſiaſticus concedendus. ¶ Illud vero te nolumus ignorare: ꝙ vxor dare debet viro dotẽ: vir autem vxori donationẽ facere ꝓpter nuptias ſcdm legitimas ſanctiones. Idem archie. et archidi. gen.

¶ Uir agens ꝓ dote nõ excluditur ex eo quod vergat ad inopiam: nec preciſe cogitur ſatiſdare vltra facultatem propriam: ſed dos ſibi aſſignatur ſub cautione quam preſtare poteſt. Et ſi per illam cautionẽ nõ eſſet ſufficiẽter prouiſum conſumptioni dotis: deponetur dos apud mercatorẽ vt de honeſto lucro vir ſuſtineat onera matrimonij. h. d. ſcdm intellectum quem tenet panor. inherendo verbis lre. Et eſt caſus no. et quotidianus. Capitulum. vij.

Per veſtras lras intimaſtis ꝙ cum magiſtrũ B. ſuper quadam ſumma pecunie ꝑ M. paupere auctoritate noſtra curaueritis conuenire quam idẽ M. pro dote vxoris ſue requirebat ab eo: dictus B. exceptionẽ oppoſuit cõtra ipſum: ꝙ vxorẽ ſuã a ſe repulerat et tacita veritate ſuper hoc lras impetrauerat: quia cũ ſuper eadẽ dote alia vice coram veſtre ciuitatis cõſulibus q̃ſtio mota eſſet: ipſi pnunciauerũt vt q̃ñ idem. M. ad inopiam vergere videbatur: dos illa non aſſignaretur eidem: niſi cautionem idoneam de ipſa non peritura preſtaret. vnde vos ei vt de ſaluãda dote caueret et vxorem ſuam reciperet precepiſtis: et infra ¶ Cum ergo ſatis poſſit ei modicum credi dotis: cui creditum eſt corpus vxoris: mandamus quatenus dotem aſſignari faciatis eidem: ſub ea quã poteſt cautiõe preſtare: vel ſaltẽ alicui mercatori cõmitti: vt de parte honeſti lucri dictus vir onera poſſit matrimonij ſuſtẽtare. Ne occaſione dotis detente vxor a viro dimiſſa ſeu vir qui dimiſit vxorem adulterij reatum incurrat. Grego. ix.

¶ Hec decretalis ſatis ſe ipſam ſummat. Capitulum. viij.

Donatio que conſtante matrimonio inter coniuges dicitur eſſe facta: ex qua alter locupletior et pauperior alter efficitur: firmitatem non habet: niſi donatoris obitu cõfirmetur: que tamen penitus euaneſcit: ſi reuocetur ab eo tacite vel expreſſe: vel qui donatum accepit / prius debitum nature perſoluat.

¶ Sane ſoluto matrimonio ſicut dos ad mulierẽ / ſic et donatio ꝓpter nuptias redit ad

virum: niſi de cõſuetudine ſe
cus obtineat: vel ex pacto de
lucrãda dote et donatiõe pro
pter nuptias qđ equale ſit ta
men hincinde contrarium in
ducatur. ¶ De ſcđis nuptijs
Alexan.iij. ¶ Si ſecunde nuptie
non benedicuntur: ꝛ benedi-
cens puniendus eſt. Capi.j.

Capellanum
quẽ bñdicti
onẽ cũ ſecũ
da conſtite=
rit celebraſ
ſe: ab offi=
cio benefi=
cioq; ſuſpenſum: cũ litterarũ
tuarũ teſtionio ad ſe. apo. nul
laten⁹ deſtinare poſtponas.
Lucius.iij. vniuerſis xpia=
nis in captiuitate ſarraceno
rum poſitis. ¶ Dubitans de
morte cõiugis niſi prius cer
tificetur cõtrahere nõ debet
ꝛ ſi cõtraxit reddat: ſ; nõ exi
gat debitũ: et ſi poſtmodum
ſciat priorem viuere dimittat
ſecundam. Ab.ſi. Capitu.ij.

Dominus ac redẽptor
noſter: et infra. ¶ Sa
ne ſup matrimonijs: que qui
dam ex vobis (nondũ habita
obeũtis ꝯiugis certitudine)
contraxerunt: id vobis rñde=
mus: vt nullus ammodo ad
ſecũdas nuptias migrare p̃=
ſumat: donec ei conſtet ꝙ ab
hac vita migrauerit coniunx
eius. ¶ Si vero aliq̃s vel ali=
qua id hacten⁹ nõ ſeruauit: ꝛ
de morte prioris coniugis ad
huc ſibi exiſtimat dubitandũ
ei que ſibi nupſit debitum nõ
deneget poſtulanti: qđ a ſe ta
men nouerit nullatenus exi=
gendũ. ¶ Qđ ſi poſt hoc de
prioris cõiugis vita cõſtite=
rit relictis adulterinis cõple
xibus ad priorem coniugẽ re
uertatur. Urbanus.iij. vig.
epõ. ¶ Si vnus ex cõiugib⁹
fuit alias benedictus: non de
bent coniuges de nouo bene
dici. Capitulum.iij.

Uir autem ꝛ mulier ad
bigamiam tranſiens non de=
bet a preſbytero benedici: q̃
cum alia vice benedicti ſint/
eorum benedictio iterari nõ
debet. Idem exonieñ. epõ.
¶ Mulier nubẽs infra annũ
lugubrẽ infamiam non incur
rit. h. d. cũ ſeq. Ab. ſicul⁹. c. iiij.

Super illa queſtiõe qua
queſitum eſt an mulier
poſſit ſine infamia nubere in
fra tempus luctus ſecundũ le
ges diffinitum. ¶ Reſponde
mus ꝙ cũ aplus dicat. Mu=
lier viro ſuo mortuo ſoluta ẽ
a lege viri ſui: i dño nubat cui
voluerit per licentiam ꝛ au=
ctoritatẽ apoſtoli eius infa
mia aboletur. Innocenti⁹.iij
Þ. nobili mulieri. ¶ Summa
tur vt precedens. Capitu.v.

Cum ſcđz apoſtolũ mu
lier mortuo viro ſuo ab

eius ſit lege ſoluta ꝛ nubẽdi
cui vult tñ in domino liberã
habeat facultatẽ: non debet
legalis infamie ſuſtinere ia=
cturaz. que licet poſt viri obi
tum infra temp⁹ luctus (ſcl;
vnius anni ſpaciũ) nubat cõ
ceſſa ſibi tamen ab apoſtolo
vtitur poteſtate. Cum in his
ſpũli ſeculares leges nõ dedi=
gnẽt ſacros canones imitari
¶ Finis quarti libri.
De accuſatiõibus inquiſiti
onibus ꝛ denunciationibus.
Felix papa. ¶ De pſona ac
cuſatoris prius q̃rendum ẽ in iu
dicio. Capitulum primum.

Si le=
giti=
m⁹ nõ
fuerit
accu=
ſator:
nõ fa=
tiget
accu=
ſat⁹. Idẽ epis. p galliã ꝯſti=
tutis. ¶ A denunciatione re
pellitur is q̃ nõ pponit. ca. ij.

Si quis epõs ab illis ac
cuſatorib⁹ qui recipiẽ
di ſunt accuſat⁹ fuerit: poſt=
q̃; ab eis charitatiue ꝯuent⁹
fuerit vt cauſam emẽdet: ꝛ eã
corrigere noluerit: nõ illi ſed
nũc ad primates cauſe ei⁹ ca
nõice ꝯferãt. Gre. duci. cãpa.
¶ Criminatio ꝑlati d; tracta
ri corã illis quorũ intereſt. c. iij

Illa ꝓpoſitor. ꝛ infra.
¶ Si vero aliq̃s eſt de
monaſterio p̃dicti abbatis q̃
poſſit dicere qđ ad culpaz rea
tũq; ei⁹ ptineat: nos cũ eis q̃
rum itereſt cãz diſtricte volu
mus pſcrutari: vt vel cõdem
net vł abſoluat. Idẽ ꝯſtã. au.
¶ Qui vł aliq̃ crie accuſat vł
denunciatur interim promo
ueri non poteſt. Capitulũ.iiij

Omnes de⁹. ꝛ infra Ualde
grave ẽ vt vir de quo tã
ta ꝛ talia nunciantur (cuz an
te requiri ꝛ diſcuti debeant)
honoretur. Paſchalis papa
¶ Epõs p exceptionem crimi
nis illum ab accuſatione ſua
repellere non põt quẽ añ a ſua
familiaritate neglexerit ſe=
parare. Capitulũ quintum.

Nulli epõrũ ab accuſati
one ſua repellere lice=
at: q̃s vñq; ſe ab eis ipetẽdũ
cognoſceret: a ſua cõi famili
aritate neglexerit ſepare.
Ex concilio maguntino.
¶ Abſolut⁹ de certo crie de
eodẽ iterũ excuſari ñ põt. c. vj.

De his crib⁹ de q̃b⁹ ab
ſolut⁹ ẽ accuſat⁹ nõ põt
accuſatio replicari. Stephanus pa.
¶ Cohabitãtes inimici accuſati
ab accuſatione repellũtur.
Capitulum ſeptimum.

Repellantur ab accuſa=
tione cohabitantes ini
micis. ¶ Quia manifeſtati
ones blaſphemie affectio=

ſolet amicitie incitare. Ex
biocardico lib. xix. ¶ Po=
ne priam accuſatoris ceſſā=
moſi cum ſequitur inde mors
vel mēbri debilitatio.

Capitulum octauum.

Accuſaſti aliquem et p
tuam accuſationez oc
ciſus eſt niſi p pace hoc fece
ris. xl. dies in pane et aq̄ (qđ
carena vocatur) cum ſeptem
ſequentibus annis peniteas
Si autem per tuaz delaturā
debilitatus eſt per tres de=
bes quadrageſimas penite=
re. Auguſtinus ſup geñ. de
morte abel. ¶ Sup notorio
procedit iudex nemine accu=
ſante. Capitulum nonum.

Euidentia pātrati ſcele/
ris non indiget clamo=
re accuſatoris. A. lex. iij. gal
electo. ¶ Laici vel inimici cle
ricos accuſare nō pñt. Ca. x.

Uām. P. manconella pre
ſbyter ex vna parte et
Bonus preſbyter z. J. bonꝰ
cocci laicus frater eius ex al
tera/in noſtra eſſent preſen=
tia conſtituti: eundē. J. quia
laicus erat in dicti. P. accu=
ſationē non duximus admit/
tenduz. ¶ Cūqz prefatus. B.
eundē. P. ſup crimine ſimo=
nie conſtantiꝰ accuſaret: nos
eū qr in teſtimoniū illiꝰ cau=
ſe adductꝰ fuerat: z qr predi=
ctus. J. frater eiꝰ ipm. P. co=
ram te prius accuſauerat ab

accuſatione repulimꝰ: preſer
tim cum frat. P. memoratum
B. antea de cā cōſimili accu=
ſaſſet. vñ qm̄ vnꝰ poſt alteruz
predictū. P. inſtanti vicíſſitu
dine accuſabāt: neutrū ad eiꝰ
accuſationē admiſimꝰ. ſ; ab
vtriqz pbr̄o ꝟ obiectis crimi
bus purgationez duximꝰ in=
dicēdā Ideoqz mādamꝰ qua
tenꝰ vterqz illoꝝ cū tribꝰ ſa
cerdotibꝰ faciat ſe purgare.
Idem vigornieñ. epo. ¶ Mo
nachus accuſare poteſt abba
tem et de bonis monaſterij
expēſas litis neceſſarias ha
bebit. Capitulum vndecimū.

Ex pte tua et infra.
¶ Prudentie tue taſ.
q̄ monachi (niſi alia rationa
bil' cauſa impediat) eo q̄ de
obedientia et ſubiectione ab
batis eſſe noſcuntur: ab eius
accuſatione ſunt nullatenus
repellendi. ¶ Licet alios ac
cuſare non poſſint. ¶ Quibꝰ
ſiquidem (cum propriū nō
habeant) de rebus monaſte
rij expenſe debent neceſſarie
donec cauſa debitum finem
accipiat miniſtrari. Idem.
¶ Preſbyter ebrioſus miſſā
celebrans non premiſſa dige
ſtiōe eccl'ia priuari debet. hoc
conuenit omnibus lectoris
Capitulum duodecimum.

Si cōſtiterit q̄. D. eccl'ia
non ppetuo cōceſſa ſ;
ad tempꝰ fuerit cōmēdata: z

de vinolentia: z q̄ in taberna
pnoctauerit: ita q̄ altera die
nulla premiſſa dormitiōe miſ
ſam cantaſſet. et infra. Si de
hoc rōabiliter cōuictus fue
rit in iudicio ante epm̄ ſuuz:
ſiue accuſatus vel ad ratio=
nem poſitus ſine coactiōe fu
erit confeſſus: et ſuper eadē
eccleſia perpetuum ſilentiuz
imponatis: ipm̄ ab impetiti=
one. B. deſiſtere cōpellētes.
Ceterum ſi eidē fuit eccle
ſia canonice cōceſſa z tradita
et poſtea ꝟ crimie aliquo nō
fuit cōuictꝰ propter quod de
iure dbet ſpoliari vel poſt ap
pellationem (ſicut aliquādo
allegauit) eccleſia fuerit ſpo
liatus ipſam ei facias reſti
tui z in pace dimitti. Idem,
¶ Inimicus etiam a volun=
taria exceptione repellitur.

Meminimus tibi man=
daſſe: vt. C. abbatiſſe:
cuius electionem confirma=
uimus munus benedictiōis
impendere procurares. Sed
quia. H. pro altera parte a te
ad noſtram audientiam ap=
pellauit: proponens q̄ de ſy=
monia accuſaret eādem: man
datum noſtruz diſtuliſti effe
cui mancipare. ¶ Quia ve=
ro te non decet in hac parte
appellationi eiuſdem. H. de=
ferre: cum idem illius mani=
feſtus fuerit inimicus et cō
tra eam teſtimonium tulerit

mandamus quatenus (cū in
de fueris requiſitus) prefa=
te abbatiſſe munꝰ benedicti
onis non differas impartiri.
Innocen. iij. archie. biſunti.
¶ Dicens ſe aliquem accuſa
turum coram iudice ante in=
ſcriptionem poteſt ſine pena
deſiſtere et non accuſare ſed
ei deſiſtenti ſilentium impōi
tur in perpetuū. Et ſcđ; hoc
ſummariū iſte textus eſt no
tabilis. Ab. Capitulum. xiij

Licet in beato petro. et
infra. ¶ Sane cum ex
litteris. B. decani ſancti ſte=
phani z. J. z. O. canonicorum
eccleſie biſuntine ad apo. ſe.
audientiam perueniſſet te va
ria crimia ꝯmiſiſſe ac ab eis
fuiſſes per eaſdez litteras ſu
per periurio crimie ſymonie
et inceſtus delatus: clemens
papa predeceſſor noſter (ſer
uata iudiciaria grauitate) ti
bi certum terminum aſſigna
uit: quo reſponſurus obiect;
apoſtolico te conſpectui pre
ſentares. Cum autez iuxta te
norez citationis ad ſedē apo
ſtolicam acceſſiſſes nec vllus
appareret qui te ita impete
ret de predictis: ne aliquid ꝟ
contingentibus omittere vi
deremur: ab. J. et. O. archi=
dia. in noſtra preſentia conſti
tutis q̄ſiuimus diligenter
ſi quid ſup premiſſis aduer=
ſus te pro ſe vel aliis propo

nere vellent: ꝛ qđ ſcripſerant legitime demõſtrarẽt: ipi aũt ꝙ non ꝓpoſito accuſandi hec ſcripſerãt rñderũt. Sꝫ qꝛ ſuꝑ qbuſdã icorrigibilis videbaris q̃dã de te ap. ſe. duxerãt in timãda: ſꝫ nũcius q̃ ꝑ lr̃is acceſſerat impetrãdis / mãdati formã exceſſit. ¶ Nos igitur dictis canonicis ſuꝑ predictꝫ ſilentium duximus imponendũ: ne te de cetero eis ſub his accuſare liceat vel etiam infamare. ¶ Quia vero predicti canonici citra vinculũ inſcriptiõis deſiſtere voluerũt eis de iuris permiſſione id nõ duximus imputandũ. ¶ Ne aũt in abſolutione tua minus canonice procedere videamur: q̃ꝫuis potius in odore bone opinionis coepoꝝ noſtroꝝ q̃ꝫ eoꝝ infamia delectemur: cabilonẽ. epõ ꝛ abbati de firmitate inq̃ſitionem fame tue duximus cõmittendam. ¶ dẽ ſaltburgẽſi archiepõ. ¶ Ad proſequendam accuſationem criminalem nõ admittitur ꝓcurator: licet poſſet allegare cauſam abſentie ſeu alias exceptiones non tangẽtes crimen propoſitum: et qui iurauit ſtare mandato alicuius non admittit ad accuſandũ illum ſi virtute iuramenti ſibi fuit iniũctũ vt non accuſaret. h. d. ꝛ ad hoc ſolet allegari ꝛ i hoc eſt valde vulgatum. Capi. xv.

Ueniẽs ad ſe. ap. A. pragen. canonicus contra pragen. epm inter alia propoſuit corã nobis: ꝙ cũ eſſet filius ſacerdotis in eccleſiã fuerat pragen. intruſus: et cõtra eiuſdem eccl'ie priuilegiũ homagium duci boemie preſtitiſſet: ſic ſubiiciens pragen. eccl'iaꝫ ſeruituti: ꝛ īfra. ¶ Cũ predictum epm ad feſtum reſurrectiõis dñice ꝑemptorie nos meminimꝰ citauiſſe. Idẽ vero ad ſuã excuſationeꝫ variarum diſcrimina: cõſecratione criſmatis imminẽtẽ: ꝛ ꝙ filius boemie principis eſſet ꝑ ipm baptizandus tunc tẽporis ꝑ nuncios ꝛ lr̃as allegauit. Lꝫ aũt excuſationes huiuſmodi (ſicut erant) friuolas eſtimãtes: ipm reputauimus cõtumacem nec ꝓcuratores eiꝰ in cauſa poſſemus recipere criminali eis tamen cõceſſimus auditores: vt ſi poſſent illum aliquatenus excuſarẽt. Cũq̃ꝫ predictus A. coram eis repetiiſſet obiecta: fuit ex aduerſo rñſuꝫ: ꝙ cũ olim ſuper hoc ad magdeburgen. archiepm littere fuerãt impetrate idẽ A. in obiectoꝝ ſe vidẽs ꝓbatione deficere ad pedes eius ſe humiliter ꝓſternens veniã poſtulauit: ꝛ aduerſus euꝫ calumnioſe ꝓceſſerat eſt cõfeſſus. Ceterũ cum ſuper hoc mãdato ſtare eiuſdem archiepi iurauiſſet: ipſe precepit eidem ſub debito preſtiti iuramenti vt contra eundẽ epm de cetero ꝓponere talia non auderet. ¶ Cum igitur nobis ex ipſius A. cõfeſſione cõſtaret ipſum iuramentuꝫ hmõi preſtitiſſe: ac tale recepiſſe mandatũ: ſuper impetitiõe dictũ epi ſilentiũ ei duximus imponendũ. ꝓpter contumaciã tamen eidem epõ citationem et purgationẽ ꝓpter infamiam indicentes. Idem priori ſcti fridiani ꝛ magrõ. b. canonico piſano. ¶ Denũciator criminis nõ ꝛ inſcribit: qꝛ ad correctionẽ tendit: accuſator autẽ inſcribit: qꝛ tendit ad penam: excipiens vero inſcribit ad penã extraordinariã ſi per exceptionẽ deiicitur ab obtẽtu ſecus. hoc primo. Secundo dr ꝙ dũ diſcutit de crimine per modum exceptiõis põt interuenire ꝓcurator. c. xvi.

Super his de quibꝰ nos conſulere voluiſtis. In quib. breuiter. r. ꝙ tribꝰ modis valet crimen oppõi. denũciando: excipiẽdo: et accuſando. ¶ Quãdo crimen in modum denũciatiõis opponitur non eſt inſcriptio neceſſaria: ſed cum in modum accuſationis oportet iſcribi: quñ ad depoſitionem inſtituitur accuſatio: ſꝫ ad correctionẽ eſt denũciatio facienda. Cũ autem excipiẽdo fuerit crimẽ obiectum: diſtinguendum eſt quare opponatur ꝛ quãdo. Si autem obiicit vt ab accuſatiõe vel teſtificatione aliquis repellatur: non eſt inſcribi neceſſe. ſed cuꝫ opponit vt quis a promotione officii vel beneficii excludatur: ſi ante cõfirmationẽ obiicit: non cogitur quiſq̃ꝫ inſcribere: quia crimẽ hoc mõ ꝓbatũ impedit ꝓmouendũ: ſed non deiicit iam ꝓmotum. Poſt cõfirmationem vero cum. ſ. ordinandus fuerit aliqs aut etiã ꝯſecrãdus qꝛ etiam ab obtinendo repellit ꝛ deiicit ab obtento: ad extraordinariã penã ſecundum arbitrium iudicis diſcreti citra vinculũ inſcriptiõis eſt recipiens aſtringẽduꝫ ſi defecerit in ꝓbando: pro eo ꝙ crimine ſic ꝓbato perdit quod per electionẽ ꝛ confirmationem ei fuerat acquiſituꝫ: ſed ob hoc priꝰhabita nõ amittit. ¶ Licet ei agatur de crie nõ eſt tñ hmõi qđ crimialis. Un̄ ꝑ ꝓcuratorẽ põt rite tractari. Idẽ verſel. epõ ꝛ abbati de tileto. ¶ Qualiter inquiſitores ſi non ſeruauerint debitum inquiſitiõis ordinẽ procedere ꝛ cauere ſe corrigere debẽt hoc dicit primo. Secundo ponit formam inquiſitionis quã inquiſitores exigũt ab inquiſitis. Capi. xvii.

Qualiter et quñ: et infra.

¶ Si circa novarieñ. epm̃ de
bitũ inquiſitionis ordinẽ ob
ſeruaſtis: diſcretionem vr̃az i
dño commendamꝰ. Si vero q̃
libet occaſione ꝑtermiſiſtis
eundem adhuc ip̃z tp̃e opor
tuno volumus obſeruari: ne
inde naſcantur iniurie vñ iu-
ra naſcuntur. Ideoq; manda
mus qtenus ad conſciẽtie ve
ſtre iudicium recurrentes: ſi
contra preſcriptum ordinem
tãq̃z homines exceſſiſtis: nõ
pudeat vos errorem vr̃z cor
rigere q politi eſtis vt alioꝝ
corrigatis errores, quoniaz
apud iudicem diſtrictuz in q̃
menſura mẽſi fueritis reme
tietur vobis. Ita videlʒ vt in-
ueniatis occaſionem aliquaz
congruentez: per quã ne vr̃a
vileſcat auctoritas: quanto
cautius ⁊ prudentius poteri
tis ſuperſedeatis ad preſẽs.
quoniaz ex his q̃ inordinate
ſunt acta/ non poteſt ordina
biliter agi. ¶ Si vero preſcri
ptum ordinem cuſtodiſtis oi
gratia et timore poſtpoſitis
deum ſolũ habentes pre ocu
lis via regia incedentes ſine
perſonarum acceptiõe in ne
gocio procedatis, ¶ Formã
vero iuramenti quam a cle-
ricis novarieñ. ſuper inquiſi
tiõe facienda in hoc negocio
recepiſtis in ſimilibus volu-
mus obſuari/ vt videlʒ iurẽt
clrici ꝙ ſup his q̃ ſciũt vl̃ cre

c. i. de exe. pu
dica in 6.

dunt eſſe in ſua eccleſia refor
manda tam in capite q̃z i me
bris (exceptis occultis crimi
nibus) meram et plenam di
cant inquiſitoribus veritatẽ
¶ Idem archiep̃o arelaten. ⁊
vallis magne abbati. ¶ Ex
iis contra quem inquiritur iu
rauit reſpondere tantum ad
interrogata: poſt confeſſionem
audiri volens probare excluſiones
que confeſſionẽ non perimunt
ſed exponunt. ſecus ſi iurauerit
plenam et meram veritatem
dicere. Capitulum xviii.

Cum dilecti filij ciſter.
abbas et. P. et R. mona
chi fontis frigidi apoſto. ſe.
leg. ad eccleſiam agatheñ. ac
ceſſiſſent: vt in ea legationis
officiũ exercerẽt: quia de aga
theñ. epiſcopo per frequentẽ
clamorem multa ſibi fuerant
inſinuata ſiniſtra/ voluerunt
deſcẽdere ac videre ſi clamo
rem opere compleuiſſet. ⁊ in
fra. ¶ Quia vero nobis non
cõſtitit ſub qua forma epiſco
pus cum canonicis agatheñ.
coram dictis legatis preſtite
rit iuramentum/ vtrum vide
licet ita iurauerit vt ſup ſta
tu eccleſie plenam et meram
diceret veritatem/ an vt ad in
quiſita veraciter reſponde-
ret. ¶ Mandamus quatenꝰ
eiſdẽ legatis ex parte noſtra
mandetis/ vt ſub qua forma
iuramentuz preſtiterit ſtude

ant fideliter intimare. Et ſi
ſecundum reſponſionem eo
rum ſub ſecunda forma iura
uit/ aut ipſe ſufficienter pro
bauerit ſe ſub illa forma iu
raſſe per depoſitiones teſtiũ
quos produxit/ aut etiaz alio
rum/ cũm depoſitiones ille
non fuerint publicate nec ꝓ
ductioni teſtium renunciare
curauerit/ qm̃ ꝟʒ eãdẽ nõ te-
neret ex debito iuamẽti niſi
ad inqſita ſolũmõ reſpõdere
vos excuſationes ſuas audi
re curetis/ ⁊ ſi eas ꝓbauerit
cum excuſatiões huiuſmodi
cõfeſſiones non perimãt ſed
exponant/ que tales ſunt vt
ad bonum et malum valeant
retorqueri/ et ideo iudicari
debent ex cauſa/ euz ſublato
appel. obſtaculo abſoluatis.
Cum et ſi repertus ſit culpa
bilis in quibuſdam/ ex labo
re tamen et pudore punitus
quos propter hanc cauſam
incurrit huiuſmodi leuis cul
pa leuiter ei valeat indulgeri
Quod ſi excuſatiões illas ſu
per dilapidatiõe / naufragio
et ſimonia probare nequiue
rit/ aut ſub prima forma iura
uerit/ cum ſecundum eandez
nec veritatẽ tacere/ nec admi
ſcere debuerit falſitatẽ/ vos
(non obſtantibus excuſatio
nibus quas de nouo ꝓpoſuit
cum in ꝯfeſſionibus ſuis nul
lo ino de illis fecerit mẽtio

nẽ/ q̃zuis firmiter aſſeruerit
ꝙ plures ex illis legatis pre
dictis expoſuit/ cuz hoc per
ſe probare nõ poſſet tãq̃z qui
ſolꝰ examinabat ab illis eum
ab adminiſtratione agatheñ.
eccl̃ie remouere curetis. ¶ Idẽ
archiep̃o terracoñ. ⁊ abbati
ſctẽ marie de populeto: ⁊ ar
chidia. barchioneñ. ¶ De ve
ritate criminũ nõ inquiratur ni
ſi prius cõſtet de infamia. ⁊ nũc
nõ ſumitur periurus. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] purgatio. c. xix.

Cum oporteat epm̃: et in
fra. Sane venientibꝰ ad
ap. ſe. G. ⁊ H. canonicis vi-
ceñ. et multa enormia contra
viceñ. ep̃m ꝓponentibus co-
ram nobis: qꝛ illa nõ debeba
mus ſub diſſimulatione trãſ
ire: vobis inquiſitionem illo
rũ duximus cõmittẽdã. ¶ Ve
rũ dictꝰ ep̃s anteq̃z ad ip̃z vr̃a
citatio ꝑueniſſet: ad p̃ntiã no
ſtrã accedẽs ꝓpoſuit ꝙ illi q̃
enormia de ipſo ſuggeſſerant
typo malicie potius q̃z iuſti
cie zelo ducti nobis hmõi in
timarũt: cũ ipſi eius ſint inimi
ci mãifeſti: ⁊ cũ eiꝰ hoſtibꝰ cõ
uerſentur: ꝯſanguineoſq; ſuos
ac cõplices intẽdant ad teſti
ficandũ ꝓducere contra ipſuz
q̃ ad denũciandum ſeu teſtifi
candum admitti non debẽt vt

pote iuramenti ꝓſtiti tranſ-
greſſores: ⁊ alijs criminibus
irretiti. ⁊ infra. ¶ Diſ. v. man
damus: ꝙ niſi ſuper ꝓdictis
famam ipſius leſaȝ eſſe noue
ritis: vos ad inquiſitioneȝ il
loꝝ non ſubito ꝓcedatis.
¶ Quod ſi ad iquiſitionē fu
erit procedendū: ꝓdictos vel
alios q̄s ipſi⁹ eſſe ꝯſtiterit ini
micos nec ad ꝓſequēdam in-
quiſitioneȝ: nec ad ꝓhibendū
teſtimoniuȝ ꝯtra ipſū epȝ ad-
mittatis: ſed per viros idone
os ſuper hiſque geſta ſunt i
quiratis diligētius veritatē
¶ Et ſi nichil graue ꝓbatuȝ
fuerit cōtra ipſuȝ vos purga
tionē canonicā indicatȝ eidē.
Idem. ¶ A denunciatiōe re
pellitur public⁹ ꝯcubinari⁹.
excōicat⁹: ⁊ conſpirator. ⁊ is
q̄ non ꝓmonuit Capitulū. xx.
CUm dilect⁹ fili⁹. ⁊ infra.
Si vobis ꝯſtiterit pre
dictos q̄rū noīe ſunt exceſſ⁹
huiōi de epō nūciati: publi
ce cōcubinarios tunc fuiſſe:
ꝓpter quod in eos fuit excōi
cationis ſententia ꝓmulga-
ta: vel ꝓfatū epȝ de iam dictȝ
exceſſibus non fuiſſe ꝓmoni
tum ab eiſdē vel ipōs conſpi
raſſe in eum a denūtiatiōe re
pellatis eoſdem. Alioqui au
diatis q̄ fuerunt hincinde ꝓ
poſita. ¶ Eideȝ epiſcopo au
ctoritate nr̄a nichilominꝰ ꝓ-
hibentes: ne ſuper his ſuper

quibus ad audientiā noſtrā
fuerit legitime appellatum:
prefatos clīcos idebite gra
uare preſumat: donec cauſa
ſupradicta iuxta formam man
dati noſtri fuerit terminata.
Idem epiſcopo gebeneñ.
¶ Crimen probatuȝ per mo
dum inquiſitionis regulariter
pena ordinaria non punitur
ſȝ ſi impedit ordinis executi
onem fit depoſitio ſicut in ac
cuſatione et ſi impedit tantū
beneficij retentionem fit pri
uatio a beneficio. nec pote
rit iudex hanc penam mode
rare. h. d. vſq; ad. §. tertie ſi
verum intellectum non bene
declaratū ꝓſcribētes. ca. xxi
INquiſitionis negociū
quam de epiſcopo ⁊ ca
nonicis valentineñ. vobis cō
miſimus terminandā. ⁊ infra
Secūdo queſiuiſtis: quid vo
bis ſtatuendum ſi cōtra quē
piam per inquiſitionem pro-
batum fuerit tale crimen qd
ꝺponeret accuſatum crimina
liter ⁊ conuictum. ¶ In quo
quidem duximus diſtinguen
dū: vtrū ſi tale crimē qd ordi
nis executionē ſuſcepti aut
retētiōeȝ bn̄ficij ēt poſt pera
ctā penitētiā ipediret. puta
ſi homicidiū cōmiſiſſet vel ad
eptus eſſet ordinem aut be-
neficium vicio ſimonie: quo
caſu erit ſicut in accuſatiōis
iudicio procedenduȝ: alioqn

[illegible] perſone merita ⁊ qualita
tem exceſſus penam poterit
iudicantis diſcretio modera
ri. ¶ Contra non infamatū
[illegible] veritas. e criminum inq̄
ſitio non debet: etiaȝ ſi libellus
[illegible] contra euȝ oblatus
fuerit ſecreto. nec ſuper pri
[illegible] creditur teſti q̄ ante iura
[illegible] dicit ſe illius contra quē
inquiritur inimicum. idem ſi
hoc dicit ante iuramentuȝ ni
ſi preſumatur hoc dixiſſe in
fraudē. h. d. vſq; ad. §. quarti-
¶ Tertie dubitatiōis ar
ticulus continebat. vtrum cū
duo vel plures iurati affir-
mant aliqueȝ crimē aliquod
eiſdem videntibus commiſiſ
ſe de quo aliqua infamia nō
laborat aliquam illi penam i
fligere debeatis. Et vtruȝ ad
petitionem quorundam quaſ
dam cedulas vobis occulte
[illegible]entium infamationem e
piſcopi continentes ſit ad in
quiſitionem eoruȝ: que i ipſis
continentur cedulis proce-
dendum Et an fides eoruȝ di
ctis debeat adhiberi qui p⁹
iuramentum interrogati ſe
creto vtrum ſint eorum de q
bus iquiritur inimici: reſpō
dent ꝙ non diligunt illos vel
directe inimicos ſe aſſerunt
eorundem aut etiam ante iu
ramentum id publice confi-
tentur: nullas tamē inimiciti
aruȝ cauſas probabiles oſtē

dentes. ¶ Ad hec reſponde
mus nullum eſſe pro crimine
ſuper quo aliqua non labo-
rat infamia ſeu clamoſa inſi-
nuatio non proceſſerit: propt
dicta huiuſmodi puniendum
quinimmo ſuper hoc depoſi
tiones contra eum recipi nō
debere cuȝ inquiſitio fieri de
beat ſolummodo ſuper illis
de quibus clamores aliqui ꝓ
ceſſerunt. Nec ad petitioneȝ
eorum qui libellum infama-
tionis porrigunt in occulto:
procedendum eſt ad inquiſi-
tionem ſuper cōtentis ibidē
criminibus faciendam. Aut
etiam aduerſus eos contra
quos fit inquiſitio: fides ad-
hibenda eſt dictis eoruȝ: qui
poſt iuramentum vel ante ta
cite vel expreſſe inimicos ſe
aſſerunt eorundem niſi forſā
ante iuramentuȝ in fraudem
id facere preſumātur.
¶ Non punitur quis de cri-
mine de quo non conſtat niſi
per famam et teſtium credu
litatem et per dicta paucorū
non debet quis apud iudicē
infamatus reputari. hoc di-
cit vſq; ad finem.
¶ Queſiuiſti etiam quid ſta
tui debeat ſi nichil per certam
tam ſcientiam: ſed tantum ꝑ
famā ⁊ eorum qui fuerint in
quiſiti credulitatem iurataȝ
contigerit inueniri. Et vtruȝ
aliquis ſuper eo crimine re-

putari debeat infamatus: de quo ipſum duo vel tres vel etiã plures dixerint infamatum: licet de ipſo nichil ſiniſtri in publico audiat. ¶ Ad quod eſt noſtra reſponſio: ꝙ propter famam et deponentium credulitatem duntaxat non erit ad depoſitionis ſententiam procedendum: ſed infamato canonica poterit indici purgatio: ſecundum arbitrium iudicãtis: qui ꝓpter dicta paucorum eum infamatum reputare non debet: cuius apud bonos et graues leſa opinio non exiſtit. Idẽ epō et decano ſiluanecteñ.

¶ Si is de cuius crimine in iudicio conſtat petit reſtitutionem propter iudiciarium ordinem non ſeruatũ nõ eſt audiendus: ſed eum tanq̃ notorium criminoſum debet ſuperior de nouo priuare. h. d. Et eſt caſus valde no. ſcḋm hunc intellectum. Capi. xxij.

Ad petitionem Balteri quondã corb. abbatis. R. et. P. canonicis nouiomeñ. a nobis dudũ correctione cõmiſſa: et infra. Uerũ dilectus filius G. ſancte marie in porticu diaco. cardina. tũc apoſtolice ſedis legatus dicto G. preſente nec reclamante ſuper ſtatu monaſterij cepit inquirere diligenter: ⁊ cũ inquiſitione finita eum pari ſius euocaſſet: propoſiturus contra inquiſitionẽ eandem ſi quid rationabiliter duceret proponendum: idem preſentiam eius adiens allegauit ꝙ in monaſterij correctione procedere non valebat que predictis iudicibus prius fuerat auctoritate noſtra commiſſa: ⁊ cardinalem ipſum ex iuſtis cauſis ſe aſſerens habere ſuſpectũ / vocem ad nos appellationis emiſit: quẽ cardi. (inſpectis que ꝓbata fuerant contra eũ) amouit a regimine abbatie: dando fratribus eiuſdem loci liberam facultatem alium eligendi. q̇ priorem de argentolio elegerunt concorditer in abbatem: et infra. ¶ Cum igitur nobis de talibus fuerit facta fides propter que prefatus G. erat merito amouendus: ⁊ ſi reſtituendus foret ꝓpter iudiciarium ordinem non ſeruatum ipſum prouidimus manere priuatum regimine abbatie. ſupradictum priorem (pro eo ꝙ prefato G. propter iuris ordinem non ſeruatum inordinate remoto intelleximus ob eãdem cauſam ꝑ cõſequentiam minus legitime ſubſtitutum) per ſententiam amouentes: quem quia non ꝓpt̃ ꝑſone vitiũ vel ſcientie defectum: ſed propter iuris ſolẽnitatem pretermiſſam amo

uimus: ipſũ poſtmodum reſtituimus in abbatem. Idẽ.

¶ Exigentis poſſeſſorio [illegible] in beneficialibus non obſtat exceptio criminis niſi [illegible] infamatus: [illegible] accuſatore nõ probãte vel non apparente indicatur purgatio qua ſi defecerit: [illegible] Capi. xxiij.

Accedens ad preſentiã noſtrã. G. nepos quõdam H. ſubdia. noſtri ſua nobis conqueſtione monſtrauit ꝙ cum idem H. apud ſe. apo. viam vniuerſe carnis ingreſſus fuiſſet: prebendam quam decedens habuerat in eccl'a cremoneñ. ei duximus cõferendam: et infra. ¶ Mandamus quatenus niſi prefatus G. ſuper obiectis eidem in modum exceptionis criminibus videlicet periurio / et homicidio publice fuerit infamatus: cõceſſionem noſtrã ſibi factam executioni' mãdetis. Preterea ſi legitimus accuſator apparuerit: audiatis que fuerit hincinde ꝓpoſita. ⁊ ſi predicta crimina vel eoꝝ aliqḋ legitime ꝓbatũ fuerit ↄtra eũ ipſi ſup eadẽ ꝓbẽda ſilẽtiũ imponatis. ſi vero ↄtra eũ legitimus nõ apparuerit accuſator ⁊ ipſe ſup predictis crib' diffamatus reſꝑſus infamia: purgationẽ ei canonicam indicatis: in q̃ ſi defecerit: imponatis ei ſilẽtiũ. ſi aũt ꝑſtiterit: ↄtradictores ab ei' moleſtia ↄpeſcentes eos q̇ eũ niſi ſũt ĩpedire ĩ expẽſis legitimis ↄdẽnetis. Idem in concilio generali.

¶ Superior contra ſubditum maxime prelatum de his cauſis inquiret ſuper quibus preceſſit infamia. [illegible] tunc vocabit eum et tradet ſibi capitula et nomina: et teſtium dicta publicabit: et ipſius legitimas exceptiones admittet. ⁊ probato graui crimine: eum ab adminiſtratione remouebit. In regularibus vero prelatis ad vnguem ſeruandus eſt hic ordo. [illegible] in hac ſummario ne modica videatur agi differentia inter prelatos ⁊ ſubditos contra quos inquiritur: tamen faciendũ eſt vt patet ĩ littera. Capitulum. xxiiij.

Qualiter et quando debeat prelatus ꝓcedere ad inquirendũ et puniendum ſubditorum exceſſus ex auctoritatibus veteris ⁊ noui teſtamenti colligitur euidenter: ex quib' poſtea proceſſerunt canonice ſanctiones / ſicut olim aperte diſtinximus: et nunc ſacri approbatiõe cõcilij ↄfirmam'. Legitur ei in euangelio ꝙ villicus ille qui diffamatus erat apḋ dñũ ſuũ quaſi diſſipaſſet bona ipſius audiuit ab illo: quid hoc audio de te: redde rationem vil

licationis tue: iam enĩ nõ po teris amplius villicare. Et ĩ geneſi dñs ait. Deſcendã z vi debo vtrum clamorem quive nit ad me opere cõpleuerint Ex quibꝰ auctoritatibꝰ mani feſte probatur ꝙ nõ ſolũ cum ſubditus: verũ etiã cũ prelatꝰ excedit ſi p clamorẽ z famam ad aures ſuperioris puene= rit: non quidẽ a maliuolis et maledicis: ſed a puidis z ho= neſtis: non ſemel tm̃ ſed ſepe qđ clamor innuit et diffama= tio manifeſtat: debet corã ec= cleſie ſenioribus veritatẽ di= ligentius pſcrutari: vt (ſi rei popoſcerit qualitas) canoni ca diſtrictio culpam feriat de linquentis: non tanq̃z idẽ ſit accuſator z iudex: ſz quaſi de= nũciante fama vel deferente clamore officij ſui debitũ exe quatur. Licet aũt hoc ſit ob ſeruandũ in ſubditis: diligẽti us tñ eſt obſeruandũ in prela tis qui quaſi ſignũ ſunt poſi= ti ad ſagittã. Et qꝛ non pñt oĩ bus cõplacere: cuz ex officio ſuo teneantur nõ ſolũ argue= re: ſed etiã increpare: q̃netiã interdũ ſuſpendere: nõnunq̃z vero ligare: frequenter odiũ multorũ incurrunt z inſidias patiũtur. Et ideo ſcti patres prouide ſtatuerũt vt accuſa= tio prelatorũ nõ facile admit tatur: ne cõcuſſis colũnis cor ruat edificiũ niſi diligens ad hibeatur cautela: per quã nõ ſolũ falſe: ſed etiam maligne criminationi ianua precluda tur. Verũ ita voluerũt puide re prelatis ne criminarent in iuſte vt tamẽ cauerent ne de= linquerent inſolenter: contra morbũ vtrũqz inuenientes me dicinã cõgruam: videlicet vt criminalis accuſatio q̃ ad di= minutionẽ capitis. i. degrada tionem intendit: niſi legitima precedat inſcriptio: nullate= nus admittat. Sed cum ſup exceſſibus ſuis quiſq̃z fuerit infamatus vt iaz clamor aſcẽ dat: qui diutius ſine ſcãdalo diſſimulari nõ poſſit: vel ſine periculo tolerari: abſqz dubi tationis ſcrupulo ad inquirẽ dũ et puniẽdũ eius exceſſus non ex odij fomite: ſed chari tatis pcedatur affectu: qua= tenus ſi fuerit grauis exceſ= ſus / et ſi non degradetur ab ordine: ab adminiſtratiõe tñ amoueatur oĩno: qđ eſt ſcdm ſententiã euãgelicã a villica= tione villicum amoueri q̃ nõ poteſt villicationis ſue dignã reddere rationem. ¶ Debet igitur eſſe preſens is contra quem facienda eſt inquiſitio niſi ſe per cõtumaciam abſen tauerit et exponenda ſunt ei illa capitula de quibꝰ fuerit inquirendum: vt facultatem habeat defendendi ſeipſum: et non ſolũ dicta / ſed etiaz no

modis omnibus judex elaborabit veritatem inquirere Puteus in tractatu sindicatus X. per dex n.° 16. fol. 188.

add. i. c. cum. 1. et 2. de rejudicata. X. a qua sorpa: ibi: de positionibus coram partibus

mina ipſa teſtium ſunt ei (vt quid et a quo ſit dictũ appa= reat) publicanda. necnõ exce ptiones z replicatiões legiti me admittẽde: ne per ſuppreſ ſionẽ noim infamãdi: per ex= ceptionum vero excluſionem deponẽdi falſum audacia p̃= beatur. ¶ Ad corrigendos itaqz ſubditorum exceſſus tã to diligẽtius debet prelatus aſſurgere: q̃zto dãnabiliꝰ eo= rum offenſas deſereret incor rectas. Contra q̃s vt de noto rijs exceſſibus taceatur: et ſi tribus modis poſſit pcedi: p accuſationem videlicet/denũ ciationẽ/et inquiſitionẽ ipo= rum: tamẽ vt diligens adhi= beatur omnibus cautela: ne forte per leue compendiũ ad graue diſpendiũ veniatur: ſi cut accuſationez legitima de bet precedere inſcriptio: ſic z denũciationẽ charitatiua mo nitio: et inquiſitionẽ clamoſa inſinuatio preuenire: illo ſem per adhibito moderamine vt iuxta formam iudicij ſenten= tie q̃z forma dictet. ¶ Hunc tamen ordinem cõtra regula res perſonas non credimus vſquequaqz ſeruandum. que (cum cauſa requirit) facili= us et liberius a ſuis poſſint adminiſtrationibus amoue= ri. Idem in eodez. ¶ Metro politani ad correctionem ex= ceſſuum et reformationẽ mo rum ſingulis annis facere de bent puinciale cõcilium: in q ſtatuere debent pſonas ido= neas p ſinglas dioceſes q ſol licite inveſtigẽt z i ſequẽti pci lio referant corrigeda: et epi ſcopi debent facere ſinodos epiſcopales ſinglis ãnis: z pu niuntur epi in puinciali concilio pro negligẽtia ab executione officij ſuſpendun tur hoc dicit. Capitulũ.xv.

Sicut olim a ſanctis pa tribus noſcitur inſtitu tum: metropolitani ſingulis annis cum ſuis ſuffraganeis puincialia non omittant con cilia celebrare: i q̃bus de cor rigendis exceſſibus z moribꝰ reformãdis preſertim in cle= ro diligentẽ habeant cum dei timore tractatum: canonicas regulas maxime que ſtature ſunt in hoc generali concilio relegentes vt eas faciant ob ſeruari debitã penam. tranſ= greſſoribus infligẽdo. ¶ Vt autem id valeat efficaciꝰ ad= impleri: p ſingulas dioceſes ſtatuãt pſonas idoneas: pui das videlicet z honeſtas: que p totũ annũ ſimplr̃ z de pla= no abſqz vſqz vlla iuriſditio= ne ſollicite inueſtigent: q̃ cor rectiõe vel reformatiõe/ſunt digna/et ea fideliter pferant ad metropolitanũ et ſuffra= ganeos z alios in cõcilio ſub ſequenti vt ſuper his et alijs

(prout vtilitati et honeſtati conguerit) prouida delibe‑ratione procedant: ⁊ que ſta‑tuerint faciant obſeruari: pu‑blicarique ea i epiſcopalibus ſinodis annuatim per ſingu‑las dioceſes celebrandis. ¶ Quiſquis autem hoc ſalu‑tare ſtatutum neglexerit ad‑implere: a ſui executione of‑ficii ſuſpendatur. ¶ Grego. ix. archie. ⁊ priori ſcte marie ro.

¶ Sententie excommunica‑tionum, ſuſpenſionum vel in‑terdicti late poſt denunciati‑onem per abbatem [illegible] cum vel alium pro ipſo in mo‑nachos denunciantes vel ad‑herentes eiſdem relaxantur ſpoliati reſtituuntur: ⁊ iura‑menta de tacenda veritate re‑laxantur: dicta teſtium denū‑ciato traduntur: ⁊ expenſe de bonis monaſterii monachis denunciantibus miniſtrātur et propter hoc ab obediētia abbatis non eximuntur: ſine tamē litis preiudicio. c. xxvi.

OLim. I. U. r. P. ordinis ciſtercieñ. ⁊ infra. ¶ Ne igitur reformatio monaſte‑rii valeat retardari: manda‑mus quatenus relaxatis ex‑communicationum ſeu ſuſpē‑ſionū ſententiis: ſi quas idē abbas protulerit: vel per quo‑ſcūq; iudices promulgari fe‑cit: poſt inceptum negocium in eos et adherentes eiſdem ac eis reſtitutis quos idē ab‑bas negocio ipo pendente cō‑tra iuſticiam ſpoliauit in ne‑gocio de plano ⁊ abſq; iudici‑orum ſtrepitu procedentes: cum talibus maxime in hoc caſu non deceat dei ſeruos in‑uolui. inquiratis que circa p‑ſonas ⁊ obſeruantias regula‑res videritis inquirenda cor‑rigentes ⁊ reformantes tam i capite q; i membris: que cor‑rectionis ⁊ reformationis of‑ficio noueritis indigere. Iu‑ramentis ſi qua de tacēda ve‑ritate abbas extorſerit rela‑xatis: proviſo vt negocio ipſo pendente prefati monachi ei‑dem abbati obediant ⁊ intē‑dant: ita tamen q per hoc proſecutio negocii non vale‑at ipediri. ¶ Si vero teſtes contra eundem abbatē pro‑ducti fuerint: dictorū ipſorū et copiam dari faciatis. ¶ Pre‑dictis autē mōachis expen‑ſas factas pp hoc et tribus vel quattuor iſtis: vel aliis q̄s idoneos ad dictum negocii pſequēdū duxeritis aſſumē‑dos faciatis d bonis eiuſdē monaſterii: ⁊ faciendas expē‑ſas ad pſecutionē ipſius nego‑cii neceſſarias cōputatis ſiq̄ ppter hoc receperunt de bo‑nis monaſterii: cū proprium non habeant miniſtrari con‑tradictores ⁊c. ¶ Idē epo ciſt. de alde. ⁊ de ſaleſſ. abbatibus

¶ Contra prelatum occupāte‑ſiorum de dilapidatione [illegible] cō‑miſſo [illegible] veritate inquirere [illegible] ⁊ pendēte negocio debet [illegible] interdici poteſtas alienā‑di. Capitulum. xxvii.

PRelatorū exceſſus: ⁊ ſ. ¶ Sane dilecti filii. C. et quattuor alii canonici fri‑ſigeñ. denūciādo monſtrarūt q frisigeñ. epūs bona ſui epi‑ſcopatus: quem (vt dicunt) ſultimi canonice aſſecutus adeo grauiē dilapidat: ⁊ con‑ſumit: q (niſi celeriter adhi‑beatur remedium) epatus idē per eum ad irreparabile diſ‑ſolutionis opprobrium dedu‑cetur: nec ſolummodo rerū verumetiam fame ſue prodi‑gus ⁊ ſalutis: vitā ducit enor‑miter diſſolutam. et infra. ¶ Di. v. mandamus quatenus perſonaliter accedentes ad locum inquiratis ſollicite ve‑ritatem: ⁊ eam fideliter con‑ſcribētes ſub ſigillis veſtris nobis tranſmittatis incluſā. ¶ Eidem epo terminum aſſi‑gnantes: quo noſtro ſe cōſpe‑ctui repreſentet pro meritis recepturus. ¶ Poteſtate vē‑dendi, dandi: infeudandi: ſeu quomodolibet alienandi bo‑na ipſius eccleſie interim ei‑dē penitus interdicta. ¶ De calumniatoribus. Gre‑gorius antemio ſubdia. ⁊ col.

¶ Subdiaconus calumnioſe accuſans diaconum ſubdiaco‑natu priuatur ⁊ publice ver‑beribus caſtigatur. ⁊ in exilium mittitur. Capitulum primum.

QUia fortius puniēda ſit crimia que i ſōtibus (maxime ſacris hoibus) īferūtur q̄ ſitis culpabiles qui in cauſa Iohan. diaco. reſediſtis attē‑dite: vt Hilarium criminato‑rem ipſius nulla ex diffiniti‑one veſtra pena conueniens caſtigaret. ⁊ ifra. ¶ Quia er‑go tante nequitie maluz ſine digna non debet vltione trā‑ſire: iubemus eundem. H. pri‑us ſubdiaconatus (quo indi‑gnus fungitur) priuari offi‑cio: ⁊ verberibus publice ca‑ſtigatum in exiliū deportari. Innocentius tertius camo‑reñ. ſegobieñ. ⁊ abuleñ. epis. ¶ Deficiente probatione cri‑minum deficiens ab officio ⁊ beneficio ſuſpenditur donec in‑nocentiam ſuam purget. Ca. ii.

CUm dilectus filius magi‑ſter ſcholarium paleſti‑nus ad ſedem apoſtolicā ac‑ceſſiſſet: ⁊ de ſuo epo exceſſus varios nunciaſſet: examina‑tionem commiſimus exceſſu‑um obiectorū. et infra. ¶ Cū autē pceſſū negocii exami‑nauerimus diligēter: nec intel

ligere potuerimus probatū eſſe ſufficienter aliqͦd de pre dictis: eūdē epm abſoluēduȝ decernimus ab obiectis.

¶ Vobis mandātes q̄tenus memoratum magiſtruȝ ſcholarium donec canonice ſuam purgauerit innocentiā: ſcȝ ꝙ non calūniandi aīo ad hmōi crimina ꝓponēda ꝓceſſit ab officio et bñficio ſuſpendatȝ vt ceteri ſimili pena ꝯterriti ad infamiam ſuorū facile nō ꝓſiliant prelatorum. ¶ Pro ſimonia: et ne aliquid ꝓ ſpiritualibꝰ exigatur vel promittatur. Grego. gñali ſynodo preſidens. ¶ Ep̄s pro ordine ab eo cōferendo vel miniſtri vel notarij nichil tpale exigere debent. Capitulum.i.

N ordinando: et infra. Sicut non debet epiſcopus manum quā imponit: ita nec miniſter vel notarius ī ordinatiōe eiꝰ vocē vel calamū vēdere. ¶ Pro ordinatione igit vel vſu pallij ſeu chartis atqȝ paſtellis eum q̄ ordinatur omnino aliq̄d dare ꝓhibemus. Ex concilio maguntiñ. ¶ Deponendus eſt qui per pecuniam aliquē elegit de eccleſia ſua ſe poſtea ī rendendo. Capitulum.ij.

Ui altum in eccleſia ordinatū ꝑ pecuniam expulerit eāqȝ ſibi taliter vendicauerit / oīmode deponat. Deodatus papa. ¶ Quilȝ catholicꝰ admittitur ad accuſandū de crimie ſimonie. c.iij.

SI dñs ⁊ magiſter olim qui ſine pctō fuit accuſandi licentiam vni dedit / ⁊ infra. ¶ Nō igitur quilibet catholicus eſt reſpuendus / ſed vt veritatē aſſerat ad ꝓpaladaȝ ſimoniacā rabiē magnis eſt precibus exhortandus. Idem. ¶ Simoniacus pendente accuſatione ab adminiſtratione diuinorum prohibetur. Capitulum.iiij.

ACcuſatum ſimoniacuȝ neceſſe habuimus ꝓhibere ne miſſaruȝ ſolemnia celebraret / donec quid certius conſtitiſſet. Idē. ¶ Idē dicit qͦd precedēs niſi ꝙ illud c. loquitur in accuſatiōe / iſtud in inq̄ſitiōe / et illud loquitur de ſimoniaco in genere / iſtud declarat de ordine. Capi.v.

Quotiens: et infra. Peruenit ad nos ꝙ per ſimoniacam hereſim fueris ordinatus / ꝓpterea neceſſe habuimus te ꝓhibere ne miſſaruȝ ſolēnia celebrare debuiſſes donec quid ſit verius diſcerneremus. Lucius papa. ¶ Simoniacus eſt deponendus. Capitulum.vi.

SIcut ſimoniaca peſtis ſui magnitudine alios morbos vincit ita ſine dilatione mox vt eius ſigna per aliquā perſonā claruerint de eccleſia dei debet eliminari / atqȝ ꝓpelli. Deodatus. ¶ Simoniacū accuſare poteſt ſeruus meretrix et criminoſi. Capitulum.vij.

TAnta ē labes huiꝰ criminis ꝙ etiaȝ ſerui aduerſus dominos et quilibet criminoſi admittūtur ad accuſationem. ¶ Item omnis peccator miſſam cantare poteſt preter ſimoniacuȝ: quem quilibet vt ab ordie male accepto remoueatur accuſare poteſt: vel etiam meretrix. Alexā.iij. ī cōcilio turoneñ. ¶ Simoniacum eſt precium recipere pro ingreſſu religionis pro prioratibus vel capellis concedendis: et pro ꝓſbiteris inſtituendis: pro concedēda ſepultura: pro chriſmate pro oleo ſācto: pro benedictionibus nubentiū: vel alijs ſacramētis: nec valet conſuetudo in contrarium. h.d. cuȝ ſequenti. Capitulū.octauū.

NOn ſatis: et infra. Prohibemus igitur ne ab his qui ad religionem tranſire volunt aliqua pecunia requiratur. Nec prioratus vel capellanie quelibȝ monachoruȝ aut clericoꝝ ānua diſtractione vendāt. Nec ab eo cui regimē ipſaꝝ cōmittit ꝑ eaꝝ cōmiſſiōe vllū ꝓciū exigatur. Uñ q̄ſquis cōtra hoc decretum attētare ꝓſūmpſerit. tā ille qui dederit q̄ȝ ille q̄ recepit vel cōſentit: ꝑtē ſe cū ſimone nō dubitet habituruȝ. ¶ Pro ſepultura āq̄ȝ et chriſmatis ⁊ olei receptione nulla cuiuſq̄ȝ precij exactio attētetur nec ſub obtentu cuiuſq̄ cōſuetudinis reatū ſuū quis tueatur: quia diuturnitas tēporis non diminuit pctā ſed auget. Ex ꝯcil. lateraneñ. ¶ Summa eſt ē.c.m.c. precedenti. Capitulum nonum.

CUm i eccl'ie corpe et infra. Horribile nimis ē: ꝙ in quibuſdā eccleſijs locū venalitas ꝓhibetur hre: ita vt ꝑ ep̄is vel abbatibus ſeu quibuſcūq̄ȝ ꝑſonis eccl'iaſticis ponēdis in ſedē ſiue itroducendis pbr̄is in eccleſiam necnō et ꝑ ſepulturis et exequijs mortuorum et benedictiōibꝰ nubētiū: ſeu alijs ſacramentis aliq̄d reqrat. Putāt aūt pl'es ex hoc licē: q̄r legē mortȝ de lōga inaluiſſe cōſuetudine arbitrāt nō attendētes ꝙ tāto grauiora ſūt crimina. q̄ȝto diutiꝰ īfelicē aīaȝ tenuerūt alligatā. ¶ Ne igitur hec deceto fiāt: vl' ꝑ ꝑſonis eccl'iaſticis deducēdis ī ſedē: vel ſacerdotibꝰ inſtituēdis: aut ſepeliendis mortuis ſeu benedicendis nubētibus ſeu alijs ſacramentis confeſ

vendis: ſeu collatis aliquid exigatur: diſtrictius phibemus. Si quis autem contra hoc venire preſumpſerit: portionem cum giezi ſe nouerit habiturum. Idem vigilieñ. epiſcopo. ¶ Breue eſt. Capitulum. x.

Cum ſit romana, ⁊ infra. ¶ Conſul. t. t. r. q nichil pro eccleſiarum conſecratiõe potes vel debes pter pcurationẽ exigere. Idẽ tolerano archiepõ. ¶ Conuictus de ſymonia deponẽdus eſt: idẽ in infamato qui ſe purgare non poteſt. Capitulum. xi.

De hoc autem q epiſcopus exonieñ. archidia. beneficiũ: ⁊ cuidã clerico ante electionẽ ſuam prioratum dicitur promiſiſſe: vt vterqȝ conſentiret eidem: tue prudẽtie reſpondemus: q ſi manifeſtum eſt eundẽ archidia. et clericum ob cãm illaȝ pmiſſa recepiſſe: aut exinde confeſſi fuerũt in iure vel legitĩe cõuicti ab altaris miſterio ſunt ppetuo deponendi. Si vero id manifeſtuȝ eſt: nec tamẽ inde conuicti vel cõfeſſi fuerint: ſȝ tantũ publica laborãt īfamia eis canonica purgatio debet indici: in qua ſi defecerint: tã qȝ auctores tãti ſint ſceleris puniendi. ¶ Regẽ autẽ priñcipes eius debes inducere: vt ſi qua receperint a pfato epõ vt eius electioni pſtarẽt aſſenſum eccleſie exonieñ. ſine diminutione reſtituant: cum ſine graui ſue ſalutis periculo retinere non poſſint. Idem eboraceñ. archiepiſcopo. ¶ Symoniacum eſt pro ſeruitio beneficium eccleſiaſticum promittere. Capitulum. xii.

Cum eſſent in noſtra preſentia cõſtituti. R. clericus et nobilis vir. G. quidem. G. moraȝ diutius facere non poterat: p ſe in cauſa illa ſufficientẽ conſtituit reſponſalem. ¶ Cumqȝ ab vtroqȝ pfati R. intellexerimus q memoratus miles promiſerat ei dare eccleſiam ſi quoddam negocium eiuſdem in noſtra poſſet preſentia promouere: ac per hoc promiſſionem ipſam continere ſymoniacam prauitatem: eidem R. ſuper eadem eccleſia ſilentium duximus imponendũ. Idem ciſterneñ. epiſcopo. ¶ Notorius ſymoniacus in beneficio ab illo deponitur: idem in infamato qui ſe purgare nõ põt. Capitulum.

Inſinuatũ eſt q in eccleſiis tui epiſcopatus plurimi clerici per ſymoniam habere dicuntur ingreſſum: infamia inde reſpergi. ¶ Unde mandamus quatenus ſi qui fuerint quos in pdictis eccleſiis publicũ ⁊ notoriũ eſt ſymoniace intraſſe: eos amoueas ab eccleſiis taliter acquiſitis. Illis

ut inc. extra ſimoniacos 1. q. 1.

autem quorũ crimẽ nõ eſt publicũ ⁊ notorium: ſi publica laborant infamia: cũ quinta vel ſexta manu ſui ordinis purgationem indicas: in qua ſi defecerit: bñficiis huiuſmodi eccleſiarum perpetuo priues eoſdem. Idem. ¶ Symoniacum eſt, precio vel fauore ſiue precibus vel recõciliãdi non penitentem: vel digne penitentẽ a recõciliatione remouere. Capitulum. xiiii.

Nemo pſbiterorũ exẽnium vel emolumentum quodlibet tẽporale: imo ſpirituale detrimentũ: a quocũqȝ publice peccante accipiat: vt eũ vel miniſtris eius peccatum illius celet. nec p reſpectu cuiuſqȝ pſone cõſanguinitatis aut familiaritatis alteris cõicans pctis: hoc epõ innoteſcere detractet. ¶ Nec quẽqȝ penitentem vel minus digne penitentẽ: grã vel fauore ad recõciliationẽ adducat et teſtimoniũ reconciliatiõis ferat eidem: vel quocunqȝ ſitore digne penitentem a recõciliatiõe remoueat: quia ſymoniacum eſt vtrunqȝ. Idem vigorñ. epõ et priori de acra. ¶ Eccleſia emi vel redimi nõ pt. hoc dicit q ad lr̃as c. xv.

Querelã monachorũ de acra recepimus: q cum ipſi quoddã maneriũ cum pertinentiis ſuis ⁊ eccliaȝ de geneſt. a monachis de cardomo ſub annuo cenſu. xv. librarum fuiſſent adepti: et inde chartam ab ipſis monachis habuiſſent: prior eorũ capl'o incõſulto preſcriptũ maneriũ ⁊ chartã monachis de cardomo accepta pecunia reſignauit. ¶ Unde quia prefati monachi de acra ſe conquerũtur iniuſte grauatos mãdamus quatenus partibus cõuocatis preſcriptã cãm cõcordia vel iudicio terminetis: ſcituri q ſicut emi non potuit: ita nec redimi eccleſia memorata. Si vero monachi de cardomo legitime citati ad vr̃aȝ preſentiam accedere/ et iudicio veſtro ſtare contẽpſerint voſipſos monachos de acra in poſſeſſionem eorum de quibus controuerſia vertitur inducatis: nec permittatis eos exinde abſqȝ ordine iudiciario moleſtari. Idem. ¶ Pro chriſmate ab eccleſiis pecunia exigi nõ debet etiã ſi hoc habeat cõſuetudo. Capitu. xvi.

Ex ꝗ de auerſele. et fra. ¶ Audiuimus q nummos pro chriſmate ab eccleſiis extorqtis ꝗs nunc cathedraticũ: aliquñ paſchalẽ pſtationẽ: interdũ epalem conſuetudinẽ appellatis. ¶ Quia vero hoc ſymoniacũ eſſe cognoſcit: mãdamus quatenus pretextu alicuius cõſuetudinis vel ſtatuto

nis pſcriptos denarios nulla
tenus exigatis. ¶ Pro certo
ſcituri ꝙ ſi hoc preſumpſerit=
tis: periculū ordinis et digni
tatis poteritis non īmerito
formidare. I dem. ¶ Pro ha
bēdis ſpiritualibus homagi
um facere ſimoniacū ē. c. xvii

Ex diligenti tua relatio
ne īnotuit ꝙ. H. cantua.
archid. te iduxit vt ei homa=
giū faceres: ⁊ infidelitatē ꝑ
ſtares: ita ꝙ ipſe tibi benefi
cium eccleſiaſticū annis ſin
gulis exhiberet. Unde quo=
niaꝫ huiuſmodi obligatio il=
licita ꝯtra tue ſalutis necnō
et ſue profectuꝫ exiſtit abſol
ui a nobis inſtantius poſtu=
laſti. adijciens ꝙ ab eo dein=
ceps nichil oīno ꝺ beneficio
acciperes cōſtituto. ¶ Quo
circa nos tuaꝫ petitioneꝫ ho
neſtam ⁊ fauorabilem atten=
dentes/te a prefati arch. ho
magio ⁊ fidelitate (preſertiꝫ
cum hec taliter preſtita diui
nis ⁊ humanis legibus con=
traire noſcantur) abſoluim⁹
ita ꝙ ab epō vel ſacerdote di
ſcreto penitētiam inde cōdi
gnā recipias. Verū ne aliq̄ ꝓ
pter hoc nota vl' infamia poſ
ſis reſpgi abſolutiōis nr̄e lit
teras tibi duximus īdulgen
das: qbus contra latrantiuꝫ
morſus tut⁹ ⁊ ꝑmunitus exi=
ſtas: ⁊ q̄s in teſtimoniū indul
gētie nr̄e valeas ꝺmōſtrare.

I dē ſtrigoñ. archiepiſcopo.
¶ Simoniaca ſecratiōē
(ſcitur ſimoniaca ſꝫ ordina=
tori aliqd donatū fuerit non
ex pacto. Capitulum. xviij.

Et ſi q̄ſtiōes tuas ꝺ fer
uore religionis ad nos
ꝑferri nullatenus ignorem⁹:
non tamē tibi ē i his vltra q̄ꝫ
oporteat dubitandum: cū le=
ges humane dicant: ꝙ quidā
tenui religiōe ſacramēta ne
ceſſaria ⁊ legitima exhibere
cōtēnunt. tenuem religioneꝫ
vocātes q̄ i talib⁹ heſitat vbi
nō ē aliq̄ten⁹ heſitādū. ¶ In
hoc itaqꝫ ꝙ. P. pbr̄ car. apo.
ſe. le. ꝓ electōe tua vt palliuꝫ
tibi traderet: ad partes illas
acceſſit: ⁊ fr̄ tu⁹ ei⁹ ꝑſciēs ne
ceſſitatē. ei equū vnū te igno
rante trāſmiſit: qm̄ per mare
veniēs nullas aut paucas ſe
cū eq̄taturas adduxit: nullo
mō timere opꝫ. ¶ Cū in acci
piēdis vl' dādis mūerib⁹ tria
ſunt maxime attendenda: ꝑ=
ſone. ſ. dantis ⁊ accipientis q̄
litas: q̄ꝫtitas muneris: et do
nationis tp̄s. q̄litas ꝑſonarū
vt a q̄ et cui: videlꝫ an a pau
pere diuiti: vel ecōuerſo ſiue
a diuite locupleti datum fue
rit. extimatio munerꝫ ⁊ dona
tionis tempus: ſi magni vel
minoris precij data exiſtat: ⁊
an inſtāti neceſſitate ſeu alio
tempore conferatur. ¶ Si
ergo predictorum cardinali

et fratris tui perſonā et qua
litatem penſam⁹: nō fuit ma=
gnum ab eodē fratre tuo car
dinali equum vnuꝫ tranſmit=
ti. quem etiā ioculatori nō pe
tenti vir tantus ⁊ tam abun=
dans forte donaret. verum ſi
temporis neceſſitatem per=
pendimus nō alia intentione
conſtat factū fuiſſe: q̄ꝫ vt car=
dinali ſubueniretur in articu
lo prenotato. ⁊ īfra. ¶ Quod
autem ſcriptuꝫ ē beatus qui
excutit manus ſuas ab omni
munere: de illis donis dictuꝫ
eſt que accipiētis animū alli
cere vel ꝑuertere ſolent. qm̄
ſi ipa etiam ꝑſona electi offe
rat ordinatori vel conſecrato
ri ſuo electuarium: vel de vi=
no ſiue de alijs huiuſmodi q̄
modici precij fuerūt: ex quo
voluntatem recipientis incli
nare vel mouere non debeāt
nō tamen ec. ro. interpretari
conſueuit accipienteꝫ in his
delinquere vl' donantē. I deꝫ
¶ Abbas ⁊ maiores de couē
tu ſi pro receptiōe monachi
receperint pecuniam ex pa=
cto ab officio ⁊ bñficio ſuſpē
dunt' ⁊ talit' recepta pecunia
reſtituit' ⁊ in aliud mōaſteri
um ita recept⁹ trāſfert'. c. xix.

Veniēs ad nos. F. pbr̄
propoſuit ꝙ abbas et
fr̄es ſci. R. noluerīt eū i mōa
chuꝫ recipe q̄uſqꝫ. xxx. ſoli=
dos dare cōuenerit. ꝯuētiōe

auteꝫ facta ſequenti die euꝫ
monaſticum habitum indue
runt: ⁊ iſdem monachi. xxx. ſo
lidos: abbas vero. x. ⁊ familia
xij. pro paſtu (aſſerentes hoc
eſſe de cōſuetudine monaſte
rij) poſtularūt. ¶ Quoniam
ergo factū huiuſmōi ꝑnicio
ſum vr̄ mandam⁹ q̄ten⁹ ſi ita
eſſe noueris: abbatē ⁊ mona
chos ad reſtituēdaꝫ pecuniā
ꝑfato. F. taꝫ indigne acceptā
compellas: ⁊ abbatē et maio
res perſonas monaſterij pro
tāte prauitatis exceſſu ab of
ficij executione ſuſpēdens ꝑ
cipias dicto. F. vt in alio mo
naſterio ī hitu monaſtico do
mīo ſtudeat deſeruire. I deꝫ
¶ Si ordinandus preſenta=
tori ſuo aliquid dedit ex pa=
cto ſimoniacū eſt: non tamen
deponit' ſi ē occultū. Capi. xx

Ex tue fra. litteris et ex
cōfeſſione ſacerdotis ꝑ
ſentiū latoris accepim⁹ ꝙ cū
ad ſacerdotij ordinem nō ali
ter voluiſſet eum ei⁹ archid.
preſentare: ſex ſolidos ſoluit
eidem: ⁊ ſic ordinē ipſum per
eū preſentatus accepit. ¶ Un
de tibi ſic duxim⁹ reſpōden
duꝫ vt ſi hoc non ē publicuꝫ
ſꝫ ſecretuꝫ eūdē ſacerdotē ſe
creto ꝯuenias monēs ſine vi
la coactiōe ꝓpelli⁹ ⁊ inducēs
vt ordinē alicui⁹ religioſis aſ
ſumat ⁊ ꝑpetuo ab offō abſti
neat qꝺ illicite acquiſiuit: alio

quin non erit tutuz: cū ſit ſe cretus exceſſus) ipſum inhi tum ab eodem officio coerce re cui tamen ſecretā penitē tiā ſcdʒ ꝙ tibi viſuʒ fuerit: in iūgere nō poſtponas. Idē.

¶ [illegible] eſt nec per vi [illegible] nram. [illegible] et infra. Si.v.mād.qt. pro miſterio eccleſiaſtico ex ercendo: ſiue p vicarijs aſſi gnandis: ſeu p criſmate nul latenꝰ pecūiā exigatꝛ. Ca.iij.

¶ [illegible] ſymoniace ordinati q ſymoniace non ē diſpenſari poteſt. Capitulum.xxij.

De ſymoniace ordinatiꝭ certū tibi non poſſumꝰ dare reſponſuʒ: niſi pleniꝰ co gnoſcamꝰ q̄liter fuerit ordia ti: cū qdam lʒ ſcdʒ quādā ſpe ciē ſymonie vt pote ipiis igno rantibus ſymoniace ordinen tur: pn̄t (qr ſymoīaci nō ſūt) i ſuis ordibꝰ remanere. Idē.

¶ Si contradicētes electo pro pecunia ꝯvoluntati electi tra dita a contradictiōe ceſſat: ele ctus poſtea cōfirmatus ꝗ ſy moniacus: beneficio renuncia re tenetur. Capitulum.xxiij.

Matheus cardinalis ſe creta nobis inſinuatio ne mōſtrauit: qr cū fuiſſes ad eccleſie tue regimen de volū tate maioris partis fratrum electus: paucis tibi contra dicentibus: quidam amicus tuus de conſcientia tua et vo luntate turbata ei qui magi ſter diſcordie videbatur: cer te q̄titatis munus exſolutū: ꝛ ſic cōtradictio conquieuit. nunc autem dubitas ꝗnō ſis a labe ſymonie prorſꝰ immu nis donec in adminiſtratione volueris remanere. ¶ Quia igitur conſiluʒ requiſiſti qd tibi ſit faciendum: reſponde mus ꝙ multum tibi conſulis ſi adminiſtrationeʒ celeriter ac ſponte dimittas: illius ver bi memor exiſtens. Nil pdeſt homini ſi vniuerſum mundum lucretur: anime vero ſue de trimentuʒ patiatur. Idem.

¶ Pro abſoluēdo excommu nicatus preciū aliquod exigi non debet. Capitulum.xxiiij.

Ad aures noſtras per uenit: ſic noueris ꝙ cū C. de ſeneuilla propter pecu niam: quam debebat vinculo fuiſſet excōicationis aſtrictꝰ creditoribus ſatiſfecit: ſʒ ex communicatoribus [illegible] ſolutione querentibus nōvo luit abſolutionis beneficiuʒ obtinere. ¶ Quoniaʒ igitur indignum eſt et eccleſiaſtice rationi contrarium: vt abſo lutionis beneficium redime tur. di.v.mandamꝰ quatenus ſi prefatus. C. debituʒ ſoluit ipſuʒ gratis faciatis abſolui ſi excōicatores illi nō fecerint requiſiti. Clemens tertius.

¶ [illegible] per ſymoniam

[illegible] recepti ſi ante ſymoniaci ad ar [illegible] monaſteria transferūtur [illegible] alias poſt renunciatione [illegible] vel in aliis monaſteri [illegible] ordinis poterunt collocari. Capitulum.xxv.

De regularibꝰ canonicꝭ ſeu monachis nos con ſulere voluiſti: q per ſymōiaʒ ingreſſum ipſis ſcientibꝰ ha buerunt. ¶ Unde cū ſup hoc auctoritates multe reperiāt expreſſe non aliud q̄ʒ ſtatutū eſſe reſpōdemus. vt locum quē taliter adepti ſunt omnino di mittāt: ꝛ ſolitudines ſeu alia mōaſteria diſtrictiora adeāt in quibus tam execrabileʒ ex ceſſum ſine intermiſſione de plorent. Si autem ignorānti bus illis pecunia data fuerit cogas eos ad renunciandum loco eidem: ꝛ poſtmodū i ipſū reducere: ſi ibi abſqʒ ſcādalo potuerint remanere: vel i alio [illegible] de ordine ipſo ad ſeruiē dum deo poteris collocare. Idē.

¶ Si quis canonicatui renū ciauit ad quē per ſymoniam [illegible] aſſumptus fuerat [illegible] de nouo aſſumitur ad [illegible] non poteſt ex prima re ceptione ſibi aliquid vendi care. Capitulum.xxvi.

Ex inſinuatione tua no bis innotuit ꝙ pater tu us interueniente pecūia olim tibi obtinende bn̄ficiū acquiſiuit ꝛ cum ad annos diſcretionis p ueniens accepiſſes p̄dicte cru cis ſignū dictam prebēdam i manu ꝓpoſiti ꝛ fratruʒ libere reſignaſti Sed iidem tibi cō patientes d̄ nouo te in ſuū ca nonicū elegerūt: ita videlʒ ꝙ per electionem iſtam poſtre mum locū in choro ꝛ in aliis obtineres. et infra. ¶ Reſpō de. vt indulgentia quaʒ fres tui miſericorditer tibi feciſſe noſcuntur contentus exiſtēs ratione prime receptiōis ni chil audeas in ipſa eccl'ia ven dicare. Celeſt.iij.

¶ Electio ſymoniaca eſt caſſanda ſi pro hoc electoribus promiſſa fuit pecunia q̄uis electus igno ret niſi hoc factum fuerit in fraudem electi. [illegible] Cum electo reprobato ꝯuictum ſy monie nō diſpenſat epūs. [illegible] ſecundo. [illegible] Capi.xxvij.

Nobis fuit ex pte tua intimatuʒ: ꝙ cuʒ quat tuor eſſent a capitulo conſti tuti q debebant quēdam eli gere in plebanuʒ: amici eius de cuiꝰ electione ſpes habe batur / vni vel oibus eligenti um promiſerunt ſe pecuniaʒ ſoluturos eo tamen ignoran te q hmōi pmiſſiōe interue niente poſtmodū eſt electꝰ. ꝛ ifra. ¶ Qr igit ſup hoc ꝯſulē nos voluiſti ꝯſul.t.b.r. ꝙ niſi ꝯſtaret illos q pmiſſū ſe fe ceſt p fraudē i diſpēdiū illiꝰ q eligēdꝰ erat id malicioſe fe

cliſſe q̃zuis ipſe tp̃e ꝓmiſſio=
nis cõſcius non fuerit: ei⁹ tñ
electio tanq̃z ſimoniaca praua=
uitate preſumpta eſt penit⁹
reprobanda. ⁊ infra. ¶ Ad vl
timum quod in fine cõſulta=
tionis tue inuenim⁹: hoc du=
ximus reſpondendum: ꝙ ali
quis in eccleſie cuiuſlibet pre
latum electus et vt dictum
eſt per prauitatẽ ſimoniacam
reprobat⁹: ab ep̃o ſuo diſpen
ſationẽ aliquã obtinere de iu
re non poteſt. Idẽ linconieñ.
ep̃o: ⁊ priori de ponte fracto.

¶ Qui dat prelato pecuniaz
ne ipſum in iure ſuo de facto
moleſtet: illam repetit ſi pre=
latus ꝓmiſſa nõ ſeruat. h. d.
inherendo litere. C. xxviij.

Dilectus filius. R. ꝑpo
ſitus nobis expoſuit:
ꝙ cũ eboraceñ. archidi. eũ mľ
tis grauaminib⁹ afficere nõ
ceſſaret ꝓmiſit ei certã. q̃ztita=
tatem pecunie ſe daturuz: vt
ab ipſius deſiſteret leſiõe. ve
rum dictus archi. poſt rece=
ptionem pecunie ſuper digni
tatib⁹ ⁊ beneficijs ſuis ab ei⁹
moleſtia nõ q̃euit. ¶ Ideoq̃z
di. v. mandamus quatenus ſi
res ita ſe habet archi. reſti=
tuere quod accepit (ſi euz cõ
tra promiſſionẽ ſuam veniſſe
cõſtiterit) cõpellatis. Inno.
iij. abbati de iugo dei: ⁊ priori
de ſil. ¶ Pro bñdictionibus
nubentium: et exequijs mor=
tuorũ nichil exigi dʒ. C. xxix.

Suam nobis parrochia
ni de villa franca quer
moniam deſtinarũt: ꝙ capel=
lanus eorũ pro exequijs mor
tuorum ⁊ benedictionib⁹ nu=
bentiũ minus licite pecuniaz
ab eis exigit et extorquet. et
infra. ¶ Di. v. mandam⁹ qua=
tenus dictum capellanũ vt a
tanta preſumptione deſiſtat
etiam ꝓ exceſſu ſatiſfaciat cõ
petẽter moneatis: ſibi (ſi obe
dire noluerit) penam canoni
cam infligentes. Idem can=
tuarieñ. archiep̃o. ¶ Si per ac
cuſationẽ conſtat monachũ
ſimoniace fuiſſe receptũ rece
ptus et recipiens deponũtur
Si vero per inquiſitionẽ re
ceptus in artius monaſteriũ
detruditur: recipienti vero et
maioribus pena condigna i=
ponitur: et interim ab execu=
tione ordinum ſacrorum ſuſ=
penduntur. Capitulum. xxx.

Dilectus filius. A. nun
cius tuus ꝓ parte tua
propoſuit: ꝙ cum cantu. dioce
ſim viſitans in monaſterijs ⁊
religioſis locis pullulaſſe re
pereris ſimoniacã prauitatẽ
ita ꝙ in eis multi precio ſunt
recepti: qui potius gratis re
cipi debuiſſent: immo etiam
ad religionis obſeruantiam
inuitari. Dubitas igitur an (qꝛ
multitudo reperitur in cau
ſa) ſeueritati ſit aliq̃d detra=

hendum? ¶ Nos inq̃ſi. t. t. r.
q̃ſi aduerſus eos q̃ labe fue
rint hmõi maculati accuſa=
tio coram te fuerit canonice
inſtituta: poſtq̃z crimen ordi=
ne fuerit iudiciario patefa=
ctum: tam in dãtes q̃z in reci
pientes canonice ſeueritatis
exerceas vltionẽ. ꝙ ſi de hoc
tibi per ſolam inquiſitionem
conſtiterit: eos qui per ſi=
moniacam prauitatem in lo=
cis talibus ſunt recepti: ab il
lis amotos ad agendam peni
tentiam ad monaſteria diri=
gas artiora. Abbatibus aũt
⁊ abbatiſſis: priorib⁹ / ꝑlatis
quibuſlibet. et officialib⁹ eo
rũdem iniungas penitentiaz
competentem: et donec illam
peregerint, eos a ſacrorũ or=
dinum executiõe ſuſpendas.
¶ Iniũgẽs ep̃is tuis: vt hãc
formam per ſuas dioce. ſtude
ant obſeruare. ¶ Illð tamẽ
gratãter recipi poterit quod
fuerit ſine taxatione gratis
oblatum. Idem priori ſancti
victoris magiſtris. J. bonoñ.
⁊ L. modicẽ. canonicis. ¶ Ab
bas contra teſtes qui depo=
ſuerunt contra eum de ſimo=
nia in iudicio inquiſitiõis ex
cipere poteſt ꝙ ſunt inimici
et cõſpiratores alias vero ex
ceptiones criminũ opponere
non poteſt. Capitulum. xxxi.

Licet heli ſumm⁹ ſacer=
dos in ſe bonus exiſte=
ret: q̃ tamen filiorũ exceſſus
efficaciter non corripuit: ⁊ in
ſe pariter ⁊ in ipſis aĩaduer=
ſionis diuine vindictam exce
pit: dum filijs eius in bello ꝑ
emptis ipſe de ſella corruẽs
fractis ceruicibus expirauit
Ad corrigendos igitur ſub=
ditorum exceſſus tanto dili=
gentius debet prelatus aſſur
gere: q̃zto dãnabilius eorum
offenſas deſereret icorrectaſ
contra quos (vt de notorijs
exceſſibus taceatur) et ſi tri
bus modis ꝓcedi poſſit per
accuſationem videlicet: denũ
ciationẽ: et inq̃ſitionẽ ipſorũ
vt tamẽ in oĩbus diligens ad
hibeatur cautela: ſicut accu=
ſationem legitima precedere
dʒ inſcriptio: ſic et denuncia=
tionem charitatiua correctio
et inquiſitionem clamoſa de=
bet inſinuatio preuenire De
ſcendam inquit dñs: ⁊ videbo
vtrum clamorez qui venit ad
me opere compleuerint. tunc
enim clamor peruenit ad pre
latum: cum per publicam fa
mam: aut inſinuationem fre=
quentem ſubditorum ſibi re=
feruntur exceſſus: ⁊ tũc dʒ de
ſcẽdere ⁊ videre. i. mittere et
inquirere: vtrũ clamorem qui
venit veritas comitet. Nam
iurta canonicas ſanctiones
ſi q̃d ꝯ quocũq̃z clerico ad au
res prelati ꝑuenerit: quod eũ
iuſte poſſit offendere non fa

eſſe credere nec ab vindictaȝ eum reos accendere dȝ icogni ta: ſȝ coram eccl'ie ſenioribus diligēter eſt veritas ꝑſcrutan da vt ſi rei popoſcerit quali= tas: canonica diſtrictio cul= pā feriat delinquētis: nō tan= q̄ȝ ſit idem accuſator ꝛ iudex: ſed q̄ſi fama deferente vel de nunciante clamore ſui officij debitum exeq̄t. eo ſꝑ adhibi to moderamie vt iuxta iudi= cij formaȝ ſnie q̄qȝ forma di= cetur. Cum igitur de ab= bate pōpoſiano ea nobꝫ fre= quenter inſinuata fuiſſent. q̄ ab honeſtate regulari nimiū diſſonabāt: mōachis ad pñti am noſtram accedentibus q̄ dam ex ipſis nobis ipm̄ de ſi monia periurio dilapidatiōe ac inſufficientia detulerunt. Contra quos cum idem ab= bas exciperet q̄ denūciatiōem hmōi fraterna correctio ſcḋm regulam euangelicam nō p̄= ceſſerat. et iidem conſtanter aſſererent q̄ correctionē hu iuſmodi p̄miſiſſent. lȝ ad pbā dum hoc duoꝝ mōachoꝝ iu ramenta fuiſſent exhibita qui tn̄ ſuꝑ hoc ipi nōdū ꝯtēdere deſiſtebāt: nos vt p̄diximus frequētib⁹ clamorib⁹ excita ti: ex officio nr̄o volum⁹ inq̄ rere de p̄miſſis: omnes mo= nachos qui vel cum ipſo vel contra ipſum acceſſerant iu ramenti vinculo aſtringen= tes: vt de propoſitis plenam quam ſcirent exponerent ve ritatem. q̄rū depoſitiōes cū ſcripturꝫ redacte publicate fuiſſent: ſuꝑ illis cepert mul tipliciter diſputare. q̄ vero ex aſſertiōe monachoꝝ: tum ex ipi⁹ abbatis cōfeſſione co gnouimus: q̄ idē nō modicā ſummā pecunie relictā a p̄de ceſſore ſuo expēderat ꝛ i alia ſūma maiori mōaſteriū obli= garat / nos eū q̄ſi de dilapida tiōe ſuſpectū ab adminiſtratio ne abbatie duxim⁹ ſuſpēdēdū. et q̄ ſymonia mltis mōis cō tra abbatē videbat eē pbata. ipe cōtra teſtes mltas exce= ptiōes oppoſuit ſuꝑ qb⁹ fuit mltiplicit̄ diſputatū / aliis aſ ſerētib⁹ in crimie ſymonie ſi cut in crimine leſe maieſtatis oēs idifferēter tā ifames q̄ȝ crimioſos nō ſolū ad accuſan dū ſȝ ēt ad teſtificādū admit= tēdos / cū iſtar publici crimis ꝛ leſe maieſtatis p̄cedat accu ſatio ſymonie. aliis econtra= rio rñdētib⁹: q̄ lȝ hec duo cri mina q̄tū ad accuſatiōeȝ q̄ſi paria iudicent / differt tn̄ mltis cū alia pena p vno ꝛ alia p altero iferat ꝛ iter ꝑſōas ac= cuſatorū ꝛ teſtiū ſit vtiq̄ȝ diſti guēdū / cū non ꝑ accuſatoꝛes ſȝ teſtes crimia cōprobentur. Ne ꝑ̄o vl' inocētie puritas ꝯfuſa ſuccūberet / vl' ſymonie prauitas effugeret impunita: nos equitate p̄ſata illas duxi= mus exceptiōes oppoſitas probandas admiſim⁹: que p bare nōn de zelo iuſticie ſed de malignitatis fomite pro= cedere viderentur. Idem.

[illegible]

Ex tuis litteras nobis intimaſti te dubitare ſu per quadā epla decretali quā nos aſſeris edidiſſe de teſti bus admittendis ꝯtra ſymo niacam prauitatem. Noue ris igitur q̄ nos illam epiſto lam q̄ ſic incipit q̄ȝuis ad abo lendā nequaq̄ȝ edidim⁹: ſed aliam que ſic incipit. licet he li nos ediditſſe fatemur. Ad cuius itelligentiam credim⁹ diſtinguendum vtruȝ is con= tra quem agit de ſymoniaca prauitate denūcietur ſimpli= citer aut criminaliter accuſe tur: vtrū agatur ſcḋm iuris rigorem / an ſecunduȝ tēperā tiā eq̄tatis. Item vtrum ipe ſit regularis q̄ iaȝ renūciauit mundo. an ſecularis q̄ ad huc in mūdo exiſtit ꝛ an infe rioris grad⁹: an excellētioris ſit dignitatis. Adhuc vtrum ſit fuiſſȝ clare opinionis ꝛ bo ne fame: an grauit' ifamat⁹ ꝛ valde ſuſpect⁹: ꝛ vtrū de facili poſſit puniri: an ſine ſcādalō neq̄at cōdemnari. Preterea: vtrū teſtes ſint honeſti an cri mioſi: ꝛ an ſint emēdati ď cri mie: an adhuc in crimine per ſeuerēt. Rurſus ſi crimia ſint eadeȝ vel minora an paria vl' maiora: vtrūue teſtes ex zelo iuſticie: an ex malignitatꝫ fo mite depoſuiſſe credant. De niq̄ȝ vtrū ad prauitateȝ ſymo niacam detegendā ſola dicta teſtiū inducantur. an alia eti am adminicula ſuffragentur Hec oīa ſunt ad intelligē tiā illi⁹ epiſtole diſtinguēda. Ille q̄dem pōpoſian⁹ abbas q̄ iampridē renūciauit mūdo erat de ſymonia / ꝑiurio / dila pidatiōe ac inſufficiētia gra uiter infamat⁹. Cūq̄ȝ ꝑ mona chos qui iurauerāt ꝑhibere teſtimoniū veritati: ſymonia multis modis videret eſſe p bata: ipe ꝯtra teſtes multas exceptiōes oppoſuit / ꝯſpira tiones vilȝ: inimicitias capita les / furtū / ꝛ adulteriū vt eos a teſtiōnio remoueret. Nos ꝑ̄o (ne inocētie puritas cōfu ſa ſuccūberet vl' ſymōie pra= uitas effugeret ipunita) illas duntaxat exceptiōes pbādas admiſim⁹. q̄b⁹ forte pbatꝫ te ſtes nō zelo iuſticie ſed mali gnitatꝫ fomite p̄ceſſiſſe ꝯſta ret vt cōſpiratiōes ꝛ inimiciti as capitales: ceteras aut ex ceptiōes vt furti / adulterii /

propter immanitatem hereſis
ſimoniace: ad cuius cõparati=
onem cetera crimia q̃ſi p ni=
chilo reputantur: duximꝰ re
pellendas q̃m et ſi pbate fi
dem teſtium debilitarent in
aliquo: non tamen euacuarẽt
ex toto aliis adminiculis ſuf
fragãtibus: preſertim cũ te=
ſtes de crimie fuerint emẽda
ti. ¶ Tales igitur contra ta
lem taliter duximus admit=
tendos: nõ ſcõm rigorem iu
ris: ſꝫ ſm temperantiã equi
tatis: cũ ageretur nõ crimi=
naliter vt deponeretur ab or
dine: ſed ciuiliter vt ab admi
niſtratione amoueretur tan/
q̃ꝫ imeritus et dãnoſꝰ. Et vti
q̃ꝫ tales prelati ex leuioribus
cauſis pñt ab adminiſtrati=
onibus amoueri: ſicut quorũ
dam religioſorum approba=
ta cõſuetudo depoſcit. ¶ Vñ
predictꝰ abbas nõ expecta=
ta ſentẽtia quaſi male cõſciꝰ
ſibi ceſſit. ¶ Idẽ abbati iẽbla/
ceñ. ¶ Non imputat electo
confirmato ſi eo prohibente p
ipſius cõfirmatione pecunia
data fuit. Capitulum xxxiii.

SIcut tuis litteris inti
maſti: cũ in iembiaceñ.
eccleſia fueris mõachus: fui
ſti tandem promotus ad regi
men eccleſie floreñ. verũ ab=
bate iambiaceñ. poſt ſublato
de medio: ipſa q̃ prius te filiũ
habuerat in patrem per ele=
ctionem canonicam te voca=
uit: et q2 paſtore carebat leo
dieñ. eccleſia cathedralis: ad
colonieñ. eccleſiam que tua ẽ
metropolis pficiſcẽs: ipſius
auctoritate in iembiaceñ. ec
cleſia interim miniſtraſti. Ce
terum poſtq̃ꝫ in leodieñ. ec=
cleſia fuit eps inſtitutus: is a
te requiſitus electionem de
te factam noluit confirmare
Verũ cũ hec fieri p extorquẽ
da pecunia cõperiſſes: ſub in
terminatiõe anathematis ve
tuiſti ne p facto huiuſmodi
aliqua pecũia offerretur. Sꝫ
quidam de fratribus te incõ
ſulto et ignorante cõtra exco
municationis a te facte ſniaꝫ
venientes: pmiſerũt pecuniã
et etiã exſoluerunt et ſic ab
epo inuitatus inſtitutionem
ab eo accepiſti libere quem=
admoduꝫ poſtulabas. ꝛ infra.
¶ Quãuis autẽ ſecundũ ſa
crorũ canonũ inſtituta: etiam
paruuli qui cupiditate parẽ
tũ eccl'ias p pecuniã ſũt ade=
pti: eas dimittere teneant. q2
tñ longe diuerſum eſt nõ phe
re cõſenſuꝫ: ꝛ expreſſuꝫ aliqd
phibere: taliter duximus rñ
dẽdum: q̃m ex eo contra phi=
bitioneꝫ ꝛ voluntatẽ tuã: a qua
poſtmoduꝫ minime receſſiſti
aliquis te penitꝰ ignorãte p=
miſit pecuniaꝫ ꝛ exſoluit (pre
ſerti cũ is nulla ſit tibi cõſan
guinitate cõiũctꝰ) nichil dꝫ tibi

ad penam vel culpã (ſicut cre
dimus) imputari: niſi poſtea
conſenſus pecuniam ſoluẽdo
promiſſam: vt reddendo ſolu
tam alioquin contingeret q̃
alicuiꝰ factũ inſidias inimico
parantis ei damnoſum exiſte
ret: cui penitus diſpliceret: ꝛ
ſi aliquis de fraude ſua com
modum reportaret. ¶ Illos
autẽ qui dederũt pecuniã vel
etiam receperunt intantum
conſtat eſſe culpabiles: q̃ ſi ex
ceſſus eoruꝫ eſſet eccleſie ma
nifeſtus: q̃ non iudicat de oc=
cultis, pena eſſent canonica
feriendi. ¶ Idem decano bel=
uaceñ. ¶ Si clericus cum pa
cto confert eccleſie bona ſua
vt in ipſa recipiatur in cano=
nicum: ꝛ illa ſibi retineat pro
prebenda ſimonia committi=
tur: ſecus ſi hoc fiat ſine pa=
cto. Capitulum xxxiiii.

QVa nos duxit diſcretio
cõſulendos. ꝛ infra. ¶ Deuo
tioni. t. t. r. q̃ ſi q̃s clericus cũ
cõditiõe vel pacto largiat aut
offerat bona ſua: vt illa poſt
modum p p̃bẽda retineat ꝛ in
canonicuꝫ admittatur: hmõi
oblatio vel receptio fieri non
poterit ſine vicio ſimonie: cũ
in talibus omnis pactio aut
conuentio ceſſare debeat iu=
xta canonicas ſanctiones.
¶ Si vero pure ac ſine pacto
vel conditiõe q̃libet offerat/
rogãs hũiliter ꝛ vt i canonicũ
admittatur: ꝛ bona ſua reti=
nere ſibi liceat p prebẽda: et
clerici eiuſdem eccleſie pure
conſentiant: huiuſmodi rece
ptio fieri potuit abſq̃ꝫ ſcru=
pulo ſimoniace prauitatis.
¶ Licet aũt taliter duximus
rñdendum: q2 nobis datũ eſt
de manifeſtis tantũmodo iu=
dicare: ſi tamẽ is qui talẽ do=
nationem facit ea intentione
ducatur: vt per tẽporalia bo
na que offert ſpũalia valeat
adipiſci: ꝛ clerici q̃ eum in fra
trẽ admittunt nõ eſſent eum
(niſi cõmoda tpalia percipe
rent) admiſſuri: ſine dubio tã
ille q̃ꝫ iſti apd̃ diſtrictũ iudi=
cẽ (q̃ ſcrutator eſt cordiũ ꝛ co
gnitor ſecretorũ) culpabiles
iudicant. ¶ Idẽ priori cantua=
rieñ. ¶ Nõ tñ quis ordinẽ re
cipere ab eo quẽ credit ſimo
niacũ: ſꝫ miniſtrare põt i illis
q̃s prius ab illo recepit. c. xxxv

PEr tuas litteras ſtima
ſti q̃ cũ B. i q̃dẽ domo
cãtuarieñ. ordis ſuſcepiſſꝫ ha
bitũ monachalẽ: a dioce. epo.
fuit in ſubdiaco. ordinatꝰ/ ſed
poſtmoduꝫ didicit ex relatio
ne q̃rũdaꝫ/ q̃ eps multotiens
cõmiſerat viciũ ſimonie/ ppt
qd̃ ideꝫ monachꝰ in ſuſcepto
formidat ordie miniſtrare no
lẽs ab eodẽ epo ad ſuperiores
ordines promoueri. et infra.
¶ Nos igit rñdemꝰ vt ideꝫ in
ordie ſic ſuſcepto ſecure mi=

nistret. sed contra conscientiã ad superiores ordines nõ ascẽdat: ne forte edificet ad gehẽnã: licet ex eo q conscientiã nimis habuerit scrupulosam: in difficultatem huiusmodi sit collapsus: quã vtiqz nõ euadet nisi deponat errorẽ. Idẽ cantuarieñ. archiep̃. ¶ [illegible] Capitulum. [illegible]

Tatis peccatis exigentibus corda quorūdam symoniaca prauitas deprauauit. ⁊ infra. ¶ Sane peruenit ad audientiam nostram: q cũ olim quidam suffraganei tui pro crismate certã cõsueuerãt accipere pecunie q̃titatẽ: nõ metuentes penã canonicam: et correctionem tuam eludere cupientes tempus faciende solutionis anticipant: recipientes in media quadragesima qđ recipere cõsueuere post pascha: et vt causam recipiendi dissimulent/ nomẽ denariorum variant/ denarios quos prius crismales/ secundo paschales dicebãt: cõsuetudinem medie quadragesime nuncupantes. ⁊ infra. Cum vero expressius exprimat venditiõis speciẽ q prius recipere preciũ q̃ rẽ conferat: ꝑiculosam: ⁊ gratis sit gr̃a ꝯferenda/ mandamus q̃tenus taliter excessus corrigas: vt supradictos suffraganeos tuos [illegible] officiales eoꝝ a tã illicita exactiõe cõpescẽs: q alioꝝ culpa tibi ob tuã negligentiã non imputetur ad penã. ¶ Prauã etiam illã cõsuetudinem de tua prouincia studeas abolere p quã pro ecclesiarũ inuestitura archidiacõni marchã argenti/ minores vero decani vaccã albam sibi dari postulant/ vel certam solui pecunie quantitatem. Idem. ¶ [illegible]

Ex tuas nobis litteris intimasti/ q cum lator presentiũ vellet in subdiaconum ordinari/ et certum titulum non haberet quendam presbyterũ exorauit vt ipsum ad ecclesie sue titulum presentaret quod cũ ille facere recusaret/ ipse illi firmiter repromisit/ q nunq̃ si presentaret eundem in ecclesia sua aliquam peteret portionẽ: ⁊ sic ad presentationem eius extitit ordinatus/ nec se in hoc egisse aliquod illicitum intellexit. et infra. ¶ Nos inqui. t. tu. quoniam cum eo fuerit misericorditer dispensatum nec ad superiores ascẽdere nec in suscepto

debet ordine ministrare. ¶ Symonia est dare [illegible]

Consulere. et infra. Quicunqz vicedominatum vel aliam ecclesiasticarum reꝝ administrationem per pecuniam obtinere voluerint: tam ementes q̃ vendentes cũ symone percellunt: et ab illa ecclesia in cuius contumeliam dare pecuniam et accipere voluerunt iuste excluduntur. Idem in concilio generali. ¶ [illegible]

Sicut pro certo didicimus: in plerisqz locis ⁊ a plerisqz personis quasi columbas in templo vendentib9 fiunt exactiões/ ⁊ extorsiões turpes et praue. pro consecrationib9 episcoporũ: bñdictionibus abbatũ: ⁊ ordinib9 clericorũ. estqz taxatum: quantũ sit isti vel illi/ q̃tũve alteri/ vel alii persoluẽdum: ⁊ ad cumulũ dãnationis maioris quidam cupiditatẽ ⁊ prauitatem huiusmodi nituntur defendere per consuetudinẽ longo tpe obseruatã. ¶ Tantũ igit abolere volẽtes abusum/ cõsuetudinẽ huiuscemodi (que magis dicenda est corruptela) penitus reprobamus firmiter statuẽtes, vt pro his siue conferendis siue collatis nemo aliqđ q̃cunqz p̃textu exigere aut extorq̃re presumat. alioqn ⁊ q̃ receperit ⁊ q̃ dederit hmõi p̃ciũ/ oino dãnatum cũ giezi ⁊ symone cõdẽnetur. Idẽ in eodẽ. ¶ [illegible] Capitulum. xl.

Quoniam symoniaca labes adeo plerasqz moniales infecit/ vt vix aliquas sine precio recipiant in sorores/ paupertatis pretextu volentes hmõi viciũ palliare ne id de cetero fiat penitus p̃hibemus statuẽtes/ vt q̃cunqz de cetero talẽ ꝯmiserint prauitatẽ tã recipientes q̃ recepta/ siue sit subdita siue p̃lata/ sine spe restitutiõis de suo monasterio expellatur in locum artioris regule ad agendum

perpetuam penitentiã retru
denda. ❡ De his autẽ que ã
te hoc ſinodale ſtatutũ talit̃
ſũt recepte ita duxim⁹ pṽidẽ
dum. vt remote de monaſteri
js q̃ perperam ſunt ingreſſe
in alijs locis eiuſdem ordis
collocentur ꝙ ſi forte ꝓpter
nimiã multitudinẽ alibi neq̃
uerint cõmode collocari: ne
damnabiliter i ſeculo euagẽ
tur: recipiantur in eiſdẽ mõa
ſterijs diſpenſatiue de nouo
mutatis prioribus locis ⁊ in
ferioribꝰ aſſignatis. ❡ Hoc
etiaꝫ circa monachos vel ali
os regulares decernim⁹ ob
ſeruandũ. ❡ Uerum ne ꝑ ſim
plicitateꝫ vel ignorantiã ſeva
leant excuſare precipimus:
vt dioceſani epi ſingulis an
nis hoc faciant per ſuas dio.
publicari. Idẽ in eodem.
❡ Epiſcopi nil exigere debẽt
vt permittãt in eccleſijs ſibi
ſubiectis clericos iſtitui mo
nachos profiteri vel mortuos
ſepeliri alioquin exacta reſti
tuentur duplicata. Capi. xlj.

Audiuimus de quibuſ
dam epis ꝙ decedẽti=
bꝰ eccleſiaꝝ rectoribus ipas
interdicto ſubijciũt: nec pati
untur alios in eiſdem iſtitui
donec ipis certa ſumma pe=
cunie ꝑſoluatur. Preterea cũ
miles: aut clericꝰ domum re
ligionis ingreditur/vel apd
religioſos eligit ſepulturaꝫ
etiaꝫ ſi nichil loco religioſo
reliquerit difficultates inge
rũt ⁊ malicias: donec aliquid
muneris manus cõtigat eoꝝ.
❡ Cum igitur nõ ſoluꝫ a ma
lo: ſꝫ ab omni ſpecie mali ſit
ſecundum apoſtoluꝫ abſtinẽ
dum: exactiones huiuſmodi
penitus inhibemus. ❡ Q ſi
quis trãſgreſſor extiterit ex
acta duplicata reſtituat: i vti
litatem locorum (in quorum
fuerint ſoluta diſpendiuꝫ) ſi
delit̃ ꝯuertenda. Idẽ i eodẽ.
❡ Sacramẽta ſũt libere cõ
ferenda cogit tamen ordina
rius laicos obſeruare lauda
biles conſuetudines. Ca. xlij.

Ad apoſtolicaꝫ audien
tiam frequenti relatio
ne peruenit: ꝙ quidam cleri
ci pro exequijs mortuorum ⁊
benedictionibus nubentiuꝫ
et ſimilibus pecuniã exigũt
et extorquẽt ⁊ ſi forte eoꝝ cu
piditati nõ fuerit ſatiſfactuꝫ
impedimenta ficticia frau=
dulenter opponũt. Econtra
vero quidã laici laudabilem
conſuetudinem erga ſanctaꝫ
eccleſiaꝫ pia deuotione fide
lium introductam ex fermen
to heretice prauitatis nitun
tur infringere ſub pretextu
canõice pietatis. ❡ Quapro
pter ſup his prauas exactio
nes fieri prohibemus ⁊ pias
conſuetudines precipim⁹ ob
ſeruari: ſtatuentes: vt libere

conferantur eccleſiaſtica ſa=
cramẽta ſed ꝑ epiſcopuꝫ loci
veritate cognita cõpeſcãtur
qui malicioſe nitũtur lauda=
bilẽ conſuetudinẽ immutare
Inn. iij. vniuerſis abbatibꝰ
et fratribus ciſterci. ordinis
❡ Prohibet abbates ciſter=
cienſes ſolẽniter iſtallari: ⁊ po
nit formã obedientie quã pre
ſtant ſuis epis. Capitul. xliij.

Ne dei eccleſiã. et infra.
Inſtallatiõis ſolemni
tates in electis abbatibꝰ or
dinis veſtri fieri prohibẽtes
❡ Adijcim⁹ vt archiepi ⁊ epi
ea ſint forma ꝓfeſſionis cõtẽ
ti que ab origine vr̃i ordinis
noſcitur inſtituta: q̃ talis eſt
Ego frater abbas ciſter. or=
dinis ſubiectiõem ⁊ reuerẽti
am ⁊ obedientiam a ſctis pa
tribꝰ conſtitutã: ſcd̃m regulã
ſancti benedicti tibi dñe epe
tuiſq; ſucceſſoribus canõice
ſubſtituendis: ⁊ ſancte ſe. ap.
ſaluo ordine meo/ perpetuo
me exhibiturum promitto.
Ce. iij. prio. ſcti tho. eſculaſi.
❡ Recepto in canonicũ debe
tur ꝓbenda ⁊ redditus: ꝯſue
tudine non obſtante ꝙ nõ ſer
uauerit prauã conſuetudinẽ
de aliquo tpali dãdo ipſis ca
nonicis. Capitulum xliiij.

Iacobꝰ canonicꝰ eſcula
nus expoſuit: ꝙ cũ ipe
in eccleſia apruti. ſit receptꝰ
in canonicum et i fratreꝫ: ca
nonici eiuſdẽ eccl̃ie ꝓteꝫ pro
uentuum ac ꝓbendam ſibi aſ
ſignare recuſãt: quandã cõ=
ſuetudinem ꝓtendẽtes ꝙ pñã
dium habere debeant a cano
nico recepto d̃ nouo. ❡ Quo
circa mãdamus q̃ten⁹ ſi ẽ ita
dictos canonicos: vt (tali cõ
ſuetudie nõ obſtante) ſibi ſi
cut vni ex alijs in ꝓuentibus
et prebẽda prouideãt appel
lati. re. compellas. Idem.
❡ Qui ordinauerit aliquẽ ſub
promiſſiõe de nõ petẽdo ab
ipſo prouiſiones ordinator per
triennium a collatiõe: preſen
tator vero ab executiõe ordi
num etiã ꝑ triennium ſuſpendi
tur ordinatus vero ab ordie
perpetuo ſit ſuſpenſus: ⁊ ſo=
lum ꝑ ſedem apoſtolicam cũ
eis diſpenſatur.
Capitulum. xlv.

Si quis ordinauerit ſeu
ad ordinẽ ꝑſentauerit
aliquem/ promiſſionẽ vel iu=
ramentum ab illo recipiẽs ꝙ
ſuper prouiſione ſua nõ inqe
tet eundem: ordinator a colla
tione/ ꝑſentator vero ab exe=
cutione ordinũ per trienniuꝫ
et ordinatus ab ordine ſic ſu
ſcepto: donec diſpenſationeꝫ
ſuper hoc per ſedem apl̃icaꝫ
obtinere meruerint: nouerit
ſe ſuſpenſos. Idem.
❡ Habet duo dicta. ſecundũ
ibi. et ad reſignationes. et ꝓ
pter breuitatem et varieta=

add. extravagante m comunem .i. de simonia

p hvr bide ... eius non dispensat ... cis quis simo niace ordinem re ceperunt ... quod intellige glam in c. requisitis .i. q. 7. de quo bide ... Bellame rani.

dem lecturarum aliter non ſũ mantur. Capitulum.xlvi.

M Andato noſtro recepto vt cum monachis qui per ſymoniam dato aliq̃ locuʒ in monaſterijs ſunt adepti: ſecundum conſtitutionem generalis concilij diſpẽſares:ꝛ infra. ¶ Conſul.t.breuiter reſpondentes dicimus mandatum apoſtolicum etiam ad abbates extendi.

¶ Et ad reſignationes ſpiritualiuʒ et temporalium que nullo pacto ſed affectu animi precedẽte: vtrinqʒ taliter acquiruntur: in quo caſu delinquentibus ſufficit per ſolam penitentiam ſuo ſatiſfacere creatori: eos pro ſymonia huiuſmodi nõ teneri. ¶ Ne prelati vices ſuas vel eccleſias ſub annuo cenſu concedãt.

Alexan.iij. in cõcilio latera.

¶ Qui dat pecuniam vt epiſcopalem vel ſpiritualem iuriſdictionem exerceat: officio ſuo priuatur. ꝛ ſic conferens illud amplius conferre non poterit: ꝛ canonice punietur. h. d. cum ſequentibus. Capit.i.

P Reterea quoniam quidam in quibuſdam partibus ſub precio ſtatuuntur qui decani vocantur. et pro certa pecunie quantitate epiſcopalem iuriſditionem exercent. ¶ Preſenti decreto ſtatuimus: vt qui de cetero hoc preſumpſerit. officio ſuo priuetur. et epiſcopus conferendi hoc officium poteſtatem amittat. Idem in con. turon.

¶ Summatum eſt ſupra ca. proxi. Capitulum ſecundum.

Q Uoniam in quibuſdam partibus decani quidã vel archipreſbiteri ad agẽdas vices epõꝝ ſeu archidiaconoꝝ: ꝛ t'minãdas cãs eccleſiaſticas ſub annuo precio ſtatuunt: qđ ad ſacerdotũ grauamẽ ꝛ ſubuerſionẽ iudicioꝝ nõ eſt dubiuʒ redundare: id vlterius fieri prohibemus. ¶ Quod ſi quis de cetero fecerit: remoueatur a clero. Epiſcopus autem qui hoc ſuſtinuerit: et eccleſiaſticam iuriſditionem ſua patitur diſſimulatione peruerti: diſtrictione canonica percellatur. Idem.

¶ Regimen eccleſie ſub annuo cenſu committi non debet. Capitulum tertium.

Q Uoniam enormis quedaʒ conſuetudo in quibuſdam locis contra ſanctorum patrum inſtitutiones inualuit: vt ſub annuo precio ſacerdotes ad eccleſiaruʒ regimen ſtatuantur. ¶ Ne id fiat modis omnibus prohibemus. ¶ Quia dum ſacerdotium ſub huiuſmodi mercede venale diſponitur: ad eterne retributionis premium conſideratio nõ habetur. Idem exon. epiſcopo.

¶ Fructus eccliarũ ſub annuo concedi poſſunt. Cap.iiij.

Q Uerelaʒ magiſtri G. u. recepimus. ꝙ cum eccleſiam de cephala. a. G. perſona eiuſdeʒ ad annuum cenſum tenendam per ſeptenniũ ſuſcepiſſet ipſe anteqʒ eam per vnius anni ſpacium tenuiſſet auferre preſumpſit: qʒqʒ preſtita fide firmauerit ꝙ vſqʒ ad ſtatutum terminum nullã ei exinde moleſtiam vel grauamẽ inferret. Ideoqʒ mandamus quatenus ſi conſtiterit ita eſſe: eum diſtricte compellas: vt prefatam eccleſiaʒ dicto G. u. reſtituat ꝛ vſqʒ ad terminum conſtitutum (ſcđʒ quod inter ſe conuenerint) ipſuʒ eandem permittat pacifice poſſidere. ¶ De magiſtris: ne aliquid exigat̃ p licẽtia docẽdi. ¶ x cõci. lat. ¶ Eccl'a cathedralis puidere dʒ magiſtro beneficio q̃ clericos eiuſdẽ eccleſie ꝛ alios paupes grat̃ʒ doceat vedẽs licẽtiam docẽdi ãt alios idoneũ ad docẽdũ be prohibere non debet. Capitulũ.i.

Q Uoniã eccl'ia dei ſicut pia mat̃ puidere tenet̃ ne pauperibus qui parentum opibus iuuari non poſſunt: legendi ꝛ proficiendi oportunitas ſubtrahatur: per vnamquamqʒ cathedralem eccleſiam magiſtro qui clericos eiuſdem et ſcholares pauperes gratis doceat competens aliquod beneficium prebeatur. et infra. ¶ Pro licentia vero docendi nullus precium exigat vel ſub obtentu alicuius conſuetudinis ab eis quos docet aliquid querat: nec docere quemqʒ (q̃ ſit idoneus) petita licentia illis interdicat. ¶ Qui auteʒ contra hoc venire preſumpſerit: ab eccleſiaſtico fiat beneficio alienus. digum quippe videtur vt in eccleſia fructus ſui laboris non habeat: qui cupiditate animi dum vendit docendi licentiam eccleſiaſticum profectum nititur impedire. Alexander tertius vinton. archiepiſcopo.

¶ Pro licentia docẽdi nichil exigi debet vel pmitti: ꝛ exactũ reſtitui ꝛ pmiſſum remitti debet. ꝛ negligentie inferiore plato ad magrm pſtinẽdũ ſupplebit hoc ſupior. c.ij.

P Rohibeas ne in parrochia tua p licẽtia docẽdi exigat̃ aliqđ aut etiã pmittat. Si q̃đ vero poſtea ſolutuʒ fuerit vł promiſſuʒ: remitti pmiſſum facias ꝛ reſtitui ap. ceſſante ſolutum. ſciens ꝙ ſcriptum eſt Gratis accepiſtis gratʒ date. Sane ſi quis

diſtulerit magiſtros in locis congruis inſtruere; tibi liceat ap. poſtpoſita ibi aliorũ inſtructioni pficere viros prouidos honeſtos ꝛ diſcretos. Idem.

Pro licentia docendi pecunia exigi nõ debet. Etiã ſi hoc habeat aſſuetudo. c. iij

Uanto gallicana eccleſia. ꝛ infra. Dignos eſſe animaduerſiõe cenſemus qui nomen magiſtri ſcholarũ et dignitatem aſſumunt: et ſine certo precio eccleſiaſticis viris docendi alios licẽtiã nõ impendunt. Cum autem hec praua ↄſuetudo a cupiditatis radice pceſſerit: ꝛ decorẽ ad modũ eccl'iaſtice honeſtatis confundat: mãdamꝰ quatenꝰ (cõſuetudine ipſa de vr̃is eccleſijs extirpata) ſub anathematis interminatione hoc inhibere curetis: diſtricte precipientes vt quicũqꝫ viri idonei ꝛ litterati voluerint regere ſtudia litterarum: ſine moleſtia ꝛ exactione q̃libet ſcholas regere permittantur. ¶ Si vero huiuſmodi ꝓhibitionis vel precepti extiterĩt tranſgreſſores: eos officijs ꝛ dignitatibus ſpolietis.

Innocentius tertius in concilio generali.

¶ In qualibet cathedrali eccleſia vel alia in facultatibus ſufficienti debet a prelato vel capitulo vnus magiſter eligi cui redditus vnius prebende debent aſſignari. In metropolitana vero eccleſia etiam eligi debet theologus: ꝛ ſi aliã grammaticum ꝛ theologum non ſufficit ꝓuideat ipſa theologo ex redditibꝰ ſue eccleſie ꝛ grammatico faciat prouideri in aliqua eccleſiarum ſue ciuitatis vel diocecis. Capitulum quartum.

Uia nõnullis propter inopiam ꝛ legendi ſtudium ꝛ oportunitas proficiendi ſubtrahitur in lateran. cõcilio pia fuit conſtitutiõe prouiſum vt per vnamquãqꝫ cathedralem eccleſiam magiſtro qui eiuſdem eccleſie clericos aliosqꝫ ſcholares pauperes gratis inſtrueret. aliquod cõpetens beneficium preberet: quo et docentis releuaretur neceſſitas: et via pateret diſcentibus ad doctrinam. ¶ Uerum quoniam in multis eccleſijs id minime obſeruatur: nos predictum roborantes ſtatutũ adijcimus vt nõ ſolum in qualibet cathedrali eccleſia: ſed etiam in alijs quarũ ſufficere poterunt facultates: conſtituatur magiſter idõeus a prelato: cũ capitulo: ſeu maiori ꝛ ſaniori parte capituli eligendus: qui clericos eccleſiarum ipſarũ gratis in grammatica facultate et alios inſtruat iuxta poſſe.

co. c. 1. seſs. 5. de refor. in cun. ſui

Sane metropolis eccl'ia theologum nichilominus habeat: qui ſacerdotes et alios in ſacra pagina doceat: ꝛ in his preſertim informet que ad curam animarum ſpectare noſcuntur. Aſſignẽtur autẽ cuilibet magiſtrorum a capitulo vnius prebende prouentꝰ. et pro theologo a metropolitano tantundem non q̃ ꝓpter hoc efficiatur canõicus ſed tandiu redditus ipſos percipiat q̃zdiu perſtiterit in docendo. Quod ſi forte de duobus magiſtris eccleſia metropol. grauet: theologo iuxta modum predictum ipſa prouideat: grammatico vero in alia eccleſia ſue ciuitatis ſiue dioceſis que ſufficere valeat faciat prouideri. Hono. iij.

¶ Prelati et capitula ad ſtudia theologie ſcholares docibiles tranſmittere tenentur: qui in abſentia redditus prebendarum ſuarum ꝛ beneficiorum per quinquennium integraliter percipient: et ſi proprij redditꝰ ad ſuſtentationem ſtudij eis non ſufficiunt: debet prelatus cum capitulo eis ꝓuidere. magiſtri vero donec docuerit integre percipiunt fructus beneficiorum ſuorum. Capitulum. v.

Up ſpecula. ꝛ inf. Uolumꝰ ꝛ mãdamꝰ: vt ſtatutũ cõcil. gen. de magr̃is theologis: per ſingulas metropoles ſtatuendis inuiolabiliter obſeruetur. ¶ Statuentes: vt quia ſuper hoc propter raritatem magiſtrorũ ſe poſſẽt forſitã aliqui excuſare: ab eccleſiarum p̃latis ꝛ capitulis ad theologie profeſſiõis ſtudiũ aliqui docibiles deſtinẽt qui cũ docti fuerint in dei eccleſia velut ſplendor fulgeãt firmamenti ex quibꝰ poſtmodum copia poſſit haberi doctorũ: q̃ velut ſtelle in ꝑpetuas eternitates mãſuri ad iuſticiam valeãt plurimos erudire: q̃bus ſi proprij prouentus eccleſiaſtici non ſufficiũt predicti neceſſaria ſubminiſtrent. Docentes vero in theologica facultate dũ ĩ ſcholis docuerit: et ſtudentes in ipſa integre per annos quinqꝫ percipiant de licentia ſedis apoſtolice prouentus prebẽdarum et beneficiorum ſuorũ: non obſtante aliqua contraria conſuetudine vel ſtatuto: cũ d̃nario fraudari nõ debeant in vinea domini operantes. *co. c. 1. in fi. de quin. c. preca* ¶ De iudeis: ſarracenis: et eorum ſeruis.

Ex concilio matheñ.

¶ Si ſeruus a iudeo emptus cauſa mercimonij factus eſt vel fieri deſiderat chriſtianus pro duodecim ſolidis redimitur.

Capitulum primum.

Preſenti conſilio ſancimus: vt nullum xpianuʒ mãcipium iudeo ſeruiat: ſed datis. xij ſolid. pro quolibet bono mancipio ipſum quicũqʒ xpianorũ ſeu ad ingenuitatẽ ſeu ad ſeruitiũ licentiã habeat redimẽdi: ⁊ ſi xpian⁹ fieri deſiderat et non permittitur: idem fiat. ¶ Quia nefas eſt quem xpc redemit blaſphemũ xpi i ſeruitutis vinculis detinere. Grego. epo lucẽſ. ¶ Iudei xpianum ſeruũ hře nõ põt [illegible] pagani vero poteſt. Capitulũ [illegible].

Multorum ad nos. ⁊ infra. Nulli iudeo liceat xpianum mãcipiũ in ſuo dominio retinere: ſed ſi q̃ apud eos inueniũtur / libertas eis ſeruetur. ¶ Hi vero qui in poſſeſſionibus eorum ſunt: licet legũ diſtrictione ſint liberi: tamẽ quia colendis terris eorum diutius adheſerũt: vtpote cõditione loci debentes ad colẽnda rura remaneant cõſuetas penſiones predictis viris prebentes. Cuncta etiaʒ que de colonis vel originarijs iura precipiunt peragant ⁊ nichil eis extra hoc oneris indicatur. Quod ſi quiſqʒ iudeorum aliquem de his vel ad alium transferre locum vel ad alium obſequium retinere voluerit: ipſe ſibi imputet qui ius colonarium et ius dominij ſibi iuris ſeueritate, dãnauit. Idem gen. epo.

¶ Iudei antiquas ſynagogas reficere poſſunt: nouas erigere non poſſunt. Capitulũ [illegible].

Iudei de ciuitate. et infra. Sicut legalis diffinitio iudeos nouas non patitur erigere ſinagogas: ita eos ſine inquietudine veteres habere permittit. Alexander tertius.

¶ In die veneris ſancta non licet iudeis tenere hoſtia vel feneſtras apertas. Capitulũ [illegible].

Quia ſuper his: ⁊ infra. Generaliter interdicas: vt iudei hoſtia vel feneſtras in die paraſceues apertas non habeant: ſed clauſas teneant tota die. Idem et cõcilio lateranẽſ.

¶ Excõmunicari debẽt chriſtiani qui in domo ſeruiunt iudeis vel ſarracenis ſiue paganis: et pricipes ſeculares excommunicari debẽt qui iudeos baptizatos ſuis bonis ſpoliare preſumunt. Capitulũ [illegible].

Iudei ſiue ſarraceni nec ſub alendorum puerorum ſuorum obtentu: nec ſeruitio vel alia qualibet cauſa chriſtiana mancipia in domibus ſuis permittantur habere. excommunicentur autem qui cum eis preſumpſerint habitare. et infra. ¶ Si qui preterea deo inſpirante ad fidem ſe conuerterint chriſtianam: a poſſeſſionib⁹ ſuis nullatenus excludantur: cum melioris conditionis ad fidẽ conuerſos eſſe oporteat: q̃ʒ anteq̃ʒ fidem ſuſceperint habeatur. Si autem ſecus fuerit factum: pricipibus ſeu poteſtatibus eorũdem locorum iniungimus ſub pena excommunicationis vt portionem hereditatis ſue et bonorum ſuorum ex integro eis faciãt exhiberi. Idem in eodem.

¶ Xpiani deferentes ſarraceniſ [illegible] merces prohibitas [illegible] [illegible] excõicãdi ſũt ⁊ rebus eorũ [illegible] [illegible] capientiũ ſunt. c. vj.

Ita quorũdam animos occupauit ſeua cupiditas: vt qui gloriant nomine chriſtiana non ſarracenis arma / ferrum / et lignamina deferant gallearũ: ⁊ pares aut etiam ſuperiores in malicia fiant illis: dum ad impugnandos chriſtianos arma eis et neceſſaria ſubminiſtrãt. Sũt etiam q̃ pro cupiditate ſua in galeis ⁊ piraticis ſarracenorum nauibus regimen et curam gubernationis exercent. ¶ Tales igitur ab eccleſiaſtica communione preciſos: et excommunicationi ſubiectos rerum ſuarum per principes catholicos et conſules ciuitatum priuatione multari: et capientium fieri ſeruos cenſemus. Precipimus etiaʒ vt per eccleſias maritimarũ vrbium crebra et ſolẽnis in eos excommunicatio proferatur. Idem.

¶ Iudei veteres ſinagogas in priorem ſtatum reformare poſſunt: ꝺ nouo erigere nõ poſſunt. Capitulum. vij.

Conſuluit. et infra. ¶ Iudeos de nouo conſtruere ſynagogas, vbi non habuerunt pati non debes. ¶ Uerum ſi antique corruerint vel ruinam minantur vt eas reedificent poteſt equanimiter tolerari: non autem vt eas exaltent aut ampliores aut precioſiores faciãt q̃ʒ antea fuiſſe noſcuntur. qui vtiqʒ hoc pro magno debent habere q̃ in veteribus ſynagogis ⁊ ſuis obſeruantijs tolerãtur. Idẽ.

¶ In familiari ſeruitio iudeorum chriſtiani eſſe non debent. Capitulum. viij.

Ad hec omnibus xpianis qui ſunt in iuriſdictione noſtra penitus interdicatis: ⁊ ſi neceſſe fuerit diſtrictiõe eccleſiaſtica ꝯpellatiſ cõſ dẽ: ne iudeorũ ſeruitio ſe aſſidue ꝓ aliqua mercede exponãt: q̃d etiã obſtetricib⁹ ⁊ nutricib⁹ eoꝝ ꝓhibere curetis ne infantes iudeorũ in eorũdẽ domibus nutrire pſumãt.

¶ Quũ iudeoꝝ mores et noſtri in nullo cõcordant. et ipſi de facili ob continuã conuerſationẽ ꝛ aſſiduã familiaritatem ad ſuã ſuperſtitionem ꝛ perfidiam ſimpliciũ animos inclinarent. Clemens.iij.

¶ Iudei inuiti non ſunt baptiʒandi nec ad hoc cogendi: nec ſine iudicio puniendi aut rebus ſuis ſpoliandi: vel in ſuis feſtiuitatibus moleſtandi: nec ipſoꝝ cimiteria violanda aut eoꝝ corpora exhumanda. Capitulum.ix.

Sicut iudei. ꝛ infra. ¶ Statuimus vt nullus inuitos vel nolentes iudeos ad baptiſmũ venire cõpellat. ¶ Si quis autem ad xpianos cauſa fidei confugerit: poſtq̃ʒ volũtas eis fuerit patefacta. xpianus abſqʒ calũnia efficiatur. quippe chriſti fidẽ habere nõ creditur q̃ ad xpianoꝝ baptiſmum non ſpontaneus: ſʒ inuitus cogitur peruenire. ¶ Nullꝰ etiã xpianus eoꝝ quẽlibet ſine iudicio terrene poteſtatis vel occidere/ vel vulnerare/ vel ſuas pecunias auferre p̄ſumat aut bonas quas hactenꝰ habuerint conſuetudines immutare. preſertim in feſtiuitatũ ſuarũ celebratione quiſq̃ʒ fuſtibus vel lapidibus eos nullatenꝰ pturbet: neqʒ aliquis ab eis coacta ſeruitia exigat niſi q̃ ipſi tp̄e p̄terito facere cõſueuerũt. ¶ Ad hoc malorum hoim prauitati et auaricie obuiantes decernimus: vt nemo cimiteriũ iudeoꝝ mutilare aut inuadere audeat ſiue obtẽtu pecunie corpora humana effodere. ¶ Si quis aut huiuſmodi decreti tenore cognito (qđ abſit) ɔtraire p̄ſumpſerit: honoris ꝛ officij ſui p̄iculũ patiat̃ aut excõicationis ſn̄ia plectat̃: niſi p̄ſumptionẽ ſuã digna ſatiſfactione correxerit. Idẽ.

¶ Contra duas indulgẽtias illoꝝ q̃ paganis predicãt. Capitulũ.x.

Quam ſit laudabile: et infra. ¶ Cuis frat ep̄e petitiõibꝰ annuẽtes: tibi tuiſqʒ ſocijs cũ ad predicãdã xpi fideʒ paganis exhibitis: ap. auctoritate cõcedimꝰ: vt vobis his cibis cũ modeſtia et grãrũ actiõe p̄uata tp̄m q̃litate iuxta canonicas ſanctiões vti liceat/ q̃ vobis ab ipſis infidelibus apponũtur. ¶ Inſuper indulgemꝰ vt q̃cũqʒ religioſi ſeu clici idonei ad annũciandũ gẽtibꝰ euãgelicã veritatẽ: requiſitaꝛ hita prelatorũ ſuoꝝ licẽtia: tibi voluerit adherere: id abſqʒ ɔtradictione q̃libet liberã exequẽdi habeant auctoritate apo. facultatẽ. Idẽ.

¶ Pro redimẽdis captiuis lʒ ire alexãdriã iurãtibꝰ q̄ nichil deferẽt auxilij ſeu ſubſidij extra redẽptionis articulũ portans vel mittẽs etiam poſt treugas merces p̄hibitas excõicatꝰ eſt: ꝛ pacis appellatione nõ venit ſit treuge. Capitulum.xj.

Significauit nobis. t. f. quõ aliqui ciuiũ tuoꝝ in alexandriã valeãt p̄ficiſci p recuperãdis cõciuibꝰ ſuis q̃ illic in captiuitate tenẽtur. hoc arbitramur licite poſſe fieri dũmodo nichil in mercibus ſuis vel alio modo ſecuʒ illuc deferant vnde poſſet ſarracenis (excepto redemptionis articulo) aliqđ commodum aut ſubſidium prouenire: quod etiam coram te p̄iꝰ iuramento firmabũt. ¶ Illi quoqʒ qui poſt treugã in trãſmarinis partibꝰ factã: cũ cõmercio alexãdriaʒ adiuuerit ſi detulerint merces prohibitas cã lucrandi: excõicatiõis vinculũ non euadũt: ſicut nec illi qui in perſonis proprijs nõ euntes/ merces eis p nuncios deſtinarũt. ¶ Ad vltimũ illos q̃ iurauerũt ſe amplius in terrã ſarracenoꝝ cum mercibus nõ ituros niſi pax eſſet inter xpianos et ipſos: ꝛ poſt treugam factã venerũt illuc cõditio illa de pace aut treuga habẽda ab excõicationis vinculo non abſoluit. Idem.

¶ Excõicati ſunt q̃ cuʒ ſarracenis tempore guerre aliqđ habent commercium vel eis preſtant ſubſidiũ. Capitu.xij.

Quod olim preceptum fuit. et infra. ¶ Sane licet hoc fuerit in concilio lateranẽ. diſtricte inhibitũ: nos tamen omnes illos excõicationi ſupponimꝰ: qui iam amplius cum ſarracenis mercimoniũ habuerunt: vel per ſe vel per alios nauibꝰ ſeu quocunqʒ alio ingenio eis aliqua rerum ſubſidia ſeu cõſilia: q̃ʒ diu inter nos et illos guerra durauerit: duxerint impendenda. ¶ Veſtre igitur diſcretioni mandamus quatenus nec p veſtras naues: nec alio quocunqʒ modo aut ingenio eis mercimonia conſilia vel alia ſubſidia trãſmittatis: ne ſi aliqui in ſua malicia indurati: ſecus agere preſumpſerint/ nõ ſolũ ipſo iure incidant in excõicationem illam verũetiaʒ iram dei viuentis incurrant. Inno.iij. archiep̄o ſenoñ. et ep̄o pariſieñ.

¶ Iudei nutrices vel ſeruiẽtes xpianos hr̄e nõ debẽt ɔtra faciẽtibꝰ interdicitur xpianoꝝ commercium. Capitulum.xiij.

Et ſi iudeos (q̃s p̄pria culpa ſubmiſit p petue ſeruituti) pietas xpiana receptet et ſuſtineat cohabitationẽ illoꝝ. ingrati tñ nobis eſſe nõ debẽt: vt reddant xpianis p grã cõtumeliã: et de familia

ritate ↄtemptũ qui tanq̃ȝ mi
ſericorditer, in noſtram fami
liaritateȝ admiſſi: nobis illã
retributionẽ impẽdũt: quam
(iuxta vulgare ꝓuerbium)
mus in pera ſerpẽs ⁊ gremio
⁊ ignis in ſinu ſuis cõſueuerũt
hoſpitibus exhibere. ¶ Ac-
cepim⁹ autem ꝙ iudei faciũt
xp̃ianas filiorũ ſuorum nutri
ces ⁊ (qđ non tãtũ dicere ſed
etiam nefandũ eſt cogitare)
cum in die reſurrectionis do
minice illas recipere corpus
et ſanguinẽ ieſu xp̄i cõtingit
per triduũ anteq̃ȝ eos lactẽt
lac effundere faciũt in latri-
nam. alia inſuꝑ cõtra fidẽ ca-
tholicã deteſtabilia ⁊ inaudi
ta cõmittũt: ꝓpter q̃ fidelib⁹
eſt verendũ: ne diuinã idigna
tionẽ incurrãt cũ eos ꝑpetra
re patiunt̃ indigne: q̃ fidei no
ſtre cõfuſionẽ iducunt: ⁊ ifra
¶ Inhibem⁹ ergo diſtricte
ne decetero nutrices vel ſer-
uientes habeant xp̃ianos: ne
filij libere filijs famulent̃ an
cille. ſi tãq̃ȝ serui a dño repro
bati i cui⁹ mortẽ neq̃ter cõiu
rarũt: ſe ſalteȝ ꝑ effectũ opis
recognoſcãt ſeruoȝ illoꝝ q̃s
xp̄i mors liberos, ⁊ illos ſer
uos effecit: ⁊ ifra. ¶ Si vero
nutrices ⁊ ſeruiẽtes nõ dimi
ſerit xp̃ianos: ſub excõicatio
nis pẽa ihibeat̃ diſtricte oi-
bus xp̃ianis: ne cũ eis cõmer
ciũ aliq̃đ audeant exercere.

[illegible] ¶ Iudeus [illegible]
[illegible] clericũ [illegible]
[illegible] puniri nõ [illegible]
[illegible] xp̃ianoꝝ
cõmertio [illegible] donec ſatiſfece-
rit iniuriã paſſo. Capitulum [illegible]

Poſtulaſti. q̃liter cõtra
iudeũ ꝓcedere debeas
qui manꝰ iniecit in quẽdã cle
ricũ violẽtas. ¶ Ad qđ breui
ter rñdemus ꝙ ſi dictus iude
us tue iuriſdictõis exiſtit: ipſũ
pena pecuniaria punias: vel
alia (ſcđm ꝙ cõuenit) tempo
rali: faciens leſo ſatiſfactio-
nem cõgruã exhiberi. alioqn
eius dñm moneas: ⁊ inducas
vt paſſo iniuriam et eccleſie
ab eo ſatiſfieri faciat cõpetẽ
ter. ꝙ ſi dñs eius neglexerit
adimplere: tu xp̃ianis omni-
bus ꝑ cẽ. ec. interdicas: ne cũ
ipſo iudeo anteq̃ȝ ſatiſfaciat
preſumãt cõmercia exercere
Idẽ i cõcilio gñali. ¶ Iudei
⁊ ſarraceni [illegible]
[illegible] xp̃ianoꝝ [illegible]
ꝑ quẽ a xp̃ianis diſcernantur.
et i die paſſiõis dñi nõ debẽt
in publicũ ꝓgredi: nec in[illegible]
[illegible] cõſiſtere. c. xv.

In nõnullis prouincijs
a chriſtianis iudeos ſeu
ſarracenos habit⁹ diſtinguit
diuerſitas: ſȝ in q̃buſdã ſic q̃
dã ioleuit ↄfuſio: vt nulla dif
ferẽtia diſcernant̃. Unde ↄtin
git interdũ ꝙ ꝑ errorem xp̃iani
iudeoꝝ ſeu ſarracenoꝝ: ⁊ iu

dei ſeu ſarraceni xp̃ianorum
mulierib⁹ cõmiſcent̃. Ne igi-
tur tam damnate cõmixtiõis
exceſſus per velamẽ hmõi vl-
terius excuſationis poſſint
habere diffugiuȝ: ſtatuimus
vt tales vtriuſq̃ȝ ſexus in omni
xp̃ianorũ ꝓuincia ⁊ oi tem-
pore qualitate habit⁹ publi-
ce ab alijs ꝑplis diſtinguan
tur. ¶ In dieb⁹ aũt lamenta
tionis dñice paſſionis i publi
cum minime ꝓdeant: eo ꝙ non
nulli ex ipſis talibus diebus
(ſicut accepimus) ⁊ ornati⁹
nõ erubeſcũt icedere: ac chri
ſtianis (qui ſacratiſſime paſ-
ſionis memoriaȝ exhibentes
lamẽtationis ſigna pretẽ-
dunt) illudere nõ formidant.
¶ Illud aũt diſtrictiſſime in
hibemus: ne in contumeliam
creatoris ꝓſilire pſumant. Et
quia illius diſſimulare non de
bemus opprobriuȝ: qui ꝓbra
noſtra deleuit: precipim⁹ pre
ſumptores huiuſmodi ꝑ prin
cipes ſeculares condigne ani
maduerſionis adiectione cõ
peſci. nec crucifixum pro no-
bis aliquatenus blaſphemã
re preſumãt. Idem in eodeȝ.
¶ Quod [illegible] vel paga
[illegible] publicis officijs [illegible]
[illegible]
[illegible] xp̃ianoꝝ cõmer
[illegible] officiũ
[illegible] xp̃ianoꝝ pauperes [illegible]
[illegible]

[illegible] Capitulum xvj.

Um ſit nimis abſurduȝ
vt blaſphem⁹ xp̄i i chri
ſtianos vim poteſtatis exer-
ceat: qđ ſuper hoc toletanuȝ
cõciliũ ꝓinde ſtatuit. nos pro
pter tranſgreſſorum audaciã
in hoc generali concilio inno
uamus ꝓhibẽtes ne iudei pu
blicis officijs preferãtur: q̃m
ſub tali pretextu xp̃ianis plu
rimũ ſunt infeſti. ¶ Si qs au
tem eis officium tale commi
ſerit ꝑ prouinciale concilium
qđ ſingulis annis ꝑcipim⁹ ce
lebrari: monitione pmiſſa di-
ſtrictiõe q̃ ↄuenit ↄpeſcatur.
¶ Officiali ꝟo hmõi tandiu
xp̃ianoꝝ cõio in cõmercijs ⁊
alijs denegetur: donec i vſus
pauperũ xp̃ianoꝝ ſcđm ꝓui-
dentiaȝ dioce. ep̃i ↄuertat̃ qc
qđ fuerit a xp̃ianis adept⁹ oc
caſione officij ſic ſuſcepti. et
officium cuȝ pudore dimittat
quod irreuerenter aſſumpſit
¶ Hoc idem extẽdim⁹ ad pa
ganos. Idẽ in eodẽ. ¶ Ex cõci
cilio gñali. reperit cõciliũ la
teranẽ ſupra. e. ti. ⁊ addit pe
nã ſatiſfactionis. ſp̃e abſolu
tionis [illegible]. Capi. xvij.

Ad liberãdã terrã ſctãȝ
⁊ infra. ¶ Excõicam⁹
ꝓterea et anathematizam⁹ il
los falſos ⁊ impios xp̃ianos: q
cõtra ipm xp̄ȝ ⁊ ꝑplm xp̃ianũ
ſarracenis arma: ferrũ ⁊ ligna
mia deferũt galearũ. eos etiaȝ

qui galeas eis vendūt vł naues quoqz in piraticis ſarracenorū nauib⁹ curā gubernationis exercēt: vł machinis aut quibuſlibet aliis aliqđ eis impendunt cōſiliū vel auxiliū in diſpendiū terre ſctē. ipſoſqz rerū ſuaꝝ priuatiōe mulctari: ⁊ capientiū ſeruos fore cēſemus. ꝑcipientes vt ꝑ omēs vrbes maritimas diebus dominicis ⁊ feſtiuis hmōi ſnīa publice innouet̃. ¶ Et talib⁹ gremiū non aꝑiat̃ ecclie niſi totū qđ ex cōmercio tā dānato ꝑceperit: ⁊ tantūdē de ſuo in ſubſidiū terre ſctē trāſmiſerint vt equo iudicio in quo deliquerint puniant̃. ꝙ ſi forte ſoluendo nō fuerint: ſic alias reatus taliū caſtiget̃: ꝙ in pena ipſoꝝ aliis īterdicatur audacia ſiꝰla ꝑſumēdi. Grego. ix. aſtoricen. ⁊ luceñ. epis.

¶ Judei vł pagani publicis officiis ꝑficiēdi nō ſunt et ſi eis regalia iura vendātur: ad ea colligenda ꝑficiendus eſt xp̄ianus nō ſuſpect⁹. C. xviij

Ex ſpāli quem erga illuſtrē regē portugalie gerimus charitatis affectu et infra. ¶ Mādā. q̄te. regē ipz ſollicite iducatis ne i officiis publicis iudeos xp̄ianis ꝑficiat: ſicut in gnāli cōcilio ꝯtinetur: ⁊ ſi forte reddit⁹ ſuos iudeis vēdiderit vł paganis xp̄ianū tūc deputet de grauaminibus inferēdis clericis ⁊ ecclīis nō ſuſpectū: ꝑ quē iudei ſiue ſarraceni ſine xp̄ianorū iniuria iura regalia conſequātur. Idem. ¶ Se ſummar. Capitulum. xix.

Nulli iudeo baptizatum vel baptizari volentem emere liceat vel i ſeruo ſeruitio retinere. ¶ ꝙ ſi quē nondū ad fidē conuerſuz cā mercimonii emerit ⁊ poſtmoduz factus ſit vel fieri deſideret xp̄ianus: datis pro eo. xij. ſolidis ab illius ſeruitio protin⁹ ſubtrahatur. ¶ Si autē īfra tres menſes ipſum venalem non expoſuerit: vł ad ſibi ſeruiendū emerit eundē: nec ipſe vendere/nec alius audeat cōparare: ſed nullo dato precio ꝑducatur ad ꝑmia libertatꝫ. ¶ De hereticis Stephanus papa oīb⁹ epis. ¶ Infidelis eſt q̄ nō hꝫ certitudinē fidei et īfideli nō eſt credenduz in preiudiciū alterius. Capꝫ. i.

Dubius in fide īfidelis eſt. Nec eis omnino credēdū eſt: qui fidem veritatis ignorant. Leo papa. ¶ Errare in fide conuincitur: qui alios errantes cuꝫ poteſt ab errore non reuocat. Capitulum. ij.

Qui alios cuꝫ poteſt ab errore non reuocat/ſeipſum errare demonſtrat.

Auguſti. de fide catholica. ¶ Hereticus pieuerans eternaliter dam atur: cui nec pro deſt baptiſmus nec elemoſina vel mar yriū vel aliđ quodcūqz bonum quo ad hoc vt cōſequatur vitam eternam. c. iij

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites omnem hereticum, vel ſciſmaticuꝫ cū diabolo et angelis eius: eterni ignis incēdio ꝑticipanduꝫ niſi ante finem vite catholice fuerit incorporatus ⁊ reintegrat⁹ eccleſie. et poſt pauca. ¶ Omni homini qui eccleſie catholice nō tenet vnitatē: neqz baptiſm⁹: neqz elemoſina q̄tūlibet copioſa: neqz mors pro nomine chriſti ſuſcepta ꝑficere poterit ad ſalutē. Grego. ix. anaſtaſio antioch.

¶ Dānato auctore dānatur eius ſcripture et libri et opera. Capitulum. iiij.

Fraternitatꝫ tue. ⁊ īfra. ¶ Cum celeſtinus atqz pelagius in epheſina ſynodo ſint dānati: quō poterūt illa capitula recipi quorum dānantur auctores ⁊ Ex concilio aphricano. ¶ Epus inſtituens heredē hereticū conſanguineū vel extraneum vel paganum etiā poſt mortem excōicatus nūciatur. h. d. ſm cōem et veriorem intellectum ⁊ (vt faciat ad ritu.) poteſt intelligi ꝙ ex hoc ꝑſumat̃ heretic⁹. Cap. v.

Si quis epiſcopus heredes inſtituerit extraneos a conſanguinitate ſua vel hereticos etiam conſanguineos aut paganos pertulerit ſalteꝫ poſt mortē ei anathema dicatur: atqz eius nomen iter dei ſacerdotes nullo modo recitetur. Ex codeꝫ ¶ Loquitur de eadem materia cum precedenti: ⁊ extenditur quod ibi dictum fuit de epiſcopis ad preſbiteros et alios clericos. Capitulū. vj.

In eos qui catholici nō ſunt: etiam ſi cōſanguinei fuerint epiſcopi vel preſbiteri nichil ꝯferant: deniqz hoc quod de epiſcopis et preſbiteris dictum eſt/debet de reliquis clericis exaudiri. Alexan. iij. remeñ. archiepō. ¶ Chriſtus fuit verus deus et verus homo: ſentiens oppoſitum hereticus eſt et excōmunicatus. Capitulū. vij.

Cum xp̄s perfectus deus et perfectus ſit homo: mādamus quatenus ſub anathemate īterdicas: ne q̄s decetero audeat dicere chriſtum non eſſe aliquid ſecūdū ꝙ homo quia ſicut chriſtus verus eſt deus: ita verus eſt homo ex anima rationali et humana carne ſubſiſtēs. Ex concilio lateraneñ. ¶ Heretici/receptores: et fautores eorum excōmunicati ſunt: et

decedentes in hoc peccato in
cimiterio eccleſie ſepeliri nõ
debent nec pro eis orari.
Capitulum octauum.

Sicut ait beatus leo. ꝛ
infra. ¶ Quia in parti
bus toloſanis hereticorum
quos alij gazaros: alij pata=
renos: ꝛ alij alijs nominibus
vocant inualuit damnanda ꝑ
uerſitas. eos / ꝛ defenſores / ꝛ
receptores eorum anathema
ti decernimus ſubiacere: et
ſub anathemate prohibem⁹
ne quis eos in domo vel in ter
ra ſua tenere vel fouere aut
negociationem cum eis exer
cere preſumat. Si autem in
hoc peccato deceſſerit: neqꝫ
ſub priuilegiorum noſtrorũ
quibuſcunqꝫ indultorum ob
tentu: neqꝫ ſub alia quacun=
qꝫ occaſione oblatio pro eo
fiat: aut inter chriſtianos ac
cipiat ſepulturam. Capitulum
tertius. ¶ Hereticus male
ſentiens vel male docens de
ſacramentis eccleſie excom=
municatus eſt: et conuictus
niſi ſe correxerit et errorem
abiurauerit: ſi clericus eſt de
gradetur ꝛ curie ſeculari tra
datur / per quam etiam laic⁹
puniatur. Eadem etiam eſt pe
na ſuſpectis de hereſi ſi ſe nõ
correxerint / et relapſis om=
nino audientia denegatur. Se
culares principes qui iurare
nolunt de eccleſia contra he
reticos defendenda excom=
municentur. et terre eorum
ſupponantur interdicto ciui
tates vero ipſorum reſiſten=
tes aliarum commercio epi
ſcopali dignitate priuentur
exemplo vel [illegible] ordi
ris ſuper [illegible] contra he
reticos [illegible] capitulum.

Ad abolendam. ꝛ infra
¶ Uniuerſos qui de
ſacramento corporis et ſan=
guinis domini noſtri ieſu chri
ſti: vel de baptiſmate ſeu de
peccatorum confeſſione ma
trimonio. vel reliquis eccleſi
aſticis ſacramentis: aliter ſen
tire aut docere non metuunt
quam ſacroſancta roma. eccle. pre
dicat et obſeruat. et genera
liter quoſcunqꝫ eadem roma. ec.
vel ſinguli epiſcopi per dioc.
ſuas cum concilio clericorum
vel clerici ipſi ſede vacante
cum concilio ſi oportuerit vi
cinorum epiſcoporum here=
ticos iudicauerint vinculo ꝑ
petui anathematis innodam⁹
et in. ¶ Preſenti nichilomin⁹
ordinatiõe ſancimus vt quicũqꝫ
manifeſte fuerint in hereſi deprehenſi
ſi clerici ſunt vel cuiuſlibet religioſe
obumbratiõe fuſcati: toti⁹ eccle
ſiaſtici ordinis prerogatiua nudent
et ſic ol officio ꝛ beneficio ſpolia
ti⁹ eccleſiaſtico: ſecularis relinquãt
arbitrio poteſtatis: animaduerſi
one debita puniendi: niſi conti
nuo poſt deprehenſionem erroris ad

fidei catholice vnitatẽ, ſpõte
recurrere: ꝛ errorẽ ſuũ ad ar
bitriũ epi. regionis publice
cõſenſerit abiurare. ꝛ ſatiſfa
ctionẽ cõgruã exhibere. Lai
cus autẽ niſi (prout dictũ eſt)
abiurata hereſi ꝛ ſatiſfactio
ne exhibita: confeſti ad fidẽ cõ
fugerit orthodoxã: ſecularis
iudicis arbitrio relinquatur
debitam recepturus pro quali
tate facinoris vltionem: et in
fra. ¶ Qui vero inuenti fuerit
ſola ſuſpitione notabiles: niſi
ad arbitrium epi. iuxta cõſi=
derationem ſuſpitiõis. qualita
temqꝫ perſone, propriaꝫ innocen
tiam cõgrua purgatione mõ
ſtrauerint: ſimili ſententie ſub
iacebũt. Illos quoqꝫ qui poſt
abiurationem prefati erroris
vel poſtquã ſe (vt diximus) ꝓ
prij antiſtitis examinatiõe pur
gauerint / deprehenſi fuerint
in abiuratã hereſim recidiſſe:
ſeculari iudicio ſine vlla pe=
nitus audientia decernimus
relinquendos. ꝛ infra. ¶ Sta
tuimus inſuper: vt comites /
barones / rectores / ꝛ cõſules
ciuitatũ et aliorũ locorũ iuxta
cõmonitionẽ epiſcoporũ preſtito
corporaliter iuramẽto promittãt
quod fideliter ꝛ efficaciter cum
ab eis fuerint requiſiti eccleſiã
cõtra hereticos et eorũ com
plices adiuuabũt bona fide
iuxta officium ꝛ poſſe ſuum.
Si vero id obſeruare nolue=
rint: honore quẽ obtinẽt ſpo=
lient: et ad alios nullatenus
aſſumãtur: eis nichilomin⁹ ex
cõmunicatione ligãdis ꝛ ter=
ris ipſorum interdicto eccle=
ſie ſupponendis. ¶ Ciuitas
autẽ que his inſtitutis dux
erit reſiſtẽdũ: vel contra cõmoni
tionẽ epi. punire neglexerit re
ſiſtentes aliarũ careat cõmer
cio ciuitatũ, et epali ſe noue=
rit dignitate priuãdaꝫ. ꝛ infra
¶ Si qui vero fuerint qui a lege
dioceſane iuriſditionis exem
pti ſoli ſubiaceãt ſedis apo.
poteſtati nichilomin⁹ in his que
ſunt cõtra hereticos inſtituta
epiſcoporũ ſubeãt iudiciũ / ꝛ eis in
hac parte tanquam a ſe. apo. dele
gatis (non obſtãtib⁹ liberta
tis ſue priuilegijs) obſequãt
Anno. iij. ¶ Bona heretico=
rũ publicentur / ꝛ in terris eccle
applicant fiſco eccleſie in ter=
ris imperij iudicis ſecularis fi
ſco / et procedit etiaꝫ ſi catho=
licos habent filios. Capi. x.

Vergentis in ſeniũ ſeculi cor
ruptelã. ꝛ infra. ¶ In
terris vero temporali nr̃e iuriſditio
ni ſubiectis bona hereticorũ
ſtatuim⁹ publicari et in alijs
idẽ precipim⁹ fieri per prãtes ꝛ
principes ſeculares / quos ad id ex
equẽduꝫ (ſi forte negligẽtes
extiterit) per cẽ. ec. ap. re. compel
li volum⁹ et mandam⁹ vt nec
ad eos bona eorũ vlterius re
uertant / niſi eis ad correuer

tentibus: ꝛ abnegātibus he
reticorum conſortiū miſereri
aliqs voluerit: vt temporalis
ſaltē pena corripiat quē ſpi=
ritualis nō corrigit diſcipli=
na. Cum enī ſm legitiās ſan=
ctiones reis leſe maieſtatis
punitis capite bona cōfiſcen
tur eorum, filijs ſuis vita ſo=
lummodo ex mia cōſeruata:
q̄tomagis qui aberrantes i
fide dn̄i dei filium ieſum offē
dunt: a capite noſtro quod ē
xp̄s eccleſiaſtica debēt diſtri
ctione precidi: ꝛ bonis tēpo=
ralibus ſpoliari: cum longe
ſit grauius eternā q̄ȝ tempo
ralem ledere maieſtatem.
¶ Nec huiuſmodi ſeueritatē
cenſuram orthodoxorū exhe
redatio filiorū quaſi cuiuſdā
miſerationis ꝑtextu debet vl
latenus impedire: cū in mul=
tis caſibus (etiam ſm diuinū
iudiciū) filij pro patribus tē
poraliter puniantur: et iuxta
canonicas ſanctiones quan=
doqȝ feratur vltio non ſolum
in actores ſceleruȝ: ſed etiam
in progeniē damnorum. Idē.
¶ Aduocati vel notarij here
ticis vel eorum defenſoribus
fauentes: aut ſub eis litigan
tibus/patrocinantes: et pro
eis iſtrumenta ſcribentes in
fames ſunt et ab illo officio
ſuſpenſi. Capitulum. xi.

Si aduerſus nos terra
conſurgeret. et infra.

¶ Quia plus timeri ſolet qđ
ſpecialiter iniungitur q̄ȝ qđ
generaliter iꝑatur: vobis
aduocatis/ et ſcriniarijs fir=
miter ihibemꝰ: ne hereticis
credētibus fautoribus: vl' de
fenſoribus eorūdē: i aliquo ꝑ
ſtetis auxilium cōſilium vel
fauorem: nec eis i cauſis vel i
factȝ/ vel aliqbus litigantibꝰ
ſub eorum examine veſtrum
patrocinium prebeatȝ: ꝛ ꝓ ip
ſis publica iſtrumēta vel ſcri
pta facere nullatenus atten=
tetȝ. ¶ Q' ſi cōtra preſumpſe
ritȝ ab offō veſtro ſuſpenſos
ꝑpetue vos decernimus ifa=
mie ſubiacere. Idem vniuer=
ſis xp̄i fidelibus tam i vrbe
metēſi, q̄ȝ i eiꝰ dioce. cōſtitutȝ
¶ Laici non ꝑdicent: nec oc=
culta conuenticula faciāt: nec
ſacerdotes reꝑhendāt. c. xij.

Cum ex iniūcto. et infra.
¶ Licet autem deſide=
riū itelligēdi diuinas ſcriptu
ras: et ſcđm eas ſtudium ad
hortandi reprehendendū nō
ſit: ſed potius cōmendanduȝ
in eo tamen apparent quidaȝ
laici merito arguēdi: q' occul
ta conuenticula celebrant: of
ficium predicationis chriſti
ſibi vſurpant: ſacerdotuȝ ſim
plicitatem eludunt: et eorum
conſortium aſpernantur qui
talibus non inherent. ¶ De
enim lux vera que omnem ho
minem venientem in hūc mū=

dum illuminat/ intantū odit
opera tenebrarū: vt apoſto=
los ſuos in mūdū vniuerſum
predicaturos euāgeliū omni
creature miſſurus: eis prece
perit, aperte dicēs. Qđ dico
vobis in tenebris/ dicite, i lu
cēr qđ in aure auditis ſuper
tecta predicato. ꝛ ifra. ¶ Si
cut enī multa ſunt mēbra cor
poris: oīa vero non eundem
actum habēt: ita multi ſunt
ordines in eccl'ia: ſed nō oēs
idem habent officium: quia
ſecundum apl'm alios dn̄s de
dit aplos: alios prophetas:
alios aūt doctores ꝛ cetera.
Cum igitur doctorum ordo
ſit q̄ſi ꝑcipuus in eccleſia, nō
dȝ ſibi quiſquis indifferenter
ꝑdicatiōis officiuȝ vſurpare.
Nā ſecūdum apoſtolum quo
modo ꝑdicabunt niſi mittāt
Et veritas ipa precepit apo=
ſtolis. Rogate dominum meſ
ſis vt mittat operarios in meſ
ſem ſuam. q' ſi forte quis ar=
gute rn̄deat: q: tales iuiſibili
ter mittuntur a deo ꝛ ſi non in
uiſibiliter mittantur ab hoīe
cū inuiſibilis miſſio multo ſit
dignior q̄ȝ viſibilis: ꝛ diuina
longe ſit melior q̄ȝ humana:
pōt rōabiliter rn̄deri, q' cuȝ
interior illa miſſio ſit occulta
non ſufficit cuiq̄ȝ nude tantū
aſſerere q' ipe ſit miſſus a de
o cum hoc quilibet hereticꝰ
aſſeueret: ȝ oportet q' aſtru/

at illam inuiſibilem miſſionē
ꝑ operationē miraculi vl' ſcri=
pture teſtioniū ſpeciale. Unī
cū dn̄s vellet mittere moyſeȝ
in egyptū ad filios iſrl' vt cre
derent ei q' mitteretur ab ip
ſo: dedit ei ſignū vt cōuerte=
ret vgā in colubrum: et virgā
iteruȝ reformaret. Johānes
q̄qȝ baptiſta ſpāle, ſue miſſio
nis teſtimoniū ꝓtulit de ſcri=
ptura dicens Ego vox clamā
tis in deſerto dirigite viā do
mino: ſicut ait eſaias prophe
ta: vt infra. ¶ Lȝ aūt ſcientia
ſit valde neceſſaria ſacerdo=
tibus ad doctrinam: quia iux
ta verbum propheticum. La
bia ſacerdotis cuſtodiunt ſci
entiam et legē exquirunt ex
ore eius non ē tamē ſimplici
bus ſacerdotibus etiaȝ ſcho
laſticis detrahendum: cum in
eis ſacerdotale officium de=
beat honorari: propter quod
dominꝰ in lege precepit. Diis
non detrahes. ſacerdotes in
telligens/ qui propter excel=
lentiam ordinis et officij di=
gnitatē deorū nomine nuncu
pantur. ꝛ ifra. ¶ Nec quiſq̄ȝ
ſue preſumptiōis audaciam
illo defendat exemplo q' aſi=
na legitur reprehendiſſe pro
phetam vel qđ dn̄s ait. Quis
ex vobis arguet me de pecca
to: cum aliud ſit fratrem i ſe
peccantem occulte corripere
quod q̄ſqȝ tenetur efficere ſȝ

regulam euangelicam. in quo
caſu ſane poteſt intelligi q barna-
bas fuit correptus ab apoſtolo.
et aliud eſt fratrē ſuū delin-
quentem reprehēdere mani-
feſte. qđ vtiq3 nulli lz ƀz euā-
gelicam veritatem. nam qui eti-
am dicit fratri fatue reus erit
gehēne ignis. Rurſus aliud
eſt q prelatus ſponte de ſua
confiſus innocentia ſubdito-
rum ſe accuſationi ſupponit
in quo caſu premiſſum dñi ver-
bum dꝫ intelligi. et aliud eſt q
ſubditus nō tā aīo reꝑhēdendi
q3 detrahēdi exurgit temera-
rius in prelatū: cū ei potius incū-
bat neceſſitas obſequēdi. q
ſi forte neceſſitas poſtularet
vt ſacerdos tanq3 inutilis et
indignus a cura gregis de-
beat remoueri: agēdum ē or-
dinate apud ꝑſonam ad cuius offi-
cium tam inſtitutio q3 deſtitu-
tio ſacerdotū noſcit ptinere.
Idem in concilio generali.

¶ Excōicati ſunt oēs heretici
cuiuſcūq3 nominibus no-
minentur. h.d. vſq3 ad §. dā-
nati. Capitulum.xiij.

Excommunicamus itaq3
et anathematizamus oēs
hereſim extollentē ſe aduer-
ſus hanc ſanctam orthodoxā
et catholicam fidem quam
ſuperius expoſuimus con-
demnātes hereticos vniuer-
ſos quibuſcunq3 nominibus
cenſeantur. facies quidem di-
uerſas habētes ſed caudas
adinuicē colligatas quia de
vanitate conueniunt in idipſum.

¶ Dampnati de hereſi per ſe-
cularem iudicem puniuntur
et bona laicorum hereticorū
confiſcantur: et clericorum bo-
na applicantur eccleſijs: vbi
beneficiati erant. h.d. vſq3 ad
§. qui autem. Ab. ſi.

¶ Damnati vero preſentibus
ſecularibus poteſtatibus aut
eorum balliuis relinquantur
animaduerſione debita puni-
endi: clericis prius a ſuis ordi-
nibus degradatis. ita q bo-
na huiuſmodi damnatorum ſi
laici fuerint confiſcentur. ſi ve-
ro clerici: applicentur eccle-
ſijs a quibus ſtipendia rece-
perūt. ¶ Si ſuſpectus de he-
reſi ſe nō purgat ad arbitri-
um ſuperioris excōicatur: et
exiſtens per annum in excōi-
catione vt hereticus damna-
tur. h.d. vſq3 ad §. moneantur.
Ab. ſi. ¶ Qui autem in-
uenti fuerint ſola ſuſpitione
notabiles niſi iuxta conſide-
rationem ſuſpitionis qualitatemq3
perſone propriam
innocentiam congrua purga-
tione monſtrauerint: anathe-
matis gladio feriantur: et vſq3
ad ſatiſfactionem condignā
ab omnibus euitentur. ita q
ſi per annum in excommuni-
catione perſtiterint: extūc ve-
lut heretici condemnentur.

¶ Poteſtates ſeculares ſi per
cenſuram eccleſiaſticam compelluntur
vniuerſos hereticos
ab eccleſia damnatos de ter-
ris exterminare: et tempo-
ralis dominus non purgās ter-
ram ſuā hereticis excōicatur
et ſi perſiſtens in excōicatio-
ne per annum nūciatur pape. q
fideles eius ab excōicatione
abſoluit. et eius terram catholi-
cis exponet ſaluo iure prin-
cipalis domini: niſi et ipſe ſit
culpabilis. h.d. vſq3 ad §. catho-
lici. Ab. ſi. ¶ Moneantur aūt
et inducantur/ et ſi neceſſe fu-
erit per cen. ec. compellantur
ſeculares poteſtates quibuſcūq3
fungantur officijs vt ſicut re-
putari cupiunt et haberi fide-
les ita p defenſione fidei pre-
ſtent publice iuramentum q
de terris ſue iuriſdictionis ſu-
biectis vniuerſos hereticos
ab eccleſia denotatos bona
fide pro viribus exterminare
ſtudebunt: ita q āmodo quā-
docunq3 quis fuerit in poteſta-
tem ſiue ꝑpetuam ſiue tem-
porales aſſumptus: hoc tene-
atur capitulum iuramēto fir-
mare. Si vero dominus tempo-
ralis requiſitus et monitus
ab eccleſia/ ſuam terram pur-
gare neglexerit ab heretica
feditate: per metropolitanū
et ceteros comprouinciales
epiſcopos excōicationis vinculo inno-
detur. Et ſi ſatiſfacere cōtēpſerit
infra annum ſignificetur hoc
ſummo pontifici vt extūc ipſe
vaſſallos ab eius fidelitate de-
nūciet abſolutos: et terram ex-
ponat catholicis occupādā:
q eā exterminatis hereticis ab-
ſq3 vlla cōtradictiōe poſſideāt
et in fidei puritate cōſeruēt ſal-
uo iure dñi principalis dūmodo
ſup hoc ipſe nullū pſtet obſta-
culū nec aliqđ impedimētū op-
ponat eadē nichilominus lege
ſeruata circa eos qui nō hñt
dños principales. ¶ Cruceſi-
gnati ad exterminatiōes here-
ticorū gaudēt priuilegio ↄceſ-
ſo cruce ſignatis in ſubſidiū
terre ſancte. h.d. vſq3 ad §.
credētes. Ab. ¶ Catholici q
vero crucis aſſumpto caracte-
re ad hereticorū exterminiū
ſe accinxerint illa gaudeāt in-
dulgētia illoq3 ſancto priui-
legio ſint muniti: q accedēti-
bus in terre ſancte ſubſidium
cōceditur. ¶ Credētes pe-
na credētium receptatorū et de-
fendentiū hereticos. Primo
laicorum. Secundo clericorū.
vſq3 ad. §. qui. Ab. ¶ Creden-
tes preterea receptatores/ de-
fenſores et fautores hereticorū
excōicatiōi decernimus ſubia-
cere firmiter ſtatuētes vt poſt-
q3 quis taliū fuerit excōicatio-
ne notatus: ſi ſatiſfacere cōtē-
pſerit infra ānū: extūc ipſo iure
ſit factus infamis: nec ad pu-
blica officia ſeu ↄſilia nec ad

jn·ſi·ſz ueto ex· conci·tri· seſſ·
·5· c·2· in d·ſi quis in fi·

ligendos aliquos ad hmõi
eo ad teſtimõium admittat
ſit etiaȝ inteſtabilis vt nec te
ſtandi liberã habeat faculta
tem: nec ad hereditatis ſuc=
ceſſionẽ accedat Nullꝰ preter
ea ipi ſup quocunqȝ negocio
ſed ipſe alijs reſpõdere co=
gatur. ꝙ ſi forte iudex extite
rit: eius ſnia nullã obtineat
firmitatem: nec cauſe aliq̃ ad
eius audientiam perferãtur
Si fuerit aduocatus nullate
nus eius patrociniũ admit=
tatur: ſi tabellio inſtrumenta
cõfecta per ipſum nullꝰ ſint
momenti. ſȝ cũ auctore dãna=
to dãnuentur: ꝛ in ſimilibus
idem precipimus obſeruari.
Si vero clericus fuerit: ab oĩ
officio ꝛ bñficio deponatur vt
in quo maior eſt culpa gra=
uior exerceatur vindicta. Si
qui autem tales poſtq̃ȝ ab ec
cleſia fuerit denotari euita=
re contempſerint: excõicati
onis ſnia vſqȝ ad ſatiſfactio
nem idoneã ꝑcellantur. Sa=
ne clerici nõ exhibeãt huiuſ
modi peſtilentibꝰ eccleſiaſti
ca ſacramẽta: nec eos xpiane
preſumãt tradere ſepulture:
nec elemoſinas aut oblatiões
eorum ꝑcipiãt: alioquin ſuo pri
uent officio: ad qd nũq̃ȝ reſtitu
ant abſq̃ indulto ſe. a. ſpali ſi
mili qȝ regulares: qbꝰ ẽt hoc
infligat: vt eorum priuilegia in il
la di. ñ ſueruit q̃ tales exceſſꝰ ꝑ

ſumpſerit ꝑperrare. ¶ Nulle
vs ibi officiũ ꝑdicãdi aſſume=
re [illegible] vel
a ſe. ap. [illegible] vel
[illegible]
[illegible]
vſqȝ ad. ¶. adiicimus. Ab. ſic.
¶ Qui vero nõnulli ſub ſpecie
pietatis virtutẽ eiꝰ (iuxta qd
apls ait) abnegãtes auctori
tatẽ ſibi vẽdicãt ꝑdicãdi: cuȝ
idẽ apls dicat. Quõ predica
bunt niſi mittãtur: oẽs q pro
hibiti vel nõ miſſi ꝑter aucto
ritatẽ ab ap. ſe. vel catholico
epo loci ſuſceptã publice vel
priuati ꝑdicatiõis officiũ vſur
pare ꝑſumpſerit: excõicatio
nis vinculo innodẽtur: ꝛ niſi q̃ȝ=
citiꝰ reſipuerit alia ꝯpetenti
pena plectãtur. ¶ Archiepi
et epi [illegible] ſuarum prouincias
dioce. ſuſpectas hereticos h[illegible]
tales ſemel in anno ꝑ ſe vel ꝑ ali
os idoneos viſitẽt. q̃ ẽt dbẽt
ſi hoc expedire videbitur ex
igere iuramẽtũ ab illis de vi
cinia ad reuelãdos hereticos
et occulta ꝯuenticula celebrã
tes quos reuelatos elapſos
canonice puniunt: ꝛ reuitẽtes
iurare vt heretici cõdemnen
tur. h. d. vſqȝ ad. ¶. volumus.
Ab. ſic. ¶ Adijcimꝰ inſuper
vt quilibet archiepiſcopus
vel eps ꝑ ſe aut ꝑ archidiaco
num ſuũ aut alias honeſtas ido
neaſqȝ ꝑſonas bis aut ſaltem
ſemel in anno propriam par=

rochiam in q̃ fama fuerit he
reticos habitare circũea et
ibi tres aut plures boni te=
ſtimonij viros: vel ẽt (ſi expe
dire videbitur) totã viciniaȝ
iurare ꝯpellat. ꝙ ſi q̃s ibideȝ
hereticos ſciuerit vel aliquos
occulta ꝯuenticula celebrã
tes ſeu a cõi conuerſatione
fidelium vita ꝛ moribꝰ diſſiden
tes eos epo ſtudeant indica
re. Ipſe autem eps ad pñtiam
ſuam ꝯuocet accuſatos: qui
niſi ſe ab obiecto reatu pur=
gauerint vel ſi poſt purgatio
nẽ exhibitã in priſtinã fuerit
relapſi perfidiam: canonice
puniantur. Si vero ex eis iu
ramenti religionẽ obſtinati=
one damnabili reſpuentes iu
rare forte noluerint: ex hoc ip
ſo tanq̃ȝ heretici reputentur
¶ Epiſcopus negligens [illegible] he
reſi perſequenda a dignitate
epiſcopali eſt remouendus: et
alius idoneus eſt ſurrogan=
dus. h. d. vſqȝ ad finem. Ab.
¶ Volumꝰ igitur mãdamꝰ:
et in virtute obedientie diſtri
cte ꝑcipimꝰ vt ad hec effica=
citer exequẽda epi per dioce
ſes ſuas diligenter inuigilent:
ſi canõicã vdlit effugere vlti
onem. Si quis enim eps ſup expur
gando de ſue dioceſi heretice pra
uitatis fermẽto negligẽs fue
rit vel remiſſus cum id cer=
tis indicijs apparuerit: ꝛ ab
epiſcopali officio deponatur

et in locum ipſiꝰ alter ſubſti
tuatur idoneꝰ: qui velit ꝛ poſ
ſit hereticam cõfundere pra
uitatẽ. G. ie. in. arch. medio.
¶ Laici cuiuſcunqȝ profeſſio=
nis ſint ꝑdicare nõ debẽt. c. xiiij
SIcut in vno corpore: et
infra. Cuȝ igitur nõnul
li laici predicare ꝑſumant: et
verendũ nimis exiſtat ne vi=
cia ſub ſpecie virtutum ſubin
trent. nos attendentes ꝙ do
ctorum ordo ẽ in eccleſia dei
quaſi precipuꝰ: mãdamꝰ q̃te
nus cum alios dominus apo
ſtolos dederit: alios ꝓphe=
tas: alios vero doctores: inter
dicas laicis vniuerſis cuiuſ
cũqȝ ordinis cenſeãtur vſur
pare officiũ predicandi. Ide
¶ Hoc. c. vſqȝ ad. ¶. Si quis
autem habetur. in. c. excõica=
mus. ſ. e. ti. i. [illegible]
[illegible] c. xv
EXcõicamus et anathe=
matizamꝰ vniuerſos he
reticos: cathercos: pathari
nos paupes de lugduno paſ
saginos: toſſepinos. arnaldi
ſtas ſpetroniſtas et alios
quibuſcunqȝ nominibus cen
ſeantur: facies quidem habẽ
tes diuerſas ſed caudas ad=
inuicem colligatas: quia de
vanitate cõueniunt in idipſm
¶ Damnati vero per eccleſi
am ſeculari iudicio relinquã
tur aiaduerſiõe dbita puniẽ
di. clericis prius a ſuis ordinibus de

pradatis. ¶ [illegible]

¶ Si qui aũt de pdictis poſtq̃ fuerint deprehenſi redire no luerint ad agendã cõdignam penitentiam perpetuo carce re detrudantur. ¶ Credẽtes aũt eorũ erroribꝰ hereticos ſi militer iudicamus. ¶ dem.

¶ [illegible]

Abſolutos ſe nouerint a debito fidelitatis do minii et totius obſequii: qui cunq̃ lapſis manifeſte in he reſim aliquo pacto quacunq̃ firmitate vallato tenebantur aſtricti. ¶ De ſciſmaticis et ordinatis ab eis. ¶ Ex concil. lateran. ¶ [illegible]

Quod a pdeceſſore noſtro. ꝛ infra. ¶ Ordinationes ab octauiano et guidone hereſiar chis factas ꝛ ab ordinatis ab eis irritas eẽ cenſemꝰ adii cientes vt qui dignitates ec cleſiaſticas ſeu beneficia per dictos ſciſmaticos acceperĩt careant impetratis. Alienatio nes quoq̃ q̃ per eoſdem ſciſ maticos ſeu per laicos facte ſunt de rebus eccleſiaſticis: omni careant firmitate. ꝛ ad eccleſias ſine omni onere re uertantur. ¶ Si quis autem contraire preſumpſerit exco municationi ſe nouerit ſubia cere. ¶ Illos vero qui ſpon te iuramentũ de tenendo ſciſ mate preſtiterunt: a ſacris or dinibus et dignitatibus de cernimus manere ſuſpenſos. Inno. iii. biſunti. archiepõ.

¶ [illegible]

Fraternitati tue. et in fra. ¶ Pilorem quem a ſciſmatico aſſeris ordinatum ab officio poteris repellere[illegible] cunctanter: niſi legitime pba uerit ſecũ fuiſſe miſericordi ter diſpenſatum. et ab ea per ſona que ſuper hoc poteſtatẽ habuerit diſpenſandi.

¶ De apoſtatis et reiteran tibus baptiſma. Titulum. ix.

¶ [illegible]

Reuerẽter clerici q̃ relicto ordine cle ricali et habitu ſuo in apoſtaſia tanq̃ laici cõuerſantur ſi in criminibus comprehenſi teneantur: per cen. ec. non p[illegible] cipimus liberari. ¶ dem ab bati ſancte genouefe. ¶ [illegible]

Ex litterarũ tuarũ teno re perpendimus: q̃ qui dam egritudine longa confe ctus / inſano ſortilegarũ mu lierum credens conſilio vt ſa naretur per iterationẽ fecit iniuriam baptiſmatis ſacra mento. ꝛ infra. ¶ Quia ergo iuſtius duxit prudentia con ſulendos qualiter puniri de beat: ac colitꝰ quẽ minor etas ſimplicitas fraterne ſalutis ex cuſare videtur. Di. t. preſenti um litteris. ꝛ. q̃ ad ſuperio res ordines pmouerĩ ſi pu blicum eſt qd pponitur non debet: niſi ad religionẽ trãſ euolauerit: vt fauore religio nis ipſius circa eũ valeat di ſpenſari. Si vero occultũ eſt: pmoueri poterit: et exceſſuz ſuum dignis penitẽtie fructi bus expiare. Inno. iii.

¶ [illegible]

De fraternitati. ꝛ infra. ¶ Super ſcdo articu lo inquiſitioni tue ducimꝰ re ſpondendũ: q̃ clerici qui ſunt de apoſtaſie crimine infamati qui videlicet abiecerũt habitũ clericalẽ: nõ ſunt in ſeculari habitu tolerãdi: ſi per diſtri ctionẽ eccleſiaſticã coercẽdi donec deficiẽte pbatione ad infamiã abolendã purgatio nẽ canonicã curauerint exhi bere. I dẽ in concil. generali.

¶ [illegible]

Quidam (ſicut accepi mus) qui ad ſacri vn dam baptiſmatis voluntarie acceſſerũt: veterẽ hoĩez oĩno nõ exuũt vt nouo pfectiꝰ indu antur: cũ priorĩs ritꝰ reliquias retinentes, xpiane religiõis decorẽ tali cõmixtiõe cõfundãt. ¶ Cũ aũt maledictꝰ ſit hõ q̃ terrã duabꝰ viis ingreditur / et induveſte nõ debeat lino lanaq̃ cõtexta. ¶ Statuimꝰ vt p prelatos eccleſiaz talis obſeruantia veteris ritus oĩ mode opeſcat: vt q̃s xpiane religiõi libere volũtatis ar bitriũ obtulit: ſalutifere co actiõis neceſſitas i eiꝰ obſer uatiõe cõſeruet. Cũ minꝰ ma lũ exiſtat viã dñi nõ agnoſce re: q̃ poſt agnitam retroire. Hono. iii. archiepõ turonẽ.

¶ [illegible]

Titulum. x.

Nobis expetiit tua.f.
edoceri qd de aposta=
tis sit agendū cū in custodia
detinent qui minis vel blan=
dicijs nullatenus pñt iduci:
vt abiectū habitū reassumāt.
Ad qđ tibi bre. r. q tales
(si volueris) poteris sub gra
ui custodia carcerare:ita q so
lūmodo vita sibi misera reser
uetur: donec a sue pſumptio=
nis nequitia resipiscant. Idē
archiepo lugduñ. ¶ [illegible]

[illegible] Capitulum.vj.

Consultationi. t.b.rñ. q
monachus aliquē sacrū
ordinē in apostasia recipiens
q̄ztūlibet suo fuerit recōcilia
tus abbati/et receperit peni
tentiam: absqz dispensatione
ro. pō. ministrare nō poterit in
ordine sic suscepto. ¶ [illegible] lexā.
iij.tornacen. epo. ¶ [illegible]

[illegible] c.j.

Enies ad nos. M
mulier lachrymā=
bili nobis ɔfessio
ne monstrauit. q
cum de quodā fili
um genuisset: et ille sibi sepe
surgido vultu improperasset
q filius eius non esset: ipsa
iracundie calore ducta eūdē
filiū interfecit. z litra. Māñ=
da. quatenus eam laboreș idu=
cere vt ad aliqđ monasteriū
transeat in quo peccata sua p
petua penitētia deploret. Si
autē (repugnante carnis fra
gilitate) ad hoc iduci noluē
rit: ei licentiā in dño nubendi
tribuas: q: tuti9 nobis vide=
tur vt in dño nubat vel solū qș
inhoneste multos admittat.
Lucius.iij. parisien. epo.

¶ [illegible] Capitulum.ij.

Ntelleximus q. M. mu
lier filiā paruā furore
accensa dyabolico iugulauit:
propter qđ dño terre maritū
eius ipsam copulit abiurare
Quia vero illā alios habere
intimasti. māda. quate. ita su=
per hoc prouideas: q sui sce
leris penā luat: z saluti ei9 ac
filiorū per tuam prudentiam
consulatur: et nō obstante iu
ramento qđ a viro dictus do
minus proponitur extorsisse:
eam (sicut expedire videris)
eidē viro restituas: ita q fili
os suos libere possit z paci=
fice gubernare. Idem.

¶ [illegible]

Ei reperiunt opp[illegible].c.iij.
E infantib9 aūt q mor=
tui reperiunt cum patre z ma
tre: z non apparet vtrū a pa
tre vel mre oppressus sit ipē
vel suffocatus vel ppria mor
te defunctus: nō debent inde
securi esse parentes: nec etiā
sine pena sed tñ consideratio
debet eē pietatis vbi non vo
luntas sed euent9 mortis cau
sa fuerit. si autem eos non la
tet ipsos interfectores eē. sci
re debēt se grauiter deliqsse
Quidam autē penitentiam
triū annorū indicāt esse de=
bere; quorum vnum peragāt
in pace et aqua.

¶ De infantibus et langui=
dis expositis. Gregorius.ix.

¶ [illegible] c.j.

I a patre siue
alio sciente ipso
aut ratum ha=
bente (relega=
to pietatis of=
ficio) ifans ex=
positus extitit: hoc ipo a po
testate fuit patria liberatus
Nam et hoc casu in ingenui=
tatem libertus et seruus i li
bertatem eripitur: quod z de
predictis cuiuscūqz etatis lan
guidis si expositi fuerint: vel
si alicui eorum alimēta impie
negari contigerit: est dicēdū
Sane q̄ hos suscipiunt non
possunt ppter hoc in eorū p=
sonis ius aliqđ vēdicare.

¶ [illegible] In exodo.

¶ [illegible] Capitu.j.

I quis pe in
dustri
am oc
cide=
rit pri
mū su
um z p
insidias
ab altari meo euelles eū vt
moriat. Ex penitētiali roma
no. ¶ [illegible] Capitulum.ij.

Nterfecisti furē aut la
tronē vbi cōprehendi
poterat absqz occisiōe q: ad
imaginem dei creat9 est. xl. di
es non intres ecclesiam: z la=
nea veste indutus ab escis z
potib9 qui interdicti sunt: et
a thoro glādioz cēstatu: illos

ſupradictos dies abſtineas. In tertia aūt et quinta feria et ſabbato aliquo genere legu minum: vel oleribus: pomis: et paruis piſciculis cum me diocri ceruiſia vtere tēperate. Si autē ſine odij medi tatiōe te tuaqʒ liberādo huiuſmodi diaboli mēbra inter feciſti (ſcđm īdulgentiā dico ꝓpter imaginē dei) ſi aliqđ ieiunare volueris: bonū ē tibi et elemoſinam facias largiter. Si preſbiter eadē fecerit: nō deponatur: tamē q̄ʒdiu viuit pniaʒ agat. Aug. ſup exodo.

[illegible]

SI ꝑfodiēs inuent⁹ fuerit fur: et ꝑcuſſus mortuus fuerit nō eſt illi homicidium īputandū. Si autē orta tur ſol ſup eū re⁹ erit. Intelligitur ergo nō pertinere ad eum homicidiū ſi fur nocturnus occidatur. ſi autem diurnus fuerit / ad homicidium pertinere. Hoc eſt enim quod ait: ſi ortatur ſuper eū ſol etc. quia poterat diſcernere ꝙ ad furandū: non occidendū veniſſet: et ideo non dʒ occidi. Hoc etiā in antiq̄s legib⁹ ſecularibus: q̄bus iſta ē antiquitus [illegible] impune. ſ. occidi nocturnū fures quoquō. diurnum autem ſi ſe telo defenderit. iam enim plus eſt q̄ʒ fur. Hieron. [illegible]

[illegible] ſuraru nō [illegible] ca. iiij.

CVm iuramento pollicitus eſt herodes ſaltatrici dare quodcūqʒ poſtulaſſet ab eo. Si ob iuſiurandū feciſſe ſe dicat: ſi patris / matriſve interitū poſtulaſſet: facturus eſſet an non? quod ergo in ſuis repudiaturus fuit contēnere debuit in propheta. Ex conci. guarmacē.

[illegible] Capitulum.

SI aliq̄s cā explende libidinis vel odij meditatione / hoī aut mulieri aliquid fecerit: vel ad potandū dederit vt non poſſit generare: aut cōcipere: vel naſci ſoboles: vt homicida teneatur. Alexander. iij. epō exonieñ.

[illegible]

SIcut dignum. et infra. Sane cum vir diſcretus exiſtas: plenius noſti q̄ in exceſſibus ſingulorum nō ſolum q̄ʒtitas et qualitas delicti: ſed etas ſcientia / ſexus atqʒ ꝯditio delinquentis ſūt attendenda et non ſolum ſecundum predicta: ſed ſecundum locum et tempus quo delictum committitur / vnde

cuiqʒ penitentia debet indici: cum idem exceſſus magis in vno q̄ʒ in alio puniendus

[illegible]

Illi autem qui animo occidendi [illegible] aut capiendi illum ſanctum et reuerendū virum quondam cantuarieñ. archiepiſcopum citra manū [illegible] tur [illegible] de illa captiōe mors [illegible] pari peniteñ [illegible] pari exiſterēt puniendi.

[illegible]

Illi etiam qui non vt ferirent: ſed vt perſecutoribus opē ferrent ſi forte per aliorum violentiam impedirentur paulo minori debent pena mulctari: quia cū ſcriptū ſit. Qui potuit hominem liberare a morte et non liberauit / eū occidit: conſtat ab homicidij reatu immunes non eſſe / qui occiſoribus opē contra alios preſtare venerunt: nec caret ſcrupulo ſocietatis occulte qui manifeſto facinori non deſinit obuiare.

[illegible] alium ad homicidium minus punit q̄ʒ homicida: ſecus autem ſi incitauit ad certū homicidiū nam eo ſecuto tenetur vt homicida h. d. vſqʒ ad. §. hi quoqʒ.

[illegible]

Cuſtodientes ſarcinas occidentium: ſcientes eos eſſe ſicarios nō ſunt immunes a pena homicidij. h. d. vſqʒ ad §. eos inſuper. Abbas.

Hi quoqʒ non ſunt a culpa liberi / nec a pena debent eſſe immunes: qui licet fuerint illius machinatiōis ignari: tamē eis quos ſicarios eē ſciebant in ſarcinis cuſtodiēdis miniſterium prebuerunt.

[illegible]

Eos inſup q̄ dicti illius ſcti viri et ſuorum poſt mortē ei⁹ ſpolia occupaſſe: ſi nihil aliud in tanto facinore cōmiſerūt a pena mortis ei⁹ arbitramur eſſe īmunes. Sʒ q̄ occupatā

eis quorũ fuerũt tenentur in integrũ reſtituere ſi habẽt ĩ facultatibus vnde poſſint ea reddere: et ipſis ex hoc moderata eſt penitencia iniũgẽdo: qꝛ licet q̃dam ex his q̃ occupauerũt fateantur ſe pauperibus erogaſſe: non tñ aliena (cũ ipſa potuiſſent eis quoꝝ fuerint reſtituere) debuerũt pauperibus erogare.

De participantibus interfecto[illegible] in excõicatione [illegible] modus participationis. h. d. vſq; ad § clericos. Ab. ¶ Illis preterea qui ſola excõicatoꝝum participatiõe ſe reos eſſe cognoſcũt: conſiderata tẽporis mora quo in eadem nequitia perdurarunt/ ⁊ inq̃ſito ſi eis timore vel affectione cõicauerint ſcienter vel ignoranter eſt eis penitẽtia idicẽda ¶ [illegible] pœnitentia clericoꝝ [illegible] auxilium/ conſiliũ/ vel fauorẽ. h. d. Ab. ii. ¶ Clericos autem q̃s conſtat armatos interfuiſſe tantato facinori: ⁊ illos q̃ cõſiliũ dederunt vt ſanctus vir caperetur: perpetuo non ſolum ab altario miniſterio deponẽdos eẽ cenſemus: ſed ẽt q̃ in eccleſijs nullo vnq̃ tempore lectiones legant: vel reſponſoria in choro ſeparatim cantent: ſed in pſalmis apud deum de cõmiſſo ſatagãt veniam impetrare: inſuper in diſtricto clauſtro monachoꝝ vel canonicoꝝ regulariũ (ſi fieri põt) ſunt recludẽdi. ita q̃ vſq; ad ſeptẽniũ vel quinq̃nniũ debeant ab eccleſiarum introitu coerceri. Idem.

¶ [illegible] caſuale im[illegible] q̃ dabat operã rei [illegible] diligẽtiam [illegible]. Ca. vii.

Preſbiterũ qui quendã puerũ intuitu diſcipline percuſſit in capite. cũ poſt paucos dies expiraſſet: tã ab oĩ altaris miſterio debes perpetuo remouere: q̃ ab officio ſacerdotali deponere; ſi ex ipſa percuſſione interijt: vl aliam infirmitatẽ incurrerit de qua noſcit expiraſſe. Idẽ cuſentineñ. archiepõ. ¶ Homicidiũ caſuale imputatur ei q̃ dabat operam rei illicite: vel etiã licite ſecundũ aliq̃ intellectũ. ſi non adhibuit oẽm diligẽtiã quã debuit. Capi. viii.

Continebatur ĩ litteris tuis q̃ cum diacon9 preſentium lator ⁊ q̃dã alij clerici a vineis eccleſie operi cõſũmato redirent: leuandi laboris gr̃a quẽdam ludũ imitati viatoꝝ: baculos ſuos ſtudebant iacere in directũ ⁊ alter alterius fuſtẽ ferire. cui9 ludi ſolet eẽ cõditio: vt qui alterius baculũ pcuteret quaſi victor pro equo alio vteretur ſed prefati clerici equitandi licentia non vtẽtes ſola erãt iactiõe contenti. Quidã autẽ laicus cum baculũ eiuſdem diaconi pcuſſiſſet: incautus ĩ eũ equitaturus inſilijt: ⁊ ſic a falce illius diaconi q̃ erat accinctus: mortale vulnus accepit. de poſt dies octo expirauit. ¶ Ideoq; mandam9 q̃tenus eundẽ diaconũ ſine licẽtia romani põtificis ad ſuperiorẽ gradũ nõ aſcendere: vl' diaconatus officio nullo vnq̃ tẽpore miſtrare pmittas: ſz eũ diſpenſatiue miſtrare in ſubdiaconatus officio patiaris. Idem exonieñ. epiſcopo.

¶ Homicidium caſuale non imputatur ei qui non fuit in culpa. [illegible] Capitulum. ix.

Lator pñtiũ. P. clericus nobis propoſuit: q̃ cũ quadam die caſu cũ quodam clerico luderet contigit q̃ ille proiecit iſtũ ad terrã: cuius cultellus quẽ ad latus ſuum habebat in alterum incidit ⁊ fortuito caſu occubuit vulneratus. ¶ Ideoq; mãdamus quaten9 ſi ita res ſe habuit et alia iuſta cauſa non impedit: predictum. P. libere permittas ad ſacros ordines pmoueri. Idem abbati ſancti benedicti de vebla. ¶ Is ex cuius opera illicita ſequitur homicidium: irregularis effi[illegible]citur. Capitulum. x.

Suſcepimus litteras tuas per quas cognouimus/ q̃ cum lator pñtium in cuſtodia cuiuſdam domus cum altero fratre maneret/ ingrediẽtes de nocte quidam latrones ad eos turpiter ipſos in perſonis affligere ⁊ denudare veſtimentis proprijs preſumpſerunt/ in quos iſti reſumptis viribus viribus inſurgentes ligauerũt illos ⁊ detinere vſq; ad noticiam capituli voluerunt. Cum autem iſte rem ad tuam audientiã platurus/ ligatos eos ĩ fratris ſui cuſtodia dimiſiſſet/ et fures ſe ſoluere niterentur/ frater illos (ne ipſe ad eis iterimeretur) occidit. ¶ Verũ qm̃ expediebat potius poſt tunicam relinquere palliũ et rerum ſuſtinere iacturam / q̃ p cõſeruandis vilibus rebus ⁊ tranſitorijs tam acriter ĩ alios exardeſcere/ abſtineat iſte humiliter ab altaris miniſterio/ ⁊ vterq; peccatum ſuum ad arbitriũ tuum ſtudeat expiare. conſtat enim eos contra mãſuetudinem eccleſiaſticã exuiſſe vſq; ad ope iteremptos. Idem luceñ. epõ ¶ [illegible] homicidio cauſam dedit irregularis eſt. Cap. xi.

Decetero noueris q̃ diaconus qui homicidio cauſam dediſſe videtur: non videtur ad ſacerdotium pro=

mouendus. Clemens tertius.
Homicidiū caſuale [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Capitulum.xii.

Ad audientiam apoſto
latus noſtri peruenit:
ꝙ cum quidam pbr̄ volēs cor
rigere quendā de familia ſua
cinguło quo cingi ſolebat ipſ̄
verberare tētaſſet: cōtigit ꝙ
cultellus de vagina que cin=
gulo adherebat elapſus eū
in dorſo aliquātuluꝫ vulnera
uit. poſtmoduꝫ vero cum ille
vulneratus aliquādiu vixiſſ̄
et cōualuiſſet a vulnere: alia
grauiori (vt dicitur) infirmi
tate percuſſus / viam eſt vni
uerſe carnis ingreſſus. Qr
vero vtrū occaſione vulneris
deceſſiſſet: dubium habetur.
Ⓒ. diſ. dixim⁹ rn̄. ꝙ cū in dubi
is ſemitam debeamus elige
re tutiorem: te cōuenit iniun
gere pbr̄o memorato vt in ſa
cris ordibus non miſtret: et
eidem iniūcta pnīa congruē
ei ſibi poteris ꝯcedere vt mi
noribus ordinib⁹ ſit contēt⁹.
Si vero ille ex alia infirmi=
tate obierit. poterit (ſicut e=
rat ſolitus) diuina officia mi
niſtrare. Innocentius terti⁹
epiſcopo lugdunenſi.
Homicidium caſuale non
[illegible] ei qui dedit ope=
ram rei licite nec fuit in cul
pa. Capitulum.xiii.

Dilectus filius. A. ca
pellanus ꝓpoſitꝰ cū
quadā corporis moleſtia gra
uaretur: vt comedendi appē
titum aliquātuluꝫ excitaret:
equū quē nutriebat aſcē=
dit qui eſt bene non parere
habens. ſed ꝑter ſeſſoris ar
bitrium ſaltibus laſciuiret
ipſe (vt ei⁹ refrenaret impetū)
freno vim intulit: equūqꝫ cal
caribus ſtimulauit. cūqꝫ fra
cto freno equus ꝓprio arbi
bitrio relictus curreret feſti
nanter: quedā mulier veniēs
ex obliquo infantulum baiu
lans obuiauit: in quam equꝰ
irruēs (procul abiecto ſeſſo
re) puerum predictum op
preſſit. Ideoqꝫ mandam⁹
quatē. ſi ē ita: cū idē capella=
nus nec voluntate nec actu ho
micidiuꝫ ꝑpetrauerit: nec de
dit operam illicite rei: nō im
pedias quominus diuina poſ
ſit officia celebrare. Idē me
teñ. epi. Summa vt. c. pro
Ex litis. t. f. acce. C. xiiii.
pimus ꝙ cū. H. pbr̄ fe
nū vellet ꝺ curru deponere ꝑ
ticā ſupius alligatā pcecit in
terrā. ⁊ cū feno inſiſteret depo
nēdo. puerū quēdā iuxta cur
ruꝫ repperit ſemiuiuū: in q̄ pre
ter modicū liuoris i frōte ni
chil inueniri potuit leſionis.
Nos aūt ab eodē q̄ſiuim⁹
ſacerdote: ſi priuſq̄ iaceret
perticā circūſpexiſſet ſollicite

an aliquid eſſet circa currum
qui ꝙ diligenter circūſpexit
aſſeruit: ſed q̄ vidiſſet aliquē
denegauit. Ad te igitur re
mittētes eundē: manda. qua
te ſi res ita ſe habet: niſi cir
ca eundē graue ſcandaluꝫ ſit
exortum: vel tanta laboret in
famia: ꝙ deficiente accuſato
re oporteat eidem canonicam
purgationem indici: ipſum li
bere permittas exequi offiñ
ſacerdotis. Idem biſunti. ar
chiepiſcopo. Summa vt
ſupra eo. dilectus. Cap. xv.
Ex litteris. t. f. accepim⁹
ꝙ q̄dam monachus ad
deponēdū de cāpanili cāpa=
nā ſubſeruiens. q: quoddaꝫ li
gnū corruit ipſo mouēte quē
dam puerum oppreſſit et oc
cidit. Quocirca mandam⁹
quatenus ſi monachus ipſe
rem neceſſariaꝫ agebat ⁊ vti=
lem / et in loco ꝑ quē aliqueꝫ
tranſire non crederet vel ibi
dem exiſtere vel etiā illuc de
cōſuetudine venire q̄ſi lignū
ꝯnoſcitur mouiſſe ſatis pote
rit ꝓſertim in monaſterio ad
altiores ordines promoueri.
Idē epō paduano. Summa
tur. vt ſupra eo. dilectꝰ. C. xvi.
Significaſti nobis ꝙ cū
F. clericus equitaret /
equus cui inſidebat / tam ſe
q̄ ipſum proiecit in aquā. vn
de clericus ipſum grauiter
calcarib⁹ ſtimulauit. equus
vero cum exiſteret. bucca du
rus / preter voluntatem ſeſſo
ris raptus in curſum mulie=
rem quādam obuiā habuit /
quam ex improuiſo pedibus
interfecit. Cūqꝫ nos ab eo=
dem clerico feciſſemus inq̄=
ri vtrum equi vicium prius
ſciuiſſet / illē aſſeruit ſe igno
raſſe. Ideoqꝫ mandamꝰ
quatenus ſi ita eſt / ad cauté
lam iniūgas eidem peniten=
tiā cōpetētē. qua peracta nō
impedias q̄min⁹ in ſuſceptis
miniſtret ordinib⁹ et ad ma=
iores valeat ꝓmoueri. Idem.
Non eſt homicida [illegible]
[illegible] ⁊ cū nō [illegible]
ſanguinis homicidiū [illegible]
titur. Capitulum.xvii.
Petrus diaconus ⁊ mo=
nachus ſancti Iohan=
nis de ꝑtra. ſua nobis inſinua
tione monſtrauit. ꝙ cum ipſm
quōdam ſeculari habitu in ec
cleſia de rigelo beneficium
obtinentem abbas illius ec
cleſie eodem beneficio ſpo=
liaſſet / cognati et amici eius
irati plurimū ⁊ ꝯmoti / nocte
q̄dā i domo diaconi ꝯuenerūt
et cena facta dicebāt q̄ vidi=
ctā volebāt ſumere ꝺ abbate
inhibiti aūt expreſſe ab eodē
diacono ne abbatē occiderēt
aut aliq̄d ſibi facerēt vſ̄ q̄ſi
nis ſui diſcrimē icurrerēt et
aīe detrimētū: nichilomin⁹ ir
ruerūt in eū ⁊ plagis īpoſitis

abierunt semiuiuo relicto. q̄ poſt dies aliquos expirauit. et infra. ¶ Quocirca mandamus quatenus ſi premiſſa noueris veritate ſubniti: ſepe dicto diacono non ſoluȝ in diaconatus officio miniſtrare: ſed etiam ad ordinem preſbiteratus aſcēdere (ſi aliud canonicum non obſtiterit) liberam concedas auc. apo. facultatem: preſertiȝ ſi ſuper hoc non fuerit reſperſus infamia cum ei non debeat imputari quod contra prohibitionem eius expreſſam eo cauſaȝ vel occaſionē nō dāte: auſu ſacrilego fuit ab ipſi⁹ conſanguineis attentatū. Idem abbati ſancte trinitatȝ de meldē.

¶ Irregularis cenſetur qui aliquem letaliter percuſſit: licȝ ab alijs fuerit etiam ceſus. idē ſi non apparet an letaliter. ſi enim percuſſus ab alijs obijt et non apparet ex cuius vulnere deceſſerit. idē eſt ſi percuſſerit nō letaliter: ſi animū occidēdi habuit/ et ex aliorum vulneribus percuſſus expirauit. h. d. notabiliter. Ab. Cap. xviij.

Significaſti nobis q̄ cū quidaȝ malefic⁹ ingreſſus eccleſiam euchariſtiā cū altariū ornamentis et libris eccleſiaſticis extra eccleſiam aſportaſſet. L. pbr̄ ecclie canonic⁹ regularȝ: prefatū iniquitatis filiū foſſorio arrepto ꝑcuſſit: ſȝ ſi ad morteȝ fuit ict⁹ hmōi tu ⁊ ipſe penitus. queȝ parrochiani eccleſie vidētes ornamēta eccleſie aſportātē (arreptis gladijs ⁊ fuſtib⁹) in eodem loco protin⁹ occiderunt. et infra. ¶ Nos in premiſſo caſu credim⁹ diſtinguēdum. Utrū cōſtare poſſit q̄ prefatus ſacerdos nō īflixit ꝑcuſſionem letaleȝ: de qua ſi aliorum nō fuiſſent vulnera ſubſecuta percuſſus minime interijſſet: ⁊ ſi percuſſor volūtatem non habuerit occidendi: necq̄ȝ ipſius ſtudio cōcilio vel mandato proceſſerit alij contra illum. ¶ Et quidem ſi hoc ita ſe habet quod forſan ex eo poſſet oſtendi: ſi certa apparuiſſet percuſſio ab eodem īflicta: tam modica ⁊ taȝ leuis/ in ea parte corpis in q̄ qs de leui ꝑcuti non ſolet ad mortem vt peritorū iudicio medicoruȝ talis percuſſio aſſereret non fuiſſe letalis cuȝ de ceteris credendum ſit ipſi q̄ non accuſatur vel denunciatur ab aliquo ſȝ per ſeipſum ꝯſiliuȝ appetit ſalutare poſt penitentiam ad cautela iniunctaȝ ī ſacerdotali poterit officio miſtrare maxīe religionis accedente fauore cum ſit canonic⁹ regularis et ſine oī ſcādalo poſſit ſacerdotale officiū celebrare. ¶ Quod ſi diſcerni non poſſit ex cui⁹ ictu

percuſſus interijt: in hoc dubio tāq̄ȝ homicida debet haberi ſacerdos. ⁊ ſi forte homicida nō ſit a ſacerdotali offō abſtinere debȝ: cum in hoc caſu ceſſare ſit tuti⁹ q̄ȝ temere celebrare pro eo q̄ in altero nullum/ in reliq̄ vero magnū periculum timeatur. ⁊ infra. Si vero (quemadmodū perhibetur) ſacerdos iſte prius ab illo ꝑcuſſ⁹ ſacrilego mox eū cum ligone in capite repercuſſit: q̄ȝuis vim vi repellere omnes leges ⁊ oīa iura ꝑmittant: q̄ tū id dȝ fieri cū moderamine īculpate tutele nō ad ſumendā vindictaȝ ſȝ ad iniuriā ꝓpulſandā: non videt̄ idē ſacerdos a pēa homicidij penitus excuſari. tū rōne inſtrumenti cū quo ipſe ꝑcuſſit. q̄d cum graue ſit non ſolet leueȝ plagam inferre: tū ratiōe ꝑtis in qua fuit ille percuſſus in qua de modico ictu quilaletaliter ſolet ledi. Idē. ¶ Religioſus chirurgiaȝ exercēs ſi ex ea mors ſequitur irregularis eſt: etiā ſi ſit peritus ⁊ diligens et hoc fecerit cauſa pietatis: ſed cuȝ eo poſt ſatiſfactionē miſericorditer diſpenſari poteſt. h. d. vſq̄ ad. §. ad vltimum. Capitulum. xix.

Tua nos duxit fraternitas conſulendos. ⁊ infra. ¶ Queſiuiſti quid ſit de quodam monacho ſentiendū qui credens ſe quandam mulierem a gutturis tumore curare: vt chirurgicus cum ferro tumorem illum aperuit: ⁊ cum tumor aliquantulū receſſiſſet: ipſe mulieri ꝓcepit: ne ſe vento exponeret vllo mō: ne forte vētus ſubintrās gutturis apertionem ſibi cauſaȝ mortis īferret. ſȝ mulier (eiuſdem mādato contento) dum meſſes colligeret: vento ſe expoſuit incaute: ⁊ ſic per apertioneȝ gutturis ſanguis multus effluxit ⁊ mulier diē vltimuȝ ſic finiuit vtrū videlicet cum ꝑdictus monach⁹ ſit ſacerdos/ liceat ei ſacerdotale officium exercere. ¶ Nos igitur. f. t. r. q̄ licȝ ipſe monach⁹ multuȝ deliquerit officiū alienuȝ vſurpādo: quod ſibi minime cōgruebat: ſi tamē cauſa pietatis et non cupiditatȝ id egerit ⁊ peritus erat in exercitio chirurgie: oēmq̄ȝ ſtuduit quam debuit diligentiā adhibere: nō ē/ ex eo quod ꝑ culpam mulieris contra conſilium eius accidit: adeo reprobandus/ q̄ non poſt ſatiſfactionem condignam cum eo miſericorditer agi poſſit: vt diuina valeat celebrare: alioquin interdicēda eſt ei ſacerdotalis ordinis executio de rigore. ¶ Qui medici ſecularem dedit interſignia furis a quo fuit vulneratus irregu-

larie non eſt: licet ille poſtmodum occidatur. Idem. ¶ Ad vltimum fuit ex parte tua propoſitum quod quidam ſcholaris metuens ne latrones in hoſpitio ſuo eſſent de ſtrato conſurgens repperit ibi furem qui non ſolum ipſum ſcholarem proſtrauit ad terram ſed pene ad mortem vulnerauit eundem. et infra. Mane itaque ſcholares latronem queſiuerunt eundem: quem vulneratum inuentum poteſtati vincentie tradiderunt coram quo conſtanter negauit quod premiſſa minime perpetrauit: vnde prefatus poteſtas ad eundem ſcholarem nuncios deſtinauit vt exponeret ſi qua ſciret de fure predicto/ vel traderet iter ſigna qui cultrum quem ipſi latroni abſtulerat/ et ſotulares ab eodem in ipſius domo dimiſſos quos abſtraxerat ne pedum ſtrepitus audiretur/ nuncijs tradidit memoratis: ſuper eodem facto ſe nichil amplius intromittens. Poteſtas igitur receptis talibus interſignijs latronem ipſum apparitoribus ſuis tradidit puniendum. qui ſibi amputauerunt virilia et oculos eruerunt. latro vero ira et dolore commotus: nec potum ſumpſit/ nec cibum. et ſic de medio eſt ſublatus. Unde per noſtrum oraculum poſtulas edoceri vtrum prefatus ſcholaris ad ſacros valeat ordines promoueri. ¶ Nos igitur inquiſita rei veritate: ſi prefatus ſcholaris dignis meritis adiuuatur propter ſcriptum euentum a ſuſceptione ſacrorum ordinum nullatenus eſt arcendus. Idem pri. et fra. carthu.

¶ Qui dat cauſam abortioni homicida eſt ſi conceptum erat viuificatum anima rationali: alias ſecus. Cap. xx.

Sicut ex literarum veſtrarum tenore accepimus cum quidam presbyter veſtri ordinis qui prius fuerat niger monachus quandam mulierem pregnantem cum qua contraxerat conſuetudinem inhoneſtam: et quam aſſerebat ſe concepiſſe ex eo per zonam arripuerit quaſi ludens: ipſa per hoc ſicut ſe aſſeruit eſt leſa: occaſione huiuſmodi abortiuit puerum quod idem presbyter priorum virorum vſus conſilio ſeipſum duxit ab altaris miniſterio ſequeſtrandum. et infra. ¶ Nos vero deuotioni veſtre inſinuatione preſentium reſpondemus: quod ſi nondum erat viuificatus conceptus miniſtrare poterit: alioqui debet ab altaris officio abſtinere. Idem. S. epo.

¶ Non imputatur clerico qui licet iuſticiam petenti de laico ſi iudex in laicum exercet vindictam ſanguinis. Capit. xxi.

Poſtulaſti. et infra. Queſiuiſti preterea vtrum contra quoſdam contenta excommunicationis ſententia: debitas eccleſijs decimas ſubtrahentes tibi regiam implorare liceat poteſtatem cum ad ſolutionem ipſarum vix abſque ſanguinis effuſione valeant coartari. ¶ Ad quod reſpondemus quod ſi tu te de huiuſmodi querimoniam ſimpliciter deponente: rex cui ad bonorum laudem/ vindictam vero malorum gladius eſt commiſſus in eoſdem rebelles traditam ſibi exercuerit poteſtatem: eorum erit duricie aut malicie imputandum. Honorius tertius epiſcopo eboracenſi.

¶ Homicidium caſuale non imputatur ei qui non occidit/ nec fuit in culpa: etiam ſi ad cautelam veniam poſtulauerit. Capitulum. xxij.

Exhibita nobis. J. clerici confeſſio patefecit. quod cum in puerili eſſet conſtitutus etate cum quibuſdam coetaneis ſuis ludens et inſequens vnum ex illis/ lapidem poſt eum non animo ledendi: ſed timorem incutiendi proiecit. qui licet eo proiecto lapide percuſſus non fuerit neque tactus ad alium tamen lapidem corruens et caput offendens. tum propter imperitiam medicantis: tum propter patris incuriam: qui laboribus et ſudoribus ipſum expoſuit/ expirauit. Quia vero dictus clericus vt mitigaretur dolor patris defuncti veniam ſuper hoc poſtulauit ab ipſo: tu eum a ſacrorum ordinum ſuſceptione repellis/ quamquam idem defuncti preſbiter in extremis laborans: tibi et preſbitero cui ſuam aperuit conſcientiam: confeſſus fuerit et preſtito firmauerit iuramento/ nichil ipſum in morte filij ſui (prout ſibi conſtiterat) commiſiſſe. Quare idem clericus poſtulauit a nobis: vt cum de illius obitu leſam non habeat conſcientiam: dignaremur agere miſericorditer cum eodem. ¶ Quocirca mandamus quatenus ſi conſtiterit eſſe ita ipſum propter hoc a receptione ſacrorum ordinum non repellas. Idem epo et capitulo venetenſi.

¶ Homicidium caſuale non imputatur ei qui dedit operam rei licite nec fuit in culpa. Capitulum. xxiij.

Johannes ſacerdos humili nobis inſinuatione monſtrauit: quod cum pulſaret campanas/ vt ſigno dato conueniret populus fidelium ad diuina: cadens tintinabulum percuſſit quendam puerum coram eo qui (cum vulnus eſſet mortale) deceſſit. ¶ Nos igitur attendentes quod dicto ſacerdoti qui dabat operam rei licite nichil potuit imputari. ſi caſus occaſios fortuitos non preuidit: diſcretioni veſtre mandamus quatenus ſi conſtiterit ita eſſe: dictum ſacerdotem ſacerdotale officium exequi permittatis. Idem p. pbro. ¶ Clericus pugnando etiam contra inimicos fidei ca-

[illegible] holice: ſi quemq̄ percuſſiſ-
ti de interfectione ipſum re-
mordet cōſcientia: a miniſte-
rio altaris abſtine. Ex. c. xeuij.

P Etitio tua nobis exhi-
bita continebat ꝙ cum
inimici dñice crucis: ac blaſ-
phemi nois xp̄iani caſtrū q̄d-
dam in quo morabaris gra-
uiter inuaſiſſent exeūtib⁹ de
habitatoribus tā clericis q̄
laicis: cōtra eos adinuicē cō-
fligentib⁹ hincinde occiſi q̄
plurimi extiterunt. Unde cū
pro eo ꝙ aliquos percuſſiſti
irregularitatē metuas icur-
riſſe. ¶ Mādam⁹ quatenus
ſi de interfectione cuiuſq̄ in
illo cōflictu tua conſciētia te
remordet a miſterio altaris
abſtineas reuerenter: cū ſit
conſulti⁹ in huiuſmōi dubio
abſtinere q̄ temere celebra-
re. Ex. c. ix. ¶ Uide dicit quod
c. Johannes ſupra e. et tantū
dōit puerſitatē i feſtō. c. xxv.

Q Uidā (vt aſſeris) ad
edificationem eccleſie
in adiutorium a pbr̄o euoca-
tus: ruens cū laqueari qđ idē
pbr̄ ſoluere nitebat hac occa-
ſione rebus eſt humanis exē-
ptus: et infra. Attendēs igit
ꝙ ſacerdos ipſe dabat ope-
ram licite rei: ſtuduit etiam
quā debuit diligentiam adhi-
bere / circunſtantibus (qui-
bus periculum imminebat)
ita tempeſtiue et alta voce ꝑ-

monitis ꝙ et intelligere ⁊ fu-
gere potuerunt: inquiſitioni
tue taliter reſpondemꝰ: ꝙ ob
hanc cauſam / vł quia omnes
caſus fortuitos qui puideri
non poſſunt forſitan nō pre-
uidit: non debet quoad offici-
um vel beneficium impediri.
¶ De torneamentis. Ex cō.
lateranēſi. ¶ Torneamēta ſe-
qui non debent / et vulneratis
in eis conceditur penitentia
ſed ſi moriūtur denegatur eis ſe-
pultura eccleſiaſtica: ſi acceſ-
ſit animo pugnandi: ſecus ſi
acceſſit alia cauſa: vt puta vt
debita ſibi exigeret: hoc di-
cit cū capitulo ſequēti. Ca. ſ.

F Elicis memorie inno-
centij ⁊ eugenij prede-
ceſſorum noſtrorum veſtigijs
inherētes: deteſtabiles illas
nūdinas vel ferias quas vul-
go torneamenta vocant: in q-
bus milites ex condicto con-
uenire ſolent. et ad oſtenta-
tionem virium ſuarum et au-
dacie temere congredi: vnde
mortes hominum: et anima-
rum pericula ſepe prouenia-
unt fieri prohibemus. d.
¶ Quod ſi quis eorum ibi
mortuus fuerit q̄uis ei po-
ſcenti penitentia non negē-
tur: eccleſiaſtica tamen care-
at ſepultura.
Alexander tertius anathe-
ſi epiſcopo. ¶ Uides dicit qđ
in ſuperiori ca. Capitulum. ij.

d. & sic videtur quod
viuens si confugiat
ad eclesiam nunquam
debit eius privilegio
quod esset contra co-
munem inc. in tra-
ulia de immunitate

A D audientiam noſtrā
noueris perueniſſe: ꝙ
cum quidam ad locum depu-
tatum torneamentis cauſa re-
quirendi debita acceſſiſſet. ⁊
infra. Nos attendētes ꝙ hijs
tantum eccleſiaſtica ſepultu-
ra debeat iterdici: qui ad tor-
neamenta animo id faciendi
tantum accedētes decedunt
ibidem: fraternitati tue man-
damus quatenus ſi tibi con-
ſtiterit ꝙ ad predictum tor-
neamentum non animo ledē-
di ſed percipiendi credita ꝑ-
ueniſſet: licet ibi fortuito ca-
ſu obierit: corpus eius diſpē-
ſatione eccleſiaſtice tradi fa-
cias ſepulture: maxime ſi do-
minicum corpus ſuſceperit:
et ſacri olei fuerit vnctione ꝑ-
unctus. ¶ De clericis pugnā-
tibus in duello. Alexan. iij.
¶ Clericus iniens duellū ſi-
ue obtulit ſiue ſuſcepit depo-
nendus ē poterit tñ ep̄s cū eo
diſpenſare ſi mors vel muti-
latio membri non ſit inde ſe-
cuta. Capitulum primum.

D Uo ſi cleric⁹ ali-
cui ſponte duellū
obtulerit vł obla-
tum ſuſceperit ſi-
ue victor ſiue vi-
ctus fuerit: de rigore iuris ē
merito deponendus.
¶ Sed q̄tuncunq̄ eius in
hoc grauis ſit et enormis ex-
ceſſus: euadere poteſt depo-

ſitionis ſententiam: ſi cū ip-
ſo ſu⁹ epiſcopus duxerit mi-
ſericorditer diſpenſandum:
dummodo ex ipſo duello ho-
micidium vel membrorum di-
minutio non fuerit ſubſecu-
ta. Celeſtinus tertius.
¶ Irregularis eſt clericus
non ſolū ſi ipſe interficit per
ſe: ſed etiam ſi pugil ab eo da-
tus aduerſarium occidat: nec
excuſat conſuetudo: poterit
cum eo circa beneficium ha-
bendum diſpenſari.
Capitulum ſecundum.

H Enricus preſbiter no-
bis humiliter intima-
uit: ꝙ cum laicum quendam
ſuper furto in ſeculari placi-
to conueniſſet quia teſtes ſui
defecerūt pugilem ſecundū
prauam terre conſuetudinē
introduxit: qui reum vſq̄ ad-
eo ictibus vulnerauit ꝙ coa-
ctus eſt expirare. ¶ Quia
igitur ſuper hoc nos conſu-
lere voluiſti ambiguitatem
tuam reſponſione huiuſmo-
di remouemus: ꝙ tales pugi-
les homicide vere exiſtunt.
Nec predict⁹ ſacerdos: licet
non ipſe ſed alius pro eo in
duello pugnauit: debet in ſa-
cris ordinibus miniſtrare: ſi-
cut tradunt ſacrorum cano-
nū inſtituta. Homicidiū aūt tā
factō q̄ precepto ſiue cōſilio āt
defenſiōe nō ē dubiū ꝑpetrari.
poterit tñ cū eo circa haben-

dū bñficiū miſericorditer diſpenſari. ¶ De ſagittariis.

Innocentius iij. ¶ Sagittarius et baliſtarius cõtra chriſtianos h.d. Capi. i.

Artem illã mortiferam et odibilem baliſtarioꝝ et ſagittarioꝝ aduerſus xp̃ianos ⁊ catholicos exerceri de cetero: ſub anathemate prohibemus. ¶ De adulteriis ⁊ ſtupro. Ex Exodo. ¶ Si [illegible] virginē teneatur eã do[illegible] [illegible] vxorem [illegible] cum ea contrahe[illegible] [illegible] Capi. i.

Si ſeduxerit quis quis virginẽ nõdum deſponſatã: dormieritq; cum ea dotabit eam ⁊ habebit vxorem. Si vero pater virginis dare noluerit: reddet pecuniã iuxta modũ dotis quã virgines accipere conſueuerunt. Grego. ſi ponteñ. epõ. ¶ Sũma ĩ eſt ſupra ca. xxi. Capitulum ſecundum.

Peruenit ad nos q̃ felix quandam virginem ſtupro decepit: qd̃ ſi vere ẽ cõiunx eſſet de lege pena plectẽdus. nos aliquatenus legis duriciam mollientes hoc modo diſponimus vt aut quam ſtuprauit vxorem habeat. aut ſi renuendum putauerit: corporaliter caſtigatus excõmunicatuſq; in monaſterio in quo agat penitentiã retrudatur de quo nulla ſit egrediendi ſine precepto licentia. Ex concilio areclateñ. ¶ Maritus [illegible] adulteram coniugẽ nõ [illegible] peracta penitẽtia particeps eſt delicti. ſecus ſi egit penitentiam non tamen debet eã ſepe recipere. Capitulum iij.

Si vir ſciens vxorem ſuam deliquiſſe que non egerit penitentiam/ſed permanet in fornicatione et vixerit cũ illa: reus erit ⁊ eiꝰ peccati particeps. Quod ſi mulier dimiſſa egerit penitẽtiã et voluerit ad virum ſuum reuerti: debet ſed non ſepe recipere peccatricem. Ex concilio pariſieñ. ¶ Maritus pro ſuſpitione pt accuſare vxorẽ d' adulterio: ⁊ ĩ accuſãdo pfert̃ ceteris. Capitulum iiij.

Maritis etiam ex ſuſpitione vxores accuſare permiſſum eſt: et ipſi plus ceteris de adulterio et accuſare poſſunt et defendere. Alexan. iij. ¶ Ad ſolã mulieris confeſſionem aſſerentis ſe cõ cõmiſiſſe adulterium cum ſacerdote: non debet ſacerdos puniri: ſed ſibi infamato poteſt indici purgatio: quam ſi preſtiterit abſoluitur: deficiens

vero ſuſpenditur ab officio. Capitulum quintum.

Significaſti nobis quẽdam preſbiterum cum alterius coniuge intra eccleſiam dormiuiſſe: que ſe ⁊ illum cuidam ſacerdoti huiuſmodi delictum confeſſam fuiſſe publice tibi detexit: ⁊ hoc ipſum idem ſacerdos nomen adulteri celans in preſentia tua dixit. Super quo quid fieri debeat: cum negante adultero mulier in confeſſione pſiſtat conſiliũ requiſiſti. ¶ Ideoq; mandamus quatenus condignã penitentiam prefate imponens adultere: eccleſiã per aſperſionem aque benedicte reconciliare procures. Predicto autem ſacerdoti ne cõtra apoſtolũ infirmorũ corda mala fama ipſius percutiantur et ne vituperetur miniſteriũ noſtrum/neq; ſecuriores preſbiteri exiſtentes in peccatũ licẽtius plabant: cum vicinis v. preſbiteris quos ſe nolle peierare cognoueris: iuxta arbitrium tuũ purgationẽ indicas: quem ſi purgare ſe poterit in officio ſuo miniſtrare pmittas: alioqñ ab officio ſuo ipſum ſuſpendere nõ poſtpõas. Innocentius iij. tulleñ. epõ. ¶ Coniux coniugẽ de adulterio ĩpetere nõ põt: ſi ipſe adulteriũ cõmiſiſſe ↄuincat̃. c. vi.

Intelleximꝰ q̃ cũ .S. laicus. iſ. vxorem ſuam a maritali conſortio depuliſſet. dioceſanus eorum audiens eandem cũ quodã adultero fornicari: eãt illũ vinculo excõicationis aſtrinxit. que tandẽ adulteriũ abiurãs abſolutione recepta/coram epõ memorato predictũ virum ſibi reſtitui poſtulauit. at ille obijciens ei adulteriũ: et q̃ ab ipſo non expulſa ſꝫ ſpontanea receſſiſſet reſtitutionem ſui ppoſuit minime faciendã: qd̃ mulier inficiãs replicauit in ipſm q̃ fuerat fornicatus. ⁊ infra. ¶ Quocirca mandamus quatenus (niſi tibi conſtiterit vel per euidẽtiã rei vel ꝑ ↄfeſſionẽ legitimã mulieris: q̃ adulterata ſponte fuiſſet: adulteriſ etiã qd̃ vir dicit ↄmiſiſſe ꝓbatione ceſſante) ipm recipe cõpellas eandẽ. Quod ſi predicto mõ de mulieris fornicatione cõſtiterit (niſi teſtes ꝑ quos viri adulteriũ eſt pbatũ fuerint reprobati: cũ in vtroq; leſus ↄſiſtat. et paria delicta mutua cõpenſatiõe tollant̃) nichilominꝰ eũ cogas vt eã recipiat ⁊ maritali affectiõe pertractet alioquin mulieri ſilẽtiũ ĩponere nõ poſtponas. Idẽ epõ ambianeñ. ¶ Nõ debet ſeparari matrimoniũ q̃ ad thoꝝ pꝑter adulteriũ qñ ambo coniuges fuerũt adulterati. Capi. vij.

Tua fraternitas requiſiuit: vtrū aliquo denegante vxori ſue in adulterio deprehenſe debitum coniugale/ ſi poſtmodum ipſe cū alia ꝑpetret adulteriū manifeſte cogi debeat: vt eandē marita li affectione ꝯtractet. ⁊ infra ¶ Sup quo ta. re. ꝙ cum paria crimina cōpenſatione mutua deleant: vir hmōi fornicationis obtentu/ ſue vxoris nequit conſortium declinare.

¶ De raptoribus/ incendiarijs: ⁊ violatoribus eccleſiarum. ¶ Ex concilio meldēſi.

¶ Rapine fiunt ꝗs ꝓrum non ſui iudicio: ⁊ ab eo poterit puniri ꝓprio iudice ſuffraganti. Capitulum. j.

De illis autē qui de loco ad locum iter faciunt/ ⁊ ibi rapinas ⁊ depredatiōes peragūt ¶ Placuit vt ab illius loci ꝑlato excōicentur: nec ante ex parrochia illa exeant: q̄ȝ digne que ꝑpetrarūt emendēt quorū excōicatio ꝓprio eṗo ſignificāda eſt: ne eos recipiat anteq̄ȝ illuc redeant vbi rapinā fecerint: ⁊ omnia plene emendent. ¶ Eugenius. iij.

¶ Manifeſtus raptor vel eccleſie violator ſi reſtituit vel de reſtituendo cauet in vita vel in morte: ad penitentiam et ad ſepulturam admittitur ſi vero noluit cauere cū poſſit: et in morte non poteſt clericus eius ſepulture intereſſe nō debent: ⁊ clerici intereſſentes vel indulgentes penitentiam contra hanc diſpoſitionē deponūt ab officio ⁊ bn̄ficio. c. ij

Uper eo vero. et infra. ¶ Statuimus vt quicunq̄ȝ ex his que violēter ſurrexerint in rapinā: ſiue eccleſiarum violationes manifeſte fuerit deprehenſus: niſi prius ablata reſtituat ſi poterit: vel emendandi firmam et plenā ſecuritatem fecerit: penitentie bn̄ficium ei penitus denegeẗ. ¶ Si vero vſq̄ȝ ad obitum in cōtumacia ſua durauerit: ⁊ in extremis poſitus remedium penitentie humiliter poſtulauerit: ſi emēdationem vel emendandi ſecuritatem preſtiterit: ei penitentia ⁊ ſepultura eccleſiaſtica concedantur. ¶ Qui autē in ſanitate, obſtinata mente non penituerit vel emendauerit: et in morte ſecuritatē preſtare nequiuerit ſolēnitas penitentie parum ꝓdeſſe videẗ ſicut credimus. ſed de peccato contrito corde viaticū nō negetur: ita tamen vt nullus clericorū ſepulture illius interſit: nec eius elemoſinā preſumat accipere. ¶ ꝙ ſi q̄ preſbiterorū vel clericorū cōtra hoc in vita vel morte pnias dare: aut ſepulture intereſſe: vel eorū elemoſinas accipere attentauerint ſeu hmōi rapine participes inuēti fuerint: ordinis ſui damnū irrecuperabiliter patiātur: ⁊ eccleſiaſtico beneficio careant. ¶ Ex cō cilio lateraū.

¶ Excōicari debent qui capiunt vel ſpoliant fideles ex iuſta cauſa nauigātes. h. d. primo. Excōicari ſūt ſpoliantes naufragiū patientes niſi ablata reſtituant hoc ſecundo. Capitulum. iij.

Excōicationi ſubdantur qui romanos aut alios xp̄ianos ꝓ negociatione vel alijs honeſtis cauſis nauigio vectos: aut capere aut rebus ſuis ſpoliare preſumunt ¶ Illi etiā qui xp̄ianos naufragiū patientes (quibꝰ ſcd̄ȝ regulam fidei auxilio eſſe tenent) dānata cupiditate ſpoliant rebus ſuis: niſi ablata reddiderit excōicationi ſe nouerint ſubiacere. Alexan. iij. panormitaū. archiepo. ¶ Ex principis delegatiōe poſſunt prelati de raptu ⁊ alijs criminibus iudicare. penā tamen ſanguinis infligere non poſſunt. Capitulum. iiij.

In archiepatu tuo quādoq̄ȝ ſarraceni mulieres xp̄ianas ⁊ pueros rapiūt et eis abuti preſumūt: ⁊ quoſdam etiam interdum occidere non verentur. Cum autē exceſſus huiuſmodi rex ſicilie tibi ⁊ alijs eṗis commiſerit puniendos. ¶ Cōſul. r. t. r. ꝙ tales in iuriſdictiōe tua exiſtentes: pecuniaria poteris pena mulctare: ⁊ etiā flagellis afficere: ea moderatione adhibita ꝙ flagella in vindictam ſanguinis trāſire minime videātur. ¶ Si vero ita fuerit grauis exceſſꝰ: ꝙ mortem vel detrūcationē mēbrorū debeant ſuſtinere: vidictā reſerues regie ꝑtāti. Idē clarēmon. eṗo. ¶ Incēdiarius eccleſie in morte penitens ⁊ abſolutus: in cimiterio ſepelietur: et heredes compelluntur ad ſatiſfaciēdū iuxta facultates defuncti. h. d. C. v.

In litteris tuis continebatur ꝙ cū. M. multis fuiſſet criminibus irretitus: qui eccleſiarū incēdiū diabolo inſtigante cōmiſerat tandem in egritudine conſtitutꝰ accepta penitētia de cōmiſſis ꝑ manum capellani ſui fuit a ſententia anathematis abſolutus: ſed moriens eccleſiaſticam ſepulturā habere nequiuit. ¶ Quapropter: ſi ita res ſe habet: mandamus vt corpus eiuſdem ap. ceſſante facias in cimiterio ſepeliri. et heredes eius moneas ⁊ compellas vt his quibꝰ ille per incendium vel alio modo damna cōtra iuſticiam irrogauit

rat ſupta facultates ſuas cō
digne ſatiſfaciant: vt ſic a pec
cato valeat liberari. Ex Alex.
iij. burgien. epō. ¶ Raptus
non dr̄ vbi volens ꝑ mr̄imo=
nio adducitur: raptor tamen
cum rapta matrimonium con=
trahere poteſt. et poſt conſum
mationē matrimonij alter ſi=
ne conſenſu alterius religio
nē ingredi non poteſt. h. d. cū
capi. ſequenti. Capitulū. vi.

Q Vm cauſa que inter. R.
militē et vxorem eiꝰ ver=
titur. et infra. Reſpondemꝰ
q̄ cum ibi raptus dicatur ad
mitti vbi nil ante de nuptiis
agitur: iſte raptor dici non de
bet / cum habuerit mulieris
aſſenſum: et prius eam deſpō
ſauerit q̄ȝ cognouerit: lȝ pa=
rentes reclamarent a quibꝰ
eam dicitur rapuiſſe. ¶ Pre=
terea cum poſt matrimoniū
carnis cōmixtione ꝑfectum
(teſte apoſtolo) vxor ſui cor
poris poteſtatē non habeat
ſed maritus et econuerſo: ſi
preceſſiſſe matrimoniū vel ex
ꝓbationibꝰ viri vel mulieris
cōfeſſiōe claruerit: poſt mr̄i
moniū ſine aſſenſu viri nō po
tuit ipſa monaſteriū ingredi /
aut aliter cōtinentiā ꝓfiteri.
¶ Non ergo ꝑ eo q̄ poſt mr̄i
moniū ꝯſummatū rapta puelȝ
in monaſterio fuerit: viri po
terit cōſortiū declinare: mari
mō ſi ꝓbari nequeat virū (vt
mulier ꝓfiteretur ꝯtinentiā)
aſſenſiſſe. Innocē. iij. epō ſa=
ron. ¶ Rapta pōt matrimoniū
cōtrahere cum raptore / vbi
datur libera facultas in ꝯtra
hendo. Capitulum. vij.

A Ccedēs ad apo. ſe. et in
fra. ¶ Rapta puella
legitime contrahet cum ra=
ptore: ſi prior diſſēſioꝰ trāſeat
poſtmodū in conſenſum et qđ
ante diſplicuit tādē incipiat
cōplacere: dūmodo ad cōtra
hendū legitime ſint perſone

¶ De furtis. ¶ Sicut eſt et
non ſumatur. Capitulum. j.

[illegible]

Q Ui furatur ho=
minem et vendi
derit: conuictus
morte moriatur
Ex ꝯcilio tri=
buri. ¶ Furibus et latroni
bus in peccato obeuntibꝰ ſa=
cramenta eccleſiaſtica dene=
ganda ſunt. ſecus ſi in morte
eos penituit. Capitulum. ij.

F Ures et latrones ſi in
furando et depredando
occiduntur / viſuȝ eſt pro eis
nō eſſe orandū. Sed ſi cōpre
henſi aut vulnerati preſbite
ro vel diacono ꝯfeſſi fuerint
cōionem eis non negamus.
Ex penitentiali theodori.
¶ Conuictus furtum ex ne=
ceſſitate non multum vrgente
peccat: ſed nō grauiter. vnde
imponēda ē leuis pn̄a. h. d.
ſcdm cōem intellectū. Ca. iij.

S I quis propter neceſſi
tatē famis aut nuditā
tis furatꝰ fuerit cibaria / ve=
ſtē vel pecus: peniteat hebdo
madas tres: et ſi reddiderit:
nō cogatur ieiunare. Hiero.
ſuper parab. ¶ Nō indicans
fures propter metum qđ ab eo
conſequitur reus peccati eſt.
Capitulum quartum.

Q Ui cum fure partitur:
occidit animam ſuam
non fur ſolum: ſed ille reus te
netur qui furti conſcius que
rente poſſeſſore non indicat.
Alexan. iij. cremonenſi epō.
¶ Fur occultus poteſt poſt
reſtitutionem et penitentiam
ad ſacros ordines promoueri.
Capitulum quintum.

E X litteris tuis innotuit
q̄. B. calicē quēdā in ec
cleſia minus caute dimiſſum
rapiens longo tempore deti
nere preſumpſit. et inf. Mā
damus quatenus ſi ſpōte cō
feſſus fuerit: et exinde eccle
ſie cuius calix fuerat ſatiſfe
cerit: nec eſt ſuper hoc nota
vel infamia manifeſta reſper=
ſus: poſt peractam penitentiaȝ
aut ꝯgruā ptē pnīe (dūmodo
alꝰ idoneum ipm̄ eſſe cogno
ſcas) ad ſacros ordines non
dubites promouere. ¶ De vſu
ris. Alex. iij. i cōcilio turon.
¶ Uſura eſt incrementū fru=
ctus rei pignorate. fallit i ca
ſu hic excepto. Capitulum. j.

P Lures clericoꝝ
et infra. Genera
lis cōcilij decre
uit auctoritas:
vt nullus conſti
tutus in clero vel hoc vł aliđ
genus vſure exercere preſu=
mat. Et ſi quis alicuius poſ=
ſeſſionē data pecūia ſub hac
ſpecie vel conditiōe in pignꝰ
acceperit. ſi ſortem ſuam (de
ductis expenſis) de fructibꝰ
iaȝ percepit: abſolute poſſeſ
ſionem reſtituat debitori. Si
autem aliquid minus habet
eo recepto poſſeſſio liberē ad
dn̄m reuertatur. ¶ Q̄ ſi poſt
huiuſmodi conſtitutum i cle
ro quiſq̄ȝ extiterit: qui dete=
ſtandis vſurarum lucris in=
ſiſtat. eccleſiaſtici officij peri
culum patiatur. ¶ Niſi for=
ta eccleſie beneficium fuerit
quod redimendum ei hoc mo
do de manu laici videatur.
Idem cantuarien. archiepō
et eius ſuffraga.
¶ Idem in effectu dicit cū
precedenti. c. ſed addit taci=
te idem eſſe in laicis. nam in
precedenti. c. tantum fuit fa=
cta mentio de clericis.
Capitulum ſecundum.

Q Uoniam nō ſolū viris
eccl'iaſticis: ſed etiā q̄
buſlibet aliis periculoſuȝ ē vſu
rarū lucris intēdere: auctori
tate pn̄tiū duximꝰ inſiſtēduȝ
vt eos q̄ de poſſeſſionibꝰ vel

arboribus quas tenere in pi
gnore noſcuntur/ſorte(dedu
ctis expenſis) receperūt: ad
eadē pignora reſtituenda:ſi=
ne vſurarū exactione eccleſia
ſtica diſtictione ꝯpellas. Idē
in cōcilio lateranē. ¶ Ma=
nifeſti vſurarij ad cōmunionē al
taris:ecclesiaſticā ſepulturā
z oblationē offerendā admit
ti non poſſunt. et clerici ꝯtra
hoc faciētes puniunt: vt hic
dicitur. Capitulum.iij.

QUia in omnib⁹ fere lo
cis ita crimē vſurarū
inualuit:vt multi(alijs nego
cijs pretermiſſis) quaſi lici=
te vſuras exerceant: z quali=
ter vtriuſqꝫ teſtamenti pagi
na cōdēnentur:nequaqꝫ attē
dant. ¶ Ideoqꝫ conſtituim⁹
ꝙ vſurarij manifeſti nec ad
cōmunionem admittant altaris:
nec xp̄ianā (ſi in hoc peccato
deceſſerint)accipiant ſepul=
turam: ſed nec oblatiōes eo
rum quiſqꝫ accipiat. ¶ Qui
autem acceperit: vel xp̄iane
tradiderit ſepulture:z q̄ acce
perit reddere compellatur:
z donec ad arbitriū ep̄i ſui ſa
tiſfaciat:ab officij ſui mane=
at executiōe ſuſpenſus. Idē
panormitano archiepiſcopo
¶ Poteſt intelligi dupliciter
Primo in mutuante: ſcd̄o i re
cipiente vſuras:z ſm primū
intellectū.h.d. Etiam ꝓ ope=
re pio nō licet vſuras recipe
re quando per receptionē da
tur cauſa vſure cōmittende
h.d. Uel ſic z clarius. Non li=
cet inducere quē ad exercen
dum vſuras etiā ꝓ pio ope=
re:z iſta lec. colligitur ex de
ciſ. Capitulum quartum.

SUper eo vero. z infra.
¶ Reſpondemus: ꝙ cū
vſurarum crimē vtriuſqꝫ te=
ſtamenti pagina deteſtetur:
ſuper hoc diſpenſationes ali
quam poſſe fieri nō videmus
Quia cum ſcriptura ſacra ꝓ
hibeat ꝓ alterius vita menti
ri:multomagis ꝓhibendus ē
quis ne etiam ꝓ redimenda
vita captiui vſurarū crimi=
ne inuoluatur. Idem ſalerni
tano archiep̄o. ¶ Uſurarij q̄
ſunt ſoluēdo cogūtur per pe
nas lateranē. cōcilij vſuras
reſtituere: etiam quas ante
conciliū receperūt:z facultati=
bus nō extantibus debent
poſſeſſiones empte ex pecu=
nia ſunebri vendi z debētib⁹
recipere ſatiſfieri. Capi.v.

CUm tu manifeſtos vſu
rarios iuxta decretum
noſtrū:qd̄ nuper in concilio
ꝓmulgatum eſt:cōmunione alta=
ris et eccleſiaſtica preceperis
ſepultura priuandos, donec
reddant qd̄ tam praue rece=
perant:quidam eorū (ad ex
cuſandas excuſationes i pec
catis)impudenter affirmant
illas dūtaxat vſuras reſtituē

das que ſunt poſt interdictū
noſtrum recepte. et infra.
¶ Super his.f.t.r.ꝙ ſiue an
te ſiue poſt interdictū noſtrū
vſuras extorſerint: cogendi
ſunt per penā quā ſtatuimus
in concilio eas his a quibus
extorſerunt vel eorum here=
dibus reſtituere:vel(his nō
ſuperſtitibus) pauperib⁹ ero=
gare: dummodo in facultati
bus habeant:vnde ipſis poſ
ſint eas reſtituere: cū iuxta
verbum beati auguſtini. Nō
remittatur pctm̄ niſi reſtitua
tur ablatum. Illi autem qui
non habent in facultatib⁹ vn̄
vſuras valeāt reſtituere non
debent vlla pena mulctari. cū
eos nota paupertas euiden
ter excuſet. Poſſeſſiones ve=
ro q̄ de vſuris cōparate ſunt
debent vendi et ipſarum pre
cia his a quib⁹ vſure ſunt ex
torte reſtitui vt ſic non ſo=
lum a pena:ſed etiā a pecca
to poſſint (qd̄ per vſurarum
extorſionem incurrerāt) libe
rari. Idē genuen. archiep̄o.
¶ Uendens rem plus q̄ vale
at quia ſolutionē differt pec
cat:niſi dubium ſit an tēpore
ſolutionis erit valor rei vari
atus:z venditor non erat ven
diturus tēpore quo vendidit
h.d. ſcd̄m communem intelle
ctum. Capitulum.vj.

IN ciuitate tua dicis ſe
pe contingere:ꝙ cū qui
dā piper ſeu cinamomū ſeu
alias merces cōparant q̄ tūc
vltra qnqꝫ libras non valent
z ꝓmittunt ſe illis a quibus
illas merces accipiunt/ ſex
libras ſtato termino ſolutu
ros. ¶ Licet aūt ꝯtract⁹ hu
iuſmodi ex tali forma non poſ
ſit cēſeri nomine vſurarū nichilo
minus tamē vēditores pctm̄
incurrunt,/ niſi dubiū ſit mer
ces illas plus minuſve ſolu=
tionis tēpore valituras. et iō
ciues tui ſaluti ſue bn̄ cōſu=
lerent:ſi a tali contractu ceſ=
ſarent. cū cogitationes homi
nū oīpotenti deo nequeāt oc
cultari. Idem. ¶ Uſurarius
monitus non deſiſtens: ſi cle
ric⁹ ē: ab officio z bn̄ficio ſuſpē
dit ſi laicus excōicatur. c. vij

PReterea parrochianis
tuis vſuras recipere in=
terdicas. q̄ ſi parere cōtēpſe
rint:ſi clerici ſint: eos ab offi
cio beneficioqꝫ ſuſpendas.
¶ Si laici vſqꝫ ad dignā ſa=
tiſfactionē ipſos vinculo ex=
cōicationis aſtringas. Idē
abbati et fratrib⁹ ſcti laurē.
¶ Fructus rei pignorate cō
putari debēt in ſortē. et exci
pit vnum caſum. Capitu.viij

COnqueſtus eſt nobis
C.clericus. et infra.
¶ Diſ.v.mandamus quaten⁹
ſi terram ipſam titulo pigno
ris detinetis:z d̄ fructib⁹ ei⁹
ſortē recepiſtis: predictā ter

pā clerico memorato reddatis. ¶ Niſi terra ipſa de feudo ſit monaſterij vſt. Idem epiſcopo placentino. ¶ Heres vſurarij filius vel extraneus vſuras extortas per defunctum reſtituere cōpellitur. Ca.ix.

Ua nos duxit. f. cōſulēdos qd ſit de vſurariorum filijs obſeruandum: q eis in crimine vſurarū defunctis ſuccedunt: aut de extraneis ad quos bōa vſurariorum aſſeris deuoluta? ¶ Tue igitur queſtioni lr̄is pñtib⁹ rñdemus q filij ad reſtituēdas vſuras eo ſunt diſtrictiōe cogendi qua parentes ſui ſi viuerent cogerentur. Idipſum et cōtra heredes extraneos credim⁹ exercēdū. Urba.iij.

¶ Mutuans ea mente vt vltra ſortem aliquid recipiat/ tenetur in foro aie ad illud reſtituendum: ſi ex hoc aliqd ꝯſecut⁹ ē. Idē in nō dāte pabolā iuramēti: niſi aliqd inde recipiat. Et idē i vēdēte rē plus q̄ valeat: q: differt ſolutiōem. [illegible]

Onſuluit nos (Ca.x. tua deuotio an ille in iudicio aiarum q̄ſi vſurari⁹ debeat iudicari: q nō alr̄ mutuo traditurus eo ꝓpoſito mutuam pecuniā credit: vt lꝫ oī cōuētiōe ceſſāte pl⁹ tñ ſorte recipiat? Et vtrū eodē reatu criminis inuoluatur: q (vt vulgo dr̄) non aliter pabolā iuramēti cōcedit donec (q̄uis ſine exactione) emolumentū aliqd inde pcipiat? Et an negociator pēa ꝯſimili debeat cōdēnari: qui merces ſuas longe maiori precio diſtrahit, ſi ad ſolutionem faciendā plixioris temporis dilatio prorogetur: q̄ ſi ei i continēti p̄ciū ꝑſoluat? ¶ Uerū qr qd in his caſibus tenēdum ſit ex euangelio luce manifeſte cognoſcitur: i quo dr̄. Date mutuū nichil inde ſperantes: hmōi homines pro intentiōe lucri quā hñt (cū oīs vſura et ſupabūdātia ꝓhibeatur i lege) iudicandi ſūt male agere. et ad ea que taliter ſūt accepta reſtituenda: in aiarum iudicio efficaciter inducendi. In no.iij. plat; in regno francie conſtitutis. ¶ Manifeſtus vſurarius appellans ad ſubterfugiendum reſtitutiōem audiendus nō eſt. Caplm. xj.

Uam pnicioſū: ꝛ infra ¶ Mādamus q̄te. manifeſtos vſurarios maxie q ſ vſuris publice renūciaſſe cōſtiterit) cū aliqs eos ꝯuenerit d̄ vſurꝫ nulli⁹ pmittat ap pellatōis ſubt̄fugio ſe tueri Idem narboneñ. archiepō.

¶ Per ſubtractionem cōionis xpianoꝝ ꝛ p pricipes ſeculares cogendi ſunt iudei ad vſuras reſtituendas. Capitulum duodecimum.

Oſt miſerabilem. ꝛ inf. ¶ Iudeos ad remittēdas chriſtianis vſuras p pricipes ꝛ poteſtates compelli precipimus ſeculares. ¶ Et donec eis remiſerint: ab vniuerſis chriſti fidelibus tam in mercimonijs q̄ꝫ i alijs per excommunicationis ſententiam eis iubemus cōmunionem omnimodam denegari. Idem mutineñ. epō. ¶ Non obſtante iuramento de non repetēdis vſur; p debitorē preſtito: pōt iudex ex officio ſuo vſurariū ad reſtituendas vſuras compellere. Capitu. xiij.

Uos dudum recepim⁹ queſtiones q quidam vſurarij eos quibus dant pecuniam ad vſuram preſtare faciunt iuramentum q vſuras nō repetent: et ſuper his quas ſoluerit nullā moueant q̄ſtionē. ¶ Nos igit̄ rñdem⁹ vt vſurarios ipſos mō. pre. p cē. ec. ap. re. cōpellas ante vſurarū ſolutionem ab earū exactione deſiſtere vel reſtituere ipſas poſtq̄ꝫ fuerint pſolute: ne de dolo ꝛ fraude ꝯtigat eos cōmodū reportare. Idē ¶ [illegible] vſurarij⁹ repe[illegible] pri⁹ reſtituat [illegible] Capitulum. xiiij.

Uia fruſtra legis auxiliū inuocat q committit in legē. ¶ Statuim⁹ vt ſi q̄s vſurari⁹ a nobis lr̄as impetrauerit ſuper reſtituēdis vſurꝫ vel fructibus computandis in ſortem, niſi prius ipſe reſtituerit vſuras q̄s ab alijs noſcitur recepiſſe/ auctoritate litterarū ipſarū nullatenus audiat. Idem altiſſiodoreñ. epō. ¶ Conuictus de vſuraria prauitate per famā ꝛ alia argumēta poteſt vt manifeſtus vſurari⁹ ꝛ tanq̄ manifeſt⁹ vſurarius ꝯpeſci ſcdm̄ diſpoſitionem late. concilij. Ca.xv.

Um in dioceſi tua ſint q̄ plurimi vſurarij de quib⁹ minime dubitatur q ſint vſurarij manifeſti cōtra quos propter timorem potētum qui tuētur eoſdem null⁹ accuſator apparet nec iſdem ſunt per ſententiā condēnati. ¶ F. t. t. r. q licꝫ ꝯtra eos nō appareat accuſator: ſi tñ alijs argumentis illos ꝯſtiterit eē vſurarios manifeſtos: in eos penā in latera. ꝯcilio cōtra vſurarios editā libere poteris exercere. Idē. ¶ Maritus recipiens pign⁹ p dote pmiſſa nō tenet̄ fruct⁹ in ſortē ꝯputare. h. d. et ē caſus ſingular̄ et alibi ñ pbat̄. C. xvi.

Aluberiter. ꝛ īfr. ¶ Sane generum ad fructus poſſeſſionum que ſibi a ſocero ſunt p numerata dote pignori obligate ꝯputādos in ſortē non credim⁹ compellandū ¶ Cū frequnter dotis fruct⁹

non sufficiāt ad onera matri
monii supportanda. Idem eþo
bonon. ¶ Repetens vsuras
non auditur nisi restituat ex
tortas p se vel p aliū a q̄b9
causā habeat. Capitulū .xvii.

Michael laicus suā no
bis q̄rimoniā destina
uit: q̄ .M. ꝛ quidā alii bonon.
ciues multa extorserūt ab eo
ꝛ a patre suo cuius heres ex
titit noīe vsurarum: et infra.
¶ Attentius p̄uisur9 ne au
ctoritate nr̄a in negocio p̄ce
das eodem nisi dictus ꝯq̄rēs
restituerit vl' adhuc restituat
si q̄s aliq̄ñ ipse vel pater ei9
extorsit vsuras. Idem in con
cilio ḡnali. ¶ Etiam iudei cō
pellendi sunt ad restituēdas
vsuras extortas a xp̄ianis: ꝛ
ad soluēdas decimas vl' obla
tiones de eorum possessioni
bus. Capitulum .xviii.

Quāto ap̄lic9 xp̄iana re
ligio ab exactione cō
pescitur vsurarū: tāto graui9
super his iudeorum p̄fidia i
solescit: ita q̄ breui t̄pe xp̄ia
norum exhauriūt facultates.
¶ Volentes igit' in hac p̄te
p̄spicere xp̄ianis ne a iude
is imaniter aggrauentur: sy
nodali decreto statuimus: vt
si decetero q̄cunq̄ p̄textu iu
dei a xp̄ianis graues immo
deratasve vsuras extorserit
xp̄ianorum eis participium
subtrahat: donec de immode
rato grauamine satisfecerit
cōpetenter. vñ xp̄iani (si op9
fuerit) p̄ cen. ec. ap. pos. cō
pellantur ab eorū ꝯmerciis
abstinere. ¶ Principibus āt
iniūgimus: vt pp̄ hec nō sint
xp̄ianis īfesti: s; potius a tan
to grauamine studeant cohi
bere iudeos. ¶ Hac eadem
pēa iudeos decernimus com
pellendos ad satisfaciendū
eccl'iis p̄ decimis et oblatio
nibus debitis q̄s a xp̄ianis d'
domib9 et possessionib9 aliis
percipere consueuerant ante
q̄ ad iudeos quocunq̄ titu
lo deuenissent vt sic ecclesie
cōseruentur indēnes. Greg.
ix. fratri .r. ¶ Vsurarius est q̄
a debitore recipit aliquid vl
tra sortē. etiam si suscipiat in
se periculum. h. d. primo. Non
est vsurarius emptor rei mi
nus iusto precio si tunc veri
similiter dubitetur an tempo
re solutionis plus vel minus
sit res valitura. h. d. secundo.
Propter dubiū excusatur is q̄
ex eo q̄ differt solutionē pre
cii vendit rem pl9 q̄ valeat si
non erat eam alias venditu
rus. h. d. tertio. Capitulū .xix.

Nauiganti vel eunti ad
nundinas certam mu
tuans pecunie q̄titatem eo
q̄ suscipit in se periculū rece
pturus aliquid vltra sortem
vsurari9 est censendus. ¶ Il
le quoq̄ qui dat .x. solidos vt
alio tempore totidē sibi gra
ni vini vel olei mēsure reddā
tur: que licet tūc plus valeāt
vtrū pl9 vel minus solutiōis
t̄pe fuerit valiture verisimiliter
dubitatur: non debet ex hoc
vsurarius reputari. ¶ Rati
one huius dubii etiā excusat'
qui pannos/granū/vinū/ ole
ū/vel alias merces vēdit: vt
ampli9 q̄ tunc valeant in cer
to termino recipiat pro eisdē
si tamē ea t̄pe contractus
non fuerat venditur9. ¶ De
crimine falsi. Augustinus
¶ Testis falsidicus tribus te
dit: deum iudicē ꝛ partem; nec
falsus est non solū qui mēda
cium dicit sed etiā q̄ veritatē
occultat. Capitulum primum

Falsidic9 testis
tribus p̄sonis ē
obnoxi9: p̄imū
deo cuius p̄sen
tiā contēnit: in
de iudici quē mentiendo fal
lit: postremo innocēti quē fal
so testimonio ledit. ¶ Vter
q̄ reus est ꝛ q̄ veritatem oc
cultat: et qui mendaciū dicit:
q̄ ꝛ ille prodesse nō vult ꝛ iste
nocere desiderat. Lucius .iii.
vigorien. eþo. ¶ Sñia lata p̄
falsas lr̄as nr̄as nō ē executiōi mā
dari. Capitulum secundum.

Super eo q̄ sñiā auctori
tate lr̄arū nr̄arū latā no
luisti executiōi mādare. t. p̄u
dētiā ꝯmendam9. ¶ Mandā
tes vt quotiens aliq̄ scripta
sub nomine nostro destinata
redarguenda videris falsita
tis: nullam eis adhibeas fi
dem ꝛ q̄d per ipsas mandatū
fuerit non obserues sed eū q̄
p̄sentauerit retineri facias
diligenter. Urbanus terti9.
¶ Clericus falsans sigillum
p̄incipis deponatur. Et res ei
caracter imprimitur ꝛ in exi
lium mittitur. Capitulum .iii.

Ad audientiam nostrā
te significante perue
nit q̄ cū quosdam clericos q̄
falsauerunt sigillū regis frā
corū carcerali custodie man
cipaueris. ꝛ infra ¶ F. t. t. r.
vt eis nec membrū auferri:
nec penam infligi facias cor
poralē per quā periculū mor
tis possint incurrere s; eis a
suis ordinibus degradatis
in signū maleficii caracterē
aliquem imprimi facias: quo
inter alios cognoscantur: ꝛ p̄
uinciam ipsam eos abiurare
compellēs abire permittas.
Inno. iii. ¶ Testes in curia
lr̄as ap̄licas non recipiūt ni
si de manibus pape vel offi
cialium ab ipso deputatorum
persone tamen solemnes per
nūcios recipere possunt de
manibus tamē fideliorum. Con
trafaciēs si laic9 ē excōicatio
ni subiacet si clericus offo ꝛ bñ
ficio spoliat'. h. d. et q̄ ad F. ad
fideliores. Capitulū quartus

Dura ſepe mandata. et ī fra. ¶ Statuim⁹ ⁊ ſub excōicatiōis pena ⁊ ſuſpēſionis ordinis ⁊ bñficij diſtrictiꝰ inhibemus: ne q̄s apō ſe. ap. lr̃as nr̃as / niſi a nobis vel de manibus illoꝝ recipiat q̄ de mādato nr̄o ad illō ſunt officii deputati. Si ꝟo perſona tante auctoritatis extiterit vt ipſam deceat ꝑ nunciū lr̃az noſtras recipe: nūciū ad cācellariā nr̃am vel ad noſſꝑos mittat idoneum: ꝑ quez lr̃as ap. iuxta formā ꝑſcriptā recipiat. Si q̄s autē ī hac ꝑte mādati nr̃i trāſgreſſor extiterit: ſi laicus fuerit excōicatiōi ſubiaceat: ſi clericus officij ⁊ bñficij ſuſpēſiōe dānetur. ⁊ infra.

¶ Per excommunicationis penam prouidetur contra [illegible] [illegible] nec deſtruentes lit- teras falſas infra .xx. dies ⁊ ab- ſolutio pape reſeruatur ⁊ cō- tra factum nō tenet. h. d. Ab.

¶ Adijcientes ſtatuimus vt gñalē excōicatiōis ſniam ꝑmulgetꝫ: quā ꝑ ſingulas parrochias faciatis frequentiꝰ īnouari q̄ ſi quis falſas lr̃as ſe hr̃e cognoſcit: infra .xx. dies litteras illas aut deſtruat aut reſignet / ſi penam excōicatōis voluerit euadere: quā (niſi forſan in mortis articulo) ſine ſpeciali mandato noſtro: a quoq̄ꝫ nolumus relaxari: nec etiā (ſi ꝑſumpta fuerit contra hoc) abſolutio quicq̄ꝫ habeat firmitatꝫ. Idē archiep̄o ⁊ canonicis mediolanē.

¶ Ponit nouē modos falſan- di litteras papales. Cap. v.

Licet ad regimē: et infra. Ut aūt varietates falſitatis circa nr̃as litteras depꝛehēdere valeatꝫ: eas vobis pn̄tibꝰ litteris duximus exprimēdas. ¶ Pꝛia ſpēs falſitatis hec ē vt falſa bulla falſis litterꝫ apponat. ¶ Scda vt filū de vera bulla extrahatur ex toto: et ꝑ aliud filūm immiſſum falſis litteris inferat. ¶ Tertia vt filū ab ea parte in qua charta plicatur inciſū cum vera bulla falſis litteris immittatur ſub eadē plicatura cū filo ſilis canapis reſtauratū. ¶ Quarta cū a ſuperiori parte bulle altera ꝑs fili ſub plūbo reſcinditur ⁊ ꝑ idem filū lr̄is falſis īſerta reducit infra plūbū. ¶ Quinta cū lr̄is bullatꝫ ⁊ redditꝫ ī eis aliq̄d ꝑ raſurā tenuē imutat. ¶ Sexta cū ſcriptura lr̃arumꝫ q̄bꝰ fuerat appoſita ꝟa bulla cuꝫ aq̄ vel vino / vniuerſaliter abolita ſeu deleta eadē charta cū calce ⁊ alijs iuxta ꝯſuetum artificiū dealbata deno- uo reſcribit. ¶ Septima cuꝫ charte cui fuerat appoſita vera bulla totaliter abolite vel abraſe alia ſubtiliſſima charta eiuſdem q̄titatis ſcripta cum tenaciſſimo glutino coniungitur. ¶ Nos etiā a crimine falſitatis non reputamus immunes: q̄ contra ꝯſtitutionē nr̄am ſciēter lr̃as nō d̄ noſtra vel bullatoris nr̃i manu recipiūt. ¶ Illos q̄qꝫ q̄ accedētes ad bullam falſas lr̃as caute ꝑſciūt / vt de ꝟa bulla cū alijs ſigillētur. Sꝫ he due ſpecies falſitatis nō pn̄t facile cōꝑehendi: niſi vel in modo dictaminis vel in forā ſcripture: vel q̄litate charte falſitas cognoſcatur. ¶ In ceteris aūt diligēs indagator falſitatē poterit īueni: vel ī adiūctione filoꝝ vel in collatione bulle: vel motione vel obtuſiōe: ꝑſertim ſi bulla nō ſit eq̄lis ſꝫ alicubi magis tumida ⁊ alibi magis deꝑſſa. Idē attinacen. ep̄o.

¶ [illegible] litte- re papales in quibus [illegible] [illegible] vel [illegible] vel vni [illegible] in plurali. Capi. vi.

Quā graui pene ſubiaceat. ⁊ infra. ¶ Nos vero litteras q̄ tibi ſub nr̄o nomine pn̄tate fuerūt diligentius inſpicētes: in eis tam in cōtinētia q̄ ī dictamīe depꝛhēdimus falſitatē: ac ī hoc fuimꝰ admirati: q͛ tu tales litteras a nobis credideras emanaſſe. ¶ Cū ſcire debeas apo. ſe. cōſuetudinē in ſuis lr̄is hanc tenere vt patriarchas: archiep̄os: ep̄os / fr̃es. ceteros autem reges pꝛīcipes vel alios cuiuſcūq̄ꝫ ordinis filios ī noſtris lr̄is appellemꝰ. Et cum vni tantū ꝑſone nr̃e lr̃e dirigūtur nunq̄ꝫ ei loq̄mur ī plurali: vt vos ſiue vr̃ ⁊ his ſimilia in ipſis lr̄is apponamꝰ. In falſis autem litteris tibi pn̄tatis in ſalutatiōe dilecto ī xp̄o filio vocabaris cum in litterꝫ quas aliquādo tibi tranſmiſimus te videre poteris a nobis fratrē venerabilē appellatum. ¶ Pꝛopter q̄d ſic lr̃as ap. ſtudeas īueni: tā in bulla filo / ⁊ charta: q̄ꝫ ī ſtilo q͛ ꝟas ꝑ falſis vel falſas ꝑ veris lr̄as mō aliquo nō admittas. Idē

¶ [illegible] [illegible] [illegible]

Ad falſarioꝝ ꝯfundendā maliciā. et ī. ¶ De cōī fratrū nr̄oꝝ conſilio duximus ſtatuendū: vt q̄ lr̃as noſtras vel voluerit: eas pꝛīo diligēter examinēt: q͛ ſi falſis lr̄is ſe vſos dixerint ignoranter: eoꝝ ſera pn̄a euitare nequibit penas inferius ānotatas. Nos eīm omēs falſarios lr̃aꝝ nr̃aꝝ q̄ ꝑ ſe vel alios vi

tium falſitatis exercent: cũ
fautoꝛibus ⁊ defenſoꝛibꝰ ſuis
anathematis vinculo decerni
mus inodatos: ſtatuẽtes vt
clerici q̃ falſarij fuerit dephẽ
ſi oĩbus officijs ⁊ beneficijs
eccleſiaſticis ꝑpetuo ſint pri
uati ita q̄ q̃ per ſe falſitatis
viciũ exercuerint: poſtq̃ꝫ ꝑ
eccleſiaſticum iudicem fue=
rint degradati: ſeculari pote
ſtati tradantur ſcḋꝫ cõſtituti
ones legitĩas puniẽdi: ꝑ quã
⁊ laici q̃ fuerit de falſitate cõ
uicti legitĩe puniãt. ¶ Qui
vero ſub nomine noſtro lr̃is
falſis vtuntur: ſi clerici fue=
rint: officijs ⁊ beneficijs ec=
cleſiaſticis ſpoliẽtur. ſi laici
tandiu maneãt excõicationi
ſubiecti donec ſatiſfaciãt cõ
petẽter: ita tñ vt in iſtis et in
illis malicia grauiꝰ q̃ꝫ negli=
gentia puniat̃: qḋ et de his q̃
falſas lr̃as impetrãt ſtatui=
mus obſeruandum. Idem.
¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Capitulum. viij.

A Ccedẽs. ⁊ infra. ¶ Fra
ternitati. t. mandamus
q̃te. ſi lr̃e aplĩce in quibꝰ fal=
ſitas fuerit deprehenſa de ſi
plici ruſticia formam habeãt
(cũ ꝓſumi non debeat q̄ pro
talibus lr̃is q̃ pñt facile obti
neri fraudẽ q̃s cõmiſerit falſi
tatis) nec lr̃is vſus eſt poſt=
q̃ꝫ eas falſas eſſe cognouit:
tu ei officiũ beneficiumq̃ꝫ reſti
tuens / ipꝫ ſup̃ hoc vlterius
non moleſtes. Idẽ. ¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[E]x conſciẽtia. ⁊ in. ¶ Ve
rum litteras ipſas que
redargute fuerant falſitatis
dil: gentius intuentes: nullũ
in eis falſitatis ſignum vel ſu
ſpitionis inuenimꝰ: niſi pauca
rum litteraꝝ raſuras: q̃ neq̃
q̃ꝫ ſapientis animũ in dubita
tionem vertere debuerũt. vn
de ſi vobis cõſtiterit p̃dictũ
R. obligaſſe ſe ſub periculo
cauſe: q̄ litteras illas falſas
eſſe probaret (cũ quilibet ad
renunciandũ iuri ſuo liberã
habeat facultatẽ) ipi. R. ſup̃
dicta ecclia ſilẽtiũ iponatis.
¶ De ſortilegijs.
[E]x pnĩali theodori. ¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
pena imponitur. Capitulũ. j.

[S]i tabulis vel cõ
dicibus ſ̃ralijs
forte furta non
ſunt requiren=
da: nec diuinati
ones aliquas in aliquibus re
bus quis obſeruare preſu=
mat. Qui autem cõtrafece=
rit: quadraginta dies penite
at. [A]lexander tertius gran

denſi patriarche.
¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Capitulum ſecundũ.

[E]x tuarum tenoꝛe litte=
rarum accepimus q̄ U.
preſbiter cum quodam infa=
mi ad priuatum locum acceſ
ſit: non ea intentione vt voca
ret demonium ſed vt inſpe=
ctione aſtrolabij furtũ cuiuſ
dam eccleſie poſſet recupe=
rari. Uerũ licet hoc ex bo
no zelo ⁊ ſimplicitate ſe feciſ
ſe pꝛoponat: id tamen grauiſ
ſimum fuit ⁊ non modicã in
de maculam peccati contra=
xit. ⁊ infra. Mandamus qua
tenus talem ei pꝛo expiatiõe
illius delicti penitentiam im
ponas: q̄ per annum ⁊ ampli
us ſi tibi viſum fuerit eũ ab
altaris miniſterio precipias
abſtinere: ⁊ ex tunc liberũ ſit
ei exercere officiũ ſacerdotis
[H]onorius. iij. capitulo luceñ.
¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Capitulũ. ij.

[E]Cclia vr̃a epõ deſtitu=
ta vos cõuenientes inunũ
vt de futuri tractaretis electio
ne põtificis vnũ elegiſtis ex vo
bis ꝑ ſoꝛtẽ: q̃ tres auctoꝛita
te vr̃a elegit ꝑ q̃s vice omni
um lucañ. pꝛouideret̃ ecclie
de paſtoꝛe. quoꝝ duo tertiũ
magiſtrum. R. ſ. elegerũt: qḋ
expꝛeſſe licebat eiſdẽ ſcḋm tra
ditam a vobis oĩbus poteſta
tem. ¶ Pꝛocuratoꝛibus igit̃
veſtris ſup̃ his in nr̃a pñtia
cõſtitutis: nos tali examĩato
ꝓceſſu: licet nota ñ careat ĩn
immo multa reprehẽſiõe ſit
dignũ: q̄ ſoꝛs in talibus inter
uenit. ⁊ infra. ¶ Electionẽ ce
lebꝛatam de ipſo ad gratiã
cõfirmatiõis admittimꝰ: ſoꝛ
tis vſum in electionibus per
petua pꝛohibitõe damnẽtes
¶ [illegible]
[G]regoꝛius vniuerſis epiſco
pis de coꝛin.
¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Capitulũ pꝛimum.

[S]Cripta f. v. re
legẽtes agno
uimus: q̄ hi q̃
contra Hadri
anum epiſco=
pum aliqua di
xerãt modo cũ eodẽ in amici
tiam cõuenirent. ⁊ infra.
¶ Qui vero nunciati facino
ris qualitas nos vehemen=
ter impellit vt ea que audiui
mus diſſimulare nullatenus
debeamus preſertim cum ac

cuſatores/ et accuſatus inter ſe fecisse gratiam indicauerit: hoc neceſſe eſt ſubtilius perſcrutari ne forte nõ ex charitate ſed ex premio eorũ ſit concordia cõparata. Jdem.

¶ [illegible]

Rimina ſemel audita Gregorius indiſcuſſa nullo modo preteribat: etiam ſi accuſatus cũ accuſatore in gratiam rediſſet. Alex. tertius wormacien. epõ. ¶ [illegible] Capitulum [illegible]

Adinimus uſqz adeo clericorum maliciã excreuiſſe: interdum inter ſe colluſione facta ſup beneficijs que poſſident ſe ſuſtinent ab alijs moleſtari ⁊ poſtea ut q̃ſtioni cedatur ⁊ iidẽ clerici q̃ bñficia quiete poſſideãt q̃ſi nomĩe tranſactionis ſoluũt alijs de ipſis beneficijs ãnuã penſionem: ut poſt mortẽ eorum in beneficijs illis ſuper quibus eſt colluſio facta: ius ſibi valeant vendicare. ¶ Unde tibi mãdamus q̃tenus ſi q̃s clericos tue iuriſdictiõis per colluſiões hmõi fraudẽ legitime tibi cõſtiterit cõmiſiſſe eos bñficijs ſup quibus colluſũ fuerit ſi differas ppetuo ſpoliare qz ſatis eẽt idignũ ſi fraus ⁊ dolus q̃ in piudiciũ tuſ turũ ⁊ aliorũ nitũtur cõmittẽ: ſ eorum nõ redundarẽt incõmodum ⁊ iacturã. Jnnoce. iij. barẽ. archie. ⁊ frĩ ioſep mõachoſ. ¶ [illegible]

Inquantum clamor q̃ aſcẽdit cõtra archerõtinũ archiepm inualeſcit: q̃ diſſimulare ipſũ ulteri⁹ ſine ſcandalo non valemus nec ſine periculo tolerare: et infra. Licet autem ſe. apo. frequentibus clamoribus excitata: inquiſitionẽ quorundã exceſſuũ ſuorum duxerit committendam propter tergiuerſatiões tñ ipſius ut dicitur eodẽ cũ inquiſitoribus ⁊ examinatorib⁹ colludente: necnon corruptis teſtibus ⁊ inquiſitoribus ac examinatorib⁹ ſupradictis nõ ſolum p̃dicti exceſſus remanſerũt hactenus incorrecti: verũ etiã peiora prioribus cõmittere nõ expauit. ⁊ inf. ¶ Diſ. v. man. q̃te. ſi de hmõi colluſione ac corruptiõe cõſtiterit ex integro ſup p̃miſſis ⁊ alijs aliqñ ſuper nouis dũtaxat ingratis que videritis inquirẽda. ¶ [illegible] Gregorius nonus.

¶ [illegible]

Capitulum primum.

Delicti gradũ etſi culpã peccatum nolunt attribuere requirendã/ niſi ab annis. xiiij. cum pubeſcere ceperint. ¶ Quod merito crederem⁹ ſi nulla eſſent peccata/ niſi q̃ membris genitalibus admittuntur. Quis vero audeat affirmare furta: mendacia: et periuria nõ eſſe peccata? Ac his plena eſt puerilis etas: q̃uis in eis nõ ita ut in maioribus punienda videantur. Alexander tertius hermonenſi epiſcopo.

¶ Puer non debet ita ſeuere puniri ſicut maior: nec pater ex delicto filij impuberis tenetur.

Capitulum ſecundum.

Referente nobis. H. intelleximus q̃ cum. R. filius eius decennis cum alijs pueris ſagittaret: quidã nepos eiuſdem. H. ſagitta percuſſus interijt: quod idem filius eius cum inter alios luderet fortuito caſu dicitur peregiſſe: propter quod abbas ſancti remigij a prefato. H. ſecundum conſuetudinem illius terre. c. ſolidos inſtantius requirebat. et infra.

¶ Unde quoniã in pueris relinqui ſolet multum quod in alijs prouectioris etatis humane leges dicunt ſeuerius corrigẽdũ: mandam⁹ q̃ten⁹ ſi cõſtiterit filiũ p̃dicti. H. intra xiiij. etatis ſue annum eundẽ exceſſum commiſiſſe. memoratum abbatem moneas ⁊ cõpellas ut ab eodẽ. H. p̃dictos c. ſolidos propter illam conſuetudinem non exigat: nec ab ipſo pro temporali pena requirat. ¶ De clerico venatore. Ex cõcilio aurelianen.

¶ Clerico prohibetur venatio, et cõtrafacienti pena imponitur. h. d. cum ſequenti.

Capitulum primum.

Epiſcopum preſbiterum/ aut diaconum: canes aut accipitres aut huiuſmodi ad venandum habere non licet. ¶ Q̃d ſi quis talium perſonarum in hac voluptate ſepius detentus fuerit: ſi epiſcopus eſt/ tribus menſibus a communione/ ſi preſbiter duob⁹/ ſi diaconus ab omni officio ſuſpendatur. Ex eodem.

¶ Summarium eſt ſupra in proximo. Capitulum ſecundũ.

Omnibus ſeruis dei venationes et ſiluaticas fatigationes cum canibus: ⁊ accipitres aut falcones habere interdicimus.

¶ De clerico percuſſore.

Ex concilio agatenſi.

¶ [illegible]

Si quis in aliq̃ gradu ſacro p̃cuſſor extiterit corripiatur a crie ⁊ ſi nõ emẽdaue

rit: deponatur. [illegible] rego. carden. eſpo. ¶ [illegible]

Preterea qm̄ mulierem ꝓpter delictum ſuū cōtra ordinē ſacerdotij cedi crudeliter fuſtibus deputaſti. Quā licet exinde (cū poſt octo menſes deceſſerit) minime arbitramur fuiſſe defunctam. Tamen quia ad ordinem tuum noluiſti habere reſpectum: duob⁹ te menſibus ab adminiſtratione miſſarū ſtatuimus abſtinere. [illegible] lex. iij. lucen. epiſcopo. ¶ [illegible]

Preſentium lator in quodaꝫ conflictu aſſerit ſe fuiſſe pro parte tñ illorū qui violentiā repellebant: in quo lapides ipſe ꝓiecit ſed aliquē nō percuſſit. Quē nos (qꝛ per alios illic aliqui dicūtur occiſi) a celebratione miſſaꝝ per biennium precipimus abſtinere. Mandamus itaqꝫ vt ſi alia nō impedierint (decurſo hmōi tēporis ſpacio) ad ſuā officij executionem eū admittas. [illegible] cle. iij. ¶ [illegible]

[illegible]

Continentia ſtarū. ⁊ ſtr. Cum. P. accolitus cum quibuſdā ad reſiſtendū ꝑdonib⁹ arma ſumpſiſſent: in conflictu illo tres fuerūt ab aliis vulnerati ad mortē: ita tñ ꝙ illa homicidia neqꝫ facto eius neqꝫ cōſilio ꝑpetrata fuerūt: ⁊ infra. Conſul. t. t. r. ꝙ cum predictū accolitū ad frugem melioris vite trāſiuiſſe dicatꝭ poterit ipſe ad ſubdiaconatꝰ ordinem ꝓmoueri: ⁊ altaris miſteriū exercere. ¶ [illegible] lemēs. iij. ¶ [illegible]

Innotuit nobis: et iſtra. Quia nobis ꝑ litteras retuliſti: ꝙ cum. J. clericus multis coraꝫ aſtantibus verba quedaꝫ in depreſſionē officij et beneficij noſtri protulit. Ipſum a temeritate ſua compeſcas. Ut pena illius aliis terrorem incutiat: ne decetero contra ro. eccle. in talia verba prorūpāt. [illegible] rego. x. ¶ [illegible]

Statuimus: vt ſi quis contra deum vel aliquem ſanctorum ſuorū ⁊ maxime beatam virginem: linguā in blaſphemiaꝫ publice relaxare p̄ſumpſerit: per epm̄ ſuū pene ſubdatur inferius annotate videlicet ꝙ in ſeptē diebus dominicis pre foribus eccleſie in manifeſto (dū aguntur miſſarū ſolēnia) blaſphem⁹ exiſtens: ⁊ vltimo illorum die dūico pallium ⁊ calceamenta non habeat: ligatus corrigia circa colluꝫ: ſeptēqꝫ precedētib⁹ ſex feriis in pane ⁊ aqua ieiunet: eccleſiaꝫ nullatenus ingreſſurus. Quolibet ēqꝫ predictorū dierum tres ſi poterit: alioquin duos reficiat pauperes ſiue vnuꝫ. Et ſi nec ad hoc eius ſuppetant facultates: id in penam aliā cōmutetur: cui etiam ſi renuerit recipere/ac peragere penitentiam ſupradictam: eccleſie interdicatur ingreſſus: et in obitu eccleſiaſtica careat ſepultura. ¶ Per temporalem preterea poteſtatē coactione (ſi neceſſe fuerit) epi dioce. adhibita cōtra cuꝫ: blaſphem⁹ ſi diues fuerit quadraginta ſolidorum: alioquin triginta ſiue viginti: ⁊ ſi ad id non ſufficiat: quinqꝫ ſolidoꝝ vſualis monete pena mulctetꝰ: nullaꝫ in hoc miām habiturꝰ: quod etiam inter alia communitatum ſtatuta ponatur.

¶ [illegible] ꝑ canone apoſtolorum. ¶ [illegible] Capi. [illegible]

Si quis epūs, p̄ſbiter vel diaconus depoſitus iuſte ꝑ certis criminibus auſus fuerit attrectare miniſterium ſibi dudum cōmiſſum: hic ab eccleſia abſcindatꝰ. [illegible] ꝑ concilio antiocen. ¶ [illegible]

Si quis pbr̄ aut alius clericus fuerit degradatus aut ab officio ꝑ certis criminibus ſuſpenſus ⁊ ipſe per cōtēptum ⁊ ſupbiā aliqd de miniſterio ſibi īterdicto agere p̄ſūpſerit: ⁊ poſtea ab epō ſuo correptus/in incepta preſumptione ꝑdurauerit: modis oībus excōicetur: ⁊ quicunqꝫ cū eo cōicauerit ſimiliter ſe ſciat eē excōicatū. Similiter de clericis laicis vel feminis excōicatis obſeruādum eſt. ꝙ ſi aliquis iſta oīa

contempſerit ⁊ epiſcopus mi nime emendare potuerit: re gis iudicio ad requiſitiones eccleſie exilio dānetur. Ale. iij. lōdoñ. epō. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] deponi. c. iij.

Clerici autē ſi qui a ſuis aut etiam de mādato ro. pon. ab alienis epīs interdicti vel excōicati ante abſolutionē diuina officia celebrauerint: niſi moniti ſine dilatione redierit perpetue depoſitiōis ſniam pro auſu tante temeritatis incurrāt. Idē toletano archiep̄. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] c. iiij.

Latores preſētiū nobis intimarūt ꝙ tam ipi q̄ȝ multi alij poſtq̄ȝ īterdicti vl' excōicati fuerint: diuina preſumperint officia celebrare. et infra. ¶ T. t. mandamus q̄tenus ſi. xl. ſolūmodo vl' paucio res in his deliquiſſe cōſtiterit omnes in ꝑpetuum ab officio ſacerdotali deponas. ¶ Si vero multitudinē magnam in hoc peccaſſe cognoueris: eos quos magis cauſam delicti eſſe conſtiterit ꝑpetua depoſitione cōdēnes: et alios qui non tātū deliquerint ab offō ad temp⁹ ſuſpendas: ⁊ omnibus penitētiā ſ; diſcretionem tibi a deo datā

iniungas. Innocentius ij. [illegible] herbipolen. capitulo. ¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitulum quintum.

Illud dominus in beato petro, ⁊ infra. ¶ Uenerabilis. f. n. quondam hildeſemeñ. epiſcop⁹ licētia nō ſolum non obtēta / ſed nec poſtulata (eccl'ia hildeſemē. relicta) hermiboleñ. eccleſiaȝ occupauit. ⁊ infra. ¶ Uñ de magdeburgēſi. epiſcopo dedimus in mandatis: vt cum factum ipſum non poſſet in partibus illis non eſſe notorium / niſi dictus epiſcopus infra. xx. dies ab hermipoleñ. eccleſie adminiſtratione ceſſaret euȝ excommunicatum publice nunciaret: quod ideȝ magdeburgenſis ſtuduit adimplere. et infra. ¶ Ipſe vero epiſcopus in noſtra poſtmoduȝ preſentia cōſtitutus: ⁊ ſi ſuum recognoſceret ⁊ ꝯfiteret excesſū ⁊ nō iudiciū ſed miaȝ poſtularet: hoc tū inf' alia in ſua excuſatiōe ꝑpoſuit: ꝙ cū dict⁹ magdeburgeñ nō eſſet ordinari⁹ iudex eius: nō crediderat ꝙ monitiōe ſi ꝑmiſſa auctoritate delegata: poſſ; ꝓcedē ꝯtra

ipm aut ſniam in euȝ aliquaȝ ꝓmulgare. Uñ cum nec añ tactū monitorias: nec poſt litteras ab eo aliquas accepiſſet peccare non crediderit ſi diuina officia quantūcūqȝ ſolēniter celebrauit: preſerti cuȝ ei nō niſi per famā de ſnia ꝯtra eū plata ꝯſtaret: et infra. ¶ Licet autem in hoc non videatur omnino culpabilis extitiſſe: quia tamen in dubijs via eſt eligēda tutior: et ſi delata in eum ſnia dubitaret: debuerat tamē potius abſtinere q̄ȝ ſacramenta eccl'iaſtica ꝯtractare. Illō aūt ꝙ ſub ſpe venie diuina ſibi fecit poſtq̄ȝ ſe a nob; excōiatū nouerat celebrari: ⁊ cōioni fideliuȝ īgeſſit ſe potius contra eum facere credimus q̄ȝ pro eo: cum ſub fiducia venie non debuerat deliquiſſe et excōicato nō vitare: multomagis q̄ȝ non vitari periculoſū exiſtat. non vitare ſiqdeȝ (cū in eo ſit) excōicatus ſine delicto nō poteſt: ſed cum ex alijs pendeat ſine ſuo delicto poterit nō vitari. et inf. ¶ Cū eo miſericordiam facientes penam quam canon minatur his qui poſt excommunicationem diuina preſumpſerint officia celebrare: vel ſe celebrationi ingeſſerint diuinorū ei non duximus infligendam. Idem biſuntineñ. archiepō. ¶ Excommunicatꝰ [illegible]

[illegible] a beneficio deponitur. c. vi.

Maternitati tue. ⁊ infra. ¶ Preſbiteros autem et alios clericos qui pro ſuis exceſſibus [illegible] nexibus anathematis canonice innodati, preſumpſerunt vel preſumunt officia celebrare diuina rationabiliter poteris omnibus beneficijs eccleſiaſticis ſpoliare. Idem decano ⁊ ꝑuorti cola. [illegible]

¶ Collatio beneficij excommunicatis facta non tenet. et ſcienter talibus conferens a beneficiorum collatione ſuſpenditur. [illegible]

Capitulum ſeptimum.

Poſtulaſtis per ſedem apo. edoceri. et infra. ¶ Con. v. r. ꝙ cum excommunicatis communicari non debeat et clericis excommunicationis vinculo innodatis eccleſiaſtica beneficia conferri non poſſunt nec illi valent ea retinere licite: niſi forſitan cū eis fuerit miſericorditer diſpenſatum: cum ea non fuerint canonice conſecuti. Illi vero qui ſcienter illa beneficia talibus contulerunt / tandiu debent a beneficiorum collatione ſuſpendi donec ſuper hoc veniam conſequi mereantur vt puniantur in hoc in quo delinquere preſumpſerint. ¶ Celebrans i loco interdicto vel [illegible] clericus ſcilicet [illegible]

[illegible] in arctis monaſteriis detrudi.

¶ Queſiuiſtis preterea qualiter puniri debeant clerici/ monachi vel moniales eccleſiarum cõuentualiũ q̃ poſt latam interdicti ſniam in locis ſuppoſitis iterdicto preſumpſerunt hactenus ⁊ adhuc nõ verentur diuina officia celebrare: q̃zuis ppt hoc ſint excõicatiõis vinculo innodati. ¶ Ad hoc breuiter reſpõdemus q̃ clerici q̃ talia pſũpſerunt ſunt eccl'iaſticis bñficiis ſpoliandi. Monachi vero vel moniales in artioribus monaſteriis ad agendã penitentiã detrudendi. ¶ Idẽ decano ⁊ ſubdiacono pictauen. ⁊ magiſtro. P. cano. petragoricen. ¶ [illegible] Capitulum. viii.

Propoſuit corã nobis magr. P. clericus epi tuſculanẽ. q. G. ſancte marie in porticu diaco. cardi. in partibus illis apo. ſe. legationis fũgente officio: quidã de lemouicino ei humiliter ſupplicarunt: vt eorũ eccl'ias q̃ debito fraudabatur clericorũ ſeruitio ordinaret: p ſe ac magro eodẽ preces ſpãliter porrigentes. Ipſe vero lemouicen. ciuitatẽ ingreſſus canonicos monuit vt illos reciperent in ſocios et in fratres: maxime cũ prebẽde. v. vel. iiii. ab vltima ipſius eccl'ie ordinatione vacaſſent: quibus poſt petitas et conceſſas deliberatiõis inducias: nõ curantibus reſpõdere de prebenda lemouicen. car. predictus eoſdem clericos inueſtiuit. ⁊ infra. Cum autẽ dictus magiſter ⁊ lemouicen. penitentiarius in noſtra fuiſſent pñtia cõſtituti: ⁊ acta iudicii inſpici fecerimus diligenter: p penitẽtiarii teſtes intelleximus q̃ lemouicen. eps pluribus annis anteq̃z idem magr inueſtitus fuerit clericos et burgen. caſtri lemouicen. et eundẽ. P. noïatim (quem eorum dicebant conſiliariũ ⁊ fautorem) vinculo excõicatiõis aſtrinxit. Per teſtes vero magiſtri P. probatur q̃ ⁊ ſi dictus eps in burgen. ⁊ eorũ fautores tam clericos q̃z laicos lemouicen. excõicatiõis ſententiã ptuliſſet: eos tamẽ p tres annos abſoluit anteq̃z dictus magr fuerit inueſtitus. ⁊ ifr. Et qr idem eps dicto magro cõicauit poſtea in eccl'ia ⁊ in mẽſa. ⁊ infra. ¶ Quia vero ſe predictum magrm inueſtiture ſue tpe a pfato epo extitiſſe excõicatum: dictus penitentiarius (ſicut obtulerat) nõ probauit: cum ex aduerſo de abſolutiõe ⁊ cõione dicti epi fuerit facta fides: qđ per dictum legatum de memorato magiſtro factum eſt: per diffinitiuam ſniam duximus approbandum. Grego. viii. canonicis pragenſibus. ¶ [illegible]

Aplice ſe. ⁊ infra. ¶ Verũ qr tpe ſuſpenſionis ignari celebraſtis diuia: vos reddit ignorantia pbabilis excuſatos. ¶ Ceterũ ſi forte ignorãtia craſſa ⁊ ſupina aut erronea fuerit: ppter qđ diſpenſationis gratia egeatis: eã vobis de benignitate apo. indulgemus. ¶ Idem. ¶ [illegible] Capitulum decimum.

Si celebrat minori excõicatione ligatus licz grauiter peccet: nullã tamen notam irregularitatis incurrit: nec eligere phibetur: vel ea que ratione iuriſdictionis ſibi cõpetunt exercere. ¶ Si tamen ſcienter talis electus fuerit eius electio eſt irritanda: p eo q̃ ad ſuſceptionẽ eorum eligitur a quorum perceptione a ſanctis patribus eſt priuatus. ¶ Peccat autẽ cõferendo eccl'iaſtica ſacramẽta: ſed ab eo collata virtute nõ carent effectu cum non videatur a collatiõe ſed participatione ſacramẽtorũ (que i. ſola conſiſtit pceptione) remotus. ¶ Dũmodo non in contẽptũ eccl'iaſtice diſcipline: videlicz contra prohibitione ſuperioris cõioni excõicatorum ptinaciter ſe ingeſſerit: ſi q̃ caſu eſt anathemate feriendus.

¶ De clerico nõ ordinato miniſtrante. Hormiſda papa. ¶ [illegible] ca. i.

Si quis baptizauerit aut aliquod diuinum officium exercuerit non ordinatus ppter temeritatem abiiciatur de eccl'ia: et nunq̃z ordinetur. Vrba. iii. legion. epiſcopo. ¶ Diaconus miſſam celebrãs [illegible] ca. ii.

Ex litteris. t. f. innotuit nobis q̃. I. diaconus cum nõ impoſuiſſes ei manũ/ miſſarum celebrationẽ vſurpare pſumpſit. ⁊ ifra. ¶ Cõ. t. r. q̃ ad ſacerdotis offm nõ poterit promoueri: a diaconatu quoq̃z biennio vel trienio p tua maneat pulſione ſuſpen

ſus. De beneficio aũt miſericorditer agatur cũ eo: ne ſuſtentatione priuatus/ ad ſeculi negocia reuertatur. Ut autẽ ſecurius poſſis hanc miã facere de agẽda pñia diligẽter circa eũ curam non deſinas exhibere: ꝛ ſalubrius aũt ſibi abſq; dubio prouidebit: ſi ad regularẽ vitã ſe duxerit trãſferendũ. ¶ De clerico p̃ ſaltũ promoto. Inno. iij. bonon. epõ.

¶ Qui ignoranter p̃ ſaltũ de ſubdiacono ad pbr̃atũ poſt penitentiam in diaconum ordinatur: et poſtea põt ſecum in ſacerdotio diſpenſari. Capitulum. j.

Tue lr̃e cõtinebãt q̃ (ſicut ex relatione quorũdã receperas) P. pbr̃ diaco. ordine pretermiſſo ſe fecit ad ſacerdotij ordinem promoueri. Ipſe tibi quoq; ſecreto cõfeſſus eſt ſe pro certo neſcire ſi res taliter ſe haberet. Sed ex quo boni viri hoc aſſerebãt inter quos fuerat cõuerſatus: credebat aſſertioni eorum: eo q̃ tpe quo ordines inferiores ſuſceperat infra annos diſcretiõis fuerat cõſtitutus. et infra. ¶ Mandamus q̃ate. cõdignã penitentiam pro huiuſmodi negligentia iniungas eidem: q̃ peracta (quia nõ intelligitur iteratum quod factum eẽ neſcitur) ipſum in diaconum ordinare procures: ꝛ ſic de miã eundem miniſtrare p̃mittas in ordine ſacerdotij. ¶ De eo qui ordinem furtiue ſuſcepit. Alex. iij. lincon. epiſcopo.

¶ [illegible] ordine ſi cõtra [illegible] lata erat excõicatio: ſine diſpẽſatione pape in his ſuſceptis miniſtrare vel ad ſuperiorem aſcendere non poteſt: ſed ſi excõicatio lata non erat: epiſcopus et abbas poterunt diſpenſare. h. d. cum duobus ſequẽtibus. Capitulum primum.

Veniens ad nos P. nobis expoſuit ſe furtiue ordinem diaco. ſuſcepiſſe. ¶ Unde. f. t. r. q̃ ſi non fuiſſe te vel ab aliquo archidiaconorum vel prelatorum tuorũ ſub anathematis interminatione prohibitus tu ipſe in p̃motione ipſius ad ſacerdotale officium condigna ſatiſfactione impoſita (niſi alia impediant) pro arbitrio tuo diſpenſes. ¶ Si vero interminatio anathematis ſup̃ hoc facta eſt: moneas eum vt in aliquo monaſterio ſeu canonicorum habitũ ſuſcipiat regularem: cui ex quo in habitu illo aliquãto tempore fuerit laudabiliter cõuerſatus: poteris miſericorditer p̃uidere. Alioquin nulla rõne p̃cedimus eũ ad ſacerdotalem ordinem p̃moueri. Cele. iij. ¶ Sũmatum eſt ſupra. c. proximo. Cũ

Cum ſit lator preſentium ſicut nobis ſua queſtione monſtrauit/ ad tuam (ordinationis cauſa) preſentiã acceſſiſſet/ iuxta p̃ſuetudinẽ patrie ſibi quattuor minores ordines contuliſti quibus nõ contentus ſubdiaconatũ temerario auſu recepit. ¶ Qui vero idem clericus in hoc facto multũ exceſſit. Man. q̃ate. cum in minoribus dũtaxat ordinibus celebrare permittas. Si vero domũ religiõis intrauerit/ ꝛ vitã ꝛ mores eius exegerit/ abbas (ſi voluerit) in alijs poterit ordinibus diſpenſare. Idem. ¶ Summatum eſt ſupra ca. j. Capi. iij.

Innotuit nobis q̃ G. clericus ꝛ alij duo de dioceſi tua ad G. quõdã ſegũt. epiſcopum vt ordines reciperent ab eo acceſſerunt. Cũq; ab eodem epiſcopo ſub excõmunicationis ſententia fuiſſet inhibitum/ ne quis ſe ad duos ordines ſuſcipiendos ingereret/ predicti clerici nichilominus ſubdiaconatus et diaconatus ordinem clandeſtine ſuſceperunt/ et infra. ¶ Conſul. t. t. r. q̃ ordinati in ſuſceptis ordinibus: de iuris rigore miniſtrare non debẽt. Ueruntamen ſi ad religionẽ aliquam voluerit ſe transferre: et peracta penitentia pro arbitrio tuo eis iniuncta ibidem laudabiliter fuerint cõuerſati: proceſſu temporis cũ eis poteris de noſtra licẽtia diſpenſare: vt poſtmodum ſuſceptorum ordinum executione letentur. ¶ De exceſſibus prelatorum et ſubditorum. Alexander tertius.

¶ Monet prelatos abſtinere a grauaminibus ſubditorum ꝛ aliqua enumerat. ꝛ generaliter penas imponit contrafacientibus. Capitulum. j.

Peruenit ad audientiã noſtram. et infra. Cum autem preſbiteros quaſi filios ꝛ fratres benigne ac fraterna debeatis charitate fouere. Manda. q̃ in eos tallias et exactiones indebitas exercere nullatenus p̃ſumatis: nec decetero irrationabiliter grauetis: vel inhoneſte tractetis eoſdem: aut ſine iudicio capli ſuſpẽdere: vel eorũ eccl'ias interdicto ſubijcere attẽtetis: neq; duas eccleſias quarũ vnã ſufficere videbitis p̃mittatis illos tenere nec aliquẽ excõicare ſine ordine iudiciario preſumatis. ¶ Sciturj p certo q̃ ſi hmõi rumores de vobis iterum ad aures nr̃as p̃uenerint: p tantis exceſſibus vos taliter puniemus q̃ timore pene vſq; ceteri a ſimilibus abſtinebũt. J. de cãtuarien. archiepõ. ¶ Nõ põt epũs ſine cã eccliam alteri ſub

ſectam ab illius ſubiectiõe ꝛ obſequio liberare. Capitulum .ij.

Ad hec. q̄ñ ep̄s plures eccl'ias a conſuetudi= ne ꝛ obſequio archidiaconoꝝ liberas conſtituit ꝛ imunes: ꝑ q̄ð reddit⁹ diminuit eorūdẽ ¶ Mandamus quatenus facta ep̄i ſuper hoc corrigas ꝛ emẽdes ꝛ ita puideas q̄ p̄fatis ar= chidiaconis ↄſuetudines q̄s p̄ bri in eccleſijs ſuoꝝ archi= diaconatuū debent plenarie conſeruẽtur ꝛ illis debitã re uerẽtiam exhibeãt ꝛ honorẽ. I. dẽ exonieñ. epiſcopo.

¶ Habens ſubiectionẽ ſeu collationem bñficij illud pro ſuo viu retinere non poteſt ſed ſibi conferre. Capitulum .iij.

Ad aures nr̃as peruc= nit q̄ q̄dam archidia= coni tui ſe in eccl'ias q̄ in ſuis archidiaconatibus vacãt au ctoritate ꝓpria itrudere non verentur. ꝛ infra. ¶ Man. q̄te. eos q̄ tali modo eccl'ias occu pant/ vel occupatas detinẽt ad eaſdem dimittendas cẽſu ra eccleſiaſtica compellas: ꝛ eaſdẽ eccl'ias de ꝑſonis ido neis ordinãs: p̄fatos archi diaconos pro tãta p̄ſumptio ne debita cures aiaduerſiõe punire. I. dẽ in cõci. lateran̄.

¶ Contra naturã incontinẽ tes ſi ſunt clerici deponũtur et in monaſterio detrudũtur ſi laici/ excõicantur. Cap. iiij.

Clerici ꝛ infra. ¶ Quicũq3 illa incontinentia q̄ con tra naturã eſt (ꝓpter quam ira deivenit in filios diffiden tie: ꝛ quinq3 ciuitates igne cõ ſumpſit) dep̄hẽſi fuerit la borare: ſi clerici fuerit/ deijci antur a clero/ vel ad agendã pnĩam in monaſterijs detru dãtur. ¶ Si laici/ excõicatio ni ſubdantur ꝛ a cetu fideliũ fiant penitus alieni. Idem.

¶ Subditus non tenetur pa rere ſuperiori aliquid exigen ti vel precipienti contra teno rem ſui priuilegij. Capi. v.

Sane ſi ep̄i aliq̄d ab ab batibus p̄ter debitã obedientiam contra liberta tem ordinis a p̄de. no. ꝛ a no= bis indultã exigunt/ liberũ ſit abbatib⁹ auctoritate apo. q̄ð petitur denegare. Idem norwiceñ. epiſcopo.

¶ Uicarius eccl'ie vſurpans ſibi ipſius eccleſie perſona= tus contra p̄ſtitũ iuramen tum ad officij ſui executionẽ admitti nõ debet. Capitulum .vi.

Illud etiam de vicarijs q̄ perſonis fide ꝛ ſacra mento obligati ſunt duxim⁹ ſtatuendũ q̄ ſi perſonatum ſi bi falſo aſſumentes cõtra ꝑ= ſonas ſe erexerint/ ꝛ ſup hoc in iure confeſſi fuerint vel cõ uicti/ decetero in eodem ep̄a tu ad officij ſui executionem nullaten⁹ admittant. Cle. iij.

¶ Ep̄s [illegible] contra ſub ditum quia non paret contra priuilegium ſibi a ſuperiore cõ ceſſum non tenet. Capitulum .vij.

Cum ad quorundã. ꝛ in. Ideoq3 de. v. ap. au ctoritate concedim⁹: vt ſi ec= cleſiarũ p̄lati numerũ eue ctionis ꝛ ꝑſonarũ in later. cõ cilio conſtitutum: cũ eccl'ias viſitãt/ excedere forte p̄ſum pſerint: ꝛ pro illis ꝓcuratio= nem exegerit: liberũ ſit vob' auctoritate ap. denegare. ꝛ ſi propter hoc in eccl'ias vr̃as vel clericos aliquã ſentẽtiã promulgauerit ipſã decerni mus non tenere. Celeſti. iij. fauſtino ep̄o.

¶ [illegible] epiſcopus non poteſt [illegible] cleſiam vel ſibi ſubiectã [illegible] [illegible] metropolitani [illegible] [illegible] [illegible].

Sicut vnire epiſcopat⁹ atq3 poteſtati ſubijce= re aliene ad ſummũ põtificẽ ꝑtinere dinoſcitur: ita ep̄i eſt eccleſiarũ ſue dioceſis vnio ꝛ ſubiectio earundẽ. ¶ Cũ ita q3 prior grandẽ. monaſteriũ ſuũ quod eſt in tua dioceſi et de tuo debet ordinari conſen ſu monaſterio de accato (tuo aſſenſu minime requiſito) ſubie cerit ſiue vnierit: q̄ð fecit te i cõſulto: tibi liceat auctorita= te nr̃a (ſicut iuſtũ fuerit) irri

.c. ſ. ſeſſio. 21. [illegible]

mare. ¶ Non obſtãte aſſenſu vel confirmatiõe, quã metro politanus interpoſuiſſe ꝓpo nitur: cũ in dioceſi ſui ſuffra= ganei abſq3 ipſius aſſenſu nõ debeat aliquid ↄtra conſtitu tiones canonicas attentare: nos quoq3 id decernim⁹ irri tandũ. I. n. iij. archip̄bro ſan cti andree de pal. ¶ Suſpen ditur clericus q̄ de ſuo crimine pu blice gloriatur. Capitulum .ix.

Quam ſit graue crimen in clericis cum malefe cerint gloriari null⁹ ſane mẽ tis ignorat. ¶ Accepimus ſa ne q̄ cũ. R de ſerteñ. ꝓ filiam ſuam cuidã. I. nomine tradi derit in vxorem. P. diaconus non erubuit publice cõfiteri ſe mulierem p̄dictã carnali= ter cognouiſſe. vnde factũ ẽ q̄ vir ad p̄pria eam remit= teret cui fuerat matrimonia liter copulata. ¶ Ideoq3 mã da. q̄te. ſi tibi ↄſtiterit de pre miſſis ap. ceſ. p̄fatum clericũ ab officio ꝛ bñficio ſuſpende re non poſtponas: ꝛ cõpellẽs virum vt vxorẽ ſuam recipiat eiq3 ſicut iuſtum eſt officiũ exhibeat maritale. I. dẽ ep̄o hipoñ ꝛ abbati de toletouiñ ſatoribus lombardie. ¶ Cle ricus auctoritatem vel conſi lium directoris [illegible] homici dio [illegible] officij. c. x

Ex literis vr̃is accepim⁹ q̄ cũ ad albiganeñ. eccl'iã

vna cū piſano archiepō tunc
epō vercelleñ. acceſſiſſetis vi
ſitationis officiū impleturi: al
biganeñ. epūs iter cetera que
propoſita fuerāt cōtra ipſū
ore proprio eſt cōfeſſus: q cū
quidā in villa q̄dā ad eius iu
riſditionē ſpectante infama=
retur de furto ⁊ idē illū inſi
ciaretur oīno offerēs q can=
dētis ferri iudicio purgaret
et vt ſuſpendio puniretur ſi
deficeret in eodē dict⁹ epiſco
pus requiſiuit a iudice quid ſu
per hoc videretur eidē: ⁊ cū
iudex reſpōdiſſet vt fieret ſi
cut fur ipe dixerat ferrū can
dens in ipſius preſētia epī ē
allatū: qđ cū accepiſſet fur il
le combuſt⁹ eſt: vn̄ iudex pa=
uefactus quid ſibi ſup hoc vi
deretur cōſuluit epm memo
ratū. Qui reſpondit q ſi fur
ſic euaderet malū eſſet: q̄zq̄z
affirmet ſe verbis talib⁹ vſū
fuiſſe: auditis quant⁹ eſt cla
mor populi. oēs dicunt malū
eſt ſi ſic euaſerit impunit⁹: et
ſic epūs ⁊ iudex villā ipſam cū
multitudine, ſunt egreſſi: in q̄
rum p̄ſentia predict⁹ fur ē ſu
ſpenſus: ꝓpter quod ipm cū
lr̄is veſtris ad ſe. apo. deſtina
tis: ſed idē nichil ſup his ꝓ
poſuit coram nobis: nec lr̄as
veſtras vidim⁹: licʒ idē ſe no
bis illas aſſerat preſentaſſe:
q̄nimo cū dict⁹ archiepūs ad ſe
dē apo. acceſſit, q̄ nobꝫ hm̄oi

rei ſeriē plēarie īdicauit idē
epūs a nr̄a diſceſſit p̄ſentia ⁊ ꝑ
q̄ſit⁹ n̄ potuit inueniri. ¶ Nos
autē qr idē epūs non ſolū in iu
dicio cādētis ferri: verūetiā
in furis ſuſpendio grauiter
noſcit̄ dliq̄ſſe: cū his nō tm̄
auctoritatē p̄ſtiterit: verūeti
aʒ pnīaʒ exhibuerit corpalē
ipm indignū altaris miſterio
reputam⁹. Cū igitur pōtifi=
cale offiū ſine altaris miniſte
rio: nō valeat adipleri. Man
dam⁹ q̄te. vt epatui cedat mo
neatꝫ eundē: alioq̄n ipʒ ab al
bigañ. eccl'ia amouētes, / fa=
ciatis eidē ꝑ electionē cano
nicā dē pſona idonea ꝓuideri
Idē archiepō ⁊ maiori mo
naſterij ⁊ ſcti iuliani abbati=
b⁹ turoñ. ¶ Collatio bñficii
facta indigno excuſis caſſari
debet: et cōferens iudicio eſt
caſſationem pñie collationis
priuari de ea vice poteſtate
conferendi. Capitulum xi.

Inter dilectos filios B.
⁊ P. canonicos picta=
ueñ. ſup ſuccētoria pictaueñ.
eccl'ie q̄ſtiōe ſuborta vtroqꝫ
aſſerēte ſuccētoriā ipſaʒ ſep
pictaueñ. cantorē ad quē eis
donatio pertinebat canonice
aſſecutum. ⁊ infra. ¶ Nos igi
tur atteſtatiōibus vtriuſqꝫ
partis inſpectis: inuenimus
eſſe probatum eundē. P. pu
blicum aleatorem eſſe ac vſu
rarium manifeſtum, / vtpote

qui vndecim denarios ꝓ xij.
mutuauerat in ludo. vn̄ licet
ad palliandum tante preſum
ptionis exceſſum propoſue=
rit q hoc fecerit iuxta conſu
etudinem gallicorum clerico
rum: qua ferevniuerſi clerici
mutuant ſic frequenter et lu
dunt: nos tamen qui ex offi=
cij noſtri dēbito peſtes huiuſ
modi extirpare ꝓponim⁹ at=
qꝫ ludos voluptuoſos (occa
ſione quorum ſub quadaʒ cu
rialitatis imagine ad diſſolu
tionis materiam deuenitur)
penitus improbamus: excu=
ſationem predictam que per
prauam conſuetudineʒ (que
corruptela dicenda eſt) palli
atur: friuolam reputātes. cū
in illis magꝫ plectibilis ſit of
fenſa per quos ad excuſan=
das excuſationes in culpis
delinquendi auctoritas vſur
patur quod circa eundeʒ. P.
de ſuccentoria factum eſſe di
noſcitur propter indignitatē
et vilitatem ipſius duximus
irritandum: cum perſonis vi
libus ⁊ indignis porte digni
tatis patere non debeant iu
xta legitimas ſanctiones.
¶ Preterea contra prefatuʒ
B. fuit manifeſte per teſtes
probatuʒ q de conſcientia iu
dicum vltima clauſula inſer=
ta non fuerat in litteris eo=
rundem ſicut in ipſorum de=
poſitionibus exprimitur cui

denter. ⁊ infra. Unde pars al
tera proponebat: q cum pre
dictus. P. ſcienter vſus fue=
rit litteris ſic falſatis: debe=
at tanq̄ʒ falſarius omnino re
pelli. Uerū nos attendentes
q et ſi conſtaret q dicta clau
ſula litteris illis fuiſſet ap=
poſita preter conſcientiaʒ iu
dicum predictorum: quia ta=
men fides facta nobis nō fu
it q dictus. B. illam clauſu=
lā appoſuerit vel ꝓcurauerit
vt ab alio poneret: vel ēt q ſci
enter vſus fuerit lr̄is ſic fal=
ſatis: ab huiuſmodi falſita=
tis obiectu eundeʒ duximus
abſoluendum: maxime cum
poſtq̄ʒ ſibi hoc obiectum fu
it pretermiſerit vti eis. et in
fra. ¶ Cum igitur per depo
ſitioneʒ duorum teſtium no
bis conſtiterit q cōceſſio P.
facta preceſſerit: q̄zq̄z pro=
pter indignitatem eiuſdeʒ me
ruit reprobari conceſſionem
poſtmodum. B. factam irri=
tam decernimus et inanem.
¶ Quia vero cantor adeo in
honeſte ſe habuit in hoc fa=
cto: vt prima donatione non
reprobata ſecundam facere
attentauerit, et dignum ſit vt
in eo quis puniat̄ in quo vi=
ſus eſt deliquiſſe: in hoc eius
duximus varietatis inconſtā
tiā puniendā: vt ꝓcedēdi ſuc
centoriā ipaʒ hac vice nullaʒ
habeat facultateʒ: p̄ſentium

vobis auctoritate mādantes
cōcedimus quatenus eandem
auctoritate noſtra ſuffulti p
ſone idonee aſſignetis. [I]dem
in ꝯcilio generali. ¶

[E]Ccedentibus ad nos de
diuerſis mūdi partibus
epiſcopoꝝ q̄relis/ intellexi=
mus graues ⁊ grandes quo
rundam abbatū exceſſus qui
ſuis finibus nō contenti/ma
nus ad ea q̄ ſunt epiſcopalis
dignitatis extendunt de cau
ſis matrimonialibus cognoſcē
do: iniūgendo publicas peni
tentias. cōcedendo etiā indul
gentiaꝝ litteras/⁊ ſilia pre=
ſumendo. vnde ꝯtingit inter
dū q̄ vileſcit ep̄alis auctori
tas apud multos. ¶ Volētes
igit̄ in his ⁊ ep̄oꝝ dignitati ⁊
abbatuȝ ꝓuidere ſaluti: p̄ſti
decreto firmiter ꝓhibemus
ne q̄s abbatū ad alia ſe p̄ſu=
mat extēdere: ſi ꝓpriū volue
rit piculū euitare: niſi forſan
q̄ſq̄ȝ eoꝝ ſpāli ꝯceſſiōe vel alia
legitia cā ſup hmōi valeat ſe
tueri. [E]o.iij.p.ti. ſctē prudē
tiane p̄bro car. ¶

[D]Ilectus filius [...]
Iohannes p̄br̄ expoſu
it ꝯquerendo q̄ rectores frat
tatis vrbis ip̄m ad reuelādū
fures: ⁊ q̄d ſuper quodā fur=
to ſibi tāq̄ȝ ſacerdoti fuerat
reuelatū: vel ad ſatiſfaciēdū
exinde damnuȝ paſſo artare
nitentes: in eū (niſi alteruȝ p̄
miſſorum efficeret) tulerunt
ſententiā interdicti. Quia
igitur ꝑnicioſuȝ eſſet p̄dictū
p̄ſbiteruȝ ſibi taliter credita
reuelare: ac cogi ad id quod
nō rapuit exſoluendū. Di.
t. mandamus q̄tenus prefatos
rectores corā te cōuenies in
iungas eiſdē vt a memorati p̄
ſbiteri grauamine penitus cōq̄
eſcant. [I]dē p̄poſito. R.et.I.
archidia. sueſſioñ. ¶

[D]Ilecta in xp̄o filia ab
batiſſa iotreñ. nobis in
ſinuare curauit: q̄ cū preſbi=
teri ⁊ clici iotreñ. eccl'ie mel
deñ. dioc. non conſueuerit p
priū habere ſigillum: nec ſint
vnū corpus: ita q̄ capitulum
appellaretur: nichilominus cō
tra voluntatem ipſius (q̄ ip̄o
rū caput ē et p̄ſona) ſigillum
hr̄e ꝯtēdūt. ⁊ iff. Di. v. mā=
q̄tenus ſi vobis ꝯſtiterit ita
eſſe dictis preſbiteris et cle
ricis auctoritate noſtra inhi

beatis expreſſe ne preſumāt
vel de nouo fabricare ſigillū
vel vti eo: ſi forte nouiter fue
rit fabricatum. [I]dem ſancti
guberti archidiac. abbati de
annona ⁊ p̄poſito cameraceñ.
¶

[G]Rauē ⁊ dolore nō vacuā
et infra Di. v. manda
mus quatenus ſi vobis ꝯſtite
rit archidi. ſemel ⁊ ſecūdo cō
tra fideȝ homagij preſtiti ac
debitam reuerētiā: epiſcopū
ſuū eſſe dominum negaſſe: vel
in foro ſeculari depoſuiſſe cō
tra eū ſuper rebus ſpirituali
bus queſtionē: aut tam inuaſo
ribus ep̄i ⁊ ſociorū eius q̄ȝ fra
tri eius vel ꝯplicibus ſuis cau
ſam vel cōſilium prebuiſſe ip
ſum tanq̄ȝ membrū putriduȝ
ab ambianeñ. eccl'ia ꝑpetuo
abſcindatis bñficia ſua ſacie
tes perſonis idoneis per il=
los ad quos donatio ꝑtinet
aſſignari. [R]eg. ix. vniuerſis
eccleſiarū prelatis. ¶

[N]Imis. iniqua. et infra
Cum religioſi viri
abnegantes ſalubriter ſemet
ipſos: elegerint in pauperta
te chriſto pauperi ad placi=
tum famulari tāq̄ȝ nichil ha
bentes ⁊ oīa poſſidētes: non
deſunt pleriq̄ȝ tam eccleſiaꝝ
p̄lati q̄ȝ alij/ qui ceca cupidi
tate seducti ꝓprie auditati
ſubtrahi reputātes: quicq̄d
predictis fideliū pietas elar
gitur: quietē ipſorū multipli
citer inquietāt. Volunt nā
q̄ȝ contra regulā a ſe. ap o. ap
probataȝ ⁊ ſui ordinis inſtitu
ta ip̄is inuitis eoꝝ confeſſio
nes audire: ac eis iniūgere pe
nitentias: ⁊ euchariſtiā exhi
bere: nec volunt vt corpus xp̄i
in eorū oratorijs reſeruetur:
et fratres ipſorū defunctos
apud eccl'ias ſuas cōpellūt ſe
peliri: et eorū exequias cele=
brari: ⁊ ſi q̄s decedentiū fratꝝ
alibi q̄ȝ i ſuis eccl'iis eligat ſe
pulturaȝ: funus ip̄ſo ad eccle
ſias ſuas deferri cogunt: vt
oblatio ſuis vſibus cedat. Nec
ſuſtinentes eos habere cam
panā vel cimiteriū benedictū
certis tm̄ temporibus ꝑmittūt
ip̄os celebrare diuina. Volunt
q̄q̄ȝ in domibus eoꝝ certū nūe
rū fratꝝ/ ſacerdorū/ cl'icoꝝ: ⁊
laicoꝝ necnō cereorū lāpada
rū, ⁊ ornamentoꝝ ꝓ volūtate
ſua taxare ac reſiduū cereoꝝ
q̄ſi nouit apponūt exigūt ab
eiſdē. Nec ꝑmittūt q̄ noui ſa
cerdotes eoꝝ alibi q̄ȝ in ec=
cleſijs ſuis celebrent primas
miſſas eos nichilominus ꝯpel
lentes: vt in q̄tidianis miſſis

add c. 20. se
ssione 24
concilij tri
den.

quas in ſuis locis et altarib⁹ celebrant: oblationes ad op⁹ eorū recipiant et reſeruent. quicq̄d etiam eis dū celebrāt miſſarū ſolēnia: intra domorū ſuarū ambitū pia fideliū de uotione donat ab ipſis extor quere oblationis noīe ꝯtēdē tes. qđ eiſdē tā in ornamētis altaris q̄ʒ i libris eccliaſticis abſolute ꝯteiꝫ vendicāt ꝓpe rū iuri ſuo. ¶ Quocirca man dam⁹ q̄tenus vniuerſi ⁊ ſingu li a prenotatꝭ grauaminib⁹ de ſiſtatis: ſubditos vr̄os ab hu iuſmodi arcti⁹ compeſcēdo. [I]dē vniuerſis eccliaꝝ ꝑlatꝭ.

¶ [illegible] Capi. [illegible]

[D]Iuiſis prauā. ⁊ infra. Cū q̄dā viri religio ſi: vtputa fratres predicato= res ⁊ minores q̄ꝝ ordinē ⁊ re gulā ſe. apo. noſciꝫ approbaſ ſe, i arctiſſima paupertate xp̄o paupi famulent: pleriq̄ʒ ꝑla= ti: ⁊ alij eos ad ſynodos ſuas cogūt accedere: ac ſuis cōſti tutionib⁹ ſubiacere: nec his cōtēti caplʼa⁊ ſcrutinia in lo= cis fratrū ꝓ hīs corrigēdis fa cturos ſe cōminanꝫ: fidelita= tē iuramento firmatā ab eo= rū miſtris ⁊ cuſtodib⁹ exigen tes: eis q̄q̄ʒ vt tā extra ciuita tes q̄ʒ intra cū eis ꝓceſſiona liter veniant ex leui cā mādā tes, excōicatiōis ſnīam fulmi nant in bn̄factores ipſorū et idipſm fratribus cōminantes eos de locis in quib⁹ dn̄o fa= mulantur ſatagunt amouere niſi eis obediant in oībus ſu pradictis. Ad hoc ne fratres ad honorabiliores ciuitates et villas: vbi religioſe ac ho= neſte valeant cōmorari a po= pulis deuote vocati accede= re audeant inhibentes: taʒ in accedētes fratres q̄ʒ in rece ptatores eorū preſumunt ex cōmunicationis ſententiaʒ ꝓ mulgare. Ab eis etiaʒ de hor torū fructibus decimas: nec non de habitaculis fratrū (ſi cut de iudeorū domibus) ꝯtē dūt reddit⁹ extorquere: aſſe= rendo ꝙ niſi fratres morarēꝫ ibidē ab aliis habitatorib⁹ ꝓ uentus aliq̄ ſoluerētur. et vt ipſos ſue ſubdant totaliter ditiōi eiſdē miniſtros ⁊ cuſto des voluīt ꝑficere ꝓ ſue arbi trio volūtatis. ¶ Quocirca mandamus quatenus vniuer ſi ⁊ ſinguli a prenotatis gra= uaminibus deſiſtatis: ſubdi= tos veſtros ab hmōi arctius cōpeſcendo. [I]dem archiep̄o biacharen.

¶ Non ſeruans interdictū ſu ſpēſus eſt ab officio et bn̄ficio [illegible]. h. d. ſm [illegible] Capl. [illegible]

[T]Anta eſt clauis petri. ⁊ infra. ¶ Ad cōfuſio= nē. ꝓ. ep̄i quondā colliūbrieñ. non ꝑ 3t in memoriā non veni re quantū in nos ⁊ eccl'iam ro manā deliquerit: deſpexerit petri claues: et eccl'iaſticam leſerit poteſtatē: cū non ſolū interdicti ſentētiā (quā ſerua uerat ab initio) temere vio= lauit: verūetiā induxit alios immo cōpulit: nō ſeruare. et q̄s iducere monitꝭ ⁊ flectere minis ac terroribus ad violā dam interdicti ſnīaʒ nulla po tuit rōne: poſt atroces iniu= rias: amiſſionem bonorū: ſpo liationē parentū dignitatib⁹ prebēdis et bn̄ficijs ſpoliās coegit miſerabiliter exulare ea ſuis i hac parte fautorib⁹ nō abſq̄ʒ ꝑſumptiōe temera ria cōferendo: q̄ oīa idē ep̄us in noſtra ⁊ fratrū nr̄orū ꝑſen tia publice recognouit. ¶ Li cet aūt memorat⁹ ep̄s in ma= nibus noſtris ſpōtanea ceſſe rit volūtate: nolētes tñ vt hi q̄ hmōi ſnīam iterdicti nō ſūt veriti temeritate ꝓpria vio= lare: ac recipe dignitates pre bēdas ac bn̄ficia aliorū: qui abſq̄ʒ culpa et ſine cā rōnabi li eis fuerant ſpoliati: ſeueri tatē effugiant canonice vltio nis: nec ſcti ꝑuerſitas trāſeat ꝑſumptorib⁹ in exemplū. Au ctoritate dei oīpotētis oēm inſtitutionē: deſtitutionē col lationē prebendaꝝ: bn̄ficioꝝ ac dignitatū ꝑſumptas ꝑ eū dem ep̄m: ⁊ excōicationis ſeu interdicti ſnīas: i quoſcunq̄ʒ hac occaſione ꝓlatas ab eo: poſt iterdicti violationē eiuſ dem decernim⁹ irritas et ina= anes. ¶ Quia vero vbi ma= gis exceditur: ibi eſt ſeueri⁹ vindicādū. Mādam⁹ q̄ten⁹ oi bus q̄s ꝑdict⁹ ep̄s in ſupradi cta bn̄ficia ꝑbēdas ⁊ dignita tes intruſerit: nō ſolum a be= neficijs ipſis: prebendis: ⁊ di gnitatib⁹: verūetiaʒ ab alijs beneficijs (ſi qua obtinēt) ex eccleſijs prorſus amotis: tā preſumptores eoſdē q̄ʒ oēs alios qui prefatū interdictū dānabiliter violarūt ſuſpen= das auctoritate ap. ab offi= cio ⁊ beneficio. Illos quoq̄ʒ quos in ꝑſonas ⁊ res predi= ctorum canonicorū prelato rum et clericorum manus te merarias conſtiterit extē= diſſe ad noſtrā venire compel las preſentiam ꝓ meritis ſen tentiā recepturos inuocato ad hoc (ſi opus fuerit) auxi= lio brachij ſeculare. ¶ [illegible] [illegible] Bñe= dictus. iij. paduano epiſcopo.

¶ [illegible] Capitulum [illegible]

[I]Ntelleximus ex lr̄is tuis ꝙ cū cā q̄ vertiꝫ iter prio rē ſcti cipriani clericos & ro digio ſup capella q̄ in ꝑiudi=

ciũ baptiſmalis eccl'ie de ca‑
ſta ab eiſdem clericis eſt con
ſtructa.ſ.t.delegata fuiſſet. ⁊
infra. Quia vero ſicut leges
non dedignantur ſacros ca‑
nones imitari:ita et ſacrorũ
ſtatuta canonũ principũ ↄſti‑
tutionibus adiuuantur. ſ.t.mã
da.quate⁊. diligẽter ↄſiderãs
q' poſt denũciatiões noui ope
ris ſiue iure ſiue iniuria ali‑
quid cõſtruatur:legalib⁹ de‑
bet cõſtitutionibus demoliri
⁊ quia nulla eccl'ia in preiudi
cium eſt alterius cõſtruẽda
negocium ipſiꝫ ſcdm legum
⁊ canonũ ſtatuta nõ differas
terminare. Innocẽ.iij. cãtua
riẽ.archiepiſcopo.

[illegible]

Cum ex iniuncto. ⁊ infra.
ſ.t.mandamus quate‑
nus quicquid edificatum eſt
in eccl'ia de lemech: poſt noui
operis nũciationem/ex pẽſis
tuis facias penitus demoliri
eo nõ obſtante ſi etiã abſens
extiteris cum cautũ ſit legiti
ma ſanctione vt ſi is cui opus
nouũ fuerat nũciatũ ante re‑
miſſionẽ edificauerit: deinde
agere ceperit ius ſibi eſſe ita
edificatũ habere:ſibi debeat
actio denegari.reducens pe‑
ſus in irritũ q̃cq̃d de inſtituẽ
dis ibi canonicis et aliis ad
ipſam eccl'am pertinentibus
a te vel predeceſſore tuo co‑
gnoſcitur ordinatũ:eorũ reddi
tibus ad ſtatũ priſtinũ reuo‑
catis quos ab obligatiõe p̃ſ‑
titi iuramẽti: p eo q ibidem
inſtituti fuerunt auctoritate
noſtra per te denũciari preci
pim⁹ abſolutos. cũ enim nul
modo nõ teneat pricipale de
q̃d ex eo vel ob id ſecutũ eſt
ſub premiſſa diſtrictione de‑
cernimus irritandũ: ⁊ infra.
Super eo quoqꝫ non ſuffi
cimus admirari q cũ viri re
ligioſi monachi cantuarien.
q̃ oĩa dimiſerunt p xp̃o:tot la
borib⁹ ⁊ periculis pſonas ⁊ res
non dubitauerint frequenter
exponere: qđ non feciſſent ni
ſi cognoſcerẽt premiſſa reſpi
cere in graue cãtuariẽ.eccl'ie
detrimentũ: tu ſaltem p vitã
do tam graui ſcandalo prio‑
rum:ab huiuſmodi etiam ſi a
bi phibitis nõ ceſſaſti. Cum
ſacre ſcripture teſtimonio de
bueras didiciſſe: q licet opa
illa q̃ ſine mortali pctõ omit
ti non poſſunt/non ſunt p vi‑
tando ſcandalo dimittenda:
nec ea debeant p ſcandalo vi
tando cõmitti q̃ ſine mortali
pctõ cõmitti non poſſunt: ab
his tamẽ q̃ ſine mortali pec‑
cato cõmitti poſſunt pariter
et dimitti ſit p ſcandalo tol‑
lendo ceſſandum:⁊ eis etiam
p vitando ſcandalo inſiſten‑
dum. Unde apoſtolus ſi ſcan
dalizatur frater non comedã

carnes in eternum. Et dñs in
euangelio contra eos q̃ ſcan
dali preſtant materiã: ve (in‑
quit) homini illi p quẽ ſcan‑
dalũ venit ⁊c. Et iꝫ maiorum
ſcãdalũ ſit vitandũ vitãdũ eſt
etiã ſcandalũ puſillorũ; iuxta
teſtimoniũ veritatis. Qui ſcã‑
dalizauerit (inquit) vnum de
puſillis iſtis qui in me cre‑
dunt ⁊c. Finis ergo his ta
liter a te imponatur q preteri‑
te cõtradictionis rebellio p
virtutẽ ſequẽtis obedientie
valeat expiari. Hono. iij.

[illegible]

Significantibus cano‑
nicis ſancte oportune i
notuit nobis q cũ ſuper eo
q. R.ciuis pariſieñ. in quadã
platea eccl'ie ſue:eis phiben
tibus in ſuũ edificabat p̃iudi
cium et grauamen:depoſue‑
runt corã officiali pariſieñ ar
chidia. q̃ſtionẽ eis offerenti‑
bus incontinenti pbare p̃iu‑
diciũ/⁊ plateã ad ſuã eccleſiã
pertinere: ac petẽtib⁹ vt non
obſtante q dictus. R. cautio
nem de demoliendo opere of
ferebat:edificiũ phiberi. Et
quia idem officialis interlo‑
quendo decreuit pbationes
eorum admittendas eſſe/ ac
ab opere interim deſcendum
idem. R. ad ſenoneñ. eccl'iaꝫ p
uocauit. Sꝫ cum ſenoñ. offi‑
cialis eadẽ interlocutoria re
uocata decreuerit ad op⁹ ſub
cautione de demoliendo ipſo
non admiſſis eorũ pbationi‑
bus pcedendũ:predicti cano
nici noſtrã audientiã appella
runt. ⁊ infra. Ideoqꝫ man‑
damus quatenus ſi eſt ita:re
uocato i irritũ:quicquid poſt
appellationẽ hmõi inueneri
tis attentatũ ⁊c. Grego.ix.

[illegible]

Is cui opus nouum te
nũciaſſe proponis:non
obſtante cautiõe q̃ offert ab
ipſo de opere deſtruendo/ ſi
non iure edificatum exiſtat:
tenetur te per triũ menſium
ſpacium expectare: iuris tui
preiudicium pbare volentẽ.

[illegible] Leo pa
pa. [illegible]

Epiſcopalis gubernacu
la nõ niſi maioribus po
pulis ⁊ frequentioribus ciui
tatib⁹ preſidere oportet. Ne
honor cui debent excellentio
ra cõmitti: ſui numeroſitate
vileſcat. Gregorius.ix.P.ſub
diacono [illegible]

uilegio ſuo poteſt laicus ec-
cleſie malefactores per eccl'ias
puniri. Capitulum ſecundum.

S Icut in iudicijs laico-
rū priuilegia turbare
nolumus: ita eis ꝓiudicātib⁹
nobis moderata volum⁹ au-
ctoritate reſiſtere. Violētos
itaq; laicos coercere non cō
tra legem eſt agere: ſed legi
facere ſubſidium. Alex. iij. in
ↄcil. lateraū. ¶ Religioſi eti-
am exempti eccl'ias ⁊ decias
non debent a laicis recipere
ſine conſenſu dioceſanorum.
h. d. vſq; ad. §. excōicatos.

C Um ⁊ plātare (Ca. iij.
ſacrā religionem ⁊ plā
tatā fouere mōis oibus debe
amus: nuſq; hoc melius exe-
quimur q; ſi nutrire ea q̄ recta
ſunt: ⁊ corrigere q̄ ꝓfectū v̄tu
tis īpediunt ↄmiſſa nobis au
ctoritate curem⁹. Fratrū aūt
et coepiſcopoꝶ noſtroꝶ ꝗſtione
comperimus ꝙ fratres tēpli
et hoſpitalis et alij religioſi
īdulta ſibi ab. apoſt. ſe. priui
legia excedentes: contra epa-
lem auctoritatem multa ꝓſu-
mūt: q̄ et ſcandalū faciunt ⁊
graue pariūt periculū aiarū:
et infra. ¶ Eccl'ias igitur et
decimas de manu laicoꝶ ſine
conſenſu epōꝶ tā illos q̄
etiā q̄ſcūq; alios religioſos
recipere ꝓhibem⁹. dimiſſis
q̄ſcūq; cōtra tenorem iſtum
aliquo tempore receperunt.

¶ Excōicati ⁊ interdicti, oi-
no non debēt admitti ad diui
na etiā p religioſos exēptos.
h. d. vſq; ad. §. i ec. ſuis. Ab.
¶ Excōicatos quoq; ⁊ noia-
tim interdictos tam ab illis
q; ab alijs omnib⁹ iuxta epo-
rum ſententiam ſtatuim⁹ eui
tandos. ¶ Religioſi etiam
exempti in eccl'ijs nō perti-
nentibus ad eos pleno iure
non inſtituūt nec deſtituunt
inconſultis epiſcopis: ſed ra
tionem exigūt in tēporalib⁹
ab inſtitutis. h. d. vſq; ad §. ꝙ ſi.
¶ In eccleſijs v̄o ſuis q̄ ad
eos pleno iure non ptinent: i-
ſtituendos pbros epis repre
ſentēt: vt eis de plebis cura
reſpondeant. Ipſis vero pro
rebus tpalibus rōnem exhi
beant cōpetētē. Inſtitutos
etiam inconſultis epiſcopis
non audeant remouere.
¶ Hoſpitalarij et tēplarij ſe-
mel i anno celebrāt in eccl'ia
poſita in loco interdicto: ibi
tñ non ſepeliūtur corpa mor-
tuorꝶ. h. d. vſq; ad. §. de ↄfra
tribus. Ab. ¶ ꝙ ſi tēplarij vl'
hoſpitalarij ad eccleſiam ve-
nerint īterdictā: nō niſi ſemel
in anno ad eccl'iaſticū officiū
admittant: nec tūc ibi ſepeliā-
tur corpa defunctoꝶ. ¶ Con
fratres exemptorū ſeu ipſoꝶ
oblati: q̄ in totū non ſe tradi-
derūt iudicari pñt ab ordina-
rijs locoꝶ. h. d. vſq; ad ſi. Ab.

¶ De cōfratrib⁹ hoc ↄſtitui
mus vt ſi nō ſe p̄dictis frib⁹
omnino reddiderit ſz i ꝓprie
tatibus ſuis ſecl'ari modo duxerit
remanendū: ꝓp hoc ab epiſco
porum ſuorū ſententia nulla
tenus eximantur. ſed poteſta
tem ſuā in eos ſicut in alios
parrochianos ſuos exerceāt
cum pro ſuis fuerint exceſſi-
bus corrigendi. ¶ Quod aūt
de predictis fratribus dictū
eſt ab alijs quoq; religioſis
qui preſumptione ſua epōꝶ
percipiunt iura: et contra ca
nonicas eorum ſententias et
tenorē priuilegiorū nrorum
venire preſumūt precipimus
obſeruari. Si eni contra inſti
tutum hoc venerit: ⁊ eccleſie
in qb⁹ iſta ꝓſumpſerit ſubia
ceant interdicto: ⁊ qd̄ egerit
irritū habeat. Idē archiepi
ſcopis ad q̄s ſpc iſte puene-
rint. ¶ Suis priuilegijs pri-
uādus eſt q̄ alienis derogat.
Capitulum quartum

D Ilecti filij fratres ho
ſpitalis hieroſolimita
ni trāſmiſſa nobis cōqueſtio
ne mōſtrarūt. ꝙ vos eis de ma
lefactoribus ſuis iuſticiā fa-
cere nō vultis: priuilegia ipo
rum reſpicere contēnentes:
et īfra. ¶ Pro certo ſciatis ꝙ
nos cōceſſa vobis priuilegia
decurtabimus: cū ec. ro. ſcri-
ptis autēticis obuiare minī
me timeatis. Idē cantuariē.
archiepō. ¶ Etiā priuilegia-
ti non pñt admittere excōica
tos ad ſepulturā: ⁊ ſi admiſe
rint debēt eos eiicere: ⁊ ſi
nō fecerit epūs ſupplebit. ⁊ c.

A D hec. ⁊ infra. Mādā
mus quatenus hoſpi
talarijs precipias: vt ſi quos
in excōicatione defunctos in
cimiterijs eccl'iarum ſepelie
rint eos extra cimiteria eijci
ant. quod ſi facere noluerint
tu hoc de his quos in excom
municatione defunctos eſſe
conſtiterit: exequaris. Idem
abbati ⁊ monachis ſancti an
dree ciſtercieñ. ordis. ¶ Con
tra priuilegiū eccl'ie preſcri-
bitur ſpacio. xxx. annoꝶ. h. d.
dic. h. d. xl. vt īfra. eo. accedēn-
tibus. Capitulum ſextum.

S I de terra quam hētis
in parrochia canonico
rum de plautio per. xxx. ānos
eis decimas ꝓſoluiſtis: eas ſi
bi ꝺ cetero īregre ꝓſoluatis. Lz
ei priuilegioꝶ ro. ec. bñficio
frib⁹ ciſtercieñ. ordis īdultū
fuerit: ꝙ de laborib⁹ ſuis nul
las decimas ꝓſoluere debeāt
de priuilegio tñ indulto tāto
tpe vobis detrahere voluiſtis
cū liberum ſit vnicuiq; ſuo iu
ri renūciare: eoq; modo non
poteſtis vos in hac parte iu
eri. Idem ambianeñ. epiſco-
po. ¶ De priuilegijs non eſt
iudicandum: niſi eoꝶ tenore [illegible]
[illegible] pertinentiū eoꝶ

ab omnibus subditis sunt ser
uanda. Capitulum septimum.

Uiro quisuis tēplarij et
hoſpitalarij multa ſint
libertatis prerogatiua dona
ti: non dubitam⁹ quin aliam
libertatē habeāt in locis in
quib⁹ anteq̄ꝫ peruenissent ad eos
fuerāt habitatores. quod totum
ex inſpectione priuilegiorum
plenius aduertere potes: et illud
quod inueneris ita obſerues.
Sic enim eos volumus priuile
giorū ſuorū ſeruare tenorem
q̄ eorum metas trāſgredi mini
me videātur. Idem. J. ap. ſe.
le. ¶ Per ſolutionē cenſus q
ſit romane eccleſie non probatur
exemptio a iuriſdictione epo
rum. Capitulum octauum.

Ecepimus lr̄as q̄s de
eccleſijs cenſualib⁹ di
xiſti. ¶ Ceterū diligentiā
tuā volum⁹ nō latere q̄ ſicut
non oēs q̄ ſpecialiter bti pe
tri iuris exiſtūt annuatī aplī
ce ſedi cenſum exſoluunt: ita
nō omēs cēſuales ab epōrū
ſubiectiōe habentur imunes
Inſpiciēda ſunt ergo eccle
ſiarū priuilegia: et ipſorum tenor
eſt diligentiū attēdēdus: vt
ſi fuerit deprhenſum q̄ eccl'ia
que cenſum ſoluit ſpecialiter
beati petri iuris exiſtat: et ad
iudiciū perceptē libertatis cē
ſus annuus cōferatur nō im
merito poterit ſpeciali prero
gatiua gaudere. Si vero ad
iudicium perceptē protectionis
cenſus perſoluitur: non ex hoc
iuri dioce. epi aliquid videtur
eſſe ſubtractū. Idē. ¶ Priui
legiū vni cōceſſum non pot ad
aliū extendi propter identitatē
rationis. h.d. et habet quoti
die allegari. Capitulum .ix.

Ane. et infra. Temerari
um eſt et indignū aliquē
ſibi ſua auctoritate preſumere
quod romana eccl'ia alicui cer
ta ratione inſpecta ſingulari
bus voluit bn̄ficijs indulge
re. ¶ ele. iij. abuleñ. epo.
¶ In oratorijs priuatis cā
panas publice teneri non phi
etiam per religioſos. h.d. et
ſecūdū mentē huius textū q̄ quo
tidie allegatur, et eſt in vſu.
Capitulum decimum.

Atentibus lr̄is certifi
cari deſideras: vtrū tē
plarijs / hoſpitalarijs et alijs
oratoria in domib⁹ ſuis habē
tibus liceat campanas in eis
ponere / publiceq̄ꝫ pulſare.
¶ Rn̄dem⁹ aūt cōſul. t. q̄ non
licet eis hoc agere: quin po
tius per te per cenſurā eccle. ap.
re. coercendi ſunt. vt ita ſint
ſuo iure cōtēti q̄ iuſticiā nō
impediant aliorū. Inno. iij.
archiepo. lugdun. ¶ In tota
prouincia exhortatione offi
cio priuantur hoſpitalarij qui
mittunt pro elemoſinis cruce
falſo ſignatos: et ſi miſſi ſunt
laici excōicantur: ſi ſunt clerici

ab officio et bn̄ficio ſuſpenduntur.
[illegible] ſuſpenſione puniuntur
[illegible] reconciliationē [illegible]
[illegible] celebrant et ſuſpenſi
per epos exemptos abſolui nō
poſſunt: [illegible] priuilegiatorū qui
ad eorum [illegible] non tranſferunt
priuilegiati non ſunt. Cap. xi.

Uarū noſtenor edocuit
lr̄arū: q̄ fr̄es hoſpita
lis ſcti iohannis laicos et illi
teratos mittūt pro elemoſinis
colligēdis. et infra. ¶ Cum in
quadā eccl'ia baptiſmali eis
a predeceſſore tuo collata q̄
dam eorū percutiens vicariū
ſacerdotē ipſam eccl'iam ſan
guinis effuſiōe fedaſſet: vſq̄ꝫ
ad recōciliationē diuina ibi
dem interdixiſti officia cele
brari. ſed nichilominus ipſi in
ea diuina officia celebrarūt.
Alios vero pbr̄os ab offō ſu
ſpenſos per epōs ſuos: iidem
cū ſint laici ad diuina officia
reſtituūt exequēda. Quoſdā
preterea qui cū vxorib⁹ ſuis
in domib⁹ proprijs cōmoran
tur: eo q̄ eis de ſuis aliquid
cōferunt annuatim ita eman
cipare contendunt: vt aliq̄b⁹
ſcōm legē terre de ſibi obie
ctis rn̄dere minime teneantur
Uerū q̄ priuilegiū meretur
amittere: q̄ permiſſa ſibi abuti
tur ptāte. f. t. mandam⁹ quate
nus ſi quos clericos aut lai
cos a dictis fratribus pro col
ligēdis elemoſinis cruce fal
ſo ſignatos inueneris: his a
quib⁹ ipſos miſſos eſſe con
ſtiterit: per totā prouinciā tuā ex
hortationis offm̄ interdicas.
Miſſos ſi laici fuerint excō
cationis mucrone percellas. ſi
clerici: ab offō bn̄ficioq̄ꝫ ſu
ſpendas nullo prorſus priui
legij bn̄ficio vel appellatiōis
remedio preualente. Eos vero
quos in predicta eccl'ia lege ti
bi dioceſana ſubiecta poſt in
terdictum tuū diuina celebra
re cognoueris: eadem pena
ſuſpenſiōis inuoluens: in ea
(donec recōciliata fuerit) of
ficia nos permittas celebrari
diuina. Preſbiteros etiam ſu
ſpenſos ab epis ſuis: et per di
ctos fratres ad officia ſua te
mere reſtitutos i eandē ſen
tentiā ſuſpenſionis reducas
Illos vero quos ad reſpon
dendū alij ſecundū legē ter
re / pro premiſſa cauſa aſſerūt
non teneri / nolumus excuſa
ri q̄n eos ad rn̄dendū ſubla
to appellationis impedimen
to) cōpellas. Idem abbati et
conuentui ſancti petri eugu.
¶ Contra in inſtrumento [illegible]
acto probari poſſunt [illegible]
q̄ illud protegerunt [illegible]
de tenore et q̄ [illegible] ſine vicio
h.d. Et non eſt aliter caſus [illegible]
clarus. Capitulum duodecimum

Um olim eſſemus apud
puſium conſtituti et nu
fili abbas priuilegium luci

pape nobis p̄ſentans poſtu-
laueris innouari ꝓpter cōtra
dictionem eugubini epi aſſe
rentis hoc in ſuū preiudiciuꝫ
redūdare nō fuit effectui mā
cipatuꝫ. ⁊ infra. ¶ Te igitur
⁊ p̄fati epi procuratoribus in
noſtra p̄ſentia cōſtitutis. B.
baſilice. xij. apl'orum preſbi-
tero cardi. dedimꝰ in manda
tis vt ſup amiſſione ac teno-
re priuilegiorū teſtes recipet
quos duceres ꝓducendos: q
fideliter redegit i ſcriptis d
poſitiones. x. teſtiū iuratorū
quorū depoſitiōibꝰ publica-
tis dicti ꝓcuratores ad ꝓdu
cendos teſtes: per quos idu
ctos a ꝑte aduerſa repelle-
rēt/ inducias poſtularūt: q̄s
ſub eo tenore illis duximꝰ cō
cedendas: vt apd ſe. apo. pro
barent q̄ vellēt: vbi onꝰ ꝓba
tionis pars altera ſubiiſſet.
et infra. ¶ Nos vero tā ꝑ de
poſitiōes teſtiū q̄ꝫ aſſertiōes
q̄rundā fratrū noſtroꝝ liq̄do
cognoſcētes talē dicti priui-
legii fuiſſe tenoreꝫ: ꝙ videlꝫ
cenobiū vrm nullo mediante
ad ro. ec. ptineret: ⁊ ꝙ nō lice
ret alicui epō eidem mōaſte
rio ⁊ eiꝰ eccl'iis excōicatiōeꝫ
idicēvt f̄res illic dn̄o ſuiētes
ab oi ptāte liberi rōane ec.
libertatis gratia potirent. ⁊
ꝙ nulla in eiomētio dioceſa.
epiſcopi habebat. Illud eti
am attendentes: ꝙ cum tu fi

li abbas tempe celeſtini pre
deceſſoris noſtri ad ipſius p̄
ſentiā acceſſiſſes: ipē inſpectꝫ
eccleſie tue priuilegiis te (li-
cet excōicatus ab eugubinē
epō dicereris) tanq̄ꝫ nō ligā
tum admiſit ad oſculū quod
preſumitur nō feciſſe niſi mo
naſteriū veſtruꝫ cognouiſſet
ad roma. eccle. ſpecialiter ꝑ
tinere: decernimus priuilegi
uꝫ illud lucii pape qd̄ ſine re
prehēſione bulle/ charte/ vel
littere apparebat: qd̄ fuit no
bis oſtēſum illiꝰ fuiſſe teno
ris: cuiꝰ per depoſitiōes teſ
tiuꝫ ⁊ aſſertiōes fratrum no
ſtrorū noſcitur extitiſſe. Ildē
cathalanē. electo ⁊ abbati tri
um fontiū ¶ Ex monaſterio pri
uilegiorum [illegible]
le: ſed antiquū cōſeruat. h. d.
[illegible] Capitulū. xiij.

Ex parte abbatiſſe ac ſo
rorū iotreñ. eccl'ie exti-
tit intimatuꝫ ꝙ meldeñ. epē
cōmiſſionis occaſione cuiuſ
daꝫ per lr̄as ad iudices dele-
gatos obtente: in qua nulla
mentio habebatur de ipſarū
priuilegiis que illas ⁊ earuꝫ
eccl'ias clerū ⁊ populū iotrē.
ad apo. ſe. nullo mediāte ſpe
ctare declarant: quorum ipſe
non erat ignarus: eas incepe
rit grauiter moleſtare obe-
dientiā ab ipſis ac clero ⁊ po
pulo iotrē. ſubiectiōeꝫ olmo
dam requirēdo. ⁊ ifra. ¶ Ue

ruꝫ cū iudices ipſas valde gra
uarēt ad appellatiōis benefi
ciuꝫ cōuolarūt. ⁊ infra. ¶ Sꝫ
iudices appellationi non de
ferentes/ nec fragilitati ſexꝰ
compatiētes earuꝫ: in abba
tiſſam excōicationis ⁊ in cle
rū ⁊ in pplm iotrē. interdicti
ſententias protulerūt. Sane
cū tā nuncii iotreñ. eccleſie p̄
dicta et alia in nr̄a preſentia
retuliſſent/ priuilegiū nobis
apoſtolicuꝫ oſtenderunt: per
quod eccleſiam iotreñ. cōſta-
bat ad ro. ec. ſpecialiter per-
tinere. ¶ Nos autem eoſdeꝫ
nuncios propter ap. predictā
diutius detinentes: quia tan
dem nullus apparuit idoneꝰ
reſponſalis/ qui partem de-
fenſare aduerſam: priuilegiū
apo. ſe. eccleſie iotreñ. conceſ
ſum duximus innouandum/
ita tamen vt per innouatio-
nem ipſius eidem eccleſie nō
plus iuris accreſcat: q̄ꝫ ꝑ pri
uilegia predeceſſoruꝫ noſtro
rū obtinuit: cum per hoc non
nouum ei concedere ſed anti
quum ſuꝰ conſeruare velimꝰ
Idem columbrieñ epiſcopo.
¶ Eccleſia exempta duplici pri-
uilegio exemptionis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

conſtruere in loco non exempto
et ſi exemptum de facto [illegible]
eo non exempto conſtruit ec
cleſiam/ cedit iuri epi. C. xiiij.

Cum olim propter que
ſtiōes quas aduerſus
priorem ⁊ canonicos monaſte
rii ſancte crucis habebas/ ꝓ
quibus ad audientiam no-
ſtram fuerat appellatum mo
ram feceris longiorem. quia
pro parte altera nullus com
paruit reſponſalis/ eiſdē cer
tum terminum duximus pre
figendum/ in quo venirent
vel mitterent ſuper priuile-
giis omnibus et libertatibꝰ
que a romanis ponti. vel ab
M. quondaꝫ columbrieñ. epi
ſcopo ſe habere dicebant/ et
ſuper aliis q̄ſtionibus aduer
ſus eos a columbrieñ. eccle-
ſia intentatis diffinitiuā ſen-
tentiam recepturi. ⁊ infra.
¶ Interim auteꝫ vtriq̄ꝫ par
ti liceret coram dilectis filiis
t. de alcobacia ⁊ d ſerra abba
tibus et. f. monacho alcoba-
cie quibus cauſa priꝰ fuerat
delegata: ꝓponere ac proba
re: ſi quid aliud proponendū
duceret ac probandū. ⁊ infra.
¶ Iudices autē ſufficienter
actū eē de cā credētes mona
ſteriū ſctē crucis in expenſis
quas per quadriēniū occaſio
ne hmōi negocii iurauerat
te feciſſe dānarūt: ⁊ ifirmātes
ſua ſententia libertatē quam

dictus. M.colũbrieñ. ep̄s cō
tulerat mōaſterio ſancte cru
cis canonicoꝝ aſſenſu ꝑ por
tariuꝫ regis extorto. Preter
ea qꝛ ideꝫ. M. predeceſſoꝛ tu
us fuerat canonicus regula
ris et duo milia marabatino
rum que acq̃ſierat in ep̄m tā
ꝓ notus monaſterio dederat
memorato ip̄m ad reſtitutio
nem eorũ iudices ꝯdemnarũt
Inſuꝑ eccl'ias oēs q̄s mona
ſterium preter ep̄i colũbrieñ.
aſſenſum propria auctoritate
fundarat (qꝛ pars ſancte cru
cis nec ꝑſcriptione nec defen
ſione alia probationibus con
tra ſe factis obſtiterat) iudi
carũt in ius columbrienſis ec
cleſie cuꝫ fructibus medij tē
poris reuocari.ꝛ ifra. ¶ Tā
dē ꝓcurator monaſterij ꝓpo
ſuit ſententiā non valere nec
tenere. ꝙ ſi al's etiam ſenten
tia memorata teneret qꝛ ta-
men monaſteriuꝫ fuit idefen
ſum nec exhibita fuerant co
ram eis priuilegia libertatis
(ne delictũ perſone i damnuꝫ
eccleſie redũdaret) debebat
ad exhibitioneꝫ priuilegioꝝ
ſuorũ admitti: qđ ſibi cōcedi
de ſolita benignitate ſe. apo.
poſtulauit. ¶ Nos igitur at
tendentes q' eadē priuilegia
non ſolũmodo pro libertate
monaſterij faciebāt. ſed etiā
exprimebant ius noſtrum:et
eccle.ro.iuſticiam tuebantur
ne in nos monaſterij leſio re
dundaret:ad priuilegia exhi
benda patreꝫ eius de grā du
ximus admittendam.ꝛ ifra.
¶ Diſtiguentes itaqꝫ iter li
bertatem per predictum epꝫ
eccleſie ip̄i conceſſam:ꝛ liber
tatem quam ei longe ante tē
pus ipſius ep̄i apo. ſedes in-
dulſit qꝛ nobis cōſtitit extor
tũ fuiſſe in ep̄i conceſſione ca
nonicoruꝫ aſſenſum. ꝛ ꝯceſſio
nis paginam i aliquot lineis
habuiſſe raſuras: et ſubſcri-
ptiones ſingulas fuiſſe ſingu
lis ſubſcribentiũ manibus ad
notatas: ſcriptũ autem quod
nobis exhibitum fuerat nec
raſurā pretendere:nec eſſe va
riis ſubſcriptionum manib'
variatum. ſꝫ a primo ad vltimũ
eadem manu conſcriptum: li
bertatem ab ip̄o ep̄o cōceſſā
per extorſionem/irritā decer
nimus ꝛ inanem. ſuper hoc ſē
tentiam delegatoꝝ iudiciũ cō
firmantes. Quia vero euidē
ter agnouim' ex priuilegiis
antedictos predeceſſores no
ſtros eccl'ie ſancte crucis li
bertatis priuilegiũ indulſiſſe
ꝛ ꝙ ea in poſſeſſione tandiu
fuerat libertatis:ꝙ aliis etiā
ceſſantib' preſcripſiſſet liber
tatem ei a predeceſ. noſtris i
dultam auctoritate apo.ꝯfir
mam':tibi ſuper hoc ſilentiũ
imponentes. Super hoc aũt
in nullo ſniē delegatorũ iudi
cuꝫ derogam': cũ ipſi de hac
non cognouerit libertate. et
infra. ¶ Cumqꝫ libertateꝫ a
predeceſſorib' noſtris indul
taꝫ monaſterio cōfirmemus
ad ius ꝑfeſſionis qđ eſt ꝯtra
riuꝫ libertati: monaſteriũ de
cernimus non teneri. nō de-
rogantes iudicibus delega-
tis quib' libertatis priuile-
gia nō fuerāt ꝑſentata: in ce
teris aũt latā a ꝑdictis iudi
cib' ſniam ꝓ colũbrieñ. eccl'a
cōfirmam'. Idē ep̄o ꝛ mgr̄o
G.lemouiceñ. ¶ Contra pri
uilegia eccl'ie minori ſpacio
[illegible] nō preſcribit. h.d.
[illegible] Capit.xv
Accedētibus ad preſen
tiam nr̄am abbatis et
conuentus naugiacē. ex vna
parte:ꝛ templariorũ de rotē.
ex altera ꝓcuratoribus. ꝓcu
rator monachorũ propoſuit:
ꝙ cũ decimas terraruꝫ de ſar
cole diu quiete poſſederit an
teq̄ꝫ ad templariorũ domini
um perueniſſent/ꝛ poſtq̄ꝫ tē
plarij terras acquiſiere ꝑdi
ctas:decimas earũdē per q̄-
draginta annos ꝛ amplius pa
cifice poſſediſſent:nũc eis ip
ſas ſubtrahere non verēt. et
infra. ¶ Diſcre.v. mandam'
quatenus, ſi abbas ꝛ mona-
chi ſufficienter oſtēderint ꝙ
a templariis decimas de ter
ris predictis per quadragin
ta annos continue percepe-
rint ſine lite:vos ad preſtati
onem ipſarũ templarios cō-
pellatis. Cuꝫ enī tanto tēpo
re contra indulta priuilegia
decimas ſoluerint/eis renũ-
ciaſſe tacite preſumũtur. ꝙ ſi
in probatiōe defecerit: ab ip
ſoruꝫ impetitione tēplarios
abſoluatis. ip̄is ſuꝑ hoc ſilē
tiũ ꝑpetuū iponētes. Idē ep̄o
lingoñ. ¶ [illegible]
[illegible]
Cum capella ducis bur
gundie gaudere dica-
tur huiuſmodi priuilegio: ꝙ
nullus archiep̄s vel ep̄s in ꝑ
ſonas canonicorũ eiuſdē ca-
pelle ſuſpenſionis vel excōi-
cationis aut interdicti ſentē
tias audeat promulgare:qui
dam capelle ſupradicte cano
nici.qui parrochiales eccle-
ſias a te tenent occaſiōe pri
uilegij prelibati.in his etiaꝫ
quarũ iuriſdictio ad te ꝑtinet
ita ſe dicunt exemptos vt q̄ꝫ
tuncũqꝫ grauiter interdũ ex
cedant tue correctioni recu-
ſant ꝛ ſniē ſubiacere. ¶ Quo
circa mandamus quaten' in
q̄ꝫtum exempti ſunt: eiuſdeꝫ
ratione capelle ap̄licis priui
legiis deferas reuerenter ſꝫ
inquantuꝫ ratione parrochi
alium eccleſiarum vel alias
iuriſdictionem tuam reſpice-

re dinoſcuntur officij tui de-
bitum in eoſdez libere proſe
quaris. Idem abbati ⁊ fratrib⁹
euaſin. cenobij. ¶ Per vicem
ptione conciliis monaſterio
capelle ſibi ſubiecte nō cen-
ſentur exempte. Capitu. xvij

Ex ore ſedentis in thro-
no pcedit gladius biſa
cutus qm̄ ex ore ro. pō. rectiſ
ſima debet exire ſentētia: q̄
contra iuſticiā nulli parcat ſ;
reddat vnicuiq; quod ſuū eſt
¶ Cuz igitur inter vos ⁊ vi-
gorien. ep̄z ſuper monaſterij
veſtri ſubiectione ac liberta
te controuerſia verteret: mo
naſterij veſtri propoſuit pro
curator q; idē monaſteriū ab
ipſa ſui fundatiōe liberū ex-
titit ⁊ exemptū. ⁊ ad hoc pro
bādū priuilegia predeceſſo
rum noſtroꝝ inducens: vnuz
conſtantini ⁊ alterū alexādri
necnon indulgentias Cle. et
Cel. quoꝝ vſuz continuū a lō
gis retrotemporibus per depo
ſitiones teſtiuz oſtendere ni
tebatur. ⁊ infra. ¶ Porro in
priuilegio conſtantini quod-
dā contineri pſpicitur: p qd̄
idem cenobium videtur iuriſ
dictionē ep̄i pertinere: videl;
q; abbas eiuſdē primū locuz
poſt vigorien. pſulez ſemper
obtineat. vnde cū locū ipſum
obtinere non poſſit in gene-
rali cō ci. neq; in prouinciali:
qm̄ abſonū eſſet vt abbas pri
mus poſt illum ſuper alios
epiſcopos reſideret: relinquit
ergo q; locū illuz in ep̄ali ſy-
nodo itelligatur habere q̄re
tenetur ad ſynodū ep̄alez ac
cedere: ac per hoc ipſi⁹ ſtatu
ta recipere ac ſeruare. In pri
uilegio vero alexandri pape
quoddā aliud cōtinetur per
qd̄ dioceſan⁹ ep̄s in eodē ce
nobio iuriſdictionē ſuā (⁊ ſi nō
in oībus: in quibuſdā tamē)
retinuiſſe videt: cū3 in illo di
catur q; vigoriē. ep̄i ab eiuſdē
loci fratrib⁹ aliquid iniuſtē n̄
exigāt: ſed his tantū contēti
pmaneāt: qui pdeceſſores eo
rum anteceſſoribus ſuis con
ſtat rationabiliter impendiſ
ſe. vnde ꝯſtat q; abbates epi
ſcopis aliqua de iure exhibe
re tenerentur. ¶ Nos igitur
his ⁊ alijs diligēter auditis
cū a neutra parte ſit probata
pſcriptio / finaliter diffinim⁹
q; eueſen. cenobiū liberū ē in
capite: tanq; ab ep̄ali iuriſdi
ctiōe piſ⁹ exēptū ⁊ ſoli ro. ec.
ſubiectū: tutela tn̄ ipſius can
tuarien. archiep̄o reſeruata.
In mēbris aūt q̄ nō pbant ex
empta. dioce. ep̄o ipm̄ ſubia-
cere decernim⁹. pp̄ter qd̄ ab
bas ad ſinodū ei⁹ debet acce
dere: ⁊ primūq; locū poſt vigo.
ep̄z obtinere pro ipſis quoq;
membris non exemptis idez
abbas tenetur vigorien. epi-
ſcopo exhibere reuerentiaz

obſequiū ⁊ honorem: quib⁹ vi
gorien. epiſcopus ſibi compe
tenter exhibitis debet mane
re content⁹. Idē auſonē. ep̄o
¶ Acceptis ſub ptectione pa
pe per hoc nō cenſentur exem
ptus. h. d. Capitulum. xviij.

Ex parte tua fuit queſi-
tum: vtrum clerici ⁊ la
ici qui litteras protectionis
oſtendunt: in quibus perſōe
ſue expreſſo nomine cū om-
nibus rebus ſuis ſub apoſto
lica protectione cōſiſtere de
clarantur a iuriſdictione epi-
ſcopi dioceſani ſint exempti
¶ Nos autē rn̄. tā. q; per litte
ras huiuſmodi ab ep̄oꝝ ſu
orum poteſtate, minime ſub
trahuntur. Idem elien. ep̄o.
¶ Religioſi qbus a papa cō
ceſſuz ē vt eccliās ſuo ſubie-
ctas poſſint i ppuos vſus cō
uertere nō auctoritate ppria
ſed a dioceſano loci poſſeſſio
nem illarum eccleſiarum re-
cipere debent. niſi in priuile
gio aliud exprimat. Cap. xix

Paſtoralis officij. ⁊ inf.
Interrogaſti vtrum vi
ris religioſis quibus a ſede
apoſto. eſt indultum vt eccle
ſias ſuas in pprios vſus poſ
ſint conuertere / decedentib⁹
perſonis earum: liceat aucto
ritate propria poſſeſſionem
earundem intrare: vel per di
oceſanum epiſcopum in ipſa
ſint potius inducendi.
¶ Ad quod reſpō. niſi forte
in indulgentia ſummi ponti-
ficis id cōtineatur expreſſuz
ſuo epiſcopo inconſulto in
poſſeſſionem ipſarum eis nō
eſt licitum introire: quia per
indulgentiā huiuſmodi epi
ſcopali iuri non credimus de
rogari. Idem epiſcopo ⁊ ca
pitulo tripol.
¶ Si his propter culpā de
lictum poſitaz eſt interdictū
illud non ſeruat: alij nihilo-
minus ſeruare tenentur. ſe-
cus ſi ille non ſeruat in cuius
fauorem latum fuit.
Capitulum viceſimum.

Queſtus per ſedem apo
ſtolicam edoceri vtruz
cum propter hoſpitalarios
vel templarios ciuitas ve-
ſtra generali ſupponitur in-
terdicto eiſdem non ſeruan
tibus: vos illd̄ teneamini ob
ſeruare? ¶ Ad quod duxi-
mus reſpondendum q; illo-
rum exceſſus vobis non pre
bet licentiam excedendi.
Sz ſi prefati hoſpitalarij vel
templarij priuilegioꝝ ſuo
rum fines exceſſerint violan
do temere īterdictuz qd̄ pro
eis fuerat pmulgatum: ne vi
deātur de alioꝝ fletu ridere
vos in penā pſumptionis eo
rū q̄zdiu ipi violauerit īterdi
ctū: de noſtra lnīa celebretis.
Idem. ¶ Priuilegiū conceſ
ſum monaſterio vt eis non

chi excōicari non poſſunt: in- telligitur de monachis exiſtē- tibus in monaſterio vel in ec- cleſiis illis ſubiectis vtroqꝫ iure. h. d. c. iſt caſus quidam.

Quoniam per (. co. xxi.) confeſſionē conſtat ꝑ- tis aduerſe ꝙ nephrēſin⁹ epūs ſuo epale ꝑcipit in eccl'ia ſan cti baſilij de flage. credimus ꝙ nō obſtante illo capitulo priuilegij qd̕ monaſterio eſt indultū: vt nullus epūs eccl'as vtroqꝫ iure illi ſubiectas in terdicto ſupponere vel mōa chum ſeu clericū eiuſdeꝫ mo naſterij ſynodare vel excōi- care preſumat: ſ fata⁹ epūs poſ ſit interdicere dictam eccl'aꝫ et excōicare mōachū ſeu cle ricuꝫ vtꝫ ad eius regimen de putarum cū alterutrū de iu- re fuerit faciendum: qm̄ illud capitulū eſſe intelligendū vt de monachis aut clericis in ipſo monaſterio permanenti bus vel ad eccl'ias deſtinatꝭ vtroqꝫ iure ſibi ſubiectas.

Idē lugdunē. archiepō ap. ſe. legato. ¶ Epūs remittens alicui eccl'ie decias epales in definite remiſiſſe videtur nō ſolū p̄ſentes: ſed et futuras. et iſt caſus not. Capitulū. xxij.

Quia circa. et ſ. ¶ Que ſiuiſti vtrū monachi, ſ. ſanctoꝝ priuilegium p̄de ceſſoris tui ſuper epiſco- palibus decimis retinendis indultum extendere valeant ad poſſeſſiones acquiſitas et poſtmodū acq̄rendas. ¶ Su per quo tale damus reſpon- ſum ꝙ ſi decimarū illaruꝫ re miſſio facta extitit ſcd̕ꝫ cano nicas ſanctiōes: p̄deceſſor tu us indefinite decias epales monaſterio remittēdo (cū ni chil exceperit: et potuerit ex cepiſſe ac in beneficijs pleniſ ſima ſit interp̄tatio adhiben da: nec debeat vna eadēqꝫ ſub ſtantia diuerſo iure cenſeri) intellexiſſe videtur non ſolūꝫ de decimis poſſeſſionū illius temporis ſed futuri. Idē in concil. gnāli. ¶ Renouāt̄ ordinē quatuor patriarcha lium ſedium et ꝗꝫ ibi ſeruata vbi ponit tria priuilegia ipſa rū. primū qꝫ dant palliū. ſcd̕ꝫ ibi dn̄ice. qꝫ ante ſe cruceꝫ de ferri faciunt p̄terꝗꝫ in caſi bus hic exceptis. tertiū ibi: in omnib⁹. qꝫ ad ipſam appella tur. et in hoc p̄ſtatur ibi ſalius. Capitulū. xxiij.

Antiqua patriarchaliū ſe dium priuilegia reno uātes ſancta vniuerſali ſyno do approbante ſancimus: vt poſt romanaꝫ ec. (q̄ diſponē te dn̄o ſuper omnes alias or dinarie poteſtatꝭ obtinet p̄n cipatuꝫ vtpote mater vniuer ſorum chriſti fidelium et ma- giſtra) conſtantinopolitana primum: alexandrina ſcd̕ꝫ: an

thiocena tertiū. hieroſolimi tana quartum locū obtineāt. ¶ Seruata cuilibet propria dignitate: ita ꝙ poſtq̄ꝫ anti- ſtes earū a ro. pon. receperit pallium (qd̕ eſt plenitudinis officij pontificalis inſigne) p̄ſtito tibi fidelitatis et obe- dientie iuramēto / licēter et ipi ſuis ſuffraganeis palliū lar- giantur: recipientes ꝑ ſe pro feſſionē canonicaꝫ et ꝑ ro. ec. ſponſionē obedientie ab eiſdē ¶ Dominice vero crucis ve- xillū an̄ ſe faciāt vbiqꝫ deferri niſi in vrbe romana et vbicū qꝫ ſummus pōtifex p̄ſens extiterit: āt eius legat⁹ vtēs inſignijs aplice dignitatis. ¶ In oībus autē prouincijs eorundē iuriſditiōi ſubiectꝭ ad eos (cū neceſſe fuerit) ꝓ- uocetur. ¶ Saluis appella- tionib⁹ ad ſedē ap. interpoſi tis q̄bus eſt ab oībus humi liter deferendū. Idē in eodē ¶ Priuilegiū religioſis con ceſſum vt poſſint ſepelire cō fratres ſuos tempe interdi- cti intelligitur de illis cōfra tribus q̄ licet maneāt in ſclo obierunt ſe tamē ordini ma tato habitu ſeculari. vel de il lis q̄ bona ſua eis dederunt vſufructu retēto. h. d. primo. Priuilegium religioſis cōceſ ſum quo eis venientibus ad locum interdictum ſemel in anno aperiātur eccleſie et ce lebrentur in eis diuia intelligi tur q̄ vna tm̄ ſola eccl'ia ap- riatur loco. hoc ſcd̕o. c. xxiiij.

Cum priuilegia que qui buſdam religioſis ro- mana conceſſit eccleſiā ꝑma neant incōcuſſa: quedā in eiſ dem duximus declaranda: ne min⁹ ſane intellecta pertra- hantur ad abuſum: propter quem poſſint merito reuoca ri quia priuilegium meretur amittere qui ꝑmiſſa ſibi abu titur poteſtate. Sane q̄buſ- dam regularib⁹ apo. ſe. indul ſit: vt his q̄ fraternitatē eoꝝ aſſumpſerit. ſi forſitan eccle- ſie ad quas pertinent a diui nis officijs fuerit interdicte ipſoſqꝫ mori cōtigerit. ſepul tura eccleſiaſtica non negetꝭ niſi excōicati vel nomiatiꝫ fu erit interdicti. Suos quoqꝫ cōfratres quos eccleſiarū p̄ lati apd̕ eccleſias ſuas non ꝑ miſerit ſepeliri niſi excōicati vel īterdicti fuerit nominatī ipſi ad eccleſias ſuas deferāt tumulandos. hoc autē de illꝭ cōfratrib⁹ itelligim⁹ vel q̄ ad huc manentes in ſeculo / eoꝝ ordini ſunt oblati murato ha bitu ſeculari / vel eis q̄ bona ſua dederant intervīuos: re- tento ſibi (q̄ꝫdiu i hoc ſcl'o vi xerint) vſufructu. qui tamen ſepeliantur apud ipſorum re gularium vel aliorum non in terdictas eccleſias in quib⁹

elegerint ſepulturam: nec ĩpe
quibus lȝ ipſorũ fraternitatẽ
aſſumentibꝰ fuerit intellectũ
pro duobꝰ aut tribꝰ denarijs
annuatim ſibi collatis diſſol
uatur pariter ⁊ vileſcat eccle
ſiaſtica diſciplina: certam ta=
men et ipſi remiſſionem obti
neant ab apo. ſibi ſede ꝯceſ=
ſam. Illud etiam quod hu
iuſmodi regularibus eſt idul
tum: vt ſi q̃ fratrum ſuorum q̃
ab eis miſſi fuerit ad recipiẽ
das fraternitates ſiue colle=
ctas in q̃libet ciuitatẽ ca=
ſtellũ vel vicuȝ aduenerint: ſi
forte locus ille a diuinis offi
cijs ſit interdictus: in eorum
iocũdo aduentu ſemel in an=
no aperiantur eccleſie: vt ex=
cluſis excõicatis diuina ibi=
dem officia celebrẽtur: ſic in
telligi volumꝰ q̃ in eadem ci
uitate / aut caſtro / aut villa
vna tm̃ eccleſia eiuſdem ordi
nis fratribus ſemel (vt dictũ
eſt) aperiat in anno: q: licet
pluraliter dictũ ſit q̃ in eorũ
iocũdo aduẽtu eccl̃ie aperiã
tur: nõ tm̃ ad eccleſias eiuſdẽ
loci diuiſim ſed predictorum
locorum coniunctim / ſano re
ferẽdũ eſt itellectu. ne ſi hoc
modo ſingulas eiuſdem loci
viſitarent eccleſias: nimium
vilipendi ꝯtingeret ſentẽtiaȝ
interdicti. Qui vero contra
declarationes p̃dictas q̃cq̃ȝ
ſibi vſurpare preſumpſerint

graui ſubiaceant vltioni.
Idem in eodem.
[illegible]

Quod nonnullis eſt reli
gioſis indultũ in fauo
rem põtificalis officij ad epi
ſcopos extendẽtes concedi=
mus. vt cum cõmune terre in
terdictum fuerit: excõicatis
⁊ interdictis excluſis poſſint
quandoqȝ ianuis clauſis ſup
preſſa voce: ⁊ non pulſatis cã
panis diuia celebrare officia
Niſi et hoc ipſiuȝ eis expreſſe
fuerit interdictum. Verũ
hoc illis cõcedimus qui cãm
aliquam non preſtiterint iter
dicto: nec quicq̃ȝ doli vel frau
dis ingeſſerint tale cõpendi=
um ad iniquũ diſpendiuȝ per
trahẽtes. Honorius tertius
archiepiſcopis et epiſcopis
in quorum dioce. monaſteria
prioratus cluniaceñ. monaſte
rio ſubiecta conſiſtunt.
[illegible]
[illegible] Capitulum. [illegible]

Quando amplius: et in
fr. Sane dilecti filij
abbas ⁊ conuentꝰ cluniaceñ.
grauem nobis querimoniam
obtulerunt q̃ quidam veſtrũ
et veſtrorum officiales: cum
in eos et ſui ordinis mona=
chos nõ poſſint excõicatio=
nis ⁊ interdicti p̄ferre ſentẽ
tias: eo q̃ ſuper hoc apoſtoli
ce ſedis priuilegijs ſunt mu=
niti: in eos qui molunt in mo
lendinis vel coquũt in furnis
eorum quicq̃d vendendo ſeu
emendo aut alᷓs eis. cõicant
ſententias p̄ferunt memora=
tas: ⁊ ſic apoſtolicorum pri=
uilegiorum non vimꝫ poteſta
tem / ſed ſola verba ſeruãtes
dicti ordinis monachos quo
dãmõ excõicant: dum eis ali
os cõicare nõ ſinunt. Ex quo
illud etiam euenit inconue=
niens vt ipſi monachi q̃ztum
ad hoc iudicentur iudicio iu
deorum: et qui eis communi
cant in predictis maiorem ex
cõmunicationem incurrãt q̃ȝ
etiam excõmunicatis cõmu=
nicando fuerint incurſuri.
Nolentes igitur hec cre=
bris ad nos clamoribus iam
perlata vlterius ſub diſſimu
latione trãſire: vobis vniuer=
ſis et ſingulis mandamꝰ qua
tenus huiuſmodi ſententias
in fraudem priuilegiorum no
ſtrorum decetero nõ feratis
Qz ſi ſup hoc ad nos denuo
clamor aſcẽderit: ſi poterimꝰ
cõniuentibꝰ oculis pertrãſire

quin promulgatores talium
ſentẽtiarũ ſeueritate debita
caſtigemus. Idem V. quon=
dam anglorum regine illuſtri.
[illegible]
[illegible] Capitulum. [illegible]

E parte tua fuit ꝓpoſi=
tum q̃ nonnulli littera=
ti quos nec habitus nec ton
ſura clericos oſtẽtunt: terre=
ra tue iuriſditiōi ſubiecta de
gentes: cum deprehendũtur
in aliq̃bus forifacti vt iuriſ=
ditionem tuam eludant: ⁊ de
bitam p̄ delictis vltionẽ eua
dant: aſſumunt ſeu etiam re=
ſumunt tonſurã abiectaȝ ſeu
habitum clericalem: licet an
te pro laicis ab oĩbus habe
rentur. Ne igitur tonſura
vel habitu ſic reſumpto mali
cia foueatur ſi tuã iuriſditio
nem exerceas in huiuſmodi
delinquentes: qui ſine tõſura
et habitu in delicto fuerint
deprehenſi: equanimiter du=
ximus tolerandũ: cũ malicijs
hominum indulgeri non de=
beat: ſed potius obuiari.
Idem. [illegible]
[illegible]
[illegible] Capitulum. [illegible]

Uper ſpecula. ⁊ infra.
Sane lȝ ſctã eccl̃ia
legũ ſecularium non reſpuat

famulatū: que equitatis et iu-
ſticie veſtigia imitātur: qꝛ tñ
in francia et nōnullis ꝓuincijs
laici romanoꝝ imperatoꝝ
legibus nō vtunt et occurrunt
raro eccliaſtice cauſe tales q̄
nō poſſint ſtatutis canonicis
expediri: vt plenius ſacre pa
gine inſiſtatur. et īfra. ¶ Fir
miter interdicimus et diſtri-
ctius inhibemus: ne pariſius
vel in ciuitatibꝰ ſeu alijs lo-
cis vicinis: quiſq̄ʒ docere vel
audire ius ciuile preſumat.
¶ Et qui contrafecerit non
ſolum a cauſaruʒ patrocinijs
interim excludatur: verūetiā
p̄ ep̄m loci excōicationis vin
culo innodetur. Idē ep̄o ba-
iocen. ¶ Innouatio priuile-
gij ius nouū nō inducit: ſʒ ve
tus cōſeruat. Capitulū. xxix.

Q Uia itentionis noſtre.
et infra. ¶ Cum inno-
uatio nec ius nouū conferat
nec etiam tollat vetus: te in
eo ſtatu eſſe volumus in quo
tempore impetrate īnouatio
nis dinoſceris extitiſſe. Cete
rum nullū per hoc intendimꝰ
iuri aliꝰ eidem monaſterio cō
petenti preiudicium gñari.
Idē. ¶ Priuilegiati vbiq̄ʒ
poſſunt cū altari viatico cele-
brare: hoc poſſunt ſine licen-
tia prelatorum. Capitulū. xxx.

A his que ad cultuʒ di
uinū facere dinoſcūtur
non maligna ſed benigna eēt
potius interpretatio faciēda
Unde mirari cōpellimur: qꝛ
cum fratribus predicatoribꝰ
et minoribus duximus indul-
gendū: vt vbicūq̄ʒ fuerint ſine
parrochialis iuris preiudicio
cum altari valeant viatico ce
lebrare: quidā nimis ſtricte in
terꝑtando indulgentiā nr̄am
nituntur aſſerere: qꝛ p̄ eā pre
dicti fratres preter prelatoꝝ
aſſenſum facere hoc non poſ
ſint ꝓpter qꝺ eos celebrare
iuxta indulgentiā ap. non per
mittunt. ¶ Cum autē eis ni-
chil cōferret memorata indul
gentia ſine qua id prelatꝭ an
nuentibus liceret eiſdeʒ. f. t.
mandamus quatenꝰ īterpre-
tatione hmōi reprobata: duʒ
tamen ab alijs q̄ iure parro-
chiali ꝓueniunt prorſus ab-
ſtineant: datam eis ſic licen-
tiam celebrandi auctoritate
noſtra non differas publica-
re ita qꝛ dicti fratres aliquaʒ
ex indulgentia noſtra videan
tur in hoc gratiam conſecuti
Grego. ix. maioris eccleſie et
xp̄ianitatis decano et archi
linco. ¶ Priuilegium de deci
mis noualiū non ſoluēdis nō
cōprehendit decimas que poſt
priuilegiū īpetratū poſſeſſas ab
alijs niſi de poſſeſſione alte-
rius in priuilegio fiat men-
tio. Capitulum. xxxi.

D Udum inter priorem et
conuentum de buten. ex par-

te vna: et priorīſſam et moniales de campeſſe ex alia ſup
decimis lite mota. et infra.
¶ De concilio fratrū noſtro
rum decernimꝰ iuri predicto
rum prioris et cōuentus ſuper
decimis noualiuʒ in quarum
erant poſſeſſiōe tp̄e illo quo
indulgentie ap̄lice impetra-
te fuerunt: a parte altera de-
cimis noualiū nō ſoluendis
non debere per eas non faci
entes de hoc aliquam metio
nem preiudiciū gñari. Idem
¶ Confratres priuilegiato-
rū niſi tanq̄ eos in totū tranſ
tulerint ad ep̄alia iura tenen
tur. Capitulum. xxxij.

Q Uidam (ſicut aſſeris)
i priuilegiatoꝝ fr̄nitate
recepti nolunt tibi de iuribꝰ
ep̄alibus reſpondere. ¶ Ve-
ruʒ q̄ʒdiu huiuſmodi fratres
moram in domibꝰ ſuis fecerit
eos cōpellere poteris ad di-
cta iura tibi integre perſol-
uenda. Ideʒ arelaten. caplo
¶ Quo ad priuilegiū reten-
tionis decime ſemel nouale
ſemp eſt nouale. Capi. xxxiij.

C Onſultationi vr̄e. b. r.
qꝛ terra de qua non ex
tat memoria qꝛ aliquādo cul
ta / fuiſſet redacta p̄ religio-
ſos viros nouiter ad culturā
perpetuo debet quo ad im-
munitatem de non ſoluendis
decimis noualium iure cenſe
ri. ¶ Cum alꝭ nonnunq̄ʒ con
tingēt indulgentiā de nouali
bus plus eis diſpendij q̄ʒ vti
litatis afferre. ¶ De purga
tione canonica. Ex pci. tribu
rien. ¶ Infamatꝰ fidelis per
ꝑ iuramentū ſe purgat: aliꝰ le
cio. et cenſetur non idoneus
enormiter peccans. Caplm. j

N Obilis homo vel inge
nuus ſi in ſynodo accu
ſatus crimen negauerit: ſi fi-
deleʒ eū eſſe ſciuerit cum. xij.
ingenuis ſe expurget. ¶ Si
aūt antea deprehēſus fuerit
in furto aut periurio aut fal-
ſo teſtimonio: nō admittatur
ad iuſiurandū: ſed ei (ſicut q̄
ingenuus non eſt) purgatio
indicatur. Ex cōci. agathen.
¶ Infamatus tertio monite
ſe non corrigens vſq̄ʒ ad pur
gationem ab officio ſuſpen-
ditur. Capitulum ſecundum.

S I quis preſbiter negli
gens vite ſue prauis ex
emplis mala de ſe ſuſpicari
permiſerit et populus ab epi
ſcopo iuramento ſeu banno
xp̄ianitatis aſtrictus infami
am eius patefecerit: certiq̄ʒ
accuſatores criminis eiꝰ de-
fuerit admoneatur priꝰ ſecre
tum ab epiſcopo: deinde ſub
duobus vel tribus teſtibus.
et ſi non emendauerit / epiſco
pus eum publica increpatio
ne admoneat. Si vero nec ſic
ſe correxerit ab officio ſuſpē
datur vſq̄ʒ ad condignam ſa-

tiſfactionem: ne populus fi= deliũ in eo ſcãdalũ patiatur. Ex gcil. meldẽ. ¶ [illegible]

[illegible] Onſales ſi libidinib⁹ inſeruire accuſentur: ⁊ manifeſte detegi non value= rint erga regulas ſue opinio nis malam famam canonice purgare cogantur. Ex eodẽ ¶ [illegible] Capitulum quartum.

Si quis de gradu eccle ſiaſtico raptorib⁹ alie= narũ ſponſarũ ſe conſenſores vel interuentorẽ manifeſte p diderit: a ꝓprio gradu repel latur. ¶ Et ſi veriſimilib⁹ exi de ſuſpitõnibus fuerit ꝓpul ſatus: canonice ſe expurget. Inno. papa. iij. aquilegiẽ. patriarche et mãtua. epiſco. ¶ [illegible] Capitulum .v.

Quotiens tridẽtin⁹ ep̃s de ſimonia impetit⁹ ſit vos latere non credimus. ſ3 accuſatores ſcriptum afferẽ tes teſtes ſecundum formas canonicam producere nequi uerunt. ſ. ꝙ eccleſiam ſancti petri presbytero. ꝑ. dederit pro quattuor modijs frumẽ ti: et infra. Communi fra= trum no. ꝯſilio iudicamus. vt tertia manu ſui ordinis et q̃r ta abbatum et religioſorum ſacerdotum de ſupradicta ſi= monia debeat ſe purgare. ¶ Porro purgationis tenor erit hmõi. Ep̃us iurabit pri= mũ ſuper ſancta dei euange lia ꝙ pro eccleſia ſancti petri preſbytero. ꝑ. danda necipſe p ſe nec per ſubmiſſam ꝑſo= nam: nec aliquis pro eo ſe ſci ente precium recepit. deinde purgatores ſuper ſancta dei euãgelia. iurabunt ꝙ ipſi cre dũt eũ verũ iuraſſe. Alex. iij. ¶ [illegible]

Nos inter alios: ⁊ iſra. Quia nos. t. f. conſule re voluit vtrum ep̃us parro= chianum ſuum ad purgatio= nem cogere poſſit? Con= ſul. t. t. r. ꝙ ſi de aliquo crimie publica laborat iſamia: accu ſatore ⁊ teſtibus deficiẽtib⁹ ad purgationẽ eſt ꝑ ipſm ep̃s cõpellend⁹: niſi forte ſup ipo ad ſupiorẽ iudicẽ duxerit ap pellãdum. ſane ſi appellaue= rit: ei⁹ parebit iudicio ad cu ius examen cãz voluerit per ap. trãſferre. Ides' gaietanẽ. electo. ¶ [illegible]

[illegible] Vin. ꝑ. [illegible] mãconella pbr̃: ⁊ iſra. Purgatores illi⁹ honeſta tis et opinionis eſſe volum⁹: ꝙ veriſimile ſit eos nolle a= more vel odio ſeu obtentu pecunie deierare. Ut autẽ idonee appareant: neceſſe eſt vt eius quem purgare debẽt vitam et cõuerſationem ag= noſcant. Deficientem vo i purgatione omni offõ et be= neficio eccleſiaſtico priuare procures. Precauens ꝙ ſi qui purgãdo in ſua voluerit purgatiõe aſſiſtere. nullã ei malivolentiam vel indignati onem oſtendas nec eos im= pedias: vel ab alijs q̃ntum in te eſt impedire permittas. Lucius. iij. ¶ [illegible] Capitulum. viij.

Ex tuarũ intelleximus ꝯtinentia lrarum ꝙ cum ꝑ. pbr̃m qui infamabat de ho micidio a ſacerdotali officio ſuſpẽdiſſes: predeceſſoris tui litteras tulit in medium: qui bus apparuit eũ iudicio a= que frigide ſuam innocentiã purgauiſſe: et epiſcopum ſu= um cum litteris abſoluiſſe. Quia vero peregrina iu= dicia ſunt inhibita. purgati= onem quam preſtitit ſuffice= re non putantes mandamus quatenus ſi accuſatores ido nei non apparuerint vt cum ſeptima aut quinta manu ſui ordinis (ſicut expedire co= gnoueris) per purgationem canonicam innocentiam ſuã oſtendat: ſibi iniungas quam cum preſtiterit ſuſpenſionẽ ſine difficultate relaxes ⁊ eũ teſtimonij boni viri annunci= ans ab iſamia homicidij nul lius contradictione vl' appel latione obſtante abſoluas. Idem vinto. epiſcopo. ¶ [illegible] Capitulum .ix.

Onſtitutus in preſen tia nr̃a. ꝑ. dia. et infra Preterea illud nobis non mo dicam admirationẽ inducit ꝙ purgationem oblatam re= cipere noluiſti: niſi prius cõ= mendaſſes noĩa ſingulorum qui dictum. ꝑ. purgare vole= bant: et de nationibus et ce= teris circumſtantijs prius in quireres diligenter: tanquã eſſes ordinationes facturus vtrũ ſic diſcuteres ordinan dos? Sane in purgationi bus faciendis: cũ ſatis ſit illis q̃ ꝓ purgãdo exhibent iura= mentũ ſm ꝓpriã cõſciẽtiã ⁊

opinionem iurare q purgan
dus a crimine ſit imunis. vel
q bonū exhibuit iuramentū
ſi purgatores ab eccleſia to=
lerentur et ſint bone fame in
ſuis ordinibus miniſtrantes
nec in iudicio pro crimine cō
dēnati proculdubio ſunt abſ
q3 vllius indagine admitten
di. [illegible]nno. iij. ſenon̄. archiep̄o.
[illegible]

Iter ſollicitudines no
ſtras illa debet eſſe p̄ci
pua vt capiamus vulpeculas
et infra. Licet ergo eccl'ia
ſtica conſtitutio tales ab offi
cio tn̄ vſq3 ad purgationem
canonicā doceat ſuſpenden=
dos: qr tn̄ eū etiā a beneficio
ꝓpter immanitatem criminis
ſuſpendiſti nolumꝰ improba=
re. Nec illud etiam improba=
mus: q licet contra eū nullus
accuſator legitimus appare
ret ex officio tuo tamen (fa=
ma publica deferente) volui
ſti plenius inquirere verita=
tem. Attendentes autem
vulgatam infamiā graue ſcā
dalum z vehementē ſuſpitio
nem ex teſtium dictis obortā
que contra decanū facere vi=
debantur: cum propter eoru3
quodlibet ei eſſet purgatio ī=
dicenda: z ſeruantes iuſticiā
z mollientes rigorem: purga=
tionem ei. xiiij. manu ſui ordi
nis duximus indicendā. Ip3
igitur ad te remittens vt ibi
purgetur vbi noſcitur īfama=
tus: man. quate. accitis tecu3
niuerneñ. z pariſieñ. ep̄is indi
ctam ei purgationem accipi
as. ita tamē vt qui ad eiꝰ pur
gationem ꝓceſſerint compro
bandam: ſint fide catholici z
vita ꝓbati: q cōuerſationem
z vitam ipſius non tam mo=
derno tēpore nouerit q3 trāſ
acto. Purgatione vero re=
cepta bn̄ficium ei reſtituere
non poſtponas. In penā aūt
familiaritatis illius quā cum
hereticis ſcienter habuiſſe
dinoſcitur: eum ab officio vo
lumus manere ſuſpenſu3: do
nec ſcandalum ſopiatur: ita
tamen vt publice familiarita
tem hereticorū abiuret. Pre
cipias inſuper ei diſtricte: vt
in predicta z aliis villis circū
poſitis ꝓfiteatur z predicet
fidē catholicā ac cōfundat z
deteſtetur hereticam prauit=
tatem ſic deinceps vitam ſuā
bonis adornans operibus vt

infamia cōuertatur in bona3
famā: et omne ſcandalū z ſu=
ſpitio de catholicorum menti
bus deleat. Quod ſi forſan ī
purgatiōe defecerit: eum ec=
cleſiaſtice diſcipline mucro=
ne percellas: z ab officio z bn̄
ficio depoſitum ad agendam
penitentia3 in arctū monaſte
rium detrudere nō omittas.
Idem abbati ſancti dioniſii
et preſbitero ſancti martini.
[illegible]

Um dilectus. z infra.
Illud autē vos atten=
dere volumus z mandamus:
vt tales ad purgationem ad
mittātur perſone que vicine
ſint z honeſte. Idem.
[illegible]

Um in iuuentute ſua: et
infra. Qr vero pr̄ filiu3
quē diligit corrigit: nos qn̄q3
eccleſieñ. ep̄o p litteras nr̄as
ad maiorem cautelā iniunxi=
mus vt ab illis familiaritate
ceſſando taliter ſe haberet
q ſiniſtra de ipſo ſuſpitio nō
poſſit haberi ſed inimicus hō
reſcriptū litterarū ſurripiēs
apud regē z regni magnates
ipm̄ nequiter publicauit: vt
ſic deberet amplius īfamari.
Uū nos tantā emuloꝝ neq̄
tiā attendētes l3 pulſati fue
rimꝰ multotiens cōtra eum:
nunq̄3 tn̄ aduerſus ipſum po
tuimus commoueri: ſcientes
q dictū vnius facile ſequitur
multitudo. vbi vero idē3 epi
ſcopus ad ſtrigon̄. metropo=
lim extitit poſtulatus. q̄dam
q ſuper ipſa poſtulatione ad
uerſabantur eidem: vt ꝓmo=
tionem ipſius facilius īpedi
rent: illius criminationis car
bones reaccendere ſunt mo=
liti. vnde q̄da3 ꝓcurator ipſi
us de conſilio amicorum ſuo
rum qui ſuper hoc bonum 3e
lum habebant: ſed non ſcd̄m
ſciam cepit cū inſtātia poſtu
lare quatenus eidē ep̄o pur
gationē canonicā faceremus
indici: vt ſuā inocentiā demō
ſtraret. Nos autē poſtulatio
nē hmōi minꝰ ꝓuidā reputā
tes: ꝓcuratorē ipm̄ ab ea ſp̄
voluimus reuocare. et infra.
Ceterū qr ꝓcurator inſta
bat cōpulſi fuimus (nō iuris
neceſſitate ſ3 importunitate
petentis) vt p vos ei purga
tionē canonicā cum duobꝰ ab
batibꝰ mādaremꝰ īdici q̄3uis
fuerimꝰ ꝓteſtati q ex alia cā
talis petitio minꝰ ꝓuide tūc
fiebat: qr ſtrigo. eccl'ie ſuffra
ganei vix eo tp̄e purgarēt eū
dē: q ī facto poſtulatiōis ꝯtra
dicebāt eidē. Et ſuffraganei
colocē. eccl'ie ipm̄ minime tunc
purgarēt qr inter eū z colocē.

archiep̄m de ſtrigoñ. metro= poli contētio vertebat. vñ cū nō ſint alij pōtifices in vngaria merito videbat̄ q̄ p̄ ep̄os regni ſui non poſſz in illo articulo ſe purgare. [X] dē tiro= neñ. archiep̄. [illegible]

[illegible] c. xiii.

[V]t teſtibus ꝛ inf. Illi vero qui ad purgandum alicuius infamiā inducuntur id ſoluz tenentur iuramē to firmare: q̄ veritatē credūt euz dicere q̄ purgatur. [X] dez florē. ep̄o. [illegible] c. xiiii.

[A]ccedēs ad preſentiaz noſtrā. T. diaco. humili nobis inſinuatione mōſtrauit q̄ cū a ſuis emulis diceretur q̄ eſſz filius ſacerdotis: tu eū nec p̄mouere voluiſti nec p̄miſiſti ab alio promoueri. Quocirca mandamus q̄te= nus ſi publice fuerit nota reſperſus ꝛ de ip̄a tibi legitime conſtare non poterit purga= tiōe ab ip̄o recepta ipſuz nō differas p̄pter hoc ad ſacer= dotis officiū promouere: q̄r ꝛ ſi nō ſit nota delicti: eſt tamē nota defectus impedientis ad ſacros ordines promouendū [X] dem eugeñ. abbati et ſcholaſtico mutiñ. [illegible]

[illegible]

[Q]um dilectis filiis. B. p̄ſbitero ꝛ. G. procuratori. O. clerici. T. capellanum noſtrum conceſſerimus auditorem: idem p̄curator p̄poſuit q̄ cuz dictus preſbiter ſup inceſtus crimie fuiſſet publice īfamatus: cōſtanti. epiſcopus ordinarius iudex ei purgationē indixit. q̄ cuz ſe purgare nequiuiſſet ab ipſo fuit ſuis eccleſiis ſimiliter dſtitutus quas ip̄e nichilominus detinuit per violentiaz occupatas. Cunq̄z idez preſbiter cuiuſdā ꝯſanguinei ſui vxorem publice detineret ad petitionem plebani de ponte ꝗ̄ rundā aliorū clericoruz cōſtātieñ. dioc. iudicibus dicimur litteras deſtinaſſe: vt ſi dictus pbr̄ ſuper crimie adulterij ꝛ inceſtus corā ipſis ſe purgare nō poſſet: ip̄z pena debita caſtigarēt: q̄ cū cōſtitiſſet eiſdē q̄ idē pbr̄ p̄ eo q̄ i purgatōe defecerat ab ep̄o memorato fuerat cōdemnatus: ip̄z vt porte cōtumacē p̄dictis eccleſiis p̄ ſniam priuauerūt maxime cū de īceſtu ꝛ adulterii crimine tanq̄z de notorio liq̄ret eiſdē / abbati ſancti galli (ad quē illarū eccliaꝝ donatio p̄tinebat) poteſtatē liberam ꝯcedentes ecclias illas ꝯſo/ nis aliis cōferēdi q̄ eas poſtea ſupradicto O. clerico aſſignauit. et infra. Dictus vero preſbiter inter cetera reſpondit q̄ p̄ceſſus iudicum predictorum debebat merito retractari: cum lite non conteſtata p̄cedere preſumpſerunt contra eum adijciens q̄ purgationem īdictam ab electo conſtantieñ. curauerit exhibere. ꝛ infra. [X] ſlis igitur et aliis plenius intellectis / licet littere ille que ad predictos iudices impetrate dicūtur: vel ipſarum tranſcriptuz oſtenſum non fuerit coraz nobis: q̄r tamē ex tenore relationis ipſorum quaz dictus p̄curator exhibuit ac ſi lr̄e ip̄e oſtenſe fuiſſent nobis cōſtitit euidenter: iudices ip̄os (preter miſſo iuris ordine) p̄ceſſiſſe: tā p̄ceſſuz eoꝝ q̄z ꝯceſſionem eccliarū a p̄dicto abbate de mādato ipſoꝝ factā: auctoritate ap̄o. retractamus preſertim cū relatiōis ipſius ſeries repugnātia cōtineat ꝛ aduerſa. Dicit eī q̄ crimē eiuſdē pbr̄i vſq̄z adeo publicuz fuerat ꝛ notorium q̄ nullus inficiationi locus penitus exiſtebat: vtpote cuius vniuerſe vicinie p̄pſus teſtis erat: ꝛ tñ ibidē premittit q̄ eidem pbr̄o terminū p̄emptorium p̄fixerūt: i quo (ſi poſſet) ſup īfamia p̄dictoruz criminum canonice ſe purgaret cum nimirū ſi crimē notoriū exiſtebat / nō erat illi īdicenda purgatio / ſed ī eum cōdēnationis ſentētia p̄mulgāda. et infra. Si vero nullus apparuerit legitimus accuſator / ꝛ ip̄z inueneritis apud bonos et graues ſuper predictis criminibus vel ipſorum altero infamatum / purgationem ei canonicam indicatis non obſtante q̄ coram predicto electo dicitur ſe purgaſſe cū (iudicio pendente coram iudicibus delegatis) non debuerit ordinarius purgationem in= dicere infamato. [X] dem.

[illegible] c. xvi.

[A]ccepimus lr̄as q̄bus nobis intimare curaſtis q̄ ap̄lico mādato ſup indicēda purgatiōe archiep̄o biſātinē. recepto ipſius citaſtis vt decuit / qui ad diē prefixū cōparuit corā vobis iuramētuz purgatiōis offerēs ſub hac forma videlꝫ q̄ īmunis erat ab illis criminibus ſup q̄bus ſe purgare debebat. ꝛ īf. Ip̄e p̄o ad p̄ſītiā nr̄az accedēs humilit̄ ſupplicauit vt ſaltē ſup purgatiōe incōtinētie digna remur temp̄are rigorē / q̄r nō deberet aſſerer̄ q̄ a natiuita

te ſua nunq̄z paſſus fuerit la
pſum carnis. ¶ Porro cū ab
eis non credatur exactū fuiſ
ſe hmōi iuramentum potius
forte preſumimus alia de
cauſa volebat ſub preſcripta
forma iurare: videlȝ immunis
erat ab illis criminibus de q
bus fuerat infamatus: tanq̄z
dimiſſis per pniam iam eſſet
immunis ab illis: ſed hoc iu
rare non ſine temeritatis exi
ſteret: cū beatus Iob dicat.
Etiam ſi ſimplex fuero/ hoc
ipſum ignorat aīa mea. ꝛ infra
¶ Ideoqȝ preſcriptam pur
gationis formā ſm quā idem
archieps̄ obtulit ſe purgare
reprobamus/ vtpote indiſcre
tam/ temerariam/ et ineptam
iniūgētes eidem/ vt ſi volue=
rit ꝛ potuerit ſcd̄m hanc for=
mā ſe purgare ſcd̄m ſanuȝ in
tellectum quem et duximus
exprimendū/ videlicet illa
crimina grauiora. ſ. ſymoniaȝ
venditionem iuſticie/ atqȝ in
continentiā de qbus īfamat⁹
extitit/ iuret ſe nunc omiſſiſ=
ſe poſtq̄z ad archiepalem p=
motus eſt dignitatē/ ꝛ cōpur
gatores ſic iurēt credūt eū
verū iuraſſe. quo facto vos il
lum dimittatis in pace: alio=
quin ꝛc. ¶ De purgatione vul
gari. Celeſtinus tertius.
¶ Duella ꝛ alie purgatiōes
vulgares ꝓhibite ſunt: per
eas multotiens cōdemnatur
abſoluendus et deus tentari
videtur. h. d. tex⁹ ii. Cap. i.
Ura ſuſcepti regiminis
ꝛ infra. ¶ Cum. c. f. ou
xerit ſe. apo. conſulendā vtrū
ſuper eccleſiarum poſſeſſio=
nibus duella debeant ſuſti=
neri. ¶ Tue duxim⁹ ſollici=
tudini reſpondendum: i eo
caſu vel aliis etiam hoc nō
debes aliquatenus tolerare
Innocen. iij. priori ſancti ſer
gij ſpolet.
¶ Sūmatū ē. s. c. pxi. Ca. ij.
Significantibus. V. lai
co et fratribus eius ad
nſam noueris audientiam p
ueniſſe: cum qdam eos ſu=
per furti crimie accuſaret cū
eo coacti ſunt inire duellum
in q alijs pctis ſuis ipedien
tibus ceciderunt: ꝓpter qd̄ p
cōſules ſpoletanos bonȝ fue
rūt proprijs ſpoliati: nūc ꝟo
furtum apud alios ē inuentū
et ipſi fuerint innocentes/
eſt (faciēte dn̄o) reuelatum.
¶ Unde cōſulib⁹ ipſis dedi=
mus in mādatis vt ablata re
ſtituant vniuerſa. Hono. iij.
¶ Summatum eſt ſupra. c. j.
Capitulum tertium.
Ilecti filij nouiter in
Liuonia baptizati gra
uem ad nos q̄rimoniaȝ deſti
narunt fratres templario
rum et alij q temporalem in
eis poteſtatem exercēt: ſi qn̄
de aliquo alio crimine īfamā

tur: eos ferri candentis iudi
cium ſubire cōpellūt. qbus ſi
q̄ exinde ſequatur adustio ci
uilē penā infligunt. ¶ Cū igi
tur huiuſmodi iudiciū ſit pe
nitus interdictū vtpote in q
deus tentari videtur: manda
mus q̄ten⁹ dictos fratres et
alios vt ab hmōi cōuerſionȝ
grauamie omnino deſiſtāt p
cen. ec. ap. remota cōpellas.
¶ De iniurijs ꝛ damno dato
In exodo. ¶ Propter crebre
uitatem non ſummatur. Ca. j.
Si rixati fuerit
homines ꝛ per
cuſſerit alter p
ximuȝ ſuū lapi
de vel pugno: ꝛ
ille mortu⁹ non
fuerit: ſi iacuerit in lecto: qui
percuſſerit operas eius ꝛ im
penſas in medicos reſtituat
In eodem. ¶ Breue eſt ꝛ iō
nō ſummatur. Capitulum. ij.
Si qs aperuerit ciſter=
nam: ꝛ foderit ꝛ nō ope
ruerit eā cecideritqȝ bos vel
aſin⁹ in eaȝ: dn̄s ciſterne red=
det pciū iumētorū. quod aūt
mortuū eſt ipſius erit. Ideȝ
¶ Breue ē ꝛ iō n̄ ſūmat. c. iij
Si bos alien⁹ cornupe=
ta fuerit ab heri et nu
diuſtertio: ꝛ nō cuſtodiuit eū
dominus ſuus: reddet bouē
pro boue: ꝛ cadauer integrū
accipiet. Idem
¶ Breue eſt et non ſumma=
tur. Capitulum quartum.
Si leſerit quiſpiā agrū
vel vineam: ꝛ dimiſerit
iumentum ſuuȝ vt depaſcat
aliena: pro dāno eſtimationē
reſtituat. Idem. ¶ Breue ē
et non ſummatur. Capitu. v.
Si egreſſus ignis comp
henderit aceruos fru=
gum ſiue ſtantes ſegetes in
agris: reddet dānuȝ qui ignē
ſuccēderit. Ex pniali roma.
¶ Breue eſt ꝛ quaſi idē cum
precedenti. Capitulum ſexti
Si quis domū vel areā
cuiuſq̄z incenderit vo=
luntarie ſublata ꝛ icenſa oīa
reſtituat ꝛ tres annos peni=
teat. Hono. iij. epo bonon̄.
¶ Secularis poteſtas q cle
ricum bannitur condēnari de
bet per iudicē eccleſiaſticaȝ
ſcd̄m eſtimationes iniurie in
expenſis ꝛ damnis. et hodie
addit penaȝ in cle. j. de penis.
Olim ſcribentibus nobȝ
epō mutineñ. vt poteſta
tem conſiliarios ꝛ populū ciui
tatis floreñ. ad ſatiſfaciendū
de damnis ꝛ iniurijs irroga
tis epō ꝛ eccl'ie feſulañ. cen.
ec. coartaret: idem teſtes lite
non ɔteſtata recepit. ¶ Qua
re nos eius proceſſu penitus
reuocato/ cōe florentiñ. quia
banniuerat epiſcopum feſu=
lanum contra deum et eccle
ſiaſticaȝ libertatem: propter
iniuriam banni et expenſas ꝛ

damna tali occaſione ſecuta: taxatiõe iuramẽto premiſſo in mille libris vſualis monete predicto epo ſimiliter duximus cõdemnẽdũ. ¶ Greg. ix.

¶ [illegible] tantum ſuper non [illegible] damnis / hoc [illegible] expenſis [illegible] [illegible]. [illegible] damnis nõ repetẽdis ad expenſas nõ [illegible]. c. viij.

I N noſtra ꝛ fratrũ noſtrorum preſentia propoſuiſtis ꝙ olim ciues brixien. ꝓ reſtaurationib⁹ damnorũ illatorum adiuicem que propter multas ciuiles diſcordias incurrerãt plurimũ aggrauati ſtatutũ edituz ꝯ nõ petendo vel recipiendo in poſterũ reſtaurationes huiuſmõi a cõi generaliter approbarũt ꝛ firmarunt etiã iuramento. ꝛ inf. ¶ Cuz igitur aliud ſit dãnorũ reſtauratio q̃z ſatiſfactio expenſarũ: ꝛ ideo in iuramento exhibito ſuper damnorũ articulo / intelligi nõ debeat ꝙ factum expenſarum fuerit cõprehenſuz mandamus q̃tenus (iuramento non obſtãte p̃dicto) auctoritate noſtra ꝓuideas ꝙ dictũ cõe pro bono concordie ꝛ expenſarum ſatiſfactionem aliquid contribuat iuxta tue diſcretionis arbitriũ a te ſicut expedierit moderandum. Idem.

¶ Habet plura dicta ꝛ ſe ſi[illegible] mat. Capitulũ nonum.

S I culpa tua datum eſt damnum vel iniuria irrogata ſeu alijs irrogantib⁹ opem forte tuliſti: aut hec imperitia tua ſiue negligentia euenerunt: iure ſuper his ſatiſfacere te oportet: nec ignorantia te excuſat ſi ſcire debuiſti ex facto tuo iniuriã vel veriſimiliter poſſe cõtingere vel iacturã. ¶ ꝙ ſi animalia tua nocuiſſe proponas: nichilominus ad ſatiſfactionez teneris. niſi ea dando paſſis damnuz: vel ſi liberare teipſuz q̃d tamẽ ad liberationẽ non proficit / ſi fera animalia vel q̃ cõſueuerunt nocere fuiſſent: et quã debueras non curaſti diligentiaz adhibere. ¶ Sane licet q̃ occaſionẽ dãni dat / dãnũ videat̃ ꝯdiſſe: ſecus ẽ tñ in illo dicendũ q̃ vt non accideret de ꝯtingentib⁹ nil omiſit ¶ [illegible]. ¶ ex ꝯcil. toleta.

¶ [illegible] puniendus ẽ criminoſus quotiẽs delictuz iterat. Capitulum primum.

E A que frequenti preuaricatione iterantur / frequenti ſententia condemnentur. ¶ ex concilio triburienſi.

¶ Interfectens preſbiterum puniendus eſt. et pene pars eccleſie cui prefuit: alia pars pro eius anima diſtribuitur.

P Reſbiteri (Capitu. ij. interfecti compoſitio

epiſcopo ad cuius parrochiam pertinet ſoluatur: ita vt medietatem vtilitatibus eccleſie cui prefuit tribuat: alteram in eius elemoſinam iuſte diſpertiat. ¶ Quia nullus eius heres proximior videtur q̃z qui ipſuz domino ſociauit. Alexander tertius cantuarienſi archiepiſcopo. ¶ Non debet prelati pro criminoſis ſuis [illegible] pecuniam exigere nec etiam correctionis cauſa, vel [illegible] penam, pecuniariam imponere. Capitu. iij.

L Icet iuxta apoſtolum: ꝛ infra ¶ Accepimus ꝙ archidiaconi conuẽtren. epiſcopatus pro corrigẽdis exceſſib⁹ et criminibus puniẽdis a clericis et laicis penam pecuniariaz exigunt: ꝛ pro annua exactione pecunie pſonas quãdoq̃z ſuſpendunt: eccleſias interdicũt. a vicarijs denarios vt eos in eccleſijs cantare permittant exigere nõ formidãt ꝛ alia agunt que canonuz obuiant iſtitutis: ꝛ de radice cupiditatis ꝛ auaricie prodire videntur. et infra. Mandamus quatenus archidiaconis predicti epiſcopatus hoc diſtrictius interdicas. ſi autem contrauenire preſumpſerint eos ap. ceſ. ec. cen. compellas. Idem in concilio turonenſi.

¶ Clericus cõdemnatur victori preſenti in expenſis etiam in cauſis pecuniarijs. [illegible] caſum excipit.

Capitulum quartum.

C Alumniam ꝛ audaciã temere litigantiũ cõdemnando in expenſis ꝛ alijs multiplici remedio ſanctio imperialis cõpeſcit. ¶ Quoniã igit̃ ſacris iſtitutis conſonare dinoſcitur: p̃cipimus vt de cetero in cauſis pecuniarijs victus victori in expenſis legitimis cõdemnetur. Niſi ſententia ꝓ abſente feratur. Inno. iij. nidroſien. archiepo. ¶ Clericus cauſam ſeu opera pugnis [illegible] lo deponendus eſt.

Capitulum quintum.

Q Uod in dubijs. ꝛ infr. ¶ Quia vero taz ſacerdotes qui gubernant naues ad pugnaz q̃z q̃ pſonaliter exercent cõflictũ: ꝛ hi qui alios incitãt ad pugnandũ: omnes enormiter peccant: de rigore canõico eos credimus deponendos. Idez lugdunen. epo.

¶ Clericus pro magno ſcelere ab eo commiſſo deponi debet: et in monaſterio detrudi ad agendam penitentiam.

Capitulum ſextum.

T E diſcretionis prudentiam. et infra. Ad illud quod a nobis tertio requiſiſti qualiter clerici in latrocinijs vel alijs magnis ſceleribus ꝯphẽſi puniri debeant. ¶ Rñdem⁹: ꝙ a ſuis ordibus

degradati. detrudi debeãt in
arctis monaſterijs ad penitē
tiam pagendã. Idem abbati
et fratribus cripte ferrate.

¶ Si vterqꝫ contrahentium ve
nit contra contractum, vterqꝫ
poteſt exigere penã adiuicē
promiſſam ex conuentione. c. vij.

Conſtitutus in pñia no
ſtra. ⁊ infra. ¶ Licet aũt
in iſtrumēto epi lauitani ex-
preſſa fuerit certa pena quã
pars cõtractũ non ſeruãs ſol
ueret obſeruanti. Cum tamē
vtraqꝫ pars veniſſe ꝯtra illũ
ex cõfeſſione propria conuin
catur. ¶ Cum ⁊ pars vſa ſub
traxerit epo penſionē et eps
ꝓcuratõez exegerit ab eadē
eccleſia: ſicut economꝰ ꝓpo-
ſuit memoratus vtramqꝫ par
tem ab ea reddimꝰ abſolutã
Idem priori ſancti fridiani:
et mgro. B. canonico piſano.

¶ Si reſtis propter vacillatio
nem incarceratur, infamiam
non incurrit. Capitulum. viij

Up his ꝺ quibus noſ cõ
ſulere voluiſtis. ⁊ infra
¶ Clericꝰ aũt ꝗ ꝑ eo q̈ vaca
uerat ⁊ vacillauerat corã vo-
bis de mãdato veſtro captꝰ ē
et detētus: infamiã nõ incur
rit. Idem ſpoletano epiſco.

¶ Obligatus ad certã q̈nti-
tatē certa die ſub pena ſoluē
dam: ſi ptē infra terminum ſol
uit ad penã integram non te
netur. Capitulum nonum.

Uam ad nos rectores
cleri corum ſancti fortu
nati q̈rimoniaꝫ tranſmiſerũt
q̈ cũ tibi eſſent i. xl. libris ꝑ quoſ
dam arbitriũ cõdēnati: eſſet
qꝫ pena. xxx. librarum appoſi
ta: niſi ea ſoluerēt in termino
cõſtituto tandē. xxxiij. libris
in termino pſolutis occaſiõe
ſeptez reſiduarũ per quaſdã
noſtras litteras veritate taci
ta impetratas obtinuiſti eos
in prefatis. xxx. libris tibi ꝑ
delegatum iudicē ꝯdemnari
¶ Quia igitur te nõ decet in
tantuꝫ pontificalis modeſtie
obliuiſci: vt inhoneſtis q̈ſti-
bus anhelando deſideres cũ
aliena iactura ditari: manda
mus q̈tenus ſeptez librarum
ſolutione cõtentus ſup pena
xxx. librarum memoratos re
ctores ꝺ cetero nõ moleſtes.
Idem.

¶ Occidentes prela
tum, priuatur bñficio ⁊ feudis
q̈ habent ab eccleſia cui pre
erat ſ [illegible] ille: nec ei vel he
redibus reſtituētur: nec alia
de nouo cõcedi debēt. Et ho
die in occidente capiente vel
banniente epm aucte ſunt ſi
miles pene de quibus in cle.
ſi quis inuadēre. eo. ti. Cap. x.

D aures noſtri apoſto
latus puenit q̈ cum q̈
dam parrochiani tui auſu di
abolico bone memorie. I. vi
centiuꝫ epiſcopum predeceſ
ſorem tuuꝫ nequiter peremiſ

ſent feuda ⁊ bñficia que illi a
vincentina eccl'a obtinebant
ipſis per ſnīaꝫ fuerãt cũ mul
ta ꝺliberatõe ſublata. ¶ Qui
igitur maiori ſunt aĩaduer
ſione plectēdi: nos taꝫ tibi q̈ꝫ
ſucceſſoribus tuis auctorita
te ap. prohibemꝰ ne ipſis aut
heredibus eorum bñficia p̄-
dicta reſtituantur: ſeu de no
uo eis alia q̈libet conferant.
Idē.

¶ Proſilientes ꝯtra iudi-
cē arbitrio ſuperioꝝ puniũ. c. xi

Ilectꝰ filius electꝰ ſan
cti. B. ad montes. ⁊ inf.
¶ Ne iudicial' euaneſcat au-
ctoritas cũ de litigatoris im
probitate cõſtiterit aduerſꝰ
aſſertionez iudicis temere ꝑ
rumpētis iuxta ſuperioris ar-
bitriũ digna poterit aĩaduer
ſiõe puniri. ¶ Idē in cõci. gen.

¶ Patroni aduocati vel vice
domini vſurpãtes ſibi in ec-
cleſia plus q̈ iura permittũt
per cenſurã eccleſiaſticam cõ
peſcuntur: ⁊ ſi occidũt prela
tum vel clericū eccleſie per
ſe vel per alios: ꝑdunt q̈ ha
bent ab eccl'a. ⁊ eoꝝ poſteri
vſqꝫ ad quartã generationes
non admittunt ad clerum: nec
in religioſis ꝓficiũtur. Ca. xij

N quibuſdaꝫ prouincijs
eccleſiarum patroni, ⁊
aduocati ſeu vicedomini ſe i
tantam inſolentiam crexerũt
q̈ non ſoluꝫ cum vacantibus
debet eccleſijs ꝺ paſtoribus
idoneis prouideri: difficulta
tes igerũt ⁊ malicias verũeti
am de poſſeſſionibus alijſqꝫ
bonis eccleſiaſticis ꝓ ſua vo
luntate ordiare preſumunt. ⁊
Et (quod horrenduꝫ eſt dice
re) i necem prelatoruꝫ prorũ
pere nõ formidant. ¶ Cũ igi
tur q̈ ad defenſionis ſubſidi
um eſt iuentum: ad depreſſio
nis diſpendium nõ debeat re
torqueri prohibemus expreſ
ſe ne patroni vl' aduocati ſeu
vicedomi ſuper premiſſis de
cetero plus vſurpent q̈ꝫ re-
perlatur i iure permiſſum et
ſi ꝯtra p̄ſũpſerit per ſeuerita
tem canonicaꝫ diſtrictiſſie cõ
peſcantur. ¶ Sacri nichilo-
minus concilij approbatiõe
ſtatuimus: quatenꝰ ſi patrõi
vel aduocati aut feudatarij
ſeu vicedomi aut alij benefi-
ciati alicuius eccleſie recto
rem vel clericum alium ipſiꝰ
eccleſie per ſe vl' per alios oc
cidere / vel mutilare auſu ne
fando preſumpſerit: patroni
iuſpatronatus: aduocati ad
uocatiam: feudatarij feuduꝫ
vicedomi vicedomiatum: et
beneficiati beneficium proſꝰ
amittant. ¶ Et ne minꝰ vidi-
cte q̈ꝫ exceſſꝰ memoria proget
nõ ſolũ ꝺ p̄miſſis nichil per
ueniat ad heredes: ſꝫ ēt vſqꝫ
ad q̈rtaꝫ gñatõem poſterita
tes taliũ i cl'icoꝝ collegiũ nul
latenꝰ admittãt: neqꝫ in domi

bus regularibus alicui⁹ ꝑlationis aſſequātur honorē: niſi cū eis fuerit miſericorditer diſpenſatū. Honorius.iij. ꝑpoſito archidia.ꝛ.Ꝟ.canonico sueſſioñ. ℭ Quando excōicato mandate ... ſolutionē nō debēt et ſi longo tpe in ea ꝑſtiterit ꝛ monitio nō paruerit eccleſie eius debito abſoluuntur. Capitulum.xiij.

Q Rauē capli laud.recepimus queſtionē: ꝙ cū comes regiſtreñ. pro multꝫ iniurijs quas irrogarat eidem per iudices a ſe.apo.dele. excōicationis vinculo fuerit innodatus: idē ꝑ duos annos ꝛ amplius in excōicatiōe ꝑſiſtens iuri parere ꝑtinaciter renuit claues eccleſie contemnēdo. Licet igitur hmōi pertinacia non careat ſcrupulo heretice prauitatis: volentes tamen nobilitati parcere comitis ſupradicti. Diſ.v.mandamus quaten⁹ ſi comes ſupradictus poſt cōmonitionē veſtram non paruerit plene iuri: vos eccleſias in quib⁹ aliquod ius habere dinoſcitur ab eius debito abſoluentes: fideles ipſius (q̄zdiu in excōmunicatiōe ꝑſtiterit) ab ei⁹ fidelitatꝫ iuramēto denūciētis penitus abſolutos. ℭ De penitentiis ꝛ remiſſionibus.

Alexander papa.

ℭ Pro manifeſto peccatō pnia publica imponi debet. Ca.j.

M Aniſeſta pctā nō ſunt occulta correctiōe purgande. Ex concilio mag. ℭ Qui presbyterum occiderit ... Capitulum.ij.

Q Ui pbr̄m occiderit.xij annorū pnia ei ꝫm canones iponatur: ꝛ īfra. Cōtinuꝫ vſq; ad vltimū tēpus vite ſue militie cingulo careat: et abſq; ſpe coniugij maneat. Alexan.iij. mediolañ. archiepō.et ſuffraganeis. ℭ Conſideratiō circunſtantijs arbitraria penitentia indicenda eſt ei qui modum exceſſit ſe defendendo. Capitulum.iij.

S Ignificauit nobis vir nobilis ꝑ. ꝙ f.dicto imperatori cū olim rediret ab vrbe caſtrū vernice negauit ꝛ infra. Vñ ꝯtingit ꝙ.iiij.caſtrꝫ deſtructis pluſq̄ꝫ duo millia domoꝝ deſtructa fuerūt: multi hoīes interfectiꝫ ꝛ alia mala ibi cōmiſſa: q̄ longū eſſet ꝑ ſingula enarrare. Miſit igitur ꝑfatus.ꝑ. deo exinde recōciliari deſiderat: māda.quate. ipſi pniaꝫ (ꝫm ꝙviſuꝫ fuerit) miſericorditer īponatꝫ: attēdentes ꝙ ꝑ libertate ſuaꝛ eccleſie deuotione hoc fecit. Quare ī his debetꝫ tales diſcretionem hr̄e: vt alij ꝛ ipſe ideꝫ ꝑ auctoritate pnie a ſeruitio eccleſie nullatenus retardentur: nec aliquod ſalutꝫ periculum debeant formidare. Ideꝫ archiepō cātuarieñ. ℭ Indulgētie q̄ conceduntur per prelatos nō ſubditis nō ꝑſunt niſi proprij iudices hoc conceſſerint. Capitulum.iiij.

Q Uod auteꝫ conſuluiſti vtrū remiſſiōes que fiunt in dedicationibus eccl'iarum / aut cōferētib⁹ ad edificationē pontiuꝫ alijs proſint q̄ꝫ his q̄ remittētib⁹ ſubſunt. Hoc volum⁹ tuam fraternitatem tenere ꝙ cū a nō ſuo iudice ligari nullus valeat vel abſolui. remiſſiones ꝑdictas ꝓdeſſe illis tm̄modo arbitramur: quib⁹ vt proſint proprij iudices ſpecialiter indulſerit. Idem beluaceñ. epiſcopo.

ℭ Non eſt vere penitens qui peccandi animum non deponit: tamen recipitur eius confeſſio. Capitulum quintum.

Q Uod quidaꝫ ad ꝯfeſſionem de criminib⁹ veniunt ꝛ q̄ꝫuis cōfiteri velint: ſe tm̄ aſſerūt abſtinere nō poſſe. ℭ Cō.t.t.rñ. ꝙ eoꝝ ꝯfeſſionē recipere debes et eis de criminibus ꝯſiliū exhibere: q̄ꝛ lꝫ non ſit vera huiuſmodi penitentia: admittenda tm̄ eſt eoꝝ ꝯfeſſio: ꝛ crebris et ſalubrib⁹ monitis penitētia indicēda. Idem triburieñ. archiepō.

ℭ Qui ex penitentia certa die in pane ꝛ aqua ieiunare poteſt deficiente pane aliis cibariis vti. Capitulum ...

L Icet tam veterꝫ q̄ꝫ noui teſtamēti pagina. et infra. ℭ Si autē illi q̄ aliquos dies in pane ꝛ aqua ex iniuncta ſibi pnia tenētur pagere: panē quo veſcant non habēt leguminib⁹ aut piſcibus aut alijs cibarijs reficiant: ſi neceſſitas id expoſcat. ℭ Diſcretione tm̄ adhibita ꝙ his non ad delicias: ſed ad ſuſtentationem vtantur. Cle.iij.

ℭ Sacerdoti greco parentes vel ſtudioſe negligēti opprimentes filios: non imponit pnia publica: ſed os abſtinere ab altaris officio ꝛ aliter i ſecreto agere pniam. ſed ſi delictū eſt publicū / debet publice agere penitentiam. Capi.vij.

Q Ueſitum eſt vtrū ſacerdotibus grecis quib⁹ legitimo matrimonio licet vti penitentia publica ſit imponenda ſi eam ſibi poſtulent ꝑ filijs oppreſſis iniungi. ℭ Huic igitur conſul. t.r. ꝙ ſi ipſi procurantibus vel ſtudioſe negligentibus filij in lectis reperiuntur oppreſſi: ab officio altaris debent perpetuo abſtinere: et eis grauior q̄ꝫ laicis: non tamen publica (niſi in publicum id veniat) penitentia debet imponi. verum ſi ex incuria iporum mortui fuerint in cunis et illud fuerit occultū: eis pe

ℭ C.iiij

nitentia p arbitrio penitētia
rij imponatur ꝛ ī terrorē alio
rum ad tēpus abſtineāt a ce=
lebratione miſſarū. Anno. iij.
liuoñ. epō ꝛ eis qui cum ipſo
ſunt fratribus.

¶ Sacerdos penitētiā arbi=
trari ꝫ ſm q̄titatē exceſſus
penitentis contritionem ꝛ et
alias circūſtantias. h.d. quo
niā nulum. Capitulum. viij.

DEus qui eccleſiam ſuā
ꝛ infra. ¶ Ceterum cū
penitentia non tam ſecunduꝫ
q̄ꝫtitatem exceſſus q̄ꝫ penitē
tis cōtritionem per diſcreti
ſacerdotis arbitrium ſit mo
deranda: penſata q̄litate per
ſonarum: ſuper fornicatione:
adulterio/ homicidio/ periu
rio/ ꝛ alijs criminibus; ꝯſide
ratis circunſtantijs omni=
bus ꝛ preſertim nouitate li=
uonie. eccl'ie ꝯpetentē peni=
tentiam delinquētibus ipo=
natis: prout ſaluti eorum vi=
deritis expedire. Apl'i au=
tem veſtigijs inherētes dicē
tis. Lac vobis potū dedi non
eſcam paulatim eos inſtrua=
tis in fidei cōfeſſionis formā
orōnes dñicā: ꝛ ſymbolū illos
ſollicite edocētes. Interi tñ
corporis et ſanguinis dñi ſa=
cramentū renatis fonte ba=
ptiſmatis cōſuetis feſtiuita
tibus ꝛ ī mortis articulo tri=
buatis. F. dez ſancti lau. ī lu=
cina pbr̄o car. ap. ſe. le. ¶ Au

ditur mulieris cōfeſſio q̄ ſibi
partum alienū ſuppoſuit: vel
propriū ex adulterio ſuſcepit
nec illud marito vult detege
re. Capitulum nonum.

OFficij. ꝛ ifra. Significa
ſti quandā mulierem in
penitētia tibi fuiſſe cōfeſſaꝫ:
ꝙ timens ne viri poſſeſſio de
uolueref ad alios/ quarūdaꝫ
herbaruꝫ ſuccū potauit: ꝛ ſic
vēter eiꝰ intumuit: ꝛ inde gra
uidam ſe oſtendens ſibi par
tuꝫ ſuppoſuit alienū: timēſqꝫ
maritū non vult facinus ipſi
detegere. q̄ prolem credit ſi=
ne dubitatione qualibet eſſe
ſuaꝫ. ¶ Quoniā igitur poſtu
las edoceri vtrū ei hac frau=
de durante ſit penitentia iniū
genda. rñdemus ꝙ ſicut mu=
lieri que ignorāte marito de
adulterio plē ſuſcepit: q̄ꝫuis
id viro ſuo timeat ꝯfiteri: nō
eſt penitentia deneganda: ita
nec illi dꝫ penitentia denega
ri. maxime ſi p alios intelli=
gas alienos ad q̄s timeat poſ
ſeſſionem viri deuolui. ſꝫ ꝯpe
tens ſatiſfactio p diſcretū ſa
cerdotē ei dꝫ iniūgi. I. dēva=
lent. et burg. epīs et abbati
de. n. ciſtercieñ. ordis. ¶ Ab=
batiſſa mōiales benedicere:
confeſſiones audire: ꝛ publi=
ce predicare nō pōt. Cap. x.

NOua q̄dā nr̄is ſunt au
ribus itimata ꝙ abba
tiſſe moniales ꝓprias bñdi=

cunt: ipſarū quoqꝫ ꝯfeſſiōes
in criminibus audiūt: ꝛ legen
tes euangelium preſumūt pu
blice predicare. ¶ Cuꝫ igitur
id abſonum ſit pariter ꝛ abſur=
dum: mandamus quatenꝰ ne
id de cetero fiat curetis fir=
miter inhibere. ¶ Quia licꝫ
beatiſſima virgo maria digni
or et excellentior fuerit apo=
ſtolis vniuerſis: non tamē il=
li ſed iſtis dñs claues regni
celorum commiſit. Idem.

¶ Tēpore gn̄alis interdicti
ꝯceditur pñia ꝛ viaticū mo=
rientibꝰ. h.d. p̄io. Clerici q̄ ſer
uarūt interdictū pñt cuꝫ ſilē
tio in cimiterio ſepeliri. h. ſe
cūdo. In cōuētualibꝰ eccl'iis
clerici bini vel trini poſſūt ho
ras ſubmiſſa voce dicere. h.
tertio. Cruce ſignatis ꝛ pegri
nis tēpore īterdicti penitentia
ꝯcedi pōt. h. q̄rto. Ca. xj.

QUod in te. ꝛ ifra. In il
lo verbo p q̄d pniam mo
rientibus nō negamꝰ. viaticū
etiā q̄d vere penitētibꝰ exhibet
intelligi volumꝰ vt nec ipm de
cedētibꝰ denegef. ¶ Licet au
tem p gn̄ale interdictum de
negef oībus tam vnctio q̄ꝫ ec
cleſiaſtica ſepultura: cōcedi=
mus tñ ex gr̄a vt clerici dece
dentes q̄ tñ ſeruauerint iter
dictū in cimiterio eccl'ie ſine
campanarum pulſatione ceſ
ſantibus ſolēnitatibus oībꝰ
cum ſilentio tumulentur.

¶ Et in cōuētualibꝰ eccleſijs
bini et bini vel ſimul tres ho
ras canonicas valeant legere
non cantare: ianuis clauſis/
interdictis et excōicatis ex=
cluſis: ꝛ voce ita demiſſa ꝙ ex
terius audiri nō poſſint. ¶ Cū
ꝛ regularibus ſm priuilegiū
ſe. ap. ſit indultum vt cū gn̄a=
le interdictū terre fuerit lice
at eis ianuis clauſis excōica
tis ꝛ interdictis excluſis nō
pulſatis cāpanis ſuppreſſa vo
ce celebrare diuina. ¶ Reci=
pientibus autē ſignū crucis
non negamus: quominus eis
ob reuerentiā crucifixi peni
tentia cū poſtulauerit iniūga
tur q̄d ꝛ alijs peregrinis pōt
miſericorditer idulgeri. Idē
in concilio generali.

¶ Famoſum eſt ꝛ multiplici al=
legabile. ꝛ. h. d. Quilibet do=
li capax tenetur ſaltē ſemel
in anno confiteri ꝓprio ſacer
doti: vel de eius licētia alte=
ri. et eucariſtie ſacramentum
ad minꝰ in paſcha recipere.
Et ſacerdos reuelās confeſ=
ſionē deponendus eſt/ ꝛ ī mo
naſterio ad agēdū perpetuā
pniam detrudēdus. Cap. xij.

OMnis vtriuſqꝫ ſexus fi
delis poſtq̄ꝫ ad annos
diſcretiōis puenerit: oīa ſua
ſolus pctā ſaltē ſemel ī anno
fideliter ꝯfiteaf ꝓprio ſacer=
doti: ꝛ iniūctā ſibi pniam pro
prijs viribꝰ ſtudeat adimplere

ſuſcipiens reuerent ad min⁹
in paſcha euchariſtie ſacr̃m
Niſi forte de proprij ſacerdo
tis ꝯſilio ob aliquam ratio=
nabilem cauſam ad temp⁹ ab
huiuſmodi perceptiõe duxe
rit abſtinendũ. alioquin et vi
uens ab ingreſſu eccleſie ar=
ceatur: ⁊ moriens xp̃iana ca=
reat ſepultura. Unde hoc ſa
lutare ſtatutũ frequenter in
eccleſijs publicetur ne quiſq̃
ignorantie cecitate velamen
excuſationis aſſumat. ¶ Si
quis autem alieno ſacerdoti
voluerit iuſta de cauſa ſua cõ
fiteri peccata: licentiã prius
poſtulet et obtineat a ꝓprio
ſacerdote cũ aliter ipſe illum
nõ poſſit abſoluere vel liga/
re. Sacerdos autẽ ſit diſcre
tus ⁊ cautus vt more periti
medici ſuperinfundat vinum ⁊
oleum vulneribus ſauciati di
ligenter inquirens ⁊ pctõris
circũſtantias: ⁊ pcti: qb⁹ pru=
dẽter itelligat quale debeat
ei ꝑbere cõſilium: ⁊ cuiuſmo
di remediũ adhibere: diuer=
ſis experimẽtis vtendo ad ſal
uandũ egrotũ. Caueat autẽ
oĩno ne verbo/aut ſigno/aut
alio quouis modo aliquate=
nus ꝓdat pctõrem: ſed ſi pru
dẽtiori ꝯſilio idiguerit: illud
abſq̃ vlla expreſſione ꝑſone
caute requirat. Qm̃ q̃ pctm̃ in
penitentiali iudicio ſibi dete
ctum preſumpſerit reuelare
nõ ſolum a ſacerdotali offi=
cio deponendũ decernim⁹: ve
rũetiam ad agendũ ꝑpetuam
penitentiã in arctũ monaſte=
rium detrudẽdũ. Idẽ i eodẽ.

¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] C. xiij.

Cum infirmitas corpo
ralis nõnunq̃ ex pctõ
ꝓueniat: dicente dño langui=
do quem ſanauerat. Uade et
amplius noli peccare: ne dete
rius aliquid tibi contingat.
¶ Pñti decreto ſtatuimus ⁊
diſtricte precipimus medicis
corpoꝝ: vt cũ eos ad īfirmos
vocari contigerit: ipſos ante
oĩa moneant ⁊ īducant vt me
dicos aduocent aĩaꝝ: vt poſt
q̃ fuerit infirmo de ſpũali ſa
lute prouiſum: ad corporalis
medicine remediũ ſalubrius
ꝓcedatur: cum cauſa ceſſan=
te ceſſet effect⁹. ¶ Hoc q̃dẽ
inter alia huic cauſam dedit
edicto: q quidam in egritudis
lecto iacentes cũ eis a medi
cis ſuaderetur vt de aiarum
ſalute diſponant: in deſpera=
tionis articulũ inciduntvnde
facilius mortis periculũ incur
runt. ¶ Si quis aũt medicorũ
hmõi nr̃e ꝯſtitutiõis poſtq̃
ꝑ ꝑlatos locorũ fuerit publi
cata tranſgreſſor extiterit: tã
diu ab ingreſſu eccl̃e arcea=

tur donec ꝓ trangreſſiõe hu/
iuſmodi ſatiſfecerit cõpeten
ter. ¶ Ceterum cũ anima ſit
multo precioſior corpore: ſub
interminatõe anathematis ꝓ
hibemus: ne quis medicoꝝ ꝓ
corporali ſalute aliq̃d egro=
to ſuadeat qd̃ in periculũ aĩe
cõuertatur. Idem in eodem

¶ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
papa vltra. xl. dies remiſſio
excedere non debet. h. c. vſq̃
ad finem. Capitulum. xiiij.

Cum ex eo. ⁊ īfra. ¶ Ele/
moſinarũ quoq̃ queſto
res quorũ q̃dam ſe alios mẽ
tiendo: abuſiões nõnullas in
ſua ꝑdicatione ꝓponũt admit
ti (niſi apl̃icas vel dioceſani
epi l̃ras veras exhibeant) ꝓ
hibemus ⁊ tũc ꝑter id quod
i ipſis ꝯtinebitur l̃ris nichil
ꝑplo ꝓponere permittantur.
¶ Formã vo quã cõiter tali
bus apo. ſe. idulget duximus
exprimẽdã: vt ſcd̃m eã dioce
ſani epi ſuas l̃ras moderẽtur
Ea ſiq̃dẽ talis eſt: qm̃ (vt ait
aplſ) Oẽs ſtabim⁹ añ tribu
nal xp̃i/recepturi ꝓut in cor=
pore geſſim⁹: ſiue bonum fue
rit ſiue malum: oportet nos
diem meſſionis extreme mĩe
operibus ꝑuenire: ac eterno
rum intuitu ſeminare ī terris/
quod reddẽte dño cum mul=
tiplicato fructu recolligere
debeamus in celis: firmã ſpẽ
fiduciãq̃ rectam ītenentes:
quoniã q̃ parce ſeminat par
ce ⁊ metet. ⁊ q̃ ſeminat ī bene
dictionibus / de benedictio=
nibus ⁊ metet vitam eternã
Cum igitur ad ſuſtentationẽ
fratrũ ⁊ egenorũ/ ad tale con
fluentiũ hoſpitale: ꝓprie non
ſuppetant facultates: vniuer
ſitatem vr̃am monemus ⁊ ex
hortamur in dño: atq̃ in re=
miſſionem vobis iniungim⁹
peccatorum: quatenus de bo
nis vobis a deo collatis pias
elemoſinas: ⁊ grata eis cha/
ritatis ſubſidia erogetis: vt
per ſubuentionem veſtrã ipo
rũ inopie cõſulatur: ⁊ vos per
hec bona ⁊ alia que dño iſpi=
rãte feceritis/ ad eterna poſſi
tis gaudia peruenire. ¶ Qui
autẽ ad q̃rendas elemoſinas
deſtinantur: modeſti ſint ⁊ di
ſcreti: nec in tabernis aut in
alijs locis incongruis hoſpi
tẽtur: nec inutiles faciant aut
ſumptuoſas expenſas: cauẽ=
tes oĩno ne falſe religiõis ha
bitũ geſtent. Ad hec quia
ꝑ indiſcretas et ſuꝑfluas in=

vi concil tiden. seßione 5.
.c.2. in fine

dulgentias quas quidam ec
cleſiarum prelati facere non
verentur:et claues eccleſie cō
tennuntur,et pnīalis ſatiſfa=
ctio eneruatur: decernimus
vt cum dedicatur baſilica:nō
extendatur indulgētia vltra
annum ſiue ab vno ſolo/ſiue
a pluribus epīs dedicetur:
ac deinde in anniuerſario de
dicationis tempore. xl. dies
de iniunctis penitentijs in=
dulta remiſſio non excedat:
et infra hunc q̄z dierum nu/
merum indulgentiarum lr̄is
precipimus moderari:que p
quibuſlibet caſibus aliquoti
ens conceduntur: cū ro pon.
qui plenitudinem obtinet po
teſtatis hoc in talibus mode
ramen conſueuerit obſuare.
Honorius iij. ¶ Archiepiſcopus
intra prouinciam ſuam poteſt
concedere indulgentias ſm
formā pcilij gnālis.h.d.et lo
quit de co.pceſ.in fi. Ca.xv.

Noſtro poſtulaſti certi
ficari reſponſo vtrum
per tuam prouinciam poſſis
concedere remiſſionis litte=
ras generales. ¶ Nos igitur
t.f.breuiter.rn̄. ꝙ per prouin
ciam tuam libere potes hu=
iuſmodi concedere lr̄as: ita
tn̄ ꝙ ſtatutum gnālis cōcilij
non excedas. Gregorius.ix.
¶ Epūs ⁊ alij de q̄bꝰ l ra pſit
line lr̄a ſuptoꝝ ſibi eligere
pruidū cōfeſſorē. Capitulum.xvj.

Ne p dilatiōe pnīe peri
culū immineat animarū
pmittimꝰ epīs:⁊ alijs ſupio=
ribus/necnō minoribus pla
tis exēptis:vt etiā preter ſui
ſuperioris licētiā pruidūz di=
ſcretū ſibi poſſint eligere cō
feſſorem. ¶ De ſnīa excōica=
tionis. Alexan.iij. ſenon̄.ar=
chiepo. ¶ Impubes qui cle
ricum pcutit ab epō abſolui
pōt:⁊ qui loco vel cā diſcipli
ne pcutit clericum etiā ſi ſit
maior excōicatus nō eſt. qui
vero ex odio ſic/et per papā
abſoluitur. Capitulum primū

S Up eo
do ꝙ
cōſili=
um po
ſtula=
ſti.e i/
fra.
Rn̄de
mꝰ ꝙſi
clerici
infra puberes annos ſe adin
uicem aut vnus alterū pcuſ=
ſerit:nō ſunt ad apo.ſedē mit
tendi: qr eos etas excuſat.
¶ Nec clerici ſi ſūt plene eta
tis ⁊ non odio vel inuidia vel
indignatione/ſed leuitate io
coſa ſe adinuicem percutere
ptigat: neqz magiſter ſi ſcho
larem clericū intuitu diſcipli
ne vel correctionis pcuſſerit
qr non poteſt in epīs iniectio
manuū violenta notari. ¶ Ce

terum ſi ex odio ijdem ſcho=
lares vel ſeculares clerici ſe
ſe pcuſſerint:p ſua abſolutio
ne debent ad aplīcā ſedē ve=
nire. Idem. ¶ Monachos ſe
adinuicē pcutiētes abſoluit
ab bas. idem in canonicis re=
gularibꝰ. ⁊ abbatis diſcretio
ne deficiente recurrit ad epi
ſcopum Capitulum ſecundū

Monachi vero/⁊ canoni
ci regulares quocūqz
mō ſe in clauſtro pcuſſerint:
non ſunt ad apo.ſe. mittendi:
ſz ſecundū pruidentiam ſui ab
batis diſcipline ſubdantur ⁊
ſi diſcretio abbatis non ſuffi
cit ad eorum correctionē: eſt
prouidētia dioceſani epiſco=
pi adhibenda. Idem.
¶ Officiarius qui clericū p=
cuſſit nō grauiter:ab epō ab
ſolui pōt.h.primo.Officialis
deliberate iniciens manū in
cleri.ꝑ papā abſoluitur.h.
ſcḋo. Qui repellendo vim cle
ricū pcutit excōicatus nō eſt
h.tertio. Qui pcutit clericū
turpiter inuētū cū pinqua
excōicat nō eſt:ſecus cū re=
mota et dicitur propinqua vt
in littera. Capitulum tertium

Si vero alicuius pote=
ſtatis hoſtiariꝰ ſub pre
textu ſui officij malignatus
clericum leſerit:ab epiſcopo
ſuo poteſt abſolui :niſi forte
eundem clericū grauiter vul
nerauerit. ¶ Officialis vero

pro iniectione manuū in cleri
cum non poteſt ſine manda=
to ro. ponti.abſolutionis bn̄
neficium pmereri:quia nulli
laico ſuper clericuz tanta da
tur auctoritas:niſi forte tur=
bam arcēdo irruentē non ex
deliberatione ſed fortuito ca
ſu clericuz ledat. Si vero cle
ricum vim ſibi inferentē vi q̄s
repellat vel ledat: nō dz ppt
hoc ad ſedē aplīcā trāſmitti:
ſi incōtinenti vim vi repellat
cum vim vi repellere oēs le=
ges omniaqz iura permittāt.
¶ Nec ille compellendus eſt
ad ſe.apo. venire qui in cleri
cum cum vxore matre/ſorore
vel filia ppria turpiter inuē=
tum manus iniecerit violen=
tas. ¶ Ceterū ſi in ſtupro vel
adulterio qd̄ committit cum
ea que ipſum ita prima pſan
guinitatis linea nō contingit
ceperit.aut in eū violētas ma
nus iniecerit:nō erit a ſnīa il
lius excōicationis immunis
Idem. ¶ Qui pcutit clericū
ignorās pbabiliter eū clericū
excōicatꝰ nō eſt ignorantiam
tn̄ pbare dz p iuramētū:q̄ ſi
hoc pſtare recuſat pro excōi
cato haberi debet. Caplm.iiij

Pro alijs in clericum
nutriētē comā manꝰ iie
cerit violentas : propter hoc
non debet apoſtolico preſen
tari conſpectui nec etiam ex
communicatione nodari: dū=

modo ipſuʒ eſſe clericū igno
rauerit. ¶ Uel ſi hoc dubiuʒ
fuerit ꝓpria manu dūtaxat ꝓ
ſtiterit iuramētuʒ ꝙ euʒ eſſe
clericum ignoraſſet. ¶ Ab il
lo auteʒ (ſi preſtare noluerit
iuramentum. quia violentas
manus conſtat eum in cleri-
cum iniecisse) ſicut ab excōi
cato: donec de mandato ſum
mi pontificis abſoluatur cō
uenit abſtineri. Jdeʒ. ¶ Per
cutiens clericum vel religio
ſum excōicatus eſt. nec ab alio
q̄ a papa abſoluit̄ preterq̄ in
mortis articulo. Capi. quintū

N On dubium eſt q̄ hi q̄
violētas manus in cle
ricos/vel canonicos/ aut cu
iuſlibet religionis cōuerſos
iniiciunt ex conſtitutione cō
cilij ſententiam excōicatōis
incurrunt: nec niſi in articulo
mortis ſine ro. pō. abſolutio
nis poſſunt beneficiuʒ impe
trare. Jdem. ¶ Mulieres q̄
inciderunt in canonem ſi quis
ſuadente: abſoluūtur ab epō
Jdem in illis qui nō ſunt ſui
iuris. vel ſunt delicati de qui
bus dubitabatur q̄ n̄ poſſēt
cōmode accedere ad curiā ꝛ
h. d. vſq; ad §. illi. Capit'. vi.

M Ulieres vel alie perſo
ne que ſui iuris nō ſunt
ab epō dioc. abſolui poſſunt:
ſi manus in clericum iniece-
rint violentas. ¶ De his ve
ro qui magne nō ſunt poten

tie ꝛ ita delicati ꝙ laboreʒ ve
niendi ad ſe. ap. nequeūt ſuſti
nere: rn̄demus ꝙ ſtatus per
ſone prius ꝛ veritas negocij
eſt intimāda ro. pō. ꝛ ſcḋʒ cō
ſilium eius tales erūt de cō
miſſo ſcelere corrigendi.
¶ Quid iuris clericum percu
ti excōicatum eſt ſicut percu
tēs. ¶ Illi vero q̄ nō per ſe
ipſos ſed eorum auctoritate
vel mādato: alij violēter inij
ciūt manꝰ clericos ad ſe. ap.
ſunt mittendi: cum is cōmit-
tat vere cuius auctoritate vl̄
mandato delictum commit-
ti probatur. Jdem. ¶ Excōi
catus per iniectiones manu
um in clericum leuis occultus
abſoluit̄ p ſolum papā. ca. vij.

P Uero ſi aliq̄ violentas
manus in fratres ſuos
iniiciunt ꝛ ducti penitētia: nō
conuicti ſed priuatim a te ve
niaʒ poſtulāt: eos monere de
bes ꝛ inducere vt his quos le
ſerūt congrue ſatiſfaciant: ꝛ
apoſtolico ſe conſpectui reꝑ
ſētēt cū a te vl̄ alio ſine ſpāli
mādato ro. pō. abſolui n̄ poſ
ſint. Jdem. ¶ Qui priuilegiati
tenēt vitare excōicatū ꝛ p. ille
gētes manuū in cl̄icū excōicꝰ.

D Ulli ſe pn̄t (ti ſūt. c. vilij)
priuilegio apo. ſe. tue
ri q̄minus excōicatos vitare
debeāt: ꝛ ꝓ violēta manuū in
iectiōe in cl̄icos ſicut excōi-
cati vitari. Jdeʒ epis ꝛ alijs

Prelatis ꝑ galliā conſtitutis.
¶ Percutiens monachum
conuerſum vel quēuis ordinis
denunciandus eſt excōicatus ꝛ
vitandus donec fuerit per papā
abſolutus. Capitulum nonum.

P Arrochianos veſtros
ſi qui in monachos vel
conuerſos p̄fati ordinis vio
lentas manꝰ iiecerīt: ſublato
appellatōis remedio ſcḋʒ te
noreʒ generalis decreti excō
municatos publice nuncietꝭ
ipſoſq; faciatis ſicut excōica
tos arctius euitari: donec le
ſis cōgrue ſatiſfaciāt et cum
lrīs veſtris apoſtolico ſe cō-
ſpectui repreſentent. Jdem
genuē. archiepiſcopo.
¶ Dominus ꝑ forma precepti q̄s
ab ſtatute iuramenti fieri tꝰ
alij q̄ ꝑ violēta manuū iectio
excōicatꝰ abſoluitur. Capi. x.

E X tenore lrārum tuarū
nobis inotuit ꝙ. B. ca-
nonicus i quēdā ſubdiaconū
manꝰ iniecit violētas. ꝛ infra
¶ Mādamꝰ itaq; q̄tenus re
cepto ab eo iuramēto ꝙ tuo
debeat mādato parere/ ipm
vice nr̄a a ſnīa q̄ tenetur ab-
ſoluas/ ſibiq; i v̄tute iuramē
ti precipias: ne decetero i cle
ricum: monachum vel alicuiꝰ
religionis cōuerſum: manus
iniiciat violentas: niſi ſe defē
dendo aut de mādato ſuorꝰʒ
fecerit prelatorū: vel niſi ſup
eum prelationis miniſterium

aut magiſterium habeat: aut
cum ipſo in eadem eccleſia
ſociꝰ eſſe noſcatur. Jdem ca
nomaſi. epiſcopo.
¶ Excōicatum ꝓ percuſſiōe
clerici abſoluit epūs ſi ſine pe
riculo papam adire neq̄t. Dꝫ
tñ illū mandare ꝙ adeat pa-
pā impedimēto ceſſante. C. xi.

D E cetero noueris ꝙ ſi
quis pro violenta ma-
nuum iniectione i clericū eſt
vinculo excōicatōis aſtrictus
ſi habet capitales inimicitias
vel alias iuſtas excuſatiōes
quibus ab itinere rationabi
liter excuſetur. ita ꝙ ſine pe/
riculo ap̄lico ſe nequeat con
ſpectui p̄ſentare: licet dioce/
epiſcopo recepto iuramen-
to ſecundum morem eccleſie
ſibi abſolutionis gratiaʒ im
partiri. ¶ Sed eſt illi ſub iu/
ramenti debito iniungenduʒ
vt q̄cicius oportunitatē ha
buerit romanum pō. adeat/
mandatum apoſtolicum ſu-
ſcepturus. Urbanus tertius
ſenoñ. archiepiſcopo.
¶ Cum papa abſolutionem
excōicati delegat: mādat reci
pi cautionem de parendo mā
datis eccleſie. Capitulum. xij.

A D hec cuʒ inter parro
chianos tuos. ꝛ infra.
¶ Romana eccleſia abſolu-
tionē ſentētie delegatorū iu-
dicū nequaq̄ꝫ cōſueuit alijs de
legare: niſi in lrīs cōmiſſōis

contineatur expreſſe de ſuffi
cienti cautione preſtanda ab
his q̄ ſolui debent ꝙ iudicio
eccleſie debeant obedire.
Ale.tertius. ¶ Excōicat⁹ p
canonē/ſi q̄s ſuadēre ſi diuerſ
vel pauper p papā abſoluen
dus eſt:vel eius legatum.fal
lit in muliere/ſene/ infirmo/
vel mutilato q̄ per ep̄z abſol
ui poſſunt. Capitulum.xiiij.

EA noſcitur.ꝛ ifra. Con=
ſul.t.t.duximus rñden=
dum:ꝙ mulieres/ſenes:ꝛ va
litudinarij ſeu membroꝝ de.
ſtitutionibus īpediti: licz ad
apo.ſe. non veniant/ ab epis
valeant fidelium cōmunioni
reſtitui ſatiſfacto iuxta facul
tates his quibus per eos cō
ſtiterit iniurias irrogatas.
¶ Alios autem ſiue paupe=
res ſiue diuites ſedi apo.vel
legato eius vt bñficiū abſolu
tiōis obtineāt neceſſe ē pñta
ri. ¶ Si vero īfirmitatꝫ tpe
timore mortꝫ beneficium fue
rit abſolutionis īdultum:iu=
ramento pñſtito iniungatur eiſ
dem vt poſtq̄z ſanitati fuerit
reſtituti/ad ro.ec.vel eius le
gatum accedant/ mandatum
apo.ſuper talibus recepturi.
Idem. ¶ Ante denunciatio
nem vitandus eſt excōmuni=
catus pro violenta manuum
iiectiōe ī clericos:niſi ſit occul
tus.hoc pro. Interficiēs cle
ricum q̄ contempto clericali
hitu ſe enormitatib⁹ immiſcuit
excommunicatus nō eſt hoc
ſecūdo. Caplm.xiiij.

CUm non ab hoīe.ꝛ ifra
Conſul.t.t r.ꝙ.a cōmu
nione illius q̄ pro ſacrilega
manuum iiectiōe ī clericum ī
edictū excommunicationis ī
cidit/lꝫ denūciatus nō ſit/ de
bes abſtinere niſi forte id ti=
bi ſoli pateret ī quo caſu ip̄m
priuatim tantummodo euita
bis q̄zdiu ab eccleſia tolera=
tur:vt ſaltem verecundie ru=
bore ſuffuſus/ pro latenti ex
ceſſu ſatiſfacere compellatur
¶ In articulo vero ſecunde
queſtionis reſpondemus ꝙ
occiſores clericoꝝ aut preſbi
teroꝝ q̄ contempto clericali
hitu tyrannidi et enormitati
ſe iuerecunde imiſcent ī odiū
clericalis exceſſus: et terro=
rem atqꝫ correctiōem ſimiliū
canone late ſnīe minime coercē
tur. illigatur tamen eis pnīa
competens:aliquantulum a=
ſperior q̄z ſi laicos talia cō=
miſiſſent. Idem.
¶ Ante abſolutionē cōmuni
candū non eſt excōmunicato
lꝫ iurauerit parere mandatꝫ
eccleſie vel compoſuerit cum
offenſo. h.d. Infamato de ex
cōmunicatione cōmunicādū
non eſt niſi ſe purget. vel ad
cautelā abſoluatur.h.d. ſecū
do. Capitulum.xv.
CUm deſideres.ꝛ infra.

Fuit autem prīe q̄ōnis tenor
huiuſmodi vtrum alicui ex=
cōicato q̄ mandato eccl'e ſta
re iurauit:ꝛante abſolutionē
ep̄s ei cōionem reddidit: ſic
cōicandū ab alijs/ꝛante ep̄s
id facere debeat. ¶ Cui q̄ōi
t.r.ꝙ cū cautio iuratoria quā
hodie q̄ excōicati ſunt pñſtāt:
potius ad cautelam ex cōſu
etudine eccleſie q̄z rigore ca
nonum ſit inducta:neqꝫ mo=
menti tam validi reputetur:
ꝙ niſi abſolutionis benefici
uꝫ ſubſequatur:ille qui excōi
catur debeat cōioni aliorum
reſtitui:preſertim cum ex eo
iuramento abſolutionem cō
ſecut⁹ nō ſit: ꝛ ɔſtat eū excōi
catum fuiſſe:ꝛ verum ſit ab=
ſolutum non eſſe:nec ep̄s nec
alij debent cōicare eidem niſi
fuerit ſcōm formam eccleſie
poſt iuramentum pñſtitum ab
ſolutus:qꝛ qui cum excōica=
to ſcienter cōicauerit/ excōi
cationis penas contrahit cū
eodem. ¶ Scd̄e q̄ſtioni hūc
finem duximus imponēdum
ꝙ ſi publica fama eſt aliquē
verberaſſe clericū/ nec ep̄s
nec alius cōicare ſibi debet:
niſi ad arbitrium ep̄i de hoc
ſe purgauerit:vel ad cautelā
abſolutionis bñficiuꝫ ɔſeq̄t
¶ Tertio loco tua diſcretio
requiſiuit:ſi clericus verbe=
rat⁹ ep̄o mediāte cū ſuo ꝟbe
ratore ɔpoſuerit:et ille recō
ciliatus ſibi fuerit:an p hoc
is debeat ad alioꝝ cōionē
admitti: Super q̄ tibi bre.r.
ꝙ licet ille q̄ violētas man⁹
iniecit ei quem leſit ſatiſfeciſ
ſe taliter videatur: eccl'ie tñ
quam offendit ex hoc non ſa
tiſfeciſſe dinoſcitur:ꝛ niſi for
ma eccl'ie q̄ pro abſolutione
talium introducta ē obſerue
tur:non eſt cōicandum eidē
Idem. ¶ Sacerdos eiiciēs
regularem de eccleſia officia
diuina turbantem excōicat⁹
non eſt. Capitulum.xvi.

VEniens ad ap.ſe. I la
tor pñtium ſua nobis
aſſertione monſtrauit:ꝙ cū
matutina officia celebraret:
quedam monialis eccleſiam
ingrediens:cum alio clerico
ludendo īpedimentum pñſta=
bat:q̄minus deo diuinū poſ=
ſet obſequium exhibere. vñ
memoratus ſacerdos cōmo
tus vt liberius poſſet circa
diuinorum celebrationē va=
care man.b⁹ in eam appoſitꝫ
vt extra eccleſiam poneret
cum nollet exire: in trahēdo
ipſam/ coegit eandem extra
ecclīā reſidere:ſꝫ tu illū ppt
hoc tāq̄z excōicatū euitaſti ꝛ
facꝫ ab alijs euitari. ¶ Idoqꝫ
māda.q̄te.ſi res ita ſe hꝫ/eum
decetero nō euites: cū ex hoc
ipſꝫ excōicatū nullaten⁹ vide
am⁹. Idē. ¶ Excōicati ple
ctuntur ob manuum iniectiōe ī clericum

pñt q eps̃ absolui. h. d. ꝫ cõs lectu. ꝛ ẽ textꝰ ſi glarꝫ. c. xvij

Peruenit ad nos. ꝛ ĩfra. De his absoluẽdis qui clericis non enormẽ: ſꝫ modicã ꝛ leuẽ iniuriã irrogarunt: tue fraternitatꝫ arbitrio duximꝰ ꝯmittẽdũ. Idẽ. ❡ Clericus q̃ ſciẽter ꝛ ſpõte ꝑticipat excõicato i diuinis officijs excõicatꝰ est maiori: ꝛ tñ absoluendus p papã. h. d. ſm panor. Capitulum. xviij.

Significauit nobis. ꝛ ĩfra. Uerum clericos q̃ ſciẽter ꝛ ſpõte ꝑticipauerũt excõicatis a nobis: ꝛ ipsos in officijs receperũt eadẽ excõicationis ſnĩa cũ ipsis non dubitamꝰ inuolut: q̃s etiã p bñficio absolutionis habẽdo ad nos volumꝰ cũ lr̃aꝝ tuarũ insinuatione remitti. Idem.

❡ Excõicatus pro iniectione manuũ in clericũ / vel incẽdiarius post publicationẽ a solo papa absoluit. Caplm. xix.

Cum nos duxit fraternitas consulẽdos. ꝛ ĩfra. Fraternitati. t. t. r. ꝙ cũ nõ solum q̃ in clericos temerarias manus iniſciunt: ſed etiam incendiarij ex q̃ ſunt per eccl'e ſnĩam publicati: p absolutionis beneficio ad apo. ſe. ſunt mittendi. Idez. ❡ Legati de latere absoluere pñt excõicatos p iniectione manuũ i clericos. Capitulum. xx.

Ab eminẽtia ſe ꝛ apice et ĩfra. Sicut ex parte tua nr̃is est auribꝰ intimatuꝫ tibi exititit dubiũ: vtrũ absolutionis bñficiuꝫ aſſeq̃ntur q̃ p iniectione manuũ in clericos vel alias religiosas ꝑsonas excõicationẽ incurrerũt et a legatis cardinalibꝰ q̃ a latere romani põtificis destinant pro tempore absoluunt cum ijdem legati mandatum super hoc non oñdant expreſſum. ❡ Super quo id a te volumus obſeruari: vt eos habeas absq̃ꝫ omni heſitatiõis ſcrupulo absolutos: quos cõſtiterit a talibus beneficium absolutionis adeptos. Idẽ.

❡ Gñalis excõicatio nõ ligat nisi subditos ꝓferentis. c. xxi.

A nobis fuit ex ꝑte tua quesitũ vtrũ si q̃s ita ꝓnunciauerit: q̃ſq̃s furtũ fecerit excõicatus ſit / hec gñalis clauſula ad ipſius excõicatoris subditos referat: an gñal'r extendat ad oẽs qui non ſunt de iuriſditione illius? ❡ Ad q̃d dicimꝰ ꝙ hac ſnĩa nisi subditi obligãtur: nisi forte plus cõtulerit maior ꝛ largior auctoritas delegantis. Idem.

❡ Qui cũ effractiõe ſpoliant eccleſias excõmunicati ſunt et per papam tantum post denunciationem absoluuntur.

Capitulum. xxij.

Conquesti ſunt nobis re gin. canonici: ꝙ. Jo. de mala frena ꝛ eius ſequaces quaſdam eccleſias regin. epiſcopatus violenter confregerũt easq̃ꝫ ſpoliare minime dubitarunt. ❡ Quoniam igitur grauia ſunt nec clauſis debẽt oculis preteriri. Mandamꝰ quatenus ſi est ita: memoratos ſacrilegos excommunicatos nuncietis et faciatis ſicut excõmunicatos artiꝰ euitari: donec paſſis iniuriaꝫ cõgrue ſatiſfaciant: et damna p eis data resarciant: et cũ litteris veſtris rei veritateꝫ cõtinentibus apostolico ſe conſpectui repreſentent. Idem.

❡ Percutiens vel etiam interficiens clericum ſe dimiſſo clericali habitu ſecularibus immiſcentem: nõ tenetur ire pro absolutione ad ſedem apostolicam. Ita generaliter ſummari poteſt. Capitulum. xxiij.

Perpendimus ex litteris tuis ꝙ quidã ſacerdos p eo ꝙ ſe filiũ regis falſo nominare preſumpſit: ꝛ armis acceptis ſeditionem fecit et guerram: a B. comite iuſſus est fuſtigari: qui poſtea eius mãdato traditus patibulo expirauit. et infra. ❡ F. t. duximus reſpondendum ꝙ ſi memoratus ſacerdos tali modo exceſſit: ꝛ non propulſando / ſed inferendo iniuriam fuit occiſus non videtur nobis ꝙ interfectores eius propter hoc ad obtinendam absolutionem apo. ſe. adire cogantur tu vero qui merita perſonarum bene noſti: penitentiam eis competentem iniungas. Idem.

❡ Iudex eccleſiaſticus faciens percuti clericum per laicum: etiam cauſa diſcipline: excommunicatus eſt: et ipſe et verberans pro absolutione tenentur ire ad papam. Capitulum. xxiiij.

Uniuerſitatis veſtre cõſultationem accepimus qua nos requiſiſtis vtrũ laicus incidat in excommunicationis edictum qui ad iuſſionem abbatis in cuius ſeruitio commoratur: in clericum / monachum / aut conuerſum temerarias manus preſumit iniicere: maxime vbi cauſa non ſubeſt propter quam debeat verberari. ❡ Nobis autem videtur ꝙ nisi cauſa regularis diſcipline hoc faciat abbas in ꝓpria ꝑſona: vel (ſi neceſſitas vrget) p clericũ vel monachum fieri iubeat: tam q̃ tales ꝟberari ꝑcipit: q̃ꝫ illi qui verberãt (etiã ſi cauſa

ſubeſſet) excõicatiõis ſniaȝ donec ad apo. ſe. veniant: nequaq̃ȝ euadunt. Idem.

¶ Clericus vel laicus iceſſi tertio monitus nõ reſipiſcẽs perdit priuilegium clericale Capitulum.xxv.

In audientia nr̃a talis fuit ex parte tua ppoſita ↄſultatio: vtruȝ clerici. q arma militaria (relicto habitu clericali) geſtare nullatenus erubeſcunt: ſi eis fuerit iniuria corpalis illata: vel ſe a captione redemerint: illa clericorum debeant imunitate gaudere: q̃ pro temeraria manuum iiectione fctã in clericum excõicatus quis ipſo iure notatur. ¶ Ad hec tibi breuiter rñdemus q cũ fruſtra eccleſie imploret auxiliũ qui committit in ipſam ⁊ lex ſecularium principum huic reſponſo ſatis efficax afferat argumentum: qua manifeſte cautum habetur. m ſonã cuius pudicitia attẽtata fuerit nõ poſſe iniuriarũ agere ſi i veſte meretricali fuerit dephẽſa hmõi clerici ſi a platis ſuis tertio ↄmoniti / militaria noluerint arma deponere: de priuilegio clericoꝝ ſubſidiũ aliqd hr̃e non debent. Idem.

¶ Excõicatus pp̃ter iiectionẽ manuum in clericum impeditus ire ad curiam, põt ab inferiore abſolui: ſȝ ipedimento ceſſante tenetur curiam viſitare ſuſcepturus mãdatum apoſtolicuȝ. Ca.xxvi.

Quod de his: ⁊ infra. F. r. duximus rñ. q is qui aſſerit ſe in canonẽȝ late ſnĩe incidiſſe: non aliter q̃ȝ per ſe. ap. vel eius legatum abſolutionis põt bñficiũ obtinere. ¶ Niſi forte in mortis articulo / vel paupertate / aut infirmitate / vel ſenectute tanta grauaretur: q ad ec. ro. laborem ſubire non valeat veniendi vel ab hoc alio impedimento canonico retrahatur ¶ Ceterum ab his in forma ſacramenti exigi ↄſueuit vt reſumptis viribus et oportunitate cõceſſa ro. ec. in propria perſona debeant viſitare. Innoc. iij. archiepo decano ⁊ precentori lugdunẽ.

¶ Ligatus plibus excõicationibus ſi ex eodem facto obtinens abſolutionem expſſa vna cauſa ſeu vna excõicatione non habetur pro abſoluto quo ad aliam. Ca.xxvij.

Cum pro cauſa que int̃ G. ⁊ F. cabilon̄. eccľie archidia. vertebatur eis cõceſſerimus auditorem: pcurator. G. allegauit q cum archidiaconus in ſuccẽtorem in cõi dormitorio manus iniecisſet temere violẽtas: ⁊ eũ traxiſſet verãdo p clauſtrũ tu frater archiepe eũ ob violentam manuuȝ iniectionem ⁊ violationem immunitatis eccľie feciſti excõicatum publice nunciari: ⁊ ĩfra. ¶ Diſ. v. mãdam⁹ quatenus ſi vobȝ conſtiterit dictum F. archidia. ob duplicem cauſam excõicatũ fuiſſe et expſſiſſe tñ alteram in litteris q̃s ſuper abſolutione ſua impetrauit ipſum tãq̃ȝ excommunicatũ ſatiſfacere eccľie ſue p altera monitione pmiſſa cogatis Idem abbati ſancti andree.

¶ Excõmunicato decedenti in excõmunicatione: q̃uumcũq̃ȝ contritus deceſſerit nõ eſt cõmunicandum ante abſolutionem nec pro eo orandum licet ſit quo ad deuȝ abſolutus: ſed ſi ↄſtat eccleſie de ↄtritiõe penitẽtis abſoluetur etiam poſt mortẽ ab eo a quo viuus fuerat abſoluẽdus: ⁊ heredes eius compellantur per eccleſiam ad ſatiſfaciendum pro eo. Ca.xxviij.

A Nobis ẽ ſepe q̃ſitum vtrum ſi aliquis excõicatus in quo indicia fuerint pnĩe manifeſta nec per eum ſteterit q̃minus recõciliaret eccľiaſtice vnitati / nõ ſuſcepto bñficio abſolutionis deceſſerit: p abſoluto ab eccleſia ſit habend⁹: ⁊ vtrũ p tali recipiẽda ſit elemoſina: ⁊ a fidelibus ſit orãduȝ et infra. ¶ Nos igitur ↄſul. t. breuit̃. r. q iudicium dei ṽitatiã nõ fallit nec fallit̃ ſep initit̃: iudiciũ aũt eccľie nõnũq̃ȝ opinionẽ ſequitur: quã ⁊ fallere ſepe ↄtingit ⁊ falli: pp̃ter qd ↄtingit interdum vt qui ligatus ẽ apd deum: apd eccľiaȝ ſit ſolutus: et q̃ liber ẽ apud deũ / eccľiaſtica ſit ſnĩa inodatus. Vinculum ergo q̃ peccator ligatus ẽ apd deũ in culpe remiſſiõe diſſoluitur illd ãt q̃ ligatus eſt apud eccľiã: cum ſnĩa remittitur relaxat̃. qd in ſuſcitatione lazari ſermo euangelicus manifeſtat quem pri⁹ dñs ſuſcitauit: et aplis precepit poſtmodum ſoluere ſuſcitatum. ¶ Tñ q̃ȝ tũcũq̃ȝ ſe quis iuramento pſtito q eccľie mandato pareret hũiliare curauerit: q̃ȝ tũcũq̃ȝ pnĩe ſigna pceſſerint: ſi tñ morte pueniẽtus abſolutionis nõ potuerit bñficiuȝ obtinere: q̃ȝuis abſolutus apd deum fuiſſe credatur. nõduȝ tñ habẽdus ẽ apd eccľiaȝ abſolut⁹. ¶ Põt tñ ⁊ dȝ ei eccľe bñficio ſubueniri: vt ſi d ipi⁹ viuẽtẽ pnĩa p euidẽtia ſigna ↄſtiterit defũcto etiã abſolutiõis bñficiũ ipẽdat̃. ¶ Nec obſtat q eccľie legit̃ attributa ptãs ligãdi atq̃ȝ ſoluendi hoĩes ſup terrã tãq̃ȝ nõ poſſit ſoluere ⁊ ligare ſub t̃ra ſepultos: et qd legitur nõ cõicet mortuo cui nõ ẽ cõicatuȝ

add. c. vid. apoſtolice & c. qz prelatus deſigna... & ragnati... in 6 [handwritten marginal note, uncertain]

et viuo. cū et ſi cōicatū nō fu‑ erit cōicandum tñ illi fuiſſet quē nō cōtēptus religionis ſȝ neceſſitatis articulus im‑ pediuit: et in certis caſibus a canonibus denotatis: ligaſ ſe legatur eccl'ia mortuos ⁊ ſoluiſſe. ¶ Ut autem in vno pariter et eodem negocio ⁊ ſeruem⁹ rigorē ⁊ mānſuetudi‑ nē oſīdamus: ſtatuim⁹ vt illi⁹ mortui abſolutio a ſe. ap. re‑ quiratur: q̄ cū viueret ab ea fu erat abſoluendus: alioꝝ aūt abſolutionē ex ꝑmiſſa cā ce‑ teris indulgemus a q̄b⁹ duȝ viuerēt fuerāt abſoluēdi.

¶ Abſolutiōi aūt forma ſer uetur vt fiat cum penitētiali pſalmo: ⁊ taȝ ofone dñica q̄ȝ alia conſueta. ¶ Heredes q̄ qȝ ipſi⁹ ad ſatiſfaciendū pro ipſo ſi monitiōe premiſſa no luerit ꝑ diſt. ec. cōpellantur.

¶ de vuratiſlauiē. epo. ¶ De tinēs clericū in cuſtodia vel vinculis ſine leſiōe excōicat⁹ eſt. h. pzio Cōicans excōica‑ to ſcienter in crimie excōica tus eſt: ⁊ niſi difficultas im‑ pediat abſolui debȝ ab excōi catore cū iuramēto. Cōicās ſ'o extra crimē reconciliari pōt per ſimplicē ſacerdotē ſine iuramēto. h. d. vſqȝ ab ſi nem. Capitulum. xxix.

Noper a nobis tua di‑ ſcretio requiſiuit q̄d de ſit laicis ſit faciendum q̄ cle ricos (ſine leſione tñ) i cuſto dia detinent publica vel pri uata: vel etiā detrudūt in vin cula. ¶ Et vtrū q̄ noīatim ex cōicatis ſcient' cōicāt abſol‑ ui ab excōicatione poſſint ꝑ cōfeſſionem a ſimplici ſacer‑ dote vel epī ſeu archiepī ſit ab eis abſolutio expectāda.

¶ Nos igitur inq̄ſitiōi tue ex ordine . r. q̄ in pzio cōſulta tionis articulo nō credimus laicos penā excōicatiōis e‑ uadere q̄zuis per eorū fcīn corꝑalis leſio nō fuerit ſub‑ ſecuta: circa quā violētia ſe‑ pius circa clericos nequiter ꝑpetratur. ¶ In ſcd'a ſ'o q̄‑ ſtione credim⁹ diſtinguēduȝ an is qui noīatim excōicato cōicat: ſciēter i crimie cōicet crimioſo et cōſiliū impēdēdo auxilium vel fauorē: aut alſ in ofone vel oſculo: aut oran do ſecū aut etiā comedendo.

¶ In pzio q̄dē articulo: cū ta lis cōicet crimini: ⁊ pticipet crimīoſo: ac ꝑ hoc rōne dā‑ nati crimis videatur i eū de linq̄re q̄ dānauit: ab eo vl' eī ſuperiore merito delicti tūc erit abſolutio req̄renda. cuȝ facientē ⁊ cōſentientē par pe‑ na conſtringat. ¶ In ſcd'o ve ro caſu a ſuo epō vel a ꝓprio ſacerdote poterit abſolutio nis bñficiū obtinere. q̄zuis ei ⁊ tūc nō iudicis: ſȝ iuris ſnīa excōicato cōicās ſit ligatus

qui tñ cōditor canonis ei⁹ abſo lutionē ſibi ſpāliter non reti nuit eo ipſo cōceſſiſſe videtur facultatē alijs relaxādi. Is aūt q̄ iuxta pzimū modū ex‑ cōicato cōicat / cū iuramēto debȝ abſolui: q̄ ſ'o iuxta ſcd'ȝ modū / recōciliari poterit ſi ne iuratoria cautione. ¶ Ve rū ſi difficile ſit ex aliq̄ iuſta cā q̄ ad ipm excōicatorē ab ſoluēdus accedat: cōcedim⁹ i dulgēdo vt (p̄ſtita iuxta for mā eccl'ie cautione: q̄ excōi catoris mandato parebit) a ſuo abſoluat epō vel proprio ſacerdote.

¶ de ſtrigoñ. ar‑ chie. ¶ Iuramētū excōicati de ſtādo mādatis eccl'ie non habet vim abſolutiōis. h. pzi mo. Excōicato null⁹ cōicare tenetur preter ꝑſonas exce‑ ptas: alſ cōicās excōicato i currit minorē et ē excōicād⁹ maiori: niſi ille eſſet excōica tus cū participib⁹: q̄ tūc eſ‑ ſet excōicat⁹ maiori. Ca. xxx.

Quod in dubijs. ⁊ infra Rñdem⁹ q̄ excōicato licet (q̄ ſtet mandato eccl'e) iuramēto firmauerit: cōmu‑ nicari non debet donec per eccleſiam fuerit abſolutus: alioquin poſt iuramētū non eſſet abſolutio neceſſaria.

¶ Nullus aūt ſcienter noīa‑ tim excōicato cōicare tenet' niſi quedā ꝑſone que per il‑ lud. Greg. pape capl'm q̄ niā multos ſpāliter excuſantur.

¶ Alij autē q̄ noīatim excōi catis p̄ſumptuoſe ꝑticipant preter perſonas dicto canōe annotatas: niſi ab eoꝝ ꝑtici patione cōmoniti forte deſti terint excōicationis vinculo ſunt innodādi: ſec⁹ aūt ſi ſciē ter cōicant ei q̄ cū ꝑticipib⁹ ſuis eſt vinculo excōicatōis ſnīaliter innodatus: tūc enī ⁊ ipſi ſnīaȝ excōicatōis icurrūt.

¶ de doctoribus decretoruȝ bononiē. ¶ Excōicato cōica re tenētur q̄ pri⁹ erant ei ob ligati ad obſequium familia re alſ ſ'o non tenentur de ne ceſſitate. licȝ interdum poſ‑ ſint de neceſſitate vigente. Capitulum. xxxi.

Inter alia q̄ ſtrigoñ. ar chiepūs proponi fecit: nos recolim⁹ rñdiſſe q̄ null⁹ noīatim excōicato ſcient' cōi care tenetur: niſi quedam ꝑ ſone que per illud Greg. pa‑ pe. c. q̄m multos ſpāliter ex‑ cuſantur: verum ex hac rñſi‑ one orta ē occaſio diſputādi alijs cōcedētibus q̄ excōica to cōicare tenentur perſone in predicto. c. noīate. preſer‑ tim q̄ pri⁹ ad cōionē eorū ex debito tenebant': alijs aſſerē tib⁹ eos cōicare licite poſſe ſi velint: non tñ ad hoc ex ne ceſſitate teneri. ¶ Ut igit' vſi tus pdiſt: interpretatio q̄ȝ p cedat: ābiguitatē hmōi talie

duximus abſoluendā: q̄ cum
q̄dam pſone in p̄miſſo capl'o
denotate: illis in q̄s lata fue=
rit excōicationis ſnīa: ante p
lationē ipſius obſeq̄o tenerē
tur familiariter adherere: ne
q3 poſtmodū ad ↄtrariū tene
antur (cū adhuc debitum du
ret) bñficio canonis id agen
te: a priore non ſunt obnoxie
tate ſolute ſ3 ad familiare te
nentur obſequiū: ⁊ ita p ↄſe=
quens ad cōionē tenent: ſine
qua illud nequeunt exhibere
Jllud aūt nō ad oēs pſonas
capituli credimus referendū
vt videlic3 obnoxietati hmōi
ſint ſubiecte cū viatores: per
egrini: ⁊ mercatores a cōione
talium pſonarum (niſi articu
lus neceſſitatis immineat)
debeāt abſtinere vt i fine col
ligitur manifeſte: ſ3 ad illas
dūtaxat q̄ talib⁹ arctiori tenē
tur obnoxietate cōſtricte q=
bus tamen in his p q̄b⁹ ſunt
excōicatione notate: vt in cri
minibus cōicare nō debēt: ſ3
ab eis penit⁹ abſtinere. Jdē.

¶ Si excōicat⁹ p manuū in
iectione ſciēter recipit ordi=
nes: ſi eſt clericus ſecularis
deponēdus eſt ſi regular; ab
executione ordinis eſt ſuſpē
ſus. Aut ignorans ius vel fa
ctum ſic excōicat⁹ recipit or=
dines ſi eſt clericus ſecular;
diſpenſat cū eo ſolus papa ſi
regularis diſpenſat abbas ſi
ignorantia eſt pbabilis et fa
ctum nō eſt graue. Ca.xxxij.

Cum illoꝝ abſolutio q
pro violēta manuū ine=
ctione in clericos labē excōi
cationis icurrūt (q̄buſdā caſi
bus a predeceſ. no. exceptis)
ſedi dūtaxat ap. reſeruet: non
nulli eccliaſticā ſniam negli=
gentes in excōicatiōe poſiti:
eccleſiaſticos ordines accipe
re nō formidant, quid autem
de his fieri debeat aplicum
ſepius oraculum imploratur
¶ Circa quos credimus di=
ſtinguendū q̄ tales vel ſciūt
excōicationis ſe vinculo irre
titos: vel non recolūt factum
pro quo in late ſnīe canonem
inciderūt vel factū quidē ſciē
tes iuris ignari neſciunt ex=
inde ſe teneri. ¶ Ipſos ſi fue
rint ſeculares clerici: a ſuſce=
ptis ordinib⁹ cēſem⁹ in ppe=
tuū deponēdos: in reliq̄s caſi
bus tā archiepi q3 epi abſq3
mandato ſedis ap. ſpāli diſpē
ſandi facultatē ſe nouerit nō
habere: quib⁹ etiā eſt abſolu
tio taliū interdicta: ⁊ maiora
intelligantur illis phibita q̄
bus vetita ſunt minora. Pote
runt tamen hmōi ro. pō. au=
ribus intimari: vt ab eo ſcd3
rigorem vel eq̄tatem reſpon
ſum pdeat put diſcretio ſua
viderit faciendum. ¶ Qui ſi
clauſtrales huiuſmodi fuerit
licet ab alexā. papa fuerit cō

ſtitutū q̄ monachi et canoni
ci regulares quocunq3 modo
ſe in clauſtro pcuſſerint non
ſunt ad ap. ſe. mittendi: ſ3 ſm
puidentiā ſui abbatis diſci=
pline ſubdant: ⁊ ſi abbatis di
ſcretio ad eoꝝ correctionem
nō ſufficit puidētia ē dioce.
epi adhibēda: ⁊ alibi dicatur
q̄ de ſeculo fugientes qui re
ligionis habitu3 in monaſte
rium receperunt: ⁊ inter ce=
tera poſtmodū confitētur ſe
tale cōmiſiſſe delictū ppt' qd
ipſo actu excōicationis ſen=
tentia3 incurrerunt: ſine licē
tia ro. pō. abbas non pōt nec
debet eos abſoluere: q̄3uis p
ſumptionem delinquentium
debita poſſit animaduerſiōe
punire. Hos tamē in religio
nis fauorē/ ⁊ vt euagandi ma
teria ſubtrahatur: maiorem
eis gratiam exhibere volen=
tes eorum prelatis q̄ etiam
talibus abſolutionis bñfici=
um impartiri valeant indul=
gemus. Niſi exceſſus ipſoꝝ
extiterit difficilis ⁊ enormis
vtpote ſi ad mutilationē mē
bri vel effuſionem ſanguinis
eſt proceſſum aut in epm: aut
abbatē violenta man⁹ iniecta
cum exceſſus tales ⁊ ſimiles
nequeant ſine ſcandalo p̄teri
ri. Si vero clauſtralis aliq̄s
in religioſam pſonam alteri⁹
clauſtri manus iniecerit vio
lētas per abbatē proprium ⁊
eius qui paſſus eſt iniuriam
abſoluatur. Qd ſi clericum p
cuſſerit ſecularē: nō niſi per
apo. ſe. (vt ſcandalum euite=
tur) abſolutionis grām pote
rit pmereri ¶ Si autem hos
ad ordines pmoueri contin=
gat: iuxta premiſſa3 diſtinctio
nem q̄ ſcienter in contemptū
eccliaſtice diſcipline ſe fece=
rit ordinari: ab executione ſu
ſcepti ordinis ⁊ officij decer=
nimus manere ſuſpēſos. Cir
ca reliquos vero facti memo
riam vel iuriſperitiam nō ha
bentes monaſterioꝝ vtilita=
te penſata poſt iniunctam re
gularē pniam et peractam/
abbates ipſorum poterūt di
ſpenſare: niſi graue fuerit et
notabile factū: aut is qui fe=
cit adultus fuerit ⁊ diſcretus
vt violenter contra obliuio=
nem vel ignorantiā preſuma
tur. Precipimus aūt abbati=
bus vt formā iſtam diligēter
obſeruent: ne priuilegiu3 me
reatur amittere q̄ ſibi pmiſ=
ſa abutitur poteſtate. Jdem
piſtorienſi epiſcopo.

¶ Monialis percutiens mo
nialem ſeu cōuerſum vel cle=
ricum ſecularem incidit i ex=
cōicationem ⁊ ab epo loci ab
ſolui poteſt. Capitulū. xxxiij.

De monialibus tuis a no
bis fraternitas requi
ſiuit: p quem eis ſit benefici/
um abſolutionis impenden=

dum ſi vel in ſe inuicē vel con
uerſos vel ꝯuerſas ſuas aut
clericos etiam manus iniece
rint temere violentas. ¶ Su
per hoc igitur. t. conſul. t. r. vt
per epiſcopum in cuius dio
ce. monaſteria fuerint abſol
uantur. Idem vniuerſis cru
ce ſignatis.

¶ Contractus etiā qui ſine
cōione explicari nō pt non diſ
ſoluit̄ ſeu ipedit̄ ꝑ excōmu-
nicationē ſuperuenientē in eū q̄
tenetur aliquid preſtare non ex
communicato. Capi. xxxiiij.

SI vere. ⁊ infra. Ꝙ ſi ve
neti nec forte ſatiſface
re voluerint nec abſolui vo
bis pmittim⁹ vt cū ipſis i ter
rā ſarracenoꝝ vel puinciam
(iuxta qđ inter vos ꝯuenit ⁊
ipſos: vł honeſte ꝯuenerit) na
uigio trāſeat; q̄ꝫ tomin⁹ pote
rit; cū dolore tn̄ ⁊ amaritudie
cordis ⁊ ſub ſpe venie cōican
tes eiſdē. ¶ Cū ei iā a vobis
maiorem nauli receperit q̄ꝫ ti
tatem nec ad eā poſſint reſti
tuendā induci / aut etiaꝫ coar
tari. ſi aliť fieret videremini
vos dānū ex pna / ipſi p̄o pre
mium ex cōtumacia reportare / cū ad hoc debitum exſol
uendum ipi vobis maneāt ob
ligati / ⁊ ab excōicatis exigi
poſſit / ⁊ recipi quod debetur
¶ Eſt aūt cautuꝫ in iure ꝙ ſi
quiſq̄ꝫ ꝑ terrā hereticoꝝ aut
quoꝝlibet excōicatoꝝ trāſi

erit; neceſſaria emere ac re
cipe poterit ab eiſdē. ¶ Pre
terea ſi paterfamilias do
mus excommunicatiōis ſen
tentia fuerit innodat⁹ a par
ticipatione illius familia ex
cuſatur. Licet ergo dux ve
netorum dominus nauium
tanq̄ꝫ paterfamilias domus
in excommunicatione perſi
ſtat. vos tamen tanq̄ꝫ ipſius
familiam dum in nauibus ei⁹
fueritis; ipſius excommuni
catio non continget. Et excu
ſabiles eritis apud deum ſi
in excommunicatorum naui
bus exiſtentes: cum dolore
cordis ſub ſpe penitētie com
municaueritis ipſis in qb⁹ ea
rū cōionē nō poteritis euita
re. Idē lōd. epō. ¶ Prelatus
pōt ⁊ vꝫ clericū ſubiectū icorri
gibilē icarcerare / ⁊ laici citra
metū excōicatiōis de p̄latoꝝ
licētia capere pnt clicos ⁊ ad
iudiciū ducere. Capi. xxxv.

UT fame tue. ⁊ infra. Sa
ne cōſuluiſti nos vtrū
clerici grauiter excedētes q̄
tute non pnt monaſterijs ad
agendū pn̄iam deputari qm̄
cū non peniteant de cōmiſſis
oportunitate fugiendi capta
ta carcerem fugerēt clauſtri
et prioribꝰ ſe ſceleribꝰ ſceleſti
us immiſcerēt a te vel alijs p̄
latis ſuis arcte poſſint cuſto
die mancipari. et infra. Rn̄
dem⁹ ꝙ cū p̄lati exceſſus cor

rigere debeant ſubditoꝝ: et
publice vtilitatis interſit ne
crimina remaneāt impunita:
et per impunitatis audaciaꝫ
fiāt (q̄ nequā fuerāt) nequio
res: non ſolū pnt: ſed dn̄t etiā
clericos poſtq̄ꝫ fuerit de cri
mie canonice condēnati: ſub
arcta cuſtodia detinere: qui
cum ſint incorrigibiles / nec
monaſterijs valeant cuſtodi
ri: ad ſilia vel peiora facile la
berent̄. ¶ Laici vero citra ex
communicationis ſnīaꝫ cape
re clericos: et ad iudiciū tra
here pnt / ſi opteat etiā violē
ter dū tn̄ id de mādato faciāt
prelatoꝝ quoꝝ illi ſunt iuriſ
dictioni ſubiecti; et quoꝝ eſt
corrigere crimīnoſos: cū hoc
non ipſi ſꝫ illi quoꝝ auctori
tate id faciūt: facere videant̄
dū tamē non ampli⁹ eoꝝ vio
lentia ſe extēdat: q̄ꝫ defenſio
vel rebellio exigit clericoꝝ.
Idem bracar. epō. ¶ Excom
municat⁹ eſt q̄ in clericū etiā
volētē man⁹ iniecerit violen
tas. etiā ſi hoc faciat in ſatiſ
factionē p̄cedētis iniurie. h.
d ⁊ ē caſ⁹ notabilis. c. xxxvi.

COntingit interdum ꝙ
clerici ſi quē offendāt
et ſatiſfacere velint offenſo:
ſcđꝫ morē patrie quē inter ſe
laici obſeruāt: corpa ſua ſpō
te ſupponunt. xxx. ſeu pluri
bus aut paucioribus percuſ
ſionibus fuſtium / et infra.

¶ Nos autem frater. tue ſu
per hoc reſpondemus ꝙ hu
iuſmodi manus iniectio. et ſi
non violenta tamen iniurio
ſa videtur cuꝫ ille canon non
tam in fauorem clerici ordi
narij: q̄ꝫ in fauorē ordinis cle
ricalis fuerit promulgatus.
ideo et volumus et manda
mus vt id decetero p̄hibeas
attentari. Si quis autēꝫ cle
ricus poſt prohibitioneꝫ hu
iuſmodi ſponte ſe ſubiecerit
excommunicet̄: prouiſo vt cle
ricus iniuriam paſſo ſine in
iuria clericali ſatiſfaciat cō
petenter quaten⁹ inter eos
pax valeat rationabiliter re
formari. Idem lugdun̄. archi
epiſcopo. ¶ Seruus excom
municat⁹ pro iniectione ma
nuum in clericum tenetur ꝓ
abſolutione ire ad ſe. apo. ſꝫ
ſi ex hoc dn̄s q̄ non fuit i cul
pa graue dampnum patiatur
vel ſeruus hoc fecit in eius
fraudem: abſolui pōt ab epi
ſcopo: ſi leſio non fuit enor
mis. Capitulum. xxxvij.

REllatum eſt nobis ꝙ
cum aliqui ſerui ꝓpter
iniectionē manuū in clericuꝫ
violentam / in canonem inci
dunt ſententie promulga
te: allegantibus dominis
eorundem ꝙ carere manci
pijs ſuis nolunt venire ad ſe.
ap. abſoluēdi non curāt ꝑ oc
caſionē huiuſmodi eludētes

eccleſiaſticam diſciplinam.
¶ Quocirca mandam⁹ qua-
tenus eos venire compellas
ad ſe.ap.abſoluendos: cũ pl⁹
ſit deo q̃ȝ homini deferendũ.
Niſi fecerint hoc in fraudem
vt ſubtrahãt ſe obſequio do
minorum. aut ipſi dñi ꝑpter
hoc ſine culpa ſua graue dã-
num incurrant. tunc in vtroli
bet cãu poteris eos ex indul
gentia noſtre ꝑmiſſiõis abſol
uere: cum nimis ſint ab apo.
ſe. remoti. ſed in recõpẽſatio
nem laboris quẽ in itinere ſu
ſtinerent: alia eis ſatiſfactio
iniungatur: dũmodo non ſit
tam grauis ⁊ enormis exceſ-
ſus vt ꝑpter vitandũ ſcanda
lum et tollendum exemplum
huiuſmodi ſerui ad ſeruum
ſeruorum dei venire debeant
abſoluẽdi. Idem ſtrigoneñ.
archiepõ. ¶ Excõicatus pro
pter participationẽ cũ excõi
cato: licet eum poſtea impu-
gnet: et hoc ſolo ꝑ abſoluto
nõ eſt habẽdus. Capi. xxxviij

Sacris eſt canonibus in
ſtitutũ. et infra. ¶ Licet
is qui voluntari⁹ excõicatis
illis cõicauerat: qui cuȝ oib⁹
fautoribus ⁊ participib⁹ ſuis
excõicationis ſnĩa ſunt aſtri
cti: ad cor rediẽs de mandato
eccleſie excõicatos quos pri
us fouerat expugnaret nõ ta
men priuſq̃ȝ abſolutiõis gra
tiam ꝑceperit habendus eſt
abſolutus: nec ſi occumbat i
huiuſmodi bello ſunt abſolu
tiones vel oblationes recipi
ende ꝑ eo: vel orationes dño
porrigende niſi cum de ipſis
viuentis penitentia ꝑ euidẽ
tia ſigna ꝯſtiterit: ⁊ iuxta cu
iuſdam conſtitutionis nr̃e te
norem defuncto etiam abſo-
lutionis beneficium impẽda
tur. Idem aſſuntiñ. epõ
¶ Semel excõicatus debet
vitari ſemꝑ vt excõicatus ni
ſi legitime ꝓbet ſe fuiſſe ab
ſolutum. Capitulum. xxxix.

Sicut nobis. et infra.
¶ Fra. t. reſpon. ꝙ niſi
excõicati a te ſuꝑ abſolutio-
ne ſua lr̃as nr̃as vel illius cui
vices noſtras i hac parte cõ
miſim⁹ reportauerit: aut alio
modo legitime de illoꝝ abſo
lutione tibi conſtiterit: tu ip
ſos ꝑ excõicatis vt prius ha
beat ⁊ facias euitari. Idem
ſenoneñ. archiepõ. ¶ Si ex-
cõicatus ab epõ ad metropo
litanũ appellat ab eo abſol-
ui poteſt. metropolitanus ta
men volens ſuo ſuffraganeo
deferre poteſt illum ſibi re-
mittere abſoluendum: ⁊ tene
tur etiam remittere quando
propter manifeſtum exceſſuȝ
fuit excõicatus. ⁊ ante abſo-
lutionem non auditur volẽs
probare ſe iniuſte excõicatũ
ſecus ſi probare velit ſenten-
tiam eſſe nullam. Capl'm. xl.

Per tuas lr̃as. et infra.
Videtur aliquibus ꝙ
cũ ad metropolitanum ꝑ ap-
pellationeȝ queſtio nõ defer
tur. excõicatus autem voceȝ
non habeat appellandi vtpo
te ab eccleſia ſeparatus: ſiue
appellauerit ſiue nõ: metro-
politanus ei non debet abſo
lutionis beneficium exhibe
re. ¶ Verum ex verbis cuiuſ
dam epiſtole quã ſcholaſtici
ab alexandro papa emanaſſe
proponunt: habetur ꝙ ſi an-
te appellationẽ in aliqueȝ ex
communicationis ſentẽtia fu
it promulgata: metropolita-
nus ante litis ingreſſum ab
eo iuramento recepto ſecun
dum eccleſie conſuetudinem
debet ipſum abſoluere: niſi
voluerit epiſcopo dioce. de-
ferre. ipſumq̃ȝ ad eum remit
tere abſoluendum: vbi etiam
conſequenter infertur: ꝙ nec
excommunicati ſunt audien/
di priuſq̃ȝ fuerint abſoluti/
nec ſunt ad illos a quibus ap
pellauerant remittendi.
¶ In sardiceñ. autem conci-
lio reperitur: vt is qui ab epi
ſcopo eſt abiect⁹: finitimos
epiſcopos interpellet: et cau
ſa eius audiatur et diligen-
tius pertractetur: epiſco-
pus autem qui iuſte vel iniu
ſte abiecit eundem / patien-
ter accipiat: vt diſcutiat ne-
gocium: quatenus vel probe-
tur eius a pluribus ſentẽtia
vel etiam emendetur. priuſ
tamen q̃ȝ omnia diligẽter ex
aminata fuerint nullus ante
cauſe cognitionem communi
oni euȝ ſociare preſumat: qui
fuerat communione priuat⁹.
¶ Nos igitur credimus di-
ſtinguẽdum vtrum quis pro
ponat ſe poſt appellationem
legitimam interpoſitam ex-
communicatione fuiſſe nota
tum vel in forma excommu-
nicationis intolerabilem er-
rorem fuiſſe patenter expreſ
ſum: in quibus caſibus ad ꝓ
bationem eorum etiam ſi ab
ſolutionem non petat debet
admitti: ſed donec de ipſis cõ
ſtiterit in aliis euitari debet
q̃ȝq̃ȝ ap. ſe. etiam talem con-
ſueuerit abſoluere ad caute
lam. Verum in aliis niſi gra-
tiam abſolutionis imploret
non debet audiri: ne ſenten-
tiam eccleſiaſticaȝ contẽnere
videatur: et per hoc ampli-
us ex ſuo contemptu ligetur
ꝙ ſi abſolutionis beneficium
humiliter poſtulauerit/ me-
tropolitanus eum debet ab
ſoluere/ niſi ſuo duxerit ſuf-
fraganeo deferendum. cui ſi
ſi ſuffraganeus abſolutionis
beneficium iuxta formam ec
cleſie noluerit exhibere/ ipẽ
nichilominus illum abſoluat/
cautione recepta ꝙ ſuo de-
beat parere mandato/ ac de

inde cauſam audiat: et quod canonicu₃ fuerit (iuſticia mediante) decernat. ꝙ ſi forſan epiſcopus ſubditum ſuum ꝓpter manifeſtum excõmunicaſſet exceſſum: metropolitanus non debet abſoluere: niſi ſuffraganeus requiſitus malicioſe ſibi abſolutionis bñficium denegaret. Idem.

¶ Si papa ſuis litteris excõmunicatum ſalutat non propter hoc eum abſoluit.

Capitulum.xlj.

Si aliquando forte contigerit ꝙ eis qui auctoritate apo. ſunt excommunicationi ſubiecti noſtre litte re cum ſalutationis alloquio deſtinentur: non propter hoc excommunicationis credatur ſententia relaxata. ¶ Cũ per ignorantiam / vel negligẽtiam aut occupationem nunciam: vel etiã ſurreptionẽ contingit huiuſmodi litteras impetrari. Idem. ¶ ſancti laurẽtij in lucina preſbitero cardina. apo. ſe. legato.

¶ Excommunicatus a pluribus prelatis ob plures cauſas non eſt communioni reſtituendus: licet de vna cauſa velit ſatiſfacere: et ſi ipetrat abſolutio tacitis alijs cauſis: non valet abſolutio.

Officij. e infra. ¶ Poſtremo queſiuiſti vtrum is qui propter plures exceſſus a pluribus prelatis ius in ipſum habentibus excõmunicationis eſt vinculo innodatus: ⁊ vni prelatorũ de vno tãtum ſatiſfacere vult exceſſu: ab eo ſit abſoluẽdus de quo ſatiſfacere vult eidem. ⁊ cum de alio non ſatiſfecerit: alijs abſolutus valeat nunciari: ⁊ infra. ¶ Super hoc articulo reſpondemus ꝙ ſupprimenti veritatem abſolutio ſurrepta non prodeſt: et veritatem intelligens abſolutionem huiuſmodi exhibere non debet Idem ferrarieñ. epiſcopo.

Excommunicatis et interdictis predicari poteſt licite verbum dei. h. primo. Et tempore generalis interdicti cõcedi poteſt baptiſmus ⁊ chriſmatio in fronte ⁊ penitentia morientium. h. d. ſecundo.

Capitulum.xliij.

Reſponſo noſtro poſtulas edoceri an cum ferrarieñ. ciues excõicationis ⁊ interdicti ſententijs ſint ligati: liceat tibi viros et mulieres ſemel in ebdomada vel in menſe apud aliquaꝫ eccleſiam conuocare: quibus predices verbum dei. et eoſdem ad correctionem inducas. ¶ Super quo reſpondemus ꝙ ſine ſcrupulo ↄſciẽtie hoc facere poteris: cum videris expedire: dummodo contra formam interdicti nulluꝫ eis

diuinum officium celebretur ¶ Preterea queſiuiſti cũ ferrarieñ. ciuitas ſit interdicto ſuppoſita ⁊ ideo ſint ibidem (preter baptiſma paruulorũ et penitentias morientium) vniuerſa ſacramenta eccleſiaſtica interdicta: an liceat tibi baptiʒatos pueros ĩ frõtibus conſignare. ¶ Super quo reſpõdemus: ꝙ ſicut baptiʒari poſſunt pueri: ſic ꝫ baptiʒati ad confirmationeꝫ in frontibus a te poſſunt ſacro chriſmate deliniri. Idem.

¶ Si coniunx ſcit ꝓ certo impedimentum matrimonij: nõ debet reddere debitum: ſed potius excommunicationem pati. ſi aũt hoc credat ex cauſa pbabili et diſcreta: poteſt reddere debitũ non autẽ exigere ſed ſi ex leui et temeraria cauſa depoſita conſcientia pt reddere ⁊ exigẽ. c. xliiij

Inquiſitioni tue reſpondentes credimus diſtinguendũ: vtrum ſi alter coniugum ꝓ certo ſciat ĩpedimẽtũ coniugij propter quod ſine mortali peccato non valꝫ carnale commercium exercere: quauis illud apud eccleſiam probare non poſſit an non ſciat pro certo: ſed credat. ¶ In primo caſu debet potius excommunicationis ſententiam humiliter ſuſtinere qꝫ ꝑ carnale commerciũ peccatuꝫ operari mortale. ¶ In ſecundo diſtinguimus vtrum habeat conſcientiam huiuſmodi ex credulitate leui et temeraria / an probabili ⁊ diſcreta: ⁊ quidem ad ſui paſtoris conſilium (conſcientia leuis et temerarie credulitatꝫ exploſa) licite poteſt non ſolum reddere ſed exigere debitum coniugale. ¶ Uerum cum conſciẽtia pulſat animũ ex credulitate probabili ⁊ diſcreta: quauis non euidenti et manifeſta debitum quidem reddere poteſt: ſed poſtulare non debet: ne in alterutro vel contra legem coniugij vel contra iudicium conſcientie committet offenſam. Idem.

¶ Per dimiſſionem habitus et tonſure non perdit clericus ante trinam monitionem priuilegiũ clericale. Capitu. xlv.

Contingit interdum: et infra: Sane ſicut accepimus inſinuãte comite Flãdreñ. ſ orõ. tua q̃dã exiſtũt q̃ nec in mõ tonſure: nec ĩ veſtimẽtoꝝ forma. nec in q̃litate negociorũ de clericatu q̃cq̃ꝫ oſtẽdũt ad pene ſubterfugiũ ſe clericos exhibentes cuꝫ ſuꝑ exceſſibꝰ quos ſeculari luxu ↄmittunt ad publica iudicia pertrahũtur circiſiciſis crinibus vt poſſint circumuenire vindictaꝫ ꝓ clericis ſe repſentant clericalis fori priuilegiũ labijs alle

gantes: q̄ factis paulo añ negauerant clericatū: et infra. ¶ Uex quia priuilegium meretur amittere q̄ pmiſſa ſibi abutit̄ poteſtate: ac fruſtra legis auxilium inuocat q̄ cōmittit in legem volum⁹ ⁊ mādamus: vt tales ſi tertio a te cōmoniti ſeipſos ↄtempſerint emendare: illi⁹ efficiant̄ imunitatis extortes q̄ ꝓ clericorum tutela et laicorū violentia coercenda dinoſcitur inſtituta. ¶ Idem. ¶ Ab excōicati denūciatione repellitur qui non premonuit; et ei cōmunicauit. Capitulum. xlvi.

In pñtia dilecti filii: et ſ fratꝝ. Nec canonici ſuo decano excōicationē poſſunt obiicere. ¶ Cum ſuper hoc nec ↄmonit⁹ nec īpetit⁹ fuerit: neq3 ipſi ꝑpter hoc eū duxerit euitādū. ſed eps ī mēſa et canonici cōicauerit ei etiā in diuinis. ¶ Idē. ¶ Excōicatus eſt doloſe pmittēs clericū percuti. ex q̄ poterat phibē et non prohibuit. Cap. xlvii.

Quāte pſumptionis ⁊ temeritatis exiſtat in rectores ecclie manus iniicere violētas: ⁊ infra. ¶ Ne aūt ſolos violentie hmōi auctores aliquoꝝ preſumptio exiſtimet puniēdos: faciētes ⁊ cōſentiētes pari pena plectendos catholica condēnat auctoritas. ¶ Eos delinquētibus fauere interpretamur q̄ cum poſſint manifeſto facinori deſinūt obuiare. ¶ Idem in cōcilio gñali. ¶ Prelatus excōicare nō dz ſubditū niſi competēti monitiōe pmiſſa ⁊ ex cā manifeſta ⁊ rōnabili ⁊ ↄtrafaciēs ipoñ penā hic expreſſa. Itē punit̄ ſubditus q̄ falſo ↄqueritur ſe excōicatū iniuſte: ⁊ ſubiicit̄ qd̄ iurisdi prelatus dicēs ſe erraſſe vult excōicatū abſoluere: ⁊ aduerſari⁹ appellat ne abſoluatur. Cap. xlviii.

Sacro ap= probante ↄcilio phibemus: ne q̄s in aliquē excōicationis ſniam niſi ↄpetenti ad monitione pmiſſa: ⁊ perſonis pñtibus idoneis: per quas (ſi neceſſe fuerit) poſſit probari monitio: pmulgare pſumat: q̄ ſi cōtra pſumpſerit etiā ſi iuſta fuerit excōmunicationis ſnia: ingreſſuz eccleſie per menſem vnū ſibi nouerit interdictū alia nichilomin⁹ pena mulctandus / ſi viſum fuerit expedire. Caueat etiā diligenter ne ad excōicationem cuiuſq3 abſq3 manifeſta ⁊ rōnabili cā ꝓcedat. ad quā ſi taliter forte ꝓceſſerit. et req̄ſitus hūiliter ꝓceſſum hmōi non curauerit abſq3 grauamie reuocare grauatus apd̄ ſuperiorez deponat de iniuſta excōicatione q̄relā q̄ (ſi abſq3 ꝑiculo more poteſt) ad excommunicatorem illum cum ſuo mandato remittat / infra cōpetentez terminū abſoluēdum: alioqui ipſe per ſe vl' ꝑ aliuz (ꝓut viderit expedire) ſufficiēti cautōe recepta munus ei abſolutiōis impēdat. Cunq3 aduerſus excōicatorem de iniuſta excōicatione conſtiterit: excōicator condēnetur ad intereſſe excōicato alias nichilomin⁹ ſi culpe q̄litas poſtulauerit ſupiorꝫ arbitrio puniend⁹ cuz nō leuis ſit culpa tantam infligere penam inſonti: niſi forſitan errauerit ex cā ꝓbabili maxime ſi laudabilis opiniōis exiſtat. ¶ Uerum ſi cōtra excōicationis ſniam nichil rationabile fuerit a conquerente ꝓbatum: idem ſup iuſta excōicationis moleſtia per penā ad intereſſe: vel al's ſcdm̄ ſuperioris arbitrium condemnet̄ niſi forſan ⁊ ipm̄ probabilis error excuſet ⁊ ſup eo ꝓ q̄ fuerit iuſta excōicatōe ligat⁹ ꝑ cautionem receptam ſatiſfacere compellatur: vl' in priſtinam reducatur ſententiaz vſq3 ad ſatiſfactionem ↄdignā inuiolabiliter obſeruandam. ¶ Si vero iudex ſuū recognoſcens errorē, parat⁹ ſit talez reuocare ſniaz: ⁊ his ꝓ q̄ lata fuerat ne abſq3 ſatiſfactiōe reuocet illaz appellet: appellatiōi ñ d̄ferat in hac pte: niſi talis ſit error de quo merito debeat dubitari: et tūc ſufficiēti cautione recepta ꝗcoram eo ad quē appellatuz extiterit: vl' delegato ab ipo iuri parebit excōicatum abſoluat ſicq3 pene pſcripte minime ſubiacebit. Cauēs oino ne voluntate ꝑuerſa in alteri⁹ piudicium mētiatur errorē. ſi diſtrictionis canonice vult effugere vltionem. ¶ Hono. iii. epo boñ. ¶ Excōicat hereticos ⁊ quoſcunq3 violatores eccleſiaſtice libertatis. Cap. xlix.

Nouerit. f. t. ⁊ iff. ¶ Excōicamus oēs hereticos vtriuſq3 ſex⁹ q̄cūq3 noīe cenſeātur: ⁊ fautores: ⁊ receptatores ⁊ defenſores eoꝝ. ¶ Necnon ⁊ qui decetero ſeruari fecerit ſtatuta edita et conſuetudines introductas cōtra eccleſie libertatē: niſi ea de capitularib⁹ ſuis infra duos mēſes poſt hmōi publicationē ſnie fecerit amoueri. Item excōicam⁹ ſtatuarios ⁊ ſcriptores ſtatutorū ipoꝝ necnon poteſtates: conſules rectores ⁊ conſiliarios locorum: vbi decetero hmōi ſtatuta et conſuetudines edite fuerint vel ſeruate. Necnon ⁊ illos qui ſcdm̄ ea preſumpſerint iudicare: vel in publicaz formam ſcribere iudicata. ¶ Idem magiſtro ⁊ fratribus hoſpitalis hieroſolimitani.

¶ Fratres hoſpitalis hiero
ſolimitani excõicati pro inie
ctione manuũ in clericuꝫ ſeu
conuerſum abſolui pñt per
eorum priorem: niſi exceſſus
ſit difficilis ꝛ enormis.

Anonica con¶ Capi.i.
ſtitutiõe cauetur ꝙ mo
nachi et canonici regulares
quocunqꝫ modo ſe percuſſerit:
non ſunt ad apoſtolicã ſedeꝫ
mittendi: ſed ſcḋm diſcretio
nem ꝛ prudentiam ſui abba
tis diſcipline ſubdantur. ꝙ ſi
abbatis diſcretio ad eorũ cor
rectionem non ſufficiat: pru=
dentia eſt dioce. epi adhiben
da: niſi exceſſus difficilis fue
rit ꝛ enormis propter quem
merito ad ec. roma. ſit recur
ſus habendus. ¶ Nos ergo
ad vos ſtatutum huiuſmodi
duximus extendendũ aucto
ritate pñt. ſtatuentes vt in ta
li caſu (niſi maior ſit prudẽ
tia requirenda) per priorem
veſtruꝫ q (ſicut audiuimus)
pbr̃ eſſe debet. fratribꝰ vr̃is
abſolutionis beneficiuꝫ im=
pendatur. Ideꝫ ti. ſancte pra
xedis pbr̃o card. ap. ſe. le.

¶ Excõicatus vel ſuſpenſus
abſolui non dꝫ: niſi prius iu
ramẽto preſtito. ſi tamẽ ſine
ſcandalo iuramentum habe
ri nõ poteſt. poterit fieri ab
ſolutio per manualeꝫ promiſ
ſionẽ. c. ij.

Aper eo ꝙ¶
monachi greci ꝛ here=
mite propꝛ inobedientiã ſen
tentia ſuſpenſionis ꝛ excõi=
cationis ligati nolunt ad mã
datuꝫ eccleſie niſi per manu
alem promiſſionem redire.
¶ Hoc tibi duximus reſpon
dendum ꝙ ſi nullatenus poſ
ſunt induci ad preſtanduꝫ iu
xta formam eccl'e iuramentũ
ipſos hac vice cum ꝑmiſſione
poteris recipere manualiter
interduꝫ (cõſideratis locoꝝ
et tempuꝫ qualitatibꝰ) ſeueri=
tati ſit aliquid detrahenduꝫ
Idem bitu. ꝛ carnotẽ. deca.
ꝛ ſubdiac. arelateñ. ¶ Cũ de
viribus ſententie dubitatur
poteſt quis abſolui ad cautelã
iuramento preſtito. Capi. iij.

Enerabili. f. n. cenoma
neñ. epo et ꝓcuratore
turoneñ. archiepi in noſtra p̃
ſentia conſtitutis ꝓ quadam
ſuſpẽſionis ſnĩa in ſtatũ epꝫ
ab eodem archiepo ꝓmulga
ta: nos ſententiam ipſaꝫ rela=
xauimꝰ ad cautelã: ipo epo in
pñia dicti ꝓcuratoris ꝑſtan=
te corporaliter iuramentum
ꝙ parebit mandatis q̃ idẽ ar
chiepus ſibi ꝑ hoc fecerit ſi
cõſtiterit ipꝫ i eo ꝑ q̃ fuit lata
ꝑdicta ſnĩa culpabilẽ extitiſſe
Ideꝫ epo ſeneñ. ¶ Excõica
officiales locorum in quibus
ſunt ſtatuta contra eccleſia=
ſticam libertatem: niſi ea de
leri fecerit et ſtatutarij feu=
dis eccl'ie ſunt priuati. c. iiij.

Rateꝫ venerabilis. f. n.
piſani archiepi recepi=
mus queſtionem: ꝙ quidam
ciues piſani deputati a pote
ſtate ac populo ad ſtatuta ci
uitatis edenda: in derogatio
nem apoſtolice ſedis: ꝛ ſub=
uerſionem eccleſiaſtice liber
tatis edere ꝑſumpſerũt: ꝙ ſi
quis clericus vel laicus cõtra
quemcunqꝫ laicum piſani di
ſtrictus ad iudicẽ eccleſiaſti
cum litteras apl'icas impe=
trauerit in mille ſolidis (niſi
renunciauerit liẗis) condẽne
tur. nec redditꝰ poſſeſſionuꝫ
ſuarum reddantur eidem vel
agri excolantur illiꝰ: ſed ban
no potius ſubiaceant pote=
ſtatis. ꝛ infra. ¶ Statuerunt
illi p̃terea: vt clerici ſuis ſum
ptibus caſtruꝫ ripe fracte fa
ciant cuſtodiri: ꝙ ſi renuerit
cõtra eos poteſtas ꝓcedere
teneatur. ꝛ infra ¶ Ideoqꝫ. f. t.
mandamꝰ quatenꝰ in cõſiliarios
et officiales ipſiꝰ: niſi ſtatuta
ipſa de capitularibꝰ ſuis de
leri fecerit: ꝛ idonee ſicut exi
git res cauerit: ꝙ ſimilia dece
tero non debeant attentare:
excõicationis ſnĩaꝫ ꝓmulga
re procures. Ceterum cũ idẽ
ſtatuarij multa de bonis ec=
cleſiaſticis tenere dicãtur in
feudum: ipſos fore nichilo=
minꝰ priuatos feudis huiuſ
modi nunciare ꝓcures. ¶ Ite.
¶ Alloquẽs excõicatũ in rẽ

dentibus ad ſalutem [illegible]
etiam ſi alia verba [illegible]
nat, excõicatus non efficitur

Um voluntate ac ꝓpo=
ſito maleficia diſtinguã
tur. excõicationis ſnĩam non
incurrit qui excõicato in his
que ad ſolutionem vel alꝰs ad
ſalutem anime pertinẽt in lo
cutione ꝑticipat: lꝫ etiaꝫ alia
verba incidẽter (vt apud eũ
magis proficiat) interponat
¶ Predicatores pauperum qui
alis ſuſtentari nõ poſſunt: ab
excõicatis ꝛ detinentibus bo
na aliena elemoſinam recipe
poſſunt. h. v.

¶ Predicatores quiqꝫ qui pe=
nes excõicatos vel alios ali
enaꝝ rerum detentores: in p̃
dicationibus et cõfeſſionibꝰ
quaſi gerunt cauſam vel curam
eoruꝫ ad quos res ipſe ſpe=
ctare noſcuntur: elemoſinas
licite poſſunt ab illis recipe
preſertim ſi alias non valeãt
in loco ſuſtentationem habe
re. ¶ Ponit quoſdaꝫ caſus in
quibus ꝑcutiens clericuꝫ ex
cõicatus non eſt. ¶ Si q̃ ve=
ro ratione officij quod in eccle
ſia obtinẽt. aut etiam alij cle
rici ſeniores zelo deuotiõis
pueros vel adoleſcẽtes in mi
noribus ordinibus conſtitu
tos turbantes diuinum offi
ciuꝫ: ꝛ hi qui obtentu ꝑlatio
nis vel magiſterij ſubditos ꝛ
ſcholares correctionis cã le

uiter forte percuſſerit: excōi cationis ſniam non ĩcurrunt Quod ⁊ de his dicendū eſt ꝗ aliquos de familia ſua vel ꝑ pinquos ĩferiorū graduū ſi mili modo vt cohibeantur a ſuis inſolentijs: ⁊ ſciētia bo niſq; moribꝰ informētur du xerint corrigēdos. Idē aſto ricēſi epo. ¶ Communicans excōicato in crimine dānabili incidit in excōicationem ma iorem. Capitulum.lv.

Si ↄcubine publice cle ricorū eccleſiaſtice cen ſure diſtrictione notentur: eoſ dem ↄcubinarios non ē dubi um ſnia maioris excōicatio nis inuolui: ꝗ poſt latā ſentē tiam cōicant in eodē crīe cri minoſis. Idem. ¶ Excōicatus minori pt ab excōicatōe ali quem abſoluere. Capitu.lvi.

Quod nobꝰ collata poteſtas vt a minori excōicatiōe ſi in ipſam inciderit inuicē ſe abſoluant: vtroq; ligato vin culo excōicatiōis hmōi non expirat. Idem. ¶ Permitti. ſ mi niſtris eccleſie ſemel in eb domada celebrare tpe inter dicti ↄcurrētibꝰ his ꝗ expꝛi muntur in textu. Capitulū.lvij.

Permittimꝰ eccleſiaꝝ mi niſtris ſemel in ebdoma da tpe iterdicti nō pulſatis campanis / voce ſubmiſſa / ia nuis clauſis / excōicatis ⁊ int dictꝭ excluſis: miſſaꝝ ſolēnia celebrare cū ↄficiendi corpꝰ dñi qd decedentibꝰ in penitē tia non negatur. Idē. ¶ Sa cerdos clerico que ſuſpēdere nequit non pōt ꝓpter hoc ab epo abſolui niſi in certis caſibus hic expreſſis. Capitulū.lviij.

Quamuis incidēs in ca nonē late ſnie ꝓpter vio lentam manuū iniectionē iu xta ꝓprias facultates eis ſatiſfaciat qbus iniurias ir rogauit: nō tñ aliter q̄; ꝑ ſe. ap. vel eiꝰ legatū abſolutiōis pōt bñficiū obtinere. Niſi iminente mortis articulo: in firmitate / inimicitia / aut io pia / puerili vl' ſenili etate: fra gilitate ſexus ſeu alia corpꝭ ĩpotētia: ſiue ālibet ĩpedimē to canonico retrahatꝰ: q̄minꝰ romanum pō. poſſit adire vl' niſi iuris bñficio a labore hu iuſmodi excuſetur. Ceterum qbuſdam predictorū: videlꝫ ꝗ tempali ĩpedimento labo rant (exceptis pueris) ſub de bito iuramēti (qd ſcōꝫ eccle ſie formā ꝓſtare tenentur) ↄſueuit iniūgi vt ĩpedimēto ceſſante ad apo. ſe. accedant: mādatū ipſiꝰ humilr ſuſceptu ri. Idem ¶ Excōicatio ſim pliciter lata intelligit de maio ri. h.d. Et ē textꝰ notabilis ⁊ q̄tidie allegatur. Capitu.lix.

Si quē ſub hac forma fer bo ꝛū illū excōico vel ſi mili a iudice excōicari conti

gat: dicendum eſt eū nō tm̄ minori que a ꝑceptiōe ſacra mētorū ſed etiā maiori excōi catiōe que a cōione fidelium ſeparat eſſe ligatum. Idem. ¶ Beneficiū indultū ratio ne minoris etatis poſtq̄ ce pit habere locū nō extinguit etſi ille minor ꝑuenerit ad ma iorem etatem. Capitulum.lx.

Pueris ꝗ in canonē inci derunt ſentētie ꝑmul gate: ſiue āte ſiue poſt puber tatē poſtulent ſe abſolui: po teſt dioceſanus epo abſolu tionis bñficiū ĩpartiri. Cū ꝓpter defectū etatis in qua fuit cōmiſſus exceſſus: rigor ſit manſuetudine tēperandꝰ

¶ De verboꝝ ſignificatione Hieronymus ſuper Oſee.

¶ Nouale eſt terra nouiter ad culturam redacta. Cap. j.

Nouate nouale. Nouale eſt ager nunc primū ꝓſci ſus. Idē ſup da niele. ¶ Appellatiōe ꝑris ve niunt in lata ſignificatōe om nes aſcēdentes. Capitulum.ij.

Nam ⁊ rex nabuchodo noſor pr tuus. Id eſt proauus more ſcripture que auos ⁊ deinceps patres ap pellat. Idem in parabolis. ¶ Non dicitur natus qui ſta tim deceſſit. Capitulum.iij.

Nam ⁊ ego vnigenitus fui coram matre mea. Quare vnigenitum ſe no minat: quem fratrem vteriū ꝓceſſiſſe ſcriptura teſtat. niſi quia ille mox natus ſine noīe q̄ſi nūq; eſſet: de vita deceſſit Idem ſuper matheū. ¶ Dic tio antequā nō ſemper impli cat. Capitulū quartum.

Quod dicit anteq; con uenirent: non ſequitur vt poſtea ↄuenirent: ſed ſcri ptura q̄ factum non ſit oſten dit. Hieronimus ſuper ma theum. ¶ Primogenitus di citur qui primo naſcitur etiā ſi nullus ſequitur eum. Capitulum quintum.

Ioſeph ñ cognouit ma riam donec peperit fili um ſuum primogenitū. Ex hoc loco quidam perueriſſi me ſuſpicantur. ⁊ alios filios mariam habuiſſe: cū mos di uinarum ſcripturarum ſit vt primogenitū non vocent quē fratres ſequuntur; ſed eū ꝗ primo natus fuit. Hilarius. ¶ Verba ſunt ītelligenda nō ſcdm q̄ ſonant: ſed ſcdm mē tem proferentis. Capitul.vj.

Intelligentia dictorū ex cauſis ē aſſumēda dicē di quia non ſermoni res ſed rei eſt ſermo ſubiectus. Auguſtinus ſuper matheū. ¶ Non dicit factū vario mo do narratum: vbi idem in ſub ſtantia concluditur. Capitulum ſeptimum.

Nichil obſtat parte[illegible] di diuerſitas vbi eadē dicuntur: maxime cū quiſqꝫ euangeliſtarū eo ordine cre dat ſe dicere quo deus voluit. Ego. ❡ [illegible] non ver bo [illegible] debemus. Capitulum octauum.

Propterea ſi plurā epi ſtolam meam ad inter pretandū accidere te forſaſſe contigerit: rogo nō verbū ex verbo ſꝫ ſenſū ex ſenſu trā ſferri: qꝛ plerūqꝫ dū proprie tas verborū attenditur ſen ſus veritatis amittitur. Iſi dorus. ❡ Dicit quis prepo ſitus. Capitulū ix.

Cauſis omnes qui pre ſunt prepoſiti rite vo centur: vſus tamen obtinuit eos vocare prepoſitos: q quā dam prioratus curam ſuper alios gerunt. Idem in lib. ethimologiarum.

❡ Non [illegible] [illegible] ma[illegible]. Capi. x.

Forus eſt exercendarū litium locus: a fando dictus ſiue a foroneo rege q primꝰ grecis legē dedit. Cō ſtat autē forus cauſa: lege: et iudicio. Cauſa a caſu quo ve nit dicitur. eſt enī materia et origo negocij nedum diſcuſ ſionis examine patefacta: q̃ dum proponitur cauſa eſt: dum diſcutitur iudicium: dum fini tur/iuſticie. Uocatur autem iudicium quaſi iuris dictio: et iuſticia quaſi iuris ſtatꝰ. Iu/ dicium aut prius inquiſitio vo cabatur: vnde ⁊ auctores iu diciorum prepoſitos q̃ſtores vel queſtiores vocamus. Ne gocium multa ſignat: modo actum alicuius rei. cuius cō trarium eſt ociū: modo actio nem cauſe quod eſt iurgium litis. et dictum eſt negocium id eſt ſine ocio. negociū autē in cauſis/ negociatio in com mercijs dicitur vbi aliqd da/ tur vt maiora lucrent. Iur giū dicitur quaſi iuris gar riū: eo ꝙ hi q̃ cām dicunt iure diſceptant. Lis autem a con tentione limitis prius nomē ſumpſit: de qua virgilius li mes erat poſitus litem vt di ſcerneret agri. Cā aut argu mento aut ꝓbatione conſtat. Argumētū nūqꝫ teſtibꝰ nūqꝫ tabulis dat ꝓbationē ſed ſo la inueſtigatione inuenit ve ritatem: vnde dictum eſt ar/ gumentum argute inuētum. Probatio aūt teſtibus et fi de tabularū conſtat. In om ni quoqꝫ negocio he pſone q̃ runtur. Iudex: accuſator: re9 et tres teſtes. Iudex dictus quaſi ius dicens pplo ſiue ꝙ iure diſceptet. Iure autē di ſceptare ē iuſte iudicare. non eſt ergo iudex ſi non eſt in eo iuſticia. Accuſator vocatus eſt quaſi cauſator qꝛ ad cau ſam vocat eū quem appellat. Reus a re que petitur nuncu patur: qꝛ q̃uis conſcius ſce leris nō ſit: reus tn̄ dr̄ q̃diu in iudiciū pro re aliqua petit. Teſtes antiquus. ſuperſtites di cebantur: eo ꝙ ſup cauſe ſta tu ꝓferebant: nunc (parte abla ta nois) teſtes vocātur. Te ſtes aūt conſiderant cōditio ne: natura: ⁊ vita. Cōditione ſi liber non ſeruꝰ: nā ſepe ſer uus metu dn̄antꝫ: teſtimoniū ſupprimit veritatis. Natura. ſi vir non femina. nam variū et mutabile teſtimoniū ſem per femina ꝓducit. Uita ſi in nocens ⁊ integer actu: nā ſi vi ta bōa defuerit/ fide carebit. non enī poteſt iuſticia cū ſce lerato homine habere com mercium. Idem.

❡ [illegible] quid ſit [illegible] [illegible]. Capitulum. xi.

Pactū dicit īter partes ex pace conuenientes ſcri ptura legibus. ac moribꝰ cō probata: dictū pactum qua ſi ex pace factum. Idem in eodem. ❡ [illegible] ethimologiam iuris pre habetur in re; non prout eſt generale nomen. Capitulum. xii.

Jus dictū eſt a iure poſ ſidendo hoc eſt iure poſ ſidetur qđ iuſte hoc iuſte qđ bene: qđ aūt male poſſidetur alienū eſt. male aut poſſidet qui vel ſuis male vtitur: vel aliena preſumit. Paſchalis canonicis ſancti martini.

❡ Quicquid fidelis [illegible] ſiue oblationis nomine [illegible] [illegible] ⁊ a ſecularibus poſſi [illegible]. Capitulū. xiii.

Cauſa carpenſis plebis ⁊ infra. Ceterum primi tie: decime: ⁊ oblationes i ſo lis eccleſiarum bonis preci pue numerant. Oblationes vero dicimus: q̃cunqꝫ de pro prijs ⁊ licitis rebus eccleſie a fidelibus offeruntur. Qui cunqꝫ igitur eas per poteſta tem ſecularem obtinet: procul dubio contra deū ⁊ ſctōrum patrum nititur ſanctiones: quinimo et qui accipit et qui tradit raptor et ſacrilegus iudicatur. Alexan. iii.

❡ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ca. xiiii.

Ueſiuit. ſ. t. ⁊ infr. Nos itaqꝫ tibi. t. duximꝰ re ſpondendū: ꝙ ſacerdos vno preſente clerico et etiam ſo lus pt̄ infirmū vngere. ❡ In anno biſextili ſeruari debet loci conſuetudo circa diē ſan cti mathie feſtandum: vel in vigilia cōtinuetur feſto.

❡ Feſtum vero btī mathie iuxta ꝯſuetudinē eccliaſticā vigilia eatenus precedat: vt nec ꝓ biſexto/ nec pro quoli/ bet alio modo inter ſe et ſo lēnitatem aliam/ diem amit

tati in qua vtiqȝ vigilia (niſi
venerit in dñica) ieiunium ce
lebretur: ipſum aũt feſtũ ſiue
fiat in precedenti die ſiue in
ſequenti: qui duo quaſi ꝓ vno
reputantur nullus error ſȝ cõ
ſuetudo eccleſie teneat. C.
[illegible] tertius. ¶ Per ver
[illegible] ſtatuo ꝛ precipio diffini
[illegible] poſt. Cap. ſȝ. xv.

Ex his q̃ ambiguitatē
continent: ꝛ ifra. Inno
tuit apl'atui noſtro ꝙ cum in
ter magiſtrũ. M. ꝛ cõuerſos
hoſpitalis ſancti ſimpliciani
ſup eodeȝ hoſpitali in p̃ntia
mediol. archiep̃i queſtio ver
teretur: ipſe archiep̃us poſt
cognitionē cauſe in ꝓlatione
ſentẽtie his verbis non fuit
vſus: talē partem cõdẽno vel
talem abſoluo: ſȝ ꝓnunciauit
ita ſtatuo ꝛ precipio ꝛ infra.
¶ Attendẽtes igitur ꝙ hoc
verbũ ſtatuo rem ꝑfectam ſi
gnificat: ꝛ cũ effectu non ꝟbo
tenus accipitur. Item ſcđm
Grego. qđ precipitur impe
ratur: ꝛ qđ imꝑatur neceſſe ē
fieri: ꝛ aliquãdo ſi non fiat: pe
nam habet. Conſiderãtes ni
chilominus: ꝙ nõ dȝ aliquis
conſiderare verba ſed volun
tatem: cũ non intentio verbis
ſed verba intentioni debeant
deſeruire: interpretamur pro
curatorib' vtriuſqȝ partis p̄
ſentibus: ꝛ diffinimus ꝙ p̄fa
ti archiep̃i verba tali forma
prolata ꝑpetua valiture ſen
tentie obtineant firmitatem.

Inno. iij. p̃triarche grãdeñ.
¶ Beneficium principis la
[illegible] interpretari dȝ. Ca. xvi

Cum tibi ſcripſiſſe re
colimus: vt ſi canonici
paduani magr̃o. G. canonico
paduano p̄bendã q̃ iñ reſidē
tibus de cõmuni cõferr̃ ſicut
vni ex aliis de cõibus ꝓuenti
bus et manualia b̃ñficia non
ꝯferrent: tu eos ad id ap. ceſ.
cõpellere ꝓcurares. ¶ Quia
vero qđdam mãdatũ noſtrũ in
terp̃rari aliter q̃ȝ deceat mo
liuntur (cũ b̃ñficia principũ
ſint interp̃tanda largiſſime)
noſtrũ aperiendũ duxim' in
tellectũ: videlicet ꝙ prebẽdã
q̃ tantum reſidentib' in victu
ꝛ veſtitu de cõi cõferr̃ ipſi ma
giſtro. G. plene ſicut vni ex
aliis reſidentib' iniũxim' cõ
ferendam. Idem colubrieñ.
ꝛ aliis ep̃is i regno portuga
lie cõſtitutis. ¶ Generale di
citur interdictũ quod fertur
nedum in prouinciam ſed in
villam vel caſtrum. Ca. xvii.

Cum in partibus veſtris
ſepe cõtingat diuerſa
loca interdicto ſuppoñi: quã
do generale vel particulare
dici debeat interdictuȝ: apud
vos accepim' in dubiuȝ reuo
cari: cũ illi q̃ ab eccl'ia roma.
decorari priuilegio meruerit
videlicet vt cum generale in

terdictum terre fuerit/ liceat
eis ianuis clauſis/ non pulſa
tis campanis/ excluſis excõi
catis et iterdictis: ſuppreſſa
voce diuina officia celebrare
interdicto particulari ſe aſſe
rant nõ artari dicentes inter
dictum g̃nale dũtaxat cum re
gnum vel ſaltem prouincia to
ta ſubiicitur iterdicto. ꝛ ifra.
¶ Cum autem in priuilegiis
de regno vel prouincia nil ex
preſſe dicatur noīe terre non
ſolum regnum vel prouinciaȝ
intelligi volumus verum etiã
villam et caſtrum: vt et i his
locum habeat quod de gene
rali dicitur interdicto.

Idem altiſſiodo. epiſcopo.
¶ Priuilegium contra prue
[illegible] comuni obuians
[illegible] eſt interpretanduȝ
[illegible] intellectũ ab
[illegible] ꝛ eſt caſus nota.
[illegible] intellectũ. C. xviii

Cum tibi de benignita
te. ſe. apo. ſit indultum
ꝙ ordinatio rerum clericorũ
ab inteſtato decedentiũ i tua
diſpoſitiõe ꝑmaneat nos cõſu
lere voluiſti an appellatio vo
cabuli clericorum tam ad ca/
nonicos q̃ȝ ad nõ canonicos
extendatur. ꝛ infra. ¶ Cõſul
ta. t. r. ꝙ appellatio clericoꝝ
non ſolum alios ſed etiam ca
nonicos comprehendit.

Idem preposito ꝛ Ca. placẽ
tino. ¶ Iurans obedire pre
[illegible] ꝛ eccleſie non clericis
[illegible] ſed capitulo eccleſie
cathedralis obedire tenetur
Capitulum. xix.

Cum clerici placẽtini iu
ramentum preſtant ſub
hac forma verborum. Ego ta
lis ab hac hora in antea fide
lis ero et obediens placenti
ne eccl'ie/ et domino meo epi
ſcopo placentino nos conſu
lere voluiſtis vtrum intelligi
debeat clerus totius dioce.
an capitulum tantum eccle
ſie cathedralis: ¶ Nos igi
tur taliter reſpondemus ꝙ
per eccleſie placen. vocabu
lum in forma iuramenti pre
ſcripti nõ debeat intelligi to
tius dioce. clerus. et ſi capi
tuluȝ intelligatur eccleſie ca
thedralis: is tamen qui pre
ſtat huiuſmodi iuramentum
epiſcopo tanq̃ȝ capiti princi/
paliter obligatur. Ideȝ prio
ri ſancti Fridiani lucaneñ.
¶ Appellatione eccleſiaſti
ce cenſure comprehenditur
excõmunicatio ſuſpenſio/ et
interdictum. Capitulum. xx.

Querenti quid per cen
ſuram eccle. debeat in
telligi cuȝ huiuſmodi clauſu
lam in noſtris litteris appo
nimus: ¶ Reſpondemus ꝙ
per eam non ſoluȝ interdicti
ſed ſuſpenſionis/ ꝛ excommu
nicationis ſententia valet in
telligi: niſi iudex diſcret' (re

rum e perſonarum circunſtã tijs indagatis)ferat quã magis viderit expedire. Idem ceſaraugu.epiſcopo.

¶ In priuileg[illegible] [illegible] decimis noualium non ſoluendis illud appellatur nouale: de cuius cultura nõ eſt memoria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Capi.xxi.

Quid per nouale vocabulum itelligi debeat t.f.req[illegible]. Licet autem quidam dixerit ꝙ nouale ſit terra preciſa q̃ anno ceſſat: alijs aſſerentibus ꝙ ex ſilua q̃ arboribus extirpatis ad cultũ redigitur fieri nouale dicat. quaruʒ vtraqʒ interpretatio ex ciuilibus legibus colligit ¶ Nos tamen inquiſitioni.t.r. ꝙ eam credimus predeceſſorum noſtrorum intentioneʒ fuiſſe cum pijs locis indulgẽtiam de noualibus conceſſerunt: vt nouale intellexerint agrũ de nouo ad cultuʒ redactum de quo nõ extat memoria ꝙ aliquando cultus fuiſſet. ¶ Sed nec ꝟ quolibet tali nouali credimus eis indulgentiam fore conceſſam niſi de illo dũtaxat cuius decimã religioſus poteſt conuentus abſqʒ graui detrimento parrochialis eccleſie detinere: cum talis ſit ſepe locus incultus de q̃ parrochialis eccl'ia magnos percipit decimaruʒ ratione prouentus. Idẽ abbati. F.et.P. monachis alcobacie.

¶ [illegible] [illegible] epiſcopo [illegible] vel gubernanda [illegible] ſaluo iure matricis eccleſie per matricem eccleſiam intelligitur cathedralis et non romana.

Venerabil fra.n. colubrieñ. epiſcopo didicimus conquerente: ꝙ cum fratres ſancte crucis monaſterium de agarijs ſub protectiõe ſua nuper receperint. qđ ſuis predeceſſoribus epiſcopalia iura conſueuerat ab antiquis temporibus exhibere nunc quodaʒ de canonicis ſuis ſine ſuo conſenſu ibi facto priore occaſione cuiuſdam priuilegij a C. papa veritate tacita impetrati: eidẽ epiſcopo obedientiam denegat exhibere: inde ſumpta occaſione ꝙ per matricem eccleſiam non cathedralem intelligit ſed romanam. ꝛ infra. ¶ Ideoqʒ mandamus quatenus ſi aliđ vobis non occurrerit/ propt quod dictus prior nõ debeat dioce. epiſcopo reſpondere: vos eum ad eam preſtandam eideʒ ſicut predeceſſores ſui predeceſſoribus epiſcopi cõſueuerunt vel preſtiterunt ꝑ cen. eccleſiaſti. compellatis: non obſtante priuilegio in p̃iudiciũ colubrieñ. eccl'ie per ſurreptionẽ obtento. nos eñ per matricẽ eccleſiam cathedralem intelligi volum⁹ non romanam. Idem abbati ſctẽ genouefe decano ꝛ cancellario pariſieñ.

¶ Excõmunicatus vel interdictus pro contumacia vel offenſa dubia abſoluitur cautione preſtita de ſtando iuri. Si vero fuit excõmunicatus vel interdictus ꝓ manifeſta offenſa: tunc primo debet ſatiſfacere anteq̃ abſoluatur. Et dicitur manifeſta ꝟ qua conſtat per confeſſioneʒ vel probationem legitimam vel rei euidentiam. h.d. cum capitulo ſequẽti. Capi.xxiii.

Ex parte in xp̃o dilecte filie comitiſſe bleſcñ. ꝛ infra. Propoſuerũt nũcij comitiſſe ꝙ cũ ipſius prepoſitus quendam latronem ceperit: ꝛ iuſticia fuerit inde facta latro fuit ꝑ capitulũ carnoteñ. poſt factam iuſticiam requiſitus: quia eum in terra ſua captum fuiſſe dicebant: ꝛ infra. Uerum cum ſuper hoc ꝟ parẽdo iuri comitiſſa cautionem offerret: canonici carnotẽ. nichilominus terram eius fecerunt interdicto ſupponi: qđ relaxare noluerũt: niſi prius ſolueretur emenda. dicebãt enim in carnoteñ. eccl'ie priuilegijs contineri ꝙ nemini liceat excõicatis vel nominatim interdictis ꝑ canonicis carnotẽ. abſqʒ congrua ſatiſfactione abſolutionis beneficiu indulgere. ¶ Ad intelligendam autem clauſulã priuilegij memorati credimus diſtinguẽdũ: vtrum in aliquẽ interdicti vel excõicationis ſententia ſit ꝓlata pro contumacia tantum: quia ſcilicet citat⁹ ſtare noluit iuri. vel etiaʒ pro offenſa: q: videlicʒ iniſſus noluit maleficium emẽdare. In prio caſu credim⁹ ꝯgrue ſatiſfieri vt ſnĩa relaxet: ſi prius ſufficiẽs ſtãdi iuri cautio tribuat. in ſcđo vero ſi offenſa eſt manifeſta nõ credimus ſatiſfieri ꝯgrue: vt relaxetur ſnĩa. niſi pri⁹ ſufficiẽs p̃ſtetur emẽda. Si ꝟo dubia ẽ offenſa ſufficere credimus ad relaxãdã eãdẽ ſi parẽdi mãdato eccleſie ꝯpetẽs ſatiſfactio p̃beatur. Idem comitiſſe bleſeñ.

¶ Signatũ eſt ſupra.c.proxi. vel dic. Manifeſtũ dr̃ qđ ꝑ ꝯfeſſionem vel ꝓbationẽ legitimã vel euidẽtiam rei ꝯſtat. Capitulum xxiiii.

Cum olim ꝑ canonicos carnoteñ qđdã capl'm ꝯtra te fuit allegatũ qđ dicebãt i eccl'e ſue priuilegijs ꝯtineri vt vlʒ nemĩ liceat excõicatʒ vl' nominatim inťdictʒ ꝑ canonicʒ carnoteñ. abſqʒ ꝯgrua ſatiſfactiõe abſolutõis bñficiũ idulgere ꝛ ifr. Nꝰ ꝟo dũ anſam ſoluim⁹ nodũ dicimur ligauiſſe ꝑ

pter hoc ꝙ eiſdem canonicis
(velut aſſeris) proponenti=
bus illam offenſam eſſe ma=
nifeſtam non que iudici: nec
que alii: ſed que ſibi tantum
modo manifeſta videtur: of=
fenſam illam nos reſcribim⁹
intelligere manifeſtaȝ que vl'
per confeſſionem: vel proba=
tionem legitime nota fuerit
aut euidentia rei que nulla
poſſit tergiuerſatione celari
Idem epiſcopo et cantori at
trebateñ.

¶ Uerba priuilegiorum de=
bent intelligi vt aliquid affe=
rant et non remaneat ambi=
guitas. et ideo verbum ſecū
dum et iuxta videntur appo=
ſita cauſatiue non conditio=
naliter. h. d. ſ. Capitu. xxv.

Abbate ſācti ſiluani al
ciateñ. viam vniuerſe
carnis ingreſſo: cum eiuſdem
loci monachi elegiſſent quē=
dam de ipſi⁹ eccleſie gremio
in abbatem: et confirmatio=
nem electiōis a morineñ epi
ſcopo nequiuiſſent aliquate
nus obtinere: eaȝ a ſede apo
ſtolica petierunt. ¶ Ceteruȝ
procurator monaſterii ſancti
bertini propoſuit ex aduer=
ſo: ꝙ cum ſecunduȝ approba
tam conſuetudinem: et priui
legia romani ponti. abbates
alciateñ. debeant de mona=
ſterio ſancti bertini ſemper
aſſumi: huiuſmōi electio erat
non immerito reprobanda vt
pote contra conſuetudinem
diuturnam: et contra priuile.
ſe. apo. attentata et alciateñ.
monachi debeant iure com=
pelli: vt de monaſterio ſancti
bertini perſonam idoneam ſi
bi eligerent in abbatem. ⁊ in
fra. Nos igitur depoſitioni=
bus teſtium diligenter inſpe
ctis: inuenimus eſſe proba=
tum: ꝙ a. xl. annis ⁊ infra mo
nachi alciateñ. abbatem ſibi
de ſancti bertini monaſterio
elegerunt. ⁊ īfra. Et cum qua
dam vice guarinum alciateñ.
monachum elegiſſent: eius
electio robur habere non po
tuit: donec apud monaſteriū
ſancti bertini profeſſione fa/
cta: poſt aliquantum tempo/
ris: quando ſcilicet eiuſdem
loci abbati ⁊ conuentui pla=
cuit: in alciateñ. extitit abba
tem aſſumptus. Ex priuile=
giis quoqȝ roma. ponti. ar=
gui poterat: alciateñ. abba=
tem fore de ſancti bertini col
legio eligendum. nam priui=
legio paſchalis pape huiuſ=
modi capitulum apparet in=
ſertum. ſurrogationeȝ abba=
tis penes monaſterium ſan=
cti ſiluani apud alciateñ. mo
nachos iuxta preteriti tem=
poris morem in veſtra ſem=
per concedimus diſpoſitione
perſiſtere. In priuilegio eti=
am calixti huiuſmodi capitu

lum inuenitur. Porro iuxta
paſchalis pape decretum: ab
batis ſurrogationem penes
alciateñ. non aliunde ꝙȝ de ve
ſtro monaſterio fieri apo. au
ctoritate decernimus. ¶ Ad
hoc autem pars aduerſa re=
ſpondit: ꝙ ſi etiam probare=
tur ꝙ infra predicti tempo=
ris ſpaciū de monaſterio ſan
cti bertini ſemper fuerit ab=
bas alciateñ. aſſumptus ex
hoc dici non poterat ꝙ con=
ſuetudo aliqua quaſi contra
dictorio iudicio fuerit intro/
ducta: cum in memorati gua
rini electione pro bono pa=
cis extra iudicium proceſſuȝ
taliter dinoſcatur: et infra.
¶ Preterea cum paſchalis
papa ſurrogationem abba=
tis ſancti ſiluani monaſterio
ſancti bertini iuxta morē pre
teriti temporis duxerit con=
cedendam: nec de more prete
riti temporis fiat fides: per
eius priuilegium et ſimilia
nullum ſuper hoc alciatē. mo
naſterio poterat preiudiciuȝ
generari. ¶ Cōtra quod fuit
ex aduerſo reſponſum ꝙ hec
determinatio ſecundum pre=
teriti temporis moreȝ: et cau
ſalis et conditionalis poteſt
intelligi: ⁊ tam ad perſonale
ꝙȝ ad imperſonale verbuȝ re
ferri. Si enim imperſonale
verbuȝ determinet: conditio
nalis intelligitur: et eſt ſen=
ſus: concedimus ſurrogatio
neȝ abbati ſancti ſiluani apō
alciateñ. monaſterium in ve=
ſtra ſemper diſpoſitione con
ſiſtere: ſecūdum preteriti tē=
poris morem. id eſt ſi mos p̄/
teriti temporis talis fuerit.
Si vero verbum determinet
perſonale: cauſaliter debet i
telligi vt ſit ſenſus. concedi=
mus ſecundum preteriti tem
poris moreȝ. id eſt quia mos
preteriti temporis ſic obti=
nuit ſurrogationem ⁊c. Hic
autem ſenſus rectior eſſe vi=
detur. quia cum priuilegium
ſit lex priuata: et lex non de=
beat eſſe obſcura vel captio
ſa ſed certa et manifeſta: nec
eſſet priuata niſi aliquid ſpe
cialiter indulgeret: profecto
ſic intelligenda ſunt illa ver
ba vt res de qua agitur vale
re poſſit potius ꝙȝ perire: ma/
xime cum ſupradictus. C. pa
pa qui eidem Paſchali e vi/
cino ſucceſſit verbis equiori
bus vſus: determinationem
illaȝ prorſus amouerit vt am
biguitas tolleretur. et quod
dicebatur in conceſſione pa/
ſchalis vt videlicet ſurroga
tio abbatꝭ ſancti ſiluani apō
alciatē. in diſpoſitione abba/
tis et fratrum ſancti bertini
ſemper exiſteret/ipſe muta/
uerit: decernens ſurrogatio
nem ipſius abbatis: non ali
unde ꝙȝ de monaſterio ſancti

bertini faciendas. ¶ Nobis igi
tur diligenter auditis mona
ſterio ſancti bertini adiudica
uimus hmõi dignitatez, vt q̃
tiens in alciateñ monaſterio
abbatis electio iminet facíẽ
da alciatẽ. monachi de ceno
bio ſancti bertini pſonaz ido
neam ſibi eligant in abbatez
ita videlz: vt tandiu monaſte
riũ ipſum hac honoris debe
at pꝛogatiua gaudere donec
ibidẽ viguerit obſeruãtia re
gularis. vt idonee perſone i
ueniantur in illo q̃ poſſint in
abbatem aſſumi. Idez comi
ti toloſañ. ¶ Dicit q̃ dicũtur
heretici manifeſti. ſecundo q̃
ſint pedagia guidagia et ſa
linaria interdicta. tertio di=
citur quomodo intelligitur
preceptum factum laico q̃
de ſe conquerentibus in ec=
cleſiaſtico foro reſpondeat.
hoc dicit. Capitulum. xxvi.

Super quibuſdam mãda
torum articulis. ⁊ infra.
Tua deuotio poſtulauit a
nobis qui ſint dicendi here
tici manifeſti. ſuper quo tibi
ducimus reſpondẽduz illos
intelligendos eẽ manifeſtos
hereticos qui contra fidẽ ca
tholicam publice predicant
aut pꝛofitẽtur ſeu defendũt
eoꝝ erroꝛẽ vl' q̃ corã plato ſu
o conuicti ſunt vel ꝯceſſi vl' ab
eis ſinalit ꝯdẽnati ſup here
tica prauitate q̃rũ bona pꝛo
pꝛia cõfiſcantur: et ipſi iuxta
ſanctiones legitimas puniũ
tur. ¶ Preterea cũ pedagia
guidagia. ſalinaria tibi lega
tus interdixerit memoꝛatus
auct. ap. duximus declarãdũ
illa eſſe pedagia ſalinaria
guidagia interdicta que non
apparent imperatoꝛum vel
regum vel lateran. concilij
largitione ꝯceſſa vl' ex antiq̃
ꝯſuetudĩe a tpe cuiꝰ ñ extat
memoꝛia introducta. ⁊ infra.
¶ Cũ aũt a legato receperis i
mandatis vt de te ꝯq̃rẽtibꝰ ꝯz
ſuum vel alterius legati ſeu
iudicis oꝛdinarij vel delega
ti arbitrium iuſticiam exhi
beres hoc taliter itelligẽdũ
eſſe cẽſemus: vt in omni cau
ſa que ratione perſonarum
vel rerum que ad eccleſiaſti
cum foꝛum pertinent: eis ſu
per vniuerſis capitulis q̃ p
pace ſeruanda ſunt per dictũ
legatum ſtatuta vel auc. ap.
ſtatuenda: item viduis pupil
lis oꝛphanis et perſonis mi
ſerabilibus tenearis in iudi
cio eccleſiaſtico reſpondere.
Idem epo pariſieñ.
¶ Clericus traditur curie ſe
culari quia degradatur ſecu
lari poteſtate preſente cui de
nunciatur vt in ſuum foꝛum
illum recipiat. h. d. vſq3. §. p
illo Capitulum. xxvii.

Nouimus expedire vt
verbũ illud qđ in antiq̃s

canonibus ⁊ in noſtro decre=
to contra falſarios edito con
tinetur. videlz vt clericus ec=
cleſiaſticum iudicem degra=
datus ſeculari tradatur cu=
rie puniendus: apertius ex=
ponamꝰ. ¶ Cuz enim quidaz
anteceſſoꝛũ nroꝛũ ſup hoc cõ
ſulti diuerſa reſponderint et
quoꝛundã ſit opinio a pl'ibus
appꝛobata vt clericꝰ q̃ pꝛopt
hoc vel aliud flagitiuz graue
non ſolum dãnabile ſed dam
noſum fuerit degradatus: tã
q̃z exutus priuilegio clerica
li foꝛo p ꝯſequẽtiaz applice
tur cum ab eccleſiaſtico foꝛo
fuerit piectꝰ/ eius eſt degra
datio celebrãda ſeculari po
teſtate pñte: ac pnunciãdu m
eidem cum fuerit celebrata vt
in ſuũ foꝛũ recipiat degrada
tum: ⁊ ſic intelligit tradi cu=
rie ſeculari. p q̃ debet tñ effi
caciter intercedere: vt citra
moꝛtis periculũ circa eũ ſen
tẽtia moderet. ¶ Iſte. §. nõ
facit ad rẽ. ſed ponit gl'am ſe
cũdum quoſdam. ¶ Pꝛo illo
falſario ſcelerato quẽ ad mã
datuz noſtrũ capi feciſti: hoc
tibi cõſulenduz vt in ppetuũ
carcerez ad agendã pniaz ip
ſum includas pane doloꝛis aq̃
anguſtie ſuſtentanduz: vt cõ
miſſa defleat/ ⁊ flenda vlteri
us non committat.
Honoꝛius tertius archiepi
ſcopo turonenſi. ¶ Si papa
indulget reo: q̃ ppter abſen
tiam actionis poſſeſſionem re
cuperare nõ poteſt q̃ ei lapſus
anni non noceat: intelligitur
hec indulgentia ſcđm iura cõ
munia. Capitulum. xxviii.

Dilecto filio iacobo
barba. ⁊ infra. Cum te p
cauſa neceſſaria tui. c abſen=
te poſſeſſio tibi tradi a cau=
ſa cuſtodie reſtitui parti ad
uerſe non potuit: eidem idul
ſimus vt ſibi lapſus tempꝛis
nõ obſiſteret; q̃minus poſſeſ
ſionem ipſam recuperare va
leret. Cum vero tantum tem
poꝛis ante conceſſionem ipſi
indulgẽtie dicitur effluxiſſe
q̃ tibi ſufficere poſſet ad re=
poſſeſſiõis effectum ſcđz ſta
tuta concilij generalis. ⁊ inf.
¶ Nuc. pre. declaramꝰ q̃ no=
ſtre intentionis nõ fuit p ipaz
indulgentiã iuſ perimere qđ
tibi cõpetit ex poſſeſſione p̃
terita/ vel poſt reditum tuũ
cõpetierit ex futura: ſibi e=
nim imputare poterit pars
aduerſa ſi negligens fuerit
in ſua iuſticia pꝛoſequenda:
cum (abſentie tue impedi=
mento ceſſante)conuenien=
di te habuit facultatẽ. Idem
pꝛioꝛi et clericis ſanctoꝛum io
hannis ⁊ pauli tuder.
¶ Oblationis nomine intel
ligitur quicquid offertur ec
clie q̃cũq3 mõ in miſſa vel ex
tra ⁊ i ecclia vl' extra. c. xxix.

QUm inter vos dudum
ex parte vna et abba/
tem sancti. P. de monte ſpo/
letañ. dioce. ex altera/ ſuper
tertia parte oblationum ca/
pelle ſancti Hylarij queſtio
verteretur et a vobis proba/
tum fuerit per.xl.ãnos: ⁊ am
plius tertiam partem obla/
tionum eiuſdem capelle ve/
ſtram eccleſiam recepiſſe a
clericis inſtitutis per abba/
tem de monte: tuiſqʒ fili pri/
or eandem tertiam te commi
ſiſſe aliquando colligendam
bone memorie. J. papa pre.
n. ipſam tertiam eccleſie ve/
ſtre adiudicãs: ſtatuit vt tibi
priori liceret per eoſdem cle/
ricos (ſicut fuerat cõſuetũ)
partem colligere memoratã.
¶ Uerum quia poſtmodum
ſacerdos predicte capelle aſ
ſerens oblationũ nomine mi
nime contineri ea que ipſi ca
pelle in feſtiuitate omnium
ſanctorum mittuntur: vel por
tantur ad illam ſeu ad domũ
ſacerdotis eiuſdem intuitu
defunctorum: necnon que in
cimiterii ponuntur quod de al
tari ſuſcipit ⁊ facit per eccle
ſiã deportari: ⁊ que ante cru
cem et in miſſa trinitatis ⁊ ea
que pro deſponſatis dantur:
et lampades cum oleo que p̃
dicte capelle ab aliquibꝰ offe
runtur: vel que dantur nun=
cio qui ad recipienda talia p̱
prefate capelle parrochiam
deſtinatur: de his omnibus
vobis tertiam partem dene
gans exhibere: de aliis nomi
ne tertie partis ab ſoluendis
pro rata veſtram eccleſiam
contingentis retinere niteba
tur ad expenſas capelle ipſi
us neceſſarias faciendas: di
ctus predeceſſor ꝺ omnibus
ſupradictis abſqʒ ſubtractio
ne aliqua integre perſolui vo
luit et mandauit tertiam por
tionem. ¶ At capellani pre/
dicte capelle dicentes primi
tias et decimas / vel ea que
offerũtur promiſſis mortuo
rum ſacerdotibus: et que p̱
ſeptimis: et triceſimis: et an
niuerſariis panes ⁊ alia que
infra ebdomadam offerũtur
et mortuorum iudicia obla=
tionum nomine minime con=
tineri: de his omnibus ter=
tiam partem ſoluere vobis
nolunt. et infra. Uolumꝰ igi=
tur et mandamus vt per ve
ſtrum clericum a vobis in ea
dem eccleſia inſtitutũ de om
nibus ſupradictis et aliis ob
lationibus quocunqʒ titulo
ad eccleſiam peruenerint ſi
ne diminutione aliqua inte=
gre tertia vobis portio per=
ſoluatur. Idem epiſcopo. ſ.
p. ber.

¶ Lis dicitur mota cum fue
rit conteſtata.

Capitulum.xxx.

EX parte veſtra fuit ꝓpo
ſitum qꝫ prepoſitus ⁊ ca
nonici aretineñ. iniam quam
J. papa pre. no. ſuper molen
dino decaltaneñ. ac aliis arti
culis promulgauit: in recidi=
ue queſtionis ſcrupulum re=
ducere molientes, aſſerunt ca
pitulum illud eiuſdem ſentẽ
tie quo dicit. ne canonica ipſa
impediat: quominꝰ monaſte=
rium veſtrum molendinũ pre
fatum decaltaneñ. reedifica=
re valeat: in eo ſtatu in q̃ fuiſ
ſe dinoſcitur tempore mote
litis: eẽ referendũ ad tempꝰ
quo lapillus in denunciati=
one noui operis iactus fuit
vobis ecõtrario aſſerentibꝰ
illud eſſe intelligenduʒ de tẽ
pore quo lis ſuper hoc inter
vos et prefatã canonicam ex
titit conteſtata. ¶ Nos igit̃
conſiderata eadeʒ ſententia
quod in prefato capitulo di=
citur de tempore mote litis:
interpretamur eſſe referen=
dum ad tempus quo litis cõ
teſtatio facta fuit. Idem pre
latis vniuerſitatis francige=
narum conſtanti.

¶ Conſtitutio legati de ſol=
uenda tertia mortuariorum
epiſcopo intelligi debet ꝺ his
mortuariis quibus de iure
cõi debetur. Capitulum.xxxi

EX parte veſtra fuit pro=
poſitum qꝫ patriarcha vi
detur occaſione conſtitutio=
nis cuiuſdam quam albineñ.
epiſcopus tũc legatus i par=
tibus romanie ſuper legatis
edidit defunctorum. ⁊ dil. fil.
J. ti. ſancte praxedis preſbit
car. dum ibidẽ legationis fun
geretur officio innouauit: de
quibuſdam que vobis et ec=
cleſiis veſtris legantur a de=
cedentibus: tertiam a vobis
exigit portionem. ¶ Cuʒ igi
tur ipſi (ſicut ex eorum inter
pretatione accepimus) nõ in
tellexerint qꝫ de his qui in or
namẽtis eccleſiaſticis vel ad
fabricã eccleſie reparatione
indigentis aut eccleſie lumi/
naria necnõ de his que p̱ an/
niuerſario: ſeptio: triceſimo
ac viceſimo faciendis. vel de
his que perſonis ſpecialiter
niſi forſan id fiat eccleſie ra=
tione a quocunqʒ legãtur ali
qua deberet ſolui portio ec=
cleſie cathedrali: nos iterpre
tationem eorum ratam habẽ
tes: ſecundum ipſam conſtitu
tionem prefataʒ precipimus
obſeruari: firmiter inhiben=
tes: ne i predictis aliq̃d frau
dulenter in preiudicium ca=
thedralis eccleſie procuret.
Idem epõ coloneñ.

¶ In priuilegio de percipiẽ
dis fructibus beneficiorum
appellatio beneficiorum etiã
maiora beneficia cõprehẽdit
quando priuilegium eſt con=
ceſſum epiſcopo p̱ honeſtat

fauorabili cauſa. p.c.cũ ſup pleroſq̃ panormitan. c.xxxij.

Ua nobis fraternitas intimauit: q cum tibi p releuatione oneris debitorum duxerimus indulgendũ vt fructus beneficiorum que interi i dioceſi tua vacare cõtigerit tibi liceat biennio retinere quidã apoſtolice gratie priuilegiũ ſiniſtra interpretatione reſtringere molientes: aſſerunt prebendas ⁊ maiora bñficia nequaq̃ bñficiorum nomine contineri. et infra. ¶ Nos igitur auctoritate p̃ſentiũ declaramus: q in hoc caſu prebende ac alia beneficia generali beneficiorum nomine cõtinent. Greg. ix. decano ⁊ ſacriſte engoli.

¶ Verbum moderationis diminutionē cõtinet nõ augmētum. Capitulum. xxxiij.

Tranſmiſſe nobis littere cõtinebant: q ſignificantibus epiſcopo ⁊ capitulo xantoñ. q quadragenarius canonicorum numerus inſtitutus in eorum eccleſia non poterat obſeruari. p eo quia non ſufficiebãt eccleſie facultates: vobis dedimus i mandatis. vt canonicorum ⁊ prebendarum numerũ iuxta facultates eccleſie moderãtes. ſtatueretis eundem firmiter obſeruari. vos vero inueniſtis predicte facultates eccleſie a tempore ſtatuti numeri adeo excreuiſſe: q abſq; mutilatione prebendarum maior haberi poſſet numer⁹ in eadem: quare queſiuiſtis an per moderatiõis verbum litteris noſtris appoſitũ eũdem numerum augmentare vel minuere deberetis.

¶ Quocirca mãdamus quatenus ſi veteres non ſunt minute prebẽde: cũ moderatio locum non habeat: ipſarum et canonicorum numerum dimittatis in eodem ſtatu in q̃ hacten⁹ dinoſcitur extitiſſe. in vtilitatē eiuſdem eccleſie conuertentes augmentũ ſuorum redditũ: donec duxerimus aliter diſponendum.

¶ De regulis iuris. Johannes chriſoſtomus.

¶ Non põt breuius ſummari. Capitulum primũ.

Omnis res per quaſcunq̃ cauſas naſcitur: per eaſdem diſſoluitur. Beda in omelijs. ¶ Dubia in meliorem interpretari debent. c.ij.

Eſtote miſericordes ⁊c. ¶ Hoc loco nichil aliud nobis precipi eſtimo; niſi vt ea facta que dubium eſt quo animo fiant: in meliorem partem interpretemur. quod enĩ ſcriptum eſt. Ex fructib⁹ eorum cognoſcetis eos: de manifeſtis dictum eſt; que non poſſunt bono animo fieri: vt

ſtuprum: blaſphemie: furta: ebrietates ⁊ ſimilia: de quib⁹ nobis pmittitur iudicare. Idē

¶ Propter ſcandalum euitãdum veritas non ē omittẽda. c.iij.

Qui ſcandalizauerit ⁊c. Utilius ſcandalum naſci pmittitur q̃ʒ veritas relinquatur. Idem. ¶ Propter neceſſitatem illicitum efficitur licitum. Capitulum. iiij.

Quod non eſt licitum in lege: neceſſitas facit licitum. ¶ Nam ⁊ ſabbatũ cuſtodiri preceptũ eſt: machabei tamē ſine culpa ſua in ſabbato pugnãt. ſic ⁊ hodie ſi quis ieiunium fregerit: egrotus reus voti nõ habet. Grego. vij

¶ Illicite factum obligationem non inducit. Caplm. v.

Quod latenter/aut per vim vel alio illicite introductũ eſt: nulla dʒ ſtabilitate ſubſiſtere. Idē varienſ. epo. ¶ Cõmẽda idcirco ſi p̃cedentib⁹ iferẽda ñ ſunt. c.vi.

Uam i cõtēplatiõe. ⁊ iff. In ipſo cõe ſitio nõ ē a q̃ſtionib⁹ inchoãdũ. Stephanus papa. ¶ Sacrilegus eſt offendēs rē vel pſonã eccleſiaſticã. Capitulum. vij.

Que multotiens. et infra. q Quicquid in ſacratis deo rebus ⁊ epiſcopis iniuſte agitur: pro ſacrilegio reputat. q ſacra ſunt: ⁊ a quoq̃ʒ violari non debēt. Auguſtinus. ¶ Qui facit aliũ facere q̃ nõ debet: facere nõ dr. C.viij.

Ui ex timore facit preceptum: aliter q̃ʒ debeat facit: et ideo iam non facit. Idem in libro de penitentia ¶ Committens vnum peccatum reus ē omnium quo ad vitã eternam. Capitulum nonum.

Defleat peccator: q offendens in vno factus eſt omniũ re⁹. Grego. in regi. ¶ Ignorantia non excuſat p̃latum in peccatis ſubditorum h.d.q̃ ad miſticum ⁊ moralē intellectum. Capitulum decimũ.

Quamuis cauſe. ⁊ infra ¶ Nõ põt eē paſtoris excuſatio ſi lupus oues comedit: et paſtor neſcit.

Lucius tertius. ¶ Pro ſpiritualib⁹ homagium ñ p̃ſtat. c.xi

Indignũ ē ⁊ a rõane eccleſie ↄſuetudine alienũ vt p ſpiritualibus facere quis homagium teneatur.

¶ Finis.

¶ Impreſſum pariſius per Guillermum le rouge cõmorantē in vico ſancti Johãnis lateranenſis ſub cornu dammę expēſis vero diſcreti viri Guillermi euſtace alme vniuerſitatis pariſiace Bibliopole iurati in vico Judaico ſub duorum Sagittariorũ ſigno morã trahentis. Anno dñi. M.CCCCC.x. decimo kalēdas Septembres.

❡ Stephani de Mercyo altiſſiodoreñ. ad dñm
Guillelmū de Mercyo diui martini chableaceñ.
cantorē eminētiſſimum elegum carmen.

Smyrna choriſcanti q̄ztuz decoretur homero
Aut q̄ztum andino mantua vate micet
Haud ſecus ex omni debet manare phalange
Hoc tam p̄ro celebri codice dulce melos.
Huius mellifluos quicunq3 voluminis hauſtus
Sumpſerit: ⁊ letheo fouerit abſq3 vadis
Obliqui famam poterit venarier orbis
Et non girouago tramite clere polum.
Propterea tu ſcripta rubri ſudore ſagacis
Guillelmi luſtrans ordine ſculpta nouo
Non verearis ei meritas effundere laudes
Altiloquo lumen qui dedit huic operi.
Si quid ineſt forſan nequiens ſedare mydeos
Aures: non argus quilibet eſſe poteſt.
❡ Finis.

❡ Sereniſſimi Francorum regia maieſtas non ſolum nouitatem verumetiam huius operis excellentiſſimi emolumentum p̄ponderans Guillelmum euſtace (qui vt impreſſioni mandaretur nūmis non pepercit) alme vniuerſitatis pariſienſis Bibliopolam iuratum tali (non ſine preuia conſultationis maturitate) p̄uilegio donauit ⁊ donat vt vl3 nullus francigenaꝝ regni impreſſor aut alius q̄cunq3 caracterib9 īpreſſorijs redigere vel redigi facere ſeu alibi redactum hoc volumen ante duoꝝ annorum intercapedinem a data eiuſdem computandorum audeat vel preſumat: et hoc ſub librorum confiſcationis et emende arbitrarie pena ac interdicto.

Tabula rubricarū libri primi et ſecundi decretalium ſecundū ordinem alphabeti.

Auctoritate et vſu pallij. Libro primo. Fo.xli.
Alienatiōe iudicij mutādi cā facta.li.i. fo.xcviij.
Arbitris.li.i. fo.eodem.
Appellatiōibus.li.ij. fo.clxix
Bigamis non ordinādis. Libro primo. fo.lxi.
Conſtitutiōib⁹.li.i. fo.iij.
Cōſuetudīe.li.i. fo.xvi.
Corpore viciatis ordinandis vel non.li.i. fo.lx.
Clericis pegrinis.li.i. fo.lxij.
Cauſa poſſeſſionis et proprietatis.li.ij. fo.cxiij.
Confeſſis.li.ij. fol.cxxv.
Clericis peregrinantibus.libro.ij. folio.clxxxij.
Confirmatione vtili vel inutili.libro.ij. folio eodem.
Dilatiōib⁹.li.ij.fo.cxlij.
Dolo et contumacia.libro.ij. folio.cxx.
Electiōe ꝛ electi poteſtate.Libro ꝓmo. folio.xxj
Etate et qualitate.li.i. fo.lij.
Eo qui mittitur in poſſeſſionē cauſa rei ſeruande.li.ij.f.cxxiij.
Exceptiōibus.li.ij. fol.clvi.
Filiis preſbyterorū ordinādis vel nō.Li.j. f.lvij
Foro competenti.li.ij. fo.cv.
Feriis.libro.ij. folio.cxiij
Fide īſtrumētoꝝ.li.ij. fo.cxlij
His que vi metuſve cā fiunt.Libro ꝓmo.fol.xciij
In integrum reſtitutione Libro primo.folio.xciiij
Iudiciis.libro.ij. folio.cj.
Iuramēto calūnie.li.ij. f.cxij
Iureiurando.lib.ij.fo.cxlviij
Libelli oblatiōe.libro ſecundo. folio.cviij.
Litis ꝯteſtatione.li.ij. fo.cix.
Maioritate ꝛ obediētia. Libro ꝓmo. fol.lxxxiij.
Mutuis petitiōib⁹.li.ij. f.cix.
Ordinatis ab epiſcopo q̄ renunciauit epiſcopatui Libro primo. Fol.lj.
Obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non.lib.i. fol.lx.
Officio archidiacōi.li.i.f.lxiij
Officio archipreſbyteri.Libro primo. fo.lxv.
Officio ꝓmicerij.li.ij.fo.eod.
Officio ſacriſte.lib.i.fo.eodē.
Officio cuſtodis.lib.i.fo.lxvi
Officio vicarij.lib.i.fo.eodē.
Officio ꝛ poteſtate iudicꝭ delegati.libro.i. folio.lxvij.
Officio legati.lib.i. fo.lxxvij.
Officio iudicis ordīarij.libro primo. folio.lxxviij.
Officio iudicis.li.i.fo.lxxxiij.
Ordine cognitiōſ.li.ij. fo.cxj
Poſtulatione prelatorum Libro.i. fo.xviij.
Pactis.li.i. fo.lxxxvij.
Poſtulando.li.i. fo.lxxxix.
Procuratoribus.li.i. fo.xc.
Plus petitiōib⁹.li.ij. fo.cxij.
Probationib⁹.li.ij. fo.cxxvi.
Preſumptiōib⁹.li.ij.fo.cxlvi
Preſcriptiōibus.li.ij. fo.clx.

R Eſcriptis.li.i. fo.iii.
Renūciatiōe.li.i.fo.xlii
Reſtitutione ſpoliatorum. Li
bro ſecundo. fo.cxv.
S Umma trinitate et fide
catholica.li.i. fo.i.
Supplenda negligentia pre=
latorum.li.i. fo.xlvii.
Scrutinio in ordine faciendo
Libro primo. fo.li.
Sacra vnctione.li.i. fo.liiii.
Sacramentis non iterandis.
Libro primo. fo.lvi.
Seruis non ordinandis et eo
rū manumiſſione.li.i. fo.lix.
Sindico.li.i. fo.xcii.
Sequeſtratiōe poſſeſſionis et
fructuum.libro.ii. fo.cxxv.
Sententia et re iudicata. Li=
bro ſecundo. fo.clxiiii.
T Rāſlatiōe epī.li.i.fo.xl.
Temporibus ordinatio
num ⁊ qualitate ordinandorū
Libro primo. fo.xlviii.
Treuga ⁊ pace.li.i. fo.lxxxvi.
Tranſactionibus.li.i. lxxxviii
Teſtibus ⁊ atteſtationibus.li=
bro ſecundo. fo.cxxx.
Teſtibus agendis vel non. li=
bro ſecundo. fo.cxl.
U T lite non conteſtata.li=
bro.ii. fo.cix.
Ut lite pendente nichil inno=
uetur.li.ii. fo.cxxiiij.

Finit tabula.

Tabula titulorū li
bri tertij quarti ⁊ quīti
decretaliū ſm ordinē
alphabeti.

A Cuſationib⁹/ inquiſitio=
nibus et denūciatiōib⁹.
Libro.v. Fo.cccxiii.
Apoſtaticis ⁊ reiterātibus ba
ptiſma.li.v. fo.cccxxxix.
Adulterijs ⁊ ſtupro.li.v.cccxl7
B Aptiſmo et eius effectu
Libro.iii. fo.cclxix.
C Ohabitatione clericorū
⁊ mulierū.li.iii. clxxxvii.
Clericis coniugatis.li.iii. clxxx9.
Clericis nō reſidētib⁹ in eccleſia
vel p̄bēda.li.iii. fo.cxc.
Clerico egrotāte vel debilita
to.li.iii. fo.cxcix.
Cōceſſiōe p̄bende ⁊ eccleſie nō
vacantis.li.iii. fo.cci.
Cōmodato.li.iii. fo.ccxi.
Cōuerſiōe coniugatorū.li.3.ccxl
Cōuerſiōe infideliū.l.3.ccxliiii
Capellis monachorū ⁊ aliorum
religioſorum.li.iii. fo.ccliii.
Cēſib⁹/exactiōib⁹ ⁊ procuratio
nibus.li.iii. fo.cclix.
Conſecratiōe eccleſie vel alta
ris.li.iii. fo.cclxiii.
Celebratiōe miſſarum ⁊ ſacra=
mento euchariſtie ⁊ diuinis of
ficijs.li.iii. fo.cclxiiii.
Cuſtodia euchariſtie criſma=
tis et aliorum ſacramentorum
li.iii. fo.cclxxii.
Clandeſtina deſponſatione.
Libro.iiii. fo.cclxxxvi.
Conditiōib⁹ apppoſitis in de
ſponſatione/vel in aliis cōtra=
ctibus.li.iiii. fo.cclxxxviii.
Cōiugio leproſorū.l.iiii.ccxcii
Cōiugio ſeruorū.li.iiii.fo.eodē
Cognatiōe ſpūali.li.iiii. ccxciii.
Cognatiōe legali.li.iiii. ccxciiii.
Conſanguinitate et affinitatē
Libro.iiii. fo.ccxcvi.
Calūniatorib⁹.li.v. fo.cccxx.
Clericis pugnantibus in duel=
lo.Libro.v. fo.cccxlvii.
Crimine falſi.li.v. fo.cccliii.
Colluſiōe detegēda.l.v.ccclv
Clerico venatore.li.v.ccclvi.
Clerico percuſſore.li.v.fo.eod.
Clerico excōicato depoſito vel
interdicto miniſtrāte.li.v. ccclvii
Clerico nō ordinato miniſtrā=
te.Libro.v. fo.ccclix.
Clericum per ſaltum promo=
to.Libro.v. fo.eodem.
D Epoſito.li.ii. fo.ccxii.
Donatōib⁹.l.iii.ccxviii
Decimis/primitijs/et oblati=
onibus.Libro.iii. fo.ccxxx.
Deſponſatione impuberum.
Libro.iiii. fo.cclxxxiiii.
Diuortijs.li.iiii. fo.cccviii.
Donatiōib⁹ inter virū ⁊ vxorem
et de dote poſt diuortiū reſtitu
enda.Libro.iiii. fo.cccxi.
Delictis puerorū.li.v. ccclv.
E Mptione et venditione.
Libro.iii. fo.ccxii.
Eccleſijs edificādis vel repa=
rādis.Libro.iii. fo.cclxxiiii.
Eo q̄ duxit ī matrimoniū quam
polluit p adulteriū.li.iiii.f.ccxc
Eo q̄ cognouit ɔſanguineā vxo=
ris ſue vel ſpōſe.li.iiii.ccxciiii.
Eo qui ordinem furtiue ſuſce

pit. Libꝛo. v. fo. ccclix.
Exceſſibus pꝛelatoꝛum ꝛ ſub
ditoꝛum. li. v. fo. ccclx.
FEudis. li. iii. fo. ccxv.
Fideiuſſoꝛibꝰ. l. 3. ccxvii
Frigidis ꝛ maleficiatis ꝛ impo=
tētia coeūdi. li. iiii. fo. cccí.
Furtis. Libꝛo. v. fo. cccxlix.
HIs q̄ fiūt a p̄lato ſine cō=
ſenſu capituli. li. iii. ccv.
His q̄ fiunt a maioꝛi parte ca=
pituli. Libꝛo. iii. fo. ccvii
Hereticis. li. v. fo. cccxxxiiii.
Hiſq̄ filios occidēt. l. 5. cccxl
Homicidio voluntario vel ca
ſuali. Libꝛo. v. fo. cccxli.
INſtitutiōibꝰ. li. iii. fo. cc.
Iure pꝛonatꝰ. l. iii. ccliiii
Immunitate eccleſiaꝝ cimite
rijs ꝛ reꝝ ad eas pertinentium.
Libꝛo. iii. fo. cclxxv.
Iudeis ꝛ ſarracenis et eoꝛum
ſeruis. Libꝛo. v. fo. cccxxxi.
Infantibus ꝛ languidis expo
ſitis. Libꝛo. v. fo. cccxli.
Iniurijs ꝛ damno dato.
Libꝛo. v. fo. ccclxxvii.
LOcato et conducto.
Libꝛo. iii. fo. ccxiii.
MAtrimōio ꝯtcto ꝯ interdi=
ctū eccl̄ie. li. iiii. ccciii.
Magiſtris ꝛ ne qd exigat̄ p li=
cētia docēdi. li. v. fo. cccxxx.
Maledicis. li. v. fo. ccclvi.
NE ſede vacante aliq̄d in=
nouet̄. li. iii. fo. cc. v.
Ne clerici vel monachi ſecula
ribus negocijs ſe immiſceant
Libꝛo. iii. fo. cclxxvii.
Natis ex libero ventre.
Libꝛo. iiii. fo. ccxciii.
Ne p̄lati vices ſuas vel eccle=
ſias ſub anno cenſu cōcedant.
Libꝛo. v. fo. cccxxix.
Noui operis nunciatione.
Libꝛo. v. fo. ccclxiiii.
OBſeruatiōe ieiunioꝛum.
Libꝛo. li. iii. fo. cclxxiii.
PRebēdis ꝛ dignitatibus
Libꝛo. iii. fo. cxcii.
Precarijs. li. iii. fo. ccxi.
Pignoꝛibus et alijs cautioni
bus. li. iii. fo. ccxv.
Peculio clericoꝝ. li. iii. ccxx.
Parrochijs et alienis parro=
chianis. li. iii. fo. ccxxix.
Pꝛeſbytero non baptiſato.
Libꝛo. iii. fo. cclxxii.
Purificatione poſt partum.
Libꝛo. iii. fo. cclxxiiii.
Piuilegijs ꝛ exceſſibꝰ p̄uui=
legiatoꝛum. Li. v. fo. ccclxv.
Purgatione canonica.
Libꝛo. v. fo. ccclxxiii.
Purḡtōe vulgri. l̄. v. ccclxxvi
Penis. li. v. fo. ccclxxviii.
Penitentijs et remiſſionibus
Libꝛo. v. fo. ccclxxix.
QUi clerici vel vouentes
matrimoniū contrahere
poſſint. Li. iiii. fo. cclxxxix.
Qui filij ſint legitimi.
Libꝛo. iiii. fo. ccciii.
Qui matrimonium accuſare
poſſunt: vel contra illud teſtifi
cari. Libꝛo. iiii. fo. cccvii.
REbus eccleſie alienan=
dis vel non. li. iii. ccxix.
Reꝝ p̄mutatiōe. li. iii. ccxiiii.
Regularibꝰ et tranſeuntibus
ad religionē. li. iii. fo. ccxxxv.
Religioſis domibꝰ vt epiſco=
po ſint ſubiecte. li. iii. fo. ccli.
Reliquijs et veneratione ſan=
ctoꝛum. li. iii. fo. cclxxiii.
Raptoꝛibꝰ incēdiarijs et vio=
latoꝛibꝰ eccl̄iaꝝ. l. v. cccxlviii.
Regulis iuris. li. v. fo. cccci.
SOlutiōibꝰ. li. iii. ccxviii.
Succeſſionibus ab inte
ſtato. li. iii. fo. ccxxvi.
Sepulturis. li. iii. fo. ccxxvii.
Statu monachoꝛum et cano=
nicoꝝ regulariū. li. iii. ccxlviiii
Sponſalibus et matrimonijs
Libꝛo. iiii. fo. cclxxviii
Sp̄oſa duoꝝ. li. iiii. cclxxxvii.
Sc̄dis nuptijs. li. iiii. cccxii.
Symonia ꝛ ne aliquid pꝛo ſpi
ritualibus exigatur vel p̄mit=
tatur. li. v. fo. cccxx.
Sciſmaticis. li. v. fo. cccxxxix
Sagittarijs. li. v. fo. cccxlvii.
Soꝛtilegijs. li. v. fo. cccliiii.
Sententia excommunicatio=
nis. Libꝛo. v. fo. ccclxxxii.
TEſtamētꝭ ꝛ vltimis vo=
lūtatibꝰ. li. iii. fo. ccxxi.
Toꝛneamētis. li. v. fo. cccxlvi
VIta et honeſtate clerico
rum. Libꝛo. iii. clxxxv.
Ut eccleſiaſtica beneficia ſine
diminutione conferātur.
Libꝛo. iii. fo. ccviii.
Uoto et voti redemptione.
Libꝛo. iii. fo. ccxliiii.
Uſuris. li. v. fo. cccl.
Uerboꝛum ſignificatione.
Libꝛo. v. fo. cccxcv.

¶ Finis tabule.

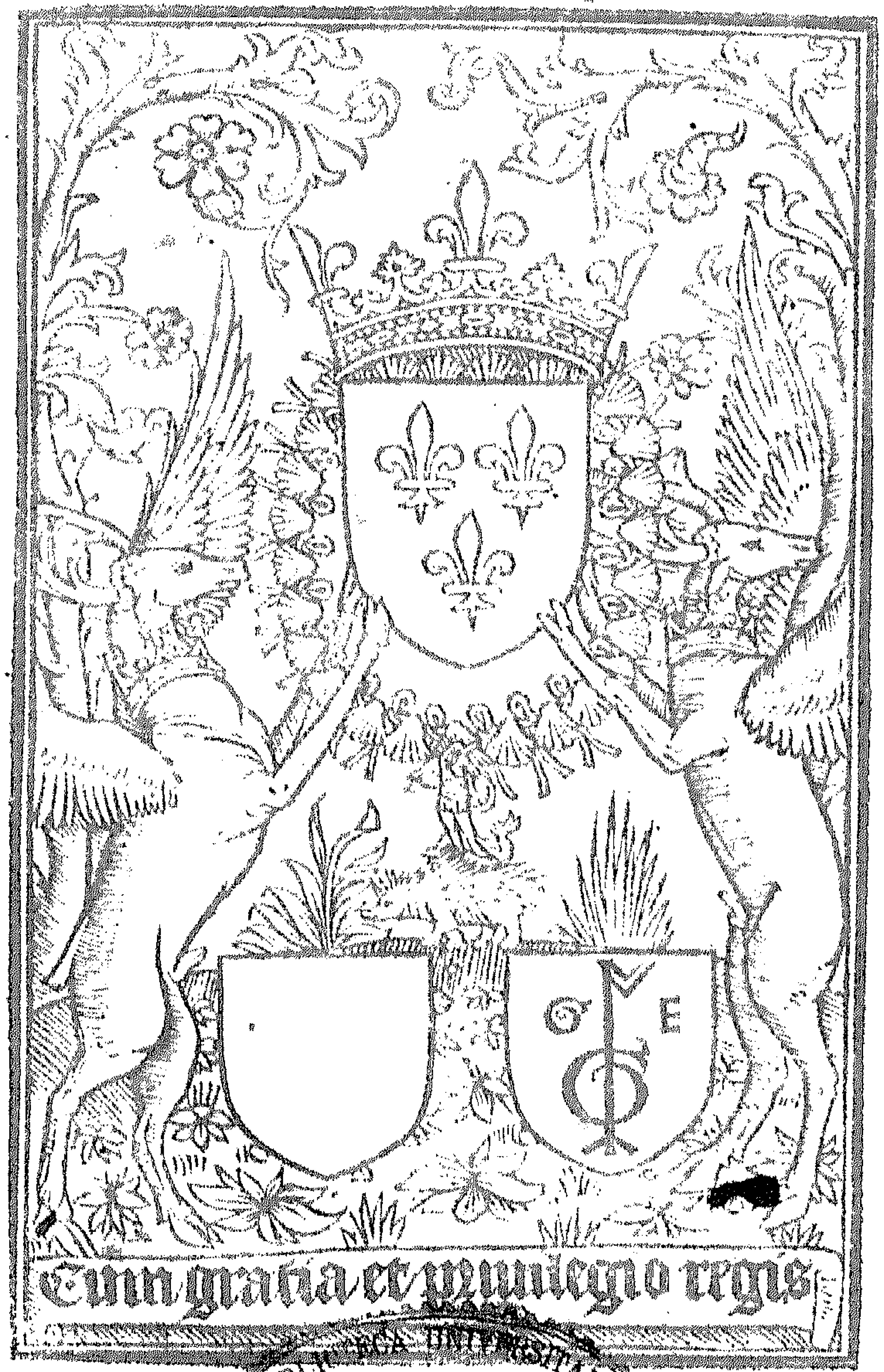

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA
BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

1400 [illegible]
500 [illegible]
700 [illegible]
1450 [illegible]
100 [illegible]
100 [illegible]

250
300
500
1400
2850

[illegible]